CUPRINS

2430 A.D...
ABSOLUT SIGUR...
ADÂNCUL...
BAN C. ULS-LAB...
BĂIEŢELUL CEL URÂT...
BĂŢUL DE CHIBRIT...
BILA DE BILIARD...
BUFONUL...
BUN GUST...
BUNUL CEL MAI DE PREŢ...
BUTTON, BUTTON...
CALEA MARŢIANĂ...
CE-I PASĂ UNEI ALBINE?...
CEL DIN URMĂ RĂSPUNS...
CE-ŞI FACE OMUL CU MÎNA LUI...
CLOPOTUL MUZICAL...
CONDAMNARE LA MOARTE...
CONVINGERE...
CORBII BLÂNZI...
CORECTORUL...
CUM S-A ÎNTÂMPLAT...
DEGETUL MAIMUŢEI...
DESPRE NIMIC...
DINTR-O PRIVIRE...
ELEMENTUL-CHEIE...
EVEREST...
EXIL PE IAD...
FIECARE ESTE UN EXPLORATOR...
IDEILE MOR GREU...
ÎN MARSPORT, FĂRĂ HILDA...
ÎNTEMEIETORII...
ÎNTEMEIETORUL...
LA BUNĂ VEDERE, JUPITER!...
LENNY...
MEMORIE INTERZISĂ...
MOARTEA UNUI FOY...

MOMEALA FRAIERULUI..
NE-AU GĂSIT!..
NIMIC!..
NIMIC PENTRU NIMIC..
NOAPTEA MUZICII...
NUMELE MEU ÎNCEPE CU "S"..
O POTRIVIRE PERFECTA...
O STATUIE PENTRU TATA...
OMUL BICENTENAR...
PAUZA...
PENTRU PASĂRI...
PLEACĂ, PLEACĂ, PLOAIE REA!..
POEZIE IMATERIALĂ...
PRIMA LEGE..
PROCEDEUL HOLMES-GINSCART...
PROFESIUNEA...
PUNCT DE APRINDERE!...
RISC...
ROBOTUL AL-76 O IA RAZNA...
ROBOTUL DISPĂRUT...
SĂ NU...
SĂ NE UNIM..
SALA DE BILIARD DARWINIANĂ..
SATISFACŢIE GARANTATĂ..
SCHIMB CINSTIT?...
SCRISORI DE REFUZ...
SENTIMENTUL PUTERII...
SFÂRŞITUL NOPŢII...
SMINTIŢII..
SOLUŢIA FINALĂ..
STUDIUL CUVENIT...
SURÂSUL PĂGUBAŞ...
TINEREŢE...
TIOTIMOLINA CĂTRE STELE...
TOATE NECAZURILE LUMII...
ULTIMA ÎNTREBARE..
ULTIMA NAVETA...
VÂNTUL SCHIMBĂRII..
VEDEŢI, AŞA LE INVENTEZ EU!...
VICTORIE INVOLUNTARĂ..

VINE!..
VISURI DE ROBOT..
ZIUA VÂNĂTORILOR..

2430 A.D.

[din volumul de povestiri „Întemeietorii” – Buy Jupiter and Other Stories]

Între miezul nopţii şi zori, când somnul mă ocoleşte şi rănile vechi încep să mă doară, încerc adesea viziunea de coşmar a unei lumi viitoare locuite de miliarde de oameni, toţi clasificaţi şi numerotaţi, fără cea mai măruntă sclipire de geniu, fără o singură gândire originală, fără o personalitate complexă, pe tot globul acela ticsit.

J. B. Priestley

– A acceptat să stea de vorbă cu noi, spuse Alvarez când celălalt ieşi pe uşă.

– Perfect, încuviinţă Bunting. Presiunea socială trebuie să-l afecteze, în cele din urmă. Este un personaj straniu... N-o să aflăm niciodată cum a scăpat de ajustarea genetică. Dar să vorbeşti tu. Pe mine mă scoate din sărite.

Împreună, porniseră pe coridor pe Banda Executivilor, care, ca întotdeauna, nu era aglomerată. Ar fi putut lua trotuarele rulante, însă nu aveau de mers decât trei kilometri şi lui Alvarez îi plăcea să umble pe jos; de aceea, Bunting nu insistă.

Alvarez era înalt şi destul de zvelt, cu genul de siluetă atletică firească la un individ ce saluta cu bucurie activităţile sportive, utilizând în mod curent scările şi rampele, aproape în asemenea măsură încât ajungea să fie considerat el însuşi un personaj excentric. Mai dolofan şi lipsit de musculatură, Bunting evita până şi lămpile cu ultraviolete şi era destul de palid.

– Sper că noi doi vom fi îndeajuns, spuse Bunting pe un ton plângăreţ.

– Cred că da. Dacă putem, ar fi de dorit să stopăm cazul în sectorul nostru.

– Da! Ştii, mă tot gândesc, de ce a trebuit să fie sectorul nostru? Există şapte sute de niveluri cu o sută treizeci de milioane de kilometri pătraţi de spaţiu locuibil, şi a trebuit să apară tocmai la noi!

– O distincţie interesantă, dacă e să privim lucrurile dintr-

un punct de vedere mai macabru, comentă Alvarez.

Bunting pufni dispreţuitor.

– Plus o creştere a creditului nostru, adăugă Alvarez, dacă reuşim să rezolvăm problema. Ajungem la capăt. Ajungem la ţintă. Toată omenirea. Şi cine a făcut-o? Noi!

– Crezi că aşa vor privi lucrurile? se lumină la chip Bunting.

– Păi, o să avem grijă să le privească aşa.

Paşii lor răsunau înăbuşit pe sfărâmăturile de rocă prinse în plasă de plastic. Depăşiră mai multe intersecţii şi văzură nu departe mulţimile nesfârşite de pe trotuarele rulante. Dinspre acestea se simţea un iz de plancton. Aproape din instinct, puteau spune că deasupra, undeva sus de tot, se găsea una dintre giganticele conducte care coborau din ocean. Şi, prin simetrie, ştiau că mai exista o altă conductă, la fel de mare, aflată însă dedesubt, care ducea la ocean.

Destinaţia celor doi era o locuinţă situată destul de departe de coridor, dar una ce părea diferită de celelalte, mii la număr, pe lângă care trecuseră. Deţinea un aer nedefinit şi tulburător, fiindcă de ambele părţi ale uşii, pe sute de metri, peretele era lipsit de orice caracteristici. Iar în aer se simţea ceva…

– Simţi mirosul? şopti Bunting.

– L-am mai simţit şi-n alte ocazii, răspunse Alvarez. E non-uman.

– Realmente! Sper că n-o să ne ceară să le privim, nu?

– Dacă o va face, e destul de simplu să-l refuzăm.

Îşi anunţară prezenţa, apoi aşteptară în tăcere, în vreme ce zumzetul vieţii răsuna împrejurul lor, dar nu-l băgară câtuşi de puţin în seamă, fiindcă acesta se auzea permanent.

Uşa se deschise. Cranwitz arăta posac. Purta aceleaşi haine ca şi ei - uşoare, simple, cenuşii -, însă părând boţite. El însuşi părea boţit; avea părul prea lung, iar ochii injectaţi de sânge i se mişcau permanent în toate direcţiile.

– Putem intra? întrebă Alvarez cu o politeţe distantă. Cranwitz se trase într-o parte.

Înăuntru, mirosul era mai puternic. Cranwitz închise uşa şi rămase în picioare, fără să scoată un cuvânt. Cei doi se aşezară.

– În calitate de reprezentant de sector, începu Alvarez, şi în prezenţa vice-reprezentantului Bunting, trebuie să te întreb

dacă eşti gata să te conformezi necesităţii sociale.

Cranwitz păru că se gândeşte. Când, în cele din urmă, vorbi, glasul său gros tremură şi fu nevoit să şi-l dreagă.

– Nu doresc s-o fac. Nu sunt obligat. Există un străvechi contract cu guvernul. Familia mea a deţinut dintotdeauna dreptul…

– Ştim toate astea, replică Bunting iritat, şi nu se pune problema unei intervenţii cu forţa. Îţi cerem doar să-ţi dai acordul în mod voluntar.

Alvarez îl atinse uşor pe genunchi.

– Trebuie să-nţelegi că situaţia nu mai este ca pe timpul tatălui tău, nici măcar ca anul trecut.

Maxilarul prelung al lui Cranwitz zvâcni uşor.

– Nu sunt de acord! Conform calculatoarelor, rata natalităţii a scăzut anul acesta şi totul s-a modificat corespunzător. Asta se întâmplă an după an. De ce ar trebui să difere tocmai acum?

Vocea lui nu mai suna însă convingătoare. Alvarez era sigur că Cranwitz ştia motivul pentru care situaţia diferea acum şi-i vorbi cu blândeţe:

– Anul acesta am atins obiectivul. Rata natalităţii este perfect egală cu rata mortalităţii. Nivelul de populaţie este acum constant, construcţiile se limitează exclusiv la întreţinere şi reparaţii, iar fermele oceanice se găsesc în stare staţionară. Doar tu ai mai rămas între omenire şi perfecţiune.

– Din cauza câtorva şoareci?

– Din cauza câtorva şoareci. Şi a altor creaturi. Cobai, iepuri… Unele soiuri de păsări şi şopârle. N-am făcut un recensământ.

– Dar ele sunt singurele rămase în întreaga lume. Ce rău vă fac?

– Ce bine ne fac? contraatacă Bunting.

– Faptul că sunt aici şi că pot fi văzute, zise Cranwitz. A fost o vreme când…

Alvarez mai auzise toate acestea. Căută să pună cât mai multă simpatie în glas (şi, spre propria-i surpriză, o mare parte din simpatie era reală).

– Ştiu. A fost o vreme când… Cu secole în urmă! Pe atunci, existau nenumărate forme de viaţă aidoma celor pe care le îngrijeşti tu. Iar cu milioane de ani mai înainte, au trăit

dinozaurii. Dar avem totul pe microfilme.

– Cum poţi compara microfilmele cu fiinţele adevărate? întrebă Cranwitz.

– Microfilmele nu miros, se strâmbă Bunting.

– Cândva, grădina zoologică era mult mai mare, strigă Cranwitz. An după an, am fost nevoiţi să renunţăm la multe animale. La toate cele de talie mare... Carnivorele... Apoi copacii... N-au mai rămas decât plantele mici, creaturile mici. Lăsaţi-le!

– Ce să facem cu ele? întrebă Alvarez. Nimeni nu vrea să le vadă. Omenirea e împotriva ta.

– Presiunile sociale...

– Nu i-am putut convinge pe oameni să nu mai manifeste rezistenţă. Ei nu doresc să mai vadă aceste deformări ale vieţii. Provoacă dezgust, realmente. Ce putem face cu ele?

Vocea lui Alvarez era insinuantă.

Cranwitz se aşeză şi el. Febrilitatea îi accentua îmbujorarea din obraji.

– M-am gândit mult, spuse el. Într-o bună zi, ne vom extinde în afara planetei. Omenirea va coloniza alte lumi. Va dori animale. Va dori alte specii pe acele lumi noi şi pustii. Va începe o nouă ecologie a varietăţii. Va...

Cuvintele i se stinseră sub privirile ostile ale celor doi.

– Ce alte lumi vom coloniza? pufni Bunting.

– În 1969, am ajuns pe Lună, murmură Cranwitz.

– Da şi am întemeiat o colonie pe care am abandonat-o. Nici un corp ceresc din Sistemul Solar nu este capabil să susţină viaţa umană, fără să fi fost supus în prealabil amenajărilor de inginerie planetară.

– Dar în jurul altor stele pot exista planete! spuse Cranwitz. Planete de tip terestru... sute de milioane... Trebuie să existe!

Alvarez clătină din cap.

– Imposibil de atins... Am terminat cu exploatarea Pământului şi l-am populat cu specia umană. Am făcut o alegere - am ales Pământul. Nu există limite pentru eforturile necesare construirii unei nave capabile să traverseze ani-lumină de spaţiu. Ai studiat istoria secolului douăzeci?

– Cel din urmă secol al lumii deschise, cită Cranwitz.

– Aşa este, încuviinţă sec Alvarez. Sper că nu-l

supraapreciezi în mod romantic. Şi eu i-am studiat nebuniile. Pe atunci, planeta era aproape nelocuită - existau doar câteva miliarde de oameni -, dar ei o considerau ticsită... şi pot spune că aveau motive. Cheltuiau mai mult de jumătate din venituri cu războaiele şi cu pregătirile pentru războaie, conduceau economia fără să privească spre viitor, risipeau şi otrăveau fără să se gândească, lăsau aleatoriul să guverneze zestrea genetică şi tolerau absolut toate abaterile de la standarde. Bineînţeles, se temeau de ceea ce denumiseră explozia demografică şi visau la colonizarea altor planete ca la un soi de evadare. La fel am fi procedat şi noi, în circumstanţele respective. N-ar trebui să-ţi mai repet combinaţia de evenimente şi descoperiri ştiinţifice care au modificat totul, dar ţi-o voi rezuma, în caz că încerci să uiţi. Mai întâi, stabilirea unui guvern mondial, apoi perfecţionarea centralelor energetice de fuziune şi dezvoltarea ingineriei genetice. În condiţiile unei păci planetare, a abundenţei energiei şi a unei omeniri placide, oamenii s-au putut înmulţi în tihnă, iar ştiinţa a ţinut pasul. Se cunoştea deja numărul exact de oameni care puteau trăi pe planetă. Razele de soare aduc un anumit număr de calorii pe Pământ şi, folosindu-le, doar un anumit număr de tone de bioxid de carbon pot fi fixate, anual, de către vegetaţie, care, la rândul ei, poate asigura doar un anumit număr de tone de viaţă animală. Pământul poate accepta numai două trilioane de tone de viaţă animală...

– Şi de ce să nu fie exclusiv oameni, nu? interveni Cranwitz.

– Exact.

– Chiar dacă asta ar însemna dispariţia tuturor celorlalte forme de viaţă animală?

– Asta-i evoluţia! se răsti nervos Bunting. Supravieţuirea celor mai capabili.

Alvarez îl atinse din nou pe genunchi.

– Bunting are dreptate, aprobă el cu blândeţe. Teleosteenii i-au înlocuit pe placodermi, care urmaseră trilobiţilor. Reptilele au înlocuit amfibiile şi au fost, la rândul lor, înlocuite de mamifere. Acum, în sfârşit, evoluţia şi-a atins apogeul. Pământul îşi poartă măreaţa populaţie de cincisprezece trilioane de fiinţe omeneşti...

– Dar cum? îl întrerupse Cranwitz. Toţi trăiesc într-o

singură imensă clădire care acoperă întregul uscat, fără plante şi animale, cu excepţia alor mele. Oceanul planetar a devenit o supă de plancton - nu mai există nici o altă formă de viaţă marină, în afară de plancton... Îl recoltăm permanent ca să hrănim populaţia, şi tot permanent refacem materia organică, pentru ca să alimentăm planctonul.

– Trăim foarte bine, spuse Alvarez. Nu mai există războaie şi nici crime. Naşterile sunt reglementate, iar moartea vine fără suferinţă. Copiii sunt ajustaţi genetic... Pe Pământ, există acum douăzeci de miliarde de tone de creiere normale - cea mai mare cantitate posibilă din cea mai complexă materie posibilă care se găseşte în Univers.

– Dar ce face toată greutatea aceea de creiere? Bunting suspină exasperat, însă Alvarez urmă calm:

– Prietene, tu confunzi calea cu capătul drumului. Poate că asta-i din cauză că trăieşti lângă animale. Pe durata dezvoltării Pământului, viaţa a trebuit să experimenteze. Ba chiar a meritat să facă risipă. Pe atunci, Pământul era pustiu. Avea spaţiu locuibil şi evoluţia a făcut experienţe cu peste zece milioane de specii, până a găsit-o pe cea corespunzătoare. După ce au apărut, oamenii au fost nevoiţi să înveţe care le era rostul. Iar în decursul învăţării, au trebuit să rişte, să încerce imposibilul, să facă prostii sau nebunii. Acum însă, omenirea şi-a atins ţelul. Oamenii au ocupat complet planeta şi trebuie doar să se bucure de perfecţiune.

Alvarez făcu o pauză semnificativă, după care continuă:

– Noi o dorim, Cranwitz. Întreaga lume vrea perfecţiunea. Ea a fost atinsă în decursul generaţiei noastre şi ne dorim distincţia de a o fi atins. Animalele tale ne stânjenesc.

Cranwitz scutură încăpăţânat din cap.

– Ele ocupă un spaţiu mic şi consumă foarte puţină energie. Dacă toate ar dispărea, cât spaţiu aţi câştiga? Pentru alţi douăzeci şi cinci de oameni? Douăzeci şi cinci, comparativ cu cincisprezece trilioane?

– Douăzeci şi cinci de oameni, rosti Bunting, înseamnă treizeci şi patru de kilograme de creier uman. Cu ce altă măsură poţi evalua treizeci şi patru de kilograme de creier uman?

– Aveţi deja miliarde de tone!

– Ştiu, încuviinţă Alvarez, totuşi diferenţa între perfect şi aproape-perfect este precum cea între viaţă şi aproape-viaţă.

Am ajuns foarte aproape acum. Întregul Pământ este pregătit să celebreze anul 2430 de la naşterea lui Hristos. După spusele calculatorului, acesta este anul când planeta va fi în sfârşit acoperită, ţelul va fi atins şi năzuinţa evoluţiei încununată. Să dăm greş cu douăzeci şi cinci de indivizi, chiar pe lângă cincisprezece trilioane? Este o abatere infimă, aproape neînsemnată, totuşi rămâne o eroare. Gândeşte-te, Cranwitz! Pământul a aşteptat cinci miliarde de ani ca să ajungă aici. Trebuie să aşteptăm şi mai mult? Nu te putem sili şi nici nu vom încerca, dar dacă vei renunţa în mod voluntar vei fi un erou pentru toţi.

– Da, îl susţinu Bunting. Istoria va consemna decizia lui Cranwitz şi faptul că prin unica lui acţiune s-a atins perfecţiunea.

– Iar istoria va consemna, îi imită Cranwitz tonul, că Alvarez şi Bunting l-au convins s-o facă.

– Dacă vom reuşi! preciză Alvarez vădit iritat. Spune-mi, Cranwitz, te poţi împotrivi veşnic voinţei a cincisprezece trilioane de oameni? Indiferent care ţi-ar fi motivele - şi recunosc că, în felul tău, eşti un idealist -, le poţi refuza atâtor fiinţe ultimul fragment-lipsă din perfecţiune?

Cranwitz plecă fruntea în tăcere; mâna lui Alvarez flutură lin spre Bunting şi acesta nu scoase nici un cuvânt. Liniştea rămase netulburată, pe măsură ce minutele se scurgeau.

Apoi, Cranwitz şopti:

– Pot să rămân încă o zi alături de animalele mele?

– Şi după aceea?

– După aceea… nu voi mai sta între omenire şi perfecţiune.

– Voi anunţa lumea, aprobă Alvarez. Vei fi onorat cum se cuvine. Apoi, el şi Bunting părăsiră încăperea.

În imensele clădiri continentale, aproximativ cinci trilioane de oameni dormeau în linişte; aproximativ două trilioane mâncau în linişte; o jumătate de trilion făceau dragoste în linişte. Alte trilioane discutau fără patimă, reparau calculatoare, şofau vehicule, studiau mecanisme, organizau bibliotecile de microfilme sau îşi amuzau tovarăşii. Trilioane se culcau, trilioane se trezeau, iar rutina nu se modifica niciodată.

Maşinile funcţionau, se autotestau şi autoreparau. Supa de plancton din oceanul planetar fierbea sub razele soarelui şi celulele se divizau, se divizau, se divizau întruna, în vreme ce

drăgile le pescuiau întruna, le uscau şi transferau milioanele de tone în conducte, care le purtau în fiecare colţişor al clădirilor nesfârşite.

Iar în fiecare colţişor al clădirilor, excrementele umane erau adunate, iradiate şi uscate, cadavrele oamenilor erau uscate, măcinate, tratate şi duse înapoi în ocean. Pentru câteva ore, în timp ce acele activităţi se desfăşurau aşa cum se întâmpla de decenii şi era de aşteptat să se întâmple vreme de milenii, Cranwitz îşi hrăni pentru ultima dată creaturile micuţe, mângâie cobaiul, ridică o broască ţestoasă pentru a-i privi ochii lipsiţi de înţelegere, pipăi un fir de iarbă între degete.

Le numără pe toate - ultimele forme de viaţă pământene ce nu erau oameni sau hrană pentru oameni -, apoi arse solul în care creşteau plantele şi le ucise. Eliberă gazele cuvenite în cuştile şi odăile în care umblau animalele, iar acestea nu mai umblară şi nu mai trăiră.

Ultimul dintre ele pieri; acum, între omenire şi perfecţiune se afla doar Cranwitz, ale cărui idei, în continuare rebele, difereau de cele standard. Existau însă gaze şi pentru Cranwitz, iar el nu mai voia să trăiască.

La urma urmelor, aceea era adevărata perfecţiune, deoarece pe întregul Pământ, în cele cincisprezece trilioane de locuitori şi în cele douăzeci de miliarde de tone de creiere umane, nu mai exista (după dispariţia lui Cranwitz) nici măcar un gând tulburător, nici măcar o idee neobişnuită care să disturbe placiditatea universală, ceea ce însemna că se obţinuse în cele din urmă minunata nimicnicie a uniformităţii.

ABSOLUT SIGUR

[din volumul de povestiri „Vântul schimbării” – The Winds of Change and Other Stories]

După cum prea bine se ştie, în acest secol XXX al nostru, zborurile spaţiale sunt teribil de lungi şi plictisitoare. Căutând modalităţi de amuzament, mulţi membri ai echipajelor încalcă restricţiile privind carantina şi aduc creaturi de pe numeroasele planete locuibile pe care le explorează.

Jim Prostul avea o rokă, pe care o denumise Norocica.

Aceasta stătea pur şi simplu locului, semănând cu o piatră, totuşi câteodată îşi ridica marginea inferioară şi absorbea zahăr pudră. Altceva nu mânca. Nimeni n-o văzuse mergând vreodată, dar uneori nu se afla chiar acolo unde credeau oamenii că se găseşte. Exista o teorie potrivit căreia se mişca atunci când n-o privea nimeni.

Bob Laverty avea un elivierme botezat Băiatu'. Acesta era verde şi trăia pe bază de fotosinteză. Uneori se deplasa, pentru a ajunge într-un loc mai luminos, şi-şi răsucea corpul vermicular, avansând foarte încet, precum o elice.

Într-o bună zi, Jim Prostul l-a provocat la o cursă pe Bob Laverty.

– Norocica mea, a spus el, îl poate învinge pe Băiatu'.

– Norocica ta, a pufnit Laverty, nu se clinteşte.

– Facem prinsoare?

Întregul echipaj a fost implicat în pariu. Până şi căpitanul a riscat o jumătate de credit. Toată lumea pariase pe Băiatu'. Cel puţin, eliviermele se mişca.

Jim a onorat fiecare rămăşag. Vreme de trei călătorii, nu Cheltuise nici un sfanţ din salariu; de aceea, a pariat totul pe Norocica.

Cursa a început dintr-un capăt al Marelui Salon. În capătul opus fuseseră aşezate o grămăjoară de zahăr pentru Norocica şi o lanternă aprinsă pentru Băiatu'. Imediat, eliviermele s-a încolăcit şi a pornit să spiraleze, lent, spre lumină. Echipajul chiuia, încurajându-l.

Norocica stătea locului, fără să se clintească.

– Zahăr, Norocica. Zahăr, a rostit Jim, arătându-i direcţia. Norocica nu se mişca. Aducea mai mult decât oricând cu o piatră, totuşi Jim nu părea îngrijorat.

În cele din urmă, când Băiatu' parcursese jumătate din lungimea salonului, Jim Prostul s-a adresat nepăsător rokei:

– Dacă n-ajungi acolo, Norocica, o să pun mâna pe-un ciocan şi-o să te fac pietricele.

Atunci au aflat oamenii pentru prima dată că rokele puteau citi gândurile. Tot atunci au aflat oamenii pentru prima dată că rokele se puteau teleporta.

Nu-şi terminase Jim ameninţarea, că Norocica a dispărut pur şi simplu de la locul ei şi a reapărut deasupra zahărului.

Bineînţeles, Jim a câştigat toate pariurile şi şi-a numărat

încet şi tihnit banii.

– Ştiai că blestemăţia aia se putea teleporta? I-a întrebat cu amărăciune Laverty.

– Nu, nu ştiam, a răspuns Jim, dar ştiam că va câştiga. Eram absolut sigur.

– De ce anume?

– Este o vorbă veche, pe care-o ştie toată lumea. Prost să fii, noroc să ai.

ADÂNCUL

[din volumul de povestiri „Calea Marţiană” – The Martian Way and Other Stories]

UNU

În cele din urmă, orice planetă trebuie să moară. Poate fi vorba despre o moarte rapidă, cauzată de explozia stelei primare. Poate fi una lentă, pe măsură ce steaua respectivă se apropie de final, se răceşte şi oceanele planetare se preschimbă în gheaţă. Cel puţin în acest din urmă caz, viaţa inteligentă are o şansă de supravieţuire.

Direcţia supravieţuirii poate fi spre exterior, în spaţiul cosmic, spre o planetă mai apropiată de steaua în curs de răcire, sau spre o planetă a altei stele. Acest din urmă drum este închis dacă planeta este îndeajuns de ghinionistă ca să fie singurul corp ceresc important ce se roteşte în jurul primarei sale şi dacă, la momentul cu pricina, nici o altă stea nu se află la mai puţin de 500 de ani-lumină depărtare.

Direcţia supravieţuirii poate fi însă şi spre interior, în scoarţa planetei. Este un drum întotdeauna accesibil. În subteran se poate construi un cămin nou, căldura miezului planetei fiind utilizată la producerea energiei. Misiunea respectivă poate dura mii de ani, dar un Soare muribund se răceşte lent.

Numai că şi căldura planetară moare cu timpul. Vizuinele trebuie săpate tot mai adânc, pe măsură ce planeta moare, ajungându-se, până în centru.

Momentul acela se apropia.

La suprafaţă, fuioare de neon se târau fără încetare, de-abia capabile să încreţească lacurile de oxigen acumulate pe terenurile joase. Ocazional, în timpul zilei lungi, Soarele cafeniu fulgera pentru scurt timp într-o lucire roşu-închis şi lacurile de oxigen bolboroseau efemer.

Pe durata nopţii îndelungate, suprafaţa lor se acoperea cu o gheaţă alb-albastră de oxigen, iar pe stânca goală se depunea chiciură de neon.

La o mie două sute de kilometri sub suprafaţă, dăinuia o ultimă enclavă de căldură şi de viaţă.

DOI

Relaţia Wendei cu Roi era pe cât de strânsă şi-o poate închipui cineva, chiar mult mai strânsă decât era decent.

De când se ştia, Wendei i se îngăduise să pătrundă o singură dată în ovarium, şi atunci i se atrăsese atenţia în mod destul de clar că avea să fie singura dată.

„Nu întruneşti toate criteriile, Wenda”, spusese Raseologul, „totuşi eşti fertilă şi te vom supune încercării o dată. S-ar putea să reuşească.”

Ea dorea să reuşească. O dorea cu desperare. Destul de devreme în viaţă, ştiuse că avea o inteligenţă deficitară, că niciodată nu va depăşi condiţia de Manuală. Se simţea ruşinată că nu se ridica la aşteptările Rasei şi tânjea după o singură ocazie de a ajuta la crearea altei fiinţe. Pentru ea, devenise o obsesie.

Secretase un ou într-un colţ al sălii, apoi se întorsese, ca să privească. Printr-un noroc, procesul „aleatoriu” ce deplasa lent ouăle în decursul fertilizării mecanice care asigura o repartizare egală a genelor nu izbutise decât să zgâlţâie puţin oul ei, încastrat între cele trei suprafeţe.

Pe furiş, Wenda îşi continuase observarea pe durata maturizării, îl văzuse pe micuţul ieşit din oul ei, îi remarcase particularităţile fizice, îl urmărise cum creştea.

Era un copil sănătos şi Raseologul era mulţumit de el.

O dată, Wenda rostise, căutând să fie cât mai nepăsătoare:

„Priveşte la cel care stă acolo! E bolnav?”.

„Care?”

Raseologul se alarmase. Prunci vizibil bolnavi în stadiul respectiv ar fi însemnat un serios semn de întrebare la adresa competenţei sale.

„Te referi la Roi? Prostii! Mi-aş dori ca toţi copiii noştri să fie ca el.”

La început, Wenda fusese doar încântată de sine, apoi înspăimântată şi în cele din urmă îngrozită. Constată că-l urmărea întruna pe copil, interesându-se de felul cum mergea

cu şcoala şi privindu-l în vreme ce se juca. Se simţea fericită când el se afla în preajmă; când nu-l zărea, era tristă şi nu-şi găsea locul. Până atunci, nu mai auzise de un asemenea comportament şi-i era ruşine.

Ar fi trebuit să-l viziteze pe Mentalist, însă n-o făcuse. Nu era chiar atât de puţin inteligentă ca să nu ştie că în cazul ei nu putea fi vorba despre o simplă aberaţie ce ar fi fost vindecată prin reconfigurarea unei celule cerebrale, ci de o manifestare cu adevărat psihotică. Era cât se poate de sigură în această privinţă. Dacă se afla adevărul, avea să fie izolată. Poate chiar să i se aplice eutanasia, întrucât irosea energia limitată disponibilă rasei. Mai mult chiar, puteau proceda similar şi cu produsul oului ei, dacă aflau cine era acesta.

De-a lungul anilor, Wenda se luptase cu anormalitatea aceea şi, într-o anumită măsură, reuşise. Apoi auzise că Roi fusese ales pentru călătoria cea mare şi fusese copleşită de jale şi durere.

Îl urmase pe unul dintre coridoarele pustii ale subteranei, la kilometri buni de centrul oraşului. Al *singurului* oraş.

Îşi amintea de vremurile când subterana aceea fusese închisă. Bătrânii o măsuraseră, o raportaseră la populaţie şi la energia ce ar fi fost necesară pentru a o întreţine, apoi deciseseră cufundarea ei în beznă. Locuitorii, într-adevăr puţini, fuseseră mutaţi mai spre centru şi participarea la următoarea perioadă de ovarium fusese desfiinţată.

Wenda constată că nivelul gândirii conversaţionale a lui Roi era superficial, de parcă majoritatea minţii lui s-ar fi focalizat, contemplativ, spre interior.

„Te temi?” gândi spre el.

„Pentru că am venit aici să reflectez?” - Roi şovăi puţin, apoi răspunse: „Da, mă tem. Este ultima şansă a Rasei. Dacă dau greş...”

„Te temi pentru tine?”

O privi surprins şi fluxul gândirii Wendei vibra de ruşine faţă de indecenţa ei.

„Aş fi preferat să mă duc eu”, continuă ea repede. „Crezi că poţi face o treabă mai bună?”

„Ah, nu! Dar dacă eu aş da greş... şi nu m-aş mai întoarce, ar fi o pierdere mai mică pentru Rasă.”

„Pierderea este aceeaşi”, comentă el nepăsător,

„indiferent dacă-i vorba despre tine, ori despre mine. Pierderea este a existenţei Rasei.”

În clipa aceea, existenţa Rasei se afla undeva în străfundul minţii Wendei.

„Este o călătorie lungă”, oftă ea.

„Ştii cât de lungă?” surâse tânărul.

Wenda şovăi. Nu dorea să-i pară lipsită de inteligenţă.

„Se spune”, vorbi ea reţinut, „că va ajunge la Nivelul Unu.”

Pe când era mică şi coridoarele încălzite se întindeau mult în afara oraşului, Wenda hoinărea pe ele, explorându-le, aşa cum le place adolescenţilor. Într-o zi, ajungând departe de oraş, acolo unde răceala din aer muşca nemilos, pătrunsese pe un coridor ce urca destul de abrupt, dar care la un moment dat se oprea, blocat de un perete artificial, perfect etanş.

Mult mai târziu, aflase că de cealaltă parte a peretelui se găsea Nivelul Şaptezeci şi Nouă, deasupra aceluia Nivelul Şaptezeci şi Opt, şi aşa mai departe.

„Vom trece de Nivelul Unu.”

„Dar dincolo de el nu mai există nimic!”

„Ai dreptate. Nimic. Acolo se termină materia solidă a planetei.”

„Totuşi, cum poate exista ceva care să fie nimic? Adică, este aer?”

„Nu, chiar *nimic*. Vid. Ştii ce-i vidul, nu?”

„Da. Însă vidul se obţine prin pompare şi trebuie ţinut în incinte etanşe.”

„Asta-i valabil pentru întreţinere. Dincolo de Nivelul Unu există un vid infinit, care se întinde în toate direcţiile.”

Wenda căzu pe gânduri. După o vreme, întrebă:

„A fost cineva vreodată acolo?”

„Bineînţeles că nu. Dar avem datele din arhivă.”

„Poate că datele sunt greşite.”

„Este imposibil. Ştii cât spaţiu voi străbate?”

Fluxul gândirii Wendei indică un negativ absolut.

„Bănuiesc că ştii care-i viteza luminii”, urmă Roi.

„Evident”, replică ea imediat. Era o constantă universală pe care o ştiau şi copiii. „De 1954 de ori lungimea subteranei şi înapoi într-o secundă.”

„Exact”, încuviinţă tânărul, „însă dacă lumina ar călători

pe distanţa pe care o voi străbate eu, ar avea nevoie de zece ani.”

„Râzi de mine”, spuse Wenda. „Încerci să mă sperii.”

„De ce aş dori asta?” Roi se ridică. „Am stat însă destul aici...”

Pentru o clipă, unul dintre cele şase membre apucătoare ale sale se aşeză pe unul al Wendei, cu o prietenie detaşată, lipsită de pasiune. Un impuls iraţional o îmboldi pe Wenda să-l prindă strâns, să-l împiedice să plece.

Vreme de câteva momente, ea se sperie că tânărul i-ar fi putut pătrunde în minte dincolo de nivelul conversaţional, că s-ar putea scârbi şi n-ar mai dori s-o vadă niciodată, ba chiar să raporteze că ar avea nevoie de tratament. Apoi însă se destinse. Roi era normal, nu bolnav ca ea. Indiferent de provocare, el n-ar fi visat niciodată să pătrundă în mintea unui prieten dincolo de nivelul conversaţional.

Privindu-l cum se îndepărta, îi aprecie din nou frumuseţea. Membrele apucătoare erau drepte şi puternice, apendicele manipulatoare erau numeroase şi delicate, iar zonele optice aveau opalescentul cel mai minunat pe care-l văzuse vreodată.

TREI

Laura se aşeză cât mai confortabil în fotoliu. Cât de moi şi de încăpătoare le făceau! Cât de plăcute şi de atrăgătoare erau avioanele pe dinăuntru, cât de mult difereau de luciul dur, argintiu, inuman al exteriorului I

Coşul copilului se găsea pe locul de alături. Trase puţin păturica şi privi căpşorul cu scufiţă, dinăuntru. Walter dormea. Chipul lui avea rotunjimile moi ale pruncilor, iar pleoapele păreau două semicercuri tivite de gene.

Un cârlionţ de păr şaten îi atârna pe frunte şi, cu deosebită gingăşie, Laura i-l strecură înapoi sub scufiţă.

În curând, avea să vină ora lui de masă, iar femeia spera că Walter era încă prea mic ca să se sperie de ciudăţenia lucrurilor dimprejur. Stewardesa fusese foarte amabilă şi-i pusese laptele în frigiderul avionului.

Pasagerii de pe locurile situate de cealaltă parte a culoarului o priviseră în felul acela aparte care trăda că ar fi fost

încântaţi să-i vorbească, dacă ar fi putut găsi vreun pretext. Clipa respectivă sosi când Laura îl ridică pe Walter din coşuleţ şi-l aşeză în poală - un boţ de carne roz, cuprins într-un cocon de bumbac alb.

Întotdeauna, copiii constituie un subiect perfect pentru o conversaţie între străini.

Doamna de vizavi exclamă (perfect previzibil):

– Ce copil *drăguţ* ! Câte luni are, scumpo?

– Săptămâna viitoare împlineşte patru luni, răspunse Laura care-l întinsese pe Walter pe o păturică şi-i schimba scutecul.

Walter deschisese ochii şi zâmbea spre femeie, căscând larg guriţa lipsită de dinţi. Întotdeauna îi plăcea să-i fie schimbate scutecele.

– Uite ce scump este, George! spuse doamna.

Soţul ei surâse şi-şi agită prin aer degetele grăsulii.

– Bau-u-u, făcu el.

Walter chicoti ascuţit, parcă sughiţând.

– Cum îl cheamă? se interesă doamna.

– Walter Michael, zise Laura. La fel ca pe taică-său.

Gheaţa fusese spartă. Laura află că stătea de vorbă cu George şi Eleanor Ellis, care erau în concediu; aveau trei copii mari, două fete şi un băiat. Ambele fete se măritaseră, iar una dintre ele avea deja doi copii.

Laura ascultă, cu o expresie de simpatie întipărită pe chip. Dintotdeauna, soţul îi spusese că, dintre toate calităţile ei, cel mai mult îl atrăsese talentul de bună ascultătoare.

Walter începuse să se agite. Laura îi desfăşă braţele, ca să-i îngăduie să-şi convertească sentimentele în efort muscular.

– Eşti atât de amabilă să încălzeşti biberonul? o rugă ea pe stewardesă.

Apoi, îmboldită de întrebările prietenoase ale celor doi Ellis, le explică de câte ori pe zi îi dădea să mănânce lui Walter, ce marcă de lapte folosea şi dacă băieţaşul suferise de colici.

– Sper că n-o să-şi deranjeze stomăcelul, se îngrijoră ea. Mă gândesc la zborul avionului...

– În nici un caz, clătină din cap doamna Ellis, este prea micuţ ca să-l afecteze aşa ceva. În plus, avioanele astea mari sunt de-a dreptul minunate. Dacă n-aş privi pe geam, nici n-aş crede că ne aflăm în văzduh. Nu-i aşa, George?

Domnul Ellis, un bărbat poate cam direct, se mulţumi să remarce:

– Mă surprinde că l-ai luat în avion la o vârstă atât de fragedă.

Doamna Ellis se răsuci şi se încruntă spre el.

Laura îl aşeză pe Walter pe umăr şi-l bătu uşor cu palma pe spate, începutul unui scâncet se stinse aproape imediat, iar degeţelele pruncului se încurcară în părul blond şi moale al mamei, încercând să tragă de funda ce-l strângea la ceafă.

– Îl duc la taică-său, explică Laura. Încă n-a apucat să-l vadă.

Domnul Ellis păru uluit şi vru să comenteze, dar doamna Ellis i-o luă înainte.

– Soţul este cumva militar?

– Da, exact.

Domnul Ellis deschise gura într-o exclamaţie mută şi nu mai insistă.

– Unitatea lui este lângă Davao, explică Laura, dar o să mă aştepte la aeroportul Nichols.

Înainte ca stewardesa să apară cu biberonul, cei doi Ellis mai aflară că soţul Laurei era sergent-major la Intendenţă, că servea de patru ani în armată şi urma să fie trecut în rezervă, că erau căsătoriţi de doi ani şi aveau să petreacă acolo luna de miere, înainte de a reveni la San Francisco.

După sosirea laptelui, Laura îl aşeză pe Walter pe braţul ei stâng şi-i apropie biberonul de guriţă. Gingiile băieţelului înhăţară tetina. Prin lapte începură să se ridice mici bule de aer, în vreme ce mânuţele pruncului loveau fără putere sticla caldă, iar ochii săi albaştri o priveau fix pe femeie.

Laura îl strânse uşor de tot, cu dragoste, şi se gândi cum, în ciuda tuturor problemelor şi dificultăţilor implicate, era absolut minunat să ai copilaşul tău...

PATRU

„Ipoteze”, se gândi Gan. „Mereu ipoteze.” Cu un milion de ani în urmă, sau mai mult chiar, cei de la suprafaţă putuseră vedea Universul, îl putuseră simţi în mod direct. Acum, având o mie două sute de kilometri de stâncă deasupra capului, Rasa putea doar face deducţii, pe baza acelor indicatoare oscilante

ale instrumentelor.

Conform ipotezelor, celulele cerebrale radiau şi alt tip de energie, pe lângă obişnuitele potenţiale electrice. Energia respectivă nu avea o natură electromagnetică, aşadar nu era condamnată la viteza lentă a luminii. Ea era asociată doar funcţiilor superioare ale creierului, motiv pentru care caracteriza numai fiinţele inteligente, dotate cu raţiune.

Atâta doar că un ac indicator detectase un asemenea câmp energetic strecurându-se în subterana lor, iar alte instrumente fixaseră originea câmpului la o distanţă de zece ani-lumină. Cel puţin o stea trebuie să se fi apropiat destul de mult, în răstimpul de când locuitorii suprafeţei calculaseră că cel mai apropiat corp ceresc se găsea la 500 de ani-lumină. Sau ipotezele greşeau?

„Ţi-e frică?” interveni fără nici un avertisment Gan la nivelul conversaţional al gândirii lui Roi.

„Responsabilitatea este mare”, replică tânărul.

„Lasă-i pe *alţii* să vorbească despre responsabilitate”. - De-a lungul multor generaţii, Tehn-şefii lucraseră la Staţiile Rezonatoare şi Receptoare, iar pasul final avea să fie făcut în timpul mandatului lui Gan. Ce ştiau alţii despre responsabilitate? „Aşa-i”, urmă el. „Vorbim mereu despre extincţia Rasei, concluzionăm că este inevitabilă, totuşi niciodată nu spunem că se va petrece acum, în timpul vieţii noastre. Dar aşa va fi, înţelegi? Aşa va fi. Ceea ce vom face azi, va consuma două treimi din totalul energiei noastre. Nu vom avea suficientă energie pentru a mai încerca o dată. Nu vom avea suficientă energie pentru ca această generaţie să ajungă la sfârşitul vieţii. Totuşi, asta-i lipsit de importanţă, dacă vei urma ordinele. Ne-am gândit la tot. Am irosit generaţii întregi ca să ne gândim la tot.”

„Voi face ceea ce mi se spune.”

„Câmpul tău cerebral va interacţiona cu cele provenite din spaţiu. Fiecare câmp cerebral îşi caracterizează posesorul şi, în mod normal, probabilitatea existenţei unui duplicat este foarte scăzută. Totuşi, conform estimărilor noastre, câmpurile detectate în spaţiu sunt de ordinul miliardelor. Aşadar, probabilitatea respectivă creşte şi, în acest caz, se va stabili o rezonanţă, atâta vreme cât Rezonatorul nostru operează. Cunoşti principiile pe baza cărora funcţionează?”

„Da, domnule.”

„Ştii atunci că, în timpul rezonanţei, mintea ta se va găsi pe Planeta X, în creierul fiinţei cu un câmp cerebral identic cu al tău. Nu acesta este procesul consumator de energie. În rezonanţă cu mintea ta, vom plasa de asemenea masa Staţiei Receptoare. Metoda de transfer masic a fost ultima etapă a problemei ce trebuia soluţionată şi ea va consuma energia pe care Rasa ar fi utilizat-o într-o sută de ani.”

Gan luă cubul negru al Staţiei Receptoare şi-l privi încruntat. Cu trei generaţii în urmă, aşa ceva fusese considerat irealizabil - o concentrare a tuturor caracteristicilor necesare într-un spaţiu mai mic de cincisprezece metri cubi. Acum o făcuseră, iar obiectul nu depăşea în mărime un pumn strâns.

„Câmpul cerebral al celulelor dintr-un creier inteligent”, continuă Gan, „poate urma doar anumite şabloane bine definite. Toate creaturile vii, indiferent de planeta pe care se dezvoltă, trebuie să deţină o bază de proteine şi o chimie de tip oxigen-apă. Dacă ele pot trăi pe planeta respectivă, atunci vom putea trăi şi noi.”

„Ipoteze”, gândi el la un nivel mai profund, „mereu ipoteze”.

La nivel conversaţional, continuă: „Asta nu înseamnă că trupul în care te găseşti, mintea şi sentimentele sale nu pot fi complet străine ţie. De aceea, am pregătit trei metode de activare a Staţiei Receptoare. Dacă vei avea membre puternice, va fi suficient să exerciţi o presiune de 250 de kilograme pe oricare faţă a cubului. Dacă vei avea membre delicate, va trebui să apeşi un buton la care se poate ajunge numai prin această fantă a cubului. Iar dacă nu vei avea membre, dacă trupul-gazdă este paralizat sau incapacitat în altă modalitate, vei putea activa Staţia exclusiv prin energia mentală. După activarea ei, vei deţine două puncte de referinţă, nu numai unul, şi Rasa se va putea transfera pe Planeta X prin teleportare obişnuită.”

„Asta înseamnă că vom utiliza energie electromagnetică.”

„Şi ce dacă?”

„Transferul va dura zece ani.”

„Noi nu vom fi conştienţi de durata lui.”

„Îmi dau seama de acest lucru, domnule, dar în acelaşi timp va însemna că Staţia va rămâne zece ani pe Planeta X. Dacă va fi distrusă între timp?”

„Ne-am gândit şi la asta. Ne-am gândit la tot. După activare, Staţia va genera un câmp de para-masă. Se va deplasa în direcţia atracţiei gravitaţionale, traversând materia obişnuită, până ce un mediu continuu de densitate relativ mare va exercita o forţă de frecare suficientă ca s-o oprească. Apreciem că ar fi vorba despre aproximativ şapte metri de rocă. Orice alte materiale cu densitate mai redusă n-o vor afecta. Timp de zece ani, ea va rămâne la şapte metri sub pământ, după care va fi adusă la suprafaţă de un contracâmp. Apoi, unul câte unul, se vor ivi membrii Rasei.”

„În cazul acesta, de ce nu s-a automatizat activarea Staţiei? Deţine deja o mulţime de atribute automate...”

„N-ai analizat lucrurile până la capăt, Roi. Noi am făcut-o. Este posibil ca nu toate regiunile de pe Planeta X să fie adecvate. Dacă băştinaşii sunt puternici şi avansaţi, poate va fi necesar să găseşti o ascunzătoare pentru Staţie. Nu putem apărea într-o piaţă publică. De asemenea, trebuie să te asiguri că ambientul nu-i periculos în alte moduri.”

„Ce alte moduri, domnule?”

„Nu ştiu. Arhivele conţin multe date despre suprafaţă pe care noi nu le înţelegem. Nu sunt explicate, deoarece, la momentul respectiv, erau înţelese de la sine. Noi însă am părăsit suprafaţa de aproape o sută de mii de generaţii şi suntem nedumeriţi. Tehnii noştri nu au nici măcar aceleaşi opinii asupra naturii fizice a stelelor, unul dintre aspectele frecvent menţionate şi discutate în arhive. Ce sunt însă «furtunile», «cutremurele», «vulcanii», «tornadele», «măzărichea», «alunecările de teren», «inundaţiile», «fulgerele» şi celelalte? Toţi aceşti termeni definesc fenomene periculoase de la suprafaţă, numai că noi nu ştim ce sunt. Nu ştim cum să ne apărăm de ele. Prin intermediul minţii gazdei tale, vei fi capabil să afli ce-i necesar şi să întreprinzi acţiunile cuvenite.”

„Cât timp voi avea la dispoziţie, domnule?”

„Rezonatorul nu poate opera continuu mai mult de douăsprezece ore. Aş prefera să-ţi închei misiunea în două ore. Vei reveni aici în mod automat, imediat după activarea Staţiei. Eşti gata?”

„Da”, încuviinţă Roi.

Gan porni spre incinta cu geamuri opacizate. Roi îşi ocupă locul, potrivindu-şi membrele în depresiunile corespunzătoare.

Apendicele i se afundară în mercur, pentru un contact optim.

„Ce se va întâmpla”, întrebă tânărul, „dacă voi ajunge într-un corp aflat pe punctul de a muri?”

„Câmpul cerebral al unui individ în pragul morţii”, răspunse Gan reglând comenzile, „este distorsionat. Un câmp cerebral normal, ca al tău, nu va putea intra în rezonanţă cu el.”,

„Dar dacă suferă un neaşteptat accident mortal?”

„Ne-am gândit şi la asta. Nu se pot lua măsuri de precauţie, totuşi s-a estimat că probabilitatea unei morţi atât de rapide încât să nu ai timp să activezi mental Staţia este mai mică de unu la douăzeci de trilioane - exceptând, desigur, cazul în care misterioasele pericole de la suprafaţă sunt mai ucigătoare decât ne aşteptaserăm... Mai ai un minut.”

Dintr-un motiv ciudat şi necunoscut, ultimul gând al lui Roi înainte de translaţie se îndreptă către Wenda.

CINCI

Laura se trezi brusc, tresărind. Ce se întâmplase? Parcă simţise o înţepătură.

Soarele după-amiezii îi strălucea în faţă şi razele lui o făcură să clipească. Coborî jaluzelele şi se aplecă să se uite la Walter.

Rămase puţin surprinsă să-l vadă cu ochii deschişi. Nu era una dintre perioadele lui de veghe. Cât despre ora mesei, până atunci era mai mult de un ceas. Laura folosea sistemul de hrănire la cerere, poreclit „dacă vrei mâncare, ţipă şi-o să capeţi”, totuşi băieţelul respecta cu precizie orele de masă.

– Ţi-e foame, răţuşcă? întrebă ea, încreţind din nas spre Wafter. Copilul nu-i răspunse în nici un fel şi Laura se simţi dezamăgită. I-ar fi plăcut să-i zâmbească. Ar fi dorit ca el să râdă, s-o prindă cu mânuţele grăsulii pe după gât, s-o sărute şi să-i spună „mami”, dar ştia că deocamdată Walter nu putea face nimic din toate astea. Deşi, putea să zâmbească.

Puse un deget pe bărbia lui şi o ciocăni uşor.

– Gu-u, gu-u, gu-u, gu-u-u-u.

Întotdeauna zâmbea când îi făcea aşa.

Acum, însă, pruncul clipi din ochi, fără să-şi modifice expresia feţei.

– Sper că nu eşti bolnav, spuse Laura şi se uită alarmată spre doamna Ellis.

Aceasta lăsă revista pe care o citea.

– S-a întâmplat ceva, scumpo?

– Nu ştiu... Nu-mi place cum reacţionează Walter.

– Micuţul de el! Probabil că-i obosit.

– Atunci n-ar trebui să doarmă?

– Se află într-un loc necunoscut. Probabil că se minunează de tot ce-l înconjoară.

Femeia se sculă, traversă culoarul dintre fotolii şi se aplecă prin faţa Laurei, pentru a-l privi pe băiat.

– Te întrebi ce se-ntâmplă, iepuraşule? Da? Da? Te-ntrebi: „Unde-i pătuţul meu cel drag şi jucărioarele mele?”

Scoase o serie de sunete amuzante.

Walter îşi luă ochii de la maică-sa şi o privi cu gravitate pe doamna Ellis.

Femeia se îndreptă brusc de spate şi chipul i se schimonosi. Duse mâna la frunte şi murmură:

– Doamne, ce durere m-a luat!

– I-o fi foame? întrebă Laura.

– Nu, răspunse doamna Ellis, a cărei expresie revenise la normal, copiii te anunţă imediat dacă le este foame. N-are nimic. Am crescut trei copii, scumpo, şi mă pricep.

– Eu ştiu... poate că ar trebui totuşi s-o rog pe stewardesă să-mi încălzească nişte lăptic.

– Dacă asta te linişteşte, sigur că da.

Stewardesa aduse biberonul şi Laura îl luă pe Walter din coş.

– Uite biberonul tău, spuse ea, după aceea o să ne schimbăm şi...

Îi potrivi căpşorul pe braţul ei, îl sărută iute pe obraz, apoi îl ridică puţin şi-i duse biberonul la buze. În clipa aceea, Walter urlă!

Deschise gura la maximum, întinse braţele în faţă, îşi răşchira degetele, cu întregul corp încordat, rigid, parcă într-un spasm de tetanos, şi zbieră. Răcnetul lui răsună în tot avionul.

Laura ţipă şi ea. Scăpă biberonul din mână, tetina sări şi laptele începu să curgă.

Doamna Ellis tresări violent, fiind imitată de alţi şase pasageri. Domnul Ellis se trezi din somn.

– Ce s-a întâmplat? întrebă doamna Ellis nedumerită.

– Nu ştiu, nu ştiu.

Laura îl scutură desperată pe Walter, punându-l pe umărul ei şi bătându-l uşor pe spate.

– Gata, gata, nu mai plânge! Ce s-a-ntâmplat, mămică? Ce s-a-n...

Stewardesa apăru în goană pe coridor. Piciorul ei se opri la doi centimetri de cubul de sub fotoliul Laurei.

Acum, Walter se zbătea furios, urlând ca o sirenă.

ŞASE

Mintea lui Roi era copleşită de şoc. Cu o clipă în urmă, stătuse în fotoliul său, fiind în contact cu mintea clară a lui Gan, iar acum (nu exista conştiinţa unei separări temporale) se afla afundat într-un tumult de gânduri stranii, barbare şi fragmentate.

Îşi închise mintea complet. Fusese larg deschisă, pentru a spori eficienţa rezonanţei, iar prima atingere a fiinţei străine fusese...

Nu dureroasă... nu. Ameţitoare, dezgustătoare? Nu, nici aşa ceva. Nu exista un termen adecvat.

În neantul tăcut al adăpostului mental, Roi îşi recapătă treptat forţele şi-şi analiză situaţia. Simţea atingerea slabă a Staţiei Receptoare, cu care se afla în contact mental. *Venise* cu el. Un lucru bun!

Pentru moment, îşi ignoră gazda. Era posibil să aibă nevoie de ea mai târziu, pentru operaţiuni mai drastice, de aceea ar fi fost înţelept să nu trezească suspiciuni.

Explora. Pătrunse într-o minte, aleatoriu, şi examina întâi impresiile existente acolo. Creatura era sensibilă faţă de unele părţi ale spectrului electromagnetic, faţă de vibraţiile aerului şi, desigur, faţă de contactul corporal. Deţinea senzori locali de detectare chimică...

Cam asta era totul. Stupefiat, cercetă din nou mintea. Nu numai că nu exista simţul masei sau al potenţialului electric - practic, nici unul dintre tălmăcitorii cu adevărat subtili ai Universului -, dar nu exista nici un soi de contact mental.

Mintea creaturii era complet izolată.

Atunci, cum comunicau între ele? Scotoci mai departe.

Deţineau un cod complicat de vibraţii ale aerului.

Deţineau inteligenţă? Nu cumva alesese o minte bolnavă? Nu, toate erau identice.

Prin intermediul tentaculelor mentale, Roi filtra grupul de minţi înconjurătoare, căutând printre semiinteligenţele schiloade un Tehn, sau ceva similar. Găsi o minte ce se autodefinea ca fiind pilot de vehicule. O informaţie inundă mintea lui Roi. Se găsea într-un vehicul aeropurtat.

Aşadar, chiar şi fără contact mental, creaturile putuseră construi o civilizaţie mecanică rudimentară. Sau erau uneltele vii ale adevăratelor inteligenţe aflate altundeva pe planetă? Nu... Minţile lor afirmau contrariul.

Testă Tehnul. Care era mediul imediat înconjurător? Erau cu adevărat terifiante problemele anticilor? Părea mai degrabă o problemă de interpretare. Mediul conţinea unele pericole. Mişcări ale aerului. Modificări ale temperaturii. Căderi de apă, în formă lichidă sau solidă, prin aer. Descărcări electrice. Fiecare fenomen era codificat prin vibraţii, dar acestea nu însemnau nimic. Legătura dintre ele şi numele atribuite fenomenelor de către străvechii locuitori ai suprafeţei era probabil o simplă ipoteză.

Prea puţin important. *Acum* exista vreun pericol? *Aici* exista vreun pericol? Exista vreun motiv de teamă sau nelinişte? Nu! Mintea Tehnului spunea că nu.

Asta îi era suficient. Reveni în mintea-gazdă şi se odihni o clipă, apoi se extinse precaut...

Nimic !

Mintea-gazdă era pustie. În cel mai fericit caz, putea distinge o vagă senzaţie de căldură şi o pâlpâire ştearsă de răspuns nedirecţionat la stimulii fundamentali.

Poate că, totuşi, gazda trăgea să moară. Afazie? Decerebralizare?

Trecu rapid la mintea cea mai apropiată, scotoci după informaţii legate de gazdă şi le găsi.

Gazda era un copil al speciei.

Un copil? Un copil *normal* ? Şi atât de nedezvoltat?

Îşi lăsă mintea să se afunde şi să se contopească pentru o clipă cu ceea ce exista în gazdă. Căută regiunile motorii ale creierului şi, cu dificultate, le găsi. Un stimul prudent fu urmat de o mişcare imprevizibilă a extremităţilor gazdei. Încercă un

control mai fin, însă eşuă.

Simţi mânie. Va să zică, nu se gândiseră chiar la toate! Nu se gândiseră la fiinţe inteligente lipsite de posibilitatea de a stabili un contact mental! Nu se gândiseră la creaturi tinere atât de nedezvoltate încât parcă nici nu şi-ar fi părăsit oul!

Asta însemna, desigur, că din corpul gazdei nu putea să activeze Staţia Receptoare. Mintea şi muşchii ei erau mult prea neputincioşi pentru oricare dintre cele trei metode prezentate de Gan.

Roi se gândi cu intensitate. Nu se putea aştepta să influenţeze prea multă masă prin focalizarea imperfectă a celulelor cerebrale ale gazdei, dar ar fi putut încerca o influenţă indirectă, prin intermediul unui creier adult. Influenţa fizică directă ar fi fost minimă; s-ar fi limitat la descompunerea moleculelor de adenozin trifosfat şi acetilcolină. Ca atare, creatura ar fi acţionat pe cont propriu.

Ezită totuşi să încerce, temându-se de eşec, apoi se blestemă pentru laşitate. Pătrunse din nou în mintea cea mai apropiată. Era o femelă a speciei, aflată în starea de inhibiţie temporară pe care o remarcase şi în alte minţi. Nu-l surprindea. Minţile atât de rudimentare aveau nevoie de repausuri periodice.

Examina acum mintea din faţa lui, pipăind mental zonele ce ar fi putut răspunde stimulării. Alese una dintre ele, o apăsă şi aproape simultan zonele conştiente fură inundate cu viaţă. Impresiile senzorilor se revărsară în interior şi nivelul gândirii crescu brusc.

Era bine!

Totuşi, nu îndeajuns de bine. Fusese o simplă împunsătură, o zgândărire. Nu avusese nimic dintr-o acţiune specifică.

Se foi, tulburat, când senzaţiile se revărsară asupra sa. Proveneau dintr-o minte pe care de-abia o stimulase şi erau direcţionate, bineînţeles, către gazdă, nu către el. Cu toate acestea, vulgaritatea lor primitivă îl nemulţumea, astfel încât îşi închise mintea faţă de căldura neplăcută a sentimentelor dezvăluite ale celeilalte creaturi.

O a doua minte se concentra asupra gazdei, şi dacă Roi ar fi avut o natură materială, sau ar fi controlat o gazdă mulţumitoare, probabil că şi-ar fi descărcat furia într-un mod

fizic.

Pe Marile Caverne, chiar n-aveau de gând să-i îngăduie să se concentreze asupra problemei sale importante?

Împunse cu răutate în a doua minte, activând câţiva centri ai neplăcerii, şi ea se îndepărtă.

Se simţi încântat. Fusese un stimul simplu, nedefinit, dar încununat de succes. Degajase atmosfera mentală.

Reveni la Tehnul de la comenzile vehiculului. El trebuia să cunoască detaliile suprafeţei peste care treceau.

Apă? Parcurse rapid datele.

Apă! Şi mai multă apă!

Pe Veşnicele Niveluri, cuvântul „ocean” căpăta sens acum! Vechiul, anticul cuvânt „ocean”. Cine ar fi visat că poate exista atât de multă apă?

Şi atunci, dacă acesta era „oceanul”, vechiul cuvânt „insulă” avea o semnificaţie evidentă. Îşi extinse întreaga minte, în căutare de informaţii geografice. „Oceanul” era presărat cu punctuleţe de uscat, dar lui îi trebuia exact...

Fu întrerupt de un scurt fior de surpriză, când gazda lui fu deplasată prin spaţiu şi lipită de corpul femelei vecine.

Fiind atât de preocupată, mintea lui Roi rămăsese deschisă şi neprotejată. Sentimentele pline de intensitate ale femelei îl asaltară pe neaşteptate.

Roi se crispă. Încercând să îndepărteze supărătoarele senzaţii animalice, prinse cu furie celulele cerebrale ale gazdei, prin care acestea goneau în stare pură.

Acţionase însă prea rapid, prea energic. Mintea gazdei fu inundată cu o durere difuză şi instantaneu aproape toate minţile la care putea ajunge reacţionară la vibraţiile aerului ce rezultaseră.

Iritat, încercă să înăbuşe durerea şi reuşi doar s-o stimuleze şi mai mult.

Prin pâclele mentale ale durerii gazdei, scotoci minţile Tehnilor, căutând să evite defocalizarea contactului.

Mintea îi căpătă claritatea şi duritatea gheţii. Momentul şansei optime se apropia! Avea la dispoziţie aproximativ douăzeci de minute. Şi după aceea aveau să existe ocazii, dar nu la fel de favorabile. Nu îndrăznea totuşi să încerce să direcţioneze acţiunile altora, atâta vreme cât mintea gazdei lui se găsea într-o asemenea stare de dezorganizare.

Se retrase în adăpostul mental, păstrând doar o infimă legătură cu celulele spinale ale gazdei, şi aşteptă.

Trecură mai multe minute şi, treptat, reveni la o relaţie mai completă. Mai avea de aşteptat cinci minute. Alese un subiect.

ŞAPTE

– Cred că începe să se simtă mai bine, sărăcuţul, spuse stewardesa.

– Niciodată n-a mai făcut aşa ceva, repetă Laura printre lacrimi. Niciodată.

– Cred c-a fost o criză de colici.

– Sau poate că-i prea înfofolit, sugeră doamna Ellis.

– Poate, aprobă stewardesa. Aici e destul de cald.

Desfăcu pătura şi scutecul; sub cămăşuţă, burtica lui Walter era roz şi durdulie, ridicându-se şi coborând în ritmul respiraţiei sale accelerate.

– Vreţi să vă ajut să-l schimbăm? întrebă stewardesa. E ud fleaşcă.

– Mulţumesc tare mult, şopti Laura.

Majoritatea pasagerilor din apropiere reveniseră la locurile lor. Cei mai îndepărtaţi încetaseră să-şi lungească gâturile. Domnul Ellis rămăsese pe culoarul dintre fotolii.

– Ia uitaţi aici, exclamă el.

Laura şi stewardesa erau prea ocupate ca să-l bage în seamă, iar doamna Ellis îl ignoră din obişnuinţă.

Domnul Ellis era învăţat cu asemenea reacţii; oricum, remarca lui fusese pur retorică. Se aplecă şi trase cutia de sub fotoliu.

– Pentru Dumnezeu, George, îl privi doamna Ellis, ce faci cu bagajele altora? Aşază-te! Stai în drumul oamenilor.

Domnul Ellis se ridică derutat.

– Nu-i a mea, spuse Laura cu ochii încă roşii şi înlăcrimaţi, nici măcar n-am ştiut că-i sub scaun.

– Ce anume? întrebă stewardesa.

– O cutie, strânse din umeri domnul Ellis.

– Tot nu-nţeleg ce vrei să faci cu ea?! pufni nevastă-sa. Domnul Ellis căută un motiv. Ce dorea să facă cu cutia?

– Eram pur şi simplu curios, mormăi el.

– Gata! exclamă stewardesa. Băieţelul este curăţel şi uscăţel şi fac prinsoare că-n două minute o să fie cel mai fericit din lume. Eh, ce zici, ochiosule?

Ochiosul continua să scâncească. Întoarse capul, ferindu-se imediat ce apăru biberonul.

– Staţi să mai încălzesc puţin lăpticul, spuse stewardesa. Luă biberonul şi dispăru pe culoar.

Domnul Ellis luă o hotărâre. Ridică ferm cutia şi o aşeză pe braţul fotoliului, ignorând încruntătura nevestei.

– N-o stric, explică el. Doar mă uit. Nu-mi dau seama din ce-i făcută.

O ciocăni cu încheieturile degetelor. Nici unul dintre ceilalţi pasageri nu părea interesat. Nu se uitau nici la domnul Ellis, nici la cutie. Parcă cineva le-ar fi decuplat preocuparea respectivă. Până şi doamna Ellis, care conversa cu Laura, stătea cu spatele la el.

Domnul Ellis întoarse cutia şi găsi deschizătura. Ştia că trebuia să aibă o deschizătură. Era îndeajuns de mare ca să strecoare un deget, deşi, bineînţeles, nu exista nici un motiv pentru care ar fi dorit să-şi introducă degetul într-o cutie străină.

Precaut, vârî degetul. Zărise un buton negru pe care tânjea să-l atingă. Îl apăsă.

Cutia vibra şi brusc îi scăpă din mâini, trecând prin braţul fotoliului, apoi dispăru prin podea. Domnul Ellis deschise larg mâinile şi-şi privi palmele, apoi se lăsă în genunchi şi pipăi podeaua.

– Aţi pierdut ceva, domnule? întrebă stewardesa, care revenea cu biberonul.

– George! exclamă doamna Ellis, privind în jos.

Domnul Ellis se ridică, roşu la faţă şi fâstâcit.

– Cutia..., începu el. A alunecat şi mi-a căzut...

– Care cutie, domnule? făcu stewardesa.

– Poţi să-mi dai biberonul, domnişoară? interveni Laura. Văd că s-a oprit din plâns.

– Sigur că da. Poftim.

Walter deschise guriţa nerăbdător, acceptând tetina. Băşicuţele de aer suiră prin lapte şi se auziră sunete de înghiţire. Laura ridică ochii fericită.

– Şi-a revenit acum! Mulţumesc pentru ajutor. Vă mulţumesc şi dumneavoastră, doamnă Ellis. Pentru câteva clipe,

parcă nici nu mai era băieţaşul meu.

– N-a păţit nimic, comentă doamna Ellis. Poate c-a avut un deranjament trecător. Stai jos, George!

– Chemaţi-mă, dacă mai aveţi nevoie de ceva, spuse stewardesa.

– Mulţumesc, zise Laura.

– Cutia..., începu domnul Ellis şi se opri.

Ce cutie? Nu-şi amintea de nici o cutie.

O singură minte de la bordul avionului putu urmări cubul negru care cobora într-o parabolă neafectată de vânt sau de rezistenţa aerului, trecând prin moleculele de gaze ce-i stăteau în cale.

Atolul de dedesubt era cerculeţul central al unei ţinte imense. Cândva, în timpul războiului, acolo existaseră barăci şi o pistă pentru avioane. Construcţiile se prăbuşiseră, pista era o dungă zdrenţuită pe cale de dispariţie şi atolul rămăsese pustiu.

Cubul atinse frunzişul penat al unui palmier, fără să clintească măcar o frunzuliţă. Străbătu trunchiul arborelui, ajungând până la coral. Se afundă în planetă însăşi, fără să înalţe cel mai mărunt norişor de praf care să-i trădeze existenţa.

La şapte metri sub suprafaţa solului, cubul rămase nemişcat, contopit cu atomii rocii, dar în acelaşi timp distinct.

Asta fusese totul. Veni noaptea, apoi ziua următoare. Plouă, vântul bătu şi valurile Pacificului se sparseră înspumate pe coralul alb. Nu se întâmplă nimic.

Nu avea să se întâmple nimic - vreme de zece ani.

OPT

„Am difuzat ştirea succesului tău”, spuse Gan. „Cred că acum ar trebui să te odihneşti.”

„Să mă odihnesc? Acum? Când am revenit la minţile complete? Mulţumesc, dar nu! Satisfacţia este prea mare!”

„Te-a afectat chiar atât de mult inteligenţa lipsită de contact mental?”

„Da”, replică Roi sec.

Plin de tact, Gan se abţinu de la încercarea de a urmări linia gândului celuilalt, mulţumindu-se să întrebe: „Cum este suprafaţa?”

„Absolut oribilă. Ceea ce anticii denumeau «Soare» este

ceva insuportabil de strălucitor deasupra capului. Pare a fi o sursă de lumină care variază periodic - «ziua» şi «noaptea» sunt variaţii ale ei. Există însă şi alte variaţii imprevizibile.”

„Poate «norii»„, sugeră Gan.

„De ce tocmai «norii»?”

„Pe baza tradiţionalei expresii: «Norii ascund Soarele».”

„Crezi? Da, s-ar putea...”

„Continuă!”

„Să vedem... «Ocean» şi «insulă» le-am explicat deja. «Furtună» implică o umiditate atmosferică, ce se precipită în picături mari. «Vântul» este deplasarea aerului la o scară gigantică. «Tunetul» este fie o descărcare electrică spontană în atmosferă, fie un zgomot brusc foarte intens. «Măzărichea» este gheaţă care cade din înălţimi.”

„Curios”, medita Gan. „De unde ar putea cădea? Cum? De ce?”

„N-am nici cea mai vagă idee. Totul este variabil. Uneori, este furtună, alteori nu. Aparent, pe suprafaţă există regiuni unde întotdeauna este rece, altele unde întotdeauna este cald şi, în sfârşit, altele unde este atât rece cât şi cald, în momente diferite.”

„Uluitor. Cam ce proporţie din toate acestea apreciezi că ar reprezenta-o interpretarea eronată a minţilor străine?”

„Zero la sută. Sunt absolut sigur. Totul a fost limpede. Am avut timp suficient ca să examinez minţile lor stranii. Prea mult timp...”

Din nou, gândurile sale plutiră spre problemele intime.

„Este foarte bine”, comentă Gan. „Mi-a fost mereu teamă de predilecţia noastră de a mitiza această aşa-zisă Epocă de Aur a strămoşilor de la suprafaţă. Am simţit că în grupul nostru se va manifesta un impuls puternic în favoarea unui nou trai la suprafaţă.”

„Nu”, rosti Roi vehement.

„Bineînţeles că nu. Cred că nici cei mai îndrăzneţi dintre noi nu vor accepta să trăiască măcar o zi într-un ambient precum cel descris de tine, cu furtuni, zile, nopţi şi variaţii indecente şi imprevizibile. Mâine vom începe procesul de transfer. O dată ajunşi pe insulă... Nelocuită, spuneai?”

„Complet nelocuită. A fost singura de acest tip peste care a trecut vehiculul. Informaţiile Tehnului erau detaliate.”

„Perfect. Vom începe operaţiunile. Va dura câteva generaţii, dar, în cele din urmă, ne vom găsi în Adâncul unei planete noi şi calde, în subterane plăcute, în care ambientul controlat va contribui la dezvoltarea şi rafinarea societăţii.”

„Şi fără nici un contact cu creaturile de la suprafaţă”, adăugă Roi.

„De ce spui asta? Deşi sunt primitive, ne vor putea fi de folos după ce ne vom stabili baza. O rasă capabilă de construirea unor aparate de zbor trebuie să aibă anumite aptitudini.”

„Nu-i vorba despre asta, domnule, dar sunt fiinţe războinice. La prima ocazie favorabilă, ne vor ataca manifestând o ferocitate animalică şi...”

Gan îl întrerupse: „Mă alarmează psihopenumbra ce înconjoară referirile tale la străinii aceia”, îl întrerupse Gan. „Îmi ascunzi ceva.”

„La început”, vorbi Roi, „crezusem că ne putem folosi de ei. Dacă nu ne-ar fi admis ca prieteni, cel puţin i-am fi putut controla. Am reuşit să-l silesc pe unul dintre ei să închidă contactul din cub, dar a fost dificil. Foarte dificil. Minţile lor sunt fundamental diferite de ale noastre.”

„În ce mod?”

„Dacă aş putea-o descrie, diferenţa n-ar fi fundamentală. Dar vă pot oferi un exemplu. M-am aflat în mintea unui prunc. Ei nu au săli de maturizare. Pruncii se află în grija indivizilor. Creatura care avea grijă de gazda mea...”

„Da?”

„Era o femelă care avea o legătură cu totul specială cu acel copil. Exista o senzaţie de proprietate, o relaţie ce excludea restul societăţii lor. Mi s-a părut că detectez, vag, ceva din sentimentul care-i leagă pe asociaţi sau pe prieteni, dar era mult, mult mai intens şi nereţinut.”

„Ei bine”, comentă Gan, „fiind lipsiţi de contacte mentale, probabil că ei nu au o concepţie reală a societăţii şi a subrelaţiilor pe care le pot dezvolta. Sau a fost doar un caz patologic?”

„Nu, nu, este ceva universal. Femela care avea grijă de prunc era chiar mama lui.”

„Imposibil! Propria lui mamă?”

„Din necesitate. Pruncul petrecuse prima parte a

existenţei în interiorul mamei. Este vorba despre interiorul fizic al mamei! Ouăle creaturii rămân în corp şi tot în corp are loc fertilizarea. Ele se dezvoltă în interiorul corpului şi pruncii ies vii.”

„Pe Marile Subterane”, şopti Gan, cuprins de dezgust. „Fiecare creatură să cunoască identitatea odraslei sale. Fiecare copil să aibă un tată anume...”

„Care va fi, de asemenea, cunoscut. Gazda mea era purtată opt mii de kilometri, din câte am putut aprecia distanţa, ca să fie văzută de tată.”

„Incredibil!”

„Mai aveţi nevoie şi de alte detalii ca să înţelegeţi că nu poate fi vorba despre o comuniune a minţilor noastre? Diferenţa este absolut fundamentală, este înnăscută.”

Galbenul regretului coloră şi înăspri fluxul gândului lui Gan.

„Păcat”, murmură el. „Crezusem că...”

„Ce anume, domnule?”

„Crezusem că, pentru prima dată, va fi vorba despre două inteligenţe ajutându-se reciproc. Crezusem că laolaltă vom putea progresa mai rapid decât am fi făcut-o oricare dintre noi, separat. Chiar dacă sunt primitivi din punct de vedere tehnologic, tehnologia nu înseamnă totul. Crezusem că vom putea învăţa câte ceva de la ei.”

„Ce să învăţăm?” întrebă Roi cu brutalitate. „Să ne cunoaştem părinţii şi să devenim prieteni cu copiii noştri?”.......,

„Aşa este”, clătină din cap Gan. „Aşa este, ai dreptate. Bariera dintre noi trebuie să rămână de-a pururi coborâtă. Ei vor deţine suprafaţa, iar noi Adâncul, şi aşa va rămâne.”

Ieşind din laborator, Roi se întâlni cu Wenda.

Gândurile ei erau de fericire pură.

„Mă bucur că te-ai întors!”

Gândurile lui Roi exprimau de asemenea încântarea. Era plăcut să realizezi un contact mental clar cu un prieten.

BAN C. ULS-LAB

[din volumul de povestiri „Întemeietorii” – Buy Jupiter and Other Stories]

Anual, Philo Plat revenea la locul crimei sale. Era o formă de penitenţă. La fiecare aniversare, suia pe coama stearpă şi privea în lungul kilometrilor de metal contorsionat, beton şi oseminte.

Zona era un dezastru. Resturile metalice continuau să fie inoxidabile, nepătate de rugină, cu dinţii lor neregulaţi ridicaţi într-o furie inutilă. Undeva, printre ele, se găseau scheletele miilor de morţi, de toate vârstele şi de ambele sexe. Din câte ştia, găvanele goale ale ţestelor lor îl priveau cu o ură rece.

Duhoarea dispăruse demult din deşert, iar şopârlele îşi păstraseră netulburate vizuinele. Nici un om nu se apropia de cimitirul înconjurat de sârmă, unde resturile corpurilor se aflau în craterul adânc excavat în Prăbuşire.

Doar Plat venea. O făcea în fiecare an şi întotdeauna, parcă pentru a alunga duhurile rele, îşi lua cu el medalia de aur şi şi-o atârna de gât, când stătea pe creastă. Pe ea, era gravat simplu: “Pentru Eliberator!”.

De data aceasta, îl însoţea Fulton. Cândva, în zilele de dinaintea Prăbuşirii, Fulton fusese un Inferior; pe vremea aceea, existau Superiori si Inferiori.

– Sunt surprins că insişti să revii aici, rosti Fulton.

– Trebuie s-o fac, spuse Plat. Ştii că bubuitura a răsunat pe o distanţă de sute de kilometri şi seismografele au înregistrat-o în toată lumea. Naveta mea se găsea aproape deasupra. Unda de şoc m-a prins şi m-a azvârlit mulţi kilometri. Totuşi, din vuietul acela nu-mi reamintesc decât vacarmul de ţipete când Atlantida şi-a început prăbuşirea.

– A fost necesar.

– Vorbe, suspină Plat. Au murit copii şi nevinovaţi.

– Nimeni nu-i nevinovat.

– Nici eu nu eram. Trebuia oare să fiu călăul?

– Cineva trebuia să fie, rosti apăsat Fulton. Priveşte lumea acum, după douăzeci şi cinci de ani. Democraţia a fost restabilită, educaţia a redevenit universală, cultura este la

îndemâna maselor si ştiinţa şi-a reluat progresul. Deja, două expediţii au asolizat pe Marte.

– Ştiu, ştiu... Dar si aceea a fost o civilizaţie. Ei au denumit-o Atlantida, fiindcă era o insulă ce stăpânea lumea. O insulă în ceruri, nu pe ocean, simultan oraş şi lume. Tu, Fulton, nu i-ai văzut niciodată cupolele de cristal şi clădirile. Era o bijuterie sculptată în piatră şi metal. Un vis...

– A fost un concentrat de fericire, distilat din mica rezervă distribuită miliardelor de indivizi care trăiau pe Suprafaţă.

– Da, ai dreptate, aşa trebuie să fi fost. Şi totuşi, se poate să fi fost atât de diferit... Ştii, - se instală pe piatra tare, îşi încrucişă braţele pe genunchi şi-şi sprijini bărbia pe ele - uneori mă gândesc cum trebuie să fi fost demult, în vremea când pe Pământ existau naţiuni şi războaie. Mă gândesc ce miracol trebuie să le fi părut oamenilor atunci când Naţiunile Unite au devenit pentru întâia oară un adevărat guvern mondial şi ce trebuie să fi însemnat Atlantida pentru ei. Era oraşul capitală care guverna Pământul, fără să-i aparţină. Un disc negru în ceruri, capabil să apară oricând deasupra Pământului şi la orice altitudine. Nu aparţinea vreunei naţiuni, ci întregii planete, nu fusese produs de iscusinţa unui singur popor, ci constituia cea dintâi realizare măreaţă a întregii rase - şi apoi, ce a devenit?

– Mergem? întrebă Fulton. Trebuie să ne întoarcem la navă înainte de lăsarea întunericului.

– Într-un fel, continuă Plat, cred că a fost inevitabil. Rasa umană n-a inventat niciodată o instituţie care să nu sfârşească aidoma unui cancer. Probabil că, în vremurile preistorice, vraciul care a început ca depozitar al înţelepciunii tribului a terminat prin a deveni o ultimă barieră în faţa progresului tribal. În Roma antică, armata cetăţenilor...

Răbdător, Fulton îl lăsă să vorbească. Era un ecou straniu al trecutului. Pe atunci. În zilele acelea, alţi ochi fuseseră aţintiţi asupra lui, aşteptând cu calm în timp ce vorbea.

– ... armata cetăţenilor care i-a apărat pe romani împotriva tuturor invadatorilor, de la Veii până la Cartagina, a devenit garda pretoriană mercenară care vindea tronul împăratului şi impunea tribut întregului Imperiu. Turcii i-au avut pe ieniceri ca avangardă invincibilă împotriva Europei, iar sultanul a sfârşit ca sclav al ienicerilor săi. Baronii din Europa medievală i-au protejat pe şerbi împotriva triburilor nordice şi

maghiare, apoi, vreme de şase sute de ani, au rămas neschimbaţi, o aristocraţie parazită, care n-a contribuit cu nimic la progresul omenirii.

Plat deveni conştient de ochii răbdători şi întrebă:

– Nu mă înţelegeţi?

Unul dintre tehnicienii mai îndrăzneţi rosti:

– Cu plecăciune, Prea-Înaltule, trebuie să ne întoarcem la muncă.

– Da, cred că aşa-i…

Tehnicianului îi păru rău. Superiorul acesta era straniu, însă le dorea binele. Deşi debita multe aiureli, se interesa de familiile lor, le spunea că sunt nişte tipi pe cinste şi că prin munca lor se dovedeau mai buni decât Superiorii. De aceea, îi explică:

– Mai avem un transport de granit şi oţel pentru noul amfiteatru şi va trebui să modificăm distribuţia energetică. Devine tot mai greu de realizat, dar pe Superiori nu-i interesează.

– Exact la asta mă refeream. Trebuie să-i faceţi să vă asculte.

Ei se mulţumiră să-l privească nedumeriţi, şi în clipa aceea o idee se infiltră uşurel în subconştientul lui Plat.

Leo Spinney îl aştepta pe nivelul din cristal. Avea aceeaşi vârstă cu Plat, dar era mai înalt şi mai chipeş. Faţa lui Plat era ascuţită, ochii - albaştri, iar el nu zâmbea niciodată. Spinney avea un nas acvilin, cu ochi căprui ce păreau întruna gata să râdă.

– O să scăpăm partida, rosti el.

– Nu vreau să merg, Leo. Te rog!

– Iar ai fost cu tehnicienii? De ce-ţi iroseşti timpul?

– Ei muncesc, replică Plat. Îi respect. Conform cărui drept lenevim noi?

– Ar trebui oare să cer lumii socoteală, când este pe placul meu?

– Dacă n-o faci, cândva, cineva o să pună întrebări în locul tău.

– Asta se va întâmpla cândva, nu azi. Şi, sincer vorbind, ar fi preferabil să vii. Secgenul a remarcat că nu participi niciodată la partide şi nu-i place. Personal, cred că a fost

înştiinţat despre discuţiile tale cu tehnicienii şi despre vizitele pe care le faci pe Suprafaţă. Ar putea chiar crede că te-ai înhăitat cu Inferiorii.

Spinney râse cu poftă, dar Plat nu comentă. Nu le-ar fi făcut rău dacă şi ei s-ar fi "înhăitat" ceva mai des cu Inferiorii, dacă ar fi aflat ceva despre gândirea lor. Atlantida avea armele şi batalioanele de Ape. Într-o bună zi, s-ar fi putut să afle că nu era de-ajuns. Nu îndeajuns pentru a-l salva pe Secgen.

Secgenul! Lui Plat îi venea să scuipe. Titlul întreg era "Secretar General al Naţiunilor Unite." Cu două secole în urmă, fusese o funcţie electorală, ba încă una onorabilă. Acum, un individ precum Carshthavastra Uls-Lab o putea ocupa fiindcă putea dovedi că era fiul tatălui său, la fel de bun de nimic.

"C. Uls-Lab" era numele pe care i-l dăduseră Inferiorii de pe Suprafaţă. Şi, de obicei, cu amărăciune, "Ban C. Uls-Lab", întrucât "Ban" fusese titulatura unor despoţi sud-europeni. Inferiorii ştiau prea bine ce era el. Plat ar fi vrut să-i spună şi lui Spinney, dar încă nu venise vremea.

Partidele se desfăşurau în stratosfera superioară, la o sută cincizeci de kilometri deasupra Atlantidei, deşi Insula-Cerului se găsea ea însăşi la treizeci de kilometri deasupra nivelului oceanului. Giganticul amfiteatru era ticsit şi toţi ochii se aţinteau asupra globului strălucitor din centru. Fiecare navetă de o persoană era reprezentată de un simbol sclipitor, de culoarea flotei din care făcea parte. Scânteile miniaturale le reproduceau perfect mişcările.

Partida începu chiar în timp ce Plat şi Spinney îşi ocupau locurile. Punctuleţele pâlpâiau deja unele către celelalte, repezindu-se şi greşind ţinta, virând în ultima clipă.

O tabelă imensă marca scorul în simboluri convenţionale pe care Plat nu le pricepea. Ovaţiile se amestecau confuze, pentru flote ori pentru anumite navete.

Sus de tot, dedesubtul unui baldachin, se găsea Secgenul, Banul C. Uls-Lab al Inferiorilor. Plat de-abia îl putea distinge, deşi desluşea limpede globul mai mic de joc pe care acesta îl avea în faţă.

Urmărea jocul acela pentru întâia oară. Nu pricepea aspectele lui mai subtile şi se întreba care puteau fi motivele diferitelor încurajări. Înţelegea totuşi că punctele reprezentau

navete şi că razele de lumină ce se desprindeau frecvent din ele constituiau fascicule energetice care, la o sută cincizeci de kilometri deasupra, erau perfect reale. De fiecare dată când un punct fulgera, se auzea o rumoare printre spectatori, ce se stingea printr-un oftat uriaş când ţinta cotea şi eschiva.

Apoi, se auzi un răcnet general şi toţi spectatorii, bărbaţi şi femei, chiar şi Secgenul, ţâşniră în picioare. Unul dintre punctele sclipitoare fusese lovit şi cobora… spiralând întruna. Deasupra, la o sută cincizeci de kilometri, o navetă reală făcea acelaşi lucru; pica în aerul tot mai dens care avea să-i încălzească şi să-i ardă blindajul special, proiectat din aliaj de magneziu, transformându-l într-o cenuşă prăfoasă şi inofensivă înainte de a atinge suprafaţa Pământului.

Plat îşi feri ochii.

– Eu plec, Spinney.

Spinney îşi nota de zor scorul pe carneţelul special şi comenta:

– Săptămâna asta, Verzii au pierdut cinci navete. Trebuie s-avem mai multe.

Apoi, sări în picioare, strigând sălbatic: Încă una!

Spectatorii preluară strigătul şi-l repetară cadenţat.

– Un om a murit în naveta aceea, spuse Plat.

– Evident. Şi încă unul dintre cei mai buni ai Verzilor. Minunat!

– Îţi dai seama că a murit un om?

– Sunt doar Inferiori. Ce te deranjează?

Plat se strecură încetişor printre rândurile de spectatori. Câţiva îl priviră şi comentară în şoaptă. Majoritatea însă nu-şi dezlipiră ochii de pe glob. De jur împrejur, se simţeau parfumuri fine şi în depărtare, răzbătând ocazional printre strigăte, se auzeau note muzicale suave. Ieşind pe una dintre porţi, Plat auzi un alt cor de strigăte mulţumite înapoia sa.

Îşi învinse cu greu scârba.

Merse trei kilometri, apoi se opri.

Grinzi din oţel se legănau la capetele fasciculelor diamagnetice şi sunetele răguşite ale ordinelor răcnite cu accente de Inferiori brăzdau văzduhul.

Pe Atlantida, se construia în permanenţă. Cu două sute de ani în urmă, când insula aeriană fusese sediul real al

guvernării, liniile sale fuseseră drepte, iar spaţiile largi. Acum însă, devenise mult mai mult decât atât. Era domul de plăceri din Xanadu, despre care vorbise Coleridge.

În ultimele două secole, cupola din cristal fusese ridicată şi extinsă de multe ori. De fiecare dată, grosimea îi crescuse, astfel încât Atlantida să poată urca, mai sus, tot mai în siguranţă; să reziste fără griji în faţa posibilelor impacturi cu meteoriţii, incomplet arşi în fuioarele rarefiate de aer.

Şi, pe măsură ce Atlantida devenea mai inutilă şi mai atractivă, un număr tot mai mare de Superiori îşi lăsau terenurile şi fabricile în mâinile managerilor şi se stabileau definitiv pe Insula-Cerului. Toţi construiau mai măreţ, mai înalt, mai complicat.

Iar aici se afla altă structură.

Apele stăteau într-o ascultare pasivă, atentă. Numele dat femeilor - dacă, se întrebă mohorât Plat, puteau fi astfel numite - provenea din limba veche, de pe vremea când Pământul era împărţit în naţiuni. Şi acolo interveniseră conversiunea şi degenerarea. Vechile “ape” se ocupaseră de hârţogăraie în spatele frontului. Aceste creaturi, numite acum Ape, erau soldaţii din linia întâi.

Corespunzător instruite, femeile erau mai atente, mai fanatice, mai puţin încercate de îndoieli şi remuşcări decât ar fi fost vreodată bărbaţii.

Întotdeauna, supravegheau şantierele de construcţii, deoarece clădirile erau ridicate de Inferiori, iar aceştia trebuiau păziţi pe Atlantida.

Tot aşa cum trebuiau ameninţaţi cei de pe Suprafaţă. În ultimii cincizeci de ani, artileria atomică cu rază mare de acţiune ce împânzea partea de dedesubt a insulei zburătoare fusese dublată şi triplată.

Plat privi grinda care cobora lin şi doi bărbaţi dirijând-o prin strigăte spre locul destinat. În curând, pe Atlantida nu avea să mai fie loc pentru alte clădiri.

Ideea care-i dăduse ghes subconştientului ceva mai devreme în cursul zilei îi atinse uşor mintea conştientă.

Nările bărbatului se dilatară.

Nasul lui Plat se strâmbă înaintea mirosurilor de unsoare şi maşinării. Spre deosebire de majoritatea Superiorilor răsfăţaţi în parfumuri, el se obişnuise cu tot soiul de izuri. Fusese pe

Suprafaţă şi simţise aromele pătrunzătoare ale ogoarelor, dar şi miasmele înecăcioase ale oraşelor.

– Mă gândesc în mod serios, îi spuse tehnicianului, să-mi construiesc o casă nouă şi aş dori sfatul tău în privinţa celei mai bune locaţii.

Tehnicianul fu uluit şi încântat.

– Vă mulţumesc, Prea-Înaltule! A devenit destul de dificil de distribuit energia disponibilă.

– De aceea am venit la tine.

Discutară pe îndelete. Plat puse multe întrebări şi, când reveni la nivelul din cristal, mintea lui era un labirint de speculaţii. Două zile se scurseră în agonia îndoielilor. Apoi, îşi aminti de punctul strălucitor, spiralând în jos, ca şi de ochii tineri, miraţi, privindu-l în timp ce Spinney rostea: “Sunt doar Inferiori”.

Se decise şi solicită o audienţă Secgenului.

Glasul tărăgănat al Secgenului accentua plictiseala pe care nu se sinchisea s-o ascundă.

– Plat-ii sunt de familie bună, cu toate acestea tu te distrezi printre tehnicieni. Mi s-a spus că le vorbeşti ca unor egali. Sper că nu va fi necesar să-ţi reamintesc că proprietăţile pe care le deţii pe Suprafaţă necesită grija ta directă.

Desigur, asta ar fi însemnat exilul de pe Atlantida.

– Trebuie să-i supraveghez pe tehnicieni, sire, rosti Plat. Sunt de provenienţă Inferioară.

Secgenul se încruntă.

– Comandanta Apelor noastre ştie ce are de făcut. Ea se va ocupa de asemenea probleme.

– Nu mă îndoiesc că acţionează cât mai bine cu putinţă, sire, însă eu m-am împrietenit cu tehnicienii. Ei nu prezintă siguranţă. Credeţi că aş fi avut alte motive decât securitatea Atlantidei pentru a-mi murdări mâinile?

Secgenul îl ascultă. La început, neîncrezător, apoi cu teama citindu-i-se pe chipul molâu.

– O să-i arestez…

– Uşurel, sire! îl domoli Plat. Nu ne-am putea descurca fără ei, fiindcă noi nu ştim să manevrăm tunurile şi antigravurile. Ar fi mai bine să nu le oferim ocazia unei rebeliuni. Peste două săptămâni, va avea loc inaugurarea noului amfiteatru.

– Şi ce intenţionează ei atunci?

– Încă nu sunt sigur, sire. Am aflat totuşi destule pentru a vă recomanda să aduceţi în Atlantida o divizie de Ape. În taină, desigur, şi în ultima clipă, astfel încât să fie prea târziu ca rebelii să-şi mai modifice planurile. Vor fi nevoiţi să le abandoneze complet, iar o dată pierdut momentul prielnic este posibil să nu mai fie regăsit niciodată. După aceea, voi afla mai multe. Dacă va fi necesar, vom instrui alţi oameni. N-ar fi recomandabil, sire, să pomeniţi cuiva despre toate acestea. Dacă tehnicienii află contramăsurile noastre, situaţia se poate înrăutăţi.

Ridicându-şi la bărbie mâna împodobită cu giuvaieruri, Secgenul căzu pe gânduri... şi-l crezu.

Banul C. Uls-Lab..., îşi spuse Plat. Aşa te vei prăbuşi în istorie, ca Ban C. Uls-Lab.

Plat privea petrecerea de la distanţă. Pieţele centrale ale Atlantidei erau înnegrite de oameni. Asta era bine. El însuşi abia izbutise să scape. Şi în ultima clipă, fiindcă divizia Apelor împânzise deja cerul cu nave.

Acestea manevrau cu precizie, dispunându-se în formaţia finală deasupra giganticului aeroport al Atlantidei, care le putea găzdui pe toate simultan.

Crucişătoarele coborau acum vertical, în formaţie de paradă. Plat aruncă o privire rapidă spre oraşul propriu-zis. Populaţia amuţise privind demonstraţia care nu fusese anunţată; i se părea că niciodată nu văzuse atât de mulţi Superiori în acelaşi timp pe Insula-Cerului. Pentru o clipă, fu încercat de o ultimă îndoială. Mai avea încă timp să-i prevină.

Dar chiar în timp ce gândea asta, ştiu că nu mai putea fi vorba de aşa ceva. Crucişătoarele coborau rapid. Trebuia să se grăbească, dacă voia să scape în micuţa lui navetă. Apucând manetele, se întrebă îngrozit dacă prietenii săi de pe Suprafaţă îi primiseră avertismentul de ieri, sau dacă aveau să-l creadă. Dacă nu acţionau iute, Superiorii îşi puteau reveni de pe urma primei lovituri, oricât ar fi fost aceasta de devastatoare.

Decolă în clipa când Apele asolizară, şapte mii cinci sute de nave aerodinamice acoperind aeroportul precum o plasă. Plat îşi ridică naveta, privind...

Şi Atlantida se întunecă! Parcă o palmă gigantică se făcuse căuş deasupra unei lumânări. Cu o clipă în urmă, iluminase noaptea pe o rază de optzeci de kilometri; acum nu se

mai putea distinge în beznă.

Pentru Plat, miile de ţipete se contopiră într-un vaier subţire şi pierdut de teamă. Fugi, iar undele de şoc ale prăbuşirii Atlantidei pe Pământ îi loviră naveta, azvârlind-o şi mai departe.

Vaierul acela avea să-i răsune de-a pururi în minte.

Fulton îl privea cu atenţie.

– Ai mai povestit cuiva? întrebă el. Plat scutură din cap.

Mintea lui Fulton reveni la evenimentele petrecute în urmă cu un sfert de secol.

– Bineînţeles că primisem mesajul tău. După cum te aşteptaseşi, ne-a venit greu să-l credem. Mulţi s-au temut de o cursă, chiar şi după ce am primit rapoarte asupra Prăbuşirii. Dar… ei bine, de acum aparţine istoriei. Superiorii care au supravieţuit, cei de pe Suprafaţă, au fost demoralizaţi şi i-am înfrânt înainte să-şi fi revenit. Spune-mi, însă - se întoarse el curios spre Plat -, ce anume ai făcut? Noi am crezut că ai sabotat centralele energetice.

– Ştiu. Adevărul este mult mai puţin spectaculos. Lumea ar prefera să creadă în legende. Să n-o dezamăgim.

– Dar eu pot afla adevărul?

– Dacă doreşti… După cum ţi-am spus, Superiorii au construit şi au tot construit până la saturaţie. Grinzile energetice antigrav erau nevoite să suporte greutatea clădirilor, a armamentului şi a întregii structuri de rezistenţă, greutate care s-a dublat şi triplat o dată cu trecerea anilor. Toate solicitările tehnicienilor pentru centrale energetice mai mari sau mai puternice au fost refuzate, fiindcă Superiorii doreau mai întâi spaţiu şi bani pentru reşedinţele lor, iar energia era deocamdată suficientă. Astfel, tehnicienii ajunseseră deja în stadiul în care îi îngrozea construcţia unei singure clădiri. I-am chestionat şi am aflat cu exactitate cât de mic era coeficientul de siguranţă rămas. Ei aşteptau doar terminarea noului amfiteatru pentru un nou demers. Nu ştiau însă că, la sugestia mea, Atlantida avea să fie nevoită să suporte în mod brusc greutatea suplimentară a unei divizii de nave ale Apelor. Şapte mii cinci sute de nave complet echipate! Când Apele au asolizat, adăugând o greutate de aproape două mii de tone, sursa de energie antigrav a fost suprasolicitată. Motoarele s-au ars şi Atlantida a rămas ca un bolovan imens, suspendat la cincisprezece kilometri deasupra solului. Ce altceva poate face un bolovan decât să cadă?

Plat se ridică. Împreună, revenira la nava lor.

– Ştii, râse răguşit Fulton, există o fatalitate a numelor.

– Ce vrei să spui?

– Atât doar că, încă o dată, Atlantida s-a scufundat sub Ape.

BĂIEŢELUL CEL URÂT

[din volumul de povestiri „Întrebarea finală” – Nine Tomorrows]

Edith Fellowes îşi netezi halatul, aşa cum făcea întotdeauna înainte de a deschide uşa cu multe zăvoare şi de a păşi peste linia invizibilă ce despărţea lumea lui *Este* de lumea lui *Nu Este.* Avea asupra ei blocnotesul şi pixul, deşi nu mai făcea însemnări decât atunci când simţea nevoia absolută a unui raport.

De data aceasta, ducea cu ea o valijoară.

– Jucării pentru băieţel, îi explicase zâmbind paznicului, căruia demult nu-i mai trecuse prin minte s-o întrebe ceva şi care-i făcu semn să treacă.

Şi ca întotdeauna, băieţelul cel urât ştiuse că ea intrase şi alergă spre ea, vorbind în felul lui, tărăgănat:

– Domnişoară Fellowes... domnişoară Fellowes...

– Ce s-a întâmplat, Timmie? spuse ea mângâindu-i părul castaniu şi zburlit de pe căpşorul diform.

– O să se-ntoarcă Jerry, să ne jucăm împreună? Îmi pare rău de ce s-a-ntâmplat.

– Acum nu mai contează, Timmie. De asta plângeai?

El îşi feri privirea.

– Nu numai de asta, domnişoară Fellowes. Am visat din nou...

– Acelaşi vis?

Domnişoara Fellowes strânse din buze. Bineînţeles, episodul cu Jerry avea să readucă visul.

El încuviinţă din cap. Dinţii săi prea mari se dezgoliră când încercă să zâmbească, iar buzele proeminente se alungiră.

– Când o să fiu şi eu destul de mare ca să ies afară, domnişoară Fellowes?

– În curând, răspunse ea încetişor, simţind că i se frânge inima. În curând...

Domnişoara Fellowes îl lăsă să-i apuce mâna şi se bucură de atingerea caldă a pielei groase şi uscate a palmei băiatului. El o conduse prin cele trei camere ce alcătuiau Sectorul Unu Stază – confortabile, sigur că da, totuşi o temniţă eternă pentru

băieţelul cel urât pe toată durata celor şapte (şapte erau oare?) ani ai vieţii lui.

O trase de mână spre fereastra dincolo de care se vedea un crâmpei de pădure pitică din lumea lui *Este* (ascunsă acum de vălurile nopţii), unde un gard şi mai multe panouri cu inscripţii nu îngăduiau nimănui accesul fără aprobare.

Băiatul îşi lipi nasul de geam.

– Afară, acolo, domnişoară Fellowes?

– Există locuri şi mai bune, locuri mai frumoase, răspunse ea tristă privindu-i sărmana feţişoară, aşa cum se vedea din profil. Avea fruntea teşită, acoperită de smocuri de păr. La ceafă, craniul i se bomba, parcă îngreunând capul, astfel că acesta era aplecat spre înainte, conferind întregului corp o ţinută gârbovită. Arcadele osoase începuseră deja să iasă în relief, întinzând pielea de deasupra ochilor. Gura largă îi ieşea în relief mult mai proeminent decât nasul, lătăreţ şi turtit; cât despre bărbie nici nu se putea vorbi – exista doar maxilarul care se curba lin în jos şi spre înapoi. Era scund pentru vârsta lui şi picioarele butucănoase îi erau crăcănate.

Era un băieţel foarte urât, iar Edith Fellowes îl iubea mai mult decât orice pe lume.

Faţa ei nu se afla în raza vizuală a lui Timmie, aşa că femeia îngădui buzelor sale luxul de a tremura nervos.

Ei *nu* aveau să-l ucidă. Avea să facă tot ceea ce-i stătea în putinţă ca să prevină acest lucru. Absolut tot! Deschise valiza şi începu să scoată hainele dinăuntru.

***

Cu trei ani în urmă, Edith Fellowes trecuse pentru prima dată pragul companiei Staza, Inc. Pe atunci, nu avea nici cea mai vagă idee despre înţelesul cuvântului "Stază", sau cu ce se ocupa compania. La urma urmelor, exceptându-i pe angajaţi, nimeni nu ştia mai multe. Mai precis, vestea fusese făcută publică a doua zi după sosirea ei.

Anterior, compania publicase un anunţ prin care se căuta, în vederea angajării, o femeie care să aibă cunoştinţe de fiziologie şi experienţă farmaceutică şi care să iubească copiii. Edith fusese doică în maternitatea unui spital şi aprecia că ar fi corespuns cerinţelor.

Gerald Hoskins o studiase concentrat şi-şi scărpinase obrazul cu degetul mare.

În mod reflex, domnişoara Fellowes se încordase, simţind cum îi zvâcneşte faţa (cu nasul uşor asimetric şi cu sprâncenele puţin cam prea late).

"Nici el nu-i cine ştie ce Făt-Frumos", se gândise ea cu ranchiună. "A început să se îngraşe şi să chelească, şi are o gură posacă." Însă salariul menţionat fusese considerabil mai mare decât sperase, de aceea tăcuse şi aşteptase.

– Iubeşti realmente copiii? întrebase Hoskins.

– N-aş fi afirmat că-i iubesc, dacă n-ar fi fost adevărat.

– Sau îi iubeşti doar pe cei drăgălaşi? Pruncii drăguţi şi dolofani cu năsucuri cârne, care uguie şi chicotesc?

– Copiii sunt copii, domnule Hoskins, şi tocmai cei care nu sunt drăguţi au mai multă nevoie de ajutor decât ceilalţi.

– Să zicem atunci că te luăm...

– Pot înţelege că m-aţi şi acceptat?

Bărbatul surâsese scurt şi, pentru o clipă, o expresie de frumuseţe absentă apăruse pe chipul său lat.

– Mă decid iute. Deocamdată, oferta nu-i decât sub forma de propunere. La fel de repede mă pot hotărî să renunţ la dumneata. Eşti gata să începi?

Domnişoara Fellowes îşi încleştase mâinile pe poşetă şi căutase să facă nişte calcule mentale rapide, apoi le ignorase şi-şi urmase instinctul.

– Da.

– Perfect. Diseară activăm Staza şi consider că ar fi bine să fii prezentă, ca să intri imediat în rol. Asta se va întâmpla la ora 20:30, de aceea aş dori să te prezinţi la 19:30.

– Dar despre ce...

– Mulţumesc, asta-i tot deocamdată.

La un semnal nevăzut, o secretară zâmbitoare pătrunsese în cabinet şi o condusese afară.

Domnişoara Fellowes rămăsese câteva clipe holbându-se la uşa închisă a cabinetului lui Hoskins. Ce era Staza? Ce legătură exista între copii şi clădirea aceea cu aspect de hangar – cu angajaţi purtând ecusoane în piept, cu coridoare improvizate din pereţi temporari şi cu aerul general al unui obiectiv industrial?

Se întrebase dacă ar fi trebuit să revină spre seară, ori să

n-o facă şi să-i dea o lecţie individului acela arogant. Ştia însă că avea să vină, fie şi numai pentru că era roasă de curiozitate. Trebuia să afle unde erau copiii.

***

Sosise la ora 19:30 şi nu fusese nevoie să-şi anunţe prezenţa. Toţi cei pe care-i întâlnise, bărbaţi şi femei deopotrivă, păreau s-o cunoască pe ea şi rolul care urma să-l îndeplinească. Parcă fusese suită pe o bandă rulantă şi acum era deplasată tot mai spre adâncul clădirii.

Hoskins se afla deja acolo, dar o privise şi o salutase cu un aer absent. Nici măcar nu-i oferise un scaun, dar femeia îşi luase singură unul şi-l apropiase de balustradă.

Se găseau pe un balcon circular, deasupra unei săli uriaşe, ticsită cu aparate ce păreau o combinaţie între tablourile de comandă ale unor nave spaţiale şi consolele de calculator. Într-un sector al sălii, o serie de pereţi alcătuiau un soi de apartament lipsit de plafon, ca o căsuţă gigantică pentru păpuşi, în ale cărei odăi se putea privi de sus.

Domnişoara Fellowes zărise într-una din camerele acelea un cuptor cu microunde şi un frigider. Altă odaie era echipată cu toate cele necesare toaletei, iar în cea de-a treia încăpere putea distinge cu claritate un pătuţ.

Hoskins discuta cu alt bărbat; exceptând-o pe domnişoara Fellowes, ei erau singurii ocupanţi ai balconului. Hoskins nu-l prezentase pe necunoscut şi domnişoara Fellowes îl cercetase cu coada ochiului. Era de vârstă mijlocie, zvelt şi destul de arătos. Avea o mustăcioară şi ochi alerţi, care păreau să alerge peste tot.

– Hoskins, spusese el, nu voi pretinde nici o clipă că înţeleg toate astea decât aşa cum le poate înţelege un neofit – un neofit rezonabil de inteligent. Totuşi, dacă există un aspect care să-mi fie mai neclar decât altele, atunci aş aminti problema selectivităţii. Nu poţi depăşi o anumită distanţă – mi se pare firesc, deoarece cu cât te îndepărtezi mai mult, cu atât lucrurile devin mai neclare şi cheltuiala de energie creşte. Pe de altă parte, nu te poţi apropia oricât... Acesta-i aspectul care mă nedumereşte.

– Ţi-aş putea explica acest aparent paradox, Deveney,

dacă-mi îngădui să folosesc o analogie.

În clipa când auzise numele bărbatului, domnişoara Fellowes îl identificase şi, fără să vrea, se simţise impresionată – Candide Deveney, redactorul ştiinţific de la *Telenews,* despre care se ştia că era nelipsit în momentele istorice ale ştiinţei. Îi recunoscuse şi chipul – îl văzuse cu ocazia amartizării. Prin urmare, Hoskins întreprindea aici ceva foarte important.

– Dacă apreciezi că poate fi de ajutor, surâsese Deveney, foloseşte orice analogie doreşti.

– Fii atent: nu poţi citi o carte cu litere obişnuite, dacă se află la o depărtare mai mare de doi metri de ochii tăi, dar o poţi citi, dacă o apropii la treizeci de centimetri. Aşadar, cu cât o apropii mai mult, cu atât este mai bine. Pe de altă parte, dacă apropii cartea la mai puţin de doi centimetri de ochi, vei constata că, din nou, nu mai distingi nimic. Altfel spus, nici prea aproape nu este bine.

– Hm-m-m...

– Să-ţi mai ofer un exemplu. Umărul dumitale drept se găseşte la aproximativ şaptezeci şi cinci de centimetri de vârful degetului arătător drept. Poţi să atingi umărul drept cu vârful degetului drept. Pe de altă parte, cotul drept se găseşte mult mai aproape de vârful degetului drept -la jumătatea distanţei respective. Conform unui raţionament simplu, el ar trebui să fie mai uşor de atins – cu toate acestea, este imposibil să atingi cotul drept cu vârful degetului arătător drept. Din nou: nici prea aproape nu este bine.

– Pot folosi analogiile în emisiunea mea? întrebase Deveney.

– Bineînţeles, cu multă plăcere. Am aşteptat suficient de mult pentru ca o persoană ca dumneata să aibă ce prezenta. O să-ţi ofer tot ceea ce doreşti. A sosit în sfârşit momentul să arătăm lumii ce anume am realizat. Te asigur că oamenii vor fi uluiţi.

Fără să vrea, domnişoara Fellowes se simţise impresionată de siguranţa calmă a bărbatului, care dovedea o tărie remarcabilă.

– Cât de departe vei ajunge? întrebase Deveney.

– Patruzeci de mii de ani.

Domnişoara Fellowes inspirase adânc.

De ani?

***

În aer se simţea încordare. Personalul din faţa consolelor de comandă de-abia se clintea. Un bărbat vorbea monoton şi încet într-un microfon, rostind fraze scurte, lipsite de sens pentru domnişoara Fellowes.

Aplecându-se peste balustrada balconului şi privind concentrat, Deveney întrebase:

– Se va putea vedea ceva?

– Poftim? Nu. Absolut nimic, până nu se încheie operaţiunea. Detectarea se efectuează indirect, cumva similar cu principiul de operare al radarului, atât doar că în loc de unde, noi folosim mezoni. În anumite circumstanţe, mezonii călătoresc în trecut. Unii dintre ei sunt reflectaţi şi trebuie să analizăm reflecţiile acelea.

– Sună destul de complex şi de dificil.

Hoskins zâmbise scurt, ca de obicei.

– Este vorba despre produsul final a cincizeci de ani de cercetare. Ultimii zece ani au fost coordonaţi direct de către mine. Da, este un procedeu complex şi dificil.

Bărbatul cu microfon ridicase un braţ.

– De câteva săptămâni, urmase Hoskins, am focalizat un moment anume. Am întrerupt contactul, l-am reluat după ce am calculat propriile noastre trasee prin timp şi ne-am asigurat că putem manipula fluxul temporal cu precizia necesară. Acum, trebuie să reuşească.

Cu toate acestea, fruntea i se brobonise de transpiraţie.

Domnişoara Fellowes se trezise ridicându-se de pe scaun şi apropiindu-se de balustradă. Nu văzuse însă nimic.

– Acum, şoptise bărbatul de la microfon.

Urmase o tăcere ce se prelungise pe durata unei respiraţii, apoi dinspre casa păpuşilor răsunase ţipătul înspăimântat al unui copil. Era un ţipăt de teroare pură. De spaimă copleşitoare.

Domnişoara Fellowes răsucise capul într-acolo. Era implicat un copil! Pur şi simplu, uitase.

Hoskins lovise cu pumnul în balustradă şi rostise cu glas încordat, tremurând de satisfacţie:

– Am reuşit.

***

Domnişoara Fellowes coborâse grăbită scăriţa scurtă, în spirală, îmboldită de palma lui Hoskins, care o apăsa între omoplaţi. Bărbatul nu-i adresase nici un cuvânt.

Tehnicienii de la console se ridicaseră acum şi surâdeau, unii fumând, privindu-i pe cei trei care coborâseră în sala principală. Dinspre casa păpuşilor se auzea un zumzet intermitent.

– În Stază se poate intra fără probleme, vorbise Hoskins către Deveney. Am făcut-o de o mie de ori. Se percepe doar o senzaţie ciudată, dar este foarte scurtă şi nu înseamnă nimic.

Păşise pe o uşă deschisă, într-o demonstraţie tăcută, iar Deveney, zâmbind încordat şi inspirând adânc, îl urmase.

– Domnişoară Fellowes, zisese Hoskins. Vino, te rog!

O chemase cu degetul, printr-un semn nerăbdător.

Femeia încuviinţase din cap şi păşise peste prag. Simţise un fior străbătându-i interiorul corpului, ca o furnicătură.

Înăuntru, totul părea însă normal. Se simţea mirosul de lemn al căsuţei recent construite, dar parcă şi iz de... de pământ reavăn.

Se făcuse linişte acum – nimeni nu vorbea –, însă auzise târşâit de paşi, urmat de un râcâit, de parcă cineva ar fi trecut un obiect aspru peste lemn... apoi un suspin adânc.

– Unde este? întrebase agitată domnişoara Fellowes.

Acestor bărbaţi lipsiţi de inimi chiar nu le *păsa?*

Băiatul se afla în dormitor; aşa numise domnişoara Fellowes camera cu pătuţ.

Era gol puşcă, iar pieptul mic şi murdar i se ridica şi cobora în ritmul unei respiraţii gâfâite. În jurul picioarelor desculţe, cafenii, se zăreau bulgări de pământ şi brazde de iarbă. Dintr-acolo venea izul de sol, la care se adăuga un altul, de materii intrate în putrefacţie.

Hoskins zărise privirea îngrozită a femeii şi vorbise uşor iritat:

– Nu poţi smulge din trecut un băiat care să fie perfect curat, domnişoară Fellowes. Pentru siguranţă, am fost nevoiţi să luăm şi o porţiune din mediul imediat înconjurător. Sau ai fi preferat să fi ajuns aici fără un picior, sau doar cu jumătate de

cap?

– *Vă rog!* exclamase ea, copleşită de repulsie. Stăm locului, fără să facem nimic? Bietul copil este îngrozit. Şi *murdar.*

Avea dreptate. Băiatul era murdar de noroi şi de grăsime animală, iar pe coapsă avea o zgârietură roşie şi umflată.

Când Hoskins se apropiase de el, băieţelul, care părea doar cu puţin peste trei ani, se ghemuise şi se retrăsese rapid. Ridicase buza superioară şi mârâise şuierat ca o pisică sălbatică. Hoskins îl prinsese de ambele braţe şi-l ridicase de pe podea, în ciuda ţipetelor şi zvârcolelilor.

– Ţineţi-l bine, încuviinţase domnişoara Fellowes. În primul rând, are nevoie de o baie fierbinte. Trebuie spălat şi dezinfectat. Aveţi tot ce-i necesar? Dacă da, aduceţi-le aici. La început, voi avea nevoie şi de ajutoare. După aceea, pentru Dumnezeu, curăţaţi mizeria asta de pe podea!

Dădea ordine acum şi se simţea în apele ei. Era o doică expertă, nu un spectator derutat, aşa că-l studiase pe copil cu un ochi clinic – şi ezitase pentru o clipă, şocată. Văzuse dincolo de murdărie, de ţipete şi de inutilele lovituri ale mâinilor şi picioarelor. Îi văzuse pe băiat aşa cum era el.

Era cel mai urât copil pe care-l întâlnise în viaţa ei. Era oribil de urât, din vârful capului diform şi până la picioarele crăcănate.

***

Ajutată de trei bărbaţi, îl spălase pe băiat, în vreme ce alţii făceau curăţenie în dormitor. Muncise în tăcere şi cumva furioasă, iritată de permanentele zvârcolituri şi de zbieretele copilului, ca şi de duşurile lipsite de demnitate la care ea însăşi era supusă la răstimpuri.

Hoskins strecurase aluzia că băiatul nu avea să fie drăguţ, dar domnişoara Fellowes nici nu se gândise că avea să fie respingător de diform. În plus, trupul lui degaja o duhoare pe care săpunul şi apa abia dacă reuşeau s-o atenueze treptat.

Încercase dorinţa copleşitoare de a-l trânti pe băieţel, aşa săpunit cum era, în braţele lui Hoskins şi de a pleca imediat din locul acela, dar o oprise mândria profesională. La urma urmelor, acceptase o slujbă... La asta se mai adăuga şi privirea din ochii

bărbatului. O privire rece, gata s-o întrebe cu dispreţ: "Doar copii drăgălaşi, domnişoară Fellowes?"

Hoskins stătea puţin într-o parte, uitându-se detaşat, şi surâsese scurt când îi prinsese privirea, parcă amuzat de indignarea femeii.

Domnişoara Fellowes hotărâse să mai aştepte puţin, înainte de demisiona. Dacă ar fi făcut-o în clipa aceea, ar fi fost înjositor pentru ea.

Apoi, când pielea copilului devenise de un roz suportabil şi mirosea a săpun parfumat, ea se simţise oricum ceva mai bine. Ţipetele se transformaseră în scâncete de epuizare, în vreme ce micuţul privea atent, deplasându-şi ochii iute, suspicios şi înfricoşat, de la un ocupant al încăperii la celălalt. Curăţenia îi scotea în relief trupul slăbuţ, care tremura de frig după baie.

– Aduceţi-mi o cămăşuţă de noapte! ceruse domnişoara Fellowes.

Cămăşuţa apăruse imediat. Se părea că totul fusese pregătit, dar nimeni nu acţiona până când ea nu dădea ordinele cuvenite, parcă lăsând-o în mod deliberat să conducă, fără s-o ajute în alt fel, pentru a o testa.

Deveney se apropiase şi-i spusese:

– Îl ţin eu, domnişoară. Singură nu vei reuşi să-l îmbraci.

– Mulţumesc, încuviinţase domnişoara Fellowes.

Urmase, într-adevăr, o adevărată bătăile, dar reuşise să-i pună cămaşa de noapte, iar când băiatul schiţase un gest ca şi cum ar fi vrut s-o sfâşie, femeia îl plesnise scurt peste mână.

Băieţelul se înroşise la chip, totuşi nu plânsese. Rămăsese privind-o, şi degetele răşchirate ale unei mâini se deplasaseră încetişor peste ţesătura stranie a veşmântului, pipăind-o.

"Şi acum ce să mai fac?" se gândise disperată domnişoara Fellowes.

Toţi încremeniseră, parcă aşteptând ordinul ei... până şi băieţelul cel urât.

– Aţi pregătit mâncare? întrebase ea decisă. Lapte?

Pregătiseră. Aduseseră un cărucior pe rotile, cu un compartiment frigorific conţinând trei sticluţe de câte un sfert de litru cu lapte, un cuptor cu microunde şi diverse fortifiante, sub formă de vitamine, picături, siropuri şi altele la care nu avea vreme acum să se uite. Existau, de asemenea, o mulţime de

semipreparate pentru copii, în cutii speciale cu sistem de autoîncălzire.

Pentru început, folosise lapte simplu. În zece secunde, cuptorul încălzise lichidul la temperatura reglată, apoi se oprise automat şi femeia turnase puţin într-o farfurioară. Era convinsă de sălbăticia băiatului. Acesta n-avea să ştie cum să folosească o cană.

Încuviinţând din cap, i se adresase:

– Bea. Bea.

Ridicase farfurioara spre gura ei. Băiatul o privea atent, fără să se mişte.

Brusc, domnişoara Fellowes trecuse la mijloace mai directe. Cu o mână, apucase antebraţul copilului şi înmuiase în lapte degetele celeilalte mâini. Îl mânjise cu lapte peste gură, astfel încât picăturile îi curseseră pe obraji şi peste bărbia teşită.

Băieţelul ţipase ascuţit, apoi îşi linsese buzele ude. Domnişoara Fellowes se retrăsese câţiva paşi.

Băiatul se apropiase de farfurie, se aplecase deasupra ei, după care privise bănuitor îndărăt, parcă aşteptând să vadă un duşman; se aplecase din nou şi linsese pofticios laptele, ca o pisică. Pleoscăia. Nu se folosise de mâini ca să ridice farfurioara.

Domnişoara Fellowes nu-şi mai putuse stăpâni repulsia şi o lăsase să i se citească pe chip.

Probabil că Deveney o observase, pentru că-l întrebase pe Hoskins:

– Doica ştie?

– Ce să ştiu? se încruntase domnişoara Fellowes.

Deveney şovăise, dar Hoskins (cu aceeaşi expresie de detaşare amuzată) răspunsese:

– Poţi să-i spui chiar dumneata.

– Poate că nu bănuieşti, domnişoară, rostise reporterul, însă eşti prima femeie din istoria civilizaţiei umane care îngrijeşte un copil din Neanderthal.

***

– Trebuia să fi fost anunţată, se răsucise ea spre Hoskins cu un aer de agresivitate stăpânită.

– De ce? Cu ce ar fi diferit lucrurile?

– Aţi spus că va fi vorba despre un copil...

– Şi acesta nu-i un copil? Ai avut vreodată un căţel sau un pisoiaş, domnişoară? Animalele acelea vi se par mai apropiate de "omenesc"? Dacă ar fi fost vorba despre un pui de cimpanzeu, ai fi fost scârbită? Domnişoară Fellowes, eşti doică. În dosarul dumitale se menţionează că ai activat trei ani într-o maternitate. Ai refuzat vreodată să îngrijeşti un copil diform?

Femeia simţise cum îi dispare aplombul.

– Puteaţi, totuşi, să-mi fi spus, repetase ea pe un ton domol.

– Ca să fi refuzat slujba? De fapt, mai doreşti s-o păstrezi?

O privise inexpresiv, în timp ce Deveney se retrăsese în celălalt capăt al odăii; copilul terminase laptele, linsese farfuria şi se uitase la domnişoara Fellowes cu chip umed şi ochi mari, rugători.

După aceea, gesticulase spre lapte şi emisese o rafală scurtă de sunete repetate, alcătuite din guturale şi clicăituri ale limbii.

– Vorbeşte! exclamase surprinsă domnişoara Fellowes.

– Bineînţeles, aprobase Hoskins. *Homo neanderthalensis* nu este, de fapt, o specie aparte, ci mai degrabă o subspecie a lui *Homo Sapiens.* De ce n-ar vorbi? Probabil că mai doreşte lapte.

Domnişoara Fellowes întinsese mâna, cu un gest reflex, spre sticla de lapte, dar Hoskins o prinsese de încheietură.

– Înainte de continua, domnişoară, aş dori să ştiu dacă păstrezi slujba.

Femeia se eliberase cu un gest nervos.

– Ce vreţi să spuneţi, că dacă n-aş rămâne, nu l-aţi mai hrăni? O să mai rămân... o vreme.

Turnase lapte în farfurioară.

– Te vom lăsa singură cu băiatul, domnişoară, spusese Hoskins. Aceasta este singura uşă de acces în Staza Unu şi este bine încuiată şi păzită. Aş dori să înveţi modul cum se operează încuietoarea care, desigur, va fi adaptată pentru amprentele dumitale, nu numai pentru ale mele. Spaţiile de deasupra – arătase spre locul unde ar fi trebuit să se afle plafoanele – sunt de asemenea păzite şi vom fi avertizaţi dacă aici se petrece ceva nelalocul lui.

– Adică voi fi supravegheată? se revoltase domnişoara Fellowes.

Îşi amintise cum, din balcon, zărise aproape perfect interiorul apartamentului.

– Nu, nu, o liniştise Hoskins, intimitatea îţi va fi respectată pe deplin. "Paza" constă exclusiv din senzori electronici, care transmit date ce pot fi interpretate numai de un calculator. Până la alte dispoziţii, domnişoară, începând din seara aceasta, îţi vei petrece nopţile cu copilul. În timpul zilei, vei fi liberă, conform unui orar pe care ţi-l vei fixa personal. O să-ţi îngăduim această libertate.

Domnişoara Fellowes privise derutată apartamentul.

– De ce însă toate aceste precauţii, domnule Hoskins? Băiatul este periculos?

– Este vorba despre consumul energetic, domnişoară. Copilul n-are voie să părăsească apartamentul. Niciodată! Nici măcar pentru o clipă. Indiferent care ar fi motivul. Nici chiar pentru a-i salva viaţa. Nici chiar pentru a salva viaţa *dumitale,* domnişoară. E clar?

Doica ridicase bărbia.

– Înţeleg o dispoziţie, domnule Hoskins, iar meseria mea obişnuieşte să pună sarcinile de serviciu înaintea binelui personal.

– Perfect atunci. Dacă ai nevoie de ceva, anunţă-ne.

Cei doi bărbaţi ieşiseră.

***

Domnişoara Fellowes se întorsese către băieţel. Acesta o privea, iar farfurioara mai conţinea lapte. Răbdătoare, femeia încercase să-i arate cum să ridice vasul şi să-l ducă la gură. El se împotrivise, totuşi se lăsase atins fără să ţipe.

O privea necontenit, cu ochi înspăimântaţi, aşteptând gestul trădător. Ea se pomenise mângâindu-l, încercând să înainteze încet cu degetele spre părul lui, lăsându-l să vadă tot ceea ce făcea, să-şi dea seama că nu exista nici un pericol.

Reuşise să-i mângâie părul, pentru o clipă.

– O să-ţi arăt cum se foloseşte baia, îi spusese după aceea. Crezi că vei putea învăţa?

Vorbea lent, cu blândeţe, ştiind că el nu putea pricepe cuvintele, dar sperând că avea să reacţioneze pozitiv faţă de tonul vocii.

Băieţelul se lansase din nou într-o frază alcătuită din clicăituri ale limbii.

– Te pot ţine de mână? îl întrebase ea.

Întinsese mâna spre el; băiatul o privise. Rămăsese cu mâna întinsă şi aşteptase. Palma băieţelului avansase încet către ea.

– Aşa, aşa, îl încurajase.

El o apropiase până la doi centimetri, după care curajul îi pierise şi o smucise înapoi.

– Nu-i nimic, vorbise calm domnişoara Fellowes, o să încercăm şi mai târziu. Nu vrei să stai aici?

Lovise uşurel cu palma în salteaua patului.

Orele se scurseseră încet, iar progresele erau minime. Doica nu reuşise să-l înveţe să utilizeze nici baia şi nici patul. Ba chiar, după ce dovedise semne clare de oboseală, băieţelul se aşezase pe jos, după care, printr-o mişcare rapidă, se rostogolise sub pat.

Domnişoara Fellowes se aplecase să-l privească, iar ochii lui clipiseră şi el clicăise ceva din limbă.

– Bine, încuviinţase ea, dormi acolo, dacă te simţi mai în siguranţă.

Închisese uşa dormitorului şi se retrăsese în camera cea mare, unde i se adusese un pat de campanie. La insistenţa ei, odaia fusese acoperită cu un plafon improvizat. "Bărbaţii ăştia idioţi", se gândise, "vor trebui să-mi instaleze o oglindă, o servantă şi un lavabou separat, dacă se aşteaptă să-mi petrec nopţile aici."

***

Somnul venea greu. Se pomenise trăgând cu urechea spre eventualele zgomote din camera alăturată. Băiatul nu putea ieşi, nu? Pereţii erau verticali şi foarte înalţi... dar dacă el se putea cocoţa ca o maimuţă? Hoskins spusese totuşi că de sus îi supravegheau senzori electronici.

"Poate fi oare periculos?" se întrebase ea deodată. "M-ar putea ataca?"

În nici un caz; Hoskins nu amintise despre aşa ceva. În nici un caz n-ar fi lăsat-o singură, dacă...

Încercase să râdă de propriile ei temeri. Puştiul n-avea

decât trei-patru anişori. Cu toate acestea, nu reuşise să-i taie unghiile. Dacă în timp ce ea dormea, o ataca, folosindu-se de dinţi şi de unghii...

Începuse să respire accelerat. Ce prostie... deşi...

Ascultase concentrată şi de data asta auzise ceva.

Băieţelul plângea.

Nu ţipa, de frică sau de mânie; nu zbiera şi nici nu urla. Plângea încetişor, şi plânsetul lui era scâncetul deznădăjduit al unui copil foarte, foarte singur.

Pentru întâia oară, domnişoara Fellowes se gândise înfiorată: "Sărăcuţul!"

Era, desigur, un copilaş; ce conta forma căpşorului său? Era un copilaş rămas orfan într-un fel în care nici un copil nu mai fusese până atunci. Nu-i dispăruseră doar mama şi tatăl, ci întreaga sa specie. Răpit din epoca sa, rămăsese acum singura creatură de felul lui din lume. Ultima! Singura!

Femeia se simţise copleşită de milă şi în acelaşi timp de ruşine pentru propria ei indiferenţă. Strângându-şi cămaşa de noapte pe lângă coapse (fără să vrea, se gândise: "Mâine, trebuie să-mi aduc un capot"), coborâse din pat şi intrase în odaia copilului.

– Băieţelule, şoptise ea, băieţelule...

Intenţionase să caute sub pat, dar renunţase, gândindu-se la posibilitatea unei muşcături. Aprinsese lumina de veghe şi trăsese patul într-o parte.

Micuţul era ghemuit într-un colţ, cu genunchii strânşi la piept, privind-o cu ochi înlăcrimaţi şi temători.

În lumina difuză, nu i se mai păruse respingător.

– Bietul băieţel, murmurase domnişoara Fellowes, sărăcuţul de el!

Când îl mângâiase pe păr, îl simţise încordându-se, apoi se destinsese.

– Sărăcuţul de el. Nu vrei să te ţin în braţe?

Se aşezase pe podea lângă el, mângâindu-i încet şi ritmic părul, obrazul, braţul. Începuse să murmure încetişor un cântecel lin şi blând.

Băiatul înălţase capul şi-i privise buzele, parcă minunându-se de sunetele auzite.

Îl trăsese mai aproape de ea, în vreme ce o asculta. Îi apăsase uşor căpşorul, aducându-l pe umărul ei. Îşi strecurase

braţul pe sub picioruşele sale şi, cu o mişcare lentă, îl ridicase în poală.

Continua să cânte, repetând întruna aceeaşi strofă simplă, şi legănându-se înainte şi înapoi, înainte şi înapoi.

Băieţelul se oprise din plâns, iar după o vreme sunetul regulat al respiraţiei sale o anunţase că adormise.

Extrem de grijulie, domnişoara Fellowes împinsese pătuţul în poziţia iniţială şi aşezase copilul pe cearşaf. Îl acoperise şi se uitase la el. În somn, arăta destins şi ca orice alt băieţel adormit. Nu conta atât de mult că era urât. Nu mai conta aproape deloc.

Pornise în vârful picioarelor spre uşă, apoi se gândise: "Şi dacă se trezeşte?"

Se întorsese, luptându-se cu ea însăşi, apoi oftase şi se furişă în pătuţ. Era prea mic pentru un adult. Fusese asaltată de crampe, iar absenţa tavanului o nemulţumea, însă mâna băieţelului se strecurase în mâna ei şi, cumva, domnişoara Fellowes adormise în poziţia aceea.

***

Se deşteptase tresărind, cu impulsul de a ţipa. Abia reuşise să-şi înăbuşe exclamaţia printr-un geamăt. Băiatul o privea cu ochi larg deschişi. Câteva clipe nu-şi amintise cum ajunsese în pătuţul lui, după care, încet şi precaut, fără să-l slăbească din ochi, întinsese un picior şi-l coborâse pe podea, apoi pe celălalt.

Privise iute şi nervos spre plafonul inexistent şi-şi încordase muşchii, pregătindu-se să se ridice.

În aceeaşi clipă, băieţelul întinsese degeţelele lui butucănoase şi-i atinsese buzele, mormăind ceva.

Femeia se înfiorase sub atingere. În lumina zilei, copilul era teribil de urât.

Băieţelul vorbise din nou. Deschisese larg gura şi făcuse un gest cu mâna, de parcă de acolo ar fi ieşit ceva.

Domnişoara Fellowes bănuise despre ce era vorba şi întrebase cu glas tremurător:

– Vrei să cânt?

Băiatul nu răspunsese, ci îi privise gura.

Cu glas uşor fals, domnişoara Fellowes începuse

cântecelul pe care-l cântase în timpul nopţii, iar băieţelul cel urât zâmbise. Se legănase stângaci, aproximativ în ritmul muzicii, şi emisese un soi de gâlgâit care ar fi putut să fie începutul unui hohot de râs.

În sinea ei, doica suspinase. Farmecul muzicii ce-mblânzeşte până şi fiarele... Muzica putea fi de ajutor.

– Aşteaptă, spusese ea. Lasă-mă să mă-mbrac. Durează numai un minut. După aceea, îţi pregătesc ceva de mâncare.

Se îmbrăcase iute, permanent conştientă de absenţa tavanului. Băiatul rămăsese în pat, privind-o atunci când intra în raza lui vizuală. De fiecare dată, ea îi zâmbise şi fluturase din mână. În cele din urmă, el îi răspunsese printr-un gest similar şi domnişoara Fellowes se simţise încântată.

– Vrei griş cu lapte? îl întrebase când terminase cu toaleta.

Pregătise masa în doi timpi şi trei mişcări, apoi îi făcuse semn să vină la ea.

Fie că pricepuse gestul, fie că-l ademenise aroma, băieţelul coborâse din pat.

Doica încercase să-i arate cum să folosească o lingură, dar copilul se retrăsese speriat. "Avem timp destul la dispoziţie", se gândise ea. Se mulţumise să insiste ca el să ridice castronaşul cu propriile sale mâini. Stângaci, vărsând mare parte din conţinut, băiatul reuşise în cel din urmă şi înghiţi majoritatea grişului.

De data aceasta, îi pusese laptele într-un pahar, iar piciul scâncise, descoperind că deschiderea acestuia era prea mică pentru a-şi afunda gura înăuntru. Femeia îi ţinuse mâna, obligând-o să cuprindă paharul cu degetele, să-l ridice şi să-l ducă la gură.

Din nou, vărsase pe el destul, dar, iarăşi, înghiţise mare parte din lapte, iar domnişoara Fellowes era obişnuită cu murdăria.

Spre surprinderea şi uşurarea ei, baia se dovedise o chestiune mai puţin complicată. Copilul înţelesese ce se aştepta din partea lui.

Doica se pomenise mângâindu-l pe păr şi spunându-i:

– Eşti un băieţel bun. Un băieţel deştept.

Şi, spre imensa ei satisfacţie, băiatul surâsese.

"Când zâmbeşte", îşi spusese ea, "este aproape

acceptabil."

***

Ceva mai târziu în cursul zilei, sosiseră reporterii.

Domnişoara Fellowes ţinuse băiatul în braţe, iar el se agăţase disperat de ea, în timp ce, de cealaltă parte a uşii, se filma şi se fotografia. Agitaţia îl speriase pe micuţ, care începuse să plângă, dar abia după zece minute domnişoara Fellowes primise aprobarea să se retragă şi să ducă puştiul în altă cameră.

Femeia reapăruse îmbujorată de indignare, ieşise din apartament (prima dată după optsprezece ore) şi închisese uşa în urma ei.

– Cred că v-ajunge! O să-mi ia destul timp până-l liniştesc. Vă rog să plecaţi!

– Imediat, imediat, încuviinţase reprezentantul lui *Times-Herald.* Este însă chiar un copil de Neanderthal sau o farsă?

– Vă asigur, intervenise Hoskins de undeva din spate, că nu-i vorba despre nici o farsă. Copilul este un autentic *Homo neanderthalensis.*

– Este băiat sau fată?

– Băiat, răspunsese sec domnişoara Fellowes.

– Băiatul-maimuţă, spusese cel de la *News.* Asta-i! Un băiat-maimuţă. Cum se comportă?

– Ca orice alt băieţel, replicase nervos domnişoara Fellowes. Nu-i câtuşi de puţin băiat-maimuţă. Se numeşte... ă-ă-ă, Timothy, Timmie – şi se comportă absolut normal.

Alesese numele Timothy la întâmplare; fusese primul care-i venise în minte.

– Timmie, băiatul-maimuţă, repetase individul de la *News* şi,după cum se dovedi, aceea avea să fie denumirea sub care urma să-l cunoască întreaga lume.

Reporterul de la *Globe* se răsucise spre Hoskins:

– Domnule Hoskins, ce intenţionaţi să faceţi cu băiatul-maimuţă?

– Planul meu iniţial, ridicase din umeri bărbatul, a luat sfârşit atunci când am dovedit că este posibil să-l aducem în prezent. Bănuiesc că de acum vor fi interesaţi antropologii şi fiziologii. La urma urmelor, deţinem o fiinţă aflată la limita

umanului. De la ea ar trebui să învăţăm multe despre noi şi despre strămoşii noştri.

– Cât timp îl veţi ţine aici?

– Până când spaţiul în care se află ne va fi mai necesar decât persoana lui. Probabil încă destul timp.

– Nu-l puteţi scoate de acolo, întrebă reporterul de la *News,* ca să instalăm echipamente subeterice şi să facem o transmisiune în direct?

– Îmi pare rău, dar copilul nu poate părăsi Staza.

– De fapt, ce este Staza?

– Oho, îşi îngăduise Hoskins unul dintre zâmbetele sale fugare, asta ar necesita cam multe explicaţii, domnilor. Timpul, aşa cum îl cunoaştem noi, nu există în Stază. Camerele de acolo se găsesc în interiorul unei sfere invizibile care nu aparţine pe de-a întregul Universului nostru. De aceea, copilul a putut fi extras din fluxul temporal.

– Staţi puţin, intervenise nemulţumit tot cel de la *News,* cum stă treaba asta? Doica intră şi iese din apartament.

– Acelaşi lucru îl puteţi face şi dumneavoastră, răspunsese Hoskins calm. V-aţi deplasa paralel cu liniile de forţă temporală şi n-ar fi implicat un consum sau un câştig de energie. Copilul a fost însă adus din trecut. A traversat liniile acelea şi a acumulat potenţial temporal. Dacă l-am aduce în Universul şi în timpul nostru, consumul de energie ar fi atât de mare încât s-ar arde toată reţeaua electrică şi întregul Washington s-ar cufunda în beznă. Când l-am adus, am prins şi o parte din solul pe care se afla, iar acesta va fi evacuat doar puţin câte puţin.

Reporterii înregistrau grăbiţi cuvintele lui Hoskins. Nu înţelegeau totul şi erau convinşi că nici publicul n-avea să înţeleagă, dar limbajul era ştiinţific şi altceva nu conta.

– Sunteţi dispus să participaţi diseară la o emisiune în direct? întrebase cel de la *Times-Herald.*

– Cred că da, încuviinţase Hoskins, apoi plecaseră cu toţii.

Domnişoara Fellowes privise după ei. Înţelesese la fel de puţin ca şi ziariştii explicaţiile despre Stază şi despre forţe temporale, totuşi clarificase o problemă. Domiciliul forţat al lui Timmie (pe neaşteptate, se trezise că se gândea la băieţel numai sub numele acela) era real, nu impus în mod arbitrar de Hoskins. Se părea că n-avea să-l poată scoate niciodată din

Stază.

Bietul copil... Sărăcuţul...

Îl auzise scâncind şi se grăbise să-l aline.

***

Domnişoara Fellowes nu avusese posibilitatea să vadă emisiunea în direct a lui Hoskins şi, deşi aceasta se transmisese în toată lumea, ba chiar şi la avanposturile selenare, ea nu ajunsese în apartamentul unde locuiau doica şi băieţelul cel urât.

Hoskins apăruse în dimineaţa următoare, vesel şi radios.

– A mers bine emisiunea? întrebase domnişoara Fellowes.

– Perfect. Ce mai face... Timmie?

Domnişoara Fellowes se simţise mulţumită de folosirea numelui.

– Este bine. Vino aici, Timmie, domnul acesta drăguţ n-o să-ţi facă nici un rău!

Timmie rămăsese însă în cealaltă odaie; de după tocul uşii, apăreau la răstimpuri câte o şuviţă de păr încâlcit sau un colţ de ochi.

– Ba chiar, urmase femeia, se adaptează remarcabil. Este destul de inteligent.

– Te suprinde?

Ea ezitase o clipă, după care răspunsese:

– Da. Cred că-l considerasem un băiat-maimuţă.

– Băiat-maimuţă sau nu, a făcut multe pentru noi. A făcut cea mai mare reclamă posibilă companiei. Am dat lovitura, domnişoară, am dat lovitura!

Părea că simte nevoia să-şi comunice cuiva bucuria, chiar şi domnişoarei Fellowes.

– Chiar aşa? replicase ea, invitându-l să vorbească.

Bărbatul îşi afundase mâinile în buzunare şi începu:

– De zece ani, lucrăm pe muchie de cuţit, cerşind fiecare bănuţ ori de câte ori se ivea ocazia. A trebuit să renunţăm la toate proiectele de cercetare, cu excepţia acestuia. Am riscat totul şi, când spun asta, să ştii că aşa a fost. Încercarea de a aduce în prezent un om din Neanderthal ne-a costat fiecare leţcaie pe care am reuşit s-o împrumutăm sau s-o furăm – şi unii bani au fost *cu adevărat* deturnaţi din fondurile altor proiecte,

pe care le-am utilizat fără aprobare legală. Dacă experimentul n-ar fi reuşit, dădeam faliment.

– De aceea nu există plafoane? întrebase domnişoara Fellowes.

– Poftim? o privise nedumerit Hoskins.

– Nu v-au mai rămas bani pentru plafoane?

– Aha, am înţeles. Nu, acesta a fost doar unul dintre motive. Nu puteam şti cu exactitate dinainte ce vârstă avea neanderthalianul. Detectarea în timp este doar aproximativă şi am fi putut nimeri un exemplar uriaş şi sălbatic. S-ar fi putut să fie nevoie să-l îngrijim de la distanţă, ca pe un animal de la grădina zoologică.

– Dar, fiindcă n-a fost cazul, puteţi monta plafoane?

– Acum, da. Acum avem suficienţi bani. Ni s-au promis fonduri din toate direcţiile. E grozav, domnişoară!

Chipul lui masiv strălucea de un zâmbet care nu pierise nici când plecase.

"Este un bărbat destul de drăguţ", gândise domnişoara Fellowes "atunci când e luat prin surprindere şi uită să fie prea savant."

Mai reflectase puţin, întrebându-se dacă era însurat, apoi îşi alungase gândul respectiv, pe jumătate stingherită.

– Timmie! strigase ea. Vino aici, Timmie!

***

În lunile ce trecuseră, domnişoara Fellowes se simţise devenind parte integrantă din Staza, Inc. Căpătase un birou pe uşa căruia fusese scris numele ei; o cameră foarte apropiată de casa păpuşilor (nu încetase nici o clipă să numească altfel câmpul de Stază care înconjura ca o sferă apartamentul lui Timmie). Salariul i se majorase substanţial. Casa păpuşilor căpătase plafoane, mobilierul fusese completat şi îmbunătăţit, se mai adăugase o sală de baie – ba chiar, femeia primise un apartament personal în incinta Institutului şi, uneori, nu dormea nopţile cu Timmie. Între casa păpuşilor şi apartamentul ei fusese stabilită o legătură interfon şi Timmie învăţase cum s-o utilizeze.

Domnişoara Fellowes se obişnuise cu Timmie, ba chiar devenise tot mai puţin conştientă de urâţenia lui. Într-o zi, se pomenise privind un băieţel obişnuit, de pe stradă, şi fruntea

înaltă a acestuia i se păruse neatrăgătoare, ca şi bărbia pronunţată. Trebuise să se scuture, ca să rupă vraja.

Chiar mai plăcută fusese obişnuirea cu vizitele ocazionale ale lui Hoskins. Era limpede că bărbatul aprecia orice evadare din funcţia sa, tot mai complexă, de şef al Stazei, Inc. şi că se ataşase sentimental de copilul de la care pornise totul, însă domnişoarei Fellowes i se părea că-i făceau plăcere şi conversaţiile cu ea.

Aflase, de altfel, câte ceva despre Hoskins. El inventase metoda de analiză a reflecţiilor razei mezonice care pătrundea în trecut, ca şi metoda de stabilire a Stazei; răceala lui era numai un efort de a ascunde un suflet bun şi... ah, da, *era* însurat.

Singurul aspect cu care domnişoara Fellowes nu se putea acomoda era angajarea ei într-un experiment ştiinţific. În ciuda eforturilor constante, se pomenea implicată direct, ajungând până la dispute cu fiziologii.

O dată, Hoskins o găsise clocotind de furie. N-aveau nici un drept... n-aveau absolut nici un drept! Chiar dacă *era* un Neanderthal, băieţelul nu era un animal.

Se uita după ei, orbită de mânie; privea pur şi simplu uşa deschisă şi auzea plânsetele lui Timmie, când îl observase pe Hoskins. Cine ştie de câtă vreme se afla în faţa ei?

– Pot să intru? întrebase bărbatul.

Doica încuviinţase cu un gest scurt din cap, apoi se grăbise spre Timmie, care se agăţase de ea, prinzând-o şi cu picioruşele lui crăcănate – încă subţiri, atât de subţiri...

Hoskins îl privise, apoi rostise grav:

– Pare nefericit.

– Nu-l învinovăţesc, replicase domnişoara Fellowes. Îl sâcâie zilnic cu recoltări de sânge şi cu teste. Îi dau numai regimuri alimentare sintetice, care n-ar hrăni nici un animal.

– Ştii bine că sunt regimuri ce nu pot fi testate pe oameni.

– Dar n-ar trebui să le încerce nici pe Timmie! Domnule Hoskins, insist! Mi-aţi spus că venirea lui Timmie v-a adus celebritate. Dacă aveţi cât de puţină recunoştinţă pentru asta, *trebuie* să-i ţineţi la depărtare de sărmanul băiat, cel puţin până creşte îndeajuns ca să înţeleagă mai multe. După fiecare şedinţă medicală, are coşmaruri şi nu mai poate dormi. Vă previn, – se ambalase ea deodată –, nu-i mai las înăuntru!

Îşi dăduse seama că ţipase ultimele cuvinte, dar nu se putuse stăpâni.

– Ştiu că-i un Neanderthal, urmase pe un ton mai potolit, însă există multe lucruri pe care neglijăm să le apreciem la Neanderthali. Am citit despre ei. Au avut o cultură proprie şi au fost autorii unora dintre cele mai însemnate invenţii ale omenirii. Domesticirea animalelor, de pildă, roata, sau diversele tehnici de cioplire a pietrei. Au avut chiar şi preocupări spirituale. Îngropau morţii şi puneau lângă aceştia obiectele personale, ceea ce dovedeşte că ei credeau în viaţa după moarte. Putem spune că au inventat religia. Toate astea nu-nseamnă că Timmie are dreptul la un tratament omenesc?

Îl atinsese uşor pe băiat cu palma pe funduleţ, trimiţându-l în camera sa. Când uşa se deschisese, Hoskins zâmbise scurt zărind jucăriile dinăuntru.

– Îşi merită jucăriile, rostise femeia pe un ton defensiv. Altceva nu are şi le merită, după toate prin care trece.

– Nu, nu, să ştii că n-am nici o obiecţie. Mă gândeam doar cât de mult te-ai schimbat din acea primă zi, când erai destul de furioasă că ţi-am băgat un Neanderthal pe gât.

– Cred că nu..., şoptise domnişoara Fellowes dar nu-şi terminase fraza.

Hoskins schimbase subiectul.

– Cam ce vârstă poate avea, domnişoară?

– Nu pot preciza, fiindcă nu ştim cum se dezvoltau Neanderthalii. După statură, ar trebui să aibă vreo trei ani, totuşi specia a fost în general scundă şi, cu toate hărţuielile la care este supus, probabil că nici nu se dezvoltă. Pe de altă parte, după modul cum învaţă engleza, aş zice că a trecut de patru ani.

– Din rapoarte, n-am sesizat nimic referitor la învăţarea englezei.

– Nu vorbeşte decât cu mine, cel puţin deocamdată. Este foarte speriat de ceilalţi şi nu-i de mirare. Poate însă cere un obiect sau mâncare. Practic, poate indica orice-i trebuie şi înţelege aproape tot ceea ce-i spun. Desigur – şi-l privise cu şiretenie pe bărbat, încercând să aprecieze dacă era momentul cuvenit –, dezvoltarea lui s-ar putea să nu mai continue.

– De ce?

– Orice copil necesită stimulare, iar Timmie duce o viaţă

izolată. Eu fac tot ce pot, însă nu stau permanent cu el şi nu sunt tot ceea ce are el nevoie. Domnule Hoskins, vreau să spun că are nevoie măcar de un tovarăş de joacă.

Bărbatul încuviinţase încetişor din cap.

– Din păcate, este singur, nu? Sărmanul!

Domnişoara Fellowes se destinsese imediat.

– Vă place Timmie, nu?

Era atât de bine să vadă că şi altcineva ţinea la băieţeii

– Sigur că da, zisese Hoskins şi, garda lui fiind coborâtă, domnişoara Fellowes putuse să-i vadă oboseala din ochi.

Imediat, abandonase planurile iniţiale şi remarcase îngrijorată:

– Păreţi extenuat.

– Adevărat? În cazul ăsta, trebuie să-ncerc să mă prefac mai vioi.

– Presupun că Staza, Inc. este suprasolicitată şi asta vă răpeşte tot timpul.

– Aşa-i, oftase Hoskins. Este vorba despre animale, vegetale şi minerale, în părţi egale. Am impresia că n-ai văzut exponatele noastre, domnişoară...

– Nu, nu le-am văzut, dar nu pentru că n-aş fi fost interesată. Pur şi simplu, am fost prea ocupată.

– Acum, nu mai eşti chiar atât de ocupată, rostise el, parcă hotărându-se brusc. Te sun mâine la ora 11 şi te conduc personal. De acord?

– Cu plăcere, zâmbise ea fericită.

Bărbatul încuviinţase din cap, îi răspunsese la zâmbet şi plecase.

Tot restul zilei, domnişoara Fellowes fredonase un cântecel. Avea senzaţia – era ridicol, desigur – că... că-şi fixase o întâlnire sentimentală.

A doua zi, Hoskins sosise punctual, surâzător şi amabil. Doica îşi schimbase halatul cu o rochie. Desigur, una cu o croială sobră; totuşi, de ani de zile nu se mai simţise atât de feminină.

Hoskins o complimentase cu gravitate şi ea acceptase complimentele cu o graţie la fel de oficială. Se gândise că era, într-adevăr, un prolog perfect. Apoi, sosise gândul următor: "Prolog... pentru ce?"

Abandonase introspecţiile, grăbindu-se să-i spună la

revedere lui Timmie şi să-l asigure că avea să se întoarcă repede. Verificase dacă băieţelul ştia de unde să-şi ia de mâncare.

Hoskins o condusese în aripa cea nouă a clădirii, în care femeia nu mai intrase până atunci. În aer se simţea miros de vopsea, iar zgomotele slabe şi îndepărtate dovedeau că extinderea continua.

– Animale, vegetale şi minerale, repetase el cuvintele din ziua anterioară. Animalele se găsesc acolo şi sunt exponatele noastre cele mai spectaculoase.

Spaţiul era împărţit în mai multe incinte, fiecare fiind o sferă Stază individuală. Hoskins p conduse până la fereastra de vizionare a uneia şi femeia privise înăuntru. Văzuse acolo ceva ce i se păruse a fi un pui de găină acoperit cu solzi şi având coadă de reptilă. Clătinându-se pe cele două picioruşe subţiri, puiul alerga de la un perete la celălalt, iar capul delicat, de pasăre, încununat de o creastă osoasă ca de cocoş, se răsucea dintr-o parte în alta. Ghearele cu care erau înzestrate micuţele lui membre anterioare se încleştau şi se descleştau întruna.

– Este dinozaurul nostru, explicase Hoskins. Îl avem de câteva luni. Nu ştiu când îi vom putea da drumul.

– Dinozaur?

– Te aşteptai la un gigant?

– Cred c-a fost o reacţie normală, se înroşise domnişoara Fellowes. Ştiu însă că au existat şi specii mai mici.

– Te rog să mă crezi că-i exact ceea ce ne-am dorit. De obicei, este investigat, dar se pare că acum are o oră de pauză. S-au descoperit câteva lucruri interesante. De pildă, nu are sângele rece, ci deţine o modalitate, imperfectă, de păstrare a temperaturii interne, superioară celei din mediul ambiant. Din păcate, este un mascul. De când l-am adus, încercăm să găsim o femelă, dar încă n-am avut noroc.

– De ce căutaţi o femelă?

O privise încruntat.

– Ca să putem avea posibilitatea de a obţine ouă fertile şi pui de dinozaur.

– Aşa-i, ce întrebare prostească din partea mea!

După aceea, Hoskins o condusese în secţiunea trilobiţilor.

– Acela este profesorul Dwayne de la Universitatea Washington, îi explicase el. Este specialist în chimie nucleară şi

analizează concentraţia izotopilor din oxigenul apei.

– De ce?

– Este apă din "supa primordială", veche de peste cinci sute de milioane de ani. Concentraţia izotopilor oferă temperatura oceanului la momentul respectiv. Întâmplător, Dwayne însuşi nu este deloc interesat de trilobiţi, dar alţii se ocupă exclusiv cu disecţia lor. Ei sunt norocoşii, pentru că nu le trebuie decât bisturiuri şi microscoape. Dwayne trebuie să poarte după el un spectrograf masiv, ori de câte ori are de efectuat o experienţă.

– De ce? Nu poate...

– Nu, nu poate. Nu poate scoate absolut nimic din incintă.

Văzuseră după aceea specimene de plante primitive şi eşantioane de rocă. Acelea erau vegetalele şi mineralele. Fiecare specimen era studiat de un cercetător. Parcă s-ar fi găsit într-un muzeu; un muzeu adus la viaţă şi slujind drept centru de cercetare.

– Dumneavoastră trebuie să supravegheaţi toate astea, domnule Hoskins?

– Doar indirect, domnişoară. Slavă cerului, am subordonaţi! Pe mine mă interesează doar aspectele teoretice ale problemei: natura timpului, tehnica detecţiei intertemporale mezonice şi altele. Le-aş schimba pe toate pentru o metodă de detectare a obiectelor aflate la mai puţin de zece mii de ani în trecut. Dacă am putea ajunge în epocile istorice ale omenirii...

Fusese întrerupt de agitaţia din jurul unei incinte îndepărtate, dinspre care se auzea vociferând un glas ascuţit. Hoskins se încruntase.

– Scuză-mă, murmură şi se grăbise într-acolo.

Domnişoara Fellowes îl urmase, încercând să ţină pasul, fără să alerge.

– Trebuie să termin câteva etape vitale ale cercetării! protesta un bărbat vârstnic cu o barbă îngustă şi învăpăiat la faţă. Nu-nţelegeţi?

Un tehnician în salopetă, având brodată pe buzunarul de la piept monograma SI (Staza, Inc.), îi explicase situaţia lui Hoskins:

– Din capul locului, s-a stabilit cu domnul profesor Ademewski că specimenul nu poate rămâne decât două săptămâni.

– Nu ştiam cât vor dura cercetările! se înfierbântase Ademewski. Nu sunt profet.

– Domnule profesor, rostise Hoskins, trebuie să ne înţelegeţi că dispunem de un spaţiu limitat. Specimenele trebuie schimbate. Bucata aceea de calcopirită trebuie să se întoarcă înapoi, deoarece mulţi oameni aşteaptă alt eşantion.

– De ce n-o pot lua cu mine?

– Ştiţi prea bine că-i imposibil.

– Câteva kilograme nenorocite de rocă? De ce?

– Ştiţi foarte bine că nu ne putem îngădui un asemenea consum de energie!

– Chestiunea este, intervenise tehnicianul, că domnul Ademewski, contrar specificaţiilor, a încercat să scoată piatra, iar eu am fost pe punctul să dezactivez Staza, fără să ştiu că dumnealui se afla acolo.

Se lăsase tăcerea, iar Hoskins se întorsese cu un aer oficial şi rece spre cercetător.

– Este adevărat, domnule profesor?

Ademewski îşi dresese glasul.

– Nu mi s-a părut că fac...

Hoskins ridicase mâna şi apucase un fir aflat în exteriorul incintei respective. Trăsese de el.

Domnişoara Fellowes, care privea în interior, la eşantionul de rocă banală ce stârnise disputa, tresărise brusc când acesta dispăruse. Incinta era goală.

– Domnule profesor, vorbise Hoskins, permisul dumneavoastră de acces în Stază este anulat definitiv. Regret!

– Dar...

– Îmi pare rău. Aţi violat una dintre regulile cele mai stricte.

– Voi face apel la Asociaţia Internaţională…

– N-aveţi decât! Într-un asemenea caz, nu vi se va da niciodată dreptate.

Se răsucise cu spatele spre profesorul care protesta şi (încă palid de furie) se adresase domnişoarei Fellowes:

– Accepţi o invitaţie ia prânz?

***

O condusese în separeul directorilor din sala de mese a

companiei. Îi salutase pe cei de acolo şi o prezentase pe domnişoara Fellowes, firesc şi degajat, deşi ea se simţea oarecum stânjenită.

"Ce vor crede despre mine?" se întrebase şi încercase cu disperare să afişeze un aer cât mai sobru şi profesional.

– Aveţi deseori parte de asemenea incidente? se interesase ea. Mă refer la profesorul acela...

Apoi, luase furculiţa şi începuse să mănânce.

– Nu, răspunsese apăsat bărbatul. Este prima dată că s-a întâmplat aşa ceva. Desigur, am discuţii permanente cu cercetătorii şi trebuie să-i conving că n-au voie să ia specimenele dinăuntru, dar acum a fost prima dată când cineva a trecut *realmente* la fapte.

– Ţin minte că, odată, vorbeaţi despre consumul energetic.

– Aşa este. Am încercat, bineînţeles, să-l luăm în considerare şi este imposibil să nu se întâmple şi accidente, de aceea trebuie să avem surse energetice speciale, care să poată susţine consumul provocat de o ieşire accidentală din Stază. Asta nu înseamnă, totuşi, că am dori să vedem cum, într-o jumătate de secundă, se duce pe apa Sâmbetei rezerva energetică acumulată într-un an... sau că ne-am putea permite acest lucru, fără să ne întârziem cu ani buni planurile de dezvoltare. În plus, imaginează-ţi că profesorul s-ar fi găsit în incintă în momentul dezactivării Stazei.

– Ce s-ar fi întâmplat?

– Obiectele şi cobaii pe care i-am utilizat în asemenea experimente au dispărut. Probabil că au ajuns în trecut – ca să zic aşa, au fost târâţi de eşantionul care revenea în timpul lui de obârşie. Din acest motiv, a trebuit să ancorăm acele obiecte din interiorul Stazei pe care nu dorim să le pierdem şi procedura respectivă este destul de complicată. Nefiind ancorat, profesorul ar fi dispărut o dată cu roca în Pliocen, la două săptămâni – timpul cât piatra a stat în laborator – după ce fusese luată de acolo.

– Îngrozitor!

– Nu pentru profesor, te asigur. Dacă ar fi fost atât de inconştient s-o facă, asta ar fi meritat. Închipuie-ţi însă ce efect ar fi avut vestea, dacă ar fi ajuns la cunoştinţa publicului. Atât ne-ar fi trebuit – să se afle de pericolele potenţiale. Toate

subvenţiile ni s-ar fi sistat, uite-aşa!

Pocnise din degete şi plimbase absent mâncarea prin farfurie.

– Nu l-aţi fi putut aduce înapoi? întrebase domnişoara Fellowes. La fel cum aţi adus piatra?

– Nu. O dată ce un obiect se întoarce în timp, focalizarea iniţială se pierde – se face excepţie atunci când avem interes s-o menţinem, ceea ce nu era cazul acum. De fapt, nu-i niciodată cazul. Regăsirea profesorului ar fi necesitat o refocalizare, ceva similar cu aruncarea unei undiţe în ocean cu intenţia de a prinde un anumit peşte. Dumnezeule, mă îngrozesc când mă gândesc câte măsuri de precauţie am luat pentru evitarea accidentelor! Fiecare incintă Stază este prevăzută cu propriul ei dispozitiv de dezactivare – asta deoarece fiecare incintă are altă focalizare şi trebuie să poată fi dezactivată independent de celelalte. Cu toate acestea, nici unul dintre dispozitive nu-i acţionat decât în ultima clipă, iar acţionarea nu se poate face decât din exteriorul Stazei. După cum ai văzut, modalitatea respectivă necesită un oarecare efort fizic şi nu se poate petrece accidental.

– Dar... istoria nu se modifică, dacă deplasaţi obiecte prin timp?

Hoskins ridicase din umeri.

–Teoretic, aşa ar trebui să fie. În practică, istoria nu se modifică, cu excepţia unor cazuri neobişnuite. Scoatem mereu obiecte din Stază – molecule de aer, bacterii, praf... Cam zece la sută din consumul nostru energetic acoperă micropierderile de această natură. Dar chiar şi deplasarea unor obiecte de dimensiuni mari prin timp determină schimbări ce se amortizează. Să luăm, de pildă, calcopirita aceea din Pliocen. Este posibil ca, datorită absenţei de două săptămâni, vreo insectă să nu-şi mai regăsească adăpostul şi să moară. Asta ar putea determina, la rândul, ei o serie întreagă de schimbări, însă matematica Stazei indică faptul că seria este convergentă. Dimensiunile schimbărilor se reduc în timp şi se revine la starea iniţială.

– Adică... realitatea se vindecă singură?

– Putem zice şi aşa. Dacă extragi un om din Timp sau dacă-l trimiţi în trecut, "rana" este mai mare. Dacă individul este unul obişnuit, rana se va tămădui la fel ca în cazul unui obiect. Desigur, foarte mulţi ne bombardează cu cereri de a-l aduce în

prezent pe Lincoln, pe Mohamed sau pe Lenin. *Aşa ceva* nu se poate. Chiar dacă am putea depista aceste personaje, modificarea realităţii prin extragerea unuia dintre modelatorii istoriei ar fi prea severă ca să se mai amortizeze. Există metode prin care putem calcula dacă o schimbare va fi prea importantă, şi atunci ne ferim să atingem limita respectivă.

– Atunci, Timmie...

– El nu ridică nici o problemă în direcţia asta. Realitatea se găseşte în siguranţă. Deşi... – Privise iute spre femeie şi continuase: Nu contează. Spuneai ieri că Timmie are nevoie de un tovarăş de joacă.

– Da, surâsese încântată domnişoara Fellowes. Crezusem că n-aţi fost atent.

– Ba da. L-am îndrăgit pe băieţel, apreciez sentimentele dumitale faţă de el şi am vrut să-ţi explic despre ce-i vorba. Ai văzut cu ce ne ocupăm şi ai desluşit câte ceva din dificultăţile cu care ne confruntăm, deci ştii de ce, oricât am dori-o, nu-i putem asigura lui Timmie un tovarăş.

– Nu puteţi? repetase femeia dezamăgită.

– Ţi-am explicat... Ar trebui să avem un noroc extraordinar ca să dăm peste alt Neanderthal de vârsta lui şi – chiar dacă am avea norocul acela – prezenţa altei fiinţe umane în Stază ar spori riscurile.

Domnişoara Fellowes pusese linguriţa pe masă şi rostise hotărât:

– Domnule Hoskins, nu mă referisem doar la acest aspect. Nu doresc să aduceţi alt Neanderthal în prezent. Ştiu că este imposibil. Mult mai uşor ar fi să aduceţi alt copil, care să se joace cu Timmie.

– Copilul unui *om?* o privise el uimit.

– *Alt* copil, repetase domnişoara Fellowes pe un ton de-a dreptul ostil acum. Timmie este om.

– Nici prin gând nu mi-a trecut aşa ceva.

– De ce? De ce nu v-a trecut? Ce vi se pare nefiresc? Aţi smuls copilul acesta din epoca lui şi l-aţi transformat într-un veşnic prizonier. Nu-i datoraţi chiar nimic? Domnule Hoskins, dacă în lumea aceasta există vreun bărbat care să fie tatăl copilului din toate punctele de vedere, cu excepţia celui biologic, atunci dumneavoastră sunteţi acela. De ce nu puteţi face pentru el un lucru atât de neînsemnat?

– *Tatăl* lui? exclamase Hoskins, sculându-se nesigur. Domnişoară, dacă n-ai nimic împotrivă, te voi conduce înapoi.

Reveniseră la casa păpuşilor într-o tăcere pe care nici unul dintre ei n-o întrerupsese.

***

Multă vreme după aceea, domnişoara Fellowes îl văzuse pe Hoskins doar în treacăt. Uneori îi părea rău de cele întâmplate; alteori, când Timmie era mai absent ca de obicei sau când petrecea ore întregi, tăcut, în faţa ferestrei, femeia se gândea cu ură: "Bărbat stupid!"

Cu fiecare zi, vorbirea lui Timmie se îmbunătăţise şi devenise tot mai exactă. Nu scăpase de un soi de accent moale, tărăgănat, pe care domnişoara Fellowes îl găsea de-a dreptul delicios. Când era surescitat, revenea la clicăiturile din limbă, însă o făcea tot mai rar. Se părea că uitase de zilele de dinainte să ajungă în prezent – dacă n-ar fi fost visele.

Pe măsură ce crescuse, fiziologii îşi pierduseră interesul faţă de el, iar locul lor fusese preluat de psihologi. Domnişoara Fellowes nu era sigură dacă nu cumva îi detesta pe aceştia mai mult decât pe primii. Dispăruseră seringile de recoltare, vaccinurile şi regimurile alimentare speciale. Acum, Timmie era pus să treacă peste bariere, ca să ajungă la hrană şi apă. Trebuia să ridice panouri, să deplaseze bare, să se întindă după frânghii. Iar şocurile electrice slabe îl făceau să plângă şi o înnebuneau pe domnişoara Fellowes.

Nu voia să se ducă la Hoskins; nu voia să i se plângă, deoarece ori de câte ori se gândea la el îşi amintea chipul lui, de partea cealaltă a mesei din separeu, ochii i se umezeau şi se gândea: "Bărbat stupid, *stupid!*"

Apoi, într-o bună zi, glasul lui Hoskins răsunase pe neaşteptate în casa păpuşilor:

– Domnişoară Fellowes!

Doica ieşise fără să schiţeze un zâmbet, netezindu-şi halatul, şi se oprise surprinsă, trezindu-se în prezenţa unei femei palide, zvelte, de înălţime mijlocie. Părul blond şi tenul îi confereau un aspect de fragilitate. Înapoia ei, încleştat cu o mână de fustă, se zărea un băieţaş de vreo patru ani, cu chip rotund şi ochi mari.

– Scumpa mea, vorbise Hoskins, aceasta este domnişoara Fellowes, doica băiatului. Domnişoară Fellowes, soţia mea.

Aceea era soţia lui Hoskins? Nu arăta aşa cum şi-o imaginase domnişoara Fellowes. La urma urmelor, de ce nu? Era normal ca un bărbat ca Hoskins să-şi aleagă o făptură plăpândă ca tovarăşă de viaţă. Dacă asta-şi dorea...

Se străduise să se comporte cât mai firesc.

– Bună ziua, doamnă Hoskins. Acesta este... băieţelul dumneavoastră?

Era *într-adevăr o* surpriză. Şi-l imaginase pe Hoskins în calitate de soţ, dar nu ca părinte, decât, desigur... Întâlnise privirea gravă a bărbatului şi se îmbujorase.

– Da, el este băiatul meu, Jerry, zise Hoskins. Jerry, spune-i "bună ziua" domnişoarei.

Accentuase oare, puţin, cuvântul "el"? Voise să spună că *acela* era fiul său, iar nu...

Jerry se înfundase şi mai mult în fusta mamei sale şi murmurase un salut. Ochii doamnei Hoskins cercetau peste umărul doicii, parcurgând încăperea, căutând ceva.

– Haideţi să intrăm, zisese bărbatul. Haide, scumpo! Când treci pragul, vei încerca o uşoară senzaţie neplăcută, dar foarte scurtă.

– Îl luaţi şi pe Jerry? întrebase domnişoara Fellowes.

– Bineînţeles. El va fi tovarăşul de joacă al lui Timmie. Dumneata ai spus că Timmie are nevoie de un tovarăş de joacă. Sau ai uitat?

– Dar... – Îl privi complet surprinsă. – Băieţelul *dumneavoastră?*

– Al cui altul? replică el cu subînţeles. Nu asta doreai? Hai, scumpo. Haidem!

Doamna Hoskins îl ridicase pe Jerry în braţe cu un efort vădit şi, şovăind, păşise peste prag. Jerry se zbătuse, detestând senzaţia.

– Creatura este aici? întrebase doamna Hoskins. N-o văd.

– Timmie, strigă domnişoara Fellowes. Vino încoace!

Timmie privise pe după tocul uşii, uitându-se la băieţelul venit în vizită. Braţele doamnei Hoskins se încordaseră vizibil.

– Gerald, şoptise ea, eşti sigură că nu-i nici un pericol?

– Dacă vă referiţi la Timmie, intervenise prompt domnişoara Fellowes, nici nu poate fi vorba despre aşa ceva.

Este un băieţel manierat.

– Totuşi, este un săi... un sălbatic.

Efectul emisiunilor despre băiatul-maimuţă.

– Nu este un sălbatic, rosti apăsat domnişoara Fellowes. Este la fel de liniştit şi de înţelegător ca orice copil de cinci ani şi jumătate. Sunteţi extrem de generoasă, doamnă, acceptând ca băiatul dumneavoastră să se joace cu Timmie, însă nu aveţi motive de îngrijorare.

– Nu ştiu dacă voi accepta, pufnise doamna Hoskins.

– Scumpo, am stabilit deja, intervenise bărbatul. Să nu mai începem o discuţie. Lasă-l pe Jerry jos.

Doamna Hoskins se conformase şi băiatul se lipise cu spatele de ea, privind ochii ce-l fixau din cealaltă cameră.

– Vino încoace, Timmie, spuse domnişoara Fellowes, nu-ţi fie teamă!

Încetişor, Timmie avansase în odaie. Hoskins se aplecase şi descleştase degetele lui Jerry de pe fusta mamei sale.

– Retrage-te, scumpo. Dă-le copiilor o şansă.

Băieţii stăteau faţă în faţă. Deşi mai mic ca vârstă, Jerry era cu doi centimetri mai înalt şi, în prezenţa staturii sale drepte şi a capului proporţionat, grotescul lui Timmie era, brusc, la fel de pronunţat ca şi în primele zile.

Buzele domnişoarei Fellowes tremuraseră.

Micuţul Neanderthal vorbise primul, cu o şovăială copilărească.

– Cum te cheamă? întrebase el şi întinsese gâtul înainte, parcă pentru a cerceta mai îndeaproape trăsăturile celuilalt.

Speriat, Jerry răspunsese printr-un brânci puternic care-l trântise pe Timmie. Amândoi începuseră să plângă zgomotos şi doamna Hoskins îşi luase copilul în braţe, în timp ce domnişoara Fellowes, clocotind de o mânie înăbuşită, îl ridicase pe Timmie şi-l alinase.

– Instinctiv nu se plac, comentase doamna Hoskins.

– La fel de instinctiv ca oricare alţi doi copii care nu se cunosc, replicase soţul ei pe un ton obosit. Acum, pune-l jos pe Jerry şi lasă-l să se acomodeze. De fapt, ar fi chiar mai bine să plecăm. Domnişoara Fellowes o să mi-l aducă pe Jerry ceva mai târziu şi-l voi trimite acasă cu şoferul.

***

În ora următoare, ambii băieţei fuseseră extrem de agitaţi. Jerry plânsese după mama lui, o lovise pe domnişoara Fellowes, dar în cele din urmă îngăduise să fie convins să sugă o acadea. Timmie căpătase şi el una, iar după o oră domnişoara Fellowes îi determinase să se joace cu acelaşi set de cuburi, deşi în colţuri opuse ale camerei.

Femeia se simţise stânjenitor de recunoscătoare faţă de Hoskins atunci când i-l dusese pe Jerry.

Căutase o modalitate prin care să-i mulţumească, dar bărbatul o împiedicase prin morga lui oficială. Poate că n-o putea ierta că-l făcuse să se simtă ca un tată crud. Poate că, la urma urmelor, faptul că-şi adusese propriul său copil constituia o încercare de a dovedi atât că era un tată bun pentru Timmie, cât şi faptul că nu era tatăl lui. Ambele simultan!

De aceea, doica reuşise să spună doar:

– Mulţumesc. Vă mulţumesc foarte mult.

Iar bărbatul reuşise să spună doar:

– N-ai pentru ce.

Devenise o rutină. De două ori pe săptămână, Jerry era adus pentru o oră de joacă, extinsă ulterior la două ore. Copiii îşi învăţaseră numele şi obiceiurile şi se jucaseră împreună.

După primul val de recunoştinţă, domnişoara Fellowes constatase că nu-l plăcea pe Jerry. Era mai voinic şi mai greoi, dominator în toate privinţele, şi-l împingea pe Timmie într-un rol complet secundar. Singurul lucru care o făcea să accepte situaţia era faptul că, în ciuda dificultăţilor, Timmie aştepta cu tot mai multă încântare apariţiile periodice ale tovarăşului său de joacă.

"Altceva nu avea micuţul", ofta femeia în sinea ei.

O dată, privindu-i, se gândise: "Cei doi copii ai lui Hoskins, unul făcut cu soţia şi celălalt cu Staza."

În vreme ce ea...

"Dumnezeule", îşi spusese, apăsându-şi tâmplele cu podul palmelor şi simţindu-se ruşinată, "sunt geloasă!"

***

– Domnişoară Fellowes, spusese Timmie (prevăzătoare, doica nu-i îngăduise niciodată să-i spună în alt fel), eu când o să

merg la şcoală?

Ea îi privise ochii căprui, curioşi, şi-i mângâiase uşor părul aspru şi creţ. Era partea cea mai neîngrijită a băiatului, deoarece îl tundea ea însăşi, în vreme ce Timmie se foia sub foarfecă. Femeia nu ceruse un ajutor calificat, deoarece neorânduiala tunsorii slujea la mascarea proeminenţelor craniului.

– Unde ai auzit de şcoală? îl întrebase.

– Jerry merge la şcoală. La gră-di-ni-ţă, silabisise el cu atenţie. Merge în multe locuri. Afară. Eu când voi putea merge afară, domnişoară Fellowes?

Ea simţise o împunsătură în inimă. Bineînţeles, nu avea cum să-l împiedice pe Timmie să audă tot mai multe despre lumea exterioară, în care băieţelul n-avea să poată intra niciodată.

– Păi, se prefăcuse veselă, ce să faci la grădiniţă?

– Jerry spune că joacă jocuri şi au videobenzi. Zice că sunt mulţi copii. Zice... zice...

Se gândise, apoi ridicase triumfător ambele mânuţe cu degetele răşchirate.

– Zice că sunt atâţia.

– Ţi-ar plăcea să vezi videobenzi? întrebase domnişoara Fellowes. Îţi pot aduce unele foarte frumoase. Şi benzi muzicale.

Pentru un răstimp, Timmie se potolise.

***

În lipsa lui Jerry, Timmie privea videobenzile, iar domnişoara Fellowes îi citea ore în şir cărţi pentru copii.

Trebuia să-i explice multe lucruri, chiar şi în cea mai simplă povestire, lucruri ce depăşeau universul celor trei încăperi. De când îi fuseseră explicate condiţiile şi obiectele din exterior, Timmie începuse să viseze mai des.

Visele erau întotdeauna la fel. Ezitând, băieţelul încercase să le explice domnişoarei Fellowes. În vise, el se găsea afară, un "afară" pustiu, însă uriaş, uneori populat de copii şi de obiecte ciudate şi greu de descris, pe jumătate imaginate din cărţi şi pe jumătate provenite din îndepărtatele sale amintiri neanderthaliene.

Dar copiii şi obiectele îl ignorau şi, cu toate că Timmie se

găsea în lume, nu făcea niciodată parte din ea, ci era la fel de singur ca şi în camerele sale... şi se trezea plângând.

Domnişoara Fellowes încercase să ia visele în râs, dar în unele nopţi plângea şi ea în dormitorul personal.

***

Într-o zi, pe când domnişoara Fellowes îi citea, Timmie îi pusese palma sub bărbie şi o ridicase uşurel, până ce privirile lor se întâlniseră.

– De unde ştii ce să zici? întrebase el.

– Vezi semnele astea? îi arătase femeia. Ele îmi spun ce să zic. Ele alcătuiesc cuvintele.

Timmie le privise îndelung şi curios, luându-i cartea din mâini.

– Unele semne sunt la fel, remarcase el.

Femeia râsese, încântată de agerimea lui, şi încuviinţase.

– Aşa-i. Vrei să-ţi arăt cum se fac semnele?

– Da. Ar fi un joc frumos.

Ea nu se gândise că băieţelul ar fi putut învăţa să citească. Până în clipa când Timmie îi citise dintr-o carte, domnişoarei Fellowes nu-i trecuse prin minte că el putea învăţa să citească.

Pentru ca, după câteva săptămâni, dimensiunile realizării s-o lovească realmente ca un ciocan. Timmie îi stătea în poală, urmărind cuvânt cu cuvânt literele dintr-o carte pentru copii, şi-i citea. El îi citea doicii!

Se ridicase tulburată în picioare şi spusese:

– Mă întorc repede, Timmie. Vreau să vorbesc ceva cu domnul Hoskins.

Surescitată la culme, i se păruse că avea un răspuns pentru nefericirea lui Timmie. Dacă băieţelul nu putea părăsi apartamentul ca să intre în lume, lumea trebuia să fie adusă în cele trei odăi – prin cărţi, videobenzi şi înregistrări audio. Timmie trebuia să fie educat la întreaga sa capacitate. Măcar atât îi datora lumea.

***

Îl găsise pe Hoskins într-o stare ciudat de asemănătoare

cu a ei; un fel de triumf combinat cu mândrie. Biroul şi secretariatul erau neobişnuit de aglomerate şi, pentru o clipă, domnişoara Fellowes se gândi că n-avea să-l poată vedea, aşa cum stătea, uitată, în anticameră.

O văzuse însă el şi-i zâmbise larg.

– Intră, domnişoară.

Rosti câteva cuvinte în interfon, după care-l deconectase.

– Ai auzit? Nu, bineînţeles, n-aveai cum. Am făcut-o! Am dat lovitura! Am obţinut detecţia intertemporală a trecutului apropiat.

– Adică, încercase ea să-şi uite pentru o clipă propria bucurie, puteţi aduce în prezent o persoană din societatea civilizată?

– Exact! Am reuşit focalizarea unei persoane din secolul al XIV-lea. Închipuie-ţi! *Închipuie-ţi!* Dacă ai şti cât de fericit sunt să scap de Mezozoicul ăsta, să-i înlocuiesc pe paleontologi cu istorici... Voiai însă să-mi spui ceva, nu? Dă-i drumul, dă-i drumul! M-ai găsit într-o pasă bună. Poţi cere orice îţi doreşti.

– Mă bucur, surâsese domnişoara Fellowes. Mă întrebam dacă nu putem stabili un sistem educaţional pentru Timmie.

– Educaţional? În ce sens?

– Păi, în toate sensurile. O şcoală. Să poată învăţa.

– Dar *poate* învăţa?

– În mod sigur, *învaţă* chiar acum. Poate să citească. Asta l-am învăţat eu.

Hoskins tăcuse, părând brusc deprimat. După o vreme, spusese:

– Nu ştiu ce să-ţi răspund, domnişoară.

– Spuneaţi că vă pot cere orice doresc...

– Ştiu, şi n-ar fi trebuit să spun aşa ceva. Vezi, domnişoară, sunt sigur că-ţi dai seama că nu putem menţine la nesfârşit experimentul Timmie.

Femeia îl privise pe neaşteptate îngrozită, deşi nu pricepuse prea bine ce voise să afirme. Cum adică "nu putem menţine"? O amintire dureroasă i-l readusese în minte pe profesorul Ademewski şi eşantionul său mineral, care-i fusese luat după două săptămâni.

– Dar este vorba de un copil, şoptise ea. Nu de o piatră...

Hoskins se foise stânjenit.

– Nici chiar unui copil nu i se poate acorda o importanţă

excesivă, domnişoară. Acum, când ne aşteptăm la persoane din trecutul nostru istoric imediat, vom avea nevoie de tot spaţiul disponibil al Stazei.

– Dar nu puteţi..., protestase ea. Timmie... Timmie...

– Domnişoară Fellowes, te rog, n-are rost să te agiţi! Timmie n-o să plece imediat, ci abia peste câteva luni. Între timp, o să facem tot ce putem.

Ea continua să-l fixeze cu privirea.

– Doreşti un pahar de apă?

– Nu, şoptise doica. Nu-mi trebuie nimic.

Se ridicase, simţindu-se în mijlocul unui coşmar, şi ieşise.

"Timmie", se gândise ea, *"n-o* să mori. *N-o* să mori."

***

Era foarte bine să-şi repete că Timmie nu trebuia să moară, dar cum avea să aranjeze acest lucru? În primele săptămâni, domnişoara Fellowes se agăţase doar de speranţa că tentativa aducerii în prezent a unei persoane din secolul al XIV-lea avea să eşueze. Teoriile lui Hoskins puteau fi eronate, sau transpunerea lor în practică defectuoasă. Atunci, situaţia avea să continue ca şi până atunci.

Bineînţeles, restul omenirii nu spera la fel şi, în mod iraţional, domnişoara Fellowes detestase omenirea din acest motiv. Proiectul "Evul Mediu" atinsese un apogeu publicitar. Mass-media şi publicul tânjiseră după aşa ceva. De multă vreme, Staza, Inc. nu mai venise cu nimic senzaţional. Un mineral nou sau alt peşte străvechi nu mai interesa pe nimeni. *Acum,* însă, era vorba despre cu totul *altceva.* O persoană din trecutul istoric imediat – un adult care să vorbească o limbă cunoscută, cineva care putea rescrie practic istoria.

Ora H se apropia, iar de data aceasta n-aveau să mai fie doar trei privitori pe un balcon. De data aceasta, omenirea întreagă avea să asiste în direct. Tehnicienii Stazei aveau să-şi joace rolurile în faţa întregii lumi.

Domnişoara Fellowes era aproape îngrozită de timpul care se scurgea inexorabil. Când Jerry Hoskins apăruse pentru obişnuita sa şedinţă de joacă în compania lui Timmie, femeia de-abia îl recunoscuse. Nu pe el îl aştepta.

Secretara care-l adusese plecase repede, după ce o

salutase neatent pe domnişoara Fellowes. Se grăbea să prindă un loc cât mai bun, de unde să asiste la finalul Proiectului Evul Mediu. Doica se gândise cu amărăciune că aşa ar fi trebuit să facă şi ea, dacă i-ar fi sosit înlocuitoarea promisă.

Jerry se apropiase nesigur de ea.

– Domnişoară Fellowes...

Scosese din buzunar o tăietură dintr-un ziar.

– Ce este, Jerry?

– Asta-i poza lui Timmie?

Femeia îl privise, apoi îi smulsese articolul din mână. Surescitarea produsă de Proiectul Evul Mediu retrezise un uşor interes din partea mass-media în privinţa lui Timmie.

Jerry o privise printre pleoapele mijite, apoi rostise:

– Scrie că Timmie este un băiat-maimuţă. Ce-nseamnă asta?

Domnişoara Fellowes îl înşfăcase de mână şi de-abia se stăpânise să nu-l zgâlţâie.

– Să nu mai spui asta niciodată, Jerry! Niciodată, înţelegi? Este un cuvânt urât şi nu trebuie să-l foloseşti.

Jerry se trăsese speriat din strânsoarea ei.

Domnişoara Fellowes rupsese cu răutate articolul,

– Acum, du-te înăuntru şi joacă-te cu Timmie! Are o carte nouă şi vrea să ţi-o arate.

În sfârşit, apăruse şi fata. Doica n-o cunoştea; acum, când Proiectul Evul Mediu începuse numărătoarea inversă, nu mai era disponibilă nici una dintre suplinitoarele folosite ocazional, totuşi secretara lui Hoskins îi promisese că-i va găsi pe cineva.

Domnişoara Fellowes se străduise să-şi ascundă suspiciunea din glas.

– Dumneata ai fost trimisă la Sectorul Unu Stază?

– Da. Mă numesc Mandy Terris. Dumneavoastră sunteţi domnişoara Fellowes?

– Exact.

– Mă scuzaţi că am întârziat. Este atâta agitaţie...

– Ştiu. Aş dori ca să...

– Veţi fi spectatoare, nu?

Pe chipul frumuşel şi prelung al fetei era întipărită o expresie de invidie.

– Nu contează asta. Aş dori să intrăm şi să faci cunoştinţă cu Timmie şi cu Jerry. Ei se vor juca în următoarele două ore,

aşa că n-o să ai probleme. Au laptele la îndemână şi suficiente jucării. De fapt, cel mai bine ar fi să-i laşi mai mult singuri. Să-ţi arăt acum unde sunt toate şi...

– Timmie este băiatul-mai...

– Timmie este subiectul Stazei, o întrerupsese ferm domnişoara Fellowes.

– Vreau să spun, el este cel care n-are voie să iasă, nu?

– Exact. Haide, intră. Este târziu.

Când, în cele din urmă, plecase, Mandy strigase după ea cu glas ascuţit:

– Sper s-aveţi un loc bun şi să dea Dumnezeu să reuşească!

Domnişoara Fellowes nu avusese curajul să spună exact ce anume gândea. Se grăbise, fără să privească înapoi.

***

Datorită întârzierii, *nu* obţinuse un loc bun. Abia reuşise să ajungă la uriaşul ecran de vizionare din sala de asamblare. Se simţise străbătută de un fior de regret. Dacă ar fi fost chiar acolo, dacă ar fi putut cumva să ajungă lângă aparate, dacă ar fi fost, cumva, capabilă, să influenţeze experimentul...

Găsise tăria să-şi învingă nebunia aceea. Simpla distrugere nu ajuta cu nimic. Hoskins avea să reconstruiască, să reechipeze şi să reia efortul, iar ea n-avea să mai primească aprobarea de a-l vedea pe Timmie.

Nimic n-ar fi fost de folos. Nimic – cu excepţia eşecului experimentului, a ratării sale definitive.

De aceea, aşteptase pe toată durata numărătorii inverse, privind fiecare mişcare de pe ecran, cercetând chipurile tehnicienilor, pe măsură ce obiectivul video trecea de la unul la altul, căutând o privire de îngrijorare sau de nesiguranţă, semnul unei erori neaşteptate, privind, privind...

Nu zărise nimic. Numărătoarea ajunsese la zero şi, în linişte, nespectaculos, experimentul reuşise!

În noua Stază se afla un ţăran bărbos şi gârbovit, de vârstă nedefinită, îmbrăcat în zdrenţe murdare şi cu saboţi de lemn, privind tâmp şi îngrozit la transformarea bruscă şi nebunească ce se petrecuse în jurul său.

Şi în timp ce toţi jubilau fericiţi, domnişoara Fellowes

rămăsese încremenită de tristeţe, împinsă, înghesuită, aproape călcată în picioare; înconjurată de triumf, ea se pleca înaintea înfrângerii.

Când difuzoarele îi anunţaseră numele, îl auzise abia la cel de-al treilea apel.

– Domnişoara Fellowes! Domnişoara Fellowes! Prezentaţi-vă urgent la Sectorul Unu Stază. Domnişoara Fellowes! Domnişoara Fel...

– Faceţi loc! strigase ea cu răsuflarea tăiată, în timp ce difuzoarele repetau mesajul.

Se împinsese cu disperare prin mulţime, lovind cu pumnii, îmbrâncind, strecurându-se, înaintând cu o încetineală de coşmar spre uşă.

***

Mandy Terris era scăldată în lacrimi.

– Nu ştiu cum s-a-ntâmplat. Am ieşit până în capătul coridorului, ca să mă uit la un televizor portabil pe care l-au instalat acolo. Doar un minut! – Şi, înainte de-a putea face ceva... brusc, izbucnise în acuzaţii: – Mi-aţi spus că nu vor fi probleme! *Dumneavoastră* mi-aţi spus să-i las singuri...

Tremurând necontrolabil, domnişoara Fellowes o străpunsese cu privirea:

– Unde-i Timmie?

O infirmieră tampona cu dezinfectant braţul lui Jerry, care urla ca din gură de şarpe; o alta pregătea o injecţie cu ser antitetanos. Pe hainele băieţelului se vedeau picături de sânge.

– M-a muşcat, domnişoară! zbierase Jerry. M-a *muşcat.*

Domnişoara Fellowes nici măcar nu-l vedea.

– Ce-ai făcut cu Timmie? explodase ea.

– L-am încuiat în baie, răspunsese Mandy. L-am încuiat acolo pe animalul ăla!

Domnişoara Fellowes pătrunsese în goană în casa păpuşilor. Bâjbâise la încuietoarea băii şi-i trebuise o veşnicie până deschisese uşa; băieţelul cel urât tremura într-un colţ.

– Nu mă bate, domnişoară Fellowes! suspinase el.

Ochii îi erau înroşiţi de plâns, iar buzele îi tremurau.

– N-am vrut...

– Timmie, cine ţi-a spus ceva de bătaie?

Îl luase în braţe şi-l strânsese cu disperare.

– Ea a spus, scâncise copilul. A zis c-o să mă baţi cu o funie, şi-o să mă baţi...

– Nu-i adevărat. A fost rea cu tine. Dar ce s-a întâmplat. Ce-aţi făcut?

– Jerry mi-a zis băiat-maimuţă. A zis că nu-s un băiat adevărat. A zis că-s un animal. – Timmie izbucnise în lacrimi. – A zis că nu mai vrea să se joace c-o maimuţă. Eu i-am spus că nu-s o maimuţă, *nu-s o* maimuţă! A zis că n-arăt normal. A zis că-s urât ca naiba. Tot zicea aşa şi atunci l-am muşcat...

Acum, plângeau amândoi.

– Nu-i adevărat, şoptise domnişoara Fellowes. O ştii şi tu, Timmie. Eşti un băiat normal. Eşti un băieţel scump şi normal – cel mai bun băieţel din lume. Şi nimeni, *nimeni,* n-o să te ia de lângă mine.

***

Acum îi fu uşor să hotărască, să înţeleagă ce trebuia să facă. Trebuia însă să acţioneze rapid. Hoskins nu avea să mai aştepte mult, după ce propriul său fiu fusese atacat...

Trebuia s-o facă în noaptea aceea, chiar în noaptea *aceea.* Era momentul cel mai bun: patru cincimi din personal dormea, iar restul erau îmbătaţi de reuşita Proiectului Evul Mediu.

Poate că ora avea să fie neobişnuită pentru reîntoarcerea ei, totuşi nu suspectă. Paznicii o cunoşteau şi nici prin cap n-avea să le treacă să-i pună întrebări. Nu puteau bănui nimic despre valiză. Femeia repetă explicaţia simplă, "Jucării pentru băieţel", şi zâmbetul calm.

De ce să nu fie crezută?

Paznicul o crezu. Când reintră în casa păpuşilor, Timmie nu adormise şi doica păstră cu disperare normalitatea, ca să nu-l sperie. Vorbiră despre visele lui şi-l ascultă rugând-o să-l aducă înapoi pe Jerry.

Prea puţini aveau s-o vadă după aceea şi nici unul nu s-ar fi interesat de bocceaua pe care o purta. Timmie avea să tacă chitic şi faptul ar fi fost consumat. O dată comis, ce rost ar mai fi avut să fie modificat? Aveau s-o lase în pace. Aveau să-i lase pe amândoi în pace.

Deschise valiza, scoase pelerina, căciula cu urechi şi celelalte.

– De ce mă îmbraci cu astea, domnişoară Fellowes? întrebă Timmie, începând să se alarmeze.

– O să te duc afară, Timmie, zise ea. Acolo unde sunt visele tale.

– Visele mele?

Chipul i se destinse, doritor, totuşi teama nu-l părăsi.

– Nu-ţi fie frică! Vei fi cu mine. N-o să-ţi fie frică dacă eşti cu mine, nu-i aşa, Timmie?

– Nu, domnişoară, Fellowes.

Îşi îngropă căpşorul diform în poala ei şi femeia îi simţi inimioara bătându-i sub palmă.

Era miezul nopţii când îl ridică în braţe. Deconectă alarma şi deschise cu precauţie uşa.

Şi nu-şi putu stăpâni strigătul, fiindcă de cealaltă parte a pragului se afla Hoskins!

***

Era însoţit de doi bărbaţi şi o privea la fel de surprins ca şi ea.

Domnişoara Fellowes îşi reveni prima şi încercă să treacă iute pe lângă el, dar nu-l putu lua prin surprindere. Hoskins o prinse şi o împinse înapoi brutal, lovind-o de un dulap. Făcu apoi semn bărbaţilor să-l urmeze şi se postă înaintea ei, blocând uşa.

– Nu mă aşteptasem la aşa ceva! Ai înnebunit complet?

Femeia reuşise să se răsucească, astfel că-l ferise pe Timmie, şi se lovise doar cu umărul de dulap. Rosti rugător:

– Ce rău pot face dacă-l iau, domnule Hoskins? O pierdere energetică este mai presus decât o viaţă de om?

Ferm, Hoskins i-l smulse pe Timmie din braţe.

– O pierdere energetică de dimensiunile astea ar însemna milioane de dolari pierduţi din buzunarele investitorilor. Ar însemna un regres teribil pentru Staza, Inc. Pe de altă parte, n-ar însemna decât publicitate în jurul unei doici sentimentale, care a distrus totul de dragul unui băiat-maimuţă.

– *Băiat-maimuţă!* repetă domnişoara Fellowes cu o furie zadarnică.

– Aşa îi vor spune reporterii, preciză Hoskins.

Unul dintre bărbaţi ieşi din Stază şi trecu un fir de nailon prin fantele din partea de sus a peretelui.

Domnişoara Fellowes îşi reaminti de firul pe care Hoskins îl trăsese în exteriorul incintei care conţinea eşantionul de rocă al profesorului Ademewski.

– Nu! strigă ea.

Hoskins îl aşeză pe Timmie pe podea şi-i scoase cu blândeţe pelerina.

– Rămâi aici, Timmie. N-o să ţi se întâmple nimic. Noi ieşim pentru o clipă, da?

Palid şi amuţit, băieţelul încuviinţă din cap.

Hoskins o împinse uşurel pe domnişoara Fellowes, scoţând-o din casa păpuşilor. Femeia nu opuse nici o rezistenţă. Privea inertă bărbaţii ce reglau mecanismul de dezactivare al Stazei.

– Îmi pare rău, domnişoară, spuse Hoskins. Dorisem să te cruţ. Am vrut s-o facem noaptea, ca să nu afli decât ulterior.

– Pentru că l-a muşcat pe fiul dumneavoastră, şopti ea. Pentru că fiul dumneavoastră l-a chinuit până ce l-a determinat să reacţioneze în felul acela.

– Nu. Crede-mă. Am înţeles incidentul de azi şi-mi dau seama că a fost vina lui Jerry. Însă s-a aflat. Era inevitabil cu atâţia reporteri care au fost azi pe aici. Nu pot risca difuzarea unui reportaj eronat despre neglijenţă şi despre aşa-zişi neanderthalieni sălbatici, care să afecteze succesul Proiectului Evul Mediu. Timmie trebuia oricum să plece. Este mai bine să se întâmple acum, lăsând cât mai puţine urme pentru presa de scandal.

– Nu-i acelaşi lucru cu trimiterea unei pietre în trecut. Veţi ucide o fiinţă omenească.

– N-o ucidem. El nu va simţi nimic. O să redevină pur şi simplu un băiat Neanderthal într-o lume neanderthaliană. N-o să mai fie un prizonier şi un înstrăinat. Va avea şansa unei vieţi libere.

– Care şansă? Are doar şapte ani, s-a obişnuit să fie îngrijit, hrănit, îmbrăcat, adăpostit. Va fi singur. După patru ani, s-ar putea ca tribul lui să nu mai fi rămas în acelaşi loc. Şi chiar dacă ar fi rămas, nu l-ar recunoaşte. Va trebui să-şi poarte singur de grijă. Cum va şti s-o facă?

Hoskins clătină energic din cap.

– Dumnezeule, domnişoară, crezi că nu ne-am gândit la toate astea? Crezi că am fi adus un copil în prezent, dacă n-ar fi fost prima focalizare reuşită a unei fiinţe umane şi dacă am fi cutezat să riscăm căutarea altei focalizări la fel de bune? De ce crezi că l-am păstrat atât de mult pe Timmie, dacă nu tocmai din cauza şovăielii de a expedia un copil în trecut? Chestiunea este – şi glasul îi căpătă o notă de disperare – că nu mai putem aştepta. Timmie stă în calea extinderii companiei! Timmie poate cauza o publicitate negativă. Ne aflăm în pragul unor evenimente deosebite şi, îmi pare rău, domnişoară, dar nu ne putem opri din cauza lui. Nu putem. Îmi pare rău, domnişoară!

– Bine atunci, încuviinţă domnişoara Fellowes cu tristeţe. Lăsaţi-mă să-mi iau rămas bun. Acordaţi-mi cinci minute ca să-mi iau la revedere. Măcar atât merit şi eu.

Hoskins şovăi.

– Bine.

***

Timmie alergă spre ea. Alergă pentru ultima dată spre ea şi pentru ultima dată domnişoara Fellowes îl prinse în braţe.

Pentru moment, îl strânse orbeşte. Cu vârful pantofului, agăţă un scaun, îl trase lângă perete şi se aşeză.

– Să nu-ţi fie frică, Timmie.

– Nu mi-e frică dacă eşti cu mine, domnişoară Fellowes. Bărbatul de afară e supărat pe mine?

– Nu, nu-i supărat. Pur şi simplu, nu ne înţelege... Timmie, tu ştii ce-i o mamă?

– Ca mama lui Jerry?

– Ţi-a povestit despre mama lui?

– Câteodată. Cred că mama este o doamnă care are grijă de tine şi-i drăguţă cu tine şi face lucruri bune.

– Aşa-i. Tu ţi-ai dorit vreodată o mamă, Timmie?

Băieţelul îşi desprinse capul de lângă ea, pentru ca s-o poată privi în ochi. Încet, ridică mânuţa, o mângâie pe obraz şi pe păr aşa cum, cu mult, mult timp în urmă, îl mângâiase ea.

– Nu eşti tu mama mea? o întrebă.

– Timmie...

– Te superi că te-am întrebat?

– Nu. Bineînţeles că nu.

– Ştiu că te cheamă domnişoara Fellowes, dar... dar uneori, în sinea mea, îţi spun "Mamă". Nu fac bine?

– Ba da. Ba da. Faci bine. Iar eu n-am să te părăsesc şi nimic nu te va răni. Voi fi mereu cu tine, ca să am grijă de tine. Spune-mi "Mamă", ca să te aud.

– Mamă, şopti Timmie fericit, lipindu-şi obrazul de al ei.

Femeia se ridică şi, ţinându-l în braţe, se sui pe scaun. Nu mai auzi strigătul de afară, pentru că, folosindu-şi mâna liberă, trase cu toată puterea de firul de nailon ce făcea o buclă între două fante ale peretelui. Iar Staza se dezactivă şi încăperea rămase pustie.

BĂŢUL DE CHIBRIT

[din volumul de povestiri „Întemeietorii” – Buy Jupiter and Other Stories]

Spaţiul era negru; negru de jur împrejur, în toate direcţiile. Nu se vedea nimic: nici măcar o stea...

Asta nu pentru că n-ar fi existat stele...

De fapt, gândul că ar fi fost posibil să nu existe stele, pur şi simplu nici o stea, îi îngheţase măruntaiele lui Per Hanson. Era vechiul coşmar, ce se afla subliminal în mintea tuturor călătorilor spaţiali.

Când făceai Saltul prin universul tahionilor, cât de sigur erai în privinţa locului unde vei apărea? Sincronizarea şi cantitatea inputului energetic puteau fi oricât de strict controlate, iar fuzionistul tău putea să fie cel mai bun din Univers, numai că principiul nedeterminării rămânea suveran şi întotdeauna exista posibilitatea, ba chiar inevitabilitatea unui eşec întâmplător.

Iar prin intermediul tahionilor, o eroare de grosimea unei foi de hârtie putea însemna o mie de ani-lumină.

Atunci, ce se întâmpla când ajungeai niciunde; sau, cel puţin, atât de departe de undeva încât absolut nimic nu-ţi mai putea oferi o indicaţie asupra propriei locaţii şi, de aceea, nimic nu te putea călăuzi înapoi, spre undeva?

Imposibil, replicau experţii. În Univers, nu exista nici un loc de unde să nu poată fi zăriţi quasarii, iar ei erau de ajuns pentru determinarea poziţiei. În plus, probabilitatea ca în decursul unui Salt obişnuit să ajungi în exteriorul Galaxiei era de numai unu la zece milioane, iar cea de a ajunge în galaxia Andromeda ori Maffei 1 era, poate, de unu la un cvadrilion.

Lăsaţi-o baltă, spuneau experţii.

De aceea, când o navă iese din Salt, revenind de la paradoxurile stranii ale tahionilor superluminici la liniştitoarele adevăruri binecunoscute ale tuturor tardionilor, de la quarcii sus la quarcii jos, atunci trebuie să se vadă stelele. Iar dacă stelele nu se zăresc, înseamnă că te afli într-un nor de praf cosmic; este unica explicaţie. În Galaxie, de fapt în toate galaxiile spirale,

există regiuni ceţoase, aşa cum odinioară existau şi pe Pământ, în vremea când planeta era unicul cămin al omenirii, nu piesa de muzeu atent păstrată în climat controlat.

Hanson era înalt şi posac, avea pielea dură şi flexibilă, iar ceea ce nu cunoştea despre hipernavele ce brăzdau în lung şi-n lat Galaxia şi regiunile din imediata ei apropiere - exceptând tainele fuzioniştilor - nu fusese încă descoperit. Acum, stătea singur în Cabina Comandantului, aşa cum îi plăcea. Avea la îndemână tot ceea ce era necesar pentru a intra în legătură cu orice bărbat sau femeie de la bord, sau pentru a accesa rezultatele oricărui aparat şi instrument, şi-i plăcea să fie o prezenţă nevăzută.

Totuşi, în clipa de faţă, nimic nu-l mai încânta. Conectă o legătură şi rosti:

– Ceva nou, Strauss?

– Ne aflăm într-un roi stelar, se auzi glasul lui Strauss.

Hanson nu conectase şi legătura video; ar fi însemnat să-şi arate chipul şi prefera să nu-şi dezvăluie privirea alarmată.

– Cel puţin, continuă Strauss, aşa pare, după nivelul de radiaţie pe care-l putem recepţiona în domeniul infraroşu îndepărtat şi al microundelor. Necazul este că nu putem preciza coordonatele, pentru a ne localiza poziţia. Nici o speranţă!

– Nimic în spectrul vizibil?

– Absolut nimic. Acelaşi lucru şi în domeniul infraroşu apropiat. Praful e dens ca o melasă.

– Cât de mare este norul?

– Imposibil de spus.

– Poţi estima distanţa până la marginea cea mai apropiată?

– Nici măcar ca ordin de mărime. Poate fi o săptămână-lumină, pot fi zece ani-lumină… Mi-e imposibil să precizez.

– Ai discutat cu Viluekis?

– Da.

– El ce zice?

– Nu prea multe. Este morocănos. Bineînţeles că priveşte întreaga situaţie ca pe o insultă personală.

– Bineînţeles… (Hanson suspină neauzit. Fuzioniştii se comportau ca nişte copii şi, deoarece ei jucau rolul cel mai spectaculos în zborul spaţial, erau toleraţi.) Bănuiesc că i-ai spus că asemenea lucruri sunt inevitabile şi că se pot întâmpla

oricând.

– Exact. Şi, după cum poţi ghici, mi-a replicat: “Nu şi lui Viluekis!”

– Atât doar că s-au şi petrecut. Ei bine, eu nu pot vorbi cu el. Orice i-aş spune, n-ar însemna decât că încerc să mă folosesc de prerogativele funcţiei, iar atunci nu vom mai scoate chiar nimic de la el. N-are de gând să pornească colectorul?

– A zis că nu poate, pentru că s-ar avaria.

– Cum poţi avaria un câmp magnetic?

– Să nu-i spui chestia asta! mârâi Strauss. Îţi va răspunde că este mai degrabă un tub de fuziune decât un câmp magnetic, iar apoi o să te acuze că încerci să-l subestimezi.

– Da, ştiu... Ei bine, mobilizează toate forţele pentru cercetarea norului. Trebuie să existe vreo cale prin care să putem aprecia direcţia şi distanţa până la marginea cea mai apropiată.

Întrerupse legătura, apoi se încruntă.

Marginea cea mai apropiată! La viteza navei (în raport cu materia înconjurătoare), era îndoielnic că ar fi cutezat să cheltuiască energia necesară pentru o schimbare radicală a traiectoriei.

Intraseră în Salt având jumătate din viteza luminii, raportată la nucleul galactic din universul tardionic, şi ieşiseră, desigur, cu aceeaşi viteză. Întotdeauna, momentul Saltului părea să implice un factor de risc. La urma urmelor, gândiţi-vă că la ieşire vă pomeniţi în vecinătatea imediată a unei stele spre care vă îndreptaţi cu o viteză egală cu jumătate din cea a luminii.

Teoreticienii negau însă o asemenea posibilitate. Apropierea, la o distanţă periculoasă de un corp masiv, în urma unui Salt, era improbabilă. Aşa afirmau experţii. Forţele gravitaţionale implicate în Salt şi în tranziţia tardioni-tahioni-tardioni se respingeau reciproc datorită înseşi naturii lor. Mai exact, tocmai efectul aleatoriu al forţelor gravitaţionale nu putea fi determinat în detaliu, cauzând în acest fel nesiguranţa Salturilor.

În plus, spuneau experţii, încredeţi-vă în instinctul fuzionistului! Un bun fuzionist nu greşeşte niciodată!

Atâta doar că acest fuzionist îi adusese într-un nor.

Eh, asta-i! Se întâmplă frecvent. E lipsit de importanţă.

Ştiţi bine cât de subţiri sunt majoritatea norilor. Nici măcar nu vă veţi da seama că vă aflaţi în unul.

(Nu şi norul acesta, domnule expert!)

Ba chiar, norii sunt buni pentru voi. Colectoarele nu mai trebuie să funcţioneze din greu, timp îndelungat, pentru menţinerea fuziunii şi înmagazinarea energiei.

(Nu şi norul acesta, domnule expert!)

Ei bine, atunci bizuiţi-vă pe fuzionist - el o să găsească o soluţie.

(Si dacă nu există nici o soluţie?)

Hanson se înfioră înaintea ultimului gând. Se strădui din răsputeri să şi-l alunge din minte. Dar cum să nu te gândeşti la ceva care îţi răsună obsedant în minte?

Henry Strauss, astronomul navei, se găsea în aceeaşi stare de deprimare. Dacă se petrecuse o catastrofă, nu putea decât s-o accepte. Nimeni de la bordul unei hipernave nu putea ignora complet posibilitatea catastrofei. Erai pregătit pentru ea, sau încercai să fii. Deşi pentru pasageri era, desigur, mult mai rău.

Însă atunci când catastrofa implica un fenomen pentru studiul căruia ai fi fost în stare să renunţi la orice şi când constatai că tocmai cea mai de seamă descoperire profesională a vieţii era pe punctul de a te ucide…

Oftă adânc.

Era voinic şi purta lentile cromatice de contact ce atribuiau o falsă culoare şi strălucire ochilor care, lipsiţi de acest artificiu, s-ar fi potrivit pe deplin personalităţii sale şterse.

Comandantul nu putea face nimic. Ştia asta în mod sigur. Comandantul putea fi suveran peste toată nava, dar fuzionistul reprezenta o lege în sine şi aşa fusese dintotdeauna. Până şi pentru pasageri (se gândi el cu dezgust), fuzionistul era împăratul căilor spaţiale şi toţi ceilalţi păleau ca importanţă în faţa lui.

Problema era una de cerere şi ofertă. Calculatoarele puteau determina cantitatea şi momentul precis al inputului energetic, ca şi locul şi direcţia exacte (dacă termenul “direcţie” avea vreun înţeles în tranziţia tardion-tahion), dar marja de eroare era uriaşă, şi doar un fuzionist talentat o putea corecta. Nimeni nu ştia ce anume îi conferea fuzionistului talentul său - se năştea cu el, nu-l căpăta. Fuzioniştii, însă, ştiau că-l deţin şi

cu toţii se bizuiau pe ştiinţa aceea.

Viluekis nu era la fel de scârbos precum alţi fuzionişti, deşi nici unul nu împingea niciodată lucrurile până la capăt. Cel puţin, el şi cu Strauss continuau să stea de vorbă, deşi Viluekis, fără pic de efort, o cucerise pe cea mai drăguţă pasageră de pe navă, în ciuda faptului că astronomul o remarcase primul. (Asta făcea oarecum parte din drepturile absolute ale unui fuzionist în acţiune.)

Strauss îl apelă pe Anton Viluekis. Bărbatul nu-i răspunse imediat, iar când o făcu păru tulburat, tras la faţă şi cu ochii trişti.

– Cum merge tubul? se interesă Strauss.

– Cred că l-am deconectat la timp. L-am inspectat şi n-am găsit nici o defecţiune. Acum, îşi cercetă el aspectul, trebuie să fac curăţenie.

– Cel puţin, este întreg…

– Dar nu-l putem utiliza.

– S-ar putea să fie nevoie să-l utilizăm, insinuă Strauss. Nu putem spune ce se va întâmpla. Dacă tubul ar fi avariat, n-ar mai conta ce s-ar întâmpla, dar aşa, dacă vom ieşi din nor…

– Dacă, dacă, dacă! Să-ţi mai spun eu un “dacă”. Dacă voi, astronomii nepricepuţi, aţi fi ştiut că norul era aici, l-aş fi putut evita!

Remarca nu avea nici o legătură cu situaţia lor, şi Strauss ocoli cu băgare de seamă momeala.

– Este posibil să ieşim din el.

– Analiza ce spune?

– Nu-i prea grozavă. Este cel mai dens nor de hidroxil observat până acum. Din câte ştiu, nicăieri în Galaxie nu există o regiune unde hidroxilul să fie atât de concentrat.

– Hidrogen nu există?

– Ba da… puţin. Cam cinci la sută.

– Insuficient, comentă Viluekis sec. Aici trebuie să mai fie ceva, în afară de hidroxil. Ceva care mi-a dat mai multă bătaie de cap. Aţi aflat ce anume?

– Ah, da! Formaldehidă. Formaldehida depăşeşte hidrogenul. Îţi dai seama ce-nseamnă asta? Un proces necunoscut a concentrat în spaţiu cantităţi nemaiîntâlnite de oxigen şi carbon - poate chiar îndeajuns ca să consume complet hidrogenul dintr-un volum de ani-lumină cubici. Eu nu cunosc şi

nici nu-mi pot imagina ceva care să explice o asemenea situaţie.

– Ce vrei să insinuezi? Că este singurul nor de acest fel din spaţiu şi că eu am fost atât de prost încât să nimeresc tocmai în el?

– Nici vorbă de aşa ceva, Vil! N-am spus asta, doar m-ai auzit foarte bine... Dar, pentru a ieşi de aici, depindem de tine. Nu pot solicita ajutorul nimănui, fiindcă nu pot orienta o hiperundă dacă nu ştiu unde ne aflăm... nu pot determina poziţia noastră, fiindcă nu pot distinge nici măcar o stea...

– Iar eu nu pot folosi tubul de fuziune, aşa că de ce sunt privit ca un ticălos? Câtă vreme nici voi nu vă puteţi face treaba, de ce trebuie ca fuzionistul să fie nemernicul?

Viluekis clocotea de mânie.

– Este treaba ta, Strauss, nu uita asta! Mie spune-mi încotro să îndrept nava, ca să colectez hidrogen. Spune-mi unde-i marginea norului. Sau, la naiba cu marginea norului, află unde se termină hidroxil-formaldehida asta!

– Aş vrea s-o pot face, zise Strauss, dar deocamdată nu pot descoperi altceva în raza detectoarelor noastre.

– Nu putem fuziona amestecul ăsta.

– Ştiu.

– Ei bine, rosti Viluekis ameninţător, ăsta-i un exemplu al greşelii pe care o face guvernul încercând să legifereze măsurile suplimentare de securitate, în loc să lase lucrurile în seama fuzionistului! Dacă am fi avut energie pentru un Salt Dublu, am fi scăpat de orice griji.

Strauss ştia perfect la ce se referea Viluekis. Întotdeauna, exista tendinţa de economisire a timpului prin executarea a două Salturi consecutive, dar dacă un singur Salt implica anumite riscuri inevitabile, două Salturi succesive le multiplicau de nenumărate ori, şi nici chiar cel mai bun fuzionist nu mai putea face mare lucru. Aproape invariabil, eroarea multiplicată prelungea foarte mult durata călătoriei.

Una dintre regulile stricte ale hipernavigaţiei era obligativitatea existenţei unei zile întregi de călătorie obişnuită între Salturi; manualul recomanda trei zile. În felul acesta, se oferea răgaz suficient pentru pregătirea următorului Salt, luându-se toate precauţiile necesare. Ca să se evite încălcarea dispoziţiei, fiecare Salt se executa în condiţii ce nu lăsau suficientă energie pentru un al doilea. Colectoarele aveau

nevoie de timp ca să adune şi să comprime hidrogenul, să-l supună fuziunii şi să stocheze energia în vederea iniţializării Saltului. De obicei, pentru aşa ceva era nevoie de minimum o zi.

– Câtă energie îţi lipseşte? întrebă Strauss.

– Nu prea multă. Cam atât, răspunse Viluekis, apropiind degetul mare la o jumătate de centimetru de arătător. Totuşi, insuficient pentru Salt.

– Păcat, replică sec celălalt.

Stocul de energie era înregistrat şi se putea verifica, dar fuzioniştii obişnuiau să modifice bazele de date, astfel încât să-şi păstreze energie pentru un al doilea Salt.

– Eşti absolut sigur? continuă Strauss. Să zicem că am porni generatoarele de avarie şi am decupla toate luminile…

– Şi ventilaţia, şi instrumentele, şi cuvele hidroponice… Ştiu, ştiu! Le-am pus la socoteală şi tot n-ajunge. Astea-s măsurile voastre imbecile de securitate!

Strauss continua să-şi păstreze calmul. Ştia - toţi o ştiau - că tocmai Ghilda Fuzioniştilor impusese regulamentul respectiv. Un Salt Dublu, pentru care căpitanul putea insista uneori, îl punea pe fuzionist într-o situaţie jenantă. Exista, totuşi, şi un avantaj. Datorită călătoriei ce trebuia să se desfăşoare între Salturi, pasagerii aveau să devină suspicioşi şi agitaţi abia peste vreo săptămână, iar până atunci se puteau întâmpla multe. Deocamdată, nu trecuse nici măcar o zi.

– Eşti sigur că nu poţi face absolut nimic cu sistemul? insistă el. Poate filtrarea impurităţilor…

– Să le filtrez?! În primul rând, nu sunt impurităţi, asta-i chestia! În cazul de faţă, hidrogenul este impuritatea. Fii atent, pentru fuziunea atomilor de carbon şi oxigen am nevoie de o temperatură de o jumătate de miliard de grade… poate chiar de un miliard. E imposibil de obţinut şi n-am de gând să-ncerc. Dacă o să încerc ceva şi o să dau greş, va fi vina mea, iar eu n-am chef să ajung ţapul vostru ispăşitor. Tu trebuie să mă duci acolo unde-i hidrogenul şi n-ai decât s-o faci. Pilotează nava către hidrogen! Mie nu-mi pasă cât timp durează.

– Nu putem creşte viteza din cauza densităţii norului. Iar cu jumătate din viteza luminii, am putea călători doi ani… sau chiar douăzeci.

– N-ai decât să găseşti tu o soluţie! Tu, sau comandantul… Disperat, Strauss întrerupse legătura. Pur şi

simplu, nu puteai purta o discuţie raţională cu un fuzionist! Cunoştea ipoteza (expusă cu toată seriozitatea) conform căreia Salturile repetate afectau creierul. În decursul Saltului, fiecare tardion din materia obişnuită trebuia transformat într-un tahion echivalent, după care revenea la tardionul iniţial. Dacă dubla conversie era imperfectă, chiar în detalii infinitezimale, efectul s-ar fi manifestat într-adevăr mai întâi la nivelul creierului, de departe materia cea mai complex organizată care suferise tranziţia. Desigur, efectele dăunătoare nu fuseseră niciodată demonstrate experimental, şi nici o generaţie de navigatori pe hipernave nu păruse a manifesta asemenea afecţiuni, o dată cu trecerea timpului. Dar poate că tocmai ceea ce se găsea în creierele fuzioniştilor şi care le conferea calităţile respective, permiţându-le să se bazeze exclusiv pe intuiţie şi să depăşească cele mai bune calculatoare, era extrem de complex şi, de aceea, extrem de vulnerabil.

Prostii! Vorbe goale! Fuzioniştii nu erau decât nişte răzgâiaţi!

Strauss şovăi. Trebuia oare să încerce s-o contacteze pe Cheryl? Ea era singura care ar fi putut linişti spiritele şi, o dată ce i-ar fi cântat în strună lui Vil, acesta s-ar fi putut gândi la o modalitate prin care să pună în funcţiune tuburile, în ciuda hidroxilului.

Era oare cu adevărat convins că Viluekis o putea face, indiferent de circumstanţe? Sau încerca să evite gândul unei călătorii de ani întregi? Bineînţeles, hipernavele erau pregătite pentru o asemenea eventualitate, dar ea nu se ivise niciodată, iar membrii echipajelor - cu atât mai puţin pasagerii - nu erau în nici un caz pregătiţi.

Însă dacă ar fi discutat cu Cheryl, ce i-ar fi putut spune ca să nu sune a ordin de seducere? Nu trecuse decât o zi, şi încă nu se simţea în stare să joace rolul de proxenet pentru fuzionist.

Să aştepte! Cel puţin, o vreme!

Viluekis se încruntă. După baie, se simţea ceva mai bine şi era încântat că fusese ferm cu Strauss. Tipul nu era băiat rău, dar, precum toţi ceilalţi (comandantul, echipajul, pasagerii, toţi proştii non-fuzionişti din Univers), dorea să evite responsabilitatea. Fuzionistul să tragă la jug! Era o melodie veche, veche de când lumea, iar el nu intenţiona să mai joace după ea.

Vorbele acelea despre călătoria ce putea dura ani de zile nu reprezentau decât o modalitate de a încerca să-l sperie. Dacă şi-ar fi pus cu adevărat minţile la contribuţie, ar fi putut determina marginile norului şi cea mai apropiată dintre ele. Ar fi fost prea din cale-afară să afirme că nimeriseră chiar în centru. Bineînţeles, dacă în urma Saltului ieşiseră lângă o margine, iar acum se îndreptau spre cea opusă…

Fuzionistul se sculă şi se întinse. Era înalt şi sprâncenele îi atârnau peste ochi, aidoma unor tende.

Să presupunem că ar fi trebuit să călătorească preţ de câţiva ani. Nici o hipernavă nu zburase atât de mult. Durata maximă fusese de optzeci şi opt de zile şi treisprezece ore, şi asta se întâmplase atunci când o navă descoperise că se afla într-o poziţie nefavorabilă faţă de o stea difuză şi fusese silită să se îndepărteze cu viteze ce ajunseseră la peste nouă zecimi din cea a luminii, înainte să fi ajuns la o distanţă rezonabilă pentru Salt.

Echipajul supravieţuise şi călătoria durase un sfert de an. Evident, douăzeci de ani…

Era însă cu totul imposibil.

Lumina de avertizare clipi de trei ori, înainte ca Viluekis s-o remarce. Dacă într-adevăr comandantul se hotărâse să-i vorbească direct, avea să plece mult mai rapid decât venise.

– Anton?

Glasul era dulce, insistent, şi o parte a nemulţumirii sale se risipi. Lăsă uşa să gliseze în canat şi Cheryl pătrunse în cabină. Uşa se închise înapoia ei.

Tânăra avea în jur de douăzeci şi cinci de ani, ochi verzi, bărbie fermă, păr roşu mat şi un corp superb, care nu se ascundea sub prea multe veşminte.

– Anton, repetă ea, s-a-ntâmplat ceva?

Viluekis nu fusese chiar atât de luat prin surprindere ca să recunoască adevărul. Până şi un fuzionist ştia foarte bine că pasagerii nu trebuiau să afle nimic.

– Câtuşi de puţin. Ce te face să crezi asta?

– Aşa spunea un pasager. Un bărbat pe nume Martand.

– Martand? De ce-ţi pierzi vremea ascultându-i pe toţi nebunii? continuă el suspicios. Cine este şi cum arată?

Cheryl surâse imperceptibil.

– Un bărbat cu care am legat o conversaţie în salon. Are

în jur de şaizeci de ani şi pare destul de inofensiv, deşi îmi închipui că asta nu-l încântă. Dar problema este alta. Nu se vede nici o stea. Toţi şi-au dat seama de acest lucru, iar Martand a spus că-i semnificativ.

– Aşa a zis? Păi… traversăm un nor de praf cosmic. În Galaxie există o sumedenie de nori, şi hipernavele îi străbat cu regularitate.

– Da, însă Martand mai zice că în norii obişnuiţi se pot distinge stelele.

– Ce ştie el? Este vreun veteran al spaţiului, sau ce?

– N-nu, recunoscu Cheryl. Mi se pare că-i prima lui călătorie. Totuşi, pare să ştie o mulţime de chestii.

– Sunt convins. Auzi, ştii ce, du-te şi spune-i să-şi ţină fleanca! Pentru aşa ceva poate fi trecut la izolare. Şi nici tu să nu mai repeţi asemenea istorii.

Cheryl îşi lăsă capul pe un umăr şi-l cercetă cu atenţie.

– Să fiu sinceră, Anton, te comporţi ca şi cum ar exista o problemă. Martand ăsta - Louis Martand - e un tip interesant. Este profesor de ştiinţe generale la gimnaziu.

– La gimnaziu! Dumnezeule, Cheryl…

– Ar trebui, totuşi, să-l asculţi. Spune că a-i învăţa pe copii este una dintre rarele profesiuni în care trebuie să cunoşti câte puţin din toate domeniile, deoarece puştii pun întrebări şi-şi dau seama dacă eşti un ignorant.

– Perfect, poate că şi specialitatea ta ar trebui să fie depistarea impostorilor. Cheryl, te rog, du-te şi spune-i să-şi ţină gura - dacă nu, va trebui s-o fac eu.

– Bine. Dar, mai întâi… este adevărat că traversăm un nor de hidroxil şi că tubul de fuziune nu funcţionează?

Gura lui Viluekis se deschise, apoi se închise lent. După o vreme, el întrebă:

– Cine ţi-a spus chestiile astea?

– Martand. Gata, am plecat!

– Nu, o opri Viluekis brusc. Mai stai puţin. Câţi oameni au mai auzit povestea asta?

– N-a mai spus-o nimănui. A precizat că nu doreşte să stârnească panică. Întâmplător, eu mă aflam acolo când i-a venit ideea, şi probabil că n-a putut rezista să n-o destăinuie şi altuia.

– Ştie că mă cunoşti?

Fruntea fetei se încreţi uşor.

– Cred că i-am pomenit ceva… Viluekis pufni iritat:

– Să nu crezi că bătrânul ăsta nebun pe care l-ai agăţat intenţionează să-ţi arate ce deştept este. Prin intermediul tău, vrea să ajungă la mine.

– Nici vorbă! îl contrazise Cheryl. Dimpotrivă, a insistat să nu-ţi suflu nici un cuvânt.

– Ştiind, bineînţeles, că vei veni imediat la mine.

– De ce ar fi dorit una ca asta?

– Ca să mă umilească. Ştii ce-nseamnă să fii fuzionist? Ştii ce înseamnă ca toţi să te urască, să fie împotriva ta, tocmai fiindcă eşti atât de necesar, fiindcă eşti…

– Totuşi, ce legătură au astea cu cazul de faţă? Dacă Martand n-are dreptate, cum poţi fi umilit? Iar dacă are dreptate… Are dreptate, Anton?

– Spune-mi exact ce anume a zis.

– Nu sunt sigură că-mi amintesc chiar totul, replică Cheryl gânditoare. S-a întâmplat după ieşirea din Salt… câteva ore mai târziu. Deja, cam toţi pasagerii vorbeau numai despre absenţa stelelor. În salon, se spunea că în curând ar trebui să urmeze alt Salt, pentru că ce fel de călătorie prin spaţiu este una fără stele… Evident, ştiam că trebuie să treacă cel puţin o zi. Apoi, a apărut Martand, m-a zărit şi s-a apropiat ca să-mi vorbească. Cred că mă place…

– Eu cred că nu-l plac, mârâi Viluekis. Continuă!

– I-am spus că era destul de anost fără panoramă, şi el a replicat că vom rămâne aşa multă vreme, dar a părut îngrijorat. Evident, l-am întrebat de ce credea asta şi mi-a răspuns că tubul de fuziune fusese decuplat.

– De unde aflase?

– Mi-a explicat că într-una din toaletele pentru bărbaţi se putuse auzi un zumzet grav, care acum încetase. A mai spus că, în sala de jocuri, un perete al dulapului cu seturile pentru şah se încălzea de la tubul de fuziune, dar acum locul era rece.

– Astea erau dovezile pe care se bizuia? Cheryl îi ignoră întrebarea şi urmă:

– A mai spus că stelele nu se vedeau fiindcă ne găseam într-un nor de praf şi tuburile de fuziune trebuiseră să fie decuplate pentru că nu mai exista hidrogen pe care să-l colecteze. A adăugat că, probabil, energia existentă nu ajungea

pentru iniţializarea altui Salt, iar dacă începeam să căutăm hidrogen puteam călători ani de zile până ieşeam din nor.

Încruntătura fuzionistului devenise feroce.

– Este un individ care răspândeşte panică. Ştii că asta…

– Nu răspândeşte panică. M-a rugat să nu mai spun nimănui, tocmai ca să nu alarmez pasagerii şi pentru că oricum nu se va mai întâmpla nimic. Mi-a povestit mie, deoarece de-abia îşi formulase ipoteza - era extrem de surescitat şi trebuia neapărat să vorbească cu cineva - dar a mai spus că exista o soluţie simplă de ieşire din impas, iar fuzionistul ştia pesemne ce are de făcut, de aceea nu exista nici un motiv de îngrijorare. Dar, întrucât tu eşti fuzionistul, mi se pare că trebuie să te întreb dacă Martand a avut dreptate în privinţa norului şi dacă te-ai ocupat cu adevărat de rezolvarea problemei.

– Profesoraşul ăla al tău nu se pricepe la nimic! scrâşni Viluekis. Să te ţii departe de el! Apropo, a spus şi care era aşa-zisa soluţie simplă?

– Nu. Ar fi trebuit să-l întreb?

– Nu! De ce să-l fi întrebat? Ce ştie el? Deşi… Bine, întreabă-l. Sunt curios ce-i trece prin minte idiotului. Întreabă-l.

– Nici o problemă, încuviinţă din cap Cheryl. Dar avem necazuri?

– Ce-ar fi să laşi asta în seama mea? replică scurt Viluekis. N-avem necazuri până n-o spun eu.

După ce fata ieşi, rămase multă vreme privind uşa ce se închise în urma ei, furios şi neliniştit. Ce intenţiona acest Louis Martand - profesoraşul - cu presupunerile lui norocoase?

Dacă, în cele din urmă, avea să fie necesară o călătorie prelungită, pasagerii trebuiau avertizaţi cu precauţie, altfel n-ar fi supravieţuit nici unul. Iar cu Martand strigând în gura mare…

Aproape cu ură, Viluekis apăsă combinaţia de taste ce urma să-i facă legătura cu comandantul.

Martand era zvelt şi cu înfăţişare plăcută. Buzele lui păreau mereu gata să zâmbească, deşi o sobrietate politicoasă i se citea pe chip şi în gesturi; o sobrietate cumva răbdătoare, ca şi cum s-ar fi aşteptat permanent ca interlocutorul său să spună ceva cu adevărat important.

– Am discutat cu domnul Viluekis, rosti Cheryl. Ştii, el este fuzionistul… I-am povestit tot ce mi-ai spus.

Martand păru şocat şi clătină din cap.

– Mă tem că n-ar fi trebuit să faci asta.

– Într-adevăr, n-a fost prea încântat.

– Normal. Fuzioniştii sunt indivizi cu totul speciali şi nu le place ca nişte intruşi să se…

– Mi-am dat seama. Totuşi, a insistat că n-ar trebui să ne facem griji.

– Bineînţeles că nu, încuviinţă Martand luând mâna fetei şi bătând-o cu un gest liniştitor, dar fără să-i mai dea drumul după aceea. Ţi-am spus că există o soluţie simplă. Probabil că fuzionistul o aplică chiar acum. Deşi bănuiesc că s-ar putea să mai treacă niţeluş până se va gândi la ea…

– La ce să se gândească?

Cheryl schimbă imediat tonul şi întrebă calin:

– De ce să nu se fi gândit la ea, dacă dumneata ai făcut-o deja?

– Vezi dumneata, domnişoară, el este un specialist. Specialiştii gândesc în limitele propriei specializări şi le vine foarte greu să le depăşească. Cât despre mine, eu nu îndrăznesc să apelez la rutine. Atunci când fac o demonstraţie în faţa clasei, trebuie să improvizez în majoritatea cazurilor. Încă n-am găsit o şcoală care să deţină microreactoare cu protoni, iar cu ocazia excursiilor în natură am fost nevoit să construiesc un generator electric cu petrol lampant.

– Ce-i acela petrol lampant? întrebă Cheryl. Martand chicoti, părând încântat.

– Vezi? Oamenii uită. Petrolul lampant este un soi de lichid inflamabil. O sursă de energie încă şi mai primitivă, pe care am folosit-o de multe ori, a fost focul din lemne, ce trebuie iniţializat prin frecare. Ai văzut aşa ceva? Iei un băţ de chibrit…

Cheryl îl privea nedumerită, aşa că bărbatul continuă tolerant:

– N-are importanţă… Încerc doar să-ţi explic că fuzionistul tău va trebui să se gândească la ceva mai primitiv decât fuziunea, iar asta va dura puţintel. Cât despre mine, sunt obişnuit să lucrez cu metode primitive. Ştii, de pildă, ce se găseşte acolo?

Indică hubloul prin care nu se distingea absolut nimic; de altfel, era principalul motiv pentru pustietatea din salon.

– Un nor. Un nor de praf cosmic.

– Da, dar ce compoziţie are? Elementul care se găseşte

întotdeauna peste tot este hidrogenul. El constituie materia primordială a Universului şi hipernavele depind de existenţa lui. Nici o navă nu poate transporta îndeajuns combustibil ca să execute Salturi repetate, ori să accelereze până la viteza luminii şi apoi să decelereze în mod repetat. Din această cauză, trebuie să colectăm combustibilul din spaţiu.

– Ştii, m-am întrebat mereu în legătură cu asta... Crezusem că spaţiul este gol.

– Aproape gol, draga mea, iar “aproape” sună la fel de bine ca un ospăţ. Când călătoreşti cu o sută cincizeci de mii de kilometri pe secundă, poţi colecta şi comprima destul hidrogen, chiar dacă într-un centimetru cub există numai câţiva atomi. Iar cantităţile mici de hidrogen, fuzionând permanent, ne asigură toată energia necesară. De obicei, hidrogenul este mai dens în interiorul norilor, totuşi impurităţile pot ridica probleme, aşa cum este cazul de faţă.

– De unde îţi dai seama că are impurităţi?

– De ce altfel ar fi decuplat domnul Viluekis tubul de fuziune? După hidrogen, elementele cele mai răspândite în Univers sunt heliul, oxigenul şi carbonul. Dacă pompele de fuziune s-au oprit, înseamnă că înregistrăm un deficit de combustibil, adică de hidrogen, la care se adaugă prezenţa altor elemente ce pot avaria sistemul de fuziune. Nu poate fi vorba despre heliu, care-i inofensiv, dar ar putea fi grupări de hidroxil, o combinaţie oxigen-hidrogen. Înţelegi?

– Cred că da, încuviinţă Cheryl. La colegiu, am urmat un curs de ştiinţe generale şi-mi mai amintesc câte ceva. În realitate, praful este format din grupuri hidroxil ataşate de grăunţe solide.

– Hidroxilul poate fi de asemenea liber, în stare gazoasă. În cantităţi moderate, nici el n-ar trebui să fie periculos pentru sistemul de fuziune. Cu adevărat primejdioşi sunt compuşii carbonului. Dintre ei, cel mai probabil pare să fie formaldehida, şi aş îndrăzni să estimez că, în cazul nostru, proporţia formaldehidă/hidroxil este de unu la patru. Acum ai înţeles?

– Nu.

– Compuşii aceştia nu fuzionează. Dacă-i încălzeşti la o temperatură de câteva sute de milioane de grade, ei se disociază în atomi independenţi, iar concentraţia de oxigen şi carbon va distruge pur şi simplu sistemul. De ce să nu-i folosim

însă la temperatura obişnuită? După comprimare, hidroxilul se va combina cu formaldehida într-o reacţie chimică ce nu afectează sistemul. Sunt sigur că un bun fuzionist poate modifica sistemul, pentru a produce o reacţie chimică la temperatura camerei. Energia reacţiei poate fi înmagazinată şi, după o vreme, va fi suficientă pentru a iniţializa un Salt.

– Nu-mi este deloc clar! se plânse Cheryl. Energia produsă de reacţiile chimice este infimă pe lângă cea degajată prin fuziune!

– Ai dreptate, scumpo! Dar nici nu ne trebuie foarte multă. Saltul anterior nu ne-a lăsat suficientă energie pentru un al doilea Salt imediat - astea sunt dispoziţiile. Fac însă prinsoare că amicul dumitale, fuzionistul, a avut grijă să nu-i lipsească prea multă energie. Cam aşa procedează ei de obicei. Cantitatea necesară pentru iniţializare poate fi obţinută din reacţii chimice obişnuite. Apoi, o dată ce un Salt ne va scoate din nor, o călătorie normală de vreo săptămână prin spaţiu va reumple rezervoarele energetice şi vom putea continua fără griji. Desigur… Martand îşi zbârli sprâncenele şi ridică din umeri.

– Ce anume?

– Desigur, reluă el, dacă, din cine ştie ce motiv, domnul Viluekis va întârzia lucrurile, s-ar putea ivi necazuri. Fiecare zi cu care întârziem Saltul înseamnă un consum de energie datorat activităţilor curente din navă şi, după un timp, reacţiile chimice nu vor mai fi capabile să asigure energia necesară iniţializării. Eu sper că nu va aştepta prea mult.

– Păi, de ce nu-i spui? Chiar acum! Martand clătină din cap.

– Să dau lecţii unui fuzionist? N-aş putea face asta, scumpo!

– Atunci, o voi face eu!

– Ah, nu! Sunt sigur că va găsi şi singur soluţia. De fapt, sunt gata să fac un pariu cu dumneata, domnişoară. Repetă-i exact ce am discutat noi şi mai spune-i că ţi-am zis că el a descoperit deja soluţia şi că tubul de fuziune a început să funcţioneze. Desigur, dacă eu câştig…

Bărbatul surâse. Cheryl zâmbi şi ea.

– Am pornit.

Martand privi gânditor după fata care plecase grăbită; nu-şi bătea capul prea mult cu posibilele reacţii ale lui Viluekis.

Nu se arătă deloc surprins când unul dintre membrii corpului de gardă al navei se ivi ca din senin şi rosti:

– Vă rog să mă însoţiţi, domnule Martand!

– Vă mulţumesc că m-aţi lăsat să termin, răspunse calm profesorul. Mi-era teamă că n-o veţi face.

Trecură mai bine de şase ore înainte ca lui Martand să i se permită să-l vadă pe comandant. Întemniţarea sa (aşa cum o considera) însemna o izolare absolută, fără să fie oprimatoare; iar atunci când îl primi, comandantul părea obosit, totuşi nu ostil.

– Mi s-a raportat, începu Hanson, că răspândiţi zvonuri menite să trezească panică în rândul pasagerilor. Acuzaţia este una dintre cele mai grave.

– Am vorbit cu un singur pasager, domnule, şi am făcut-o din motive temeinice.

– Acelaşi lucru l-am bănuit şi noi. V-am pus imediat sub supraveghere şi am aici un raport, destul de amănunţit, despre conversaţia pe care aţi purtat-o cu domnişoara Cheryl Winter. A fost cea de-a doua conversaţie cu subiect similar.

– Da, domnule.

– S-ar părea că urmăreaţi ca ideile conversaţiei să fie transmise domnului Viluekis.

– Da, domnule.

– Nu v-aţi gândit să discutaţi direct cu domnul Viluekis?

– Mă îndoiesc că m-ar fi ascultat, domnule.

– Atunci, de ce n-aţi venit la mine?

– Poate că m-aţi fi ascultat, dar cum i-aţi fi transmis informaţiile domnului Viluekis? Într-un astfel de caz, ar fi trebuit să recurgeţi tot la serviciile domnişoarei Winter. Fuzioniştii au şi ei slăbiciuni…

Comandantul încuviinţă, cufundat în gânduri, apoi îşi continuă interogatoriul:

– Ce aşteptaţi să se întâmple atunci când domnişoara Winter avea să-i transmită informaţia domnului Viluekis?

– Am sperat, răspunse Martand, că domnul Viluekis va fi mai puţin iritat de prezenţa domnişoarei Winter, că se va simţi mai puţin ameninţat. Am mai sperat că va afirma că ideea era banală, că se gândise de mult la ea şi că, într-adevăr, colectoarele funcţionau deja, în scopul declanşării reacţiilor chimice. Apoi, după ce scăpa de domnişoara Winter - şi mi-am

închipuit că o va face rapid -, putea porni colectoarele, raportându-vă totul, domnule, mai puţin referirile la mine sau la domnişoara Winter.

– Nu v-aţi gândit că ar putea respinge ideea, ca nefuncţională?

– Exista această posibilitate, dar n-a fost cazul.

– De unde ştiţi?

– Pentru că la o jumătate de oră după ce am fost reţinut, luminile din cabina în care fusesem închis au pălit perceptibil şi n-au mai revenit la intensitatea anterioară. Am bănuit că, în întreaga navă, consumul energetic fusese redus la maxim şi am mai presupus că Viluekis punea totul la bătaie, astfel încât reacţiile chimice să creeze suficientă energie pentru iniţializare.

Comandantul se încruntă.

– Ce v-a făcut să fiţi atât de sigur că-l puteţi manipula pe domnul Viluekis? În mod sigur n-aţi mai lucrat cu alţi fuzionişti?

– Oh, domnule comandant, dar sunt profesor de gimnaziu! Am lucrat cu alţi copii.

Pentru o clipă, comandantul înlemni, apoi expresia i se relaxă lent într-un surâs.

– Îmi sunteţi simpatic, domnule Martand, vorbi el, dar asta nu vă uşurează cu nimic situaţia. Din câte vă pot spune, previziunile dumneavoastră s-au îndeplinit exact aşa cum aţi apreciat. Ştiţi însă ce a urmat?

– Sper să-mi spuneţi…

– Domnul Viluekis a trebuit să evalueze sugestia dumneavoastră şi să decidă, imediat, dacă era practică. A fost nevoit să execute o serie de reglaje fine ale sistemului, pentru a permite desfăşurarea reacţiilor chimice fără să afecteze posibilitatea fuziunilor viitoare. A trebuit să determine viteza maximă la care reacţiile puteau avea loc în condiţii de securitate, cantitatea de energie ce urma să fie înmagazinată, momentul când se putea încerca iniţializarea, felul şi natura Saltului. Toate acestea trebuiau să fie făcute rapid… şi doar un fuzionist le putea determina. Mai precis, nu oricare fuzionist, însă domnul Viluekis este unul de o valoare excepţională. Aţi înţeles?

– Destul de bine.

Comandantul privi ceasul mural şi dezopacizǎ hubloul. Era negru, aşa cum fusese de aproape două zile.

– Domnul Viluekis m-a informat asupra orei la care va încerca iniţializarea Saltului. El bănuieşte că va reuşi, iar eu am încredere în judecata lui.

– Dacă dă greş, observă sumbru Martand, ne-am putea trezi în exact acelaşi loc, însă lipsiţi de orice fărâmă de energie.

– Ştiu asta, încuviinţă Hanson, şi fiindcă este posibil să încercaţi o anume responsabilitate pentru infiltrarea ideii în mintea fuzionistului, m-am gândit că poate veţi dori să participaţi alături de mine la cele câteva momente de suspans.

Ambii bărbaţi amuţiră, privind hubloul, în vreme ce se scurseră secunde, apoi minute. Hanson nu menţionase ora când urma să fie încercat Saltul, iar Martand nu putea spune cât de iminent era momentul respectiv sau dacă nu cumva trecuse. Putea doar să-şi mute privirea, ocazional şi pentru scurt timp, asupra chipului comandantului, care păstra o inexpresivitate deliberată.

Apoi simţi o stranie smulgere internă, ce dispăru aproape imediat, aidoma unei pulsaţii a peretelui abdominal. Făcuseră Saltul.

– Stelele! şopti Hanson cu adâncă satisfacţie.

Hubloul fusese invadat de o explozie stelară, şi în clipa aceea Martand nu-şi putu reaminti să fi văzut o privelişte mai minunată în toată viaţa lui.

– Şi la momentul exact, adăugă comandantul. O treabă excelentă! Acum suntem cu energia la zero, dar în una până la trei săptămâni ne vom reface complet stocurile, iar până atunci pasagerii vor avea ce privi.

Martand se simţea prea ameţit de uşurare ca să mai aibă puterea să vorbească.

– Ei bine, domnule Martand, se răsuci Hanson spre el, ideea dumneavoastră a fost corectă. S-ar putea afirma că a salvat nava şi pe toţi cei din interiorul ei. S-ar mai putea afirma că şi domnului Viluekis i-ar fi trecut, în scurt timp, prin minte. Nu vor urma însă absolut nici un fel de discuţii în legătură cu aceste circumstanţe, fiindcă rolul dumneavoastră nu poate fi dezvăluit. Domnul Viluekis a făcut totul - a fost o acţiune măreaţă, de pură virtuozitate, chiar dacă am lua în consideraţie faptul că este posibil ca dumneavoastră să-i fi declanşat acţiunea. Domnul Viluekis va fi felicitat, şi probabil chiar decorat. Dumneavoastră nu veţi primi nimic.

Martand tăcu câteva clipe, apoi spuse:

– Înţeleg. Un fuzionist este indispensabil, pe când eu sunt o cantitate neglijabilă. Dacă mândria domnului Viluekis este afectată într-o măsură infimă, el poate deveni inutilizabil şi nu vă puteţi permite să-l pierdeţi. În privinţa mea… ei bine, fie cum doriţi! La revedere, domnule comandant!

– Nu încă, îl opri Hanson. Nu putem avea încredere în dumneavoastră.

– Promit să nu suflu o vorbă.

– Poate că intenţionaţi să vă ţineţi de cuvânt, dar e posibil să se întâmple tot felul de lucruri. Nu putem risca. Pentru restul călătoriei, veţi fi obligat să rămâneţi în arest.

– De ce? se încruntă Martand. V-am salvat pe toţi… şi blestemata de navă… şi pe fuzionist!

– Tocmai de aceea. Pentru că ne-aţi salvat. Asta-i soluţia.

– Şi unde-i dreptatea? Comandantul clătină încet din cap.

– Trebuie să recunosc că dreptatea reprezintă un lux tot mai rar, pe care nu ni-l putem permite întotdeauna. Nu puteţi nici măcar reveni în cabina dumneavoastră. Pe toată durata călătoriei, nu veţi vedea pe nimeni.

Martand îşi frecă bărbia cu un deget.

– Domnule comandant, sper că nu veţi aplica hotărârea ad litteram…

– Mă tem că da.

– … Pentru că mai există o persoană care ar putea să scape vreo vorbă - accidental, fără nici o intenţie rea. Ar fi bine s-o aduceţi în arest şi pe domnişoara Winter.

– Ca să dublez astfel nedreptatea?

– Necazurile se uită mai uşor în doi, spuse Martand. Iar comandantul zâmbi:

– Poate că aveţi dreptate…

* * *

Amicii scriitori apar şi, din păcate, dispar. După ce m-am mutat în New York, m-am întâlnit în mod frecvent cu autori pe care, când stăteam în Boston, îi frecventam doar ocazional. Lester del Rey şi Robert Silverberg sunt două astfel de exemple. Apoi, în 1972, Bob s-a mutat în California şi l-am pierdut din nou.

Pentru că veni vorba, am avut ocazia să fac un ultim lucru

pentru John Campbell. Harry Harrison se gândise să alcătuiască o antologie cu povestiri de felul celor pe care John Campbell le făcuse celebre, scrise de autorii pe care el îi făcuse celebri. Eu mă număram printre aceştia, şi în martie 1972 m-am oferit să contribui cu un text despre “tiotimolină”.

Până atunci, scrisesem trei texte de acest gen, care stârniseră reacţii considerabile. Primul fusese Proprietăţile endocronice ale tiotimolinei resublimate şi apăruse în Astounding din martie 1948, în împrejurări pe care le-am descris în Perioada Campbell (unde a fost retipărit).

Al doilea fusese Aplicaţiile micropsihiatrice ale tiotimolinei, care apăruse în Astounding din decembrie 1953. Alături de primul, el fusese inclus în antologia mea Doar un trilion (1957).

Al treilea fusese Tiotimolina şi era spaţială, care apăruse în Analog din septembrie 1960 şi fusese inclus în cartea mea Opus 100 (1969).

Acum l-am scris pe al patrulea, la un sfert de veac după primul, şi l-am intitulat Tiotimolina către stele.

BILA DE BILIARD

I.

JAMES PRISS - cred că ar trebui să spun Profesorul James Priss - deşi toată lumea ştie în mod sigur la cine mă refer, chiar cînd nu-i menţionez titlul - James Priss vorbea totdeauna încet.

Îl ştiam bine - doar i-am luat atîtea interviuri. O minte uriaşă, cum n-a mai fost alta de la Einstein încoace, dar foarte lentă. Chiar el, adeseori, îşi recunoştea încetineala. Şi la urma urmei, poate tocmai pentru că avea o minte aşa de uriaşă, nu putea gîndi repede.

Dacă avea ceva de spus, o făcea încet, abstract, rămînînd un timp pe gînduri, ca apoi iar să mai spună cîte ceva. Chiar cînd era vorba de o chestiune însemnată, gigantica sa minte plutea parcă în incertitudine, adaugînd cîte ceva ici, colo.

Va răsări soarele mîine? Mi-l imaginez mirîndu-se. Ce vrem să spunem prin „va răsări”? Avem oare certitudinea zilei de mîine? Este oare termenul „soare” o noţiune lipsită de orice ambiguitate?

Adăugaţi la acest fel de exprimare o înfăţişare prietenoasă, puţin cam palidă, fără nici o altă expresie, afară de un aer general de nesiguranţă, păr cărunt, puţin cam mare, îngrijit pieptănat, hainele-i de lucru de o croială invariabil conservatoare, şi-l veţi avea pe Profesorul James Priss, exact aşa cum era: o persoană retrasă, lipsită complet de orice atracţie.

Pentru toate aceste motive, nimeni în lume, cu excepţia mea, n-ar fi putut vreodată să-l bănuiască de crimă. Dealtfel, nici eu nu sînt sigur. La urma urmei, avea o gîndire lentă; totdeauna gîndea lent. Şi este oare de conceput ca într-un anumit moment crucial să fi reuşit să gîndească cu repeziciune şi să acţioneze imediat?

Dealtfel, asta n-are nici o importanţă, căci chiar dacă a ucis, a izbutit perfect. Este mult prea tîrziu acum să încerc să schimb mersul lucrurilor şi nu aş reuşi, chiar dacă m-aş decide să public cele ce urmează.

Edward Bloom fusese colegul de clasă al lui Priss pe timpul liceului şi rămăsese pe mai departe un asociat, datorită

circumstanţelor. Erau de aceeaşi vîrstă şi, în afară de aceeaşi înclinaţie spre viaţa de burlac, erau diferiţi în orice altă direcţie.

Bloom era ca o explozie vie de lumină; plin de culoare, înalt, solid, zgomotos, impertinent şi plin de sine. Prin felul său rapid şi neaşteptat de a înţelege esenţialul, gîndirea sa acţiona asemenea unui meteor. El nu era teoretician, ca Priss; Bloom nu avea nici răbdare pentru asta şi nici capacitatea de a se concentra asupra unei singure idei abstracte. Recunoştea asta. Se şi lăuda cu acest lucru.

Ceea ce avea Bloom, era un fel ciudat de a înţelege punerea în aplicarea a unei teorii, felul în care i se putea găsi teoriei un fals. Într-o construcţie abstractă cu aparenţa unui bloc inatacabil, el putea găsi, fără vreo dificultate aparentă, schema complicată a unui mecanism minunat. Aveai impresia că blocul s-ar deschide la simpla sa atingere, eliberînd mecanismul.

Este o poveste binecunoscută şi deloc exagerată, că niciodată Bloom n-a construit ceva care să nu funcţioneze, să nu fie brevetabil sau profitabil. Pe la patruzeci şi cinci de ani, el era unul din cei mai bogaţi oameni ai lumii.

Şi dacă Bloom-Teoreticianul avea într-adevăr ceva la care să se adapteze, era tocmai felul de gîndire al lui Priss-Teoreticianul. Cele mai mari şi mai ingenioase dispozitive ale lui Bloom erau construite după cele mai mari idei ale lui Priss şi în timp ce Bloom creştea în faimă şi bogăţie, Priss cîştiga un respect fenomenal printre colegii săi.

Natural, era de aşteptat ca atunci cînd Priss şi-a prezentat teoria celor două cîmpuri, Bloom să se şi apuce de îndată să construiască primul dispozitiv practic anti-gravitaţional.

II.

Treaba mea era să aflu ce interes uman avea Teoria Celor Două Cîmpuri printre abonaţii tele-ştirilor TV şi pentru acest lucru aveam de-a face cu fiinţe umane şi nu cu idei abstracte. Întrucît persoana căreia urma să-i iau interviul era Profesorul Priss, aveam să întîmpin cu siguranţă greutăţi.

Desigur, urma să întreb despre posibilităţile anti-gravitaţiei, de care toată lumea se interesa, şi nu despre Teoria Celor Două Cîmpuri, pe care nimeni nu o putea înţelege.

— Anti-gravitaţia?

Priss şi-a comprimat buzele şi s-a gîndit.

— Nu sînt absolut sigur că aşa ceva este posibil. Problema... a... n-am gîndit-o încă satisfăcător. Nu sînt pe deplin sigur dacă ecuaţiile Celor Două Cîmpuri au soluţie finală, pe care sigur ar trebui s-o aibă, dacă... Şi se cufundă apoi într-o stare de melancolie.

Am insistat:

— Bloom crede că se poate construi un astfel de dispozitiv.

Priss a clătinat din cap.

— Da, bine, dar m-aş mira. Ed Bloom a avut pînă acum o dibăcie neobişnuită în a vedea chiar lucrurile ascunse. Are o minte neobişnuită. Bineînţeles că asta l-a făcut bogat.

Stăteam în apartamentul lui Priss, tipul de apartament obişnuit. Fără să vreau, mai aruncam cîte o privire ici, colo. Se vedea că Priss nu era bogat.

Nu cred că a citit în mintea mea. M-a văzut însă uitîndu-mă şi cred că avea asta în mintea lui.

— Bogăţia nu este răsplata obişnuită pentru adevăratul om de ştiinţă, zise el. Şi, dealtfel, nici una de dorit în mod special.

Poate că aici are dreptate, am gîndit. Priss avea desigur o răsplată, a sa, proprie. El era a treia persoană din istorie care cîştigase două Premii Nobel, şi în primul rînd le avea pe amîndouă în ştiinţă şi amîndouă cîştigate singur. De asta nu se putea plînge. Şi dacă nu era bogat, nici sărac nu era.

Nu părea însă un om mulţumit. Poate că nu numai bogăţia lui Bloom îl supăra. Poate mai degrabă faima universală a lui Bloom printre oamenii Pămîntului; poate faptul că Bloom era o celebritate oriunde s-ar fi dus, pe cînd Priss, în afara simpozioanelor ştiinţifice şi cluburilor universitare, era în mare măsură anonim.

Nu pot să spun cît de multe din aceste reflecţii se citeau în ochii mei, sau în felul în care-mi încreţeam fruntea, dar Priss continuă să vorbească:

— Să ştiţi însă că sîntem prieteni. Jucăm biliard o dată sau de două ori pe săptămînă. Îl bat în mod regulat.

(Niciodată n-am publicat această declaraţie.) Am verificat-o însă la Bloom, care a făcut o declaraţie inversă, care începea:

— Pe mine să mă bată la biliard! Nătărăul ăla... şi au urmat cîteva expresii mai personale.

De fapt, nici unul nu era novice la biliard, l-am urmărit o dată jucînd cîteva minute după acea declaraţie şi contra-declaraţie şi mi-am putut da seama că amîndoi mînuiau tacul cu o siguranţă profesională. Mai mult încă, amîndoi jucau la sînge şi se vedea că nu era nici urmă de prietenie în joc.

— N-aţi dori, am zis eu, să spuneţi ce credeţi: va reuşi Bloom, sau nu, să construiască un mecanism anti-gravitaţional?

— Ai nevoie de o părere categorică? Hmmmm. Păi să ne gîndim, tinere. De fapt ce vrem să spunem prin anti-gravitaţional? Concepţia noastră despre gravitaţie se bazează pe Teoria Relativităţii Generalizate a lui Einstein, care, deşi acum este veche de un secol şi jumătate, rămîne, între anumite limite, valabilă. Să ne închipuim, că...

Am ascultat politicos. îl mai auzisem pe Priss vorbind despre acest subiect şi altă dată, dar dacă voiam să obţin ceva de la el (ceea ce nu era sigur) trebuia să-l las să-şi facă numărul.

— Să ne închipuim Universul, zise el, ca pe o foaie elastică, subţire şi netedă de cauciuc indeşirabil. Dacă ne închipuim masa ca fiind asociată cu greutatea, aşa cum este pe suprafaţa Pămîntului, ne putem deci aştepta ca o masă care ar apărea pe foaia de cauciuc, să facă o adîncitură. Cu cît masa este mai mare, cu atît adîncitura este mai mare.

— În universul actual, continuă el, există tot felul de mase şi trebuie să ne imaginăm foita noastră de cauciuc încreţită de tot felul de adîncituri. Orice obiect care se rostogoleşte de-a lungul acestei foiţe de cauciuc va cădea şi va ieşi din adînciturile pe care le va întîlni, virînd şi schimbîndu-şi direcţia. Această virare şi schimbare de direcţie ne demonstrează existenţa unei forţe de gravitaţie... Dacă obiectul care se mişcă ajunge suficient de aproape de centrul adînciturii, şi viteza sa este destul de mică, el va fi prins ca într-o capcană şi va începe să se rotească în jurul acelei adîncituri. În absenţa frecării, obiectul îşi va păstra această rotire la infinit. Cu alte cuvinte, ceea ce Isaac Newton interpreta ca pe o forţă, Albert Einstein a interpretat-o drept distorsiune geometrică.

Ajungînd aici, făcu o pauză. Pînă acum vorbise destul de clar (cel puţin pentru el), pentru că nu spunea pentru prima dată aceste lucruri. Dar acum începu să-şi caute cuvintele.

— Deci încercînd să producem anti-gravitaţia, zise el, încercăm să schimbăm geometria universului. Continuînd metafora, înseamnă că încercăm să întindem foaia încreţită de cauciuc. Ne-am putea imagina pe noi înşine intrînd sub o adîncitură, ridicînd-o şi suportînd-o tocmai pentru a îndepărta adîncitura. Dacă în acest fel întindem foaia de cauciuc, înseamnă că am cucerit astfel un univers - sau cel puţin o porţiune de univers - în care gravitaţia nu există. Un corp care s-ar mişca prin această masă netedă nu şi-ar schimba deloc direcţia de mişcare şi asta ne-ar putea duce la concluzia că masa nu exercită nici o atracţie gravitaţională. Totuşi, pentru a realiza acest fapt, avem nevoie de o masă echivalentă cu cea a masei care produce adîncituri. Pentru a produce anti-gravitaţie pe Pămînt în felul acesta ar trebui să folosim o masă egală cu aceea a Pămîntului şi s-o menţinem în echilibru deasupra capetelor noastre, ca să zic aşa.

L-am întrerupt:

— Dar teoria dumneavoastră, a celor Două Cîmpuri...

— Exact. Relativitatea generalizată nu explică nici cîmpul gravitaţional, nici cel electromagnetic, într-un singur set de ecuaţii. Einstein şi-a irosit jumătate din viaţă în căutarea acestui set unic de ecuaţii pentru Teoria Cîmpurilor Unificată. Şi n-a reuşit. Toţi cei care l-au urmat pe Einstein au dat greş. Eu, totuşi, am plecat de la ipoteza că există două cîmpuri care nu pot fi unificate şi am ajuns la rezultatele pe care în parte le pot explica cu ajutorul metaforei foii de cauciuc. Acum am ajuns la ceva ce nu sînt sigur să mai fi auzit vreodată.

— Cum vine asta?, am întrebat.

— Să presupunem că în loc de a încerca să ridicăm în sus masa cu adîncituri, am încerca să rigidizăm foaia însăşi, să-i reducem calitatea de a se lăsa adîncită. Cel puţin pe o mică porţiune s-ar contracta şi ar deveni mai plată. Gravitaţia s-ar micşora. Şi astfel masa, pentru că în termenii universului cu adîncituri, amîndouă sînt în esenţă acelaşi fenomen. Dacă am putea să facem foaia de cauciuc plată complet, atît gravitaţia cît şi masa ar dispărea, cu totul.

— În condiţii speciale, s-ar putea reuşi să se contracareze cîmpul gravitaţional prin cîmpul electromagnetic şi cu ajutorul acestuia din urmă să se întărească structura ondulatorie a universului. Cîmpul electromagnetic este cu mult mai puternic

decît cîmpul gravitaţional, astfel că cel dintîi ar putea fi făcut să-l învingă pe cel din urmă.

— Dar spuneţi „*în condiţii speciale*”, am zis eu, şovăitor. Tot aceste ecuaţii speciale de care vorbiţi, să fie create, domnule profesor?

— Tocmai asta nu ştiu, zise Priss încet şi gînditor. Dacă universul ar fi într-adevăr o foaie de cauciuc, înainte de a ne putea aştepta ca ea să ră- mînă complet plată sub o masă care ar produce adîncituri, rigiditatea sa ar trebui să atingă o valoare infinită. Dacă aşa stau lucrurile şi în universul real, atunci este necesar un cîmp electromagnetic de o intensitate infinită şi asta ar însemna că anti-gravitaţia este imposibilă.

— Dar Bloom zice că...

— Da, îmi imaginez că Bloom crede că un cîmp finit, aplicat cum trebuie, este suficient. Totuşi, oricît de ingenios ar fi Bloom, şi îmi zîmbi imperceptibil, nu trebuie să-l socotim infailibil. El a înţeles teoria cît se poate de greşit. El... niciodată nu reuşea la examenele de la Colegiu, ştiai acest lucru?

Era cît pe aci să spun că ştiam. La urma urmei, toată lumea ştia. Dar în timp ce spunea acest lucru, vocea lui Priss trăda o notă de zel şi, ridicînd privirea la timp, i-am surprins înflăcărarea din priviri, ca şi cum ar fi fost încîntat să răspîndească această mică veste. Aşa că am clătinat din cap, ca şi cum aş fi înregistrat-o pentru referinţe viitoare.

— Atunci, domnule Profesor, vreţi să spuneţi, am insistat eu, că Bloom probabil se înşală şi deci anti-gravitaţia este imposibilă?

La aceasta Priss încuviinţă din cap şi răspunse:

— Desigur, cîmpul gravitaţional poate fi micşorat, dar dacă prin anti-gravitaţie vrem să înţelegem un cîmp cu o gravitaţie într-adevăr zero - adică nici un fel de gravitaţie într-un volum considerat de spaţiu - atunci tare mi-e teamă că anti-gravitaţia se dovedeşte a fi imposibilă, în ciuda lui Bloom.

Şi atunci am ştiut c-am obţinut ceea ce dorisem.

III.

După cele relatate, timp de aproape trei luni, am încercat în zadar să-l văd pe Bloom şi cînd, în fine, am reuşit, nu era în toane bune.

Desigur, el se supărase imediat cum aflase declaraţiile lui Priss şi anunţase că acesta va fi invitat la eventuala prezentare a mecanismului anti-gravitational, de îndată ce acesta va fi construit, şi chiar va fi rugat să participe la demonstraţie.

Un reporter oarecare (nu eu, din păcate) l-a întîlnit pe Bloom printre utilaje şi i-a cerut noi amănunte cu privire la cele declarate, la care Bloom a răspuns următoarele:

— Pînă la urmă, tot voi avea mecanismul; poate curînd. Poţi veni acolo şi dumneata şi oricine altcineva, pe care-l va trimite presa. Poate veni şi profesorul Priss. El poate reprezenta Ştiinţa Teoretică şi după ce eu voi demonstra existenţa anti-gravitaţiei, el îşi va putea corecta teoria şi, eventual, explica fenomenul. Sînt sigur că va şti să-şi corecteze cu măiestrie teoria şi să arate exact motivele pentru care n-a fost posibil ca eu să greşesc. Ar putea face asta chiar şi acum, pentru economie de timp, dar nu cred că o va face.

Totul fusese spus foarte politicos, dar sub fluxul rapid de cuvinte se simţea mîrîitul.

Totuşi el îşi continuă partidele ocazionale de biliard cu Priss şi, cînd cei doi se întîlneau, se comportau cît se poate de politicos. Se puteau observa schimbările lor de atitudine faţă de presă: Bloom devenea mai concis, chiar evaziv, pe cînd Priss manifesta o bună dispoziţie din ce în ce mai mare.

Cînd, în sfîrşit, după a nu ştiu cîta oară îi ceream lui Bloom un interviu şi acesta fu acceptat, mă întrebam dacă asta însemna o dezvăluire a cercetărilor sale. Ar fi fost un vis să-l aud anunţîndu-mi mie succesul final.

Dar lucrurile n-au decurs aşa. M-a primit în biroul său de la Uzinele Bloom, din statul New York. Era un cadru minunat, departe de orice zonă populată, înconjurat de un peisaj îngrijit, care acoperea un spaţiu nu mai mic decît ar fi ocupat un mare obiectiv industrial. Edison, în culmea gloriei sale, cu două secole în urmă, nu putea atinge succesul fenomenal la care ajunsese Bloom.

Bloom însă nu era în toane bune. După o întîrziere de zece minute, el a intrat cu paşi mari şi a trecut murmurînd pe lîogă biroul secretarei sale, abia făcînd un semn din cap spre mine. Purta un halat de laborator, cu nasturii desfăcuţi.

Se aruncă pe scaunul său şi zise:

— Îmi pare rău că v-am lăsat să aşteptaţi, dar n-am avut

atît de mult timp pe cît speram.

Bloom era un exhibiţionist înnăscut şi ştia mai bine ca oricare altul să facă faţă presei, dar acum aveam sentimentul că îi venea foarte greu să adere la acest principiu.

Era exact aşa cum am presupus.

— Mi se dă de înţeles, domnule, că testele dumneavoastră recente au fost încununate de succes.

— Cine v-a spus asta?

— Vreau să spun că aşa se vorbeşte în general, domnule Bloom.

— Nu, nu e aşa. Să nu spui asta, tinere! Nu există nici un zvon despre ce se petrece în laboratoarele şi atelierele mele. Exprimaţi părerile Profesorului, nu-i aşa?

— Nu. Eu nu...

— Ba da, aşa e! Nu dumneata eşti cel căruia i-a declarat că... anti-gravitaţia este imposibilă?

— El n-a declarat acest lucru în mod categoric.

— El niciodată nu spune ceva categoric. Dar pentru el, a fost destul de categoric. Şi nu atît de categoric pînă eu nu-i voi obţine blestematul acela de univers din foaie de cauciuc.

— Atunci înseamnă că faceţi progrese, domnule Bloom?

— Ştii bine că da, mîrîi el. Sau cel puţin ar trebui să ştii. N-ai fost la demonstraţia de săptămîna trecută?

— Ba da, am fost.

M-am gîndit că Bloom era la strîmtoare, altfel n-ar fi menţionat acea demonstraţie. A mers, dar n-a fost ceva nemaipomenit. Între cei doi poli ai unui magnet fusese produsă o regiune cu gravitaţie micşorată.

A fost făcută foarte inteligent. Pentru sondarea spaţiului dintre cei doi poli s-a folosit o Balanţă cu Efect Mossbauer. Pentru cei care n-au văzut niciodată o Balanţă Mossbauer în funcţiune, precizez că ea constă în primul rînd dintr-un fascicul monocromatic îngust, de raze gamma emise într-un cîmp cu gravitaţie mică. Sub influenţa cîmpului gravitaţional, razele gamma îşi schimbă puţin lungimea de undă, însă măsurabil, atunci cînd intervine ceva care să schimbe intensitatea cîmpului, schimbările lungimilor de undă variind corespunzător. Pentru a sonda un cîmp gravitaţional, aceasta este o metodă extrem de delicată, şi totuşi a mers strună, însă singura chestiune pe care a făcut-o Bloom a fost micşorarea gravitaţiei.

Necazul era că acest lucru mai fusese făcut şi de alţii înaintea lui. Pentru a fi sigur, Bloom utilizase circuite ce au uşurat mult obţinerea unui astfel de efect (sistemul lui a fost extrem de ingenios şi fusese patentat la timp) şi el a susţinut că prin această metodă anti-gravitaţia va deveni nu numai o simplă curiozitate ştiinţifică, ci şi o chestiune practică cu aplicaţii industriale.

Poate! Însă a fost o treabă incompletă şi el de obicei nu făcea atîta tapaj asupra lucrărilor incomplete. N-ar fi făcut nici de data aceasta, dacă n-ar fi fost obligat să arate ceva.

— Mi se pare, am zis eu, că la demonstraţia preliminară aţi obţinut 0,82 g, ori, primăvara trecută, în Brazilia, a fost obţinut un rezultat mai bun.

— Zău? Ei, bine, calculează energia de intrare aici şi pe cea din Brazilia şi spune-mi apoi diferenţa descreşterii de gravitaţie pe km/oră. Vei fi surprins.

— Chestiunea este: puteţi sau nu să atingeţi zero g? Gravitaţia zero? Tocmai asta crede profesorul Priss că va fi imposibil. Toată lumea este de acord că numai micşorarea intensităţii cîmpului nu este mare lucru.

Bloom şi-a strîns pumnul. Aveam impresia că-n ziua aceea îi mersese prost un experiment cheie şi era peste măsură de supărat.

Lui Bloom nu-i plăcea să fie strîns cu uşa.

— Teoreticienii mă plictisesc, spuse el.

Vorbi pe un ton scăzut, cu o voce controlată, ca şi cum, în sfîrşit, n-ar mai fi putut să se abţină să le zică lucrurilor pe nume şi să fie dezaprobat.

— Priss a cîştigat deci Premiul Nobel învîrtindu-se în jurul cîtorva ecuaţii, însă ce-a reuşit cu asta? Eu am făcut ceva din asta şi o să mai fac, indiferent dacă lui Priss îi place sau nu. Eu sînt acela de care lumea îşi va aminti. Eu sînt cel căruia i se acordă credit. Poate să-şi păstreze titlul lui nenorocit şi premiile şi gloria printre şcolari. Ascultă. Am să-ţi spun eu ce are pe suflet. Simplă gelozie de modă veche, asta e. Îl omoară tot ceea ce eu capăt practic din ceea ce fac. Ar vrea şi el asta, dar numai prin idei abstracte. Odată i-am spus - ştiţi, uneori jucăm biliard împreună -,...

(Exact aici am citat declaraţia lui Priss despre biliard şi am aflat contra-declaraţia lui Bloom. N-am publicat nici una din

ele. Erau prea triviale.)

— Jucăm biliard, zise Bloom după ce se mai calmă, şi am cîştigat de multe ori. Menţinem relaţii destul de amicale, ce dracu'... colegi de şcoală şi aşa mai departe... deşi n-o să ştiu niciodată cum s-a descurcat. A reuşit în fizică, desigur, şi în matematică. Dar a luat notele minime - din milă, cred - la toate cursurile pe care le-a frecventat.

— Nu v-aţi luat diploma, nu-i aşa, domnule Bloom? (Asta era o răutate din partea mea. Erupţia sa însă mă amuza.)

— Am părăsit şcoala ca să mă apuc de afaceri. La dracu'! Media mea pe parcursul celor trei ani, cît am frecventat cursurile, era un opt solid. Să nu-ţi imaginezi altceva, auzi? Şi, la naiba, pe vremea cînd Priss îşi lua Doctoratul, eu îmi făceam cel de-al doilea milion.

Continuă foarte iritat.

— Oricum, jucam biliard cînd i-am spus: Jimm, nici un om obişnuit nu va înţelege vreodată de ce ai luat Premiul Nobel cînd eu sînt cel care obţine rezultatele. De ce ai tu nevoie de două? Dă-mi mie unul! Stătea în picioare, frecîndu-şi tacul cu cretă şi mi-a răspuns în felul lui moale, nenorocit.

— Tu ai două miliarde, Ed. Dă-mi mie unul. Deci, înţelegi, vrea bani.

— Înţeleg de aici ca onorurile lui nu vă deranjează, am zis eu.

Timp de un minut, am crezut că o să mă dea afară. Dar nu m-a dat. În schimb a rîs, făcînd un gest cu mîna, ca şi cum ar fi voit să şteargă ceva de pe o tablă invizibilă din faţa sa.

— Bine, bine! - s-o lăsăm baltă. Toate astea nu mai au importanţă. Ascultă, vrei o declaraţie: O.K.! Lucrurile n-au mers atît de bine azi şi m-am cam enervat puţin, dar se va aranja. Cred că ştiu ce nu merge. Sau dacă nu ştiu, voi afla. Uite, poţi spune că eu afirm că nu avem nevoie de o intensitate electromagnetică infinită. Vom avea gravitaţia zero. Şi cînd o vom avea, voi face cea mai a dracului demonstraţie care s-a văzut vreodată, exclusiv pentru presă şi pentru Priss. Şi dumneata vei fi invitat.

Am avut destul timp după aceea să-i mai văd pe fiecare în parte, încă de cîteva ori. Chiar i-am văzut o dată împreună, la una din partidele lor de biliard. Aşa cum spuneam mai înainte, amîndoi erau jucători buni.

Însă invitaţia la demonstraţie n-a sosit aşa de repede cum mă aşteptam. Mai erau şase săptămîni pînă să se împlinească un an de la declaraţia lui Bloom, cînd invitaţia sosi.

Cu toate astea, ar fi fost necinstit să mă fi aşteptat la o treabă mai rapidă.

Mi s-a trimis o invitaţie specială, tipărită, cu asigurarea mai întîi a unui cocteil. Bloom nu făcea niciodată lucrurile pe jumătate şi intenţiona să aibă la îndemînă un grup de reporteri, care să fie încîntaţi şi satisfăcuţi. A fost şi un aranjament pentru televiziunea tridimensională. Era evident că Bloom era sigur de el, destul de sigur pentru a fi dornic să vrea ca demonstraţia să fie văzută în orice sufragerie de pe planetă.

L-am sunat pe Profesorul Priss, ca să fiu sigur că şi el fusese invitat. Fusese invitat!

— Aveţi de gînd să asistaţi, Sir?

Urmă o pauză şi, după expresia feţei profesorului de pe ecran, se vedea că şovăie, nehotărît.

— O demonstraţie de felul acesta este cît se poate de nepotrivită, atunci cînd este în joc o problemă ştiinţifică serioasă. Nu-mi place să încurajez astfel de lucruri.

Mi-era teamă să nu se scuze şi să nu vină şi, în cazul în care el n-ar fi fost acolo, situaţia n-ar mai fi fost atît de dramatică. Dar poate atunci se decise să nu facă pe fricosul în faţa lumii întregi. Evident dezgustat, el spuse:

— Desigur, Ed Bloom nu este un adevărat om de ştiinţă şi trebuie să-şi găsească naşul într-o zi. Voi fi acolo.

— Credeţi că Domnul Bloom va reuşi să producă gravitaţia zero, Sir?

— Ah... Dl Bloom mi-a trimis o copie după proiectul mecanismului său şi... hmmm..., el zice că va reuşi. Bineînţeles..., făcu apoi iar o pauză mare.

— Cred că mi-ar place să văd.

Şi mie îmi plăcea, ca şi multor altora.

Scenariul era impecabil. Un întreg etaj de la clădirea principală a Uzinelor Bloom (cea de pe vîrful dealului) fusese golit. Erau acolo şi cocteilurile promise, şi o mulţime de gustări, şi lumină, şi un Edward Bloom îmbrăcat cu grijă, jovial cu toată lumea, jucînd rolul unei gazde perfecte, în timp ce un număr de servitori discreţi şi politicoşi forfoteau în iur. Totul arăta genialitate şi uimitoare încredere în sine.

James Priss întîrzia şi l-am surprins pe Bloom căutînd cu privirile în mulţime şi devenind uşor impacientat. Apoi, James Priss sosi; aducea cu sine un volum de anacronism, o monotonie neafectată cu nimic de zgomotul şi splendoarea (nici un alt cuvînt n-ar putea s-o descrie... sau poate erau cele două Martini care mă încinseseră) care umpleau încăperea.

Bloom îl văzu şi faţa i se lumină subit. Alergă iute spre el, luîndu-l de mînă şi trăgîndu-l spre bar.

— Jim! Mă bucur că te văd! Ce serveşti? Omule, ce dracu', dacă nu te arătai, renunţam la demonstraţie. Asta nu se poate face fără personajul principal, doar ştii.

Îi strînse mîna lui Priss.

— E teoria ta, doar. Noi, sărmanii muritori de rînd, nu puteam face nimic fără ca tu să ne dai cîteva indicaţii, chiar şi cîteva, al dracului de puţine.

Plin de entuziasm, Bloom îl peria din cînd în cînd, pentru că de data asta îşi permitea, îl pregătea pe Priss pentru lovitura de graţie.

Cu un soi de murmur, Priss încercă să refuze o băutură, dar i se îndesă un pahar în mînă, şi vocea lui Bloom se ridică ca un muget de taur.

— Domnilor, un moment de linişte, vă rog! Pentru Profesorul Priss, cea mai mare minte de la Einstein încoace. Laureat de două ori cu Premiul Nobel, tatăl Teoriei Celor Două Cîmpuri şi inspiratorul demonstraţiei la care vom asista - chiar dacă el n-a crezut în această demonstraţie, aşa cum a şi avut curajul s-o declare public.

Un rîs înfundat se auzi undeva, izolat, în sală, dar se stinse îndată şi Profesorul Priss îşi luă o înfăţişare cît mai gravă posibil.

— Dar acum, că Profesorul Priss este aici, continuă Bloom, şi că noi am terminat cu toasturile, să mergem să-i dăm drumul. Urmaţi-mă!

IV.

Demonstraţia urma să se desfăşoare într-un loc mult mai potrivit decît prima dată. De data asta se făcea la ultimul etaj al clădirii. Erau acolo nişte magneţi uriaşi - unii mai mici, slavă Domnului -, dar după cîte aş putea spune, se afla acolo aceeaşi

balanţă Mossbauer.

Un lucru era nou, totuşi, descupănind pe toată lumea şi atrăgînd atenţia mai mult decît orice altceva din cameră. Era o masă de biliard aşezată sub unul din polii unui magnet. Sub ea se afla celălalt pol. Chiar în centrul mesei se afla o gaură rotundă cam de 30 de centimetri; era clar că dacă va fi produs cîmpul cu gravitaţie zero, acesta va fi produs în centrul mesei de biliard, prin acea gaură.

Era ca şi cum întreaga demonstraţie ar fi fost proiectată de o manieră suprarealistă, pentru a sublinia victoria lui Bloom asupra lui Priss. Aceasta urma să fie o altă versiune a veşnicei lor competiţii de biliard şi Bloom urma să cîştige.

Nu ştiu dacă ceilalţi reporteri priveau lucrurile în felul ăsta, cred însă că Priss aşa le privea. M-am întors spre el şi l-am văzut cum ţinea încă paharul care i se pusese în mînă. El rareori bea, ştiam, dar acum îşi duse paharul la gură şi-l goli din două înghiţituri. Se uita fix la bila de biliard şi nu trebuia să fii un expert pentru a înţelege că el o interpreta ca pe un bobîrnac peste nas.

Bloom ne conduse la cele douăzeci de fotolii care înconjurau trei laturi ale mesei, cea de-a patra fiind lăsată liberă, ca arenă de lucru. Priss fu escortat cu grijă spre locul care permitea cea mai bună vedere. El aruncă o privire rapidă spre camerele tridimensionale TV, care erau de acum în funcţiune. Mă întrebam dacă nu cumva dorea să plece şi nu putea să se decidă să facă acest lucru sub privirea întregii lumi.

În esenţă, demonstraţia era simplă; numai rezultatul conta. La vedere erau instalate nişte contoare care măsurau energia cheltuită. Altele transformau datele Balanţei ME în poziţii şi mărimi, pentru toată lumea. Totul era aranjat pentru o bună vizibilitate tridimensională.

Bloom explica totul într-un mod genial, făcînd o pauză sau două, în care se întorcea spre Priss, pentru confirmare. Nu făcea acest lucru prea des, pentru a nu face faptul vizibil, dar suficient pentru a-l face pe Priss să se simtă ca pe jeratic. Din locul unde stăteam puteam să-l văd pe Priss în partea cealaltă a mesei.

Avea figura, unui om cuprins de chinurile iadului.

După cum ştim cu toţii, experienţa lui Bloom a reuşit. În timp ce cîmpul electromagnetic se intensifica, Balanţa ME arăta cum intensitatea gravitaţională scade constant. Scăderea

acesteia sub 0,52 g fu însoţită de aclamaţii. O linie roşie indica faptul pe contoar.

— După cum ştiţi, 0,52 g, spuse Bloom plin de încredere, reprezintă recordul anterior în diminuarea intensităţii gravitaţiei. Prin scăderea preţului electricităţii cu peste 10 % faţă de recordul iniţial, de data asta avem un nou record. Vom merge însă şi mai jos.

Bloom - deliberat, bănuiesc de dragul suspensului - accentuă ultimele cuvinte, lăsînd camerele tridimensionale să manevreze înainte şi-napoi, între golul din masa de biliard şi contoarul pe care se vedeau scăzînd cifrele Balanţei ME.

Deodată, Bloom spuse:

— Domnilor, în buzunarul lateral al fiecărui fotoliu veţi găsi ochelari negri de protecţie. Vă rog să-i puneţi acum. Cîmpul cu gravitaţie zero va fi stabilit îndată şi va radia o lumină bogată în ultraviolete.

El însuşi îşi puse ochelarii şi urmă un foşnet de cîteva momente, în timp ce şi ceilalţi făceau acelaşi lucru.

Cred că-n timpul ultimului minut, cînd indicaţia de pe contoar scăzu la zero şi rămase imobilă, nimeni n-a respirat. Şi chiar în acel moment un cilindru de lumină ţîşni din nimic, de la un pol la altul, prin gaura făcută prin masa de biliard. Douăzeci de oameni îşi ţinură respiraţia. Apoi cineva a strigat:

— Ce-i cu lumina asta, domnule Bloom?

— Este caracteristică cîmpului cu gravitaţia zero, zise Bloom liniştit, ceea ce nu era desigur un răspuns.

Reporterii erau de acum în picioare, înghesuindu-se la marginea mesei. Bloom le făcu semn să se retragă.

— Domnilor, vă rog, daţi-vă la o parte.

Numai Priss rămase pe scaun. Părea cufundat în gînduri, şi de atunci încoace am fost totdeauna convins că numai ochelarii au fost cei care au ascuns semnificaţia posibilă a celor ce au urmat. Nu-i vedeam ochii. Nu puteam să-i văd. Şi asta însemna că nici eu, nici altcineva nu putea nici măcar ghici ce se petrecea în spatele acelor ochelari.

Dealtfel, poate n-am fi putut ghici asta chiar dacă ochelarii n-ar fi fost acolo. Dar cine poate şti?

Vocea lui Bloom răsună din nou:

— Vă rog! Demonstraţia nu s-a terminat încă. Pînă acum n-am făcut altceva decît să repetăm ceea ce am făcut înainte.

Acum am produs un cîmp cu gravitaţie zero şi am demonstrat, practic, faptul că poate fi creat. Dar eu vreau să demonstrez ceva din ceea ce poate face acest cîmp. Ceea ce urmează să vedem în momentele următoare va fi ceva ce nu s-a văzut niciodată de nimeni, nici măcar de către mine. În direcţia asta n-am făcut atît de multe experimente pe cît mi-ar fi plăcut, deoarece am crezut că Profesorul Priss merită cinstea de...

Priss aruncă o privire tăioasă:

— Ce... Ce...

— Profesore Priss, zise Bloom zîmbind larg, mi-ar face plăcere să efectuaţi dumneavoastră primele experimente referitoare la interacţiunea dintre un obiect solid cu un cîmp zero-gravitaţional. Observaţi că acest cîmp a fost creat în centrul unei mese de biliard. Toată lumea cunoaşte, domnule Profesor, fenomenala dumneavoastră îndemînare la biliard, un talent pe care numai uimitoarea dumneavoastră aptitudine pentru fizica teoretică îl depăşeşte. N-aţi vrea dumneavoastră să trimiteţi o minge de biliard în volumul cu gravitaţie zero?

Mă întreb ce arătau atunci ochii lui. Mă mai întreb cît de mult din hotărîrea de a-l face pe Priss să joace biliard la demonstraţie se datora mîniei la remarca profesorului relativ la rezultatele jocurilor dintre ei, remarcă pe care, vă amintiţi, am citat-o. Să fi fost eu oare în vreun fel responsabil pentru cele ce au urmat?

— Hai sus, domnule Profesor, zise Bloom, şi lăsaţi-mă pe mine să stau pe locul dumneavoastră. Daţi-i drumul, vă rog!

Bloom chiar se aşeză, continuînd să vorbească cu o voce care suna din ce în ce mai mult ca o orgă.

— De îndată ce Profesorul Priss va trimite mingea în volumul cu gravitaţie zero, ea nu va mai fi cu nimic influenţată de cîmpul gravitaţional al Pămîntului. Va rămîne cu adevărat nemişcată, în timp ce Pămîntul se va roti în jurul axei sale şi va călători în jurul Soarelui. La această latitudine şi la această oră a zilei am calculat că Pămîntul, în mişcările sale, va coborî. Noi ne vom mişca odată cu el şi mingea va rămîne nemişcată. Nouă ni se va părea că ea urcă şi se îndepărtează de suprafaţa Pămîntului. Priviţi!

Priss stătea în faţa mesei, în picioare, cuprins parcă de paralizie. Era surpriză? Uimire? Nu ştiu. Nu voi şti niciodată. Să fi făcut oare un semn pentru a-l întrerupe pe Bloom din discurs

sau doar suferea din cauza repulsiei chinuitoare de a juca rolul umilitor la care era forţat de către adversarul său?

Priss se întoarse spre masa de biliard, privind mai întîi spre ea, apoi înapoi spre Bloom. Toţi reporterii erau în picioare, îngrămădindu-se cît mai aproape posibil, pentru a avea o vizibilitate bună. Numai Bloom rămăsese pe scaun, izolat şi zîmbitor. (El, desigur, nu urmărea masa sau mingile, sau cîmpul de gravitaţie zero. Pe cît puteam eu să văd prin ochelarii fumurii, el îl privea pe Priss.)

Priss se întoarse spre masă şi aşeză mingea. Urma să fie agentul care avea să-i aducă lui Bloom triumful final şi dramatic, şi să se facă pe el însuşi - omul care declarase imposibilitatea experienţei - ţinta bătăilor de joc pentru eternitate.

Poate simţea că nu există nici o ieşire. Sau poate că...

Cu o lovitură sigură de tac, el puse mingea în mişcare. Ea nu mergea repede şi toţi o urmăreau cu privirea. Atinsese marginea mesei şi ricoşă. Acum mergea chiar mai încet, ca şi cum Priss însuşi mărea suspensul, făcînd triumful lui Bloom încă şi mai mare.

Cum eu stăteam exact pe partea opusă a mesei, am văzut totul la perfecţie. Am putut urmări mingea mişcîndu-se spre zona strălucitoare a cîmpului zero-gravitaţional şi dincolo de lumina acestuia, ceea ce nu era ascuns de trupul lui Bloom.

Mingea s-a apropiat de volumul cu gravitaţie zero, a părut să rămînă un moment suspendată pe marginea acestuia şi a dispărut, urmată de o dîră de lumină, un bubuit de tunet şi un miros brusc de haine arse.

Am ţipat. Toţi am ţipat.

După aceea am văzut scena la televiziune, împreună cu restul întregii lumi. Am putut să mă văd pe mine însumi în film, în timpul acelei perioade de cincisprezece secunde de teribilă zăpăceală, dar de fapt nu mi-am recunoscut faţa.

Cincisprezece secunde!

Şi apoi l-am descoperit pe Bloom. Stătea încă în scaunul său, cu braţele încrucişate - dar o gaură de mărimea unei mingi de biliard îi traversa încheietura stîngă, pieptul şi spatele. Cea mai mare parte a inimii - aşa cum s-a dovedit mai tîrziu la autopsie - fusese clar aruncată afară.

Au întrerupt mecanismul. Au chemat poliţia. L-au tras afară pe Priss, care era într-o stare de colaps total. Ca să spun

adevărul, nici eu nu eram într-o stare mai bună şi dacă vreunul din reporterii de acolo, de pe scenă, a încercat vreodată să spună că a rămas stăpîn pe sine, atunci puteţi fi siguri că acela este un mincinos fără pereche.

V.

Era cu cîteva luni înainte de a trebui să-l văd din nou pe Priss.

Pierduse ceva în greutate, dar în rest arăta bine, într-adevăr, avea culoare în obraji şi un aer hotărît. Era mai bine îmbrăcat, cum nu-l văzusem niciodată înainte.

— „*Acum*” ştiu ce s-a întîmplat, a spus el. Dacă aş fi avut timp să mă gîndesc, aş fi ştiut de atunci. Gîndesc mai încet şi sărmanul Ed Bloom era atît de hotărît să desfăşoare un mare spectacol şi, făcînd acest lucru atît de bine, m-a angrenat şi pe mine la el. Natural, am încercat să compensez oarecum paguba pe care neintenţionat am cauzat-o.

— Nu-l poţi readuce la viaţă pe Bloom, am spus liniştit.

— Nu, nu pot, a spus el, tot aşa de liniştit. Dar trebuie să ne gîndim şi la Uzinele Bloom. Ceea ce s-a întîmplat la demonstraţie, în văzul întregii omeniri, a fost cea mai proastă reclamă posibilă a gravitaţiei zero şi este important ca povestea să fie clarificată. De aceea am cerut să vă văd.

— Da?

— Dacă aş fi fost un gînditor mai rapid, aş fi ştiut că Ed vorbea cele mai mari prostii, atunci cînd spunea că mingea de biliard se va ridica încet în cîmpul cu gravitaţie zero. Nu PUTEA fi aşa! Dacă Bloom n-ar fi dispreţuit atît de mult teoria, dacă n-ar fi fost atît de hotărît să fie mîndru de propria sa ignoranţă a teoriei, ar fi ştiut-o el însuşi.

...Mişcarea Pămîntului nu este, la urma urmei, singura implicată, tinere. Soarele însuşi se mişcă pe orbită vastă în jurul centrului galaxiei Căii Lactee. Şi galaxia se mişcă şi ea, într-un mod nu prea clar definit. Dacă mingea de biliard ar fi supusă cîmpului cu gravitaţie zero, te-ai putea gîndi că ea, nefiind afectată de nici una din aceste mişcări, ar cădea, prin urmare, brusc, într-o stare de repaus absolut, deşi nu există un asemenea lucru, ca repausul absolut.

Priss a clătinat încet din cap. Problema cu Ed, cred, a fost aceea că el s-a gîndit la genul de gravitaţie zero care se obţine într-o navă spaţială în cădere liberă, în care oamenii plutesc în

aer. Ed aştepta ca mingea să plutească în aer. Totuşi, într-o navă spaţială, gravitaţia zero nu este rezultatul unei absenţe a gravitaţiei, ci pur şi simplu rezultatul interacţiunii a două obiecte, o navă şi un om din interiorul ei, care cad cu aceeaşi viteză, fiind supuse gravitaţiei exact în acelaşi mod, astfel că fiecare rămîne nemişcat în raport cu celălalt.

În cîmpul cu gravitaţie zero produs de Ed a existat o întindere a universului foii de cauciuc, ceea ce înseamnă o adevărată pierdere de masă. Totul în acest cîmp, inclusiv moleculele de aer prinse în el, la fel ca şi mingea de biliard pe care am împins-o în cîmp, şi-au pierdut complet masa atîta timp cît au rămas în interiorul lui. Un obiect lipsit complet de masă se poate mişca numai într-un fel.

Priss s-a oprit, aşteptînd să întreb.

Am întrebat:

— Cum ar trebui să se mişte?

— Să se mişte cu viteza luminii. Orice obiect lipsit de masă, cum este un neutron sau un foton, trebuie să călătorească cu viteza luminii, de-a lungul întregii sale existenţe. De fapt, lumina se mişcă cu această viteză numai pentru că este compusă din fotoni. Deîndată ce mingea de biliard a intrat în cîmpul gravitaţional zero, pierzîndu-şi masa, a căpătat şi ea, imediat, viteza luminii şi dusă a fost.

Am clătinat din cap.

— Nu şi-a recăpătat imediat masa după ce a ieşit din volumul cu gravitaţie zero?

— Desigur, şi îndată a început să fie influenţată de cîmpul gravitaţional şi să-şi micşoreze viteza din cauza frecării cu aerul şi cu suprafaţa mesei de biliard. Imaginează-ţi însă de cîtă frecare este nevoie să micşoreze viteza unui corp de mărimea unei mingi de biliard, la viteza luminii. Ea a trecut prin atmosfera noastră, groasă de sute de mile, într-o miime de secundă, şi mă îndoiesc ca prin asta şi-a micşorat viteza cu mai mult de cîteva mile, cîteva mile din 186 282. În drumul său a ars uşor suprafaţa mesei de biliard, a pătruns direct prin marginea acesteia, a trecut apoi prin sărmanul Ed şi prin fereastră, făcînd în aceasta un cerc perfect, pentru că a trecut prin ea înainte ca porţiunile din vecinătatea a ceva, chiar la fel de fragil ca sticla, să aibă timp de a crăpa şi a se face ţăndări.

A fost extrem de norocos faptul că ne-am aflat la ultimul

etaj al clădirii, situată într-o zonă rurală. Dacă am fi fost în oraş, ar fi putut trece prin mai multe clădiri şi ar fi omorît mai mulţi oameni. În momentul de faţă, această minge de biliard este în spaţiu, departe, mult mai departe de marginea Sistemului Solar, şi va continua să călătorească aşa, la infinit, aproape cu viteza luminii, pînă cînd se va întîmpla să se ciocnească cu un obiect suficient de mare care s-o oprească. Şi atunci va forma un crater destul de mare.

Am învîrtit ideea pe toate părţile şi nu sînt convins că mi-a plăcut.

— Cum se poate asta? Mingea de biliard a intrat în volumul cu gravitaţie zero aproape nemişcată. Eu am văzut-o. Şi dumneavoastră spuneţi că a plecat cu o cantitate incredibilă de energie cinetică. De unde a venit această energie?

Priss a dat din umeri.

— „*De nicăieri*”. Legea conservării energiei se menţine numai în condiţiile cînd rămîne valabilă teoria relativităţii generalizate; adică în universul foii de cauciuc cu adîncituri. Ori de cîte ori adîncitura dispare, teoria relativităţii generalizate îşi pierde valabilitatea şi energia poate fi creată şi distrusă liber. Acestui fapt se datorează radiaţia suprafeţei cilindrice a volumului cu gravitaţie zero. Radiaţia aceea, îţi aminteşti că Bloom n-a explicat-o, şi mi-e teamă că nici n-o putea explica. Numai dacă mai întîi ar fi mers cu experienţele mai departe; numai dacă n-ar fi ţinut prosteşte să facă pe grozavu’ cu spectacolul...

— Cum se explică radiaţia, Sir?

— Moleculele de aer din interiorul volumului! Fiecare din acestea capătă viteza luminii şi, ciocnindu-se, ies afară. Ele nu sînt decît molecule, nu mingi de biliard, aşa că ele sînt oprite, însă energia cinetică a mişcării lor se transformă în radiaţie energetică. Aceasta este continuă pentru că noi molecule intră mereu acolo şi, atingînd viteza luminii, ies izbindu-se afară.

— Energia se creează continuu?

— Exact. Şi tocmai asta trebuie explicat publicului. Anti-gravitaţia nu este în esenţă un mecanism pentru a ridica nâve cosmice sau să revoluţioneze mişcarea mecanică.

Aceasta este mai degrabă o sursă de alimentare infinită de energie liberă, pentru că o parte din energia produsă poate fi folosită pentru menţinerea cîmpului care ţine acea porţiune a

universului întinsă. Ceea ce a inventat, fără să ştie, Ed Bloom, n-a fost anti-gravitaţia, ci primul succes în realizarea unui perpetuum mobile de speţa unu - cel care produce energie din nimic.

Pe un ton scăzut, am zis:

— Putea fi ucis oricare dintre noi de acea minge de biliard!, nu-i aşa, domnule Profesor? Putea ieşi afară în orice direcţie.

Priss a spus:

— Ei, tinere, fotonii care nu au masă pornesc dintr-o sursă luminoasă în orice direcţie; de aceea o lumînare aprinsă aruncă lumină în toate direcţiile. Moleculele de aer lipsite de masă pornesc în toate direcţiile din volumul cu gravitaţie zero, motiv pentru care întreg cilindrul iradiază. Mingea de biliard a fost însă numai un singur obiect. Ea putea ieşi în orice direcţie aleasă la întîmplare şi ea s-a întîmplat să fie aceea care trecea prin Ed.

Asta a fost. Toată lumea cunoaşte urmările. Omenirea avea energie liberă şi astfel avem lumea pe care o avem azi. Conducerea Uzinelor Bloom l-a însărcinat pe Profesorul Priss să dezvolte această energie şi, cu timpul, acesta a devenit la fel de bogat şi celebru cum fusese Bloom altădată. Şi, în plus, Priss mai avea şi doduă Premii Nobel.

Numai că...

Mereu mă gîndesc. Fotonii ţîşnesc dintr-o sursă de lumină în toate direcţiile, pentru că sînt creaţi chiar atunci şi n-au nici un motiv să se mişte în vreo direcţie anume. Moleculele de aer ies din cîmpul de gravitaţie zero în toate direcţiile, pentru că intră în acesta din toate direcţiile.

Cum rămîne însă cu o minge de biliard solitară, intrînd în interiorul unui cîmp de gravitaţie zero dintr-o direcţie anume, iese ea în aceeaşi direcţie, sau în orice direcţie?

M-am interesat subtil, dar fizicienii teoreticieni nu par a fi siguri şi nu găsesc nici o mărturie că Uzinele Bloom, singura organizaţie ce lucrează cu cîmpuri de gravitaţie zero, să fi experimentat vreodată ceva de genul acesta.

Odată, cineva de la organizaţie mi-a spus că, în conformitate cu teoria probabilităţii, un obiect ce intră dintr-o direcţie poate ieşi într-o direcţie aleasă la întîmplare. Dar atunci de ce nu încearcă să experimenteze?

S-ar putea, atunci...

S-ar putea ca o dată, totuşi, mintea lui Priss să fi acţionat rapid?

S-ar putea ca sub presiunea pe care Bloom încerca s-o exercite asupra lui, Priss să fi înţeles deodată ceva. El studiase radiaţia ce înconjura volumul cu gravitaţie zero. Se poate să-i fi înţeles cauza şi să fi fost sigur că orice intră în acel volum căpăta viteza luminii.

De ce, atunci, n-a spus nimic?

Un lucru este cert. Nimic din ce a făcut Priss la masa de biliard n-a fost întîmplător. El era un expert şi mingile de biliard se mişcau exact după cum vroia el. Stăteam chiar acolo. L-am văzut cum s-a uitat spre Bloom, apoi spre masă, ca şi cum ar fi calculat unghiurile.

L-am urmărit cum a lovit mingea. Am urmărit-o cum a ţîşnit din marginea mesei, intrînd în volumul cu gravitaţie zero şi îndreptîndu-se într-o anumită direcţie.

Pentru că, atunci cînd Priss a trimis mingea spre volumul cu gravitaţie zero - şi filmele tridimensionale confirmă ceea ce spun - ea fusese deja ţintită spre inima lui Bloom!

Accident? Coincidenţă?

Crimă?

BUFONUL

Noel Meyerhof consultă lista pe care şi-o pregătise şi alese cu ce să înceapă. Ca de obicei, se bizuia mai ales pe intuiţie.

Maşina din faţa lui îl reducea la proporţiile unui pitic, deşi ceea ce se vedea nu era decît o părticică infimă din trupul ei. Pe Meyerhof însă faptul nu-l impresiona. Vorbi cu siguranţa de sine a celui care se ştie stăpîn absolut:

— Johnson se întoarce inopinat acasă dintr-o călătorie de afaceri şi-şi găseşte nevasta în braţele celui mai bun amic. Trăgîndu-se stupefiat înapoi, zice: „Max! Eu sînt căsătorit cu doamna şi e de *datoria* mea să... Dar tu?...”

Bun, îşi spuse Meyerhof, şi-acum să lăsăm asta să se scurgă în pîntecele maşinii şi să se distileze.

— Salut, răsună o voce în spatele lui. Meyerhof şterse sunetul celor două silabe şi trecu pe neutru circuitul cu care lucra. Apoi se întoarse şi spune:

— Lucrez. Nu ştii să baţi la uşă?

Nu zîmbi, cum îl întîmpina de obicei pe Timothy Whistler, unul dintre analiştii-şefi şi colaboratorii săi cei mai apropiaţi, ci se încruntă ca şi cînd ar fi fost deranjat de-un străin. Expresia de iritare îi aşternu pe faţa uscăţivă un păienjeniş de riduri care păreau că se prelungesc pînă la rădăcina părului, zburlindu-l parcă mai mult ca oricînd.

Whistler ridică din umeri. Pumnii înfipţi în buzunare întinseră în cute drepte, verticale, pînza halatului său alb.

— Am bătut, dar n-ai răspuns. Becul roşu nu era aprins.

Meyerhof mormăi ceva nedesluşit. Nu era numai asta. Noul proiect ajunsese să-l preocupe atît de intens încît pierdea din vedere micile amănunte. Dar, pe de altă parte, nu-şi putea reproşa mare lucru. Era vorba de ceva important.

De ce era important, nu ştia, fireşte. Se întîmpla rar ca Marii Maeştri să ştie. Asta le conferea calitatea de Mari Maeştri: faptul că erau capabili să depăşească limitele raţiunii. Cum altfel ar fi putut mintea umană să se măsoare cu Multivac, gigantul de raţiune „solidificată”, lung de zece mile, cel mai complex computer construit vreodată?

— Lucrez, repetă el. Ai ceva important?

— Nimic urgent. Sînt cîteva lacune în răspunsul referitor la hiperspaţiu... (Whistler se legănă de pe-un picior pe altul şi arboră o expresie exagerată de îndoială.) Zici că *lucrezi*?

— Exact. Ai ceva împotrivă?

Whistler îşi plimbă privirea de la un capăt la celălalt al micii încăperi înţesate cu module peste module de relee, care alcătuiau acest mic compartiment al Multivacului.

— Dar... nu-i nimeni aici.

— Cine-a zis că e, sau c-ar trebui să fie?

— Păi, parcă povesteai una dintre poantele dumitale...

— Ei şi?

Whistler se sili să zîmbească.

— Doar nu-i spuneai un banc Multivacului?

Meyerhof se crispă.

— De ce nu?

— Chiar asta făceai?

— Da.

— De ce?

Meyerhof îl măsură cu privirea.

— Nu-s obligat să-ţi dau socoteală. Nu-s obligat să dau socoteală nimănui.

— Dumnezeule, bineînţeles că nu. Am întrebat din curiozitate, atîta tot... (Privi din nou împrejur, apoi se încruntă.) Mă rog, dacă lucrezi, o să plec.

— Chiar te rog, spuse Meyerhof.

Aşteptă ca Whistler să iasă, apoi apăsă furios pe butonul care aprindea becul roşu de la intrare.

Începu să se plimbe de colo-colo, încercînd să se calmeze. Să-l ia dracu pe Whistler! Să-i ia dracu pe toţi! Pentru că nu-şi dădea osteneala să păstreze faţă de toţi tehnicienii, faţă de toţi analiştii şi mecanicii ăştia distanţa care se cuvenea, pentru că-i trata de parcă şi ei ar fi fost artişti şi creatori, credeau că-şi pot permite orice.

Nici măcar un banc nu-s în stare să spună ca lumea! gîndi îndîrjit.

Şi-şi reaminti instantaneu problema care-l preocupa. Se aşeză din nou în faţa pupitrului. Să-i ia dracu pe toţi!

Reconecta circuitul maşinii şi spuse:

— În timp ce vaporul se luptă cu marea agitată de hulă,

stewardul se opreşte pe punte şi priveşte plin de compasiune pasagerul cramponat de balustradă, a cărui poziţie şi privire aţintită spre adîncuri sînt întruchiparea suferinţei celei mai crîncene. Bătîndu-l uşor pe umăr, omul din echipaj îi spune cu blîndeţe: „Curaj, domnule, ştiu că pare groaznic, dar nimeni n-a murit din rău de mare”. Pasagerul întoarce spre el faţa albă ca varul şi rosteşte cu voce stinsă: „Nu spune asta, prietene. Pentru numele lui Dumnezeu, nu spune asta. Numai speranţa morţii mă mai ţine în viaţă”.

*

Deşi preocupat, Timothy Whistler zîmbi şi salută cu un uşor semn din cap cînd trecu prin faţa biroului secretarei. Femeia îi întoarse zîmbetul.

O secretară umană, gîndi el, însemna o prezenţă arhaică în lumea computerizată a secolului XXI. Pe de altă parte, însă, părea firesc ca o asemenea funcţie să supravieţuiască tocmai aici, în citadela ciberneticii, în inima giganticei corporaţii mondiale care deţinea Multivacul. Cu uriaşul calculator acoperind orizontul, utilizarea unor computere inferioare pentru activităţi minore ar fi fost un gest de prost gust.

Cînd intră în biroul lui Abram Trask, reprezentantul oficial al guvernului îşi întrerupse ritualul solemn al aprinderii pipei. Ochii săi negri săgetară în direcţia vizitatorului.

— A, Whistler! Ia loc, ia loc.

Whistler se aşeză.

— Cred că s-a ivit o problemă, Trask.

Trask schiţă un zîmbet.

— Sper că nu una tehnică. Nu-s decît un politician ignorant. (Era una din expresiile lui favorite.)

— E vorba de Meyerhof.

Trask se afundă brusc în scaun şi afişă un aer profund nefericit.

— Eşti sigur?

— Destul de sigur.

Whistler înţelegea prea bine indispoziţia subită a interlocutorului său. Trask era funcţionarul guvernamental acreditat pe lîngă Divizia Computere şi Automatizare a Departamentului de Interne. Avea în sarcină problemele

referitoare la sateliţii umani ai Multivacului, întocmai cum sateliţii cu pregătire tehnică aveau în sarcină problemele legate de Multivac însuşi.

Dar un Mare Maestru era mai mult decît un simplu satelit. Mai mult chiar decît o simplă fiinţă umană.

Încă din prima perioadă a istoriei Multivacului devenise evident că punctul nevralgic era procedura de interogare. Multivac putea să rezolve problemele omenirii, *toate* problemele, *dacă*... dacă i se puneau întrebări semnificative. Dar, pe măsură ce cunoştinţele se acumulau într-un ritm din ce în ce mai rapid, găsirea unor asemenea întrebări devenea din ce în ce mai dificilă.

Numai raţiunea nu era suficientă. Pentru a formula întrebările potrivite era nevoie de o intuiţie ieşită din comun, de facultăţi asemănătoare (dar superioare) celor pe care le posedau marii maeştri ai şahului. Era nevoie de o minte aidoma celei care este capabilă, în cîteva minute, să aleagă cea mai bună mişcare dintre miliardele de mişcări posibile pe o tablă de şah.

Trask se foi în scaun.

— Şi, ce-a făcut Meyerhof?

— A introdus un program de interogare care mă nelinişteşte.

— Ei asta-i! Atîta tot? Nu poţi împiedica un Mare Maestru să pună în aplicare orice procedură de interogare crede el de cuviinţă, Whistler. Nici dumneata, nici eu nu sîntem competenţi să judecăm valoarea întrebărilor sale, după cum sînt sigur că ştii prea bine.

— Ştiu. Fireşte ca ştiu. Dar îl ştiu şi pe Meyerhof. Dumneata îl cunoşti personal?

— Dumnezeule mare, nu. Cine ajunge să cunoască personal un Mare Maestru?

— N-o lua aşa, Trask. Sînt oameni de care-ar trebui să ne fie milă. Te-ai gîndit vreodată ce-nseamnă să fii Mare Maestru? Să ştii că-n toată lumea nu mai sînt decît vreo zece ca tine? Să ştii că nu se descoperă decît unul sau doi la o generaţie? Să ştii că lumea depinde de tine, că mii de matematicieni, de logicieni, de psihologi, de fizicieni se bizuie pe tine?

Trask ridică din umeri şi murmură:

— Dumnezeule mare, eu m-aş simţi stăpînul lumii...

— N-aş crede, replica nerăbdător analistul-şef. Nu se simt stăpînii nimănui. N-au pe nimeni cu care să vorbească de la egal la egal. Se simt complet izolaţi. Ascultă: Meyerhof nu lasă să-i scape nici o ocazie de a se afla în societate. Nu e căsătorit, fireşte, nu bea, n-are deloc o natura sociabilă... Totuşi, îşi dă silinţa să fie mereu printre oameni pentru că are nevoie de asta. Şi ştii ce face cînd se află în compania noastră, adică măcar o dată pe săptămînă?

— Habar n-am, răspunse omul guvernului. Toate astea-s noi pentru mine.

— Face pe bufonul.

— Poftim?!

— Spune bancuri. Bancuri bune. E formidabil. Orice banc, cît de vechi, cît de răsuflat, devine irezistibil cînd îl auzi din gura lui. Ştie să spună bancuri. E un talent.

— Înţeleg. Păi, foarte bine...

— Sau foarte rău. Bancurile astea sînt importante pentru el. (Whistler îşi sprijini coatele pe biroul lui Trask şi începu să-şi roadă o unghie de la degetul mare, privind în gol. Apoi reluă:) Meyerhof e deosebit, ştie că e deosebit şi bancurile pe care le povesteşte reprezintă pentru el unicul mod în care simte ca ne poate determina pe noi, oamenii obişnuiţi, să-l acceptam. Ne distrăm, rîdem în hohote, îl batem pe umăr şi uităm că e Mare Maestru. Bancurile sînt singura lui legătură cu noi, ceilalţi.

— Tot ce-mi spui e foarte interesant. Nu te ştiam atît de bun psiholog. Dar care-i necazul?

— Necazul? Ce crezi că s-ar întîmpla dacă Meyerhof ar ajunge în criză de bancuri?

Reprezentantul guvernului îl privi nedumerit.

— Cum adică?

— Dacă ar începe să se repete? Dacă publicul său ar începe să rîdă cu mai puţina poftă sau n-ar mai rîde deloc? Bancurile sînt tot ce-l leagă de noi. Fără ele, ar rămîne singur şi, în situaţia asta, ce s-ar întîmpla cu el? Nu uita, Trask, că Meyerhof este unul dintre cei vreo zece oameni de care omenirea nu se poate dispensa. Nu putem îngădui să păţească vreun accident. Şi nu mă refer numai la aspectul fizic. Nu putem îngădui nici măcar să fie nefericit. Cine ştie dacă asta nu i-ar afecta intuiţia...

— Şi? A început să se repete?

— Nu mi separe, dar am impresia că el aşa crede.

— Pe ce te bazezi?

— L-am surprins spunîndu-i bancuri Multivacului.

— Aiurea!

— Să fi fost doar o întîmplare? Am intrat pe nepusă masă şi m-a dat afară. Era furios. De obicei e destul de amabil. Nu mi se pare deloc în regulă faptul că intrarea mea nedorită l-a deranjat într-atît. Ce-i sigur însă este că-i spunea un banc computerului şi sînt convins că bancul făcea parte dintr-o serie.

— Dar în ce scop?

Whistler dădu din umeri şi-şi frecă bărbia cu dosul mîinii.

— M-am gîndit şi la asta. Cred că încearcă să acumuleze un stoc de glume în memoria Multivacului, ca apoi să obţină variante noi. Înţelegi la ce mă refer, nu? E pe cale să conceapă un fel de bufon mecanic, în aşa fel încît să aibă la dispoziţie un număr infinit de bancuri şi să scape de obsesia că ele s-ar putea vreodată epuiza.

— Dumnezeule mare!

— Obiectiv vorbind, n-ar fi nimic rău în asta, dar consider îngrijorător faptul că un Mare Maestru începe să utilizeze Multivacul pentru a-şi rezolva probleme personale. Toţi Marii Maeştri prezintă o oarecare instabilitate mentală inerentă şi trebuie să fie supravegheaţi. Poate că Meyerhof începe să se apropie de limita dincolo de care un Mare Maestru este iremediabil pierdut.

Trask întrebă cu voce egală:

— Şi ce crezi c-ar trebui să fac eu?

— Să verifici ipoteza mea. Sînt poate prea legat de el pentru a-l judeca bine şi, oricum, aprecierea oamenilor nu-i specialitatea mea. Dumneata eşti politician; problema e mai degrabă de competenţa dumitale.

— Problema oamenilor, poate. Dar nu şi cea a Marilor Maeştri.

— Şi ei tot oameni sînt. Pe de altă parte, cine să se ocupe de asta?

Trask începu să bată cu degetele în tăblia biroului.

— Presupun că eu trebuie să mă ocup, rosti el în cele din urmă.

*

— Un flăcău de la ţară, i se adresă Meyerhof Multivacului, culegea flori de cîmp pentru drăguţa lui cînd, deodată, se pomeneşte la cîţiva metri de un taur care, privindu-l ţintă, începe să rîcîie cu copita pămîntul, într-un mod ameninţător. Zărind un fermier care stătea rezemat de partea cealaltă a unui gard destul de îndepărtat, flăcăul strigă spre el: „Hei, taică, nu-i nici un pericol cu taurul ăla de colo?” Cîntărind cu un ochi critic situaţia, fermierul azvîrle un scuipat din colţul gurii şi răspunde: ,,Cu tauru' nu-i pericol defel”. Apoi, după alt scuipat, adaugă: ,,Da' nu şi cu mătăluţă, bag seama”.

Meyerhof se pregăti să treacă la următoarea glumă, cînd primi convocarea.

De fapt, nu era chiar convocare. Nimeni nu *convoacă* un Mare Maestru. Era un mesaj prin care i se comunica faptul că Şeful Diviziei, Trask, dorea foarte mult să-l vadă pe Marele Maestru Meyerhof, dacă Marele Maestru Meyerhof putea să-i acorde cîteva minute din timpul său preţios.

Meyerhof ar fi putut să ignore liniştit mesajul şi să-şi vadă de treabă. Nu era obligat să se supună regulamentelor de ordine interioară.

Pe de altă parte însă, dacă ar fi procedat astfel, Trask ar fi continuat să-l sîcîie – oh, cu deosebit respect, fireşte, dar ar fi continuat să-l sîcîie.

Aşa că bloca circuitele adecvate ale Multivacului, aprinse becul roşu care oprea intrarea în laborator în absenţa lui şi plecă spre biroul lui Trask.

*

Trask tuşi. Se simţea uşor intimidat de expresia înverşunată de pe chipul vizitatorului său.

— Spre marele meu regret, Maestre, n-am avut pînă acum ocazia să ne cunoaştem.

— V-am transmis rapoarte, replică sec Meyerhof.

Trask se întrebă ce se afla înapoia acelor ochi inteligenţi, scăpărători. Era dificil să şi-l imagineze pe Meyerhof, cu faţa lui

prelungă, cu părul negru ţepos şi aerul său iritat, abandonîndu-şi severitatea pentru a spune bancuri.

— Nu prin rapoarte se pot cunoaşte oamenii. Am... am auzit că posedaţi o minunată rezervă de anecdote.

— Sînt un bufon, domnule. Asta-i expresia care se foloseşte. Bufon.

— Nimeni nu v-a calificat astfel, Maestre. Mi s-a spus doar că...

— Dă-i dracului! Nu-mi pasă ce v-au spus. (Se apleca brusc deasupra biroului lui Trask şi-şi îngustă ochii.) Vreţi să vă spun un banc?

— Sigur că da, neapărat, se grăbi să răspundă reprezentantul guvernului, străduindu-se să para cordial.

— Bun. Poftiţi un banc: Doamna Jones îşi aruncă privirea pe bileţelul ieşit din cîntarul-oracol automat pe care s-a urcat soţul ei după ce a introdus un bănuţ. „George”, zice ea, „aici scrie că eşti tandru, inteligent, destoinic, clarvăzător şi că placi femeilor”. Apoi, întorcînd tichetul, adăugă: „Se-nşeală pînă şi-n privinţa greutăţii”.

Trask izbucni în rîs. Nici dac-ar fi vrut n-ar fi putut să nu rîdă. Deşi poanta era previzibilă, naturaleţea cu care Meyerhof reprodusese întocmai dispreţul batjocoritor din vocea femeii şi grimasa pe care-o mimase pentru a sublinia aciditatea replicii provocasem instantaneu hazul politicianului.

— Ce-i de rîs? întrebă brusc Meyerhof.

Trask conteni din rîs.

— Poftim?

— Am întrebat, ce-i de rîs în asta? De ce rîdeţi?

— Păi, se strădui să explice Trask, ultimă frază aruncă o lumină nouă asupra celor dinainte. Caracterul neaşteptat al...

— Esenţialul, îl întrerupse Meyerhof, este că am înfăţişat un soţ umilit de soţia sa; o căsătorie ratată, în care soţia este încredinţată că soţul nu posedă nici o calitate. Dar pe dumneavoastră chestia asta vă face să rîdeţi. Dacă aţi fi în locul soţului aţi găsi că-i hazliu?

Stătu o clipă pe gînduri, apoi zise:

— Să-ncercăm alt banc: Abner stă la căpătîiul soţiei sale, plîngînd cu sughiţuri. Soţia, pe patul de moarte, îşi adună ultimele puteri şi se ridică într-un cot: „Abner”, şopteşte ea, „nu vreau să ajung înaintea lui Dumnezeu fără a-mi fi mărturisit

păcatul”. „Lasă”, murmură tulburat soţul, „lasă, draga mea. Culcă-te, stai liniştită”. „Nu pot”, suspină ea.,Trebuie să-ţi spun, altfel sufletul meu nu-şi va găsi niciodată odihna. Ţi-am fost necredincioasă, Abner. Te-am înşelat. Chiar în această casă, acum mai puţin de-o lună...” „Ştiu, scumpa mea”, răspunde Abner cu voce blîndă, „ştiu tot. Altfel de ce te-aş fi otrăvit?”

Trask încercă din răsputeri să rămînă sobru, dar nu izbuti pe de-a-ntregul. Îşi înăbuşi imperfect chicotul.

Meyerhof spuse:

— Va să zică şi asta-i de rîs. Adulter. Crimă. Numai lucruri hazlii.

— Ei drăcie, protesta Trask, dar s-au scris cărţi care analizează umorul.

— Într-adevăr. Am citit şi eu destule. Ba pe cele mai multe le-am citit şi Multivacului. Dar autorii acestor cărţi nu emit decît presupuneri. Unii susţin că rîdem fiindcă ne simţim superiori personajelor din anecdote. Alţii pretind că-i vorba de descoperirea bruscă a unei incongruităţi, sau de slăbirea bruscă a unei tensionări, sau de reinterpretarea bruscă a unor evenimente. Chiar atît de simplu să fie? Diverse persoane rîd la diverse bancuri. Nu există glumă universală. Unii nu rîd la nici un fel de glume. Important însă e faptul că omul este singurul animal înzestrat cu simţul umorului, singurul animal care rîde.

— Am înţeles, zise deodată Trask. Încercaţi să analizaţi umorul. Acesta-i motivul pentru care transmiteţi o serie de bancuri Multivacului.

— Cine v-a spus asta?... Ah, Whistler, bineînţeles, îmi amintesc. M-a surprins în timp ce lucram. Şi?

— Nimic.

— Aveţi vreo obiecţie cu privire la dreptul meu de a adăuga orice cred de cuviinţă fondului general de cunoştinţe al Multivacului sau de a pune orice întrebare doresc?

— Nicidecum, răspunse prompt Trask. De altfel nu mă îndoiesc că asta va deschide calea pentru noi analize de un deosebit interes pentru psihologi.

— Hm... Poate. Dar ceea ce mă frămîntă pe mine este ceva mai important decît o analiză generală a umorului. Vreau să pun o anumită întrebare. De fapt, două întrebări.

— Şi anume?

Trask se întrebă dacă Marele Maestru avea să-i răspundă.

Ştia că n-ar fi putut să-l oblige, dacă el refuza.

Dar Meyerhof spuse:

— Prima întrebare e: de unde vin bancurile?

— Ce?!

— Cine le inventează? Uite ! Cu vreo lună în urmă am fost la o petrecere. S-au povestit o mulţime de bancuri. Ca de obicei, pe cele mai multe le-am spus eu şi, ca de obicei, nătărăii s-au prăpădit de rîs. Poate că bancurile le-au stîrnit într-adevăr hazul sau poate c-au vrut doar să-mi facă plăcere. În orice caz, un individ şi-a permis să mă bată pe umăr şi să-mi spună: „Meyerhof, ştii mai multe bancuri decît oricare ins pe care l-am cunoscut vreodată". Sînt sigur că spunea adevărul, dar remarca m-a pus pe gînduri. Nu ştiu cîte sute sau poate mii de bancuri am povestit în viaţa mea, dar fapt e că n-am inventat nici unul. Nici măcar unul singur. N-am făcut altceva decît să le reproduc. Singura mea contribuţie este povestitul. Fie că le auzisem de la alţii, fie că le citisem. Dar nici cei de la care le-am auzit, nici cei care le-au scris nu le-au creat ei. N-am întîlnit pe nimeni care să pretindă c-a inventat un banc. Toată lumea spune: „Am auzit una bună" sau „Ştii bancul cu...?" *Toate bancurile sînt vechi!* Acesta-i şi motivul decalajului lor social. Bancurile pe tema răului de mare, de pildă, continuă să circule, deşi răul de mare a devenit uşor de prevenit în zilele noastre şi nu-l mai resimte nimeni. Sau bancurile cu cîntare-oracol automate, ca bancul pe care vi l-am spus adineaori, deşi asemenea maşini nu se mai găsesc decît în magazinele de antichităţi. Deci, cine inventează bancurile?

— Va să zică *asta* vreţi să descoperiţi? întrebă Trask şi fu cît pe ce să adauge: „Dumnezeule mare, dar cui îi pasă?" Se stăpîni însă la timp. Întrebările unui Mare Maestru erau întotdeauna semnificative.

— Bineînţeles că asta vreau să descopăr. Să privim altfel problema. Nu numai că bancurile sînt vechi, dar ele *trebuie* să fie vechi pentru a avea haz. Este esenţial ca o glumă să nu fie originală. Există o varietate de umor care este, sau poate fi, originală: calamburul. Am auzit calambururi create în mod evident spontan. Am inventat şi eu cîteva. Dar nimeni nu rîde la asemenea glume. La calambur nu se rîde. Se ricanează. Cu cît e mai bun calamburul, cu atît se ricanează mai tare. Umorul original nu stîrneşte rîsul. De ce?

— Habar n-am.

— Foarte bine. Atunci să aflăm. După ce am transmis Multivacului toate informaţiile pe care le-am considerat utile cu privire la subiectul umorului, îl alimentez acum cu bancuri selecţionate.

— Selecţionate pe ce criteriu? întrebă Trask.

— Nu ştiu, răspunse Meyerhof. Bancuri care mi se par mie potrivite. Întîmplător, sînt Mare Maestru.

— Oh, desigur. Desigur.

— Pe baza acestor bancuri şi a filosofiei generale a umorului, vreau ca Multivac să stabilească originea bancurilor, dacă poate. Şi fiindcă Whistler e la curent şi a găsit cu cale să vă informeze, anunţaţi-l ca poimîine să fie prezent în Laboratorul de analiză. Cred că va avea puţin de lucru.

— Sigur că da. Pot să asist şi eu?

Meyerhof dădu din umeri. Era limpede că prezenţa sau absenţa lui Trask îl lăsa rece.

*

Meyerhof alese cu deosebită atenţie ultimul banc al seriei. În ce anume consta atenţia, n-ar fi putut spune, însă trecuse în revistă zeci de posibilităţi, testîndu-le şi retestîndu-le inefabila calitate a semnificaţiei.

— Ug, omul cavernelor – începu el – îşi vede consoarta alergînd spre el cu faţa scăldată în lacrimi. „Ug, Ug!” strigă ea disperată. „Fă ceva, un tigru a intrat în peştera maică-mii. Fă ceva!” Ug scoate un mîrîit, reîncepe să roadă ciolanul de bivol şi bombăne: ,,Dă-l dracului! Cui îi pasă ce-o să pătimească un tigru?”

Apoi Meyerhof formulă cele două întrebări şi se lăsa pe speteaza scaunului, închizînd ochii. Terminase.

*

— Nu mi s-a părut nimic în neregulă, îi spuse Trask lui Whistler. Mi-a explicat destul de binevoitor ce urmăreşte şi chiar dacă-i o treabă ciudată, nu-i ilegala.

— Ce *pretinde el* că urmăreşte, rectifică Whistler.

— Mă rog. Oricum, nu pot opri activitatea unui Mare

Maestru numai pe baza unei bănuieli. E într-adevăr cam bizar dar, în definitiv, toţi Marii Maeştri sînt puţin bizari. În nici un caz, nu mi s-a părut că n-ar fi în toate minţile.

— Să foloseşti Multivacul ca să afli provenienţa bancurilor! mormăi nemulţumit analistul-şef. Asta-i treabă de om în toate minţile?

— Ce ştim noi? replică iritat Trask. Ştiinţa a progresat în aşa măsură încît singurele probleme neelucidate încă au rămas cele ridicole. Celelalte au fost demult enunţate, analizate şi rezolvate.

— Degeaba. Pe mine tot mă îngrijorează.

— Faptul e consumat, Whistler. O să mergem la Meyerhof şi-ai să analizezi răspunsul Multivacului, dacă a dat vreun răspuns. În ceea ce mă priveşte, singura mea sarcină este să mă ocup de aspectul birocratic al lucrurilor. Dumnezeule mare, ce să fac dacă nu ştiu nici măcar cu ce se ocupă un analist-şef ca dumneata, în afară de faptul că trebuie să analizeze.

— E destul de simplu, zise Whtetler. Un Mare Maestru, ca Meyerhof, pune întrebări, iar Multivac le formulează automat în cantităţi şi operaţii. Echipamentele necesare pentru transformarea cuvintelor în simboluri constituie porţiunea cea mai vastă din imensul ansamblu al computerului. Multivac dă apoi răspunsul în cantităţi şi operaţii, fără însă a le traduce iarăşi în cuvinte, cu excepţia cazurilor celor mai simple sau de rutină. Dacă ar fi fost proiectat în aşa fel încît să rezolve şi problema traducerii integrale, dimensiunile sale ar fi fost de patru ori mai mari.

— Aha! Aşadar treaba dumitale este să traduci simbolurile în cuvinte?

— A mea şi a altor analişti. Ori de cîte ori este necesar, folosim computere mai mici, special concepute pentru a ne facilita munca. (Whistler zîmbi strîmb.) Asemenea preoteselor din anticul Delphi, Multivac emite răspunsuri oraculare şi enigmatice. Numai că-n vremurile noastre există interpreţi.

Ajunseseră. Meyerhof aştepta. Whistler întrebă pe un ton glacial:

— Care sînt circuitele pe care le-aţi folosit, Maestre?

Meyerhof îi răspunse şi Whistler se apucă de lucru.

*

Trask încerca să urmărească desfăşurarea operaţiilor, dar nu înţelegea nimic. Reprezentantul guvernului privi cum se derula o bandă acoperită cu puncte mărunte care formau arabescuri misterioase. Marele Maestru Meyerhof aştepta cu un aer indiferent lîngă maşină, în timp ce Whistler urmărea curgerea benzii. Analistul se echipase cu o pereche de căşti prevăzute cu microfon şi din cînd în cînd murmura instrucţiuni pentru asistenţii săi aflaţi în alte încăperi, unde dirijau contorsiunile electronice ale altor computere.

În răstimpuri, Whistler asculta încordat, apoi manevra cu repeziciune tastele unei claviaturi complicate, pe care erau marcate simboluri ce aminteau vag de semnele matematice.

Trecu astfel mai bine de-o oră.

Expresia încruntată de pe chipul lui Whistler se accentua. La un moment dat, analistul îşi înălţă privirea spre ceilalţi doi şi bolborosi: „E de necre...”, apoi se întrerupse şi-şi reluă lucrul.

În cele din urmă, spuse cu voce răguşită:

— Pot să vă dau un răspuns neoficial. Pentru răspunsul oficial trebuie să aşteptăm analiza completă. Vreţi să cunoaşteţi răspunsul neoficial?

— Dă-i drumul, spuse Meyerhof.

Trask încuviinţă cu un semn din cap.

Whistler îl fulgeră cu privirea pe Marele Maestru.

— O întrebare aberantă nu poate primi decît un răspuns... începu el, apoi continuă ursuz: Multivac indică o origine extraterestră.

— Ce-ai spus?! exclamă Trask.

— N-aţi auzit? Glumele de care rîdem n-au fost inventate de oameni. Multivac a analizat toate datele care i-au fost furnizate şi unicul răspuns posibil, conform acestor date este că o inteligenţă extraterestră a creat bancurile, toate bancurile, şi le-a plasat în anumite cugete umane, în momente şi locuri anume alese, astfel încît nici un om să nu fie conştient c-ar fi inventat vreunul. Toate glumele ulterioare nu-s decît variaţiuni minore şi adaptări ale originalelor primordiale.

Meyerhof scoase o exclamaţie triumfătoare.

— Toţi umoriştii, rosti el, nu fac altceva decît să reactualizeze bancuri vechi. E lucru bine ştiut. Răspunsul este corect.

— Dar de ce? întrebă Trask. În ce scop să fi inventat bancurile?

— Multivac spune, răspunse Whistler, că singurul scop în concordanţă cu toate datele e că bancurile sînt destinate studiului psihologiei umane. Noi studiem psihologia şoarecilor punîndu-i să parcurgă labirinturi. Şoarecii nu ştiu asta şi n-ar şti nici dacă ar fi conştienţi de ceea ce se întîmplă; dar nu-s conştienţi. Aceste inteligenţe străine studiază psihologia omului observînd reacţiile individuale la anecdote selectate în mod judicios. Fiecare om reacţionează altfel... Probabil că aceste inteligenţe sînt faţă de noi ceea ce sîntem noi faţă de şoareci, adăugă el, cutremurîndu-se.

Privind în gol, Trask zise:

— Marele Maestru spunea că omul este singurul animal înzestrat cu simţul umorului. S-ar părea deci ca acest simţ ne-a fost inoculat din afară.

— Iar posibilul nostru umor, care provine din interior, nu stîrneşte rîsul, adaugă excitat Meyerhof. Mă refer la calambururi.

— E de presupus, spuse Whistler, că extratereştrii suprimă reacţiile la glume spontane pentru a evita orice confuzie.

Ca şi cînd ar fi încercat să se smulgă dintr-un vis urît, Trask zise:

— Dumnezeule mare, veniţi-vă în fire! Doar n-o sa credeţi una ca asta!

Analistul-şef îl privi cu răceală.

— E răspunsul Multivacului. Tot ce se poate conchide în acest moment. Multivac i-a indicat pe adevăraţii bufoni ai universului şi dacă vrem să aflăm mai multe, problema va trebui să fie aprofundată. (Şi Whistler adăugă în şoaptă:) Dacă cineva îndrăzneşte s-o aprofundeze.

Brusc, Marele Maestru Meyerhof spuse:

— Am pus doua întrebări. Deocamdată am primit răspuns numai la prima. Cred că Multivac are suficiente date pentru a răspunde şi la a doua.

Whistler ridică din umeri. Părea sleit de puteri.

— Cînd un Mare Maestru crede ca există suficiente date, zise el, nu văd cum aş putea obiecta. Care era a doua întrebare?

— Am întrebat: ce consecinţe va avea asupra rasei

umane descoperirea răspunsului la cea dintîi întrebare?

— De ce-aţi întrebat asta? vru să ştie Trask.

— Pentru că aşa am simţit eu, replică Meyerhof.

— Nebunie, totul e nebunie, murmură Trask şi se întoarse cu spatele. Era conştient de modul straniu în care schimbase rolul cu Whistler. Acum el era cel care acuza de demenţă. Strînse cu putere din pleoape. Zadarnic încerca să se amăgească. În cincizeci de ani, nimeni nu putuse să pună la îndoială asociaţia dintre un Mare Maestru şi Multivac şi să-şi vadă îndoielile confirmate.

Whistler lucra în tăcere, cu dinţii încleştaţi. Urmărea din nou complicatul program al Multivacului şi al maşinilor auxiliare. Trecu încă o oră. În sfîrşit, analistul-şef îşi smulse căştile de pe cap şi emise un hohot sec.

— E un adevărat coşmar!

— Care-i răspunsul? întrebă Meyerhof. Mă interesează concluziile Multivacului, nu ale dumitale.

— Perfect. Poftim: Multivac declară că în momentul în care un singur om va descoperi adevărul asupra acestei metode de analiză psihologică a minţii umane, ea va deveni inutilizabilă ca tehnică obiectivă pentru puterile extraterestre care o folosesc în acest moment.

— Vrei să spui că nu se vor mai transmite glume omenirii? întrebă Trask cu voce joasă. Sau ce vrei să spui?

— Nu mai există bancuri, zise Whistler. *Din acest moment!* Multivac a spus: „în acest moment”. Experienţa a încetat *în acest moment!* Va trebui să se introducă o tehnică nouă.

Cîteva minute rămaseră nemişcaţi, privindu-se unii pe alţii.

Într-un tîrziu, Meyerhof spuse cu voce tărăgănată:

— Multivac are dreptate.

Cu chipul descompus, Whistler murmură:

— Ştiu.

Pînă şi Trask rosti în şoaptă:

— Da, negreşit.

Meyerhof fu cel care aduse dovada decisivă. Meyerhof, povestitorul de bancuri desăvîrşit.

— S-a terminat, într-adevăr, spuse el. Gata. Încerc de cinci minute şi nu-mi vine în minte nici un banc. Nici măcar unul

singur! Şi sînt încredinţat că dacă voi citi vreunul într-o carte, n-am să rîd.

— Darul umorului ne-a fost luat, şopti mohorît Trask. Oamenii nu vor mai rîde niciodată.

Rămaseră imobili, privind în gol, simţind cum lumea se reduce la dimensiunile unei cuşti de şoareci – o cuşcă din care labirintul fusese scos şi în locul lui avea să urmeze... altceva.

BUN GUST

[din volumul de povestiri „Vântul schimbării”]

1

Era cât se poate de clar pentru oricine că toate acestea nu s-ar fi întâmplat – familia nu ar fi fost făcută de ruşine şi lumea de pe Gammer nu ar fi fost şocată şi îngrozită – dacă Chawker cel Mic nu ar fi făcut Marele Tur.

Nu era propriu-zis ilegal să faci Marele Tur, dar, pe Gammer cel puţin, faptul respectiv nu era întru totul acceptat din punct de vedere social. Trebuie să recunoaştem că Chawker cel Bătrân fusese de la bun început împotrivă, dar mai apoi Doamna Chawker îi luase partea celui mic şi, uneori, nu te poţi pune cu mamele. Chawker cel Mic era al doilea copil al ei (amândoi băieţi, după cum se întâmplase să fie) şi, cum alţii nu mai putea să aibă, nu era de mirare că ţinea la el ca la ochii din cap.

Fiul ei cel mic vrusese să vadă Celelalte Lumi de pe Orbită şi promisese să nu stea mai mult de un an. Doamna jelise o vreme, lăsându-se pradă unei cumplite lâncezeli, apoi, în cele din urmă, se ştersese la ochi şi avusese o discuţie între patru ochi cu Chawker cel Bătrân – şi Chawker cel Mic plecase.

Acum se întorsese, exact după un an (era un tânăr care se ţinea întotdeauna de cuvânt; în plus, susţinerea financiară din partea Bătrânului ar fi încetat chiar dacă ar fi întârziat o singură zi), şi familia sărbătorea evenimentul.

Cel Bătrân îşi pusese o cămaşă nouă, neagră şi lucioasă, dar nu se abţinea să nu strâmbe în permanenţă din nas a neîncredere, şi nici nu catadicsea să întrebe oarece amănunte. Lumile Celelalte nu-l interesau – nu-l interesau *deloc* – cu felul lor primitiv de a mânca şi cu obiceiurile lor ciudate (care nu erau cu nimic mai bune decât cele ale pământenilor, despre care cei de pe Gammer nu aduceau *niciodată* vorba).

– Tenul ţi s-a pătat şi ţi s-a murdărit, Chawker cel Mic! a zis Cel Bătrân strângând din buze. (Folosirea numelui întreg îi arăta nemulţumirea.)

Tânărul a râs şi pielea curată a feţei sale oarecum înguste s-a încreţit.

– M-am ferit cât am putut de soare, Bătrâne al meu, dar cei de pe Lumile Celelalte nu îngăduiau asta întotdeauna.

Doamna Chawker nu îngăduia nici ea să se afirme aşa ceva despre fiul său şi, prin urmare, i-a luat apărarea, cu căldură în glas:

– Dar nu s-a pătat deloc, Bătrâne! A căpătat doar o nuanţă mai caldă.

– De la Soare, a mormăit nemulţumit Cel Bătrân. Te pomeneşti că s-o fi ocupat să şi scurme prin mizeriile lor de-acolo.

– De lucrat pământul, asta n-am făcut-o, Bătrâne al meu. E o muncă grea. Din când în când, însă, am vizitat cuvele de ciuperci.

Chawker cel Mare, mai în vârstă decât Cel Mic cu trei ani, cu faţa mai lată, mai împlinit la trup, dar în rest semănându-i mult, oscila intre invidia că fratele său mai tânăr văzuse Celelalte Lumi de pe Orbită şi repulsia pe care acest gând i-o provoca.

– Ai mâncat din Baza lor, Cel Mic? a întrebat el.

– A trebuit să mănânc ceva, a răspuns Chawker cel Mic. Bineînţeles, au fost şi pachetele dumitale, Doamnă a mea. O adevărată salvare... uneori.

– Presupun, a intervenit din nou Cel Bătrân, dezgustat, că Baza era de nemâncat pe acolo. Cine ştie ce mizerii colcăie în ea!

– Nu-i chiar aşa, Bătrâne al meu!

Chawker cel Mic a făcut o pauză, ca şi cum ar fi încercat să aleagă cuvintele, apoi a ridicat din umeri.

– Păi, cum să zic, păstrează trupul şi sufletul dimpreună. Ajungi să te obişnuieşti cu ea. Mai mult de-atât nu voi spune... Dar, Doamnă Bătrână a mea, sunt *atât* de fericit că am ajuns acasă! Luminile sunt atât de calde şi de blânde!

– După câte văd, te-ai săturat de soare! a rânjit Cel Bătrân. *Ai ţinut insă morţiş* să te duci. În fine, bine ai revenit în Lumea Interioară, cu lumina şi căldura controlate de noi, ferită de strălucirea şi dogoarea soarelui! Bine ai revenit în pântecul omenirii, cum spune proverbul!

– Şi totuşi, sunt fericit că am plecat, a mai spus tânărul.

Vă daţi seama, opt lumi diferite îţi oferă o perspectivă pe care altfel n-ai cum s-o dobândeşti...

– Şi pe care ar fi fost mai bine să n-o ai, l-a mustrat Cel Bătrân.

– Nu sunt chiar atât de sigur de asta, a răspuns Chawker cel Mic, şi pleoapa de sus de la ochiul drept i-a tremurat abia perceptibil când a privit spre Cel Mare. Acesta a strâns din buze, dar nu a rostit nici un cuvânt.

2

A fost un adevărat ospăţ. Toţi s-au văzut nevoiţi să recunoască asta, şi în cele din urmă chiar Chawker cel Mic, care fusese cel mai lacom la început, a fost primul care a împins farfuria la o parte. N-avea de ales; altminteri, Doamna i-ar fi adus probă după probă din ceea ce părea a fi o cămară fără fund.

– Doamnă a mea, a vorbit el, plin de afecţiune, limba îmi este obosită. Nu mai pot să gust nimic.

– Nu mai guşti? s-a arătat mirată Doamna. Ce aiureli mai sunt şi astea? La aşa ceva te pricepi la fel de bine ca însuşi Marele Bătrân. Când aveai şase ani, erai deja un Degustător; doar ne-ai dovedit-o de atâtea ori. Nu era condiment pe care să nu-l poţi detecta, la vârsta când nici măcar nu puteai să le pronunţi numele cum trebuie.

– Papilele gustative îşi pierd fineţea când nu sunt folosite, a spus Chawker cel Bătrân, posomorât. Plimbatul prin Lumile Celelalte poate să strice omul de tot...

– Serios? Atunci hai să vedem, s-a răţoit Doamna. Cel Mic al meu, spune-i Bătrânului tău cel plin de neîncredere ce ai mâncat!

– În ordinea în care le-ai servit? a întrebat Chawker cel Mic.

– Exact. Demonstrează-i că-ţi aduci aminte.

Chawker cel Mic a închis ochii şi s-a încruntat puţin.

– Nu se poate spune că-i un test cinstit, a murmurat el. M-am bucurat atât de mult de gusturi încât nu am stat să le analizez. În plus, a trecut atâta vreme...

– Vezi, Doamnă, vezi? a rânjit Cel Bătrân. Găseşte scuze ca să n-o facă!

– Dar o să încerc, a adăugat repede tânărul. În primul rând, materialul de bază pentru tot ce am îmbucat aici provine din cuvele de ciuperci ale Sectorului de Est, mai precis dintr-al treisprezecelea coridor dinlăuntrul lui, zic eu, doar dacă nu cumva s-au produs mari schimbări în lipsa mea.

– Nu s-a schimbat nimic, aşa că ai dreptate, a exclamat Doamna cu satisfacţie.

– Şi a costat o avere, a adăugat Cel Bătrân.

– S-a întors fiul risipitor, s-a băgat în vorbă şi Chawker cel Mare, adoptând un ton cam acru, şi trebuie să tăiem ciuperca a mai grasă, cum zice proverbul... Spune adaosurile, Cel Mic, cu condimente cu tot, dacă poţi!

– Păi, a început Chawker cel Mic, primul strat a fost multă Dimineaţă de Primăvară, cu Frunze Proaspete pe deasupra, şi un praf de Spara-Rămurea...

– Perfect adevărat! a exclamat din nou Doamna, zâmbind fericită.

Chawker cel Mic a continuat – ţinându-şi mereu ochii închişi, pentru a-şi aminti – să descrie lista de bucate, punându-şi la încercare cu deosebită plăcere memoria gustativă, răsfoind parcă pe îndelete aromele şi consistenţele probelor. A sărit peste cea de-a opta, dar apoi s-a întors la ea.

– Asta, a murmurat el, mă nedumereşte. Chawker cel Mare a rânjit.

– Nu ţi-ai dat seama deloc despre ce este vorba?

– Ba fireşte că mi-am dat seama. Intuiesc aproape în întregime compoziţia. A fost Miel Zburdalnic – nu Miel Săltăreţ. Zburdalnic, chiar dacă bătea un pic înspre Săltăreţ.

– Haide, nu încerca să faci lucrurile să pară mai complicate decât sunt, l-a întrerupt fratele cel mare. Asta e simplu. Ce-a mai fost?

– Izmă-Verde dreasă cu o vagă urmă de Izmă-Amară, precum şi un praf de Sânge-Spumos... Dar a mai fost ceva pe care nu reuşesc să-l recunosc.

– A fost bun? a întrebat Chawker cel Mare.

– Bun? Azi nu e ziua potrivită pentru a mă întreba aşa ceva. Toate sunt bune, toate sunt gustoase. Chiar şi ceea ce nu pot să recunosc pare delicios. Se apropie de Gard-Viu-înflorit, dar e mai bun...

– Mai bun, zici? I-a bătut pe umăr Chawker cel Mare,

încântat. E-al meu!

– Ce vrei să spui cu "al tău"? s-a mirat Chawker cel Mic.

– Fiul meu care-a stat acasă n-a pierdut vremea degeaba cât timp tu ai fost plecat! a intervenit Cel Bătrân cu emfază. A pus la punct un program de calculator care a proiectat trei, noi molecule aromatice biologic-compatibile, de un cert viitor. Însuşi Marele Bătrân Tomasz şi-a făcut loc pe limbă pentru una din creaţiile Celui Mare, chiar cea pe care tocmai ai gustat-o, Fiu Mic şi Umblăreţ, şi a apreciat-o foarte mult.

– De fapt, nu a zis nimic, Bătrâne al meu, l-a corectat Chawker cel Mare cu modestie.

– Expresia feţei lui nu avea nevoie de cuvinte, a intervenit Doamna.

– *Este î*ntr-adevăr bun, a încuviinţat Chawker cel Mic, oarecum iritat că nu se mai afla în centrul discuţiei. O să concurezi pentru Premii?

– Poate, cine ştie..., a mormăit Chawker cel Mare, străduindu-se să pară indiferent. În tot cazul, nu cu aceasta – am denumit-o Lumină Purpurie, că veni vorba – ci cu alta, bănuiesc, mai potrivită pentru concurs.

Chawker cel Mic a ridicat din sprâncene.

– M-am gândit că...

– Ce anume?

– Că sunt gata să-mi iau picioarele la spinare ca să-mi caut un loc de odihnă şi să nu mă mai gândesc la nimic. Haide, Doamna mea, mai dă-mi creaţia Fratelui cel Mare şi să vedem ce concluzii pot trage în privinţa structurii chimice a Luminii Purpurii...

3

Atmosfera de sărbătoare din casa Chawker s-a întins pe durata unei săptămâni. Chawker cel Bătrân era binecunoscut pe Gammer şi se părea că jumătate din locuitorii lumii trecuseră prin Sectorul lui, cu precădere pentru a-şi potoli curiozitatea, cu alte cuvinte, pentru a vedea cu proprii lor ochi că Chawker cel Mic se întorsese nevătămat. Cei mai mulţi făcuseră remarci la adresa pielii lui, şi mai multe tinere femei întrebaseră dacă aveau voie să pună mâna pe obrazul lui, ca şi cum uşoara nuanţă de bronz ar fi fost un strat adăugat ulterior, ce putea fi

simţit la pipăit.

Chawker cel Mic permisese să fie atins, arborând un aer de mărinimie satisfăcută, chiar dacă Doamna nu se arătase de acord cu aceste cereri obraznice.

Însuşi Marele Bătrân Tomasz coborâse din sferele sale cereşti şi apăruse în casa lor, la fel de dolofan pe cât şi-ar fi putut permite să fie orice locuitor al Gammerului şi nedând nici un semn că vârsta sau părul cărunt i-ar fi diminuat talentele cu care îl înzestrase natura. Era un Maestru Degustător cum poate că pe Gammer nu se mai întâlnise până atunci, în ciuda poveştilor despre Marele Bătrân Faldon, din urmă cu o jumătate de veac. Nu exista ceva care, o dată ajuns pe limba lui Tomasz, să nu-şi dezvăluie toate secretele în faţa lui.

Chawker cel Mic, care era departe de a fi socotit un ins modest atunci când se punea problema afirmării propriilor talente, nu se simţea ruşinat să recunoască faptul că toate calităţile sale înnăscute, laolaltă, nu atingeau nici pe departe valoarea experienţei ilustrului personaj.

Marele Bătrân, care de aproape douăzeci de ani prezida festivalul anual al Premiilor, graţie inegalabilei sale iscusinţe, s-a interesat în amănunt despre Celelalte Lumi pe care nu apucase să le viziteze niciodată, lucru absolut firesc, de altfel. Pe tot parcursul întâlnirii s-a arătat extrem de indulgent, ba chiar i-a zâmbit Doamnei Chawker, ca şi cum ar fi vrut s-o asigure de sprijinul lui.

– Nu-i cazul să vă neliniştiţi, Doamnă, a spus el. Tinerii din ziua de azi sunt foarte curioşi. Pe vremea mea, eram foarte mulţumiţi să avem grijă de cilindrul nostru de treabă, cum zice proverbul; între timp, însă, s-au schimbat multe, şi o groază de semeni de-ai noştri pleacă să facă Marele Tur, cum este denumit îndeobşte. Poate că-i mai bine. Cunoaşterea Celorlalte Lumi - frivole, arse de Soare, hulpave, lipsite de adevărate papile gustative care să le ofere bucurie – îl ajută pe om să-l aprecieze cum trebuie pe frăţiorul cel mare, cum zice proverbul.

Marele Bătrân Tomasz era singurul gammerian pe care Chawker cel Mic îl auzise vreodată referindu-se la planeta lor ca la "frăţiorul cel mare", chiar dacă această poreclă era întâlnită destul de des pe videocasete. Gammer era cea de-a treia colonie înfiinţată pe orbita Lunii, în zilele de pionierat ale celui de-al douăzeci şi unulea secol, dar primele două, Alter şi Bayter,

nu reuşiseră niciodată să devină viabile din punct de vedere ecologic. Chawker cel Mic şi-a început relatarea cu precauţie, dându-şi silinţa să nu facă vreo gafă.

– Cei din Lumile Celelalte n-au contenit a-mi spune cât de mult a însemnat experienţa lui Gammer pentru toate lumile înfiinţate după aceea. Toate au avut de învăţat, spuneau ei, de la Gammer.

Tomasz radia de satisfacţie.

– Cu siguranţă, cu siguranţă... Bine spus!

– Şi totuşi, Mare Bătrân, a continuat tânărul, cu extremă prudenţă, într-atât de mare este iubirea de sine ce-i bântuie pe oamenii acelor locuri, încât se găsesc unii care să considere că au luat-o înaintea lui Gammer.

Marele Bătrân Tomasz a pufnit pe nas (niciodată să nu respiri pe gură mai mult decât este nevoie, nu obosea el să-i sfătuiască pe ceilalţi, căci în caz contrar, limba Degustătorului devine mai puţin simţitoare) şi l-a fixat pe Chawker cu ochii săi adânci şi albaştri, care arătau şi mai albaştri datorită sprâncenelor albe ca neaua.

Conştient de faptul că înainta pe o gheaţă subţire şi că tatăl său se uita urât la el, Chawker cel Mic a adăugat cu voce joasă:

– În ceea ce priveşte lucrurile pe care ei le preţuiesc, m-aş încumeta să afirm că nu sunt eu cel mai avizat să le judec...

– Ca şi cum ne-ar interesa pe noi ce anume preţuiesc *ei!* Spune-mi, însă, în peregrinările tale ai dat peste vreo lume în care să se ştie mai multe despre chimia alimentară decât ştim noi?

– Nu! Cu siguranţă, nu, Mare Bătrân! Din observaţiile mele, reiese că nimeni nu se ocupă cu asta. Toţi se bizuie pe descoperirile noastre şi nu le e ruşine s-o recunoască pe faţă.

Marele Bătrân Tomasz a pufnit din nou nemulţumit:

– Se pot bizui pe noi pentru a afla efectele primare şi cele secundare a o sută de mii de molecule, urmând ca în fiecare an să studiem, să definim şi să analizăm efectele a încă o mie. Se bizuie pe noi pentru a îmbunătăţi valorile dietetice ale elementelor chimice şi ale vitaminelor, până la ultimul amănunt. Dar mai ales, se bizuie pe noi pentru a revizui arta gustului, ducând-o până ia cea mai subtilă şi mai alambicată nuanţă finală. Am sau n-am dreptate, tinere?

– Toţi recunosc asta fără ezitare.

– Şi unde găseşti calculatoare mai demne de încredere şi mai complexe decât ale noastre?

– Pentru domeniul nostru, nicăieri.

– Şi cu ce Bază te-au servit? a întrebat venerabilul bărbat, adăugând apoi, cu un umor sarcastic: Sau se aşteptau ca un tânăr gammerian să înfulece ca sălbaticii?

– Nu, Mare Bătrân, aveau şi ei Bază. Pe toate lumile pe care le-am vizitat exista câte o Bază; cât despre cele pe care nu le-am vizitat, mi s-a spus că şi locuitorii de acolo aveau aşa ceva. Până şi pe lumea unde Baza era considerată ca fiind bună mai ales pentru clasele inferioare...

Tomasz s-a înroşit de furie.

– Idioţii! a bombănit el.

– Lumi diferite, obiceiuri diferite, s-a grăbit Chawker cel Mic să preîntâmpine un eventual scandal. Dar chiar şi acolo, Mare Bătrân, Baza avea succes atunci când era nevoie de ceva care să fie ieftin şi hrănitor. Iar Baza tot de la noi o iau. Cu toţii au o specie de ciupercă adusă de pe Gammer.

– Ce specie?

– A-5, a spus Chawker cel Mic, cu un aer oarecum spăşit. Este cea mai robustă, susţin ei, şi cea care necesită o cantitate mică de energie.

– Şi cea mai grosolană, a completat Tomasz cu satisfacţie. Şi ce compuşi aromatici folosesc?

– În principiu, folosesc foarte puţine adaosuri...

Tânărul a căzut câteva clipe pe gânduri, apoi a adăugat:

– Pe Kapper, într-un loc, am descoperit o aromă la modă printre băştinaşi, care... promitea. Dar calităţile ei nu erau dezvoltate cum ar fi trebuit, iar când le-am oferit eşantioane din cele cu care mă înzestrase Doamna mea, au fost obligaţi să recunoască că, în comparaţie cu ale lor, erau precum este Gammer faţă de o pietricică de meteorit.

– Această întâmplare nu mi-ai povestit-o, a spus Doamna Chawker care, până atunci, nu se încumetase să intervină cu comentarii într-o conversaţie atât de importantă. Celor de pe Lumile Celelalte le-au plăcut specialităţile mele, nu-i aşa?

– Nu le-am dat de prea multe ori, a lămurit-o Cel Mic, zâmbind. Am fost prea egoist ca să mă lipsesc de ele, dar când am făcut-o, au ştiut să le aprecieze la adevărata lor valoare,

Doamnă a mea.

4

Au trecut mai multe zile până când cei doi fraţi au reuşit să găsească o ocazie de a rămâne singuri.

– Nu ai fost deloc pe Kee? a întrebat Cel Mare pe un ton conspirativ.

– Ba da, a răspuns Chawker cel Mic, coborând vocea. Am stat, insă, doar vreo două zile. Preţurile erau prea mari...

– Nu mă îndoiesc că Celui Bătrân nu i-ar place să audă nici de astea două zile.

– Eu, unul, n-am de gând să-i spun. Dar tu?

– Termină cu întrebările prosteşti. Mai bine povesteşte-mi cum e acolo.

Chawker Cel Mic i-a istorisit cu jumătate de gură întâmplări de pe Kee, oferindu-i anumite detalii, cuprins de stânjeneală, şi a încheiat zicând:

– Treaba e, frate al meu Cel Mare, că lor nu li se pare un lucru greşit. Ei nici măcar nu se gândesc la asta. Din această cauză, am ajuns să mă întreb dacă nu cumva, de fapt, nu există bine şi rău. Lucrurile cu care eşti deprins reprezintă binele, iar toate celelalte pe care nu le cunoşti sau de care nu vrei să ţii seama reprezintă răul.

– Încearcă să-i explici asta Celui Bătrân.

– Trebuie să recunoşti că tot ce gândeşte el e bine, iar deprinderile lui fac parte, în mod sigur, din aceeaşi categorie a binelui...

– Ce importanţă are ce recunosc eu sau nu? Cel Bătrân consideră că tot binele şi tot răul au fost puse pe hârtie de către întemeietorii Gammerului şi că totul se află într-o carte din care nu există decât un singur exemplar, aflat în posesia noastră, şi că, drept urmare, toate Lumile Celelalte vor greşi de-a pururi... Metaforic vorbind, desigur.

– Şi eu cred la fel, Cel Mare... metaforic vorbind. Totuşi, am fost teribil de tulburat când am constatat cât de calm privesc lucrurile cei din Celelalte Lumi. Am putut chiar... să-i văd înfulecând.

Un spasm de dezgust a brăzdat faţa Celui Mare.

– Ca animalele, vrei să spui?

– Problema e că nu arătau a animale, atunci când mâncau.

– I-ai privit cum omorau şi disecau acea... acea...

– Nicidecum, s-a grăbit Cel Mic să-l liniştească. I-am văzut doar când era totul gata. Mâncarea lor arăta ca nişte feluri de Bază şi mirosea în acelaşi chip ca nişte feluri de Bază. Îmi imaginez că avea gust de...

Chawker cel Mare s-a strâmbat, şi chipul său a căpătat o expresie de scârbă totală, ceea ce l-a îndemnat pe Cel Mic să se apere:

– Dar, la începuturile istoriei, a fost înfulecatul, ştii doar... Pe Pământ, vreau să zic. Şi ar fi posibil ca atunci când Baza a fost pentru prima dată făurită pe Gammer, să fi fost concepută în aşa fel încât să imite gustul hranei primitive.

– Prefer să nu-mi închipui aşa ceva, a mârâit Chawker cel Mare.

– Preferinţele tale nu contează!

– Înţelege că nu-mi pasă ce înfulecă ei. Dacă ar avea vreodată şansa să mănânce Bază adevărată – nu specia A-5, ci ciuperca grasă, cum zice proverbul – şi dacă ar avea adaosuri sofisticate, iar nu cine ştie ce gunoi primitiv, sunt sigur că ar începe să deprindă şi ei arta gustului şi nu s-ar mai gândi niciodată să se îndoape în mod sălbatic. Dacă ar putea să mănânce ce am conceput *eu,* şi tot ce voi concepe de acum încolo...

– Chiar ai intenţia de a concura pentru Premiu? I-a întrebat Cel Mic.

Chawker cel Mare a căzut câteva clipe pe gânduri, apoi a răspuns:

– Cred că da, frate al meu. Voi participa la concurs, chiar dacă nu voi câştiga, şi până la urmă tot voi izbândi. Programul pe care l-am făcut e diferit...

Pe măsură ce vorbea, Chawker cel Mare se entuziasma.

– Nu seamănă cu nici un program de calculator pe care să-l fi văzut sau despre care să fi auzit vorbindu-se vreodată; în plus, ţine cont că funcţionează. Totul este să...

Dintr-o dată, însă, fratele cel mare s-a ridicat de pe scaun şi şi-a întrerupt discursul, cu un aer stânjenit:

– Sper că nu te superi că *nu* o să-ţi vorbesc despre el... Nu i-am povestit nimănui.

Chawker cel Mic a ridicat din umeri.

– Ar fi o prostie să poveşteşti cuiva. Dacă într-adevăr ai un program bun, poţi să devii bogat şi celebru, ştii foarte bine. Uită-te la Marele Bătrân Tomasz. Cred că au trecut treizeci şi cinci de ani de când a inventat Cântecul Coridorului, şi încă nu i-a publicat formula.

– Da, dar se cam bănuie cum a ajuns la el. Şi, după părerea mea, nici măcar nu e atât de...

Zicând aceasta, Chawker cel Mare a clătinat îndoielnic din cap, preferând să nu adauge ceva care să miroasă a lez-majestate.

– Motivul pentru care te-am întrebat dacă ai de gând să concurezi pentru Premiu..., a continuat Chawker cel Mic.

– Da?

– ... Este că mă cam gândeam să particip şi eu...

– Tu? Dar abia ai împlinit vârsta!

– Am douăzeci şi doi de ani. Te-ar supăra această posibilitate?

– Nu ai suficiente cunoştinţe, Fratele meu cel Mic. Ai lucrat vreodată la un calculator?

– Ce importanţă are? Calculatorul nu-i soluţia.

– Serios? Dar care e?

– Papilele gustative.

– Veşnica ia-şi-gustă-pe-papilă-şi-mai-incearcă-o-dată. Ştim cu toţi poezia asta şi pot şi eu să sar peste axa zero dintr-o dată, cum zice proverbul.

– Dar eu vorbesc serios, Cel Mare! Calculatorul nu-i decât punctul de plecare. Până la urmă, toate ajung pe limbă, indiferent de unde pleci.

– Şi bineînţeles că un Maestru Degustător precum flăcăul nostru Cel Mic poate face totul...

Chawker cel Mic nu era suficient de bronzat ca să nu se remarce faptul că se înroşise la faţă.

– Poate că nu Maestru Degustător, dar în orice caz Degustător, şi tu ştii asta! a mârâit el. Chestia este că, fiind plecat de acasă timp de un an, am ajuns să apreciez o Bază bună şi să-mi dau seama ce se poate face cu ea. Am învăţat destul... Uite cum stau lucrurile, Cel Mare: limba este tot ceea ce am, şi aş vrea să redobândesc banii pe care Cel Bătrân şi cu Doamna i-au cheltuit cu mine. Ai ceva de obiectat dacă mă

înscriu şi eu? Ţi-e frică de concurenţă?

Chawker cel Mare a adoptat o atitudine distantă, uşor dispreţuitoare. Era mai înalt şi mai solid decât fratele său şi nu avea un aer prietenos.

– Nu mi-e frică de nici un fel de concurenţă. Dacă vrei să te înscrii, treaba ta, Copil cel Mic! Dar să nu vii apoi la mine să te vaiţi, când vei fi făcut de ruşine. Şi îţi spun ceva, Celui Bătrân n-o să-i placă să ajungi ca aluatul fără gust, cum zice proverbul.

– Nimeni nu-i obligat să câştige de la bun început. Chiar dacă nu obţin premiul cel mare, până la urmă tot voi izbândi, cum zice proverbul *tău.*

Rostind aceste cuvinte, Cel Mic s-a răsucit pe călcâie şi a plecat. Simţea că avea un chef nebun să se certe cu cineva.

5

Într-un târziu, lucrurile au intrat din nou în normal. Toţi cunoscuţii păreau să se fi săturat de poveştile despre Lumile Celelalte. Chawker cel Mic descrisese pentru a cincizecea oară animalele pe care le întâlnise şi negase pentru a o suta oară că ar fi văzut vreunul dintre ele omorât. Pictase cu ajutorul cuvintelor câmpurile de grâne şi încercase să explice cam cum arăta răsăritul soarelui scânteind peste bărbaţi şi femei şi clădiri şi câmpuri, prin aerul ce devenea încetul cu încetul albastru şi ceţos în depărtare. Explicase pentru a două suta oară că nu, nu semăna deloc cu efectul răsăritului de soare din încăperile de vizionare exterioară de pe Gammer (pe care, oricum, puţină lume se mai obosea să le viziteze).

Şi acum, că se terminase, parcă îşi dorea să mai fie oprit pe coridoare şi să fie întrebat diferite amănunte. Nu-i mai displăcea celebritatea. Stătea şi derula microfilmul la care obosise să se tot uite şi încerca să nu se arate plictisit în faţa Doamnei.

– Ce-i cu dumneata, Doamnă a mea? a întrebat el într-un târziu. Nu ai zâmbit deloc astăzi.

Mama lui şi-a ridicat privirea, gânditoare.

– Sufăr când văd neînţelegere între Cel Mare şi Cel Mic.

– Ei, şi dumneata...

Chawker cel Mic s-a ridicat nervos de pe scaun şi s-a dus la gura de ventilaţie. Era zi cu iasomie, şi mirosul îi plăcea. Ca

întotdeauna, s-a întrebat în mod automat cum ar fi putut să-l îmbunătăţească. Era foarte slab, desigur; oricine ştia că mirosurile puternice de flori scădeau sensibilitatea limbii.

– Nu mi se pare deloc greşit, Doamnă a mea, a spus el pe un ton voit calm, faptul că m-am înscris şi eu la concurs. Este dreptul oricărui gammerian care a împlinit douăzeci şi unu de ani...

– Dar nu-i de bun gust să concurezi cu fratele tău!

– Bun gust! De ce nu? Concurez cu oricine. La fel şi el. Problema confruntării dintre noi constituie un detaliu minor. De ce nu ţi-ai spus că el concurează cu mine?

– E cu trei ani mai mare decât tine, Fiul meu Cel Mic.

– Şi probabil că va câştiga, Doamnă a mea. El are la dispoziţie calculatorul. V-a rugat cumva Cel Mare să mă convingeţi să renunţ?

– Nu, nu a făcut asta! Nu gândi aşa ceva despre fratele tău...

Doamna vorbea cu convingere, dar îşi ferea ochii de ai lui.

– Deci, după cum îmi dau seama, a reluat Chawker cel Mic, iubitul meu frate s-a gudurat pe lângă dumneata şi dumneata ai învăţat să dai glas gândurilor lui, fără să fie nevoie să o mai facă şi el. Şi toate astea din cauză că m-am calificat în turul preliminar, în pofida tuturor aşteptărilor lui.

– Oricine se poate califica, s-a auzit dinspre uşă vocea lui Chawker cel Mare.

Chawker cel Mic s-a răsucit pe călcâie.

– Chiar aşa? Atunci de ce te-a supărat asta? Şi de ce o sută de oameni nu au reuşit să se califice?

– Ce hotărăsc nişte nepricepuţi cu gustul slab contează prea puţin! Aşteaptă să ajungem în faţa juriului...

– De vreme ce te-ai calificat şi tu, Cel Mare, nu mai e nevoie să-mi spui cât de nesemnificativi sunt nişte nepricepuţi cu gustul slab!

– Fiu al meu, încetează! a intervenit Doamna, pe un ton destul de tăios. Poate că ar fi cazul să ne aducem aminte că este un lucru foarte neobişnuit să se califice atât Cel Mare, cât şi cel Mic aparţinând aceleiaşi unităţi.

Din respect faţă de Doamnă, cei doi fraţi s-au ferit să mai rupă tăcerea, dar privirile lor furioase spuneau totul.

6

Pe măsură ce zilele treceau, Chawker cel Mic era tot mai absorbit de pregătirea eşantionului final de Bază aromată, despre care papilele sale gustative şi zona sa olfactivă ii spuneau că nu se putea compara cu nici unul dintre cele ce poposiseră vreodată pe limbile gammerienilor.

A vizitat personal cuvele de Bază, unde delicios de dulcile ciuperci îşi trăgeau seva din dejecţiile urât mirositoare şi se multiplicau cu o viteză ieşită din comun – în condiţii ideale menţinute cu grijă – în douăzeci şi patru de tulpini principale, fiecare dintre ele cu soiurile ei.

(În general, Maestrul Degustător, dacă gusta Baza nearomată – ciuperca nealterată, cum se spunea -, putea să-i identifice sursa, mergând până la secţia şi coridorul respectiv. Nu numai o dată, Marele Bătrân Tomasz afirmase în public că el putea indica însăşi cuva şi, uneori, până şi zona cuvei, deşi nimeni nu-l pusese până atunci la încercare.)

Chawker cel Mic nu pretindea că ar avea enorma experienţă a lui Tomasz; cu toate acestea, şi-a pus la contribuţie buzele şi limba, plescăind şi ciugulind, până când s-a hotărât în privinţa tulpinei şi soiului pe care le dorea, cele care mergeau cel mai bine cu ingredientele pe care le amesteca în minte. Un bun Degustător, spunea Marele Bătrân Tomasz, era capabil să combine mental ingredientele şi să guste amestecul doar în imaginaţie. În cazul lui Tomasz, astea puteau fi, după ştiinţa tuturor, simple vorbe, dar Chawker cel Mic le luase în serios şi era sigur că avea să reuşească.

Pentru a face o treabă serioasă, închiriase un spaţiu la bucătării (altă cheltuială pentru sărmanul Cel Bătrân, deşi el personal se descurca cu o sumă mai mică decât cea cerută de Cel Mare). Totuşi, Chawker cel Mic nu s-a arătat nemulţumit căci, deoarece sărea peste etapa cu calculatorul, nu avea nevoie de prea multe. Maşinile de tocat, mixerele, cuptoarele, strecurătorile şi restul ustensilelor de bucătărie ocupau puţin spaţiu. Dar, mai ales, îl bucura faptul că avea la dispoziţie o hotă excelentă pentru mascarea şi evacuarea mirosurilor. (Toată lumea cunoştea poveştile de groază cu Degustătorii care fuseseră daţi de gol de o singură adulmecare a unui miros şi

apoi descoperiseră că amestecul lor special ajunsese pe buzele tuturor, înainte de a fi fost prezentat juriului. Să furi produsul altuia nu era deloc de bun gust, cum ar fi zis Doamna, dar asemenea incidente se întâlneau destul de des şi nu exista un mijloc legal de a te apăra de spioni.)

Semnalul luminos a pâlpâit după un cod binecunoscut. Era Chawker cel Bătrân. Chawker cel Mic a simţit cum îl zguduie acelaşi fior de vinovăţie ca în urmă cu mulţi ani, când, copil fiind, şterpelise nişte probe de Bază păstrate pentru musafiri.

– Un moment, Bătrân al meu! a strigat el.

Şi, în mare grabă, a dat drumul hotei la puterea maximă, a încuiat dulapul, a măturat cu mâna ingredientele de pe masă, apoi a ieşit din încăpere, închizând repede uşa în urma lui.

– Iartă-mă, Bătrân al meu, s-a scuzat mezinul, încercând să pară degajat, dar titlul de Degustător e mai presus de toate...

– Înţeleg, a mormăit Cel Bătrân cu răceală, cu toate că nările lui adulmecaseră în jur, preţ de o clipă, ca şi cum şi-ar fi dorit să prindă izul fugitiv. În ultimul timp, însă, ai dat foarte rar pe-acasă, de uneori îmi vine să cred că ai pornit din nou în vreo aventură nebunească prin spaţiu. M-am văzut nevoit să vin aici ca să stau de vorbă cu tine...

– Nu m-ai deranjat deloc, Bătrân al meu! Să mergem în sala de odihnă.

Sala de odihnă se afla aproape şi, din fericire, era goală. Cel Bătrân a privit de jur-împrejur, părând mulţumit de faptul că nu-i deranja nimeni, ceea ce l-a făcut pe Cel Mic să ofteze neauzit. Ştia că îl aştepta o morală straşnică.

– Cel Mic, a vorbit Bătrânul într-un târziu, îmi eşti fiu şi îmi voi face datoria faţă de tine. Cu toate acestea, nu sunt dator numai să-ţi plătesc cheltuielile şi să am grijă să porneşti cu dreptul în viaţă. Sunt obligat să-ţi fac şi reproşuri, atunci când vine vremea lor. Cine vrea Bază din cea bună nu trebuie să se oprească doar la gunoaie împuţite, cum zice proverbul.

Chawker şi-a lăsat ochii în jos. Împreună cu fratele său, se număra printre acei treizeci de tineri care se calificaseră în faza finală a concursului ce urma să aibă loc cel mai târziu într-o săptămână, şi circula zvonul că Chawker cel Mic obţinuse un rezultat mai bun decât Chawker cel Mare.

– Bătrâne al meu, l-a întrerupt el, oare o să-mi ceri să mă străduiesc mai puţin, de dragul fratelui meu?

Tatăl lui a clipit scurt, a nedumerire, şi Chawker cel Mic şi-a închis repede gura. În mod clar, o luase într-o direcţie greşită.

– Nu îţi cer să faci mai puţin decât eşti în stare, ci mai mult! a bombănit Bătrânul. Gândeşte-te numai la ruşinea pe care ne-ai adus-o săptămâna trecută, când te-ai purtat ca un neghiob în faţa lui Stens cea Mare.

Pe moment, lui Chawker cel Mic îi veni greu să-şi amintească despre ce era vorba. Nu se întâmplase absolut nimic cu Stens cea Mare – o tânără prostuţă care, atunci când ii ieşea în cale, provocându-i la o discuţie, reuşea să-l plictisească de moarte.

– Stens cea Mare? Ruşine? Cum aşa?

– Să nu-mi spui că nu-ţi aduci aminte toate prostiile pe care i le-ai îndrugat. Stens cea Mare a repetat totul Celui Bătrân şi Doamnei sale, care sunt buni prieteni ai familiei noastre, şi acum se vorbeşte despre asta în tot Sectorul. Ce te-a apucat să critici obiceiurile de pe Gammer?

– Dar nu am făcut aşa ceva! Ea m-a întrebat despre Marele Tur, şi eu i-am spus acelaşi lucru pe care îl repetasem şi celorlalţi...

– Nu ai afirmat tu că femeilor ar trebui să li se dea voie să meargă şi ele în Marele Tur?

– Aha!

– Da, aha!

– Dar, Bătrâne al meu, singurele mele cuvinte au fost că dacă o să facă şi ea Marele Tur n-o să mai fie nevoie să pună atâtea întrebări, şi când s-a arătat şocată de o asemenea sugestie, i-am spus că, după părerea mea, cu cât gammerienii vor vedea mai mult din Lumile Celelalte, cu atât va fi mai bine pentru noi toţi. Eu zic că alcătuim o societate prea închisă şi, Bătrâne al meu, nu sunt primul care afirmă asta.

– Da, am auzit că există unii radicali care susţin asemenea prostii, dar nu în Sectorul nostru şi, cu siguranţă, nu în familia noastră. Avem o vechime mult mai mare decât Celelalte Lumi, suntem o societate mai stabilă şi mai cuviincioasă şi, în plus, nu avem problemele lor. Există oare criminali printre oamenii noştri? Există oare corupţie?

– Dar, Bătrâne al meu, toate aceste avantaje sunt plătite cu preţul imobilităţii şi al unei morţi-vii. Cu toţii suntem atât de constrânşi, atât de îngrădiţi...

– Ce pot să ne înveţe Celelalte Lumi? Nu te-ai bucurat că te întorci acasă, în Sectoarele închise şi confortabile din Gammer, cu coridoarele lor scăldate în lumina aurie a propriei noastre energii?

– Da... ai dreptate, numai că, vezi tu, există atâtea lucruri pe Lumile Celelalte cu care aş fi vrut tare mult să mă obişnuiesc...

– Şi cam care ar fi acelea, nebunul meu Fiu cel Mic?

Chawker cel Mic şi-a înghiţit cuvintele. Apoi, după o pauză, a murmurat:

– Ce rost are să fac simple afirmaţii? Când voi putea demonstra că o anumită cale de pe una dintre Lumile Celelalte e mai bună decât cea de pe Gammer, voi veni şi cu dovada. Până atunci, e zadarnic să înşirăm vorbe goale...

– Ai trăncănit deja prosteşte, fără cap şi coadă, Fiul meu cel Mic, de putem zice că aventura ţi-a făcut al naibii de rău... Dacă ţi-a mai rămas cumva puţin respect faţă de mine, după Marele Tur al tău, pe care Doamna ţi l-a obţinut cu tot soiul de cuvinte dulci, împotriva voinţei mele, Gammer ştie cum, sau dacă pui la socoteală faptul că încă nu-ţi refuz nimic din ceea ce creditul meu îţi poate oferi, o să-ţi ţii gura închisă de-acum încolo. Să nu crezi că mă va împiedica oarecine de a te trimite de la casa mea, dacă ne faci de ruşine. Atunci vei putea să-ţi continui Marele Tur, cât o ţine Orbita – şi să nu-mi mai fii fiu!

– Precum ţi-e voia, Bătrâne al meu! a rostit Chawker cel Mic cu voce înceată. Pe viitor, de nu voi avea dovezi, nu voi mai scoate o vorbă.

– Şi cum n-o să ai niciodată dovezi, a adăugat Cel Bătrân înverşunat, o să fiu mulţumit dacă o să-ţi ţii cuvântul.

7

Finalele anuale reprezentau cel mai mare prilej de sărbătoare, cel mai important eveniment social, cea mai mare efervescenţă, din toate punctele de vedere, de pe tot parcursul anului. Toate cele treizeci de feluri de Bază rafinat aromatizate fuseseră preparate. Fiecare dintre cei treizeci de arbitri urma să guste fiecare fel, la intervale îndeajuns de lungi pentru a-i lăsa timp limbii să-şi revină. Fenomenala festivitate avea să dureze toată ziua.

Şi totuşi, din respect faţă de cinste, gammerienii erau nevoiţi să recunoască faptul că nu toţi cei aproape o sută de câştigători care luaseră premiul cel mare şi intraseră în istoria lumii lor inventaseră feluri de mâncare demne de a ocupa un loc în Marea Listă de Bucate. Unele fuseseră uitate, iar altele erau acum considerate mâncăruri obişnuite. Pe de altă parte, cel puţin două dintre mâncărurile favorite ale gammerienilor, combinaţii servite în permanenţă în restaurante şi preparate sistematic în case în ultimii douăzeci de ani, nu figuraseră printre primele trei ce dobândiseră laurii în anii în care participaseră la concurs. Catifeaua Neagră, a cărei combinaţie ciudată de ciocolată caldă şi flori de vişin o făcuse să devină prăjitura clasică, nici măcar nu ajunsese în finală.

Chawker cel Mic nu avea nici o îndoială în privinţa rezultatului. Era atât de încrezător, încât s-a pomenit că îl păştea teribilul pericol de a se plictisi. A urmărit atent feţele arbitrilor, ori de câte ori aceştia luau un vârf de linguriţă din fiecare fel de mâncare, punându-şi-l apoi pe limbă. "Marii Judecători" îşi controlau cu grijă expresiile întipărite pe chipuri, străduindu-se să le păstreze neutre, ca nişte măşti de plumb, pentru a nu se da de gol în faţa celorlalţi. Nici un arbitru autentic nu-şi putea permite să afişeze vreo expresie de uimire, sau să lase să-i scape un oftat de plăcere – şi cu atât mai puţin un fior de dezgust; se mulţumeau doar să treacă notele în cartelele de calculator pe care le purtau cu ei.

Chawker cel Mic s-a întrebat dacă aveau să reuşească să-şi stăpânească plăcerea atunci când vor gusta din creaţia lui. În ultima săptămână, amestecul său devenise perfect, atingând o culme a splendorii gustului ce nu putea fi depăşită, *nu* putea...

– Îţi numeri voturile? I-a întrebat în şoaptă Chawker cel Mare. Chawker cel Mic a tresărit şi s-a întors rapid. Fratele său era

Îmbrăcat în purpură din cap până în picioare şi strălucea ca un soare.

– Haide, Cel Mare al meu, ştii doar că-ţi doresc succes! a spus el prietenos. Sunt cât se poate de sincer. Vreau să ieşi pe cel mai bun loc...

– Locul doi, dacă tu câştigi, nu-i aşa?

– Ai refuza locul doi, dacă aş câştiga?

– N-ai cum să obţii premiul cel mare! Am făcut o serie de

cercetări. Ştiu care este tulpina ta de Bază, iţi ştiu şi ingredientele...

– Şi tot timpul ăsta, cât te-ai jucat de-a detectivul, de preparatele tale te-ai mai ocupat?

– Nu-mi purta mie de grijă! Nu mi-a luat mult să aflu că nu există nici o posibilitate ca, din combinarea ingredientelor tale, să iasă ceva valoros.

– Presupun că treaba asta ai verificat-o cu calculatorul...

– Da, aşa e.

– Atunci stau şi mă întreb cum de am ajuns în finală... Poate că nu cunoşti toate amănuntele despre ingredientele mele. Fii atent, Cel Mare, numărul de combinaţii efective chiar numai între câteva ingrediente este astronomic, dacă luăm în considerare diferitele proporţii posibile, precum şi posibilele tratări înainte şi după amestecare, şi ordinea amestecării şi...

– Nu am nevoie să-mi ţii prelegeri, Cel Mic!

– Atunci ştii că nu există calculator care să fi fost programat să atingă complexitatea unei limbi experimentate. Pe de altă parte, poţi să adaugi unele ingrediente în cantităţi atât de mici încât să nu fie detectate nici măcar de limbă, şi totuşi asta să-i dea o aromă care să reprezinte o schimbare clară.

– Asemenea trucuri te-au învăţat tipii din Lumile Celelalte, puştiule?

– Ba le-am învăţat singur.

Şi Chawker cel Mic s-a îndepărtat, înainte de a deveni nervos până într-atât încât să înceapă să vorbească prea mult.

8

Nu exista nici o îndoială că anul acesta, la fel ca şi în cei trecuţi, după mărturia cronicilor, Marele Bătrân Tomasz ţinea Comisia de Arbitrii în căuşul limbii, cum zicea proverbul.

Chawker cel Mic şi-a plimbat privirile de la un capăt la celălalt al lungii mese la care luaseră loc toţi arbitrii, în ordinea întâietăţii, având-l în centrul lor pe Tomasz. Datele fuseseră introduse în calculator; acesta tocmai dăduse rezultatul. Se lăsase o tăcere deplină în sala în care se aflau concurenţii, prietenii şi familiile lor, aşteptând gloria sau, cel puţin, consolarea de a putea gusta din toate preparatele înscrise în concurs.

Restul gammerienilor, probabil fără excepţie, priveau la holo-video. La sfârşit, aveau să se prepare cuptoare întregi din aceste mâncăruri, pentru o săptămână de ospăţ, fiindcă, de cele mai multe ori, opinia generală nu concorda întotdeauna cu cea a arbitrilor, deşi asta nu avea cum să influenţeze împărţirea premiilor.

– Nu îmi amintesc vreo decernare de premii la care să fi pus atât de puţin la îndoială hotărârea calculatorului, sau noi să fi fost intru totul de acord, şi-a început cuvântarea Tomasz.

Cei prezenţi în marea sală au înclinat din cap, şi-au zâmbit unii altora şi şi-au aruncat priviri de satisfacţie.

"Par sinceri, şi-a zis Chawker cel Mic, ca şi cum ar avea un cuvânt de spus în faţa Marelui Bătrân. Pesemne că eu sunt fericitul ales..."

– Anul acesta, a continuat Tomasz, am avut privilegiul să gust un fel de mâncare mai rafinat, mai ispititor, mai de ambrozie decât tot ce am gustat vreodată, martore fiindu-mi vârsta şi experienţa mea. Acesta este cel mai bun şi, trebuie să mărturisesc, nu-mi pot închipui cum ar putea fi perfecţionat.

Apoi, ridicând mâna în care ţinea Cartelele de Calculator, a declamat:

– Marele Premiu este acordat în unanimitate. Calculatorul a fost folosit doar pentru determinarea ordinii celorlalţi. Câştigătorul este... (pauză de efect, şi apoi anunţul magic, surprinzându-i pe toţi, cu excepţia celui în cauză)... Chawker cel Mic, pentru preparatul său intitulat Scufia de Zăpadă a Muntelui... Tinere, vino aici!

Chawker cel Mic s-a apropiat de Marele Bătrân pentru a primi premiul în bani, strângerile de mâini, ovaţiile, iar ceilalţi concurenţi au fost înştiinţaţi ce număr obţinuseră pe listă. Chawker cel Mare era pe locul cinci.

După o vreme, Marele Bătrân Tomasz l-a abordat pe Chawker cel Mic, luându-i de braţ.

– Ei, Chawker cel Mic, azi e o zi minunată pentru tine şi pentru noi toţi. Nu am exagerat, crede-mă! Felul tău de mâncare a fost cel mai bun pe care am pus vreodată limba... Şi totuşi, curiozitatea şi uimirea mea rămân treze. Ţi-am identificat toate ingredientele, dar n-am descoperit calea prin care combinarea lor a fost în stare să producă ceea ce a produs. Nu

ai vrea să-mi împărtăşeşti secretul tău? N-o să mă supăr dacă o să mă refuzi, dar în cazul unei realizări atât de covârşitoare venind din partea cuiva atât de tânăr, a...

– O să vă spun, Mare Bătrân. De fapt, am de gând să vorbesc în faţa tuturor. I-am promis Celui Bătrân al meu că nu voi spune nimic până nu voi avea dovada. Dumneavoastră mi-aţi furnizat-o.

– Cum? a întrebat Tomasz, nedumerit. Ce fel de dovadă?

– De fapt, ideea acestui fel de mâncare mi-a venit pe Lumea Kapper, motiv pentru care l-am denumit Scufia de Zăpadă a Muntelui, în semn de omagiu. Am folosit ingrediente obişnuite, Mare Bătrân, alese toate cu grijă, în afară de unul singur.

Presupun că aţi identificat Zbucnetul-Grădinii...

– Într-adevăr, numai că există o uşoară modificare, cred eu, pe care nu am cercetat-o. Dar ce influenţă a avut Lumea Cealaltă, de care vorbeai, în treburile acestea?

– A avut, Mare Bătrân, pentru că nu era Zbucnetul-Grădinii, în tot cazul, nu produsul chimic. Am folosit un amestec complicat în locul lui, un amestec de a cărui natură nu pot fi sigur intru totul.

Tomasz s-a încruntat, cu o expresie de rău augur:

– Cu alte cuvinte, vrei să spui că nu mai poţi face încă o dată acest preparat?

– *Ba da,* îl mai pot face, fiţi sigur de asta, Mare Bătrân! Ingredientul la care mă refer este usturoiul.

– Ăsta nu-i decât termenul vulgar pentru Zbucnetul-Muntelui! s-a răţoit la el Tomasz.

– *Nu* Zbucnetul-Muntelui! Acesta este un simplu amestec chimic. Eu vorbesc de bulbul unei plante.

Marele Bătrân Tomasz a holbat ochii mari şi a căscat gura de uimire.

– Nici un amestec nu poate înlocui complexitatea unui produs natural, viu, Mare Bătrân! a continuat Cel Mic, plin de entuziasm. Pe Kapper am selecţionat o varietate deosebit de delicată pe care o folosesc la Baza lor. Cei de acolo, însă, o utilizează incorect, fără a-i aprecia în nici un fel potenţialitatea. Mi-am dat seama imediat că un gammerian poate s-o facă infinit mai bine, aşa încât am adus cu mine un număr de bulbi şi i-am folosit cât se poate de avantajos. Aţi afirmat că a fost cel mai

bun fel de mâncare din Bază pe care l-aţi pus vreodată pe limbă, şi dacă există cumva altă dovadă mai puternică decât asta în ceea ce priveşte nevoia de deschidere a societăţii noastre, atunci...

Dar cuvintele i s-au stins pe buze, şi Chawker cel Mic şi-a întrerupt tirada, privindu-l alarmat pe Tomasz. Acesta se retrăgea cu iuţeală din faţa lui şi bolborosea incoerent:

– A crescut... din mizerie... din praf... am mâncat...

Marele Bătrân se lăudase adesea că avea un stomac atât de zdravăn încât nu vomase niciodată, nici măcar în copilărie. Totodată – acesta era un fapt cert – *nimeni* nu vomase vreodată în marea Sală de Decizii...

Venise însă vremea ca Marele Bătrân să stabilească un precedent în ambele cazuri.

10

Chawker cel Mic nu îşi recăpătase calmul. Era şi greu să redevină calm, într-o asemenea situaţie. Dacă Chawker cel Bătrân îl condamnase la exil, atunci urma să-i facă pe voie. Nu avea să se mai întoarcă niciodată pe Gammer.

Cel Bătrân nu venise să-l vadă la plecare. Nici Cel Mare, bineînţeles. Nu conta; oricum, Chawker cel Mic îşi jurase în sinea lui că se va descurca şi fără ajutorul lor, chiar de-ar fi fost nevoie să se angajeze bucătar pe Kapper.

Doamna *era* însă acolo – singura persoană de pe tot terenul de decolare care venise să-l vadă plecând; singura care îndrăznise să-l accepte în postura de nimeni, în care ajunsese. Tremura şi arăta jalnic, iar pe Chawker cel Mic l-a apucat dorinţa disperată de a se justifica:

– Doamnă a mea, a exclamat el, într-o izbucnire de auto-compătimire, *nu e cinstit! A* fost cel mai bun fel de mâncare preparat vreodată pe Gammer. Marele Bătrân în persoană a spus asta, el, cu propria lui gură. *Cel mai bun!* Dacă avea bulb răzuit în compoziţie, asta nu înseamnă că mâncarea era rea; înseamnă că bulbul era bun. *Nu pricepi?...* Nu înţelegi că asta ne demonstrează faptul că trebuie să devenim o societate deschisă, că trebuie să învăţăm de la alţii, dar şi să-i învăţăm pe alţii, dacă nu vrem să ne stingem?

Platforma s-a clătinat, fiind pe cale de a porni în sus, spre

navă. Doamna îl privea cu tristeţe, ca şi cum ar fi ştiut că nu avea să-l mai vadă niciodată.

Chawker cel Mic a început să se înalţe, stând aplecat peste balustradă.

– *Ce rău* am făcut, Doamnă a mea? a mai strigat el.

Şi ea i-a răspuns cu voce înceată, încărcată de durere:

– Nu înţelegi, Cel Mic al meu, că ceea ce ai făcut nu a fost de...

Zăngănitul sasului a acoperit ultimele ei două cuvinte, şi

Chawker cel Mic a intrat în navă, lăsând pe vecie în urma lui imaginea Gammerului.

BUNUL CEL MAI DE PREŢ

[din volumul de povestiri „Întemeietorii” – Buy Jupiter and Other Stories]

Pământul era un parc imens. Fusese complet îmblânzit.

Lou Tansonia îl văzu extinzându-se sub ochii săi, în timp ce privea încruntat din naveta selenară. Nasul său proeminent îi despărţea faţa îngustă în două jumătăţi micuţe şi mereu triste, dar de data aceasta reflectându-i în mod exact starea sufletească.

Nu lipsesc niciodată atâta vreme - aproape o lună - şi anticipa o perioadă de aclimatizare nu tocmai plăcută, o dată ce gravitaţia Pământului avea să-şi facă simţit cleştele puternic.

Asta însă, urma să se petreacă mai târziu. Nu acela era motivul tristeţii cu care privea Pământul crescând în hublou.

Atâta vreme cât planeta se găsea destul de departe ca să fie un disc de spirale albe, sclipind în soarele ce strălucea dinapoia navetei, ea îşi păstra frumuseţea primordială. Atunci când ocazionalele petece maro şi verzi, pastelate, se întrevedeau printre nori, ar fi putut să fie acelaşi Pământ de acum trei sute de milioane de ani, când viaţa părăsise pentru prima dată oceanul şi ieşise pe uscatul arid, pentru a înverzi văile.

Îmblânzirea începea să se întrevadă mai jos, mult mai jos.

Nicăieri nu mai exista vreun loc sălbatic. Lou nu văzuse niciodată sălbăticia terestră, doar citise despre ea sau o vizionase în filme vechi.

Pădurile erau aliniate şi înşiruite, iar fiecare arbore fusese grijuliu etichetat conform speciei şi poziţiei. Recoltele se succedau pe rând în lanuri, fertilizarea şi plivitul fiind regulate şi automatizate. Puţinele animale domestice încă existente fuseseră numerotate, şi Lou, crispat la culme, suspecta că acelaşi lucru se întâmplase şi cu firele de iarbă.

Animalele deveniseră atât de rare încât zărirea lor reprezenta o senzaţie. Până şi numărul insectelor se redusese şi nici un animal de talie mare nu exista în afara grădinilor zoologice, care se împuţinau treptat.

Pisicile înseşi ajunseseră o raritate, fiindcă era mult mai patriotic să ţii un hamster, dacă-ţi doreai un animal domestic.

Corecţie! Doar populaţia non-umană a Pământului se împuţinase. Masa de faună rămăsese la fel de mare, însă majoritatea, aproximativ trei sferturi, îl reprezenta o singură specie - Homo sapiens. Şi în ciuda a tot ce putea face (ori afirma că putea face) Biroul de Ecologie Terestră, fracţiunea respectivă creştea lent, anual.

Lou se gândea la toate acestea, aşa cum făcea întotdeauna, cu o senzaţie copleşitoare de pierdere. În mod sigur, prezenţa umană era discretă. N-o zărise defel pe durata ultimelor orbite descrise de navetă şi ştia că nu avea s-o vadă nici dacă ar fi coborât mai mult.

Dispăruseră metropolele lăbărţate din perioada haotică pre-planetară. Vechile autostrăzi puteau fi detectate din văzduh, după urmele lăsate pe vegetaţie, însă deveneau invizibile din apropiere. Omenirea deranja rareori suprafaţa, fiindcă se afla în subteran. Întreaga umanitate era acolo, miliardele de locuitori, împreună cu fabricile, uzinele de procesare a hranei, centralele energetice şi tunelurile de vid.

Planeta îmblânzită trăia pe baza energiei solare şi scăpase de conflicte, de aceea Lou o detesta.

Totuşi, în clipa aceea, aproape că putea uita asta, pentru că, după luni de eşecuri, urma să-l vadă pe însuşi Adrastus. Fusese nevoie să tragă toate sforile posibile.

Ino Adrastus era secretarul general al Ecologiei. Pentru funcţia lui nu se organizau alegeri; era prea puţin cunoscută. Constituia însă, pur şi simplu, cel mai important post de pe Pământ, întrucât cel care-l ocupa dirija totul.

Jan Marley spusese exact acest lucru, stând cu o privire adormită, de neglijenţă distrată, care te putea face să crezi că ar fi fost gras, dacă regimul alimentar uman ar fi fost atât de necontrolat încât să permită îngrăşarea.

– Eu zic că-i cel mai important post de pe Pământ şi nimeni nu pare s-o ştie. Aş vrea să scriu despre asta.

Adrastus ridică din umeri. De peste o generaţie, silueta lui butucănoasă, cu păr des şi zbârlit, cândva şaten, dar acum sur presărat cu castaniu, şi ochi albaştri spălăciţi cuibăriţi în orbitele încercănate şi ridate, constituia o parte discretă a scenei administrative. El devenise secretarul general al Ecologiei din

clipa când consiliile ecologice regionale fuseseră reunite în BET. Celor care îi cunoşteau existenţa le venea imposibil să conceapă ecologia fără el.

– Adevărul este, vorbi Adrastus, că rareori iau decizii realmente de unul singur. De fapt, directivele pe care le semnez nu-mi aparţin. Le semnez pentru că, psihologic vorbind, n-ar fi plăcut să fie semnate de calculatoare. Ştii şi tu, însă, că ele fac toată treaba. Zilnic, Biroul ingeră o cantitate incredibilă de date sosite din toate regiunile globului, care nu se referă doar la naşteri, decese, emigrări, producţie şi consum, ci şi la toate modificările tangibile ale faunei şi florei, ca să nu mai amintesc de situaţia segmentelor majore ale mediului: aerul, apa şi solul. Informaţiile sunt disecate, absorbite şi asimilate în memorie, în indici încrucişaţi, de o complexitate copleşitoare, iar din memoria aceea sosesc răspunsuri la întrebările noastre.

Aruncând o privire şireată în lateral, Marley replică:

– La toate întrebările?

– Am învăţat să nu ne mai deranjăm să punem întrebări care n-au răspuns, surâse Adrastus.

– Iar rezultatul este echilibrul ecologic.

– Exact, dar un anumit echilibru ecologic. De-a lungul istoriei planetei, echilibrul a fost menţinut, însă întotdeauna cu preţul catastrofei. După un dezechilibru temporar, foametea, epidemiile, schimbările drastice ale climatului restabilesc balanţa. Acum, îl menţinem fără catastrofe, prin modificări zilnice, nepermiţând dezechilibrelor să se acumuleze în mod primejdios.

– În legătură cu asta, ai spus odată: “O ecologie echilibrată reprezintă bunul cel mai de preţ al omenirii”.

– Aşa se spune că aş fi zis.

– Scrie chiar în spatele tău.

– Doar primele cuvinte, replică sec Adrastus.

Într-adevăr, pe o placă lungă de plastoflect, se vedeau pâlpâind vii: O ECOLOGIE ECHILIBRATĂ REPREZINTĂ…

– E suficient.

– Ce altceva pot să-ţi mai spun?

– Pot rămâne o vreme cu tine, să te privesc lucrând?

– O să vezi munca de rutină a unui birocrat obişnuit.

– Nu cred. Ai vreo întâlnire la care pot asista?

– Una singură, cu un tânăr pe nume Tansonia. Unul dintre

selenarii noştri. Desigur, poţi asista.

– Selenar? Vrei să zici…

– Da, din laboratoarele de pe Lună. Trebuie să mulţumim Cerului pentru existenţa Lunii! Altfel, toate experienţele s-ar fi desfăşurat pe Pământ, şi avem oricum destule probleme cu păstrarea ecologiei aşa cum este.

– Te referi la experienţele nucleare şi la poluarea radioactivă?

– Mă refer la multe…

Expresia lui Tansonia reflecta un amestec de aţâţare abia stăpânită şi nelinişte abia stăpânită.

– Sunt fericit pentru ocazia de a vă întâlni, domnule secretar, rosti el, gâfâind sub gravitaţia Pământului.

– Îmi pare rău că n-am putut-o fixa mai devreme, replică Adrastus mieros. Am primit rapoarte excelente referitoare la munca dumitale. Domnul acesta este Jan Marley, reporter ştiinţific, a cărui prezenţă nu trebuie să ne disturbe.

Lou privi scurt spre reporter, încuviinţă din cap, după care se întoarse din nou, nerăbdător, către Adrastus.

– Domnule secretar…

– Ia loc, spuse acesta.

Bărbatul se aşeză, cu stângăcia normală a unuia care căuta să se aclimatizeze cu Pământul, dar şi cu o expresie ce denota că aşezarea reprezenta o pierdere de timp.

– Domnule secretar, reluă el, fac apel la dumneavoastră în mod personal, în privinţa proiectului meu, număr…

– Îl cunosc.

– L-aţi citit, domnule?

– Nu, nu l-am citit, dar au făcut-o calculatoarele. A fost respins.

– Exact! Eu, însă, fac apel la judecata dumneavoastră… Adrastus surâse şi clătină din cap.

– Este un apel pe care-l privesc cu rezerve. Nu ştiu de unde aş putea aduna curajul necesar infirmării unei judecăţi a calculatoarelor.

– Trebuie s-o faceţi! rosti cu hotărâre tânărul. Domeniul meu de activitate este ingineria genetică.

– Da, ştiu.

– Iar ingineria genetică, urmă Lou, nebăgând în seamă întreruperea, este sluga medicinei, ceea ce nu-i normal. Oricum,

nu în totalitate.

– Ciudat că ai această părere! Ai absolvit medicina şi ai înregistrat rezultate impresionante în genetică. Mi s-a spus că, în cel mult doi ani, cercetările dumitale pot duce la dispariţia definitivă a diabetului zaharat.

– Este adevărat, dar nu mă mai interesează. Nu doresc să mai urmez direcţia respectivă. S-o facă altcineva. Vindecarea diabetului este doar un detaliu - acest lucru nu va însemna decât că rata mortalităţii va scădea puţin şi va produce o presiune suplimentară în direcţia exploziei demografice. Nu mă interesează să obţin aşa ceva.

– Nu preţuieşti viaţa umană?

– Nu la infinit. Pe Pământ trăiesc prea mulţi oameni.

– Ştiu că sunt persoane care gândesc aşa...

– Inclusiv dumneavoastră, domnule secretar. Aţi scris articole în care v-aţi afirmat poziţia. Ceea ce se întâmplă este evident pentru oricine gândeşte - iar pentru dumneavoastră, cu atât mai mult. Suprapopulaţia înseamnă disconfort, iar pentru reducerea disconfortului trebuie să dispară opţiunea personală. Dacă înghesuim suficienţi indivizi într-o cameră, unica modalitate prin care toţi vor putea sta jos este să se aşeze simultan. Dacă sporim îndeajuns densitatea unei mulţimi, indivizii nu se vor putea deplasa rapid dintr-un punct în altul decât mărşăluind în formaţie. Asta se întâmplă cu oamenii: devin o gloată care mărşăluieşte orbeşte, fără să ştie încotro se îndreaptă sau de ce.

– De câte ori ţi-ai repetat discursul, domnule Tansonia? Lou se îmbujoră uşor.

– Toate celelalte forme de viaţă îşi reduc numărul speciilor şi al indivizilor, cu excepţia plantelor pe care le consumăm. Anual, ecologia se simplifică.

– Îşi păstrează echilibrul.

– Dar îşi pierde culoarea şi varietatea, iar noi nu ştim nici măcar cât de bun este echilibrul amintit. Îl acceptăm doar fiindcă nu avem altceva.

– Şi ce propui dumneata?

– Întrebaţi calculatorul care mi-a respins proiectul. Doresc să iniţiez un program de inginerie genetică asupra unei mari varietăţi de specii, de la viermi până la mamifere. Doresc să creez o nouă varietate din materialul genetic existent, care se

reduce pe zi ce trece, până ce acesta nu va dispărea complet.

– În ce scop?

– Pentru a stabili ecologii artificiale. Pentru a stabili ecologii bazate pe plante şi animale, iar nu aşa cum se întâmplă pe Pământ.

– Ce ai câştiga?

– Nu ştiu. Dacă aş fi ştiut cu exactitate ce aş câştiga, n-ar mai fi fost necesare cercetările. Ştiu, însă, ce ar trebui să obţin. Ar trebui să aflăm mai multe despre modul de funcţionare al ecologiilor. Până acum, ne-am mulţumit să luăm ceea ce ne-a oferit natura, să distrugem şi să ne descurcăm cu rămăşiţele deja afectate. De ce să nu construim ceva, pentru ca apoi să-l studiem?

– Doreşti să construieşti orbeşte? Aleatoriu?

– Nu cunoaştem prea multe lucruri pentru a proceda altfel. Forţa de progres a ingineriei genetice este mutaţia aleatorie. Aplicat în medicină, acest aleatoriu trebuie minimizat cu orice preţ, întrucât se caută obţinerea unui efect anume. Vreau să studiez componenta aleatorie a ingineriei genetice şi să mă folosesc de ea.

Adrastus se încruntă.

– Dar cum vei stabili o ecologie care este lipsită de sens? Nu va interacţiona cu cea deja existentă, dezechilibrând-o? Nu ne-am putea permite aşa ceva…

– Nu intenţionez să-mi desfăşor experimentele pe Pământ, răspunse Lou. Nici o clipă nu m-am gândit la asta.

– Pe Lună?

– Nici pe Lună, ci pe asteroizi. M-am gândit la această variantă din clipa când propunerea mi-a fost introdusă în calculatorul care a respins-o. Poate că amănuntul suplimentar va conta. Ce părere aveţi despre asteroizii mici şi cavi? Câte unul pentru o ecologie. Desemnaţi un număr de asteroizi în acest scop. Amenajaţi-i corespunzător, dotaţi-i cu surse şi convertizoare energetice, însămânţaţi-i cu forme de viaţă care pot forma o ecologie închisă. Vedeţi ce se întâmplă. Dacă eşuează, căutaţi să determinaţi motivul şi eliminaţi un factor sau, mai degrabă, adăugaţi altul, ori modificaţi proporţiile. Vom dezvolta o ştiinţă a ecologiei aplicate sau, dacă preferaţi, o ştiinţă a ingineriei ecologice, care reprezintă un pas înainte în complexitate şi semnificaţie faţă de ingineria genetică.

– Totuşi, nu se pot preciza câştigurile.

– Câştigul specific, bineînţeles că nu. Dar cum s-ar putea să nu existe nici un câştig? Vor spori cunoştinţele tocmai în domeniul de care avem nevoie cel mai mult. (Arătă spre cuvintele luminoase ce pâlpâiau înapoia lui Adrastus.) Aţi spus-o chiar dumneavoastră: “O ecologie echilibrată reprezintă bunul cel mai de preţ al omenirii.” Eu vă ofer o modalitate de a face cercetări fundamentale în ecologia experimentală, ceva ce nu s-a mai realizat până acum.

– Câţi asteroizi vrei? Lou şovăi.

– Zece? făcu el pe un ton întrebător. Pentru început…

– Ia cinci, spuse Adrastus, trăgând raportul spre el şi anulând decizia calculatorului.

Mai târziu, Marley spuse:

– Mai poţi susţine că eşti doar un simplu birocrat? Ai anulat hotărârea calculatorului şi ai făcut cadou cinci asteroizi. Din câteva trăsături de condei.

– Mai este necesară şi aprobarea Congresului. Deşi sunt sigur că nu vor fi probleme.

– Aşadar, crezi că propunerea tânărului este cu adevărat interesantă?

– Nu, nu cred asta. Nu va avea succes. În ciuda entuziasmului său, chestiunea e atât de complicată încât va necesita cu siguranţă mai mulţi oameni decât vor putea fi disponibili şi mai mulţi ani decât va trăi tânărul, pentru a-şi putea urma proiectul până într-un punct promiţător…

– Eşti sigur?

– Aşa spune calculatorul. Acesta este motivul pentru care a respins proiectul.

– În cazul acesta, de ce ai anulat decizia calculatorului?

– Fiindcă rolul meu, şi în general cel al guvernului, este de a păstra ceva mult mai important decât ecologia.

– Nu pricep, făcu Marley, aplecându-se în faţă.

– Asta pentru că ai citat în mod greşit fraza aceea pe care am rostit-o cu atâta vreme în urmă. Pentru că toţi o citează greşit. În realitate, eu am spus două propoziţii, dar ele au fost contopite şi n-am mai izbutit niciodată să le despart. Probabil că rasa umană nu doreşte să accepte remarcile mele sub forma în care le-am făcut.

– Vrei să spui că n-ai zis “O ecologie echilibrată reprezintă

bunul cel mai de preţ al omenirii”?

– Sigur că nu! Am spus: “O ecologie echilibrată reprezintă nevoia cea mai de preţ a omenirii.”

– Dar şi pe plastoflectul tău scrie...bunul cel mai de preţ al omenirii”!

– Aşa începea a doua propoziţie, pe care oamenii refuză s-o citeze, însă pe care eu n-o voi uita niciodată. “Bunul cel mai de preţ al omenirii este o minte alertă.” N-am trecut peste decizia calculatorului de dragul ecologiei noastre. De ea avem nevoie doar pentru a trăi. Am făcut-o pentru a salva o minte valoroasă, care astfel va putea să continue să funcţioneze, o minte alertă. De acest lucru avem nevoie pentru ca omul să fie om... ceea ce este mult mai important decât simplul fapt de a trăi.

– Bănuiesc că ai dorit în mod special să asist la întâlnirea asta, replică Marley, sculându-se de pe scaun. Este subiectul pe care vrei să-l fac public, aşa-i?

– Să zicem, vorbi Adrastus, că profit de ocazia de a-mi vedea remarcile citate în mod corect.

BUTTON, BUTTON

[din volumul de povestiri „Întemeietorii” – Buy Jupiter and Other Stories]

Smochingul mă păcălise şi, preţ de două secunde, nu l-am recunoscut. Pentru mine, nu era decât un posibil client, primul care-mi apăruse în cale după o săptămână... şi arăta minunat.

Chiar şi purtând un smoching la ora 9:45 dimineaţa, arăta superb. Cincisprezece centimetri de încheietură osoasă şi douăzeci şi cinci de centimetri de mână noduroasă continuau din locul unde se termina mâneca; partea de sus a şosetelor şi cea de jos a pantalonilor nu se prea apropiau, totuşi mi se părea splendid.

Apoi, i-am privit chipul şi mi-am dat seama că nu era un client, ci unchiul Otto. Frumuseţea a dispărut. Ca de obicei, faţa unchiului Otto semăna cu cea a unui dulău care tocmai a primit un şut în fund de la prietenul său cel mai bun.

Reacţia mea n-a fost dintre cele mai originale. Am exclamat:

– Unchiule Otto!

L-aţi recunoaşte şi voi, dacă l-aţi zări. Acum cinci ani, când a apărut pe coperta revistei Time (în '57 sau '58), exact 204 cititori au scris redacţiei pentru a spune că nu-l vor uita niciodată. Dacă doriţi numele întreg al unchiului Otto, acesta este Otto Schlemmelmayer. Hei, hei, nu vă grăbiţi cu concluziile! E fratele mamei. Eu mă numesc Smith.

– Harry, băiete..., a replicat el şi a gemut. Interesant, totuşi nu explicativ.

– De ce porţi smoching? l-am întrebat.

– L-am închiriat.

– Perfect. Dar de ce-l porţi dimineaţa?

– Este deja dimineaţă?

A privit derutat în jur, apoi s-a apropiat de fereastră şi s-a uitat afară. Ăsta era unchiul meu, Otto Schlemmelmayer. L-am asigurat că era dimineaţă şi, cu un efort, el a dedus că probabil umblase toată noaptea pe străzi.

Şi-a îndepărtat degetele de la frunte, cât să spună:

– Am fost atât de tulburat, Harry… La banchet…

Degetele i-au fluturat aproape un minut, apoi s-au încleştat într-un pumn cât o halbă de bere, care a coborât şi mi-a făcut o gaură în tăblia mesei.

– Dar ăsta a fost sfârşitul! De acum încolo, fac lucrurile aşa cum ştiu eu!

Unchiul Otto spune acelaşi lucru încă de la începutul afacerii cu “Efectul Schlemmelmayer”. Poate că asta vă surprinde. Poate că aţi crezut că Efectul Schlemmelmayer l-a făcut faimos pe unchiul Otto. Totul depinde de unghiul din care priveşti lucrurile.

Unchiul descoperise Efectul încă din 1952; probabil că ştiţi despre el la fel de multe ca şi mine. Pe scurt, inventase un releu cu germaniu care răspundea gândurilor umane, sau mai exact variaţiilor câmpurilor electromagnetice ale celulelor cerebrale. Muncise ani de zile pentru a încorpora un asemenea releu într-un flaut, astfel încât să poată cânta acţionându-l doar prin gânduri. Invenţia reprezenta iubirea lui, viaţa lui, şi urma să revoluţioneze muzica. Orice om avea să poată cânta; nu mai era necesar talent - doar gânduri.

După care, acum cinci ani, un individ de la “Consolidated Arms”, Stephen Wheland, a modificat Efectul Schlemmelmayer, inversându-l. El a inventat un câmp de unde supersonice care putea activa creierul prin intermediul unui releu cu germaniu, ucigând un şobolan de la şapte metri depărtare. Ulterior, s-a descoperit că putea ucide şi oamenii.

Wheland a primit zece mii de dolari şi o avansare, iar proprietarii majoritari ai acţiunilor de la “Consolidated Arms” au purces să adune milioane după ce guvernul a achiziţionat brevetul şi a început să comande dispozitive.

Ce s-a întâmplat cu unchiul Otto? El a ajuns pe coperta lui Time.

După aceea, toţi cei apropiaţi de el, să zicem cei aflaţi la câţiva kilometri, au ştiut că suferea. Unii au considerat că din cauză că nu primise nici un bănuţ; alţii spuneau că motivul îl constituia transformarea măreţei sale invenţii într-un instrument aducător de război şi moarte.

Prostii! Vinovat era flautul! Acesta fusese piuneza ce nimerise pe scaunul vieţii unchiului Otto. Sărmanul! Îşi iubea

flautul. Îl purta mereu cu el, gata să facă o demonstraţie. Când mânca, flautul se odihnea în cutia specială de pe scaun, iar când dormea îl ţinea la capul patului. Dimineţile de duminică erau de-a dreptul oribile în laboratoarele de fizică ale universităţii din cauza sunetelor flautului care, sub un control mintal imperfect, se căznea să se târască printr-un mişcător cântec popular german.

Din nefericire, nici un fabricant nu voise să-l atingă. Imediat ce existenţa lui fusese dezvăluită, sindicatul instrumentiştilor ameninţase cu încetarea oricărei octave în ţară; diversele industrii de spectacole îşi adunaseră agenţii din lobby şi-i trimiseseră imediat să intre în acţiune; până şi bătrânul Pietro Faranini îşi vârâse bagheta după ureche şi făcuse declaraţii înflăcărate despre iminentul deces al artei. Unchiul Otto nu-şi revenise niciodată.

– Ieri s-a jucat ultima mea carte, a rostit el. “Consolidated” m-au anunţat că organizaseră un banchet în onoarea mea. Mi-am spus: “Cine ştie, poate vor cumpăra flautul…”.

Mi s-a năzărit o imagine.

– Fii atent ce idee am, i-am spus. O mie de flaute gigantice, ascunse în puncte-cheie din teritoriile inamice, cântând reclame comerciale suficient de fals ca să…

– Taci! Taci!

Unchiul Otto a izbit cu palma în birou, declanşând un zgomot precum un foc de armă, iar calendarul de plastic a sărit în sus de spaimă şi a căzut mort.

– De la tine am parte tot de batjocură? Unde ţi-este respectul?

– Iartă-mă, unchiule!

– Atunci, ascultă! M-am dus la banchet şi au ţinut discursuri despre Efectul Schlemmelmayer, care îmblânzeşte puterea minţii. Apoi, când am crezut că-mi vor cumpăra flautul, mi-au dat asta!

A scos ceva care aducea cu o monedă de aur de două mii de dolari şi a azvârlit-o spre mine. M-am ferit.

Dacă ar fi lovit fereastra, ar fi spart geamul şi ar fi nimerit vreun pieton în cap, dar a izbit peretele. Am ridicat-o. După greutate, îţi dădeai seama că era doar aurită. Pe o parte, scria cu litere mari “Premiul Elias Bancroft Sudford”, şi cu litere mai

mici - “doctorului Otto Schlemmelmayer, pentru contribuţiile în domeniul ştiinţific”. Pe cealaltă parte, se găsea un profil, în nici un caz al unchiului Otto. De fapt, nu semăna cu nici o rasă de câine, ci aducea mai mult cu un porc.

– Ăsta, a continuat unchiul Otto, este Elias Bancroft Sudford, preşedintele lui “Consolidated Arms”! Când am văzut că asta era totul, m-am sculat, le-am spus foarte politicos: “Domnilor, să vă ia dracu'!” şi am plecat.

– Apoi, ai umblat pe străzi toată noaptea, am completat eu povestea, şi ai venit aici, fără să-ţi fi schimbat măcar hainele. Eşti tot cu smochingul pe tine.

Unchiul Otto a întins un braţ şi i-a examinat acoperământul.

– Un smoching? a repetat el.

– Un smoching! am încuviinţat.

Obrajii prelungi şi căzuţi i s-au acoperit de pete roşiatice, iar el a tunat:

– Vin aici cu o problemă de maximă importanţă şi tu insişti să discutăm doar despre smochinguri! Propriul meu nepot!

L-am lăsat să se descarce. În familia noastră, unchiul Otto este cel mai sclipitor aşa că, în afară de faptul că încercăm să-l oprim să cadă în canale şi să iasă din casă pe fereastră, noi, imbecilii, căutăm să nu-l deranjăm.

– Ce pot face pentru tine, unchiule? l-am întrebat.

Am încercat să adopt un ton cât mai profesional; am încercat să introduc relaţia avocat-client.

El a aşteptat solemn, după care a declarat:

– Am nevoie de bani. Greşise adresa.

– Unchiule, i-am spus, în clipa asta n-am…

– Nu de la tine. M-am simţit mai bine.

– Există un nou Efect Schlemmelmayer, a urmat el, unul mai bun. Pe acesta nu-l voi anunţa în revistele de specialitate. Îmi voi ţine gura închisă. Este cu totul al meu.

În timp ce vorbea, dirija o orchestră spectrală cu pumnul său osos.

– Din acest nou Efect, voi câştiga bani şi-mi voi deschide propria fabrică de flaute.

– Grozav! am spus, gândindu-mă la fabrică şi minţind.

– Dar nu ştiu cum.

– Păcat! am spus, gândindu-mă la fabrică şi minţind.

– Necazul este că am o minte sclipitoare. Îmi pot imagina concepte care-i depăşesc pe oamenii obişnuiţi. Atât doar că nu-mi pot imagina modalităţi de obţinere a banilor. Este un talent pe care nu-l am.

– Păcat! am spus, fără să mai mint.

– Aşa că am venit la tine, care eşti avocat. Am scos un mic pufnet dezaprobator.

– Am venit la tine, a continuat unchiul Otto, ca să te conving să mă ajuţi cu creierul tău de avocat şmecher, mincinos, escroc şi incorect.

În gând, am clasificat remarca în categoria complimentelor neaşteptate, apoi am spus:

– Şi eu te iubesc, unchiule Otto.

Probabil că simţise sarcasmul, fiindcă s-a înroşit de furie şi a răcnit:

– Nu face pe sensibilul! Fii ca mine, răbdător, înţelegător şi calm, tâmpitule! Cine a zis ceva despre tine ca om? Ca om, eşti un găgăuţă onest, dar ca avocat trebuie să fii un escroc. Toţi ştiu asta.

Am suspinat. Cei din barou mă avertizaseră că vor exista şi astfel de zile.

– În ce constă noul Efect, unchiule Otto? l-am întrebat.

– Poate aduce obiecte din trecut.

Am reacţionat rapid. Cu mâna stângă mi-am tras ceasul din buzunarul stâng al vestei şi l-am examinat cu toată spaima pe care o puteam invoca. Mâna dreaptă am întins-o spre telefon.

– Unchiule, am rostit cât mai sincer, tocmai mi-am amintit de o întâlnire extrem de importantă la care am întârziat deja destul de mult. Îmi face întotdeauna plăcere să te văd. Acum însă, mă tem că trebuie să-mi iau rămas bun. Realmente, m-am bucurat teribil să te văd. Ei bine, la reve…

N-am izbutit să ridic receptorul din furcă. Trăgeam de el, însă mâna unchiului Otto era peste a mea şi o apăsa. N-avea nici un rost să mă împotrivesc. V-am spus că unchiul Otto a făcut parte din echipa de lupte a Heidelbergului, în '32?

M-a prins uşor (pentru el) de cot şi m-am pomenit în picioare. Asta a însemnat evitarea unui important efort muscular (pentru mine).

– Să mergem în laboratorul meu, a rostit el.

A pornit spre laboratorul lui. Şi fiindcă eu nu aveam dispoziţia de a-mi rupe braţul stâng din umăr, am pornit de asemenea spre laboratorul lui…

Laboratorul unchiului Otto se află la capătul unui coridor întortocheat dintr-o clădire a universităţii. După ce Efectul Schlemmelmayer îşi dovedise succesul, unchiul scăpase de orice cursuri şi fusese lăsat de capul lui. Laboratorul o dovedea.

– Nu mai încui uşa? l-am întrebat.

M-a privit şiret, cu nasul său uriaş strâmbându-se într-o adulmecare.

– Este încuiată. E încuiată cu un releu Schlemmelmayer. Gândesc un cuvânt… şi uşa se deschide. Fără el, nimeni nu poate pătrunde. Nici chiar rectorul. Nici chiar portarul.

Am simţit o furnicătură de interes.

– La naiba, unchiule Otto! O încuietoare activată mintal ţi-ar putea aduce…

– Ha! Să vând brevetul unui bogătaş? După cele întâmplate astă-noapte? Niciodată! În scurt timp, voi deveni bogat.

Încă un amănunt despre unchiul Otto. Nu este unul dintre tipii aceia cu care trebuie să te cerţi la nesfârşit, înainte de a reuşi să-l faci să zărească lumina. Ştii dinainte că el nu va vedea niciodată lumina.

De aceea, am schimbat subiectul.

– Dar maşina timpului? am întrebat.

Unchiul Otto este cu treizeci de centimetri mai înalt decât mine, cu cincisprezece kilograme mai greu şi puternic ca un taur. Când îşi pune mâinile în jurul beregatei mele şi strânge, trebuie să mă limitez la a mă învineţi.

Ca atare, m-am învineţit.

– Ş-ş-ş! a şuierat el. Am priceput aluzia.

Mi-a dat drumul şi a continuat:

– Nimeni nu ştie de existenţa Proiectului X.

A repetat apăsat: Proiectul X! Înţelegi?'

Am încuviinţat din cap. Oricum, nu puteam vorbi cu un laringe care de-abia începuse procesul de refacere.

– Nu-ţi cer să mă crezi pe cuvânt, a urmat unchiul. Pentru tine, voi face o demonstraţie.

Am încercat să rămân cât mai aproape de uşă.

– Ai o foaie de hârtie cu scrisul tău? m-a întrebat.

Am scotocit în buzunarul interior al hainei. Aveam nişte însemnări făcute pentru o posibilă întâlnire cu un posibil client într-un posibil viitor.

– Nu mi-o arăta, a zis unchiul. Rupe-o, iar bucăţelele pune-le în retorta asta.

Am rupt însemnările în o sută douăzeci şi opt de bucăţi.

El le-a examinat gânditor, după care a început să răsucească butoanele unui… unei… ei bine, unei maşinării. Aceasta avea ataşată în lateral o placă groasă din opal, aducând cu o tavă dentară.

Am aşteptat. Unchiul continua să răsucească butoane.

– Aha! a exclamat el după aceea, iar eu am emis genul de sunet straniu care nu se poate reproduce prin litere.

Cam la cinci centimetri deasupra tăvii, se distingea ceva ca o imagine neclară a unei foi de hârtie. În timp ce priveam, foaia s-a focalizat şi… la ce bun s-o mai lungesc atât? Erau notiţele mele. Scrisul meu. Perfect citeţe. Perfect reale.

– Pot s-o ating?

Eram niţel cam răguşit, pe de o parte de uimire şi pe de altă parte din cauza modalităţii blânde prin care unchiul Otto îşi asigura tainele.

– Nu poţi, mi-a răspuns şi a trecut palma prin hârtie. Este doar o imagine, dintr-un focar al unui paraboloid cvadridimensional. Celălalt focar se găseşte în trecut, într-un moment anterior ruperii foii.

Am întins mâna şi n-am simţit nimic.

– Fii atent acum, a zis unchiul.

A răsucit un comutator şi imaginea a dispărut. După aceea, a luat un fragment din notiţele rupte, l-a pus într-o scrumieră şi i-a dat foc. A aruncat scrumul în chiuvetă. A răsucit alt comutator şi hârtia a reapărut, dar imaginea ei diferea. Ici-colo, lipseau bucăţele.

– Cele arse? l-am întrebat.

– Exact. Maşina porneşte în trecut de-a lungul hipervectorilor moleculelor pe care s-a focalizat. Dacă unele dintre ele sunt dispersate în aer… pf-f-ft!

Mi-a venit o idee.

– Dar să zicem că deţii doar scrumul unui document.

– Atunci, numai moleculele respective vor fi urmărite în

trecut.

– Totuşi, ele n-ar putea fi atât de bine distribuite încât să obţii o imagine aproximativă a întregului document?

– H-m-m. Poate că da.

Ideea devenise excitantă.

– Atunci, fii atent, unchiule Otto! Ştii cât ar plăti poliţia ca să aibă o asemenea maşină? Ar însemna o…

M-am oprit. Nu-mi plăcuse felul în care se încordase. Politicos, l-am întrebat:

– Ce spuneai, unchiule?

A fost remarcabil de calm. Intensitatea vocii sale n-a depăşit-o pe cea a unui urlet.

– O dată pentru totdeauna, nepoate! De acum încolo, eu singur îmi voi realiza invenţiile. Mai întâi, să obţin nişte capital. Capital care să provină din alte surse decât vânzarea ideilor mele. După aceea, voi deschide o uzină de producere a flautelor. Asta în primul rând. Mai târziu - repet, mai târziu - pot fabrica maşini temporale. Dar prioritatea o au flautele. Ele sunt pe locul întâi. Aşa mi-am jurat astă-noapte. Datorită egoismului câtorva indivizi, lumea este lipsită de marea muzică. Vrei ca numele meu să rămână în istorie ca al unui criminal? Vrei ca Efectul Schlemmelmayer să însemne doar modalitatea de a distruge creierele oamenilor? Sau vrei să producă o muzică măreaţă? O muzică sublimă, înălţătoare, care să dăinuie?

Ridicase profetic un braţ, iar pe celălalt îl ţinea la spate. Geamurile laboratorului au vibrat zornăitor în sunetul cuvintelor sale.

– Unchiule Otto, am intervenit iute, te vor auzi!

– Atunci, nu mai zbiera aşa! a replicat.

– Totuşi, am protestat, cum intenţionezi să obţii un capital de pornire, dacă nu vei exploata această maşină?

– Nu ţi-am spus încă. Pot transforma o imagine într-un obiect real. Şi… dacă imaginea este valoroasă?

Asta suna bine.

– Te referi la documente pierdute: manuscrise, ediţii princeps, lucruri de felul ăsta?

– Nu tocmai. Există un şpil… Două şpiluri… Trei şpiluri… Aşteptam să termine de numărat, dar trei părea limita.

– Care sunt? l-am întrebat.

– În primul rând, trebuie să deţin obiectul în prezent, ca

să mă focalizez asupra lui, altfel nu-l pot localiza în trecut.

– Adică nu poţi obţine ceva care să nu existe acum şi pe care să-l poţi vedea?

– Da.

– În cazul ăsta, şpilurile doi şi trei nici măcar nu mai contează. Oricum, la ce se refereau ele?

– Pot aduce din trecut doar un gram de materie. Un gram!

– De ce? N-ai destulă energie?

– Există o relaţie invers exponenţială, a explicat iritat unchiul Otto. Chiar dacă aş dispune de toată energia din Univers, n-aş putea aduce mai mult de două grame.

Lucrurile păreau destul de nebuloase.

– Si al treilea şpil?

– Ei bine…

A şovăit puţin, apoi a continuat:

– Cu cât focarele sunt mai depărtate, cu atât legătura este mai flexibilă. Ea trebuie să deţină o anumită lungime, înainte de a putea fi trasă în prezent. Altfel spus, trebuie să mă întorc cel puţin o sută cincizeci de ani în trecut.

– Am înţeles, am rostit (fără să înţeleg nimic). Să recapitulăm.

M-am străduit ca vorbele mele să sune ca ale unui avocat.

– Doreşti să aduci din trecut ceva care să-ţi asigure un mic capital. Trebuie să fie ceva care există şi în prezent şi pe care-l poţi vedea, aşadar nu poate fi un obiect pierdut, cu valoare istorică sau arheologică. Trebuie să cântărească mai puţin de un gram, deci nu poate fi diamantul Cullinan, sau ceva similar. Trebuie să aibă o vechime de cel puţin o sută cincizeci de ani, deci nu poate fi un timbru rar.

– Exact, a încuviinţat unchiul Otto. Te-ai prins.

– Ce să prind? (M-am gândit aproape două secunde.) Nu-mi vine nici o idee, am concluzionat. Ei bine, la revedere, unchiule Otto!

Nu credeam c-o să ţină, dar am încercat să plec. N-a ţinut. Braţele unchiului Otto mi-au coborât pe umeri şi am rămas cu vârfurile pantofilor la doi centimetri de podea.

– O să-mi mototoleşti sacoul, unchiule…

– Harold, a rostit el, în calitate de avocat, trebuie să-i acorzi clientului ceva mai mult decât un simplu rămas bun.

– N-am semnat nimic, am izbutit să icnesc.

Gulerul cămăşii începuse fie exagerat de strâns pe gât. Am încercat să înghit un nod şi nasturele gulerului a sărit de la locul lui.

– Între rude, actele sunt simple formalităţi, a comentat unchiul. Fiindu-ţi client şi unchi, îmi datorezi loialitate absolută. În plus, dacă n-o să mă ajuţi, o să-ţi leg picioarele la ceafă şi-o să te folosesc ca minge de baschet.

În calitate de avocat, mă înclin permanent înaintea logicii.

– Renunţ, l-am anunţat. Mă predau. Ai câştigat. M-a lăsat să cad.

Atunci - şi aceasta e partea care mi se pare cu adevărat incredibilă, când revăd totul - mi-a venit o idee.

Era o super-idee. O bombă. Cea care vine o singură dată în viaţa oricărui om.

Nu i-am explicat-o complet unchiului Otto, din capul locului. Voiam să mă pot gândi câteva zile la ea. I-am spus însă ce să facă. I-am spus că va fi nevoie să plece la Washington. N-a fost simplu să-l conving dar, pe de altă parte, dacă-i cunoşti pe unchiul Otto, există modalităţi.

Am descoperit două bancnote de zece dolari, pitite în mod jalnic în portofel, şi i le-am dat.

– Voi completa un cec pentru biletul de tren şi vei putea păstra banii, dacă se va dovedi că n-am fost corect cu tine.

El a căzut pe gânduri, apoi a recunoscut:

– Nu eşti nebun să rişti douăzeci de dolari pentru nimic. Avea dreptate…

S-a întors după două zile şi a declarat că obiectul fusese focalizat. La urma urmelor, era expus într-un loc public. Se găsea într-o incintă etanşă, plină cu azot, dar unchiul Otto a spus că detaliul era lipsit de importanţă. În laboratorul lui, la şase sute patruzeci de kilometri depărtare, focalizarea rămânea precisă. Tot unchiul m-a asigurat şi în privinţa asta.

– Unchiule, i-am spus, înainte de orice, trebuie stabilite două lucruri.

– Ce? Ce? Ce?

Ba chiar a continuat:

– Ce? Ce? Ce? Ce? Mi-am dat seama că devenise agitat.

– Eşti sigur, l-am întrebat, că dacă vom aduce în prezent un fragment al unui obiect din trecut, fragmentul cu pricina nu

va dispărea din obiectul existent în prezent?

Unchiul a pocnit din încheieturile degetelor sale butucănoase şi a răspuns:

– Noi creăm materie nouă, n-o furăm pe cea veche. Altfel, de ce ne-ar trebui atâta energie?

Am trecut la a doua întrebare.

– Care-i onorariul meu?

Poate că nu veţi crede, însă până atunci nu menţionasem problema banilor. Nici unchiul Otto n-o făcuse, dar asta i se părea firesc. Buzele i s-au întins în imitarea nereuşită a unui surâs afectuos.

– Onorariu?

– Am nevoie de zece la sută din valoare. Falca inferioară i-a coborât vizibil şi a rămas aşa.

– Dar cât e valoarea?

– Poate chiar o sută de mii de dolari. Asta înseamnă că tu vei rămâne cu nouăzeci.

– Nouăzeci de mii… Himmel! Atunci, ce mai aşteptăm?

A sărit spre maşinăria sa şi, în jumătate de minut, în spaţiul de deasupra tăviţei dentare apăruse imaginea unui pergament.

Era acoperit cu o scriere regulată, cu litere mărunte, părând un test pentru un concurs de caligrafie de modă veche. În partea de jos a pergamentului, figurau mai multe nume: unul scris cu litere mari şi alte cincizeci şi cinci cu litere micuţe.

Straniu! Mi se tăiase răsuflarea. Văzusem multe reproduceri, dar acesta era originalul. Adevărata Declaraţie de Independenţă!

– Să fiu al dracului! am şuierat. Ai reuşit!

– Şi suta de mii? s-a interesat unchiul Otto, trecând direct la subiect.

Venise momentul explicaţiei.

– Unchiule, am început, la sfârşitul documentului există mai multe semnături. Ele sunt numele unor mari americani, întemeietorii ţării noastre, pe care îi stimăm cu toţii. Orice detaliu legat de ei îi interesează pe toţi americanii adevăraţi.

– Bine, a mormăit el, o să te acompaniez cântând imnul la flaut. Am râs iute, ca să-i arăt că apreciam remarca drept o glumă. Nici nu intenţionam să mă gândesc la alternativa glumei. L-aţi auzit vreodată pe unchiul Otto cântând la flaut imnul

american?

– Unul dintre semnatari, am continuat, care provenea din statul Georgia, a murit în 1777, la un an după semnarea Declaraţiei. El n-a lăsat mare lucru în urmă, de aceea mostrele autentice ale iscăliturii sale fac parte dintre lucrurile cele mai valoroase din lume. Se numea Button Gwinnett.

– Şi cum ne ajută asta să punem mâna pe bani? a întrebat unchiul Otto, cu mintea în continuare strâns încleştată pe adevărurile eterne ale Universului.

– Aici, i-am atras atenţia, se găseşte o semnătură autentică a lui Button Gwinnett, chiar pe Declaraţia de Independenţă.

Stupefacţia l-a amuţit pe unchiul Otto, iar pentru ca unchiul Otto să fie complet mut trebuie să fie realmente stupefiat!

– O poţi vedea chiar aici, am urmat, în partea stângă, alături de cele aparţinând celorlalţi doi reprezentanţi din Georgia, Lyman Hall şi George Walton. Vezi cât de înghesuite sunt numele lor? Practic, iniţiala G de la Gwinnett atinge numele lui Hall. De aceea, nu vom încerca să le separăm. Le vom prelua pe toate. O poţi face?

Aţi văzut vreodată un buldog care să rânjească fericit? Ei bine, unchiul Otto a reuşit o imitaţie perfectă.

Un spot strălucitor de lumină s-a centrat pe numele semnatarilor din Georgia.

– N-am mai încercat asta niciodată, a rostit unchiul Otto cu răsuflarea întretăiată.

– Ce?! am urlat. Acum mi-o spunea.

– Aş fi avut nevoie de prea multă energie. Nu voiam ca universitatea să se intereseze îndeaproape de ceea ce se petrece aici. Dar nu-ţi face griji! Ecuaţiile mele nu pot da greş.

M-am rugat în tăcere ca ecuaţiile lui să nu dea greş.

Lumina a devenit tot mai strălucitoare, după care un zumzet a umplut laboratorul cu un zgomot strident. Unchiul a răsucit o manetă, apoi încă una, apoi o a treia.

Vă aduceţi aminte ce s-a întâmplat acum câteva săptămâni, când cartierele Manhattan şi Bronx au rămas douăsprezece ore fără electricitate, datorită unei blestemate de suprasolicitări a principalei centrale electrice? Nu voi afirma că noi am cauzat-o, fiindcă n-am chef să fiu acţionat în judecată

pentru daune. Voi spune doar atât: curentul electric s-a întrerupt atunci când unchiul Otto a răsucit a treia manetă.

În laborator, toate luminile s-au stins şi m-am pomenit pe podea, cu urechile ţiuindu-mi teribil. Unchiul Otto era întins alături.

Ne-am ridicat cu greu amândoi şi unchiul a scos de undeva o lanternă.

A început imediat să zbiere disperat:

– S-a topit… S-a topit… Maşina mea e făcută praf! Nu mai e bună de nimic!

– Dar semnăturile? am strigat. Le-ai obţinut? S-a oprit în mijlocul unui răcnet.

– Nu m-am uitat.

S-a uitat, iar eu am închis ochii. Dispariţia unei sute de mii de dolari nu-i uşor de privit.

– Ah-ha! a urlat unchiul şi am deschis imediat ochii.

Ţinea în palmă un petec de pergament cu latura de vreo cinci centimetri. Pe acesta existau trei semnături, dintre care prima îi aparţinea lui Button Gwinnett.

Vă rog să mă credeţi că semnătura era perfect autentică. Nu era o imitaţie. În toată afacerea aceea nu exista nici un atom de fraudă. Vreau să se înţeleagă acest lucru. În palma lată a unchiului Otto se găsea o semnătură realizată de mâna georgiană a lui Button Gwinnett însuşi, pe pergamentul autentic al Declaraţiei de Independenţă.

S-a hotărât ca unchiul Otto să plece la Washington cu bucata de pergament. Eu nu corespundeam scopului, fiind avocat. Se putea presupune că eu ştiam prea multe. Unchiul era doar un geniu ştiinţific şi nimeni nu se aştepta să ştie nimic. În plus, cine l-ar fi putut suspecta pe doctorul Schlemmelmayer de altceva decât de cinstea cea mai transparentă?

Am petrecut o săptămână construindu-ne scenariul. În acest scop, am cumpărat de la un anticariat o istorie veche a statului colonial Georgia. Unchiul Otto urma s-o ia cu el şi să anunţe că printre paginile cărţii descoperise un document, o scrisoare adresată Congresului Continental în numele statului Georgia. El o privise dezinteresat şi o ridicase deasupra unei flăcări Bunsen. De ce l-ar fi preocupat pe un fizician scrisorile? Apoi, devenise conştient de izul aparte al fumului, ca şi de viteza lentă a arderii. Încercase să stingă focul, însă nu salvase

decât petecul cu semnăturile. Îl cercetase, iar numele Button Gwinnett îi răscolise o amintire îndepărtată.

A învăţat scenariul pe dinafară. Eu am ars marginile pergamentului, astfel încât numele cel mai de jos, al lui George Walton, era uşor pârlit.

– Aşa va fi mai realist, i-am explicat. Bineînţeles că o semnătură lipsită de scrisoare are valoare mai mică, dar aici e vorba de trei iscălituri, toate apărând şi pe Declaraţia de Independenţă.

Unchiul Otto a căzut pe gânduri.

– Dar când le vor compara cu cele de pe Declaraţia de Independenţă şi vor sesiza că nu diferă absolut deloc, nu vor suspecta o fraudă?

– Ba bine că nu. Dar ce pot face? Pergamentul este autentic. Cerneala este autentică. Semnăturile sunt autentice. Vor fi nevoiţi să recunoască toate astea. Chiar dacă vor suspecta ceva dubios, nu vor fi în stare să dovedească nimic. S-ar putea gândi la transferul din trecut? De fapt, chiar sper să încerce să tulbure apele. Publicitatea va duce la creşterea preţului.

Ultima frază l-a făcut pe unchiul Otto să izbucnească în râs.

A doua zi, a luat trenul spre Washington, visând flaute. Flaute lungi, flaute scurte, flaute bas, flaute tremolo, flaute masive, microflaute, flaute individuale şi flaute pentru orchestre. O lume a flautelor pentru muzica interpretată de gânduri.

– Ţine minte, au fost ultimele sale cuvinte, că nu mai am bani pentru reconstruirea maşinii. Trebuie să reuşim!

– Unchiule Otto, i-am replicat, nu putem da greş. Ha!

S-a întors după o săptămână. Îl sunasem zilnic şi de fiecare dată îmi spusese că pergamentul era investigat.

Investigat…

Ei bine, investigarea era normală. Dar la ce ar fi ajutat?

L-am aşteptat pe unchiul Otto la gară. Chipul îi era inexpresiv. N-am îndrăznit să-l întreb ceva în public. Aş fi dorit să-i spun doar “Da, sau nu?”, însă m-am gândit să-l las pe el să vorbească.

Ne-am dus în biroul meu. I-am oferit un trabuc şi ceva de băut. Mi-am ascuns mâinile sub masă, dar masa a început să

vibreze, aşa că le-am vârât în buzunare şi am tremurat din creştet până în tălpi.

– Au investigat, mi-a spus unchiul.

– Sigur că da! Ţi-am zis c-o vor face. Ha, ha, ha! Ha, ha? Unchiul Otto a tras încet din trabuc.

– Funcţionarul de la Biroul Documente m-a chemat şi mi-a spus: “Domnule profesor, sunteţi victima unei înşelătorii foarte abile.” “Da?”, am ripostat. “Cum poate fi o înşelătorie? Semnăturile să fie false?” “În nici un caz nu par false”, mi-a răspuns, “dar altfel nu se poate!” “De ce anume?” l-am întrebat.

A lăsat trabucul în scrumieră, a pus paharul pe masă şi s-a aplecat spre mine. Mă fascinase într-atât, încât m-am aplecat spre el; ca atare, am meritat ceea ce am primit.

– Exact, m-am bâlbâit, de ce anume? Nu puteau găsi nimic fals, fiindcă este autentic. De ce atunci este o înşelătorie? De ce?

Glasul unchiului Otto era înspăimântător de mieros.

– Noi am adus pergamentul din trecut, nu?

– Da. Da. Ştii bine că da.

– Din trecut, hăt departe.

– Mai mult de o sută cincizeci de ani în trecut. Aşa ai spus…

– Iar acum o sută cincizeci de ani, pergamentul pe care a fost scrisă Declaraţia de Independenţă era destul de nou. Nu?

Începusem să pricep, dar nu îndeajuns de rapid. Glasul unchiului Otto a schimbat vitezele şi a devenit un urlet surd, pulsator.

– Iar dacă Button Gwinnett a murit în 1777, atunci, idiotule, cum se poate ca o semnătură autentică de-a lui să fie descoperită pe un pergament nou-nouţ?!

După aceea, pentru mine, întreaga lume s-a zguduit înainte şi înapoi.

În curând, voi putea coborî din pat. Mai am dureri, totuşi doctorii m-au liniştit că n-am nici un os rupt.

Cu toate acestea, unchiul Otto n-ar fi trebuit să mă facă să înghit blestematul de pergament.

CALEA MARŢIANĂ

[din volumul de povestiri „Calea Marţiană” – The Martian Way and Other Stories]

UNU

Din pragul coridorului scurt ce lega singurele două camere ale habitaclului navei spaţiale, Mario Esteban Rioz privea încruntat cum Ted Long învârtea de zor butoanele televizorului. Long încercă mai întâi o rotire în sens orar, pentru ca apoi să revină în sens invers. Imaginea era, însă, destul de slabă.

Rioz ştia că va rămâne aşa. Erau mult prea departe de Pământ şi într-o poziţie nefavorabilă, de partea cealaltă a Soarelui. În acelaşi timp, însă, nu era de aşteptat ca Long să ştie acest lucru. Rioz mai rămase un timp în prag, în picioare. Ţinea capul aplecat, pentru a nu se izbi de pragul de sus, iar corpul îi era răsucit, pentru a încăpea în deschizătura îngustă. Apoi, ţâşni în încăpere precum dopul unei sticle de şampanie.

– Ce cauţi? întrebă el.

– Cred ca-l pot prinde pe Hilder, răspunse Long.

Rioz îşi rezemă fundul de marginea unei mese de colţ şi apucă o conservă de lapte de formă tronconică de pe etajera de deasupra capului. Capacul sări sub presiunea palmelor. Începu să învârtă cutia uşor, aşteptând parcă să se încălzească.

– Dar de ce?

Ridică recipientul şi sorbi cu zgomot.

– Mă gândeam să-l ascult.

– Eu cred că irosim energia.

Long îl privi încruntat.

– Ştiu că se obişnuieşte să se permită libera utilizare a televizoarelor personale.

– Dacă există un motiv rezonabil, răspunse Rioz.

Privirile li se încrucişară provocator. Rioz, un tip deşirat, avea obrajii supţi şi o figură trasă - într-un cuvînt, era aproape prototipul Gunoierilor marţieni, acei piloţi ce patrulau răbdători spaţiul circummarţian pe rutete de sosire de pe Pământ. Ochii,

de un albastru-deschis, luminau pătrunzător chipul său întunecat şi sever ce contrasta puternic cu fundalul alb al gulerului din blană sintetică cu care era tivită gluga jachetei spaţiale.

Figura lui Long era cu mult mai deschisă şi mai blajină. Moştenea încă unele dintre trăsăturile sedentarului, deşi, la drept vorbind, nici un marţian din generaţia a doua nu mai putea fi considerat sedentar în sensul terestru al termenului. Gluga jachetei sale era dată pe spate, lăsându-i liber părul negru închis.

– Şi ce înţelegi tu prin motive rezonabile? vru să ştie el. Buzele subţiri ale lui Rioz se subţiaseră parcă şi mai mult.

– Având în vedere că n-am plecat în această cursă să facem cheltuieli suplimentare, orice scurgere inutilă de energie nu are nici un rost.

– Atunci, replică Long, dacă tot nu ne-am propus să ieşim în pierdere, n-ar fi mai bine să te întorci la postul de observaţie? Oricum, e rândul tău.

Rioz bolborosi ceva drept răspuns şi, prinzându-şi bărbia între degetul mare şi arătător, începu s-o frece. Apoi, se ridică şi se îndreptă spre uşă, bocanci săi greoi, dar elastici, reuşind să-i amortizeze destul de bine zgomotul paşilor. Se opri o clipă să privească termostatul şi se întoarse brusc cu o flacără de furie în priviri.

– Credeam că era destul de cald. Unde crezi că te afli?

– Cinci grade, răspunse Long, nu mi se pare o căldură excesivă.

– Pentru tine, poate că n-o fi. Dar nu uita că aici suntem în spaţiu, nu într-un birou din minele de fier. Soarele încălzeşte suficient.

Printr-o mişcare rapidă a degetului, Rioz coborî maneta termostatului la minimum.

– Încăperea nu este pe partea Soarelui.

– La dracu! Trece şi prin pereţi.

Rioz ieşi, şi Long privi o vreme după el, apoi se întoarse la televizorul său. Termostatul, însă, nu-l potrivi în poziţia iniţială.

Imaginea pâlpâia destul de tare, dar n-avea ce să-i facă. Trase un scaun din perete şi se aplecă în faţă, aşteptând să treacă anunţul oficial şi pauza de-o clipă; apoi cortina se dizolvă într-un spot de lumină ce luă treptat forma binecunoscutei figuri

bărboase, care creştea pe măsură ce era adusă în prim-plan şi umplea întregul ecran.

Vocea, impresionantă chiar şi prin fâsâiturile şi pârâituriie induse de furtuna de electroni ce se întindea pe o distanţă de aproape treizeci de milioane de kilometri, începu:

– Prieteni! Concetăţeni ai Pământului...

DOI

Ochii lui Rioz prinseră spotul semnalului radio chiar în momentul în care păşea în cabina de pilotaj. Într-o clipă, palmele i se acoperiră de transpiraţie pentru că înţelesese că avea de-a face cu un semnal radar. Şi era numai şi numai vina lui. Fiind de serviciu, n-ar fi trebuit să părăsească nici o clipă cabina de pilotaj. Asta, cel puţin teoretic, pentru că, de fapt, toţi Gunoierii o făceau. Iar chestia cu lovitura cea mare care trebuie să se întâmple întotdeauna numai în timpul acelor cinci minute cât ai ieşit pentru o cafea, deoarece tocmai atunci ţi se păruse că spaţiul este cu desăvârşire pustiu, făcea de acum parte din coşmarul obişnuit. Dar, de multe ori, coşmarurile deveneau realitate.

Rioz activă multi-scanerul. Asta însemna o risipă de energie, dar trebuia să se convingă.

Spaţiul era pustiu, cu excepţia ecourilor îndepărtate ale navei vecine de pe orbita ei de curăţare.

Acţionă circuitul de comunicaţie şi figura blondă, cu nasul acela lung, a lui Richard Swenson, copilotul navei vecine dinspre Marte, umplu întregul ecran.

– Bună, Mario, spuse Swenson.

– Bună. Ce e nou?

Între întrebare şi răspuns urmă o pauză de peste o secundă, deoarece viteza radiaţiei electromagnetice nu era, desigur, infinită.

– Am avut o zi...

– S-a-ntâmplat ceva? întrebă Rioz.

– Am dat o lovitură.

– Ei, bravo!

– Toate ar fi fost bune, dacă aş fi apucat şi s-o leg, răspunse Swenson posomorât.

– Cum aşa?

– La dracu! M-am îndreptat în direcţie greşită.

Rioz îşi dădea seama despre ce fusese vorba, aşa că nu-i venea să râdă.

– Şi cum ai făcut-o? întrebă el.

– N-a fost vina mea. Carcasa nu se mişca în planul eclipticii. Îţi imaginezi cât de prost trebuie să fi fost pilotul acela dacă n-a fost în stare să execute cum trebuie manevra de degajare. De unde să ştiu eu asta? Am stabilit distanţa faţă de carcasă şi am început manevrele de apropiere. Pur şi simplu, am presupus că orbita era pe traiectoria obişnuită. Corect, nu? Am pornit pe traiectoria care mi s-a părut cea mai bună pentru intersecţie şi, abia peste cinci minute, mi-am dat seama că distanţa continua să crească. Semnalul de îndepărtare era din ce în ce mai clar. Am determinat imediat proiecţia unghiulară a obiectului, dar era mult prea târziu pentru a mai putea face ceva.

– Au prins-o cumva ceilalţi băieţi?

– Nu. E în afara eclipticii şi o va ţine aşa o veşnicie. De fapt, asta nu prea mă preocupă. Era doar o carcasă de categoria a doua. Dar mă-ngrozesc să-ţi spun câte tone de combustibil am irosit pentru acceleraţie şi apoi pentru frânare şi revenire pe traiectoria de supraveghere. Trebuia să-l fi auzit pe Canute.

Canute era fratele şi, în acelaşi timp, partenerul lui Richard Swenson.

– A fost furios, nu? se interesă Rioz.

– Furios? Mai că nu m-a omorât! Am împlinit deja cinci luni pe orbită şi probabil se manifestă astenia. Ştii tu...

– Ştiu, ştiu.

– Ţie cum îţi merge, Mario?

Rioz făcu un gest a lehamite.

– Nu prea bine în turul ăsta. Două carcase în ultimele două săptămâni, şi pe fiecare a trebuit s-o vânez aproape şase ore.

– Erau mari?

– Glumeşti! Cred că le-aş fi putut trimite pe Phobos cu mâna. Ăsta e turul cel mai prost pe care l-am avut.

– Cât mai staţi?

– În ce mă priveşte, aş pleca şi mâine. Suntem în spaţiu de numai două luni şi am ajuns să mă dondănesc cu Long aproape tot timpul.

Urmă o pauză prelungită şi datorită inerentei viteze finite a undelor electromagnetice.

– De fapt, ce vrea? Mă refer la Long, rupse tăcerea Swenson.

Rioz aruncă o privire în spate. Putea auzi un murmur uşor, întrerupt de paraziţi, ce venea de la televizorul din cealaltă încăpere.

– Nu-l înţeleg deloc. După o săptămână de la începerea turului, mă pomenesc că-mi zice: „Mario, de ce te-ai făcut tu Gunoier?” M-am uitat lung la el şi i-am răspuns: „Să-mi câştig existenţa. Tu ce-ţi închipui?” Stau şi mă gândesc, ce dracu' de întrebare a mai fost şi asta? Cum adică, de ce se face cineva Gunoier! „Oricum nu numai de asta, Mario” mi-a mai spus el. Auzi, el îmi spunea *mie*. „Eşti Gunoier”, a mai zis, „pentru că asta este o parte din Calea Marţiană.”

– Şi ce înţelege el prin asta?

Rioz ridică din umeri.

– Nu l-am întrebat niciodată. Chiar acum stă în camera de alături şi ascultă Pământul pe ultra-microunde. Ascultă la ce zice un Sedentar, unul pe care-l cheamă Hilder.

– Hilder? Parcă e un politician Sedentar, sau un deputat, în fine, ceva de felul ăsta, nu-i aşa?

– Exact. Sau cel puţin aşa ştiu şi eu. Întotdeauna, Long este în stare să facă astfel de lucruri. A luat, de pildă, cu el aproape opt kile de cărţi, şi toate despre Pământ. O greutate suplimentară inutilă, îţi dai seama.

– N-ai ce să-i faci, e partenerul tău! Dar, pentru că veni vorba de parteneri, cred că trebuie să-ntrerupem şi să-mi văd de treabă. Dacă mai ratez vreo lovitură, va fi moarte de om pe aici pe undeva.

Legătura se întrerupse şi Rioz se lasă pe spate sprijinindu-se de speteaza scaunului. Privi linia verde care marca nivelul zero al scanerului. Porni pentru o clipă şi multiscanerul. Spaţiul era la fel de curat.

Se simţea un pic mai bine acum. Necazul ar fi fost şi mai mare dacă ceilalţi Gunoieri ar fi capturat carcasă după carcasă şi dacă aceste carcase s-ar fi îndreptat în spirală spre Phobos, marcate cu toate însemnele, numai cu al lor nu. Apoi, simţea că, într-un fel sau altul, unele din resentimentele lui faţă de Long deveneau mai puţin întemeiate.

Fusese o greşeală să facă echipă cu Long. Întotdeauna era o greşeală să faci echipă cu un novice. Ei cred că ceea ce te interesează este conversaţia, mai ales Long cu eternele lui teorii despre Marte şi măreţul ei rol în noul progres uman. Astea erau chiar expresiile lui. Progres Uman, Calea Marţiană, Noua Minoritate Creativă. În schimb, ceea ce el, Rioz, dorea, nu erau vorbele, ci o lovitură, câteva carcase cu care să se poată şi el mândri.

De fapt, nu avusese de ales. Long era destul de bine cunoscut acolo jos, pe Marte, şi bine plătit ca inginer minier. Era prietenul Împuternicitului Sankov şi mai fusese şi înainte în spaţiu, o dată sau de două ori, pentru scurte misiuni de curăţare. Nu poţi respinge un tip înainte de a-l pune la treabă, chiar dacă nu-ţi place mutra lui. De ce voise un inginer minier, cu o meserie confortabilă şi bine plătită, să asude în spaţiu?

Rioz nu-i pusese niciodată întrebări pe această temă. Ca parteneri, Gunoierii erau nevoiţi să stea aproape unul de altul, pentru a încuraja sau chiar a justifica curiozitatea. Long vorbea, însă, mult prea mult pentru a nu-i fi răspuns şi singur la întrebare.

„Trebuia să vin aici, Mario”, spusese ei. „Viitorul lui Marte nu e în mine, ci în spaţiu.”

Rioz se întrebase adesea cum ar fi fost o călătorie de unul singur. Toţi pretindeau că era imposibilă. Chiar lăsând la o parte şansele pierdute când trebuia să părăsească postul de observaţie pentru somn sau alte activităţi, era bine cunoscut faptul că un om singur în spaţiu devenea intolerabil de deprimat într-un timp foarte scurt.

Alături de un partener, un tur de şase luni devenea posibil. Desigur, un echipaj normal ar fi reprezentat idealul, dar nici un Gunoier nu putea scoate atâţia bani dintr-un tur, încât să-şi poată permite acest lux. Capitalul şi-l investea numai şi numai în combustibil.

Chiar şi în doi, nu era o fericire prea mare în spaţiu. De regulă, erai nevoit să schimbi partenerii la fiecare tur şi puteai rămâne în spaţiu cu unii mai mult, cu alţii mai puţin. Iată-i, de pildă, pe Richard şi Canute Swenson. Ei făceau echipă de câte cinci, şase ori din cauză că erau fraţi. Şi cu toate acestea, după primele săptămâni apăreau, în mod constant, tensiuni şi fricţiuni.

Prea bine. Spaţiul era liber. Rioz îşi dădea seama că s-ar fi simţit un pic mai bine dacă s-ar fi întors în camera de alături şi ar fi aplanat în vreun fel neînţelegerile cu Long. Putea să demonstreze, în felul ăsta, că e un vechi lup de spaţiu care ia neplăcerile acestuia aşa cum sunt.

Se ridică şi începu să urce cele trei trepte, pentru a ajunge în coridorul scurt şi îngust care legaîntre ele cele două camere ale navei.

TREI

Pentru o clipă, se opri din nou să privească din prag. Long era absorbit de licăritul ecranului.

Rioz începu, pe un ton puţin supărat:

– Am ridicat termostatul. E-n regulă, ne putem permite să cheltuim puţină energie.

Long aprobă din cap.

– Dacă zici tu...

Rioz făcu un pas ezitant înainte. Spaţiul era curat, aşa că ducă-se la dracu statul şi privitul în gol la spotul acela verde! Întrebă:

– Despre ce vorbeşte Sedentarul?

– În principal, despre istoria zborurilor cosmice. O treabă arhicunoscută, dar bine prezentată. Are tot tacâmul: fotografii color, desene animate, secvenţe din filmele de epocă, totul.

Şi, ca pentru a ilustra remarcile lui Long, figura bărboasă dispăru, iar o secţiune printr-o navă cosmică umplu întregul ecran. Vocea lui Hilder continua să se audă, punctând elementele de interes care apăreau în schemele colorate. Sistemul de comunicaţie al navei se colora în roşu, pe măsură ce vorbea despre el, la fel depozitele, sistemul de propulsie, circuitele cibernetice...

Figura lui Hilder apăru din nou pe ecran.

„Acesta a fost numai etajul principal al navei”, rosti el. „Ce o mişcă, însă? Cum se poate ridica de pe Pământ?”

Toată lumea ştia ce pune în mişcare o navă cosmică, dar vocea lui Hilder era ca un narcotic. Prezenta propulsia navelor cosmice ca pe secretul secretelor, ca pe o ultimă revelaţie. Chiar şi Rioz simţi o uşoară furnicătură de suspans, deşi îşi petrecuse cea mai mare parte a vieţii la bordul navelor spaţiale.

Hilder continua.

„Oamenii de ştiinţă o numesc în diferite feluri. Legea acţiunii şi reacţiunii, sau a treia lege a lui Newton, sau, uneori legea conservării momentului. Noi, însă, n-o vom numi în nici un fel. Ne este suficient bunul simţ. Când înotăm, împingem apa în spate, pentru a ne propulsa înainte. Când mergem, împingem înapoi Pământul, pentru a înainta. Când zburăm cu un giroflier, împingem aerul în spate şi înaintăm. Nimic nu se poate mişca înainte fără ca, în acelaşi timp, ceva să se mişte înapoi. Este vechiul principiu al lui „nu poţi obţine ceva din nimic”. Acum, imaginaţi-vă o navă care cântăreşte o sută de mii de tone la decolarea de pe Pământ. Pentru a se ridica, ceva trebuie să coboare. Deoarece o navă cosmică este extrem de grea, o mare cantitate de material trebuie coborâtă. De fapt, atât de mult material încât nu există spaţiu pentru el la bord. În consecinţă, trebuie construit un compartiment special, în spatele navei, pentru a-l depozita.”

Din nou, Hilder dispăru de pe ecran şi în locul lui reveni schema navei cosmice. Aceasta se micşoră şi un trunchi de con apăru în spatele ei. Dedesubt, cu litere galbene, strălucitoare, apăru precizarea: MATERIAL DE ARUNCAT.

„Acum, însă”, continuă Hilder, „greutatea totală a navei este şi mai mare. Este nevoie, deci, de şi mai mult combustibil pentru propulsie, şi tot aşa...”

Nava de pe ecran se micşoră enorm pentru a permite adăugarea unei alte carcase tronconice, mai mari, şi a încă uneia, imense. Nava propriu-zisă, etajul principal, devenise un punct minuscul pe ecran, un punct roşu strălucitor.

Rioz nu se mai putu abţine:

– La dracu, astea sunt de nivelul grădiniţei.

– Nu şi pentru oamenii cărora le vorbeşte, Mario! Pământul nu este Marte. Probabil că există miliarde de pământeni care n-au văzut niciodată o navă cosmică; nu ştiu nici lucrurile cele mai elementare despre ea.

Între timp, Hilder tocmai ajunsese la precizarea: „..Când combustibilul din interiorul celei mai mari carcase se epuizează, aceasta se detaşează. E pur şi simplu aruncată.”

Carcasa exterioară începu să tremure şi se desprinse.

„Apoi îi vine rândul celei de a doua carcase”, spuse Hilder, „şi apoi, dacă zborul este de lungă durată, este aruncată şi ultima.”

Nava cosmică de pe ecran era acum doar un punct roşu, iar cele trei carcase se depărtau de aceasta şi se pierdeau în spaţiu.

Hilder continuă:

„Aceste carcase reprezintă o sută de mii de tone de tungsten, magneziu, aluminiu şi oţel. Ele au părăsit pentru totdeauna Pământul. Marte, în schimb, este înconjurat de Gunoieri, care, de-a lungul rutelor spaţiale, sunt în aşteptarea carcaselor noastre, pentru a le prinde şi a le însemna, în folosul lui Marte. Nici un cent din valoarea lor nu se întoarce pe Pământ. Sunt considerate obiecte salvate şi aparţin, deci, navei care le găseşte.

– Dar noi ne riscăm vieţile şi banii! izbucni Rioz. Şi oricum, dacă nu le prindem noi, nimeni nu le mai poate recupera. Ce pierdere e atunci pentru Pământ?

– Vezi, spuse Long, nu vorbeşte decât despre pierderile pe care Marte, Venus şi Luna le cauzează Pământului. Sunt, însă, atâtea alte pierderi.

– O să primească totul înapoi. Am reuşit să scoatem, în fiecare an, din ce în ce mai mult fier.

– Da, dar cea mai mare parte din el rămâne aici, pe Marte. Dacă ar fi să dăm crezare cifrelor lui, Pământul a investit două sute de miliarde de dolari în Marte şi n-a primit înapoi decât cinci miliarde în fier. A investit cinci sute de miliarde de dolari în Lună şi a primit înapoi puţin peste douăzeci şi trei de miliarde în magneziu, titan şi alte metale uşoare. A investit cincizeci de miliarde de dolari în Venus şi n-a primit înapoi nimic. De fapt, asta-i interesează pe contribuabilii de pe Pământ - creşterea impozitelor în exterior, nimic mai mult.

Pe măsură ce Hilder continua să vorbească, ecranul se acoperea cu rutele Gunoierilor în jurul lui Marte; verzui şi mici, navele lor caricaturale întindeau braţe subţiri şi flexibile care bâjbâiau după carcasele ce se rostogoleau, le prindeau şi le fixau, le ştampilau PROPRIETAR MARTE cu litere strălucitoare, apoi le îndreptau în jos spre Phobos.

Hilder apăru din nou pe ecran.

„Ne spun că, până la urmă, ne vor plăti totul. Până la urmă! O dată ce vor pune pe picioare o afacere rentabilă! Nu ştim, însă, când se va întâmpla asta. Peste un secol? Peste o mie de ani? Peste un milion? Până la urmă! Hai să-i credem pe

cuvânt. Într-o zi, ne vor înapoia metalele. Într-o bună zi, o să-şi obţină singuri alimentele, îşi vor produce singuri energia necesară, vor trăi pe propriile lor picioare. Un singur lucru, însă, nu ne vor putea da înapoi, niciodată. Nici într-o sută de milioane de ani. *Apa*! Pentru că este o planetă prea mică, Marte are numai câteva picăturele de apă. Venus n-are deloc, pentru că este prea încinsă. Iar Luna, la fel, pentru că e prea încinsă şi prea mică. Aşa că Pământul trebuie să asigure nu numai apa de băut şi de spălat pentru toţi coloniştii, apa pentru industriile lor, apa pentru uzinele hidroponice pe care pretind să le înfiinţeze - dar chiar şi apa care să fie aruncată cu milioanele de tone. Care este combustibilul ce propulsează navele cosmice? Ce aruncă aceste nave în urma lor pentru a putea accelera înainte? Pe vremuri, era gazul generat din explozii, şi acesta era foarte costisitor. Apoi a fost inventată micropila protonică - o sursă ieftină de energie ce poate încălzi orice lichid, până ce-l transformă înr-un gaz sub presiuni imense. Şi care este cel mai ieftin şi cel mai răspândit lichid disponibil? Care, dacă nu apa? Fiecare navă cosmică părăseşte Pământul ducând cu ea aproape un milion de tone - nu kilograme, tone de apă, pentru singurul scop de a o propulsa în spaţiu, de a o accelera sau de a o frâna. Cu nesăbuinţă şi îndărătnicie, strămoşii noştri au ars petrolul Pământului, l-au distrus nepăsători rezervele de cărbune. Acum, noi îi dispreţuim şi îi condamnăm pentru asta. Dar ei, cel puţin, îşi aveau scuza lor - gândeau că, până la urmă, vor fi găsiţi înlocuitori. Şi au avut dreptate. Acum, avem fermele de plancton şi micropilele protonice. Pentru apă, însă, nu mai există nici un substitut. Nici unul! Şi nu va fi niciodată. Iar când urmaşii noştri vor vedea deşertul în care vom fi transformat Pământul, ce scuză vom găsi? Când zonele deşertice vor spori an...”

Long se aplecă şi opri aparatul, apoi spuse:

– Lucrurile astea mă calcă pe nervi. Tipul o face înadins. Mă întreb ce urmăreşte?

Rioz se ridică stânjenit în picioare.

– Cred c-ar fi cazul să-mi văd de supraveghere.

– La dracu' cu supravegherea asta! - Long se ridicase şi el şi îl urma pe Rioz prin culoarul îngust, spre camera de pilotaj. - Dacă, însă, Hilder îşi pune în aplicare planurile, dacă are forţa necesară să scoată ceva din asta... *Hei*...

O văzuse şi el. Semnalul era corespunzător celor din clasa A şi urmărea ţinta ca un ogar.

– Spaţiul era curat, îţi spun eu, curat! se bâlbâi Rioz. Pentru numele lui Marte, Ted, nu te mai holba atâta la mine! Vezi dac-o poţi repera vizual.

Rioz lucra rapid şi eficient, ca rezultat, desigur, al celor aproape douăzeci de ani de meserie. Obţinu distanţa în două minute, apoi, reamintindu-şi experienţa lui Swenson, măsură şi unghiul declinaţiei, precum şi viteza radială. După aceea, strigă către Long:

– Unu virgulă şapte şase radiani. Nu poţi să nu-l vezi, omule!

În timp ce regla ocularul, Long îşi ţinea răsuflarea.

– E numai la o jumătate de radian de Soare, o semilună în creştere, mai ţinu să precizeze Rioz.

Long spori brusc puterea de mărire, în căutarea unei „stele” care să-şi schimbe poziţia rapid, să crească şi să prindă formă şi astfel să se dovedească a nu fi stea.

– Oricum am pornit, spuse Rioz. Nu mai putem aştepta.

– Am prins-o! Am prins-o!

Mărirea nu era suficientă pentru a-i revela o formă definită, dar punctul pe care-l privea Long strălucea ritmic, mai intens sau mai slab, pe măsură ce, rotindu-se, carcasa reflecta lumina Soarelui de pe suprafeţe de mărimi diferite.

– Ţine-o aşa!

Primul dintre numeroasele jeturi fine de abur ţâşni prin duza potrivită, lăsând o trenă lungă, ceţoasă, de microcristale scânteietoare în lumina domoală a Soarelui îndepărtat, o dâră ce se subţia mereu pe mai bine de câteva sute de kilometri. Un jet, apoi altul, apoi altul, şi în acest timp nava Gunoier se desprinse de pe traiectoria ei stabilă şi se înscrise pe una tangentă la traiectoria carcasei.

– Se deplasează precum o cometă la periheliu! ţipă Rioz. Nenorociţii ăştia de piloţi Sedentari aruncă înadins carcasele în felul ăsta! Să le...

Îşi descarcă nervii printr-o înjurătură vârtoasă, dar nu se opri nici o clipă din acceleraţie. Perna hidraulică a scaunului său se comprimase aproape un sfert de metru, iar Long abia se mai putea ţine de bara de protecţie.

– Mai ai o inimă de rezervă! bolborosi el.

Rioz, însă, îşi ţinea ochii aţintiţi pe semnal.

– Omule, dacă nu-ţi convine, rămâi pe Marte!

Zgomotul jetului de abur continua să răsune înfundat. Sistemul de comunicaţie prinse viaţă. Long se strădui să se aplece în faţă, ca şi cum ar fi înaintat printr-o melasă, şi să deschidă contactul vizual. Era Swenson şi ochii îi străluceau de mânie.

– Unde dracu' vă duceţi, băieţi? În zece secunde o să intraţi în sectorul meu.

– Urmăresc o carcasă, răspunse Rioz.

– În sectorul *meu*?

– Am pornit din al meu şi, oricum, nu eşti într-o poziţie favorabilă ca s-o poţi prinde. Închide contactul, Ted!

Nava bubuia prin spaţiu, un bubuit ce se putea auzi numai în interiorul ei. Brusc, Rioz opri motoarele atât de rapid încât Long nu se putu împiedica să nu cadă în faţă. Liniştea nefirească ce se instala parcă zgâria şi mai mult urechile decât zgomotul care o precedase.

– Buuun! exclamă Rioz. Să vedem ce spune vizorul optic.

Priveau amândoi. Carcasa se vedea acum clar, un troncon ce se rotea cu încetineală solemnă, aşa cum se profila pe fundalul stelelor.

– Perfect! adăugă Rioz cu satisfacţie. „E o carcasă din clasa A, un gigant printre carcase”, îşi continuă aprecierile în gând. „Trebuie s-o înhăţăm neapărat.”

– Încă un semnal pe scaner, spuse Long. Cred că este Swenson, care vine după noi.

Rioz abia că-l învrednici cu o privire.

– N-o să ne prindă.

Carcasa devenea din ce în ce mai mare şi umplea acum întregul ecran. Mâinile lui Rioz se odihneau pe manetele harponului. Aşteptă puţin, pentru a regla mai precis unghiul şi distanţa. După aceea, icni şi apăsă trăgaciul.

Pentru o clipă, nu se întâmplă nimic. Apoi, un cablu metalic flexibil îşi făcu apariţia pe ecran, mişcându-se spre carcasă precum o cobră dezlănţuită. Realiză contactul, dar nu se prinse. Dacă ar fi făcut-o, s-ar fi rupt instantaneu, ca un fir de păianjen, pentru că impulsul de rotaţie al carcasei era de aproape o mie de tone. Ceea ce realiza, de fapt, cablul era să genereze un câmp magnetic puternic în jurul carcasei, care

urma să acţioneze asupra ei ca o frână.

Cablurile ţâşneau unul după altul. Rioz le trimitea parcă fără a ţine deloc seama de energia cheltuită.

„Trebuie să pun mâna pe ea”, îşi repeta el întruna. „Pe Marte! Trebuie.” Când ajunse la o duzină de cabluri, ce se întindeau între navă şi carcasă, Rioz se opri. Energia de rotaţie a carcasei, transformată de frânare în căldură, îi ridicase temperatura într-atât încât radiaţia sa putea fi captată pe receptoarele termice ale navei.

– Vrei să mă laşi pe mine s-o imprim cu însemnele noastre? întrebă Long.

– M-ar avantaja. Dar poţi să n-o faci, dacă nu vrei. Este, oricum, schimbul meu.

– Nu mă deranjează deloc.

Long îşi puse costumul şi ieşi în spaţiu. Cea mai sigură indicaţie că era nou în branşă o constituia faptul că putea număra pe degete de câte ori îmbrăcase costumul şi ieşise în spaţiu. Acum era a cincea oară.

Se îndepărtă de navă, de-a lungul celui mai apropiat cablu, punând mână după mână, simţindu-i vibraţia prin mănuşa metalică. În cele din urmă, imprimă fără probleme numărul lor de serie pe suprafaţa netedă a carcasei. În imensitatea spaţiului, nimic nu avea să oxideze metalul. Oţelul se topi şi se vaporiză, apoi se condensa câţiva metri mai încolo de raza energetică, iar suprafaţa atinsă căpătă imediat o nuanţă cenuşie şi prăfoasă.

Long îşi făcu vânt spre navă. După ce ajunse din nou înăuntru, îşi scoase casca acoperită cu un strat gros şi alb de brumă, pe care îl dobândise la intrare, şi primul lucru ce-l auzi fu vocea lui Swenson care invadase încăperea într-o furie de nerecunoscut.

– ... direct la împuternicit. Pe toţi dracii, există reguli în treaba asta!

Rioz stătea rezemat de spetează, impasibil.

– Ascultă, mi-a atins sectorul. Am reperat-o şi am urmărit-o până am ajuns aici. Oricum, tu n-ai fi putut-o detecta pentru că-l aveai pe Marte drept paravan. Asta e tot.

Apoi, în timp ce întrerupea contactul, întrebă:

– Te-ai întors Long?

Soneria receptorului suna încontinuu, dar nu-i dădu nici o

atenţie.

– Se duce la Împuternicit? întrebă la rândul lui Long.

– Nici o grijă. A făcut tot tapajul ăsta numai pentru a mai ieşi puţin din monotonie. N-o să urmeze nimic. Ştie că e carcasa noastră. Dar, apropo, cum ţi se pare marfa, Ted?

– Destul de bună.

– Destul de bună? Grozav! Ţin-te bine. Începem dansul.

Duzele laterale începură să scuipe abur şi nava prinse să se rotească uşor în jurul carcasei. La rândul ei, carcasa o urmă îndeaproape. După treizeci de minute, deveniseră un gigantic bol ce se rotea în spaţiu. Long verifică Efemeridele pentru a afla poziţia lui Phobos.

La un moment precis calculat, câmpul magnetic transmis prin cabluri fu întrerupt brusc şi carcasa începu să se îndepărteze pe o traiectorie tangenţială la mişcarea de rotaţie precedentă, traiectorie care, într-o zi sau două, urma s-o conducă cu precizie deplină în depozitul de carcase de pe satelitul marţian.

Rioz o privea cum se îndepărtează. Se simţea bine. Apoi se întoarse spre Long.

– A fost o zi grozavă pentru noi.

– Ce zici, însă, de cuvântarea lui Hilder? îl întrebă preocupat Long.

– Ce? Cine? A, ăla! Ascultă, dac-ar fi fost să mă sperii de orice prostie spusă de vreun nenorocit de Sedentar, n-aş mai fi dormit niciodată. Aşa că te sfătuiesc să-l uiţi.

– Eu unul nu cred c-ar trebui să-l dăm uitării.

– Prostii! Dar te rog să nu mă plictiseşti şi pe mine cu ele, de acord? Hai, mai bine, să tragem un pui de somn!

PATRU

Ted Long găsea că pulsul oraşului este cât se poate de satisfăcător. Trecuseră doar două luni de când Împuternicitul declarase un moratoriu în activitatea Gunoierilor şi coborâse toate navele din spaţiu, dar simţământul că durata respectivă avea să fie prelungită nu încetase să-l terorizeze. Chiar şi faptul că moratoriul fusese impus ca urmare a unor presiuni din partea Pământului, hotărât să-şi întărească noua lui pretenţie de economisire a apei prin raţionalizarea activităţii Gunoierilor, nu-l

deranja peste măsură.

Acoperişul străzii era vopsit într-un albastru deschis, luminos, probabil o imitaţie de modă veche a cerului pământesc. Ted nu mai era sigur în privinţa acestui amănunt. Pereţii erau luminaţi de vitrinele magazinelor împrăştiate ici şi colo. În depărtare, peste zgomotul traficului şi paşii pietonilor care treceau pe lângă el, putea auzi exploziile înfundate de la noile tunele ce erau săpate sub crusta marţiană. De când se ştia, îşi amintea de asemenea explozii. Locul pe unde mergea acum nu fusese amenajat pe vremea copilăriei lui. Oraşul crescuse şi, dacă Pământul i-ar fi permis, avea s-o ţină tot aşa.

Dădu colţul unei străzi înguste, mai puţin luminate, pentru că aici vitrinele magazinelor făceau loc apartamentelor, fiecare cu luminiţa sa mică la faţadă. Cumpărătorii şi traficul făcuseră loc trecătorilor mai puţin grăbiţi şi tinerilor gălăgioşi care ignoraseră convocarea maternă pentru masa de seară.

În ultima clipă, Long îşi aminti de convenţiile sociale şi se opri la o mică prăvălie ce vindea apă. Îşi întinse gamela.

– Plină.

Vânzătorul rotofei deşurubă capacul şi îşi aruncă privirea prin deschizătură. O clătină un pic şi o ascultă cum clipoceşte.

– N-a mai rămas prea multă, spuse amuzat.

– Nu, îi dădu dreptate Long.

Vânzătorul începu să-i toarne apa ţinând gura gamelei cât mai aproape de robinet, pentru a elimina orice risipă. Debitmetrul se opri. Înşuruba capacul la loc.

Long plăti şi îşi luă gamela înapoi. Acum, îi bătea din nou şoldul cu o greutate reconfortantă. Nu puteai face o vizită unei familii fără o gamelă plină. Între burlaci, nu conta; oricum, nu atât de mult.

Intră pe culoarul numărul 27, sui câteva trepte şi se opri, cu degetul deasupra butonului soneriei.

Vocile dinăuntru se auzeau foarte distinct. Una dintre ele, un pic mai stridentă, era a unei femei.

– Grozav din partea ta, nu-i aşa? Ţi-ai invitat aici prietenii Gunoieri, iar eu, se-nţelege, ar trebui să fiu mulţumită că te-ai aranjat să stai acasă două luni pe an. Şi e şi aşa prea destul că ai catadicsit să-ţi petreci o zi sau două cu mine. La urma urmei, din nou, e vorba despre Gunoierii tăi.

– Acum sunt acasă de foarte multă vreme, spuse o voce

de bărbat şi, de fapt, ne-ntâlnim să discutăm afaceri. Pentru numele lui Marte, Dora, încetează! Trebuiau deja să sosească.

Long se hotărî să mai aştepte puţin, înainte de a suna. Le dădea astfel posibilitatea să ajungă la un ton mai moderat.

– Şi ce-mi pasă mie că pot veni dintr-o clipă-ntr-alta? replică Dora. Lasă-i să m-audă! Află că m-aş bucura dacă Împuternicitul ar menţine moratoriul ăsta la nesfârşit. Mă auzi tu?

– Şi din ce o să trăim? se auzi, înfierbântată, vocea bărbătească. Poţi să-mi spui?

– Am să-ţi spun, am să-ţi spun. Află că poţi să-ţi câştigi existenţa, decent şi onorabil, chiar aici pe Marte, ca toată lumea. În blocul ăsta sunt singura văduvă de Gunoier. Pentru că, de fapt, asta sunt - o văduvă. Ba, chiar mai rău decât o văduvă, pentru că, dacă aş fi văduvă, cel puţin aş avea posibilitatea să mă mărit cu altcineva... Ce-ai spus?

– Nimic. N-am zis nimic.

– Las' că ştiu eu ce vrei să spui! Dar ascultă la mine, Dick Swenson...

– Am spus, pur şi simplu, strigă Swenson, că acum ştiu de ce, de obicei, nu se însoară Gunoierii.

– Nici tu nu trebuia să te-nsori. M-am săturat de compătimirile vecinilor şi de întrebările lor prefăcute. Alţii pot fi mineri, administratori sau chiar perforatori de tunele. Cel puţin, nevestele perforatorilor au o viaţă de familie decentă şi copiii lor nu cresc ca nişte derbedei. Peter parcă nici n-ar avea tată...

O voce subţire de sopranã se făcu auzită prin uşă. Era, cumva, mai îndepărtată, ca şi cum ar fi venit din altă cameră.

– Hei, mamă, ce înseamnă derbedeu?

Vocea Dorei se ridică cu un semiton.

– Peter, vezi-ţi de lecţiile tale!

– Nu e frumos să vorbeşti astfel în faţa unui copil! interveni Swenson cu o voce scăzută. Ce părere o să-şi facă despre mine?

– Stai atunci acasă şi ocupă-te de educaţia lui!

Vocea lui Peter se auzi din nou.

– Hei, mamă, când o să fiu mare am să mă fac şi eu Gunoier! Se auziră paşi ce trădau un mers rapid. Urmă o pauză de o clipă în propagarea sunetelor, apoi răzbătu un ţipăt prelung.

– Mami! Mami! Hei, mami! Lasă-mi urechea în pace! Ce-am făcut?

Se aşternu tăcerea.

Long profită de ocazie şi apăsă hotărât butonul soneriei, în timp ce-şi aranja părul cu mâna, Swenson îi deschise uşa.

– Bună, Ted, spuse el cu o voce scăzută. Apoi tare: A venit Ted, Dora. Ce ştii de Mario, Ted?

– Vine şi el imediat, îi răspunse Long.

Dora apăru, agitându-se, din camera alăturată. Era o femeie scundă, negricioasă, cu un nas ascuţit şi părul puţin înspicat, pieptănat peste frunte.

– Bună, Ted. Ai mâncat?

– Chiar foarte bine, mulţumesc. V-am deranjat cumva?

– Deloc. Am terminat şi noi de mult. Poate o cafea?

– Asta da, mulţumesc.

Ted îşi desprinse gamela şi i-o oferi.

– Vai de mine, mulţumesc. Avem încă destulă apă.

– Şi totuşi, insist.

– Atunci...

Dora se îndreptă spre bucătărie. Prin uşa batantă, Long zări pentru o clipă farfuriile aşezate pe Secoterg, spălătorul fără apă ce înmuia şi absorbea grăsimile şi murdăria. Cu o jumătate de litru de apă putea curăţa perfect aproape un metru pătrat de farfurii. Cumpăraţi deci Secoterg - Secoterg curăţă-ndată şi face farfuria curată cu economie de apă...

Melodia reclamei începuse să-i răsune în cap, dar o elimină imediat şi spuse:

– Ce mai face Pete?

– Bine, bine, mulţumesc. Puştiul e într-a patra acum. Cum ştii, eu n-am prea avut timp de el. Ei bine, când m-am întors ultima oară, s-a uitat la mine şi mi-a zis...

Continuară astfel, pentru o vreme, să depene genul de întâmplări cu puşti isteţi şi părinţi cicălitori.

Soneria uşii bâzâi din nou şi Mario Rioz îşi făcu apariţia îmbujorat şi furios.

Swenson îi ieşi rapid în întâmpinare.

– Ascultă, nu aduce vorba despre vânătoarea de carcase! îi spuse el. Dora şi-ar putea aminti că mi-aţi şterpelit una de clasa A din zona mea şi nu prea e în apele ei acum.

– Cine dracu' vrea să vorbească despre carcase?

Rioz îşi dezbrăcă jacheta îmblănită, o aruncă pe spătarul scaunului şi se aşeză.

Dora pătrunsese prin uşa batantă a bucătăriei şi îl întâmpinase pe noul venit cu un zâmbet sintetic.

– Bună, Mario. Vrei şi tu o cafea?

– Aha, îi răspunse Mario şi îşi duse automat mâna după gamelă.

– Utilizează din apa mea, Dora, interveni Long rapid. Îi sunt dator.

– În regulă, acceptă Rioz.

– Ce s-a-ntâmplat, Mario? întrebă Long.

– Spune-i mai bine tu, vorbi Rioz, pe un ton ezitant. Spune-i ce mi-ai spus şi mie atunci, cu un an în urmă, când Hilder a ţinut discursul ăla. Spune-i şi lui.

Long ridică din umeri, aşa că Rioz trebui să continue:

– Au stabilit norma. Ştirea a venit acum un sfert de oră.

– Şi cum stăm?

– Cincizeci de mii de tone pe cursă.

– Ceee? strigă Swenson ca ars. Cu cincizeci de mii, nici nu poţi decola de pe Marte.

– Astea-s cifrele. E o chestie intenţionată. Adio, vânătoare de carcase!

Dora îşi făcu din nou apariţia cu o ceaşcă de cafea pe care o aşeză lângă celelalte.

– Cum adică, adio vânătoare?

Se aşeză ostentativ şi Swenson o privi neputincios.

– Se pare, spuse Long, că ne-au stabilit norma la cincizeci de mii de tone, şi asta înseamnă că nu mai putem face nici o cursă.

– Ei, şi ce-i cu asta? - Dora îşi sorbea cafeaua şi zâmbea bine dispusă. - Iar dacă vreţi să-mi ştiţi părerea, continuă ea, aflaţi că e o treabă grozavă. Era timpul ca şi voi, voi toţi Gunoierii ăştia, să vă găsiţi o slujbuliţă sigură pe aici, pe Marte. Vreau să spun că asta nu e viaţă, să tot rătăceşti prin spaţiu...

– Dora, te rog! interveni Swenson.

Rioz abia se abţinea să nu izbucnească.

Dora îşi ridică sprâncenele.

– Dar ce, mi-am spus şi eu părerea...

– Te rog, nu te opreşte nimeni! spuse Long. Eu însă aş vrea să subliniez altceva. Cincizeci de mii reprezintă doar un

amănunt. Ştim că Pământul - sau cel puţin partidul lui Hilder - doreşte să facă din campania de economisire a apei un capital politic, aşa că situaţia e mult mai gravă decât pare. Va trebui, într-un fel sau altul, să obţinem apă. Altfel, ne vor doborî. Nu credeţi?

– Păi... sigur, spuse Swenson.

– Întrebarea este, însă, cum?

– Dacă e vorba numai de luat apa, spuse Rioz într-un şuvoi rapid de vorbe, un singur lucru e de făcut şi ştiţi despre ce vorbesc. Dacă Sedentarii nu ne mai dau apă, ne-o vom lua singuri. Apa nu le aparţine lor numai pentru simplul fapt că taţii şi bunicii lor au fost prea fricoşi pentru a-şi părăsi planeta lor umflată. Apa aparţine oamenilor, oriunde s-ar afla ei. Iar noi suntem oameni, şi deci apa ne aparţine şi nouă. Avem şi noi drepturi asupra ei.

– Şi cum propui s-o luăm? întrebă Long.

– Simplu! Au oceane cu apă pe Pământ şi nu pot posta câte o santinelă la fiecare kilometru pătrat. Putem coborî pe partea întunecată a planetei oricând dorim, ne putem umple tancurile şi pe-aci ţi-e drumul. Cum ar putea să ne oprească?

– Într-o mie de feluri, Mario. Cum detectezi tu, de pildă, carcasele în spaţiu, de la distanţe de sute de mii de kilometri? O bucăţică minusculă de metal într-un spaţiu atât de vast? Cum? Cu radarul, nu? Şi crezi că ei, pe Pământ, n-au radare? Crezi tu că dacă Pământul află că ne-am hotărât să şterpelim apa nu va instala o reţea de radare care să le semnalizeze navele care se apropie din spaţiu?

– Vreau să-ţi spun un singur lucru, Mario Rioz! izbucni Dora indignată. Bărbatul meu nu va lua parte la nici un raid de obţinere a apei pe care, apoi, s-o consume cu Gunoierii lui.

– Nu este vorba numai de vânătoarea de carcase, spuse Mario. Data viitoare ne vor reduce raţia şi în alte domenii. Trebuie să-i oprim acum.

– Oricum, n-avem nevoie de apa lor, continuă Dora. Nu suntem pe Lună sau pe Venus. Pentru cât avem nevoie, extragem suficientă apă aici, din calota polară. Chiar aici, în apartament, avem un robinet de apă şi există câte unul în fiecare apartament din acest bloc.

– Consumul casnic e o nimica toată, interveni Long. Apa e folosită în mine. Şi ce ne facem cu rezervoarele hidroponice?

– Ai dreptate! aprobă Swenson. Ce ne facem cu rezervoarele hidroponice, Dora? Acolo e nevoie de apă, nu glumă, şi cred că a venit vremea să ne producem şi noi hrană proaspătă şi să nu mai depindem de conservăraia pe care ne-o trimit cei de pe Pământ.

– Ascultaţi-l cum vorbeşte! spuse Dora dispreţuitoare. Ce ştii tu despre hrana proaspătă? N-ai mâncat niciodată aşa ceva.

– Ba am mâncat mai multă decât crezi tu. Ţi-aduci aminte de morcovii ăia pe care i-am sădit atunci?

– Ei şi, ce mare scofală cu ei? Află că, pentru mine, protohrana bine coaptă e mult mai bună şi mai sănătoasă. Şi cred că, mai degrabă, e o modă acum să se vorbească de hrană proaspătă, deoarece au sporit impozitul pentru aceste culturi hidroponice. Oricum, toate astea or să dea faliment.

– Nu cred, interveni Long. În orice caz, nu din vina lor. Hilder va fi, probabil, următorul Coordonator, şi atunci lucrurile vor lua într-adevăr o întorsătură proastă. Dacă ne taie şi aprovizionarea cu alimente...

– Bine, bine, strigă Rioz, atunci ce ne facem? Eu rămân la părerea mea cu autoservirea. Să ne luăm singuri apa.

– Iar eu repet că nu putem, Mario. Nu-ţi dai seama că ceea ce propui tu este Calea Pământeană? Calea Sedentarilor? Tu încerci să te agăţi de cordonul ombilical ce leagă planeta Marte de Pământ. Nu poţi renunţa la asta? Nu poţi întrezări o Cale Marţiană?

– Nu, nu pot! Dar presupun c-ai să mi-o arăţi tu.

– Fără-ndoială, dacă ai să mă asculţi. Când ne referim la Sistemul Solar, la ce crezi că ne gândim, de fapt? Cu siguranţă, numai la Mercur, Venus, Pământ, Lună, Marte, Phobos şi Deimos. Atâta tot - şapte corpuri cereşti. Dar ele nu reprezintă decât 1 % din Sistemul Solar. Noi, marţienii, suntem chiar la marginea celorlalte 99 de procente. Dincolo de noi, departe de Soare, există incredibile cantităţi de apă!

Ceilalţi făcuseră ochii mari.

– Te referi la stratul de gheaţă de pe Jupiter sau Saturn? întrebă Swenson şovăielnic.

– Nu neapărat la ele, deşi e vorba tot de apă şi acolo, trebuie să recunoşti. Există straturi de câteva mii de kilometri de apă.

– Dar toate sunt acoperite cu alte straturi, de amoniac, de

pildă, sau, în fine, cu altceva, nu-i aşa? întrebă Swenson. În plus, nu putem asoliza pe Marile Planete.

– Ştiu, ştiu, răspunse grăbit Long, dar n-am spus că asta este soluţia. Planetele Mari nu sunt singurele corpuri din această parte a Sistemului Solar. Ce părere aveţi de asteroizi şi de sateliţi? Vesta e un asteroid cu un diametru de trei sute de kilometri, o bucată bunicică de gheaţă. Iar unul dintre sateliţii lui Saturn este aproape în întregime din gheaţă. Ce ziceţi de asta?

– Tu ai fost în spaţiu, Ted? întrebă Rioz.

– Ştii că am fost. De ce întrebi?

– Sigur că ştiu, dar încă vorbeşti ca un Sedentar. Te-ai gândit la distanţele care sunt implicate? Cel mai apropiat asteroid este la aproape două sute de milioane de kilometri de Marte, adică dublul distanţei Venus-Marte, şi ştii bine că orice navă de linie o parcurge în cel puţin două salturi, pentru că, de obicei, se face escală pe Lună sau pe Pământ. Dar, oricum, cât crezi că poate cineva rezista în spaţiu, omule?

– Nu ştiu. Care e limita ta?

– O cunoşti prea bine, aşa că nu prea văd de ce ai nevoie să mă întrebi pe mine. Şase luni. Date luate din manual. După şase luni, dacă mai rămâi în spaţiu, devii client al psihoterapiei. Am dreptate, Dick?

Swenson îl aprobă dând din cap.

– Şi ăştia-s doar asteroizii, continuă Rioz. De la Marte la Jupiter sunt peste patru sute de milioane de kilometri, iar până la Saturn, peste un miliard. Cum poate cineva parcurge asemenea distanţe? Să presupunem că atingi viteza standard, sau hai chiar să admitem că ai atins trei sute de mii de kilometri pe oră. Ţi-ar trebui - ia să vedem, ţinând seama de timpul de acceleraţie şi deceleraţie - aproape şase sau şapte luni să ajungi la Jupiter şi aproape un an să ajungi la Saturn. Desigur, teoretic, poţi accelera până la o viteză de un milion de kilometri pe oră, dar de unde iei apa pentru aşa ceva?

– Uliuliu! exclamă o voce delicată, ataşată unui nas murdar şi unor ochii rotunzi. Saturn!

Dora se răsuci în scaun ca arsă.

– Peter, marş la loc în camera ta!

– Te rog, mami!

– Nici un te rog mami cu mine!

Dădu să se ridice din scaun şi Peter dispăru imediat.

– Ascultă, Dora, interveni Swenson, de ce nu-i ţii tu companie pentru o vreme? Îi e greu să se concentreze asupra lecţiilor atât timp cât noi stăm aici şi discutăm.

Dora pufni cu îndărătnicie şi se instala mai bine în scaun.

– Am să rămân aici, până o să aflu ce-i trece prin cap lui Ted Long. Ţi-o spun de pe acum că nu-mi miroase a bine.

– Bine, bine, să nu ne gândim la Jupiter şi Saturn! vorbi din nou soţul ei, vădit nervos. Sunt sigur că Ted nu s-a referit la ele. Ce părere aveţi, însă, de Vesta? O putem aborda în zece până la douăsprezece săptămâni, plus cam tot atât pentru întoarcere. Şi aveţi în vedere că are trei sute de kilometri în diametru, adică peste un milion şi jumătate de kilometri cubi de gheaţă!

– Ei şi? interveni Rioz. Ce-o să facem pe Vesta? O să spargem gheaţă sau o să instalăm utilaj minier? Îţi imaginezi cât timp ne-ar lua toate astea?

– De fapt, eu mă refeream la Saturn, nu la Vesta, interveni Long.

– Asta-i culmea! izbucni Rioz, adresându-se, parcă, unui auditoriu invizibil. Eu îi vorbesc de peste un miliard de kilometri şi el o ţine una şi bună.

– Foarte bine, continuă Long. Să presupunem, însă, că reuşeşti să-mi explici de unde ştii tu că putem sta în spaţiu doar şase luni?

– La dracu', sunt lucruri arhicunoscute!

– Aşa e, sunt trecute în *Manualul zborurilor cosmice*. Dar astea sunt date compilate de oamenii de ştiinţă de pe Pământ din experienţa piloţilor şi astronauţilor pământeni. Încă mai gândeşti în maniera Sedentarilor, Mario. Nu întrevezi Calea Marţiană.

– Marţianul poate fi el marţian, dar tot om rămâne.

– Cum poţi fi atât de orb? De câte ori au depăşit colegii tăi cele şase luni, fără să li se întâmple nimic?

– Asta-i altceva! se grăbi Rioz să răspundă.

– De ce? Pentru că eşti marţian? Sau Gunoier profesionist?

– Nu, nu pentru astea. Pur şi simplu, pentru că nu eram într-un zbor propriu-zis. Puteam să ne întoarcem pe Marte oricând am fi dorit acest lucru.

– Şi totuşi, n-aţi dorit. Aici este esenţa. Pământenii au

nave uriaşe cu biblioteci ce conţin filme, cu echipaje de câte cincispezece oameni plus pasagerii. Şi cu toate astea, nu pot rămâne în spaţiu mai mult de şase luni. În schimb, Gunoierii marţieni au nave cu numai două încăperi şi un singur partener. Dar noi putem rămâne în spaţiu mai mult de şase luni.

– Să presupun că vrei să stai într-o navă un an ca să ajungi la Saturn? interveni şi Dora.

– De ce nu? răspunse Long. Putem s-o facem. Nu-ţi dai seama că putem? Pământenii nu pot. Ei au o lume adevărată. Au cerul şi hrană proaspătă, tot aerul şi apa de care au nevoie. Pentru ei, viaţa pe o navă reprezintă o schimbare teribilă. Şi din această cauză, şase luni sunt mult prea mult pentru ei. Marţienii sunt altfel. Noi ne trăim aproape întreaga viaţă pe o navă. Pentru că, de fapt, asta şi este Marte, o navă. Doar o navă uriaşă, cu un diametru de şase mii opt sute de kilometri, având o singură încăpere ocupată de cincizeci de mii de oameni. Aproape o navă cosmică. Respirăm aer din conserve, bem apă din conserve şi le reciclăm la nesfârşit. Mâncăm aceeaşi mâncare ca şi la bordul navelor cosmice. Iar viaţa pe o navă, în spaţiu, e cam acelaşi lucru pe care-l cunoaştem de acasă. Iată de ce noi putem rămâne chiar mai mult de un an, dacă trebuie.

– Şi vrei să spui că şi Dick poate? vru să ştie Dora.

– Desigur, cu toţii putem.

– Atunci, vă spun eu că Dick nu poate. Pentru tine, Ted Long, ca şi pentru acest hoţ de carcase, Mario, este foarte simplu să vorbiţi despre plimbări de un an. Voi nu sunteţi însuraţi. Dick este. El are o nevastă şi un copil, şi astea îi sunt de ajuns. Poate să-şi ia foarte bine o slujbă chiar aici, pe Marte. Dar pentru numele lui Dumnezeu, Ted, presupunând că ajungeţi la Saturn şi descoperiţi că nu e apă acolo, ce vă faceţi? Cum vă mai întoarceţi? Şi chiar dacă o să vă mai rămână ceva apă, tot o să rămâneţi fără mâncare. Oricum, e lucrul cel mai ridicol pe care l-am auzit vreodată.

– Nu, nu, n-o luaţi aşa, interveni Long, puţin încordat, ascultaţi-mă pe mine! M-am gândit bine la treaba asta. Am discutat şi cu Împuternicitul Sankov şi el ne va susţine. Noi, însă, trebuie să facem rost de nave şi oameni. Eu unul nu le pot cere. Oamenii n-or să mă asculte, pentru că sunt un novice. Voi doi sunteţi cunoscuţi şi respectaţi. Sunteţi veterani. Dacă o să mă susţineţi, chiar dacă n-o să mergeţi voi înşivă, dacă mă ajutaţi

să explic lucrurile astea celorlalţi şi să găsesc voluntari...

– Mai întâi, spuse Rioz arţăgos, va trebui să ne dai mai multe detalii. O dată ajunşi pe Saturn, unde găsim apă?

– Păi aici e partea interesantă, spuse Long. Şi de asta m-am oprit la Saturn. Acolo, apa pluteşte, pur şi simplu, în spaţiu şi nu va trebui decât să întindem mâna şi s-o luăm.

CINCI

Când Hamish Sankov venise pe Marte, nu existau locuitori care să se fi născut aici. Acum, erau două sute de copii ai căror bunici se născuseră pe Marte - marţieni la a treia generaţie, deci.

Când venise, aşadar, aici, în copilăria sa, colonia de pe Marte nu era mai mult decât o îngrămădire de nave cosmice pământene conectate între ele prin tuneluri subterane etanşe. De-a lungul anilor, văzuse ridicându-se clădiri şi adăposturi încăpătoare ce scoteau, în atmosfera rarefiată de la suprafaţă, boturi turtite. Văzuse ridicându-se depozite uriaşe în care navele cosmice şi încărcăturile lor puteau intra cu totul. Văzuse cum minele cresc din nimic şi se transformă în uriaşe scobituri în scoarţa marţiană, în timp ce populaţia planetei creştea de la cincizeci la cincizeci de mii de locuitori.

Aceste amintiri îl făceau să se simtă bătrân - ele şi altele mult mai vechi, induse de prezenţa pământeanului din faţa lui. Oaspetele său răscolise aceste frânturi de memorie de mult uitate despre o lume blândă şi caldă, la fel de bună şi generoasă cu omenirea ca şi pântecul unei mame.

Pământeanul era proaspăt ieşit din acest pântec. Nici prea înalt, nici prea slab, aproape grăsuţ. Avea părul negru şi puţin ondulat, o mustaţă discretă şi o piele întinsă, bine îngrijită. Îmbrăcămintea era croită după ultima modă, curată şi bine întreţinută, aşa cum numai plasticul poate fi.

Hainele lui Sankov erau fabricate pe Marte, curate şi funcţionale, dar cu mulţi ani în urma modei. Faţa îi era ridată şi ascuţită, părul alb complet, iar mărul lui Adam i se mişca ori de câte ori vorbea.

Pământeanul era Myron Digby, membru în Adunarea Generală a Pământului. Sankov era Împuternicitul pe Marte.

– Astea toate ne lovesc foarte tare, Deputatule spuse

Sankov.

– Ne lovesc şi pe noi destul, Împuternicitule.

– Ei, da! Acum n-o să pretinzi că noi avem vreun amestec! Desigur, îţi dai seama, nu pretind că înţeleg intenţiile Pământului numai pentru că m-am născut acolo. Pe Marte viaţa e grea, Deputatule, şi trebuie înţeles bine acest lucru. Sunt necesare o mulţime de nave numai pentru a ne aduce hrana, apa şi materiile prime de care avem nevoie pentru a supravieţui. Nu mai rămâne prea mult spaţiu pentru cărţi şi filme noi. Chiar şi programele video nu pot ajunge pe Marte decât o lună pe an, atunci când Pământul se găseşte în conjuncţie, dar şi aşa nimeni nu are prea mult timp ca să le urmărească. Biroul meu primeşte săptămânal un sumar filmat al Presei Planetare. De obicei, n-am timp să-i dau atenţia cuvenită. Poate că ne consideraţi provinciali şi cred că aveţi dreptate. Când astfel de evenimente se întâmplă, tot ceea ce putem face este să ne uităm unii la alţii neajutoraţi.

– Sper că nu vrei să spui că oamenii tăi de pe Marte n-au auzit de campania împotriva risipei iniţiată de Hilder, interveni calm Digby.

– Nu, nu pot afirma exact acest lucru. Există un tânăr Gunoier, băiatul unui bun prieten de-al meu, care a murit în spaţiu - Sankov îşi frecă nehotărât bărbia -, ce şi-a făcut un hobby din studierea Istoriei Pământului. Atunci când este în spaţiu, el captează emisiunile video, aşa că l-a ascultat şi pe acest tip, Hilder. După câte ştiu, a fost vorba de primul discurs al lui Hilder pe tema risipei. Tânărul a venit la mine cu vestea asta. Desigur, nu l-am prea luat în serios. M-am ţinut apoi, pentru o vreme, la curent cu rezumatele din Presa Planetară, dar n-am găsit prea multe menţiuni despre Hilder. Iar ceea ce am găsit nu-l prezintă într-o lumină prea serioasă.

– Aşa e, Împuternicitule, aprobă Digby. Când a început, totul părea o glumă.

Sankov îşi scoase de sub birou o pereche de picioare lungi şi le aşeză unul peste altul.

– Mie mi se pare că a rămas o glumă proastă. Care sunt argumentele lui? Consumăm multă apă. A încercat măcar să vadă ce spun cifrele? Eu le am pe toate aici. Mi-au fost aduse cu ocazia sosirii comitetului vostru. Se pare că, în oceanele sale, Pământul are un miliard şase sute de milioane de kilometri cubi

de apă şi că fiecare kilometru cub de apă cântăreşte aproape un miliard de tone. E ceva apă, aşadar. Acum, noi utilizăm o părticică din această cantitate în zborurile cosmice. Cea mai mare forţă propulsivă este necesară în interiorul câmpului gravitaţional terestru, şi asta înseamnă că apa ejectată îşi găseşte drumul înapoi în ocean. Hilder nu ţine seama de asta, iar când spune că un milion de tone de apă sunt utilizate pentru decolare, e un mincinos. De fapt, e vorba de mai puţin decât o sută de mii de tone. Să presupunem acum că am avea cincizeci de mii de zboruri pe an. N-avem, desigur, nici chiar o mie cinci sute. Dar hai să admitem că ar fi cincizeci de mii. Presupun că, oricum, va avea loc o expansiune considerabilă, pe măsură ce va trece timpul. Cu aceste cincizeci de mii de zboruri, patru kilometri cubi de apă vor fi pierduţi în spaţiu în fiecare an. Asta înseamnă că într-un milion de ani, Pământul va fi pierdut doar *un sfert de procent* din rezerva sa totală de apă!

Digby îşi deschise braţele apoi le lăsă să cadă la loc.

– Împuternicitule, cei de la Aliajul Interplanetar au folosit şi ei astfel de cifre în campania lor împotriva lui Hilder, dar nu poţi combate un întreg comportament dominat de teamă, alimentat de emoţii, cu matematică seacă. Individul ăsta, Hilder, a inventat un nume - Risipingii. Treptat, a ataşat acest nume de ideea unei gigantice conspiraţii, o bandă brutală de ticăloşi profitori care răpesc Pământului beneficiile imediate. A acuzat guvernul că ar fi călăuzit de ei, presa că ar fi proprietatea lor. Din nefericire, nimic din toate astea nu par ridicole oamenilor obişnuiţi. Ei ştiu prea bine ce-au putut face înaintaşii lor egoişti cu resursele Pământului în timpul Epocii de Suferinţă şi felul în care solul a fost distrus. Când un fermier e confruntat cu seceta, nu-i pasă că apa pierdută în zborurile cosmice nu reprezintă decât o picătură în raport cu resursele. Hilder le-a oferit ceva pe care să dea vina, şi asta e cea mai puternică consolare posibilă în faţa dezastrului. Şi n-o să renunţe la acest lucru numai printr-o dietă de cifre.

– Aici m-am încurcat şi eu, spuse Sankov. Poate din cauză că nu ştiu cum merg lucrurile pe Pământ. Totuşi, îmi pare că aici nu e vorba numai despre fermieri ameninţaţi de secetă. Pe cât îmi pot da eu seama din sumarele ziarelor, oamenii lui Hilder reprezintă doar o minoritate. De ce, atunci, împărtăşeşte Pământul părerile câtorva fermieri şi acceptă gogoşile pe care le

vând ei?

– Pentru că, Împuternicitule, există acele chestii care se cheamă fiinţe umane îngrijorate. Industria oţelului a înţeles că Era Spaţiului Cosmic favorizează din ce în ce mai mult aliajele neferoase uşoare. Diferite sindicate miniere se tem de competiţia extraterestră. Orice pământean care nu poate obţine aluminiu pentru a-şi construi ceva e sigur că asta se-ntâmplă din cauză că aluminiul se duce pe Marte. Cunosc un profesor de arheologie care este anti-Risipingii deoarece nu poate face rost de fonduri guvernamentale pentru a-şi continua săpăturile. E convins că toţi banii Guvernului se duc pe cercetări în domeniul rachetelor şi al medicinei spaţiale, şi din această cauză se simte frustrat.

– Nu s-ar zice că pământenii sunt prea diferiţi de noi, cei de aici, de pe Marte, remarcă Sankov. Ce face, însă, Adunarea Generală? De ce trebuie să păşească ea alături de Hilder?

Digby zâmbi amar.

– Nu e prea plăcut să explici politica. Hilder a introdus proiectul de înfiinţare a unui comitet care să investigheze risipa în zborurile cosmice. Aproape trei sferturi, sau mai mult, din Adunarea Generală era împotriva unei asemenea investigaţii, considerând-o intolerabilă şi o extensie inutilă a birocraţiei - ceea ce, de fapt, şi este. În acelaşi timp, însă, în mod normal, nici un legislator nu s-ar fi putut împotrivi unei investigaţii în problema risipei. În plus, Hilder e genul de om care nu se dă în lături să facă asemenea afirmaţii, adevărate sau nu, dacă ele se dovedesc a fi un factor puternic faţă de alegători la proximele alegeri. Şi proiectul a fost adoptat. Apoi, s-a pus problema numirii membrilor comitetului. Cei care erau împotriva lui Hilder s-au dat la o parte, pentru a nu fi nevoiţi să ia decizii stânjenitoare. Rămânând astfel pe de lături, n-ar mai fi fost o ţintă pentru Hilder. Rezultatul e că eu sunt singurul membru al Comitetului care se împotriveşte pe faţă lui Hilder, şi lucrul ăsta mă poate costa realegerea.

– Îmi pare rău că aud toate astea, Deputatule! spuse Sankov. Se pare că Marte nu are prea mulţi prieteni, aşa cum ne-am fi aşteptat. Şi nu ne-ar plăcea să mai pierdem unul. Dar dacă Hilder câştigă, ce urmăreşte de fapt?

– Cred că lucrul e destul de evident. Vrea să devină următorul Coordonator Global.

– Şi crede c-o să reuşească?

– Dacă nimic nu-l va opri, va reuşi.

– Şi atunci, ce-o să se întâmple? O să-şi înmormânteze propria sa campanie împotriva Risipingiilor?

– N-aş putea spune. Nu ştiu dacă şi-a pus la punct planurile pentru Coordonare. Totuşi, dacă vrei să-mi cunoşti părerea, nu cred că poate să-şi abandoneze campania şi să-şi menţină, în acelaşi timp, popularitatea. Merg mână-n mână.

Sankov îşi freca bărbia.

– În fine, spuse. În cazul ăsta, am să-ţi cer câteva sfaturi. Ce putem face noi, ăştia de pe Marte? Ştii Pământul. Cunoşti situaţia. Noi, nu. Spune-ne ce putem face.

Digby se ridică şi se îndreptă spe fereastră. Privi peste domurile joase ale celorlalte clădiri, privi câmpia roşie, pietroasă, complet dezolantă, dintre ele, cerul purpuriu şi Soarele micşorat. Fără să se întoarcă, întrebă:

– Vouă vă place într-adevăr pe Marte?

Sankov zâmbi.

– Cei mai mulţi, de fapt, nici nu cunosc o altă lume, Deputatule. Se pare că Pământul ar fi pentru ei ceva ciudat şi inconfortabil.

– Nu s-ar putea obişnui, însă, marţienii cu el? Oricum, nu e greu să te obişnuieşti cu Pământul. N-ar vrea oare oamenii tăi să înveţe să se bucure de privilegiul de a respira sub cerul liber? Odată ai trăit pe Pământ. Ţi-aduci aminte cum era.

– Eu îmi triez amintirile. Totuşi, nu-mi este greu să-ţi explic. Pământul a rămas acolo. El se potriveşte oamenilor şi oamenii se potrivesc lui. Ei iau Pământul aşa cum îl găsesc. Marte e diferit. E un fel de sălbăticie care nu se potriveşte oamenilor. Oamenii, însă, trebuie să facă ceva din această sălbăticie. Ei trebuie să construiască o lume, şi nu să ia ceea ce găsesc. Marte nu e încă gata, dar construim, şi când vom termina, vom avea exact ceea ce dorim. E un simţământ măreţ să fii conştient că participi la construirea unei lumi. După asta, Pământul va deveni ceva cu adevărat neinteresant.

– Îmi închipui, totuşi, că marţianul obişnuit nu e un astfel de filosof mulţumit atunci când luptă pentru această existenţă teribil de dură, şi asta de dragul unui viitor ce ar putea veni abia după sute de generaţii.

– Nu, desigur, nici chiar aşa! - Sankov îşi aşeză glezna

dreaptă peste genunchiul stâng şi începu să se legene în timp ce vorbea. - Aş vrea să spun că marţienii sunt cam ca şi pământenii, adică sunt fiinţe umane şi fiinţele umane nu prea se dau în vânt după filosofie. În acelaşi timp, însă, înseamnă ceva să trăieşti într-o lume în creştere, chiar dacă nu te gândeşti la acest lucru. Când am venit prima oară pe Marte, tatăl meu obişnuia să-mi trimită scrisori. Era expert contabil şi se comporta ca atare. Când a murit, Pământul nu diferea cu mult de ceea ce fusese atunci când se născuse el. N-a văzut întâmplându-se nimic deosebit. Fiecare zi era asemănătoare celeilalte zile şi viaţa nu era decât un fel de a-ţi trece timpul până la moarte. Pe Marte e altceva. În fiecare zi există ceva nou - oraşul devine mai mare, sistemul de ventilaţie capătă un nou dispozitiv, conductele de apă de la poli sunt mai sigure. Chiar acum plănuim să înfiinţăm un studio de film în întregime al nostru. O să-l numim Mars Pres. Dacă n-ai trăit în mijlocul lucrurilor care cresc în jurul tău n-o să înţelegi cât de minunat este acest simţământ. Ai dreptate, Deputatule, Marte e aspru şi dificil, iar Pământul este cu mult mai confortabil, dar am impresia că dacă o să-i duceţi pe copii pe Pământ, vor fi nefericiţi. Probabil că majoritatea nu vor reuşi să înţeleagă de ce, dar se vor simţi pierduţi, pierduţi şi inutili. Cred că mulţi dintre ei nu vor reuşi să se adapteze niciodată.

Digby se întoarse cu spatele la fereastră; pielea trandafirie a frunţii lui se încreţise a supărare.

– În cazul ăsta, Împuternicitule, îmi pare rău pentru tine, pentru voi toţi!

– Poftim?

– Pentru că nu cred să existe ceva pe care voi, cei de pe Marte, să-l puteţi întreprinde. Sau cei de pe Lună sau Venus. Nu se va întâmpla acum; poate nu se va întâmpla într-un an sau doi, sau nici chiar în cinci ani. Dar cât de curând voi toţi va trebui să vă întoarceţi pe Pământ, dacă nu...

Sprâncenele albe ale lui Sankov se ridicaseră brusc.

– Adică?

– Dacă nu găsiţi o altă sursă de apă, în afara planetei Pământ.

Sankov îşi clătină capul.

– Nu prea pare posibil.

– Nu prea.

– Şi, făcând abstracţie de asta, chiar nu mai avem nici o şansă?

– Nici una.

Digby spuse asta şi plecă, iar Sankov rămase privind în gol multă vreme, înainte de a forma o combinaţie în sistemul local de comunicaţii. După o clipă, Ted Long îl privea de pe ecran.

– Ai avut dreptate, fiule, spuse Sankov. Ei nu pot face nimic. Chiar şi aceia care ne susţin nu văd o cale de ieşire. Cum de ai ghicit?

– Împuternicitule, spuse Long, când ai citit tot ce ţi-a căzut în mână despre Perioada Epocii Suferinţelor, în special despre secolul douăzeci, nimic politic nu te mai poate surprinde.

– Bine, probabil aşa e. Oricum, fiule, Deputatului Digby îi pare rău de noi - o umbră de regret, ai putea spune -, dar asta-i totul. Spunea că va trebui să părăsim planeta - sau să găsim apă în altă parte. Numai că el crede că n-o să găsim nicăieri.

– Dar tu crezi că putem, nu-i aşa, Împuternicitule?

– Cred că am putea, fiule. E un risc formidabil.

– Numai să găsesc suficienţi voluntari, pentru că riscul este meseria noastră.

– Şi cum merge?

– Nu prea rău. Unii dintre băieţi sunt de partea mea încă de pe acum. De exemplu, l-am implicat pe Mario Rioz în asta, şi ştii că este unul dintre cei mai buni.

– Aşa şi trebuie să fie - voluntarii vor fi cei mai buni oameni pe care-i avem. Altfel mi-ar fi foarte greu să-mi dau consimţământul.

– Dacă ne-ntoarcem, n-o să regreţi.

– Dacă! E un cuvânt mare, fiule.

– Dar şi un lucru uriaş încercăm să înfăptuim.

– Ei bine, atunci ai cuvântul meu că, dacă nu primim ajutor din partea Pământului, am să veghez ca din rezervorul de pe Phobos să vi se dea toată apa de care aveţi nevoie. Succes!

ŞASE

La aproape un milion de kilometri deasupra lui Saturn, Mario Rioz se legăna în imponderabilitate şi somnul era delicios. Se trezi treptat şi, pentru o vreme, singur în costumul său,

numără stelele şi le uni cu linii imaginare una de alta.

La început, pe măsură ce se scurgeau săptămânile, devenise din nou Gunoier, exceptând poate simţământul neliniştitor că fiecare minut înseamnă un număr în plus de mii de kilometri mai departe de omenire. Iar ăsta era cel mai neplăcut lucru.

N-ar fi dorit să treacă pe deasupra eclipticii în zona Centurii de Asteroizi. Această manevră ar fi presupus mai multă apă consumată şi, probabil, până la urmă s-ar fi dovedit inutilă. Deşi, privite pe o placă fotografică, zecile de mii de corpuri cereşti semănau cu o colcăială de viermi, totuşi ele erau atât de difuz împrăştiate prin cvadrilioanele de kilometri cubi ai orbitelor lor încât numai o coincidenţă ridicolă ar fi condus la o coliziune.

Şi, totuşi, trecuseră pe deasupra Centurii, iar cineva avusese curiozitatea să calculeze şansele coliziunii cu un fragment de materie suficient de mare pentru a provoca daune. Valoarea era atât de mică, atât de incredibil de mică, încât apăruseră în mod inevitabil noţiunea şi obiceiul de „plutire în spaţiu”.

La început, fusese o îndrăzneală nemaipomenită din partea cuiva care se aventurase afară timp de cincisprezece minute, sau cam atât. Apoi, altul încercase acelaşi lucru timp de o jumătate de oră. În cele din urmă, înainte ca asteroizii să rămână cu totul în urmă, fiecare navă, în mod regulat, îşi avea propriul său supraveghetor suspendat în spaţiu la capătul unui cablu.

Era o chestie destul de simplă. Cablul, unul dintre cele ce urmau să fie folosite la sfârşitul călătoriei, era ataşabil magnetic la ambele capete. Mai întâi, se ataşa de costumul spaţial, apoi ieşeai pe carcasa navei şi ataşai celălalt capăt acolo. Făceai o mică pauză de adaptare, tropăind pe suprafaţa metalică cu bocancii magnetici. Apoi neutralizai câmpul magnetic şi făceai un infim efort muscular.

Încet, exasperant de încet, te ridicai de pe suprafaţa navei, în timp ce şi mai încet masa mult mai mare a navei se mişca în jos, cu o distanţă echivalent mai scurtă. Pluteai în mod incredibil, fără greutate, într-un solid negru cu pete albe. Când nava se îndepărta suficient de tine, mâna înmănuşată, care menţinuse tot timpul contactul cu cablul, întărea strânsoarea. Prea strâns, şi începeai să te mişti înapoi către navă şi nava

către tine. Suficient de strâns, şi frecarea doar te oprea. Deoarece mişcarea ta era echivalentă cu cea a navei, aceasta părea nemişcată sub tine, ca şi cum ar fi fost pictată pe un fundal imposibil, iar cablul dintre tine şi navă atârna în spirale ce nu aveau nici un motiv să se întindă vreodată.

În faţa ochilor, îţi apărea numai o jumătate de navă. Jumătatea iluminată de un Soare micşorat, dar destul de strălucitor pentru a nu-l putea privi direct fără vizorul polarizant al costumului spaţial. Cealaltă jumătate era neagră pe fond negru, deci invizibilă.

Spaţiul se închidea şi te simţeai ca şi în somn. Costumul spaţial era călduţ, îşi regenera aerul automat, conţinea alimente şi lichide în containere speciale, din care puteau fi supte printr-o minimă întoarcere a capului, având totodată grijă în mod corespunzător de sistemul excretor. Dar, cel mai grozav lucru era euforia delicioasă a imponderabilităţii.

Niciodată nu te-ai simţit astfel în viaţa ta. Zilele nu mai păreau atât de lungi, nu mai erau suficient de lungi şi parcă numărul lor scădea.

Trecuseră de orbita lui Jupiter, aflat acum cam la 30 de grade de poziţia lor. Luni de zile, fusese obiectul cel mai strălucitor al firmamentului, exceptând, desigur, perla albă şi strălucitoare care era Soarele. Când se afla în faza lui maximă, unii dintre Gunoieri pretindeau că-l văd pe Jupiter ca pe o sferă străvezie tăiată în două de umbra nopţii.

Apoi, timp de alte câteva luni, lumina lui scăzuse, pe când un alt punct de lumină creştea tot mai mult, devenind chiar mai luminos decât Jupiter. Era Saturn. Mai întâi un punct strălucitor, apoi o pată ovală strălucitoare.

„De ce oval?” întrebase cineva; după o vreme, altcineva răspunsese: „Inelele, desigur”, şi lucrul devenise evident.

Toată lumea încerca „plutirea spaţială” în toate poziţiile, privindu-l fără încetare pe Saturn.

(„Hei, băieţică, vino-napoi, fir-ar să fie! Eşti de serviciu. Cine e de serviciu? Mai am cincisprezece minute după ceasul meu.” „Atunci poţi să ţi-l arunci. În plus, ţi-am mai făcut şi ieri douăzeci de minute.” „Tu nici lui bunică-ta nu i-ai fi dat nici măcar două minute”. „Hai o dată, fir-ar să fie, altfel vin după tine!” „Bine, bine, vin, gură mare! Cât scandal pentru câteva minute nenorocite!” Dar nici o ceartă nu putea fi serioasă, cel

puţin în spaţiu. Se simţeau mult prea bine.)

Saturn crescuse până când, în sfârşit, rivalizase, apoi depăşise Soarele. Văzute din unghiul mare pe care-l făcea traiectoria lor de apropiere, inelele se curbau grandios în jurul planetei, şi numai o porţiune mică din ea era eclipsată. Apoi, pe măsură ce se apropiau, distanţa dintre inele devenea şi mai mare, în ciuda faptului că, în acelaşi timp, unghiul de apropiere scădea continuu.

Sateliţii lui mari îşi făcuseră apariţia în jurul lui, ca nişte licurici tăcuţi.

Mario Rioz se bucura că era treaz şi putea să privească din nou.

Saturn umplea acum jumătate din firmament; striat cu portocaliu, umbra nopţii îl tăia difuz la aproape un sfert de distanţă în dreapta. Două pete mici şi rotunde în partea luminată a planetei erau umbrele a două dintre luni. În stânga şi în spatele lui (îşi întoarse capul să privească peste umărul stâng, şi restul corpului se roti puţin spre dreapta, pentru a-şi conserva momentul unghiular), strălucea diamantul alb care era Soarele.

Dar cel mai mult îi plăcea să privească inelele. Din stânga şi din spatele lui Saturn izvora o bandă triplă şi îngustă de lumină portocalie, în dreapta, originea ei era ascunsă de umbra nopţii, iar pe măsură ce se apropiau banda se lărgea şi devenea mai înceţoşată, până când, în timp ce ochii o urmăreau, părea că umple tot firmamentul şi se pierde în el.

Din poziţia în care se găsea, chiar în interiorul ultimului strat al celui mai exterior inel, Gunoierul observă că inelele se fragmentaseră, asumându-şi astfel adevărata identitate - o aglomerare fenomenală de fragmente solide, şi nu o bandă îngustă şi solidă de lumină, cum păreau.

Sub el, sau mai precis în direcţia piciorului lui, la aproape treizeci de kilometri, se găsea unul din fragmentele inelului. Semăna cu o pată mare, neregulată, supusă simetriei spaţiului - trei sferturi în lumină şi tăiat de umbra nopţii ca de un cuţit. Celelalte fragmente erau mai îndepărtate, scânteind ca o pulbere de stele, din ce în ce mai mici şi mai subţiri, până ce - dacă le urmăreai cu privirea în profunzime - deveneau din nou un inel.

Fragmentele păreau nemişcate, dar asta numai din cauză

că nava se înscrisese, în jurul lui Saturn, pe o orbită echivalentă cu cea a inelelor exterioare.

Cu o zi înainte, se gândea Rioz, fusese pe acest fragment apropiat şi lucrase împreună cu alţi vreo douăzeci de colegi pentru a-i da o formă adecvată. Mâine vor fi din nou acolo.

Astăzi, astăzi însă, avea program de plutire spaţială.

– Mario?

Vocea care izbucnise din difuzorul căştii era insistentă. Pe loc, Rioz fu invadat de o evidentă stânjeneală. Pe toţi dracii, nu se simţea în apele lui pentru a întreţine o conversaţie.

– Aud, răspunse el.

– Ţi-am recunoscut nava. Ce mai faci?

– Bine. Tu eşti, Ted?

– Eu, spuse Long.

– Ceva probleme cu fragmentul?

– Nici una. Plutesc şi eu afară.

– Tu?

– Uneori, mi se întâmplă şi mie. E minunat, nu?

– Nostim, aprobă Rioz.

– Ştiu, am citit cărţi de pe Pământ...

– Cărţile Sedentarilor, vrei să zici.

Rioz căscă şi descoperi că nu poate, în aceste circumstanţe, să utilizeze expresia cu întreaga-i semnificaţie peiorativă.

– ... şi uneori am citit descrieri despre oameni care stau întinşi pe iarbă, continuă Long. Ştii, materia aceea ce seamănă cu nişte bucăţele subţiri şi lungi de hârtie, pe care o au pretutindeni pe sol, şi privesc la cerul albastru brăzdat de nori. Ai văzut vreodată vreun film în genul acesta?

– Desigur, dar nu m-au atras. Par prea reci.

– Cred, totuşi, că aici nu e cazul. Oricum, Pământul este mult mai aproape de Soare şi ei pretind că atmosfera lor este suficient de densă pentru a reţine căldura. Trebuie să recunosc că, personal, nu mi-ar plăcea să mă aflu sub cerul deschis, acoperit doar de haine. Lor, probabil, le place.

– Sedentarii sunt nişte proşti.

– Ştii, ei vorbesc despre arbori, un fel de tije mari şi cafenii, şi despre vânturi, adică mişcări ale aerului.

– Vrei să spui curenţi de aer. Au şi din ăştia.

– Nu contează... Esenţialul este că descriu asemenea

lucruri frumos, aproape cu pasiune. De multe ori m-am întrebat cum arată în realitate. Aş putea oare şi eu încerca aceleaşi sentimente, sau este ceva specific pe care numai pământenii îl pot simţi? Adesea, am fost conştient de faptul că îmi lipseşte ceva vital. Acum ştiu ce-ar putea fi. E asta. Relaxarea completă în mijlocul unui univers îmbibat de frumuseţe.

– Lor nu le-ar plăcea, spuse Rioz. Sedentarilor, vreau să zic. Sunt prea obişnuiţi cu lumea lor mizerabilă ca să mai poată aprecia ce înseamnă să pluteşti în spaţiu şi să priveşti în jos spre Saturn.

Îşi scuturase uşor capul şi începuse să se balanseze încolo şi-ncoace în jurul centrului său de greutate, încet, alinător.

– Da, şi eu cred la fel, spuse Long. Sunt sclavii propriei lor planete. Chiar dacă vor veni pe Marte, abia copiii lor vor putea fi liberi, iar într-o zi vor exista nave interstelare măreţe, uriaşe structuri capabile să poarte mii de oameni şi capabile să se autoîntreţină vreme de decade, poate chiar secole. Omenirea se va împrăştia în toată Galaxia. Şi până ce nu vor fi dezvoltate noi metode de călătorie interstelară, oamenii vor trebui să-şi trăiască vieţile lor la bordul acestor nave. Aşa că marţienii, nu pământenii, vor fi cei care vor coloniza Universul. Acest lucru este inevitabil. Aşa trebuie să fie. Este Calea Marţiană.

Rioz nu-i răspunse. Aţipise din nou, legănat uşor, la aproape un milion de kilometri deasupra lui Saturn.

ŞAPTE

Lucrul în schimburi la fragmentul de inel reprezenta cealaltă faţă a medaliei. Singurătatea, liniştea şi imponderabilitatea plutirii libere în spaţiu erau înlocuite de ceva ce nu avea nimic în comun cu liniştea sau singurătatea. Chiar şi imponderabilitatea, care se păstra, era acum, în noile condiţii, mai degrabă un purgatoriu decât un paradis.

Încearcă să manipulezi un proiector caloric obişnuit, neportabil. Fireşte, el poate fi ridicat, pentru că în ciuda faptului că are doi metri înălţime, cam tot atât în lăţime şi este, în principal, realizat din metal, aici cântăreşte mai puţin de o fracţiune de kilogram. Dar inerţia îi rămâne întreagă, aşa cum a fost dintotdeauna, ceea ce înseamnă că dacă nu e deplasat

foarte încet spre o poziţie, va continua să se mişte şi te va trage după el. În acest caz, trebuie să acţionezi câmpul pseudo-gravific al costumului, şi astfel să cazi înspre sol.

Keralski acţionase câmpul la o valoare prea mare şi venise jos puţin cam brusc, împreună cu proiectorul înclinat într-o poziţie foarte periculoasă. Glezna lui scrântită fusese primul accident al expediţiei.

Rioz asuda din belşug şi aproape în permanenţă. Şi continua să aibă obiceiul de a duce, destul de des, dosul mâinii peste frunte, în scopul de a înlătura transpiraţia acumulată. De cele câteva ori când, involuntar, nu reuşise să-şi controleze impulsul, metalul întâlnise siliconul căştii cu un zgomot ce rezonase puternic în interiorul costumului, dar nu servise la nimic. Desigur, desicatoarele funcţionau la capacitatea maximă, absorbind şi recuperând apa în surplus.

– La dracu', Dick, înjură el, ce-ar fi să aştepţi până-ţi spun eu?

Vocea lui Swenson îi răsună în urechi:

– Bine, bine, dar cât crezi tu că pot sta aici?

– Până-ţi spun eu, replică Rioz.

Întări câmpul pseudogavitaţional şi ridică puţin proiectorul. Închise apoi câmpul gravitaţional, asigurându-se că va rămâne în acea poziţie câteva minute, chiar dacă nu-l mai sprijinea. Dădu cablul la o parte din drum (se întindea dincolo de orizontul foarte apropiat, spre o sursă de energie care nu se zărea) şi porni proiectorul.

Materialul din care era compus fragmentul se băşică şi dispăru la atingerea fasciculului. O porţiune din baza imensei cavităţi pe care tocmai o săpase se topi şi ea, şi o dată cu aceasta dispăru orice urmă de asperitate a conturului.

– Încearcă acum, strigă Rioz.

Swenson era în nava care plutea aproape deasupra capului său.

– E degajat totul? întrebă Swenson.

– Ţi-am spus să-i dai drumul!

Mai întâi apăru scăpărarea unui jet subţire de abur care ieşi dintr-una din duzele frontale ale navei. Aceasta se îndreptă în jos spre fragmentul de inel. O altă scăpărare corectă tendinţa de deplasare laterală. Acum venea drept în jos.

O a treia scăpărare, de data aceasta la duzele din spate,

reduse viteza de coborâre la aceea a unui fulg.
Rioz privea încordat.
– Ţine-o aşa! O să meargă, o să meargă...
Spatele navei intră în gaură, aproape umplând-o. Pereţii se apropiau din ce în ce mai mult de margine. Apoi urmă o vibraţie ascuţită şi mişcarea navei încetă.
Era rândul lui Swenson să înjure.
– Nu se potriveşte, spuse el ca încheiere.
Rioz îşi trânti furios proiectorul de sol, dar în aceeaşi clipă se trezi proiectat în spaţiu. La locul impactului, proiectorul stârni o ceaţă albă de cristale, iar când Rioz reveni jos cu ajutorul pseudogravitaţiei, realiză aceeaşi performanţă.
– Ai intrat în ea oblic, Sedentar nenorocit ce eşti!
– Ba m-am oprit în pereţii fasonaţi de tine, fermier jegos!
Duzele inferioare ale navei scăpărară mai puternic decât înainte, şi Rioz abia avu timp să se dea la o parte. Nava se ridică din groapă în spaţiu aproape un kilometru, până ce duzele frontale reuşiră să-i frâneze impulsul iniţial.
– Dacă mai facem aşa încă o dată, se duc dracului jumătate din protecţii, rosti Swenson pe un ton încordat. N-ai vrea, totuşi, să-ţi faci treaba cum trebuie?
– Am făcut-o cum trebuie, fii liniştit! Numai că tu trebuie să vii drept.
Rioz sări în sus la aproape o sută de metri, pentru a-şi face o imagine de ansamblu asupra găurii. Urmele lăsate de navă erau suficient de clare. Şi ele se concentrau în jurul unei zone restrânse, undeva pe la jumătatea gropii. Acolo trebuia să insiste.
Sub fluxul caloric al proiectorului, materialul începu să se topească din nou.
După o jumătate de oră, nava se aşezase perfect în locaşul ei, iar Swenson, îmbrăcat în costumul spaţial, se grăbi să i se alăture lui Rioz.
– Dacă vrei să intri şi să-ţi laşi costumul, spuse el, o să am eu grijă de îngheţare.
– În regulă, îi răspunse Rioz. Am să rămân, totuşi, aici şi am să mă uit la Saturn.
Se aşeză pe marginea găurii. Aici, între navă şi pereţii acesteia rămăsese un joc de aproape doi metri, iar în câteva puncte chiar de câţiva centimetri. Nu se putea aştepta nimeni la

o precizie mai mare. Retuşul urma să se facă la urmă, topind uşor gheaţa şi lăsînd-o apoi să îngheţe în spaţiile rămase goale dintre pereţii navei şi cei ai gropii.

Saturn se deplasa vizibil pe firmament, masa lui imensă umplând întreg orizontul.

– Câte nave au mai rămas de aranjat? întrebă Rioz.

– Ultima oară, am auzit că mai erau unsprezece, răspunse Swenson. Una am pus-o acum, asta înseamnă că mai sunt zece. Şapte din cele amplasate sunt deja şi îngheţate. Două sau trei au fost demontate.

– Se pare că ne-am descurcat destul de bine.

– Mai sunt încă multe de făcut. Nu uita duzele principale de la celălalt capăt. Şi cablurile, şi reţeaua de energie. Uneori, mă întreb dacă într-adevăr o să reuşim. Nu că aş fi din cale-afară de pesimist, dar iată, chiar adineauri stăteam la manete şi mă gândeam: „N-o să reuşim. O să rămânem aici şi o să murim de foame. Cu Saturn deasupra noastră. Asta mă face să mă simt...”

Nu explică, însă, cum îl făcea să se simtă. Rămase numai tăcut.

– La dracu', spuse Rioz. Te gândeşti prea mult!

– Cu tine e altceva, replică prompt Swenson. Eu unul mă tot gândesc la Pete... şi la Dora.

– Şi la ce-ţi foloseşte? A spus că poţi să mergi cu noi? Împuternicitul i-a ţinut lecţia aia de patriotism şi i-a explicat cum o să devii tu un erou, aranjat pe viaţă o dată întors, iar ea a zis că poţi pleca. Tu n-ai şters-o, aşa cum a făcut-o Adam.

– Cu Adam e altceva. Nevasta asta a lui trebuia împuşcată de cum s-a născut. Unele femei te pot nenoroci pe toată viaţa, nu-i aşa? Nu voia să-l lase să plece - deşi acum, probabil, n-ar mai vrea să se întoarcă, dacă prin aceasta şi-ar putea plăti datoriile.

– Atunci, de ce cârteşti? Dora te vrea înapoi, nu?

Swenson oftă.

– Nu am tratat-o niciodată cum trebuie.

– Totuşi, i-ai dat toţi banii pe care i-ai câştigat. Eu unul n-am să fac asta pentru nici o femeie. Bani doar pentru întreţinere. Nici un cent mai mult.

– Banii nu-s totul. Am meditat mult la asta. O femeie are nevoie şi de companie. Iar un copil are nevoie de tatăl său. Ce

dracu' caut eu aici?

– Le asiguri un cămin.

– Ah, dar nu înţelegi chiar nimic!

OPT

Ted Long hoinărea pe suprafaţa rigidă a fragmentului de inel, iar spiritul îi era la fel de îngheţat ca şi solul pe care călca. Acolo, pe Marte, toate păruseră perfect logice, dar asta se întâmplase pe Marte. Analizase totul în amănunt, pe etape perfect rezonabile. Îşi putea încă aminti cum procedase.

Nu-ţi trebuie o tonă de apă pentru a deplasa o tonă de navă. Nu masa egal cu masa, ci masa înmulţită cu viteza egalează masa înmulţită cu viteza. Nu contează, cu alte cuvinte, dacă evacuezi o tonă de apă cu un kilometru pe secundă sau o sută de kilograme de apă cu zece kilometri pe secundă. Vei obţine, în final, aceeaşi viteză de deplasare a navei.

Asta înseamnă că duzele trebuie să fie cât mai mici şi aburul cât mai fierbinte. În schimb, apar efecte nedorite. Cu cât duza este mai îngustă, cu atât se pierde mai multă energie prin frecare şi turbulenţă. Cu cât aburul este mai fierbinte, cu atât duza trebuie să fie mai rezistentă şi durata ei de funcţionare mai mică. Iar limita în această direcţie a fost atinsă rapid.

Deci, de vreme ce o cantitate de apă poate deplasa o cantitate considerabil mai mare decât cea iniţială, prin intermediul unor duze mai mari, sistemul este eficient. Cu cât rezervoarele de apă sunt mai mari, cu atât vor trebui să fie mai mari dimensiunile dispozitivelor propulsive, chiar proporţionale. Aşa că s-a trecut la nave de linie tot mai mari şi mai grele. În schimb, carcasele au devenit mai mari şi mai greu de întărit, gradul de prelucrare şi inginerie mai complicat. Curând, a fost atinsă şi limita în această direcţie.

Atunci, Long descoperise ceea ce i s-a părut a fi hiba principală a sistemului - concepţia de neclintit că *în interiorul* navei trebuie să fie plasat combustibilul şi, în consecinţă, nevoia de a prelucra foarte mult metal pentru a cuprinde un milion de tone de apă.

Dar dacă apa n-ar fi lichidă? Ar putea fi gheaţă, şi gheaţa poate fi fasonată. Ar putea fi topite găuri în ea şi fixate grupuri propulsive şi duze în ele. Iar cabluri speciale ar putea ţine

aceste grupuri şi duze bine fixate între ele, sub influenţa strângerii câmpului magnetic.

Long simţi că solul îi tremură sub paşi. Se găsea la capătul fragmentului. O duzină de nave îşi căutau locul în substanţa lui şi fragmentul de inel vibra sub impactul continuu.

Gheaţa nu trebuise să fie extrasă. Exista în bucăţi potrivite în inelele lui Saturn. De fapt, din ea erau formate toate inelele - bucăţi de gheaţă aproape pură ce înconjurau planeta. Cel puţin, aşa pretindea examenul spectroscopie şi aşa s-a şi dovedit a fi. Stătea acum pe o asemenea bucată de peste trei kilometri lungime şi un kilometru grosime, reprezentând aproape o jumătate de miliard de tone de apă. Şi toată într-o singură bucată, aici, sub picioarele lui.

Acum, însă, se confrunta cu realităţile. Nu le spusese niciodată oamenilor în cât timp estima el că vor reuşi să transforme fragmentul acela într-o navă cosmică, dar în sinea lui apreciase că acest lucru avea să se întâmple în numai două zile. Numai că se împlinise deja o săptămână şi nici nu îndrăznea să estimeze cât urma să mai dureze. Acum, începuse chiar să se întrebe dacă lucrarea mai era posibilă. Vor fi ei în stare, până la urmă, să controleze jeturile cu suficientă delicateţe pentru a urni bucata aceea de peste trei kilometri din acaparatoarea gravitaţie a lui Saturn?

Nivelul apei de băut scăzuse, dar cel puţin puteau distila din gheaţă, în acelaşi timp, însă, nici la capitolul rezervelor de alimente nu stăteau mai bine.

Se opri şi privi încordat firmamentul. Devenise cumva obiectul acela mai mare? S-ar fi cuvenit să-i măsoare distanţa. De fapt, nu mai voise să adauge la celelalte griji şi această problemă. Gândurile îi reveniră la necazurile imediate.

Cel puţin, moralul era ridicat. Se părea că oamenilor lui le plăcuse călătoria. Erau, oricum, primii oameni care ajunseseră atât de departe, primii care trecuseră de asteroizi, primii care-l văzuseră cu ochiul liber pe Jupiter ca pe o piatră strălucitoare, primii care-l vedeau astfel şi pe Saturn. Nu-şi închipuise niciodată că cincizeci de Gunoieri înăspriţi şi pragmatici ar fi fost în stare să-şi piardă timpul cu astfel de emoţii. Dar ei o făceau şi erau mândri de acest lucru.

În timp ce înainta, doi oameni şi o navă pe jumătate îngheţată se iviră de după orizontul în rapidă schimbare.

– Hei, voi de colo! chemă el nervos.

– Tu eşti, Ted? răspunse Rioz.

– Ai nimerit. Dick este cu tine?

– Exact. Hai, vino şi ia loc. Tocmai ne pregăteam să turnăm gheaţă în jurul navei şi căutam un motiv să mai tragem de timp.

– Eu nu, interveni Swenson prompt. Când vom pleca, Ted?

– De îndată ce vom termina. Nu prea e un răspuns, nu?

– Presupun că nu mai există şi un altul, spuse Swenson descurajat.

Long îşi ridică privirea spre pata neregulată şi strălucitoare ce se detaşa pe firmament. Rioz îi urmări privirea.

– Ce te frământă?

Pentru o vreme, tânărul rămase tăcut. Firmamentul era negru şi fragmentele de inel se profilau ca o pulbere portocalie pe acest fundal. Saturn răsărise de sub linia orizontului mai mult de trei sferturi, la fel şi inelele lui. La un kilometru depărtare, o navă apăru peste marginea îngheţată a planetoidului, fu luminată pentru o vreme de lumina portocalie a lui Saturn, apoi dispăru din nou.

Solul vibra uşor.

– Te deranjează ceva în legătură cu umbra? întrebă din nou Rioz.

Aşa o numeau ei. Era vorba de cel mai apropiat fragment de inel - destul de apropiat, dacă se lua în considerare faptul că se găseau în zona celui mai exterior inel, unde bucăţile erau relativ mai rare. La aproape treizeci de kilometri se profila clar vârful zimţat al unui munte.

– Cum ţi se pare? întrebă la rândul său Long.

Rioz ridică din umeri.

– Presupun că este O.K. Nu văd nimic în neregulă.

– Nu ţi se pare că a devenit mai mare?

– De ce să-mi pară?

– Aşa, nu ţi se pare? insistă Long.

Rioz şi Swenson îl priviră intrigaţi.

– Într-adevăr, pare mai mare, spuse Swenson...

– Cred că, mai degrabă, ne-ai influenţat tu aprecierea, argumentă Rioz. Dacă s-ar vedea mai mare, ar însemna că s-a apropiat mai mult.

– Şi ce e imposibil în asta?

– Chestiile astea sunt pe o orbită stabilă.

– Au fost, până când am venit noi aici, spuse Long. Atenţie, aţi simţit?

Solul vibrase din nou.

– Găurim chestia asta de aproape o săptămână, reluă Long. La început, douăzeci şi cinci de nave au aterizat pe ea, ceea ce i-a schimbat un pic impulsul. Desigur, nu cu mult. Apoi am vaporizat părţi din ea şi navele noastre au intrat şi au ieşit din găurile forate, şi asta la un singur capăt. Într-o săptămână, trebuie să-i fi schimbat un pic orbita. Iar acum, traiectoriile celor două fragmente, al nostru şi Umbra, pot să conveargă.

– Are prea mult spaţiu la dispoziţie ca să ne nimerească tocmai pe noi! - Rioz privi din nou, gânditor. -Totuşi, dacă tot nu putem fi siguri că a devenit mai mare, cel puţin să vedem cât de repede se deplasează. În raport cu noi, desigur.

– Nu pare a se mişca prea repede. Dar, oricum, momentul său de inerţie este la fel de mare ca şi al nostru, aşa că, oricât de slab ne-ar lovi, vom fi azvârliţi complet de pe orbita noastră, poate chiar în direcţia lui Saturn, unde n-o să fie prea plăcut. Cum ştim, gheaţa este foarte fragilă, aşa că s-ar putea ca ambele planetoide să se transforme în fărâme.

Swenson se ridică în picioare.

– La dracu', dacă pot spune cum se mişcă o carcasă la o mie de kilometri depărtare, pot spune şi ce face un munte la treizeci de kilometri, zise el şi o porni hotărât spre navă.

Long nu-l opri.

– E un tip nervos, spuse Rioz.

Planetoidul vecin se ridică la orizont, trecu pe deasupra lor şi-ncepu să dispară în partea opusă. Douăzeci de minute mai târziu, în partea opusă orizontului unde dispăruse Saturn izbucni o flamă portocalie, pe măsură ce planeta se pregătea să răsară din nou.

– Hei, Dick, ai murit acolo? interveni Rioz prin radio.

– Verific, veni răspunsul puţin iritat.

– Se mişcă? întrebă Long.

– Da.

– Spre noi?

Urmă o pauză. Când se auzi din nou, vocea lui Swenson părea complet pierită.

– Spre vârf, Ted. Orbitele urmează să se intersecteze

peste trei zile.

– Eşti nebun! strigă Rioz.

– Am verificat de patru ori, răspunse Swenson.

Ce ne facem?”, se întrebă în gând Long.

NOUĂ

O parte din oamenii lui Long întâmpinau greutăţi serioase la montatul cablurilor. Ele trebuiau poziţionate precis, geometria lor trebuia să fie aproape perfectă, pentru că numai astfel câmpul magnetic atingea valoarea maximă. În spaţiu, sau chiar în aer, n-ar fi apărut nici o problemă. Cablurile s-ar fi aranjat automat, o dată ce ar fi fost parcurse de curentul electric.

Aici, însă, lucrurile stăteau altfel. Trebuia săpat un şanţ de-a lungul suprafeţei planetoidului şi fixat cablul în el. Dacă ar fi fost aliniat cu o eroare mai mare de câteva minute de arc faţă de direcţia calculată, ar fi apărut un cuplu de torsiune ce s-ar fi aplicat întregului planetoid şi, în consecinţă, s-ar fi produs o pierdere de energie. În acest caz, şănţuleţele trebuiau trasate din nou iar cablurile poziţionate şi fixate cu gheaţă topită în noua poziţie.

Oamenii, însă, erau marcaţi de oboseală şi de atâtea încercări.

Atunci i-a ajuns ordinul.

– Toată lumea la posturi!

Nu s-ar putea spune că Gunoierii fac parte din categoria oamenilor ce pun mare preţ pe disciplină. Formau mai degrabă un grup de indivizi ce bombăneau şi care tocmai demontau duzele navei ce mai rămăsese încă intactă, le cărau spre coada planetoidului, le îngropau şi le lipeau cu gheaţă topită.

În urmă cu aproape douăzeci şi patru de ore, unul dintre ei îşi ridicase privirile şi exclamase:

– Fir-ar să fie!

Vecinul ridicase şi el privirile şi exclamase la rândul său:

– Să mă ia dracu'!

Apoi toţi remarcaseră elementul ce devenise lucrul cel mai important al Universului.

– Priviţi la Umbră!

Aceasta se răspândise pe întreg firmamentul, ca o rană infectată. Oamenii o priveau, observau că îşi dublase

dimensiunile şi se întrebau de ce nu remarcaseră faptul mai devreme.

Practic, lucrul încetase complet. Toţi îl înconjuraseră pe Ted Long.

– Nu putem pleca, spusese el. Nu avem combustibil suficient pentru a ajunge înapoi pe Marte şi nici nu avem echipamentul necesar pentru a captura un alt planetoid. Aşa că trebuie să rămânem. Umbra ne urmăreşte atât de strâns pentru că activitatea noastră ne-a deviat un pic orbita. Şi vom continua s-o deviem, pe măsură ce vom continua lucrul. Dar pentru că nu mai putem lucra la partea din faţă, fără să avariem nava pe care am construit-o, haideţi să încercăm o altă soluţie!

Se întorseseră la lucru, la proiectoarele lor, cu o energie sporită ce se alimenta cu noi impulsuri la fiecare jumătate de oră, când Umbra se ridica din nou deasupra orizontului, mai mare şi mai ameninţătoare ca oricând.

Long nu era sigur de reuşită. Chiar dacă duzele urmau să răspundă comenzilor date de la distanţă, chiar dacă rezerva de apă, care depindea de camera rezervor ce se deschidea direct în corpul îngheţat al planetoidului şi obţinea fluidul propulsiv prin intermediul unor proiectoare calorice auxiliare, ar fi fost adecvată, nu era deloc sigur că, fără strânsoarea unui cablu magnetic, sub enorma tensiune disruptivă, copul planetoidului avea să rămână întreg.

– Gata! sosi semnalul în receptorul lui Long.

Long spuse „Gata” şi apăsă contactul.

Vibraţiile începură să crească rapid. Panorama stelelor din vizor se porni să tremure. În spate, apăru o spumă strălucitoare de cristale de gheaţă care se îndepărta rapid.

– Mergeee! se auziră strigăte.

Long o ţinea tot aşa. Nu îndrăznea să se oprească. Timp de şase ore, încontinuu, expulza în spaţiu vapori de apă obţinuţi din marele rezervor care era corpul planetoidului.

Umbra ajunsese atât de aproape încât oamenii rămăseseră pironiţi cu privirea la muntele din cer ce-l depăşea în spectaculozitate până şi pe măreţul Saturn. Fiecare făgaş sau vale semăna cu ridurile de pe faţa unui bătrân. Dar când traversară orbita planetoidului erau deja cu aproape un kilometru mai în urmă.

Jeturile de vapori încetară.

Long se lăsă pe spate în scaun şi închise ochii. Nu mâncase de două zile. Acum, însă, putea mânca liniştit. Nici un alt planetoid nu era suficient de aproape pentru a-l întrerupe, chiar dacă ar fi început în acel moment să se apropie.

Din nou pe suprafaţa planetoidului, Swenson spuse:

– Tot timpul cât am privit apropierea stâncii aceleia, mi-am tot repetat: Asta nu se poate întâmpla. Nu trebuie să lăsăm să se-ntâmple!

– La dracu', eram cu toţii nervoşi! adăugă Rioz. L-ai văzut pe Jim Davis? Era verde la faţă. Şi mie mi-a fost un pic de teamă.

– Nu era, n-ar fi fost drept... să murim, ştii, aşa mă gândeam. Îmi dau seama că par caraghios, dar asta e situaţia - mă gândeam că Dora mă avertizase că, dacă mă las omorât, nici nu vrea să mai audă de mine. Nu-i aşa că erau nişte gânduri destul de simpatice pentru o asemenea ocazie?

– Ascultă, ai vrut să te însori şi te-ai însurat! îl repezi Rioz. Dar nu înţeleg de ce îmi împuiezi şi mie capul cu toate necazurile tale!

ZECE

Flotila, modelată acum într-o singură unitate, se întorcea spre Marte din temerara expediţie spre Saturn. În fiecare zi, străbăteau o distanţă care la dus le luase nouă zile...

Ted Long ţinea întregul echipaj în stare de alertă. Cu douăzeci şi cinci de nave înfipte în planetoidul smuls din inelele lui Saturn şi incapabile de manevre independente, coordonarea forţelor lor reactive într-un impuls unitar nu se dovedea a fi o sarcină uşoară. Şocurile care se produseră în prima zi de călătorie aproape că-l scoseseră din minţi.

Totuşi, în cele din urmă, pe măsură ce viteza sporea sub influenţa puternicei împingeri a propulsoarelor, mişcarea se mai uniformizase. Trecuseră de o sută cincizeci de mii de kilometri pe oră încă din a doua zi, şi urcau vertiginos spre un milion sau chiar mai mult.

Nava lui Long, care forma vârful ascuţit al acestei flotile de gheaţă, era singura cu vedere liberă asupra spaţiului în cinci direcţii. În circumstanţele date, însă, era o poziţie cât se poate de incomodă. Long se pomeni că priveşte încordat, imaginându-

şi că stelele vor începe să alunece uşor în spate, să treacă peste ei, sub influenţa uriaşului impuls propulsiv al navelor.

Nu se mişcaseră, desigur. Rămăseseră înfipte în fundalul negru, pentru că, de la distanţa la care se găseau, puteau dispreţui printr-o suverană imobilitate orice viteză ar fi putut să obţină omul.

După primele zile, oamenii se plângeau amarnic. Nu numai pentru faptul de a fi fost privaţi de plutirea în spaţiu. Erau împovăraţi acum nu doar de obişnuitul câmp pseudogravitaţional al navelor, dar şi de efectul puternicei acceleraţii cu care trebuiau să trăiască. Long însuşi se săturase până peste cap de continua împingere în pernele hidraulice.

Se hotărâseră să închidă propulsoarele o oră din patru şi Long era nemulţumit din această cauză.

Trecuse mai mult de un an de când văzuse pentru ultima oară cum Marte se micşorează în hubloul de observaţie al navei sale, navă care pe atunci era o entitate independentă. Ce se mai întâmplase între timp? Mai exista colonia acolo?

Long trimitea zilnic semnale radio spre Marte - gest ce semăna întrucâtva cu o panică în creştere -, conectând puterea tuturor navelor. Dar nu primea nici un răspuns. De fapt, nici nu aştepta vreunul. Marte şi Saturn se aflau atunci în poziţie diametral opusă faţă de Soare şi până nu se ridicau suficient de sus deasupra planului eclipticii, pentru ca linia imaginară care-i unea de Marte să nu mai intersecteze Soarele, interferenţele acestuia ar fi oprit orice semnal să treacă mai departe.

Sus, deasupra inelului exterior al Centurii de Asteroizi, obţinuseră viteza maximă. Prin jeturi fine de aburi, ejectate prin duzele laterale ale navelor, mai întâi pe o parte apoi pe cealaltă, imensa navă fusese întoarsă cu 180 de grade. Jeturile din spate îşi începuseră din nou mugetul puternic, dar acum rezultatul era deceleraţia.

Trecuseră la peste o sută cincizeci de milioane de kilometri deasupra Soarelui şi curbaseră traiectoria navei, pentru a intersecta orbita lui Marte.

La o săptămână de Marte, semnalele de răspuns se auziseră pentru prima oară fragmentar, parazitate şi de neînţeles, dar ele veneau de pe Marte. Pământul şi Venus se aflau la unghiuri suficient de diferite pentru a nu mai lăsa nici un dubiu.

Long se mai liniştise. Oricum, mai existau încă oameni pe Marte.

La două zile de casă, semnalul deveni puternic şi clar. Sankov se afla pe recepţie.

– Bună, fiule, spuse Sankov. Aici este trei dimineaţa. Şi se pare că oamenii nu mai au pic de consideraţie pentru un om în vârstă. Pur şi simplu, m-au smuls din pat.

– Îmi pare rău, domnule!

– Să nu-ţi pară. Mi-au respectat dispoziţiile. Acum... mi-e teamă să te întreb, fiule. E cineva rănit? Sunt ceva morţi?

– Nici un mort, domnule. Nici unul.

– Şi... şi apă? Aveţi ceva?

Long se strădui să răspundă pe un ton cât se poate de indiferent.

– Suficientă.

– Atunci, veniţi cât mai repede acasă! Dar, bineînţeles, vă rog să nu vă pripiţi şi să riscaţi ceva.

– Asta înseamnă că aveţi necazuri.

– Aşa şi aşa. Când urmează să ajungeţi?

– Peste două zile. Mai puteţi rezista două zile?

– Mă descurc eu.

Patruzeci de ore mai târziu, Marte crescu la dimensiunile unei mingi roşii-portocalii, care umplea hubloul, iar ei se însoriseră pe traiectoria spirală de asolizare.

„Uşor”, îşi spunea Long, „uşor, uşor”. În condiţiile date, chiar şi rarefiata atmosferă marţiană ar fi putut provoca pagube înspăimântătoare dacă s-ar fi mişcat prin ea un pic mai repede.

Deoarece se apropiau de planetă cu mult deasupra planului eclipticii, traiectoria lor în spirală survola nordul şi sudul planetei. Calota polară nordică izbucni într-un alb strălucitor sub ei, apoi calota mai mică a Polului Sud, apoi din nou cea mare şi apoi cea mică, la intervale tot mai mari. Planeta era din ce în ce mai aproape; se distingeau formele de relief.

– Pregătiţi-vă pentru asolizare! ordonă Long.

UNSPREZECE

Sankov încerca din răsputeri să-şi păstreze calmul, lucru cam dificil dacă se avea în vedere cât de la limită îl salvaseră băieţii. Dar se descurcaseră cât se poate de bine.

Numai cu câteva zile în urmă, nici măcar nu era sigur că ei ar mai fi trăit. Se părea, mai degrabă, aproape inevitabil, că nu mai erau decât cadavre îngheţate plutind undeva între Marte şi Saturn, noi planetoide care odinioară fuseseră fiinţe vii.

Până primise vestea, săptămâni întregi se târguise Comitetul cu el. Insistau în a-i obţine semnătura pe documente pentru a salva astfel aparenţele. Totul trebuia să arate ca o înţelegere la care se ajunsese de comun acord. Dar Sankov ştia prea bine că, refuzând cu încăpăţânare orice înţelegere, cei din Comitet ar fi fost în stare să acţioneze şi unilateral şi să lase la o parte nevoia de aparenţe. Alegerea lui Hilder era aproape sigură acum şi îşi puteau asuma riscul trezirii unei reacţii de simpatie pentru Marte.

Aşa că se fofilase de la negocieri, dar lăsase o portiţă deschisă, fluturându-le pe dinainte posibilitatea capitulării.

Apoi îl auzise pe Long şi grăbise încheierea înţelegerii.

Hârtiile oficiale îi stăteau acum în faţă, pe birou, şi nu urma decât să mai facă o ultimă declaraţie în faţa reporterilor prezenţi la eveniment.

– Importul total de apă de pe Pământ, îşi începu el declaraţia, este de douăzeci de milioane de tone anual. Această valoare scade mereu, pe măsură ce ne dezvoltăm propriile noastre sisteme de extragere. Dacă aş semna aceste hârtii, dându-mi astfel acordul asupra embargoului, industria noastră ar fi paralizată şi orice posibilitate de dezvoltare blocată. Presupun că nu asta este intenţia Pământului, nu-i aşa?

Ochii celor din Comitet îi căutară privirea, dar nu întâlniră decât o sclipire dură. Congresmanul Digby fusese înlocuit deja şi acum erau în unanimitate împotriva lui.

– Aţi mai spus asta şi înainte, interveni preşedintele Comitetului, dând semne de nelinişte.

– Ştiu, dar chiar acum, când mă pregătesc să semnez, aş vrea să-mi precizez bine unele lucruri. Este Pământul pornit şi hotărât să ne desfiinţeze?

– În nici un caz. Pământul este interesat doar în conservarea rezervelor sale de apă, nimic mai mult.

– Aveţi, totuşi, pe Pământ aproape un quintilion şi jumătate de tone de apă.

– Dar nu ne putem permite s-o risipim, îi răspunse sec preşedintele.

Sankov oftă.

Era exact nota finală pe care o dorea. Pământul avea un quintilion şi jumătate de tone de apă şi nu-şi putea permite să risipească nimic din ea.

Două zile şi jumătate mai târziu, Comitetul şi reporterii aşteptau în domul astroportului. Prin ferestrele groase şi curbe, puteau vedea solul sterp şi gol din împrejurimi.

– Cât mai trebuie să aşteptăm? întrebă plictisit preşedintele Comitetului. Şi dacă nu vă supăraţi, de fapt ce aşteptăm?

– Câţiva dintre băieţii noştri, începu Sankov, au fost în spaţiu, dincolo de asteroizi.

Preşedintele Comitetului îşi scoase ochelarii şi începu să-i cureţe cu o batistă albă ca neaua.

– Şi se întorc acum?

– Da, se întorc.

Preşedintele ridică din umeri şi îşi înălţă sprâncenele în direcţia reporterilor. În mica încăpere alăturată, o mână de femei şi de copii stăteau îngrămădiţi în jurul altei ferestre. Sankov făcu câţiva paşi, pentru a le arunca o privire mai de aproape, l-ar fi plăcut mult mai mult să se afle alături de ei, să le împărtăşească entuziasmul şi neliniştea. Ca şi ei, aşteptase aproape un an de zile. Ca şi ei, se gândise de multe ori că poate băieţii aceia muriseră deja de mult.

– Aţi văzut-o? spuse Sankov, indicând cu mâna.

– Hei! strigă un reporter. E o navă!

Strigăte confuze răzbăteau şi din camera alăturată.

Un punct atât de strălucitor, învăluit într-un nor albicios, nu putea fi desigur o navă. Norul deveni mai mare şi începu să capete formă. Semăna cu o dungă groasă profilată pe cer, o dungă ce se îngroşa în partea de jos şi, pe măsură ce cobora, acest punct strălucitor căpăta o formă aproximativ cilindrică.

Forma cilindrică era neregulată şi stâncoasă, dar acolo unde loveau razele Soarelui, reflexii puternice erau aruncate înapoi.

Cilindrul cobora spre sol cu acea încetineală greoaie, caracteristică navelor spaţiale, suspendat pe acele jeturi tunătoare; în cele din urmă, se aşeză pe sol ca un om obosit ce se afundă într-un fotoliu.

În acel moment liniştea se aşternu peste întregul dom.

Femeile şi copiii într-o cameră, politicienii şi reporterii în cealaltă, rămăseseră încremeniţi, ţineau capetele ridicate şi priveau neîncrezători.

Bordura inferioară a cilindrului, care se prelungea mult în jurul celor două duze posterioare, atinse solul afânat şi se afundă în el. Atunci nava rămase nemişcată şi jeturile îşi încetară acţiunea.

În dom, însă, continua să domnească linştea. Şi ea se prelungi multă vreme.

Oamenii începură să coboare, agăţaţi de pereţii imensei nave, avansând puţin câte puţin, spre solul care-i aştepta la peste trei kilometri. Aveau crampoane ataşate la bocanci şi în mâini purtau pioleţi. Păreau nişte ţânţari profilaţi pe o suprafaţă strălucitoare.

– Ce-i asta? bolborosi unul dintre reporteri.

– Asta, spuse calm Sankov, se întâmplă să fie o bucată de materie care îşi trecea timpul dând ocol lui Saturn, ca parte a inelelor sale. Băieţii noştri au dichisit-o cu grupuri propulsoare şi au cărat-o acasă. Şi s-a mai întâmplat ca fragmentele din care se compun inelele lui Saturn să fie din gheaţă.

Cuvintele lui răsunau într-o linişte mormântală.

– Chestia asta, care seamănă cu o navă spaţială este, aşadar, un munte de apă pură, continuă el. Dacă s-ar găsi acum pe Pământ, s-ar transforma imediat într-un lac, sau poate s-ar sfărâma sub propria-i greutate. Marte este, însă, mai rece şi are o gravitaţie mai mică, aşa că n-o paşte asemenea pericole aici. Desigur, atunci când vom organiza toate astea, vom putea avea staţii de apă pe sateliţii lui Saturn şi ai lui Jupiter, sau pe asteroizi. Vom excava în inelele lui Saturn şi vom trimite materialul obţinut acestor staţiuni. În privinţa asta, Gunoierii noştri au deja experienţă. Vom avea astfel toată apa de care ducem lipsă. Numai bucata asta pe care o vedeţi aici are peste doi kilometri cubi de apă -sau aproape cât ne-ar fi trimis Pământul în două sute de ani. Echipajul nostru a utilizat doar o mică parte din el pentru a se întoarce de la Saturn. Drumul a durat cinci săptămâni, mi s-a spus, şi au fost folosite aproape o sută de milioane de tone. Dar, pe Spaţiu, asta nici nu se cunoaşte în acest munte! V-aţi notat totul, băieţi?

Se întoarse spre reporteri. De fapt, nu avea nici o îndoială că-şi notaseră totul.

– Atunci mai notaţi şi asta, continuă el. Pământul e îngrijorat în privinţa rezervei sale de apă. Are numai un quintilion şi jumătate de tone. Şi nu mai poate cheltui cu noi nici măcar o tonă. Notaţi că noi, tipii ăştia de pe Marte, suntem la rândul nostru îngrijoraţi de soarta Pământului şi că nu vrem să li se întâmple ceva rău oamenilor care trăiesc pe Pământ. Notaţi că vom vinde apă Pământului. Notaţi că le putem oferi milioane de tone la preţuri rezonabile. Notaţi că în zece ani ne propunem să ridicăm rata livrărilor la nivelul kilometrilor cubi. Notaţi că Pământul nu mai are de ce se teme, pentru că Marte îi poate furniza toată apa de care are nevoie.

Preşedintele Comitetului nu-l mai auzea. Simţea cum viitorul se prăbuşeşte. Ca prin ceaţă, îi vedea pe reporteri zâmbind în timp ce-şi notau grijulii totul.

Zâmbete.

Parcă vedea aievea cum zâmbetul se transformă pe Pământ în hohot de râs datorită acestei lovituri de teatru cu care cei de pe Marte îi combăteau atât de eficient pe anti-Risipingii. Auzea parcă hohotele de râs întinzându-se de la un continent la altul atunci când cuvântul fiasco se va fi răspândit. Şi îşi putea imagina abisul, adânc şi negru ca spaţiul, în care vor cădea până la urmă speranţele politice ale lui John Hilder şi ale oricărui individ înţepenit pe Pământ care s-ar fi opus zborurilor cosmice - inclusiv ale lui însuşi.

În camera alăturată, Dora Swenson plângea de bucurie, iar Peter, mai înalt cu câţiva centimetri acum, sărea în sus şi striga: „Tata! Tata!”

Richard Swenson tocmai păşise peste bordura de aterizare, figura i se vedea clar prin vizorul căştii siliconice, şi acum se îndrepta spre dom.

– Ai mai văzut un tip atât de fericit? întrebă Ted Long. Poate că e ceva şi în chestia asta numită căsătorie.

– Asta-i bună! Mai degrabă, cred că tu ai stat cam mult în spaţiu! îi răspunse Rioz.

CE-I PASĂ UNEI ALBINE?

[din volumul de povestiri „Întemeietorii” – Buy Jupiter and Other Stories]

Nava îşi începuse viaţa ca un schelet metalic. Treptat, o piele sclipitoare fusese aşternută la exterior şi se introduseseră măruntaiele vitale, cu forme stranii.

Dintre toţi indivizii (cu o excepţie) implicaţi în construcţia ei, Thornton Hammer făcea efortul fizic cel mai mic. Poate de aceea era şi cel mai apreciat. El se ocupa de simbolurile matematice ce constituiau fundamentul liniilor de pe planşete, care, la rândul lor, constituiau fundamentul asamblării diverselor repere ce intrau în componenţa navei.

Acum, Hammer privea încruntat prin ochelarii de protecţie etanşi. Lentilele acestora răsfrângeau lumina tuburilor fluorescente din plafon, făcându-i să pară nişte oglinzi. Theodore Lengyel, de la compartimentul Personal al corporaţiei ce finanţa proiectul, stătea lângă el şi arăta cu un deget acuzator, rigid:

– Ăla-i! Ăla-i individul.

– Te referi la Kane? întrebă Hammer.

– Tipul în salopetă verde, care ţine o cheie fixă.

– El e Kane. Ce-i cu el?

– Vreau să ştiu cu ce se ocupă. Este un idiot.

Lengyel avea o faţă rotundă şi durdulie, iar bărbia îi tremura când vorbea.

Hammer se răsuci spre el; corpul său slab şi înalt adoptase un aer general de nemulţumire.

– L-ai deranjat?

– Să-l deranjez? Am discutat cu el. Asta-i meseria mea: să discut cu oamenii, să le aflu punctele de vedere, să obţin informaţii pe baza cărora să le pot îmbunătăţi moralul.

– Şi în ce fel te nemulţumeşte Kane?

– Este obraznic. L-am întrebat ce simte pentru că lucrează la o navă care va ajunge pe Lună. Am spus câte ceva despre faptul că nava o să reprezinte o cale spre stele. Poate că i-am ţinut chiar un mic discurs, poate că am exagerat niţel, dar mi-a întors spatele în modul cel mai grosolan cu putinţă. L-am strigat

şi l-am întrebat unde se duce, iar el mi-a zis: “Mă oboseşte atâta vorbărie. Ies afară să mă uit la stele”.

– Aşa-i, încuviinţă Hammer. Lui Kane îi place să privească stelele.

– Era în toiul zilei! Individul este un idiot. De atunci, am stat cu ochii pe el şi nu face absolut nimic.

– Ştiu asta.

– Atunci, de ce este păstrat?

– Pentru că-l doresc aici! replică Hammer cu o înverşunare neaşteptată. Pentru că el este norocul meu.

– Norocul tău? se bâlbâi Lengyel. Ce dracu-nseamnă asta?

– Înseamnă că gândesc mai bine atunci când el se găseşte în preajmă. Când trece pe lângă mine, cu cheia aia a lui, îmi vin idei. S-a întâmplat de trei ori până acum. Nu mă interesează să caut explicaţii - faptele s-au întâmplat, iar el va rămâne.

– Glumeşti…

– Nu, nu glumesc. Acum, lasă-mă să lucrez!

Kane stătea acolo, în salopeta verde, ţinând cheia fixă.

În mod vag, era conştient de faptul că se apropia sfârşitul construcţiei navei. Aceasta nu fusese concepută pentru a fi pilotată de un echipaj, dar exista spaţiu pentru o persoană. Kane ştia asta, tot aşa cum ştia multe alte lucruri: să se ferească din calea majorităţii oamenilor în majoritatea ocaziilor, sau să poarte o cheie până ce oamenii se obişnuiau să-l vadă cu ea şi nu-l mai băgau în seamă. Culoarea de camuflaj consta, de fapt, în lucruri mărunte - precum cheia fixă.

Kane simţea tot felul de porniri pe care nu le înţelegea pe deplin, de pildă privitul stelelor. La început, cu mulţi ani în urmă, se mulţumise să se uite la stele mânat de un dor neclar. Apoi, treptat, atenţia i se concentrase asupra unei regiuni anume a bolţii, mai apoi asupra unui punct de acolo. Habar nu avea de ce tocmai asupra acelui punct. În locul respectiv nu exista nici o stea. Nu se distingea nimic!

Spre sfârşitul primăverii şi în lunile de vară, punctul se găsea sus pe cerul nopţii şi, uneori, Kane petrecea aproape toată noaptea uitându-se cum cobora spre orizontul sud-vestic. În alte anotimpuri, îl privea în timpul zilei.

Punctul acela îi stârnea un gând ce nu izbutea să se cristalizeze. O dată cu trecerea anilor, gândul se consolidase şi

urcase spre suprafaţa conştientizării, iar acum aproape că exploda, gata să se definească. Totuşi, nu devenise foarte clar.

Bărbatul se foi şi se apropie de navă. Era aproape gata, aproape terminată. Totul fusese montat la locul său. Aproape totul…

Undeva, în interior, în partea din faţă, rămăsese un locaş puţin mai mare decât un om, spre care ducea un coridor de acces puţin mai lat decât un om. A doua zi, coridorul urma să fie umplut cu instrumente, iar anterior, locaşul avea să fie şi el umplut. Însă nu cu ceea ce prevăzuseră ei.

Kane se apropie şi mai mult, fără a fi băgat în seamă. Se obişnuiseră cu el.

Pentru a intra pe ultima deschizătură, trebuia să urce o scară metalică şi să străbată o pasarelă. Kane ştia cu exactitate unde se afla deschizătura, ca şi cum ar fi construit nava cu mâinile sale. Sui scara şi porni pe pasarelă. Deocamdată, acolo nu se afla nime…

Greşise! Un mecanic i se adresă cu asprime:

– Ce cauţi aici?

Kane îşi îndreptă spatele şi ochii lui nefocalizaţi se înălţară spre vorbitor. Ridică pe nesimţite cheia şi o abătu încet asupra capului mecanicului. Acesta (neschiţând nici o încercare de eschivare) căzu, parţial ca urmare a loviturii.

Kane îl lăsă acolo, fără să-şi facă griji. Nu avea să rămână mult timp inconştient, totuşi îndeajuns pentru a-i permite să se strecoare în locaş. Când mecanicul îşi va reveni, nu-şi va mai aminti nimic despre Kane, ori despre faptul că-şi pierduse cunoştinţa. Pur şi simplu, din viaţa lui vor dispărea cinci minute, pe care nu le va găsi şi nici nu le va simţi lipsa vreodată.

Pe coridor era întuneric. Desigur, nu exista ventilaţie, dar Kane ignoră aceste amănunte. Cu siguranţa instinctului, se târî spre locaşul ce avea să-l adăpostească, apoi rămase acolo, gâfâind, umplând perfect cavitatea, ca şi cum ar fi fost într-un uter.

Peste două ore, lucrătorii urmau să introducă ultimele instrumente, să închidă coridorul şi să-l lase pe Kane acolo, fără să bănuiască nimic. Atomii săi aveau să fie singurii de sânge şi carne în nava din metal, ceramică şi combustibil.

Kane nu se temea că va fi prematur descoperit. Nimeni nu cunoştea existenţa locaşului. Proiectul nu-l prevăzuse.

Mecanicii şi proiectanţii nu erau conştienţi că-l construiseră acolo.

Totul fusese pus la cale de Kane.

Nu ştia cum anume procedase, dar ştia că o făcuse.

Îşi putea privi propria influenţă fără să aibă habar cum se exercita. De pildă, Hammer, conducătorul proiectului şi cel mai limpede influenţat... Dintre toate personajele neclare din jurul lui Kane, el era cel mai conturat. Uneori, Kane îi conştientiza perfect prezenţa atunci când trecea pe lângă el, în rătăcirile lui prin hală. Asta era tot ceea ce trebuia - să-i treacă prin apropiere.

Kane îşi amintea că aşa se întâmplase şi înainte, îndeosebi cu teoreticienii. Când Lise Meitner decisese să caute bariul printre compuşii rezultaţi în urma bombardamentului cu neutroni al uraniului, Kane fusese acolo, un trecător nebăgat în seamă, pe un coridor din apropiere.

În 1904, strângea frunze şi gunoaie dintr-un parc, când tânărul Einstein trecuse prin preajmă, cufundat în gânduri. Paşii lui Einstein se iuţiseră sub impactul unei idei neaşteptate. Kane o simţise ca pe un şoc electric.

Nu ştia însă cum anume se întâmpla. Oare un păianjen cunoaşte teoria arhitecturii atunci când începe să-şi ţeasă prima pânză?

Intervenţiile sale se întindeau mult în trecut. În ziua când Newton privise Luna şi anumite ipoteze i se înfiripaseră în minte, Kane fusese acolo. Ba chiar şi mai demult...

Panorama lui New Mexico, de obicei pustie, roia de furnici umane agitându-se în jurul turnului metalic ce se ridica semeţ. Turnul diferea de toate structurile similare care-l precedaseră.

El avea să se desprindă de Pământ mai mult decât oricare altul înaintea sa. Avea să ocolească Luna o dată, apoi să revină pe Pământ. Era ticsit cu instrumente care trebuiau să fotografieze satelitul natural şi să-i măsoare emisia termică, să-i testeze radioactivitatea şi să-i exploreze structura chimică cu ajutorul microundelor. În mod automat, avea să facă aproape tot ce se putea aştepta din partea unui vehicul fără echipaj. Şi avea să afle suficient de multe pentru ca următoarea navă să poarte un pasager.

Atât că, într-un fel, aceasta era prima navă ce purta la bord un pasager.

La lansare participau reprezentanţi a numeroase guverne, diverse industrii, variate grupuri sociale şi economice. Existau camere TV şi reporteri speciali.

Cei care nu putuseră veni priveau la televizoarele din casele lor şi ascultau numărătoarea inversă rostită obositor de monoton, în maniera devenită tradiţională în numai trei decenii.

La cifra zero, motoarele cu reacţie înviară şi, masivă, nava se înălţă.

Kane auzi ca prin vis zgomotul gazelor vuind prin duze şi simţi forţa acceleraţiei apăsându-l.

Îşi detaşă mintea, trimiţând-o în sus şi în exterior, eliberând-o de legătura directă cu corpul, astfel încât să nu simtă durerile şi disconfortul.

Deşi ameţit, ştia că lunga sa călătorie se apropia de sfârşit. Nu mai trebuia să acţioneze cu atenţie, evitând ca oamenii să-şi dea seama că era nemuritor. Nu mai trebuia să se piardă în fundal, să rătăcească de-a pururi dintr-un loc în altul, schimbându-şi numele şi personalitatea, manipulând minţi.

Desigur, nu reuşise să se ascundă perfect. Apăruseră legendele Evreului Rătăcitor şi a Olandezului Zburător, dar el ajunsese aici. Nu fusese împiedicat.

Putea zări punctul din cer. Îl putea vedea prin blindajul gros al navei. De fapt, nu-l “vedea” în adevăratul sens al cuvântului, însă nu deţinea un termen corespunzător.

Ştia totuşi că exista unul. Nu putea preciza în ce fel conştientiza nici măcar o fracţiune din cunoştinţele sale - doar că, în secolele ce se scurseseră, le identificase, treptat, cu o siguranţă ce nu necesita raţiune.

Îşi începuse viaţa sub formă de ovul (sau altă formă, pentru care “ovul” constituia termenul cel mai apropiat), depus pe Pământ înainte ca primele aşezări să fi fost întemeiate de creaturile nomade care se ocupau cu vânătoarea şi care, ulterior, îşi spuseseră “oameni”. Pământul fusese ales cu grijă de strămoşul său. Nu orice planetă ar fi corespuns.

Care anume planete corespundeau? Care era criteriul? Deocamdată, nu ştia răspunsurile acelea.

Oare o viespe ichneumonidă studiază entomologia înainte de a găsi specia de păianjeni în care îşi poate depune ouăle şi pe care-i poate paraliza cu veninul ei, fără să-i ucidă?

În cele din urmă, ieşise din ovul şi luase forma de om,

trăise printre oameni şi se protejase împotriva acestora. Singurul său scop fusese de a proceda astfel încât omenirea să evolueze într-o direcţie care să se finalizeze printr-o navă, în navă să existe un locaş, iar în locaş să se afle chiar el.

Avusese nevoie de opt mii de ani de strădanii şi poticneli.

Punctul din cer devenise mai distinct acum, când nava ieşise din atmosferă. Aceea fu cheia care-i deschise mintea. Acela fu fragmentul care completă mozaicul.

În punctul cu pricina, clipeau stele care nu puteau fi zărite de ochiul omului. Mai cu seamă una dintre ele scânteia orbitor, şi Kane simţi un fior de dor. Ceea ce se acumulase atâta vreme în el irupse acum. Acasă…, şopti el.

Ştia? Oare un somon studiază cartografia pentru a găsi cursurile superioare ale râului în care s-a născut cu ani în urmă?

Ultimul pas fusese lenta maturizare ce durase opt mii de ani, iar acum Kane nu mai era o larvă, ci un adult.

Adultul Kane se desprinse de învelişul de carne ce-i protejase larva şi părăsi nava. Se năpusti, cu viteză inimaginabilă, spre casă, de unde, într-o bună zi, şi el putea porni să rătăcească prin spaţiu, pentru a fertiliza o planetă cu propriul său ovul.

Goni, fără să se mai gândească la nava ce transporta o crisalidă goală. Fără să se mai gândească la faptul că propulsase o întreagă civilizaţie spre tehnologie şi călătorie spaţială doar pentru ca fiinţa care fusese Kane să se poată maturiza şi să-şi îndeplinească rolul în viaţă.

Oare unei albine îi pasă ce se întâmplă cu floarea pe care a părăsit-o?

CEL DIN URMĂ RĂSPUNS

[din volumul de povestiri „Vântul schimbării” – The Winds of Change and Other Stories]

Murray Templeton era în floarea vârstei: avea patruzeci şi cinci de ani şi toate componentele corpului său se aflau în perfectă stare, cu excepţia câtorva porţiuni vitale din artera coronariană. Această neregulă, însă, a fost mai mult decât suficientă.

Durerea l-a pălit brusc, crescând în intensitate, până când a devenit de nesuportat, apoi s-a stins încet-încet. Îşi simţea răsuflarea încetinind, pe măsură ce pacea se aşternea peste el.

Nu există nici o plăcere mai mare decât absenţa durerii imediat după o criză. Murray încerca până şi o senzaţie de imponderabilitate, de parcă ar fi plutit peste capetele tuturor.

Şi-a deschis ochii şi a observat amuzat că ceilalţi oameni din încăpere încă se vânzoleau încoace şi-ncolo. Se afla în laborator când începuseră durerile. Acest incident îl luase prin surprindere şi, când se prăbuşise, auzise strigătele înspăimântate ale celor din jur. Apoi agonia pusese stăpânire pe el şi nu-l mai interesase nimic.

Totuşi, i se părea ciudat că, deşi durerea încetase, ceilalţi continuau să se agite, făcându-şi de lucru deasupra trupului său, şi păreau speriaţi.

Brusc, Murray şi-a dat seama că, de fapt, îi privea pe toţi *de sus.* Era, în acelaşi timp, întins pe podea, cu faţa schimonosită, dar se afla şi aici, aproape de tavan, privind cu calm derularea faptelor.

"Minunea minunilor!" şi-a spus el în gând. "Care va să zică, poveştile alea cu viaţa de apoi erau adevărate!"

Şi, deşi această constatare era umilitoare pentru un fizician ateist, descoperirea respectivă nu i-a tulburat pacea lăuntrică, ci i-a provocat doar o surpriză minoră.

"Acum ar trebui să apară şi un înger sau, mă rog, ceva asemănător..."

Treptat, imaginile pământene se ştergeau din faţa ochilor lui. Conştiinţa ii era invadată de un întuneric profund, iar în

depărtare se zărea o siluetă de lumină, cu aspect vag uman, ce radia căldură.

"Ce glumă bună!" şi-a zis în sinea lui. "Cred că mă duc în Rai."

Dar chiar în momentul când gândea asta lumina a dispărut, lăsând insă în urmă căldura. Senzaţia de pace nu slăbise în intensitate, în ciuda faptului că în tot Universul nu rămăsese decât el singur – şi Vocea.

– Am făcut-o de nenumărate ori, dar de fiecare dată sunt în stare să mă bucur de reuşită, a spus Vocea.

Murray a vrut să-i răspundă, insă nu era sigur dacă mai avea gură, limbă sau corzi vocale. Totuşi, a încercat să scoată un sunet, să rostească oarece cuvinte, prin contracţia a nu-ştiu-ce. Şi a reuşit. Şi-a auzit propria voce, atât de familiară, şi propriile cuvinte, atât de clare:

– Ăsta e Raiul?

– Nu e un loc, aşa cum înţelegi tu noţiunea de loc, i-a răspuns Vocea.

Lui Murray ii era puţin jenă să pună următoarea întrebare, dar trebuia s-o facă:

– Să mă ierţi dacă par un dobitoc, dar sunt nevoit să te întreb: tu eşti Dumnezeu?

Fără să-şi schimbe intonaţia, fără să altereze câtuşi de puţin perfecţiunea sunetului, Vocea a reuşit totuşi să imprime răspunsului o vagă notă de amuzament:

– Ciudat! Mereu mi se pune aceeaşi întrebare, deşi într-un număr infinit de feluri. N-am cum să-ţi dau un răspuns pe care să-l poţi înţelege. Eu *sunt*- asta e singura explicaţie clară pe care ţi-o ofer. Tu n-ai decât să mă îmbraci în orice concept îţi e mai la îndemână.

– Şi eu ce sunt? a continuat fostul fizician seria întrebărilor. Un suflet? Sau sunt şi eu doar o existenţă personificată?

Murray încerca din răsputeri să nu pară sarcastic, dar nu prea reuşea. Apoi s-a gândit, în treacăt, că poate ar fi fost mai bine să adauge un "Sfinţia Voastră" sau "Înălţimea Ta" sau, mă rog, *ceva* care să şteargă impresia de zeflemea, dar nu-l trăgea inima s-o facă, deşi, pentru prima oară de când se ştia, medita asupra posibilităţii de a fi pedepsit pentru insolenţă, pentru păcate şi de a ajunge în Iad. Oare cum arăta Iadul?

Dar Vocea nu dădea semne că s-ar fi simţit jignită.

– Tu eşti uşor de explicat, chiar şi pentru tine însuţi. Dacă vrei, poţi să te numeşti un suflet, dar în realitate eşti un nod de forţe electromagnetice, aranjate în aşa fel încât să imite perfect toate conexiunile creierului tău, cel din perioada când făceai parte din universul palpabil. De aceea poţi să gândeşti, să simţi, să ai amintiri şi să-ţi păstrezi vechea personalitate. Încă mai ai senzaţia că tu eşti tu.

– Vrei să spui că esenţa creierului meu e permanentă? a întrebat Murray neîncrezător.

– Câtuşi de puţin. Nimic din tine nu e permanent, cu excepţia lucrurilor cărora eu doresc să le confer o asemenea calitate. Eu am alcătuit nodul de forţe. L-am construit în timp ce tu mai aveai învelişul fizic şi l-am pus la punct pentru momentul când urma să-ţi închei existenţa pământeană.

În mod vizibil, Vocea părea încântată de sine însăşi. În tot cazul, a făcut o scurtă pauză – ca şi cum ar fi aşteptat aplauzele -, apoi a continuat:

– Este o construcţie complicată, dar extrem de precisă. Fireşte că aş fi putut să creez una pentru fiecare fiinţă umană din lumea ta, dar mă bucur că n-o fac. Cea mai mare plăcere mi-o oferă selecţia...

– Înseamnă că alegi puţini indivizi!

– *Foarte* puţini.

– Şi cu ceilalţi ce se întâmplă?

– Îi înghite uitarea. Bineînţeles, tu îţi vei imagina că ajung în Iad... Dacă ar mai fi avut trup, Murray ar fi roşit.

– *Eu personal* n-am crezut în chestiile astea. Pe Pământ, însă, se vorbea destul de mult despre Rai şi Iad. Totuşi, nu mi-a trecut niciodată prin minte că aş fi atât de virtuos încât să mă număr printre Cei Aleşi.

– Virtuos?! Ah, da, înţeleg ce vrei să spui. Ori de câte ori mă forţez să pătrund în gândurile voastre mărunte, mă încearcă o senzaţie neplăcută. Nu, te-am ales pentru capacitatea ta de a gândi; ăsta e criteriul după care selecţionez miliarde de fiinţe inteligente din întregul Univers.

Brusc, Murray s-a trezit că era ros de curiozitate, un mai vechi nărav de-al său de pe vremea când încă mai trăia.

– Faci singur selecţia sau mai există şi alţii ca tine? a întrebat el.

Timp de câteva secunde, a crezut că Vocea se simţise jignită; se înşelase, insă, căci răspunsul a răsunat calm şi impersonal, ca de obicei:

– Este lipsit de importanţă pentru tine dacă mai există şi alţii asemenea mie. Acest Univers este numai al meu: e invenţia mea, realizarea mea şi-mi este hărăzit numai mie.

– Atunci cum de găseşti timp să stai de vorbă cu mine, când trebuie să creezi alte miliarde de noduri? Sunt chiar atât de important?

– Nu eşti important deloc. Stau de vorbă şi cu ceilalţi, în acelaşi timp, într-un fel pe care tu l-ai numi simultan.

– Dar, totuşi, nu eşti decât o singură entitate.

Vocea părea din nou amuzată.

– Văd că încerci să mă prinzi pe picior greşit, crezând că mă contrazic. Dacă tu ai fi o amoebă, a cărei idee de individualitate s-ar mărgini la o singură celulă, şi dacă ai ruga o balenă compusă din treizeci de cvadrilioane de celule să-ţi explice dacă e o entitate sau nu, cum crezi c-ar putea balena să-ţi dea un răspuns pe înţelesul tău?

– O să mă gândesc la asta. Există şansa de a afla o soluţie bună, a spus Murray cu răceală.

– Foarte bine. Asta e menirea ta – să gândeşti!

– Dar în ce scop? Tu le ştii pe toate, presupun.

– Chiar dacă aş şti totul, n-aş avea cum să ştiu că ştiu totul, a răspuns Vocea.

– Asta sună a filosofie orientală – ceva care pare profund tocmai pentru că n-are nici un sens.

– Eşti un nod care promite multe. Încerci să răspunzi la paradoxul meu cu un alt paradox. Numai că eu n-am intenţionat să-ţi ofer un paradox. Gândeşte-te, numai: eu exist dintotdeauna, dar ce înseamnă asta exact? Înseamnă că nu-mi amintesc cum m-am trezit la existenţă. Dacă mi-aş aminti, ar însemna că n-am existat dintotdeauna. Iată, deci, că nu ştiu chiar totul. Şi chiar dacă numărul cunoştinţelor mele ar fi infinit, ştiu că mai este o infinitate: cea a totalităţii cunoştinţelor din Univers. Şi atunci, de unde aş avea siguranţa că amândouă infinităţile sunt egale? Infinitatea cunoştinţelor potenţiale poate fi infinit mai mare decât infinitatea cunoştinţelor mele actuale. Îţi dau un singur exemplu: a cunoaşte *toate* numerele naturale pare înseamnă a cunoaşte o infinitate de numere; mai rămâne

însă o infinitate de numere naturale impare, despre care nu ştii absolut nimic...

– Dar numerele impare pot fi obţinute prin împărţirea fiecărui număr par la doi, a intervenit Murray. În felul acesta, ajungi să cunoşti şi infinitatea numerelor impare.

– Mă bucură faptul că ai idei. Sarcina ta va fi să găseşti noi şi noi căi de a cunoaşte necunoscutul, mult mai dificile decât aceasta. Ai amintiri, ai informaţiile deja acumulate şi vei deduce, cu ajutorul lor, altele noi. Dacă va fi necesar, ţi se va permite să afli date noi ce ţi se vor părea relevante pentru rezolvarea problemelor pe care ţi le vei pune singur.

– Dar n-ai nevoie de mine pentru a afla toate astea! a protestat Murray.

– E mai interesant aşa, i-a replicat Vocea. Am construit Universul ca să am mai multe preocupări. Am introdus în el principiul nesiguranţei, entropia, precum şi alţi factori de hazard, ca să nu mai fie un univers plicticos şi previzibil. Treaba a mers bine, pentru că m-a amuzat de-a lungul întregii sale existenţe. Apoi am permis apariţia acelor factori care au dat naştere mai întâi vieţii şi apoi inteligenţei. Pe aceasta din urmă am folosit-o ca pe un izvor nesecat pentru o echipă de cercetare – nu fiindcă aş fi avut nevoie de vreun ajutor, ci deoarece voiam să introduc un nou factor de hazard. Am descoperit că nu puteam să prevăd noile cunoştinţe ce aveau să apară, unde anume se producea evenimentul şi nici ce metodă era folosită.

– Şi asta se întâmplă des? s-a interesat Murray.

– Bineînţeles. Nu trece un secol fără să apară ceva interesant.

– Şi este vorba de ceva la care te-ai fi putut gândi şi singur, dar nu ai făcut-o?

– Exact.

– Şi acum crezi că ai găsit ocazia de a reuşi să le-o iei tuturor înainte, profitând de amabilitatea, dar şi de capacitatea mea intelectuală? a râs Murray.

– Pentru secolul următor nu există, practic, nici o şansă! Dar, pe termen lung, succesul tău e garantat. Ai toată veşnicia înainte...

– Vrei să spui că voi gândi cât va dura veşnicia? În permanenţă?

– Exact.

– În ce scop?
– Ţi-am spus, ca să afli lucruri noi.
– Da, dar în ce scop să aflu lucruri noi? a insistat Murray.
– Asta făceai şi în timpul vieţii, pe Pământ, i-a amintit Vocea. Atunci ce scop aveai?
– Să îmbogăţesc cunoştinţele oamenilor. Să primesc laude de la colegii mei. Să simt că am realizat ceva în scurta viaţă pe care am avut-o la dispoziţie. Acum nu pot descoperi decât ceea ce stă în propriile-ţi puteri să descoperi, dacă ai vrea să-ţi baţi puţin capul. Tu n-ai cum să mă lauzi; cel mult, te poţi distra urmărindu-mă. Iar rezultatele muncii mele nu mai au nici o valoare într-o existenţă eternă.
– Şi nu găseşti că gândirea şi descoperirile au valoare în sine?
– Într-un timp finit, da. În eternitate, nu.
– Îţi înţeleg punctul de vedere. Totuşi, n-ai încotro! Trebuie să gândeşti!
– Dar nu poţi să mă forţezi!
– Nu vreau să te constrâng s-o faci imediat. De fapt, nici nu va fi nevoie. Din moment ce aceasta este singura ta posibilitate de a acţiona, vei gândi. Nu cunoşti nici o modalitate prin care să *nu* gândeşti.
– Atunci, îmi voi găsi un *ţel.* Voi inventa unul, s-a încăpăţânat Murray.
– Din partea mea, poţi s-o faci! i-a răspuns vocea pe un ton condescendent.
– În regulă, l-am descoperit pe cel care îmi trebuia!
– Pot să aflu şi eu despre ce este vorba?
– Îl cunoşti deja. Sunt conştient de faptul că nu comunicăm aşa cum se obişnuia pe Pământ. Mi-ai construit nodul de forţe în aşa fel încât să am iluzia că vorbesc şi că aud, dar, de fapt, tu transferi gândurile înspre şi dinspre mine. Propriu-zis, îmi citeşti gândurile instantaneu, astfel încât nu mai e nevoie să ţi le transmit eu.
– Remarcile tale sunt surprinzător de corecte! Acest fapt îmi provoacă o mare bucurie. Dar mă simt la fel de bucuros atunci când îmi spui de bunăvoie ceea ce gândeşti.
– Atunci am să-ţi spun. Ţelul pe care mi l-am propus va fi descoperirea modului În care poate fi distrus nodul meu. Nu vreau să gândesc la nesfârşit doar ca să te distrez pe tine! Nu

vreau să *exist* la nesfârşit doar ca să te distrez pe tine! Mă voi concentra până voi găsi calea de a desface nodul blestemat. Asta mă va amuza *pe mine.*

– N-am nimic împotrivă! a spus Vocea, pe acelaşi ton egal. Chiar şi atunci când te gândeşti cum să pui capăt propriei existenţe, poţi descoperi lucruri noi şi interesante. Iar dacă sinuciderea îţi va reuşi, te voi reconstrui exact cum ai fost, în mai puţin de o secundă. În tot cazul, voi avea grijă să te fac în aşa fel încât să nu mai reuşeşti şi a doua oară. Dacă vei descoperi o altă metodă, te voi reconstrui eliminând-o şi pe aceea. Şi tot aşa, la infinit. Va fi un joc extrem de interesant, dar tu vei exista veşnic! Asta e vrerea mea!

Murray a simţit cum, înlăuntrul lui, mânia dădea în clocot, şi totuşi, glasul nu i-a tremurat când a vorbit din nou:

– Deci, până la urmă, deduc că nu mă aflu în Rai, ci în Iad. Susţii că nu există nici unul, nici altul, dar dacă acesta este Iadul, minciunile tale fac parte din jocul Diavolului.

– În cazul acesta, ce rost are să-ţi spun că nu eşti în Iad? Totuşi, te asigur încă o dată: aici nu este nici Raiul, nici Iadul. Aici exist doar EU.

– Dar dacă gândurile mele nu-ţi vor fi de folos? N-ar fi mai bine să mă dezintegrezi şi să nu mai ai grija mea, din moment ce nu-ţi voi fi de nici un ajutor?

– Vrei o recompensă? Vrei Nirvana ca preţ pentru eşec, intenţionezi să-mi dai siguranţa eşecului? Nu-i nici o afacere! Dar ştiu că nu vei da greş. Ai în faţa ta toată eternitatea, şi nu se poate să nu produci măcar o singură informaţie interesantă, oricât de mult te-ai strădui să n-o faci!

– Atunci îmi voi făuri alt ţel, s-a înverşunat Murray. Nu mă voi distruge, ci voi încerca să te umilesc pe tine. Voi găsi ceva la care nu numai că nu te-ai gândit, dar la care nici n-ai fi putut să te gândeşti vreodată. Voi căuta să aflu cel din urmă răspuns, dincolo de care nu mai există nici un fel de cunoaştere.

– Nu înţelegi natura infinitului, l-a mustrat calmă Vocea. Poate că sunt destule lucruri la care nu m-am gândit încă, dar nu există ceva ce nu pot şti.

– Nu-ţi cunoşti începutul, a murmurat Murray gânditor. Chiar tu ai spus-o. De aceea, nu-ţi poţi cunoaşte nici sfârşitul. Acesta va fi obiectivul meu şi cel din urmă răspuns. Nu mă voi distruge. Te voi distruge *pe tine,* dacă nu vei reuşi să-mi vii de

hac înainte.

– Aha, ai ajuns aici mai repede decât se obişnuieşte! Credeam că va dura mai mult. Toţi cei pe care îi aduc cu mine în lumea gândului etern şi perfect nu plănuiesc altceva decât să mă distrugă. Numai că acest lucru este imposibil.

– Am la dispoziţie toată eternitatea...

– Atunci încearcă! a rostit Vocea impasibilă, după care a dispărut.

Dar Murray îşi găsise ţelul pentru care merita să lupte şi era mulţumit. În fond, ce-şi putea dori *orice* Entitate, conştientă de eternitatea existenţei sale, dacă nu un sfârşit?

Ce altceva căutase Vocea, timp de miliarde de ani? Şi de ce crease inteligenţa şi apoi alesese anumite specimene din cadrul ei, punându-le să gândească, dacă nu pentru a o ajuta să-şi găsească sfârşitul? Şi Murray şi-a jurat în sinea lui că numai el, el singur, avea să reuşească.

Meticulos, cu infinită grijă, dar şi cu sufletul legănat de bucuria unui scop precis, Murray Templeton a început să se gândească.

Avea timp berechet.

CE-ŞI FACE OMUL CU MÎNA LUI

În româneşte povestirea a fost publicată în „Almanah Anticipaţia 1985“ editat de «Revista „Ştiinţă şi Tehnică“», 1984]

NARON, din străvechea stirpe a Rigelienilor, era al patrulea din ginta sa care ţinea cadastrul galactic; avea un registru mare, în care erau înscrise nenumăratele specii ajunse la inteligentă, din toate galaxiile. Mai avea unul, mic şi subţire, în care trecea cu deosebită satisfacţie numai acele neamuri care, pe deplin maturizate, erau demne de a intra în Federaţia Galactică.

Din registrul mare fuseseră şterse, de-a lungul vremurilor, multe nume ale dispăruţilor, defecţiuni biochimice sau dereglări biofizice, dezechilibrări ecologice sau sociale, ori pur şi simplu ghinionul, îşi luaseră tristul obol. Din registrul mic, în schimb, nu fusese anulată nici o intrare.

Naron, uriaş şi incredibil de bătrîn, privi pe sub sprîncenele-i stufoase curierul care tocmai se apropia cu plecăciuni adînci.

– Naron! Unic şi imens...

– Lasă, lasă salamalecurile şi spune-mi ce e nou.

– Ah, slăvitule, o altă aglomerare de făpturi a ajuns la maturitate.

– Ia te uită! Aproape în fiecare ciclu primim cîte un nou membru. Ne înmulţim, tinere, ne înmulţim! Şi... cine sînt cei noi?

Mesagerul îi comunică numărul de cod al galaxiei şi coordonatele planetei, iar Naron, cu frumoasa lui caligrafie, făcu trimiterea de cuviinţă în registrul mare şi trecu în registrul mic, după tipic, denumirea planetei, aşa cum apărea ea în graiul băştinaşilor.

– T E R R A, silabisi el, ridicînd a mirare privirea către curierul care aştepta curios sfîrşitul ritualului. Creaturile acestea deţin un adevărat record. Nu ştiu aljii care să fi trecut atît de repede de la simpla inteligentă la deplina maturitate. Hm, hm, sper să nu fie vreo eroare, ai?

– Se poate, luminate?! protestă mesagerul.

– Au descoperit energia termonucleară?

– Desigur, preamărite.

– Ei, bine, atunci e-n regulă; doar acesta e principalul criteriu de selecţie. Am să-i contactez chiar eu pe vreuna dintre staţiunile lor extraplanetare.

– Aaa, să vezi, preaînăltate, se grăbi să precizeze tînărul, pînă acum nu au nici o staţiune extraplanetară. Observatorii menţionează însă că terranii au trimis staţii automate spre alte planete şi că au o sumedenie de sateliţi artificiali, minusculi, ce-i drept, în jurul planetei lor.

Naron se încruntă, perplex.

– Doar atîta? Bine, dar experimentele, exploziile nucleare, care le-au permis studierea frînării şi controlării reacţiilor de fisiune, toate astea unde le-au făcut?

– Păi, chiar pe Terra, luminate!

– Pe propria lor planetă? tună Naron, ridicîndu-se în deplinătatea celor peste şapte metri ai săi.

– Chiar aşa, confirmă mesagerul, pierit.

Lăsîndu-se înapoi în jilţ, încet, cu o tristeţe care parcă îi frîngea umerii sub covîrşitoarea ei povară, Naron şterse cu o linie groasă numele proaspăt trecut în registrul cel subţire. Era, desigur, un act fără precedent, dar Naron era tare, tare bătrîn şi foarte, foarte înţelept, astfel că era în măsură să prevadă inevitabilul, chiar mai bine decît oricine altul în univers.

– Inconştienţi, sărmanii... Şi cînd te gîndeşti ce frumos începuseră...

CLOPOTUL MUZICAL

Louis Peyton nu discuta niciodată în public despre metodele prin care învingea poliţia Pământului, în zecile de dueluri ale minţii şi ale iscusinţei, reuşind întotdeauna să scape de psihotest. Ar fi fost o prostie şă facă asta, desigur, dar în momentele sale de mulţumire cocheta cu ideea de a lăsa un testament care să fie deschis după moartea sa şi din care să reiasă clar că succesul lui inegalat se datora abilităţii şi nu norocului.

Într-un astfel de testament ar fi spus:

- Nu se poate elabora nici o modalitate de acoperire a unei crime, fără ca aceasta să poarte amprenta creatorului său. Este mai bine, atunci, să cauţi în fapte modalităţi care există deja şi la care să îţi adaptezi propriile acţiuni.

Cu acest principiu în minte, Peyton plănuia uciderea lui Albert Cornwell.

Cornwell, micul vânzător ocazional de lucruri furate, îl abordase prima oară la masa pentru o persoană, la care Peyton obişnuia să ia loc la *Grinnell's.* Costumul albastru al lui Cornwell părea de o strălucire deosebită, faţa-i zbârcită etala un rânjet special, iar mustaţa decolorată îi era zbârlită într-un mod cu totul neobişnuit.

- Domnule Peyton, spuse el, salutându-şi viitorul ucigaş fără nici o presimţire, îmi pare bine că vă văd. Aproape renunţasem, sir, aproape renunţasem.

Peyton, căruia îi displăcea să fie deranjat când îşi citea ziarul şi îşi servea desertul la *Grinnell's*, răspunse:

- Dacă ai treabă cu mine, Cornwell, ştii unde mă poţi găsi.

Peyton trecuse de patruzeci de ani şi părul îi încăruntise, dar spatele îi era drept, ţinuta tinerească, ochii vii, iar vocea mai puternică decât a multora.

- Nu pentru asta, domnule Peyton, zise Cornwell, nu pentru asta. Ştiu o ascunzătoare, sir, un depozit de... ştiţi dumneavoastră, sir.

Arătătorul mâinii drepte i se mişcă uşor, ca pentru a se înfige într-o substanţă invizibilă, iar mâna stângă i se făcu, pentru moment, pâlnie la ureche.

Peyton dădu pagina ziarului, încă dezamăgit întrucâtva de teledifuzor, îl împături şi spuse:

- Clopote Muzicale?

- Oh, sst! domnule Peyton, şopti Cornwell în agonie.

- Vino cu mine, îl îndemnă Peyton.

Se plimbară prin parc. O altă axiomă a lui Peyton consta în aceea că, pentru a constitui un secret veritabil, o discuţie trebuie purtată cu voce scăzută, în afara unei încăperi.

Cornwell spuse în şoaptă:

- Un depozit de Clopote Muzicale; o ascunzătoare plină cu Clopote Muzicale. Neşlefuite, dar atât de frumoase, domnule Peyton.

- Le-ai văzut?

- Nu, dar am vorbit cu cineva care le-a văzut. Avea destule dovezi pentru a mă convinge. Sunt destule acolo, pentru a ne putea retrage în belşug. În bogăţie absolută, sir.

- Cine era celălalt?

O sclipire de viclenie lumină faţa lui Cornwell, ca o flacără fumegândă, ascunzând mai multe decât lăsa să se vadă şi împrumutându-i o onctuozitate respingătoare.

- Omul era un furnizor de pe Lună, care avea o metodă de localizare a Clopotelor în cratere. Eu nu-i cunosc metoda; nu mi-a dezvăluit-o niciodată. Dar el a strâns cu zecile, le-a ascuns pe Lună şi a venit pe Pământ pentru a aranja distribuirea lor.

- A murit, presupun?

- Da. Un accident nefericit, domnule Peyton. O cădere de la înălţime. Foarte trist. Desigur, activităţile lui pe Lună erau ilegale. Dominionul are reguli stricte în ceea ce priveşte mineritul de Clopote neautorizat. Aşa că poate a fost, la urma urmei, o pedeapsă... În orice caz, eu am harta lui.

Peyton spuse, afişând un calm indiferent:

- Nu vreau nici un detaliu asupra micii tale afaceri. Ceea ce vreau să ştiu este de ce ai venit la mine?

- Ei bine, sunt destule acolo pentru amândoi, domnule Peyton, spuse Cornwell, şi amândoi ne putem face parte. În ceea ce mă priveşte, ştiu unde este localizată ascunzătoarea şi pot face rost de o navă spaţială. Dumneavoastră...

- Da?

- Dumneavoastră ştiţi să pilotaţi o navă spaţială şi aveţi legături excelente pentru distribuirea Clopotelor. Este o

diviziune foarte corectă a muncii, domnule Peyton. Nu aţi spune aşa, acum?

Peyton îşi revizui stilul propriu de a acţiona - stil care exista deja - iar condiţiile păreau să se potrivească. Răspunse:

- Vom pleca spre Lună pe 10 august.

Cornwell se opri din mers:

- Domnule Peyton! Acum este abia aprilie.

Peyton menţinuse un pas constant şi Cornwell trebui să se grăbească pentru a-l ajunge din urmă.

- Mă auziţi, domnule Peyton?

Peyton repeta:

- Pe 10 august. Voi lua legătura cu tine la momentul potrivit, ca să îţi spun unde să aduci nava. Nu încerca să mă vezi personal până atunci. La revedere, Cornwell.

Cornwell întrebă:

- Împărţim pe jumătate?

- Exact, răspunse Peyton. La revedere.

Peyton continuă să se plimbe singur, rememorându-şi cursul vieţii sale. La douăzeci şi şapte de ani cumpărase un teren în Munţii Stâncoşi, unde fostul proprietar construise o casă destinată ca refugiu din faţa ameninţării războaielor atomice de acum două secole, care, de fapt nu aveau sa mai izbucnească niciodată. Casa a rămas, totuşi, un monument al dorinţei disperate de autonomie.

Era construită din oţel şi beton, într-un loc izolat, cum s-ar putea găsi destule pe Pământ, deasupra nivelului mării şi apărată din aproape toate părţile de piscuri muntoase care se înălţau până la cer. Avea centrală proprie, alimentare cu apă de la curenţii din munte, congelatoare în care puteau fi agăţate lejer zece jumătăţi de vaci tăiate, pivniţă dotată, ca o fortăreaţă, cu un arsenal de arme destinate să ţină la distanţă hoarde flămânde, înspăimântate, care nu au mai venit niciodată. Avea şi propriul dispozitiv de condiţionare a aerului nociv, care putea curţa atmosfera până când nu ar mai fi rămas nimic în ea, cu excepţia radioactivităţii (din păcate, pentru oameni).

În acea casă de supravieţuire, Peyton petrecea luna august în fiecare an al eternei sale vieţi de burlac. Îndepărtase aparatura de comunicaţie, televizorul, tele-difuzorul de ştiri. Împrejmuise proprietatea cu un câmp de forţă şi montase un mecanism de semnalizare la mică distanţă în punctul în care

împrejmuirea intersecta singura potecă ce străbătea munţii.

Timp de o lună pe an putea fi complet singur. Nu-l vedea nimeni, nimeni nu putea ajunge la el. În singurătate absolută, îşi putea lua unica vacanţă pe care o gusta după unsprezece luni de contact cu un public pentru care nu putea simţi decât un profund dispreţ.

Chiar şi poliţia - Peyton zâmbi - ştia de retragerea lui în luna august, pe care o respecta cu sfinţenie. Mai degrabă ar fi plătit cauţiunea şi ar fi riscat psihotestul, decât să treacă peste luna lui august.

Peyton analiză un alt aforism, pentru o posibilă includere în testament: Nimic nu oferă într-o măsură mai mare un aer de inocenţă decât evidenta lipsă a unui alibi.

Pe 30 iulie, ca în fiecare an pe 30 iulie, Louis Peyton luă la ora 9:15 a.m. stratojetul anti-gravitaţional din New York şi ajunse în Denver la 12:30 p.m. Servi prânzul acolo şi apoi, la ora 1:45 p.m. luă autobuzul semi-gravi-taţional, spre Punctul lui Hump, unde Sam Leibman îl aştepta cu vechiul său automobil de teren, total gravitaţional - de unde porniră împreună pe potecă, spre marginile proprietăţii lui Peyton. Sam Leibman acceptă solemn bacşişul de zece dolari, pe care îl primea întotdeauna, ducând o mână la pălărie, aşa cum făcea de cincisprezece ani pe 30 iulie.

Pe 31 iulie, ca în fiecare an pe 31 iulie, Louis Peyton se întoarse la Punctul lui Hump cu aeronava sa anti-gravitaţională şi comandă la magazinul general proviziile de care ar fi avut nevoie luna următoare. Nu era nimic neobişnuit cu această comandă. Era, de fapt, copia comenzilor precedente.

MacIntyre, directorul magazinului, verifică solemn lista, o transmise la depozitul central al Districtului Montan din Denver şi, după o oră, întreaga comandă sosi prin intermediul undei teleportoare. Peyton, ajutat de MacIntyre, încărcă proviziile în aeronava sa, lăsă obişnuitul bacşiş de zece dolari şi se întoarse acasă.

Pe 1 august, la ora 12:01 a.m., câmpul de forţă care înconjura proprietatea era fixat la putere maximă şi Peyton deveni complet izolat.

Şi acum, stilul se schimba. În mod deliberat, îşi acordase opt zile. În acest timp, distrusese încet şi meticulos suficiente provizii cât ar fi ajuns pentru toată luna august. Folosise

camerele care serveau drept unităţi de distrugere a gunoiului menajer. Erau un model perfecţionat, care putea prelucra toate materialele, chiar şi pe cele care conţineau metale şi silicaţi, până la un praf molecular impalpabil şi nedetectabil. Excesul de energie degajată în timpul procesului a fost îndepărtat cu ajutorul curentului de aer care cobora din munte şi străbătea proprietatea. Timp de o săptămână a fost cu cinci grade mai cald decât de obicei.

Pe 9 august, aeronava sa îl purtă până într-un loc din Wyoming, unde îl aştepta Albert Cornwell, cu nava sa spaţială. Nava, în sine, reprezenta un punct slab, desigur, întrucât existau oameni care i-o vânduseră, oameni care o aduseseră şi îl ajutaseră sâ o pregătească pentru zbor. Toţi aceşti oameni aflaseră, totuşi, doar cât Cornwell, iar Cornwell, gândi Peyton - cu urma unui zâmbe pe buzele reci - va fi un capitol încheiat. Cu adevărat încheiat.

Pe 10 august nava spaţială, cu Peyton la panoul de comandă, iar Cornwell cu harta lui - în calitate de pasager - părăsi suprafaţa Pământului. Câmpul antigravitaţional propriu era excelent. La putere maximă, greutatea navei se redusese la mai puţin de 30 g. Micro-pilele produceau energie în mod eficient şi silenţios, iar nava ţâşni în atmosferă fără flacără sau zgomot, se micşoră cât un punct şi dispăru.

Era foarte puţin probabil să fi existat martori ai zborului sau ca în aceste răstimpuri scurte de pace să fi existat supraveghere prin radar, ca în zilele de demult. De fapt, acolo nu era nici un radar.

Două zile în spaţiu; acum, două săptămâni pe Lună. Peyton luase în calcul de la început aproape instinctiv aceste două săptămâni. Nu îşi făcuse iluzii în privinţa hărţilor alcătuite de oameni care nu se pricep la cartografie. Ele puteau fi utile numai realizatorului lor, care se slujea şi de memorie. Pentru un străin, ele nu reprezentau altceva decât o criptogramă.

Cornwell îi arătă harta lui Peyton pentru prima oară, numai după decolare. Zâmbi servil.

- La urma urmei, sir, acesta era singurul meu atu.

- Ai comparat-o cu hărţile lunare?

- Nu m-aş fi priceput, domnule Peyton. Depind de dumneavoastră.

În timp ce îi înapoia harta, Peyton îi aruncă o privire rece.

Singurul lucru care se putea distinge pe ea era Craterul Tycho, locul unde fusese construit Luna City.

Dintr-un punct de vedere, cel puţin, astronomia era de partea lor. Tycho se afla pe partea luminată a Lunii, în acel moment. Aceasta însemna că era puţin probabil ca navele de patrulare să fie active, iar ei aveau mai puţine şanse să fie observaţi.

Printr-o aterizare rapidă, Peyton aduse nava la sol, în întunericul dens şi rece, în umbra din interiorul unui crater. Soarele trecuse de zenit şi umbra nu se va mai fi micşorat.

Cornwell făcu o faţă lungă.

- Măi, măi, domnule Peyton. Cu ziua asta lunară, abia putem prospecta.

- Ziua lunară nu durează o veşnicie, răspunse scurt Peyton. Sunt aproape o sută de ore fără soare. Putem folosi acest timp pentru a ne acomoda cu clima şi pentru a descifra harta.

Răspunsul a fost dat repede, dar includea mai multe variante. Peyton studiase în mod repetat hărţile lunare, măsurând meticulos şi încercând să găsească craterele în mâzgăleala făcută cu mâna şi care constituiau cheia, pentru - ce?

În cele din urmă, Peyton spuse:

- Craterul pe care îl căutăm ar putea fi unul din acestea trei: GC-3, GC-5 sau MT-10.

- Ce avem de făcut, domnule Peyton? întrebă Cornwell neliniştit.

- Le luăm pe rând, răspunse Peyton, începând cu cel mai apropiat.

Soarele apusese şi ei rămăseseră acum în umbra nopţii. Petreceau perioade tot mai lungi pe suprafaţa Lunii, obişnuindu-se cu întunericul şi cu liniştea eternă, cu sclipirile mărunte ale stelelor şi cu fâşia de lumină pe care Pământul o trimitea peste marginea craterului. Lăsau urme adânci, vag conturate, în praful uscat care nu se învolburea şi nici nu se schimba. Peyton observase aceste urme la prima ieşire din crater, în lumina plină a uriaşului Pământ. Aceasta s-a întâmplat în cea de a opta zi de la sosirea lor pe Lună.

Frigul lunar le limita de fiecare dată ieşirile în afara navei. Totuşi, în fiecare zi reuşeau să stea tot mai mult. În cea de a

unsprezecea zi de la sosire eliminaseră GC-5 ca posibilă ascunzătoare a Clopotelor Muzicale.

În cea de a cincisprezecea zi, spiritul calm al lui Peyton se înflăcăra cu disperare. După părerea lui, craterul-ascunzătoare trebuia să fie GC-3. MT-10 era prea departe. Nu aveau timp să ajungă până la el şi să-l exploreze, apoi să se întoarcă pe Pământ până la 31 august.

În cea de-a cincisprezecea zi, disperarea i se stinse cu totul când descoperiră, în sfârşit, Clopotele.

Nu erau frumoase. Arătau mai degrabă ca nişte bolovani de piatră cenuşie, de mărimea a doi pumni, goi în interior şi uşori, ca pana, sub acţiunea gravitaţiei lunare. Erau vreo două duzini şi după o şlefuire corespunzătoare fiecare putea fi vândut cu cel puţin o sută de mii de dolari.

I-au transportat pe navă în trei etape, târându-i cu atenţie, cu ambele mâini şi i-au depozitat pe puntea superioară a navei care pe Pământ i-ar fi dat gata imediat dar aici datorită gravitaţiei reduse a Lunii, greutatea Clopetelor nu constituia nici o problemă.

Cornwell îi dădu ultimul Clopot lui Peyton, care îl aşeză cu grijă în magazie.

- Aveţi grijă să nu se murdărească, domnule Peyton, zise el, iar vocea lui transmisă prin unda radio, zgârie parcă timpanul celuilalt. Vin şi eu sus.

Se ghemui pentru saltul lent contra acţiunii gravitaţiei lunare, privi în sus şi îngheţă de spaimă. Faţa lui, vizibilă clar prin viziera căştii, încremeni într-o ultimă grimasă de groază.

- Nu, domnule Peyton. Nu...

Mâna lui Peyton se încorda pe declanşatorul armei. Trase. Urmă o flacără cu o strălucire de nesuportat şi din Cornwell nu mai rămase decât o masă fără viaţă înconjurată de resturile împrăştiate ale costumului de cosmonaut, şi pătate cu sânge care începea să îngheţe.

Peyton stătu să privească o clipă, cu solemnitate, mortul. Apoi transferă ultimul Clopot în containerul pregătit, îşi scoase costumul, activă mai întâi câmpul anti-gravitaţional, apoi micro-pilele şi, potenţial mai bogat cu un milion sau două decât fusese cu două săptămâni în urmă, porni înapoi spre Pământ.

Pe 29 august nava lui Peyton ateriza silenţios în punctul din Wyoming, de unde decolase pe 10 august. Grija cu care

Peyton alesese locul nu fusese zadarnică. Aeronava lui era încă acolo, protejată de relieful contorsionat a acelei părţi stâncoase de ţară.

Transferă din nou Clopotele Muzicale, cu tot cu containere, în cel mai adânc cotlon al acelei zone, le acoperi, aparent neglijent, cu pământ. Se mai întoarse o dată pe navă, pentru a face ultimele controale şi reglaje. Ieşi căţărându-se şi după două minute decolă, cu nava trecută pe pilot automat.

Rapid şi în linişte, nava se ridica tot mai mult, virând spre vest, ca şi Pământul de sub ea. Peyton privea, cu ochii mijiţi sub sprâncene, spre marginea îndepărtată a zonei, unde se mai zărea doar o licărire firavă de lumină şi o scamă de nor pe cerul albastru.

Buzele lui Peyton se strânseră într-un zâmbet. Judecase bine. Imobilizate prin îndoirea cablurilor de siguranţă, din cadmiu, micro-pilele depăşiseră pragul admisibil, iar nava se topi datorită căldurii exploziei nucleare care urmă.

După douăzeci de minute ajunse acasă. Era obosit şi îl dureau toţi muşchii din cauza acţiunii gravitaţiei Pământului. Dormi bine.

* * *

Douăsprezece ore mai târziu, dis-de-dimineaţă, sosi poliţia.

Bărbatul care deschise uşa îşi încrucişă braţele peste abdomen şi-şi înclină de două sau trei ori capul, zâmbind, în semn de salut. Bărbatul care intră - H. Seton Davenport, de la Biroul Terestru de Investigaţii - părea a nu fi în apele sale.

Camera în care pătrunse era mare şi cufundată în semi-întuneric, exceptând lampa care arunca văpăi scânteietoare, concentrate asupra unui fel de fotoliu-bancă. Şiruri de filme-cărţi acopereau pereţii. O hartă galactică suspendată ocupa un colţ al camerei, iar un telescop lucea stins pe un suport, într-un alt colţ.

- Dumneavoastră sunteţi Dr. Wendell Urth? întrebă Davenport, cu un ton care sugera că îi venea greu să creadă aceasta. Davenport era un om îndesat, cu părul negru, cu un nas subţire şi proeminent şi cu o cicatrice în formă de stea pe unul dintre obraji, care marca pentru totdeauna locul unde fusese lovit de un bici neuronic, de care se apropiase odată prea

mult, fără a se mai putea feri.

- Eu sunt, răspunse Dr. Urth cu o voce subţire, de tenor. Iar dumneavoastră sunteţi inspectorul Davenport.

Inspectorul îşi prezentă legitimaţia şi continuă:

- Universitatea v-a recomandat ca extra-terolog.

- Aşa aţi spus când m-aţi sunat acum o oră, confirmă Urth. Trăsăturile lui erau grosolane, nasul părea un buton strâmb, iar ochii, ieşiţi puţin din orbite, îi erau protejaţi de ochelari cu lentile groase.

- Voi trece direct la subiect, Dr. Urth. Presupun că aţi vizitat Luna...

Dr. Urth, care scoase din spatele unui maldăr de filme-cărţi răvăşite o sticlă cu un lichid roşu şi două pahare, răspunse cu bruscheţe:

- Nu am vizitat niciodată Luna, domnule inspector. Şi nici n-am s-o vizitez! Călătoriile în spaţiu sunt o prostie. Nu cred în ele. Apoi, cu o voce scăzută, adăugă: Luaţi loc, sir, luaţi loc. Serviţi o băutură.

Inspectorul Davenport se conformă şi urmă:

- Dar sunteţi un...

- Extraterolog. Da. Mă interesează alte lumi, dar asta nu înseamnă că trebuie să mă şi duc acolo. Sfinte Dumnezeule, nu e nevoie să călătoreşti prin timp, ca să fii considerat istoric, nu-i aşa?

Se aşeză şi un zâmbet larg i se întipări pe faţa rotundă când spuse:

- Acum, spuneţi-mi ce aveţi în gând.

- Am venit, zise inspectorul încruntându-se, să vă cer părerea în cazul unei crime.

- Crimă? Ce am eu de-a face cu crimele?

- Această crimă, Dr. Urth, s-a petrecut pe Lună.

- Uimitor.

- Este mai mult decât uimitor. Este fără precedent, Dr. Urth! În cincizeci de ani de când s-a înfiinţat Dominionul Lunar, au sărit în aer nave şi au fost distruse costume de cosmonauţi. Au fost omorâţi oameni de căldura zonei solare şi au îngheţat în zona întunecată, alţii au fost sufocaţi în ambele zone. Au murit şi datorită căderilor, ceea ce, luând în considerare gravitaţia lunară, chiar că este ciudat. Dar niciodată, nici un om nu a fost ucis pe Lună, n-a murit ca urmare a unui act violent comis

deliberat, de un al om... până acum.

Dr. Urth întrebă:

- Cum s-a săvârşit crima?

- Cu un aruncător de flăcări. Autorităţile au sosit la locul faptei, printr-un concurs norocos de împrejurări, după numai o oră. O navă de patrulare a observat o izbucnire luminoasă pe suprafaţa Lunii. Ştiţi de la ce distanţă se poate vedea un fulger în zona întunecată. Pilotul a anunţat Luna City şi a aterizat. La reconstituire a jurat că a reuşit doar să vadă în lumina Pământului ceva ce părea a fi o navă care decolează. După aterizare, el a descoperit un corp ars de flăcări şi urme de paşi.

- Sclipirea luminoasă, spuse Dr. Urth, presupuneţi că a provenit de la aruncătorul de flăcări.

- În mod sigur aşa este. Corpul fusese recent distrus. Porţiunile interioare nu îngheţaseră încă. Urmele de paşi aparţineau unui număr de două persoane. Măsurătorile amănunţite au relevat că adâncimea urmelor corespunde la două grupe diferite de diametre, ceea ce indică cizme spaţiale de mărimi diferite. Ele au condus la caretele GC-3 şi GC-5, o pereche de...

- Sunt la curent cu codificarea oficială a craterelor lunare, spuse Dr. Urth cu amabilitate.

- Ăăă, în orice caz, GC-3 conţinea urme de paşi care duceau spre o spărtură în peretele craterului, unde s-au găsit resturi de piatră ponce durificată. Analizele prin difracţia rozelor X au indicat...

- Clopote Muzicale, interveni însufleţit extraterologul. Nu-mi spuneţi că această crimă implică şi Clopote Muzicale.

- Şi dacă da? întrebă Davenport întrucâtva indiferent.

- Am unul. L-a descoperit o expediţie a Universităţii şi mi l-a oferit în schimbul a... Veniţi, domnule inspector, trebuie să vi-l arăt.

Dr. Urth sări în picioare şi traversă în viteză camera, făcându-i semn celuilalt să-l urmeze. Davenport se luă după el, lipsit de entuziasm.

Intrară într-o a doua cameră, mai mare decât prima, mai întunecată şi, în mod evident, mai răvăşită. Davenport privi îndelung şi cu uimire masa eterogenă de materiale aflate laolaltă, fără nici o noimă.

Remarcă o bucată de „Smalţ albastru” de pe Marte, genul

de lucruri pe care unii, romanticii, îl consideră un vestigiu al de mult dispăruţilor Marţieni, un mic meteorit, un model al unei nave spaţiale antice, o sticlă sigilată care părea goală, pe care era lipită o etichetă mâzgălită pe care scria: „Atmosferă Venusiană”.

Dr. Urth spuse fericit:

- Am făcut un muzeu din toată casa mea. Este unul dintre avantajele burlăciei. Desigur, încă nu am pus lucrurile în ordine: într-o bună zi, când voi avea o săptămână liberă, sau aşa ceva…

Pentru o clipă, privi în jur, încurcat; apoi, amintindu-şi, dădu la o parte o hartă pe care era reprezentată schema evoluţiei nevertebratelor marine, cele mai avansate forme de viaţă de pe Planeta lui Barnard, şi zise:

- Aici este. Dar mă tem că este cam deteriorat.

Clopotul atârna suspendat de o sârmă subţire, lipită delicat de el. Că era deteriorat, era evident. Avea o adâncitură pe partea mediana, ceea ce îl făcea să semene cu două globuri mici, lipite unul de celălalt, clar dar imperfect. În ciuda acestui fapt, fusese insistent şlefuit până la un luciu stins, bătând spre gri; era parcă din catifea, iar suprafaţa îi era acoperită de pori, într-un fel pe care laboranţii, în încercările lor de a obţine Clopote sintetice, îl găseau imposibil de imitat.

Dr. Urth continuă:

- Am încercat mai multe variante, până când am găsit un obiect adecvat cu care să îl lovesc. Un Clopot deteriorat este mai pretenţios. Însă, până la urmă, am folosit un os. Am unul aici - şi ridică ceva ce părea a fi o lingură scurtă şi groasă, făcută dintr-un material gri-alb - pe care l-am confecţionat din femurul unui bou. Ascultaţi.

Cu o delicateţe surprinzătoare, degetele lui scurte şi groase mişcară Clopotul, căutându-i o poziţie cât mai potrivită. Îl aranjâ, deplasându-l cu grijă. Apoi, lăsându-l să penduleze liber, îl atinse uşor cu un capăt al „lingurii” de os.

Era ca şi cum milioane de harpe ar fi răsunat la un kilometru depărtare. Sunetul sporea în intensitate, se stingea şi revenea. Părea a nu izvorî de niciunde. Era pătrunzător, incredibil de dulce, patetic şi înfiorător totodată.

Se stinse treptat şi cei doi oameni rămaseră tăcuţi un minut întreg.

Dr. Urth spuse:

- Nu-i prea rău, nu? şi cu o mişcare uşoară opri balansul Clopotului atârnat de sârma lui.

Davenport se răsuci, neliniştit.

- Ai grijă! Să nu îl spargi.

Fragilitatea unui Clopot Muzical era bine cunoscută.

Dr. Urth afirmă:

- Geologii spun că Clopotele sunt doar piatră ponce durificată sub presiune, incluzând astfel un vid în care se mişcă liber biluţe de piatră. Aşa spun ei. Dar dacă numai asta este totul, de ce noi nu putem reproduce unul? Un Clopot perfect are sunetul unei muzicuţe în mâna unui copil.

- Exact, spuse Davenport şi nu există nici o duzină de oameni pe Pământ care să aibă un Clopot perfect şi sunt sute de oameni şi insituţii care ar cumpăra unul. Indiferent de preţ. Câteva Clopote ar merita o crimă.

Extraterologul se întoarse spre Davenport împingându-şi cu arătătorul scurt şi îndesat ochelarii pe nasul cârn.

- Nu am uitat de cazul dumneavoastră. Vă rog să continuaţi.

- Pot încheia într-o frază. Cunosc identitatea ucigaşului.

Se întoarseră în bibliotecă şi Dr. Urth îşi încrucişă iar braţele peste abdomenul voluminos.

- Chiar aşa? Atunci, cu siguranţă, nu aveţi nici o problemă domnule inspector.

- A şti şi dovedi nu sunt acelaşi lucru, Dr. Urth. Din păcate, ucigaşul nu are nici un alibi.

- Vreţi să spuneţi că, din păcate, are un alibi, nu-i aşa?

- Vreau să spun exact ceea ce aţi auzit. Dacă ar avea un alibi, l-aş putea prinde în vreun fel, pentru că ar fi un alibi fals. Dacă ar exista martori care ar pretinde că l-au văzut pe Pământ în momentul crimei, spusele lor ar putea fi dovedite a fi false. Dacă ar avea un document ca probă, acesta ar putea fi dovedit ca plastografie sau ca truc. Din nefericire, el nu are nimic din toate acestea.

- Atunci, ce are?

Meticulos, inspectorul Davenport descrise retragerea lui Peyton în Colorado. Concluzionă:

- Îşi petrece acolo fiecare august, în completă izolare. Chiar şi BTI ar putea confirma acest lucru. Orice curte de justiţie ar presupune că el era în Colorado în acest august, ca de obicei,

doar dacă el nu ar prezenta o dovadă certă că se afla pe Lună.

- Ce vă face să credeţi că a fost pe Lună? Poate că este nevinovat.

- Nu! Davenport devenise aproape violent. De cincisprezece ani încerc să strâng suficiente dovezi împotriva lui şi niciodată nu am reuşit. Dar acum pot mirosi când este vorba de o crimă a lui Peyton. Vă spun că nimeni de pe Pământ, în afară de Peyton, nu ar fi avut obrăznicia sau, dacă asta contează, interesul practic de a încerca să plaseze Clopote Muzicale de contrabandă. Este cunoscut ca pilot spaţial expert. Se ştie că a avut legături cu bărbatul asasinat, deşi nu mai mult de câteva luni. Din păcate, nici unul dintre aceste lucruri nu constituie o mărturie.

Dr. Urth întrebă:

- Nu ar fi fost mai simplu să folosiţi psihotestul, acum, că utilizarea acestuia a fost legalizată?

Davenport îl privi pieziş, iar cicatricea de pe obrazul lui se învineţi.

- Aţi citit legea Konski-Hiakawa, Dr. Urth?

- Nu.

- Cred că nimeni nu o cunoaşte. Dreptul la intimitatea mentală, afirmă guvernul, este fundamental. În regulă, dar aceasta ce implică? Omul care a fost supus psihotestului şi îşi dovedeşte nevinovăţia în cazul pentru care a fost psihotestat, are dreptul la o compensaţie atât de mare, cât poate determina el tribunalul să i se acorde. Într-un caz recent, un casier de la o bancă a primit douăzeci şi cinci de mii de dolari pentru că a fost supus psihotestului, pe baza unei acuzaţii nefondate de furt. Se pare că dovada care indica, aparent, furtul, a dezvăluit, de fapt, un adulter. Omul îşi pierduse slujba, fusese ameninţat şi înspăimântat de către soţul în cauză şi ajunsese ridiculizat şi dispreţuit pentru că un vânzător de ziare făcuse publice rezultatele testului, păstrate cu grijă de către juraţi.

- Înţeleg punctul de vedere al acelui om.

- Aşa facem toţi. Acesta este necazul. Încă un lucru de amintit: orice om care a fost supus psihotestului o dată, indiferent de motiv, nu mai poate fi supus din nou acestui test. Nimeni, spune legea, nu va fi pus în pericol din punct de vedere mental, de două ori în viaţă.

- Neconvenabil.

- Exact. În cei doi ani de când a fost legalizat psihotestul, nu am putut afla câţi excroci şi şarlatani au fost supuşi psihotestului pentru furturi de poşete, aşa că aceştia puteau fura şi mai departe în siguranţă. Vă daţi deci, seama, că Departamentul nu va permite nici ca Peyton să fie testat, până când nu vor exista dovezi certe ale vinovăţiei lui. Nu o dovadă legală, probabil, dar o probă suficient de puternică pentru a-l convinge pe şeful meu. Cel mai rău, este Dr. Urth că, dacă ajungem în faţa juraţilor fără o înregistrare de psihotest, nu putem câştiga. Într-un caz atât de serios cum este o crimă, a nu folosi psihotestul este o dovadă suficientă în faţa oricărui jurat că acuzarea nu este bine fundamentată.

- Atunci, ce doriţi de la mine?

- Dovada că el a fost pe Lună în august. Trebuie să o obţinem repede. Nu îl pot ţine sub supraveghere mult timp. Şi dacă se aude ceva despre crimă, toată presa va izbucni ca un asteroid care străbate atmosfera lui Jupiter. O crimă fermecătoare, ştiţi - primul asasinat pe Lună.

- Când a fost comisă crima, mai exact? întrebă Urth, trecând deodată la o cercetare rapidă.

- Pe 27 august.

- Şi arestarea când a avut loc?

- Ieri. Pe 30 august.

- Atunci, dacă Peyton a fost ucigaşul, ar fi avut timp să revină pe Pământ.

- Cu greu. Da, cu greu. Buzele lui Davenport se subţiară. Dacă aş fi sosit cu o zi mai devreme - dacă i-aş fi găsit locul gol...

- Şi cât timp presupuneţi că au stat pe Lună cei doi, asasinul şi cel ucis?

- Judecând după urmele imprimate în solul lunar, câteva zile. O săptămână, cel puţin.

- A fost localizată nava pe care au folosit-o?

- Nu, şi probabil nici nu va fi vreodată descoperită. Acum vreo zece ore, Universitatea din Denver a raportat o creştere a nivelului radioactivităţii; care s-a produs începând de alaltăieri, de la ora 6 p.m. şi a persistat câteva ore. Este o chestiune simplă, Dr. Urth, să programezi comenzile navei astfel încât aceasta să se autodistrugă, fără echipaj la bord, la 80 de kilometri înălţime, printr-un scurtcircuit al micro-pilelor.

- Dacă aş fi fost în locul lui Peyton, începu Dr. Urth gândindu-se, aş fi omorât omul la bordul navei şi aş fi aruncat în aer cadavrul şi nava împreună.

- Nu îl cunoaşteţi pe Peyton, îl repezi Davenport. Îi plac victoriile obţinute împotriva legii. Le apreciază. Faptul că a lăsat cadavrul pe Lună este o provocare la adresa noastră.

- Înţeleg. Dr. Urth îşi mângâie uşor abdomenul cu o mişcare circulară şi spuse: Ei bine, avem şanse.

- Ca dumneavoastră să puteţi dovedi că el a fost pe Lună?

- Ca eu să vă pot oferi părerea mea.

- Acum?

- Cu cât mai repede, cu atât mai bine. Dacă, desigur, am norocul să stau de vorbă cu domnul Peyton.

- Asta se poate aranja. Am o navă care vă aşteaptă. Putem fi la Washington în douăzeci de minute.

Dar o undă de spaimă profundă trecu peste faţa dolofană a extraterologului. Se ridică în picioare şi se îndepărtă de agentul BTI, spre cel mai întunecos colţ al camerei dezordonate.

- Nu!

- Ce s-a întâmplat Dr. Urth?

- Nu voi folosi o navă anti-gravitaţională. Nu cred în ele.

Davenport privi lung şi confuz la Dr. Urth. Se bâlbâi:

- Aţi prefera o monoşină?

Dr. Urth răspunse brusc:

- Nu am încredere în nici un mijloc de transport. Nu cred în ele. Prefer să merg pe jos. Deveni dintr-o dată nerăbdător. Nu aţi putea să îl aduceţi pe domnul Peyton în acest oraş, undeva, într-un loc unde să se poată ajunge mergând pe jos? Poate la Primărie? Am mers deseori până la Primărie!

Davenport privi la lucrurile din încăpere. Se uită la numărul imens de cărţi de ştiinţă despre ani-lumină. Prin uşa deschisă se putea vedea camera din spate, cu scânteierile lumilor de dincolo de cer. Şi privi la Dr Urth, palid la gândul navei anti-gravitaţionale şi ridică din umeri.

- Îl voi aduce aici pe acest Peyton. Chiar în această cameră. Aşa vă convine?

Dr. Urth răsuflă adânc uşurat:

- De acord.

- Sper că îi veţi putea opri, Dr. Urth.

- Voi face tot ce voi putea domnule Davenport.

* * *

Louis Peyton se uită uşor nemulţumit în jurul său şi aruncă o privire compătimitoare şi bărbatului gras care îşi înclină capul în semn de salut. Privi spre locul oferit şi îl perie cu mâna înainte de a se aşeza. Davenport luă loc lângă el, cu tocul pistolului la vedere.

Bărbatul cel gras zâmbi pe când se aşeza şi îşi mângâie uşor rotunjimea abdomenului, ca şi cum tocmai ar fi terminat o masă bună şi vroia să aducă tuturor la cunoştinţă acest lucru, apoi spuse:

- Bună seara, domnule Peyton. Eu sunt Dr. Wendell Urth, extraterolog

Peyton îl privi din nou.

- Şi ce doriţi de la mine?

- Vreau să ştiu dacă aţi pe Lună în august.

- Nu am fost.

- Şi totuşi, nimeni nu va văzut pe Pământ între 1 şi 30 august.

- Mi-am dus viaţa în mod obişnuit, în august. Nu sunt niciodată de văzut în cursul acestei luni. Să vă spună dânsul. Şi îşi înclină capul în direcţia lui Davenport.

Dr. Urth chicoti:

- Ar fi bine dacă am putea verifica această afirmaţie. Dacă ar fi existat doar nişte modalităţi fizice prin care am putea deosebi Luna de Pământ. Dacă, de exemplu, am putea analiza praful din părul dumneavoastră şi am spune: „Aha, nisip de pe Lună”. Din păcate, nu putem. Nisipul de pe Lună este la fel ca şi cel de pe Pământ. Chiar dacă nu ar fi, nu ar exista nici o urmă în părul dumneavoastră, doar dacă nu aţi fi păşit pe suprafaţa Lunii fără costum de cosmonaut, ceea ce nu este adevărat.

Peyton rămase impasibil.

Dr. Urth continuă, zâmbind binevoitor şi ridicând o mână pentru a-şi fixa ochelarii cocoţaţi instabil pe vârful nasului.

- Un om care călătoreşte în spaţiu sau se află pe Lună respiră aer de pe Pământ, mănâncă alimente de pe Pământ. El poartă în apropierea pielii sale mediul de pe Pământ, fie că se află pe o navă, fie într-un costum de cosmonaut. Căutăm un om care a petrecut două zile în spaţiu, călătorind spre Lună, unde a

rămas cel puţin o săptămână şi de unde s-a întors înapoi pe Pământ călătorind tot două zile. În tot acest timp a avut mediul Pământului în imediata apropiere a pielii sale, ceea ce reprezintă o problemă dificilă pentru noi.

- Aş sugera, spuse Peyton, să faceţi problema mai puţin dificilă, dându-mi drumul şi căutând adevăratul criminal.

- S-ar putea ajunge şi la asta, zise Dr. Urth. Aţi mai văzut vreodată aşa ceva? Mâna lui scurtă şi îndesată se întinse spre spatele scaunului său şi ridică o sferă cenuşie, care răspândea luciri palide.

Peyton zâmbi.

- Mi se pare că este un Clopot Muzical.

- Este un Clopot Muzical şi crima a fost comisă de dragul Clopotelor Muzicale. Ce părere aveţi despre acesta?

- Cred că este destul de deteriorat.

- Ah, dar priviţi-l cu atenţie, spuse Dr. Urth şi, cu o mişcare rapidă a mâinii, îl aruncă vreo douăzeci de centimetri prin aer în direcţia lui Peyton.

Davenport ţipă şi se ridică pe jumătate din scaun. Peyton ridică rapid braţele şi reuşi să prindă Clopotul. Apoi îi reproşă nervos lui Urth:

- Tâmpitule! Nu-l arunca aşa.

- Preţuieşti Clopotele Muzicale, nu-i aşa?

- Prea mult pentru a sparge vreunul. Iar asta, la urma urmei, nu-i o crimă.

Peyton lovi uşor Clopotul, apoi îl duse la ureche şi îl clătina încet, ascultând pocnetele slabe ale Lunolitelor, acele particule mărunte de piatră ponce, care se rostogoleau în vid.

Apoi, ţinând Clopotul suspendat de sârmă care încă mai rămăsese legată de el, îşi trecu unghia arătătorului peste suprafaţa lui, într-o mişcare circulară, de expert. Ding-dang! Tonul era cald, foarte asemănător cu cel al unui flant, trecând într-un tremolo suav ce amintea apusurile serilor de vară.

Pentru o clipă, cei trei bărbaţi s-au lăsat furaţi de sunet.

Dr. Urth interveni:

- Aruncă-l înapoi, domnule Peyton. Dă-l încoace! şi îşi întinse mâna cu un gest hotărât.

Automat, Louis Peyton aruncă Clopotul. Acesta parcurse în arc o treime din distanţa până la mâna în aşteptare a Dr. Urth, coborî pe o traiectorie curbă şi se sfărâmă cu un zgomot

disonant, sfâşietor, ca un oftat.

Davenport şi Peyton priviră lung în tăcere cioburile cenuşii, iar vocea calmă a Dr. Urth aproape că nu fu auzită.

- Când se va găsi locul în care criminalul a ascuns Clopotele, voi cere să mi se dea unul fără defecte, şlefuit frumos, ca despăgubire şi plată.

- Plată? Pentru ce? întrebă Davenport iritat.

- Desigur, chestiunea este acum evidentă, în ciuda discursului meu de acum un minut, există o parte din mediul Pământului pe care nici un călător în spaţiu nu o ia cu sine, şi aceasta este gravitaţia de la suprafaţa Pământului. Faptul că domnul Peyton a ratat atât de lamentabil aruncarea unui obiect pe care, evident, îl preţuieşte foarte mult, ar putea însemna doar că muşchii lui nu s-au readaptat încă la forţa gravitaţională a Pământului. Părerea mea, ca profesionist, domnule Davenport, este că prizonierul dumneavoastră a fost în ultimele câteva zile, undeva departe de Pământ. A fost fie în spaţiu, fie pe un corp ceresc, considerabil mai mic ca dimensiune decât Pământul - ca, de exemplu, Luna.

Davenport se ridică triumfător.

- Aş dori să am părerea dumneavoastră în scris, spuse el, cu mâna pe pistol, şi aceasta va fi destul de bună pentru ca eu să obţin permisiunea de a proceda la un psihotest.

Louis Peyton, ameţit şi surprins, realiză copleşit că orice testament pe care l-ar lăsa de acum încolo va trebui să includă eşecul final.

CONDAMNARE LA MOARTE

1.

Brand Gorla zîmbi, stingherit.

— Ştii, chestiile astea se cam exagerează...

— Nu, nu, nu! (Omuleţul clipi nervos din pleoapele roşii, de albinos.) Nici un om nu pătrunsese în Sistemul Vega cînd Dorlis era deja o planetă măreaţă, capitala unei Confederaţii Galactice mai importante decît a noastră...

— Bun, a fost o veche capitală. Să zicem. Restul e treaba arheologilor. Sper că nu ai nimic împotrivă.

— Arheologii nu sînt cei mai potriviţi în acest caz. Pentru ce am descoperit eu e nevoie de un specialist. Şi dumneata faci parte din Consiliul Psihologic.

Brand Gorla era nehotărît - îşi amintea de Theor Realo, aşa cum fusese în ultimii ani de studiu - un omuleţ albinos care părea mereu nelalocul lui. Trecuse multă vreme de atunci şi trebuise să-şi sondeze adîncurile memoriei, dar albinosul fusese un tip ciudat şi asta nu era uşor de uitat. De altfel, ciudat era şi acum.

— Dacă-mi spui ce urmăreşti voi încerca să te ajut, se hotărî Brand pe neaşteptate.

— Vreau să prezinţi cîteva fapte în faţa Consiliului. Theor îl privi încordat. Îmi promiţi acest lucru?

Brand se eschivă.

— Chiar dacă fac treaba asta, Theor, trebuie să-ţi readuc aminte că nu sînt decît de puţină vreme membru în Consiliu. Am slabă influenţă, te rog să mă crezi.

— Încearcă. (Mîinile albinosului tremurau.) Faptele vor vorbi de la sine.

— Zi-i înainte!

Brand se resemnă. În definitiv, era un vechi coleg de şcoală. Se relaxă, lăsîndu-se pe spate în fotoliu. Lumina lui Arcturus strălucea, traversînd de sticla polarizantă. Dar chiar şi această lumină atenuată părea prea puternică pentru ochii roşietici ai celuilalt.

— Am trăit douăzeci şi cinci de ani pe Dorlis, Brand. Mi-

am băgat nasul prin nişte zone galactice uitate de toţi. Şi am aflat anumite lucruri. Dorlis a fost capitala ştiinţifică şi culturală a unei civilizaţii mai dezvoltate decît a noastră. Nu exagerez, crede-mă. Psihologia, mai ales...

— Lucrurile din trecut sînt totdeauna mai grozave, binevoi să zîmbească Brand. Ceea ce bobocii numesc „teoria lui Dumnezeu”. Asta însemnînd „Vîrsta de Aur”, înţelegi. Dar continuă...

Digresiunea îl făcu pe Theor Realo să se încrunte. Îşi ferea ochii de lumină cu mîna. Reuşi să-şi stăpînească un zîmbet sarcastic.

— Poţi întotdeauna să scapi de un fapt stînjenitor, lipindu-i o etichetă. Spune-mi, mai bine - ştii ceva despre Ingineria Psihologică?

Brand ridică din umeri.

— Aşa ceva nu există. Cel puţin, în sens strict matematic. Toate formele de propagandă şi publicitate sînt un fel de inginerie psihologică nesistematizate, destul de eficiente uneori. La asta te referi?

— De loc. Mă refer la experimentarea propri-zisă, cu mari grupe de oameni, în condiţii controlate şi durînd o perioadă lungă de timp.

— S-a discutat despre astfel de lucruri, dar practic... nu sînt realizabile. Structura noastră socială n-ar rezista la multe experimente din astea; nu ştim destule ca să controlăm efectiv condiţiile.

— Dar cei vechi ŞTIAU. Şi puteau controla condiţiile.

Theor îşi stăpînea cu greu înflăcărarea. Flegmatic, Brand luă în considerare această posibilitate.

— Interesant. Foarte interesant. Dar de unde ştii?

— Ştiu. Am descoperit dovezi, documente... făcu o pauză, ţinîndu-şi răsuflarea. O întreagă planetă, Brand. O lume completă, aleasă special pentru experiment, populată cu fiinţe aflate sub control strict, din toate punctele de vedere. Trecute pe liste, studiate şi asupra cărora se experimentează. Îţi poţi închipui cum vine asta?

La prima vedere, Brand nu observase la Realo nici unul dintre simptomele oboselii mentale. Poate, la o cercetare mai atentă... Spuse neutru:

— Cineva te-a dus de nas. E imposibil, absolut imposibil.

Nu-i poţi controla în felul acesta pe oameni. Sînt prea multe variabile.

— Tocmai aici e aici, Brand. Nu-i vorba de oameni.

— Cum?!

— Roboţi, roboţi pozitronici. O lume întreagă de roboţi, Brand. Care n-au altceva de făcut decît să trăiască, să reacţioneze la stimuli şi să fie observaţi de un grup de psihologi. Adevăraţi psihologi, de data asta.

— Bine, dar... e o nebunie!

— Am dovada. Fiindcă lumea roboţilor... există.

— Şi cum se face că ştii acest lucru?

— Pentru că acolo am trăit în toţi aceşti douăzeci şi cinci de ani! se ridică Theor Realo.

2.

Preşedintele Consiliului Psihologic îşi dezbrăcă roba oficială, tivită cu roşu şi scoase dintr-un buzunar un trabuc, cu totul neoficial ca dimensiuni.

— Absurd, mîrîi el, muşcînd vîrful trabucului şi scuipîndu-l pe covor. E demenţă curată!

— Exact! spuse Brand. Tocmai de aceea nu pot s-o aduc pur şi simplu la cunoştinţa Consiliului. Nici nu m-ar asculta. Dar dacă dumneavoastră v-aţi uita peste documente şi apoi v-aţi pune prestigiul la bătaie...

— Oh, tîmpenii! De cînd sînt n-am auzit ceva aşa de... Cine-i tipul?

— Un aiurit. Trebuie să recunosc asta. Am fost colegi de an la Universitatea din Arcturus. Încă de atunci era un ţicnit, un albinos ţicnit. Inadaptat ca naiba, îndrăgostit fanatic de istoria veche. Exact genul de om care are o idee şi-i în stare s-o urmărească cu obstinaţie, muncind ca un cîine. Douăzeci şi cinci de ani s-a tot învîrtit pe Dorlis şi susţine că are dosarele complete ale unei întregi civilizaţii.

Preşedintele Consiliului pufni furios.

— Da, ştiu genul. Amatorul strălucit care descoperă lucruri măreţe! Diletantul! Lupul singuratic! Ca în serialele de la telestat. Tîmpenii! I-ai consultat pe cei de la Departamentul Arheologic?

— Bineînţeles. Iar rezultatul e interesant. Nimeni nu-şi

bate capul cu Dorlis. Vedeţi dumneavoastră, nu e istorie antică, pur şi simplu. E o problemă veche de cincisprezece mii de ani. Practic, e vorba de un mit. Arheologii reputaţi nu-şi irosesc prea mult timp cu asta. E exact lucrul pe care-l descoperă de obicei un amator cam bătut în cap şi cu idei fixe. Pe urmă, dacă afacerea devine interesantă, specialiştii i-o suflă. Şi Dorlis ar putea deveni un paradis arheologic.

Preşedintele Consiliului îşi schimonosi faţa aspră cu trăsături neplăcute.

— N-ar fi deloc măgulitor pentru noi. Dacă e un grăunte de adevăr în toate astea, aşa-zisa Întîia Confederaţie avea o înţelegere a psihologiei atît de înaltă faţă de a noastră, încît ne-ar face să părem nişte imbecili inconştienţi. Şi înseamnă că produceau roboţi la un grad de complexitate cu aproximativ 75 de ordine de magnitudine mai presus de orice ne-am imaginat... Pe Galaxie! Gîndeşte-te la matematica implicată...

— Domnule Preşedinte, am consultat aproape toată lumea. Dacă problema n-ar fi fost verificată din toate unghiurile, n-aş fi îndrăznit să v-o supun atenţiei. L-am văzut pe Black, consilierul în matematică de la United Robots. El spune că nu există nici o limită pentru aceste lucruri. Dacă există timpul, banii şi - remarcaţi - avansul în psihologie, roboţi de felul acesta pot fi construiţi chiar şi în prezent.

— Ce dovezi are?

— Cine? Black?

— Nu, nu! Amicul tău. Albinosul. Ai spus că are documente.

— Sînt aici. Are documente - şi nu există nici o dovadă care să le conteste vechimea. De sîmbătă am tot verificat treaba asta. Bineînţeles, eu nu le pot citi, şi nu ştiu dacă poate cineva, cu excepţia lui Theor Realo.

— Asta înseamnă că sîntem în afară, nu trebuie să luăm de bun ce ne spune el.

— Într-un fel da. Cu toate că nici el nu pretinde că poate descifra mai mult decît anumite fragmente. Zice că e o limbă înrudită cu vechea centauriană, aşa că i-am pus pe lingvişti să lucreze în direcţia asta. Cred că putem să-i dăm de capăt, şi, dacă traducerea lui nu e corectă, ne vom da seama.

— Bine. Hai să vedem documentele.

Brand Gorla le scoate dintr-o mapă de plastic.

Preşedintele le aruncă o privire, apoi puse mîna pe traducere. Fumul trabucului său se învîrtejea în timp ce citea.

— Hm! fu comentariul Preşedintelui. Bănuiesc însă că vom găsi mai multe detalii chiar pe Dorlis.

— Theor pretinde că sînt cu totul între o sută şi două sute de tone de planuri numai pentru proiectul Creierul roboţilor pozitronici. Originalele se mai află încă în camerele subterane de acolo. Dar asta nu-i nimic. Theor a fost el însuşi în lumea roboţilor. A adus de acolo imagini, înregistrări, tot felul de amănunte. Nu sînt sistematizate şi e vorba evident, de munca unui autodidact care ştie ceva mai mult decît nimic despre psihologie. Dar chiar şi aşa a reuşit să strîngă destule dovezi că lumea în care a fost nu era... hm... tocmai naturală.

— Îmi închipui că ai toate datele acelea.

— Da, toate. Cele mai multe sînt pe microfilme, dar v-am adus şi aparatul. N-o să vă fie greu să le citiţi.

După o oră Preşedintele Consiliului se hotărî.

— Mîine voi convoca o întîlnire a Consiliului şi-i voi pune la curent.

Brand Gorla surîse.

— Vom trimite o comisie pe Dorlis?

— Dacă voi obţine fondurile necesare de la Universitate pentru o astfel de afacere, îi răspunse laconic Preşedintele. Lasă-mi materialul o vreme. Vreau să-l mai studiez.

3.

Teoretic, Departamentul Guvernamental pentru Ştiinţă şi Tehnologie îşi exercită controlul administrativ asupra întregii activităţi de cercetare ştiinţifică. În fapt, însă, grupurile de cercetare fundamentală ale marilor universităţi sînt cu totul autonome. De regulă, Guvernul nu se oboseşte să le dispute această independenţă. Dar regulile mai au şi excepţii.

Astfel că, deşi Preşedintele Consiliului Psihologic se încrunta, scotea flăcări pe nări şi înjura, nu exista nici o modalitate acceptabilă de a-i refuza o întrevedere lui Wynne Murry. Titlul complet al acestuia era: subsecretar de stat, doctor în psihologie, psihopatie şi tehnologie mentală, aşa că părea perfect îndreptăţit să afle despre ce-i vorba.

Tot ce putea face Preşedintele Consiliului era să-l

împroaşte cu priviri furioase. Dar subsecretarul Murry îi ignoră voios privirile mînioase. Îşi frecă obrazul nebărbierit şi prelung şi zise:

— Se pare că e un caz, dintr-acelea, despre care nu avem suficiente date. Sau cam aşa ceva, nu?

Preşedintele îi răspunse cu răceală:

— Nu ştiu ce date doriţi. Cuvîntul guvernului în alocaţiile universitare este doar consultativ. Iar în acest caz, daţi-mi voie s-o spun, sfatul nu este binevenit.

Murry ridică din umeri.

— N-am nimic cu alocaţiile. Dar nu veţi părăsi planeta fără autorizaţia guvernului. Ei, şi aici intervine problema datelor insuficiente..

— Nu există alte informaţii decît cele pe care vi le-am dat deja.

— Ei, ei! Lucrurile au „transpirat". Să nu ne ascundem după deget, ca nişte copii.

— Să ne ascundem după deget! (Bătrînul psiholog se înroşise de mînie.) Dacă nu ştiţi cum merg lucrurile în mediul academic, n-am ce vă face. Cercetările, mai ales cele de importanţa majoră, nu sînt şi nu pot fi făcute publice pînă cînd nu s-au făcut progrese hotărîtoare. Cînd ne vom întoarce vă vom trimite copii după toate documentele ce urmează a fi publicate.

Murry clătină din cap.

— Mda! Nu-i destul. Plecaţi chiar dumneavoastră pe Dorlis, nu-i aşa?

— Am informat Departamentul de Ştiinţă despre acest lucru.

— De ce?

— De ce vă interesează?

— Mă întreb de ce s-ar deplasa Preşedintele Consiliului Psihologic în persoană. Probabil că e ceva important. Ce înseamnă toate zvonurile astea despre o civilizaţie străveche şi o lume de roboţi?

— Înseamnă că ştiţi...

— Doar unele chestii vagi, pe care am reuşit să le dezgrop de aici, de colo. Am nevoie de amănunte suplimentare.

— Nu există nici unul pe care să-l cunoaştem în acest moment. Probabil că nici nu vom şti altele pînă cînd nu vom

ajunge pe Dorlis.

— Atunci voi veni cu dumneavoastră.

— Cum?!

— V-am spus doar... şi eu vreau amănuntele...

— Pentru ce? Pe Arcturus?

— Oh! Murry îşi întinse picioarele, apoi se ridică. Acum îmi puneţi dumneavoastră întrebări. Deocamdată nu-şi au rostul.

— Ştiu că universităţile nu se prea omoară după controlul guvernului; ştiu, de asemenea, că nu mă pot aştepta la nici un fel de ajutor benevol din vreo sursă academică. Dar, vă jur, de data asta voi obţine ajutor şi puţin îmi pasă dacă nu vă convine.

— Expediţia dumneavoastră nu pleacă nicăieri decît împreună cu mine, ca reprezentant al guvernului.

4.

Dorlis nu e impresionantă, ca lume. Importanţa ei pentru economia galaxiei e nulă, poziţia mult în afara rutelor comerciale iar băştinaşii sînt înapoiaţi şi necivilizaţi. Istoria obscură. Şi totuşi, undeva, sub grămezile de moloz ce răvăşesc această lume străveche, există dovezile nebuloase ale unor valuri de foc şi distrugere care au aneantizat planeta Dorlis de altădată - măreaţa capitală a unei şi mai măreţe Federaţii Galactice.

Printre aceste ruine, oamenii unei lumi mai noi se amestecau şi încercau să înţeleagă.

Preşedintele Consiliului Psihologic îşi clătină capul, dîndu-şi apoi pe spate părul încărunţit. De bărbierit nu se mai bărbierise de vreo săptămînă.

— Necazul e că nu avem nici un reper. Limba o vom descifra, bănuiesc, dar în privinţa sistemului numeric nu e nimic de făcut.

— Cred că am făcut deja o mulţime de lucruri, totuşi.

— Paşi în întuneric şi mers pe ghicite, după traducerile amicului tău albinos. Nu-mi pun mare speranţă în astea.

Brand spune:

— Aiurea! Doi ani aţi lucrat la Anomalia Nimiană şi la asta abia două luni, ceea ce s-ar putea să nu fie nici a suta mia parte din ce ar fi necesar. Altceva vă calcă pe nervi. (Zîmbi sardonic.) Nu e nevoie de un psiholog, ca să observa că omul guvernului

vă scoate din pepeni...

Preşedintele muşcă vîrful unui trabuc şi-l scuipă departe.

Spuse rar:

— Sînt trei lucruri care mă scot din sărite în legătură cu idiotul ăsta încăpăţînat ca un catîr. Mai întîi, nu-mi place amestecul guvernului; în al doilea rînd, nu-mi place ca un străin să-şi vîre nasul în treburile mele, tocmai cînd am pus mîna pe cea mai grozavă chestie din istoria psihologiei; în al treilea rînd, pe Galaxie, ce naiba vrea? Ce urmăreşte?

— Habar n-am.

— Dar ce-ar putea să urmărească? Te-ai gîndit puţin la asta?

— Nu. Sincer să fiu, puţin îmi pasă. Dacă aş fi în locul dvs., l-aş ignora.

— L-ai ignora! izbucni Preşedintele. L-ai ignora? Eşti de părere că amestecul guvernului în afacerea asta nici nu trebuie luat în seamă? Dar îmi închipui că te-ai informat.

— Murry ăsta se pretinde psiholog?

— Da, după cîte ştiu.

— Presupun atunci că ai aflat şi ce interes pasionat manifestă pentru tot ceea ce facem?

— Asta, aş zice, e ceva cu totul firesc.

— Aha! Tot la fel de firesc ţi se pare. Vocea îi scăzu brusc în intensitate. St! Murry e la uşă.

Wynne Murry schiţă un salut. Preşedintele dădu din cap fără să zîmbească.

— Ei, bine, domnilor, nu se lăsă intimidat Murry, ştiţi că sînt pe picioare de 48 de ore? Pe Arcturus, ştiu c-aţi descoperit ceva aici. Ceva grozav, într-adevăr grozav.

— Mulţumesc.

— Nu, nu! Vorbesc serios. Lumea roboţilor există, există cu adevărat!

— Credeaţi cumva că nu există?

Bine dispus Subsecretarul ridică din umeri.

— Fiecare sîntem dotaţi cu un anumit scepticism natural. Care sînt planurile dvs. de viitor?

— De ce mă întrebaţi? îi replică foarte repede Preşedintele.

— Ca să văd dacă se potrivesc cu ale mele.

— Şi care sînt planurile dvs.?

Secretarul surîse.

— Nu, nu. Eu am întrebat primul. Cît timp intenţionaţi să rămîneţi aici?

— Atîta timp cît va fi necesar ca să pornim serios treaba, cu documentele pe care le avem pînă acum.

— Acesta nu e un răspuns. De exemplu, ce înţelegeţi prin „un început serios”?

— Habar n-am. Ar putea dura ani de zile.

— Oh, drace!

Preşedintele Consiliului ridică din sprîncene, dar nu comentă. Subsecretarul îşi privea unghiile.

— Presupun că ştiţi unde este localizată lumea roboţilor?

— Binenţeles. Theor Realo a fost acolo. Informaţiile sale s-au dovedit pînă acum foarte precise.

— Aşa e. Albinosul. Bun, atunci de ce n-am merge acolo?

— Să mergem acolo?! Imposibil!

— Pot să întreb de ce?

— Ascultaţi, zise, cu mîndrie stăpînită, Preşedintele. Nu noi v-am invitat aici şi nu vrem să ne dictaţi ce să facem. Dar numai aşa, ca să vă dovedesc că nu caut ceartă, am să încerc să vă arăt, printr-o mică metaforă, cum se prezintă cazul nostru. Să presupunem că dăm undeva peste o maşină uriaşă şi complicată, alcătuită din materiale şi după principii despre care nu ştim nimic. Este atît de mare, încît nu putem să înţelegem nici măcar relaţiile dintre părţi, ca să nu mai vorbim de scopul întregului. Acum, vă întreb, ce m-aţi sfătui? Să încep prin a ataca articulaţiile misterioase şi delicate ale maşinii cu o rază laser, mai înainte de a şti despre ce e vorba?... sau...

— Înţeleg ce vreţi să spuneţi, desigur. Dar în felul acesta ajungem la misticism. Metafora este trasă de păr...

— Deloc. Aceşti roboţi pozitronici au fost construiţi după nişte planuri despre care nu ştim, deocamdată, mai nimic şi au fost programaţi să ajungă la un scop de care sîntem cu totul străini. Aproape singurul lucru pe care-l cunoaştem este că roboţii au fost lăsaţi într-o izolare totală, pentru a-şi urma singuri destinul. Să distrugi această izolare ar însemna să distrugi experimentul însuşi. Dacă vom merge acolo in corpore, introducînd în experiment factori noi, neprevăzuţi, vom provoca reacţii imprevizibile şi totul se va duce de rîpă. Cea mai mică perturbare...

— Fleacuri! Theor Realo a fost deja acolo.

De data asta Preşedintele îşi ieşi din fire.

— Îţi închipui cumva c-am uitat. Dar nu crezi că s-ar fi putut întîmpla aşa ceva pentru că blestematul acela de albinos este un fanatic ignorant, fără cea mai elementară noţiune de psihologie? Numai Galaxia ştie ce dezastre o fi provocat, idiotul!

Urmă o lungă tăcere. Subsecretarul îşi ciocănea gînditor dinţii cu unghia.

— Nu ştiu, nu ştiu... Dar trebuie să aflu. Şi nu pot să aştept ani de zile.

Murry părăsi încăperea. Preşdintele Consiliului se întoarse înfierbîntat către Brand.

— Şi cum îl vom putea opri să meargă în lumea roboţilor dacă ţine cu tot dinadinsul?

— Nu prea văd cum ar putea s-o facă, dacă nu-i permitem. În definitiv nu el conduce expediţia.

— Oare? Tocmai asta eram pe cale să-ţi spun înainte de a intra el. Zece nave ale flotei au sosit pe Dorlis de cînd am venit noi.

— Cum?!

— Chiar aşa.

— Bine, dar de ce?

— Tocmai asta, băiete, nu pot pricepe.

5.

— Nu deranjez? Pot să intru? întrebă politicos Murry.

Theor Realo, cuprins brusc de nelinişte îşi ridică privirile dintre hîrtiile răspîndite într-o dezordine fără speranţă pe biroul din faţa lui.

— Poftiţi. Vă fac imediat loc.

Albinosul înghesui agitat lucrurile învălmăşite de pe unul din cele două scaune. Murry se aşează picior peste picior.

— V-au dat şi dumneavoastră ceva de făcut? întrebă el, indicînd cu capul hîrtiile de pe birou.

Theor clătină din cap şi zîmbi timid. Aproape automat, adună hîrtiile într-un teanc şi le întoarse cu faţa in jos. În lunile de cînd se întorsese pe Dorlis, împreună cu vreo sută de psihologi mai mult sau mai puţin renumiţi, se simţise tot mai mult îndepărtat de miezul lucrărilor. Nu mai era loc şi pentru el.

În afară de faptul că răspundea la întrebările despre lumea roboţilor pe care numai el o vizitase, nu mai avea nici un rol. Chiar şi în această stupidă împrejurare i se păruse că observă mînia cu care ceilalţi priveau situaţia. Pentru că el, şi nu un om de ştiinţă competent, fusese acolo. Era jignitor. Şi, cu toate acestea avea impresia că niciodată nu fusese altfel.

— Poftim? (Pierduse ultima remarcă a lui Murry)

— Spuneam că e surprinzător că nu sînteţi folosit. În definitiv dumneavoastră aţi făcut descoperirea, nu?

— Da, se însufleţi albinosul. Dar mi-a scăpat din mînă. M-a depăşit.

— Totuşi, aţi fost în lumea roboţilor?

— Asta a fost o mare greşeală, spun ei. Aş fi putut compromite totul...

Murry se strîmbă.

— Ceea ce-i sîcîie cu adevărat, presupun, este faptul că aveţi informaţii de primă mînă, iar ei nu le au. Nu-i lăsaţi să vă umilească! Nu înseamnă că sînteţi un ilustru necunoscut, doar fiindcă nu aveţi toate titlurile lor pretenţioase. Un amator cu bun simţ e mai valoros decît un specialist cu ochelari de cal!

Dumneavoastră şi cu mine - ştiţi, şi eu sînt un amator - trebuie să ne luptăm pentru drepturile noastre. Luaţi o ţigară.

— Nu fum... - o să iau una, mulţumesc!

Albinosul începea să-l simpatizeze pe lunganul din faţa sa. Întoarse din hîrtii cu faţa în sus, apoi îşi aprinse ţigara, nesigur dar curajos.

— Douăzeci şi cinci de ani... (Theor vorbea cu grijă, tuşind din cînd în cînd, scurt şi discret).

— Aţi putea să-mi răspundeţi la cîteva întrebări despre lumea roboţilor?

— Bănuiesc că da. De altfel, ăsta-i singurul lucru despre care sînt întrebat. Dar n-ar fi mai bine să-i întrebaţi pe ei? Probabil că între timp au prelucrat toate datele. (Suflă fumul cît mai departe de el.)

— Sincer să fiu, cred că nici măcar n-au început. Şi pe urmă eu vreau informaţiile „de la sursă”, fără confuze „interpretări” psihologice. Mai întîi, ce fel de fiinţe - sau lucruri - sînt aceşti roboţi? Nu aveţi vreo imagine a vreunuia dintre ei?

— Nu. Nu-mi plăcea să-i fotografiez. Nu-i putem confunda cu nişte oameni.

— Serios? Arată ca oamenii?

— În general, da. Ca forme exterioare, cel puţin. Am adus şi cîteva studii microscopice ale structurii lor celulare. Pe care am putut pune mîna, bineînţeles. Le are Preşedintele Consiliului.

— Au o structură mai simplă decît formele de viaţă de pe planeta lor?

— Oh, nu! E o planetă foarte primitivă. Şi... şi... (Se întrerupse din cauza unui acces de tuse şi strivi ţigara cît putu de discret.) Au o structură protoplasmatică de bază dacă înţelegi. Cred că n-au nici cea mai vagă bănuială că ar fi roboţi.

— Mda! îmi închipui şi eu. Dar ştiinţa lor?

— Nu ştiu. În 25 de ani? Dacă au o „mulţime” de maşini... nu au „ştiinţă”. Totul era atît de diferit. Presupun că ar fi fost nevoie de un specialist ca să înţeleagă.

— Aveau maşini?

Albinosul păru surprins.

— Păi... bineînţeles! O mulţime, de toate felurile.

— Oraşe mari?

— Da, desigur.

Privirea subsecretarului deveni gînditoare.

— Îi simpatizezi. De ce?

Theor Realo tresări, puţin alarmat.

— Nu-mi dau seama. Erau simpatici, pur şi simplu. Ne înţelegeam bine. N-aş putea explica precis despre ce-i vorba. Nu erau aşa dificili ca oamenii adevăraţi.

— Erau mai prietenoşi?

— N-aş spune asta. Nu m-au acceptat niciodată cu totul. Eram un străin. Nu le cunoşteam nici limba... Abia mai tîrziu i-am înţeles mai bine. M-am bazat mai mult pe intuiţii. Cît despre... Ce gîndeau... Eu... eh, nu ştiu!

— Mda... încă o ţigară? La ora asta ar fi trebuit să fiu în pat. S-a făcut tîrziu. Eşti de acord cu o partidă de golf, mîine? Am descoperit pe aproape un mic teren. Mai ieşim şi noi... Ne mai punem muşchii în mişcare, surîse Murry, părăsind camera.

— Pare mai degrabă o condamnare la moarte, murmură celălalt pentru sine. Şi începu să fluiere meditativ în vreme ce se îndrepta spre dormitorul său.

6.

Repetă aceeaşi frază, a doua zi, cînd veni la întîlnirea cu Preşdintele Consiliului. Era îmbrăcat oficial, cu eşarfa funcţiei sale înfăşurată în jurul mijlocului. Rămase în picioare.

— Iarăşi? (Preşedintele era plictisit).

— Iarăşi. Însă de data asta cu probleme serioase. S-ar putea să preiau conducerea expediţiei Dumneavoastră.

— Cum?! Imposibil, domnule! Nici nu vreau să aud de aşa ceva!

— Am împuternicirea. Wynne Murry îi arătă cilindrul de metal pe care-l desigilă cu o lovitură uşoară a degetului mare. Am depline împuterniciri şi mandatul de a le folosi aşa cum cred eu de cuviinţă. Puteţi vedea! E semnat de Preşedintele Congresului Federaţiei.

— Aşa deci... Bine, dar de ce? Preşedintele reuşi cu greu să respire normal. De ce? repetă el întrebarea.

— Vedeţi, încă de la început am privit această expediţie din unghiuri diferite. Departamentul Ştiinţei şi Tehnologiei, pe care-l reprezint nu priveşte lumea roboţilor ca pe o curiozitate ştiinţifică, ci din punctul de vedere al securităţii Federaţiei. Nu cred că v-aţi oprit vreun moment să vă gîndiţi la pericolul potenţial al acestei lumi de roboţi.

— Nu văd nici un pericol. E o lume complet izolată şi în întregime inofensivă. Deci, au avut informaţii?!

— De unde ştiţi?

— Din natura însăşi a experimentului, replică mînios Preşedintele. Cei care au plănuit totul au vrut un sistem cît mai izolat posibil, departe de drumurile comerciale, într-o regiune slab populată a spaţiului. Esenţa ideii a fost să-i lase pe roboţi să se dezvolte fără nici o intervenţie din afară.

Murry zîmbi.

— Aici nu sînt de acord. Greşiţi! Judecaţi ca un teoretician. Priviţi lucrurile cum ar trebui să fie, pe cînd eu, ca pragmatic ce sînt, le privesc aşa cum se prezintă ele în realitate. Nici un experiment nu poate fi început şi apoi lăsat să meargă singur indefinit, sub impulsul propriei sale puteri. Se înţelege de la sine că trebuie să existe cel puţin un observator care priveşte şi modifică experimentul, atunci cînd împrejurările o cer.

— Ei bine? întrebă Preşedintele Consiliului, nu prea impresionat.

— Ei bine, observatorii acestui experiment, psihologii de

pe Dorlis, au răposat încă din vremea Primei Confederaţii. Timp de aproape 15.000 de ani experimentul a continuat de unul singur. Micile erori s-au acumulat, devenind mari greşeli. Acestea au determinat mutaţii care au dus la alte şi alte erori. E o progresie geometrică. Şi n-a mai fost nimeni care să le pună capăt.

— Simplă ipoteză.

— Poate însă dumneavoastră vă interesaţi doar de lumea roboţilor. Eu trebuie să mă gîndesc la întreaga Federaţie.

— Şi cam ce pericol virtual poate reprezenta lumea roboţilor pentru Federaţie? Pe Arcturus, omule, unde vrei să ajungi?...

Murry oftă.

— O să fiu mai clar. Dar să nu mă acuzaţi de patetism. Timp de secole n-a mai avut loc nici un fel de război în Federaţie. Ce se va întîmpla cînd vom intra în contact cu aceşti roboţi?

— Vă temeţi de o singură lume?

— Poate că da. Ce părere aveţi de ştiinţa lor? Roboţii sînt capabili de lucruri ciudate, uneori.

— Ce ştiinţă pot să aibă? Nu sînt nişte oameni din metal şi electricitate. Sînt doar nişte plăpînde creaturi protoplasmatice, o sărmană imitaţie a umanităţii, cu un creier pozitronic adaptat la o serie de legi de psihologie umană simplificată. Dacă vă sperie cuvîntul „robot”...

— Nu, nu mă sperie. Dar am vorbit cu Theor Realo. El e singurul care i-a văzut. Ştiţi,...

Preşedintele Consiliului înjură în şoaptă, cu năduf. Laşi nesupravegheat un monstru de diletant slab la minte şi el îţi calcă în străchini acolo unde s-ar putea produce dezastre, gîndi rapid. Apoi:

— Avem toată povestea lui Realo. Am analizat-o competent şi în întregime. Vă asigur, nu există nimic rău în aceşti roboţi. Experimentul este atît de sofisticat încît nu mi-aş pierde nici două zile cu el, dacă n-ar fi implicaţiile astea mai largi. Din datele pe care le avem, ideea fundamentală a fost construirea unui creier pozitronic, avînd unele modificări, intervenindu-se asupra cîtorva dintre axiomele psihologiei esenţiale. N-am prelucrat în detaliu aceste modificări. A fost primul experiment de acest fel încercat vreodată. Chiar şi marii

psihologi ai acelor vremi erau nevoiţi să progreseze pas cu pas. Roboţii aceia, v-o spun eu, nu sînt nici supraoameni, nici fiare. Vă asigur - ca psiholog...

— Nu uitaţi că şi eu sînt psiholog. Mă tem că e nevoie de ceva mai multă imaginaţie. Chiar nişte modificări... Să luăm, de exemplu, universalul spirit de combativitate. Nu e termenul cel mai adevărat, ştiu, dar n-am timp pentru asta. Înţelegeţi ce vreau să spun... Noi, oamenii, eram odată combativi. Dar treptat combativitatea a fost extirpată. Un sistem politico-economic stabil nu încurajează energia nesăbuită a luptei, ci a creaţiei şi care e o trăsătură fundamentală, pentru progres. Dar să presupunem că roboţii aceia sînt combativi. Să ne închipuim că, drept urmare a unei întorsături greşite a lucrurilor în timpul mileniilor cît au rămas nesupravegheaţi şi au devenit mult mai combativi, mult mai agresivi decît au intenţionat vreodată să-i facă chiar proprii lor creatori. Ar fi destul de neplăcut să ne gîndim la consecinţe...

— Să presupunem, în aceiaşi ordine de idei..., să presupunem că parte din stelele Galaxiei se vor preface simultan în nove. Atunci am avea cu adevărat motive de îngrijorare...

7.

— Şi mai e ceva, ignoră Murry sarcasmul greoi al celuilalt. Lui Theor Realo i-au plăcut aceşti roboţi. I-au plăcut mai mult decît îi plac oamenii adevăraţi. A simţit că se potriveşte acolo, şi asta e ciudat cînd ştim cu toţii că el a fost şi este grav inadaptat la lumea noastră.

— Şi ce înseamnă asta?

— Nu vă daţi seama? ridică Murry din sprîncene. Lui Theor Realo i-au plăcut aceşti roboţi fiindcă seamănă cu el, evident. Pot să vă garantez că dacă i-am face acum o analiză psihologică completă aceasta ar arăta modificarea cîtorva axiome fundamentale, cam aceleaşi ca şi la roboţi. Şi Theor Realo a lucrat un sfert de veac pentru a demonstra o teză. Există fanatism în această bună, cinstită inumană perseverenţă. Probabil că roboţii aceia sînt la fel.

— Nu e nici o logică în ceea ce spuneţi. Argumentaţi ca un maniac, aproape ca un lunatic.

— N-am nevoie de dovezi stricte, ca în matematică. Îndoiala raţională e suficientă. Ascultaţi, ceea ce spun este rezonabil şi o ştiţi la fel de bine ca mine. Psihologii de pe Dorlis poate că nu erau chiar aşa de grozavi, în definitiv. Trebuiau să avanseze pas cu pas, aşa cum aţi arătat chiar dumneavoastră. Humanoizii lor - hai să nu le zicem roboţi - sînt doar nişte imitaţii de fiinţe umane şi, ca orice imitaţii, nu pot fi perfecte. Oamenii posedă unele sisteme, foarte complicate, de reacţie, cum ar fi conştiinţa socială şi o tendinţa de a întemeia sisteme etice sau lucruri mai obişnuite, ca generozitatea, cavalerismul, fair-play-ul şi aşa mai departe, care pur şi simplu nu pot fi copiate. Nu cred că umanoizii aceia le pot avea. Dar probabil că au perseverenţă, ceea ce implică practic încăpăţînarea şi combativitatea, dacă felul în care-l înţeleg eu pe Theor Realo este valabil. Ei bine, dacă ştiinţa lor e cît de cît evoluată, nu vreau să-i ştiu umblînd brambura prin Galaxie, chiar dacă sîntem de mii de milioane de ori mai numeroşi decît ei. N-am de gînd să le permit lucrurile astea!

Chipul Preşedintelui era acum rigid ca o mască.

— Ce intenţii aveţi pentru viitorul apropiat? întrebă el.

— Încă nu m-am hotărît. Dar cred că voi organiza o mică debarcare pe planeta roboţilor.

8.

Bătrînul psiholog înconjură biroul şi veni să-l prindă pe Subsecretar de cot.

— Staţi un pic. Sînteţi sigur că faceţi bine ce faceţi? Consecinţele posibile ale acestui experiment grandios nu le putem prevedea nici eu, nici dumneata. Nu poţi să ştii ce distrugi...

— Înţeleg. Credeţi că mie îmi place ce trebuie să realizez? Nu e o treabă eroică. Sînt un psiholog destul de pasionat ca să doresc să înţeleg ce se petrece. Dar am fost trimis aici ca să asigur securitatea Federaţiei şi am de gînd să respect acest lucru cît îmi va sta în putere, deşi e o acţiune murdară. Asta e şi n-am încotro...

— N-aţi avut vreme să aprofundaţi chestiunea. Vă daţi seama ce nouă viziune, o viziune profundă ne-ar aduce acest experiment în cîmpul ideilor fundamentale ale psihologiei? Ar

putea facilita unirea a două sisteme galactice, iar răul eventual pe care roboţii ni l-ar putea produce, dacă ar fi supraoameni de metal şi electricitate, va fi neglijabil pe lîngă avantaje.

— Acum dumneavoastră sînteţi cel care vă hazardaţi în ipostaze, ridică din umeri Subsecretarul.

— Vă rog să mă scuzaţi! Să ajungem la un tîrg. Blocaţi-le planeta! Izolaţi-i cu navele dumneavoastră! Păziţi-i! Dar nu vă atingeţi de ei. Mai daţi-ne puţin răgaz. Lăsaţi-ne încă o şansă. Trebuie să ne-o acordaţi!

— M-am gîndit şi la asta. Dar va trebui să obţin aprobarea Congresului. Fiindcă o să cam coste, după umila mea părere...

Preşedintele Consiliului se întoarse la birou şi se trînti cu nerăbdare pe scaun.

— Despre ce fel de cheltuieli vorbiţi? Vă daţi seama ce vom avea de cîştigat dacă vom reuşi?

Murry reflectă; apoi zise, zîmbind cu jumătate de gură:

— Ce se întîmplă dacă ajung să perfecţioneze călătoria interstelară?

Preşedintele se grăbi să-i răspundă:

— Atunci îmi voi retrage toate obiecţiile.

Subsecretarul se ridică brusc uitîndu-se în altă parte.

— Voi supune problema Congresului.

9.

Faţa lui Brand Gorla era grijuliu inexpresivă în vreme ce se uita la Preşedinte. Trăncănelile voioase ale băieţilor din echipajul expediţiei, păreau lipsite de haz şi el îi asculta nerăbdător.

— Ce aveţiu de gînd să faceţi acum?

Umerii bătrînului psiholog se încovoiară, dar nu se întoarse.

— Am trimis după Theor Realo. Prostovanul ăsta a plecat săptămîna trecută spre continentul estic...

— De ce?

Întreruperea îi dădu prilejul Preşedintelui să izbucnească:

— Cum aş putea înţelege ceva din ce face idiotul acela?!

Nu-ţi dai seama că Murry are dreptate? E anormal din punct de vedere psihic. Am greşit lăsîndu-l de capul lui. N-aş fi făcut-o, fi sigur, dacă m-aş fi uitat mai bine la el. Totuşi, acum vine înapoi. Şi de data asta va rămîne. (Vocea lui scăzu pînă ajunse o simplă mormăială). Ar fi trebuit să fie aici încă de acum două ore.

— E o poziţie greu de susţinut, domnule, zise Brand, cu vocea cît mai inexpresivă.

— Crezi?

— Ei bine... Vă imaginaţi cît va permite Congresul o patrulare pe timp nedefinit în jurul lumii roboţilor? Se ajunge la bani şi cetăţenii medii ai galaxiei n-or să înţeleagă care-i rostul acestei cheltuieli. Ecuaţiile psihologice vor degenera în axiomele „bunului simţ”. De fapt, nu-mi dau seama cum de-a fost Murry de acord să consulte Congresul.

— Chiar nu-ţi dai seama? Preşedintele se consideră psiholog, dorind să ne ferească Galaxia. Şi ăsta-i punctul lui vulnerabil. Se autosugestionează să creadă că, în sufletul său, nu doreşte să distrugă lumea roboţilor dar că securitatea Federaţiei cere acest lucru. (Vorbea liniştit, răbdător). Le voi cere 10 ani, 2 ani, 6 luni cît voi putea obţine. Şi ceva voi reuşi să obţin. În vremea asta vom afla lucruri noi despre lumea roboţilor. Vom găsi noi argumente în favoarea noastră şi vom reînnoi înţelegerea cînd va expira. Cum-necum vom reuşi să salvăm, totuşi, experimentul. (Urmă o lungă tăcere, după care bătrînul adăugă încet, cu amărăciune: şi în privinţa asta, Theor Realo joacă un rol vital.)

Brand îl privi tăcut şi aşteptă să continue.

— În chestiunea asta, Murry a văzut ceva peste care noi am trecut cu vederea. Realo este, psihologic vorbind, un infirm, însă el constituie adevărata cheie a întregii afaceri. Studiindu-l, vom avea în acelaşi timp o imagine rudimentară a tot ceea ce este robotul de pe Dorlis, distorsionat, desigur, din moment ce mediul său a fost ostil, neprietenos. Dar putem să depăşim şi acest handicap, estimîndu-i natura într-o... Oh, sînt sătul pînă peste cap de acest subiect...

Un semnal luminos se aprinse şi Preşedintele Consiliului îi aruncă o scurtă privire.

— În regula! A sosit... Gorla, aşează-te! Mă enervezi dacă stai în picioare. Hai să-l examinăm puţin!

10.

Theor Realo pătrunse pe uşă ca o cometă şi se opri gîfîind în mijlocul încăperii. Îi privi cu ochii neliniştiţi, întrebători:

— Cum s-a putut ajunge la toate astea?

— La „toate” care? întrebă cu răceală Preşedintele Consiliului.

— Stai jos! Vrem să-ţi punem cîteva întrebări.

— Nu, mai întîi răspundeţi-mi!

— Stai jos!

Realo se lăsă moale pe scaun. Părea gata să plîngă din cauza încordării nervoase.

— Vor distruge lumea roboţilor, se bîlbîi el.

— Nu-ţi face probleme în privinţa asta...

— Dar chiar dvs. aţi spus că trebuie s-o facă în cazul cînd roboţii au descoperit călatoria interstelară. Nebunilor! Nu vă daţi seama... Se sufoca.

Preşedintele Consiliului se încruntă, stingherit.

— Ce-ar fi să te calmezi şi să vorbeşti desluşit, ca oamenii.

Albinosul scrîşni din dinţi, silindu-se să articuleze:

— Dar ei vor fi în curînd capabili să facă zboruri interstelare...

Cei doi psihologi săriră simultan în picioare.

— Cum?!

— Dar ce... dar ce credeaţi? Realo izbucni cu toată furia disperării: Credeaţi că am aterizat în vreun deşert? Sau în mijlocul unui ocean? Şi că am explorat de capul meu o lume? Vă închipuiţi că viaţa e un basm? Am fost capturat de cum am aterizat. Şi dus într-un mare oraş. Cel puţin aşa cred, fiindcă era diferit de oraşele noastre. Avea... dar nu vă spun...

— Dă-l încolo de oraş, zbieră bătrinul. Ai fost capturat. Şi?!

— Ei m-au studiat pe mine. Nu eu pe ei. Mi-au studiat nava. Şi apoi, într-o noapte, am plecat să anunţ Federaţia. N-au ştiut cînd i-am părăsit. Ei nu doreau să plec. (Vocea i se frînse.)

Şi mai curînd aş fi rămas acolo. Dar Federaţia trebuia să afle...

— Le-ai spus ceva despre nava ta spaţială?

— Ce-aş fi putut să le spun? Doar nu-s maniac. Nu teoria

e constructivă. Dar le-am arătat cum să manevreze comenzile şi i-am lăsat să se uite la motoare. Asta-i tot.

Brand Gorla spuse, mai mult pentru sine:

— Nu vor reuşi niciodată să-i dea de capăt. N-au destule date.

Albinosul ridică, triumfător glasul:

— Oh, ba da, ba da! Vor reuşi. Îi cunosc. Sînt ca nişte maşini, ştiţi. Vor lucra la această problemă, vor munci. Vor munci şi nu vor renunţa niciodată. Pînă la urmă vor reuşi. Au scos destule date de la mine. Sînt sigur că au destule informaţii.

Preşedintele Consiliului Psihologic rămase o vreme cu privirile pierdute, apoi se întoarse din nou, istovit, spre Realo.

— De ce nu ne-ai spus asta?

— De ce să vă spun? V-aţi însuşit lumea mea. Eu am descoperit-o, eu singur, de capul meu. Şi după ce am dus tot greul şi v-am invitat la lucrul gata făcut m-aţi alungat. Singurul lucru cu care m-am ales de la voi au fost lamentările... Am debarcat în lumea roboţilor şi unde, poate, am stricat totul. Prin urmare de ce v-aş fi spus-o? Aflaţi-o şi singuri, dacă sînteţi atît de deştepţi încît să vă puteţi permite să-mi daţi un picior în fund...

Preşedintele gîndi cu amărăciune: „inadaptare! complexe de inferioritate! mania persecuţiei! frumos n-am ce zice! Totul se lămureşte acum, cînd ne-am desprins privirile de la orizont ca să privim ce era sub nasul nostru. Şi acum totul s-a dus de rîpă.” Zise cu voce tare:

— În regulă, Realo! Am pierdut cu toţii. Pleacă!

Brand Gorla interveni, încordat:

— Gata? S-a terminat? S-a terminat cu adevărat?

— S-a terminat. Experimentul original aşa cum a fost el conceput, s-a isprăvit. Perturbările provocate de vizita lui Realo vor fi cu siguranţă destul de importante pentru a transforma planurile pe care le studiem în literă moartă. Şi pe urmă Murry are dreptate. Dacă pot face călătoria interstelară sînt periculoşi.

Realo ţipă:

— Doar nu vreţi să-i distrugeţi? N-aveţi dreptul să-i distrugeţi! N-au făcut nici un rău, nimănui!

Nimeni nu-i răspunse. Theor Realo continuă ca în delir:

— Mă întorc acolo. Îi voi preveni şi ei se vor pregăti. Îi voi avertiza. (În timp ce vorbea se retrăgea cu spatele spre uşă.

Părul lui subţire şi alb era în dezordine. Ochii tiviţi cu roşu aproape îi ieşiseră din orbinte).

Brand Gorla făcu un gest, dar Preşedintele îl opri. Realo se precipită spre uşă afară.

— Lasă-l să plece. A fost şansa vieţii lui. Nu-mi pasă.

Theor Realo porni spre lumea roboţilor accelerînd pînă la sufocare.

Undeva, în faţa lui, se afla grăuntele de nisip al unei lumi autarhice şi, pe care, imitaţii ale umanităţii luptau să supravieţuiască într-un experiment care se încheiase de mult. Aspirau orbeşte spre un nou ţel - călătoria spre stele - nebănuind că ea urma să le fie şi condamnarea la moarte.

Se îndreptă spre acea lume, spre acel oraş în care fusese „studiat” pentru prima oară. Şi-l amintea bine. Numele lui fusese întîiul cuvînt din limba lor pe care-l aflase: NEW YORK!

CONVINGERE

[din volumul de povestiri „Vântul schimbării” – The Winds of Change and Other Stories]

– Ai visat vreodată că zbori? a întrebat-o dr. Roger Toomey pe soţia sa.

Jane Toomey şi-a ridicat privirea către el.

– Bineînţeles!

Degetele ei agile nu se opriseră din trebăluială, continuând să croşeteze de zor la un şerveţel complicat şi total lipsit de utilitate. Televizorul era deschis şi mormăia înfundat în încăpere, cu toate că imaginile sale, conform unei îndelungate obişnuinţe, nu erau urmărite de nimeni.

– Mai devreme sau mai târziu, toată lumea visează că zboară, a continuat Roger. E ceva universal valabil. Eu am avut, însă, visul ăsta de mai multe ori. Tocmai acesta este lucrul care mă nelinişteşte.

– Nu înţeleg unde vrei să ajungi, iubitule, i-a replicat Jane. Îmi pare rău că sunt nevoită s-o spun.

Apoi, cu voce joasă, femeia s-a apucat să numere ochiurile.

– Când te gândeşti cu adevărat la asta, începi să-ţi pui întrebări, a perorat Roger mai departe. De fapt, nu visezi chiar că zbori. Nu ai aripi; cel puţin, eu n-am avut niciodată. Nu depui nici un efort. Doar pluteşti. Asta e. Pluteşti.

– Eu când zbor, l-a întrerupt Jane, nu reţin amănuntele. O singură dată, ţin minte că am aterizat pe acoperişul Primăriei şi nu eram îmbrăcată cu nimic. Nu ştiu cum, dar se pare că, în vise, nimeni nu stă să se uite la tine şi nici nu se arată scandalizat atunci când eşti gol. Ai observat treaba asta? Ţie îţi vine să intri în pământ de ruşine, dar ceilalţi trec pe lângă tine şi nici nu te bagă în seamă.

Automat, ea a tras de fir şi ghemul s-a rostogolit din coş, căzând pe podea. Acest amănunt, insă, era total lipsit de importanţă.

Roger a dat încet din cap. Treptat, chipul lui devenise palid şi marcat de îndoieli. Cu pometii ridicaţi, cu nasul lung şi

ascuţit şi cu părul ce în fiecare an i se retrăgea tot mai mult din părţile laterale ale capului, profesorul părea alcătuit numai din colţuri. Avea treizeci şi cinci de ani.

– Te-ai întrebat vreodată ce anume te face să visezi că pluteşti? şi-a întrebat el soţia.

– Nu, n-am făcut-o.

Jane Toomey era blondă şi micuţă. Drăgălăşenia ei avea ceva fragil şi era total lipsită de ostentaţie; femeia reuşea să te farmece fără ca măcar să-ţi dai seama. Avea ochii albaştri şi strălucitori şi nişte obraji rozalii ca ai unei păpuşi de porţelan. Împlinise treizeci de ani.

– Multe vise constituie doar o interpretare a creierului, ca răspuns la un stimul imperfect recepţionat. Într-o fracţiune de secundă, stimulii sunt plasaţi forţat într-un context convenabil, a continuat Roger.

– La ce te referi, dragul meu?

– Uite, am visat odată că eram într-un hotel şi participam la un congres de fizică. Eram într-o sală împreună cu mai mulţi prieteni. Totul părea perfect normal. Dintr-o dată, însă, s-a iscat o debandadă, însoţită de multe ţipete, şi, fără nici un motiv, am intrat în panică. Am fugit până la uşă, dar aceasta nu se deschidea. Unul câte unul, prietenii mei au dispărut. Se pare că ei puteau părăsi încăperea, insă eu nu reuşeam să văd cum făceau acest lucru. I-am strigat, dar ei nu mă băgau în seamă. Mi se năzărise că hotelul era în flăcări. Nu mirosea a fum, şi, totuşi, pur şi simplu ştiam că e un incendiu. Am dat fuga până la o fereastră şi am văzut o scară în exteriorul clădirii. Am alergat ca nebunul de la o fereastră la alta, dar nici una nu dădea spre scara de incendiu. Rămăsesem singur în sală. M-am aplecat în afară şi am început să strig, cuprins de disperare. Nimeni, însă, nu mă auzea. Apoi au început să sosească maşinile pompierilor, mici punctuleţe roşii ce se deplasau rapid pe străzi. Imaginea asta o ţin minte foarte bine. Sirenele urlau, solicitând cale liberă. Le puteam auzi din ce în ce mai tare, până ce sunetul lor a ajuns să-mi răsune în tot capul. M-am trezit şi, fireşte, am constatat că suna ceasul. Problema este că nu puteam să am un vis atât de lung şi atât de bine ticluit încât acţiunea lui să fi ajuns, în momentul când sunase deşteptătorul, tocmai într-un punct în care să poată folosi din plin acest sunet. Era mult mai rezonabil să-mi închipui că visul a început chiar în clipa în care s-a

declanşat soneria ceasului şi că, într-o fracţiune de secundă, a reuşit să-mi inducă toată acea senzaţie de durată. N-a fost decât o găselniţă rapidă a creierului meu pentru a putea explica acel zgomot brusc care spărsese tăcerea.

Acum a fost rândul lui Jane să se încrunte. Şi, ceea ce părea de neimaginat, mâinile ei au împins lucrul deoparte.

– Pentru numele lui Dumnezeu, Roger! Te porţi tare ciudat de când te-ai întors de la colegiu! La masă n-ai mâncat aproape nimic şi, acum, conversaţia asta ridicolă! Nu te-am auzit niciodată vorbind atât de ciudat. Cred că nu ţi-ar strica să iei nişte bicarbonat.

– Am nevoie de mai mult decât atât, i-a răspuns soţul ei cu voce joasă. Deci, ce anume provoacă un vis în care pluteşti?

– Hai să schimbăm subiectul, dacă nu te superi!

Jane s-a ridicat hotărâtă din fotoliu, s-a apropiat de televizor şi a dat sonorul aproape la maximum. Un tânăr cu obraji scofâlciţi şi cu un timbru plăcut de tenor a ridicat, dintr-o dată, glasul şi a asigurat-o, suav, de dragostea sa neţărmurită.

După o vreme, Roger a micşorat sonorul şi s-a aşezat cu spatele la aparat.

– Levitaţia! a exclamat el. Asta e! Există o modalitate prin care fiinţele pot pluti. Oamenii sunt înzestraţi de la natură pentru a face acest lucru. Doar că, atunci când se află în stare de veghe, nu ştiu cum să folosească acest talent. Uneori, însă, când dorm, se ridică în aer doar puţin, poate doar unu-doi milimetri. Acest lucru nu s-ar putea vedea nici dacă cineva ar fi cu ochii pe ei, însă ar fi îndeajuns pentru a crea senzaţia necesară începerii unui vis-plutitor.

– Roger, delirezi! a protestat Jane îngrijorată. Aş vrea să te opreşti. Vorbesc serios!

Dar bărbatul pesemne că n-o auzise, fiindcă a continuat:

– Câteodată, ne lăsăm încet în jos şi senzaţia dispare. Alteori, controlul zborului dispare brusc şi atunci visăm că ne prăbuşim. Jane, ai visat vreodată că te prăbuşeşti?

– Da, bineîn...

– Stai atârnat pe marginea unei clădiri sau eşti pe colţul unui scaun şi, dintr-o dată, te rostogoleşti. Simţi groaznicul şoc al căderii şi te trezeşti brusc, gâfâind, cu inima bătându-ţi puternic. Ai căzut *cu adevărat,* nu există o altă explicaţie...

Pe neaşteptate, uimirea şi îngrijorarea s-au şters de pe

faţa lui Jane, lăsând loc unui amuzament timid.

– Roger, *împieliţatule,* m-ai păcălit! Of, eşti îngrozitor!

– Ce vrei să spui?

– Oh, nu începe din nou! Nu te mai poţi preface! Acum ştiu exact ce faci – pregăteşti intriga unei povestiri şi o testezi pe mine. Ar fi trebuit să-ţi ghicesc intenţiile şi să nu plec urechea la prostiile pe care mi le-ai îndrugat.

Roger a privit-o uimit, chiar puţin dezorientat, apoi s-a apropiat de fotoliul ei şi i-a vorbit pe un ton extrem de blând:

– Nu am făcut asta, Jane!

– Nu pricep de ce nu. De când te cunosc, te-am auzit mereu spunând cât de mult ai vrea să scrii ceva... Dacă ai o intrigă, mai bine ţi-ai nota-o. N-are nici o valoare dacă o foloseşti doar ca să mă sperii cu ea.

Tânăra femeie îşi simţea, acum, inima mai uşoară şi, ca atare, mâinile ei au început din nou baletul cu firul şi croşeta.

– Jane, asta nu-i o poveste!

– Dar ce altceva...

– Azi dimineaţă, când m-am trezit, *am căzut pe saltea!*

Roger o privea fără să clipească.

– Am visat că zburam, a început el să-i explice. A fost ceva clar, n-am nici un dubiu. Îmi amintesc fiecare clipă a visului. Când m-am trezit, eram întins pe spate. Mă simţeam liniştit şi chiar fericit. M-am întrebat doar de ce tavanul arăta atât de ciudat. Am căscat, m-am întins şi *am atins tavanul.* Pentru o clipă, m-am holbat la braţul meu întins care se lipise de tavan. Apoi m-am răsucit. N-am mişcat nici un muşchi, Jane. Mi-am răsucit întregul corp, pur şi simplu, pentru că aşa am vrut. Stăteam acolo, la un metru şi jumătate deasupra patului, iar jos, în pat, erai tu, dormind. M-am speriat. Nu ştiam cum să ajung din nou la locul meu, dar în secunda în care m-am gândit să cobor, m-am şi prăbuşit. A fost, însă, o prăbuşire lentă. Întregul proces era perfect controlat. Am rămas vreun sfert de oră nemişcat în pat, mai înainte de a îndrăzni să fac vreun gest. După aceea, m-am dat jos, m-am spălat, m-am îmbrăcat şi m-am dus la muncă...

– Iubitule, ai face mai bine să o scrii, a încercat Jane să glumească. Dar nu te îngrijora, totul e în regulă! Ai muncit prea mult...

– Te rog! Nu te apuca să-mi înşiri banalităţi!

– Oamenii muncesc prea mult, chiar dacă e banal să afirmi acest lucru. La urma urmelor, ai visat cu cincisprezece minute mai mult decât ai crezut...

– N-a fost un vis.

– Dar bineînţeles că a fost! Nici măcar nu mai ţin minte de câte ori am visat că m-am trezit, m-am îmbrăcat şi am pregătit micul dejun, apoi m-am trezit cu adevărat şi am descoperit că trebuia să fac din nou totul, de la început. Uneori am visat chiar că visez, dacă înţelegi ce vreau să spun. Chestia asta te poate zăpăci groaznic...

– Înţelege-mă, Jane! Am venit la tine cu o problemă pentru că am simţit că tu eşti singura persoană în care mă pot încrede. Te rog să mă iei în serios!

Ochii albaştri ai lui Jane s-au mărit de uimire.

– Iubitule, îmi dau întreaga silinţă să te iau în serios. Numai că tu eşti profesor de fizică, nu eu. Tu ştii totul despre gravitaţie, nu eu. *Tu* m-ai lua în serios dacă *eu* ţi-aş spune că m-am trezit plutind?

– Nu. *Nu!* Şi ăsta este lucrul cel mai îngrozitor. Nu vreau să cred, numai că sunt nevoit s-o fac. N-a fost vis, Jane! Am tot încercat să-mi spun că a fost un simplu vis. Nici n-ai idee cât de mult m-am chinuit să mă conving pe mine însumi că nu s-a întâmplat nimic. Până în clipa în care am ajuns la colegiu eram sigur că aveam dreptate. N-ai observat nici o ciudăţenie la mine când am luat micul dejun?

– Ba da. Acum, dacă stau să mă gândesc, cred că...

– Mă rog, presupun că n-a fost ceva bătător la ochi, pentru că, dacă ar fi fost aşa, mi-ai fi spus-o. Oricum, mi-am ţinut fără probleme cursul de la ora nouă. Până la unsprezece, uitasem deja întregul incident. Apoi, chiar după prânz, am avut nevoie de o carte. Îmi trebuia Page şi... De fapt, cartea în sine nu are nici o importanţă; principalul era că aveam nevoie de ea. Se afla pe un raft mai de sus, dar puteam ajunge la ea. Jane...

S-a oprit brusc, ezitând.

– Haide, Roger, continuă!

– Ai încercat vreodată să apuci un lucru care se găseşte la un pas depărtare? Te întinzi şi, în mod automat, faci un pas către el, în vreme ce întinzi mâna. E o acţiune în întregime involuntară. Aici intervine coordonarea întregului corp.

– Înţeleg. Şi ce-i cu asta?

– M-am întins spre carte şi, în mod involuntar, am făcut un pas în sus. În aer, Jane! Am păşit pe aer!

– Roger, o să-l chem pe Jim Sarle!

– Nu sunt bolnav, fir-ar să fie!

– Cred că ar trebui să stea de vorbă cu tine. Doar e prietenul nostru. Nu te va vizita în calitate de medic. N-o să faceţi altceva decât să discutaţi.

– Şi cu ce o să mă ajute asta?

De furie, chipul lui Roger se congestionase.

– O să vedem. Acum stai jos, iubitule! Te rog!

Jane s-a îndreptat spre telefon, dar el a oprit-o, înşfăcând-o de încheietura mâinii.

– Tu nu mă crezi!

– Oh, Roger!

– Nu mă crezi!

– Te cred. Bineînţeles că te cred. Vreau doar să...

– Vrei doar ca Jim Sarle să stea de vorbă cu mine. Asta arată cât de mult mă crezi. Eu îţi spun adevărul, iar tu mă îndemni să vorbesc cu un psihiatru. Uite, nu trebuie să mă crezi pe cuvânt. Îţi pot dovedi că nu aiurez. Pot dovedi că sunt în stare să plutesc.

– Te cred.

– Te rog, nu te prosti! Ştii bine că îmi dau seama atunci când cineva vrea doar să-mi fie pe plac. Rămâi pe loc! Şi acum, uită-te la mine!

Roger s-a retras către mijlocul încăperii şi, fără alte preliminarii, s-a ridicat de la podea. Atârna în aer, legănându-se uşor; vârfurile pantofilor se găseau la vreo cincisprezece centimetri deasupra covorului.

Jane încremenise de uimire.

– Dă-te jos, Roger! Oh, pentru numele lui Dumnezeu, dă-te jos! a murmurat ea.

Bărbatul a început să coboare lin şi, în scurtă vreme, picioarele i-au atins podeaua fără să facă nici un zgomot.

– Ai văzut?

– Vai de mine, vai de mine...

Femeia rămăsese cu ochii pironiţi asupra lui, pe jumătate înspăimântată, pe jumătate abătută.

La televizor, o doamnă cu piept bogat cânta în surdină despre cât de minunată era ideea de a zbura, sus pe cer,

împreună cu iubitul ei.
Învăluit în bezna nopţii, Roger Toomey stătea nemişcat pe pat şi privea în gol.
– Jane, a şoptit el într-un târziu.
– Ce e?
– Nu dormi?
– Nu.
– Nici eu nu pot să dorm. Mă ţin de tăblia patului ca să fiu sigur că nu... ştii tu...
Mâna lui s-a deplasat, într-un gest febril, atingându-i uşor faţa. Femeia a tresărit şi s-a tras într-o parte, ca şi cum acel contact i-ar fi provocat un şoc electric.
– Îmi pare rău! s-a scuzat ea. Sunt puţin cam nervoasă.
– E-n regulă. Oricum, intenţionez să mă scol.
– Şi ce-o să faci? Trebuie să dormi.
– Deocamdată nu pot, aşa că n-are nici un sens să te ţin trează şi pe tine.
– Poate că n-o să se întâmple nimic. Nu este obligatoriu să păţeşti la fel în fiecare noapte. Până noaptea trecută n-ai avut nimic...
– Eşti sigură? Poate că doar n-am mai ajuns niciodată atât de sus. Poate că nu m-am trezit niciodată în timp ce pluteam, ca să fi avut ocazia de a descoperi acest lucru. În orice caz, acum este altfel.
Bărbatul şedea pe pat, cu picioarele îndoite, cu mâinile cuprinzându-şi genunchii şi cu fruntea sprijinită pe ei. După câteva clipe, a dat pătura la o parte şi şi-a frecat obrazul de flanela moale a pijamalei sale.
– Acum în mod sigur este altfel, a continuat el. Şi numai la asta mă gândesc. De îndată ce voi adormi, de îndată ce voi înceta să mă mai menţin în mod conştient în această poziţie, sunt sigur că o să mă ridic.
– Nu văd de ce ar fi aşa. Pesemne că depui un efort teribil.
– Tocmai asta este problema. Nu fac nici un efort.
– par trebuie să te lupţi cu forţa gravitaţională, nu-i aşa?
– Îmi dau seama că aşa ar trebui să fie, şi totuşi nu fac nici un efort. Dacă *aş putea* măcar să înţeleg acest lucru, nu m-ar mai deranja atâta.
Şi-a lăsat picioarele să-i atârne la marginea patului, apoi

s-a ridicat.

– Nu vreau să mai discut despre asta! a spus el hotărât.

– Nici eu nu mai vreau, a mormăit soţia lui.

Şi Jane a început să plângă, încercând să-şi înăbuşe hohotele, dar reuşind doar să le transforme în gemete înfundate, care sunau mult mai rău.

– Îmi pare rău, Jane! a încercat Roger s-o mângâie. Te-am întors pe dos cu chestia asta...

– Nu, nu mă atinge! Pur şi simplu... pur şi simplu... lasă-mă în pace!

Cu paşi nesiguri, bărbatul s-a îndepărtat de pat.

– Unde te duci? I-a întrebat ea.

– Pe canapeaua din salon. Vrei să mă ajuţi puţin?

– Ce trebuie să fac?

– Vreau să mă legi.

– Să te leg de ea?

– Da, cu nişte sfoară. Nu prea strâns, ca să mă pot răsuci, dacă am nevoie. Te deranjează?

Deja picioarele ei goale căutau papucii pe podea.

– E-n regulă! a oftat femeia.

Roger Toomey stătea în micuţa încăpere ce-i ţinea loc de birou şi privea teancul de lucrări din faţa sa. Pentru moment, nu ştia cum o să reuşească să le corecteze.

De atunci, din noaptea în care plutise pentru prima oară, şi până acum, ţinuse cinci cursuri despre electricitate şi magnetism. Într-un fel sau altul, izbutise să le ducă la bun sfârşit, deşi nu-i fusese uşor. Studenţii puseseră o mulţime de întrebări prosteşti, aşa că, în mod sigur, el nu fusese la fel de explicit şi de precis ca de obicei.

Astăzi, însă, scăpase de predarea unui curs, dând o lucrare de control neprogramată. Nu-şi mai bătuse capul să pregătească subiecte noi; pur şi simplu, folosise nişte subiecte de la un alt test, din urmă cu câţiva ani.

Acum avea lucrările în faţă, cu răspunsurile mai mult sau mai puţin adecvate, şi trebuia să le corecteze şi să pună note. De ce? Chiar conta oare ce spuneau ei? Sau oricine altcineva? Era atât de important să cunoşti legile fizicii? Şi, că tot venise vorba de ele, care erau aceste legi? Chiar existau, cu adevărat, nişte legi? Sau totul nu era decât o harababură, fără cap şi fără coadă, în care niciodată nu avea să fie găsită vreo urmă de

organizare? Oare nu cumva, în pofida tuturor aparenţelor, Universul rămăsese acelaşi haos iniţial, aşteptând în continuare Spiritul care să înceapă să se mişte în adâncul său?

În plus, insomnia nu-l ajuta defel. Chiar legat de canapea, dormise pe sponci, şi, ce era mai rău, tot visase.

S-a auzit un ciocănit în uşă.

– Cine-i acolo? a strigat el furios.

A urmat o pauză, apoi o voce nesigură a răzbătut până la el:

– Sunt domnişoara Harroway, domnule profesor. Am adus scrisorile pe care le-aţi dictat.

– Bine, intră, intră!

Secretara departamentului abia întredeschise uşa, strecurându-şi trupul slab şi lipsit de graţie în birou. În mână ţinea un teanc de hârtii. De fiecare dintre ele era prins câte un indigo şi câte un plic timbrat, cu adresa deja scrisă.

Roger era nerăbdător să scape de ea. Aceasta a fost greşeala lui. S-a întins către secretară, ca să ia mai repede scrisorile, şi a simţit cum se ridică de pe scaun.

Mai înainte de a se putea concentra asupra gândului coborârii, a mai înaintat puţin, înţepenit în aceeaşi poziţie, iar când a încercat să se redreseze şi-a pierdut echilibrul şi s-a rostogolit.

Era mult prea târziu. Domnişoara Harroway a dat bezmetică din mâini, împrăştiind scrisorile pe podea. Apoi a ţipat scurt şi s-a năpustit de-a-ndăratelea spre ieşire, lovind uşa cu umărul, ricoşând dintr-un perete în altul şi, în cele din urmă, luând-o la fugă de-a lungul culoarului, însoţită de ţăcănitul tocurilor sale înalte.

Roger s-a adunat de pe jos, frecându-şi şoldul care-l durea cumplit.

– La naiba! a mârâit el.

Dar, de fapt, înţelegea comportarea bietei femei. Îşi imagina tabloul pe care aceasta trebuie să-l fi avut în faţa ochilor: un bărbat în toată firea ridicându-se uşurel din scaunul său şi plutind cu mâna întinsă în direcţia ei.

A strâns scrisorile de pe jos şi a închis uşa biroului. Se făcuse destul de târziu; în mod sigur, culoarele aproape se goliseră, iar secretara se manifestase incoerent. Totuşi... Aştepta cu nelinişte să vadă dacă nu cumva lumea avea să se

strângă ca la urs.

Dar nu s-a întâmplat nimic. Poate că femeia zăcea leşinată, pe undeva. La început, Roger a simţit că era datoria lui s-o caute şi s-o ajute, dar apoi şi-a revizuit părerile, considerând că propria sa conştiinţă o luase razna. Până când nu avea să afle exact ce era în neregulă cu el, până când nu avea să înţeleagă clar ce reprezenta acest coşmar dement care-l chinuia în permanenţă, nu trebuia să facă nimic care să-l dea de gol.

Numai că el tocmai fusese la un pas de a compromite totul.

A trecut în revistă scrisorile – era câte una pentru fiecare fizician important din ţară. "Savanţii" locali nu erau indicaţi pentru acest gen de lucruri. S-a întrebat, totuşi, dacă nu cumva domnişoara Harroway înţelesese cele relatate în cuprinsul lor. Spera să nu fi fost aşa. Folosise în mod deliberat un limbaj tehnic, poate chiar mai mult decât era nevoie. Făcuse acest lucru îndemnat de două motivaţii: pe de o parte, pentru că trebuia să fie discret; pe de altă parte, pentru a-şi impresiona corespondenţii cu faptul că el, Toomey, era pe drept cuvânt un capabil om de ştiinţă.

Rând pe rând, Roger a pus scrisorile în plicurile potrivite. Cele mai strălucite creiere din ţară, şi-a zis în sinea lui. Oare aveau să reuşească să-l ajute în vreun fel?

Nu ştia.

Biblioteca era învăluită în tăcere. Roger Toomey a închis *Revista de Fizică Teoretică,* a aşezat-o din nou pe raft, la locul ei, şi a privit-o încruntat. *Revista de Fizică Teoretică!* La urma urmelor, exista oare vreun colaborator în stare să reţină ceva din acest amalgam de absurdităţi? Gândul respectiv i-a provocat un şoc puternic. Până de curând, aceştia fuseseră pentru el cei mai grozavi oameni din lume.

Încă se mai străduia, pe cât îi era posibil, să-şi trăiască viaţa În conformitate cu morala şi filozofia lor. Cu ajutorul lui Jane, care devenea pe zi ce trecea din ce în ce mai necooperantă, făcuse nişte măsurători. Încercase să investigheze fenomenul, să-i pună în evidenţă relaţiile, să-l evalueze. Pe scurt, încercase să-l înfrângă în singurul mod pe care-l cunoştea – să-l reducă la o simplă expresie a legilor comportamentale eterne, cărora trebuie să li se supună întregul Univers.

(Trebuie să li se supună. Cele mai sclipitoare minţi susţin acest lucru.)

Numai că nu avusese ce să măsoare. Levitaţia sa nu era însoţită de nici o senzaţie de efort. În casă – cum era şi firesc, nu îndrăznea să facă teste afară –, putea la fel de uşor să atingă tavanul pe cât de uşor ii era să se ridice doar un centimetru de la podea, singura diferenţă fiind că prima acţiune dura mai mult. Simţea că, dacă ar fi dispus de suficient timp, ar fi putut să se înalţe oricât; ar fi fost capabil să se ducă până şi pe Lună, dacă ar fi fost cazul.

Pe durata levitaţiei, putea ridica şi greutăţi. Fenomenul în sine se producea cu o viteză mai redusă, dar nu exista o creştere a efortului.

În urmă cu o zi, o abordase pe Jane pe neaşteptate, ţinând într-o mână un cronometru.

– Ce greutate ai? o întrebase el.

– Cincizeci de kilograme, replicase ea scurt.

Femeia se uita la el fără să înţeleagă care-i erau intenţiile.

Roger o apucase de după mijloc cu un braţ. Ea încercase să se elibereze din strânsoare, dar el se făcuse c-o ignoră. Împreună, începuseră să se ridice foarte încet. Jane se agăţase de el cu disperare, albă la faţă de groază.

– Douăzeci de minute şi treisprezece secunde, spusese el, atunci când atinsese tavanul cu creştetul capului.

Când ajunseseră din nou pe podea, Jane se smulsese din braţele lui şi ieşise rapid din cameră.

Cu câteva zile mai înainte, trecuse pe lângă un cântar medical, ce stătea stingher la un colţ de stradă. În jur, nu era nici ţipenie de om, aşa că se urcase pe el şi băgase în fantă o monedă. Cu toate că bănuise ceva de genul acesta, totuşi rămăsese şocat văzând că nu mai cântărea decât vreo paisprezece kilograme.

Începuse să umble cu buzunarele pîine de mărunţiş şi să se cântărească ori de câte ori avea ocazia. În zilele în care sufla un vânt mai puternic, era mai dificil; se simţea ca şi cum ar fi avut nevoie să i se agaţe de picioare o greutate mai mare, pentru a nu fi luat de curenţii de aer.

Reglarea înălţimii şi a vitezei se făcea în mod automat. Oricare ar fi fost cauza care îl împingea să leviteze, acel ceva

păstra un echilibru între confort şi siguranţă. În acelaşi timp, însă, putea să exercite şi el un control conştient asupra plutirii, la fel cum putea să-şi controleze şi respiraţia. Suindu-se pe un cântar, putea face acul să urce aproape până la greutatea lui normală sau să coboare până la zero.

În cele din urmă, îşi cumpărase un cântar şi încercase să măsoare viteza cu care reuşea să-şi schimbe greutatea. Dar aceasta nu-l ajutase deloc. Viteza se dovedise a fi mai mare decât posibilitatea de deplasare a acului indicator. Nu izbutise decât să culeagă date despre coeficienţii de compresibilitate şi despre momentele de inerţie.

Dar, de fapt, ce însemnau toate acestea?

A pornit spre. uşă, gârbovit şi târându-şi picioarele. În drumul lui, atingea când şi când mesele şi scaunele, iar odată ajuns la perete, s-a sprijinit discret de el. Simţea că avea nevoie stringentă să facă acest lucru. Atingerea materiei îi oferea informaţii în legătură cu poziţia sa în raport cu solul. Dacă mâna nu mai atingea o masă sau dacă începea să-i alunece în susul zidului, însemna că avea din nou probleme.

Ca de obicei, coridorul era împânzit de studenţi. Roger şi-a propus să nu-i bage în seamă. În ultimele zile, tinerii se obişnuiseră treptat cu ideea că era inutil să-l mai salute. Profesorul îşi închipuia că unii îl vor considera bizar, iar alţii de-a dreptul antipatic. A trecut pe lângă lift fără să se oprească. Nu-l mai folosea, mai ales la coborâre. Când liftul pornea în jos, îi era imposibil să nu se ridice în aer pentru o clipă. Nu avea nici o importanţă ce măsuri îşi lua: tot s-ar fi desprins de podea, iar ceilalţi s-ar fi holbat la el ca la urs.

Roger a întins o mână spre balustrada ce începea în capul scărilor şi, chiar înainte de a o atinge, s-a împiedicat de propriul său picior. Cu greu îţi puteai imagina o mişcare mai neîndemânatică. Cu trei săptămâni în urmă, s-ar fi rostogolit de-a berbeleacul până la etajul inferior.

De data aceasta, însă, sistemul său autonom a preluat controlul situaţiei. Aplecat înainte, cu braţele desfăcute ca aripile unui vultur, cu degetele răşchirate, cu picioarele pe jumătate îndoite, profesorul a plutit în josul scării asemenea unui planor. Cineva neavizat ar fi putut crede că aluneca pe o sârmă.

Roger era prea zăpăcit de cursul evenimentelor pentru a

se putea controla, prea paralizat de groază pentru a mai schiţa vreun gest. S-a oprit automat, cam la vreo jumătate de metru de fereastra situată în partea de jos a scării, şi a rămas acolo, planând deasupra ei.

La etajul de unde coborâse erau doi studenţi, amândoi lipiţi acum de perete; încă trei se aflau în capătul de sus al scărilor, doi – la etajul de dedesubt, iar un altul se găsea chiar lângă el, la cotitura pe care o făceau scările, atât de aproape încât se puteau atinge.

Se lăsase o linişte de mormânt. Toţi se uitau buimaci la el.

Roger şi-a recăpătat echilibrul, a coborât încet pe podea şi apoi s-a repezit în josul scărilor, împingând cu brutalitate un student ce i se ivise în cale.

În spatele său a izbucnit un şuvoi de exclamaţii.

– Doctorul Morton vrea să mă vadă?

Roger s-a răsucit în fotoliul său, ţinându-se strâns de unul dintre braţele acestuia.

– Da, dr. Toomey! i-a confirmat noua secretară a departamentului.

Apoi tânăra s-a grăbit să iasă din încăpere. Deja aflase, în scurtul răstimp de când domnişoara Harroway demisionase, că era ceva "în neregulă" cu dr. Toomey. Studenţii îl ocoleau. În ziua aceea, de pildă, în sala de curs, locurile din spate fuseseră pline de tot soiul de gură-cască, ce şuşotiseră în permanenţă, în vreme ce locurile din faţă rămăseseră goale.

Roger s-a uitat în mica oglindă prinsă pe perete, lângă uşă. Şi-a aranjat haina şi a scuturat câteva fire de praf de pe ea, dar aceste gesturi de cochetărie nu-i îmbunătăţeau cu nimic înfăţişarea. Pielea lui devenise treptat străvezie. De când începuse întregul şir de neplăceri, slăbise cel puţin cinci kilograme, cu toate că, în realitate, nu avea posibilitatea de a afla exact cât pierduse în greutate. În general, avea o înfăţişare bolnăvicioasă, ca şi cum sistemul său digestiv s-ar fi sfădit în permanenţă cu el, de fiecare dată reuşind să iasă învingător.

Nu-i era câtuşi de puţin teamă de discuţia pe care urma s-o aibă cu preşedintele departamentului. În ultima vreme, se pricopsise cu un cinism pronunţat în privinţa incidentelor legate

de levitaţie. După toate aparenţele, martorii recentei sale aventuri păstraseră tăcerea. Doar domnişoara Harroway vorbise.

Aranjându-şi pentru ultima dată cravata, Roger a ieşit din birou. Până la cabinetul lui Philip Morton nu era prea mult de mers pe coridor, ceea ce îi convenea de minune. Acum, toate eforturile lui se îndreptau spre dobândirea deprinderii de a se deplasa cu o încetineală sistematică. A ridicat un picior şi l-a pus înaintea celuilalt, urmărind cu atenţie întregul proces. Apoi, extrem de concentrat, l-a ridicat pe celălalt şi l-a pus mai în faţă. Înainta pe culoar de-a dreptul cocoşat, supraveghindu-şi propriile picioare.

Atunci când Roger şi-a făcut apariţia în biroul doctorului Morton, acesta din urmă, văzându-l, s-a încruntat. Preşedintele avea ochi mici, o mustaţă căruntă neglijent aranjată şi un costum şifonat. În cercurile ştiinţifice, reputaţia lui nu era nemaipomenită, bătrânul fiind recunoscut pentru tendinţa sa de a lăsa predarea cursurilor în seama altor profesori din cadrul catedrei.

– Ştii, Toomey, am primit o scrisoare tare ciudată de la Linus Deering, a rostit el agale. I-ai scris cumva pe... – s-a uitat peste o hârtie de pe birou – douăzeci şi doi, luna trecută? Asta este semnătura ta?

Roger şi-a aruncat privirea peste ea şi a încuviinţat. Brusc, a simţit cum îl cuprinde o nelinişte rea, şi a încercat să descifreze scrisoarea lui Deering, deşi era pusă invers. Era ceva neaşteptat. Dintre toate scrisorile pe care le expediase în ziua incidentului cu domnişoara Harroway, nu primise răspuns decât la patru.

Trei dintre ele cuprinseseră doar câteva vorbe goale, lipsite de căldură, ceva în genul: "Prezenta indică primirea scrisorii dumneavoastră din data de 22. Nu cred că vă pot ajuta în privinţa problemei de care aminteaţi". Cel de-al patrulea răspuns, de la *Ballantine of Northwestern Tech,* făcuse aluzie într-un mod stupid la un institut de cercetări psihice. Roger nu putea spune cu siguranţă dacă indivizii respectivi doreau să-l ajute în vreun fel sau intenţionau să-l insulte.

Scrisoarea lui Deering ar fi fost a cincea. În ea îşi pusese toate speranţele.

Dr. Morton a tuşit cu putere pentru a-şi drege glasul, apoi

şi-a pus pe nas o pereche de ochelari.

– Vreau să-ţi citesc ce scrie. Ia loc, Toomey, ia loc! Zice: "Dragă Phil..." – Preşedintele i-a aruncat o privire rapidă, însoţită de un zâmbet prostesc. – Linus şi cu mine ne-am întâlnit anul trecut, la convenţia Federaţiei. Am băut ceva împreună. Un tip tare drăguţ...

Şi-a potrivit din nou ochelarii şi a revenit la scrisoare:

– "Dragă Phil, există un oarecare Roger Toomey în departamentul tău? Cu o zi în urmă, am primit o scrisoare tare ciudată de la el. Nu prea ştiu exact ce trebuie să înţeleg din ea. Mai întâi, mi-am propus s-o ignor, ca pe atâtea alte scrisori trimise de diverşi aiuriţi. Apoi mi-am zis că, de vreme ce scrisoarea are antetul departamentului condus de tine, tu ar trebui să ştii ceva despre asta. N-ar fi exclus să fie un escroc ce încearcă în acest fel să obţină un gir favorabil. Includ aici şi scrisoarea primită de la numitul Toomey, pentru ca tu să poţi verifica efectiv care este situaţia. Sper să trec cât de curând prin zonă...". Mai departe sunt doar probleme personale.

Morton a împăturit scrisoarea, şi-a scos ochelarii, i-a pus într-un toc de piele pe care l-a băgat apoi în buzunarul de la piept, după care şi-a încrucişat degetele şi s-a aplecat înainte.

– Acum, a rânjit el, nu cred că trebuie să-ţi citesc propria-ţi scrisoare. A fost o glumă? O mistificare?

– Doctore Morton, a răspuns Roger cu greutate, am fost cât se poate de serios. Nu văd nimic în neregulă cu scrisoarea mea. Am trimis-o mai multor fizicieni. Cred că acest fapt vorbeşte de la sine. Am făcut observaţii asupra unui caz de... de levitaţie şi voiam informaţii despre posibilele explicaţii teoretice ale unui asemenea fenomen.

– Levitaţie? Chiar aşa?

– E un caz real, domnule preşedinte.

– Ai făcut observaţiile personal?

– Bineînţeles.

– Fără fire ascunse? Fără oglinzi? Ascultă-mă pe mine, Toomey, tu nu te pricepi la soiul ăsta de păcăleli...

– Au fost serii de observaţii făcute într-un cadru ştiinţific. Posibilitatea unei escrocherii este exclusă.

– Ai fi putut să mă consulţi şi pe mine, Toomey, mai înainte de a trimite aceste scrisori.

– Poate că ar fi trebuit s-o fac, domnule preşedinte, dar,

sincer să fiu, am crezut că... nu veţi privi cu ochi buni toată această afacere.

– Îţi mulţumesc pentru apreciere. E bine că îţi dai seama de acest lucru. Şi totuşi, să foloseşti hârtii cu antetul departamentului... Drept să-ţi spun, Toomey, sunt cu adevărat surprins. Fireşte, în particular, te priveşte ce faci cu viaţa ta. Dacă doreşti să crezi în levitaţie, dă-i drumul şi fă-o, dar asta numai în timpul tău liber! Pentru binele departamentului şi al colegiului, ar trebui să-ţi fie foarte clar că nu trebuie să amesteci genul ăsta de lucruri cu activitatea ta didactică. De fapt, ai cam slăbit în ultima vreme, nu-i aşa? Da, da, nu arăţi deloc bine... În locul tău, m-aş duce să consult un doctor. Poate chiar un specialist în boli nervoase...

– Nu credeţi că un psihiatru ar fi o idee mai bună? i-a sugerat Roger cu amărăciune.

– Ei, asta este problema ta personală! În orice caz, puţină odihnă...

Chiar în acea clipă, telefonul a început să sune. Apelul a fost preluat de secretară, dar imediat butonul roşu al derivaţiei a clipit de două ori. Dr. Morton a ridicat receptorul aparatului de pe biroul său.

– Alo... Oh, dr. Smithers, da... Îhîm... Da... În legătură cu cine?... Bine, de fapt, e cu mine chiar în acest moment... Da... Da, imediat.

Şeful departamentului a aşezat receptorul în furcă şi s-a uitat gânditor la Roger.

– Decanul vrea să ne vadă, pe amândoi.

– În legătură cu ce, domnule?

– N-a spus.

Bătrânul profesor s-a sculat din fotoliu şi s-a îndreptat spre uşă.

– Nu vii, Toomey?

– Ba da, domnule.

Roger s-a ridicat anevoie, vârându-şi cu multă grijă vârful unui pantof sub biroul lui Morton.

Decanul Smithers era un bărbat uscăţiv, cu o faţă lungă, ascetică. O mare parte din dantura sa era falsă şi nu toţi dinţii ii veneau chiar la fix, ceea ce făcea ca unele cuvinte pe care le rostea să sune şuierat.

– Închide uşa, domnişoară Bryce, i-a spus el secretarei.

Pentru câtva timp, nu vreau să fiu întrerupt de nici un telefon. Luaţi loc, domnilor!

Apoi, privindu-i cu un aer rău prevestitor, a adăugat:

– Cred că e mai bine să trec direct la subiect. Nu ştiu exact ce face dr. Toomey, dar ar trebui să înceteze imediat...

Uluit, Morton s-a răsucit către Roger.

– Ce ai făcut?

Roger a ridicat descumpănit din umeri.

– Faptele mele nu au fost în concordanţă cu intenţiile mele...

La urma urmelor, se pare că subestimase mâncărimea de limbă a studenţilor.

– Oh, haide, haide! – Decanul părea nerăbdător. – Sincer să fiu, nu ştiu cât să cred şi cât să nu cred din această poveste, dar se pare că te-ai ocupat de nişte scamatorii de salon. Nişte trucuri idioate, de-a dreptul nepotrivite cu spiritul şi demnitatea acestei instituţii...

– Nu mai înţeleg nimic, a intervenit Morton.

Decanul s-a încruntat.

– Atunci se pare că nu eşti la curent cu cele întâmplate. Sunt de-a dreptul uluit cum cadrele didactice pot ignora nişte lucruri cunoscute şi arhicunoscute de toţi studenţii. Până acum nu mi-am dat seama de acest lucru. Eu însumi am auzit de incident cu totul întâmplător; de fapt, printr-un foarte fericit complex de împrejurări, de vreme ce am fost în măsură să interceptez un reporter de la un ziar, care sosise aici de dimineaţă, căutând o persoană pe care o numea "Dr. Toomey, profesorul zburător".

– Cum? a strigat oripilat Morton.

Roger asculta cu un aer pierdut.

– Aşa s-a exprimat reporterul. N-am făcut decât să-l citez. Se pare că unul dintre studenţii noştri a sunat la ziar. L-am dat afară pe reporter şi am cerut ca studentul să se prezinte în biroul meu. După afirmaţiile sale, profesorul Toomey a zburat – am folosit acest termen, "zburat", pentru că studentul a insistat să-l utilizeze – în josul scării şi apoi s-a întors sus în acelaşi mod. A mai adăugat că există vreo doisprezece martori care-i pot confirma spusele.

– M-am dus doar în josul scărilor, a mormăit Roger.

Decanul Smithers începuse să se învârtă agitat prin biroul

său. Se ambala singur, iar vorbele i se revărsau din gură în cascadă.

– Uite ce-i, Toomey, n-am nimic împotriva teatrului de amatori. Câtă vreme am fost în Consiliul de Conducere, am luptat din răsputeri împotriva rigidităţii şi a falsei demnităţi. Am încurajat relaţiile de prietenie între diferitele grade sociale din cadrul facultăţii, şi nu am obiectat nici măcar faţă de o fraternizare rezonabilă cu studenţii. Prin urmare, nu am nimic împotrivă să pui în scenă un spectacol în beneficiul studenţilor *în propria ta casă.* Nu mă îndoiesc că înţelegi ce s-ar putea întâmpla cu colegiul dacă ar intra pe fir nişte ziarişti iresponsabili. Vom avea o modă a profesorului zburător, urmată de o modă a farfuriilor zburătoare? Dacă reporterii vor lua legătura cu dumneata, vreau să negi categoric toate aceste lucruri.

– Înţeleg, domnule decan Smithers.

– Am certitudinea că vom scăpa de acest incident fără probleme de lungă durată. Trebuie să-ţi cer, însă, cu toată fermitatea de care sunt capabil, în numele autorităţii de care dispun, să nu mai repeţi niciodată... ăăă... performanţa. Dacă o mai faci, voi cere. să fii demis... M-ai înţeles, dr. Toomey?

– Da, i-a răspuns spăşit Roger.

– În cazul acesta, bună ziua, domnilor!

Dr. Morton l-a condus pe Roger înapoi în biroul său. De data aceasta, şi-a concediat secretara şi a zăvorât uşa în urma ei.

– Sfinte Sisoe, a şoptit el, nebunia asta are vreo legătură cu scrisoarea ta, Toomey?

Pe Roger începeau să-l lase nervii.

– Oare nu este evident? În acele scrisori făceam referire chiar la mine.

– Poţi să zbori? Vreau să spun, să levitezi?

– Oricare dintre cei doi termeni este potrivit.

– N-am auzit niciodată o asemenea... La dracu', Toomey, domnişoara Harroway te-a văzut vreodată levitând?

– O singură dată. A fost un acei...

– Bineînţeles, acum totul este clar. Sărmana femeie, era într-o stare de isterie de nedescris – nici măcar nu era clar ce voia să spună. Suna de parcă te-ar fi acuzat de... de...

Morton părea extrem de stânjenit.

– Oricum, n-am crezut o iotă! a continuat el. Era o secretară bună, într-adevăr, dar în mod evident nu făcea parte din categoria celor capabile să atragă atenţia unui bărbat. M-am simţit de-a dreptul uşurat atunci când ne-a părăsit. M-am gândit că data viitoare va avea un revolver, sau mă va acuza *pe mine...* Ai... ai levitat, în faţa ei, nu-i aşa?

– Da.

– Cum faci chestia asta?

Roger a clătinat abătut din cap.

– Tocmai asta este problema. Nu ştiu.

– Nu anulezi cumva legea gravitaţiei? şi-a permis Morton să zâmbească.

– Cred că tocmai aşa ceva se întâmplă. Într-un fel sau altul, trebuie să fie implicată şi antigravitaţia.

– Uite ce-i, Toomey, nu-i nimic de râs în asta! l-a mustrat şeful departamentului, supărat din cauză că o glumă de-a sa fusese luată în serios.

– De *râs?!* Pentru numele lui Dumnezeu, domnule preşedinte, las cumva impresia unui tip care are chef să râdă?

– Ei bine... în mod clar, ai nevoie de odihnă. Nu încape nici o îndoială. Puţin repaus, şi aiureala ta o să treacă. Sunt sigur de asta.

– Nu e o aiureală!

Roger şi-a lăsat pentru o clipă capul în jos, apoi, pe un ton mai liniştit, a continuat:

– Haideţi să vă propun ceva, dr. Morton! Ce-aţi zice să fiţi alături de mine în afacerea asta? Într-un fel, acest fenomen va deschide orizonturi noi în fizică. Nu ştiu cum... funcţionează; pur şi simplu, nu reuşesc să-mi imaginez nici o modalitate. Amândoi însă, împreună, am putea...

Între timp, privirea îngrozită a celuilalt devenise ceva aproape tangibil.

– Ştiu că totul sună ciudat, a perorat mai departe Roger. Dar vă voi demonstra. Totul este perfect real. Aş fi vrut să nu fie...

– Stai, stai! – Morton a sărit din fotoliu ca un arc. – Nu te epuiza! Ai mare nevoie de odihnă! Nu cred că ar trebui să aştepţi vacanţa de vară. Du-te acasă chiar acum! Voi aranja să-ţi primeşti salariul şi voi avea grijă şi de cursurile tale. Ştii, le-am predat şi eu, mai demult...

– Domnule preşedinte, e vorba despre ceva foarte important.

– Ştiu... Ştiu... – Dr. Morton îl bătu părinteşte pe umăr. - Totuşi, băiete, nu pari a fi deloc în apele tale. Ca să fiu cinstit, arăţi ca dracu'. Ai nevoie de multă odihnă.

– *Pot* să levitez.

Roger a ridicat din nou vocea.

– Încercaţi, doar, să scăpaţi de mine pentru că nu mă credeţi, nu-i aşa? a adăugat el. Credeţi că vă mint? Care ar fi motivul?

– Te agiţi fără rost, băiete! Stai să dau un telefon. O să chem pe cineva să te ducă acasă.

– Vă repet, *pot* să levitez! a ţipat Roger.

Dr. Morton s-a făcut stacojiu la faţă.

– Ştii ce, Toomey, hai să nu discutăm despre asta! Nu mi-ar păsa nici dacă ţi-ai lua zborul chiar în clipa asta.

– Vreţi să spuneţi că, dacă aţi vedea, tot n-aţi crede în ea?

– În levitaţie? Bineînţeles că nu.

Şeful departamentului ajunsese şi el la limita răbdării.

– Dacă te-aş vedea că zbori, a început el să zbiere, m-aş duce la un oculist sau la un psihiatru. Mai degrabă m-aş considera eu nebun decât să cred că legile fizicii...

Dându-şi seama de ceea ce spunea, s-a oprit brusc şi a tuşit, pentru a-şi drege vocea.

– Deci, aşa cum am stabilit, hai să nu mai discutăm despre asta. O să dau doar un telefon...

– Nu-i nevoie, domnule! i-a răspuns Roger, dezamăgit. Plec. Mă duc să mă odihnesc. La revedere.

Şi profesorul a ieşit din încăpere, mişcându-se mult mai repede decât o făcuse în ultimele zile. În picioare, cu mâinile sprijinite de birou, Morton l-a privit cum se îndepărta şi s-a simţit extrem de uşurat.

Ajungând acasă, Roger l-a găsit pe James Sarle în sufragerie. Când profesorul a intrat pe uşă, medicul tocmai îşi aprindea pipa, ţinând-o bine în căuşul mâinii noduroase; apoi a stins chibritul, fluturându-i prin aer, iar chipul său roşu şi sănătos s-a destins într-un zâmbet.

– Bună, Roger! Văd că ai renunţat la prieteni. N-am mai primit nici un semn de la tine de mai bine de o lună.

Sprâncenele negre ale doctorului s-au unit deasupra

nasului, conferindu-i acea expresie ameninţătoare care, într-un anume fel, îl ajuta să stabilească atmosfera potrivită în relaţiile cu pacienţii săi.

Roger s-a răsucit spre Jane, care era tolănită într-un fotoliu. Chipul femeii trăda o oboseală profundă, ceea ce devenise un lucru obişnuit în ultima vreme.

– De ce l-ai adus aici? a întrebat-o el.

– Stai! Opreşte-te, omule! a intervenit Sarle. Nimeni nu m-a adus. Eu sunt mai mare decât ea, aşa încât nu m-a putut împiedica să intru.

– Bănuiesc că v-aţi întâlnit întâmplător, nu-i aşa? Faci programări pentru toate întâlnirile tale întâmplătoare?

– Hai să spunem altfel, a râs Sarle. Mi-a povestit o parte din ceea ce s-a întâmplat.

– Îmi pare rău dacă nu eşti de acord cu acest lucru, Roger, dar a fost prima ocazie pe care am avut-o ca să vorbesc cu cineva care putea să mă înţeleagă, a murmurat Jane pe un ton stins.

– De unde ţi-a venit ideea că el poate să înţeleagă? Spune-mi, Jim, tu ai crezut ce ţi-a relatat?

– Nu este un lucru uşor de crezut, trebuie să recunoşti asta, i-a răspuns Sarle. Dar măcar încerc...

– E-n regulă, să presupunem că am zburat. Să ne închipuim că mă ridic chiar acum şi plutesc. Ce-ai face?

– Poate aş leşina... Poate aş spune "Sfinte Sisoe"... Poate aş izbucni în râs. De ce nu încerci mai întâi s-o faci? Vom vedea după aceea pe ce picior dansăm...

Roger rămase cu privirea aţintită asupra lui.

– Chiar vrei să vezi?

– De ce nu?

– Cei care au asistat la "spectacol" fie au urlat, fie au fugit, fie au înţepenit de frică. Rezişti la aşa ceva, Jim?

– Cred că da.

– O.K.

Roger s-a înălţat la vreo jumătate de metru de la podea şi, ajuns acolo, a executat un *entrechat** lent. Apoi a rămas în aer, ridicat parcă în poante, cu picioarele apropiate şi braţele întinse graţios, într-o poză de veritabilă parodie.

– Mai grozav decât Nijinski, nu-i aşa, Jim?

---

* Entrechat — (în dansul clasic) săritură cu bătaia picioarelor (între ele) în aer

Reacţia lui Sarle a fost cu totul diferită faţă de cum anticipase. Doctorul n-a făcut altceva decât să se aplece, pentru a-şi culege de pe jos pipa ce-i scăpase din mână.

Jane şi-a închis ochii, iar de sub pleoapele coborâte au prins să i se prelingă, în tăcere, lacrimi.

– Coboară, Roger, i-a cerut Sarle.

Profesorul a planat încet în jos, până a atins din nou podeaua.

– Am scris unor fizicieni, savanţi de renume, a început el să povestească, aşezându-se pe un scaun. Am încercat să le explic situaţia într-un mod cât mai obiectiv, cât mai detaşat, susţinând totodată că acest fenomen ar trebui investigat. Cei mai mulţi dintre ei nici nu m-au băgat în seamă. Unul singur i-a trimis o scrisoare bătrânului Morton ca să-l întrebe dacă nu cumva sunt un escroc sau un nebun.

– Ooo, Roger! a şoptit Jane.

– Crezi că ăsta este cel mai rău lucru? Aşteaptă numai: decanul m-a chemat acum o oră în biroul său, poruncindu-mi să încetez cu scamatoriile de salon. Întâmplător, deunăzi mă împiedicasem pe scări şi, în mod automat, m-am ridicat, pentru a fi în siguranţă. Morton, în schimb, zice că nu m-ar crede că pot să zbor chiar dacă m-ar vedea cu proprii săi ochi. În această situaţie, pretinde el, să vezi nu înseamnă să şi crezi. De aceea, mi-a ordonat să-mi iau o vacanţă prelungită, ca să mă odihnesc. Nu mă mai întorc acolo.

– Roger, tu vorbeşti serios? a îngăimat Jane, cu ochii măriţi de uimire.

– Nu mă mai pot întoarce. M-am săturat de ei! Şi se mai consideră oameni de ştiinţă!

– Dar ce vei face?

– Nu ştiu, a răspuns profesorul, îngropându-şi capul în mâini. Spune-mi tu, Jim, a continuat el, cu voce înfundată, ca psihiatru, care este părerea ta: oare de ce nu vor să mă creadă?

– Poate că este o problemă de autoapărare, Roger, a rostit agale Sarle. Oamenii nu prea se dau în vânt după lucrurile pe care nu le înţeleg. Chiar şi cu câteva sute de ani în urmă, pe vremea când mulţi oameni *credeau* în existenţa puterilor supranaturale, cum ar fi fost, să zicem, zburatul pe coada măturii, aproape întotdeauna acestea erau considerate ca având-şi originea în forţele răului. Şi, din păcate, nici până

astăzi semenii noştri n-au renunţat la această mentalitate. Poate că nu mai cred efectiv în diavol, dar sunt convinşi că ceea ce este straniu este ceva rău. În consecinţă, vor lupta cu înverşunare împotriva ideii de levitaţie – sau vor fi speriaţi de moarte dacă vor fi nevoiţi s-o accepte. Hai să nu ne păcălim singuri: ăsta este adevărul!

Roger a clătinat abătut din cap.

– Tu vorbeşti despre oamenii obişnuiţi, iar eu mă refer la oamenii de ştiinţă.

– Şi savanţii tot oameni sunt.

– Ştii bine ce vreau să spun. În cazul meu, se manifestă un fenomen aparte. Nu este vorba de vrăjitorie şi nici nu am încheiat un pact cu diavolul. Pentru numele lui Dumnezeu, Jim, trebuie să existe o explicaţie naturală. Nu cunoaştem totul despre gravitaţie. De fapt, de-abia ştim câte ceva. Nu crezi că există o posibilitate ca, printr-o metodă biologică, să poţi anula gravitaţia? Poate că eu reprezint un fel de mutaţie. Poate că am... ei bine, să-i spunem un muşchi... care poate contracara gravitaţia. Cel puţin, poate anula efectul gravitaţiei asupra persoanei mele. Deci, hai să analizăm acest lucru. De ce să stăm cu braţele încrucişate? închipuieşte-ţi pe viitor va avea omenirea, dacă vom stăpâni antigravitaţia...

– Opreşte-te, Rog! l-a întrerupt Sarle. Ia mai gândeşte-te niţel la chestia asta! De ce eşti *tu* atât de nemulţumit? Din cele relatate de Jane, în prima zi când ţi s-a întâmplat acest lucru, aproape că înnebuniseşi de frică – adică *mai înainte* ca să-ţi dai seama că ştiinţa nu te va lua în seamă şi că superiorii tăi nu-ţi vor arăta pic de înţelegere.

– Aşa e, a murmurat tânăra.

– Ce motive aveai să te simţi astfel? a continuat Sarle. Din senin, căpătaseşi o putere mare, nouă, minunată; o libertate nesperată faţă de greutatea ucigătoare a gravitaţiei...

– Oh, nu vorbi prostii! A fost... îngrozitor. Nu reuşeam să înţeleg ce se întâmpla. Nici acum nu înţeleg.

– Păi tocmai asta e, băiete! Era ceva ce nu puteai pricepe şi, *ca urmare a acestui lucru,* era ceva înspăimântător. Eşti fizician şi cunoşti legile care guvernează Universul. Sau, dacă nu le cunoşti tu, ştii că sunt alţii care le cunosc. Chiar dacă o anumită problemă nu este înţeleasă de nimeni, ştii că, într-o bună zi, cineva o va pricepe. Cuvântul-cheie este *a cunoaşte,* şi

el face parte din viaţa ta. Brusc, te-ai trezit confruntat cu un fenomen pe care tu îl considerai că violează una dintre legile de bază ale Universului. Oamenii de ştiinţă afirmă: două mase se vor atrage reciproc conform unei legi matematice fixe. Aceasta este o însuşire inalienabilă a materiei şi a spaţiului. Nu există excepţii. Şi iată că, acum, tu ai devenit o astfel de excepţie.

– Halal excepţie! a mormăit posomorât Roger.

– Vezi, Roger, a continuat Sarle, pentru prima oară în istoria sa, omenirea posedă ceea ce ea consideră a fi nişte legi inviolabile. În culturile primitive, un şaman putea folosi o vrajă pentru a aduce ploaia. Dacă farmecele nu aveau efectul scontat, asta nu afecta valabilitatea magiei. Eşecul său însemna doar că vrăjitorul uitase o parte din incantaţie, sau încălcase vreun tabu, sau supărase vreun zeu. În culturile teocratice moderne, poruncile Zeităţii nu pot fi încălcate. Şi totuşi, dacă un om le nesocoteşte, dar el continuă să prospere, aceasta nu va reprezenta un semn că respectiva religie şi-ar fi pierdut valorile. Este acceptată ideea că drumurile Providenţei sunt de nepătruns şi că, undeva, te aşteaptă o pedeapsă divină. Cu toate acestea, astăzi avem legi care *într-adevăr* nu pot fi încălcate, iar una dintre ele este legea gravitaţiei. Aceasta acţionează chiar dacă acela care o invocă a uitat să mormăie em-em-supra-er-pătrat...

Pe faţa lui Roger s-a înfiripat un zâmbet strâmb.

– Te înşeli, Jim. Legile inviolabile au fost în permanenţă încălcate. Atunci când a fost descoperită, radioactivitatea era considerată un lucru imposibil. Cantităţi incredibile de energie apăreau din neant. Era la fel de ridicolă ca şi levitaţia...

– Radioactivitatea este un fenomen obiectiv, care poate fi reprodus experimental şi despre care s-au putut face comunicări, în urma unor analize. În orice împrejurare, uraniul va voala pelicula fotografică. Un tub Crookes poate fi construit de oricine şi tot pentru oricine va emite, în mod identic, un flux de electroni. Tu...

– Am încercat să comunic...

– Ştiu. Dar poţi oare să-mi spui, de exemplu, cum aş putea levita şi eu?

– Bineînţeles că nu.

– Ei vezi, asta constituie o limită pentru toţi ceilalţi, care pot doar să observe fenomenul, fără a fi capabili să-l şi

reproducă în laborator. Acest lucru plasează levitaţia ta pe acelaşi plan cu evoluţia stelară – respectiv, ceva despre care poţi emite teorii, dar pe care niciodată nu-l poţi supune unei experienţe.

– Şi, cu toate acestea, oamenii de ştiinţă îşi închină viaţa studiului astrofizicii.

– Cum ţi-am spus, savanţii sunt şi ei tot oameni. Dacă nu pot ajunge la stele, se străduiesc să facă tot ce consideră că e mai bine în respectivul domeniu. Dar la tine pot ajunge şi, de aceea, neputinţa de a analiza levitaţia ta i-ar scoate din fire.

– Jim, dar nici măcar n-au încercat! Vorbeşti ca şi cum aş fi fost, deja, luat în studiu. Indivizii ăştia nici măcar nu mă bagă în seamă!

– E cât se poate de firesc. Levitaţia ta face parte dintr-o întreagă clasă de fenomene care nu vor fi niciodată luate în considerare. Telepatia, clarviziunea, premoniţia şi alte zeci de puteri paranormale nu sunt, practic niciodată, investigate în mod serios, deşi sunt raportate într-o manieră cât se poate de credibilă. Numărul oamenilor de ştiinţă deranjaţi de experimentele făcute de Rhine, în legătură cu E.S.P*., a fost cu mult mai mare decât al celor care au căzut pe gânduri. Prin urmare, trebuie să înţelegi că ei nu au nevoie să te studieze pentru a şti că nu vor să te studieze. Ei sunt conştienţi de acest lucru dinainte.

– Şi o asemenea situaţie ţi se pare amuzantă, Jim? Oameni de ştiinţă refuzând să investigheze nişte fapte; oameni de ştiinţă care întorc spatele adevărului... Iar tu stai în fotoliu rânjind şi faci afirmaţii ironice!

– Nu, Roger, ştiu că e o treabă serioasă. Şi zău că nu pot oferi omenirii nişte explicaţii credibile. Îţi împărtăşesc doar părerile mele, ceea ce-mi trece mie prin cap. Încearcă să înţelegi că eu nu fac decât să iau lucrurile aşa cum sunt. Şi tu trebuie să procedezi la fel. Lasă deoparte idealurile, teoriile sau părerile despre ceea ce *ar trebui* să facă oamenii. E necesar să ai în vedere ceea ce ei *fac.* Atunci când o persoană este pregătită să recunoască mai degrabă existenţa faptelor decât a iluziilor, problemele sale au tendinţa să dispară. În cel mai rău caz, ele sunt privite din adevărata lor perspectivă şi devin rezolvabile.

---

* Extrasensory Perception — percepţie extrasenzorială

Roger s-a agitat, cuprins de neastâmpăr.

– Aiureli de psihiatru! E ca şi cum ţi-ai pune mâna pe fruntea unui individ şi i-ai spune "Crede şi vei fi vindecat!" Dacă sărmanul fraier nu se vindecă, e pentru că nu a avut destulă credinţă. Vraciul nu poate ieşi în pierdere.

– Poate că ai dreptate. Totuşi, hai să vedem, *care* este problema ta?

– Te rog, nu-mi mai ţine predici! Ştii foarte bine care-i problema mea, aşa că hai să nu ne învârtim în jurul cozii...

– Levitezi, nu-i aşa?

– Să zicem că asta e. Merge ca o primă aproximare...

– Nu eşti serios, Roger, dar în momentul de faţă probabil că ai dreptate. Este doar o apreciere iniţială. La urma urmelor, încă mai studiezi această problemă. Jane mi-a spus că ai făcut nişte experimente.

– Experimente! Pentru numele lui Dumnezeu, Jim, nu fac experimente! Doar plutesc. Am nevoie de creiere geniale şi de echipament, am nevoie de o echipă de cercetători... Din păcate, nimic din toate acestea nu există!

– Atunci, problema ta o constituie cel de-al doilea punct, nu-i aşa? a insistat doctorul.

– Întocmai, i-a replicat Roger. Problema mea e să fac rost de o echipă de cercetare. Crede-mă, am încercat, m-am străduit din răsputeri s-o obţin, până mi s-a făcut lehamite...

– Cum anume ai încercat?

– Am trimis o grămadă de scrisori. Am cerut ca... Ooo, termină, Jim! Nu mă simt în stare să trec prin şmecheria aia cu pacientul-de-pe-canapea. Ce naiba, doar ţi-am explicat totul!

– Ştiu că ai strigat în gura mare: "Am o problemă. Ajutaţi-mă!". Ai mai încercat şi altceva?

– Uite care-i treaba, Jim, am de-a face cu oameni de ştiinţă în toată firea...

– Fireşte. În consecinţă, ai considerat că o solicitare directă este suficientă. Din nou, teoria este pusă faţă în faţă cu faptele. Te-am avertizat în privinţa aspectelor ridicate de cererea ta. Atunci când te afli pe o autostradă şi faci semn cu mâna maşinilor care trec, în speranţa că vei fi luat şi tu pentru o bucată de drum, soliciţi direct un lucru, dar, cu toate astea, majoritatea maşinilor continuă să treacă pe lângă tine fără să oprească. Ideea este că atitudinea ta sinceră a dus la un eşec.

Acum, care este problema ta? Cel de-al treilea punct!

– Să găsesc un alt mod de abordare, care să nu dea greş? La asta te referi?

– Exact.

– Deci ştiu şi eu acest lucru, fără să mi-l spui tu.

– Chiar îl ştii? Eşti gata să părăseşti şcoala, să uiţi de profesia ta, să te desparţi de ştiinţă? Unde ţi-e consecvenţa, Roger? Abandonezi o problemă atunci când nu-ţi reuşeşte prima experienţă? Renunţi, atunci când o teorie se dovedeşte nepotrivită? Filozofia ştiinţei experimentale, valabilă pentru obiectele lipsite de viaţă, ar trebui să fie valabilă şi pentru oameni.

– Atunci ce propui să încerc? Să mituiesc pe cineva? Să proferez ameninţări? Să mă pun pe bocit?

James Sarle s-a ridicat în picioare.

– Chiar vrei o sugestie? a întrebat el.

– Dă-i drumul! a oftat Roger.

– Fă aşa cum ţi-a spus bătrânul Morton. Ia-ţi o vacanţă şi lasă naibii levitaţia. Aceasta este o chestiune de care te vei ocupa în viitor. Dormi în pat şi pluteşte, sau nu pluti – care-i diferenţa? Ignoră levitaţia, râzi de ea sau chiar bucură-te de ea. Poţi să faci orice, numai grijile lasă-le deoparte, pentru că nu reprezintă problema ta. Asta este ideea de bază. Nu levitaţia este cea mai importantă problemă a ta. Foloseşte-ţi timpul gândindu-te cum să-i faci pe savanţi să studieze ceva ce ei nu vor să studieze. Ăsta este amănuntul cel mai urgent, pe care l-ai omis până acum.

Sarle s-a apropiat de cuierul de pe hol şi şi-a luat haina, fiind urmat îndeaproape de Roger. Au trecut câteva clipe fără ca nici unul dintre ei să scoată vreo vorbă.

– E posibil să ai dreptate, Jim, a spus profesorul într-un târziu, fără să-l privească pe celălalt.

– Tot ce se poate, i-a răspuns doctorul, pe un ton morocănos. Încearcă, şi apoi spune-mi cum a fost. Rămas bun, Roger!

Deschizând ochii, Roger Toomey a clipit, deranjat de strălucirea matinală ce invadase dormitorul.

– Hei, Jane, unde eşti? a strigat el.

– Unde crezi că sunt? s-a auzit din bucătărie vocea soţiei lui.

– Vino încoace, te rog!

Ea şi-a făcut apariţia în dormitor, ţinând o furculiţă în mână.

– Ştii, costiţa n-o să se prăjească singură...

– Ascultă, azi noapte am plutit?

– Nu ştiu. Am dormit.

– Grozav ajutor!

Profesorul s-a dat jos din pat şi şi-a băgat picioarele în papuci.

– Oricum, nu cred că am făcut-o, a continuat el.

– Crezi că ai uitat cum se procedează? l-a întrebat timidă Jane, cu o undă de speranţă în glas.

– N-am uitat. Priveşte!

Şi Roger a intrat triumfal în bucătărie, plutind.

– Totuşi, am sentimentul că nu s-a întâmplat nimic, a adăugat el. Cred că asta este a treia noapte liniştită.

– Ei, asta e bine, a oftat Jane, reluându-şi locul lângă plită. Înseamnă că luna asta de odihnă te-a ajutat cu ceva. Dacă l-aş fi chemat din prima zi pe Jim...

– Oh, te rog, să nu o luăm de la început! Lună de odihnă, pe naiba! Cred că s-a schimbat ceva din cauză că duminica trecută m-am hotărât, în sfârşit, ce urmează să fac. Din acea zi mă simt mai relaxat. Asta-i tot.

– Şi ce vei face?

– În fiecare primăvară, *Northwestern Tech* ţine o serie de seminarii pe diverse teme din fizică Intenţionez să particip şi eu la acestea

– Vrei să spui că te vei duce până la Seattle?

– Bineînţeles.

– Despre ce se va discuta?

– Ce contează? Vreau doar să-l văd pe Linus Deering.

– Dar nu este el cel care te-a considerat nebun?

– Întocmai.

Roger a înghiţit o îmbucătură bună de omletă, după care a continuat:

– Dar, în acelaşi timp, este şi cel mai bun dintre toţi.

S-a întins să ia sarea şi, fără să vrea, s-a ridicat de pe scaun cu câţiva centimetri. Dar acestea erau amănunte cărora nu le mai dădea nici o importanţă.

– Mă gândesc că poate reuşesc să rezolv problema cu

ajutorul lui, a conchis profesorul.

De când Linus Deering venise la Seattle, seminariile de primăvară de la *Northwestern Tech* deveniseră cunoscute pe plan naţional. El era cel care le conducea, reuşind să imprime lucrărilor un ton distinctiv. El îi prezenta personal pe vorbitori şi tot el orchestra asaltul întrebărilor publicului, cu care se sfârşea atât şedinţa de dimineaţă, cât şi cea de după-amiază, şi tot el era sufletul petrecerii cu care se încheia săptămâna de dezbateri ştiinţifice.

Roger Toomey cunoştea toate aceste amănunte din auzite. Acum, însă, avea ocazia să-l vadă pe faimosul savant în plină acţiune, pe propriu-i teren. Profesorul Deering nu era prea înalt; în schimb, avea pielea măslinie şi poseda o claie de păr castaniu şi ondulat, caracteristici care-l făceau să iasă în evidenţă în mijlocul unei mulţimi. Gura lui mare, cu buze subţiri, părea tot timpul pe punctul de a schiţa un zâmbet ironic. Era un bun orator, vorbind rapid şi curgător, fără să folosească notiţe, şi întotdeauna părea să-şi expună ideile cu un aer de superioritate, acceptat fără crâcnire de ascultătorii săi.

Cel puţin, aşa fusese în prima dimineaţă a seminarului. În timpul şedinţei de după-amiază, insă, toţi cei adunaţi în amfiteatru n-au putut să nu remarce o anumită ezitare în comentariile sale. Mai mult chiar, în timpul şederii sale pe podium, cât a durat prezentarea lucrărilor programate, profesorul a dat dovadă de o tulburare nefirească. Din când în când, privea pe furiş către partea din spate a sălii.

Aşezat chiar în ultimul rând, Roger Toomey observa toate acestea cu încordare. Revenirea sa temporară la normalitate, care începuse în clipa în care se gândise că era posibil să existe o cale de rezolvare pentru problema sa, părea să fi luat sfârşit.

În cuşeta în care îşi petrecuse noaptea, nu reuşise să doarmă. Se imaginase ridicându-se în ritmul ţăcănitului roţilor, deplasându-se în tăcere şi, trecând de uşă, ajungând pe culoar, unde ar fi fost trezit de strigătul unui însoţitor de bord, ceea ce l-ar fi pus în faţa unei situaţii îngrozitor de stânjenitoare. Prin urmare, pentru a preîntâmpina orice necaz, prinsese Perdeluţele cuşetei cu câteva ace de siguranţă, fără a obţine, însă, mult-doritul sentiment de securitate; de aceea, nu închisese ochii toată noaptea – aţipise doar de câteva ori, tresărind la fiecare smucitură a trenului.

În timpul zilei, mai adormise un pic pe locul său, în vreme ce, afară, munţii defilau prin faţa geamului, iar seara ajunsese în Seattle cu gâtul înţepenit, cu dureri în oase şi cu o senzaţie generală de disperare.

Hotărârea lui de a participa la seminar venise mult prea târziu pentru a mai putea obţine o cameră la căminul studenţesc al Institutului. Bineînţeles că nici nu se punea problema de a împărţi camera cu cineva. În consecinţă, ceruse un apartament la un hotel din centrul oraşului, încuiase uşa, închisese şi blocase toate ferestrele, împinsese patul la perete şi, apoi, lipise biroul de partea laterală a patului, după care, frânt de oboseală, adormise.

Nu ţinea minte să fi visat ceva, iar dimineaţa, când se trezise, se găsea încă în zona îngrădită pe care şi-o înjghebase seara. Acest fapt îl făcuse să se simtă deja mai destins.

Când ajunsese în Amfiteatrul Ştiinţelor Fizice, din campusul universitar, dăduse – cum se şi aştepta, de altfel – peste o sală mare şi doar o mână de oameni. Respectând tradiţia, seminariile se ţineau în timpul vacanţei de Paşte, de aceea în asistenţă nu se aflau studenţi. Vreo cincizeci de fizicieni erau îngrămădiţi de-o parte şi de alta a culoarului principal, ajungând chiar până în apropierea podiumului, restul amfiteatrului – proiectat pentru a adăposti vreo patru sute de cursanţi – rămânând gol.

Roger îşi alesese un loc pe ultimul rând; de acolo, nu exista riscul de a fi observat de afară, prin geamurile înguste şi înalte ale uşii de la intrare, iar ceilalţi participanţi nu l-ar fi putut zări decât dacă s-ar fi răsucit cu aproape o sută optzeci de grade.

Evident, singurii care îl vedeau perfect erau vorbitorul de pe podium şi profesorul Deering.

Roger nu auzise mare lucru din lucrările propriu-zise. Se concentrase la maximum, în aşteptarea acelor momente când Deering avea să rămână singur în faţa lui, unic martor al demonstraţiei pe care intenţiona să o facă. Şi clipa aceea sosise, în cele din urmă.

Pe măsură ce Deering arăta din ce în ce mai tulburat, Roger Toomey devenea tot mai îndrăzneţ. În timpul rezumatului final de după-amiază, aproape că s-a întrecut pe sine însuşi.

Profesorul Deering s-a oprit brusc, în mijlocul unei

propoziţii prost începute şi în totalitate lipsită de sens. Ascultătorii săi, care începuseră să se foiască pe scaune de câtăva vreme, au rămas încremeniţi, văzându-l cum ridică braţul şi ţipă răguşit:

– Tu! Tu, cel de colo!

Roger Toomey stătuse chiar în mijlocul culoarului, cu un aer degajat, suspendat la vreo şaptezeci şi cinci de centimetri de podea şi ţinându-şi picioarele sprijinite de spătarul unui scaun invizibil.

Atunci când Deering a arătat cu degetul spre el, Roger s-a lăsat rapid într-o parte. Până când s-au întors cele cincizeci de capete, el şedea liniştit pe un banal scaun de lemn. Mai mult chiar, afişând cel mai nevinovat aer din lume, a privit în stânga şi-n dreapta, apoi, urmărind direcţia indicată de degetul acuzator al lui Deering, s-a ridicat în picioare.

– Vorbiţi cu mine, domnule profesor? a întrebat el candid.

Singurul lucru care trăda lupta sălbatică ce o purta cu sine însuşi pentru a-şi păstra calmul şi tonul mirat era un foarte uşor tremur al cuvintelor.

– Ce faci acolo? l-a repezit Deering, tensiunea acumulată în timpul dimineţii explodând în sfârşit.

Pentru a vedea mai bine, câţiva dintre cei prezenţi se ridicaseră şi ei în picioare. Un scandal neaşteptat era gustat în egală măsură atât de o adunare de cercetători în domeniul fizicii teoretice, cât şi de o gloată pestriţă strânsă pe un stadion, la un meci de baseball.

– Nu fac nimic! a răspuns Roger. Nu înţeleg ce vreţi să insinuaţi.

– Ieşi imediat afară! Părăseşte sala!

Pesemne, Deering îşi ieşise din fire din cauza amestecului exploziv de emoţii; în mod normal, însă, n-ar fi avut o asemenea atitudine. Oricum, "acuzatul" a oftat şi s-a hotărât să profite de ocazia oferită.

– Sunt profesorul Roger Toomey de la colegiul Carson, a vorbit el cu voce tare şi cât mai clară, silindu-se să se facă auzit peste hărmălaia iscată. Sunt membru al Asociaţiei Fizicienilor Americani. Am făcut cerere pentru a primi permisiunea de a participa la aceste lucrări, am fost acceptat şi am plătit taxa de participare. Stau aici în virtutea dreptului meu, la care nu intenţionez să renunţ.

– Ieşi afară! a repetat Deering ca un automat.

– Nu o voi face! i-a răspuns tranşant Roger.

Acum, el începuse să se ambaleze, cuprins de o furie în întregime artificială şi auto-impusă.

– Din ce cauză trebuie să plec? Ce vină îmi găsiţi?

Deering şi-a trecut mâna tremurătoare prin păr şi a înghiţit în sec, incapabil să răspundă.

Roger a profitat de ocazie pentru a-şi fructifica avantajul.

– Dacă încerci să mă dai afară de la aceste lucrări, fără un motiv serios, în mod sigur voi da Institutul în judecată!

– Declar închisă prima zi a sesiunii seminariilor de primăvară despre *Descoperiri recente în ştiinţele fizice,* a anunţat Deering precipitat. Următoarea noastră şedinţă va avea loc mâine dimineaţă, la ora nouă, tot în această sală...

În vreme ce profesorul mai vorbea, Roger a părăsit în grabă amfiteatrul.

În acea noapte, cineva a ciocănit timid la uşa camerei sale. Zgomotul l-a luat pe nepregătite, făcându-l să rămână înţepenit în fotoliu

– Cine e? a strigat Roger.

– Pot să vă văd pentru o clipă? s-a auzit un răspuns pe un ton şovăielnic.

Era vocea lui Deering. Bineînţeles că numele hotelului la care trăsese şi numărul camerei erau înregistrate la secretariatul Institutului. Deşi sperase să obţină o întrevedere, Roger nu se aşteptase ca evenimentele zilei să dea rezultate atât de rapid.

Recăpătându-şi siguranţa de sine, s-a apropiat de uşă şi a deschis-o.

– Bună seara, profesore Deering! a rostit el, adoptând o atitudine rigidă.

Deering a intrat în cameră şi a privit împrejurul său. Purta un pardesiu subţire şi n-a făcut nici un gest cum că ar fi vrut să-l scoată. Îşi ţinea pălăria în mână, dar nu lăsa să se înţeleagă că ar fi intenţionat s-o lase jos.

– Profesorul Roger Toomey, a spus el, de la colegiul Carson. Corect?

Accentuase cuvintele cu o anume emfază, ca şi cum numele ar fi avut o semnificaţie deosebită.

– Întocmai. Ia loc, profesore!

Deering a rămas, insă, în picioare.

– Deci, care e ideea? Ce urmăreşti?

– Nu înţeleg.

– Ba sunt sigur că înţelegi. N-ai fi aranjat toată povestea asta ridicolă fără să ai un scop. Încerci să mă faci să trec drept un idiot sau ai de gând să mă amesteci în cine ştie ce aiureală? Vreau să ştii că n-o să-ţi meargă. Iar acum, să nu încerci să foloseşti forţa. Am prieteni care ştiu exact unde mă aflu în acest moment. Te sfătuiesc să-mi spui adevărul şi apoi s-o ştergi din oraş!

– Profesore Deering, îţi atrag respectuos atenţia că aceasta este camera mea. Dacă ai venit aici doar pentru a mă ameninţa, îţi cer chiar acum să pleci. Iar dacă nu pleci, voi pune să fii dat afară...

– Ai de gând să continui această... această persecuţie?

– Nu te-am persecutat în nici un fel. Nici măcar nu te cunosc, domnule!

– Nu eşti tu acel Roger Toomey care mi-a scris o scrisoare în legătură cu un caz de levitaţie pe care voia să-l investighez eu?

Roger şi-a privit interlocutorul cu o uimire bine jucată.

– Despre ce scrisoare e vorba?

– Negi că ai scris-o?

– Bineînţeles. Despre ce vorbeşti? Ai acea scrisoare?

Profesorul Deering a strâns din buze, fiind pe punctul de a-şi pierde cumpătul.

– Nu contează asta! Negi că erai atârnat de nişte fire, la sesiunea de astăzi după-amiază?

– De nişte fire? Nu pricep deloc ce vrei să spui.

– Erai în stare de levitaţie!

– Te rog, pleacă, profesore Deering! Nu cred că te simţi prea bine!

– Negi că levitai? a insistat fizicianul, ridicând vocea.

– Cred că eşti nebun! a exclamat Roger cu patetism. Vrei să spui că am pus la cale nişte şmecherii de magician în aulă? Astăzi a fost prima oară în viaţa mea când am călcat în acea sală, iar atunci când am intrat, tu te găseai deja acolo. Ai găsit ceva fire sau chestii de genul ăsta, după ce am plecat eu?

– Nu ştiu cum ai făcut-o şi nici nu-mi pasă. *Negi* că levitezi?

– Bineînţeles că da.

– Te-am văzut. De ce minţi?

– M-ai văzut în stare de levitaţie? Profesore Deering, poţi să-mi spui şi mie cum e posibil aşa ceva? Îmi închipui că, graţie cunoştinţelor dumitale, ştii că adevărata levitaţie este un concept lipsit de sens, singurul loc unde aceasta devine realitate fiind spaţiul extraterestru. Îţi râzi cumva de mine?

– În numele Cerului, a şuierat Deering printre dinţi, de ce nu spui adevărul?

– Asta şi fac. Oare îţi închipui că dacă întind mâna şi execut un semn cabalistic... aşa... încep să plutesc prin aer?

Şi Roger chiar s-a înălţat, atingând tavanul cu creştetul.

Capul lui Deering s-a dat brusc pe spate.

– Ah! Uite... Uite...

Roger a revenit cu picioarele pe podea, zâmbind.

– Nu *poţi* să vorbeşti serios!

– Ai făcut-o din nou! Chiar adineauri ai făcut-o!

– Ce-am făcut, domnule?

– Ai levitat. Tocmai te-ai ridicat în aer. Nu poţi nega acest lucru!

Ochii lui Roger au căpătat o expresie extrem de serioasă.

– Cred că eşti bolnav, profesore!

– Ştiu ce-am văzut.

– Poate că ai nevoie de odihnă. Ai muncit prea mult...

– *Nu a fost* o halucinaţie.

– Vrei să bei ceva?

Roger s-a îndreptat spre dulapul unde îşi ţinea valiza, în vreme ce Deering, cu ochii holbaţi, se uita la el cum merge. Vârfurile pantofilor săi se menţineau în permanenţă la o distanţă de cinci centimetri deasupra covorului.

Ajuns la capătul puterilor, Deering s-a lăsat să cadă în fotoliu.

– Da, te rog! a spus el cu voce stinsă.

Roger i-a întins sticla de whisky şi l-a privit cum bea cu poftă, înecându-se puţin.

– Cum te simţi acum? l-a întrebat după câteva minute.

– Te rog, lămureşte-mă, a murmurat Deering, ai descoperit cumva un mod de a anula gravitaţia?

Roger continua să-l fixeze cu un zâmbet ironic.

– Revino-ţi în fire, profesore! Dacă aş fi descoperit

antigravitaţia n-aş fi folosit-o ca să mă amuz pe seama ta. Aş fi fost la Washington. Aş fi devenit un secret militar. Aş fi... Oricum, n-aş fi fost aici! Lucrul acesta ar trebui să-ţi fie clar.

Deering a sărit brusc în picioare.

– Ai de gând să rămâi şi la celelalte lucrări?

– Bineînţeles.

Profesorul Deering a dat din cap, şi-a înfundat pălăria până la sprâncene şi a părăsit camera în grabă.

În următoarele trei zile, profesorul Deering n-a mai prezidat seminariiie. Nu fusese dată nici o explicaţie pentru absenţa sa. Deşi în cugetul său se dădea o luptă aprigă între speranţă şi teamă, Roger Toomey a preferat să stea alături de ceilalţi ascultători, încercând să treacă neobservat. Faptul că Deering îl atacase în public îl făcuse cunoscut, iar apărarea sa argumentată îi conferise o popularitate gen David împotriva lui Goliat.

Joi seara, după o masă nesatisfăcătoare, Roger s-a întors la hotel, dar, când să intre în cameră, a rămas în cadrul uşii, cu un picior pe prag. Din încăpere îl privea profesorul Deering, iar pe patul lui şedea un alt bărbat, cu o pălărie gri, dată mult pe ceafă.

Cel care a vorbit primul a fost străinul.

– Intră, Toomey!

Roger s-a conformat.

– Ce se întâmplă? a întrebat el mirat.

Străinul şi-a deschis portofelul şi i-a prezentat o legitimaţie îmbrăcată în plastic.

– Sunt Cannon, de la F.B.I., l-a lămurit el.

– Înţeleg că ai ceva trecere la guvern, profesore Deering, a replicat Roger.

– Oarecum.

– Ei bine, să înţeleg că sunt arestat? De ce crimă sunt învinuit?

– Ia-o uşurel! l-a potolit Cannon. Am cules ceva informaţii despre tine, Toomey. Asta este semnătura ta?

Agentul i-a arătat lui Roger o scrisoare, îndeajuns de aproape pentru ca el s-o poată vedea, dar nu atât de aproape încât să i-o poată smulge. Era scrisoarea pe care i-o adresase lui Deering şi pe care acesta din urmă i-o trimisese lui Morton.

– Da, a recunoscut Roger.

– Dar astea?

În mâna lui Cannon apăruse un teanc de scrisori. Roger şi-a dat seama că F.B.I.-ul intrase pe fir, interceptându-i întreaga corespondenţă.

– Toate sunt ale mele, a răspuns el, obosit.

Deering a pufnit pe nări.

– Profesorul Deering ne-a spus că poţi să pluteşti, şi-a continuat interogatoriul agentul federal.

– Să plutesc? Ce dracu' vrei să spui cu "să plutesc"?

– Să pluteşti în aer, a repetat flegmatic Cannon.

– Crezi o asemenea nebunie?

– Eu nu mă aflu aici ca să cred sau să nu cred, dr. Toomey! l-a repezit celălalt. Sunt un agent al guvernului Statelor Unite şi am o misiune de îndeplinit. În locul tău, aş coopera.

– Cum pot să cooperez la aşa ceva? Dacă eu aş veni la tine şi ţi-aş spune că profesorul Deering poate să plutească prin aer, m-aş trezi în doi timpi şi trei mişcări pe canapeaua unui psihiatru...

– La cererea sa, profesorul Deering a fost examinat de un psihiatru. Oricum, de câţiva ani, guvernul a dobândit obiceiul de a asculta cu multă atenţie ce are de spus profesorul Deering. Pe de altă parte, pot să te atenţionez că avem şi alte dovezi.

– Cum ar fi?

– Câţiva studenţi de la colegiul tău te-au văzut plutind. În plus, mai există şi o doamnă care a fost până de curând secretara şefă a departamentului unde lucrezi. Avem declaraţii de la toţi...

– Ce fel de declaraţii? a întrebat Roger. Din cele pline de bun simţ, pe care mi le-ai pune în dosar fără probleme şi pe care le-ai putea arăta şi congresmanului meu?

– Dr. Toomey, l-a întrerupt profesorul Deering cu nerăbdare, ce câştigi prin negarea faptului că poţi levita? Propriul tău decan susţine că este la curent cu... aventurile tale. Mi-a mai spus că urmează să te informeze că, în mod oficial, contractul îţi va expira la sfârşitul anului şcolar. N-ar face acest lucru fără un motiv serios.

– Este un lucru lipsit de importanţă, i-a răspuns Roger.

– Dar de ce nu vrei să admiţi că te-am văzut levitând? a insistat Deering.

– De ce aş face-o?

– Aş vrea să fie foarte clar, Toomey, a intervenit Cannon, că, dacă dispui de vreun mecanism pentru anularea gravitaţiei, acesta ar fi de mare importanţă pentru guvern...

– Serios? Îmi imaginez că ai verificat, deja, tot ce am făcut până acum, pentru a găsi eventualele acte care să dovedească lipsa mea de patriotism.

– Investigaţia este în plină desfăşurare! i-a răspuns sec agentul.

– Bine, atunci hai să luăm în discuţie un caz ipotetic, a spus Roger zâmbind. Să presupunem că admit că aş putea levita. Să presupunem că nu ştiu cum reuşesc să fac acest lucru. Să presupunem că nu am nimic de oferit guvernului, cu excepţia corpului meu, plus o problemă lipsită de soluţie.

– Cum poţi şti că problema e de nerezolvat? s-a repezit Deering.

– Odinioară, te-am rugat să studiezi un asemenea fenomen, i-a reamintit el, pe un ton liniştit. Din păcate, însă, ai refuzat...

– Nu te mai gândi la treaba asta! – Deering începuse să vorbească grăbit, înghiţind aproape cuvintele. – Pentru moment, nu ai o poziţie socială. Îţi pot oferi postul de profesor asociat – de fizică, fireşte – în cadrul departamentului meu. Îndatoririle tale de profesor vor fi doar pe hârtie. În realitate, te vei ocupa numai cu cercetări legate de levitaţie. Ce zici de asta?

– Sună atractiv, a răspuns Roger, căutând să-şi ascundă satisfacţia.

– Pot să-ţi mai spun că vei avea la dispoziţie fonduri guvernamentale nelimitate.

– Şi ce trebuie să fac? Doar să admit că sunt în stare să levitez?

– Ştiu că poţi s-o faci, doar te-am văzut. Acum vreau o demonstraţie şi pentru domnul Cannon.

Picioarele lui s-au ridicat, iar corpul i s-a întins pe orizontală, la nivelul capului agentului federal. Apoi, Roger s-a răsucit pe o parte, lăsând impresia că şi-ar sprijini tâmpla pe cotul drept.

Lui Cannon i-a căzut pălăria pe pat.

– Pluteşti! a ţipat el.

Deering era aproape incoerent din cauza exaltării.

– Îl vezi, omule?

– În mod sigur, e ceva la mijloc...

– Atunci fă un raport despre acest lucru. Scrie tot ce ai văzut, mă auzi? Fă o descriere completă. Atunci nu vor mai spune că e ceva în neregulă cu mine. Eu nu m-am îndoit nici o clipă de ceea ce văzusem...

Numai că profesorul n-ar fi avut de ce să se arate atât de fericit dacă această afirmaţie ar fi fost în întregime adevărată.

– Nici măcar nu ştiu cum e vremea în Seattle, s-a plâns Jane. În plus, mai am un milion de lucruri de făcut.

– Ai nevoie de ajutor? a întrebat-o Jim Sarle, aşezat confortabil într-un fotoliu.

– Bietul de tine, nu mă poţi ajuta cu nimic!

Şi femeia a zburat din cameră, dar, spre deosebire de soţul său, la ea era vorba de o acţiune luată în sens figurativ.

Chiar în acel moment şi-a făcut apariţia şi Roger Toomey.

– Jane, n-am primit încă lăzile pentru cărţi? a strigat el. Bună, Jim! Tu când ai venit? Şi Jane unde e?

– Am venit acum un minut, iar Jane e în camera de alături. A trebuit să trec de un poliţist ca să pot să intru. Ce naiba, omule, te-au înconjurat din toate părţile!

– Îhîm, a răspuns Roger, distrat. Le-am povestit despre tine.

– Ştiu că le-ai povestit. Totuşi, am fost pus să jur că voi păstra secretul. Le-am spus că, oricum, pentru mine era vorba de un caz de secret profesional. De ce nu-i laşi pe cei de la compania de transporturi să împacheteze? Doar plăteşte guvernul, nu-i aşa?

– Cei de la companie n-ar face lucrurile cum trebuie! a intervenit Jane, intrând din nou în cameră şi lăsându-se să cadă pe canapea. O să fumez o ţigară.

– Fă o pauză, Roger, i-a cerut Sarle prietenului său, şi spune-mi ce s-a întâmplat.

Roger a zâmbit cu timiditate, apoi a început să povestească:

– Aşa cum mă sfătuiseşi, Jim, mi-am scos din cap problema nepotrivită şi m-am ocupat de cea care trebuia. Mi se părea că în permanenţă aveam să mă confrunt cu o alternativă: ori eram un şarlatan, ori eram nebun. Deering spusese clar acest lucru în scrisoarea pe care i-o trimisese lui Morton.

Decanul îşi închipuia că sunt şarlatan, iar Morton mă suspecta că aş fi nebun. Pe de altă parte, chiar dacă reuşeam să le arăt că pot într-adevăr să levitez, Morton mă avertizase că problema rămânea aceeaşi: fie eu aş fi fost privit drept un şarlatan, fie s-ar fi considerat că martorul înnebunise. Morton însuşi îmi spusese că, dacă mă vedea zburând, prefera să creadă că mintea i-o luase razna, decât să accepte evidenţa. Bineînţeles, nu făcea altceva decât să spună vorbe mari. Nimeni nu crede în propria-i nebunie atâta vreme cât mai există o alternativă, fie ea oricât de absurdă. De fapt, pe asta m-am bazat şi eu. În consecinţă, mi-am schimbat tactica şi m-am dus la seminariile lui Deering. Nu i-am *spus* că pot să plutesc; i-am arătat acest lucru, *după care am negat că aş fi făcut aşa ceva.* Alternativa era evidentă. Fie îl minţeam, fie el – atenţie, te rog, *el,* nu eu – era nebun. Mi se părea evident faptul că, în momentul în care avea să fie pus cu adevărat la încercare, mai degrabă ar fi crezut în posibilitatea levitaţiei decât să-şi pună la îndoială propria sănătate mintală. Toate acţiunile sale ulterioare, înverşunarea cu care m-a urmărit, călătoria până la Washington, oferta făcută pentru acest post, toate aveau drept scop întărirea convingerii sale că era întreg la minte, iar nu dorinţa de a mă ajuta pe mine...

– Cu alte cuvinte, levitaţia ta a devenit problema lui, a râs Sarle.

– Jim, te gândiseşi cumva la ceva asemănător, atunci când am avut mica noastră discuţie? l-a întrebat Roger.

Doctorul a clătinat din cap.

– O idee vagă exista în mintea mea, dar un om trebuie să-şi rezolve singur propriile probleme, dacă vrea ca treaba să fie bine făcută. Crezi că acum vor reuşi să descopere principiul levitaţiei?

– Nu ştiu, Jim. Tot nu pot să împărtăşesc celorlalţi aspectele subiective ale acestui fenomen. Dar asta n-are importanţă. Ceea ce contează este că le vom investiga.

Şi-a lovit palma stângă cu pumnul drept, după care a continuat:

– În ceea ce mă priveşte, am rezolvat problema cea mai importantă, şi anume că i-am făcut să mă ajute.

– Chiar aşa? s-a mirat Sarle, pe un ton aproape şoptit. Eu aş zice că aspectul cel mai important este că tu le-ai permis să

te oblige să-i ajuţi, ceea ce este un lucru total diferit.

CORBII BLÂNZI

[din volumul de povestiri „Întrebarea finală” – Nine Tomorrows]

De cincisprezece ani, hurrienii îşi menţineau baza pe faţa întunecată a satelitului.

Era un fapt fără precedent, ceva nemaiauzit. Nici un hurrian nu visase că ar fi posibil să întârzie atât de mult. Echipele de decontaminare fuseseră pregătite şi aşteptau de cincisprezece ani, gata să coboare prin norii radioactivi şi să salveze ce se mai putea salva pentru supravieţuitori. Evident, în schimbul unui onorariu corespunzător.

Cu toate acestea, planeta se rotise de cincisprezece ori în jurul soarelui ei. În decursul fiecărei revoluţii, satelitul se rotise de aproape treisprezece ori în jurul primarei sale. Totuşi, războiul nuclear nu izbucnise.

În diverse locuri de pe suprafaţa planetei, primatele mari dotate cu inteligenţă detonaseră bombe nucleare. Stratosfera se încălzise considerabil din cauza rămăşiţelor radioactive. Nici vorbă însă de război.

Devi-en sperase din tot sufletul că va fi înlocuit. Era al patrulea căpitan al acestei expediţii de colonizare, dacă putea fi numită aşa după cincisprezece ani de anabioză, şi era destul de mulţumit că va exista şi un al cincilea căpitan. Acum, când planeta natală trimitea un super-administrator care să evalueze personal situaţia, înlocuirea lui nu mai putea întârzia. Grozav!

Stătea pe suprafaţa Lunii în costumul său spaţial şi se gândea la casă, la Hurria. Braţele lungi şi subţiri i se agitau când şi-o amintea, parcă tânjind (datorită milioanelor de ani de instinct) după arborii ancestrali. Era înalt de numai un metru. Prin vizorul căştii, se putea distinge un chip negru şi zbârcit, cu nas cărnos şi mobil, aflat exact în mijlocul feţei. Prin comparaţie cu tenul său, smocul micuţ al bărbii fine părea de albeaţa zăpezii. În partea dorsală a costumului, imediat sub talie, se zărea proeminenţa în care se odihnea confortabil codiţa scurtă şi groasă a hurrienilor.

Desigur, lui Devi-en nu i se părea nimic anormal în aspectul său, deşi era conştient de diferenţa dintre hurrieni şi

alte inteligenţe din galaxie. Numai hurrienii erau atât de mici; numai ei aveau cozi şi erau vegetarieni – numai ei scăpaseră de inevitabilul război nuclear care distrusese toate celelalte specii inteligente cunoscute.

Stătea pe şesul care se întindea atât de mult încât peretele circular (care pe Hurria ar fi fost numit crater, dacă ar fi fost mai mic) era invizibil înapoia orizontului. La adăpostul peretelui sudic al marginii craterului, unde întotdeauna exista o protecţie faţă de razele directe ale soarelui, se dezvoltase un oraş. Începuse bineînţeles ca o tabără temporară, dar, o dată cu anii, fuseseră aduse femei şi se născuseră copii. Acum existau şcoli şi sere complexe, rezervoare mari de apă – tot ceea ce caracteriza o aşezare pe un corp ceresc lipsit de atmosferă.

Era ridicol! Totul pentru că locuitorii unei planete deţineau arme nucleare şi nu voiau să să se angajeze într-un război nuclear.

Super-administratorul, care va sosi în curând, va pune, fără îndoială, aproape imediat, aceleaşi întrebări pe care Devi-en şi le pusese de nenumărate ori.

De ce nu izbucnise un război nuclear?

Devi-en îi privi pe mauvieni mătăhăloşi pregătind terenul de asolizare, netezind asperităţile şi aşternând patul ceramic conceput pentru a absorbi impulsurile câmpului hiperatomic, cu disconfort minim pentru pasagerii navei.

Chiar şi în costumele spaţiale, mauvienii păreau să degaje forţă, însă era numai forţa muşchilor. Înapoia lor, se zărea silueta micuţă a unui hurrian care dădea ordine, pe care mauvienii docili le ascultau. Bineînţeles.

Dintre toate primatele inteligente mari, rasa mauviană îşi plătea onorariile în valuta cea mai neobişnuită – nu sub forma de bunuri materiale, ci cu un procent din chiar membrii ei. Tributul era cât se poate de util, preferabil din multe puncte de vedere oţelului, aluminiului sau medicamentelor rare.

Receptorul lui Devi-en învie, pârâind.

– Am reperat nava, domnule. Va asoliza într-o oră.

– Foarte bine, încuviinţă Devi-en. Imediat după asolizare, pregătiţi-mi maşina să mă ducă la ea.

Nu simţea însă deloc că ar fi fost foarte bine.

***

Super-administratorul apăru flancat de escorta personală formată din cinci mauvieni. Aceştia intrară în oraş o dată cu el, câte unul de fiecare parte, iar trei în spate. Îl ajutară să-şi scoată costumul spaţial, apoi se dezechipară şi ei.

Trupurile lor aproape lipsite de păr, feţele rotunde, cu trăsături grosolane, nasurile lătăreţe şi pomeţii turtiţi erau respingătoare, totuşi nu înfricoşătoare. Deşi mauvienii erau de două ori mai înalţi şi de peste două ori mai voinici decât hurrienii, ochii le erau inexpresivi şi ţinuta complet docilă; ţineau aplecate gâturile brăzdate de vene groase, iar braţele musculoase le atârnau inerte pe lângă corp.

Super-administratorul îi concedie cu un gest scurt şi ei ieşiră. Bineînţeles, nu avea nevoie de protecţia lor, totuşi poziţia sa necesita cinci gărzi de corp şi trebuia să respecte eticheta.

Pe durata mesei şi în timpul interminabilului ritual de bun-venit, nu se discută absolut deloc despre afaceri. La o oră care ar fi fost mai cuvenită pentru somn, super-administratorul îşi trecu degetele prin bărbuţă şi întrebă:

– Cât mai trebuie să aşteptăm pentru planeta aceasta, căpitane?

În mod evident, era bătrân. Părul de pe antebraţe era sur, iar smocurile de la coate aveau aproape albeaţa bărbii.

– Nu pot preciza, Înălţimea Voastră, răspunse Devi-en umil. Ei n-au urmat calea.

– Asta-i foarte clar. Întrebarea este *de ce* n-au urmat-o? Consiliul apreciază că rapoartele dumitale promit multe, dar oferă puţine. Vorbeşti despre ipoteze, însă nu oferi detalii. Pe Hurria, acest lucru ne agasează. Dacă ştii anumite lucruri pe care nu ni le-ai spus, acum este momentul să le aflu.

– Înălţimea Voastră, teoria este greu de dovedit. Nu deţinuserăm experienţă în spionarea unei rase pe o perioadă atât de lungă. Până recent, nu priviserăm acolo unde trebuia. În fiecare an, se sperase că războiul va izbucni în anul următor, şi doar de când am venit eu, în calitate de căpitan, am început să-i studiem pe băştinaşi cu mai multă atenţie. Măcar unul dintre avantajele aşteptării îndelungate a fost faptul că am învăţat unele dintre graiurile lor principale.

– Într-adevăr? Fără să coborâm pe planetă?

– Navele noastre pătrunse în atmosfera planetară în

misiuni de observare, mai cu seamă în primii ani, explică Devi-en, au înregistrat transmisiuni radio-TV. Calculatoarele lingvistice au fost programate să le descifreze şi în ultimul an am încercat să le pricep sensul.

Super-administratorul îl privi fix. Din ţinuta sa, se putea deduce că orice exclamaţie de surpriză ar fi fost inutilă.

– Şi ai aflat ceva interesant?

– Este posibil, Înălţimea Voastră, totuşi cele deduse par atât de stranii, iar fundamentul dovezilor este atât de nesigur încât nu am cutezat să consemnez nimic în rapoartele oficiale.

Super-administratorul înţelesese.

– Ai avea ceva împotrivă să-mi explici ipotezele dumitale... neoficial?

– Cu plăcere, răspunse imediat Devi-en. Se ştie că locuitorii planetei sunt primate mari. În plus, ei dovedesc o natură competitivă.

Celălalt exhală, oarecum uşurat, şi-şi trecu iute limba peste vârful nasului.

– Crezusem, murmură el, că s-ar putea să *nu* fi fost aşa, şi atunci... Continuă, continuă!

– *Au* o natură competitivă, îl asigură Devi-en. Ba chiar într-o măsură mai mare decât media cunoscută de noi.

– Atunci, de ce nu urmează cursul ştiut?

– O fac, până la un punct, Înălţimea Voastră. După obişnuita perioadă de incubaţie, ei au început să dezvolte mecanizarea, iar după aceea omorurile fireşti dintre primatele mari au devenit războaie distrugătoare. Armele nucleare au fost inventate la sfârşitul celui mai recent război pe scară planetară şi războiul a încetat imediat.

Super-administratorul încuviinţă din cap.

– Şi apoi?

– În mod normal, la scurt timp după aceea, ar fi trebuit să se declanşeze un război nuclear, în decursul căruia forţa de distrugere a armelor atomice ar fi crescut rapid. Cu toate acestea, ele ar fi fost utilizate în modalitatea specifică primatelor mari, reducând populaţia la câţiva supravieţuitori înfometaţi pe o planetă distrusă.

– În mod vădit, însă, toate acestea nu s-au petrecut. De ce?

– Eu cred, şovăi Devi-en, că dezvoltarea băştinaşilor s-a

petrecut cu o viteză neobişnuit de mare după începerea mecanizării.

– Şi ce dacă? Ce importanţă are? În felul acesta, au deţinut mai repede arme nucleare.

– Este adevărat. Totuşi, după cel mai recent război la scară planetară, au continuat să creeze arme nucleare cu o viteză la fel de mare. Aici pare a fi problema. Potenţialul distrugător crescuse înainte ca războiul nuclear să poată începe, pentru ca acum să se ajungă la un nivel la care nici primatele mari inteligente nu îndrăznesc să rişte declanşarea unui conflict armat.

Super-administratorul îşi dilată ochişorii negri.

– Asta-i imposibil! Nu mă interesează ce aptitudini tehnice deţin creaturile acestea. Ştiinţa militară avansează rapid numai în decursul războaielor.

– Poate că acest lucru nu-i adevărat în cazul acestor fiinţe. Oricum, se pare că ele *duc* un război – nu unul real, totuşi un război.

– Nu unul real, totuşi un război, repetă super-administratorul sec. Ce-nseamnă asta?

– Nu sunt sigur, îşi legănă Devi-en nasul în semn de exasperare. Aici este punctul în care tentativele mele de a găsi un fir logic în materialele răzleţe pe care le-am cules devin nesatisfăcătoare. Planeta se găseşte într-un aşa-numit "război rece". Nu ştiu ce poate fi, dar îi stimulează cu îndârjire pe băştinaşi să-şi continue cercetările militare, fără a implica distrugerea nucleară.

– Imposibil!

– Planeta este acolo, noi suntem aici şi aşteptăm de cincisprezece ani.

Braţele lungi ale super-administratorului se ridicară şi se încrucişară deasupra capului său, apoi coborâră atingând umerii opuşi.

– În cazul acesta, există un *singur* curs de acţiune. Consiliul a analizat posibilitatea ca pe planetă să se fi atins o stare de echilibru instabil, un fel de pace nesigură care poate oricând degenera într-un război nuclear. Ceva asemănător descrierii dumitale, deşi nimeni n-a sugerat motivele pe care le-ai propus. Totuşi, nu putem îngădui aşa ceva.

– Nu, Înălţimea Voastră?

– Nu, rosti celălalt, părând străbătut de un fior de durere. Cu cât continuă această situaţie incertă, cu atât creşte posibilitatea ca primatele mari să descopere călătoria interstelară. Vor ieşi în galaxie şi vor profita de natura lor înclinată spre concurenţă. Înţelegi?

– Şi?

Super-administratorul îşi afundă capul şi mai mult în braţe, parcă nedorind să audă ceea ce trebuia să spună. Glasul îi răsună înfundat:

– Dacă echilibrul lor este instabil, trebuie să le dăm un impuls, căpitane. Trebuie să-i împingem...

Stomacul lui Devi-en se răscoli şi, brusc, îşi simţi din nou prânzul în fundul gâtului.

– Să-i împingem, Înălţimea Voastră?

Refuza să înţeleagă.

– Trebuie să-i ajutăm să declanşeze războiul nuclear, rosti deschis super-administratorul. Părea la fel de tulburat ca Devi-en, totuşi continuă în şoaptă: Trebuie!

Devi-en de-abia îşi găsi glasul.

– Dar cum se poate face aşa ceva, Înălţimea Voastră?

– Nu ştiu cum. Şi nu mă mai privi *aşa!* Decizia nu-mi aparţine mie, ci Consiliului. Sunt sigur că înţelegi ce s-ar întâmpla cu galaxia, dacă o rasă de primate mari inteligente ar pătrunde în spaţiul cosmic fără să fi fost deja îmblânzită de războiul nuclear.

Devi-en se înfioră la gândul acela. O asemenea forţă de cucerire eliberată în galaxie... Cu toate acestea, insistă:

– Dar *cum* se începe războiul nuclear? *Cum* se procedează?

– Îţi repet că nu ştiu. Totuşi, trebuie să existe o modalitate, poate un... un mesaj pe care să-l trimitem sau... un uragan pe care l-am putea declanşa prin însămânţarea artificială a norilor. Am putea realiza multe chestii cu condiţiile lor climaterice...

– Şi în ce fel ar porni ele un război nuclear?

– Nu ştiu, poate că nu-l vor porni... Am menţionat aspectul respectiv doar ca un posibil exemplu. Primatele mari vor şti însă modalitatea. La urma urmelor, ele demarează conflictele nucleare. Ceva din tiparele gândirii lor ştie răspunsul la întrebarea dumitale. Asta a fost decizia Consiliului.

Devi-en auzi sunetul înfundat al cozii sale care lovea lent în scaun. Încercă s-o oprească, dar nu izbuti.

– Care decizie, Înălţimea Voastră?

– Să răpim o primată mare inteligentă de pe planetă.

– Una sălbatică?

– Deocamdată, pe planetă nu există altele. Evident, una sălbatică.

– Şi ce vă aşteptaţi să ne spună ea?

– Asta nu contează, căpitane. Atâta vreme cât spune suficient despre orice subiect, analiza ne va oferi răspunsul.

Devi-en îşi retrase capul cât putu de mult între omoplaţi. Pielea de la subsuori îi vibra de repulsie. O primată mare sălbatică! Încercă să-şi imagineze una neatinsă de finalul zguduitor al războiului nuclear, neafectată de influenţa civilizatoare a împerecherii eugenice a hurrienilor.

Super-administratorul nu se strădui câtuşi de puţin să ascundă faptul că-i împărtăşea dezgustul, totuşi rosti:

– Va trebui să conduci expediţia de capturare, căpitane. Este spre binele galaxiei.

***

Devi-en văzuse planeta de câteva ori şi de fiecare dată se simţise străbătut de valul unui dor de casă copleşitor.

Era o planetă minunată, mult asemănătoare Hurriei ca dimensiuni şi caracteristici, dar mai sălbatică, mai măreaţă. După pustiul selenar, resimţea vederea ei ca pe un şoc fizic.

Câte alte planete asemănătoare se găseau pe listele conducătorilor Hurriei? se întrebă el. Câte alte planete despre care observatori meticuloşi raportaseră modificări sezoniere ale aspectului exterior ce puteau fi interpretate doar ca fiind determinate de cultivarea câmpiilor, folosită pentru alimentaţie? De câte ori în viitor avea să vină o zi când radioactivitatea din stratosfera uneia dintre aceste planete avea să crească, urmând să fie trimise imediat escadrilele de colonizare?

...Aşa cum se întâmplase cu planeta aceasta.

Încrederea cu care acţionaseră hurrienii era aproape patetică. Devi-en ar fi putut hohoti, citind rapoartele iniţiale, dacă n-ar fi fost el însuşi prins acum în acest proiect. Navetele hurriene de cercetare se apropiaseră de planetă pentru a culege informaţii

geografice, ca să localizeze centrele populate. Desigur, fuseseră văzute, dar ce mai conta? Dintr-o clipă în alta – crezuseră ei – va veni explozia finală.

Dintr-o clipă în alta... Trecuseră însă ani zadarnici şi navetele de cercetare se întrebaseră dacă n-ar fi trebuit să fie mai precaute. Se retrăseseră.

Naveta lui Devi-en acţiona acum cu prudenţă. Membrii echipajului erau cu nervii încordaţi, din cauza caracteristicilor misiunii; nu i-ar fi putut calma nici una dintre asigurările căpitanului că nu se intenţiona să se provoace vreun rău primatei. Chiar şi aşa, nu puteau zori derularea evenimentelor. Trebuiau să se menţină deasupra unei regiuni destul de pustii şi necultivate, cu relief accidentat. Rămaseră zile întregi la o altitudine de cincisprezece kilometri, în vreme ce echipajul devenea tot mai irascibil şi doar impasibilii mauvieni îşi păstrau calmul.

Apoi, instrumentele de observaţie le arătară o creatură, singură pe solul accidentat, cu un baston lung într-o mână şi o raniţă în partea superioară a spinării.

Coborâră rapid, cu viteză supersonică. Devi-en însuşi, cu pielea înfiorată, se afla la comenzile navetei.

În timpul capturării, auziră creatura rostind două remarci distincte: primele comentarii înregistrate pentru utilizarea în analiza mentală.

Cea dintâi, atunci când primata zărise naveta aflată imediat deasupra sa, fusese înregistrată de microfonul multidirecţional. "Dumnezeule! O farfurie zburătoare!"

Devi-en înţelesese ultimele cuvinte; alcătuiau sintagma pentru navetele lor, care devenise răspândită printre primate în acei ani de la început, când hurrienii manifestaseră neglijenţă.

A doua remarcă fusese făcută când creatura sălbatică fusese adusă în navetă, zbătându-se cu o forţă incredibilă, totuşi fără a se putea smulge din strânsoarea de fier a mauvienilor imperturbabili.

Gâfâind, cu nasul cărnos tremurând uşor, Devi-en se apropiase de ea, iar creatura (a cărei faţă neplăcut de spână devenise cumva lucioasă datorită unei secreţii fluide) răcnise: "Să dea dracii, o *maimuţă!*"

Din nou, căpitanul înţelesese partea finală; era cuvântul pentru primatele mici într-unul dintre principalele graiuri vorbite

pe planetă.

Creatura sălbatică era aproape imposibil de abordat. Fusese nevoie de infinită răbdare, înainte de a i se putea vorbi în mod raţional. La început, trecuse printr-un şir de crize de isterie. Îşi dăduse seama aproape imediat că va fi luată de pe Pământ şi nu se comportase deloc aşa cum sperase Devi-en, care crezuse că experienţa va însemna pentru ea o aventură a cunoaşterii. În loc de a fi interesată de cele din jur, vorbea întruna despre progenitura ei şi despre o femelă primată.

Au neveste şi copii, se gândi Devi-en înţelegător, şi, în felul lor, îi iubesc, deşi sunt primate mari.

După aceea, trebui să-l facă să înţeleagă că mauvienii, care-l păzeau şi-l reţineau când devenea violent, nu-l vor răni, că nu va fi vătămat în nici un chip.

Devi-en simţise că-i venea rău la gândul că o fiinţă inteligentă putea fi vătămată de alta. Subiectul era extrem de dificil de discutat, fie şi numai pentru a admite posibilitatea într-atât încât s-o nege hotărât. Creatura trata orice ezitare cu maximă suspiciune. Aşa se comportau primatele mari.

În a cincea zi, când, poate extenuată, creatura rămase liniştită o perioadă îndelungată de timp, stătură de vorbă în cabina lui Devi-en. Brusc, ea se enervă din nou, când hurrianul îi explică, firesc, că aşteptau declanşarea unui război nuclear.

– Aşteptaţi! strigă. Ce vă face atât de siguri că va avea loc?

Evident, Devi-en nu era deloc sigur, dar continuă:

– Întotdeauna există un război nuclear. Scopul nostru este de a vă ajuta după aceea.

– Să ne ajutaţi *după aceea.*

Cuvintele îi deveniră incoerente. Creatura agită violent din braţe şi mauvienii care-o flancau fură nevoiţi s-o imobilizeze cu blândeţe şi s-o scoată de acolo.

Devi-en suspină. Remarcile creaturii se acumulau şi poate că mentalii puteau face ceva cu ele. Propria sa minte neajutorată nu reuşise să deducă nimic.

Între timp, creatura se degrada. Corpul său era aproape în întregime lipsit de păr, un amănunt pe care observaţiile făcute de la distanţă nu-l sesizaseră, atribuindu-l pieilor artificiale purtate de planetari. Procedau aşa fie pentru a-şi asigura căldura, fie din cauza unei repulsii instinctive a acestor

primate mari pentru pielea golaşă. Subiectul ar fi fost interesant de analizat. Mentalii puteau extrage datele relevante din acelaşi set de răspunsuri.

În mod straniu, pe chipul creaturii începuse să apară păr, chiar mai mult decât avea hurrianul, şi de o culoare mai închisă.

Rămânea faptul că băştinaşul nu prospera. Slăbise, fiindcă mânca puţin, şi sănătatea i-ar fi putut fi afectată dacă-l ţineau prea mult timp acolo. Devi-en nu dorea acest lucru.

În ziua următoare, primata păru destul de calmă. Vorbi de-a dreptul cu nerăbdare, abordând imediat subiectul războiului nuclear. Devi-en se gândi că acesta avea o atracţie uluitoare pentru mintea primatelor mari.

– Ai zis, rosti creatura, că războaiele nucleare au loc mereu? Asta înseamnă că există şi alte rase decât voi, noi... şi ei – arătă spre mauvienii din apropiere.

– Există mii de specii inteligente care trăiesc pe mii de planete, răspunse Devi-en. Multe mii.

– Şi toate au avut parte de războiale nucleare?

– Toate care au ajuns la un anumit nivel de tehnologie. Toate, cu excepţia noastră. Noi am fost altfel. Nouă ne-a lipsit competitivitatea. Noi deţinem instinct de cooperare.

– Vrei să spui că ştiţi că războiul nuclear se va declanşa şi nu faceţi nimic?

– Ba *facem,* protestă Devi-en îndurerat. Bineînţeles că facem. Încercăm să ajutăm. În trecutul rasei mele, când am descoperit călătoria spaţială, nu înţelesesem primatele mari. Ele ne respingeau tentativele de prietenie, şi de aceea n-am mai încercat. Am descoperit apoi planete acoperite de ruine radioactive. În cele din urmă, am dat peste o planetă care se afla realmente în toiul unui război nuclear. Am fost îngroziţi, dar n-am putut face nimic. Încet-încet, am învăţat. Acum, suntem pregătiţi ca fiecare planetă pe care o descoperim să se găsească la nivelul nuclear. Avem pregătite echipamentul de decontaminare şi analizoarele eugenice.

– Ce sunt analizoarele eugenice?

Devi-en construise expresia prin analogie cu ceea ce ştia despre graiul creaturii. Acum, explică precaut:

– Îndrumăm împerecherile şi sterilizările, pentru a înlătura, pe cât posibil, elementul competitiv din supravieţuitori.

Pentru o clipă, crezu că creatura va redeveni violentă. Ea

întrebă însă cu glas scăzut:

– Vrei să zici că-i faceţi docili, ca pe ăştia?

Indică din nou spre mauvieni.

– Nu, nu. Ei sunt diferiţi. Mai exact, facem posibil ca, sub îndrumarea noastră, supravieţuitorii să fie mulţumiţi cu o societate paşnică, neinteresată de expansiune, neagresivă. Rasele competitive s-au autodistrus, neavând aşa ceva, şi s-ar autodistruge din nou.

– Şi voi ce aveţi de câştigat?

Devi-en privi gânditor creatura. Era realmente necesar să explice plăcerile fundamentale ale vieţii?

– Ţie nu-ţi face plăcere s-ajuţi pe cineva? întrebă el.

– Haide, haide! Pe lângă asta, ce aveţi de câştigat?

– Evident, există anumite contribuţii pentru Hurria.

– Aha!

– O recompensă pentru salvarea speciei mi se pare corectă, protestă Devi-en, şi există cheltuieli ce trebuie recuperate. Contribuţia nu-i mare şi depinde de fiecare caz în parte. De la o planetă a pădurilor, poate fi vorba despre o aprovizionare anuală cu lemn, de la alta cu săruri de mangan... În cazul mauvienilor, ale căror planete sunt sărace, ei s-au oferit să ne asigure un anumit număr de indivizi, pe care să-i folosim acolo unde avem nevoie. Sunt extrem de puternici, chiar şi pentru primatele mari, şi îi tratăm fără dureri, cu medicamente anticerebrale...

– Ca să faceţi din ei nişte zombi!

Devi-en ghici înţelesul termenului şi protestă indignat:

– Câtuşi de puţin! Doar ca să fie mulţumiţi cu rolul acesta şi să uite de planetele lor natale. Nu am dori să fie nefericiţi. Sunt fiinţe inteligente!

– Cum aţi proceda în cazul Pământului, dacă ar izbucni un război?

– Am avut la dispoziţie cincisprezece ani ca să decidem cursul de acţiune. Planeta voastră este foarte bogată în minereuri de fier şi şi-a dezvoltat o excelentă tehnologie metalurgică. Cred că pentru voi contribuţia ar consta în oţel. – Suspină. – În cazul vostru, însă, contribuţia nu ne-ar amortiza cheltuielile. Am aşteptat cel puţin zece ani mai mult decât era necesar.

– Câte rase vă plătesc în felul acesta? întrebă creatura.

– Nu cunosc numărul exact. Oricum, mai mult de o mie.

– Aşadar, sunteţi un fel de stăpâni ai galaxiei, nu? O mie de planete se distrug ca să contribuie la bunăstarea voastră. Să ştiţi că mai sunteţi ceva! (Glasul primatei se înălţa, ascuţit.) Sunteţi nişte corbi!

– Corbi? repetă Devi-en, căutând să plaseze cuvântul în context.

– Mâncători de leşuri. Păsări care aşteaptă ca un animal amărât să moară de sete în deşert, iar apoi coboară să-i devoreze stârvul.

Devi-en simţi că-l apucă leşinul la auzul descrierii.

– Nu, şopti el, nu, noi *ajutăm* speciile.

– Aşteptaţi începerea războiului, exact ca nişte corbi. Dacă doriţi să fiţi de ajutor, preveniţi războiul. Nu-i salvaţi doar pe supravieţuitori. Salvaţi-i pe toţi.

Coada lui Devi-en zvâcni de aţâţare.

– Cum să prevenim un război? Îmi poţi spune?

Prevenirea războiului nu era altceva decât reversul declanşării lui. Aflând un proces, celălalt devenea evident.

Primata sălbatică şovăia însă. În cele din urmă, rosti:

– Coboară pe Pământ. Explică situaţia.

Devi-en simţi o dezamăgire profundă. Nu reuşise. În plus...

– Să coborâm printre voi? Imposibili

Pielea i se înfioră într-o duzină de locuri la ideea de a se amesteca printre miliardele de sălbatici neîmblânziţi.

Poate că expresia lui de oroare fusese atât de pronunţată şi imposibil de interpretat greşit încât sălbaticul o putuse identifica, în ciuda barierelor dintre speciile lor. Încercă să se repeadă asupra hurrianului şi trebui să fie prins practic în mijlocul saltului de către un mauvian, care-l imobiliză printr-o flexare lipsită de efort a muşchilor.

– Nu! răcni sălbaticul. Voi staţi aici şi aşteptaţi. Corbilor! Corbilor! *Corbilor!*

Abia după câteva zile, Devi-en găsi forţa de a-l revedea pe sălbatic. Fusese chiar pe punctul de a fi nerespectuos faţă de super-administrator, când acesta insistase că nu deţinea suficiente date pentru o analiză completă a şablonului mental al primatelor sălbatice.

– Bănuiesc, totuşi, că datele existente ar fi de ajuns

pentru a găsi o soluţie la problema noastră, pufnise îndrăzneţ Devi-en.

Nasul celuilalt tremurase şi limba sa trandafirie îl linsese meditativ.

– O soluţie, poate, dar eu nu m-aş putea încrede în orice soluţie. Ne confruntăm cu o specie extrem de neobişnuită. Ştim deja acest lucru. Nu ne putem permite să greşim... Există, desigur, posibilitatea ca să fi dat peste un individ foarte inteligent. Sau... se poate ca aceasta să fie media de inteligenţă a rasei.

Super-administratorul păruse tulburat de posibilitatea respectivă.

– A descris o imagine oribilă a… a acelei păsări… care…

– Corb.

– Care punea întreaga noastră misiune într-o lumină deformată. De atunci, n-am mai putut mânca sau dormi normal. Mă tem chiar că voi fi nevoit să solicit înlocuirea…

– Nu înainte de a termina ceea ce ne-am propus, îl întrerupsese super-administratorul ferm. Crezi că pe mine mă încântă imaginea... mâncătorului de stârvuri? *Trebuie* să aduni mai multe date.

În cele din urmă, Devi-en încuviinţase. Desigur, înţelesese. Super-administratorul nu era mai doritor decât oricare alt hurrian să provoace un război nuclear. Amâna cât mai mult posibil momentul deciziei.

Devi-en se pregătise pentru încă o discuţie cu sălbaticul. Avea să se dovedească una complet insuportabilă, şi ultima.

***

Sălbaticul avea o vânătaie pe obraz, de parcă li se opusese din nou mauvienilor. De fapt, Devi-en era sigur că aşa se petrecuse. O făcuse în repetate rânduri şi mauvienii, în ciuda strădaniilor de a nu-l vătăma, îl învineţiseră uneori. S-ar fi aşteptat ca sălbaticul să se potolească, dându-şi seama de eforturile lor de a nu-i pricinui vreun rău. În loc de aşa ceva, se părea că certitudinea siguranţei îl îmboldea spre sporirea rezistenţei.

"Speciile de primate mari sunt cu adevărat feroce", se gândi trist Devi-en.

Vreme de peste o oră, discuţia nu abordă decât lucruri

lipsite de importanţă, pentru ca brusc sălbaticul să rostească beligerant:

– De câtă vreme ziceai că sunteţi aici?

– Au trecut cincisprezece ani de-ai voştri.

– Aşa-i. Primele farfurii zburătoare au fost văzute imediat după Al Doilea Război Mondial. Cât mai durează până la declanşarea conflictului nuclear?

– Am vrea s-o ştim şi noi, răspunse Devi-en automat şi se opri brusc.

– Crezusem că-i inevitabil. Data trecută ai spus că aţi stat cu zece ani prea mult. V-aţi aşteptat ca războiul să izbucnească acum zece ani, nu?

– Nu pot discuta subiectul acesta.

– Nu? răcni sălbaticul. Şi ce intenţionaţi să faceţi? Cât o să mai aşteptaţi? De ce nu-i daţi un mic impuls? Nu mai aşteptaţi, corbilor! Declanşaţi un război!

Devi-en sări în picioare.

– Ce spui?

– Ce altceva aşteptaţi, fu... – Se înecă, şuierând o imprecaţie complet neinteligibilă, apoi continuă cu răsuflarea tăiată: Nu asta fac corbii când un nefericit de animal sau de om moare prea încet? Ei nu pot aştepta. Coboară şi-i ciugulesc ochii. Aşteaptă până-i neajutorat şi apoi îl împing peste ultimul prag.

Devi-en ordonă evacuarea lui imediată şi reveni în cabina sa, unde zăcu ore întregi. În noaptea aceea, nu închise ochii. Cuvântul "corbi" îi răsuna întruna în urechi şi imaginea finală îi dansa pe retine.

***

– Înălţimea Voastră, rosti ferm Devi-en, nu mai pot vorbi cu sălbaticul. Dacă aveţi nevoie de date suplimentare, nu vă pot ajuta.

Super-administratorul părea încercănat.

– Ştiu. Povestea cu corbii... E foarte greu de suportat. Observă, totuşi, că ideea nu l-a afectat pe el. Primatele mari sunt imune la asemenea lucruri, sunt mai călite, mai rezistente. Face parte din modul lor de gândire. Oribil!

– Nu mai pot culege informaţii.

– Nu-i nimic. Înţeleg... În plus, fiecare informaţie

suplimentară nu face decât să confirme răspunsul preliminar, cel despre care crezusem că era doar temporar, cel despre care realmente sperasem să fie doar temporar. – Îşi îngropă capul sub braţele sure. – Există o modalitatea prin care putem provoca începerea unei conflagraţii nucleare.

– Da? Ce trebuie făcut?

– Este ceva foarte direct, foarte simplu. Ceva la care eu nu m-aş fi putut gândi niciodată. Nici tu.

– Ce anume, Înălţimea Voastră?

Simţea un groaznic fior de anticipaţie.

– Ceea ce menţine pacea acum este faptul că nici una dintre cele două tabere, aproape egale, nu cutează să-şi asume responsabilitatea declanşării războiului. Dacă una dintre tabere ar face-o, cealaltă – s-o recunoaştem deschis – ar replica fără milă.

Devi-en aprobă în tăcere.

– Dacă o singură bombă nucleară ar cădea pe teritoriul uneia dintre tabere, continuă super-administratorul, aceasta ar presupune imediat că a fost atacată de cealaltă facţiune. Ar considera că-i prea periculos să aştepte alte eventuale atacuri. În numai câteva ore, ar replica printr-un atac masiv. Adversarii ar răspunde la rândul lor. În câteva săptămâni, totul s-ar sfârşi.

– Dar cum să determinăm una dintre tabere să lanseze acea primă bombă?

– Nu-i nevoie s-o lanseze, căpitane. Asta-i chiar ideea. Noi înşine lansăm prima bombă.

– Ce-e? se clătină Devi-en.

– Exact. Analizează mintea unei primate mari şi răspunsul apare de la sine.

– Dar cum putem face aşa ceva?

– Asamblăm o bombă. Asta-i simplu. Coborâm cu o navetă şi o aruncăm peste o zonă locuită...

– Locuită?

Super-administratorul îşi feri privirea şi mormăi:

– Altfel, nu obţinem acelaşi efect.

– Înţeleg, spuse Devi-en.

Îşi imagina corbi; o făcea fără să se poată împotrivi. Erau nişte păsări mari, cu solzi (aidoma micuţelor zburătoare inofensive de pe Hurria, dar incomparabil mai mari), cu aripi pieloase şi gheare lungi şi ascuţite ca briciul, coborând în

cercuri, ciugulind ochii muribunzilor.

Îşi acoperi ochii cu palma. Tremurând, întrebă:

– Cine va pilota naveta? Cine va lansa bomba?

Acum glasul super-administratorului nu se auzi mai tare decât al lui Devi-en.

– Nu ştiu.

– Eu n-o s-o fac. Nu pot. Nu există nici un hurrian care ar putea s-o facă, pentru nici un preţ.

Super-administratorul se legănă înainte şi înapoi, cu o expresie nefericită întipărită pe chip.

– Poate că li s-ar putea ordona mauvienilor...

– Cine să le ordone aşa ceva?

– Voi apela Consiliul, suspină super-administratorul. Poate că ei au mai multe date. Poate că vor sugera ceva.

***

De aceea, după aproape cincisprezece ani, hurrienii îşi demontau baza de pe faţa întunecată a Lunii.

Nu realizaseră nimic. Primatele mari de pe planetă nu începuseră un război nuclear; poate că nu aveau s-o facă niciodată.

Şi în ciuda ororilor care puteau urma, Devi-en se simţea străbătut de o fericire fără margini. Nu avea nici un sens să se gândească la viitor. Principalul era prezentul, în care el scăpa de cea mai oribilă dintre toate planetele oribile.

Privi Luna îndepărtându-se şi micşorându-se până la dimensiunile unui punctuleţ de lumină, o dată cu planeta şi cu însuşi soarele sistemului, şi pierzându-se printre constelaţii.

De-abia atunci simţi şi altceva decât uşurare. De-abia atunci simţi primul fior de ar-fi-fost-posibil.

– Ar fi fost posibil, se adresă el super-administratorului, ca deznodământul să fie altul, dacă am fi avut mai multă răbdare. Poate că, în cele din urmă, ar fi început războiul nuclear.

– Mă-ndoiesc, replică celălalt. Analiza mentală a...

Se opri şi Devi-en pricepu. Sălbaticul fusese readus pe planetă cu un minim de vătămări. Evenimentele din săptămânile de detenţie îi fuseseră şterse din minte. Fusese plasat lângă o localitate micuţă, nu departe de locul unde fusese găsit iniţial. Tovarăşii săi aveau să presupună că se rătăcise. Slăbiciunea

vânătăile, amnezia aveau să fie puse pe seama dificultăţilor prin care trecuse.

Dar dezastrul făcut de *el*...

Dacă nu l-ar fi adus deloc pe Lună... Poate că atunci s-ar fi împăcat cumva cu posibilitatea declanşării unui război. Poate că s-ar fi gândit cumva la ideea lansării unei bombe şi ar fi conceput un sistem indirect, telecomandat de la mare depărtare.

Imaginea stârnită de descrierea corbului de către sălbatic oprise totul. Ea îi distrusese pe Devi-en şi pe super-administrator. Când toate datele fuseseră expediate spre Hurria, efectul asupra Consiliului fusese la fel de profund. Ordinul de demontare al Bazei nu întârziase.

– N-o să mai particip niciodată la colonizări, spuse Devi-en.

– Este posibil, zise super-administratorul pe un ton sumbru, ca nici unul dintre noi să n-o mai facă vreodată. Sălbaticii de pe planeta aceea vor ieşi în spaţiu, iar extinderea primatelor mari şi a gândirii lor în galaxie va însemna sfârşitul... sfârşitul...

Nasul lui Devi-en tremură. Sfârşitul tuturor... sfârşitul tuturor lucrurilor bune pe care Hurria le făcuse în galaxie şi al tuturor lucrurilor bune pe care ar fi continuat să le facă în viitor.

– Ar fi trebuit să lansăm..., începu el, dar nu termină fraza.

Ce rost avea s-o spună? Oricum, n-ar fi putut lansa bomba. Dacă ar fi putut s-o facă, ar fi gândit ei înşişi în maniera primatelor mari... şi existau lucruri şi mai rele decât simplul sfârşit al tuturor.

Devi-en se gândi la corbi.

CORECTORUL

[din volumul de povestiri „Povestiri cu roboţi” – The Rest of the Robots]

Corporaţia de Roboţi şi Oameni Mecanici din Statele Unite, ca inculpat în proces, avea suficientă influenţă pentru a obţine o judecată cu uşile închise, fără juriu.

Universitatea de Nord-Est nici n-a încercat să împiedice asta. Membrii consiliului de administraţie ştiau foarte bine cum ar reacţiona publicul faţă de orice chestiune ce implica purtarea incorectă a unui robot, oricât de rare ar fi fost aceste cazuri. De asemenea, le era clar că o revoltă anti-robot putea deveni, pe negândite, o revoltă anti-ştiinţă.

Guvernul, reprezentat în acest proces de judecătorul Harlow Shane, era la fel de doritor ca toată încurcătura să se termine în linişte. Atât Corporaţia, cât şi lumea academică, erau oameni cărora nu era bine să te împotriveşti.

Judecătorul Shane spuse:

– Deoarece nu sunt de faţă nici presa, nici publicul sau juriul, să ne formalizăm cât mai puţin, domnilor, şi să trecem la fapte.

Spunând asta, zâmbi cu răceală, probabil fără prea mare speranţă că solicitarea lui va avea vreun efect, şi îşi trase roba ca să se aşeze mai comod. Faţa îi era potrivit de rumenă, bărbia rotundă şi moale, nasul lat, iar ochii, deschişi la culoare şi mari. Una peste alta, nu era un chip cu prea multă măreţie judecătorească, şi el ştia asta.

Barnabas H. Goodfellow*, profesor de fizică la Universitatea de Nord-Est, depuse întâi jurământul, pronunţând cuvintele obişnuite cu o expresie care îi contrazicea numele[3].

După întrebările obişnuite de început, acuzarea îşi vârî mâinile adânc în buzunare şi spuse:

– Domnule profesor, când vi s-a adus pentru prima oară la cunoştinţă posibilitatea de a folosi robotul EZ-27 şi cum?

Faţa mică şi colţuroasă a domnului profesor Goodfellow căpătă o expresie jenată, nu cu mult mai binevoitoare decât cea

* good fellow (engl.) — (om) prietenos, jovial, sociabil

precedentă. El spuse:

– Avusesem unele contacte profesionale şi câteva relaţii sociale cu dr. Alfred Lanning, directorul cercetării de la Corporaţie. Eram înclinat să-l ascult cu oarecare bunăvoinţă când am primit o sugestie mai degrabă ciudată din partea lui, pe trei martie anul trecut...

– 2033?

– Exact,

– Scuzaţi-mă pentru întrerupere. Vă rog să continuaţi.

Profesorul încuviinţă cu răceală, se încruntă pentru a se concentra asupra faptelor şi începu să vorbească.

***

Profesorul Goodfellow privi robotul oarecum stingherit. Fusese adus în camera anexă de la subsol într-o ladă, conform instrucţiunilor referitoare la transportul roboţilor pe suprafaţa Pământului.

Ştia că urmează să vină; nu era deci nepregătit. Din clipa primului telefon al dr. Lanning, pe trei martie, se simţise cedând în faţa puterii de convingere a celuilalt şi acum, ca rezultat inevitabil, se găsea faţă în faţă cu un robot.

Cum stătea acolo, la o aruncătură de băţ, părea neobişnuit de mare.

Alfred Lanning îi aruncă robotului o privire pătrunzătoare, de parcă ar fi vrut să se convingă că nu s-a stricat în timpul transportului. Apoi îşi întoarse sprâncenele fioroase şi claia de păr alb înspre profesor:

– Acesta este robotul EZ-27, primul de acest tip disponibil pentru folosinţă publică.

Se întoarse către robot:

– Acesta este profesorul Goodfellow, Easy.

Easy vorbi fără să se mişte, dar atât de prompt, încât profesorul se sperie:

– Bună ziua, domnule profesor.

Easy avea aproape doi metri şi jumătate în înălţime şi proporţiile unui om – ăsta era întotdeauna punctul forte pentru vânzările Corporaţiei. Acesta şi faptul că aveau funcţiile principale imprimate în creierul pozitronic creaseră un adevărat monopol asupra roboţilor şi un cvasimonopol asupra

calculatoarelor în general.

Cei doi oameni care scoseseră robotul din ladă plecaseră, iar profesorul privi de la Lanning la robot şi din nou spre Lanning:

– Sunt sigur că nu e periculos.

Nu părea prea sigur.

– Mai puţin periculos decât mine, spuse Lanning. Eu aş putea fi convins să te lovesc. Easy nu poate. Presupun că ştii cele Trei Legi ale Roboticii.

– Da, desigur, spuse Goodfellow.

– Sunt incluse în tiparele pozitronice ale creierului şi trebuie respectate. Prima Lege, regula principală a existenţei robotului, apără viaţa şi bunăstarea tuturor oamenilor.

Făcu o pauză, îşi şterse bărbia, apoi adăugă:

– Dacă am putea, am vrea să convingem tot Pământul de asta.

– Doar că pare înspăimântător.

– Nu-i nimic. Dar oricum ar părea, vei vedea că este folositor.

– Nu prea ştiu în ce fel. Discuţiile noaste n-au fost prea clare în această privinţă. Am fost totuşi de acord să arunc o privire asupra obiectului şi asta şi fac.

– Vom face mai mult decât să aruncăm o privire, domnule profesor. Aţi adus o carte?

– Am adus.

– Pot s-o văd?

Profesorul Goodfellow se aplecă fără să-şi ia ochii de pe apariţia din metal cu formă omenească din faţa lui. Din servieta de la picioare scoase o carte.

Lanning întinse mâna după ea şi se uită pe cotor:

– *Chimia fizică a electroliţilor în soluţie.* Destul de bine, domnule. Aţi ales-o chiar dumneavoastră, la întâmplare. Acest text n-a fost sugestia mea. Aşa e?

– Da.

Lanning îi dădu cartea robotului EZ-27.

Profesorul tresări:

– Nu! E o carte valoroasă!

Lanning îşi înălţă sprâncenele şi acestea arătau ca o glazură păroasă de nucă de cocos. Spuse:

– Easy nu are deloc de gând să rupă cartea în două, ca

faptă de vitejie, vă asigur. Poate să umble cu o carte la fel de atent ca şi dumneavoastră. Continuă, Easy.

– Mulţumesc, domnule, spuse Easy.

Apoi, răsucind uşor mormanul de metal, adăugă:

– Cu permisiunea dumneavoastră, domnule profesor Goodfellow.

Profesorul se holbă, apoi spuse;

– Da... da, desigur.

Mişcându-şi încet şi sigur degetele, Easy întorcea paginile cărţii, privind pagina din stânga, apoi pe cea din dreapta; întorcea pagina, privea la stânga, apoi la dreapta; întorcea pagina şi aşa mai departe, minute în şir.

Conştiinţa puterii lui părea să micşoreze până şi încăperea mare, cu pereţi din ciment, în care se aflau, şi să-i reducă pe cei doi oameni ce-l urmăreau la ceva mult mai mic decât mărimea naturală.

Goodfellow murmură:

– Lumina nu e prea bună.

– Nu-i nimic.

Apoi, ceva mai tăios:

– Dar ce face?

– Răbdare, domnule.

În sfârşit, fu întoarsă şi ultima pagină. Lanning întrebă:

– Ei, Easy?

Robotul spuse:

– Este o carte foarte corectă şi sunt puţine lucruri de semnalat. Pe rândul 22, pagina 27, cuvântul "pozitiv" este scris p-o-i-z-t-i-v. Virgula din rândul 6, pagina 32 este inutilă, în timp ce ar fi trebuit pusă una pe rândul 13 de la pagina 54. Semnul plus din ecuaţia XIV-2 de la pagina 337 ar trebui să fie minus, dacă trebuie să corespundă cu celelalte ecuaţii...

– Stai! Stai! strigă profesorul. Ce face?

– Face? îl îngână Lanning, dintr-o dată nervos. Păi, omule, a şi făcut! A corectat cartea.

– A corectat-o?

– Da. În scurtul timp care i-a trebuit ca să întoarcă paginile, a observat toate greşelile de scriere, gramatică şi punctuaţie. A observat greşeli în ordinea cuvintelor şi a descoperit nepotriviri. Şi va reţine aceste informaţii, la perfecţie, un timp nedefinit.

Gura profesorului era deschisă. Se îndepărtă repede de Lanning şi de Easy şi se înapoie la fel de repede. Îşi încrucişă braţele pe piept şi îi privi. În cele din urmă, spuse:

– Adică, ăsta e un robot pentru corectură?

– Printre altele, încuviinţă Lanning.

– Dar de ce mi-l arătaţi mie?

– Ca să mă ajutaţi să-i conving pe cei de la universitate să-l ia şi să-l întrebuinţeze.

– *Pentru* corecturi?

– Printre altele, repetă Lanning răbdător.

Profesorul îşi încreţi faţa ciupită într-un fel de neîncredere amară:

– Dar e ridicol!

– De ce?

– Universitatea n-o să-şi poată permite niciodată să cumpere această jumătate de tonă... cred că are pe puţin atât... acest corector de jumătate de tonă.

– Nu face numai corectură. Pregăteşte rapoarte din ciorne, completează formulare, serveşte drept dosar cu memorie perfectă, sortează hârtii...

– Fleacuri!

***

Lanning spuse:

– Deloc, aşa curţi o să vă arăt într-o clipă. Dar cred că putem vorbi despre asta mai confortabil în biroul dumneavoastră, dacă nu aveţi nimic împotrivă.

– Nu, sigur că nu, începu profesorul, mecanic, şi făcu un pas ca şi cum ar fi vrut să se întoarcă. Apoi izbucni:

– Dar robotul... nu putem lua robotul. Zău, doctore, va trebui să-l împachetaţi la loc.

– E timp destul. Îl putem lăsa pe Easy aici.

– Nesupravegheat?

– De ce nu? Ştie unde trebuie să stea. Domnule profesor Goodfellow, trebuie să înţelegeţi că un robot este mult mai de încredere decât o fiinţă umană.

– Dar eu răspund pentru orice stricăciune...

– Nu va fi nici o stricăciune, vă garantez. Uitaţi, suntem după orele de program. Îmi închipui că nu mai aşteptaţi pe

nimeni aici, până mâine dimineaţă. Camionul şi cei doi oameni ai mei sunt afară. Corporaţia îşi asumă răspunderea pentru orice neplăcere ar apărea. Nu va apărea nici una. Numiţi asta o demonstraţie de încredere în robot.

Profesorul se lăsă condus afară din depozit. Nu se simţi pe de-a-ntregul liniştit nici în propriul birou, cu cinci etaje mai sus. Cu o batistă albă îşi şterse picăturile de sudoare de pe frunte.

– După cum ştiţi foarte bine, dr. Lanning, există legi împotriva folosirii roboţilor pe suprafaţa Pământului, atrase el atenţia.

– Legile, domnule profesor Goodfellow, nu sunt simple. Roboţii nu pot fi folosiţi pe străzile publice sau în clădirile publice. Nu pot fi folosiţi pe terenuri particulare sau în clădiri particulare decât cu anumite restricţii care, de obicei, se dovedesc prohibitive. Totuşi, universitatea este o instituţie mare şi particulară, care are de obicei tratament preferenţial. Dacă robotul este folosit într-o singură cameră, doar în scopuri teoretice, dacă se respectă anumite restricţii şi dacă oamenii care au ocazia să intre în încăpere cooperează pe deplin, ne încadrăm în lege.

– Dar atâta bătaie de cap doar pentru nişte corecturi?

– Aplicaţiile sunt infinite, domnule profesor. Până acum, munca roboţilor a fost folosită doar pentru a uşura munca fizică. Nu există oare şi trudă intelectuală? Când un profesor, capabil de cea mai folositoare gândire creatoare, este obligat să petreacă două săptămâni obositoare verificând corectitudinea rândurilor tipărite, iar eu vă ofer o maşină care poate face asta în treizeci de minute, astea sunt fleacuri?

– Dar preţul...

– Preţul nu trebuie să vă preocupe. Nu-l puteţi cumpăra pe EZ-27. Corporaţia nu-şi vinde produsele. Dar universitatea poate să-l închirieze pe EZ-27 pentru o mie de dolari pe an – mult mai puţin decât preţul unui singur spectrograf cu microunde cu adaptare pentru înregistrare continuă.

Goodfellow părea buimăcit. Lanning exploată acest avantaj, spunând:

– Vă rog doar să-l propuneţi grupului care ia deciziile aici. Aş fi bucuros să le vorbesc, dacă doresc mai multe informaţii.

– Păi, spuse Goodfellow cu îndoială, pot să-l prezint la

şedinţa de săptămâna viitoare a Senatului. Totuşi, nu vă pot promite mare lucru.

– Desigur, spuse Lanning.

***

Avocatul apărării era scund şi masiv şi avea o atitudine arogantă, al cărei efect era scoaterea în evidenţă a bărbiei lui duble. Se uită fix la profesorul Goodfellow, odată ce martorul îi fusese predat, şi spuse:

– Cam uşor aţi fost de acord, nu-i aşa?

Profesorul zise iute:

– Cred că eram nerăbdător să scap de dr. Lanning. Aş fi fost de acord cu orice.

– Cu intenţia de a renunţa la idee după plecarea lui?

– Păi...

– Cu toate acestea aţi prezentat problema într-o şedinţă a Consiliului de administraţie al Senatului Universităţii.

– Da, am prezentat-o.

– Aşa că aţi aprobat, cu bună credinţă, sugestiile dr. Lanning. Doar nu glumeaţi. De fapt, aţi fost de acord din toată inima, nu-i aşa?

– Am respectat doar procedurile obişnuite.

– De fapt, nu eraţi atât de supărat în privinţa robotului, aşa cum Pretindeţi acum că aţi fi fost. Cunoaşteţi cele Trei Legi ale Roboticii şi le cunoşteaţi în timpul întrevederii cu dr. Lanning.

– Ei bine, da.

– Şi aţi fost întru totul de acord să lăsaţi un robot în libertate şi nesupravegheat.

– Dr. Lanning m-a asigurat...

– Cu siguranţă că nu aţi fi acceptat asigurările lui dacă aţi fi avut cea mai mică bănuială că robotul ar putea fi cât de cât periculos.

Profesorul începu, tăios:

– Am toată încrederea în cuvântul...

– Asta-i tot, spuse apărarea pe neaşteptate.

În timp ce profesorul Goodfellow, mai mult decât şifonat, luă loc, judecătorul Shane se aplecă înainte şi spuse:

– Deoarece nu sunt robotician, aş fi foarte recunoscător

să ştiu exact ce sunt cele Trei Legi ale Roboticii. Ar fi amabil dr. Lanning să le citeze, în folosul instanţei?

Dr. Lanning păru efectiv uluit. Aproape că îşi ciocni capul de cel al femeii cu părul cărunt de lângă el. Apoi se ridică şi femeia privi şi ea în sus, fără nici o expresie. Dr. Lanning spuse:

– Foarte bine, domnule judecător.

Făcu o pauză, ca şi cum ar fi avut de gând să se lanseze într-o cuvântare, şi spuse, cu o claritate plină de zel:

– Prima Lege: un robot nu are voie să facă rău unei fiinţe umane sau, prin inacţiune, să permită ca unei fiinţe umane să i se facă rău. A Doua Lege: un robot trebuie să se supună ordinelor date lui de fiinţele umane, cu excepţia cazurilor când aceste ordine vin în contradicţie cu Prima Lege. A Treia Lege: un robot trebuie să-şi protejeze propria existenţă, atât timp cât acest lucru nu intră în contradicţie cu Prima sau cu a Doua Lege.

– Înţeleg, spuse judecătorul, notând rapid. Aceste Legi sunt încorporate în orice robot, nu-i aşa?

– În fiecare. Asta poate fi confirmat de orice robotician.

– Şi, concret, în robotul EZ-27?

– Da, domnule judecător.

– Probabil că vi se va cere să repetaţi aceste declaraţii sub jurământ.

– Sunt gata s-o fac, domnule judecător.

Se aşeză din nou.

Dr. Susan Calvin, robopsiholog şef al Corporaţiei – femeia cu părul cărunt de lângă Lanning – îşi privi şeful direct fără bunăvoinţă, dar de regulă nu manifesta bunăvoinţă faţă de nici o fiinţă omenească. Spuse:

– Mărturia lui Goodfellow a fost adevărată, Alfred?

– Absolut, bombăni Lanning. Nu era chiar atât de nervos în privinţa robotului şi era destul de nerăbdător să facă afaceri cu mine, când a auzit preţul. Dar nu pare să fie nici o denaturare radicală.

Dr. Calvin spuse gânditoare:

– Ar fi fost mai înţelept să punem un preţ mai mare de o mie.

– Eram nerăbdători să-l plasăm pe Easy.

– Ştiu. Poate prea nerăbdători. Vor face să pară că am avut un motiv ascuns.

Lanning era exasperat:

– Am avut. Am recunoscut asta la şedinţa Senatului Universităţii.

– Pot face să pară că am mai avut un motiv, pe lângă cel pe care l-am recunoscut.

Scott Robertson, fiul întemeietorului Corporaţiei de Roboţi din Statele Unite şi încă deţinător al majorităţii acţiunilor, se aplecă din cealaltă parte a dr. Calvin şi spuse într-un fel de şoaptă răstită:

– De ce nu-l aduceţi pe Easy să vorbească, să ştim cum stăm?

– Ştii că nu poate vorbi despre asta, domnule Robertson.

– Obligaţi-l. Sunteţi psiholog, dr. Calvin. *Obligaţi-l!*

– Dacă eu sunt psihologul, domnule Robertson, spuse Susan Calvin cu răceală, lăsaţi-mă pe mine să hotărăsc. Robotul meu nu va fi *obligat* să facă nimic, cu preţul avarierii lui.

Robertson se încruntă şi ar fi răspuns, dar judecătorul Shane bătea cu ciocănelul într-un mod politicos şi tăcură în silă.

Francis J. Hart, şeful Departamentului de Engleză şi decan al facultăţii, era la bară. Era un om rotofei, îmbrăcat pedant, în haine negre cu o croială conservatoare, şi avea câteva şuviţe de păr ce-i traversau creştetul roz. Se rezemă în scaunul martorului, cu mâinile încrucişate simplu în poală şi etalând, din când în când, un zâmbet cu buzele strânse. El spuse:

– Primul meu contact cu problema robotului EZ-27 a fost cu ocazia sesiunii Comitetului Executiv al Senatului Universităţii, când acest subiect a fost prezentat de domnul profesor Goodfellow. După aceea, pe zece aprilie anul trecut, am avut o şedinţă specială pe această temă, pe care am prezidat-o eu.

–S-a întocmit procesul-verbal al şedinţei Comitetului Executiv? Al şedinţei speciale, adică?

– Păi, nu. A fost o şedinţă foarte neobişnuită.

Decanul zâmbi scurt:

– Ne-am gândit să rămână confidenţială.

– Ce s-a aflat la şedinţă?

***

Decanul Hart nu se simţea foarte bine ca preşedinte al acestei şedinţe. Nici ceilalţi membri adunaţi *nu* păreau foarte calmi. Doar dr. Lanning era împăcat cu el însuşi. Înfăţişarea lui

deşirată şi claia de păr alb care îl încununa îi amintea lui Hart de portretele lui Andrew Jackson.*

Mostre ale muncii robotului erau împrăştiate în mijlocul mesei, iar în mâinile profesorului de chimie fizică Minott se afla copia unui grafic întocmit de robot. Buzele chimistului erau strânse, în semn de evidentă aprobare.

Hart îşi drese vocea şi spuse:

– Pare să nu fie nici o îndoială că robotul poate efectua anumite munci de rutină cu suficientă competenţă. M-am uitat peste astea, de exemplu, chiar înainte de a veni aici, şi e foarte greu să găseşti greşeli.

Luă o coală editorială, de vreo patru ori mai lungă decât o pagină de carte obişnuită. Era o coală de şpalt, care trebuia să fie corectată de autori înainte ca textul să fie aranjat în pagină. Pe ambele margini ale şpaltului erau semne de corectură, clare şi extraordinar de lizibile. Din când în când câte un cuvânt era barat, iar pe margine era înlocuit cu un cuvânt nou, scris atât de fin şi de clar, încât ar fi putut fi luat cu uşurinţă drept cuvânt tipărit. Unele corecturi erau cu culoare albastră, ca să arate că greşeala iniţială fusese a autorului, câteva cu roşu, când greşise tipograful.

– De fapt, spuse Lanning, este aproape imposibil să găsiţi vreo greşeală, dr. Hart. Sunt sigur că toate corecturile sunt perfecte, în măsura în care a fost perfect manuscrisul. Dacă manuscrisul pentru care a fost corectat acest şpalt avea greşeli de fond, nu de limbă, robotul nu are competenţa să-l corecteze.

– Suntem de acord cu asta. Totuşi, robotul a corectat ordinea cuvintelor din când în când şi eu nu cred că regulile limbii engleze sunt atât de rigide încât să fim siguri că în fiecare caz alegerea robotului a fost cea corectă.

– Creierul pozitronic al lui Easy, spuse Lanning, arătându-şi dinţii laţi într-un zâmbet, a fost modelat pentru a conţine toate lucrările standard pe această temă. Sunt sigur că nu puteţi indica un caz în care alegerea robotului a fost absolut greşită.

Profesorul Minott îşi ridică ochii de pe graficul pe care îl ţinea încă în mâini:

– Întrebarea mea, dr. Lanning, este de ce ne trebuie un robot, având în vedere toate dificultăţile în relaţiile cu publicul pe care le-ar atrage. Ştiinţa automatizării a ajuns cu siguranţă la

* Preşedinte al SUA între 1829 — 1837

nivelul la care compania dumneavoastră ar putea proiecta o maşină, un calculator obişnuit, de un tip cunoscut şi acceptat de public, care să corecteze şpalturi.

– Sunt sigur că am putea, spuse Lanning rece, dar o astfel de maşină ar cere ca şpalturile să fie traduse în simboluri speciale sau, cel puţin, transcrise pe benzi. Orice corectură ar apărea în simboluri. Aţi avea nevoie să angajaţi oameni pentru traducerea cuvintelor în simboluri şi a simbolurilor în cuvinte. Mai mult, un asemenea calculator n-ar mai putea face altă muncă. N-ar putea pregăti graficul pe care-l ţineţi în mână, de exemplu.

Minott mârâi.

***

Lanning continuă:

– Caracteristica robotului pozitronic constă în flexibilitatea lui. Poate efectua o mulţime de munci. Este proiectat ca un om, aşa că poate folosi toate uneltele şi maşinile care, la urma urmei, au fost proiectate să fie folosite de om. Vă poate vorbi şi îi puteţi vorbi. De fapt, puteţi discuta cu el, până la un punct. Comparat chiar cu un robot simplu, un calculator obişnuit, fără creier pozitronic, este doar o maşină greoaie de adunat.

Goodfellow îşi ridică ochii şi spuse:

– Dacă vom discuta toţi cu robotul, ce şanse avem să-l derutăm? Presupun că nu are capacitatea de a absorbi o cantitate infinită de date.

– Nu, nu are. Dar ar rezista cinci ani de utilizare normală. Va şti când trebuie curăţat, iar compania va face asta fără plată.

– Compania?

– Da. Compania îşi rezervă dreptul de a întreţine robotul, pe lângă obligaţiile sale obişnuite. Este unul din motivele pentru care menţinem controlul asupra roboţilor noştri pozitronici şi îi închiriem, mai degrabă decât să-i vindem, dând îndeplineşte funcţii obişnuite, orice robot poate fi dirijat de orice om. În afara funcţiilor lui obişnuite, un robot are nevoie de o mână de expert şi noi o asigurăm. De exemplu, oricare dintre dumneavoastră ar putea curăţa un robot EZ într-o anumită măsură, spunându-i să uite o informaţie sau alta. Dar trebuie să fiţi absolut siguri că nu aţi formulat ordinul într-un mod care l-ar face să uite prea mult

sau prea puţin. Putem detecta dacă s-a procedat astfel, deoarece există dispozitive de siguranţă încorporate. Oricum, pentru că robotul nu are nevoie să fie curăţat când îşi face munca obişnuită sau alte lucruri fără importanţă, nu se ridică nici o problemă.

***

Decanul Hart îşi atinse capul, ca pentru a se asigura că şuviţele lui pieptănate cu grijă sunt distribuite în mod egal, şi spuse:

– Abia aşteptaţi să luăm maşina. Totuşi, pentru Corporaţie, este o situaţie în care pierde. O mie pe an este un preţ ridicol. Oare speraţi ca în felul ăsta să închiriaţi alte maşini de acest tip altor universităţi, la un preţ mai rezonabil?

– Bineînţeles că sperăm, spuse Lanning.

– Dar chiar şi aşa, numărul de maşini pe care le-aţi putea închiria este limitat. Mă îndoiesc că aţi putea întocmi o ofertă de preţ.

Lanning îşi puse coatele pe masă şi se aplecă hotărât înainte:

– Ca s-o spun direct, domnilor: roboţii nu pot fi folosiţi pe Pământ, cu excepţia anumitor cazuri, din cauza prejudecăţii unei părţi a publicului faţă de ei. U.S. Robots este o corporaţie de mare succes numai pe pieţele extraterestre şi de zboruri spaţiale, ca să nu mai vorbim de sucursalele noastre de calculatoare. Totuşi, dorim mai mult decât un profit. Credinţa noastră fermă este că folosirea roboţilor pe Pământ va însemna o viaţă mai bună pentru toţi, în cele din urmă, chiar dacă la început ar apărea un anumit dezechilibru economic.

Sindicatele sunt, bineînţeles, împotriva noastră, dar putem aştepta cu siguranţă cooperarea marilor universităţi. Robotul, Easy, vă va ajuta eliberându-vă de truda din învăţământ, asumându-şi, dacă-mi permiteţi, rolul de corector pentru dumneavoastră. Alte universităţi şi instituţii de cercetare vor urma exemplul dumneavoastră şi, dacă totul va merge bine, poate că atunci alţi roboţi, de alte tipuri, pot fi plasaţi în alte locuri, iar obiecţiile publicului faţă de ei vor fi înlăturate una câte una.

Minott murmură:

– Astăzi Universitatea de Nord-Est, mâine lumea.

***

Mânios, Lanning îi şopti lui Susan Calvin:

– N-am fost chiar atât de elocvent, iar ei n-au fost chiar atât de şovăitori. La o mie pe an, se aruncau să-l ia pe Easy. Profesorul Minott mi-a spus că n-a văzut niciodată un lucru mai frumos decât graficul pe care-l ţinea în mână şi că nu era nici o greşeală pe şpalt sau în altă parte. Hart a recunoscut de bună-voie.

Ridurile verticale severe de pe faţa dr. Calvin nu se înmuiară:

– Ar fi trebuit să ceri mai mulţi bani decât pot ei plăti, Alfred, şi să-i laşi să te convingă să scazi preţul.

– Poate, mârâi el.

Acuzarea încă nu terminase cu profesorul Hart:

– După ce dr. Lanning a plecat, aţi votat pentru acceptarea robotului EZ-27?

– Da, am votat.

– Cu ce rezultat?

– Pentru acceptare, cu vot majoritar.

– Ce credeţi că a influenţat votul?

Apărarea obiectă imediat.

Acuzarea reformula întrebarea:

– Ce v-a influenţat pe dumneavoastră personal în votul individual? Cred că aţi votat pentru.

– Am votat pentru, da. Am făcut aşa, mai ales pentru că am fost impresionat de atitudinea dr. Lanning, că era datoria noastră, ca membri ai conducerii intelectuale a lumii, să permitem roboticii să ajute omenirea în rezolvarea problemelor sale.

– Cu alte cuvinte, dr. Lanning v-a convins.

– Asta îi e meseria. A făcut-o foarte bine.

– Martorul este al dumneavoastră.

Apărarea păşi spre scaunul martorului şi îl privi stăruitor un moment prelungit pe profesorul Hart. Spuse:

– În realitate, eraţi destul de nerăbdători să-l aveţi pe robotul EZ-27 în folosinţă, nu-i aşa?

– Ne-am gândit că, dacă poate face treaba, ar putea fi

folositor.

– *Dacă* poate face treaba? Înţeleg că aţi examinat mostrele primei lucrări efectuate de robotul EZ- 27, cu deosebită grijă, în ziua şedinţei de care tocmai aţi pomenit.

– Da, aşa e. Deoarece munca maşinii avea legătură mai ales cu întrebuinţarea limbii engleze şi deoarece acesta este domeniul meu de competenţă, mi s-a părut logic să fiu eu cel ales pentru examinarea lucrării.

– Foarte bine. Era ceva expus pe masă, la ora şedinţei, mai puţin satisfăcător? Am aici tot materialul ca probe. Puteţi arăta un singur detaliu nesatisfăcător?

– Păi...

– Este o simplă întrebare. Există un singur detaliu nesatisfăcător? Dumneavoastră l-aţi examinat. Există?

Profesorul de limba engleză se încruntă:

– Nu există.

– Am şi nişte mostre din munca efectuată de robotul EZ-27 în timpul celor paisprezece luni de folosinţă la Nord-Est. Vreţi să le examinaţi şi să-mi spuneţi dacă e ceva în neregulă cu ele, în cel mai mic amănunt?

Hart izbucni:

– Când a făcut într-adevăr o greşeală, a fost o frumuseţe.

– Răspundeţi la întrebarea mea, tună apărarea, şi numai la întrebarea pe care v-o pun! E ceva în neregulă cu acest material?

Decanul Hart privi cu atenţie fiecare detaliu:

– Ei bine, nimic.

– În afara problemei pentru care suntem aici, aveţi cunoştinţă de vreo greşeală din partea lui EZ-27?

– În afara problemei pentru care are loc această judecată, nu.

***

Apărarea îşi drese vocea ca şi cum ar fi semnalat sfârşitul de paragraf. Spuse:

– Acum, despre votul care hotăra dacă robotul EZ-27 urma să fie folosit sau nu. Aţi spus că majoritatea a fost pentru. Care a fost proporţia în realitate?

– Treisprezece la unu, după câte îmi amintesc.

– Treisprezece la unu! Mai mult decât simplă majoritate, nu credeţi?

– Nu, domnule! se revoltă pedanteria decanului Hart. În limba engleză, cuvântul "majoritate" înseamnă "mai mult de jumătate". Treisprezece din paisprezece înseamnă majoritate, nimic mai mult.

– Dar una aproape unanimă.

– O majoritate totuşi!

Apărarea schimbă tonul:

– Şi cine a fost singurul care s-a abţinut?

Decanul Hart păru vizibil jenat:

– Domnul profesor Simon Ninheimer.

Apărarea se prefăcu mirată:

– Domnul profesor Ninheimer? Şeful Departamentului de Sociologie?

– Da, domnule.

– Reclamantul?!

– Da, domnule.

Apărarea îşi strânse buzele:

– Cu alte cuvinte, reiese că omul care intentează acţiune pentru plata a 750.000 dolari daune contra clientului meu, Corporaţia de Roboţi şi Oameni Mecanici din Statele Unite, a fost singurul care s-a opus de la început folosirii robotului... chiar dacă toţi ceilalţi din Comitetul Executiv al Senatului Universităţii au fost convinşi că era o idee bună.

– A votat împotriva moţiunii, după cum avea dreptul.

– În descrierea pe care aţi făcut-o şedinţei n-aţi pomenit de nici o remarcă făcută de domnul profesor Ninheimer. A făcut vreuna?

– Cred că a vorbit.

– Credeţi?

– Ei bine, da, *a vorbit.*

– Împotriva folosirii robotului?

– Da.

– A fost violent în privinţa asta?

Decanul Hart făcu o pauză:

– A fost vehement.

Apărarea îşi recăpătă încrederea în sine:

– De când îl cunoaşteţi pe domnul profesor Ninheimer, domnule decan Hart?

– De vreo doisprezece ani.
– Suficient de bine?
– Aşa aş spune, da.
– Cunoscându-l, deci, aţi spune că e genul de om care ar continua să poarte pică unui robot, cu atât mai mult cu cât un vot împotrivă a...
Acuzarea întrerupse restul întrebării, obiectând cu indignare şi vehemenţă. Apărarea făcu semn martorului să ia loc, iar judecătorul Shane anunţă pauza de prânz.

***

Robertson îşi rupse sandvişul. Corporaţia nu va pieri dintr-o pierdere de trei sferturi de milion, dar această pierdere nu-i va face nici un bine. Mai mult, era conştient că va fi o nereuşită mult mai costisitoare pe termen lung, în relaţiile cu publicul.
Spuse cu amărăciune:
– La ce bun toată afacerea asta, despre modul în care a ajuns Easy la universitate? Ce speră ei să câştige?
Avocatul apărării spuse calm:
– O judecată este ca un joc de şah, domnule Robertson. De obicei, câştigător este cel care poate vedea câteva mutări în avans, iar prietenul meu de la masa acuzării nu este un începător. Ei pot pretinde daune, asta nu-i o problemă. Principalul lor efort constă în anticiparea apărării noastre. Cred că se bazează pe faptul că noi vom încerca să arătăm că Easy n-ar fi putut în nici un caz că comită ultrajul – din cauza Legilor Roboticii.
– În regulă, spuse Robertson, asta şi este apărarea noastră. Una absolut impenetrabilă.
– Pentru un inginer robotician. Nu neapărat şi pentru un judecător. Ei se plasează pe o poziţie de pe care pot demonstra că robotul EZ-27 nu era un robot obişnuit. Era primul de acest tip oferit publicului. Era un model experimental, care avea nevoie de testare în condiţii de exploatare normală, iar universitatea era singurul loc potrivit pentru o testare de acest fel. Asta ar părea acceptabil în lumina eforturilor deosebite ale dr. Lanning de a plasa robotul şi a acordului Corporaţiei de a-l închiria pentru o sumă atât de mică. Atunci acuzarea ar argumenta că testarea în condiţii de exploatare normală a

dovedit că Easy este un eşec. Acum, înţelegeţi care e rostul celor ce se petrec aici?

– Dar EZ-27 era un model în perfectă stare, susţinu Robertson. Era al douăzeci şi şaptelea în fabricaţie.

– Ceea ce este într-adevăr un punct slab, spuse apărarea cu seriozitate. Ce a fost în neregulă la primii douăzeci şi şase? Ceva a fost, cu siguranţă. De ce n-ar fi ceva în neregulă şi la al douăzeci şi şaptelea?

– Nu era nimic în neregulă cu primii douăzeci şi şase, doar că nu erau destul de competenţi pentru această muncă. Acelea erau primele creiere pozitronice de tipul respectiv şi s-au făcut cam la nimereală. Dar cele Trei Legi erau încorporate în toate! *Nici un robot* nu este atât de imperfect, încât să nu aibă încorporate cele Trei Legi.

– Dr. Lanning mi-a explicat asta, domnule Robertson, şi sunt dispus să-l cred. Totuşi, judecătorul s-ar putea să nu fie dispus. Aşteptăm o hotărâre din partea unui om cinstit şi inteligent, care nu cunoaşte deloc robotica şi deci poate fi indus în eroare. De exemplu, dacă dumneavoastră, dr. Lanning sau dr. Calvin, aţi spune la bară că nişte creiere pozitronice s-au construit "la nimereală", cum tocmai aţi declarat, acuzarea v-ar sfâşia în interogatoriul încrucişat. Nimic n-ar mai salva cazul nostru. Aşa ceva trebuie evitat.

Robertson mârâi:

– Dacă Easy ar vorbi...!

Apărarea dădu din umeri:

– Un robot nu poate fi martor, aşa că nu ne-ar folosi la nimic.

– Cel puţin am şti ce s-a întâmplat. Am şti cum a ajuns să facă aşa ceva.

Susan Calvin se aprinse. Un roşu spălăcit i se răspândi pe obraji, iar vocea ei avea o urmă de căldură:

– *Ştim* cum a ajuns Easy să facă aşa ceva. I s-a ordonat! Am explicat asta avocatului şi acum o să vă explic dumneavoastră.

– I s-a ordonat, de către cine? întrebă Robertson sincer uimit. Nimeni nu-i spunea niciodată nimic, se gândi el cu ciudă. Oamenii ăştia de la cercetare consideră că *ei* sunt proprietarii Corporaţiei, Dumnezeule!)

– De către reclamant, spuse dr. Calvin.

– De ce, pentru numele lui Dumnezeu?

– Încă nu ştiu. Poate doar ca să putem fi daţi în judecată, ca el să poată câştiga nişte bani gheaţă.

Când spuse asta, în ochii ei licăriră scântei albastre.

– Atunci de ce nu spune Easy aşa?

– Nu e clar? I s-a ordonat să tacă în legătură cu această problemă.

– De ce ar fi clar? întrebă Robertson cu brutalitate.

– Ei bine, pentru mine e clar. Psihologia robotului este profesiunea mea. Dacă Easy nu răspunde la întrebări directe asupra acestei probleme, va răspunde la unele ocolitoare. Măsurând ezitarea crescută din răspunsurile lui pe măsură ce se apropie de întrebarea-cheie, măsurând zona de confuzie şi intensitatea contrapotenţialelor create, este posibil să se spună, cu precizie ştiinţifică, dacă tulburările lui sunt urmarea unui ordin de a nu vorbi, care se bazează pe Prima Lege. Cu alte cuvinte, i s-a spus că, dacă vorbeşte, i se va face rău unei fiinţe omeneşti. Probabil detestabilului profesor Ninheimer, reclamantul, care pentru robot pare o fiinţă omenească.

– Păi atunci, spuse Robertson, nu poţi demonstra că, dacă tace, i se va face rău Corporaţiei?

– Corporaţia nu este o fiinţă omenească, iar Prima Lege a roboticii nu recunoaşte o corporaţie drept persoană, aşa cum fac legile obişnuite. În afară de asta, ar fi periculos să încercăm să înlăturăm acest tip de inhibiţie. Persoana care a impus-o ar putea-o înlătura cu mai puţine riscuri, deoarece considerentele robotului în această privinţă sunt concentrate asupra acestei persoane. Orice altă intervenţie...

Dădu din cap şi deveni aproape pătimaşă:

– Nu voi permite să i se facă rău robotului!

Lanning o întrerupse, cu aerul că face o mare descoperire:

– Mie mi se pare că nu trebuie decât să dovedim că un robot e incapabil de fapta pentru care e acuzat Easy. Putem face asta.

– Exact, spuse apărarea cu necaz. *Voi* puteţi face asta. Singurii martori care pot depune mărturie despre natura lui Easy şi despre starea lui de spirit sunt salariaţii Corporaţiei de Roboţi din Statele Unite. Este imposibil ca judecătorul să accepte mărturia lor ca imparţială.

– Cum poate nega expertiza?

– Refuzând să se lase convins de ea. Este dreptul lui, ca judecător. Pe lângă alternativa ca un om ca profesorul Ninheimer să-şi ruineze cu bună-ştiinţă propria reputaţie, chiar şi pentru o sumă considerabilă de bani, judecătorul nu va accepta amănuntele tehnice ale inginerilor dumneavoastră. La urma urmei, judecătorul e şi el om. Dacă trebuie să aleagă între un om care face un lucru imposibil şi un robot care face un lucru imposibil, mai mult ca sigur că va hotărî în favoarea omului.

– Un om poate face un lucru imposibil, spuse Lanning, pentru că nu cunoaştem complexitatea minţii umane şi nu ştim ce anume, într-o minte umană, este imposibil sau nu. *Ştim* ceea ce într-adevăr este imposibil pentru un robot.

– Ei bine, vom vedea dacă-l putem convinge pe judecător de asta, spuse apărarea obosită.

– Dacă este aşa cum spuneţi dumneavoastră, tună Robertson, nu văd cum îl veţi putea convinge.

– Vom vedea.. Este bine să cunoaştem şi să fim conştienţi de dificultăţi, dar să nu fim prea abătuţi. Şi eu am încercat să prevăd câteva mutări la jocul de şah.

Cu o înclinare ceremonioasă din cap în direcţia robopsihologului, adăugă:

– Cu ajutorul doamnei aici de faţă.

Lanning privi de la unul la altul şi spuse:

– Ce dracu' e asta?

Dar uşierul îşi vârî capul în încăpere şi anunţă, cu respiraţia cam tăiată, că procesul urma să reînceapă.

Îşi ocupară locurile, cercetându-l pe cel care provocase tot necazul.

Simon Ninheimer avea părul vâlvoi, de culoarea nisipului, o faţă ce se îngusta sub un nas coroiat înspre o bărbie ascuţită şi un obicei de a ezita uneori înaintea cuvintelor-cheie din conversaţie, ceea ce-i dădea aerul unui om care caută o precizie aproape insuportabilă. Când spunea: "Soarele răsare la... hm... răsărit", erai sigur că se gândise şi la posibilitatea ca, uneori, soarele să răsară la apus.

Acuzarea începu:

– V-aţi opus folosirii robotului EZ-27 de către universitate?

– Da, domnule.

– De ce anume?

– Mi s-a părut că nu înţelegem... hm... motivele Corporaţiei de Roboţi din Statele Unite, în totalitate. N-am avut încredere în nerăbdarea lor de a ne plasa robotul.

– Aţi considerat că poate face munca pe care se spune că a fost proiectat s-o facă?

– Ştiu sigur că nu putea.

– Vreţi să vă expuneţi motivele?

***

Cartea lui Simon Ninheimer, intitulată "Tensiunile sociale implicate în zborul spaţial şi rezolvarea lor" era în lucru de opt ani. Pasiunea pentru precizie a lui Ninheimer nu se limita numai la modul lui de exprimare, iar într-un subiect ca sociologia, aproape inerent imprecis, asta l-a lăsat fără suflu.

Chiar cu materialul în şpalturi, nu simţea nici o satisfacţie. Mai degrabă invers. Privind colile lungi de hârtie, simţea doar dorinţa de a răvăşi rândurile şpaltului şi de a le aranja din nou, altfel.

Jim Baker, preparator, care urma să devină în curând profesor asistent de sociologie, l-a găsit pe Ninheimer, la trei zile după ce prima grămadă de şpalturi sosise de la tipar, privind îngândurat teancul de hârtie. Şpalturile veniseră în trei copii: una, ca s-o corecteze Ninheimer, una pentru Baker, ca s-o corecteze separat, şi a treia, pe care era scris "Original", care trebuia să cuprindă corecturile finale, o combinaţie a celor făcute de Ninheimer şi de Baker, după o discuţie în care eventualele conflicte şi neînţelegeri să fie eliminate. Aceasta fusese politica lor la cele câteva lucrări la care colaboraseră în ultimii trei ani şi funcţionase bine.

Baker, tânăr şi cu voce insinuantă, avea în mână şpalturile lui. Spuse iute:

– Am terminat primul capitol şi sunt câteva perle tipografice.

– Primul capitol are întotdeauna din astea, spuse Ninheimer distant.

– Vreţi să vă uitaţi acum?

Ninheimer îşi concentră atenţia asupra lui Baker:

– N-am lucrat deloc la şpalturi, Jim. Nu cred că o să mă deranjez.

Baker păru surprins:

– Nu vă deranjaţi?

Ninheimer îşi strânse buzele:

– M-am interesat de... hm... repartizarea programului de lucru al maşinii. La urma urmei, de la început a fost... hm... pregătit să fie corector. Au întocmit un program.

– *Maşina?* Adică Easy?

– Cred că ăsta e numele stupid care i s-a dat.

– Dar, dr. Ninheimer, credeam că sunteţi contra!

– Se pare că sunt singurul care procedează astfel. Poate că ar trebui să... hm... profit.

– O! Păi atunci, mi se pare că am pierdut timpul cu acest prim capitol, spuse tânărul cu tristeţe.

– Nu l-ai pierdut. Putem compara rezultatul maşinii cu al tău, ca verificare.

– Dacă doriţi, dar...

– Da?

– Mă îndoiesc că găsim ceva greşit în ce face Easy. Se presupune că nu greşeşte niciodată.

– Nu neg, spuse Ninheimer sec.

***

Patru zile mai târziu, capitolul întâi a fost din nou adus de Baker. De data asta era copia lui Ninheimer, tocmai ieşită din anexa specială care fusese construită ca să-l adăpostească pe Easy şi echipamentul pe care-l folosea acesta.

Baker triumfa:

– Dr. Ninheimer, nu numai că a prins tot ce am găsit eu, dar a găsit şi vreo duzină de greşeli care mi-au scăpat! Toată treaba i-a luat douăsprezece minute!

Ninheimer îşi aruncă privirea peste teancul cu însemnările şi simbolurile de pe margini, tipărite clar. Spuse:

– Nu este aşa de completă cum am fi făcut-o noi doi. Noi am fi introdus un pasaj despre lucrarea lui Suzuki referitoare la efectele neurologice ale gravitaţiei reduse.

– Adică lucrarea lui din "Analize sociologice"?

– Desigur.

– Ei, nu-i puteţi cere imposibilul lui Easy. Nu poate citi literatura pentru noi.

– Îmi dau seama. De fapt, am pregătit fragmentul. Vreau să consult maşina şi să mă asigur că ştie cum... hm... să umble cu inserturile.

– Va şti.

– Prefer să mă asigur.

Ninheimer a trebuit să-şi programeze o întâlnire cu Easy, apoi a obţinut doar cincisprezece minute, seara târziu.

Dar cele cincisprezece minute s-au dovedit a fi mai mult decât suficiente. Robotul EZ-27 a înţeles imediat cum stă treaba cu inserturile.

Ninheimer s-a simţit jenat, pentru prima oară în contact direct cu robotul. Aproape automat, ca şi cum acesta ar fi fost om, s-a pomenit că întreabă:

– Sunteţi mulţumit de munca dumneavoastră?

– Foarte mulţumit, domnule profesor Ninheimer, spuse Easy grav, iar fotocelulele care erau ochii lui luciră în culoarea lor normală, roşu închis.

– Mă cunoaşteţi?

– Din faptul că îmi aduceţi material suplimentar pentru a fi inclus în şpalturi, reiese că sunteţi autorul. Numele autorului, bineînţeles, se află în partea de sus a fiecărei coli de şpalt.

– Înţeleg. Deci faceţi... hm... deducţii. Spuneţi-mi – nu putu el să reziste – ce părere aveţi până acum despre carte?

Easy spuse:

– Găsesc că e foarte plăcut să lucrez la ea.

– Plăcut? Ăsta e un cuvânt ciudat pentru... hm... un mecanism fără emoţii. Mi s-a spus că nu aveţi emoţii.

– Cuvintele din cartea dumneavoastră se potrivesc circuitelor mele, explică Easy. Creează contrapotenţiale puţine sau deloc. Conexiunile mele cerebrale traduc acest fapt mecanic într-un cuvânt precum "plăcut". Contextul emoţional este întâmplător.

– Înţeleg. De ce găsiţi cartea mea plăcută?

– Se ocupă de fiinţe omeneşti, domnule profesor, şi nu de materii anorganice sau de simboluri matematice. Cartea dumneavoastră încearcă să înţeleagă fiinţele umane şi să ajute la sporirea fericirii umane.

– Şi asta încercaţi dumneavoastră să faceţi şi astfel cartea mea corespunde circuitelor dumneavoastră? Aşa este?

– Exact, domnule profesor.

Cele cincisprezece minute se terminaseră. Ninheimer plecă şi merse la biblioteca universităţii, care era pe punctul de a închide. El a mai ţinut-o deschisă atâta timp cât i-a trebuit să găsească un text elementar despre robotică. L-a luat acasă cu el.

Cu excepţia inserturilor de materiale recente, şpalturile ajungeau la Easy şi de la el la editor, cu puţine intervenţii din partea lui Ninheimer, la început, apoi fără nici una.

Baker spuse, puţin jenat:

– Aproape că îmi dă un sentiment de inutilitate.

– Ar trebui să-ţi dea sentimentul că ai timp să începi un proiect nou, spuse Ninheimer, fără să ridice ochii de pe notele pe care le făcea în ultimul număr al "Extraselor de ştiinţe sociale".

– Nu prea sunt obişnuit cu el. Sunt într-una îngrijorat de şpalturi. E o prostie, ştiu.

– Este.

– Zilele trecute am luat câteva coli, înainte ca Easy să le trimită la...

– Ce! ridică Ninheimer ochii, încruntându-se, iar exemplarul cu "Extrase" se închise. Ai deranjat maşina de la lucru?

– Doar o clipă. Totul era în ordine. Oh, a schimbat un cuvânt. Dumneavoastră v-aţi referit la ceva "criminal"; el a schimbat cuvântul cu "nechibzuit". S-a gândit că al doilea adjectiv se potriveşte mai bine cu contextul.

Ninheimer căzu pe gânduri:

– Care a fost părerea ta?

– Ştiţi, am fost de acord. L-am lăsat aşa.

Ninheimer se întoarse în scaunul lui rotitor, ca să-şi privească tânărul asociat:

– Ascultă, aş vrea să nu mai faci asta. Dacă eu trebuie să folosesc maşina, doresc... hm... să profit în totalitate. Dacă trebuie să mă folosesc de ea şi să mă lipsesc de... hm... serviciile tale, oricum, pentru că tu o controlezi, când ea tocmai că nu are nevoie de nici un control, nu câştig nimic. Înţelegi?

– Da, dr. Ninheimer, spuse Baker supus.

Primele exemplare din "Tensiunile sociale" sosiră în biroul dr. Ninheimer pe data de opt mai. Se uită rapid prin ele, răsfoind paginile şi oprindu-se să citească un paragraf ici şi colo. Apoi nu

se mai gândi la acele exemplare.

Aşa cum a explicat mai târziu, a uitat de ele. Timp de opt ani lucrase la carte, dar acum, şi vreo câteva luni mai înainte, alte interese îl absorbiseră, în timp ce Easy îi luase povara cărţii de pe umeri. Nici nu s-a mai gândit să predea obişnuitul exemplar pentru biblioteca universităţii. Nici Baker, care se apucase de lucru şi-l evita pe şeful departamentului, de când primise reproşurile acestuia la ultima lor întâlnire, n-a primit nici un exemplar.

Pe data de şaisprezece iunie, această fază a luat sfârşit. Ninheimer a primit un telefon şi a privit surprins imaginea de pe ecran.

– Speidell! Eşti în oraş?

– Nu, domnule, sunt în Cleveland, tremură de emoţie vocea lui Speidell.

– Atunci, de ce suni?

– Pentru că tocmai m-am uitat prin noua dumneavoastră carte! Ninheimer, sunteţi *nebun?* V-aţi pierdut *minţile?*

***

Ninheimer înţepeni:

– S-a întâmplat... hm... ceva? întrebă el alarmat.

– *Ceva?* Vă trimit la pagina 562. Ce naiba vreţi să spuneţi, când îmi interpretaţi cuvintele aşa cum o faceţi? Unde, în lucrarea citată, pretind eu că personalitatea criminalului este inexistentă şi că instituţiile de aplicare a *legii* sunt *adevăratul* criminal? Uite, să citez...

– Stai! Stai! ţipă Ninheimer, încercând să găsească pagina. Să văd. Să văd... Doamne Dumnezeule!

– Ei?

– Speidell, nu ştiu cum s-a întâmplat aşa ceva. N-am scris niciodată asta.

– Dar aşa s-a tipărit! Şi denaturarea asta nu este cel mai rău lucru. Uitaţi-vă la pagina 690 şi imaginaţi-vă ce-o să facă Ipatiev, când o să vadă ce talmeş-balmeş aţi făcut din descoperirile lui! Uitaţi-vă, Ninheimer, cartea este *plină* de lucruri din astea. Nu ştiu la ce v-aţi gândit... dar nu e altceva de făcut decât să retrageţi cartea de pe piaţă. Şi mai bine v-aţi pregăti pentru scuze serioase la următoarea şedinţă a

Asociaţiei!

– Speidell, ascultaţi-mă...

Dar Speidell închisese cu o forţă care făcu ecranul să strălucească timp de cincisprezece secunde cu imagini consecutive.

Atunci a examinat Ninheimer cartea cu atenţie şi a început să însemne pasaje cu cerneală roşie.

Şi-a ţinut firea extraordinar de bine când l-a întâlnit din nou pe Easy, dar buzele îi erau palide. I-a dat cartea lui Easy şi a spus:

– Vrei să citeşti pasajele însemnate de la paginile 562, 631, 664 şi 690?

Easy a făcut asta din patru priviri:

– Da, domnule profesor Ninheimer.

– Astea nu sunt aşa cum le aveam în şpalturile iniţiale.

– Nu, domnule. Nu sunt.

– Le-ai schimbat aşa cum sunt acum?

– Da, domnule.

– De ce?

– Domnule, pasajele, aşa cum se citeau în versiunea dumneavoastră, erau foarte nepoliticoase faţă de anumite grupuri de fiinţe umane. Am găsit de cuviinţă să schimb modul de exprimare, pentru a evita să li se facă rău.

– Cum ai îndrăznit să faci aşa ceva?

– Prima Lege, domnule profesor, nu-mi permite, prin inacţiune, să permit să li se facă rău fiinţelor umane. Bineînţeles, ţinând seama de reputaţia dumneavoastră în domeniul sociologiei şi de larga răspândire pe care cartea dumneavoastră o va avea printre savanţi, i s-ar fi făcut rău unui mare număr de fiinţe umane despre care vorbiţi dumneavoastră.

– Dar îţi dai seama de răul care mi se va face acum *mie?*

– Trebuia aleasă alternativa cu mai puţin rău.

Profesorul Ninheimer, tremurând de furie, ieşi clătinându-se. Pentru el era clar că U.S. Robots va trebui să-i dea socoteală pentru asta.

***

La masa apărării se observă o anumită emoţie, care

creştea pe măsură ce acuzarea se apropia de miezul problemei.

– Deci robotul EZ-27 v-a informat că motivul faptei lui se baza pe Prima Lege a roboticii?

– Exact, domnule.

– Că, într-adevăr, n-avea altă alegere?

– Da, domnule.

– Atunci, reiese că U.S. Robots a proiectat un robot care, la nevoie, poate rescrie cărţi care să corespundă propriilor lui concepţii despre bine. Şi totuşi vi l-au băgat pe gât ca simplu corector. Aţi putea spune aşa?

Apărarea obiectă cu hotărâre, arătând că martorului i se cerea o sentinţă într-o problemă care nu era de competenţa lui. Judecătorul admonestă acuzarea în termenii obişnuiţi, dar nu exista nici o îndoială că- cel puţin pentru avocatul apărării schimbul de cuvinte îşi atinsese ţinta.

Apărarea ceru o scurtă pauză înainte de a începe interogatoriul încrucişat, folosind în acest scop o procedură legală care îi acorda cinci minute.

Se aplecă înspre Susan Clavin:

– Dr. Calvin, e posibil ca domnul profesor Ninheimer să spună adevărul şi Easy să fi fost motivat de Prima Lege?

Calvin îşi lipi buzele strâns, apoi spuse:

– Nu. Nu este posibil. Ultima parte a mărturiei lui Ninheimer este un fals intenţionat. Easy nu este proiectat să poată aprecia probleme la nivelul de abstracţie pe care-l reprezintă un text evoluat de sociologie. Niciodată n-ar putea spune că anumitor grupuri de oameni li se va face rău cu o expresie dintr-o astfel de carte. Mintea lui pur şi simplu nu e făcută pentru asta.

– Totuşi, presupun că nu putem dovedi aşa ceva unui neprofesionist, spuse apărarea cu pesimism.

– Nu, consimţi Calvin. Dovada ar fi prea complicată. Totuşi, salvarea noastră este aceeaşi. Trebuie să dovedim că Ninheimer minte, şi nimic din ce a spus nu schimbă planul nostru de atac.

– Foarte bine, dr Calvin, spuse apărarea. Trebuie să vă cred pe cuvânt în această privinţă. Mergem mai departe aşa cum am plănuit.

În sala tribunalului, ciocănelul judecătorului se ridică şi căzu, iar dr. Ninheimer veni din nou la bară. Zâmbi scurt,

precum cineva care simte că are o poziţie de neclintit şi mai degrabă se bucură de perspectiva înfruntării unui atac inutil.

Apărarea se apropie cu prudenţă şi începu încetişor;

– Dr. Ninheimer, vreţi să spuneţi că aţi fost total în necunoştinţă de cauză de aceste aşa-zise schimbări în manuscrisul dumneavoastră, până ce dr. Speidell v-a sunat pe data de şaisprezece iunie?

– Întocmai, domnule.

– Nu v-aţi uitat niciodată la şpalturi, după ce robotul EZ-27 le-a corectat?

– La început m-am uitat, dar mi s-a părut o muncă inutilă. M-am bazat pe spusele celor de la Corporaţie. Schimbările... hm... absurde au fost făcute doar în ultimul sfert de carte, după ce robotul, presupun, învăţase suficiente lucruri despre sociologie...

– Nu ne interesează presupunerile dumneavoastră! spuse apărarea. Am înţeles că dr. Baker, colegul dumneavoastră, a văzut ultimele şpalturi cel puţin o dată. Vă amintiţi că aţi depus mărturie despre asta?

– Da, domnule. După cum am spus, el mi-a povestit că a văzut o pagină şi că acolo robotul schimbase un cuvânt.

***

Apărarea se năpusti din nou:

– Nu găsiţi că e ciudat, domnule, ca după mai bine de un an de duşmănie faţă de robot, după ce aţi votat împotriva lui de la început şi după ce aţi refuzat să-l folosiţi în vreun fel, aţi hotărât dintr-o dată să-i daţi pe mâini cartea dumneavoastră, *magnum opus* al dumneavoastră?

– Nu consider că e ciudat. Pur şi simplu am hotărât că aş putea folosi şi maşina.

– Şi aţi fost atât de sigur de robotul EZ-27 – dintr-o dată – încât nici măcar nu v-aţi deranjat să controlaţi şpalturile?

– V-am spus că am fost... hm... convins de propaganda Corporaţiei de Roboţi.

– Atât de convins, încât, când colegul dumneavoastră, dr. Baker, a avut intenţia să-l verifice pe robot, l-aţi certat destul de violent?

– Nu l-am certat. Pur şi simplu nu voiam ca el să-şi... hm...

piardă timpul. Cel puţin aşa credeam atunci, că e o pierdere de timp. N-am înţeles semnificaţia schimbării unui cuvânt la...

Apărarea spuse cu un sarcasm zdrobitor:

– Nu am nici o îndoială că aţi fost instruit să prezentaţi acest subiect pentru ca schimbarea cuvântului să fie înregistrată...

Îşi modifică intonaţia pentru a evita o obiecţie şi spuse:

– Problema este că eraţi extrem de mânios pe dr. Baker.

– Nu, domnule. Nu mânios,

– Nu i-aţi dat un exemplar al cărţii dumneavoastră, când le-aţi primit.

– Simplă omisiune. Nici bibliotecii nu i-am dat exemplarul.

Ninheimer zâmbi precaut:

– Se cunoaşte că profesorii sunt distraţi.

Apărarea spuse:

– Vi se pare ciudat ca, după mai mult de un an de muncă perfectă robotul, EZ-27 să greşească la cartea dumneavoastră? La o carte care a fost scrisă de dumneavoastră care, dintre toţi, aţi fost cel mai constant duşman al robotului?

– Cartea mea era singura lucrare importantă cu care a avut de-a face, în care era vorba despre omenire. Atunci au acţionat cele Trei Legi ale roboticii.

– Dr. Ninheimer, spuse apărarea, aţi încercat de câteva ori să treceţi drept expert în robotică. După câte s-ar părea, aţi devenit dintr-o dată interesat de robotică şi aţi împrumutat cărţi cu acest subiect de la bibliotecă. Aţi depus mărturie despre asta, nu-i aşa?

– O carte, domnule. A fost rezultatul a ceea ce mie mi se pare... hm... curiozitate firească.

– Şi v-a permis să vă explicaţi de ce robotul ar fi trebuit, aşa cum Pretindeţi dumneavoastră, să vă deformeze cartea?

– Da, domnule.

– Foarte comod. Dar sunteţi sigur că interesul dumneavoastră faţă de robotică nu a avut drept scop să vă permită să manipulaţi robotul în scopuri personale?

Ninheimer roşi:

– Bineînţeles că nu, domnule!

Apărarea ridică glasul:

– De fapt, sunteţi sigur că pasajele aşa-zis deformate nu erau aşa cum le-aţi avut la început?

Sociologul se ridică pe jumătate:

– E… hm... hm… ridicol! Am şpalturile...

Vorbea greu, iar acuzarea se ridică pentru a interveni blând:

– Cu permisiunea dumneavoastră, domnule judecător, intenţionez să introduc drept probă setul de şpalturi date de dr. Ninheimer robotului EZ-27 şi setul de şpalturi trimise de robotul EZ-27 editorilor. Voi face asta acum, dacă stimatul meu coleg e de acord, şi aş dori să binevoiţi să acordaţi o pauză, pentru a fi comparate cele două seturi de şpalturi.

***

Apărarea dădu din mână cu nerăbdare:

– Nu e necesar. Onoratul meu adversar poate introduce acele şpalturi când doreşte. Sunt sigur că ele vor arăta nepotrivirile despre care reclamantul pretinde că există. Ce aş vrea eu să ştiu de la martor, totuşi, este dacă are la el şi şpalturile lui Baker.

– Şpalturile lui Baker?

Ninheimer se încruntă, încă nu era foarte stăpân pe sine.

– Da, domnule profesor! Aţi depus mărturie că dr. Baker a primit o copie separată a şpalturilor. Îl voi pune pe grefier să citească mărturia dumneavoastră, dacă aveţi dintr-o dată amnezie selectivă. Sau e numai pentru că profesorii sunt, cum ziceţi dumneavoastră, cunoscuţi ca distraţi?

Ninheimer spuse:

– Îmi amintesc de aceste şpalturi. Nu erau necesare, de vreme ce munca era trecută în grija maşinii de corectat…

– Aşa că le-aţi ars?

– *Nu.* Le-am pus în coşul de hârtii.

– Le-aţi ars, le-aţi aruncat care-i diferenţa? Problema e că v-aţi descotorosit de ele.

– Nu e nimic în neregulă… începu Ninheimer slab.

– Nimic în neregulă? tună apărarea. Nimic în neregulă, cu excepţia faptului că acum nu avem cum să verificăm şi să vedem dacă, pe anumite coli de corectură, nu aţi fi putut înlocui un inofensiv spaţiu gol de pe copia dr. Baker, cu o coală din copia dumneavoastră, pe care aţi denaturat-o intenţionat, astfel încât să siliţi robotul să...

Acuzarea tipă "obiecţie", plină de furie. Judecătorul Shane se apleca înainte, faţa lui rotundă dându-şi toată silinţa să-şi însuşească o expresie de mânie echivalentă cu intensitatea emoţiei pe care o simţea avocatul.

Judecătorul spuse:

– Domnule avocat, aveţi vreo dovadă pentru declaraţia uimitoare pe care tocmai aţi făcut-o?

Apărarea spuse cu calm:

– Nici o dovadă directă, domnule judecător. Dar aş vrea să arăt că, privită aşa cum se cuvinte, transformarea subită a reclamantului, de la anti-robotică la interesul lui brusc faţă de robotică, refuzul lui de a verifica şpalturile sau de a lăsa pe altcineva să le verifice, omisiunea lui plină de grijă de a permite cuiva să vadă cartea imediat după publicare, toate acestea demonstrează foarte clar...

– Domnule avocat, întrerupse judecătorul nervos, nu e momentul pentru deducţii ezoterice. Nu reclamantul este judecat. Nici dumneavoastră nu sunteţi acuzator. Interzic acest mod de atac şi nu pot decât să vă atrag atenţia că disperarea care trebuie să vă fi determinat să procedaţi astfel nu poate decât să vă înrăutăţească situaţia. Dacă aveţi de pus întrebări admisibile, puteţi continua interogatoriul, domnule avocat. Dar vă pun în vedere să evitaţi astfel de demonstraţii în această sală de tribunal.

– Nu mai am alte întrebări, domnule judecător.

Când avocatul apărării se întoarse la masa lui, Robertson şopti înflăcărat:

– Ce rost a avut asta, pentru numele lui Dumnezeu? Judecătorul este împotriva dumneavoastră acum.

Apărarea răspunse cu calm:

– Dar Ninheimer este terminat. Şi l-am aranjat pentru mutarea de mâine. Îl dăm gata.

Susan Calvin încuviinţă din cap cu seriozitate.

***

Prin comparaţie, acuzarea a fost blândă. Dr. Baker a fost chemat şi a confirmat cea mai mare parte din mărturia lui Ninheimer. Au fost chemaţi dr. Speidell şi dr. Ipatiev, care şi-au expus foarte înduioşător şocul şi mâhnirea faţă de anumite

pasaje citate dih cartea dr. Ninheimer. Ambii şi-au exprimat părerea profesională că reputaţia de savant a dr. Ninheimer a fost serios deteriorată.

Pentru probă au fost aduse şpalturile, ca şi exemplare din cartea tipărită.

Apărarea nu a mai susţinut nici un interogatoriu încrucişat în acea zi.

Acuzarea s-a odihnit, iar procesul a fost amânat până a doua zi.

Apărarea a făcut prima mişcare la începutul procedurii din a doua zi. A cerut să fie admis robotul EZ-27 ca spectator la proces.

Acuzarea a obiectat imediat, iar judecătorul Shane i-a chemat pe cei doi avocaţi la bară.

Acuzarea spuse cu vehemenţă:

– Este evident ilegal. Un robot nu are voie să se afle în nici o clădire publică.

– Acest tribunal, a demonstrat apărarea, este închis tuturor, cu excepţia celor care au o legătură apropiată cu procesul.

– O maşină uriaşă, cu o comportare ciudată *notorie,* îmi va tulbura clienţii şi martorii prin simpla ei prezenţă! Va face un talmeş-balmeş din proceduri.

Judecătorul păru înclinat să aprobe. Se întoarse către apărare şi spuse cu foarte mare indiferenţă:

– Ce motive aveţi pentru cererea dumneavoastră?

Apărarea spuse:

– Vom afirma că robotul EZ-27 n-ar fi putut deloc, prin natura construcţiei lui, să se comporte aşa cum s-a spus că ar fi făcut-o. Va fi necesar să facem câteva demonstraţii.

Acuzarea spuse:

– Nu văd rostul, domnule judecător. Demonstraţii efectuate de salariaţii de la U.S. Robots nu sunt mărturii semnificative când chiar Corporaţia este inculpată.

– Domnule judecător, spuse apărarea, dumneavoastră trebuie să hotărâţi legalitatea oricărei mărturii, nu avocatul acuzării. Cel puţin aşa înţeleg eu.

Judecătorul Shane, de ale cărui prerogative se abuza, spuse:

– Înţelegeţi corect. Oricum, prezenţa unui robot aici ridică

probleme legale importante.

– Cu siguranţă, domnule judecător, nici una care să nesocotească vreo cerinţă a justiţiei. Dacă robotul nu este prezent, suntem împiedicaţi să ne prezentăm singura apărare.

Judecătorul căzu pe gânduri:

– Ar fi problema transportării robotului până aici.

– Aceasta este o problemă cu care Corporaţia s-a confruntat adesea. Lângă tribunal este parcat un camion, construit în conformitate cu legile referitoare la transportul roboţilor. Robotul EZ-27 este într-o ladă, păzit de doi oameni. Uşile camionului sunt asigurate cum se cuvine şi au fost luate toate celelalte măsuri de pracauţie.

– Păreţi sigur, spuse judecătorul Shane, revenindu-i proasta dispoziţie, că în această privinţă judecata va fi în favoarea dumneavoastră.

– Deloc, domnule judecător. Dacă nu va fi, pur şi simplu trimitem camionul înapoi. Nu am făcut nici un fel de presupunere privind decizia dumneavoastră.

Judecătorul încuviinţă:

– Cererea din partea apărării este aprobată.

Lada a fost adusă pe o platformă mare, iar cei doi oameni care o manevrau au deschis-o. Sala tribunalului s-a cufundat într-o linişte de moarte.

***

Susan Calvin aşteptă până ce folia subţire de celofan fu scoasă, apoi întinse o mână:

– Hai, Easy.

Robotul privi înspre ea şi întinse un braţ mare de metal. Era mai înalt decât ea cu mai mult de jumătate de metru, dar o urma cu blândeţe, ca un copil agăţat de fusta mamei. Cineva chicoti nervos şi fu redus la tăcere de o privire severă a dr. Calvin.

Easy se aşeză singur într-un scaun mare, adus de uşier, care trosni, dar rezistă.

Apărarea spuse:

– La timpul potrivit, domnule judecător, vom dovedi că acesta este de fapt robotul EZ-27, robotul în cauză, folosit de Universitatea de Nord-Est pe perioada de timp la care ne

referim.

– Bun, spuse domnul judecător. Aşa va trebui. Eu, de exemplu, habar n-am cum poate fi deosebit un robot de altul.

– Şi acum, spuse apărarea, aş dori să chem primul meu martor la bară. Domnul profesor Ninheimer, vă rog.

Grefierul ezită, privi spre judecător. Judecătorul Shane întrebă, vizibil surprins:

– Îl chemaţi pe *reclamant* ca martor al dumneavoastră?

– Da, domnule judecător.

– Sper că vă daţi seama că, atâta timp cât este martorul dumneavoastră, nu vă este permisă nici una din atitudinile pe care le-aţi putea exersa dacă aţi supune interogatoriului un martor al acuzării.

Apărarea spuse cu blândeţe:

– Singurul meu scop este să ajung la adevăr. Nu e nevoie decât să pun câteva întrebări de rutină.

– Ei bine, spuse judecătorul cu îndoială, dumneavoastră vă ocupaţi de caz. Chemaţi martorul.

Ninheimer se aşeză la bară şi i se aduse la cunoştinţă că era tot sub incidenţa jurământului. Părea mai nervos decât fusese cu o zi înainte, aproape temător.

Dar apărarea îl privi cu blândeţe:

– Deci, domnule profesor Ninheimer, îi daţi în judecată pe clienţii mei pentru 750.000 dolari.

– Aceasta este... hm... suma. Da.

– Sunt foarte mulţi bani.

– Mi s-a făcut foarte mult rău.

– Cu siguranţă nu chiar atât de mult. Materialul în discuţie cuprinde numai câteva pasaje dintr-o carte. Poate că au fost aceste pasaje cu ghinion dar, la urma urmei, cărţile apar câteodată cu greşeli curioase în ele.

Nările lui Ninheimer fremătară:

– Domnule, această carte trebuia să fie încununarea carierei mele profesionale! În schimb, mă face să apar ca un savant incompetent, ca o persoană care denaturează părerile onoraţilor mei prieteni şi asociaţi şi ca un încrezător în... hm... puncte de vedere ridicole şi demodate. Reputaţia mea este iremediabil distrusă! Nu mai pot ridica niciodată capul în nici o... hm... adunare a oamenilor de ştiinţă, indiferent de rezultatul acestui proces. Cu siguranţă nu-mi voi mai putea continua

cariera, care a fost toată viaţa mea. Însuşi scopul vieţii mele a fost... hm... nimicit şi distrus.

Apărarea nu făcu nici o încercare să întrerupă discursul, ci îşi privi absentă unghiile de la degete tot timpul. Apoi continuă, foarte alinător:

– Dar, domnule profesor Ninheimer, cu siguranţă că la vârsta dumneavoastră nu puteţi spera să câştigaţi mai mult de – să fim generoşi – 150.000 dolari în tot restul vieţii. Şi totuşi cereţi tribunalului să vă dea de cinci ori mai mult.

***

Ninheimer spuse, într-o izbucnire de emoţie:

– Nu am fost distrus numai pe viaţă. Nu ştiu câte generaţii de sociologi mă vor arăta cu degetul de acum încolo ca pe un... hm... prost sau nebun. Adevăratele mele realizări vor fi îngropate şi ignorate. Sunt distrus nu numai până în ziua morţii, dar şi după aceea, pentru că vor fi întotdeauna oameni care nu vor crede că un robot a fost cel care a făcut acele inserturi.

În acest moment, robotul EZ-27 se ridică în picioare. Susan Calvin nu făcu nici o mişcare să-l oprească. Rămase nemişcat, privind drept înainte. Apărarea oftă uşurel.

Vocea melodioasă a lui Easy răsună cu claritate. El spuse:

– Aş vrea să explic tuturor că am introdus, într-adevăr, anumite pasaje în şpalturi, care păreau vădit opuse celor iniţiale...

Până şi avocatul acuzării se sperie prea tare, la vederea unui robot înalt de vreo doi metri şi jumătate care se ridicase pentru a se adresa tribunalului, ca să mai fie capabil să ceară încetarea a ceea ce lui i se părea un procedeu cât se poate de ilegal.

Când îşi veni în fire era prea târziu, pentru că Ninheimer se ridicase de pe scaunul martorului, cu faţa schimonosită şi ţipând violent:

– Naiba să te ia, ţi s-a spus să-ţi ţii gura...

Se întrerupse scrâşnind şi tăcu şi Easy.

Acum, acuzarea era în picioare, cerând să se declare judecată nedreaptă.

Judecătorul Shane pocni disperat din ciocănel:

– Linişte! Linişte! Avem, cu siguranţă, toate motivele să

declarăm aici judecată incorectă, numai că, în interesul justiţiei, aş vrea ca profesorul Ninheimer să-şi completeze declaraţia. L-am auzit clar spunându-i robotului că acestuia i s-a spus să-şi ţină gura despre ceva. Domnule profesor Ninheimer, în mărturia dumneavoastră nu există nici o menţiune cum că aţi fi dat instrucţiuni robotului să-şi ţină gura despre un anumit lucru.

Ninheimer îl fixă pe judecător, fără să scoată un cuvânt.

Judecătorul Shane spuse:

– I-aţi dat instrucţiuni robotului EZ-27 să-şi ţină gura în legătură cu ceva? Şi dacă da, în legătură cu ce?

– Domnule judecător, începu Ninheimer răguşit şi nu mai putu continua.

Vocea judecătorului deveni mai tăioasă:

– De fapt, dumneavoastră aţi dat ordin să se facă inserturile în cauză în şpalturi şi apoi i-aţi ordonat robotului să nu divulge rolul dumneavoastră în această afacere?

Acuzarea obiectă cu putere, dar Ninheimer ţipă:

–- O, la ce bun? Da! Da!

Şi fugi de la bara martorului. La uşă fu oprit de un uşier, apoi se prăbuşi neajutorat pe un scaun din ultimele rânduri, cu capul în mâini.

Judecătorul Shane spuse:

– Pentru mine este clar că robotul EZ-27 a fost adus aici ca momeală. În afară de faptul că momeala a prevenit o serioasă eroare judiciară, l-aş *acuza* pe *avocatul* apărării de sfidare. Acum este clar, fără nici o îndoială, că reclamantul a comis ceea ce mie mi se pare o fraudă complet inexplicabilă, de vreme ce, cu bună ştiinţă, îşi ruina cariera în acest fel...

Verdictul a fost, bineînţeles, în favoarea inculpatului.

***

Dr. Susan Calvin se prezentase ea însăşi la reşedinţa de burlac a dr. Ninheimer, din clădirea Universităţii. Tânărul inginer care condusese maşina se oferi să o însoţească, dar ea îl privi cu dispreţ:

– Crezi că o să mă atace? Aşteaptă aici.

Ninheimer nu era dispus să atace pe nimeni. Împacheta, fără să piardă timp, nerăbdător să plece înainte ca hotărârea împotriva lui, dată de tribunal, să devină cunoscută.

O privi pe Calvin cu un aer ciudat de neîncredere şi spuse:

– Ai venit să-mi anunţi recursul? Dacă da, nu veţi obţine nimic. Nu am bani, nu am slujbă, nu am viitor. Nu pot acoperi nici măcar cheltuielile de judecată.

– Dacă umbli după milă, spuse Calvin rece, n-o căuta aici. Ţi-ai făcut-o singur. Oricum, nu va fi nici un recurs, nici contra ta, nici a universităţii. Vom face chiar tot ce se poate ca să scapi de închisoare pentru mărturie mincinoasă. Nu suntem răzbunători.

– O, de asta nu sunt deja la arest pentru mărturie mincinoasă? Mă miram. Totuşi, adăugă el cu amărăciune, de ce aţi fi răzbunători? Aţi obţinut ce doreaţi.

– Puţin din ceea ce vrem, da, spuse Calvin. Universitatea îl va păstra pe Easy în folosinţă la un preţ de închiriere considerabil mai mare. Mai mult, o anumită publicitate referitoare la proces va face posibil să plasăm mai multe modele EZ în alte instituţii, fără teama de a se repeta acest necaz.

– Atunci, de ce ai venit să mă vezi?

– Pentru că încă nu am obţinut tot ce vreau. Vreau să ştiu de ce îi urăşti pe roboţi atât de mult. Chiar dacă ai fi câştigat procesul, reputaţia ţi-ar fi fost ruinată. Banii pe care i-ai fi putut obţine n-ar fi putut compensa asta. Satisfacerea urii faţă de roboţi ar fi fost o compensaţie suficientă?

–Te interesează mintea *umană,* dr. Calvin? întrebă Ninheimer, cu o ironie acidă.

– În măsura în care reacţiile ei se referă la siguranţa roboţilor, da. De aceea, am învăţat puţină psihologie umană.

– Destulă ca să mă poţi păcăli!

– Nu a fost greu, spuse Calvin fără îngâmfare. Dificultatea a fost s-o fac în aşa fel, încât să nu-i dăuneze lui Easy.

– Îţi e caracteristic să ai mai multă grijă de o maşină, decât de un om.

O privi cu un dispreţ violent, care nu o mişcă:

– E doar o aparenţă, domnule profesor Ninheimer. Doar fiind îngrijorat pentru roboţi, poţi fi într-adevăr îngrijorat pentru omul secolului douăzeci şi cinci. Ai înţelege asta, dacă ai fi robotician.

– Am citit destulă robotică, pentru a şti că *nu vreau* să fiu robotician.

– Iartă-mă, ai citit o *carte* despre robotică. Nu te-a învăţat nimic. Ai învăţat destul ca să ştii că i-ai putea ordona multe lucruri unui robot, chiar să falsifice o carte, dacă ai proceda aşa cum trebuie. Ai învăţat destul ca să ştii că nu-i poţi ordona să uite ceva fără să rişti să fii descoperit, dar ai crezut că eşti mai în siguranţă dacă-i ordoni simpla tăcere. Te-ai înşelat.

– Din tăcerea lui ai ghicit adevărul?

– N-am ghicit. Erai amator şi nu ştiai destul ca să-ţi acoperi urmele complet. Singura mea problemă era să dovedesc asta judecătorului şi ai fost destul de amabil să ne ajuţi, în ignoranţa faţă de robotica pe care pretinzi că o dispreţuieşti.

***

– Discuţia asta are vreun scop? întrebă Ninheimer obosit.

– Pentru mine, da, spuse Susan Calvin, pentru că vreau să înţelegi cât de greşit i-ai judecat pe roboţi. L-ai făcut pe Easy să tacă, spunându-i că, dacă povesteşte cuiva despre propria-ţi deformare a cărţii, îţi pierzi slujba. Aceasta a creat în Easy un anumit potenţial pentru tăcere, care a fost destul de puternic ca să reziste eforturilor noastre de a-l desfiinţa. I-am fi stricat creierul, dacă insistam.

La bara martorului, totuşi, ai creat un contrapotenţial şi mai mare. Ai spus că, deoarece lumea va crede că dumneata, şi nu un robot, ai scrispasajele în discuţie din carte, vei pierde mult mai mult decât slujba. Îţi vei pierde reputaţia, situaţia, respectul, raţiunea de a trăi. Vei fi uitat după moarte. Ai creat un potenţial nou şi mai puternic... iar Easy a vorbit.

– O, Doamne, spuse Ninheimer, întorcându-şi capul.

Calvin era necruţătoare. Spuse:

– Înţelegi *de ce* a vorbit? Nu ca să te acuze, ci pentru a te *apăra!* Matematic se poate demonstra că avea de gând să-şi asume întreaga vină pentru greşeala dumitale, să nege că ai avut ceva de-a face cu asta. I-o cerea Prima Lege. Avea de gând să mintă, să-şi facă rău singur, să aducă daune băneşti unei corporaţii. Toate astea însemnau pentru el mai puţin decât salvarea dumitale. Dacă ai fi înţeles cu adevărat roboţii şi robotica, l-ai fi lăsat să vorbească. Dar n-ai înţeles, cum eram sigură, cum i-am garantat şi avocatului apărării că nu vei înţelege. În ura dumitale faţă de roboţi, erai sigur că Easy va

reacţiona cum reacţionează şi se apără o fiinţă umană, pe seama dumitale. Aşa că, intrând în panică, te-ai înfuriat... şi te-ai autodistrus.

Ninheimer spuse cu duşmănie:

– Sper ca într-o zi roboţii dumitale să se răzvrătească şi să te omoare!

– Nu fi prost, spuse Calvin. Acum vreau să-mi explici de ce ai făcut toate astea.

Ninheimer rânji, desfigurat şi trist:

– Trebuie să-mi disec mintea, nu-i aşa, de dragul curiozităţii dumitale intelectuale, ca să fiu scutit, în schimb, de acuzaţia de mărturie mincinoasă?

– Spune-i cum vrei, spuse Calvin impasibilă. Dar explică.

– Ca să poţi para viitoarele tentative anti-robot cu mai multă eficienţă? Ca să le înţelegi mai bine?

– Recunosc.

– Ştii, zise Ninheimer, îţi voi spune... doar ca să vezi că nu-ţi este de nici un folos. Nu poţi înţelege argumentele omeneşti. Nu poţi înţelege decât afurisitele de maşini, pentru că şi dumneata eşti o maşină îmbrăcată în piele.

***

Respira greu, iar în vorbirea lui nu era nici urmă de ezitare, nici o preocupare pentru precizie. De parcă n-ar mai fi avut nevoie de precizie. Spuse:

– Timp de două sute cincizeci de ani, maşina l-a înlocuit pe om şi l-a distrus pe meseriaş. Olăritul a renunţat la lut şi la cuptor. Lucrările de artă au fost înlocuite de zorzoane identice imprimate pe o matriţă. Spune-i progres, dacă-ţi place! Artistul este redus la abstracţii, limitat la lumea ideilor. El trebuie să proiecteze ceva în minte – şi apoi maşina face restul.

Crezi că olarul se mulţumeşte cu creaţia mentală? Crezi că e suficientă ideea? Că nu înseamnă nimic să simţi lutul, să vezi cum se face obiectul, în timp ce mâna şi mintea lucrează *împreună?* Crezi că dezvoltarea reală nu se comportă ca o reacţie inversă, ca să modifice şi să îmbunătăţească ideea?

– Dumneata nu eşti olar, spuse dr. Calvin.

– Sunt un artist creator! Proiectez şi creez articole şi cărţi. Asta înseamnă mai mult decât să gândeşti cuvintele şi să le pui

în ordinea corectă. Dacă asta ar fi tot, n-ar mai fi nici o plăcere, nici o răsplată.

O carte trebuie să capete o formă în mâinile scriitorului. Trebuie să vezi într-adevăr capitolele crescând şi dezvoltându-se. Trebuie să munceşti şi iar să munceşti şi să urmăreşti cum schimbările au loc chiar dincolo de ideea originală. Adică să iei şpalturile în mână şi să vezi cum arată frazele tipărite şi să le remodelezi. În fiecare etapă a jocului există o sută de contacte între om şi opera lui – iar contactul în sine este atrăgător şi-l răsplăteşte pe om pentru munca depusă în creaţia lui, mai mult decât orice altceva. *Robotul tău ar face să dispară asta!*

– La fel se întâmplă cu o maşină de scris sau o maşină de tipărit. Propui să ne întoarcem la decorarea manuală a manuscriselor?

– Maşinile de scris şi de tipărit iau câte ceva, dar robotul tău ne-ar lipsi de tot. Robotul tău preia şpalturile. În curând, el sau alţi roboţi ar prelua scrierea iniţială, cercetarea izvoarelor, verificarea şi colaţionarea paginilor, poate până şi deducţia concluziilor. Asta ce-ar mai lăsa omului de ştiinţă? Doar un lucru – hotărârile seci, referitoare la ordinele pe care să le dea robotului! Vreau să feresc generaţiile viitoare de savanţi de un asemenea iad final. Asta a însemnat pentru mine mai mult chiar decât propria-mi reputaţie, aşa că m-am apucat să distrug Corporaţia de Roboţi din Statele Unite prin orice mijloace.

– Erai sortit să dai greş, spuse Susan Calvin.

– Eram sortit să încerc, spuse Simon Ninheimer.

Calvin se întoarse şi ieşi. Îşi dădu toată silinţa să nu simtă nici o strângere de inimă pentru bărbatul învins.

N-a reuşit întru totul.

CUM S-A ÎNTÂMPLAT

[din volumul de povestiri „Vântul schimbării” – The Winds of Change and Other Stories]

Fratele meu începuse să-mi dicteze în stilul său oratoric inconfundabil, stilul cu care vrăjise toate triburile, făcându-le să-l asculte încremenite:

– La început, cu exact 15,2 miliarde de ani în urmă, s-a produs o explozie uriaşă în Univers...

Dar eu mă oprisem din scris.

– Cincisprezece miliarde de ani? am întrebat pe un ton sceptic.

– Exact. Sunt în plină inspiraţie divină, să ştii.

– Nu-ţi pun la îndoială inspiraţia! (Şi bine făceam. Fratele meu e cu trei ani mai mic decât mine, dar nu îndrăznesc să-l contrazic. De fapt, dacă cineva ar îndrăzni să se îndoiască de inspiraţia lui, ar da pur şi simplu de bucluc.) Mă gândesc numai cum o să reuşeşti să spui povestea Creaţiei pe o perioadă de cincisprezece miliarde de ani...

– Aşa trebuie, atât a durat. Am totul aici, mi-a răspuns el, atingându-şi fruntea cu degetul. Nu uita că totul provine de la cea mai înaltă autoritate.

Eu, însă, îmi lăsasem deja stylusul deoparte.

– Ştii cât costă papirusul? l-am întrebat.

– Ce?

O fi fost el inspirat, ce-i drept, dar, după cum puteam să-mi dau seama, inspiraţia nu-i era de nici un folos în probleme meschine precum preţul papirusului. Am zâmbit în sinea mea şi am început să-i explic:

– Să zicem că descrii un milion de ani pe un sul de papirus. Asta presupune că vei avea nevoie de cincisprezece mii de suluri. Va trebui să vorbeşti până vei umple cincisprezece mii de suluri, şi ştii că eşti bâlbâit. Eu, în schimb, va trebui să le scriu, şi iar o să mi se pună cârcel. Şi chiar dacă ne-am putea permite să cumpărăm atâta papirus, chiar dacă tu nu te-ai bâlbâi, iar mie nu mi s-ar pune cârcel, cine ar fi în stare să copieze toată lucrarea? Ştii doar că avem nevoie de cel puţin o

sută de copii, înainte de publicare. Altfel de unde vrei să încasăm drepturi de autor?

Fratele meu s-a gândit o vreme la cele auzite, apoi m-a întrebat cu naivitate:

– Crezi că ar trebui să mai reduc puţin?

– Puţin mai mult!

– Ce zici de o sută de ani?

– Ce zici de şase zile?

– Cum să înghesuim Creaţia în şase zile? a exclamat el îngrozit.

– Ăsta-i tot papirusul pe care-l avem. Ce părere ai?

– Of, bine, treacă de la mine! a murmurat el şi a început să dicteze din nou: "La început"... Doar şase zile, Aaron?

– Doar şase zile, Moise! i-am răspuns cu fermitate.

DEGETUL MAIMUŢEI

[din volumul de povestiri „Întemeietorii” – Buy Jupiter and Other Stories]

– Da. Da. Da. Da. Da. Da. Da. Da. Da. Da. Da. Da. Da. Da. Da. Da, spuse Marmie Tallinn pe şaisprezece tonalităţi şi inflexiuni diferite, în vreme ce mărul lui Adam din gâtul său lung se deplasa convulsiv în sus şi-n jos.

El era scriitor de science fiction.

– Nu, spuse Lemuel Hoskins, privind neînduplecat prin ochelarii cu ramă metalică.

El era redactor de science fiction.

– Deci, nu accepţi un test ştiinţific! Nu mă asculţi. S-a votat şi am fost învins, da?

Marmie se ridică pe vârful picioarelor, se lăsă pe călcâie, repetă mişcarea de câteva ori şi respiră adânc. Părul negru îi era adunat în smocuri, de care trăsese cu degetele.

– Un vot pentru şi şaisprezece contra, zise Hoskins.

– De ce crezi că tu trebuie să ai dreptate întotdeauna? De ce crezi că eu trebuie să greşesc întotdeauna?

– Marmie, să dăm cărţile pe faţă. Fiecare dintre noi este judecat în felul său. Dacă vânzările revistei ar scădea, aş fi un nimic. M-ar zbura imediat. Te rog să mă crezi că preşedintele lui “Space Publishers” n-ar pune nici măcar o întrebare. S-ar mulţumi să examineze cifrele. Însă vânzările nu scad, ci cresc. Asta înseamnă că sunt un redactor bun. Cât despre tine… când redactorii te acceptă, eşti un talent. Când te resping, eşti un pierde-vară. Pe moment, asta eşti: un pierde-vară.

– Să ştii că nu eşti singurul redactor. Mai există şi alţii. (Marmie ridică ambele mâini, răşchirând degetele.) Poţi număra? Exact atâtea reviste science fiction ar fi gata să cumpere un text de Tallinn, fără măcar să-l citească în prealabil.

– Mult noroc!

– Uite ce-i, îndulci glasul autorul, doreai două schimbări, aşa-i? Doreai o scenă introductivă cu o bătălie spaţială. Ei bine, ţi-am scris-o. Este aici.

Flutură manuscrisul sub nasul lui Hoskins, care se feri ca de un miros neplăcut.

– Dar mai doreai ca scena din exteriorul navei să fie întreruptă de o scenă interioară, continuă Marmie, iar asta nu se poate. Dacă fac o asemenea modificare, aş distruge un final care, aşa cum este acum, deţine patos, profunzime şi sentiment.

Redactorul se lăsă pe spate în scaun şi se adresă secretarei, care în tot acest timp îşi văzuse liniştită de dactilografiere. Era obişnuită cu astfel de scene.

– Ai auzit, domnişoară Kane? E/vorbeşte de patos, profunzime şi sentiment. Ce ştie un scriitor despre asemenea lucruri? Uite care-i treaba, dacă ai introduce scena interioară, ai spori suspansul, ai compacta povestirea şi ai face-o mai credibilă.

– Cum s-o fac mai credibilă? răcni stresat Marmie. Vrei să spui că dacă nişte tipi dintr-o navă cosmică ar începe să discute despre politică şi sociologie când sunt pe punctul de a sări în aer, chestia asta i-ar conferi mai multă credibilitate? Dumnezeule!

– Altceva nu poţi face. Dacă aştepţi până trece punctul culminant şi apoi începi cu politica şi sociologia, cititorul va moţăi.

– Încerc să-ţi spun că greşeşti şi ţi-o pot dovedi. Ce rost are să pierdem timpul discutând, când am pregătit un experiment ştiinţific…

– Ce experiment ştiinţific?

Hoskins se răsuci din nou spre secretară.

– Cum îţi place asta, domnişoară Kane? Pur şi simplu, se crede unul dintre personajele lui.

– Întâmplător, cunosc un om de ştiinţă.

– Pe cine?

– Doctorul Arndt Torgesson, profesor de psihodinamică la Universitatea Columbia.

– N-am auzit de el.

– Bănuiesc că asta spune destule, comentă Marmie dispreţuitor. Tu n-ai auzit de el. Tu nu auziseşi nici de Einstein, înainte ca autorii să înceapă să-l pomenească în povestirile lor.

– Foarte amuzant! Mor de râs. Ce-i cu Torgesson ăsta?

– El a creat un sistem de determinare ştiinţifică a valorii unui text. Este ceva cu totul deosebit. Este… este…

– Şi e secret?

– Bineînţeles. Torgesson nu-i profesor de science fiction. În textele science fiction, atunci când cineva inventează o teorie, o anunţă imediat. În realitate, nu se procedează aşa. Uneori, savanţii experimentează ani de zile înainte de a publica detalii. Publicarea nu-i o joacă.

– Atunci, de unde ştii tu despre invenţie?

– Întâmplător, Torgesson îmi admiră mult povestirile. El mă consideră cel mai bun scriitor din domeniu.

– Şi-ţi arată invenţiile lui?

– Exact. Eram aproape sigur că vei fi încăpăţânat în privinţa textului ăsta, de aceea l-am rugat să întreprindă un experiment pentru noi. A fost de acord, cu condiţia să păstrăm secretul. A spus că ar fi un experiment interesant. A mai spus…

– Care-i secretul?

– Ei bine…, şovăi Marmie. Ce-ar fi dacă ţi-aş zice că are o maimuţă care poate scrie Hamlet?

Hoskins îl privi alarmat.

– Ce-i ăsta, un banc?

Se întoarse către domnişoara Kane.

– Când un om scrie timp de zece ani science fiction, nu mai prezintă siguranţă fără o cuşcă personală.

Domnişoara Kane continuă să dactilografieze cu aceeaşi viteză.

– M-ai auzit, insistă Marmie, o maimuţă obişnuită, ba chiar mai amuzantă decât un redactor obişnuit. Am fixat o întâlnire pentru după-amiază. Vii cu mine, sau nu?

– Bineînţeles că nu! Crezi că aş abandona un teanc de manuscrise atât de înalt - şi indică nivelul laringelui printr-un gest de retezare, făcut cu marginea palmei - pentru glumele tale imbecile?

– Dacă asta-i o glumă, atunci îţi plătesc prânzul în orice restaurant doreşti. Domnişoara Kane este martor.

Redactorul se lăsă pe spate în scaun.

– Îmi plăteşti prânzul? Tu, Marmaduke Tallinn, cel mai cunoscut datornic din New York, o să scoţi bani din buzunar?

Marmie se crispa, nu din cauza pomenirii abilităţii sale de a ignora notele de plată, ci a menţionării numelui său real, cu toate cele trei oribile silabe.

– Repet: Eu plătesc prânzul, oricând şi orice vei dori. Friptură, ciuperci, piept de porumbel, aligator marţian, orice!

Hoskins se sculă şi-şi luă pălăria de pe dulap.

– Aş merge şi până la Boston, comentă el, dacă aş avea ocazia să te văd cum numeri câteva din bancnotele alea pe care le ascunzi încă din 1928 în tocul fals al pantofului stâng…

Profesorul Torgesson se declară onorat. Scutură cu căldură mâna lui Hoskins şi-i spuse:

– Citesc Istorii spaţiale de când am venit în ţara aceasta, domnule Hoskins. Este o revistă excelentă. Apreciez mai cu seamă povestirile domnului Tallinn.

– Ai auzit? făcu Marmie.

– Am auzit. Marmie spunea că aveţi o maimuţă talentată, domnule profesor.

– Da, încuviinţă Torgesson, dar, desigur, totul trebuie să rămână confidenţial. Încă nu sunt pregătit să public rezultatele, şi o reclamă prematură ar putea însemna ruina mea profesională.

– Totul va rămâne între aceşti pereţi, domnule profesor.

– Foarte bine, foarte bine… Luaţi loc, domnilor, luaţi loc! Începu să se plimbe prin faţa lor.

– Ce i-ai spus domnului Hoskins despre cercetările mele, Marmie?

– Absolut nimic, profesore.

– Perfect! Ei bine, domnule Hoskins, fiind redactorul unei reviste de science fiction, nu mai este necesar să vă întreb câte ştiţi despre cibernetică.

Hoskins permise unui concentrat de intelect să se prelingă dincolo de ramele ochelarilor.

– Sigur că da, încuviinţă el. Calculatoare… Massachusetts Institute of Technics… Norbert Wiener…

Mai bolborosi câteva nume.

– Da, da.

Torgesson începu să păşească şi mai rapid.

– Ştiţi atunci că pe principiile cibernetice s-au construit calculatoarele care joacă şah. Regulile mişcărilor pieselor şi scopul jocului sunt programate. Dacă i se dă o poziţie oarecare de pe tabla de şah, maşina poate calcula toate mutările posibile şi consecinţele lor, alegând-o apoi pe cea cu probabilitatea maximă de câştigare a partidei. Un program bun poate lua în consideraţie până şi temperamentul adversarului.

– Ah, da, aprobă Hoskins, frecându-şi apăsat bărbia.

– Imaginaţi-vă acum o situaţie similară, în care un calculator primeşte un fragment dintr-o lucrare literară, căreia îi poate adăuga cuvinte din vocabularul său ce cuprinde toate dicţionarele, astfel încât optează pentru cele cu valoare literară maximă. Evident, un astfel de calculator ar trebui să fie mult mai complex decât cele care joacă şah.

Hoskins se foi nerăbdător.

– Ce-i cu maimuţa, domnule profesor? Marmie a pomenit de o maimuţă.

– La ea intenţionez să ajung, îl linişti Torgesson. Desigur, nici unul dintre calculatoarele deja existente nu este suficient de complex. Însă creierul omenesc… oho! Creierul omenesc este el însuşi un calculator.

Fireşte, nu m-am putut folosi de el. Din nefericire, legislaţia nu mi-o permite. Totuşi, chiar şi un creier de maimuţă, corespunzător dirijat, poate reuşi mai multe decât orice maşinărie construită vreodată de om. Aşteptaţi! Mă duc să-l aduc pe micuţul Rollo.

Savantul părăsi încăperea. Hoskins aşteptă o clipă, după care privi prudent spre scriitor.

– Măiculiţă! şuieră el.

– Ce s-a întâmplat? întrebă Marmie.

– Ce s-a-ntâmplat?! Individul este un escroc, la zi, de unde l-ai recrutat?

– Escroc? se indignă Marmie. Ne găsim în biroul autentic al unui profesor din Fayerweather Hall, Columbia. Sper că recunoşti Columbia…

– Sigur că da, totuşi…

– Iar acesta e biroul profesorului Torgesson. Uită-te la praf! (Suflă peste un manual, ridicând un norişor.) Numai el ar ajunge pentru a demonstra că-i un cabinet adevărat. Uită-te şi la titlul cărţii: Psihodinamica comportamentului uman, de profesorul Arndt Rolf Torgesson.

– De acord, Marmie, de acord! Există un Torgesson şi aici e biroul lui. De unde ştiai că tipul este plecat în concediu şi cum ai reuşit să capeţi acces în birou, nu-mi dau seama. Încerci însă să-mi spui că aiuritul ăsta cu maimuţele şi calculatoarele lui este adevăratul profesor? Ha!

– Cu o fire aşa de suspicioasă ca a ta, presupun c-ai avut parte de o copilărie mizerabilă şi lipsită de prieteni.

– Suspiciunea este rezultatul contactelor cu scriitorii. Mi-am şi ales deja restaurantul şi o să te cam coste distracţia asta.

Marmie pufni:

– N-o să mă coste nici măcar sumele mizere cu care m-ai plătit. Taci acum, se întoarce!

Agăţată de gâtul profesorului se găsea o foarte melancolică maimuţă capucin.

– El, spuse Torgesson, este micul Rollo. Spune bună ziua, Rollo! Maimuţa îl trase de păr.

– Mă tem că-i obosit, comentă profesorul. Am aici unul dintre manuscrisele lui.

Puse jos maimuţa şi o lăsă să se prindă de degetul lui, în vreme ce scoase două foi de hârtie din buzunarul hainei şi i le întinse lui Hoskins. Redactorul citi cu glas tare:

– ”A fi sau a nu fi: iată întrebarea. / Mai vrednic oare e să rabzi în cuget/ A vitregiei praştii şi săgeţi,/ Sau fierul să-l ridici asupra armiei/ De griji şi să le curmi? Să mori: să dormi,/ Atât; şi printr-un somn să curmi durerea… Ridică ochii.

– Asta a scris micul Rollo?

– Nu tocmai. Este o copie după dactilograma lui.

– Aha, o copie… Ei bine, Rollo nu-l prea cunoaşte pe Shakespeare. Citatul corect este “sau fierul să-l ridici asupra mării”.

Torgesson încuviinţă din cap.

– Aveţi dreptate, domnule Hoskins. Shakespeare a scris “mare”. Dar vedeţi dumneavoastră, este o metaforă forţată. Nu te lupţi cu armele împotriva mării. Cu armele te lupţi împotriva oştilor. Rollo a preferat “armii”. Este una dintre puţinele erori ale lui Shakespeare.

– Aş dori să-l văd scriind la maşină, spuse redactorul.

– Sigur că da.

Profesorul aduse o maşină de scris din care cobora un cablu electric şi explică:

– Este necesară folosirea uneia electrice, pentru a-l supune unui efort fizic cât mai mic. De asemenea, trebuie să-l cuplăm pe Rollo la acest transformator.

În timp ce vorbea, fixă doi electrozi pe ţeasta animalului.

– Rollo, continuă el, a fost supus unei foarte delicate operaţii, în urma căreia mai multe fire au fost conectate la diverse zone ale creierului său. Îi putem şunta activităţile

voluntare şi astfel să-i utilizăm creierul ca pe un calculator. Mă tem că detaliile sunt mai…

– Aş dori să-l văd scriind la maşină, spuse Hoskins.

– Ce aţi dori? Hoskins se gândi rapid.

– Cunoaşte “Hanul Kubla” al lui Coleridge?

– Nu ştie nimic pe dinafară, ci scrie pur şi simplu în urma unor calcule. Recitaţi câteva versuri, ca să poată estima ansamblul general şi să calculeze consecinţele primelor cuvinte.

Hoskins încuviinţă din cap, îşi umflă pieptul şi tună:

– ”În Xanadu, han Kubla porunci un falnic domn al desfătării: Pe-Alfeu, râu sfânt, ce curge-aci prin peşteri tainice, spre-a rătăci în jos, spre-ntunecimea mării. De cinci ori zece leghe-avid pământ fu-ncins cu turn şi zid…”

– Ajunge, îl opri Torgesson.

Aşteptară în tăcere. Maimuţa privea grav maşina de scris.

– Desigur, vorbi profesorul, procesul durează. Rollo trebuie să ia în consideraţie romantismul poemului, uşorul parfum arhaic, ritmul cadenţat şi multe altele.

Apoi, un degeţel negru se întinse şi apăsă o tastă. Era litera e.

– Nu foloseşte majusculele, explică savantul, nici punctuaţia, iar împărţirea în cuvinte nu este perfectă. De aceea, eu obişnuiesc să-i rescriu foile, când termină.

Micul Rollo atinse un r, un a şi un u. Apoi, după o pauză lungă, apăsă tasta pentru spaţiu.

– ”Erau”, zise Hoskins.

Cuvintele porniră să se aştearnă pe hârtie: “erau ai ci grădini şi apen spume undenfloreau mulţi ar boride tămâi iar din colo vechi codri prag delume cu pe teverzi de soare la călcâi”…

– Dumnezeule! icni Hoskins.

– Aşa continuă poezia? întrebă Torgesson.

– Pe barba Profetului! gemu Hoskins.

– În cazul acesta, Coleridge trebuie să fi făcut o treabă bună, respectând tehnica din prima strofă.

– Să fiu al dracului! urmă Hoskins.

– Vezi, rosti Marmie, masând umărul redactorului, vezi, vezi, vezi, vezi? Vezi? adăugă el.

– Să mă ia naiba! încheie Hoskins.

– Acum, spuse Marmie, frecându-şi părul din cap până ce-l zburli aidoma unei creste de cocoş, să trecem la treabă. Să-i

dăm povestirea mea.

– Da, dar…

– Nu va depăşi posibilităţile lui Rollo, îl asigură Torgesson. În mod frecvent, eu îi citesc fragmente din cele mai bune texte science fiction, inclusiv multe din povestirile lui Marmie. Este uluitor cum le îmbunătăţeşte pe unele.

– Nu cred, pufni Hoskins. Orice maimuţă poate scrie lucruri mai bune decât unele texte pe care le primesc. Dar cel al lui Tallinn are aproape patruzeci de pagini. Maimuţa nu-l va putea dactilografia repede.

– Câtuşi de puţin, domnule Hoskins, câtuşi de puţin. Eu îi voi citi povestirea şi o vom lăsa să continue în punctele cruciale.

– Dă-i drumul, atunci! încuviinţă redactorul, încrucişându-şi braţele. Sunt gata.

– Eu cu atât mai mult, adăugă Marmie încrucişându-şi şi el braţele.

Micul Rollo stătea nemişcat, un ghemotoc îmblănit de jale cataleptică, în vreme ce vocea blândă a lui Torgesson urca şi cobora în cadenţă, vorbind despre o bătălie spaţială şi despre eforturile prizonierilor pământeni de a-şi recăpăta nava pierdută.

Unul dintre personaje ieşi în exteriorul navei, iar Torgesson citi cu totul absorbit:

– ”… Stalny încremeni în tăcerea stelelor eterne. Durerea din genunchi îl sfredelea, în vreme ce aştepta ca monştrii să audă bufnitura şi să…”

Marmie trase disperat de mâneca profesorului. Torgesson ridică ochii şi-l decuplă pe Rollo.

– Asta-i, făcu Marmie. Vezi, profesore, cam pe aici Hoskins îşi vâră nasul unde nu-i fierbe oala. Eu continuu scena în exteriorul navei, până ce Stalny învinge şi nava redevine a pământenilor. Apoi continuu cu explicaţiile. Hoskins vrea să întrerup scena exterioară, să revin în interior, să opresc acţiunea pentru vreo şase pagini, apoi să mă întorc la ea. Ai mai auzit asemenea tâmpenie?

– Eu spun să lăsăm maimuţa să decidă, interveni redactorul. Torgesson îl porni pe Rollo şi un deget negru şi zbârcit se întinse şovăind spre maşina de scris. Hoskins şi Marmie se aplecară simultan înainte, capetele lor apropiindu-se încetişor deasupra lui Rollo. Maşina scrise litera a.

– A, o încurajă Marmie aprobând din cap.

– A, fu de acord Hoskins.

Maşina scrise un c, apoi continuă mult mai rapid: “ac ţioneze stalny aştepta în grozit şi ne ajutorat ca ecluza săse caşte şimonştrii în cost umesă iasă ne miloşi…”

– Cuvânt cu cuvânt, şopti Marmie fascinat.

– În mod sigur, are stilul tău.

– Cititorilor le place.

– N-ar face-o, dacă vârsta mintală medie n-ar fi… Hoskins se opri.

– Hai, spune! îl îndemnă scriitorul. Spune! Spune că au coeficientul de inteligenţă al unui copil de doisprezece ani şi te voi cita în toate fanzinele din ţară.

– Domnilor, interveni Torgesson, domnilor, vă rog! Îl deranjaţi pe Rollo!

Îşi îndreptară din nou atenţia spre maşina de scris, care continua neabătută: …stele lese de plasau pe orb itele lor gigant ice deşi simţ urile legate depământ alelui sta Iny insi stau cănava cese rotea stă tea ne mişcată”

Carul maşinii reveni la început de rând nou. Marmie îşi ţinu răsuflarea. Acum ar fi trebuit…

Iar degeţelul se întinse şi bătu: *

– Asterisc! răcni Hoskins.

– Asterisc, mormăi Marmie.

– Asterisc? se miră Torgesson.

Urmă o linie formată din nouă asteriscuri.

– Asta-i, frăţioare, spuse Hoskins şi-i explică rapid profesorului care privea nedumerit. Ori de câte ori doreşte să indice o schimbare a punctului de vedere, Marmie foloseşte un rând de asteriscuri. Iar ceea ce-mi doream eu era o asemenea schimbare radicală.

Maşina începu un paragraf nou: “în navă…”

– Opreşte-l, profesore! spuse autorul. Hoskins îşi frecă palmele.

– Când îmi aduci varianta nouă, Marmie?

– Care variantă nouă? replică acesta netulburat.

– Ai văzut-o pe cea a maimuţei.

– Sigur că da. De aceea te-am şi adus aici. Micul Rollo nu este decât o maşină, o maşină rece, brutală, logică.

– Şi?

– … În vreme ce un scriitor bun nu-i o maşină. El nu scrie cu mintea, ci cu inima. Cu inima lui, întări Marmie, bătându-se cu pumnul în piept.

– Ce vrei, Marmie? gemu redactorul. Dacă mă iei cu vraja despre inima-şi-sufletul-autorului, pe cuvânt dacă n-o să vomit aici şi acum. Să rămânem la obişnuitul scriu-orice-pentru-bani.

– Ascultă-mă o clipă, îl opri Marmie. Rollo l-a corectat pe Shakespeare. Singur ai spus-o. Rollo voia ca Shakespeare să spună "armii de griji", şi avea dreptate din punctul de vedere al unei maşini. În condiţiile respective, "mări de griji" este o metaforă forţată. Nu crezi însă că Shakespeare ştia lucrul ăsta? Pur şi simplu, Shakespeare ştia unde să încalce regulile. Rollo este o maşinărie care nu poate încălca regulile, dar un scriitor bun o poate face şi trebuie s-o facă. "Mări de griji" este mai impresionant, are forţă şi ritm. Dă-o naibii de metaforă forţată! În cazul meu, când doreşti să introduci altă scenă, urmezi regulile mecanice ale menţinerii suspansului, aşa că, firesc, Rollo este de acord cu tine. Eu însă ştiu că trebuie să încalc regulile, pentru a menţine profundul impact emoţional al sfârşitului, aşa cum îl văd eu. În caz contrar, obţin un produs mecanic pe care-l poate realiza şi un calculator.

– Dar…, începu Hoskins.

– Continuă, făcu autorul, votează mecanicismul! Spune că nu-l vei depăşi niciodată ca redactor pe Rollo!

– Bine, Marmie, rosti Hoskins cu un tremur în voce, voi lua textul aşa cum este! Nu, nu mi-l da acum, expediază-l prin poştă. Dacă nu te superi, eu plec în căutarea unui bar.

Îşi îndesă pălăria pe cap şi se răsuci pe călcâie, pentru a ieşi din odaie. Torgesson strigă după el:

– Vă rog, nu spuneţi nimănui despre micul Rollo!

Cuvintele de despărţire se auziră suprapuse peste zgomotul unei uşi trântite:

– Crezi că-s nebun…?

Marmie îşi frecă palmele entuziast, când fu sigur că redactorul plecase.

– Asta-nseamnă să ai minte, rosti el, apăsându-şi degetul în tâmplă până la refuz. A fost o vânzare care mi-a făcut plăcere. A fost o vânzare mai presus de toate celelalte pe care le-am reuşit până acum. Mai grozavă decât toate laolaltă!

Se lăsă să cadă încântat în scaunul cel mai apropiat.

Torgesson îl ridică pe micul Rollo pe umăr.

– Marmaduke, rosti el încetişor, dar ce-ai fi făcut dacă Rollo ar fi scris versiunea ta?

Preţ de o clipă, o expresie îndurerată trecu peste chipul autorului.

– La naiba, replică el, aşa crezusem că avea să facă!

DESPRE NIMIC

[din volumul de povestiri „Vântul schimbării” – The Winds of Change]

Întreg Pământul aştepta cu sufletul la gură ca mica gaură neagră să îi aducă sfârşitul. Aceasta fusese descoperită de profesorul Jerome Hieronymus cu ajutorul telescopului de pe Lună, în anul 2125 şi, în mod clar, avea să se apropie îndeajuns de mult pentru a provoca distrugerea totală prin intermediul mareelor.

Locuitorii întregului Pământ şi-au făcut testamentul şi au plâns unii pe umerii celorlalţi, spunându-şi "Rămas bun, rămas bun, rămas bun". Soţii şi-au luat rămas bun de la neveste, fraţii şi-au luat rămas bun de la surori, părinţii – de la copii, stăpânii – de la animalele lor preferate, iar îndrăgostiţii şi-au murmurat unii altora şoapte dulci de despărţire.

Dar, pe măsură ce gaura neagră se apropia, Hieronymus a observat că nu se producea nici un fel de efect gravitaţional. Profesorul a studiat fenomenul cu mai multă atenţie şi, în cele din urmă, a anunţat, râzând pe înfundate, că, de fapt, nu era vorba despre nici un fel de gaură neagră.

– Nu e nimic, a spus el. E doar un asteroid obişnuit pe care cineva l-a vopsit în negru.

Profesorul a fost ucis de mulţimea furioasă, dar nu din cauza greşelii pe care o făcuse. A fost ucis doar după ce a anunţat în mod public că va scrie o mare, o emoţionantă piesă de teatru despre întreaga păţanie.

– O voi intitula *Mult Adio Pentru Nimic**, subliniase el.

Întreaga omenire a aplaudat moartea sa.

* Aluzie la una din piesele lui Shakespeare, *Mult zgomot pentru nimic,* în limba engleză existând o asemănare fonetică între *ado* (zgomot) şi *adieu* (adio).

DINTR-O PRIVIRE

[din volumul de povestiri „Vântul schimbării” – The Winds of Change and Other Stories]

Elaine Metro aştepta cu un calm remarcabil. Se împlineau aproape doi ani de când lucra ca ghid turistic, şi arta de a ţine în mână bărbaţi, femei şi copii de pe o duzină de lumi diferite (nemaipunând la socoteală Pământul însuşi), de a le asigura mulţumirea şi siguranţa, răspunzându-le la întrebări şi acţionând instantaneu în faţa unor situaţii neaşteptate, aduce după sine, inevitabil, calmul.

Pentru a fi mai exacţi, fie calmul, fie colapsul nervos, dar Elaine nu se prăbuşise niciodată. Nici nu se aştepta s-o facă.

În consecinţă, stătea locului şi-şi exersa răbdarea, aşa cum proceda adesea, pe deplin conştientă de tot ceea ce o înconjura. Data calendarului sclipea – 5 februarie 2076 -, anunţând-o că trecuseră şase zile de când împlinise douăzeci şi patru de ani.

Oglinda de alături reflecta chipul tinerei – sau ar fi făcut-o, dacă ea s-ar fi aplecat puţin în lateral -, înconjurându-l cu o plăcută strălucire aurie. Aceasta masca paloarea naturală a pielii lui Elaine, conferindu-le ochilor albaştri iluzia unui căprui deschis, iar părului castaniu aparenţa unei nuanţe de blond. "Destul de flatant, pe ansamblu", s-a gândit ea.

Videoştirile pâlpâiau ocazional. Nu se părea că pe Orbită se petrecuse ceva vital. A paisprezecea colonie se găsea în plină construcţie, însă evenimentul nu era câtuşi de puţin extraordinar.

În Africa, jos pe Pământ, se anunţa o secetă, dar nici asta nu reprezenta mare lucru. O lume lipsită de capacitatea de a-şi controla climatul. Ce primitivi

Totuşi, Pământul era uriaş! ...Cât un milion de lumi reale turtite laolaltă.

Cu toate acestea, deţinea foarte puţin spaţiu disponibil. Până şi Gamma (unde se născuse şi unde trăia Elaine) se găsea la limita suprapopulaţie!. Cincisprezece mii de oameni şi...

Uşa s-a deschis şi şi-a făcut apariţia Janos Tesslen.

Bărbatul era Preşedintele Adunării şi tânăra îl considera foarte bun. Cel puţin, ea îl votase.

– Bună, Elaine, a rostit el. M-ai aşteptat mult?

– Conform ceasului, paisprezece minute, domnule.

Janos a chicotit scurt. Era un individ voinic, cu ochi ce zâmbeau, uneori, chiar când buzele n-o făceau. Părul grizonat era tuns scurt, milităreşte, destul de demodat, făcându-l să arate mai bătrân decât cei probabil cincizeci de ani pe care-i avea.

– Îndrăzneşte, Elaine, i s-a adresat, la loc.

Femeia s-a aşezat, acceptând cu naturaleţe folosirea prenumelui, deşi nu mai discutase niciodată cu preşedintele. Într-o lume ca Gamma, unde aproape toţi se cunoşteau intre ei, de ce n-ar fi făcut-o?

Janos s-a instalat pe scaunul rotativ din biroul său mare, mai spaţios decât oricare altă încăpere personală văzută de Elaine, şi a vorbit:

– Mi se pare interesant că mi-ai spus că ai aşteptat paisprezece minute. N-ar fi fost mai simplu să zici că n-ai aşteptat prea mult?

– Eu cred, a replicat Elaine, că precizia amănuntelor poate avea importanţa ei.

– Foarte bine. Mă bucur că gândeşti aşa, fiindcă de asta am nevoie de tine. ...Bunicii tăi au venit de pe Pământ, din zona Statelor Unite, nu-i aşa?

– Da, domnule.

– Bănuiesc că nu ţi-ai uitat originea americană, nu?

– Am studiat istoria Pământului la colegiu. O includea şi pe cea a Americii... Totuşi, mă consider o gammană.

– Da, sigur că da. Ca noi toţi, de altfel. Tu, însă, eşti o gammană aparte, întrucât ne vei salva...

– N-am înţeles..., s-a încruntat tânăra.

– Deocamdată nu contează. Am anticipat puţin lucrurile. Fiind de origine americană, ştii, desigur, că Statele Unite au fost întemeiate în 1776.

– Da. Anul acesta îşi serbează tricentenarul.

– Ştii, de asemenea, că Statele Unite au fost alcătuite, iniţial, din treisprezece state individuale. Actualmente, în Orbita Lunară există treisprezece lumi în stare de funcţionare. Opt dintre ele se găsesc aici, în poziţia L5, urmând Luna, iar cinci în

poziţia L4, în faţa Lunii.

– Cunosc toate acestea, domnule. A paisprezecea lume se construieşte în L4.

– Pe moment, s-o ignorăm. Construcţia Lumii Orbitale nu a fost accelerată, iar a celei în lucru acum, Xi, este încetinită, astfel că în decursul anului 2076 vor exista treisprezece Lumi Orbitale, iar nu paisprezece ori douăsprezece. Înţelegi de ce anume?

– Din superstiţie? a întrebat sec Elaine.

– Ironia ta este muşcătoare, domnişoară, totuşi eu nu sângerez. Problema nu este legată de superstiţie. Mai degrabă e o încercare de exploatare a sentimentelor. Statele Unite reprezintă cea mai importantă regiune autonomă a Federaţiei Pământ, iar dacă o să voteze cândva pentru stabilirea unei federaţii independente a Lumilor Orbitale, anul acesta este cel ideal. N-ar putea rezista combinaţiei dintre tricentenar şi numărul treisprezece, nu crezi?

– Sunt de acord că reprezintă un stimul.

– Pentru noi, independenţa ar fi extrem de folositoare. Federaţia Pământ este o forţă conservatoare ce ne limitează expansiunea. Dacă nu vor mai fi legate de planetă, Lumile Orbitale vor reuşi să-şi completeze în mod eficient şi reciproc sistemele economice. Vom izbuti să depăşim frustranta limitare la orbita Lunii, îndreptându-ne către centura asteroizilor, unde am putea deveni o forţă majoră în istoria umanităţii. Eşti de acord?

– Aşa se pare că gândesc cei care ştiu...

– Din nefericire, pe Pământ există forţe puternice care se împotrivesc independenţei. În plus, deşi aproape toţi locuitorii Lumilor Orbitale îşi manifestă adeziunea pentru independenţă, nu toţi doresc uniunea. ...Tu ce crezi despre ceilalţi orbitali, Elaine? În munca ta, îi întâlneşti în mod constant.

– Oamenii rămân oameni, domnule, a răspuns tânăra. Totuşi, ceilalţi orbitali au obiceiuri diferite, pe care le găsesc... neatrăgătoare, uneori.

– Exact. La fel cum ei ne găsesc... neatrăgători. De aceea, pentru a evita uniunea, mulţi dintre ei sunt dispuşi să refuze independenţa. Elaine, depinde numai de tine ca să obţinem uniunea.

.Afirmaţia se repetă", a gândit în sinea ei femeia.

– Ce legătură am eu cu asta? a întrebat apoi cu glas tare.

– Fii atentă, a rostit Janos cu blândeţe, şi-ţi voi explica. Pământenii care se opun independenţei se bizuie pe ostilitatea dintre Lumile Orbitale şi se străduie din răsputeri s-o amplifice. Ce s-ar întâmpla dacă aici, unde se află sediul celei mai puternice mişcări pro-unioniste de pe Orbită, ar avea loc un sabotaj? Ce s-ar întâmpla dacă ar fi un sabotaj serios, ce ar putea fi pus pe seama unei anumite Lumi Orbitale? Sentimentele anti-unionale se vor accentua şi probabilitatea independenţei ar fi extrem de redusă anul acesta. Iar după aceea, lipsind sprijinul fascinant al anului 76, este posibil să nu mai apară multă vreme...

– Aşadar, trebuie să luăm măsuri împotriva sabotajelor.

– Exact! Asta şi facem. Aici este punctul în care intervii tu. Pe Gamma urmează să sosească cinci oameni. Aparent, turişti obişnuiţi. Bineînţeles, numărul turiştilor care vin este mult mai mare, însă pe noi ne interesează aceştia cinci, care provin de pe cinci Lumi Orbitale diferite. Unul dintre agenţii noştri pământeni -ştii, avem nişte...

– Toată lumea este la curent cu asta. Bănuiesc că Pământul o ştie cel mai bine.

Janos şi-a lăsat capul pe spate, parcă pentru a se concentra mai bine asupra tinerei, apoi a vorbit:

– Îmi place stilul afirmaţiilor tale. ...Unul dintre agenţii noştri ne-a transmis un mesaj, din păcate foarte distorsionat. Spre Gamma se îndreaptă un pământean, un expert sabotor deghizat în orbital. Mesajul ar fi trebuit să ne spună în ce anume constă deghizarea, dar aceea a fost partea distorsionată.

– Bănuiesc că nu poţi lua legătura cu agentul, fiindcă a murit.

– Din păcate, aşa este. Ne-am străduit din răsputeri să interpretăm mesajul, dar ceea ce am obţinut se poate aplica în aceeaşi măsură la cinci persoane, dintre care cel puţin patru sunt orbitali cu siguranţă respectabili, iar unul este un pământean deghizat

– Refuză-le intrarea la toţi cinci, domnule! Sau lasă-i să vină, arestează-i şi cercetează-i cu atenţie.

– Dacă am proceda în felul ăsta, am ofensa respectivele Lumi Orbitale şi am risca să obţinem exact rezultatul dorit de sabotor.

– Odată identificat pământeanul, acţiunile respective vor fi pe deplin justificate.

– *Daca* vom fi crezuţi... În plus, mesajul a fost suficient de neclar pentru a lăsa posibilitatea distinctă ca nici unul dintre cei cinci să nu fie un sabotor... ca toţi să fie turişti nevinovaţi.

– Bine, şi atunci ce vrei să fac eu, Janos?

Preşedintele s-a lăsat cu toată greutatea pe spătarul scaunului şi, pentru o clipă, ochii săi şireţi au apreciat din nou calităţile femeii.

– În calitate de ghid, a spus el, eşti obişnuită să lucrezi atât cu orbitalii, cât şi cu pământenii. În plus, fişa ta personală afirmă că eşti extrem de inteligentă. Voi avea grijă ca acei cinci turişti să-ţi fie atribuiţi pentru un tur oficial al Gammei. Ei nu-l pot refuza fără să fie nepoliticoşi, iar nepoliteţea ne-ar oferi ocazia arestării. Te vei găsi în prezenţa lor vreme de câteva ore. Nu trebuie decât să ne spui care este impostorul, sau că nu există nici un impostor.

– Nu văd cum aş putea s-o fac, a clătinat din cap Elaine. Individul respectiv trebuie să se fi antrenat în mod special pentru misiunea asta.

– Fără îndoială. Bănuiesc că a vizitat Lumea Orbitală al cărei cetăţean se pretinde a fi şi că vorbeşte, arată şi se comportă corespunzător... că are actele în regulă şi tot tacâmul...

– Şi atunci?

– Ştii foarte bine că nimic nu poate fi imitat perfect. Găseşte imperfecţiunea. Tu ai fost pe toate celelalte lumi. Îi cunoşti pe orbitali.

– Nu cred că pot...

– Dacă dai greş, a întrerupt-o Janos, vom fi nevoiţi să recurgem la metode mai grosolane, riscând să ofensăm celelalte lumi. Sau să nu facem nimic, dacă tu ne spui că nu există un impostor, ori să acţionăm în mod inutil, dacă greşeşti în identificarea lui, şi atunci cine ştie ce dezastre poate provoca sabotajul... pe lângă eşecul uniunii. Aşadar, trebuie să reuşeşti.

Tânăra a strâns puternic din buze şi a întrebat:

– Când începe acţiunea?

– Indivizii vor sosi mâine. Vor debarca la Docul Doi, de cealaltă parte a lumii.

Degetul cel mare i s-a ridicat în sus, făcând gestul

aproape inevitabil, iar ochii lui Elaine s-au înălţat pentru o clipă, într-un răspuns tot atât de automat.

La urma urmelor, era perfect natural. Precum toate Lumile Orbitale, Gamma era o structură în formă de covrig, un tor. În cazul Gammei, torul cav în care locuiau oamenii avea un diametru de peste trei kilometri. Puteai merge cam nouă kilometri şi jumătate de-a lungul curbei torului pentru a ajunge în punctul diametral opus al lumii, sau puteai scurta drumul, alegând una dintre cele trei spiţe ce legau părţile opuse ale staţiei orbitale.

Elaine îşi amintea că, odinioară, un pământean râsese de obiceiul orbitalilor de a denumi partea opusă a torului "cealaltă parte a lumii". Dar de ce nu? Gamma era înconjurată de spaţiu, exact ca Pământul.

Janos i-a întrerupt gândurile:

– Trebuie s-o faci, Elaine...

– Voi încerca, domnule.

– Şi nu trebuie să dai greş!

2

Apartamentul de două camere al tinerei se găsea în Sectorul Trei şi avea marele avantaj de a fi situat în vecinătatea Centrului Artistic. (În adolescenţă, Elaine visase să devină actriţă, dar nu avusese dicţia corespunzătoare. Cu toate acestea, continua să-i facă plăcere să se cufunde în atmosfera scenei.)

Acum, pregătindu-se pentru urcarea spre Docul Doi, tânăra îşi dorea cu toată sinceritatea să fi avut o voce mai bună şi ceva mai mult talent, pentru ca să nu fie un ghid pus în faţa unei sarcini imposibile.

Era îmbrăcată elegant. Uniforma i se potrivea ca turnată, lăsând impresia eficienţei, ca întotdeauna. În acelaşi timp, Elaine se străduia să pară cu totul detaşată. Se gândise că dacă urma să se arate prea curioasă, ori prea atotştiutoare faţă de cei cinci turişti, n-avea, probabil, să afle nimic. Dimpotrivă, un interes exagerat din partea ei putea fi considerat drept periculos de către un individ hotărât. Cineva pregătit să saboteze o lume n-avea să fie oprit de mila pentru o fată.

Ieşind afară, a ridicat ochii. În interiorul torului exista

suficient spaţiu pentru a permite construirea unei clădiri cu patruzeci de etaje, însă nu se acceptau mâi mult de douăzeci de etaje, iar media se limita la zece niveluri. Jumătatea superioară a torului trebuia să rămână liberă, pentru a oferi senzaţia de imensitate, permiţând totodată pătrunderea razelor soarelui.

Obloanele de deasupra continuau să se deschidă cu o viteză corespunzătoare primelor ore ale dimineţii. Oglinda cea mare, aflată pe aceeaşi orbită cu Gamma, reflecta spre interior lumina soarelui care, reflectată la rândul ei de alte oglinzi mai mici, ajungea până în tor. Razele scăldau nivelurile inferioare ale clădirilor, menţinând temperaturile din interiorul uriaşului covrig în limite confortabile.

Elaine nu fusese niciodată pe Pământ, dar citise destul de multe despre acesta; uneori, climatul stabil din Gamma o făcea să tânjească măcar după o mostră din ambientalul haotic al planetei, dar mai ales după zăpadă, unul dintre acele lucruri pe care nu şi le putea imagina precis. Ploaia aducea cu un duş, ceaţa cu aburii, gerul şi arşiţa cu deschiderea robinetelor corespunzătoare din saună. ...Dar cum era zăpada?

La asta se gândea, îndreptându-se către ascensorul Trei şi aşezându-se la coadă. Nu a avut mult de aşteptat, deoarece izbutise să evite ora de vârf a schimbării turelor.

Ascensorul a purtat-o în sus, prin spiţă, ducând-o printr-un kilometru şi jumătate de gravitaţie tot mai slabă. Giraţia rapidă a torului, o rotaţie la fiecare două minute, producea efectul centrifugal care menţinea apăsarea oamenilor şi obiectelor pe interiorul covrigului cu o forţă egală cu gravitaţia terestră. Oriunde te-ai fi găsit, suprafaţa exterioară a torului reprezenta "jos", iar butucul din gaura centrală era "sus". Bineînţeles, cealaltă parte a Lumii, dincolo de butuc, era, de asemenea, "sus".

Urcând cu liftul, viteza de rotaţie în jurul axei torului se reducea, ca şi efectul centrifugal. Elaine avea mai puţin de jumătate din greutatea ei normală când a trecut pe lângă zona spitalului, unde gravitaţia scăzută era utilă în tratarea pacienţilor cardiaci, a celor cu probleme respiratorii sau a altor cazuri similare.

Tinerei ii plăcea senzaţia respectivă. În anii colegiului, îşi câştigase banii de buzunar lucrând ca ajutor de infirmieră şi cunoştea perfect gravitaţia redusă.

În cele din urmă, ascensorul a ajuns la butucul cel mare şi sferic din centrul torului, a cărui mişcare era permanent controlată de calculatorul principal pentru ca lifturile să nu se ciocnească între ele pe când convergeau spre butuc, într-o alternare perfectă. În mijloc, efectul centrifugal era aproape nul şi, pentru cele câteva minute necesare traversării lui, Elaine s-a simţit lipsită de greutate. Aici se afla staţia energetică a Gammei, obiectivul (s-a gândit ea, încruntându-se) cel mai probabil al unui sabotaj.

Ascensorul a trecut prin butuc şi şi-a continuat drumul prin spiţa ce făcea legătura cu cealaltă parte a lumii. Efectul centrifugal a revenit treptat şi lui Elaine a început să i se pară că atârnă cu capul în jos. Cu uşurinţa deprinsă în urma unei practici îndelungate, s-a răsucit invers, aşa cum au făcut, unul câte unul, şi ceilalţi pasageri ai liftului. Acum toţi stăteau pe ceea ce, cu numai câteva minute în urmă, fusese plafonul cabinei.

Impresia era de coborâre şi de sporire a atracţiei gravitaţionale. Iar când aceasta a atins maximul şi tânăra s-a simţit (cu un uşor regret) la fel de grea ca de obicei, ascensorul ajunsese pe partea cealaltă. Uşa s-a deschis şi Elaine a păşit afară. Acum, această regiune a Gammei (ridicase pentru o clipă ochii) devenise locul unde trăia ea.

3

Elaine întârziase, ceea ce avea să işte neplăceri. Ceilalţi trei ghizi, doi bărbaţi şi o femeie, sosiseră deja şi se aflau strânşi în jurul graficului zilnic.

Femeia, Mikki Burdot, a zărit-o prima şi a rostit pe un ton mai degrabă iritat:

– Ia uite cine a venit!

– Normal, a înălţat Elaine din sprâncene. Aici lucrez.

– N-aş fi zis, a rânjit Mikki.

S-a apropiat de ea, mergând pe pantofii cu tălpi din plută care adăugau cinci centimetri staturii ei mignone. Şi-a împins pe ceafă şapca regulamentară. Gestul putea fi descris drept un tic nervos, dar i-a dezvăluit părul bogat de culoarea mahonului.

– Ai cinci turişti, a continuat ea. Exact cinci. Ţi se pare o muncă grea?

Elaine s-a întins spre copiile fişelor de lucru.

– Cinci? Doar atât?

– Cinci! Eu am paisprezece. Hannes are zece şi Robaire doisprezece. Împărţire corectă? Nu cred!

– Poate că nu sunt mulţumiţi de munca mea, a încercat Elaine o explicaţie, şi au început să mă descarce de atribuţii.

– Deci or să te dea afară? a zâmbit Robaire. – Când zâmbea, tânărul făcea gropiţe în obraji, şi de aceea surâdea des. – Exact ce spuneam. Atunci vei rămâne fără bani, fără slujbă, şi va trebui să te măriţi cu mine. Este?

– Nu te-am uitat, Robaire, a replicat Elaine. Nu te uit nici o clipă! În clipa când o să rămân fără bani... N-aţi discutat, totuşi, cu Benjo Strammer? El se ocupă cu graficele de lucru.

– Am vorbit chiar eu cu el, a pufnit Mikki, şi mi-a zis c-aşa stau lucrurile. Moşu...

Ultimul cuvânt s-a pierdut într-un mormăit.

– Bine, a încuviinţat Elaine, la să vedem... Robaire, cei doisprezece turişti ai tăi sunt majoritatea de pe Alfa, ceea ce înseamnă că vor fi interesaţi de bazele noastre sportive, iar asta-i specialitatea ta, nu? Hannes, ai tăi vin de pe Mu, care sunt cu toţii prima generaţie, probabil speriaţi de lucrurile noi, şi ştim cu toţii ce tătic bun eşti tu...

– "Tătic" este al doilea prenume al meu, a rostit Hannes, încrucişându-şi braţele peste pieptul destul de îngust.

– Iar tu, Mikki... grupul tău e de pe Zeta, şi majoritatea zetanilor ne urăsc al naibii, aşa că au nevoie de cineva care să pară micuţă, neajutorată şi drăgălaşă. Pe tine nu te poate urî nimeni.

– Ba da, femeile, a spus Mikki înmuindu-se.

– Într-un fel, ai dreptate, şi totuşi, majoritatea celor din grupul tău sunt bărbaţi. Corect? Cât despre mine, eu am cinci de pe cinci lumi diferite. Fiecare va fi interesat de altceva şi bănuiesc că toţi sunt VIP-uri, care doresc tratament special şi vor fi imposibil de satisfăcut. – Elaine a lăsat o expresie posacă să i se aştearnă pe chip – Dacă vrea cineva să facem schimb...

– Eu nu! a răspuns imediat Hannes. Micuţii mei muani au nevoie de mine...

– Iar alfanii mei, a continuat Robaire, trebuie să aibă pe cineva care să poată deosebi un teren de fotbal de un traseu pentru golf.

– Eu n-am zis nici o clipă că vreau să fac schimb cu

cineva, a adăugat Mikki. Vreau doar să se încerce o distribuţie mai egală turiştilor.

Elaine a încuviinţat din cap şi a intrat în biroul ei, în care nu avea loc decât o măsuţă. Acum, se mai înghesuise acolo şi Benjo Strammer. Bărbatul o aştepta. Avea părul ondulat şi alb sclipitor; a privit-o întrebător, cu ochii cuibăriţi într-un păienjeniş de riduri.

– Te-ai descurcat foarte bine, a comentat el.

– Înţeleg că ai tras cu urechea.

– Am fost nevoit. Eram puţin neliniştit. Lista aceea mi-a venit de sus. N-am pregătit-o eu.

– Atunci, trebuie s-o luăm ca atare. Asta-i viaţa...

– Dar de ce?

– Ce anume?

– De ce au făcut lista în locul meu?

– Nu ţi-au spus?

Benjo a clătinat din cap.

– Nici un cuvânt.

– Atunci înseamnă că nu voiau să ştii despre ce-i vorba.

– Perfect, dar tu ştii?

– Dacă ei consideră că nu trebuie să ştii despre ce-i vorba, atunci nici măcar n-ar trebui să pui o asemenea întrebare. Orice ar fi, nu va fi simplu. Nava a sosit?

– Acum face joncţiunea.

– Perfect! Poţi aranja ca turiştii mei să fie separaţi, fără să bată la ochi, şi să fie aduşi primii? Ar fi bine să-i văd înainte de a-mi face un plan de acţiune. Ştii, probabil că-i adevărat ceea ce le-am spus celorlalţi. Bănuiesc că sunt VIP-uri, şi nu vreau s-o dau în bară...

Bărbatul părea posomorât.

– Elaine, ar fi mai bine să mă ţii la curent cu ce se întâmplă. Dacă nu ştiu despre ce-i vorba, n-o să fie vina mea dacă o să greşesc.

– Benjo, dacă ar fi după mine, nu ţi-aş ascunde nimic. Crede-mă, n-aş dori să mă ocup de grupul ăsta, indiferent ce ar fi cu el. Îl vrei tu?

– Ai fost nominalizată special pentru ei, nu? E grupul tău. Iar dacă vrei să-i primeşti, fă-o mai bine în biroul meu. Ăsta nu-i destul de mare. În ceea ce mă priveşte, imediat după ce vor veni, o să mă duc să dau un ocol Lumii.

Ocolul Lumii era unul dintre exerciţiile fizice practicate de Benjo la răstimpuri. Afirma că-l menţinea în formă. Elaine a aruncat o privire scurtă spre propriul ei abdomen plat şi s-a întrebat dacă se mai putea bizui multă vreme pe Mama Natură.

4

Elaine stătea pe colţul mesei lui Benjo – cel dinspre uşă -, cu braţele încrucişate peste piept şi legănându-şi un picior. Cu o noapte înainte, refuzase cu fermitate să se gândească la problemă, simţind (pe bună dreptate, era sigură de asta) că, dacă ar fi făcut-o, n-ar mai fi izbutit să se odihnească şi astăzi ar fi fost pe jumătate ameţită de nesomn.

Acum, însă, nu mai avea nici o scuză pentru amânare.

Problema: cinci persoane, fiecare din altă Lume. Una dintre ele putea fi (doar *putea* fi) un pământean ce se dădea drept orbital. Presupunând că pământeanul era un expert, exista vreo modalitate prin care să se trădeze? în Lumile Orbitale exista ceva la care, chiar exersând, el nu se putea adapta?

Din nefericire, s-a gândit Elaine nemulţumită, Lumile Orbitale reproduseseră în mod deliberat condiţiile terestre. Toate se roteau cu viteza necesară producerii în tor a unei gravitaţii tip Pământ. Din acest punct de vedere, orice pământean s-ar fi simţit de-a dreptul acasă.

Desigur, atunci când urcai prin spiţe, gravitaţia scădea, iar un planetar n-ar fi putut evita mişcările stângace. Din păcate, prea puţini orbitali petreceau perioade îndelungate în spiţe, şi ca atare majoritatea manifestau aceleaşi nesiguranţe.

Atmosfera tipică unei Lumi Orbitale avea aceeaşi presiune a oxigenului ca atmosfera terestră, cu o proporţie mult redusă a azotului, astfel încât valoarea densităţii era de două ori mai redusă. Amănuntul era, totuşi, lipsit de importanţă. Pământenii se adaptau aproape instantaneu. La urma urmelor, de ce n-ar fi făcut-o? Pe piscurile muntoase ale planetei existau condiţii atmosferice şi mai păcătoase – presiuni inferioare şi oxigen mai rarefiat.

Prin comparaţie cu Pământul, Lumile Orbitale erau mult mai mici, dar acesta era un amănunt prea puţin important. Panorama nu avea aceeaşi întindere ca pe planetă, iar efectul

de orizont diferea în mare măsură, totuşi cu siguranţă că orice pământean se putea acomoda cu uşurinţă. În mod cert, impostorul, dacă exista, locuise suficient timp pe o Lume Orbitală pentru a se obişnui cu particularităţile amintite.

De acord, era posibil să nu se poată descurca prin Gamma, decât în cazul când mai trecuse pe aici. Însă nici locuitorii altor Lumi Orbitale nu s-ar fi simţit în largul lor prin Gamma. Sau, dacă impostorul petrecuse o vreme aici, se putea să cunoască *prea multe* lucruri. Nu, ar fi fost imposibil să ghicească ce anume citise un orbital oarecare despre lumea ei, înainte de a veni în excursie. Putea fi o documentare absolut firească.

Atunci, ce se putea spune despre Lumile din care proveneau turiştii? Locuitorii unei anumite colonii spaţiale vorbeau într-un fel aparte şi se caracterizau prin atitudini sociale şi individuale specifice. Un pământean le-ar fi putut imita în mod perfect, sau era de aşteptat ca el să se trădeze, indiferent cât ar fi exersat?

Elaine a tras mai aproape fişele, studiind amănuntele dinăuntru.

Cinci Lumi. În ordinea înfiinţării lor: Delta, Epsilon, Tetha, Iota şi Kappa. Datorită ocupaţiei ei, tânăra le vizitase pe toate şi citise mult despre ele. Nu-i poţi înţelege pe turişti dacă nu cunoşti societatea care i-a modelat, iar un ghid trebuie neapărat să-i înţeleagă pe turişti.

Delta era o Lume destul de mohorâtă, populată de oameni împovăraţi de muncă, ce vorbeau o limbă cântată şi-şi păstrau accentul şi atunci când discutau în dialectul gamman. În general, erau indivizi voinici şi blonzi, dar aceasta reprezenta numai o tendinţă generală. În toate lumile existau oameni înalţi şi scunzi, blonzi şi bruneţi. Nu-i puteai judeca după aspectul fizic.

Epsilon era cea mai populată dintre Lumi, având, în general, locuitori mici de statură şi un procentaj de descendenţi ai est-asiaticilor pământeni, superior altor colonii orbitale.

Cinci dintre cele şase secţiuni ale Tethei erau consacrate agriculturii, iar nu trei secţiuni, aşa cum se obişnuia în celelalte părţi. Tetha era singura Lume Orbitală ce preferase creşterea extensivă a vitelor, în locul cirezilor mici. Întâmplător, dintre cele cinci simfonii compuse de muzicienii orbitali, care intraseră

în repertoriul curent al orchestrelor pământene, trei aparţineau tethanilor.

Elaine a căzut puţin pe gânduri. Nu, nu putea generaliza, considerând că tethanii erau persoane cu aptitudini muzicale. Nouăzeci şi cinci la sută dintre ei puteau fi analfabeţi din punct de vedere muzical, iar dacă printre aceştia se număra şi tethanul sosit acum, asta n-ar fi dovedit absolut nimic.

Iota era marele exportator energetic orbital. Toate Lumile se bazau pe Soare, ca sursă principală de energie. Fiecare Lume avea o staţie energetică considerabilă, mult mai mare decât colonia însăşi, care absorbea lumina astrului şi o convertea în microunde; o parte din acestea se îndreptau către butucul Lumii respective, iar restul, dacă exista un surplus, era expediat Pământului. Iota deţinea cea mai mare staţie convertoare şi dispunea de echipamentele cele mai bune pentru transmiterea microundelor către planetă. Ca atare, era lesne de înţeles că, dintre Lumile Orbitale, Pământul se preocupa cel mai mult de Iota.

În aceiaşi timp, asta însemna că Iota reprezenta o Lume cu orientare pro-planetară, fiind puţin interesată de independenţă şi uniune. Prin urmare, nu cumva iotanii ar fi fost cei mai dispuşi să coopereze cu un sabotor pământean? Sau invers, nu cumva sabotorul pământean ar fi evitat să se deghizeze în iotan, care era orbitalul cel mai suspect?

"Cum pot răspunde la asemenea întrebări?' s-a gândit derutată femeia

Cât despre Kappa, cu accentul pus pe recreere şi viaţă culturală, ce mai putea spune? Era cea mai atractivă dintre toate Lumile pe care le vizitase. Însemna, oare, că trebuia să-l urmărească cu cea mai mare atenţie pe kappan, întrucât erau implicate propriile ei păreri subiective?

Cum putea deosebi un kappan de un pseudo-kappan? Sau un tethan de un pseudo-tethan? Sau pe oricare alt orbital de unul care-i imita pe cei din aceeaşi lume?

Din nefericire, Terra deţinea o varietate atât de mare de tipuri de populaţie, încât orice orbital ar fi fost imitat destul de uşor de unul sau altul dintre pământeni.

Mai exista, totuşi, un aspect... Sabotorul, indiferent cine ar fi fost el, se opunea independenţei şi uniunii Lumilor Orbitale. Oare avea să evite această trăsătură, etalând în mod ostentativ

sentimente anti-pământene? Sau şi-ar fi dat seama că o astfel de atitudine ar fi fost suspectă în sine? Ori, presupunând că sabotorul nu ştia că era căutat (sau ştia?), problema nu avea să se ivească?

Ar fi fost mai prudent să încerce ceva mai subtil? Dacă forţele pro-independenţă şi pro-uniune se bizuiau pe valorile emoţionale ale tricentenarului, ar fi putut îndrepta conversaţia în direcţia respectivă? Sabotorul s-ar fi dovedit tulburat la menţionarea anului 2076? Avea să manifeste sentimente anti-americane?

Pe de altă parte insă, nu era posibil să existe şi orbitali adevăraţi cu sentimente similare?

Elaine avea impresia că mintea i se învârtea în cercuri din ce în ce mai strânse, inutile. Ce anume putea folosi drept criteriu pentru a deosebi adevărul de mistificare? De fapt, exista vreun criteriu?

Cu toate acestea, Janos îi spusese: Nu trebuie să dai greş!

Era pe punctul de a ceda în faţa disperării, când Benjo a vârât capul pe uşă şi a anunţat-o:

– Ţi-au sosit turiştii. Sper c-o să fie bine... şi adio.

Tânăra s-a întrebat dacă acel rămas bun nu conţinea cumva o conotaţie extrem de sumbră. A adoptat o expresie cuvenită, în vreme ce turiştii intrau pe uşă, şi a încercat să-şi ordoneze gândurile.

5

Stăteau aliniaţi în faţa ei, iar Elaine le-a vorbit fără grabă şi, spera ea, cu pricepere:

– Numele meu este Elaine. Dacă preferaţi să-mi folosiţi numele de familie, acesta este Metro. Pe Gamma nu se întrebuinţează nici un fel de titluri şi se obişnuieşte utilizarea prenumelor, însă puteţi recurge la orice sistem de adresare pe care-l consideraţi convenabil.

Delţanul părea deja nemulţumit. Era un bărbat înalt şi lat în umeri. Înălţimea îi era sporită de o pălărie prostească, pe care nu şi-o scosese de pe cap, şi de bluza cenuşiu-ardezie, lungă până la jumătatea coapselor. Cizmele sale masive bocăneau când se deplasa, iar mâinile osoase, cu falange groase, erau uşor încleştate.

– Câţi ani ai? a întrebat-o el cu asprime, folosind totuşi un ton uşor cântat.

Din fişa lui, Elaine ştia că se numea Sando Sanssen, iar din cunoştinţele ei asupra obiceiurilor deltane, mai ştia că trebuia să i se adreseze cu numele de familie.

– Am douăzeci şi patru de ani, domnule Sanssen.

– La vârsta dumitale, cunoşti destule despre Lumea aceasta pentru ca să ne fii de folos?

Grosolănia lui era deltană sau exagera? Cu siguranţă, Elaine nu făcuse nimic pentru a merita un asemenea tratament.

– Sper că ştiu suficiente lucruri, a răspuns ea prompt şi surâzătoare. Deţin o experienţă destul de bogată în domeniul meu de activitate. Mai mult decât atât, cei din guvern îmi acordă o încredere deosebită, conştienţi fiind de faptul că voi avea grijă ca fiecare dintre dumneavoastră să vadă toate acele aspecte ale vieţii din Lumea noastră de care este interesat.

Ravon Jee Andor de pe Kappa i-a prins privirea. Era de statură mijlocie, avea părul extrem de atent coafat, mai blond decât ar fi trebuit să fie în mod natural (Elaine era sigură în această privinţă, întrucât contrasta cu ochii lui negri şi cu tenul smead), şi purta haine excesiv înzorzonate. Degaja un parfum uşor înţepător, pe care ea îl considera atractiv. (Toate acestea erau tipic kappane, dar nu excesiv kappane?)

Individul a intervenit în discuţie, pronunţând vocalele foarte deschis şi oarecum prelungit:

– Dacă în mod generos doreşti să ne satisfaci dorinţele, atunci cred că tu însăţi reprezinţi un aspect al vieţii gammane ce merită studiat cu atenţie.

Elaine era convinsă că fusese un compliment făcut după rafinata etichetă kappană. În consecinţă, a utilizat primele două nume ale bărbatului, aşa cum o cerea politeţea Lumii sale şi i-a răspuns:

– Sunt dezamăgită, Ravon Jee, că acest lucru este, deocamdată, imposibil. Poate că timpul ne va oferi o ocazie.

– Haide odată, fato! a mârâit Medjim Nebellan de pe Theta. Tenul ei, foarte închis la culoare (majoritatea thetanilor, dar nu toţi, erau negri), era încununat de cârlionţi suri, ţepeni, ascunşi în cea mai mare parte sub o pălărie cu bor larg, strânsă sub bărbie cu un elastic. Femeia avea veşminte viu colorate, în dungi late, şi rostogolea "r"-urile în fundul gâtului.

– Hai odată, şi nu-ţi mai pierde timpul răsfăţând gunoaie kappane!

Kappanul s-a înclinat sarcastic, fără să-şi piardă zâmbetul.

Elaine a tăcut pentru o clipă. Nu exista nici un motiv pentru ca sabotorul să nu fie o femeie, un negru, ori amândouă, iar nerăbdarea de a porni pe traseu putea reprezenta foarte bine sentimentul primar şi imposibil de tăinuit al unui individ a cărui misiune era de a sabota o lume şi care ştia că orice întârziere poate fi periculoasă.

– Mi se pare o prostie să formezi un grup din membri aparţinând unor lumi diferite, a intervenit Yve Abdaraman de pe Iota, cealaltă femeie din grup, pe un ton atât de tărăgănat încât lăsa impresia că vorbeşte în somn.

Era destul de tânără, destul de micuţă şi destul de atrăgătoare cu pielea ei cafeniu-deschisă (probabil că ştia acest lucru, întrucât costumul ei alterna nuanţe diferite de maro).

– Dacă ne vom certa şi ne vom împunge tot mereu, excursia se va dovedi extrem de neplăcută...

– Eu sper să nu ne certăm şi împungem, Yve, a întrerupt-o Elaine (iotanii se adresau altor indivizi folosind prenumele, ca şi gammanii), şi de îndată ce mă anunţaţi ce anume doriţi să vizitaţi...

– Haide să-i dăm drumul, a spus cel de-al cincilea turist, Wu Ky-shee de pe Epsilon, şi o să-ţi explicăm pe drum, altfel nu facem decât să pierdem timpul. (Scund şi grăsuţ, acesta avea ochii mai piezişi decât ai est-asiaticilor obişnuiţi. Purta un veşmânt gen cămaşă, ce atingea aproape solul, şi vorbea cu un uşor sâsâit.)

"Un alt nerăbdător", s-a gândit Elaine.

– Atunci, a rostit ea cu glas tare, pentru că ne găsim într-una din secţiunile rezidenţiale, am putea să mergem pe străzi până la universitate. Acolo vom putea admira câteva mostre interesante ale arhitecturii gammane...

I-a îndrumat cu politeţe în afara încăperii, după care i-a ocolit şi a preluat conducerea, în tot acest timp mintea alergându-i zadarnic înainte şi înapoi. Toţi păreau susceptibili de a fi bănuiţi, totuşi nici unul nu ieşea în evidenţă.

Dacă ar fi existat ceva care să fie valabil pentru toate Lumile Orbitale, dar nu şi pentru Pământ, ceva atât de subtil şi omniprezent, încât un impostor pământean să nu fi reuşit să-şi

ia cuvenitele măsuri de precauţie şi să se trădeze... Dar ce anume să fi fost această caracteristică? Mărimea? Altceva?

Trebuia să se concentreze asupra meseriei.

– Aceasta este clădirea centrală a Universităţii Gamma, construită acum patru ani, cu o iluzie a curburii îndeajuns de pronunţată pentru ca să...

Vorbea mecanic, dar mintea ei, hoinărind în cu totul altă direcţie, prinse ideea referitoare la iluzia curburii şi continuă mai departe...

6

Trecuseră fără grabă pe lângă locuinţele secţiunii, fiecare având propriul stil arhitectonic şi pajiştea verde, toate împrejmuite de gărduleţe ornamentale din materiale uşoare, al căror rol, mai degrabă, era de a produce diferenţieri decât de a reprezenta bariere. În secţiunea aceasta nu se întâlneau blocurile de apartamente caracteristice celorlalte două secţiuni rezidenţiale.

– Ajungem la ecluza ce ne separă de sectorul agricol vecin, a explicat Elaine.

– Observ că ţineţi ecluzele deschise, a comentat Sanssen. Nu este o neglijenţă?

Pronunţia ultimului cuvânt fusese atât de ciudată, după criteriile gammane, încât ghida abia îl înţelese. (Perfect deltană, din câte îşi dădea ea seama.)

– Nu tocmai, i-a răspuns imediat. Totul este automat. Orice vibraţii asociate cu impactul unui meteorit sau cu o explozie internă, orice scăderi, cât de mici, ale presiunii atmosferice determină închiderea tuturor ecluzelor şi izolarea celor şase sectoare. Bineînţeles, ecluzele se închid pe durata nopţii, pentru a împiedica pătrunderea luminii din secţiunile agricole în zonele rezidenţiale.

– Ce se întâmplă, a întrebat Ravon Jee zâmbind, dacă meteoritul, sau alt factor accidental, afectează chiar dispozitivele de comandă ale ecluzelor?

– Probabilitatea este foarte redusă. În orice caz, situaţia n-ar fi dezastruoasă. Toate echipamentele vitale există în două seturi complete, aflate în locuri diferite, fiecare fiind capabil să asigure nevoile întregii Lumi.

Tânăra s-a oprit o clipă, pentru a se asigura că întregul grup trecuse cu bine de ecluză. Nu era vorba decât de urcarea unei scări şi de coborârea în partea cealaltă; şase trepte în sus şi şase în jos, dar acestea se întindeau pe tot perimetrul torului, curbându-se lent. Adesea, turiştii pământeni se amuzau mergând în lungul unei trepte, astfel încât să ajungă intr-o poziţie uşor înclinată faţă de restul grupului din care făceau parte.

Acum insă, deşi Elaine urmărise atentă picioarele celor cinci, nici unul nu păruse să şovăie, ori să se deplaseze în lateral, dovedind curiozitate.

Tânăra a suspinat încetişor. Pământeanul, oricine ar fi fost el, era bine pregătit... sau nu exista nici un pământean.

7

Ravon Jee Andor stătuse lângă ea pe toată durata străbaterii sectorului agricol, dar nu dovedise pic de interes. Acum, când se pregăteau să intre în Centrul de Reciclare, se oprise, având întipărită pe chip o expresie nefericită.

– Nu-i obligatoriu să intru *aici,* nu-i aşa? Excrementele animale nu reprezintă idealul meu în privinţa peisajelor atractive.

Elaine s-a străduit din răsputeri să-şi alunge licărul din ochi şi a rostit

– Sunt sigură că reziduurile se reciclează şi pe Kappa...

Absolut toţi pământenii evitau să intre în Centru.

– Nu în prezenţa mea, a completat Ravon Jee. De fapt, nu mă pricep absolut deloc la inginerie şi la statistici. ...Haide, scumpo, vă aştept afară. N-are decât să intre deltanul, el are cizme, fermiera de pe Theta şi ceilalţi.

– Îţi înţeleg sentimentele, a clătinat din cap Elaine, totuşi nu te pot lăsa aici. Mă tem că guvernul meu n-ar fi de acord. Haide! Uite, o să te ţin de mână!

Gestul era unul de flirt, pe care nici un kappan nu l-ar fi putut refuza fără să jignească. Părând teribil de nefericit, Ravon Jee a murmurat:

– Atunci, frumoaso, sunt gata să mă târăsc prin zoaie...

Tânăra nu credea, totuşi, că ar fi fost în stare chiar de aşa ceva.

A rămas cât mai aproape de el, în vreme ce au parcurs coridoarele antiseptice. Majoritatea proceselor de reciclare erau ascunse privirilor, desfăşurându-se complet automat. În ciuda faptului că Ravon Jee se strâmba de zor, nu exista decât un iz abia perceptibil.

Sanssen examina totul îndeaproape, ţinându-şi la spate mâinile mari. Wu Ky-shee, inexpresiv, nota de zor şi, trecând pe lângă el, Elaine a izbutit să tragă cu ochiul. Însemnările erau în epsiloniană, iar scrisul rămânea indescifrabil pentru ea.

Continuând să-i ţină mâna, Ravon Jee a rostit:

– Presupun că-mi vei spune că toate acestea sunt esenţiale.

– Aşa este, a încuviinţat femeia. Lucrul e valabil, la o scară mult mai mare, şi pe Pământ.

Bărbatul nu a comentat ultima ei afirmaţie.

– Un gentleman kappan, a zis el, rămâne deasupra acestor lucruri.

– Cu ce te ocupi pe Kappa? s-a interesat Elaine.

– Sunt cronicar dramatic. Am venit aici trimis de ziarul meu, pentru a prezenta scena teatrală gammană.

– Aha, atunci vei vizita şi Pământul, pentru festivalul teatral organizat în cinstea tricentenarului? (Pentru o fracţiune de secundă, Elaine s-a întrebat dacă exista o asemenea manifestare.)

– Ce anume, scumpo?

Expresia lui reflecta o totală nedumerire.

– Tricentenarul american.

– Nu ştiu..., n-am auzit..., a mormăit el nesigur. Unde se află districtul vostru teatral?

(Nesiguranţa fusese exagerată? Chiar nu ştia absolut nimic despre tricentenar?)

– În Secţiunea Patru, a răspuns Elaine, de cealaltă parte a Lumii.

A început să facă gestul inevitabil, dar nu l-a continuat.

Bărbatul şi-a ridicat pentru o clipă ochii, aşa cum făceau întotdeauna orbitalii, şi a comentat deznădăjduit:

– Bănuiesc că-n cele din urmă vom ajunge şi acolo.

"Interesant", s-a gândit Elaine. S-ar fi putut ca aceea să fiecheia?

Medjim Nabellan i s-a adresat pe neaşteptate:
– Ghid, ieşim din districtul agricol şi n-am văzut nici un fel de bovine.
– Avem câteva, dar nu în sectorul acesta. Noi considerăm că bovinele nu sunt economice. Puii şi iepurii pot dezvolta mult mai rapid proteinele necesare.
– Prostii! Nu cunoaşteţi metodele corecte. Felul în care creşteţi voi animalele este total depăşit…
– Sunt sigură, a răspuns politicoasă Elaine, că Biroul nostru Agricol va fi încântat să te asculte.
– Sper. Exact de asta am venit aici, iar acum, când văd cum procedaţi, orice alte vizite reprezintă o irosire a timpului meu preţios. Doresc să merg direct la Birou.
– Mă tem că voi avea necazuri, dacă insişti să părăseşti grupul, a rostit tânăra. Guvernul va rămâne cu impresia că te-am jignit.
– Prostii, a mormăit încruntată Nabellan, strâmbând din nasul ei lătăreţ. Unde pot găsi Biroul?
– De cealaltă parte a Lumii, a zis Elaine făcând cu fermitate gestul, iar thetana a înălţat privirea. Dacă pleci acum, grupul s-ar putea destrăma. Te rog să rămâi!
Medjim Nabellan a mai bombănit ceva în surdină, totuşi s-a supus.
– Sectoarele agricole, a urmat Elaine, pe tonul ei plăcut, sunt scăldate permanent în lumina soarelui, dar, desigur, în cele trei secţiuni rezidenţiale există o alternanţă de şaisprezece ore de lumină şi opt ore de întuneric.
– Toţi gammanii dorm în acelaşi timp? s-a interesat Wu Ky-shee.
– Bineînţeles că nu. Fiecare doarme când doreşte. Mai mult decât atât, unii trebuie să lucreze în decursul perioadei de întuneric.
– Atunci de ce nu permiteţi fiecărei locuinţe să-şi controleze în mod direct lumina solară? Conformisme inutile! a adăugat el, însemnându-şi ceva în carneţel.
Cu glasul ei subţire şi foarte limpede de soprană, Yve Abdaraman a rostit:
– Deoarece Epsilon este singura Lume lipsită de reflecţia

standard zi-noapte, probabil că voi sunteţi cei anormali. Un interval nocturn reduce influxul energetic şi menţine o temperatură confortabilă.

– Câtuşi de puţin! a replicat Wu Ky-shee, înălţând din sprâncene. Dacă vrei să insinuezi că în Epsilon este prea cald, greşeşti. Alternanţa zi-noapte reprezintă o inutilă moştenire terestră.

Elaine a simţit un fior. Era un atac la adresa Pământului? A intervenit cu promptitudine:

– Nu cred că ar trebui să ignorăm originea noastră pământeană. Anul acesta va avea loc tricentenarul, iar moştenirea unei libertăţi...

Glasul i s-a stins treptat, întrucât nimeni nu reacţionase. Yve i-a aruncat o privire nemulţumită şi s-a întors din nou spre epsilonian:

– Am fost în Epsilon şi mi s-a părut foarte cald.

– Poate că ţi s-a părut că este o lume prea flexibilă şi individualistă pentru gusturile tale, a repezit-o băţos Wu Ky-shee.

– V-aş ruga să mă urmaţi, a spus Elaine. Mai avem mult până pe cealaltă parte a Lumii. (A făcut gestul, şi cei doi au răspuns în mod automat.) Trebuie să-i ajungem din urmă pe ceilalţi.

– Centrul de Reciclare trebuie să aibă o componentă computerizată, a zis Yve, pe când iuţeau pasul. Ar fi de mare ajutor pentru mine şi pentru misiunea mea aici, dacă aş putea obţine acces în el.

– Sunt sigură că se poate aranja, a asigurat-o Elaine. Guvernul nostru este foarte deschis în privinţa colaborărilor.

(*Misiunea* ei? Fusese o scăpare incredibilă, sau pură inocenţă? Iotana de abia atingea un metru cincizeci înălţime... dar statura ei ar fi împiedicat-o să...?)

Sando Sanssen privea nemulţumit în jur.

– Domnişoară Metro, cât mai avem de mers?

– Nu foarte mult, domnule Sanssen. Există vreun obiectiv anume pe care doriţi să-l vizitaţi?

– Centrala electrică. Sunt inginer energetician şi nu mă interesează plantaţiile şi bazinele de peşti.

– Nu sunt sigură, a început Elaine pe un ton liniştitor, dacă butucul este deschis turiştilor...

– Eu nu am venit în excursie, a rostit apăsat bărbatul. Sunt reprezentantul oficial al guvernului meu.

– Da, desigur. Acum ne îndreptăm spre o spiţă, pentru a vizita un spital. Gamma este mândră de dotările ei medicale şi dorim foarte mult să le vedeţi. În timp ce suntem acolo, voi solicita aprobarea accesului în butuc.

Sanssen a încuviinţat, fără să pară mult mai îmblânzit.

9

În fiecare spiţă exista o zonă medicală, numărul lor total fiind de şase. Cea în care intrau acum se afla mai sus decât celelalte, fiindcă se ocupa cu cercetările biologice în condiţii de gravitaţie redusă.

Toţi cei cinci turişti păreau să se simtă în largul lor, deşi gravitaţia nu atingea decât un sfert din valoarea normală. Medjim Nabellan se împiedicase o dată, dar păruse un simplu accident. Apoi Sanssen păruse scandalizat când se înălţase mai mult decât se aşteptase şi asolizase cu un bocănit, dar totuşi nu căzuse. De fapt, până şi Elaine era uneori neatentă şi făcea câte un pas gigantic.

– Cred că toţi veţi fi interesaţi, şi-a început ea explicaţiile, de cercetările în condiţii de gravitaţie redusă care se desfăşoară aici. Este o direcţie de cercetare ce nu poate fi abordată pe Pământ şi, în ciuda faptului că toate Lumile Orbitale sunt active în acest domeniu, nici una n-a obţinut progresele Gammei. Vom pătrunde acum în laboratoare, unde personalul ştiinţific vă va descrie experimentele şi vă va răspunde la întrebări. ...Ah, domnule Sanssen!

– Da?

– Doream să vă atrag atenţia că ne aflăm la numai patru sute de metri de butuc. Voi încerca să obţin pentru dumneavoastră un permis de intrare (rămăseseră singuri acum, ceilalţi dispărând în zona spitalului) de la Centrul Guvernamental, care se găseşte de cealaltă parte a Lumii.

Tânăra a făcut gestul cu degetul mare... şi inima a pornit să-i bată mai repede văzând răspunsul bărbatului. Asta *trebuia să* fie.

N-a avut însă cum opri revelaţia să-i lumineze ochii; Sanssen a citit-o imediat şi probabil a înţeles greşeala comisă.

Brusc, şi-a abandonat rolul.

– O clipă, fetiţo! a vorbit el, fără urmă de accent deltan, şi s-a repezit spre ea.

Elaine l-a evitat, aidoma unui matador care fentează un taur printr-un minim de mişcări. Cu toate acestea, n-a izbutit să-şi descleşteze fălcile ca să strige după ajutor. ...Oare avea să îndrăznească s-o omoare? Cum intenţiona să explice cadavrul ei? Sau nimic nu trebuia să stea în calea misiunii sale? Avea s-o ucidă şi apoi nu va întârzia să-şi ducă la îndeplinire planul?

El s-a răsucit şi s-a năpustit din nou, însă a derapat pe pardoseala alunecoasă datorită gravitaţiei scăzute. Elaine s-a rotit în vârfurile picioarelor şi s-a eschivat, cu o manevră specifică gravitaţiei pe care o stăpânea la perfecţiune. De data aceasta, Sanssen a apreciat şi mai greşit destinaţia.

După alte câteva clipe, bărbatul s-a oprit, s-a întors, s-a deplasat încetişor intre gammană şi uşă, şi-a azvârlit pălăria şi, sfâşiind femoarul static al bluzei, a scos-o de pe el. Era musculos, puternic, şi avea o căutătură feroce. Nu dispunea decât de puţine minute pentru a se debarasa de ea, înainte să apară vreun intrus, şi se părea că era decis s-o facă.

Tânăra ar fi putut striga, dar nu îndrăznea deocamdată să-şi irosească suflul. A rămas cu ochii aţintiţi asupra falsului deltan şi s-a legănat uşor într-o parte şi într-alta, urmărindu-i cu luare-aminte. El era tot atât de atent, fără să mai ignore gravitaţia scăzută.

Sanssen a avansat cu paşi mărunţi, dar Elaine a plutit, îndepărtându-se, privindu-l mereu. Şi-a modificat direcţia şi a înaintat într-o alunecare prelungă, apoi a pivotat înapoia lui şi l-a împins. Bărbatul a bătut inutil din braţe; totuşi, s-a oprit repede şi nu şi-a abandonat poziţia.

Apoi, Elaine a încercat să ajungă la ieşire, întârziind o clipă mai mult decât era prudent, iar braţul lui a ţâşnit şi a înhăţat-o.

Pentru un moment, au rămas amândoi nemişcaţi şi tăcuţi, după care buzele lui s-au întins într-un rânjet nemilos şi bărbatul a început s-o tragă spre el. Fata a ţipat răguşită şi a căutat să-l izbească cu picioarele, însă el a blocat-o perfect cu şoldul. Elaine s-a zbătut disperată, fără să se poată desprinde.

...Apoi un braţ întunecat s-a ivit dinapoia gâtului pământeanului, apăsându-i traheea şi făcându-l să înceteze

orice alte mişcări. Elaine era liberă.

– Mulţumesc, a şoptit ea.

Expresia lui Medjim Nabellan părea mai întunecată decât culoarea pielii.

– Animalul deltan a-ncercat să...

– Nu-i deltan, a răspuns tânăra, gâfâind cu greu. – A privit feţele care se îngrămădiseră în jurul lor şi a continuat: Vă rog, chemaţi poliţia! Iar pe tine, Nabellan, te implor, nu-i da drumul!

– Nici o grijă! a rânjit thetana. Vrei să-i frâng gâtul? (Părea capabilă să facă aşa ceva şi ochii pământeanului au ieşit, aproape, din orbite.)

– Nu, te rog! a insistat Elaine. Cred că viu ne va fi mai util.

10

Se afla iarăşi în biroul lui Janos, la două zile după prima lor întâlnire.

Preşedintele şi-a început discursul pe un ton extrem de voios:

– Nici că se putea mai bine, Elaine. Într-adevăr, el era sabotorul. Deltanii neagă orice implicaţie şi, indiferent dacă este sau nu adevărat, acum sunt obligaţi să militeze pentru uniune. Am făcut publicitate acţiunii lui Medjim Nabellan, iar Theta îşi va întări astfel poziţia pro-unionistă. Guvernul pământean a fost pus într-o situaţie stânjenitoare, iar tricentenarul regiunii americane a căpătat un statut excelent. Deşi întotdeauna pot exista evenimente imprevizibile, cred cu toată convingerea că vom dobândi independenţa şi ne vom uni înainte de a lua sfârşit magia anului 2076. ...Totuşi, cum ai izbutit, Elaine? Cum s-a trădat?

– A fost nevoie să mă gândesc la ceva ce un pământean ar uita pe o Lume Orbitală, deşi acestea au fost proiectate pentru a semăna cât mai mult cu Pământul. La un moment dat, am început să mă gândesc la curbe. Pământul este o Lume mare, iar locuitorii lui trăiesc pe o suprafaţă exterioară ce se curbează foarte lent în jos. Pe Lumile Orbitale, oamenii trăiesc pe o suprafaţă *interioară,* ce se curbează *în sus.* Pe Pământ, "cealaltă parte a Lumii" este în jos, foarte, foarte jos. Bănuiesc că, referindu-se la ea, pământenii arată în jos, sau pur şi simplu nu fac nici un gest. În nici un caz, ei nu vor indica în sus. Într-o Lume Orbitală, "cealaltă parte a Lumii" se află sus, iar orbitalii arată întotdeauna în sus, ori privesc în sus când vorbesc despre ea. Tu o faci, eu o fac, cu toţii o facem. De aceea, am încercat. Am pomenit fiecăruia despre cealaltă parte a Lumii şi, în acelaşi timp, am arătat *în jos.* Gestul n-a contat. Patru dintre ei au privit oricum în sus, aproape automat. O scurtă ridicare a ochilor, nimic mai mult, însă ea m-a convins că erau orbitali. Când am vorbit cu Sanssen, privirea lui mi-a urmărit degetul. S-a uitat *în jos* şi am ştiut că era pământean. Şi-a revenit imediat, însă era prea târziu. Mi-am putut da seama dintr-o privire, înţelegi?

Janos a încuviinţat din cap.

– Recunosc că eu nu puteam să fiu atât de ingenios,

Elaine. Să ştii că a meritat osteneala! Vei fi răsplătită în mod corespunzător.

– Mulţumesc... Totuşi, independenţa şi uniunea constituie cea mai bună răsplată pentru noi toţi, nu-i aşa?

ELEMENTUL-CHEIE

[din volumul de povestiri „Întemeietorii” – Buy Jupiter and Other Stories]

Jack Weaver ieşi din măruntaiele Multivac-ului, arătând epuizat şi dezgustat.

De pe taburet, unde îşi desfăşura veghea impasibilă, Todd Nemerson întrebă:

– Nimic?

– Nimic, răspunse Weaver. Nimic, nimic, nimic! Nimeni nu poate găsi vreo neregulă.

– Atât doar că nu funcţionează.

– Să ştii că nu eşti de nici un ajutor stând acolo!

– Mă gândesc.

– Te gândeşti!

Şi Weaver îşi arătă un canin în colţul gurii. Nemerson se foi pe taburet.

– De ce nu? Şase echipe de tehnicieni bântuie pe coridoarele Multivac-ului. De trei zile, n-au venit cu absolut nimic. Nu puteţi folosi o persoană care să gândească?

– Nu-i vorba de gândire. Trebuie să căutăm. Undeva s-a blocat un releu.

– Nu-i chiar atât de simplu, Jack!

– Cine a zis c-ar fi simplu? Ştii câte milioane de relee există?

– Asta-i mai puţin relevant. Dacă ar fi vorba numai de un releu, Multivac ar avea circuite alternative, modalităţi de depistare a stricăciunilor şi facilităţi de reparare sau înlocuire a piesei defecte. Problema este că Multivac nu vrea să răspundă nici la întrebarea iniţială şi nici să ne spună ce i s-a întâmplat. Iar dacă nu facem nimic, oraşele vor intra în panică. Economia mondială depinde de Multivac, şi toţi ştiu asta.

– O ştiu şi eu. Dar ce se poate face?

– Ţi-am spus, să ne gândim. Trebuie să fie vorba de ceva ce ignorăm complet. Ascultă, Jack, în ultima sută de ani n-a existat nici un expert în calculatoare care să nu se fi străduit să complice şi mai mult Multivac-ul. El poate face acum atâtea... ce

dracu', poate chiar vorbi şi asculta. Practic, are complexitatea creierului omenesc. Nu putem înţelege creierul omenesc, atunci de ce am putea înţelege Multivac-ul?

– Haide, haide! Ce vrei să-mi spui, că Multivac este uman?

– De ce nu?

Câteva clipe, Nemerson păru că se cufundă în gânduri, apoi continuă:

– Acum, că ai pomenit-o, de ce nu? Am putea preciza dacă Multivac a trecut linia aceea invizibilă dincolo de care a încetat să fie o maşină şi a început să fie uman? De fapt, există o astfel de linie? Dacă creierul este cu puţin mai complex decât Multivac-ul, iar noi sporim întruna complexitatea Multivac-ului, nu există un punct în care…

Bolborosi ceva neînţeles, după care amuţi.

– Încotro baţi? întrebă iritat Weaver. Să zicem că Multivac ar fi uman. Cu ce ne-ar ajuta asta să aflăm de ce nu funcţionează?

– Poate că nu funcţionează dintr-un motiv uman. Să presupunem că cineva te-ar întreba pe tine care va fi preţul grâului vara viitoare şi tu n-ai răspunde. Care ar fi motivul să nu răspunzi?

– Eu n-aş şti răspunsul, dar Multivac l-ar şti! I-am introdus toţi factorii. Poate analiza evoluţia vremii, a politicii şi a economiei. Ştim că poate. A făcut-o şi înainte.

– Perfect. Să presupunem că eu te-am întrebat, iar tu ştiai răspunsul, dar nu mi l-ai spus. De ce n-ai făcut-o?

– Pentru că aveam o tumoare pe creier, pufni Weaver. Pentru că dormeam… Pentru că eram beat… La naiba, pentru că maşinăria mea era dată peste cap! Exact asta căutăm să aflăm despre Multivac. Căutăm locul în care maşinăria lui este dată peste cap, elementul-cheie,

– Numai că nu l-aţi găsit.

Nemerson se ridică de pe taburet.

– Auzi, pune-mi întrebarea la care s-a blocat Multivac.

– Cum s-o fac? Să derulez banda prin tine?

– Haide, haide, Jack! Vreau să aud conversaţia respectivă. Vorbeşti cu Multivac-ul, aşa-i?

– Trebuie s-o fac. Este o terapie.

– Întocmai, încuviinţă Nemerson, terapie. Asta-i versiunea

oficială. Trebuie să discutăm, pentru a pretinde că este o fiinţă omenească, să nu înnebunim la gândul că există o maşină care ştie atât de multe, în comparaţie cu noi. Transformăm un monstru metalic ameninţător în imaginea unui tată protector.

– Dacă vrei s-o formulezi aşa…

– Ei bine, ceva nu-i în regulă şi tu o ştii. Un calculator atât de complex precum Multivac trebuie să vorbească şi să asculte pentru a fi eficient. Nu-i suficient să introduci programe şi să extragi rezultatele. La un anumit nivel de complexitate, Multivac trebuie făcut să pară uman fiindcă - pentru numele lui Dumnezeu! - este uman. Haide, Jack, pune-mi întrebarea. Vreau să văd cum reacţionez eu. Weaver se înroşi la faţă.

– Mi se pare o prostie.

– Haide, spune-o o dată!

Faptul că Weaver acceptă, în cele din urmă, constituie dovada deprimării sale accentuate. Pe jumătate morocănos, el simulă că introduce programul în Multivac, trăncănind în acelaşi timp în maniera sa obişnuită. Comentă ultimele informaţii privind nemulţumirile de la ferme, vorbi despre noile ecuaţii care descriau fenomenele de turbulenţă din jeturile reactoarelor şi povesti despre constanta solară.

Începuse destul de încordat, dar, din obişnuinţă, se relaxă şi, după ce introduse ultimul program, fu cât pe ce să închidă un nevăzut contact fizic, undeva la nivelul taliei lui Nemerson.

– Gata! spuse el în final, pe un ton răspicat. Analizează totul şi dă-ne răspunsul!

După aceea, pentru o clipă, rămase locului, cu nările dilatate, ca şi cum ar fi simţit din nou excitarea produsă de acţionarea celei mai gigantice şi glorioase maşini ieşite vreodată din mâinile şi minţile oamenilor.

Apoi îşi aminti şi murmură:

– Asta a fost totul.

– Cel puţin, replică Nemerson, ştiu acum de ce n-aş fi răspuns eu, aşa că hai să încercăm acelaşi lucru cu Multivac. Uite ce te rog, anunţă evacuarea şi asigură-te că au ieşit toţi investigatorii. După aceea, introdu programul şi lasă-mă pe mine să vorbesc. O singură dată!

Weaver înălţă din umeri şi se întoarse către peretele de comenzi al calculatorului, acoperit de cadrane şi luminiţe. Una câte una, le anulă. Apoi, pe rând, evacuă echipele de tehnicieni.

În sfârşit, oftând adânc, reîncepu să introducă programul. Era pentru a douăsprezecea oară. Undeva, un crainic îndepărtat avea să anunţe ştirea că încercau din nou. În întreaga lume, oamenii care depindeau de Multivac aveau să-şi ţină răsuflările.

Nemerson vorbi, în vreme ce Weaver introducea tăcut datele. Vorbea ezitând, căutând să-şi amintească cuvintele celuilalt, dar aşteptând momentul când trebuia adăugat elementul-cheie.

Weaver încheie şi în glasul lui Nemerson apăru o undă de încordare.

– Gata, Multivac! spuse el. Analizează totul şi dă-ne răspunsul!

Făcu o scurtă pauză, apoi adăugă elementul-cheie: Te rog!

Iar în întregul Multivac, valvele şi releele începură vesele să funcţioneze. La urma urmelor, o maşină are şi ea sensibilităţi - atunci când nu mai este o maşină.

EVEREST

[din volumul de povestiri „Întemeietorii” – Buy Jupiter and Other Stories]

În 1952, fuseseră gata să renunţe la escaladarea Everestului. Doar fotografiile îi făcuseră să nu abandoneze.

Ca fotografii în sine, nu erau mare lucru - neclare, pătate, cu nişte contururi prea puţin interesante, forme negre pe fundal alb. Însă petele întunecate erau fiinţe vii. Oamenii o juraseră.

– Ce dracu', am rostit, de patruzeci de ani se vorbeşte despre creaturile care patinează pe gheţarii Everestului! A sosit momentul să facem ceva în privinţa asta.

Jimmy Robbons (scuzaţi, James Abram Robbons) mă adusese aici. Se dădea în vânt după ascensiunile montane şi ştia că tibetanii nu se apropiau de Everest, pentru că era muntele zeilor. Îmi putea cita orice referire la misterioasele urme de picior aducând cu cele omeneşti, care fuseseră descoperite mai sus de şapte mii cinci sute de metri; ştia pe dinafară toate aiurelile despre creaturi albe şi efemere gonind peste ţancuri, cu puţin deasupra ultimei tabere pe care izbutiseră s-o stabilească alpiniştii.

E bine să ai şi un astfel de entuziast la sediul Supravegherii Planetare.

Totuşi ultimele fotografii păreau să-i confirme spusele. La urma urmelor, puteai crede că erau nişte fiinţe vii.

– Uite ce-i, şefu', a zis Jimmy, problema nu-i atât existenţa lor, cât faptul că se deplasează rapid. Priveşte! Silueta e înceţoşată.

– Poate s-a mişcat camera...

– Vârful ăla este destul de ascuţit. Iar oamenii jură că fugea. Imaginează-ţi ce metabolism trebuie să aibă ca să alerge la presiunea de acolo. Şefu', dacă n-ai fi auzit niciodată de peştii care trăiesc la mare adâncime, ai fi crezut în existenţa lor? Sunt peşti ce caută noi nişe ecologice pe care să le poată exploata, aşa că se afundă tot mai mult în abis până ce, într-o bună zi, constată că nu mai pot reveni sus. S-au adaptat în asemenea măsură, încât pot trăi numai sub tonele alea de presiune.

– Ei bine…

– La naiba, nu poţi inversa imaginea? Creaturile pot fi silite să urce un munte, nu? Pot învăţa să supravieţuiască într-o atmosferă rarefiată şi la temperaturi scăzute. Se pot hrăni cu licheni şi, ocazional, cu păsări, tot aşa cum peştii din adâncuri trăiesc în esenţă pe baza vieţuitoarelor care se strecoară treptat de sus. Apoi, într-o bună zi, constată că nu mai pot coborî. Nici măcar nu spun că sunt oameni. Pot fi capre sălbatice, bursuci, ori altceva.

– Martorii afirmă, am rostit cu încăpăţânare, că aveau siluete aproximativ umane, iar urmele tălpilor seamănă în tot cazul cu ale oamenilor.

– Sau cu ale urşilor, a adăugat Jimmy. Nu se poate preciza. În clipa aceea, am spus:

– A sosit momentul să facem ceva în privinţa asta. Jimmy a ridicat din umeri, după care a clătinat din cap.

– De patruzeci de ani se străduiesc să escaladeze Everestul.

– Ce naiba! am exclamat. Voi, alpiniştii, sunteţi nebuni cu toţii. Asta-i sigur. Nu vă interesează s-ajungeţi în vârf. De fapt, pe voi vă interesează să ajungeţi acolo pe un anumit drum. E momentul să terminăm să ne mai prostim cu pitoane, corzi, tabere şi toate fleacurile Clubului Exploratorilor, care la fiecare cinci ani îi trimite pe fraieri să încerce escalada.

– Ce vrei să spui?

– Ştiai că avionul s-a inventat încă din 1903?

– Vrei să zbori peste Everest?!

O rostise cu tonul cu care un lord englez ar spune “Să împuşti o vulpe?!”, sau un undiţar ar exclama “Să foloseşti lanseta?!”

– Da, am încuviinţat, vreau să trecem pe deasupra Everestului şi să paraşutăm pe cineva acolo. De ce nu?

– Nu va supravieţui prea mult. Mă refer la paraşutist.

– De ce nu? Va fi îmbrăcat în scafandru spaţial, va avea provizii şi butelii de oxigen. Evident…

Mi-a luat ceva timp până am convins Aviaţia Militară să mă asculte şi să aprobe alocarea unui avion, iar până atunci Jimmy Robbons şi-a schimbat părerea în asemenea măsură încât s-a oferit voluntar pentru paraşutare.

– La urma urmelor, a şoptit el, voi fi primul om care a

ajuns pe Everest!

Acela a fost începutul. Povestea în sine poate fi relatată foarte simplu şi în mult mai puţine cuvinte.

Timp de două săptămâni din anotimpul favorabil (favorabil pentru Everest), avionul a aşteptat o zi ce prezenta condiţii moderat dificile pentru zbor, apoi a decolat. Au reuşit. Pilotul a descris prin radio vârful Everestului văzut de deasupra, apoi l-a descris pe Jimmy Robbons, pe măsură ce paraşuta i se zărea tot mai mică.

După aceea, a început alt viscol. Avionul abia a reuşit să ajungă la bază şi au trecut încă două săptămâni până ce vremea a redevenit acceptabilă.

În tot acest timp, Jimmy se afla singur pe Acoperişul Lumii, iar eu mă acuzam că fusesem un criminal.

După două săptămâni, avionul s-a întors pentru a încerca să-i localizeze cadavrul. Nu ştiu la ce ar fi slujit, dacă reuşea, dar ăsta-i specificul rasei umane. Câţi soldaţi au murit în ultimul război? Cine poate număra până la cifra respectivă? Însă banii, sau orice altceva, nu mai contează când trebuie salvată o singură viaţă, sau chiar recuperat un singur cadavru.

Nu i-au găsit trupul, dar au zărit o trâmbă de fum, încolăcindu-se în aerul rarefiat şi risipindu-se în rafalele de vânt. Au coborât o scară de frânghie şi Jimmy a suit, arătând ca naiba, dar în mod clar viu.

Post-scriptumul poveştii se referă la vizita pe care i-am făcut-o lui Jimmy la spital, săptămâna trecută. Îşi revenea foarte lent. Medicii pomeniseră de şoc şi epuizare, dar ochii săi spuneau mai multe.

– Jimmy, i-am zis, n-ai discutat cu reporterii şi nici cu reprezentanţii guvernului. Perfect! Ce-ar fi să vorbeşti cu mine?

– N-am nimic de spus, a şoptit el.

– Nu cred că-i adevărat. Ai rămas pe vârful Everestului pe durata unui viscol care a ţinut două săptămâni. Nu te-ai fi putut descurca singur, nici chiar cu toate materialele pe care ţi le paraşutasem. Cine te-a ajutat?

Cred că ştia că n-avea rost să mintă. Sau poate voia să-şi descarce sufletul.

– Sunt inteligenţi, şefu', a spus. Ei mi-au îmbuteliat oxigenul. Au construit o sursă energetică micuţă, ca să am căldură, şi au semnalizat cu fum când au văzut avionul.

– Aha… (Nu intenţionam să-l grăbesc.) Exact cum bănuiserăm şi noi. S-au adaptat la viaţa pe Everest. Nu pot coborî de acolo.

– Nu, nu pot. Iar noi nu putem sui. Chiar dacă vremea nu ne-ar fi oprit, ne-ar fi oprit ei!

– Par nişte fiinţe bune la suflet, atunci de ce ar obiecta? Pe tine te-au ajutat.

– N-au nimic împotriva noastră. Mi-au şi vorbit, ştii? Prin telepatie.

– Aha, m-am încruntat.

– Dar nu vor să intervină. Deocamdată, ne supraveghează, şefu'. Sunt nevoiţi s-o facă. Noi deţinem energia nucleară… Vom construi rachete… Sunt îngrijoraţi în privinţa noastră, iar Everestul este singurul loc de unde ne pot supraveghea!

M-am încruntat şi mai mult. Jimmy transpirase şi mâinile îi tremurau.

– Uşurel, băiete! l-am potolit. Uşurel! Ce naiba sunt creaturile astea?

Iar el mi-a răspuns:

– Ce fel de creaturi crezi că ar fi reuşit să se adapteze atât de bine la atmosfera rarefiată şi gerul sub zero grade, astfel încât Everestul să fie unicul loc de pe Pământ unde pot trăi? Nu sunt fiinţe de pe Pământ. Sunt marţieni!

Asta-i totul.

* * *

Acum, permiteţi-mi să explic motivul pentru care mă refer atât de frecvent la Everest.

Evident, în realitate nu crezusem câtuşi de puţin că pe Everest ar trăi marţieni, sau că oamenii ar întârzia prea mult cucerirea finală a piscului. Pur şi simplu, crezusem că vor avea decenţa să n-o facă decât după publicarea povestirii.

Dar, vai, n-a fost să fie! Pe 29 mai 1953, la nici două luni după ce scrisesem şi vândusem Everest, Edmund Hillary şi Tenzing Norgay au stat chiar pe vârful Everestului şi n-au văzut nici marţieni, nici pe Yeti.

Desigur, Universe ar fi putut sacrifica treizeci de dolari, lăsând povestirea nepublicată; sau eu m-aş fi putut oferi s-o

răscumpăr. Nici una dintre părţi n-a schiţat vreun gest şi Everest a apărut în numărul din decembrie 1953 al lui Universe.

Întrucât sunt solicitat adesea să discut despre viitorul omenirii, nu pot să nu mă refer la Everest pentru a-mi sublinia priceperea în materie de futurologie. La urma urmelor, la cinci luni după cucerirea Everestului, am prezis că nu va fi niciodată escaladat.

În ziua de azi, este oarecum la modă publicarea de antologii cuprinzând povestiri science fiction originale, acţiune pe care eu o dezaprob. În felul acesta se concurează revistele de science fiction, lucru pe care nu-l doresc. Consider că revistele sunt absolut esenţiale pentru science fiction.

Să provină oare sentimentul meu din pură nostalgie? Să derive el din amintirea importanţei pe care au avut-o revistele de science fiction în copilăria mea şi în modul cum m-au lansat în cariera de scriitor? Pe de o parte, cred că da; totuşi, pe de altă parte, cred cu toată sinceritatea că revistele joacă un rol vital.

Unde poate debuta un autor tânăr? Revistele, care apar de şase sau de douăsprezece ori pe an, trebuie pur şi simplu să aibă povestiri. O antologie îşi poate întârzia apariţia până la sosirea textelor solicitate, dar, pentru o revistă, acest lucru este imposibil. Din cauza termenelor de predare ce nu pot fi depăşite, o revistă trebuie să accepte uneori şi texte mai slabe, iar la răstimpuri un tânăr poate debuta deşi încă nu dovedeşte calităţi scriitoriceşti remarcabile. De fapt, chiar aşa am început eu.

Asta înseamnă că, ocazional, cititorul poate găsi în reviste şi câte un text mai slăbuţ, dar scriitorul amator care a fost publicat capătă suficientă încurajare pentru a continua să scrie şi pentru a deveni (poate) un autor celebru.

Apariţia antologiilor de texte science fiction originale a constituit însă o noutate. Niciodată n-am crezut că vor avea mare succes şi n-am încercat sentimentul că aş contribui la un inevitabil dezastru atunci când am scris pentru ele. Ba chiar, deoarece plăteau mai bine decât o făceau de obicei revistele, mi-a plăcut să mă număr printre autorii antologaţi.

Primul volum de acest gen a fost Noi aventuri în spaţiu şi timp (1951), realizat de Raymond J. Healy, pentru care am scris Într-o cauză bună - un text inclus ulterior în Căderea nopţii şi

alte povestiri.

După câţiva ani, August Derleth a realizat o altă antologie de povestiri originale, în care mi-a apărut Pauza.

EXIL PE IAD

[din volumul de povestiri „Întemeietorii” – Buy Jupiter and Other Stories]

– Înainte ca zborul spaţial să devină ceva obişnuit, începu Dowling cu vocea lui clară, ruşii obişnuiau să-i trimită pe prizonieri în Siberia. Francezii foloseau în acelaşi scop Insula Diavolului. Englezii îi expediau pe ai lor în Australia.

Examină cu atenţie tabla de şah şi mâna îi ezită scurt timp deasupra nebunului.

De cealaltă parte a măsuţei, Parkinson privea absent configuraţia pieselor. Desigur, şahul era jocul profesionist al programatorilor de calculatoare, dar în împrejurările acelea nu încerca pic de entuziasm. În mod corect, simţea el cu oarecare nemulţumire, Dowling ar fi trebuit să joace mai prost; el programa acuzarea.

Desigur, exista tendinţa ca programatorul să-şi asume unele dintre caracteristicile imaginate ale calculatorului - lipsa de emotivitate, invulnerabilitatea la orice, în afară de logică. Dowling le reflecta în cărarea perfectă a părului şi în eleganţa discretă a hainelor.

Parkinson, care prefera să programeze apărarea, prefera de asemenea să neglijeze în mod deliberat aspectele minore ale îmbrăcăminţii.

– Vrei să spui, replică el, că exilul constituie o pedeapsă bine stabilită, şi de aceea nu-i un act de cruzime?

– Ba da, este un act de cruzime, dar în acelaşi timp este bine stabilit şi, în ziua de azi, a devenit principalul factor descurajator.

Dowling mută nebunul fără să înalţe privirea, însă Parkinson o făcu, aproape involuntar.

Desigur, nu putea vedea nimic. Ei se aflau în interior, în confortabila lume modernă, adecvată necesităţilor omeneşti, atent programată împotriva ambientului nemilos. În exterior, noaptea era scăldată în lumină.

Când o văzuse ultima oară? Nu cu mult timp în urmă. Se întrebă în ce fază se afla acum. Pătrar? Plină? Era oare o seceră

subţire de lumină deasupra orizontului?

În mod normal, trebuia să fie o privelişte superbă. Odată, aşa fusese. Dar asta se întâmplase cu secole în urmă, înainte ca zborul spaţial să devină obişnuit şi ieftin, înainte ca tot ceea ce-i înconjura să devină sofisticat şi controlat. Acum, minunata lumină de pe boltă ajunsese o nouă şi mult mai oribilă Insulă a Diavolului spaţială.

Nimeni nu-i mai folosea numele, pur şi simplu din neplăcere. Era “Ea”. Sau chiar şi mai puţin - doar o mişcare tăcută a capului în sus.

– Ar fi trebuit să mă laşi să programez cazul împotriva exilului în general, spuse Parkinson.

– De ce? N-ar fi putut afecta rezultatul.

– Nu în cazul acesta, dar ar fi putut afecta cazurile viitoare. Pedepsele viitoare ar putea fi preschimbate în condamnări la moarte.

– Pentru cineva vinovat de avarierea echipamentului? Visezi!

– A fost un act de furie orbească. De acord, a existat intenţia rănirii unei fiinţe omeneşti, dar nu şi cea de avariere a echipamentului.

– Nu, nu, asta nu-nseamnă nimic. Nepremeditarea nu este o apărare în astfel de cazuri. Ştii prea bine.

– Ar trebui să fie. Ăsta-i punctul meu de vedere, cel pe care doresc să-l susţin.

Parkinson avansă un pion pentru a-şi apăra calul. Dowling căzu pe gânduri.

– Încerci să insişti cu atacul reginei, dar n-o să te las. Ia să vedem… În timp ce analiza poziţia, vorbi: Nu trăim într-o epocă primitivă, ci într-o lume supraaglomerată, unde nu există loc pentru greşeli. Un fleac precum arderea unui conzistor poate pune în pericol un segment important al populaţiei. Atunci când mânia devine periculoasă şi distruge un cablu de putere, situaţia este serioasă.

– Nu pun sub semnul întrebării…

– Ba mi se pare că asta faci, când scrii programul de apărare.

– Nici vorbă! Nu uita, când laserul lui Jenkins a străpuns câmpul distorsionant eu însumi m-am găsit în acelaşi pericol de moarte ca oricare altul. Încă un sfert de oră de întârziere ar fi

însemnat şi sfârşitul meu, îmi dau seama perfect de asta. Susţin, totuşi, că exilul nu este pedeapsa corespunzătoare!

Lovi cu degetul în tabla de şah, subliniindu-şi spusele, şi Dowling prinse regina înainte să se răstoarne.

– Am potrivit-o, n-am mişcat-o, mormăi el.

Ochii lui Dowling trecură de la o piesă la alta, continuând să şovăie.

– Greşeşti, Parkinson. Este pedeapsa corespunzătoare, fiindcă nu există nimic mai rău. Cu toţii suntem conştienţi de totala noastră dependenţă de o tehnologie complexă şi destul de fragilă. O avarie ne-ar putea ucide pe toţi şi nu contează dacă a fost premeditată, accidentală sau cauzată de incompetenţă. Oamenii solicită pedeapsa capitală pentru asemenea fapte, întrucât este singura modalitate prin care se pot simţi în siguranţă. Simpla moarte nu-i suficient de descurajantă.

– Ba da. Nimeni nu vrea să moară.

– Cu atât mai puţin nu vrea să trăiască acolo, sus, în exil. De aceea am înregistrat un singur asemenea caz în ultimii zece ani şi un singur exilat. Ia să te văd acum!

Împinse tura reginei un pătrăţel la dreapta.

O lumină pâlpâi. Parkinson sări imediat în picioare.

– Programul s-a terminat! Calculatorul va anunţa verdictul. Dowling îl privi flegmatic.

– N-ai nici o îndoială care va fi, aşa-i? Nu strânge tabla! Vom termina după aceea.

Parkinson era sigur că n-o să mai aibă chef să continue jocul. Se grăbi pe coridor, spre sala de judecată, cu paşi iuţi şi uşori, ca întotdeauna.

La scurt timp după ce el şi Dowling intraseră, judecătorul îşi ocupă locul, iar Jenkins apăru, urmat de doi paznici.

Jenkins arăta tras la faţă, dar impasibil. Din clipa când se lăsase orbit de furie, în mod accidental, cufundase un întreg sector în beznă, în vreme ce lovise un tovarăş de muncă, el trebuie să fi ştiut consecinţele inevitabile ale acelei crime, cea mai rea dintre toate. E mai bine să nu-ţi faci iluzii.

Parkinson nu era impasibil. Nu îndrăznea să-l privească pe Jenkins în ochi. N-ar fi putut s-o facă fără să se întrebe, cu durere în suflet, ce anume trecea în clipa aceea prin mintea bărbatului. Oare absorbea, cu toate simţurile, perfecţiunile

confortului familiar, înainte de a fi zvârlit pentru totdeauna în Iadul luminos care sclipea pe cerul nopţii?

Oare savura aerul curat şi plăcut, luminile blânde, temperatura uniformă, apa limpede la discreţie, împrejurimile sigure menite să legene omenirea în confortul îmblânzit?

În vreme ce sus, pe cer…

Judecătorul apăsă un contact şi decizia calculatorului fu convertită în sunetul cald, sincer, al unei voci umane standard:

– Cântărind toate informaţiile pertinente în lumina situaţiei şi a tuturor precedentelor relevante, am ajuns la concluzia că Anthony Jenkins se face vinovat de avarierea echipamentului şi este condamnat la pedeapsa maximă prevăzută.

În sala de judecată se aflau doar şase persoane, dar, desigur, întreaga populaţie urmărea procesul la televizor.

Judecătorul continuă în jargonul clasic:

– Acuzatul va fi dus la spaţiodromul cel mai apropiat şi, cu primul transport disponibil, va fi exilat pentru restul vieţii.

Jenkins păru că se gârboveşte, însă nu scoase un cuvânt.

Parkinson se înfioră. Câţi oare, se întrebă el, aveau să simtă acum enormitatea unei asemenea pedepse pentru orice delict? Cât va trece până ce oamenii vor fi îndeajuns de umani ca să anuleze pe vecie pedeapsa exilului?

Putea oare cineva să şi-l închipuie cu adevărat pe Jenkins acolo, sus, fără să se cutremure? Putea cineva să se gândească şi să accepte ideea altui om azvârlit pentru tot restul vieţii în mijlocul unei populaţii stranii şi ostile de pe un corp ceresc insuportabil de fierbinte ziua şi îngheţat noaptea, o lume unde cerul era albastru închis şi solul verde crud, unde praful din aer scârţâia, iar oceanul unduia întruna?

Plus gravitaţia, forţa aceea grea… grea… grea… eternă!

Cine putea accepta oroarea de a condamna o fiinţă omenească, indiferent care ar fi fost motivul, la alungarea de pe căminul prietenos al Lunii pentru Iadul acela din cer… planeta Pământ?

FIECARE ESTE UN EXPLORATOR

[din volumul de povestiri „Întemeietorii” – Buy Jupiter and Other Stories]

Herman Chouns era un tip cu intuiţii. Uneori avea dreptate, alteori nu - şansele erau cam de cincizeci la sută. Gândindu-te totuşi că un răspuns exact se află în mijlocul unui univers de posibilităţi, cincizeci la sută începe să pară un procentaj destul de bun.

În privinţa respectivă, Chouns nu era mereu atât de încântat pe cât ar fi fost de aşteptat. Stresul îl copleşea. Oamenii băteau câmpii cu cine ştie ce problemă, nu reuşeau nimic concret, şi atunci se întorceau la el şi ziceau: “Ce spui, Chouns? Ia apelează la intuiţiile tale!”.

Iar dacă nu venea cu ceva excepţional, responsabilitatea eşecului îi era atribuită în modul cel mai clar.

Meseria lui, de explorator, agrava situaţia.

– Crezi că planeta aia merită examinată mai îndeaproape? îl întrebau. Ce spui, Chouns?

Ca atare, a fost o uşurare să capete o misiune de două persoane (ceea ce însemna că următoarea va fi într-o zonă de prioritate redusă, fără stres) şi, pe deasupra, să-l aibă partener pe Allen Smith.

Smith era la fel de prozaic ca şi numele pe care-l purta. Chiar în prima zi, îi spusese lui Chouns:

– Chestia cu tine este că fişierele de memorie pe care le ai în creier sunt apelate cu totul altfel. Confruntat cu o problemă, tu îţi reaminteşti îndeajuns de multe flecuşteţe pe care, poate, noi ceilalţi le ignorăm, astfel încât eşti capabil să iei o decizie. A o denumi intuiţie înseamnă a-i conferi un grad de mister inexistent.

Vorbind, îşi dăduse părul peste cap. Avea un păr moale, care-i stătea ca o chică.

Chouns, posesorul unui păr foarte rebel şi al unui nas cârn şi puţin descentrat, replicase încetişor (aşa cum obişnuia):

– Eu zic c-ar putea fi telepatie.

– Cum?!

– Doar aşa, puţin…

– Prostii! pufnise Smith cu un dispreţ sonor (aşa cum obişnuia el). Savanţii cercetează psionica de o mie de ani, fără să fi obţinut nimic. Nu există asemenea lucruri: precogniţie, telekinezie, intuiţie şi telepatie.

– De acord, totuşi gândeşte-te! Dacă aş avea imaginea exactă a gândurilor fiecărei persoane dintr-un grup - chiar dacă eu n-aş fi conştient de ceea ce se întâmplă -, aş putea integra informaţiile şi aş oferi un răspuns. Aş şti mai multe decât oricare membru al grupului, de aceea aş putea judeca mai bine decât alţii… uneori.

– Ai vreo dovadă pentru aşa ceva? Chouns îl examinase cu ochi blânzi şi căprui.

– Doar o intuiţie.

Se înţeleseseră bine. Chouns salutase înviorătorul spirit practic al celuilalt, iar Smith îi tratase speculaţiile cu condescendenţă. Se contraziseseră frecvent, dar nu se certaseră niciodată.

Chiar când ajunseseră la obiectiv, un roi stelar globular ce nu mai cunoscuse până atunci jeturile de energie ale unui reactor nuclear construit de oameni, sporirea tensiunii nu înrăutăţise lucrurile.

– Mă întreb ce se face cu toate datele astea pe Pământ? vorbise Smith. Câteodată, mi se pare o pierdere de timp.

– Pământul de-abia a început să se extindă, replicase Chouns. Nu se poate şti unde va ajunge omenirea peste un milion de ani. Într-o bună zi, datele pe care le culegem de pe alte lumi s-ar putea dovedi utile.

– Parcă ai cita dintr-o broşură de recrutare pentru Echipele de Explorare. Crezi că acolo poate fi ceva interesant? arătase el spre visiplatul pe care roiul stelar părea nişte pudră de talc.

– Poate. Am o intuiţie…

Chouns se oprise, înghiţise un nod, clipise de câteva ori, apoi surâsese slab. Smith pufnise.

– Haide să determinăm grupurile stelare mai apropiate şi să efectuăm o trecere aleatorie prin cel cu densitatea cea mai mare. Pun prinsoare zece contra unu că vom găsi un raport

McKomin sub 0,2.

– O să pierzi, murmurase Chouns.

Simţise fiorul scurt de aţâţare, ce apărea întotdeauna când planete noi se întindeau sub el. Era o senzaţie extrem de contagioasă, ce-i afecta anual pe sute de tineri. Tineri, aşa cum fusese el însuşi cândva, formând Echipe, doritori să vadă lumile pe care urmaşii lor aveau într-o bună zi să le ştie drept căminele lor, fiecare fiind un explorator…

Executară determinarea, efectuară primul salt hiperspaţial pe distanţă mică în roiul stelar şi începură să scaneze stelele, căutând sisteme planetare. Calculatoarele îşi făcură treaba; fişierele de informaţii crescură treptat şi totul se desfăşură conform rutinei celei mai satisfăcătoare… până ce motoarele hiperatomice ale navei se opriră în sistemul 23, la scurtă vreme după încheierea saltului.

– Curios, mormăi Chouns. Analizoarele nu spun ce s-a întâmplat. Avea dreptate. Acele se legănau alandala, fără să se oprească pentru un interval rezonabil de timp, astfel încât nu se indica nici un diagnostic. Drept urmare, nu puteau fi efectuate reparaţii.

– N-am mai văzut aşa ceva, mârâi Smith. Va trebui să decuplăm totul şi să diagnosticăm manual.

– Am putea s-o facem în mod mai confortabil, spuse Chouns, care se instalase deja în faţa telescopului. Propulsia spaţială funcţionează perfect şi în sistemul ăsta există două planete care par acceptabile.

– Da? Cât de acceptabile şi care anume?

– Prima şi a doua din cele patru. Ambele au apă şi oxigen. Prima este mai mare şi mai caldă decât Pământul. A doua - mai rece şi mai mică. Merge?

– Există semne de viaţă?

– Pe ambele. Vegetaţie.

Smith încuviinţă cu un mormăit. Nu era nimic surprinzător; vegetaţia apărea mai frecvent pe planetele cu apă şi oxigen. Şi, spre deosebire de faună, vegetaţia putea fi distinsă cu telescoapele… mai precis, cu spectroscoapele. Doar patru pigmenţi fotochimici fuseseră descoperiţi în formele de viaţă vegetală şi toţi puteau fi detectaţi prin natura luminii pe care o reflectau.

– Pe ambele planete, urmă Chouns, vegetaţia este de tip

clorofilic. O să fie chiar ca pe Pământ, ca acasă.

– Care-i cea mai apropiată? se interesă Smith.

– Numărul doi. Ne îndreptăm chiar într-acolo. Simt că va fi o planetă drăguţă.

– Eu aştept să văd indicaţiile instrumentelor, dacă nu te superi. Se părea însă că fusese una dintre intuiţiile corecte ale lui Chouns.

Planeta era inofensivă, cu o reţea întinsă de mări, care asigurau un climat cu variaţii reduse de temperatură. Lanţurile muntoase erau scunde şi erodate, iar distribuţia vegetaţiei indica o fertilitate întinsă.

Chouns dirija asolizarea propriu-zisă.

Smith deveni nerăbdător.

– Ce tot alegi atât? Toate locurile sunt la fel.

– Caut unul pustiu. N-are rost să distrugem un pogon de floră locală.

– Şi ce dacă o faci?

– Şi ce dacă n-o s-o fac? replică Chouns şi găsi un loc adecvat.

Abia atunci, după asolizare, deveniră conştienţi de o mică parte din situaţia în care nimeriseră.

– Nenorocitele astea de salturi spaţiale! comentă Smith. Chouns era uluit. Fauna era mai puţin răspândită decât vegetaţia;

iar slabele scânteieri de inteligenţă păreau încă şi mai rare. Cu toate acestea, la nici un kilometru de locul asolizării, se zărea un pâlc de colibe scunde, cu acoperişuri din paie, în mod evident produse ale unor inteligenţe primitive.

– Cu grijă! mormăi Smith derutat.

– Nu cred că ne aşteaptă ceva rău, zise Chouns.

Coborî pe suprafaţa planetei, păşind ferm şi încrezător; Smith îl urmă.

Chouns de-abia îşi stăpânea aţâţarea.

– Este extraordinar! Până acum, nimeni n-a raportat decât cel mult grote, sau crengi de copaci încrucişate.

– Sper să fie inofensivi.

– Este un loc prea paşnic pentru a fi altfel. Se simte în aer.

Pe măsură ce nava coborâse din văzduh, terenul - cât se vedea cu ochii până la orizont, mai puţin un lanţ scund de

dealuri ce întrerupeau linia dreaptă - fusese colorat într-un roz palid, liniştitor, împestriţând verdele clorofilei. Din apropiere, rozul palid se destrăma în floricele individuale, delicate şi înmiresmate. Doar în zonele din imediata vecinătate a colibelor, vegetaţia avea o culoare chihlimbarie şi aducea cu cerealele.

Din colibe ieşeau fiinţe, care se apropiau de navă cu mişcări şovăielnice, totuşi încrezătoare. Aveau patru labe şi un corp orizontal, înalt de un metru în zona umerilor. Pe capetele ferme se zăreau ochi bulbucaţi (Chouns numără şase), dispuşi în cerc, capabili de mişcări independente de-a dreptul tulburătoare. (În felul ăsta, compensează imobilitatea capului, gândi Chouns.)

Fiinţele aveau cozi despicate în două filamente care erau menţinute în sus. Acestea vibrau permanent şi atât de rapid încât păreau înceţoşate.

– Haide! zise Chouns. N-o să ne facă nici un rău, sunt sigur. Animalele îi înconjurară la o distanţă prudentă. Cozile lor emiteau zumzete modulate.

– S-ar putea să fie un soi de comunicare, continuă Chouns. În plus, este evident că sunt vegetariene.

Indică o colibă, în faţa căreia o creatură micuţă stătea pe labele posterioare, culegând cu coada grânele chihlimbarii şi trecând un ştiulete prin gură, aidoma unui om care suge nişte măsline înşirate pe o scobitoare.

– Oamenii mănâncă lăptuci, observă Smith, dar asta nu dovedeşte nimic.

Alte creaturi cu cozi apărură, îi priviră o vreme pe exploratori, după care dispărură în vegetaţia roz-verzuie.

– Sunt vegetariene, repetă ferm Chouns. Uită-te cum îşi cultivă recolta principală.

Aşa-zisa recoltă principală consta într-o cunună de spini verzi, moi, apropiaţi de sol. În centrul ei se înălţa o tulpină păroasă din care, la intervale de cinci centimetri, se desprindeau muguri cu aspect cărnos, acoperiţi de vinişoare pulsatile. Tulpina se termina în vârf cu aceleaşi flori de un roz palid care, exceptând culoarea, păreau trăsătura cea mai terestră a plantelor.

Acestea erau dispuse cu precizie geometrică în şiruri şi rânduri. Solul din jurul fiecăreia fusese mărunţit şi presărat cu o pulbere necunoscută, probabil un îngrăşământ. Cărări înguste,

pe care putea păşi un singur animal, brăzdau lanurile, întretăindu-se, iar fiecare potecă era mărginită de şanţuri înguste, alcătuind un sistem de irigaţii.

Animalele se răspândiseră acum pe tot câmpul, lucrând răbdătoare, cu capetele plecate. Doar câteva rămăseseră în vecinătatea oamenilor.

– Sunt fermieri destoinici, încuviinţă din cap Chouns.

– Nu-s răi, aprobă şi Smith.

Se îndreptă cu pas vioi spre floarea cea mai apropiată şi întinse mâna către ea, dar când ajunse la cincisprezece centimetri, vibraţiile cozilor crescură la un ţiuit ascuţit şi un filament îi atinse mâna. Atingerea fusese delicată, însă fermă, coada interpunându-se între Smith şi plante.

– Pe Spaţiu…, începu bărbatul, retrăgându-se.

Era pe punctul de a-şi apuca blasterul, când Chouns spuse:

– Uşurel, n-are rost să te impacientezi!

Şase creaturi se adunaseră acum în jurul lor, oferindu-le tulpini de grâne cu gesturi aparent umile şi blânde, unele folosindu-se de cozi, altele împingându-le încetişor cu boturile.

– Sunt îndeajuns de prietenoşi, continuă Chouns. Poate că obiceiurile lor interzic culegerea florilor. Poate că plantele trebuie tratate conform unei etichete stricte. Orice societate agricolă deţine probabil ritualuri de fertilitate specifice, şi Dumnezeu ştie ce implică ele. Regulile ce guvernează cultivarea plantelor trebuie să fie stricte, altfel n-ar fi atât de geometric dispuse… Pe Spaţiu, nu crezi că cei de acasă vor cădea pe spate când le vom povesti?

Zumzetul cozilor îşi înteţi iarăşi intensitatea, şi creaturile din imediata lor apropiere se retraseră. Un alt membru al speciei ieşea dintr-o colibă mai mare, aflată în mijlocul celorlalte.

– Probabil şeful, murmură Chouns.

Noul venit avansa lent, cu coada ridicată, fiecare filament ţinând un obiect mic şi negru. Când ajunse la un metru şi jumătate de ei, coada i se arcui înainte.

– Ni le dă nouă, exclamă Smith uimit. Pentru numele lui Dumnezeu, Chouns, uită-te la ele!

Chouns se uită şi icni:

– Vizoare hiperspaţiale Gamow! Astea-s instrumente care valorează zece mii de dolari.

Smith ieşi din navă, după o oră petrecută înăuntru. Încă de pe rampă, strigă aţâţat:

– Funcţionează! Sunt perfecte! Suntem bogaţi!

– Le-am cercetat colibele, îi răspunse Chouns. N-am mai găsit altele.

– Nu fi lacom! Dumnezeule, astea-s la fel de bune ca un cec!

Cu toate acestea, Chouns continua să privească în jur, ţinând mâinile în şolduri, exasperat. Trei creaturi cu cozi îl urmăriseră de la o colibă la alta, răbdătoare, fără să intervină, dar păstrându-se mereu între el şi florile roz, geometric cultivate. Acum, îl fixau cu toţi ochii lor.

– Este ultimul model, zise Smith. Uite!

Arătă literele ştanţate care formau cuvintele Model X-20, Produse Gamow, Varşovia, Sectorul European. Chouns privi, apoi spuse:

– Pe mine mă interesează să punem mâna pe mai multe. Ştiu că pe undeva trebuie să mai existe nişte vizoare Gamow. Le vreau!

Avea obrajii îmbujoraţi şi respira întretăiat. Soarele cobora spre apus şi temperatura scăzu sub valoarea confortabilă. Smith strănută de două ori, urmat de tovarăşul său.

– O să ne-mbolnăvim de pneumonie, îşi trase nasul Smith.

– Trebuie să-i fac să-nţeleagă, se încăpăţână Chouns. Înfulecase grăbit o conservă, dăduse peste cap o ceaşcă de cafea şi era pregătit să încerce din nou. Ridică un vizor.

– Mai multe, spuse el, mai multe.

Descrise cercuri cu ajutorul braţelor. Arătă un vizor, apoi pe celălalt, apoi pe cele imaginare înşiruite în faţa lui.

– Mai multe!

Atunci, în clipa când soarele dispăru sub orizont, de pe întregul câmp se auzi un zumzet uriaş; toate creaturile plecaseră capetele, ridicaseră cozile bifurcate şi le vibrau invizibil, dar asurzitor.

– Pe Spaţiu! mormăi Smith tulburat. Hei, uită-te la flori, făcu el şi mai strănută o dată.

Florile roz se contractau în mod vizibil.

Chouns răcni, pentru a se face auzit deasupra zumzetului:

– S-ar putea să fie o reacţie luminoforă. Florile se închid

noaptea, iar zgomotul este un fel de ritual religios.

Atingerea uşoară a unei cozi pe încheietura mâinii sale îi atrase imediat atenţia. Coada aparţinea creaturii celei mai apropiate; acum, era ridicată spre cer, indicând un obiect luminos, aflat deasupra orizontului apusean. Coada se plecă, arătând vizorul, după care reveni la stea.

– Sigur că da, vorbi agitat Chouns, planeta interioară… cealaltă care este locuibilă. Probabil că vizoarele provin de acolo.

Apoi, amintindu-şi altceva, strigă brusc alarmat:

– Hei, Smith, nici n-am examinat motoarele hiperatomice!

Tovarăşul său păru la fel de stingherit de faptul că uitase, apoi bolborosi:

– Am vrut să-ţi spun… n-au nimic.

– Le-ai reparat?

– Nici n-am pus mâna pe ele. Dar când testam vizoarele, am folosit hiperatomicele şi au funcţionat. În momentul acela, n-am dat importanţă faptului… uitasem că erau stricate. Oricum, au funcţionat.

– Atunci, să-i dăm drumul! spuse imediat Chouns. Nici nu se mai gândi să se culce.

Pe parcursul călătoriei de şase ore, nici unul nu închise ochii. Rămaseră în faţa comenzilor, parcă sub acţiunea unui stimulent. Aleseră din nou un teren pustiu pe care să asolizeze.

Îi întâmpină căldura specifică unei după-amieze subtropicale. În preajmă, curgea un râu lat şi mâlos, cu ape line. Malul pe care se găseau ei era alcătuit din argilă întărită, sfredelită de cavităţi.

Cei doi coborâră din navă şi Smith icni răguşit:

– Priveşte!

Chouns îndepărtă mâna care i se încleştase pe braţ.

– Aceleaşi plante, fluieră el. Să fiu al naibii!

Nu putea confunda florile colorate în roz palid, tulpinile cu muguri cărnoşi şi cununa de spini de dedesubt. Se zăreau aceeaşi dispunere geometrică, aceeaşi plantare şi fertilizare grijulie, aceleaşi canale de irigaţie.

– Nu cumva am făcut o greşeală, începu Smith, şi ne-am întors…

– Nici vorbă! Priveşte soarele - are diametrul de două ori mai mare aici. În plus, uită-te acolo!

Din vizuina cea mai apropiată ieşeau creaturi sinuoase şi cafenii, lipsite de membre, precum şerpii. Aveau diametrul de vreo treizeci de centimetri şi lungimea de aproape trei metri. Cele două capete erau boante şi lipsite de trăsături distincte, având doar câteva proeminenţe în părţile superioare. Ca la un semnal, proeminenţele crescură sub ochii pământenilor, transformându-se în ovaluri bulbucate, care, la rândul lor, se despicară, formând guri fără buze, căscate, ce se deschideau şi se închideau cu sunetul unor vreascuri uscate care se lovesc între ele.

Apoi, la fel ca şi pe cealaltă planetă, o dată ce curiozitatea le fu satisfăcută şi temerile le dispărură, majoritatea creaturilor se îndreptară către lanurile de plante.

Smith strănută şi curentul de aer ridică praful de pe mâneca sa.

Bărbatul privi surprins, apoi se scutură şi spuse:

– La naiba, sunt plin de praf! (Colbul se înălţa aidoma unei ceţe colorate în roz palid.) Şi tu eşti la fel, adăugă, scuturându-l pe Chouns.

Amândoi porniră sa strănute de zor.

– Cred că l-am luat de pe cealaltă planetă, comentă Chouns.

– Ne-am putea trezi cu o alergie.

– Imposibil.

Chouns ridică un vizor spre creaturile-şerpi şi strigă:

– Aveţi aşa ceva?

Pentru o vreme, nu se auzi decât clipocitul apelor, produs de câţiva şerpi care lunecau în unde, ieşind apoi cu ciorchini argintii de vegetaţie pe care-i îndesau în nişte orificii nevăzute.

După aceea, un şarpe mai lung decât ceilalţi porni spre ei, târându-se pe sol. Unul dintre capetele boante era ridicat la vreo cinci centimetri şi se legăna orbeşte într-o parte şi într-alta. Bulbul din mijloc se dilată lent la început, apoi alarmant de rapid, crăpându-se cu un pocnet audibil. Între cele două jumătăţi, se aflau alte două vizoare, copii identice ale primelor.

– Dumnezeule din ceruri, exclamă Chouns, nu-i minunat?

Păşi grăbit înainte, întinzând braţul spre obiecte. Proeminenţa care le ţinea se subţie şi se lungi, formând un soi de tentacule ce porniră către el.

Chouns izbucni în râs. Erau într-adevăr vizoare Gamow,

reproduceri perfecte ale primelor două. Le mângâie fericit.

– Nu m-auzi?! răcnea Smith. La dracu', Chouns, ascultă-mă!

– Ce? făcu Chouns.

Vag, îşi dădu seama că Smith răcnea la el de mai bine de un minut.

– Uită-te la flori!

Florile se închideau, aşa cum se întâmplase şi pe cealaltă planetă, iar pe poteci şerpii se cabrau, legănându-se într-un ritm straniu, neregulat. Doar capetele boante li se zăreau deasupra rozului palid.

– Nu mai poţi spune că se închid o dată cu apusul, zise Smith. Suntem în toiul zilei.

– Altă planetă, alte plante, ridică Chouns din umeri. Haide! Avem doar două vizoare aici - trebuie să fie mai multe!

– Chouns, hai acasă!

Smith îşi transformă picioarele în doi piloni încăpăţânaţi şi strânsoarea degetelor sale pe gulerul celuilalt se înteţi. Chipul împurpurat al lui Chouns îl privi indignat.

– Ce faci?

– Sunt gata să-ţi trag una-n cap, dacă nu te întorci imediat în navă împreună cu mine!

Pentru o clipă, Chouns rămase locului, apoi aţâţarea îi dispăru de pe faţă, fiind înlocuită de o destindere a tuturor muşchilor.

– Bine, încuviinţă el.

Erau la jumătatea drumului ce urma să-i ducă în afara roiului stelar.

– Cum te simţi? întrebă Smith.

Chouns se sculă în capul oaselor şi-şi trecu mâinile prin păr.

– Mi se pare că normal… că mi-am revenit. Cât am dormit?

– Douăsprezece ore.

– Şi tu?

– Am mai moţăit când şi când…

Smith se întoarse ostentativ spre panoul de comandă şi efectuă câteva reglaje minore. Uşor stânjenit, întrebă:

– Ştii ce s-a întâmplat pe planetele alea?

– Tu ştii?

– Cred că da.

– Chiar aşa? Pot să aud?

– Pe ambele planete erau aceleaşi plante. Eşti de acord?

– Fără discuţii.

– Cumva, ele au fost transportate de pe o planetă pe cealaltă. Cresc foarte bine pe ambele, dar ocazional - pentru menţinerea robusteţii, probabil - trebuie să aibă loc fertilizarea încrucişată, cele două soiuri locale trebuind să se combine. Situaţia este destul de frecventă pe Pământ.

– Fertilizarea încrucişată pentru menţinerea robusteţii? Sigur că da.

– Dar noi suntem intermediarii care am asigurat "polenizarea". Am asolizat pe o planetă şi ne-am acoperit de polen. Mai ţii minte cum se închideau florile? Probabil că asta s-a întâmplat imediat după ce eliberaseră polenul şi de aceea am început să strănutăm. Apoi am coborât pe a doua planetă şi am scuturat polenul de pe haine. Am dat naştere unui nou hibrid. Am fost un fel de albine bipede, care au activat în slujba florilor. Chouns surâse fără chef.

– Un rol nu prea glorios.

– Ce naiba, nu asta-i important! N-ai înţeles pericolul? Nu-ţi dai seama de ce trebuie să ajungem acasă rapid?

– De ce?

– Fiindcă organismele nu se adaptează la nimic. Plantele acelea par să se fi adaptat la fertilizarea interplanetară. Pentru asta am şi fost răsplătiţi, exact ca albinele… nu cu nectar, ci cu vizoare Gamow.

– Şi?

– Ei bine, nu poţi avea fertilizare interplanetară până nu există ceva sau cineva care să facă treaba. De data asta, am făcut-o noi, dar am fost primii oameni care au pătruns vreodată în roiul stelar. Aşadar, anterior trebuie s-o fi făcut nişte non-umani, poate aceiaşi care au transplantat florile de pe o planetă pe alta. Asta înseamnă că undeva, în această îngrămădire de stele, există o rasă de fiinţe inteligente, îndeajuns de inteligente ca să utilizeze călătoria spaţială. Iar Pământul trebuie informat imediat.

Chouns clătină încet din cap.

– Nu ţi se pare un raţionament corect? se încruntă Smith. Celălalt îşi lăsă capul între palme cu o expresie nefericită.

– Păi, să zicem că ai înţeles cam totul pe dos.

– Ce anume am înţeles pe dos? se enervă Smith.

– Teoria fertilizării încrucişate este bună, dar n-ai analizat cu atenţie câteva puncte. Când ne-am apropiat de sistemul planetar, motoarele hiperatomice s-au defectat într-un mod pe care controlul automat nu l-a putut nici diagnostica şi nici corija. După asolizare, nu ne-am chinuit să le reparăm. Ba chiar am uitat de ele şi, ulterior, când le-ai pornit, ai descoperit că funcţionau perfect, însă ai fost atât de indiferent încât nici nu mi-ai pomenit amănuntul. Încă ceva: pare curios faptul că pe ambele planete am ales locuri de asolizare în apropierea unor colectivităţi. Să fi fost o simplă întâmplare? Apoi, incredibila noastră încredere în caracterul inofensiv al creaturilor. Nu ne-am deranjat nici măcar să scanăm atmosfera, pentru a depista eventuale elemente nocive, înainte de a părăsi nava. Dar ceea ce mă deranjează cel mai mult este felul în care am luat-o complet razna la vederea vizoarelor Gamow. De ce? De acord, sunt valoroase, dar nu chiar atât de valoroase - şi, în general, nu mă consider un tip ahtiat după orice chilipir.

În tot acest timp, Smith păstrase o tăcere stânjenită. Într-un târziu, se hotărî să vorbească:

– Nu pricep ce vrei să spui cu toate astea…

– Haide, haide, ştii foarte bine! Nu ţi-este clar că am fost manipulaţi mental din exterior?

Gura lui Smith zvâcni, schiţând un rânjet ambiguu, între dispreţ şi îndoială.

– Iar vrei să-mi ţii o teorie despre forţele psi?

– Da, realităţile nu pot fi negate. Ţi-am spus că intuiţiile mele pot reprezenta o formă de telepatie rudimentară.

– Şi asta-i o realitate? Acum două zile nu gândeai aşa.

– Dar o gândesc acum. Uite ce-i, sunt un receptor mai bun decât tine şi am fost mai puternic afectat. Acum, când s-a terminat, înţeleg mai mult din cele petrecute deoarece am recepţionat mai mult. Clar?

– Nu, replică sec Smith.

– Atunci, ascultă mai departe. Ai spus chiar tu că vizoarele Gamow au fost nectarul cu care am fost răsplătiţi pentru polenizare. Tu ai spus-o!

– Aşa-i.

– Întrebarea se pune, de unde au apărut ele? Fuseseră

fabricate pe Pământ - am citit pe ele numele producătorului şi modelul. Cu toate acestea, dacă nici o altă fiinţă omenească n-a pătruns anterior în roiul stelar, de unde proveneau vizoarele? Nu ne-am pus întrebarea asta, iar tu nu vrei să ţi-o pui nici măcar acum.

– Ei bine...

– Ce ai făcut cu ele după ce am suit la bord? Ţin minte că mi le-ai luat.

– Le-am pus în seif, se apără Smith.

– De atunci, te-ai mai uitat la ele?

– Nu.

– Dar eu?

– Din câte ştiu, nu.

– Îmi dau cuvântul că n-am făcut-o. Atunci, de ce să nu deschidem seiful?

Smith se apropie încetişor de seif. Fusese programat să se deschidă la amprentele lui şi o făcu. Fără să privească, bărbatul scotoci înăuntru. Expresia feţei i se încruntă; cu un strigăt, privi mai întâi conţinutul seifului, apoi îşi scoase braţul.

Ţinea în palmă patru pietre de diverse culori, fiecare având o formă aproximativ paralelipipedică.

– S-au folosit de gândurile noastre pentru a ne dirija, rosti Chouns încetişor, parcă strecurând cuvintele câte unul în ţeasta încăpăţânată a camaradului său. Ne-au făcut să credem că hiperatomicele erau defecte, obligându-ne astfel să asolizăm pe una dintre planete. Bănuiesc că nu conta care anume era prima. Ne-au făcut să credem că am căpătat obiecte de valoare, îndemnându-ne astfel să ne repezim neîntârziat şi la cealaltă planetă.

– Cine sunt vinovaţii? gemu Smith. Cozile sau şerpii? Sau ambii?

– Nici unii, nici alţii. Plantele ne-au atras.

– Plantele? Florile?

– Sigur că da. Am văzut două specii diferite de animale îngrijind aceeaşi specie de plantă. Noi înşine fiind mamifere, am presupus că animalele erau stăpânii. Dar de ce ar fi trebuit să gândim aşa? Plantele erau cele îngrijite.

– Pe Pământ, şi noi cultivăm plante.

– Însă pentru a le mânca, sublinie Chouns.

– Poate că şi creaturile acelea le mâncau.

– Să zicem că eu ştiu că n-o fac. Ne-au manipulat destul de bine. Îţi aminteşti cât de grijuliu am fost să găsesc o zonă potrivită pentru asolizare?

– Eu n-am simţit o asemenea grijă.

– Fiindcă nu pilotai tu, şi de aceea nu prezentai interes pentru plante. Mai adu-ţi aminte că n-am observat polenul, deşi eram acoperiţi cu el, până n-am ajuns în siguranţă pe a doua planetă. Acolo ne-am desprăfuit - la comandă.

– În viaţa mea n-am auzit ceva mai improbabil.

– De ce ţi se pare improbabil? Noi nu asociem inteligenţa cu vegetaţia, fiindcă plantele n-au sistem nervos… dar acestea puteau să aibă. Mai ţii minte bulbii cărnoşi de pe tulpini? În plus, plantele nu se pot deplasa - însă n-au nevoie s-o facă, dacă îşi dezvoltă puteri psi şi se folosesc de animalele care umblă. Sunt îngrijite, fertilizate, irigate, polenizate şi aşa mai departe. Animalele le îngrijesc cu devotament şi sunt fericite, pentru că plantele le fac să se simtă fericite.

– Îmi pare rău pentru tine, mormăi Smith. Dacă te gândeşti să spui povestea asta pe Pământ, îmi pare rău pentru tine.

– Nu-mi fac iluzii, încuviinţă Chouns. Totuşi, ce altceva să fac decât să încerc să avertizez Pământul? Ai văzut şi tu cum acţionează asupra animalelor.

– Conform spuselor tale, le transformă în sclavi.

– Mai rău! Cozile sau şerpii, sau poate chiar ambele rase, trebuie să fi fost îndeajuns de civilizate ca să fi cunoscut cândva tehnica zborului spaţial, altfel plantele n-ar fi putut ajunge pe amândouă planetele. Dar, după ce plantele şi-au dezvoltat puteri psi (poate o variantă mutantă), evoluţia lor a luat sfârşit. Animalele aflate în etapa cunoaşterii atomice sunt periculoase. De aceea, au fost făcute să uite, au fost reduse la stadiul actual. La naiba, Smith, plantele acelea sunt lucrurile cele mai periculoase din Univers! Pământul trebuie informat despre existenţa lor, fiindcă şi alţi oameni pot pătrunde în roiul stelar.

– Auzi, izbucni Smith în râs, eşti complet nebun! Dacă plantele ne puteau manipula cu adevărat, de ce ne-ar fi lăsat să plecăm şi să avertizăm Pământul?

Chouns tăcu un timp, după care răspunse:

– Habar n-am.

Buna dispoziţie îi revenise lui Smith.

– Să ştii, zise el, că pentru un minut mă băgaseşi în corzi... Tovarăşul său îşi frecă fruntea cu putere. De ce îi lăsaseră să plece?

În plus, de ce simţea impulsul acela de nestăvilit de a anunţa Pământul în legătură cu o problemă de care pământenii n-aveau să se ciocnească decât, poate, peste câteva mii de ani?

Se gândi cu disperare şi ceva parcă se întrezări. Căută să prindă ideea, dar îi scăpă. Pentru o clipă, avu senzaţia că ideea fusese împinsă în lături; apoi, dispăru şi senzaţia respectivă.

Ştia doar că nava trebuia să rămână la acceleraţie maximă, că trebuiau să se grăbească.

După nenumăraţi ani, condiţiile prielnice se iviseră din nou. Protosporii aparţinând celor două varietăţi planetare ale plantei-mamă se întâlniseră şi se contopiseră, pătrunzând în hainele, părul şi nava noilor animale. Aproape instantaneu, se formaseră sporii hibrizi; singurii ce deţineau capacitatea şi potenţialul adaptării la o nouă lume.

Acum, sporii aşteptau liniştiţi pe o navă care, cu ultimul impuls al plantei-mamă asupra minţilor creaturilor de la bord, gonea cu viteză maximă spre o planetă nouă şi matură, unde creaturi movibile aveau să le poarte de grijă.

Sporii aşteptau cu răbdare vegetală (răbdarea atotcuceritoare pe care nici un animal n-a cunoscut-o vreodată) să ajungă pe o nouă planetă - fiecare fiind, în felul său minuscul, un explorator...

IDEILE MOR GREU

[din volumul de povestiri „Vântul schimbării” – The Winds of Change and Other Stories]

I-au fixat strâns, ca să poată suporta şocul acceleraţiei, le-au înconjurat scaunele ultrasofisticate cu fluide şi le-au fortificat trupurile cu substanţe stimulative. Fireşte, când avea să vină vremea, puteau să-şi desprindă curelele şi să-şi extindă puţin raza de acţiune.

Costumul uşor; dintr-o singură bucată, le dădea iluzia libertăţii (şi, într-adevăr, era doar o iluzie). Aveau posibilitatea să-şi mişte braţele în voie, dar picioarele numai foarte puţin – reuşeau să întindă numai câte unul, pe rând, dar nu pe amândouă o dată. Puteau chiar să-şi schimbe poziţia şi să se încline puţin spre dreapta sau spre stânga, dar nu aveau voie să-şi părăsească fotoliile. Orice activitate era făcută numai în fotoliu. Mâncau, dormeau şi îşi satisfăceau alte necesităţi într-un mod care cu greu se putea numi adecvat. Pe scurt, timp de o săptămână (de fapt, ceva mai mult), erau condamnaţi să zacă într-un mormânt. Pentru ei, amănuntul că acel mormânt era înconjurat de imensitatea cosmosului nu prezenta nici o importanţă.

Cu acceleraţia se terminase. Începuse tăcuta şi monotona călătorie prin spaţiul care separa Pământul de Lună, şi cei doi bărbaţi s-au simţit cuprinşi de o spaimă imensă.

– Despre ce să vorbim? a întrebat Bruce G. Davis Junior cu o voce dogită.

– Nu ştiu, i-a răspuns Marvin Oldbury. Din nou s-a lăsat tăcerea.

Cei doi nu erau prieteni. Până nu demult, nici măcar nu se cunoşteau. Întâmplarea făcuse să fie "încarceraţi" împreună. Amândoi se oferiseră voluntari şi amândoi îndepliniseră toate cerinţele. Erau inteligenţi, necăsătoriţi şi perfect sănătoşi. Mai mult, ambii fuseseră supuşi unei psihoterapii complete, cu luni de zile înaintea acestui zbor. Sfatul de bază al psihologilor sunase cam aşa: "Vorbiţi! Vorbiţi încontinuu, dacă e nevoie! Nu vă lăsaţi în voia singurătăţii!".

– De unde ştiu ei ce e bine şi ce nu? a exclamat Oldbury. Acesta era mai înalt şi mai voinic decât tovarăşul lui şi avea o faţă pătrată şi puternică. Un smoc de păr îi acoperea zona dintre cele două sprâncene negre.

Davis avea părul nisipiu şi pistrui pe faţă, un zâmbet oarecum agresiv şi umbre în jurul ochilor. Poate că de aceea privirile lui păreau prevestitoare de rău.

– De unde ştiu, cine?

– Psihologii. Mă refeream la sfatul lor de a vorbi. De unde ştiu ei că ajută?

– Ce le pasă? a răspuns Davis tăios. E un experiment. Dacă nu iese bine, următorilor o să le spună: "Nu scoateţi o vorbă!".

Oldbury şi-a întins braţele, şi degetele lui au atins pereţii semi-sferei înţesate cu aparate şi sisteme de informaţie. Putea să umble la comenzi, să regleze instalaţia de aer condiţionat, să apuce tuburile de plastic din care sugeau lichidul nutritiv lipsit de gust, să dea un cot dispozitivului de eliminare a gunoiului sau să pună mâna pe cadranele care controlau ecranul de vizionare.

Totul era scăldat în lumina blândă ce provenea de la bateriile solare plasate pe învelişul navei, iar energia pe care acestea o captau era, practic, inepuizabilă.

Slavă Cerului că nava fusese construită în aşa fel încât să se învârtă în jurul axei sale, şi-a zis Oldbury. În felul acesta se producea o forţă centrifugă care îi ţinea în fotoliu şi le permitea să-şi simtă greutatea. Fără stropul acela de gravitaţie, care le amintea de Pământ, n-ar fi reuşit să suporte drumul.

Şi totuşi, constructorii ar fi putut să facă nava mai spaţioasă. Ar fi putut să proiecteze echipamentul mai mic şi să le ofere celor doi oameni mai mult loc.

– N-ar fi fost rău să ne lase mai mult loc liber! a gândit el cu glas tare.

– De ce? s-a mirat Davis.

– Ca să ne putem ridica în picioare.

Davis a mormăit ceva neclar. Era singurul răspuns pe care se simţea în stare să-l dea.

– De ce te-ai oferit voluntar? I-a întrebat Oldbury.

– Ar fi trebuit să mă întrebi înainte de a pleca. Atunci ştiam mai bine. Voiam să fiu unul dintre primii oameni care au făcut înconjurul Lunii. Voiam să fiu erou la douăzeci şi cinci de

ani... Eu şi Cristofor Columb, înţelegi?

Tânărul a făcut o pauză, şi-a răsucit nervos capul dintr-o parte într-alta şi a luat două înghiţituri de apă din tub.

– Numai că în ultimele două luni, pesemne din aceleaşi motive, a continuat el, în sufletul meu s-a născut dorinţa de a renunţa. În fiecare noapte, mă duceam la culcare năduşind şi jurându-mi că a două zi îmi voi da demisia.

– Totuşi, nu ţi-ai dat-o.

– Fiindcă n-am putut. Am fost prea laş ca să recunosc că sunt un laş. Chiar şi atunci când mă fixau în fotoliu, eu voiam să strig: "Lăsaţi-mă în pace! Puneţi-l pe altul în locul meu!" Dar nici atunci n-am fost în stare să recunosc adevărul.

Oldbury i-a adresat un zâmbet amar.

– Eu nici măcar n-aveam de gând să le spun. Le-am scris un bileţel în care mărturiseam că nu mai puteam să continui misiunea. Intenţionam să-l pun la poştă şi apoi să mă fac pierdut în deşert. Ştii unde e bileţelul acum?

– Unde?

– În buzunarul de la cămaşă. Uite-aici!

– Nu-i nimic, a mormăit Davis. Când ne întoarcem o să fim mari eroi: celebri şi tremurând din toate mădularele.

Lars Nilsson era un bărbat palid, cu ochi trişti, cu degete lungi şi oase proeminente. Era civil şi răspundea de proiectul spaţial de trei ani. În pofida tensiunii permanente şi a eşecurilor, slujba îi plăcea mult – până acum, până în momentul în care cei doi tineri fuseseră imobilizaţi în fotoliile navei.

– Mă simt ca şi cum aş face vivisecţie! a exclamat el. Doctorul Godfrey Mayer, şeful secţiei de psihologie, părea la fel de îndurerat.

– Trebuie să acceptăm faptul că riscul e inevitabil. Ne-am dat toată silinţa ca să-i protejăm pe aceşti oameni. Nu uita că s-au oferit voluntari.

– Ştiu asta, a răspuns Nilsson pe un ton plat.

Amănuntul respectiv nu-i aducea nici o alinare.

În timp ce privea pe îndelete comenzile, Oldbury s-a întrebat dacă avea să se aprindă vreodată cadranul roşu ce anunţa pericolul şi dacă avea să răsune vreodată soneria de alarmă.

Li se dăduseră asigurări că, în măsura în care previziunile erau valabile, acest lucru nu avea să se întâmple, dar totodată

fuseseră minuţios instruiţi cum să acţioneze manual fiecare comandă.

Această instruire îşi avea rostul ei. E drept, automatizarea avansase atât de mult încât nava devenise un organism capabil de a se autoregla, aducând aproape cu o fiinţă vie. Şi totuşi, în trei rânduri, se întâmplase ca nave -la fel de complexe ca aceea în care zăceau acum înmormântaţi, dar lipsite de echipaj uman, să fie trimise spre Lună şi să nu se întoarcă. Mai mult, sistemul se transmitere a informaţiilor pe Pământ se defectase, în toate cazurile, încă înainte ca nava să ajungă pe orbita Lunii.

Sub presiunea opiniei publice, cei care lucrau la proiect votaseră trimiterea în spaţiu a unei nave cu echipaj uman la bord. Acest lucru era necesar deoarece imperfecţiunile automatizării puteau fi compensate de comanda manuală.

Un echipaj format din doi oameni părea perfect. Autorităţile se temeau ca nu cumva o singură persoană, pusă în condiţii de izolare totală, să cedeze nervos.

– Davis! Hei, Davis! a strigat Oldbury.

– Ce-i? a tresărit celălalt.

– Hai să vedem cum arată Pământul.

– De ce?

– De ce nu? Tot suntem aici. Cel puţin, să admirăm priveliştea.

Oldbury s-a lăsat pe spate în fotoliu. Captatorul de imagini era un exemplu de automatizare. În contact cu radiaţia cu lungimi de undă scurte, acesta înceta să mai funcţioneze. Soarele era imposibil de văzut. În rest, însă, se orienta automat spre cea mai puternică sursă de lumină din spaţiu, compensând orice mişcare a astronavei. Mici celule fotoelectrice, localizate pe cele patru părţi ale navei, se roteau fără încetare, scanând cerul. Dacă nu voiai imaginea celei mai puternice surse de lumină, îndreptai manual captatorul către obiectivul dorit.

Davis a apăsat un buton şi ecranul s-a luminat; apoi a stins lumina din interior, astfel că imaginea a devenit şi mai strălucitoare, în contrast cu întunericul din jur.

Pe ecran nu a apărut un glob cu continente pe el, ci o imagine neclară, colorată în alb, albastru şi verzui. Cadranul care arăta distanţa faţă de Pământ, luând în calcul valoarea constantei gravitaţionale, indica treizeci de mii de mile.

– Hai să-i vedem marginea, a spus Davis şi, întinzându-se

până la comenzi, a mişcat imaginea.

O curbă de întuneric a înghiţit o parte din ecran. În acea zonă nu se zărea nici o stea.

– E umbra nopţii! a murmurat Oldbury.

Brusc, imaginea a alunecat înapoi. Întunericul a înaintat din partea cealaltă, iar curba era acum mai clară şi îndreptată în sens opus. De data aceasta, stelele sfârtecau bezna cu lumina lor tăioasă.

– Aş vrea să fiu acolo, a spus Oldbury solemn, înghiţind în sec.

– Cel puţin, vedem că Pământul e rotund, a rânjit Davis.

– Halal descoperire!

Davis s-a simţit ofensat de tonul lui Oldbury.

– Să ştii că, într-adevăr, e o descoperire... Numai un procent foarte mic din populaţia lumii e convinsă că Pământul este rotund.

Încruntat, el a aprins lumina în navă şi a făcut să dispară orice corp ceresc de pe ecran.

– De la 1500 încoace, numărul ignoranţilor a scăzut în permanenţă, i-a răspuns Oldbury ţâfnos.

– În Noua Guinee, există triburi care cred şi acum că Pământul e plat. Şi în America poţi întâlni secte religioase care susţin acelaşi lucru. Ideile mor greu.

– Prostii!

Davis se mai înmuiase.

– Dar *tu* poţi să dovedeşti că e rotund? l-a zădărât el pe celălalt. În afara faptului că-l vezi *acum* că e rotund, ai şi alte dovezi?

– Eşti ridicol!

– Aşa să fie oare? Sau ai luat cuvintele învăţătoarei drept literă de evanghelie? Ce dovezi ţi s-au adus? Că umbra Pământului pe Lună, în timpul unei eclipse, e rotundă şi că numai o sferă lasă o urmă rotundă? Asta-i o tâmpenie! Un disc lasă tot o umbră rotundă, la fel şi un ou. O să-mi spui că oamenii au călătorit în jurul lumii. Dar la fel de bine ar fi putut să se învârtă în jurul unui punct central situat pe un Pământ plat, pe o distanţă fixă. Efectul ar fi fost acelaşi. La orizont se vede mai întâi catargul navelor? Iluzie optică! Există altele şi mai ciudate.

– Pendulul lui Foucault, l-a întrerupt Oldbury, luat prin surprindere de virulenţa celuilalt.

– Te referi la pendulul care descrie un plan, iar acel plan se roteşte o dată cu rotaţia Pământului în jurul axei sale, în funcţie de latitudinea locului unde efectuăm experimentul? Cum să nu! Asta *dacă* pendulul se menţine într-un singur plan; *dacă* teoria e corectă. Cum reuşeşti, insă, să-l convingi pe omul de pe stradă, care nu are cunoştinţe de fizică? Ce dovezi palpabile îi aduci, în afară de cuvântul de onoare al unui fizician? Ascultă-mă bine, n-a existat nici o dovadă satisfăcătoare că Pământul e rotund, până la zborul rachetelor în spaţiu – doar acestea au avut ocazia să fotografieze curbura planetei!

– Prostii! a mârâit din nou Oldbury. Geografia Argentinei ar fi fost în întregime deformată dacă Pământul ar fi fost plat, cu Polul Nord în centru. Oricare alt centru ar desfigura geografia uneia sau alteia dintre regiunile pe care le cunoaştem. Învelişul exterior al planetei nu ar avea aceeaşi formă dacă n-ar fi sferic. Nu poţi să negi asta!

Davis a tăcut pentru câteva clipe, apoi a glăsuit îmbufnat:

– De ce naiba ne certăm? Ducă-se pe pustii!

Imaginea Pământului în spaţiu şi controversa avută treziseră în Oldbury fiorii unei nostalgii aproape dureroase. Tânărul a început să vorbească despre casă cu o voce joasă. Şi-a amintit de anii adolescenţei, petrecuţi în Trenton, un orăşel din New Jersey, şi a prins să povestească întâmplări cu familia sa, dintre cele mai banale, la care nu se mai gândise de ani de zile. Râdea de lucruri nu foarte amuzante şi simţea iarăşi dureri din copilăria uitată, pe care credea că le lăsase definitiv în urmă. La un moment dat, chiar a aţipit, dar s-a trezit tresărind, într-o stare de confuzie, încercând să înţeleagă unde se afla şi de unde izvora lumina aceea rece şi albăstruie. Instinctiv, a dat să se ridice în picioare, dar s-a prăbuşit înapoi, cu un geamăt, izbindu-se cu cotul de metalul dur.

Ecranul era iarăşi aprins. Lumina albăstruie care-i inundase ochii când se trezise provenea de la imaginea Pământului. Curbura planetei era acum mult mai clară. Se îndepărtaseră deja la 50.000 de mile de casă.

Davis, care se întorsese spre el atunci când voise să se ridice din fotoliu, l-a abordat din nou pe un ton incisiv:

– Sfericitatea Pământului nu constituie o dovadă. La urma urmei, omul ar putea să se târască pe suprafaţa lui şi să-şi dea seama după geografia din jur că este rotund, cum ai zis şi tu.

Dar există şi alte chestiuni faţă de care ne comportăm de parcă le-am cunoaşte de mult, fără să avem vreo justificare.

– Bine, bine..., a mormăit Oldbury, frecându-şi cotul lovit.

Dar Davis nu s-a lăsat îmbunat:

– Uite, ăsta-i Pământul. Priveşte-l cu atenţie! Câţi ani crezi că are?

– Vreo câteva miliarde, presupun, a răspuns Oldbury precaut.

– *Presupui?* Ce drept ai să presupui? De ce nu presupui că are câteva mii de ani? Bunicul tău aşa credea, ca şi al meu, de altfel, bazându-se pe capitolul întâi din Geneză. De unde ai certitudinea că se înşelau?

– Avem dovezi geologice.

– Ce dovezi? Timpul de care a avut nevoie oceanul pentru a deveni sărat? Timpul necesar depunerii unei roci sedimentare? Timpul în care se formează plumbul în zăcămintele de uraniu?

Oldbury se lăsase pe spate în fotoliu şi privea Pământul cu un soi de detaşare. Abia dacă îl auzea pe Davis. Încă puţin, şi avea să vadă întreaga planetă pe ecran. Deja umbra nopţii de pe o parte a curbei părea pe punctul de a se muta pe partea cealaltă.

Fireşte că nu umbra nopţii îşi schimba poziţia. Singura vină o purta mişcarea de rotaţie a Pământului. Dar, pentru cei doi oameni din spaţiu, planeta era în întregime scăldată în lumină.

– Ei, ce zici? a reînceput Davis, plin de elan.

– Ce să zic? a răspuns Oldbury, luat prin surprindere.

– Care-i problema cu blestematele alea de dovezi geologice?

– Păi, ar mai fi şi dezintegrarea uraniului.

– Am amintit-o deja! Eşti un prost, ştiai asta?

Oldbury a numărat în gând până la zece, înainte de a-i răspunde.

– Nu cred!

– Atunci, ascultă aici! Să presupunem că Pământul a apărut acum şase mii de ani, cum zice Biblia. De ce, mă rog, n-ar fi putut să fie creat *atunci* uraniu cu o anumită cantitate de plumb în el? Dacă uraniul a putut fi creat, de ce nu şi plumbul? De ce să nu fi fost creat oceanul cu sare în el, de ce să nu fi avut rocile sedimentare grosimea actuală încă de la început? De ce

să nu fi fost create fosile cu aspectul pe care îl cunoaştem astăzi?

– Cu alte cuvinte, de ce să nu fi fost creat Pământul laolaltă cu dovezile care să ateste o vechime de câteva miliarde de ani?

– Chiar aşa, de ce nu?

– Să punem întrebarea invers: ce rost ar fi avut?

– Nu mă interesează! Vreau doar să-ţi demonstrez că aşa-numitele dovezi ale vechimii Pământului nu exclud ipoteza Creaţiei.

– Şi precis crezi că totul a fost conceput ca un fel de joc, un puzzle ştiinţific, pentru a ne pune la încercare ingeniozitatea, un exerciţiu menit a solicita mintea omului – o junglă mentală vârâtă în ţarcul său intelectual...

– Faci pe deşteptul, Oldbury! Şi de ce, mă rog, ţi se pare o ipoteză neplauzibilă? Oricum, nu poţi dovedi contrariul.

– Eu nu vreau să dovedesc nimic.

– Desigur, tu te mulţumeşti cu ce-ţi spun alţii. De asta am zis că eşti un prost. *Dacă* am fi în stare să ne întoarcem în timp şi să vedem cu proprii noştri ochi, atunci ar fi cu totul altceva. Am putea merge până în anul 4004 înainte de Hristos, în Egiptul pre-dinastic, sau, şi mai departe, în epoca mamuţilor.

– Sau a tiranozaurilor.

– Exact! Dar, până atunci, putem doar să speculăm, fără să fim siguri dacă am ghicit corect sau nu. Întreaga ştiinţă se bazează pe credinţa în anumite premise şi în valabilitatea deducţiei şi a inducţiei.

– Asta nu e o crimă.

– Ba este! I-a contrazis Davis vehement. Ajungi să crezi şi, o dată cu asta, închizi toate porţile minţii. Ţi-ai format propria idee şi nu mai vrei să o înlocuieşti cu alta. Galileo a descoperit ce greu mor ideile...

– Şi Columb a făcut-o! a adăugat Oldbury somnoros.

Imaginea Pământului, cu nuanţele sale albăstrii şi vârtejurile din atmosferă, avea asupra sa un efect aproape hipnotic.

La auzul remarcii tovarăşului său, Davis a fost cuprins de o bucurie răutăcioasă.

– Columb? Continui să crezi că el se încăpăţâna să considere că Pământul e rotund, în vreme ce toţi ceilalţi ziceau

că e plat?

– Într-o măsură mai mică sau mai mare...

– Vezi ce se întâmplă când o asculţi pe învăţătoarea ta, care la rândul ei şi-a căpătat cunoştinţele de la învăţătoarea ei, şi aşa mai departe? Orice om inteligent şi cu ceva carte, contemporan cu Columb, ştia că Pământul e rotund. Chestiunea în litigiu era *mărimea* Pământului.

– Serios?

– Sigur. Columb consultase hărţile unui geograf italian care susţinea că Pământul are o circumferinţă de 15.000 de mile şi că marginea de est a Asiei se află la trei-patru mii de mile de Europa. Geografii de la curtea regelui Ioan al Portugaliei susţineau că Pământul are o circumferinţă de aproximativ 25.000 de mile şi că estul Asiei se află la o distanţă de 12.000 mile faţă de coasta de vest a Europei. De aceea, îl sfătuiau pe regele Ioan să prefere ruta ce ocolea Africa. Băieţii aceia aveau dreptate, iar Columb era cel care se înşela. Portughezii au ajuns în India, dar Columb, nu.

– În schimb, a descoperit America. Asta nu poţi să negi!

– E lipsit de relevanţă pentru ceea ce discutăm noi acum. Descoperirea Americii a fost un accident. Columb era un asemenea farseur încât, atunci când şi-a dat seama că greşise, a preferat să-şi falsifice jurnalul decât să-şi schimbe ideile. Ideile *lui* au murit foarte greu, de fapt, au pierit o dată cu el. Aşa o să se întâmple şi cu tine. Pot să vorbesc eu pân-oi răguşi, că tu tot o să-l consideri pe Columb mare fiindcă susţinea sfericitatea Pământului într-o perioadă când toţi credeau că-i plat.

– Fie cum zici tu! a mormăit Oldbury.

Era toropit şi se gândea la supa de pui pe care o făcea mama lui când era copil, o supă straşnică în care punea şi orz. Îşi aducea aminte de mirosul din bucătărie, sâmbătă dimineaţa, când mâncau pâine prăjită, şi cum erau străzile udate de ploaie...

Lars Nilsson avea în faţă hârtiile cu transcrierea celor discutate la bordul navei. Porţiunile mai semnificative erau subliniate de psiholog.

– Îi recepţionăm clar? a întrebat el.

Godfrey Mayer l-a asigurat, între două adnotări, că aparatele de recepţie funcţionau perfect.

– Aş fi vrut să nu fi fost obligaţi să le ascultăm conversaţia

fără ştirea lor, a continuat Nilsson. Presupun, însă, că pretenţia mea e pur şi simplu prostească...

Celălalt era hotărât să nu-l contrazică.

– E într-adevăr prostească. Trebuie să înţelegi că acesta este singurul mod de a primi informaţiile necesare pentru studiul comportamentului uman în spaţiu. Când experimentam efectul acceleraţiei asupra corpului uman, te simţeai vinovat fiindcă le urmăreai variaţiile de tensiune arterială?

– Ce părere ai despre Davis şi despre teoriile lui ciudate? Drept să-ţi spun, mă îngrijorează.

Doctorul Mayer a clătinat din cap.

– Încă nu ştim ce-ar trebui să ne îngrijoreze mai mult. Davis se luptă cu propriile-i resentimente faţă de ştiinţa ce l-a adus în situaţia în care se află acum...

– Asta-i teoria ta?

– E o posibilitate ce trebuie avută în vedere. A-ţi exprima agresiunea poate fi un lucru bun. În cazul nostru, asta îl ajută pe Davis să-şi păstreze echilibrul. Dar, dacă exagerează... nu ştiu. E prea devreme pentru a emite o părere. Poate că Oldbury se află într-un pericol mai mare. Â devenit pasiv...

– Ce crezi, Mayer, suntem pe cale să descoperim că omul, în general, nu e făcut pentru spaţiu?

– Dacă am putea să construim nave în care să încapă o sută de oameni şi în interiorul cărora să putem crea un mediu asemănător celui de pe Pământ, n-ar exista probleme. Dar dacă navele noastre vor arăta mereu ca aceasta – şi a schiţat un gest vag cu mâna, în sus – atunci vom avea necazuri.

Nilsson era uşor nemulţumit.

– Ei, au ajuns deja în a treia zi şi încă nu au apărut probleme majore, a bombănit el.

– Suntem în a treia zi, a cârâit Davis, cu o voce răguşită. Am trecut de jumătatea drumului.

– Hmm! Un văr de-al meu avea un depozit de cherestea, şi-a amintit Oldbury. Raymond îl chema. Câteodată, când mă întorceam de la şcoală, treceam pe la el...

Din senin, şirul gândurilor i-a fost întrerupt de poemul lui Longfellow, *Fierarul satului,* era acolo un vers care zicea: "copiii se întorc de la şcoală...", şi Oldbury s-a întrebat câţi dintre acei care îl recitau înţelegeau cu adevărat sensul cuvintelor.

– Ce ziceam? l-a întrebat brusc pe Davis.

– Nu ştiu, a răspuns acesta iritat. Eu am spus că am trecut de jumătatea drumului şi încă n-am privit Luna.

– Atunci, hai să privim Luna!

– Foarte bine. În cazul ăsta, pune mâna şi reglează tu captatorul de imagini! Eu l-am reglat destul până acum. La naiba, cred c-am făcut băşici pe fund de-atâta stat!

Şi Davis s-a foit nervos în fotoliul adânc, ca şi cum ar fi vrut să-i dea alte contururi.

– De ce naiba or fi pus gravitaţie pe nava asta nenorocită? Pesemne ca să rămânem ţintuiţi într-un loc! Dacă am fi plutit, ne-am fi relaxat şi noi puţin...

– Şi pe urmă te-ai fi plâns că ţi-e greaţă. Nu vezi că nici n-ai loc să te ridici în picioare, darămite să mai şi pluteşti!

Oldbury manevra comenzile captatorului, în timp ce vorbea. Pe ecran, mii de stele se perindau prin faţa lor.

Nu era o treabă grea. Inginerii din Trenton – adică din New Mexico, de fapt..., mă rog, de pe Pământ – inginerii, deci, îi instruiseră bine. Trebuia doar să întorci captatorul cu 180 de grade faţă de Pământ, atâta tot. După aceea, se îndrepta el singur spre Lună, din cauza luminii pe care aceasta o degaja. Luna era cel mai strălucitor obiect dintre toate cele care se aflau în zonă şi se găsea în centru – e drept, într-un echilibru instabil. Aparatele aveau nevoie de câteva secunde pentru a scana restul cerului şi pentru a orienta din nou ecranul spre Pământ, dar în acele câteva secunde, cât mai funcţionau comenzile manuale, aveai senzaţia că astrul nopţii se pregătea să intre prin hublou.

De fapt, Luna se afla în primul pătrar. Ea trebuia să se menţină în opoziţie faţă de Pământ atâta vreme cât nava continua să zboare pe o traiectorie cât mai apropiată de linia ce lega cele două lumi.

Numai că astrul nopţii era puţin distorsionat, de parcă ar fi fost o ilustraţie dintr-un calendar ieftin. Lui Oldbury i-a apărut deodată în minte imaginea a două capete profilându-se pe conturul Lunii, unul cu părul lung şi ondulat, celălalt cu părul scurt şi drept. Pentru aceasta, insă, ar fi trebuit să fie Lună plină.

– Cel puţin e acolo, a spus Davis, pe un ton uşor dispreţuitor.

– Te aşteptai să nu fie?

– În spaţiu, nu ştii la ce te poţi aştepta. Este posibil să existe, la fel de bine cum ar fi fost posibil să nu existe. Nimeni n-a mai fost pe-aici, până acum. Prin urmare, eu sunt mulţumit că văd Luna.

– De pe Pământ nu poţi s-o vezi?

– Te sfătuiesc să nu fii atât de sigur de ceea ce crezi că observi de pe bătrâna noastră planetă. În general, cei mai mulţi pământeni pretind că văd un glob galben cu pete întunecate, care se mişcă încoace şi încolo pe un fundal albastru, de parcă ar fi acţionat de un mecanism.

– Stelele şi planetele sunt şi ele acţionate de un mecanism?

– Da, ca într-un planetariu. De ce n-ar fi aşa? Cât despre telescoape, ele descoperă în fiecare zi noi şi noi luminiţe pictate pe...

– Şi tot tabloul ăsta se colorează în roşu, din când în când?

– De ce nu? În momentul de faţă, nu sunt sigur decât de faptul că am trecut de jumătatea drumului, că Luna se face din ce în ce mai mare şi că poate există cu adevărat. Mă abţin, însă, să-mi exprim vreo părere despre planete şi stele.

Oldbury s-a uitat spre Lună şi a oftat. În câteva zile, aveau să se înscrie pe orbita ei şi urmau s-o înconjoare, cercetându-i faţa nevăzută.

– N-am crezut niciodată povestea cu omul de pe Lună, a spus el. Nu l-am văzut niciodată. În schimb, am observat chipul unei femei, cu ochii puţin oblici şi foarte trişti. Când mă aflam în dormitor, Luna plină îmi pătrundea prin fereastră şi mă făcea şi pe mine trist, dar, totodată, îmi inspira un sentiment de prietenie. Mie mi se părea că Luna se mişcă, şi nu norii, şi cu toate astea ea nu ieşea niciodată din cadrul ferestrei. Şi, spre deosebire de Soare, pe ea o poţi vedea şi printre nori, cu toate că cel dintâi e mult mai strălucitor. Un nor cât de mic, şi Soarele dispare... Ce-ai zis, ta... ăăă... Davis?

– Ce se întâmplă cu vocea ta?

– Nimic.

– Guiţi ca un purceluş.

– Nu guiţ, l-a contrazis Oldbury, forţându-se să ia o octavă mai jos. Se uita îndelung la două dintre ceasurile de pe tabloul de bord.

Unul arăta ora standard, dar aceasta nu-l interesa; celălalt măsura timpul scurs de la plecare. Pe acesta îl privea cu regularitate. În prezent, arăta 64 de ore şi câteva minute. Alături, se aflau alte cifre, notate cu roşu, ce indicau orele rămase până la întoarcerea pe Pământ – o sută patruzeci şi patru şi câteva minute.

Lui Oldbury nu-i plăcea că era măsurat şi timpul de care dispuneau până la sfârşitul misiunii. Şi-ar fi dorit să-l calculeze el. Pe vremuri, în Trenton, număra distanţa care-l despărţea de vacanţa de vară, calculând greoi, în minte, în timpul orelor de geografie, numai în timpul orelor de geografie: atâtea zile, atâtea ore... Scria rezultatul cu cifre mici pe caietul de notiţe... Cu fiecare zi care trecea, numărul acela devenea tot mai mic. Jumătate din bucuria vacanţei care se apropia stătea ascunsă în cifrele acelea care scădeau.

Acum, însă, numărul orelor se micşora singur, pe măsură ce secundarul se rotea la nesfârşit, secţionând timpul în feliuţe subţiri ca hârtia, ca şi cum ar fi fost o maşină de tăiat mezeluri.

Deodată, vocea lui Davis i-a ajuns la urechi.

– Până acum, totul a mers bine.

– Nici pe viitor n-o să se întâmple nimic rău, a spus Oldbury încrezător.

– De unde ştii?

– Fiindcă numărul e din ce în ce mai mic.

– Cum? Ce-ai zis?

O clipă, Oldbury a părut încurcat, apoi a bombănit ca pentru sine:

– Nimic...

Razele astrului nopţii nu reuşeau să împrăştie întunericul din navă. Oldbury a adormit din nou, cu bărbia rezemată în piept, pe jumătate conştient de prezenţa adevăratei Luni, dar visând în acelaşi timp la acea Lună plină cu faţa tristă ce-l privea prin fereastră şi se clătina în bătaia vântului...

– Două sute de mii de mile! a exclamat Davis. Adică 85% din distanţa totală.

Porţiunea luminată a Lunii părea pistruiată şi ciupită de vărsat, iar capetele cornului depăşiseră marginea ecranului. *Mare Crisium* era un oval întunecat, uşor distorsionat din cauza unghiului din care îl priveau, dar suficient de mare cât să vâri pumnul înăuntru.

– ... Şi totul merge bine, a continuat Davis. Nu s-a aprins nici o luminiţă roşie pe nici unul dintre cadrane...

– Foarte bine!

– Cum adică, foarte bine? – Davis îşi fixa colegul cu ochii micşoraţi a suspiciune. – Ştii doar că, în încercările anterioare, totul a fost în regulă până când s-a ajuns în acest punct, aşa că nu ne putem încă permite să răsuflăm uşuraţi.

– Nu cred că se va întâmpla ceva rău...

– Dă-mi voie să te contrazic. Pământenii nu trebuie să cunoască adevărul.

– Ce adevăr?

Davis a chicotit dispreţuitor, iar Oldbury l-a privit obosit. Ciudat, începuse să-i fie frică de celălalt. Cu profilul lui ascuţit în lumina Lunii, Davis nu semăna deloc cu tatăl său, la care se gândea tot mai des (numai că şi-l imagina mai tânăr, cu tot părul pe cap şi cu inima sănătoasă).

– Cred că nu avem voie să cunoaştem multe lucruri referitoare la spaţiu, a spus Davis. În faţa noastră, universul se întinde pe o distanţă de miliarde de ani-lumină, dar noi nu vedem decât un perete de întuneric – inclusiv când e vorba de faţa invizibilă a Lunii -, pe care sunt pictate stele şi planete care se mişcă alandala, pentru ca o seamă de şmecheraşi de pe Pământ să inventeze tot soiul de teorii despre orbite şi gravitaţie.

– Pretinzi că ar fi un joc menit a ne pune mintea la încercare? a întrebat Oldbury, aducându-şi aminte ca prin ceaţă de discuţia avută cu câteva zile în urmă şi de replicile lui Davis. Sau poate el spusese asta? I se părea că întreaga poveste nu avea nici o legătură cu propria-i persoană.

– De ce nu?

– Totul e în regulă, a încercat Oldbury să-şi calmeze colegul, dar el însuşi era puţin înfricoşat. N-o să se întâmple nimic nici mai departe. Într-o bună zi, totul o să iasă bine, de la început până la sfârşit...

– Atunci de ce n-a mai funcţionat nici o comandă, după 200.000 de mile? Eşti în stare să-mi răspunzi?

– Acum ne aflăm noi aici şi putem să le reglăm manual.

– Ba n-o să putem!

Brusc, Oldbury şi-a amintit un roman pe care-l citise în adolescenţă; plin de entuziasm, a început să-l povestească:

– Pe vremuri, am citit o carte despre Lună. Marţienii înfiinţaseră o bază pe partea ei nevăzută. Noi nu ne dădeam seama de existenţa lor, dar ei ne observau pe noi în secret...

– Cum? I-a repezit Davis, iritat. Cum puteau să ne vadă, dacă se aflau pe partea cealaltă?

– Nu, stai să-ţi povestesc de la început...

Oldbury şi-a dat seama că începuse să vorbească din nou piţigăiat, dar nu-i păsa. Ar fi vrut să se scoale din fotoliu şi să sară în sus de bucurie că-i venise în minte un lucru atât de interesant, dar nu putea.

– Acţiunea se petrecea în viitor. Pământenii nu ştiau că...

– Tacă-ţi fleanca!

Oldbury a amuţit. O asemenea jignire îi provoca o senzaţie de sufocare. S-a smiorcăit încet, ca un copil:

– Dar tu ai zis că pământenii nu trebuie să cunoască adevărul şi că de aceea se defectează instrumentele. Dacă reuşim să vedem cealaltă faţă a Lunii şi dacă marţienii...

– Încetează să-mi mai impui capul cu marţienii tăi tâmpiţi! Oldbury a tăcut din nou. Se supărase cumplit pe Davis. Ce dacă el era mare? Asta nu-i dădea dreptul să ţipe la un copil!

Privirea i s-a fixat iarăşi asupra ceasului. Până la vacanţa de vară rămăseseră doar o sută zece ore.

Acum se rostogoleau spre Lună. Se năpusteau în jos, în cădere liberă, cu o viteză năucitoare. Gravitaţia Lunii era redusă, dar ei se prăbuşeau de la o înălţime foarte mare. În cele din urmă, priveliştea a început să se schimbe, treptat-treptat apărând noi cratere.

Desigur, nu aveau să se ciocnească de Lună; viteza cu care se deplasau avea să-i înscrie pe orbita ei. Timp de o oră, urmau să zboare peste jumătate din suprafaţa ei, după care se vor îndrepta din nou spre Pământ.

Dar, din nefericire, Oldbury n-a mai văzut chipul pe care-l îndrăgise. De la distanţa aceea, unica privelişte pe care o oferea satelitul era suprafaţa scobită de cratere. Singur şi îndurerat, bietul tânăr şi-a simţit ochii umplându-i-se de lacrimi.

Şi, dintr-o dată, spaţiul restrâns al navei a prins să vibreze, zguduit de vaietul alarmelor, iar cadranele de la bord clipeau intermitent cu o lumină roşie.

Oldbury s-a tras înapoi, în vreme ce Davis striga aproape triumfător:

– Vezi, ţi-am spus eu!

Apoi, pe când încerca – fără nici un rezultat – să acţioneze manual comenzile, nu s-a putut abţine să nu bombăne:

– Secrete! Secrete! Nici o informaţie nu va fi transmisă pe Pământ.

Oldbury continua, însă, să se uite la Lună. Ajunseseră foarte aproape de suprafaţa ei şi imaginea se mişca repede. Nava începuse să se zgâlţâie serios, când, pe neaşteptate, el a scos un ţipăt ascuţit:

– Uite! Uite!

Tânărul înţepenise de groază, cu degetul îndreptat spre ecran. Davis a privit şi el în aceeaşi direcţie.

– Doamne, Dumnezeule! a îngăimat acesta, repetând implorarea la nesfârşit, până ce ecranul s-a întunecat, iar cadranele de pe tabloul de comandă s-au colorat definitiv în roşu.

Lars Nilsson nu putea să se facă şi mai palid decât era, dar mâinile îi tremurau când şi-a strâns pumnii.

– Se întâmplă din nou! Ce porcărie! De zece ani, automatizarea ne face probleme. Şi pe navele fără echipaj uman, şi pe asta. Cine-i de vină?

N-avea rost să încerce să caute un ţap ispăşitor. Nu era nimeni de vină, după cum a fost silit să recunoască, aproape imediat. Întâmplător sau nu, într-un moment crucial, lucrurile merseseră prost încă o dată.

– Trebuie să-i scoatem de acolo, a spus el, conştient în sinea lui de faptul că rezultatul putea fi pus sub semnul întrebării.

Totuşi, trebuiau să facă tot ce era omeneşte posibil.

Ai văzut şi tu, nu-i aşa? a întrebat Davis.

Mi-e frică, a scâncit Oldbury.

– Ai *văzut!* Ai văzut faţa ascunsă a Lunii, ai văzut că, de fapt, *nici nu există!* Doamne, Dumnezeule, doar nişte beţe, nişte bârne care susţin şase milioane de mile pătrate de canava. De *canava,* pe Dumnezeul meu!

Şi Davis a izbucnit în hohote demente, răsucindu-se în fotoliu de atâta râs, până când s-a înecat şi l-a apucat tusea. Apoi, trăgându-şi sufletul, a spus cu o voce răguşită:

– Timp de un milion de ani, omenirea a privit în sus la cea mai mare faţadă falsă pe care şi-ar putea-o imagina cineva.

Îndrăgostiţii se giugiuleau sub o pânză mare cât o lume, căreia ii ziceau Lună. Şi stelele sunt pictate, precis! Dacă am fi în stare să mergem puţin mai departe, am râcâi puţină vopsea, s-o ducem acasă. Ce caraghios! Ce caraghios!

Şi a început din nou să râdă. Oldbury voia să întrebe de ce se distra atât de mult omul cel mare, dar nu putea să îngâne decât: "De ce...? De ce...?", fiindcă râsul celuilalt îi îngheţase sângele în vine, iar cuvintele i se înţepeniseră în gât.

– De ce? a catadicsit Davis să-i răspundă. De unde dracu' să ştiu? De ce platourile de filmări sunt înţesate de străzi cu faţade false? Poate că şi noi facem parte dintr-un fel de spectacol, numai că de data asta ne-am rătăcit ca doi proşti în spatele decorului, unde se văd frânghiile şi toate accesoriile. Locul nostru nu este aici. Nimeni de pe Pământ n-ar fi trebuit să afle despre existenţa decorurilor. Din acest motiv se strică toată aparatura după 200.000 de mile. Dar noi am *văzut.*

Apoi, uitându-se cu un aer parşiv la uriaşul de lângă el, a adăugat:

– Bănuieşti de ce nu e important faptul că noi am văzut? Oldbury îl privea cu faţa udă de lacrimi.

– Nu. De ce?

– Fiindcă nu contează. Dacă le povestim celor de pe Pământ că Luna e o pânză întinsă pe nişte prăjini, ne ucid. Sau poate ne închid la balamuc, pentru tot restul vieţii, asta în caz că sunt cumsecade. De aceea n-o să suflăm o vorbă. Vocea i s-a îngroşat ameninţător:

– Ai înţeles? Nici o vorbă!

– Vreau să vină mama! a scâncit Oldbury.

– Ai înţeles ce-am zis eu? a repetat Davis. Să nu scoţi nici o vorbă! E singura noastră şansă. N-au decât să descopere alţii adevărul şi să moară pentru el. Jură! Să te înghită iadul dacă sufli vreo vorbă!

Răsuflând anevoios, Davis şi-a ridicat un braţ ameninţător, iar Oldbury s-a afundat în fotoliu cât a putut de mult.

– Nu da în mine! s-a smiorcăit el. Nu mă bate!

Dar Davis nu se mai putea controla.

– Există o singură soluţie, a strigat el furios, lovind trupul chircit al celuilalt, iarăşi şi iarăşi.

Godfrey Mayer şedea pe marginea patului, în rezerva lui

Oldbury.

– Ţi-e clar acum? I-a întrebat el pe bolnav. Oldbury se afla sub observaţie de aproape o lună.

Lars Nilsson stătea în celălalt capăt al camerei, ascultând şi privind în tăcere. Revedea parcă figura lui Oldbury, înainte de plecarea acestuia în misiune. Acum faţa lui era tot pătrată, dar obrajii i se scofâlciseră, iar bărbatul nu mai avea pic de putere.

– N-am fost pe o navă adevărată... N-am fost în spaţiu..., a rostit Oldbury pe un ton liniştit, dar aproape în şoaptă.

– Exact. Aceasta nu este o minciună. Ţi-am *arătat* nava şi comenzile cu ajutorul cărora imaginile Lunii şi ale Pământului puteau fi schimbate pe ecran. Ai *văzut* şi tu.

– Da. Ştiu asta.

– A fost un exerciţiu, a continuat Mayer calm, o simulare perfectă a condiţiilor din spaţiu, pentru a testa reacţia oamenilor. Fireşte că nu vă puteam mărturisi acest lucru, deoarece am fi compromis experimentul. Dacă situaţia ne scăpa de sub control, puteam opri exerciţiul. Acesta este singurul mod în care putem învăţa. Acum ştim ce modificări trebuie să facem şi vom încerca din nou cu alţi doi oameni.

Psihologul îi dăduse de zeci de ori aceleaşi explicaţii. Oldbury trebuia ajutat să înţeleagă, ca să poată duce din nou o viaţă normală.

– După noi, aţi mai experimentat şi cu alţii? a întrebat Oldbury îngândurat.

– Încă nu, dar în curând vom relua operaţiile. Mai întâi, însă, trebuie să operăm nişte modificări.

– Eu n-am rezistat.

– E adevărat. Numai că, vezi tu, am reuşit să învăţăm multe din experienţa ta, aşa că, într-un fel, testul a fost încununat de succes. Trebuie să pricepi, comenzile erau programate s-o ia razna la un moment dat, ca să vă testăm reacţia în caz de pericol, după câteva zile de stres şi oboseală. Defecţiunea avea să se producă exact când nava înconjura Luna, căreia trebuia să-i schimbăm poziţia, astfel încât, pe drumul de întoarcere, s-o vedeţi dintr-un unghi diferit. În intenţiile noastre nu intra să daţi ochii cu partea ei invizibilă, aşa că nu ne-am mai bătut capul cu ea. Am vrut să facem economie. Şi aşa, testul ăsta ne-a costat cincizeci de milioane de dolari... Crede-mă, nu ne-a fost uşor să construim replica exactă a

satelitului.

– Numai că maneta de întrerupere a recepţionării imaginilor n-a funcţionat cum trebuia, a intervenit Nilsson, pe un ton amar. S-a defectat o valvă. Aţi văzut spatele neterminat al Lunii şi am fost nevoiţi să întrerupem experimentul, ca să nu te omoare...

– Asta e! I-a întrerupt Mayer. Acum repetă, Oldbury. Repetă totul de la început.

Cei doi savanţi mergeau umăr lângă umăr pe coridor, cufundaţi în gânduri.

– Părea aproape recuperat astăzi, a spus Nilsson, într-un târziu. Tu ce crezi?

– Într-adevăr, a făcut progrese mari, a recunoscut psihologul. Dar terapia nu s-a încheiat nici pe departe...

– Cu Davis e vreo speranţă? Mayer a clătinat din cap.

– E un caz cu totul deosebit. S-a închis în sine şi nu vorbeşte. Nu avem cum să comunicăm cu el. I-am aplicat diferite tratamente, dar n-a mers nimic. Îşi închipuie că, dacă vorbeşte cu noi, îl omorâm sau îl închidem la balamuc. Caz tipic de paranoia.

– I-ai spus că noi *ştim* cum arată Luna pe partea cealaltă?

– Dacă i-aş spune, i-aş stârni din nou instinctele criminale şi s-ar putea să nu avem acelaşi noroc ca data trecută. Cred că e incurabil. Supraveghetorul mi-a povestit că, ori de câte ori apare Luna pe cer, Davis o priveşte fix şi murmură: "Pânză!".

– Asta mi-aduce aminte de cuvintele pe care chiar el le-a spus. Ideile mor greu. Se pare că-i adevărat, a murmurat Nilsson.

– Avea dreptate, e tragedia lumii noastre. Numai că...

– Ce mai e?

– Toate rachetele fără echipaj uman lansate în spaţiu au încetat să mai transmită exact în momentul în care trebuiau să ajungă pe partea nevăzută. Câteodată, stau şi mă întreb dacă nu cumva...

– Taci din gură! L-a întrerupt Nilsson pe colegul său, săgetându-l cu privirea.

ÎN MARSPORT, FĂRĂ HILDA

[din volumul de povestiri „Întrebarea finală” – Nine Tomorrows]

Treaba a mers ca unsă. N-a fost nevoie de nici un aranjament. N-a trebuit să intervin cu nimic. ...Poate că tocmai de aceea ar fi trebuit să miros catastrofa.

A început cu obişnuita mea lună de concediu între misiuni. Serviciul Galactic şi-a stabilit rutina: o lună de serviciu, urmată de o lună de concediu. Am ajuns în Marsport pentru cele trei zile de escală înaintea saltului spre Pământ.

În mod normal, Hilda – Dumnezeu s-o binecuvânteze, cea mai dulce soţie din lume! – m-ar fi aşteptat acolo şi am fi petrecut în mod plăcut; o mică avanpremieră apreciată de amândoi. Singurul necaz ar fi că Marsport este locul cel mai zurbagiu din Sistemul Solar, iar un miniinterludiu plăcut nu-şi prea găseşte locul pe-acolo. Dar cum să-i explic asta Hildei, ia spuneţi?

Ei bine, *de data aceasta,* soacră-mea – Dumnezeu s-o binecuvânteze (uneori) – s-a îmbolnăvit cu numai două zile înainte ca eu să ajung în Marsport şi, în seara dinaintea amartizării, am primit o spaţiogramă de la Hilda, care mă anunţa că rămânea pe Pământ cu maică-sa şi nu mă aştepta.

I-am trimis regretele pline de iubire şi urări de însănătoşire pentru mama ei, iar când am amartizat, mi-am dat seama că eram...

În Marsport, fără Hilda!

Vreau să înţelegeţi că asta nu-nsemna încă nimic. Era doar rama tabloului, scheletul. Acum, se punea problema liniilor şi culorilor din interiorul ramei; pielea şi carnea care să îmbrace scheletul.

De aceea, am sunat-o pe Flora (cea din anumite episoade, din trecut), în care scop am închiriat o cabină video. Dă-le-ncolo de costuri; cu toată viteza înainte!

Apreciasem că existau nouăzeci la sută şanse ca ea să nu fie acasă, să fie ocupată, să aibă Videofonul deconectat, ba chiar să fi murit.

Era însă acasă, avea Videofonul conectat şi – pe Marea

Galaxie! – părea orice, dar nu moartă.

Arăta mai bine ca niciodată. Etatea n-are putere asupra ei, cum a zis nu ştiu cine, nici obiceiul nu-i poate istovi bogatul farmec.

Era oare fericită să mă revadă? A chiţăit:

– Max!? Au trecut ani de când nu te-am mai văzut!

– Ştiu, Flora, dar asta-i situaţia – dacă eşti disponibilă, la ghici! Sunt în Marsport, fără Hilda!

A chiţăit din nou:

– Ce *grozav!* Atunci, vino-ncoace.

Pentru o clipă, ochii mi-au ieşit din orbite.

– Adică chiar *eşti* disponibilă?

Trebuie să ştiţi că aveai acces la Flora doar dacă te programai cu mult înainte. Ce mai, era o tipă trăsnet!

– Am o trebuşoară, a spus ea, dar o rezolv repede. Haide, vino!

– Imediat, am încuviinţat fericit.

Flora era genul de fată care... Bine, hai să vă zic: în apartamentul ei, gravitaţia era marţiană, adică 0,4 din cea terestră. Echipamentul care o elibera de câmpul pseudogravitaţional din Marsport era scump, nimic de spus, însă dacă aţi ţinut vreodată în braţe o fată la 0,4 g, nu mai aveţi nevoie de explicaţii. Dacă n-aţi făcut-o, explicaţiile nu ajută cu nimic. În plus, îmi pare teribil de rău pentru voi.

Poate aţi auzit de expresia "a pluti în al nouălea cer".

Am închis şi doar gândul că voi vedea totul pe viu a fost în stare să-mi şteargă extrem de rapid imaginea din minte. Am ieşit din cabină.

Şi în clipa aceea, exact în clipa aceea, am simţit primul iz al dezastrului insinuându-se spre mine.

Primul iz a fost ţeasta pleşuvă a nepriceputului de Rog Crinton, de la Biroul Marţian, strălucind deasupra ochilor albastru-spălăcit, tenului galben-spălăcit şi mustăţii castaniu-spălăcit. Nu m-am sinchisit să cad în genunchi şi să mă lovesc cu fruntea de pământ, fiindcă vacanţa mea începuse în clipa când coborâsem din navă.

De aceea, am vorbit doar cu politeţea firească:

– Zi ce vrei şi fă-o mai repede! Am o întâlnire.

– Ai o întâlnire cu mine, mi-a replicat. Te aşteptam la biroul vamei.

– Nu te-am văzut...

– N-ai văzut nimic în jur.

Avea dreptate în privinţa asta, dacă stau să mă gândesc bine, fiindcă dacă fusese la biroul vămii, probabil că abia acum se oprise din rotaţia în jurul propriei sale axe, deoarece trecusem pe-acolo precum cometa Halley gonind pe lângă Soare.

– Bine, am mormăit. Ce vrei?

– Am o trebuşoară pentru tine.

Am izbucnit în râs.

– E luna mea liberă, amice.

– Alertă de grad zero, amice, a răspuns el.

Ceea ce însemna că vacanţa mea luase sfârşit, pur şi simplu. Nu mi-a venit să cred.

– Tâmpenii, Rog! am spus. Gândeşte-te şi la mine. Am şi eu o alertă de grad zero.

– Nu de felul ăsteia.

– Rog, am răcnit, nu poţi găsi pe altcineva?! Pe oricare altul?

– Eşti singurul agent de clasă A de pe Marte.

– Apelează atunci la Pământ. La Cartierul General, agenţii stau ca sardelele în conservă.

– Problema trebuie rezolvată până la ora 23. Care-i treaba? E vorba numai de trei ore!

M-am prins cu mâinile de cap. Tipul *habar n-avea.*

– Lasă-mă să dau un telefon, te rog, i-am spus.

Am reintrat în cabină, l-am pârjolit cu privirea şi am şuierat:

– Personală!

Flora a reapărut pe ecran, ca un miraj pe un asteroid.

– A intervenit ceva, Max? a întrebat ea. Să nu spui c-a intervenit ceva. Mi-am anulat cealaltă întâlnire.

– Flora, scumpo, am spus, o să vin. *O să vin.* Dar a intervenit ceva.

Ea a pus întrebarea firească, pe un ton rănit, şi am răspuns:

– *Nu!* Nu-i vorba despre altă fată. În acelaşi oraş cu tine nu există şi alte fete. Femele, poate. Nu fete. Scumpo! Draga mea! (M-am simţit străbătut de un imbold nebunesc, totuşi îmbrăţişarea ecranelor video nu figurează printre ocupaţiile

demne de un adult.) E vorba despre afaceri. Încă puţin. N-o să dureze mult.

– Bine, a încuviinţat ea, dar cu un aer nu prea convins, ceea ce mi-a trimis fiori pe şira spinării.

Am ieşit din cabină şi am zis:

– Hai, Rog, zi ce idioţenie mi-ai pregătit?

***

Ne-am dus în barul spaţioportului şi am ocupat un separeu cu izolare fonică.

– Peste exact o jumătate de oră, a început el, la ora 20, timp local, soseşte dinspre Sirius nava *Gigantul Antares.*

– Perfect.

– Printre alţi pasageri, vor coborî trei bărbaţi care vor aştepta sosirea *Mâncătorului Spaţial,* care vine dinspre Pământ la ora 23, cu destinaţia Capella. Ei se vor îmbarca pe navă şi vor ieşi de sub jurisdicţia noastră.

– Şi?

– Între orele 20-23, se vor găsi într-o sală de aşteptare specială, iar tu vei fi de asemenea acolo. Am hologramele lor, ca să-i identifici. Ai la dispoziţie trei ore ca să decizi care dintre ei poartă cu el material de contrabandă.

– Ce fel de material?

– Cel mai căutat. Spaţiolină modificată.

– Spaţiolină *modificată?*

Mă dăduse gata. Ştiam ce era Spaţiolina. Ştiţi şi voi ce este, dacă aţi efectuat vreun salt spaţial. Dacă sunteţi dintre cei care nu se dezlipesc de Pământ, ajunge să ştiţi că este absolut necesară tuturor celor aflaţi la prima călătorie spaţială; aproape toţi au nevoie de ea pentru primele zece călătorii; mulţi o utilizează la toate călătoriile. În lipsa Spaţiolinei, apar ameţelile asociate imponderabilităţii, coşmarurile urlătoare şi psihozele semipermanente. Dacă aţi luat-o în prealabil, nu se întâmplă nimic; nimeni nu-i afectat. Nu este o substanţă care să provoace dependenţă şi nu are efecte secundare neplăcute. Spaţiolina este ideală, esenţială şi de neînlocuit. Când aveţi dubii, luaţi Spaţiolină!

– Exact, a încuviinţat Rog, Spaţiolină *modificată.* O reacţie chimică banală, ce se poate efectua în apartamentul oricui, o

transformă într-un drog care la prima îngurgitare te supune unei supradoze şi te face dependent de ea pe tot restul vieţii. Se află pe acelaşi plan cu cei mai periculoşi alcaloizi pe care îi cunoaştem.

– Şi abia acum am descoperit chestia asta?

– Nu. Serviciul Secret o ştie de ani buni, dar am împiedicat răspândirea cunoştinţelor, stopând orice descoperiri. Acum însă s-a ajuns prea departe.

– Cum adică?

– Unul dintre cei trei despre care ţi-am spus poartă asupra lui Spaţiolină modificată. Chimiştii din sistemul capellan, care nu face parte din Federaţie, o vor analiza şi vor găsi modalităţi prin care s-o sintetizeze. După aceea, ori ne vom confrunta cu cea mai gravă criză din istoria narcoticelor, ori vom fi nevoiţi să suprimăm sursa.

– Adică Spaţiolina.

– Exact. Iar dacă suprimăm Spaţiolina, am suprimat călătoria spaţială.

Am decis să pun degetul pe rană.

– Care dintre ăia trei o are?

Rog a rânjit neplăcut.

– Dacă am fi ştiut, la ce am mai fi avut nevoie de tine? Tu trebuie să-l descoperi pe contrabandist.

– Adică apelezi la mine ca să-i percheziţionez?

– Dacă măcar îl atingi pe cel care nu trebuie, rişti s-o păţeşti urât de tot. Toţi sunt personaje importante pe planetele lor natale: Edward Harponaster, Joaquin Lipsky şi Andiamo Ferrucci. Ce zici?

Avea dreptate. Auzisem de toţi. Probabil c-aţi auzit şi voi şi ştiţi că-ntr-adevăr nu puteam pune mâna pe nici unul fără să fiu mie-n sută sigur că era vinovat.

– Crezi că vreunul dintre ăştia, am întrebat, s-ar implica într-o asemenea afacere?

– Sunt în joc trilioane de credite, a răspuns Rog, aşa că răspunsul nu poate fi decât "da". Cu siguranţă că-i unul dintre ei, fiindcă Jack Hawk eliminase restul suspecţilor înainte de a fi ucis...

– Jack Hawk e *mort?*

Pentru un minut, am uitat de ameninţarea drogului. Pentru un minut, aproape că am uitat şi de Flora.

– Exact, iar unul dintre indivizii ăştia a aranjat asasinatul. Tu trebuie să afli care anume. Dacă-l găseşti înainte de ora 23, urmează avansarea, creşterea de salariu, pensia pentru nevasta lui Jack şi salvarea galaxiei. Dacă greşeşti, urmează un incident intergalactic neplăcut, concedierea ta şi trecerea pe toate listele negre, de aici până la Antares şi înapoi.

– Şi dacă nu indic pe nimeni?

– Din punctul de vedere al Serviciului, asta-i ca şi cum ai fi greşit.

– Va să zică, trebuie să indic pe unul, iar dacă greşesc e-n joc capul meu.

– Ai început să pricepi cum stă treaba.

În lunga lui viaţă de urâţenie, Rog nu arătase niciodată mai urât. Unica satisfacţie pe care o aveam privindu-l era ştiinţa că şi el era însurat şi că trăia tot timpul cu nevastă-sa în Marsport. Şi o merita. Poate că nu era frumos din partea mea, dar *o merita.*

Imediat ce Rog a dispărut, am sunat-o pe Flora.

– Ei bine? a întrebat ea.

– Scumpo, i-am spus, este o chestie despre care nu pot vorbi, dar trebuie s-o fac, înţelegi? Tu aşteaptă-mă, o s-o termin chiar dac-ar fi nevoie să-not pe Marele Canal până la calota polară numai în slip, înţelegi? Chiar dac-ar fi nevoie să-l smulg pe Phobos din cer. Chiar dac-ar fi nevoie să mă tai bucăţele şi să mă expediez prin coletărie.

– Dacă aş fi ştiut c-o să trebuiască s-aştept..., a susurat ea.

M-am strâmbat. Nu era deloc tipul de fată care să fie sensibilă la poezie. De fapt, nu era decât o creatură de acţiune... Pe de altă parte, dacă voiam să plutesc prin gravitaţia redusă într-un ocean de parfum de iasomie alături de Flora, sensibilitatea poetică n-ar fi fost genul de aptitudine pe care să-l consider indispensabil.

– Doar niţel, Flora, am adăugat repede. N-o să dureze deloc mult. O s-ajung la tine.

***

Eram nemulţumit, bineînţeles, dar încă nu îngrijorat. Nici nu mă părăsise bine Rog, că şi stabilisem cum aveam să-l

identific pe vinovat.

Nimic mai simplu. Ar fi trebuit să-l strig pe Rog şi să-i spun, dar nu există nici o lege care să-ţi interzică să câştigi ceva mai bine. Aveau să-mi fie necesare doar cinci minute, după care o ştergeam spre Flora; de acord, cu o mică întârziere, dar mă aşteptau o avansare, o creştere de salariu şi un pupic recunoscător din partea Serviciului.

Uitaţi cum vedeam treaba! Marii industriaşi nu prea călătoresc prin spaţiu, ci preferă comunicaţiile transvideo. Atunci când participă la cine ştie ce conferinţă interstelară de rang zero, ei iau Spaţiolină. În primul rând, nu au la activ suficiente salturi spaţiale ca să rişte să nu recurgă la ea. În al doilea rând, Spaţiolina constituie modalitatea cea mai costisitoare, iar industriaşilor le place să arate că sunt bogaţi. Le cunosc bine psihologia.

Asta însă avea să fie valabil numai pentru doi dintre ei, deoarece contrabandistul nu putea risca să înghită Spaţiolină, chiar dacă-l chinuia răul de spaţiu. Sub influenţa Spaţiolinei, el putea arunca materialul de contrabandă, îl putea dărui sau se putea trăda prin vorbe. Altfel spus, era *silit* să-şi păstreze controlul personal.

Era atât de simplu încât nu trebuia decât să aştept.

Gigantul Antares a amartizat la ora exactă şi mi-am încordat muşchii picioarelor, gata să decolez imediat ce-l înşfăcam pe nemernicul de contrabandist şi le uram călătorie plăcută celor doi eminenţi titani ai industriei.

Primul l-au adus pe Lipsky. Avea buze late, roşii, guşi puhave, sprâncene foarte negre şi păr grizonat. M-a privit şi s-a aşezat. Nimic. Se afla sub efectul Spaţiolinei.

– Bună seara, domnule, am spus.

Cu glas visător, mi-a răspuns:

– Nul e şi neavenit călătorul şade ghicitori sau vai de unde lua.

Era Spaţiolină de la început până la sfârşit. Contactele din mintea omenească erau scurtcircuitate. Fiecare cuvânt, chiar fiecare silabă o sugera pe următoarea într-o asociaţie liberă de idei.

Următorul a venit Andiamo Ferrucci. Mustaţă neagră, lungă şi pomădată, ten măsliniu, chip acoperit de urmele vărsatului de vânt. S-a aşezat pe alt scaun, în faţa noastră.

– Aţi avut o călătorie plăcută? l-am întrebat.

Mi-a răspuns:

– Cută vipuşcă pistol cum şi turcul fanariot otrava venin.

– Ninge geros căţel scop puşti este putere, a replicat Lipsky.

Am rânjit larg. Rămăsese Harponaster. Am strâns mâna din buzunar peste pistolul cu ace tranchilizante, iar cu cealaltă am activat cătuşa magnetică.

Apoi a intrat Harponaster. Era uscăţiv, cu piele tăbăcită, aproape pleşuv şi mai tânăr decât păruse în holografie. În plus, era îmbibat de Spaţiolină.

– La naiba! am exclamat.

– N-ai bani, a spus el, nimic nici un pic pic pic a umplut paharul.

– Ruleta, a intervenit Ferrucci, e tare puternic nici pici copii.

– Trei virgulă gulie ciocârlie, a adăugat Lipsky.

M-am holbat de la unul la celălalt, în vreme ce nonsensurile au continuat în rafale tot mai scurte, pentru ca în cele din urmă să înceteze.

Mă prinsesem imediat cum stătea treaba. Unul dintre ei se prefăcea. Se gândise din timp şi-şi dăduse seama că nefolosirea Spaţiolinei avea să-l trădeze. Era posibil să fi mituit un oficial care să-i injecteze un placebo, sau o evitase în altă modalitate.

Unul dintre ei se prefăcea. De altfel, nici nu era foarte greu. Majoritatea serialelor comice subeterice se amuză folosind o păsărească tip Spaţiolină. Este *imposibil* să n-o fi auzit.

I-am privit pe cei trei şi am simţit primul fior pe ceafă, întrebându-mă: "Şi dacă *nu-l* nimeresc pe contrabandist?"

Era 20:30, şi trebuia să mă gândesc la slujba, la reputaţia şi chiar la căpăţâna mea pe care o simţeam tot mai ameţită. Am amânat toate astea pentru mai târziu şi m-am gândit la Flora. N-avea să mă aştepte o vecie. Ba mai exact, probabilitatea era că n-avea să mă aştepte nici măcar o jumătate de oră.

Am căzut pe gânduri. Se putea ca individul care se prefăcea să menţină asociaţiile libere, dacă era condus cu abilitate pe tărâm periculos?

– Mai avem de aşteptat, cred, am rostit şi am adăugat repede "rog", astfel rostit încât se auzea distinct "drog".

– 'Doronc tronc, a spus Lipsky, înc-un tun soare la vară la mare.

– Are, a preluat ştafeta Ferrucci, n-are nas pică ful trăznet tenis.

– Ni se pare, a zis Harponaster, cu soţ nevastă adastă.

– Astă şi altă, a spus Lipsky.

– Tăciune, a spus Ferrucci.

– Uneori, a spus Harponaster.

Alte câteva silabe, după care au amuţit.

Am încercat din nou, fără să uit să fiu precaut. Ulterior, ei aveau să-şi amintească tot ce spusesem, aşa că nu trebuia să fac nici o aluzie nelalocul ei.

– Este foarte bună compania asta *spaţială, linia,* am spus.

– Linii ferate, a replicat Ferrucci, acari macazuri şi necazuri zurgălăi gălăgioşi...

L-am întrerupt şi m-am întors către Harponaster.

– Foarte bună compania *spaţială, linia.*

– Lin i-am purtat atunci prin lunci spelunci...

L-am ignorat şi l-am fulgerat cu privirea pe Lipsky.

– Bună compania *spaţială, linia.*

– Ia să dai ai n-ai cum cumnata.

Altcineva a spus:

– Na tata lui surata.

– Rata imobiliară.

– Biliardară.

– Darămite.

– Minte.

– Ten.

Am mai încercat de câteva ori, fără succes. Cel care se prefăcea exersase în prealabil sau avea un talent înnăscut la rostirea de asociaţii libere fără ezitare. Îşi deconecta practic creierul şi lăsa cuvintele să-i iasă oricum din gură! În plus, ştia exact ce anume căutam. Dacă "drog" trecuse neobservat, repetarea de trei ori a lui "spaţială-linie" nu mai putea fi o întâmplare. Nu-i acuzasem sub nici o formă pe nevinovaţi, însă contrabandistul *ştia* ce urmăream.

De aceea, se distra cu mine. Toţi trei spuneau cuvinte din care un psiholog ar fi putut deduce caracteristici emoţionale interesante; doi însă le rosteau aleatoriu, incapabili să le controleze în vreun fel, pe când al treilea se amuza.

Prin urmare, cum îl puteam depista? Mă simţeam realmente copleşit de furie împotriva lui şi-mi tremurau degetele. Ticălosul ameninţa galaxia. Mai mult chiar, îmi ucisese colegul şi prietenul. Şi mult mai important, mă împiedica să ajung la Flora.

Aş fi putut să mă apropii de ei şi să-i percheziţionez. Cei doi aflaţi într-adevăr sub influenţa Spaţiolinei n-ar fi clintit un deget pentru a mă opri. Ei nu puteau simţi emoţii, temeri, griji, ură, pasiune ori dorinţă de autoapărare. Acela care ar fi schiţat cel mai mic gest de împotrivire ar fi fost omul meu.

Însă după încheierea efectului, cei doi nevinovaţi şi-ar fi amintit totul. Şi-ar fi amintit că fuseseră percheziţionaţi în timp ce se găseau sub influenţa Spaţiolinei.

Am oftat. Dacă încercam, l-aş fi găsit imediat pe infractor, dar după aceea aş fi fost tocat atât de mărunt, încât s-ar fi putut scoate cârnăciori din mine. Întregul Serviciu ar fi fost zguduit, scandalul s-ar fi răspândit în toată galaxia, iar în bulversarea şi dezorganizarea generală, secretul Spaţiolinei modificate s-ar fi aflat oricum...

Evident, era posibil ca primul percheziţionat să fie chiar contrabandistul. Exista o posibilitate din trei. Aveam treizeci şi trei la sută şanse de reuşită, ceea ce era o ispită.

La naiba! Ceva îi pornise iarăşi, în vreme ce bolboroseam de unul singur, şi Spaţiolina este contagioasă ca o gioarsă... aoleu!

Mi-am privit disperat ceasul şi ochii mi-au rămas aţintiţi asupra cadranului – 21:15.

Cum naiba zbura timpul în halul ăsta?

Oh, fir-ar să fie; oh, la naiba; oh, Flora!

***

Nu aveam de ales. M-am îndreptat spre cabină pentru altă convorbire scurtă cu Flora. Una scurtă, mă-nţelegeţi, ca să ţin flacăra vie; în ipoteza că nu fusese deja îngropată.

Îmi repetam întruna: "N-o să răspundă."

Am încercat să mă obişnuiesc cu ideea. Existau şi alte fete, existau şi...

Ce rost avea? Nu existau alte fete!

Dacă Hilda ar fi fost în Marsport, n-aş fi fost cu gândul

numai la Flora şi n-ar fi contat câtuşi de puţin. *Dar eram în Marsport fără Hilda* şi aranjasem o întâlnire cu Flora.

Videofonul ţârâia şi ţârâia, iar eu nu-ndrăzneam să închid.

Răspunde! Răspunde!

A răspuns.

– *Tu* erai!

– Sigur că da, scumpete, cine altul putea să fie?

– Mulţi alţii. Alţii care să *vină.*

– A mai rămas un ultim detaliu al afacerii de pus la punct, scumpo.

– Ce afacere? Cui aduci plastoane?

Am fost cât p-aici să-i corectez gramatica, apoi mi-a căzut fisa. Odată îi spusesem că eram comis-voiajor de plaston. Asta se întâmplase atunci când îi adusesem o cămaşă de noapte din plaston, care era o nebunie.

– Uite ce-i, am spus. Am nevoie numai de o jumătate de oră...

Ochii i s-au umezit.

– Stau aici singurică...

– O s-ajung la tine!

Ca să vedeţi cât de disperat deveneam, începusem realmente să mă gândesc în direcţii ce puteau duce doar la bijuterii, deşi o gaură vizibilă în carnetul de cecuri ar fi fost remarcată de ochiul pătrunzător al Hildei, precum o nebuloasă traversând Calea Laptelui. Ce mai, eram disperat!

– Avusesem o întâlnire cât se poate de bună, a spus Flora, şi am anulat-o.

– Ai spus că era vorba doar de o trebuşoară, am protestat.

A fost o eroare. Mi-am dat seama imediat ce am terminat de vorbit.

– *Trebuşoară!* a zbierat Flora. (Ăsta fusese exact cuvântul pe care-l folosise. Aşa spusese. Dar când discuţi în contradictoriu cu o femeie, e şi mai rău să ai adevărul de partea ta. Parcă nu ştiam?) Aşa vorbeşti despre un tip care mi-a promis o casă pe Pământ...

A început să turuie despre casa aceea. În Marsport nu există fată care să nu se dea de ceasul morţii pentru o casă pe Pământ, şi le puteai număra pe al şaselea deget de la ambele mâini pe cele care le căpătaseră.

Am încercat s-o opresc. Zadarnic.

– Iar eu stau aici singură, fără *nimeni!* a spus Flora în cele din urmă şi a închis.

Ei bine, avea dreptate. Mă simţeam cel mai josnic nemernic din galaxie.

***

Am revenit în săliţa de aşteptare. Poliţistul de la uşă m-a salutat.

I-am privit pe cei trei industriaşi şi m-am gândit în ce ordine mi-ar fi plăcut să-i sugrum încetişor, dacă mi s-ar fi poruncit s-o fac. Cred c-aş fi început cu Harponaster. Avea un gât subţire şi vânos, pe care degetele îl puteau cuprinde perfect, şi un măr al lui Adam bine ieşit în evidenţă, pe care să-ţi fixezi degetele mari...

Imaginea m-a înveselit în mod infim, într-atât încât să mormăi:

– Măiculiţă!

O făcusem reflex, pentru că în nici un caz la o măiculiţă nu tânjeam eu acum.

Cuvântul i-a pus în mişcare imediat. Ferrucci a spus:

– Uliţa copilăriei iarna troiene Elena Homer...

Harponaster, cel cu gâtul slăbănog, a continuat:

– Merge agale pe cale vapoare Titanic gheţar.

Lipsky a spus:

– Ţarul rus s-a dus Siberia şi Beria.

– Beri a băut halbe ţapi capre lemne ferăstrău.

– Rău bine oricine.

– Obcine dealuri.

– Uricios.

– Ciosvârtă.

– Tăcere.

– Cere.

Apoi nimic.

S-au holbat la mine. Eu m-am holbat la ei. Erau goliţi de orice sentimente (doi dintre ei), iar eu eram golit de idei. Şi minutele treceau.

M-am uitat din nou la ei şi m-am gândit la Flora. Mi-am dat seama că nu mai puteam pierde nimic ce nu pierdusem

deja. Puteam la fel de bine să le vorbesc despre ea.

– Domnilor, le-am zis, aici în oraş există o fată al cărei nume nu-l voi menţiona, deoarece nu intenţionez s-o compromit. Îngăduiţi-mi să v-o descriu.

Şi am început. Ultimele două ore îmi ascuţiseră şi-mi şlefuiseră simţurile în asemenea măsură încât descrierea Florei a căpătat un fel de aură poetică, ce părea că provine dintr-un izvor de forţă masculină aflat în adâncurile subconştientului meu.

Iar ei au rămas încremeniţi, ca şi cum ar fi ascultat, şi nu m-au întrerupt aproape deloc. Tipii aflaţi sub efectul Spaţiolinei deţin o politeţe aparte. Ei nu scot un cuvânt, dacă vorbeşte altcineva. De aceea, vorbesc pe rând.

Am continuat cu un fel de tristeţe profundă în glas, până ce difuzorul a anunţat cu ton vibrant sosirea *Mâncătorului Spaţial.*

Asta fusese.

– Sculaţi-vă, domnilor, am rostit cu glas tare. Nu şi tu, infractorule!

Cătuşa magnetică a prins încheietura lui Ferrucci înainte ca acesta să-şi poată trage răsuflarea.

Ferrucci s-a luptat ca un diavol. Nu se găsea sub influenţa Spaţiolinei. I-au găsit Spaţiolina modificată în punguliţele subţiri, de culoarea pielii, grefate pe suprafaţa interioară a coapselor. Erau imposibil de distins de piele; doar prin pipăit se simţeau, şi nici aşa vameşii n-au fost siguri până ce nu le-au tăiat cu cuţitul.

După aceea, Rog, rânjind şi pe jumătate nebun de uşurare, m-a înhăţat de revere cu o strânsoare de fier.

– Cum ai reuşit? Ce l-a trădat?

– Unul dintre ei se prefăcea că este sub efectul Spaţiolinei, am răspuns, căutând să mă eliberez. Eram sigur de asta. De aceea, le-am povestit (am devenit precaut; mă-nţelegeţi, nu era treaba lui să cunoască detalii)... ă-ă-ă, despre o fată, ştii, iar doi dintre ei n-au reacţionat absolut deloc, deci erau afectaţi de Spaţiolină. Însă răsuflarea lui Ferrucci s-a înteţit şi pe frunte i-au apărut broboane de sudoare. Am oferit o descriere destul de plastică şi el a reacţionat, deci nu luase Spaţiolină. Îmi dai acum drumul să plec?

Mi-a dat drumul şi am fost cât p aici să cad pe spate.

Eram gata s-o şterg. Întregul corp se trăsese puţin înapoi

ca să-şi ia avânt, fără să-l fi rugat eu... apoi m-am întors.

– Auzi, Rog, i-am zis, îmi poţi semna o chitanţă nedecontabilă de o mie de credite... pentru cheltuieli în interesul Serviciului?

Atunci, mi-am dat seama că era pe jumătate nebun de uşurare şi plin de recunoştinţă, foarte temporară, pentru că a spus:

– Sigur că da, Max, sigur că da! Zece mii de credite, dacă vrei.

– *Vreau,* am rostit înhăţându-l eu acum de revere, vreau. Vreau!

A completat o chitanţă a Serviciului cu o valoare de zece mii de credite, valabilă în jumătate de galaxie. Rânjea fericit când mi-a întins-o şi puteţi face prinsoare că şi eu rânjeam când am înhăţat-o.

Cum intenţiona *el* s-o deconteze îl privea; principalul era că *eu* nu trebuia s-o decontez Hildei.

***

Am intrat pentru ultima oară în cabină, sunând-o pe Flora. N-am cutezat să mai amân până ajungeam la apartamentul ei. Jumătatea de oră suplimentară i-ar fi putut oferi răgazul să-şi aranjeze altă întâlnire, dacă n-o făcuse deja.

Dă Doamne să răspundă! Dă Doamne să răspundă! Dă Doamne...

A răspuns, dar nu purta haine de interior. Ieşea în oraş şi era clar c-o prinsesem în ultima clipă.

– Am plecat, m-a anunţat. *Unii* bărbaţi pot avea bun simţ. Şi nu mai doresc să te văd de acum înainte. Nu mai vreau să dau niciodată ochii cu tine. O să-mi faci o mare favoare, domnule indiferent-cine-ai-fi-de-fapt dacă o să-mi uiţi numărul, ca să nu mă mai poluezi...

N-am rostit nimic. Am stat locului, ţinându-mi răsuflarea şi ridicând chitanţa, astfel ca s-o poată vedea. Pur şi simplu, am stat locului. Pur şi simplu, am ridicat chitanţa.

Evident, după ce a spus "poluezi", s-a apropiat ca să vadă mai bine. Poate că n-avea ea mare educaţie, dar putea citi "10.000 credite" mai repede decât orice absolventă de facultate din Sistemul Solar.

– Max! a exclamat. Pentru mine?

– Totu-i pentru tine, scumpo! Ţi-am spus că am o mică afacere de pus la punct. Am vrut să-ţi fac o surpriză.

– Max, ce drăguţ din partea ta! De fapt, nu m-am supărat. Glumeam. Acum, vino imediat la mine.

Şi-a scos haina.

– Şi întâlnirea ta?

– Ţi-am spus că *glumeam.*

– Sosesc, am şoptit.

– Cu toate creditele, se alintă ea.

– Cu toate.

Am închis, am ieşit din cabină şi, în sfârşit, puteam să...

În clipa aceea, mi-am auzit numele strigat.

– Max! Max!

Cineva alerga spre mine.

– Rog Crinton mi-a spus c-o să te găsesc aici. Mama s-a făcut bine şi am găsit un loc liber pe *Mâncătorul Spaţial,* la zi, ce-i cu alea zece mii de credite?

Nu m-am întors, ci am mormăit:

– Bună, Hilda!

Abia după aceea m-am întors şi am făcut cel mai greu lucru pe care am reuşit vreodată să-l fac în toată viaţa mea de aventurier bun de nimic.

Am izbutit să zâmbesc.

ÎNTEMEIETORII

[din volumul de povestiri „Întemeietorii” – Buy Jupiter and Other Stories]

Combinaţia de catastrofe se petrecuse cu cinci ani în urmă - cinci revoluţii ale acestei planete, HC-12549d conform hărţilor stelare, altfel lipsită de nume. Adică, mai mult de şase revoluţii ale Pământului, dar cine mai stătea să le numere pe acelea?

Dacă cei de acasă ar fi ştiut, ar fi spus că fusese o luptă eroică, o rezistenţă epică a Corpului Galactic; cinci bărbaţi împotriva unei lumi ostile, înghiţindu-şi amarul vreme de cinci (sau mai mult de şase) ani. Acum, bărbaţii aceia se aflau în pragul morţii, pierzând în cele din urmă bătălia. Trei intraseră în comă, un al patrulea încă deschidea ochii săi gălbui şi al cincilea se mai ţinea pe picioare.

Nu se putea însă vorbi despre eroism. Fuseseră cinci bărbaţi care se luptaseră cu monotonia şi cu disperarea şi-şi menţinuseră sfera metalică unde puteau supravieţui din simplul şi lipsitul de eroism motiv că nu aveau altceva de făcut cât rămâneau în viaţă.

Dacă vreunul dintre ei se simţise stimulat de confruntare, n-o menţionase niciodată. După primul an, încetaseră să mai vorbească despre salvare, iar după al doilea an, un moratoriu se instituise asupra cuvântului “Pământ”.

Un singur cuvânt rămăsese prezent în permanenţă. Chiar dacă nu era rostit, se găsea întruna în gândurile lor: “amoniac”.

Apăruse întâia oară atunci când izbutiseră să asolizeze, în ciuda probabilităţilor minime, cu motoarele defecte şi fuzelajul avariat.

Desigur, se pot lua în calcul şi ghinioanele; te aştepţi la câteva… însă succesive. O flamă solară arde hipercircuitele - ele pot fi reparate, dar durează un timp. Un meteorit distruge alinierea valvelor de alimentare - ele pot fi aliniate, dar durează un timp. O traiectorie este estimată greşit din cauza stresului, şi câteva clipe de acceleraţie insuportabilă smulg antenele de Salt şi amorţesc simţurile întregului echipaj - totuşi, antenele pot fi

înlocuite, iar simţurile vor reveni la normal, dar durează un timp.

Şansele sunt minime ca toate trei ghinioanele să se petreacă simultan; ba încă şi mai mici ca ele să aibă loc în decursul unei anumite asolizări, destul de dificile, când singura cerinţă pentru corectarea tuturor erorilor, timpul, este cea mai deficitară.

Cruiser John a avut şansa aceea, de probabilitate infimă, şi a reuşit să asolizeze definitiv, fiindcă niciodată n-avea să se mai ridice de pe suprafaţa unei planete.

Faptul că, în esenţă, asolizase intactă reprezenta în sine aproape un miracol. Cei cinci membri ai echipajului au căpătat o prelungire a vieţii cu cel puţin câţiva ani. După aceea, doar neaşteptata sosire a altei nave i-ar mai fi putut salva, dar nimeni nu credea în ea. Cu toţii ştiau că avuseseră parte de destule coincidenţe în viaţă şi toate fuseseră nefaste.

Asta era situaţia.

Iar cuvântul-cheie era “amoniac”. Cu suprafaţa planetei spiralând spre ei şi moartea (milos de rapidă) dându-le târcoale într-o probabilitate considerabil mai bună decât cincizeci la sută, Chou avusese totuşi timp să privească spectrograful de absorbţie, care înregistra de zor.

– Amoniac! strigase el.

Ceilalţi îl auziseră, dar nu avuseseră timp să-l bage în seamă. Se împotriveau cu disperare unei morţi fulgerătoare, de dragul alteia lente.

Când, în cele din urmă, asolizaseră pe un teren nisipos, cu vegetaţie rară şi albăstruie (albăstruie?), iarbă ţepoasă, arbuşti cu scoarţă albastră şi fără frunze, lipsită de viaţă animală şi cu un cer verzui (verzui?) vârstat de nori - cuvântul revenise, obsedându-i.

– Amoniac? întrebase apăsat Petersen.

– Patru la sută, răspunsese Chou.

– Imposibil! replicase Petersen.

Nu era însă aşa. Manualele nu afirmau că ar fi fost imposibil. Corpul Galactic descoperise că planetele având o anumită masă şi un anumit volum, la o anumită temperatură, erau acoperite preponderent de oceane şi puteau avea fie o atmosferă azot/oxigen, fie una azot/bioxid de carbon. În primul caz, formele de viaţă erau avansate; în al doilea, primitive.

Nimeni nu mai verificase alţi factori, cu excepţia masei,

volumului şi temperaturii. Atmosfera (una dintre cele două) se subînţelegea. Totuşi, manualele nu susţineau că aşa trebuia să fie; doar că aşa se întâmplase până atunci. Din punct de vedere termodinamic, erau posibile şi alte atmosfere, însă extrem de improbabile, de aceea nici nu fuseseră întâlnite în mod practic.

Până acum. Membrii echipajului lui Cruiser John găsiseră una şi, pe tot restul vieţii, aveau să trăiască scăldaţi într-o atmosferă azot/bioxid de carbon/amoniac.

***

Bărbaţii transformaseră nava într-o sferă subterană cu ambient terestru. Nu puteau părăsi planeta şi nici nu puteau comunica prin hiperspaţiu, dar toate echipamentele din navă fuseseră salvate. Pentru a compensa ineficienţa sistemului de reciclare, puteau chiar, în anumite limite, să exploateze apa şi aerul planetei; desigur, după ce îndepărtau amoniacul.

Organizaseră expediţii de explorare, deoarece scafandrele spaţiale se găseau în stare perfectă, şi astfel îşi mai trecuseră timpul. Planeta era inofensivă; nu exista faună, iar vegetaţia se întâlnea la tot pasul. Albastru, mereu albastru; clorofilă cu amoniac, proteine cu amoniac…

Instalaseră laboratoare, analizaseră componentele plantelor, studiaseră secţiuni microscopice, compilaseră volume imense de cercetări. Încercaseră să adapteze plantele locale la o atmosferă lipsită de amoniac şi eşuaseră. Se transformaseră în geologi, şi studiaseră crusta planetei; în astronomi, şi examinaseră spectrul soarelui din sistemul respectiv.

Câteodată, Barrère spunea:

– În cele din urmă, Corpul va ajunge din nou pe planeta asta, iar noi îi vom lăsa o moştenire valoroasă. La urma urmelor, este un caz unic. Este posibil ca în toată Calea Laptelui să nu mai existe altă planetă tip Terra cu amoniac.

– Grozav! replicase într-un rând Sandropoulos cu amărăciune. Ce norocoşi suntem!

Sandropoulos determinase termodinamica situaţiei.

– Este un sistem metastabil, le explicase el. Amoniacul dispare constant în urma oxidării geochimice care formează azotul. Plantele utilizează azotul şi eliberează din nou amoniac, adaptându-se la prezenţa acestuia. Dacă viteza de formare a

amoniacului din plante ar scădea cu două procente, s-ar stabili o spirală de declin. Vegetaţia ar sărăci, reducând în continuare nivelul de amoniac, şi tot aşa.

– Vrei să spui, intervenise Vlassov, că dacă am distruge îndeajuns de multă vegetaţie, am putea scăpa de amoniac?

– Ar fi posibil, dacă am avea vehicule aeriene, blastere cu unghi mare de acţiune şi un an la dispoziţie, dar nu avem nimic din toate astea. Există însă o cale mai bună. Dacă am putea adapta plantele noastre, formarea oxigenului prin fotosinteză ar spori viteza de oxidare a amoniacului. Chiar şi o creştere relativ mică şi localizată ar reduce amoniacul din jur, stimulând creşterea plantelor terestre şi inhibând dezvoltarea celor native, ceea ce ar reduce şi mai mult amoniacul, şi aşa mai departe…

Se transformaseră în grădinari, pe durata anotimpului favorabil. La urma urmelor, era o activitate de rutină pentru Corpul Galactic. De obicei, viaţa pe planetele de tip Terra corespundea tiparului apă/proteină, totuşi variaţiile erau infinite şi hrana de pe alte lumi se dovedea rareori nutritivă, ba chiar şi mai rar gustoasă. Trebuia să încerci mai multe soiuri de plante terestre. Adesea (nu întotdeauna, dar frecvent), se întâmpla ca unele dintre ele să prolifereze, sufocând vegetaţia nativă. În condiţiile respective se puteau dezvolta şi alte plante provenite de pe Pământ.

În acest fel, zeci de corpuri cereşti fuseseră preschimbate în noi Pământuri. În decursul procesului, plantele terestre dezvoltaseră sute de varietăţi rezistente, care se adaptau la cele mai vitrege condiţii - cu atât mai bune pentru a fi răsădite pe alte planete.

Amoniacul ar fi ucis orice formă de vegetaţie pământeană, însă seminţele de pe Cruiser John nu aparţineau unor adevărate plante terestre, ci unor mutanţi. Ele se luptaseră din răsputeri, însă nu îndeajuns. Unele soiuri dăduseră naştere unor vlăstare fragile, bolnăvicioase, care muriseră.

În privinţa aceasta, formele microscopice de viaţă se descurcaseră mai bine. Bacteriile planetei erau mai înfloritoare decât sărăcăcioasa floră albăstruie. Microorganismele locale înăbuşiseră orice tentativă de concurenţă a eşantioanelor terestre. Încercarea de însămânţare a solului străin cu floră bacteriană de tip pământean, pentru a ajuta plantele pământene, eşuase.

Vlassov clătinase din cap.

– Oricum, n-ar avea sorţi de izbândă. Dacă bacteriile noastre ar supravieţui, ar face-o doar adaptându-se la prezenţa amoniacului.

– Bacteriile nu ne vor ajuta, replicase Sandropoulos. Avem nevoie de plante, ele deţin sistemele de sinteză a oxigenului.

– Am putea produce chiar noi oxigen, intervenise Petersen, prin electroliza apei.

– Dar cât vor mai funcţiona echipamentele noastre? Dacă am putea adapta plantele, ar fi ca şi cum electroliza apei ar continua veşnic, încetişor, dar an după an, până când va ceda planeta.

– Atunci, să tratăm solul, propusese Barrère. Abundă în săruri de amoniac. Vom extrage sărurile şi vom înlocui solul cu unul lipsit de amoniac.

– Şi ce vom face cu atmosfera? întrebase Chou.

– Este posibil ca, în ciuda atmosferei, plantele să încolţească într-un sol fără amoniac. Chiar şi acum, sunt aproape pe punctul de-a o face.

Munciseră pe rupte, dar fără o perspectivă foarte clară. În realitate, nici unul nu credea că vor avea succes şi, chiar dacă ar fi reuşit, ei personal n-ar fi câştigat nimic. Totuşi, munca făcea ca zilele să treacă mai repede.

În următorul anotimp favorabil, obţinuseră deja sol lipsit de amoniac, dar plantele terestre nu creşteau mai viguroase. Ridicaseră cupole deasupra unor vlăstare şi pompaseră înăuntru aer fără amoniac. Succesul înregistrat fusese minor. Modificaseră compoziţia chimică a solului în toate felurile posibile. N-avuseseră parte de nici o răsplată.

Lăstarele anemice produseseră mici cantităţi de oxigen, insuficiente însă pentru a răsturna echilibrul instabil al atmosferei de amoniac.

– Încă un impuls, spusese Sandropoulos, doar unul! Am început s-o zgâlţâim serios, dar încă n-am dat-o peste cap.

Uneltele şi echipamentul li se tociseră şi se uzaseră, iar viitorul se apropia inexorabil. Cu fiecare lună, spaţiul de manevră se reducea din ce în ce mai mult.

Când sfârşitul venise, în cele din urmă, bruscheţea lui fusese aproape răsplătitoare. Ameţelile şi slăbiciunile nu avuseseră un nume. Nimeni nu suspectase otrăvirea directă cu

amoniac. Consumau totuşi, de ani de zile, hrană crescută în cuvele cu alge ce făcuseră cândva parte din hidroponicele navei, iar acestea putuseră fi contaminate de amoniac.

Putea fi vorba de acţiunea unor microorganisme native, care învăţaseră, într-un târziu, să trăiască de pe urma lor. Putea fi vorba chiar de un microorganism pământean, care suferise mutaţii în condiţiile unei planete stranii.

În cele din urmă, trei muriseră - lăudate fie condiţiile, nu se chinuiseră. Fuseseră fericiţi să închidă ochii şi să scape de lupta zadarnică.

Chou şoptise, aproape neauzit:

– Este stupid să fii înfrânt în halul ăsta!

Petersen, singurul dintre toţi care se mai ţinea pe picioare (era oare imun?), întorsese un chip îndurerat spre ultimul său tovarăş în viaţă.

– Nu muri, îi spusese, nu mă lăsa singur!

– N-am de ales…, încercase Chou să zâmbească. Dar ne poţi urma şi tu, prietene. De ce te mai lupţi? Sculele s-au dus şi nu mai poţi învinge, chiar dacă ar exista vreo cale.

Până şi în acele clipe Petersen îşi alungase disperarea finală, concentrându-se asupra luptei cu atmosfera. Mintea îi era însă obosită, inima împietrită, iar când, peste o oră, Chou murise, rămăsese cu patru cadavre de care să se îngrijească.

Privise trupurile, revăzând amintiri vechi de aproape unsprezece ani (acum, când rămăsese singur şi îndrăznea să jelească), de pe timpul excursiei făcute pe Pământ.

Trebuia să îngroape corpurile. Va face cruci din crengile albastre ale arborilor nativi lipsiţi de frunze. Pe fiecare cruce va pune câte o cască, apoi va rezema de ea buteliile de oxigen. Butelii goale, simbolizând lupta pierdută…

Un sentiment stupid pentru nişte oameni cărora oricum nu le mai păsa şi pentru nişte viitori ochi care puteau să nu vadă niciodată mormintele.

O făcea însă pentru sine, pentru a-şi dovedi respectul faţă de prieteni dar şi pentru el însuşi, deoarece nu era genul de om care să-şi lase prietenii neonoraţi, atâta vreme cât putea sta în picioare.

În plus…

În plus? Câteva clipe, rămăsese afundat în gânduri obosite.

Cât mai era încă în viaţă, avea să lupte cu uneltele ce-i rămăseseră. Avea să-şi îngroape prietenii.

Îi îngropase pe toţi în petecele de pământ lipsit de amoniac pe care le realizaseră cu atâta trudă; îi îngropase fără linţolii şi fără veşminte; lăsându-i goi în solul ostil, pentru a înlesni lenta descompunere produsă de propriile microorganisme, înainte ca şi ele să piară sub inevitabila invazie a bacteriilor native.

Petersen înfipsese toate crucile, cu căştile şi cu buteliile de oxigen, le fixase cu bolovani, apoi se întorsese, posac şi cu ochi trişti, spre nava îngropată în care acum locuia singur.

Muncise zi de zi şi, în cele din urmă, simptomele îl asaltaseră şi pe el.

Îşi îmbrăcase cu greu scafandrul spaţial şi ieşise la suprafaţă, ştiind că avea să fie pentru ultima dată.

Căzuse în genunchi pe parcelele grădinii. Plantele terestre erau verzi. Rezistaseră mai mult decât până atunci. Păreau sănătoase, chiar viguroase.

Curăţaseră solul, pregătiseră atmosfera, iar acum Petersen folosise ultima unealtă, singura ce-i mai rămăsese la dispoziţie, oferindu-le îngrăşăminte…

Din carnea pământenilor, ce se descompunea încet, rezultaseră substanţele nutritive ce asiguraseră impulsul final. Plantele terestre eliberau oxigenul care avea să alunge amoniacul, scoţând planeta din nişa inexplicabilă în care se înţepenise.

Dacă alţi pământeni aveau să mai sosească vreodată (când? peste un milion de ani?), ei urmau să găsească o atmosferă azot/oxigen şi o vegetaţie sărăcăcioasă, aducând aminte în mod ciudat de cea terestră.

Crucile vor putrezi şi vor dispărea; metalul va rugini şi se va descompune. Oasele se puteau fosiliza, rămânând pentru a oferi un indiciu asupra celor întâmplate. Poate că vor fi găsite şi jurnalele lor, etanşate în containere speciale.

Însă nu acestea erau lucrurile cu adevărat importante. Dacă absolut nimic nu va fi găsit vreodată, planeta însăşi, întreaga planetă, urma să fie monumentul lor.

Şi Petersen se întinsese pe sol, ca să moară în mijlocul victoriei.

ÎNTEMEIETORUL

[Originally published in „Galaxy”, Oct. 1965]

Faptul că nava aterizase aproape intactă era în sine un miracol. Cei cinci bărbaţi de la bord mai aveau deci cel puţin cîţiva ani de viaţă înainte. Dar le era imposibil să părăsească suprafaţa acestei HC-12549D, după hărţi şi fără nume altfel. Doar rătăcirea întîmplătoare a altei nave i-ar fi putut ajuta; o probabilitate infimă.

Asta era situaţia.

Iar cuvîntul cheie era „amoniac”. În momentul impactului, cu suprafaţa planetei vălurindu-le în faţa ochilor, şi moartea (din fericire rapidă) avînd mai multe şanse decît ei să învingă, Chou găsise totuşi timpul să observe spectograful de absorbţie, care înregistra neliniştit. „Amoniac”, exclamase el surprins.

Cînd în sfîrşit aterizaseră - solul era nisipos, cu vegetaţie rară, zdrenţuită, albăstruie; iarbă ascuţită, forme asemănătoare copacilor, închircite, cu coaja albăstruie şi fără frunze; nici un semn de viaţă animală; crîmpeie de nori verzui deasupra - cuvîntul revenise ca să-i obsedeze.

„Amoniac?” întrebase Peterson, abătut.

„Patru la sută” răspunsese Chou.

„Imposibil”, replicase Peterson.

Dar nu era. De fapt, cărţile nu spuneau că e imposibil. Spuneau doar că toate expediţiile de pînă atunci raportaseră invariabil despre planete care aveau atmosferă ori de azot-oxigen, ori de azot-bioxid de carbon. În primul caz viaţa era frenetică; în al doilea, primitivă. Pe orice planetă, una sau alta din cele două atmosfere era de la sine înţeleasă. Cărţile nu spuneau că trebuia să fie aşa; doar că fusese întotdeauna aşa. Din punct de vedere termodinamic, şi alte atmosfere erau posibile, dar extrem de improbabile.

Deci oamenii de pe navă dăduseră peste o excepţie şi aveau să fie scăldaţi pentru tot restul vieţii lor, atît cît vor putea să o prelungească, într-o atmosferă de azot-bioxid de carbon-amoniac.

Bărbaţii îşi transformaseră nava într-o capsulă îngropată,

cu ambianţa asemănătoare celei de pe Pămînt. Ca răscumpărare în ce priveşte proasta alcătuire a circulaţiei naturale de pe planetă, puteau să-i exploateze rezervele naturale de apă şi aer; desigur, cu condiţia de a reuşi să le micşoreze procentul de amoniac.

Organizaseră expediţii de exploatare, cîtă vreme costumele le mai erau în perfectă stare. Planeta era nepericuloasă; nici un fel de viaţă animală; peste tot, răzleaţă, viaţă vegetală. Albastru, mereu albastru; clorofilă conţinînd amoniac; proteine conţinînd amoniac.

Construiseră laboratoare, analizaseră plantele, studiaseră secţiuni la microscop, alcătuiseră uriaşe volume dc observaţii, încercaseră să cultive plante băştinaşe în atmosferă fără amoniac şi eşuaseră. Se transformaseră în geologi şi studiaseră scoarţa planetei, în astronomi şi studiaseră spectrul soarelui planetei.

Barrere spunea uneori: „Pînă la urmă, oamenii vor ajunge din nou pe planeta asta şi vor găsi moştenirea pe care le-o lăsăm. În definitiv, e o planetă unică. S-ar putea să nu mai existe altă planetă dc tipul Terrei, dar cu atmosferă de amoniac, în întreaga Cale Lactee”.

„Grozav”, răspundea Sandropoulus, amar. „Ce baftă pe capul nostru”.

Sandropoulus rezolvase termodinamica situaţiei: „Un sistem metastabil”, spusese el. „Amoniacul dispare în mod constant prin oxidarea geochimică ce formează azot; plantele folosesc azot şi formează din nou amoniac, adaptîndu-se la prezenţa amoniacului. Dacă procentul plantelor care trăiesc pe bază de amoniac s-ar reduce cu doi la sută, o spirală descendentă ar începe. Vitalitatea vegetaţiei ar scădea, reducînd din ce în ce mai mult amoniacul, şi aşa mai departe”.

„Vrei să spui că, dacă am distruge suficientă vegetaţie, am putea scăpa de amoniac”, precizase Vlassov.

„Dacă am avea aeromobile şi distrugătoare cu rază largă de acţiune şi dacă am trudi vreo cîţiva ani la asta, s-ar putea”, răspunsese Sandropoulus, „dar nu le avem şi există o cale mai bună. Dacă am putea face să crească plantele noastre, formarea de oxigen prin fotosinteză ar mări gradul de oxidare al amoniacului. Chiar şi o mică creştere locală ar reduce amoniacul în regiune, ar încuraja plantele terestre să crească în continuare

şi ar inhiba creşterea celor băştinaşe, apoi ar micşora mai departe cantitatea dc amoniac, şi tot aşa...”

Deveniră grădinari de-a lungul întregului anotimp de creştere. Nu era, în definitiv, decît o muncă de rutină pentru nişte exploratori. Viaţa pe planetele asemănătoare Pămîntului era de obicei de tipul apă-proteine, dar variaţiile erau infinite şi hrana de pe celelalte lumi era rareori prielnică. Se întîmpla totuşi (nu întotdeauna, dar adeseori) ca unele feluri de plante pămîntene să întreacă şi să înăbuşe flora băştinaşă. Odată aceasta înfrîntă, alte plante terestre puteau prinde rădăcini.

Zeci de plante fuseseră transformate astfel pe noi Pămînturi. Căci în acest proces, plantele terestre dezvoltau sute de varietăţi rezistente, care proliferau în condiţii extreme - cele mai bune de însămînţat pe următoarea planetă.

Amoniacul ar fi ucis orice plantă de pe Pămînt, dar seminţele pe care le aveau cu ei nu erau cu adevărat pămîntene, ci mutanţi ale acestora, din celelalte lumi. Rezistară; nu suficient totuşi. Doar cîteva varietăţi crescură, anemice, bolnăvicioase, condamnate.

Oricum, se comportaseră mai bine decît viaţa microscopică. Bacteriile planetei erau cu mult mai prolifice decît plantele ei albastre, izolate ici şi colo. Microorganismele băştinaşe înăbuşeau orice încercare de concurenţă din partea exemplarelor terestre, încercarea de a însămînţa solul străin cu floră bacteriană de tip pămîntean, pentru a ajuta plantele de pe Pămînt, eşuase.

Vlassov clătinase din cap. „N-o să meargă. Dacă bacteriile noastre ar supravieţui, n-ar face decît să se adapteze la prezenţa amoniacului”.

„Nu bacteriile or să ne ajute”, spusese Sandropoulus. “Avem nevoie de plante; ele produc oxigen”.

„Am putea, să producem şi noi ceva oxigen”, adăugase Peterson. “Prin electroliza apei”.

„Cît va rezista însă echipamentul nostru Dacă am reuşi să facem plantele să trăiască, ar fi ca şi cum am face veşnic electroliza apei, puţin cîte puţin, dar an după an, pînă cînd planeta s-ar da învinsă”.

„Hai atunci să îngrăşăm solul. E putred de săruri de amoniu. Să coacem sărurile şi să-l transformăm într-un sol fără amoniac”, spusese Barrere.

„Şi ce ne facem cu atmosfera?” întrebase Chou.

„Într-un sol fără amoniac s-ar putea să reuşim, în ciuda atmosferei. Aproape că am reuşit şi în cel de acum”.

Lucraseră ca nişte robi, deşi nu speraseră niciodată prea mult în reuşită. Nici unul nu credea cu adevărat că treaba va merge, şi apoi, pentru ei înşişi, oricum nu exista nici un viitor, chiar dacă treaba le-ar fi reuşit.

Dar, muncind, zilele treceau mai uşor.

Următorul anotimp de creştere aveau solul lor, fără amoniac, însă plantele terestre crescură fără pic de vlagă. Puseră chiar clopote de sticlă peste mlădiţe şi pompară aer fără amoniac înăuntru. Ajutase ceva, dar nu destul. Aranjară compoziţia chimică a solului în toate variantele posibile. Fără nici un rezultat.

Mlădiţele plăpînde produceau micile lor adieri de oxigen, dar în nici un caz atît cît să răstoarne proporţia amoniacului din atmosferă.

„Încă un efort”, spunea Sandropoulus, „încă unul. O clătinăm, o clătinam, dar nu reuşim s-o dăm gata”.

Uneltele şi echipamentul li se uzau tot mai mult, iar viitorul li se închidea inevitabil tot mai aproape în faţă. Fiecare lună le lăsa tot mai puţine posibilităţi de acţiune.

Cînd sfîrşitul veni în cele din urmă, fu cu o aproape dorită repeziciune. Nu exista nici un nume pentru acea slăbiciune şi ameţeală. Nici unul nu suspectase însă otrăvirea directă cu azot. Era poate acţiunea unor microorganisme locale care învăţaseră, pînă la urmă, să le străpungă mecanismul imunitar.

Era posibil, la fel de bine, ca microorganismele pămîntene, suferind mutaţii datorită acestei lumi stranii, să fi fost, la rîndu-le, implicate.

Muriră trei, şi o făcură, lăudate fie împrejurările, fără dureri. Fuseseră bucuroşi să moară astfel şi să părăsească zadarnica luptă.

Chou spusese în şoaptă: „E ridicol să fim învinşi în felul acesta”. Peterson, ultimul dintre cei cinci care se mai ţinea pe picioare (era imun?) îşi întorsese faţa îndurerată spre singurul său tovarăş care mai trăia: „Să nu mori,... să nu mă laşi singur”.

Chou încercase să surîdă. „N-am încotro. Dar poţi să ne urmezi, bătrîne. La ce bun să lupţi? Uneltele s-au dus şi nu mai există nici o şansă să învingem acum,... dacă a existat vreodată

una”.

Dar Peterson nu renunţă şi, învingîndu-şi descurajarea, îşi concentră toate forţele în lupta disperată cu atmosferă. Mintea îi era sleită, sufletul epuizat, şi cînd, puţin după aceea, Chou muri, rămase singur între patru cadavre.

Se uitase pe rînd la fiecare din ei, încercînd să se ducă cu mintea înapoi, pe Pămînt (acum că era singur şi putea să se tînguie), pe Pămîntul pe care-l văzuse ultima oară, într-o vizită, acum unsprezece ani.

Va trebui să-i îngroape. Va frînge crengile albăstrui şi fără frunze ale copacilor băştinaşi şi va face din ele cruci. Va atîrna casca spaţială la căpătîiul fiecăruia şi va sprijini cilindrii de oxigen dedesubt. Cilindrii goi, simbolizînd lupta pierdută.

Un sentiment ridicol, pentru oameni cărora nu le mai pasă şi pentru ochii viitori care s-ar putea să nu vadă niciodată toate acestea.

Dar o făcea pentru el însuşi, pentru a-şi arăta respectul faţă de prietenii săi, căci nu era el omul care să-şi lase camarazii părăsiţi în moarte, atîta timp cît mai putea rezista.

Şi apoi?

Şi apoi... Stătu un timp apăsat de gînduri grele. Dar, cît mai era în viaţă, avea să lupte cu uneltele care îi rămăseseră!

Îi îngropase pe fiecare în cîte o parcelă din solul fără amoniac, la care trudiseră atît ca să-l obţină; îi îngropase fără giulgiu şi fără îmbrăcăminte; îi lăsase goi în ţărîna duşmănoasă, pentru ca descompunerea lentă, care urma să aibă loc datorită propriilor lor microorganisme, să se facă înainte ca şi acestea să moară datorită inevitabilei invazii a bacteriilor băştinaşe.

Peterson aşezase fiecare cruce, cu casca şi cilindrul ei de oxigen, le consolidase cu pietre şi apoi revenise, împietrit şi cu ochii trişti, la nava îngropată, în care rămăsese singur.

Muncise fără încetare, dar, în sfîrşit, semnele bolii veniseră şi pentru el. Se strecurase în costumul spaţial şi urcase pentru ultima oară la suprafaţă.

Căzuse în genunchi pe parcelele de pămînt ale grădinii. Plantele terestre erau verzi. Trăiseră mai mult ca oricînd înainte. Arătau sănătoase şi viguroase. Răsăriseră peste tot în jur, dezmierdînd atmosfera. Peterson folosise ultima unealtă, corpurile lor, singura care-i mai rămăsese, oferindu-le astfel îngrăşăminte.

Din carnea descompunîndu-se încet a pămîntenilor, ieşiseră elementele hrănitoare care fuseseră ultimul efort. Plantele pămîntene aveau să producă oxigenul care avea să facă să dea înapoi amoniacul şi avea să scoală planeta din inexplicabilul echilibru în care se închistase.

Dacă vreodată aveau să mai vină pămînteni aici (peste un an, peste un milion de ani?), aveau să găsească o atmosferă de azot-oxigen şi o floră restrînsă, amintind în mod ciudat de cea terestră.

Crucile vor putrezi şi se vor mistui în ţărînă, metalul va rugini şi se va sfărîma. Oasele fosilizate vor rămîne poate să dea o idee despre cele întîmplate. Propriile lor înregistrări, etanşate, vor fi poate descoperite.

Dar nimic din toate acestea nu mai conta. Chiar dacă nu avea să se găsească nimic, niciodată, planeta însăşi, întreaga planetă, avea să fie monumentul lor.

Şi Peterson se aşeză să moară în zorii victoriei lor.

LA BUNĂ VEDERE, JUPITER!

[din volumul de povestiri „Întemeietorii” – Buy Jupiter and Other Stories]

Era un simulacru, desigur, dar atât de inteligent realizat încât oamenii care intrau în contact cu el renunţaseră demult să se mai gândească la entităţile energetice reale ce aşteptau în “nava” lor din câmpuri de forţă, aflată la mulţi kilometri deasupra Pământului.

Simulacrul, având o maiestuoasă barbă aurie şi ochi căprui, adânci şi depărtaţi, vorbi cu blândeţe:

– Vă înţeleg şovăielile şi suspiciunile, însă nu putem decât să vă asigurăm că nu vă dorim răul. Cred că v-am prezentat dovada că locuim în halourile corona ale stelelor din clasa spectrală O, că soarele vostru este prea slab pentru noi, în vreme ce planetele, fiind din materie solidă, sunt şi vor fi de-a pururi ostile rasei noastre.

Negociatorul Terestru (care era Ministrul Ştiinţelor; prin consens general, el fusese desemnat pentru tratativele cu extratereştrii) replică:

– Aţi admis, totuşi, că acum ne găsim pe una dintre principalele voastre rute comerciale.

– Da, acum, după ce s-au inventat noile câmpuri de fluid protonic.

– Ei bine, spuse ministrul, pe Pământ, poziţiile de pe rutele comerciale pot căpăta o importanţă strategică cu mult peste valoarea lor intrinsecă. De aceea, vă repet că, pentru a ne câştiga încrederea, trebuie să ne explicaţi cu exactitate de ce aveţi nevoie de Jupiter.

Ca întotdeauna când auzea întrebarea aceea, sau o variantă a ei, simulacrul păru îndurerat:

– Discreţia este foarte importantă. Dacă lamberjii…

– Exact, îl întrerupse pământeanul. Nouă ni se pare c-ar fi vorba de un război între rasa voastră şi cei pe care-i denumiţi lamberji…

– Vă oferim însă o răsplată extrem de generoasă, interveni repede simulacrul. Aţi colonizat doar planetele

interioare ale sistemului vostru, iar acelea nu ne interesează. Vă cerem planeta pe care o numiţi Jupiter, despre care am înţeles că n-o veţi putea coloniza niciodată, că nici măcar nu veţi putea coborî pe ea. Dimensiunile ei - râse cu indulgenţă - sunt prea mari pentru voi.

Ministrul, căruia nu-i plăcea condescendenţa, replică încruntat:

– Sateliţii jupiterieni sunt corpuri locuibile şi intenţionăm să-i colonizăm cât mai repede.

– Dar nu ne vom atinge deloc de sateliţi! Ei vă rămân pentru totdeauna. Vi-l cerem doar pe Jupiter, o planetă ce vă este cu totul inutilă şi pentru care oferim o răsplată generoasă. Sunt sigur că vă daţi seama că, dacă am dori, am putea-o lua şi fără permisiunea dumneavoastră. Atât doar că preferăm să plătim şi să încheiem un contract legal, care să elimine posibilitatea unor dispute ulterioare. După câte vedeţi, sunt foarte sincer.

– De ce aveţi nevoie de Jupiter? se încăpăţână ministrul.

– Lamberjii…

– Sunteţi în război cu lamberjii?

– Nu tocmai…

– Trebuie să înţelegeţi că, dacă există un război şi dacă dumneavoastră stabiliţi o garnizoană pe Jupiter, lamberjii ar putea fi nemulţumiţi, pe bună dreptate, şi ar putea încerca represalii împotriva noastră pentru că v-am acordat această permisiune. Nu ne putem implica într-o astfel de situaţie.

– Nici nu v-am cere să vă implicaţi. Vă dau cuvântul că nu veţi păţi nimic rău! În mod clar - revenea întruna la acest subiect -, răsplata va fi generoasă. Anual, îndeajuns de multe generatoare energetice pentru a asigura consumul mondial…

– Cu condiţia să se ţină seama de posibilele creşteri ale consumului energetic de la un an la altul, menţionă ministrul.

– Da, până la o valoare de cinci ori mai mare decât cea actuală.

– Ei bine, după cum v-am spus deja, sunt membru al guvernului şi am căpătat împuterniciri considerabile pentru a negocia - totuşi, nu absolute. Personal, sunt tentat să am încredere în voi, dar nu vă pot accepta condiţiile fără să ştiu exact de ce anume îl doriţi pe Jupiter. Dacă explicaţia este plauzibilă şi concludentă, i-aş putea convinge pe membrii

guvernului şi, prin intermediul lor, pe pământeni să încheie acordul. Dacă aş încerca să-l accept fără explicaţiile de rigoare, aş fi pur şi simplu demis, iar Pământul ar refuza să respecte contractul. Aşa cum spuneaţi, aţi putea ocupa Jupiter cu forţa, dar în felul acela l-aţi deţine în mod ilegal şi aţi precizat că nu doriţi asta.

Simulacrul plescăi iritat din limbă.

– Nu pot continua la nesfârşit ciorovăiala aceasta! Lamberjii… Făcu o scurtă pauză, apoi continuă: Îmi daţi cuvântul de onoare că nu este vorba de un subterfugiu sugerat de lamberji, pentru a ne întârzia până ce…

– Îmi dau cuvântul de onoare, spuse pământeanul.

***

Ministrul Ştiinţei apăru, ştergându-şi fruntea şi părând cu zece ani mai tânăr.

– I-am spus că vor putea căpăta Jupiter imediat ce vor obţine aprobarea oficială a Preşedintelui, rosti el încetişor. Nu cred că Preşedintele sau Congresul vor avea ceva împotrivă. Dumnezeule, domnilor, gândiţi-vă: vom avea energie gratuită în schimbul unei planete pe care oricum n-o puteam folosi!

Împurpurându-se de iritare, Ministrul Apărării obiectă:

– Căzusem parcă de acord că doar un război mizzarett-lamberj ar putea explica nevoia lor de a pune mâna pe Jupiter. În condiţiile respective, şi comparând potenţialul lor militar cu al nostru, neutralitatea strictă este esenţială.

– Dar nu-i vorba de nici un război, domnule, vorbi Ministrul Ştiinţei. Simulacrul mi-a prezentat o explicaţie atât de raţională şi plauzibilă încât am acceptat-o imediat. Cred că Preşedintele va fi de acord cu mine, ca şi voi, domnilor, când o veţi auzi. De fapt, am chiar aici planurile lor pentru noul Jupiter.

Toţi se sculară de pe scaune, vociferând.

– Un nou Jupiter? icni Ministrul Apărării.

– Nu mult diferit de cel vechi, domnilor! Iată schiţele oferite într-o formă potrivită pentru nişte fiinţe materiale ca noi.

Le întinse pe masă. Familiara planetă vârstată se găsea acolo, în faţa lor, pe una dintre planşe: colorată în galben, verde-palid şi maro deschis, presărată ici-colo de spirale albe, totul pe fundalul negru, înstelat, al spaţiului. Însă de-a

curmezişul benzilor se zăreau dungi de un negru la fel de intens, dispuse într-o configuraţie ciudată.

– Aceea, explică Ministrul Ştiinţei, este faţa luminată a planetei. Faţa întunecată este reprezentată aici.

Jupiter arăta ca o seceră subţire, restul discului fiind întunecat. În zona întunecoasă, se distingeau aceleaşi dungi subţiri, dispuse într-un desen similar, dar acum scânteind portocaliu-fosforescent.

– Mi s-a spus că semnele, continuă ministrul, reprezintă un fenomen pur optic, ce nu se va roti o dată cu planeta, ci va rămâne staţionar la limita atmosferei sale.

– Totuşi, ce sunt? se interesă Ministrul Comerţului.

– Sistemul nostru solar este acum una dintre principalele lor rute comerciale. În medie, şapte nave trec zilnic la câteva sute de milioane de kilometri de sistem, şi fiecare navă face observaţii telescopice asupra planetelor mari. Curiozitate turistică, ştiţi... Pentru ei, planetele solide constituie nişte fenomene extrem de interesante.

– Şi care-i legătura cu semnele?

– Reprezintă una dintre formele lor de scriere. În traducere, înseamnă: “Folosiţi Vertexurile Mizzarett cu Ergone pentru Sănătatea şi Căldura Dumneavoastră”.

– Vreţi să spuneţi că Jupiter va fi un panou publicitar? explodă Ministrul Apărării.

– Exact. Se pare că lamberjii produc un vertex concurent, care justifică nerăbdarea mizzarettilor de a-şi asigura drepturile legale asupra lui Jupiter, în cazul că lamberjii îi vor acţiona în judecată. Din fericire, mizzarettii sunt novici în reclame.

– De ce credeţi asta? întrebă Ministrul de Interne.

– Păi, au neglijat să menţioneze o serie de opţiuni privind celelalte planete. Jupiter va face reclamă nu numai produsului lor, ci şi sistemului nostru planetar. Iar când lamberjii se vor năpusti să verifice drepturile de proprietate ale mizzarettilor asupra lui Jupiter, le vom putea vinde lor Saturn. Plus inelele. Ne va fi uşor să le explicăm că inelele îi conferă un plus de atractivitate lui Saturn.

– Ca atare, se lumină brusc la faţă Ministrul de Finanţe, merită un preţ mult mai bun!

Şi cu toţii părură deodată foarte încântaţi.

LENNY

[din volumul de povestiri „Povestiri cu roboţi” – The Rest of the Robots]

Corporaţia de Roboţi şi Oameni Mecanici din Statele Unite avea o problemă. Problema era lumea.

Peter Bogert, matematician şef, era în drum spre Adunare când se întâlni cu Alfred Lanning, director de cercetare. Lanning îşi încrunta cu furie sprâncenele albe, unindu-le şi uitându-se fix la balustrada din camera calculatoarelor.

Pe podeaua de sub balcon, un grup de oameni de ambele sexe şi de diferite vârste priveau în jur cu curiozitate, în timp ce un ghid intona un discurs dinainte pregătit despre calculatoarele din robotică.

– Acest calculator pe care-l vedeţi, spuse el, este cel mai mare de acest tip din lume. Are cinci milioane trei sute de mii de criotroni şi poate lucra simultan cu peste o sută de mii de variabile. Cu ajutorul lui, Corporaţia poate proiecta cu precizie creierele pozitronice ale noilor modele.

Cerinţele sunt introduse pe bandă, care este perforată cu ajutorul acestei claviaturi – ceva în genul unei maşini de scris foarte complicată sau al unei maşini de copiat, cu excepţia faptului că nu lucrează cu litere, ci cu concepte. Enunţurile sunt defalcate în echivalenţi simbolici logici, iar aceştia, la rândul lor, sunt transformaţi în perforaţii.

În mai puţin de o oră, calculatorul poate prezenta oamenilor noştri de ştiinţă un proiect de creier, care va avea toate conexiunile pozitronice necesare pentru crearea unui robot…

Alfred Lanning privi în sfârşit în sus şi-l observă pe celălalt:

– A, Peter, spuse el.

Bogert îşi ridică mâinile pentru a-şi netezi părul negru, deja perfect neted şi lustruit. Spuse:

– Nu prea pari încântat de treaba asta, Alfred.

Lanning mârâi. Ideea vizitelor cu ghid la Corporaţie era

destul de nouă şi ar fi trebuit să îndeplinească două funcţii. Pe de o parte, spunea teoria, permitea oamenilor să-i vadă pe roboţi de aproape şi să-şi înfrâneze teama aproape instinctivă faţă de obiectele mecanice, prin obişnuinţă. Şi, pe de altă parte, ar fi trebuit să determine măcar o persoană să aleagă cercetarea în robotică drept ocupaţie pentru o viaţă.

– Ştii că nu, spuse Lanning în sfârşit. O dată pe săptămână lucrul se întrerupe. Dacă ţinem seama de orele-om pierdute, câştigul e insuficient.

– Deci, încă nici o cerere de slujbă?

– O, câteva, dar numai pentru categoriile unde nevoia nu e aşa de mare. De oameni de cercetare e nevoie. Ştii asta. Necazul e că, dacă roboţii sunt interzişi până şi pe Pământ, un robotician nu e prea bine văzut.

– Blestematul de complex al lui Frankenstein, spuse Bogert, repetând cu bună-ştiinţă una din expresiile favorite ale celorlalţi.

Lanning nu prinse poanta. Spuse:

– Ar trebui să mă obişnuiesc, dar n-o să pot niciodată. S-ar putea crede că de-acum orice fiinţă omenească de pe Pământ ştie ce garanţie perfectă înseamnă cele Trei Legi, că pur şi simplu roboţii nu sunt periculoşi.

Se încruntă în jos:

– Ia grupul ăsta. Priveşte-i. Cei mai mulţi dintre ei merg prin camera de asamblare a roboţilor de dragul fricii, ca şi cum s-ar da în lanţuri la bâlci. Apoi, când intră în camera cu modelul MEC – la naiba, Peter, un model MEC ce nu va face nimic pe Pământ decât să înainteze doi paşi şi să spună: "Îmi pare bine că vă văd, domnule", să dea mâna, apoi să dea înapoi doi paşi – se trag înapoi şi mamele îşi iau copiii de mână. Cum să-i facem să gândească pe idioţii ăştia?

Bogert n-avea ce răspunde. Împreună, priviră din nou în jos, la şirul de vizitatori care treceau acum din camera calculatorului în secţia de asamblare a creierului pozitronic. Apoi plecară. După cum a reieşit, nu l-au observat pe Mortimer W. Jacobson, de şaisprezece ani, care, ca să fim drepţi, n-a dorit să facă nici un rău.

De fapt, nici măcar nu se poate spune că a fost greşeala lui Mortimer. Ziua din săptămână în care avea loc vizitarea era cunoscută de toţi lucrătorii. Toate dispozitivele din calea lor ar fi

trebuit să fie neutralizate cu grijă sau încuiate, deoarece era lipsit de raţiune să te aştepţi ca fiinţele omeneşti să reziste tentaţiei de a pune mâna pe butoane, taste şi mânere. În plus, ghidul ar fi trebuit să fie foarte atent la cei care cedau tentaţiei.

Dar în acel moment ghidul intrase în următoarea încăpere, iar Mortimer încheia şirul. Trecea pe lângă claviatura de la care se transmiteau instrucţiuni calculatorului. N-avea cum bănui că în acea clipă erau introduse planurile pentru un proiect de robot nou, pentru că altfel, fiind un băiat cuminte, nu s-ar fi atins de claviatură. N-avea de unde să ştie că, dintr-o neglijenţă aproape criminală, un tehnician nu dezactivase claviatura aceea.

Aşa că Mortimer atinse tastele la întâmplare, ca şi cum ar fi cântat la un instrument muzical.

Nu observă că o parte a benzii perforate ieşi din instrument în altă parte a încăperii – fără zgomot, cu discreţie.

Nici tehnicianul, când se întoarse, nu descoperi vreun semn că se umblase acolo. Se simţi puţin jenat când observă claviatura rămasă în funcţiune, dar nu se gândi să verifice. După câteva minute îi dispăruse până şi jena uşoară de la început şi continuă să introducă date în calculator.

Cât despre Mortimer, nici atunci, nici după aceea, n-a ştiut ce făcuse.

***

Noul model LNE era proiectat pentru minele de bor de pe centura de asteroizi. Valoarea hidrurilor de bor creştea în fiecare an, fiind materie primă pentru microreactoarele cu protoni, care constituiau blocurile de rezervă pentru producerea de energie pe navele spaţiale, iar materia primă de pe Pământ începea să se termine.

Din punct de vedere fizic, asta însemna că roboţii LNE ar fi trebuit să fie echipaţi cu ochi sensibili la liniile spectrale specifice minereurilor de bor şi cu membre adecvate pentru prelucrarea minereului în produs finit. Deşi, ca întotdeauna, principala problemă era echipamentul mental.

Primul creier pozitronic LNE era acum terminat. Era prototipul şi urma să se alăture tuturor celorlalte prototipuri din colecţia Corporaţiei. După testarea finală, vor fi fabricaţi alţi

roboţi pentru închiriere (niciodată pentru vânzare) către consorţii miniere.

Prototipul LNE era acum gata. Înalt, drept, lustruit, pe dinafară părea la fel ca oricare altul dintr-o mulţime de modele de roboţi nu foarte specializaţi.

Tehnicianul de serviciu, ghidându-se după instrucţiunile pentru testare din *Manualul de Robotică,* spuse:

– Ce mai faci?

Răspunsul indicat ar fi trebuit să fie:

– Sunt bine şi gata să mă apuc de lucru. Sper că şi dumneavoastră sunteţi bine...

... sau ceva asemănător, cu modificări neînsemnate.

Acest prim schimb de replici nu servea decât ca să arate că robotul aude, înţelege o întrebare obişnuită şi dă un răspuns obişnuit, cum s-ar aştepta oricine din partea unui robot, începând de aici, se putea trece la probleme mai complicate, care să testeze Legile şi interacţiunile lor cu bagajul de cunoştinţe al fiecărui model în parte.

Deci, tehnicianul spuse:

– Ce mai faci?

Fu izbit pe loc de vocea prototipului LNE. Nu semăna cu nici o voce de robot auzită de el până atunci (şi auzise multe). Forma silabele ca sunetele unui clopot ceresc, cu tonalitate joasă.

Atât de surprinzător a fost totul, încât de-abia după câteva secunde a auzit tehnicianul, retroactiv, silabele pe care le formaseră acele sunete celeste.

Ele erau: "Da, da, da, goo."

Robotul era tot înalt şi drept, dar îşi ridicase mâna dreaptă şi-şi vârâse un deget în gură.

Tehnicianul se holbă absolut îngrozit şi o luă la sănătoasa, închise uşa în spatele lui şi, din altă cameră, o sună de urgenţă pe dr. Susan Calvin.

***

Dr. Susan Calvin era singurul robopsiholog al Corporaţiei (şi, probabil, singurul din lume). Nu testă prea în amănunt prototipul LNE până ce nu ceru, foarte categoric, o transcriere a planurilor proiectate de computer pentru conexiunile creierului

pozitronic şi instrucţiunile înregistrate pe bandă, care le generaseră. După ce studie un timp, trimise după Bogert.

Părul ei, de un cenuşiu ca de oţel, era dat pe spate cu severitate; faţa rece, cu riduri verticale accentuate de tăietura orizontală a gurii cu buze palide şi strânse, se întoarse agitată spre el:

– Ce înseamnă asta, Peter?

Bogert studie cu uimire crescândă pasajele pe care i le arătă ea şi spuse:

– Doamne, Susan, n-are nici o noimă.

– Absolut sigur nu are. Cum a ajuns asta în instrucţiuni?

Tehnicianul de serviciu, chemat de faţă, jură cu toată sinceritatea că nu era vina lui şi că nu putea răspunde pentru asta. Calculatorul răspunse negativ la toate încercările de a găsi defecţiunea.

– Creierul pozitronic, spuse Susan Calvin gânditoare, nu poate fi îndreptat. Au fost şterse atâtea funcţiuni superioare de către aceste instrucţiuni fără sens, încât rezultatul seamănă foarte mult cu un copil de om.

Bogert păru surprins, iar Susan Calvin adoptă imediat o atitudine rece, aşa cum făcea întotdeauna la cea mai mică îndoială, exprimată sau subînţeleasă, faţă de cuvintele ei. Spuse:

– Facem toate eforturile pentru crearea unui robot cât mai asemănător cu un om, din punct de vedere mental. Eliminaţi ceea ce numim noi funcţiunile adultului şi ceea ce va rămâne, desigur, va fi un copil de om, vorbind din punct de vedere mental. De ce eşti aşa de surprins, Peter?

Prototipul LNE, care nu vădea nici un semn că înţelege vreunul din lucrurile care se petreceau în jurul lui, lunecă deodată în şezut şi începu să-şi examineze cu atenţie deosebită picioarele.

Bogert se holbă la el:

–E păcat să distrugem creatura. E o muncă frumoasă.

– S-o distrugem? zise robopsihologul cu violenţă.

– Desigur, Susan. Ce rost are lucrul ăsta? Doamne, dacă există un obiect total şi absolut nefolositor, e un robot care nu poate îndeplini o sarcină. N-o să spui că muncă e ceea ce poate face lucrul ăsta, nu?

– Nu, sigur că nu.

– Păi atunci?

Susan Calvin spuse cu încăpăţânare:

– Vreau să mai efectuez teste.

Bogert o privi nerăbdător o clipă, apoi dădu din umeri. Dacă era vreo persoană cu care n-avea rost să discuţi în contradictoriu, cu siguranţă că aceea era Susan Calvin. Roboţii erau singurii pe care îi iubea şi îndelungata colaborare cu ei, i se părea lui Bogert, o deposedase de orice aparenţă umană. Nu putea fi contrazisă, aşa cum nu te puteai contrazice cu un microreactor activat, ca să se oprească.

– Ce rost are? oftă el, apoi zise cu voce tare: Ne anunţi când sunt gata testele tale?

– Da, spuse ea. Hai, Lenny.

(LNE, gândi Bogert. Asta devine Lenny. Inevitabil.)

Susan Calvin îşi întinse o mână, dar robotul se uită doar la ea. Cu blândeţe, robopsihologul se întinse după mâna robotului şi i-o luă. Lenny se ridică încetişor în picioare (cel puţin coordonarea mecanică îi funcţiona bine). Ieşiră împreună, robotul fiind mai înalt decât femeia cu peste o jumătate de metru. Pe culoarele lungi îi urmăriră mulţi ochi curioşi.

***

Un perete din laboratorul lui Susan Calvin, cel care dădea direct în biroul ei personal, era acoperit cu o reproducere mult mărită a unei diagrame de conexiuni pozitronice. Susan Calvin o studiase preocupată aproape o lună.

Acum se gândea, urmărind cu atenţie circuitele şerpuind prin contorsiunile lor. În spatele ei, Lenny stătea pe podea, depărtându-şi şi apropiindu-şi picioarele, scâncind silabe fără sens cu un glas atât de frumos, încât puteai să asculţi neghiobiile acelea şi să fii încântat.

Susan Calvin se întoarse spre robot:

– Lenny... Lenny...

Repetă cu răbdare, până ce Lenny privi în sus, în sfârşit, şi scoase un sunet întrebător. Robopsihologul permise unui licăr de plăcere să-i traverseze iute chipul. Atenţia robotului putea fi captată în intervale din ce în ce mai scurte.

Spuse:

– Ridică mâna, Lenny. Mâna... sus. Mâna... sus.

Când spuse asta, îşi ridică propria mâna, iar şi iar.

Lenny urmări mişcarea cu ochii. Sus, jos, sus, jos. Apoi făcu un gest nereuşit cu mâna lui şi clincăni:

– Eh... uh.

– Foarte bine, Lenny, spuse Susan Calvin cu seriozitate. Încă o dată. Mâna... sus.

Cu foarte mare blândeţe, îşi întinse mâna, o prinse pe a robotului şi o ridică, o coborî:

– Mâna... sus. Mâna... sus.

Din biroul ei o întrerupse un strigăt:

– Susan?

Calvin se opri, strângându-şi buzele:

– Ce vrei, Alfred?

Directorul pentru cercetare intră şi privi la diagrama de pe perete şi la robot:

– Tot cu asta?

– Da, lucrez.

– Păi, ştii, Susan...

Scoase o ţigară de foi, o fixă îndelung şi vru să o muşte de la un capăt. Ochii lui întâlniră privirea severă şi dezaprobatoare a femeii. Dădu ţigara la o parte şi începu:

– Ei bine, Susan, ştii, acum este în fabricaţie modelul LNE.

– Am auzit. Doreşti de la mine ceva în legătura cu asta?

– Nu-u. Totuşi, simplul fapt că este în fabricaţie şi că se descurcă bine înseamnă că lucrul cu acest specimen cârpăcit n-are rost. N-ar trebui dat la fiare vechi?

– Pe scurt, Alfred, te deranjează că îmi pierd timpul meu atât de preţios. Simte-te uşurat. Timpul meu nu se pierde. Eu *lucrez* cu acest robot.

– Dar munca asta n-are nici un sens.

– Eu judec ista, Alfred.

Vocea îi era ameninţător de liniştită şi Lanning gândi că e mai înţelept să schimbe tactica.

– Îmi spui şi mie ce sens are? De exemplu, ce faci chiar acum cu el?

– Încerc să-l fac să ridice mâna la comandă. Încerc să-l fac să imite sunetul cuvântului.

Ca şi cum ar fi înţeles, Lenny spuse: "Eh... uh" şi-şi ridică mâna, fluturând-o.

Lanning dădu din cap:

– Vocea asta e uimitoare. Cum se face?

Susan Calvin spuse:

– Nu prea ştiu. Transmiterul lui e normal. Sunt sigură că ar putea vorbi normal. Totuşi, n-o face; vorbeşte aşa ca urmare a unui fapt petrecut în conexiunile lui pozitronice, pe care nu l-am descoperit încă.

– Păi descoperă-l, pentru numele lui Dumnezeu. Vorbirea asta poate fi folositoare.

– A, deci există un posibil folos în studiile mele pe Lenny?

Lanning dădu din umeri încurcat:

– Ei bine, e un fapt minor.

– Atunci, îmi pare rău că nu vezi faptele mari, care sunt mult mai importante, spuse Susan Calvin cu asprime, dar asta nu-i vina mea. Acum, pleacă, te rog, Alfred, şi lasă-mă să-mi continui munca.

***

Lanning îşi aprinse în sfârşit ţigara de foi, în biroul lui Bogert. Spuse:

– Femeia asta e din zi în zi mai ciudată.

Bogert înţelese perfect. În Corporaţia de Roboţi şi Oameni Mecanici din Statele Unite nu era decât "o femeie". El zise:

– Tot se mai căzneşte cu pseudorobotul ăla... cu Lenny?

– Încearcă să-i facă să vorbească, pe cuvântul meu.

Bogert dădu din umeri:

– Asta scoate în evidenţă problemele companiei. Adică, obţinerea de personal calificat pentru cercetare. Dacă am avea alt robopsiholog, am putea-o pensiona pe Susan. Întâmplător, cred că şedinţa directorilor, planificată pentru mâine, are drept scop problema angajărilor.

Lanning încuviinţă din cap şi-şi privi ţigara ca şi cum n-ar fi fost bună:

– Da. Calitate, nu cantitate. Am ridicat salariile până ce a venit un val de candidaţi... care sunt interesaţi mai ales de bani. Şiretlicul este să-i luăm pe cei care sunt interesaţi mai ales de robotică... aşa ca Susan Calvin.

– Drace, nu. Nu ca ea.

– Ei bine, nu ca ea personal. Dar trebuie să recunoşti, Peter, că ea are o idee fixă despre roboţi. Nimic altceva n-o

interesează în viaţă.

– Ştiu. Şi exact asta e ceea ce o face atât de insuportabilă.

Lanning dădu din cap. Nici el nu mai ştia de câte ori şi-ar fi vândut sufletul ca să o concedieze pe Susan. Nu mai ştia nici cu câte milioane de dolari salvase ea compania, din când în când. Era într-adevăr o femeie indispensabilă şi va rămâne aşa până la moarte... sau până ce vor putea ei rezolva problema de a găsi bărbaţi şi femei de calibrul ei, interesaţi de cercetarea în robotică.

– Cred că vom renunţa la treaba cu vizitarea, spuse Lanning.

Peter dădu din umeri:

– Cum vrei. Dar între timp, serios vorbind, ce facem cu Susan? Poate s-o lungească la infinit cu Lenny. Ştii cum e când are ceea ce numeşte ea o problemă interesantă.

– Ce *putem* face? spuse Lanning. Dacă devenim prea nerăbdători s-o înlăturăm, va rămâne din încăpăţânare feminină, în ultimă instanţă, n-o putem obliga să facă nimic.

Matematicianul cel brunet zâmbi:

– N-aş folosi niciodată adjectivul "feminin" pentru vreo parte din corpul ei.

– Bine, spuse Lanning supărăcios. Cel puţin, asta nu face nimănui nici un rău.

De fapt, acesta era singurul aspect asupra căruia se înşela.

Semnalul de alarmă provoacă întotdeauna tensiune în orice întreprindere industrială mare. Astfel de semnale sunaseră în istoria Corporaţiei de multe ori – pentru foc, inundaţie, răscoală şi insurecţie.

Un singur lucru nu se întâmplase niciodată. Nu sunase niciodată semnalul special care indica "Robot scăpat de sub control". Nu se aştepta nimeni ca el să sune. Era instalat doar la insistenţa guvernului. ("La naiba cu complexul lui Frankenstein", bombănea Lanning, în rarele ocazii când se gândea la asta.)

Acum, în sfârşit, sirena suna şi tăcea la intervale de zece secunde şi, practic, nici un lucrător, începând de la Preşedintele Consiliului Director, până la cel mai nou-angajat ajutor de portar, nu recunoscu semnificaţia ciudatului sunet, timp de câteva secunde. După ce trecură aceste secunde, avu loc o

deplasare masivă de paznici înarmaţi şi personal medical spre zona de pericol indicată şi activitatea companiei paraliză.

Charles Randow, tehnician de calculatoare, a fost dus la spital cu un braţ rupt. Alte pagube n-au fost. Alte pagube fizice.

– Dar daunele morale, răcni Lanning, sunt inestimabile.

Susan Calvin îl înfruntă cu un calm criminal:

– Să nu te atingi de Lenny. Să nu te atingi. Înţelegi?

– *Tu* înţelegi, Susan? Creatura asta a lovit o fiinţă omenească. A încălcat Prima Lege. Nu ştii ce e Prima Lege?

– Să nu te atingi de Lenny.

– Pentru Dumnezeu, Susan, trebuie să-ţi spun *ţie* de Prima Lege? *Un robot nu poate face rău unei fiinţe umane sau, prin neintervenţie, să permită ca unei fiinţe umane să i se facă rău.* Poziţia noastră depinde în întregime de respectarea cu stricteţe a Primei Legi de către roboţii de toate tipurile. Dacă publicul va auzi, şi va auzi, că a existat o excepţie, chiar una singură, s-ar putea să fim siliţi să închidem totul. Singura noastră şansă de supravieţuire ar fi să anunţăm imediat că robotul în cauză a fost distrus, să explicăm împrejurările şi să sperăm că publicul poate fi convins că nu se va mai întâmpla niciodată aşa ceva.

– Aş vrea să aflu exact ce s-a întâmplat, spuse Susan Calvin. Nu eram de faţă şi aş vrea să ştiu exact ce făcea tinerelul Randow în laboratoarele mele, fără permisiunea mea.

– Lucrul important care s-a petrecut e clar, spuse Lanning. Robotul tău l-a lovit pe Randow şi prostul naibii a apăsat pe butonul "Robot scăpat de sub control" şi de aici a pornit toată tevatura. Dar robotul tău l-a lovit şi a provocat daune de talia unui braţ rupt. Adevărul e că Lenny al tău este atât de deformat, încât încalcă Prima Lege şi trebuie distrus.

– *Nu* încalcă Prima Lege. Am studiat conexiunile lui cerebrale şi ştiu că n-o încalcă.

– Atunci cum de-a putut lovi un om?

Disperarea îl făcea sarcastic:

– Întreabă-l pe Lenny. Sunt sigur că l-ai învăţat să vorbească până acum.

Obrajii lui Susan Calvin se făcură de un roz palid. Ea spuse:

– Prefer să întreb victima. Şi vreau ca în lipsa mea, Alfred, birourile mele să fie închise şi sigilate, cu Lenny înăuntru. Vreau

să nu se apropie nimeni de el. Dacă i se întâmplă vreun rău când sunt plecată, compania asta n-o să mă mai vadă, cu nici un preţ.

– Vei fi de acord cu distrugerea lui, dacă a încălcat Prima Lege?

– Da, spuse Susan Calvin, pentru că ştiu că n-a încălcat-o.

***

Charles Randow stătea în pat cu braţul pus în ghips. Suferinţa lui cea mare era provocată de şocul acelor câteva secunde în care a crezut că un robot înainta spre el cu gânduri criminale în mintea lui pozitronică. Nici o altă fiinţă umană nu mai avusese vreodată motiv să se teamă de un rău făcut direct de un robot, cum avusese el atunci. Avusese o experienţă unică.

Acum lângă el stăteau Susan Calvin şi Alfred Lanning; Peter Bogert, care îi întâlnise pe drum, era cu ei. Medicii şi surorile fuseseră îndepărtaţi.

Susan spuse:

– Ei... ce s-a întâmplat?

Randow era intimidat. Bombăni:

– Creatura m-a lovit în braţ. Venea spre mine.

Calvin spuse:

– Ia povestea de la început. Ce făceai în laboratorul meu fără autorizaţie?

Tânărul tehnician înghiţi în sec, iar mărul lui Adam săltă vizibil în gâtlejul lui subţire. Avea pometţi înalţi şi era anormal de palid. Spuse:

– Toţi ştiam de robotul dumneavoastră. Se spune că-l învăţaţi să vorbească precum un instrument muzical. Se făceau pariuri, dacă vorbeşte sau nu. Unii spuneau... hm... că aţi putea învăţa şi stâlpul porţii să vorbească.

– Presupun, spuse Susan Calvin cu răceală, că ăsta vrea să fie un compliment. Ce-avea asta de-a face cu dumneata?

– Trebuia să intru şi să aranjez treaba... să văd dacă vorbeşte, ştiţi dumneavoastră. Am şterpelit o cheie de la sediul dumneavoastră şi am aşteptat până aţi plecat şi am intrat. Am tras la sorţi cine să facă asta. Eu am pierdut.

– Apoi?

– Am încercat să-l fac să vorbească şi el m-a lovit.

– Cum adică, ai încercat să-l faci să vorbească? Cum ai încercat?

– I-am... i-am pus întrebări, dar nu spunea nimic şi a trebuit să-i dau un ghiont, aşa că am... ţipat la el, şi...

– Şi?

Urmă o pauză lungă. Sub privirea fixă şi neşovăitoare a lui Susan Calvin, în cele din urmă Randow spuse:

– Am încercat să-l sperii, ca să spună ceva.

Adăugă, justificându-se:

– A trebuit să-i dau un ghiont.

– Cum ai încercat să-l sperii?

– M-am prefăcut că-i dau un pumn.

– Şi ţi-a dat braţul la o parte?

– Mi-a *lovit* braţul.

– Foarte bine. Asta-i tot, spuse ea şi apoi, către Lanning şi Bogert: Haideţi, domnilor.

În pragul uşii se întoarse din nou către Randow:

– Dacă te mai interesează, pot rezolva cu pariurile. Lenny poate pronunţa foarte bine câteva cuvinte.

***

N-au spus nimic, până ce nu au ajuns în biroul lui Susan Calvin. Pereţii acestuia erau plini cu cărţi, unele scrise chiar de ea. Purtau amprenta personalităţii ei reci, exagerat de ordonate. Avea un singur scaun şi ea se aşeză. Lanning şi Bogert rămaseră în picioare. Ea spuse:

– Lenny s-a apărat doar. Aceasta este a Treia Lege: *Un robot trebuie să-şi apere propria existenţă.*

– *Cu excepţia cazurilor,* spuse Lanning cu violenţă, *când contrazice Prima sau a Doua Lege.* Termină citatul! Lenny n-avea nici un drept să se apere în nici un fel cu preţul vătămării, chiar minore, a unei fiinţe umane.

– Şi nici n-a făcut-o *cu bună ştiinţă,* i-o întoarse Calvin scurt. Lenny are creierul nedezvoltat. N-avea de unde să-şi cunoască puterea sau slăbiciunea oamenilor. Când a dat la o parte braţul ameninţător al unei fiinţe umane, nu putea şti că osul se va rupe. În termeni umani, nici o învinovăţire nu poate fi adusă unui individ care într-adevăr nu poate face diferenţa între bine şi rău.

Bogert o întrerupse liniştitor:

– Susan, noi nu învinovăţim. *Noi* înţelegem că Lenny este ca un copil, omeneşte vorbind, şi nu-l condamnăm. Dar publicul o va face. Corporaţia se va închide.

– Ba dimpotrivă. Dacă ai avea minte măcar cât un purice, Peter, ai înţelege că ăsta e prilejul pe care îl aşteaptă Corporaţia. Asta îi va rezolva problemele.

Lanning îşi coborî sprâncenele albe şi spuse încet:

– Ce probleme, Susan?

– Oare Corporaţia nu e interesată să menţină personalul de cercetare la actualul – Doamne ajută – nivel înalt?

– Bineînţeles.

– Păi, ce oferiţi viitorilor cercetători? Emoţii? Noutate? Fiorul de a sonda necunoscutul? Nu! Le oferiţi salarii şi rezolvarea tuturor problemelor.

– Ce vrei să spui, a tuturor problemelor? spuse Bogert.

– Există vreo problemă? i-o întoarse Susan Calvin. Ce fel de roboţi fabricăm? Roboţi perfect realizaţi, apţi pentru sarcinile lor. O industrie ne spune ce-i trebuie; un calculator proiectează creierul; maşinile construiesc robotul şi gata, iată-l întreg-întreguţ. Peter, acum câtva timp m-ai întrebat, referindu-te la Lenny, la ce e bun. La ce bun, ai zis tu, un robot care n-a fost proiectat pentru nici o sarcină? Acum te întreb eu: la ce bun un robot proiectat pentru o singură sarcină? Ne învârtim pe loc. Modelele LNE exploatează minele de bor. Dacă este nevoie de beriliu, ele sunt inutile. Dacă tehnologia borului intră într-o etapă nouă, ele devin inutile. O fiinţă umană proiectată astfel ar fi subumană. Un robot proiectat astfel este subrobot.

– Vrei un robot multilateral? întrebă Lanning, nevenindu-i să creadă.

– De ce nu? întrebă robopsihologul. De ce nu? Mi s-a dat un robot cu un creier aproape în totalitate iresponsabil. L-am educat şi tu, Alfred, mă întrebi ce rost are asta. Poate foarte puţin rost, în ceea ce-l priveşte pe Lenny, dat fiindcă niciodată nu va evolua peste nivelul de cinci ani pe scara umană. Dar ce rost are în general? Foarte mare, dacă te gândeşti la un studiu al problemei abstracte de a *învăţa cum să educi un robot.* Am aflat moduri de scurtcircuitare a conexiunilor învecinate, pentru a crea altele. Mai multe studii vor dezvolta tehnici mai bune, mai subtile şi mai eficiente.

Ei bine? Să presupunem că începeţi cu un creier pozitronic înzestrat cu toate conexiunile de bază trasate cu grijă, dar fără nici una secundară. Să presupunem că atunci începeţi să le creaţi pe cele secundare. Veţi putea vinde roboţi proiectaţi pentru învăţare; roboţi care pot fi modelaţi pentru o sarcină şi apoi pentru alta, dacă trebuie. Roboţii vor deveni la fel de multilaterali precum fiinţele umane. *Roboţii pot învăţa!*

Se holbară la ea. Ea spuse, nerăbdătoare:

– Tot nu înţelegi, nu-i aşa?

– Înţeleg ce spui, zise Lanning.

– Nu înţelegeţi că, având un domeniu complet nou de cercetare şi trebuind să dezvoltăm tehnici absolut noi, cu o zonă complet necunoscută de clarificat, tinerii vor simţi îndemnul să intre în robotică? Încercaţi şi vedeţi.

– Permite-mi să atrag atenţia, spuse Bogert mieros, că e periculos. Dacă începem cu roboţi ignoranţi ca Lenny, nimeni nu va mai avea vreodată încredere în Prima Lege... exact aşa cum s-a întâmplat în cazul lui Lenny.

– Exact. Faceţi publicitate cazului.

– Să-l facem publicitate?!

– Desigur. Împărtăşiţi tuturor pericolul. Explicaţi că veţi înfiinţa un nou institut de cercetări pe Lună, dacă populaţia Pământului nu e de acord cu asemenea lucruri pe Pământ, dar subliniaţi pericolul pentru candidaţii posibili, neapărat.

– De ce, pentru numele lui Dumnezeu? spuse Lanning.

– Deoarece grăuntele de pericol va spori farmecul. Credeţi că în tehnologia nucleară nu există nici un pericol şi în aeronautică nici un risc? V-a păcălit cumva chiar momeala voastră cu securitatea absolută? V-a stimulat complexul lui Frankenstein, pe care îl dispreţuiţi atât de mult toţi? Atunci încercaţi altceva, ceva care a mers în alte domenii.

La uşa care ducea spre laboratoarele personale ale lui Calvin se auzi ceva. Era Lenny cu vocea lui de clopoţel.

Robopsihologul se întrerupse imediat, ascultând. Spuse:

– Scuzaţi-mă. Cred că mă cheamă Lenny.

– Poate să te cheme? spuse Lanning.

– Am spus că am reuşit să-l învăţ câteva cuvinte.

Merse spre uşă, puţin tulburată:

– Dacă doriţi să mă aşteptaţi...

O urmăriră ieşind şi o clipă se lăsă liniştea. Apoi Lanning

zise:

– Crezi că are vreun sens ce spune ea, Peter?

– S-ar putea, Alfred, spuse Bogert. S-ar putea. Pentru noi e suficient să ridicăm problema la şedinţa directorilor şi să vedem ce spun ei. La urma urmei, *într-adevăr* s-a dus dracului tot. Un robot a vătămat o fiinţă umană şi faptul e cunoscut în public. Aşa cum spune Susan, am putea încerca să întoarcem totul în avantajul nostru. Desigur, n-am încredere în motivele ei referitoare la asta.

– Cum adică?

– Chiar dacă tot ce-a spus ea e perfect adevărat, în ceea ce o priveşte este numai raţionament. Motivul ei în toată afacerea este dorinţa de a păstra acest robot. Dacă am presa-o – şi matematicianul zâmbi din cauza înţelesului literal absurd al expresiei – ar spune că asta înseamnă continuarea tehnicilor de studiu pentru educarea roboţilor, dar eu cred că a găsit o altă întrebuinţare pentru Lenny. Una nemaiîntâlnită care, dintre toate femeile, i s-ar potrivi numai lui Susan.

– Nu înţeleg unde baţi.

Bogert spuse:

– Ai auzit ce spunea robotul?

– Păi, nu prea... începu Lanning, când uşa se deschise brusc şi cei doi bărbaţi se opriră din discuţie imediat.

Susan Calvin intră din nou, privind în jur nesigură:

– A văzut vreunul din voi... Sunt sigură că e pe undeva, pe aici... Oh, iat-o.

Fugi spre un colţ al bibliotecii şi luă un obiect făcut dintr-o ţesătură complicată de metal, în formă de haltere cu găuri, iar în fiecare gaură erau diverse bucăţi de metal, prea mari ca să iasă prin ţesătură.

Când îl luă, bucăţile metalice dinăuntru se mişcară şi se ciocniră una de alta, scoţând un clinchet plăcut. Lui Lanning îi trecu prin cap că obiectul era un fel de versiune pentru robot a unei jucării pentru copii mici.

Când Susan Calvin deschise din nou uşa, dinăuntru se auzi iar vocea de clopot a lui Lenny. De data asta, Lanning îl auzi clar spunând vorbele pe care le învăţase de la Susan Calvin.

În cuvinte care sunau ca un clopoţel din ceruri, zicea:

– Mămico, vreau la tine. Vreau la tine, mămico.

Iar paşii lui Susan Calvin se auziră alergând iute pe podeaua laboratorului, spre singurul fel de copil pe care ea l-ar fi putut avea sau iubi vreodată.

MEMORIE INTERZISĂ

[din volumul de povestiri „Vântul schimbării” – The Winds of Change and Other Stories]

1

Problema cea mai mare pe care John Heath o avea – şi pe care tânărul n-o recunoştea decât faţă de sine însuşi – era mediocritatea sa absolută. Bietul om era convins că aşa stăteau lucrurile şi, colac peste pupăză, se temea că şi Susan intuia realitatea.

Aceasta însemna că n-avea să lase nimic în urma sa; n-avea să fie promovat în cadrul Companiei farmaceutice Quantum, unde ocupa funcţia de şef de birou; n-avea să ajungă niciodată în vârful piramidei, nici la Quantum, nici în altă parte, presupunând că şi-ar fi găsit o altă slujbă.

A oftat în sinea lui. Peste numai două săptămâni urma să se însoare şi, de dragul logodnicei sale, ar fi vrut să fie capabil să urce pe scara socială. O iubea la nebunie şi voia să strălucească în ochii ei. Pe de altă parte, pentru un tânăr, însăşi căsătoria atrăgea după sine o doză de mediocritate.

Susan Collins l-a privit cu dragoste. În fond, de ce n-ar fi făcut-o? John era destul de chipeş, inteligent şi iubitor, şi, în ciuda faptului că inteligenţa lui nu era neapărat fascinantă, cel puţin nu o călca pe nervi cu o extravaganţă de care alţii făceau atâta caz.

I-a potrivit perna pe care i-o pusese când el se aşezase în fotoliu, i-a întins paharul şi a aşteptat răbdătoare până ce el l-a apucat bine.

– Vezi, fac exerciţii, a zâmbit ea. Vreau să fiu o soţie pricepută.

– Eu sunt cel care o să aibă mai multă bătaie de cap în această privinţă, Sue, a răspuns John, sorbind din băutură. Câştigi mai bine decât mine...

– Oricum, când ne vom căsători, toţi banii vor merge în acelaşi buzunar, a ciripit fata veselă. Vom înfiinţa firma "Johnny & Sue", cu un singur registru de socoteli.

– Tu o să faci contabilitatea, a murmurat tânărul cu deznădejde. Sunt sigur că eu aş greşi prea mult...

– Asta numai fiindcă te autosugestionezi. Când vin prietenii tăi?

– Pe la nouă, cred. Sau nouă şi jumătate. Dar să ştii că nu sunt tocmai prieteni, ci doar colegi de la laboratoarele Quantum.

– Şi eşti sigur că nu aşteaptă să le pun masa?

– Bineînţeles. Chiar ei mi-au repetat că vin după masă. Avem de discutat afaceri.

Susan l-a privit intrigată.

– Nu mi-ai spus până acum!

– Ce nu ţi-am spus?

– Că aveţi de discutat afaceri. Eşti sigur?

John era dezorientat. Efortul de a-şi aminti *exact* ce spusese îi provoca întotdeauna o stare de confuzie.

– Ba ţi-am spus. Cel puţin, aşa cred...

Susan l-a măsurat cu o exasperare vădit ironică, la fel cum te uiţi la un căţeluş care nu ştie că s-a murdărit pe lăbuţe.

– Dacă ai gândi cu adevărat ori de câte ori spui "cred", n-ai mai fi atât de dezorientat, l-a mustrat ea cu duioşie. Dă-ţi seama, *n-are cum* să fie vorba de afaceri. Dacă ar fi aşa, de ce n-aţi discutat la serviciu?

– E ceva confidenţial, a lămurit-o John. N-am vrut să vorbim despre asta la serviciu şi nici măcar acasă la mine.

– Şi atunci, de ce aici?

– Eu le-am propus. Mi-am zis că ar fi mai bine să fii şi tu de faţă. De-acum încolo, toţi vor trebui să trateze cu firma "Johnny & Sue", nu-i aşa?

– Depinde cât e de confidenţial. Nu ţi-au făcut nici o aluzie?

– Nu, dar n-am nimic de pierdut dacă stau de vorbă cu ei. Poate că mă ajută la promovare.

– Dar de ce te-au ales tocmai pe tine? s-a mirat fata.

– Şi, mă rog, de ce nu? a ripostat John jignit.

– Păi, în mod normal, unui angajat cu funcţia ta nu i se dezvăluie chiar toate secretele companiei şi...

Interfonul a întrerupt-o în plină replică. Susan s-a repezit să răspundă, apoi a anunţat:

– Au venit!

2

Erau doi. Unul dintre ei se numea Boris Kupfer, şi John mai discutase cu el în câteva rânduri. Era un bărbat masiv şi agitat, cu o barbă scurtă şi ţepoasă, care bătea în albastru.

Celălalt era David Anderson, un individ mai scund şi mult mai liniştit, cu ochi vioi, pe care-i mişca în toate părţile, pentru a nu pierde nimic din ceea ce se petrecea în juru-i.

– Susan, a început John, puţin nesigur, încă ţinând uşa deschisă, aceştia sunt doi colegi de-ai mei: Boris...

Hop! Dăduse peste un gol în memorie, unul dintre multele pe care le poseda.

– Boris Kupfer, l-a completat uriaşul morocănos, zdrăngănindu-şi mărunţişul în buzunar. Iar dumnealui e David Anderson. Vă mulţumim pentru amabilitate, domnişoară...

– Susan Collins, a răspuns fata.

– Aţi fost foarte amabilă că ne-aţi pus apartamentul la dispoziţie. Vă cerem scuze că vă răpim din timp şi că vă încălcăm intimitatea în felul acesta, iar dacă ne-aţi putea lăsa singuri v-am fi şi mai recunoscători.

Susan l-a privit pe uriaş cu un aer extrem de serios.

– Vreţi să plec la un film sau ajunge dacă mă duc în cealaltă cameră?

– Ar fi minunat dacă aţi merge în vizită la o prietenă...

– Nu! a rostit ea ferm.

– Desigur, sunteţi stăpână pe timpul dumneavoastră. Duceţi-vă la film, dacă vă place.

– Când am zis "nu", m-am referit la faptul că nu intenţionez să plec din casă. Vreau să ştiu despre ce este vorba.

Pentru câteva clipe, Kupfer s-a arătat descumpănit. Într-un târziu, s-a întors spre Anderson, ca şi cum ar fi dorit să-i ceară părerea, apoi a spus:

– Domnişoară, este vorba de ceva confidenţial. Presupun că domnul Heath v-a explicat asta...

Vizibil jenat, John a dat să-i confirme spusele:

– Da, sigur, i-am explicat. Susan înţelege că...

– Susan, l-a întrerupt fata, nu înţelege şi n-are de gând să înţeleagă, pentru că nu i s-a explicat că trebuie să plece de acasă. Acesta este apartamentul meu, iar Johnny şi cu mine ne vom căsători peste două săptămâni. Împreună formăm firma

"Johnny & Sue", aşa că trebuie să discutaţi cu amândoi.

Pentru prima dată, Anderson a intervenit în discuţie. Avea o voce surprinzător de gravă şi de egală, de parcă ar fi fost dată cu ceară.

– Boris, tânăra are dreptate. Ca viitoare soţie a domnului Heath, e direct interesată de propunerea noastră şi nu cred că ar fi bine să nu ţinem cont de dânsa. Dacă mă gândesc bine, chiar aş împiedica-o să plece, în caz că ar avea de gând s-o facă.

– Excelent, domnilor, a zâmbit Susan. Vă invit să beţi ceva. Putem începe imediat!

Cei doi s-au aşezat în fotolii, puţin încordaţi, au sorbit din pahare, apoi Kupfer a deschis discuţia:

– Heath, presupun că nu ştii prea multe despre programul companiei noastre în privinţa substanţelor cerebro-chimice.

– Nu, nu ştiu nimic, a recunoscut John stânjenit de propria-i ignoranţă.

– Nici n-ar trebui, a intervenit Anderson.

– Uite cum stau lucrurile, a continuat Kupfer, aruncând spre fată o privire oarecum îngrijorată.

– Te rog, fără detalii tehnice! i-a şoptit Anderson.

Uriaşul s-a înroşit abia perceptibil, apoi s-a grăbit să înceapă seria explicaţiilor:

– Fără să intru în detalii tehnice, trebuie să-ţi spun că firma noastră are un proiect ce vizează fabricarea de produse cerebro-chimice, adică substanţe care afectează creierul, după cum sugerează şi numele lor. Mai precis, ele modifică funcţiile superioare ale creierului.

– Cred că e un proiect foarte complicat, a intervenit Susan pe un ton calm.

– Întocmai. Creierul mamiferelor are sute de varietăţi moleculare caracteristice, pe care nu le găsim altundeva. Acestea au rolul de a regla activitatea cerebrală, inclusiv ceea ce noi obişnuim să înţelegem prin viaţă intelectuală. Proiectul respectiv este strict secret, de aceea domnul Anderson m-a rugat să nu dau detalii tehnice. Totuşi, trebuie să vă dezvălui anumite aspecte: de pildă, am făcut mai multe experienţe pe animale, dar am ajuns într-un punct mort. Dacă nu încercăm produsul pe oameni, nu vom avea niciodată dovada certă a eficienţei sale.

– Atunci de ce n-o faceţi? a întrebat Susan. Ce vă împiedică?

– Reacţia opiniei publice, dacă, din întâmplare, lucrurile nu vor merge cum ar trebui.

– Folosiţi voluntari!

– N-are rost. Laboratoarele Quantum nu-şi pot permite luxul de a da piept cu o publicitate negativă, în caz de eşec.

– Să înţeleg că lucraţi pe cont propriu? s-a mirat fata, măsurându-i ironic din priviri.

Anderson a ridicat o mână, oprindu-l pe Kupfer, care tocmai se pregătea să răspundă.

– Tânără domnişoară, a spus el apoi, întorcându-se spre Susan, permiteţi-mi să vă explic pe scurt cum stau lucrurile, ca să înlăturăm această confruntare verbală. Dacă proiectul reuşeşte, răsplata va fi imensă. În schimb, dacă vom da greş, Quantum ne va concedia, iar cariera noastră va fi terminată. E firesc să ne întrebaţi de ce suntem dispuşi să ne asumăm un astfel de risc, iar noi vă vom răspunde că nu credem în existenţa respectivului risc. Suntem destul de siguri că vom reuşi şi avem ferma convingere că nu vom pune în pericol viaţa nimănui. Corporaţia nu vrea şi nu poate să-şi încerce norocul; în schimb, noi suntem gata s-o facem. Şi acum, Kupfer, eşti liber să continui!

– Dispunem de o substanţă care acţionează asupra memoriei, şi-a reluat uriaşul expunerea. A avut efecte spectaculoase în cazul tuturor animalelor pe care am experimentat-o. Capacitatea lor de a învăţa s-a îmbunătăţit uimitor. Nu văd de ce oamenii ar reacţiona diferit...

– Pare foarte interesant, a murmurat John.

– Este cu adevărat fascinant, l-a completat Kupfer. Memoria nu se îmbunătăţeşte doar prin găsirea unei căi care să permită înmagazinarea mai multor informaţii. Toate cercetările noastre demonstrează că, în permanenţă, creierul înregistrează un număr aproape nelimitat de informaţii. Dificultatea constă în încercarea de a ni le aminti. De câte ori n-aţi simţit că vă stă un nume pe limbă şi totuşi nu reuşeaţi să-l rostiţi? De câte ori nu v-aţi găsit în situaţia de a nu fi în stare să vă extrageţi din memorie un lucru pe care în mod sigur îl cunoşteaţi, pentru ca două ore mai târziu, într-un context total diferit, să vi-l amintiţi perfect? Ce zici, David, am prezentat situaţia corect?

– Da, a răspuns Anderson. După părerea noastră, amintirea este inhibată dintr-un motiv simplu: creierul mamiferelor s-a dezvoltat peste nevoile reale, prin formarea unui sistem de stocare perfect. Un mamifer înmagazinează mult mai multe informaţii decât are nevoie cu adevărat şi decât e capabil să utilizeze, iar dacă şi le-ar putea aduce aminte pe toate în acelaşi timp, nu ar fi în stare să facă o selecţie rapidă, care să-i permită să reacţioneze prompt într-o situaţie dată. Amintirea e inhibată pentru a permite informaţiilor să iasă la iveală din magazia memoriei în cantităţi rezonabile, ce pot fi manipulate şi care sunt potrivite cu situaţia respectivă, astfel încât acestea să izbutească să estompeze toate celelalte date lipsite de interes. În creier, există o substanţă chimică specifică, ce acţionează ca un inhibitor al memoriei. Noi am obţinut un preparat capabil s-o neutralizeze, pe care l-am denumit dezinhibitor. Din constatările noastre, reiese că acesta nu are efecte dăunătoare.

Pe Susan a pufnit-o râsul.

– Acum am înţeles ce vreţi de la noi, a hohotit ea. Puteţi pleca, domnilor! Adineaori, spuneaţi că amintirea e inhibată tocmai pentru a le permite mamiferelor să reacţioneze cum trebuie, iar acum susţineţi că dezinhibatorul nu dăunează cu nimic. E clar că, sub influenţa lui, mamiferele se vor comporta nepotrivit; n-ar fi exclus chiar să nu mai fie în stare să reacţioneze în nici un fel. Şi dumneavoastră aţi venit aici să ne propuneţi ca Johnny să devină un soi de cobai, ca să vedeţi dacă intră sau nu într-o stare de nemişcare catatonică…

Anderson a sărit în picioare, iar colţurile buzelor au început să-i tremure nervos; după aceea, a făcut câţiva paşi mari prin cameră, ca un leu în cuşcă, şi într-un târziu s-a întors spre cei doi tineri.

– În primul rând, domnişoară, substanţa se administrează într-o anumită doză, a vorbit el, încercând să rămână calm. V-am explicat că am făcut numeroase experienţe pe animale şi că toate au început să înveţe mai repede. Nu am eliminat complet inhibitorul, ci numai l-am suprimat în parte. În al doilea rând, avem motive să credem că omul se poate descurca perfect în lipsa totală a inhibitorului. Creierul uman e mult mai mare decât al oricărui alt mamifer pe care am efectuat teste şi, în plus, ştim cu toţii că el are incomparabila capacitate de a emite gânduri

abstracte. Este un creier parcă anume conceput pentru o rememorare perfectă, dar forţele oarbe ale evoluţiei nu au fost în stare să suprime substanţa inhibitoare, care, la urma urmei, era destinată animalelor inferioare, acestea transmiţându-ne-o, ca pe o nefastă moştenire.

– Sunteţi siguri? a întrebat John.

– *N-ai cum* să fii sigur! I-a repezit Susan.

– Suntem siguri, a intervenit Kupfer, dar avem nevoie de o dovadă ca să-i convingem pe ceilalţi. De aceea, trebuie să testăm substanţa pe un om.

– Adică pe John, a mârâit Susan.

– Da.

– În felul acesta, ajungem la întrebarea de fond. De ce tocmai John?

– Păi, a început Kupfer precaut, scărpinându-se în cap, avem nevoie de o persoană ale cărei şanse de reuşită să fie cât mai mari, iar efectul obţinut trebuie să fie evident în ochii tuturor. Nu avem nevoie de cineva cu capacitate mentală atât de scăzută încât să fim obligaţi să-i administrăm doze mari, şi nici de o persoană foarte inteligentă, la care efectul să nu fie destul de vizibil. O persoană mediocră ar fi cea mai potrivită. Din fericire, deţinem profilele fizice şi psihologice ale angajaţilor noştri. După o examinare atentă a tuturor datelor, am ajuns la concluzia că domnul Heath este cel mai potrivit pentru acest experiment.

– Vreţi să spuneţi că reprezintă mediocritatea absolută? a întrebat Susan.

John a simţit cum îi îngheaţă sângele în vine, la auzul expresiei pe care credea că numai el o întrebuinţează şi care constituia secretul său cel mai ruşinos.

– Ei, haide, Susan! a încercat el să protesteze.

– Exact! a confirmat Kupfer, neluându-l în seamă. Mediocritatea absolută.

– Şi dacă face tratamentul, Pretindeţi că n-o să mai fie aşa?

Buzele lui Anderson s-au întins, schiţând un zâmbet trist.

– Întocmai. Cel puţin, aşa ar trebui să se întâmple. Iată ceva la care merită să vă gândiţi serios, mai ales că urmează să vă căsătoriţi în curând. În situaţia actuală, nu se întrevăd şanse de avansare la Quantum, pentru că, deşi domnul Heath e un

angajat de încredere, reprezintă totuşi acea mediocritate absolută. Dacă acceptă să-i fie administrat dezinhibitorul, va deveni o persoană remarcabilă şi va fi promovat rapid. Gândiţi-vă ce ar însemna asta pentru firma dumneavoastră...

– Ce ar avea firma de pierdut? a întrebat Sue, cu un aer mohorât.

– Vă repet, nu există nici un risc! a insistat Anderson. Este vorba de o doză mică pe care i-o vom administra mâine. Fiind duminică, nu ne va deranja nimeni şi vom avea posibilitatea să-l ţinem sub observaţie câteva ore. Suntem siguri că totul va merge bine. Dacă v-am putea arăta cât de minuţioase au fost cercetările noastre şi cât de complete explorările privind eventualele efecte secundare...

– Experienţele au fost făcute pe animale, i-a amintit Susan, tăindu-i din aplomb.

A fost rândul lui John s-o întrerupă.

– Sue, numai eu voi hotărî dacă voi accepta sau nu, a spus el încordat. M-am săturat până peste cap să fiu considerat mediocritatea întruchipată. Merită să risc, dacă pot scăpa de ea.

– Johnny, nu te grăbi!

– Mă gândesc la firma noastră, Sue. Vreau să-mi aduc şi eu contribuţia la prosperitatea ei.

– Gândeşte-te, prietene, dar nu pierde vremea! I-a îndemnat Anderson. Vă lăsăm două copii ale unei înţelegeri scrise, pe care vă rog să le studiaţi şi să le semnaţi. De asemenea, vă implor să nu arătaţi actele nimănui, indiferent de decizia pe care o luaţi. Ne vom întoarce mâine dimineaţă, să vă ducem la laborator.

Cei doi oaspeţi au zâmbit, s-au ridicat din fotolii şi au ieşit pe uşă. În urma lor, John a început să răsfoiască încruntat hârtiile rămase pe măsuţă.

– Tu nu crezi c-ar trebui s-o fac, nu-i aşa, Sue?

– Toată povestea asta mă îngrijorează.

– Înţelege, insă, că e şansa vieţii mele să scap de mediocritate...

– La urma urmei, de ce faci atâta caz? În lumea asta există atâţia proşti şi înfumuraţi, că un om obişnuit ca tine a ajuns o raritate. Nu ştiu dacă ţi-ai dat seama, dar şi eu sunt mediocră...

– *Tu,* mediocră? Ai habar măcar cum arăţi? Glumeşti,

pesemne!

Susan s-a uitat în jos, privindu-se cu o undă de satisfacţie.
– Ei, atunci sunt frumoasa ta mediocră, a râs ea.

3

I-au făcut injecţia duminică dimineaţa, la orele opt. Nu trecuseră mai mult de douăsprezece ceasuri de când primise oferta. Un aparat de măsurare a funcţiilor corpului, total computerizat, i-a fost ataşat în dreptul organelor vitale, în timp ce Susan îl privea îngrijorată.

– Relaxează-te, Heath! I-a îndemnat Kupfer. Totul merge bine, dar încordarea îţi măreşte pulsul, îţi ridică tensiunea şi are repercusiuni asupra întregului experiment.

– Cum naiba să mă relaxez? a bombănit John.

– Vreţi să spuneţi că asta influenţează într-atât rezultatele încât nu veţi fi în stare să ştiţi ce se întâmplă? a intervenit Susan pe un ton tăios.

– Nu, nu, a încercat Anderson s-o liniştească. Dacă Boris a zis că totul merge bine, atunci aşa e. Numai că animalele pe care am experimentat până acum erau sedate înainte de a li se face injecţia; în cazul de faţă, însă, nu am considerat că ar fi necesar să procedăm la fel. În consecinţă, e normal să apară starea de tensiune. Sfatul nostru este să respiri rar şi să încerci să te calmezi.

4

Când, în cele din urmă, a fost deconectat de la aparate, se făcuse după-amiază.

– Cum te simţi? I-a întrebat Anderson.

– Sunt puţin nervos, a răspuns John. În alte privinţe, însă, totul e în regulă.

– Nu te doare capul?

– Nu. Totuşi, vreau să merg la toaletă. Cum naiba să mă relaxez când sunt nevoit să folosesc plosca?

– Sigur, sigur...

Când s-a întors de la toaletă, tânărul a început să bombăne:

– Nu simt nici o îmbunătăţire a memoriei.

– Treaba asta nu se petrece cât ai bate din palme, i-a răspuns Anderson. Mai întâi, dezinhibatorul trebuie să ajungă în reţeaua vaselor sangvine ce irigă creierul...

Era aproape de miezul nopţii când Susan a pus capăt unei seri apăsătoare, în care nici unul dintre ei nu vorbise prea mult şi nu dăduse atenţie televizorului.

– Vreau să rămân aici! i-a spus fata. Trebuie să fiu lângă tine, în caz că se întâmplă ceva.

– Nu simt nimic deosebit, a replicat John posomorât. Sunt la fel ca înainte.

– Eu m-aş mulţumi şi cu atât, Johnny. Simţi vreo durere sau vreo tulburare sau ceva neobişnuit?

– Nu, nu cred...

– Of, mai bine n-am fi acceptat! a pufnit Susan.

– Pentru firmă am făcut-o, a zâmbit John. Trebuia să ne asumăm un asemenea risc pentru firmă.

5

John a dormit prost şi s-a trezit posac, fără a depăşi însă ora fixă. A ajuns la timp la birou, şi aşa a început o nouă săptămână de lucru.

Totuşi, până la orele 11, muţenia lui a sfârşit prin a-i atrage atenţia şefului său direct, Michael Ross. Ross era un bărbat masiv, cu sprâncene stufoase şi negre şi cu alură de hamal, deşi în realitate nu era un ins agresiv. John se înţelegea cu el, deşi nu-l plăcea în mod deosebit.

– Heath, ce s-a întâmplat cu buna ta dispoziţie? I-a întrebat Ross cu vocea lui de bariton. Nu mai râzi, nu mai faci glume...

Ross cultiva o anumită preţiozitate în exprimare, ca şi cum ar fi vrut să şteargă efectul pe care ii provoca înfăţişarea sa de hamal.

– Nu prea mă simt în apele mele, a mormăit John, fără să-şi ridice nasul din hârtii.

– Eşti mahmur? s-a interesat şeful, cu un aer fals binevoitor.

– Nu, domnule, a răspuns celălalt cu răceală.

– Păi, atunci, fruntea sus şi zâmbeşte! Cu figura asta acră n-o să-ţi faci nici un prieten.

Lui John ii venea să răcnească. Afectarea lui Ross îl călca pe nervi chiar şi în cele mai bune zile ale sale, iar cea de faţă nu era una dintre ele.

Şi, parcă pentru a face situaţia şi mai insuportabilă, la nas i-a ajuns mirosul împuţit al unui trabuc. Nu mai avea nevoie de nici un alt indiciu pentru a şti că în imediata apropiere se afla James Arnold Prescott, şeful departamentului de vânzări.

Nu se înşelase. Prescott şi-a plimbat privirea de jur împrejur şi a urlat în gura mare:

– Mike, ce i-am vândut noi lui Rahway astă-primăvară? S-au ivit nişte păcătoase de probleme cu tranzacţia aia – cred că în computer s-au introdus date greşite...

Deşi întrebarea nu-i fusese adresată, John a răspuns pe un ton egal, fără să-i tresară nici un muşchi de pe faţă:

– Patruzeci şi două de fiole de PCAP. Asta a fost pe 14 aprilie, factura numărul P-20543; s-a făcut un rabat de cinci procente, în caz că plata se efectua în treizeci de zile. Am primit toţi banii pe 8 mai.

Se părea că toţi cei prezenţi în birou îl auziseră. Oricum, toată lumea se uita acum la el ca la o minune a naturii.

– De unde naiba ştii tu chestia asta? l-a întrebat Prescott. John l-a fixat intens, timp de câteva secunde, el însuşi vădit surprins de ceea ce-i ieşise din gură.

– Pur şi simplu, mi-am adus aminte, J.P.

– Nu mai spune! Atunci, repetă, dacă poţi.

John s-a conformat, bâlbâindu-se puţin, iar şeful departamentului de vânzări şi-a notat datele pe o bucăţică de hârtie de pe biroul lui, gâfâind din cauza efortului pe care-l făcea atunci când se apleca. Avea un abdomen enorm ce-i apăsa diafragma, şi de aceea respira foarte greu. Tânărul a încercat să risipească fumul agasant al trabucului, fără să schiţeze gesturi prea evidente.

– Ross, verifică tu informaţia pe computer şi vezi dacă e ceva de capul ei, a urlat Prescott. Apoi, întorcându-se spre John, l-a privit iritat: Nu-mi plac glumele proaste, mai ales în chestiuni de serviciu. Ce făceai dacă luam cifrele astea ca atare, fără să le verific?

– N-aş fi făcut nimic, a răspuns John, conştient că se afla în centrul atenţiei. Datele sunt corecte.

Ross i-a întins lui Prescott listingul, iar acesta, după ce a

citit-o, l-a privit drept în ochi:

– Asta-i din computer?

– Da, J.P.

Prescott s-a mai uitat o dată pe hârtie, apoi, făcând un semn cu capul spre John, a mârâit:

– Şi ăsta cine mai e? Noul nostru computer? Cifrele pe care le-a dat sunt corecte.

John a încercat să-şi destindă buzele într-un zâmbet timid, dar Prescott l-a fulgerat cu privirea şi a plecat, lăsând în urma lui mirosul rânced de trabuc.

– Heath, de unde ai scos informaţia asta? I-a întrebat Ross, la scurtă vreme după aceea. Ai aflat în vreun fel că avea nevoie de ea şi ai căutat-o în computer, ca să capeţi în schimb o primă?

– Nu, domnule, l-a contrazis tânărul, începând să se simtă mai sigur pe sine. Pur şi simplu, mi-am amintit. Am o memorie bună pentru astfel de lucruri.

– Şi, în toţi aceşti ani, ţi-ai dat silinţa să o ascunzi de colegii tăi? Nimeni nu şi-ar fi închipuit că sub fruntea asta complet insignifiantă se ascunde o memorie atât de prodigioasă...

– N-avea rost să mă dau în spectacol, domnule Ross. Acum, că v-am ajutat, se pare că v-am devenit mai antipatic, sau mă înşel?

Nu se înşela. Ross i-a aruncat o privire ucigătoare şi i-a întors spatele.

6

În seara aceea, luau masa la *Gino's.* Surescitarea care pusese stăpânire pe John, în urma evenimentelor petrecute la serviciu, îl făcea pe acesta să întâmpine dificultăţi ori de câte ori încerca să se exprime coerent, dar Susan l-a ascultat răbdătoare, dându-şi totodată silinţa să-i transmită o parte din calmul ei.

– Se prea poate să-ţi fi amintit în mod natural, Johnny, i-a sugerat fata. Faptul în sine nu dovedeşte nimic.

– Ai înnebunit? a ţipat el, dar imediat a coborât tonul, observând că logodnica lui a început să se uite îngrijorată în jur. Doar nu-ţi închipui că e singurul lucru pe care mi-l amintesc! a

continuat bărbatul, aproape în şoaptă. Cred că sunt în stare să reproduc orice replică pe care am auzit-o pe parcursul întregii mele vieţi. Totul e să vreau să-mi aduc aminte. Zi-mi un vers din Shakespeare!

– "A fi sau a nu fi!"

– Termină cu glumele! a repezit-o John, cu o undă de enervare în glas. Dar, mă rog, nu contează... Problema e că dacă-mi spui un vers dintr-o piesă pe care am citit-o, pot să continui recitarea până mă plictisesc. Pe vremuri, când eram student, am citit şi eu câte ceva pentru orele de literatură, iar acum îmi amintesc absolut totul, *da capo al fine.* Parcă ar curge. Cred că pot să rememorez, cuvânt cu cuvânt, orice carte, orice articol, orice ziar pe care am pus vreodată mâna, la fel cum aş putea reface – scenă cu scenă – toate spectacolele de televiziune pe care le-am văzut de-a lungul timpului.

– Şi ce-ai să faci cu toate astea?

– De fapt, respectivele informaţii nu sunt tot timpul prezente în mintea mea, la modul conştient. Doar nu... Acum, insă, hai să comandăm ceva de mâncare. Mor de foame!

Cinci minute mai târziu, John a deschis din nou discuţia:

– Doar nu crezi... Doamne, uite că n-am uitat unde rămăsesem! Nu-i uimitor? Doar nu crezi, deci, că înot tot timpul într-o mare mentală, compusă din versuri ce-i aparţin lui Shakespeare! Încercarea de a-ţi aminti presupune un efort; în cazul meu, este vorba de un efort mic, dar de existat, el există...

– Şi care este mecanismul?

– Habar n-am! Cum ridici o mână? Ce ordine dai muşchilor tăi? Îţi *doreşti* să ridici braţul şi reuşeşti. Nu e mare lucru, dar braţul nu se ridică decât dacă *vrei* tu. Cam în acelaşi mod, îmi amintesc tot ce-am văzut sau am auzit vreodată, dar numai atunci când vreau. Nu ştiu exact cum procedez, dar văd că merge.

Ospătarul le-a adus felul întâi, şi John a atacat mâncarea, hămesit. În schimb, Susan ciugulea când şi când câte ceva, mai mult jucându-se cu furculiţa.

– Pare interesant, a murmurat ea.

– *Interesant?* s-a holbat el, aproape înecându-se. Am cea mai bună, cea mai minunată jucărie din lume: propriul meu creier. Înţelegi, voi putea să scriu corect orice cuvânt şi nu voi mai face niciodată greşeli de gramatică...

– Asta din cauză că-ţi aminteşti toate dicţionarele şi gramaticile pe care le-ai citit? a zâmbit subţire fata.

– Sue, nu-ţi bate joc de mine! a mustrat-o el.

– Dar nu-mi băteam joc...

Cu un gest scurt, John i-a cerut să tacă.

– Niciodată nu mi-a trecut prin cap să citesc dicţionare aşa, ca să mă aflu în treabă. Îmi amintesc, însă, din cărţi, cum erau scrise cuvintele, precum şi felul în care erau formulate frazele.

– În locul tău, aş avea destule îndoieli. Pot să pun pariu că ai întâlnit o groază de cuvinte scrise în fel şi chip, ca şi tot soiul de greşeli gramaticale prin cărţile citite.

– Nu ai dreptate! În majoritatea cazurilor, am întâlnit forme ale limbii literare folosite corect, ciudăţeniile lingvistice, greşelile şi ignoranţa constituind excepţii. Mai mult chiar, în timp ce stau de vorbă cu tine îmi dau seama că performanţele mele se îmbunătăţesc, simt că devin tot mai inteligent...

– Şi asta nu te îngrijorează? Dacă...

– Dacă devin *prea* inteligent, vrei să spui? Te rog să-mi explici de ce crezi că prea multă inteligenţă ar putea să-i dăuneze unui locuitor al Pământului!

– Voiam să spun că experienţa pe care o trăieşti acum nu se numeşte inteligenţă, ci doar memorie perfectă, l-a corectat Susan cu răceală.

– Cum adică, "*doar* memorie perfectă"? s-a îmbufnat John. Dacă îmi amintesc absolut totul, dacă vorbesc şi scriu o engleză impecabilă, dacă am la dispoziţie un număr uriaş de date şi informaţii, asta nu se numeşte că sunt mai inteligent? Ce altceva mai pretinzi de la inteligenţă? Nu cumva eşti puţin geloasă, iubito?

– Nu, i-a răspuns ea, pe un ton şi mai tăios. La urma urmei, nu mi-ar veni greu să-mi fac şi eu o injecţie...

John şi-a lăsat furculiţa pe masă.

– Doar nu vorbeşti serios!

– Nu, dar dacă totuşi aş face-o?

– Nu poţi folosi în avantajul tău informaţiile speciale pe care le deţii, numai ca să-mi subminezi poziţia...

– Ce poziţie?

Le-a fost adus şi felul al doilea şi, pe moment, John a avut o ocupaţie. După ce s-a săturat, tânărul s-a aplecat spre

logodnica lui şi i-a şoptit triumfător:

– Poziţia mea de privilegiat al viitorului. *Homo superior!* Niciodată nu vor exista prea multe exemplare ca mine. Ai auzit şi tu ce-a spus Kupfer: unii sunt prea proşti ca să facă saltul, alţii sunt prea deştepţi şi nu se pot schimba prea mult. Eu sunt unic!

– Fireşte, mediocrul absolut! a adăugat Susan, aproape rânjind.

– Asta a fost înainte. Poate vor mai exista şi alţii ca mine; nu mulţi, asta-i sigur. Dar vreau să las ceva în urma mea, cât încă sunt unic. O fac pentru firmă, Sue! Pentru noi!

După ce a rostit aceste cuvinte, John s-a adâncit în gânduri, testându-şi creierul cu precauţie.

Susan şi-a vârât nasul în farfurie şi a continuat să mănânce în tăcere, o tăcere ce nu degaja nici un strop de fericire.

7

Timp de câteva zile, John a fost ocupat cu organizarea propriei memorii. Întreaga operaţiune aducea cu întocmirea unei enciclopedii. Tânărul şi-a amintit pe rând toate întâmplările pe care le trăise în cei şase ani de când lucra la Quantum, tot ce auzise, toate actele şi documentele care-i căzuseră în mână.

Nu i-a fost deloc greu să lase deoparte detaliile neimportante, să le treacă în fişiere de rezervă, de unde nu mai aveau cum să interfereze cu analizele pe care le efectua. De asemenea, a pus în ordine şi alte informaţii, astfel încât acestea să constituie o progresie naturală. Apoi, după ce a ridicat scheletul, a început să activeze şi amintirile mai mărunte: bârfe (răutăcioase sau nu), fraze şi interjecţii auzite pe durata şedinţelor, de care nu fusese, insă, conştient la vremea respectivă. Datele ce nu se încadrau în nici un chip în decorul pe care îl alcătuise în mintea lui erau considerate ca fiind lipsite de valoare, golite de orice sens. Celelalte, în schimb, îşi ocupau locurile ce li se cuveneau, dobândindu-şi astfel veridicitatea.

Pe măsură ce această structură creştea şi devenea mai coerentă, noile informaţii adăugate căpătau un surplus de semnificaţie.

Joi dimineaţa, Ross s-a oprit în dreptul lui John.

– Heath, i-a spus el, vreau să te prezinţi la mine în birou

imediat, dacă picioarele tale catadicsesc să te poarte până acolo.

John s-a ridicat stângaci de pe scaun.

– E urgent? Sunt foarte ocupat.

– Într-adevăr, pari foarte ocupat.

Şi Ross a privit semnificativ spre biroul pe care se afla numai fotografia zâmbitoare a lui Susan.

– Ai fost la fel de ocupat toată săptămâna! a continuat şeful să-l ia peste picior. Şi totuşi, te întrebi dacă e necesar să vii în biroul meu. Pentru mine, problema nu prezintă importanţă; pentru tine, insă, e vitală. Ai de ales intre uşa biroului meu şi uşa care dă în stradă. Te sfătuiesc să te grăbeşti!

John a dat din cap şi, fără să lase impresia că face exces de zel, l-a urmat pe Ross.

Ajuns în propriu-i birou, jefui s-a instalat în fotoliu, dar nu l-a poftit şi pe John să ia loc. În schimb, l-a fixat intens cu privirea, fără pic de bunăvoinţă, după care a deschis discuţia:

– Heath, ce naiba te-a apucat săptămâna asta? Nu mai ştii care-i treaba ta?

– Din moment ce mi-am îndeplinit sarcinile, nu ştiu de ce-mi puneţi o asemenea întrebare. Raportul complet despre problemele microcosmice e pe biroul dumneavoastră, şi vă rog să observaţi că l-am predat cu şapte zile înainte de termen. Mă îndoiesc că aţi avea ceva să-mi reproşaţi în privinţa lui.

– Te îndoieşti, va să zică? Oare îmi este îngăduit să formulez reproşuri, dacă mă hotărăsc s-o fac, după ce-mi voi consulta sufletul? Sau trebuie să apelez la tine pentru a obţine permisiunea?

– Se pare că mă înţelegeţi greşit, domnule Ross. Mă îndoiesc că aţi putea avea obiecţiuni *raţionale* în ceea ce mă priveşte. Reproşurile de orice altă natură rămân, fireşte, la latitudinea dumneavoastră.

Ross a ţâşnit din fotoliu.

– Ascultă, nemernicule, a urlat el, dacă mă hotărăsc să te dau afară să nu te aştepţi să primeşti vestea în scris sau prin viu grai. O s-o afli când ţi-oi trage un picior în spate şi o să te rostogoleşti pe scări. Vâră-ţi amănuntul ăsta în creierul tău redus şi să nu mai deschizi gura! Nu discutăm acum dacă ţi-ai întocmit sau nu rapoartele. Cine ţi-a dat dreptul să faci pe şeful şi să-i controlezi pe toţi?

John s-a făcut că nu aude.

– Vorbeşte! a zbierat Ross.

– Mi-aţi poruncit să nu mai deschid gura! a încercat tânărul să se scuze.

– Răspunde la întrebare! a urlat Ross, vânăt de furie.

– Nu mi-am dat seama că fac pe şeful.

– N-a existat persoană în birou pe care să n-o fi corectat cel puţin o dată. Ai trecut peste capul lui Willoughby, în privinţa corespondenţei pe tema T.M.P., ai intrat în fişiere confidenţiale pe computerul lui Bronstein, şi Dumnezeu ştie câte alte intervenţii ai avut... Încurci pe toată lumea din departament! Trebuie să pui capăt imediat acestei debandade. Ori avem din nou linişte în birou, ori te arunc afară. Ai înţeles, băiete?

– Dacă m-am amestecat în treburile altora, după cum vă exprimaţi, am făcut-o pentru binele companiei. În cazul lui Willoughby, de pildă, felul în care acesta a tratat problema T.M.P. a pus Quantum în situaţia de a încălca legile. V-am explicat asta în câteva memorii pe care vi le-am trimis, dar se vede treaba că n-aţi avut timp să le citiţi. Cât despre Bronstein, dobitocul era pe punctul de a produce firmei o pagubă de cincizeci de mii, prin simplul fapt că a ignorat indicaţiile generale şi a ordonat teste foarte costisitoare. Am putut să evit acest lucru foarte uşor, prin simpla confruntare a unor documentaţii cu amintirile mele foarte precise asupra acestui proiect.

Pe toată durata discuţiei, Ross părea să se fi umflat peste măsură. Ai fi zis că nu mai avea mult până să explodeze.

– Heath, îmi uzurpi rolul de şef! a gâfâit el. În consecinţă, strânge-ţi, te rog, lucrurile şi ia-ţi tălpăşiţa înainte de prânz. Şi dacă te mai prind vreodată pe aici, îmi rezerv plăcerea de a te ajuta eu să pleci, cu un picior în spate. Vei primi ordinul de concediere chiar înainte de a reuşi să-ţi faci bagajele.

– Nu încercaţi să mă intimidaţi, domnule Ross! I-a înfruntat John. Incompetenţa dumneavoastră a costat firma o jumătate de milion de dolari. Ştiţi foarte bine despre ce este vorba.

Timp de câteva secunde, peste capetele celor doi s-a lăsat o tăcere apăsătoare. Când a vorbit din nou, Ross era mult mai prudent:

– Ce tot îndrugi acolo?

– Quantum a pierdut licitaţia Nutley pentru că dumneavoastră nu aţi transmis Consiliului de Administraţie anumite informaţii pe care le deţineaţi. Ori aţi uitat, ori puţin v-a păsat – ca atare nu aveţi ce căuta în postul ăsta. Sunteţi total incompetent sau vă aflaţi în solda concurenţei, cum preferaţi...

– Ai înnebunit!

– N-am nevoie să fiu crezut pe cuvânt. Toate informaţiile există pe computer şi sunt uşor de găsit dacă ştii unde să le cauţi, iar eu am ştiut. Mai mult chiar, am întocmit deja dosare care vor ajunge pe birourile celor interesaţi la două minute după ce voi părăsi clădirea.

– Chiar dacă ar fi aşa, nu poţi avea certitudinea că nu greşeşti. Întreaga afacere nu este altceva decât o încercare de şantaj ordinar prin ameninţare sau calomnie.

– Ştiţi foarte bine că am dreptate. Dacă nu credeţi că deţin dovezile necesare, daţi-mi voie să vă amintesc că un anumit document a fost şters din memoria computerului, dar el poate fi refăcut cu uşurinţă din informaţiile deja existente. Atunci veţi fi pus în situaţia de a da explicaţii asupra felului cum a dispărut acel document din fişiere şi, bineînţeles, dumneavoastră veţi fi suspectul principal. Sunteţi conştient de faptul că nu e vorba de o cacealma.

– Tot şantaj se numeşte.

– De ce? Nu vă cer nimic şi nu vă ameninţ. Vă explic numai comportamentul meu din ultimele două zile. Desigur, dacă voi fi obligat să-mi dau demisia, va trebui să-mi motivez gestul, nu-i aşa?

Ross tăcea.

– Prin urmare, e nevoie de demisia mea? a insistat John.

– Ieşi afară! a explodat şeful.

– Cu sau fără slujbă?

– Ai încă slujba.

Înainte de a părăsi încăperea, John a remarcat că faţa lui Ross se schimonosise de ură.

8

Susan pregătise cina acasă la ea, dându-şi osteneala ca totul să iasă perfect. După părerea ei, arăta mai atrăgătoare ca oricând – aşa şi trebuia, fiindcă era important să-l distragă pe

John de la preocuparea lui obsesivă: propriul creier.

– Gândeşte-te, iubitule, că sărbătorim ultimele nouă zile de burlăcie! a ciripit fata, încercând să pară voioasă.

– Sărbătorim mai mult decât atât! a corectat-o John, cu un zâmbet amar. Au trecut numai patru zile de când mi s-a injectat dezinhibitorul şi am reuşit să-l pun pe Ross cu botul pe labe. Acum o să-mi dea pace!

– Se pare că fiecare are motivele lui de bucurie, a murmurat ea, încercând să-şi ascundă dezamăgirea. Povesteşte-mi ce te-a încântat pe tine.

Şi John i-a relatat întâmplarea de dimineaţă în fraze concise şi expresive, fără să se întrerupă sau să ezite vreun moment.

Susan l-a ascultat cu o expresie rece, nedorind parcă să-i împărtăşească sentimentul de triumf.

– Cum ai reuşit să obţii informaţiile despre Ross? l-a întrebat ea într-un târziu.

– Sue, nu există secrete, i-a răspuns John, plin de sine. Lucrurile *arată* obscure pentru că oamenii nu-şi aduc aminte. Dar dacă-ţi aminteşti fiecare remarcă, fiecare comentariu sau cuvinţel auzit, şi dacă le legi unele de altele, îţi dai seama că toţi oamenii se dau de gol până la urmă. Prinzi din zbor informaţii care, în vremurile noastre computerizate, te trimit chiar acolo unde ai nevoie. Acest lucru e posibil, cel puţin pentru mine. Am făcut-o în cazul lui Ross şi aş putea s-o repet ori de câte ori ar fi necesar...

– Da, dar în felul acesta îţi vei atrage ura tuturor.

– Ross era într-adevăr furios. Merita să-l vezi!

– Şi crezi că e înţelept să procedezi aşa?

– N-are cum să-mi facă rău. L-am pus la colţ.

– Dar are destulă trecere pe lângă conducerea companiei...

– Nu pentru multă vreme! Mâine, la ora două, am întâlnire cu Prescott şi cu trabucul lui împuţit. Am de gând să-l dau jos pe Ross din scaunul unde s-a cocoţat.

– Nu cumva te cam grăbeşti?

– Să mă grăbesc?! Dar nici măcar n-am început, Sue! Prescott nu reprezintă decât o treaptă în ascensiunea mea. Chiar şi Laboratoarele Quantum nu sunt decât o simplă treaptă...

– Totuşi, eu continui să cred că te grăbeşti! I-a contrazis fata. Ai nevoie de cineva care să te îndrume, cineva cu care să...

– N-am nevoie de *nimic!* Armele mele se află aici, a rostit el emfatic, atingându-şi tâmpla cu arătătorul, şi nimeni nu mă poate opri!

– Bine, hai să nu mai vorbim despre asta! Avem alte planuri de făcut...

– Ce planuri?

– Planuri legate de noi. Ne căsătorim în mai puţin de nouă zile. Sper că n-ai început să uiţi din nou! I-a mustrat Susan cu drăgălăşenie.

– Îmi aduc aminte de nuntă, i-a răspuns John morocănos, dar deocamdată trebuie să reorganizez Quantum. Mă gândeam să amânăm căsătoria până când reuşesc să preiau controlul.

– Serios? Şi, mă rog, cât timp o să-ţi ia treaba asta?

– E greu de spus. În orice caz, nu prea mult – deja am făcut paşi importanţi în această direcţie. Cred că am nevoie de o lună, poate două. Fireşte, însă, s-ar putea să ţi se pară că mă mişc prea repede..., a încheiat el pe un ton sarcastic. Respiraţia fetei devenise şuierătoare.

– Totuşi, aveai de gând să-mi ceri şi mie părerea? a întrebat ea, abia stăpânindu-se să nu urle.

John şi-a ridicat sprâncenele a mirare.

– De ce? Era necesar? Cred că-ţi dai şi tu seama ce se întâmplă. Nu ne putem opri acum, lăsând momentul să se irosească. Trebuie să batem fierul cât e cald. Şi să-ţi mai spun ceva... ştii că am devenit un geniu în matematică? Pot să fac toate operaţiunile cu viteza unui computer, şi asta pentru simplul motiv că, într-o perioadă a vieţii mele, am avut de-a face cu ele, iar acum pot să-mi amintesc răspunsurile. Am citit un tabel cu radicali şi...

Dar Susan l-a întrerupt, aproape ţipând:

– Doamne Dumnezeule, John, te porţi ca un copil care are o jucărie nouă! Ţi-ai pierdut posibilitatea de a privi în perspectivă. Iţi foloseşti memoria numai ca să te joci şi să faci feste altora. De fapt, tu nu eşti mai inteligent ca înainte, nu ai mai multă putere de judecată sau mai mult discernământ. Nici bunul simţ nu a suferit vreo modificare. Eşti la fel de periculos ca un băieţel care se joacă neştiutor cu o grenadă. Ai nevoie de îndrumarea cuiva cu mai multă minte.

– Nu mai spune! a rânjit John, mânios la culme. Chiar nu-ţi dai seama că sunt pe cale de a obţine ceea ce mi-am dorit?

– Serios? Nu-i aşa că şi pe mine mă doreşti?

– Poftim?

– Hai, John, ziceai că mă vrei! Întinde braţele şi ia-mă! Pune-ţi în funcţiune memoria ta fantastică. Adu-ţi aminte cine sunt, ce sunt, ce pot să fac, aminteşte-ţi căldura relaţiilor noastre, iubirea, sentimentele...

Cu sprâncenele încă încruntate, stăpânit în continuare de o nesiguranţă nefirească, bărbatul şi-a întins mâinile spre Susan, dar fata s-a retras câţiva paşi.

– Pe mine însă nu mă poţi obţine, Johnny! a continuat ea. E imposibil să-ţi *aminteşti* cum e să mă ţii în braţe. Trebuie să mă iubeşti ca să mă ai. Necazul cel mare e că tu nu ai nici bunul simţ şi nici inteligenţa necesare pentru a-ţi stabili priorităţile în mod rezonabil. Ia-ţi inelul înapoi şi ieşi afară, până nu-ţi arunc în cap cu ceva mai greu!

John s-a aplecat să culeagă inelul de logodnă.

– Susan...

– Ţi-am zis să ieşi afară! Poţi să-ţi iei adio de la firma noastră!

Fata se înroşise de furie. Neavând încotro, John s-a răsucit pe călcâie şi a părăsit apartamentul.

9

Când a sosit la birou, în dimineaţa următoare, Anderson era acolo, aşteptându-l. Cercetătorul părea neliniştit.

– Domnule Heath..., l-a întâmpinat el zâmbind şi ridicându-se de pe scaun.

– Ce doriţi? l-a întrebat John scurt.

– Putem vorbi în siguranţă?

– Din câte ştiu eu, nu există microfoane aici.

– Am venit să vă aduc aminte că poimâine, adică duminică, trebuie să vă prezentaţi la control. Sper că n-aţi uitat...

– Nu, *n-am uitat.* Sunt incapabil să uit ceva. În schimb, sunt capabil să mă răzgândesc. De ce e nevoie de control?

– De ce nu, domnule? Din câte am auzit noi, tratamentul a dat rezultate spectaculoase. Şi, în fond, n-are rost să aşteptăm

până duminică. Veniţi cu mine chiar acum! Ne faceţi un mare serviciu, nouă, firmei şi, fireşte, umanităţii...

– Ar fi trebuit să mă ţineţi sub observaţie atunci, când eram în mâinile voastre, l-a repezit John pe un ton tăios. Totuşi, mi-aţi dat drumul pe teren, ca să zic aşa, fiindcă voiaţi să mă testaţi în condiţii naturale, fără să ştiţi, însă, cum vor evolua lucrurile. Pentru mine, riscul era enorm, dar nu v-a păsat.

– Domnule Heath, nu ne-am gândit nici un moment că...

– Scutiţi-mă, vă rog! îmi amintesc perfect ce mi-aţi spus duminica trecută şi mi-e foarte clar la ce vă gândeaţi. Prin urmare, dacă am acceptat riscul, acum sunt îndreptăţit să culeg roadele. N-am de gând să trec drept o curiozitate biochimică, recunoscând că îmi datorez inteligenţa unei injecţii hipodermice. Şi nici n-am nevoie de alţii de felul ăsta care să bântuie în jurul meu. Deocamdată, deţin un monopol în materie, şi intenţionez să profit cât mai mult de el. Voi fi dispus să cooperez cu voi, în folosul omenirii, numai după ce-mi voi fi atins scopurile. Dar nu uitaţi, eu sunt cel care va şti că a sosit momentul. De aceea, nu mă mai căutaţi; am să vă caut eu, la timpul potrivit. Anderson nu şi-a putut stăpâni un zâmbet.

– Şi, mă rog, cum ne veţi împiedica să anunţăm descoperirea noastră? Toţi cei cu care aţi venit în contact săptămâna aceasta vor mărturisi fără putinţă de tăgadă că v-aţi schimbat enorm, în urma injecţiei.

– Serios? Ascultă-mă bine, Anderson, şi, dacă e posibil, încetează să mai arborezi zâmbetul ăsta tâmpit, fiindcă mă enervează. Ţi-am spus că pot reproduce fiecare cuvânt rostit de tine şi de Kupfer. Îmi amintesc fiecare nuanţă de exprimare, fiecare căutătură piezişă. Toate astea mi-au spus mai multe decât o enciclopedie. Am învăţat destule, aşa că am verificat registrele cu concediile medicale, fiindu-mi foarte clar ce anume trebuia să caut. Se pare că nu sunt primul angajat de la Quantum căruia i s-a administrat dezinhibitorul.

Acum Anderson nu mai zâmbea.

– Prostii! a mormăit el.

– Câtuşi de puţin! a rânjit John. Ştii bine că am dreptate, ba mai mult, că am şi dovezi. Cunosc numele persoanelor implicate – spre surprinderea mea, una dintre ele era o femeie - la fel cum am aflat la ce spitale au fost tratate, dar şi falsele motive pentru care au fost internate. De vreme ce nu m-aţi

prevenit asupra acestor lucruri, în momentul când m-aţi folosit pe post de cobai cu două picioare, consider că nu vă datorez nimic, decât cel mult o condamnare de câţiva ani la temniţă grea...

– Nu mai am chef de discuţii pe tema asta! I-a întrerupt Anderson. Totuşi, lasă-mă să-ţi mai spun ceva. Într-o bună zi, efectele tratamentului vor dispărea. N-ai cum să-ţi păstrezi memoria perfectă, Heath! Atunci vei fi nevoit să te întorci din nou la noi, implorându-ne să-ţi facem altă injecţie, dar poţi să fii sigur că în acel moment noi vom pune condiţiile.

– Prostii! a rânjit sarcastic John. Doar nu-ţi închipui că nu v-am cercetat rapoartele, mai ales pe acelea pe care le-aţi ţinut secrete. Mi-am făcut o idee foarte clară în privinţa lucrurilor pe care a trebuit să le ascundeţi. În general, durata tratamentului nu este egală pentru toţi subiecţii, iar efectul cel mai lung se înregistrează invariabil acolo unde rezultatele au fost cele mai spectaculoase. În cazul meu, felul în care am reacţionat la dezinhibitor a fost pur şi simplu extraordinar, aşa că efectul va dura un timp considerabil. Totuşi, dacă vreodată voi fi nevoit să vin la voi pentru o nouă injecţie, voi avea grijă ca orice refuz de cooperare să atragă după sine o sancţiune drastică, mergând chiar până la distrugerea voastră. Nimeni n-are voie să mi se împotrivească!

– Lichea nerecunoscătoare...

– Nu mă mai bate la cap! I-a repezit John plictisit. N-am timp să-ţi ascult invectivele. Cară-te! Am treabă!

Când a părăsit biroul, chipul lui Anderson devenise o compoziţie savantă de teamă şi frustrare.

10

La două şi jumătate, John a intrat în biroul lui Prescott, fără să se sinchisească – pentru prima dată! – de fumul gros ce plutea acolo. Ştia foarte bine că, în curând, şeful departamentului de vânzări avea să fie obligat să aleagă între trabucuri şi carieră.

La acea oră, alături de Prescott se mai aflau Arnold Gluck şi Lewis Randall; ca atare, John şi-a dat seama că avea satisfacţia (amară, ce-i drept) să se confrunte cu cei mai importanţi oameni din secţia lui.

Prescott şi-a pus trabucul în scrumieră şi l-a interpelat primul:

– Ross m-a rugat să-ţi acord o jumătate de oră – prin urmare, să nu te aştepţi la mai mult. Tu eşti ăla cu memoria de elefant, nu?

– Dacă nu ştiţi, domnule, numele meu este John Heath, şi am venit la dumneavoastră pentru a vă prezenta o metodă de raţionalizare a procesului tehnologic din întreprindere. Astfel, va trebui să folosim din plin avantajele epocii computerelor şi a comunicaţiilor electronice şi să punem bazele modificărilor ulterioare, cerute de progresul tehnologiei.

Cei trei şefi s-au privit în tăcere. Gluck, un bărbat cu faţa zbârcită şi tuciurie, a vorbit primul, după câteva secunde:

– Eşti cumva expert în management?

– Nu e nevoie să fiu, domnule. Lucrez aici de şase ani şi-mi amintesc perfect fiecare amănunt de procedură din toate tranzacţiile la care am luat parte. Vreau să spun că modelul acestor tranzacţii, precum şi imperfecţiunile inerente îmi sunt foarte clare. Oricine poate să-şi dea seama unde ne vor duce risipa şi ineficienţa. Daţi-mi voie să vă explic planul meu; sunt sigur că mă veţi înţelege.

Randall, ai cărui pistrui şi păr roşu îl făceau să pară mai tânăr, l-a întrerupt, folosind un ton sardonic:

– Sper să fie într-adevăr uşor de înţeles, fiindcă uneori ne este foarte greu să ne descurcăm cu conceptele prea sofisticate...

– Acum nu veţi avea nici un fel de probleme, l-a asigurat John.

– Ţi-au mai rămas fix douăzeci şi unu de minute, l-a avertizat Prescott, privindu-şi ceasul.

– Va dura mult mai puţin. Am făcut o diagramă şi mă voi strădui să vorbesc repede.

Toată expunerea i-a luat aproximativ cincisprezece minute, timp în care cei trei directori nu au scos nici un cuvânt. Când John a sfârşit ce avea de spus, Gluck l-a fixat cu ochii săi mici, plini de duşmănie.

– Prin chestia asta, pretinzi că întreprinderea s-ar descurca mai bine dacă am reduce personalul la jumătate?

– Ar merge şi cu mai puţin de jumătate! i-a răspuns John cu răceală. În felul acesta, vom fi mult mai eficienţi. Nu putem

concedia angajaţii din cauza sindicatelor, dar ii putem determina să plece dacă-i supunem unui subtil război de uzură. Cei care ocupă posturi mai înalte nu sunt protejaţi, aşa că putem scăpa de ei fără prea mari complicaţii. Dacă sunt prea bătrâni, îi scoatem la pensie; tinerii, în schimb, vor avea şansa de a se reprofila. Toate gândurile noastre trebuie să se îndrepte numai către prosperitatea lui Quantum.

Prescott, care până atunci preferase să păstreze o tăcere de rău augur, a tras cu sete din trabucul lui otrăvitor şi a intervenit în discuţie:

– Schimbările de asemenea anvergură trebuie studiate cu multă atenţie şi puse în practică treptat, cu maximă prudenţă. Ceea ce pare logic pe hârtie, în practică poate înlătura ecuaţia umană...

Dar John nu era dispus să ducă tratative, astfel că l-a întrerupt cu brutalitate:

– Prescott, înţelege o dată pentru totdeauna că, dacă această reorganizare nu se acceptă într-o săptămână şi dacă nu sunt însărcinat cu punerea ei în aplicare, îmi voi da demisia. Nu-mi va fi greu să găsesc o altă slujbă, eventual la o firmă mai mică, unde planul meu ar da rezultate mai repede. Voi începe cu o mână de oameni şi, fără să fie nevoie să angajez alţii, mă voi extinde şi voi deveni extrem de eficient, iar după un an voi fi în stare să distrug Quantum. M-ar distra teribil s-o fac, aşa că vă sfătuiesc să vă gândiţi bine înainte de a-mi da răspunsul. Cu asta, am epuizat jumătatea de oră acordată. La revedere! Şi John a părăsit încăperea.

11

Prescott s-a uitat în urma lui cu o privire rece şi calculată, apoi s-a întors spre ceilalţi.

– Cred că a vorbit foarte serios, a spus el. Cunoaşte mai bine decât oricine fiecare faţetă a operaţiilor pe care le facem. Nu-l putem lăsa să-şi dea demisia.

– Vrei să zici că trebuie să-i acceptăm planul? I-a întrebat Randall şocat.

– Nu neapărat. Acum plecaţi şi nu uitaţi că tot ce s-a vorbit aici e strict secret.

– Dacă nu întreprindem ceva, am vaga senzaţie că, în mai

puţin de o lună, ne vom trezi toţi trei în stradă, a murmurat Gluck.

– N-ar fi exclus, l-a aprobat Prescott. Dar vă asigur că n-o să stăm cu mâinile în sân...

– Ce putem face?

– Dacă aflaţi, n-o să vă placă. În consecinţă, lăsaţi totul în seama mea. Nu vă mai gândiţi la asta! Vă doresc un week-end plăcut!

După plecarea celor doi, Prescott a căzut pe gânduri, mestecându-şi trabucul cu furie. Într-un târziu, a ridicat receptorul şi a format un număr pe derivaţie.

– Sunt Prescott. Luni dimineaţa, la prima oră, să te prezinţi în biroul meu! Regim de prioritate. Ai înţeles?

12

Anderson arăta pur şi simplu răvăşit, de-ţi venea să-i plângi de milă. Avusese un sfârşit de săptămână foarte neplăcut. Prescott, care nici el nu petrecuse mai bine, l-a abordat fără menajamente:

– Kupfer şi cu tine aţi făcut-o din nou, nu-i aşa?

– Mai bine să nu vorbim despre asta, domnule Prescott, i-a răspuns Anderson cu o voce stinsă. Amintiţi-vă că am hotărât de comun acord ca unele aspecte ale cercetărilor noastre să vă rămână necunoscute. Noi ne-am asumat atât riscurile, cât şi gloria, iar Quantum avea să beneficieze numai de cea din urmă.

– Dar şi salariile vi s-au dublat, iar conducerea s-a obligat să vă pună la dispoziţie toate fondurile necesare. Te-aş ruga să nu uiţi acest mic amănunt. Răspunde-mi sincer: l-aţi injectat sau nu pe Heath? N-are rost să vă ascundeţi de mine, lucrurile sunt evidente...

– Da, l-am injectat!

– Şi aţi fost atât de deştepţi încât i-aţi permis acestui... ăăă... acestui păianjen veninos să se năpustească asupra noastră şi să ne sufoce?

– Nu ne-am închipuit c-o să se întâmple aşa ceva. Când am văzut că n-a intrat în stare de şoc, aidoma celorlalţi, ne-am gândit să-i testăm reacţiile "pe teren". Credeam că, după câteva zile, o să aibă o cădere nervoasă sau că efectul dezinhibitorului va dispărea.

– Dacă nu m-aţi fi "protejat" în halul ăsta şi dacă nu mi-aş fi izgonit din minte toate referirile la experienţele voastre, ar fi trebuit să bănuiesc despre ce era vorba chiar atunci când mi-a dat acele detalii despre o tranzacţie, pe care n-avea de unde să şi le amintească. În fine, cel puţin, acum ştim cum stau lucrurile. Numai că idiotul ne ameninţă că dacă nu-i acceptăm planul nebunesc de restructurare, îşi dă demisia şi distruge compania. Nu putem accepta nici să ne punem singuri ştreangul de gât, dar nici să-l lăsăm să plece.

– Dar nu cumva planul de restructurare e bun, având în vedere puterea lui de rememorare şi de sinteză?

– Nu mă interesează! Nemernicul vrea să-mi ia locul, şi cine ştie ce-i mai trece prin cap dacă nu scăpăm de el.

– Cum adică, să scăpăm de el? Acest experiment poate fi de o însemnătate capitală pentru proiectul cerebro-chimic.

– Lăsaţi-o baltă! Pur şi simplu, e un dezastru. N-aţi reuşit decât să creaţi un super-Hitler.

– Dar efectul va scădea simţitor, a şoptit Anderson, cu o spaimă prost disimulată în glas.

– Serios? Când?

– Oricând, cu începere din acest moment. Nu ştiu sigur...

– Atunci, nu ne putem permite să riscăm. Trebuie să ne elaborăm un plan şi să-l punem în aplicare chiar mâine. Timpul ne presează...

13

John era extrem de bine-dispus. Felul în care îl ocolea Ross atunci când avea posibilitatea să-l evite, ca şi respectul cu care ii vorbea când nu mai avea încotro şi trebuia să dea ochii cu el, îl făceau să simtă că dobândeşte şi mai multă putere de muncă. Peste noapte, se produsese o răsturnare spectaculoasă în ierarhia Laboratoarelor Quantum, iar el ajunsese în vârf.

Nu putea să se mintă pe sine însuşi că nu-i plăcea. Dimpotrivă, savura cu patimă beţia înălţimilor. Soarta i se schimbase radical şi incredibil de rapid. Nu trecuseră decât nouă zile de când îi fusese injectat dezinhibitorul, şi fiecare pas îl purtase tot mai departe!

În fine, nu izbândise chiar pe toate planurile. Susan se supărase prosteşte pe el, dar mai târziu avea să rezolve şi

problema asta. Când fata va vedea culmile pe care urma să se cocoaţe peste alte nouă zile, peste nouăzeci de zile...

John şi-a ridicat privirea. Ross apăruse lângă biroul lui, sperând să-i capteze atenţia, dar nu îndrăznea totuşi să-i întrerupă şirul gândurilor. John s-a rotit cu scaun cu tot, şi-a întins picioarele înainte, într-un gest de relaxare, şi l-a întrebat leneş:

– Vrei ceva, Ross?

– Dacă se poate, a început fostul lui şef, cu o atitudine umilă, aş vrea să veniţi până la mine în birou, domnule Heath. Avem o problemă destul de serioasă şi, sincer vorbind, cred că sunteţi singurul om din întreprinderea noastră care o poate rezolva.

John s-a ridicat încet în picioare.

– Serios? s-a mirat el. Ce s-a întâmplat?

Ross a aruncat în jur o privire semnificativă, sugerând că nu voia să fie auzit de ceilalţi colegi. După aceea, printr-un gest larg al braţului, l-a poftit din nou să-l urmeze.

John a ezitat câteva clipe, dar, cum vreme de ani de zile Ross exercitase asupra lui o autoritate de necontestat, a sfârşit prin a reacţiona în virtutea obişnuinţei.

Ross i-a deschis uşa politicos, dându-i întâietate, apoi a intrat şi el în încăpere şi a încuiat cu grijă uşa, postându-se după aceea în dreptul ei. De după corpul de bibliotecă şi-a făcut apariţia Anderson.

– La urma urmei, despre ce este vorba? a întrebat John tăios.

– Nu te nelinişti, Heath! a spus Ross, iar zâmbetul lui s-a preschimbat într-un rânjet de vulpe. Vrem doar să te ajutăm să scapi de starea anormală căreia i-ai căzut pradă şi să redevii băiatul simpatic dintotdeauna. Nu te mişca!

Anderson ţinea în mână o seringă hipodermică.

– Heath, te rog să nu te zbaţi! l-a îndemnat el. Nu vrem să-ţi facem nici un rău.

– Să ştiţi că ţip! i-a ameninţat John.

– Dacă scoţi vreun sunet, a mârâit Ross, iţi pun un căluş în gură şi ţi-l îndes atât de tare, încât o să simţi că-ţi sar ochii din cap. Nici nu ştii cât de mult mi-ar plăcea s-o fac!

– Am strâns probe materiale compromiţătoare pentru voi, pe care le-am ascuns într-un loc sigur. Dacă păţesc ceva...

– N-o să păţeşti nimic, domnule Heath! a încercat Anderson să-l liniştească. Cu dumneata s-a întâmplat ceva neprevăzut: ai dat de un mare necaz, iar noi te vom ajuta să-ţi recâştigi personalitatea de mai înainte. Oricum, lucrul acesta avea să se producă, mai devreme sau mai târziu – noi nu facem altceva decât să grăbim reacţia...

– Aşadar, eu am să te ţin, i-a explicat Ross cinic, şi te rog să nu te mişti, fiindcă prietenul meu ar putea să-ţi injecteze o doză mai mare decât e necesar şi după aceea n-ai să mai fii în stare să-{i aminteşti nimic...

– Deci asta puneaţi voi la cale! a exclamat John, dându-se înapoi. Vreţi să uit totul despre voi, toate informaţiile. Credeţi că aşa veţi fi în siguranţă. Dar...

– Heath, nu-ţi vom face nici un rău! a repetat Anderson, străduindu-se să pară convingător.

Pe fruntea lui John apăruseră broboane de sudoare, iar el se simţea pe jumătate paralizat de furie şi oroare.

– Vreţi să devin amnezic! a rostit gâfâind, cu teroarea specifică individului care se ştie capabil de a-şi aminti totul.

– Atunci nu-ţi vei da seama nici măcar de asta! a rânjit din nou Ross. Haide, Anderson, dă-i drumul!

– Eh! a mormăit Anderson resemnat. Uite cum sunt nevoit să distrug un experiment perfect!

Şi, rostind aceste cuvinte, cercetătorul a ridicat braţul flasc al lui John şi a pregătit seringa.

În clipa aceea, s-au auzit bătăi în uşă şi o voce strigând: "John!".

Anderson a încremenit şi a ridicat o privire întrebătoare spre Ross. În primul moment, acesta s-a răsucit în direcţia uşii, dar apoi s-a răzgândit şi a vorbit în şoaptă:

– Grăbeşte-te, doctore, fă-i injecţia! Vocea s-a auzit din nou:

– Johnny, ştiu că eşti acolo! Am chemat poliţia! Trebuie să apară în câteva minute!

– Fă-i injecţia! a insistat Ross, tot în şoaptă. Minte! Şi oricum, până va veni poliţia, totul se va fi terminat. Nu vor putea să dovedească nimic...

– Imposibil! I-a contrazis Anderson, dând din cap cu putere. E logodnica lui. Ştie că a fost tratat cu dezinhibitor. A asistat la întreaga operaţie.

– Tâmpitule!

Între timp, Susan începuse să izbească uşa cu picioarele; după alte câteva clipe, vocea fetei s-a auzit înfundată:

– Daţi-mi drumul! E Johnny... Lăsaţi-mă în pace!

– Numai aşa l-am putut convinge să accepte, i-a explicat Anderson lui Ross. Şi, de fapt, nici nu cred că mai e nevoie să-i facem ceva. Uită-te la el!

John se prăbuşise într-un colţ, cu ochii sticloşi. În mod clar, se afla într-o stare de totală inconştienţă.

– Din cauza groazei, a suferit un şoc, şi-a continuat Anderson explicaţiile. În mod normal, asta ar trebui să aibă influenţă asupra memoriei. Cred că efectul dezinhibitorului a fost anihilat. Dă-i drumul fetei înăuntru şi lasă-mă *pe mine* să vorbesc cu ea.

14

Susan arăta foarte palidă aşa cum stătea îngenuncheată lângă John, ţinându-l în braţe cu un aer protector.

– Ce s-a întâmplat? a întrebat ea alarmată.

– Presupun că n-aţi uitat injecţia cu..., a început Anderson.

– Da, da. Ce s-a întâmplat *acum?*

– Trebuia să vină la control alaltăieri, dar a refuzat categoric s-o facă. De asemenea, am primit o serie de rapoarte de la superiorii lui, care ne-au îngrijorat foarte tare. Domnul Heath devenise arogant, megaloman şi irascibil. Dar probabil că aţi remarcat şi dumneavoastră comportarea lui. Văd că nu mai purtaţi inelul...

– Ne-am certat...

– Atunci, sper că înţelegeţi situaţia. Era... mă rog, dacă ar fi fost o maşinărie, am fi spus că i s-a încins motorul din cauza suprasolicitării. Astăzi dimineaţă ne-am dat seama că trebuia neapărat să fie supus unui tratament adecvat. L-am convins aşadar să vină aici, am închis uşa şi...

– Şi i-aţi injectat cine ştie ce substanţă, în timp ce eu ţipam şi încercam să intru!

– Vă înşelaţi, a contrazis-o Anderson. Intenţionam să folosim un sedativ uşor, dar era prea târziu. Domnul Heath a suferit un şoc nervos şi a leşinat. Dacă vreţi, puteţi să-l

controlaţi: nu-i veţi găsi nici o înţepătură pe tot corpul. Ca logodnică, presupun că nu vă e jenă să vă uitaţi peste tot...

– Am să văd eu, a spus Susan. Ce se întâmplă cu el acum?

– Sunt sigur că o să-şi revină. O să fie ca mai înainte.

– Adică acelaşi mediocru absolut?

– N-o să mai aibă o memorie perfectă, dar, de fapt, până acum zece zile, aceasta era starea lui naturală. Fireşte, firma o să-i acorde concediu medical nelimitat, cu plata integrală a salariului. Dacă va fi nevoie de tratament medical, cheltuielile le vom suporta tot noi. Şi dacă se va simţi în stare să-şi reia vechea lui slujbă, îl vom primi oricând bucuroşi...

– Bun! Vreau să-mi daţi în scris tot ce mi-aţi spus acum. Aştept până la sfârşitul zilei. În caz contrar, voi vorbi cu avocatul meu, mâine la prima oră.

– Dar, domnişoară Collins, dumneavoastră ştiţi foarte bine că domnul Heath s-a oferit voluntar. În plus, şi dumneavoastră v-aţi dat acordul.

– Iar dumneavoastră ştiţi la fel de bine că ni s-au ascuns anumite aspecte ale acestui experiment. Nu cred că v-ar conveni să se declanşeze o anchetă... Prin urmare, aveţi grijă ca până mâine să primesc în scris toate promisiunile pe care mi le-aţi făcut.

– În cazul acesta, va trebui să semnaţi şi dumneavoastră o înţelegere prin care să recunoaşteţi că nu noi suntem vinovaţi de accidentele suferite de domnul Heath.

– Vom vedea. Mai întâi, vreau să ştiu cu exactitate ce a păţit logodnicul meu. Poţi să mergi, iubitule?

– Da, Sue, a răspuns John cu o voce răguşită şi uşor speriată.

– Atunci, hai să plecăm de aici!

15

John fusese obligat să mănânce o omletă uriaşă şi să-şi bea cafeaua, înainte ca Sue să-i permită să vorbească despre cele întâmplate.

– Sue, nu înţeleg cum de s-a nimerit să fii acolo!

– Intuiţie de femeie.

– Ba nu, mai degrabă, inteligenţa lui Susan!

– Bine, bine, cum vrei tu. După ce ţi-am aruncat inelul în cap, mi-am plâns puţin de milă. Pe urmă mi-a trecut, dar am început să încerc sentimentul că pierdusem ceva foarte preţios. Oricât de ciudat ţi s-ar părea, îmi eşti foarte drag.

– Iartă-mă, Sue! a şoptit John umil.

– Ar trebui să mă rogi mai cu foc, a zâmbit fata. Nici nu-ţi închipui cât de insuportabil erai. Curând, insă, mi-am dat seama că dacă eu, care te iubeam, nu te mai putusem suporta, atunci colegii tăi trebuie să fi avut sentimente mult mai violente faţă de tine. Ajunsesem până acolo încât îmi închipuiam că voiau să te omoare. Să nu mă înţelegi greşit. Eram nevoită să recunosc că meritai să fii omorât, dar numai de mâna *mea.* N-aş fi permis altei persoane să facă aşa ceva, indiferent cine ar fi fost ea. Când n-ai mai dat nici un semn de viaţă...

– Of, Sue, aveam atâtea planuri şi mi se părea că sunt în criză de timp...

– Da, ce să spun, voiai să termini toate treburile în două săptămâni! Ştiu că nu eşti întreg la minte, dar nici chiar aşa! Azi-dimineaţă, însă, am ajuns la limitele răbdării. Am venit la birou, pentru a vedea ce mai faci, şi, când colo, te-am găsit încuiat într-o cameră.

Amintindu-şi prin ce trecuse, tânărul s-a cutremurat.

– N-am crezut vreodată c-o să mă bucur să te aud ţipând şi lovind în uşă, dar atunci m-am simţit în al nouălea cer. De fapt, tu i-ai oprit...

– Te deranjează dacă discutăm despre asta?

– Cred că nu. Mă simt bine.

– Ce-ţi făceau?

– Voiau să-mi inhibe la loc memoria. Eu credeam, însă, că intenţionează să-mi injecteze o doză mărită, ca să devin complet amnezic.

– De ce?

– Pentru că ştiau că deţineam probe concludente împotriva lor. Puteam să-i arunc în stradă şi să ruinez compania.

– Chiar puteai?

– Bineînţeles.

– Dar nu ţi-au făcut injecţia, nu? Sau m-a minţit Anderson?

– Nu mi-au făcut nimic.

– Şi acum te simţi bine?

– După cum vezi, nu sunt amnezic.

– Nu intenţionez să-ţi ţin lecţii de morală, dar sper că ai învăţat câte ceva din cele întâmplate.

– Mda, îmi dau seama că ai avut dreptate.

– Atunci mai acordă-mi încă un minut, pentru o scurtă prelegere, pe care te rog să n-o uiţi. Te-ai grăbit, ai acţionat prea repede, prea deschis, fără să ţii seama de reacţiile violente ale celorlalţi. Ai confundat memoria perfectă cu inteligenţa. Dacă ai fi lăsat pe cineva cu adevărat inteligent să te ajute...

– Aveam nevoie de tine, Sue.

– Mă ai acum, Johnny.

– Şi ce ne mai rămâne de făcut?

– Întâi şi întâi, să obţinem hârtia cu promisiunile celor de la Quantum, iar dacă te simţi bine, să semnăm şi noi declaraţia pe care ne-au solicitat-o. În al doilea rând, ne vom căsători sâmbătă, aşa cum planificasem iniţial. Mai târziu, vom vedea noi... Dar, iubitule, eşti sigur că totul e în regulă?

– Fără doar şi poate, draga mea! De vreme ce suntem împreună, totul e minunat...

16

Nunta lor a fost mai degrabă modestă. Întâmplarea a făcut ca numărul invitaţilor care au participat efectiv la ceremonie să fie mai mic decât doriseră mirii. De la Quantum nu fusese invitat nimeni, pentru că Sue se opusese cu fermitate.

Un vecin de-al ei adusese o videocameră pentru a înregistra desfăşurarea "solemnităţii". Lui John, un asemenea gest i se părea a fi culmea conformismului, dar logodnica lui insistase şi nu putuse s-o refuze.

La un moment dat, vecinul respectiv s-a apropiat de el şi l-a abordat posomorât.

– Nu pot să pornesc drăcia asta! Cu toţii am crezut că tipii de la magazin mi-au vândut un aparat care funcţionează, şi când colo... Mă duc să le dau un telefon ticăloşilor ălora!

Şi individul a luat-o la fugă pe scări, spre cabina telefonică plasată în faţa capelei. John s-a uitat curios la camera de luat vederi, apoi a remarcat că pe măsuţa de lângă el se afla o broşură cuprinzând instrucţiunile de folosire. Împins de curiozitate, a parcurs-o rapid, după care a pus-o la loc. Şi-a

aruncat privirea de jur-împrejur, dar în acel moment nimeni nu-l băga în seamă. Fiecare invitat părea să fie ocupat cu altceva. În consecinţă, tânărul a ridicat capacul din spate şi s-a uitat cu atenţie în interiorul aparatului. După aceea, s-a răsucit spre peretele opus şi a căzut pe gânduri, cu privirea aţintită în gol. Ochii lui încă mai căutau aiurea, când mâna dreaptă i s-a strecurat în mecanismul docil, operând o mică ajustare. După câteva secunde, John a pus capacul la loc şi a apăsat pe tasta de pornire.

Chiar atunci s-a întors şi vecinul în fugă. Bietul om părea exasperat.

– Cum naiba să urmez instrucţiunile dacă nu le înţeleg? a exclamat el, cu răsuflarea tăiată.

Apoi, uitându-se la camera de filmat, s-a încruntat a mirare.

– Hai, că-i nostim! Merge! Poate că nu mi-oi fi dat eu seama şi a funcţionat tot timpul...

17

– Poţi să săruţi mireasa! a rostit pastorul cu bunăvoinţă, iar John a luat-o în braţe pe Susan şi a executat ordinul cu entuziasm.

– Ai reparat aparatul, i-a şoptit fata, nedezlipindu-şi buzele de ale lui. De ce?

– Am vrut să iasă totul bine, i-a răspuns el, tot în şoaptă.

– Ai vrut să faci iar pe deşteptul...

Cei doi tineri s-au retras fiecare câte un pas şi s-au privit, sorbindu-se din ochi, apoi au început din nou să se sărute, în timp ce asistenţa se foia în scaune şi chicotea.

– Dacă te mai dai în spectacol, te jupoi! i-a şoptit din nou Susan. Câtă vreme nu ştie nimeni că ţi-ai păstrat memoria perfectă, nu există pericolul de a fi obstrucţionat. Ascultă-mi sfaturile, şi într-un an vei obţine tot ce-ţi doreşti.

– Da, iubito, i-a răspuns John, blând ca un mieluşel.

MOARTEA UNUI FOY

[din volumul de povestiri „Vântul schimbării” – The Winds of Change and Other Stories]

Pentru un Foy, era cât se poate de neobişnuit să moară pe Pământ. Aceste fiinţe reprezentau cea mai însemnată clasă socială de pe planeta lor (purtând un nume ce se pronunţa – în măsura în care gâtlejurile pământenilor puteau scoate sunetele respective – Sortibackenstrete) şi erau, practic, nemuritoare.

Bineînţeles, fiecare Foy opta, în cele din urmă, pentru o moarte voluntară, iar acesta despre care vorbim ajunsese în faţa Marelui Prag din cauza unei nefericite poveşti de dragoste, dacă poţi numi poveste de dragoste faptul că, pentru a se reproduce, cinci indivizi trebuie să intre într-un contact mental ce durează un an. După câte se pare, Foy-ul în cauză nu reuşise să intre în contact nici după mai multe luni de încercare şi asta îi frânsese inima – sau inimile, căci avea cinci.

Toţi Foy-ii au în piept cinci inimi mari şi se vehicula ideea că tocmai această particularitate le conferea nemurirea.

Maude Briscoe, cel mai renumit chirurg de pe Pământ, voia acele inimi.

– Nu cred că numai numărul şi mărimea lor pot să provoace asta, Dwayne, i-a spus ea asistentului-şef. Trebuie să fie ceva de natură psihologică sau biochimică. Am neapărat nevoie de ele.

– Nu ştiu dacă o să putem reuşi, a replicat Dwayne Johnson. Am vorbit cu el la modul cel mai serios, încercând să-i înving tabu-ul Foy referitor la dezmembrarea după moarte. A trebuit să mizez pe sentimentul tragediei pe care orice Foy îl încearcă în faţa morţii departe de casă. Şi am fost nevoit să-l mint, Maude.

– Să-l minţi?

– I-am spus că, după ce se va săvârşi din viaţă, faimosul cor condus de Harold J. Gassenbaum va cânta un recviem în onoarea lui. I-am menţionat că, potrivit obiceiului pământean, asta ar însemna că esenţa lui stelară va fi transportată

instantaneu înapoi, prin hiperspaţiu, până pe planeta lui natală Sortib – sau cum i-o zice. I-am pus o singură condiţie: să semneze un act de cedare prin care să-ţi permită ţie să-i iei inimile, pentru a le folosi în cercetarea ştiinţifică.

– Să nu-mi spui că a crezut ceva din toată aiureala asta! a exclamat Maude.

– Ei, doar cunoşti curentul ăsta care este acum la modă şi care propovăduieşte acceptarea miturilor şi credinţelor speciilor inteligente de pe planete... Nu ar fi fost politicos din partea lui să nu mă creadă. În plus, Foy-ii au o profundă admiraţie pentru ştiinţa terestră – cred că individul nostru este un pic flatat de faptul că îi vrem inimile. Mi-a promis că va medita serios la propunerea pe care i-am făcut-o. Sper numai să se hotărască repede, pentru că nu mai are de trăit decât cel mult o zi sau două, şi avem nevoie de acceptul lui, conform legilor interstelare, iar inimile trebuie să fie proaspete, şi.... A, iată semnalul lui!

Dwayne Johnson a dispărut repede, cu mişcări calme, silenţioase, în cealaltă încăpere.

– Da? a şoptit el, pornind totodată şi aparatul de înregistrare holografică, pentru cazul în care Foy-ul intenţiona să accepte.

Corpul mare, noduros ca un copac, al Foy-ului zăcea nemişcat pe pat. Ochii lui bulbucaţi ii fremătau (toţi cinci deodată) pe măsură ce se ridicau, fiecare pe lujerul lui, răsucindu-se spre Dwayne. Vocea creaturii avea o tonalitate ciudată şi marginile lipsite de buze ale gurii sale rotunde nu se mişcau, dar cuvintele se formau perfect. În timp ce muribundul vorbea, ochii lui au schiţat gestul Foyan de încuviinţare.

– Dwayne, dă-i inimile mele cele mari lui Maude. Dezmembrează-mă, în schimbul corului lui Harold. Spune-le tuturor Foy-lor de pe Sortibackenstrete că în curând voi fi acolo...

MOMEALA FRAIERULUI

[din volumul de povestiri „Calea Marţiană” – The Martian Way and Other Stories]

UNU

Triplu G fulgeră în tăcere, ieşind din neantul hiperspaţiului în spaţiu-timpul material. Apăru în scânteierile imensului nor stelar Hercules.

Rămase precaută în spaţiu, înconjurată de stele, stele şi iar stele, fiecare radiind un câmp gravitaţional care trăgea minuscula carapace metalică. Calculatoarele navei se descurcaseră însă bine şi o aduseseră exact în poziţia dorită. Faţă de sistemul Lagrange, se afla la distanţă de o zi - distanţă ce urma să fie parcursă cu motoarele convenţionale prin spaţiul normal.

Faptul cu pricina avea semnificaţii diferite pentru cei de la bordul navei. Pentru echipaj, însemna încă o zi de muncă şi încă o zi de leafă, urmată de permisia la sol. Planeta spre care se îndreptau era nelocuită, dar permisia putea fi un interludiu plăcut chiar şi pe un asteroid. Membrii echipajului nu-şi dădeau osteneala să se gândească la faptul că ar fi fost posibil ca pasagerii să fi avut o părere diferită.

Ca să spunem adevărul, îi dispreţuiau pe pasageri şi îi evitau atunci când puteau.

'Telectuali!

Exact asta şi erau, cu o excepţie. Folosind un termen mai politicos, erau savanţi şi alcătuiau un grup destul de eterogen. Singurele lor sentimente cât de cât umane în clipele acelea le constituiau grija faţă de aparatele şi instrumentele personale şi vaga dorinţă a unei verificări finale.

Poate că exista şi o uşoară creştere a nivelului de tensiune şi nelinişte. *Totuşi*, era vorba despre o planetă nelocuită. În repetate rânduri, savanţii negaseră cu hotărâre sentimentele respective. Cu toate acestea, nimeni nu poate şti ce se ascunde în mintea oamenilor.

Cât despre singurul personaj neobişnuit de la bord - nici

membru de echipaj şi nici savant adevărat -, sentimentul lui cel mai puternic era unul de totală slăbiciune. Se ridicase fără vlagă, chinuindu-se să-şi alunge ultimele accese de rău de spaţiu. Se numea Mark Annuncio şi de patru zile zăcea în pat, aproape fără să se hrănească, în vreme ce nava se deplasa în zigzag prin hiperspaţiu şi Univers, sărind peste distanţe de ani-lumină.

Acum, însă, Mark era mai puţin sigur de iminenta sa moarte şi trebuia să răspundă chemării căpitanului. În felul său nerostit, tânărul detesta solicitarea respectivă. Obişnuia să facă lucrurile aşa cum ştia el, văzând ceea ce simţea că trebuie văzut. Cine se credea căpitanul ca să...?

Îl mâna întruna imboldul de a-i povesti totul doctorului Sheffield, lăsându-l pe acesta să rezolve treburile.

Totuşi, Mark era curios şi de aceea ştia că avea să se ducă. Acela era marele lui viciu. Curiozitatea!

Întâmplător, tocmai în asta consta profesiunea şi rolul lui în viaţă.

DOI

Căpitanul Follenbee era un individ încăpăţânat. Cel puţin, aşa se considera el în rarele clipe când se gândea la sine. Mai transportase şi în alte rânduri expediţii finanţate de guvern. Erau profitabile. Confederaţia nu se târguia. Fiecare asemenea cursă îi aducea o reparaţie capitală, înlocuirea tuturor pieselor defecte şi condiţii excelente pentru echipaj. Era o afacere bună. Ba chiar a naibii de bună.

Expediţia de acum, însă, părea niţel diferită.

Nu-l deranjau prea mult pasagerii. Se aşteptase la explozii temperamentale, la crize de isterie şi la stângăcii care să-l scoată din sărite, dar se dovedise că 'telectualii se purtau în mare măsură ca toţi oamenii obişnuiţi. Nu-l deranjase nici faptul că aproape jumătate din navă fusese modificată şi refăcută în ceea ce, conform contractului, se numea „Laborator universal cu acces central”.

În realitate-şi detesta gândul acesta -, îl neliniştea „Junior”, planeta spre care se îndreptau.

Desigur, echipajul nu ştia nimic, dar el personal, aşa încăpăţânat cum se considera, începea să simtă că respectiva

chestiune era neplăcută.

Totuşi, abia începea...

Pe moment, îşi spunea, îl irita Mark Annuncio - dacă ăsta-i era numele. Lovi puternic cu pumnul în palma celeilalte mâini şi se gândi furios la el. Chipul masiv şi lătăreţ i se înroşise de enervare.

Fusese pur şi simplu obrăznicie!

Un puşti care n-avea probabil nici douăzeci de ani şi al cărui rol în cadrul expediţiei nu-l cunoştea să-i ceară aşa ceva!

Ce se ascundea în spatele solicitării? Cel puţin *asta* trebuia lămurit.

În starea sa actuală, ar fi dorit s-o lămurească înhăţându-l pe băiat de guler şi scuturându-l până-i clănţăneau dinţii, dar mai bine nu... mai bine nu...

La urma urmelor, Confederaţia Planetară finanţa o expediţie cu adevărat ciudată şi poate că un tânăr de douăzeci de ani, extrem de curios şi de băgăreţ, făcea parte integrantă din misterul cursei. De ce se afla la bord? Sau ce era cu dr. Sheffield, care nu făcea altceva decât să aibă grijă de puşti? De ce oare? *Cine* era Annuncio ăsta?

Suferise de rău de spaţiu pe toată durata călătoriei, sau nu fusese decât un truc pentru a rămâne în cabină?

Un semnal luminos începu să pâlpâie în aceeaşi clipă când se auzi bâzâitul de la uşă.

Trebuia să fie puştiul.

Uşurel, îşi spuse căpitanul. Uşurel...

TREI

Mark intră în cabina căpitanului şi-şi umezi buzele într-o tentativă zadarnică de a scăpa de gustul amar din gură. Îşi simţea mintea ameţită şi inima grea.

Pe moment, ar fi fost gata să renunţe la statutul Serviciului pentru a fi înapoi pe Pământ.

Se gândi cu nostalgie la propria sa locuinţă micuţă, dar intimă - era singur şi în acelaşi timp alături de cei asemenea lui. Nu avea decât un pat, un birou, un scaun şi un dulap, dar acces gratuit la Biblioteca Centrală. Aici nu exista nimic. Crezuse că va putea învăţa multe la bordul unei nave. Până atunci, nu mai fusese niciodată într-una. Nu se aşteptase însă la atâtea zile de

rău de spaţiu.

Ducea în asemenea măsură dorul casei încât era gata să izbucnească în lacrimi şi detesta acest lucru, deoarece ştia că ochii îi erau roşii şi umezi, iar căpitanul avea să-şi dea seama imediat de realitate. Se detesta fiindcă nu era voinic şi înalt, fiindcă arăta ca un şoricel.

Aceea era descrierea cea mai potrivită. Avea părul castaniu, cu fir subţire şi drept ca blana unui şoarece, bărbia îngustă şi teşită, gura mică şi nasul ascuţit. Nu-i mai trebuiau decât cinci-şase mustăţi lungi şi fine de ambele părţi ale nasului pentru ca iluzia să fie completă. În plus, era mai scund decât majoritatea oamenilor.

Apoi zări câmpul de stele prin hubloul de observaţie din cabina căpitanului şi simţi că i se taie respiraţia.

Stelele !

Stelele aşa cum nu le văzuse niciodată!

Până atunci, Mark nu părăsise niciodată Pământul. Dr. Sheffield îi explicase că de aceea suferea de rău de spaţiu, dar Mark nu-l credea, în cincizeci de cărţi diferite, citise că răul de spaţiu avea cauze psihogene. Chiar şi dr. Sheffield încerca uneori să-l păcălească.

Nu părăsise niciodată Pământul şi era obişnuit cu bolta terestră. Era obişnuit să vadă două mii de stele risipite pe jumătate din sfera celestă, dintre care doar zece de magnitudinea unu.

Aici, însă, erau pur şi simplu puzderie. Numai în cercul micuţ al hubloului se găseau de zece ori mai multe stele decât pe tot cerul Pământului. Şi orbitor de strălucitoare!

Reţinu cu nesaţ configuraţia respectivă. Îl copleşea. Desigur, cunoştea toate datele despre roiul Hercules. Conţinea între un milion şi zece milioane de stele (încă nu se efectuase numărătoarea exactă), totuşi una este să ştii cifrele şi cu totul altceva să vezi stelele.

Încercă dorinţa bruscă şi copleşitoare să le numere. Voia să ştie câte erau. Se întrebă dacă aveau toate denumiri; dacă li se cunoşteau datele astronomice. Ia să vedem...

Le numără în grupe de câte o sută. Două... trei... s-ar fi putut folosi de configuraţia memorată, dar îi plăcea să vadă obiectele materiale atunci când erau atât de incredibil de frumoase... şase... şapte...

Glasul sonor al căpitanului se revărsă asupra lui, readucându-l în interiorul navei.

– Încântat de cunoştinţă, domnule Annuncio.

Mark întoarse privirea, surprins şi iritat. De ce-i fusese întreruptă numărătoarea?

– Stelele! rosti el ţâfnos şi arătă hubloul.

Căpitanul se răsuci într-acolo.

– Ce-i cu ele? Ce s-a-ntâmplat?

Mark privi spatele lat şi posteriorul supradezvoltat al căpitanului. Privi ţepii suri ce acopereau ţeasta bărbatului şi mâinile mari, cu degete groase, împreunate la spate, care loveau ritmic plastexul lucios al vestonului.

„Ce-i pasă *lui* de stele?” se gândi. „Ce-i pasă *lui* de mărimea, de magnitudinea şi de clasele lor spectrale?”

Buza inferioară îi tremură. Căpitanul era un noncompos. Toţi de pe navă erau noncomposi. Aşa le spuneau ei, cei din Serviciu. Noncomposi. Toţi. Fără un calculator, n-ar fi putut ridica cincisprezece la puterea a treia.

Mark se simţi extrem de singur.

Ştia că n-avea nici un rost să încerce să explice, de aceea spuse:

– Stelele sunt foarte dese aici. Pacă sunt măzăriche.

– Simplă aparenţă, domnule Annuncio. (Căpitanul pronunţa *c*-ul din numele lui Mark ca pe un *s* şi sunetul zgârie urechea tânărului.) În cel mai dens nor stelar, distanţa medie dintre aştri depăşeşte un an-lumină. Loc destul, da? Deşi par ticsite. În privinţa asta, vă dau dreptate. Dacă stingem luminile interioare, ar sclipi ca un trilion de puncte Chisholm într-un câmp de forţă oscilant.

Cu toate acestea, nu se oferi să stingă luminile şi Mark nu intenţiona să-l roage s-o facă.

– Luaţi loc, domnule Annuncio, spuse căpitanul. N-are rost să stăm în picioare, da? Fumaţi? Vă deranjează dacă fumez eu? Păcat că n-aţi putut veni azi dimineaţă. Am avut o panoramă excelentă cu Lagrange I şi II, la şase ore-spaţiu. Roşu şi verde. Ca semaforul, da? Nu v-am văzut deloc pe durata călătoriei. Nu aveaţi încă experienţa spaţiului, da?

Îşi lătra „da”-urile, înălţând glasul într-un mod care pe Mark îl călca pe nervi.

– Acum mă simt bine, spuse tânărul cu voce scăzută.

Aparent, căpitanul nu părea satisfăcut de răspuns. Pufăi din ţigară şi-l privi încruntat pe Mark, apoi rosti tărăgănat:

– Oricum, mă bucur să vă văd. Obişnuiţi-vă cu locul. Cunoaşteţi-i pe băieţi. *Triplu G* a participat la multe expediţii finanţate de guvern. Nici un necaz. Niciodată n-am avut necazuri. Nici nu doresc să am necazuri, înţelegeţi, da?

Mark nu înţelegea. Era prea obosit ca să încerce să înţeleagă. Ochii îi reveniră lacomi spre stele. Configuraţia se modificase puţin.

Căpitanul îi zări privirea. Se încruntă şi mai mult, iar umerii părură că-i tremură, gata să se ridice, indiferenţi. Se apropie de pupitrul de comandă şi, aidoma unei uriaşe pleoape, un oblon metalic culisă peste hubloul de observaţie.

Mark tresări de furie şi nu-şi putut stăpâni ţipătul:

– Ce faceţi? Le număram!

– *Număraţi*... Căpitanul se împurpura la chip, totuşi îşi păstră tonul politicos. Scuzele mele! Trebuie să discutăm o problemă.

Sublinie uşor cuvântul „problemă”.

Mark ştia la ce se referea.

– N-am nimic de discutat. Vreau să văd jurnalul de bord al navei. Am cerut asta de câteva ore bune. Mă amânaţi!

– Ce-ar fi să-mi spuneţi de ce vreţi să-l vedeţi, da? Nu mi s-a mai cerut niciodată aşa ceva. Aveţi vreo autorizaţie?

– Pot cere să mă uit la orice doresc, exclamă uluit Mark. Fac parte din Serviciul Mnemonic.

Căpitanul pufăi nervos din ţigara specială, fabricată pentru spaţii închise. În compoziţie fusese inclus un oxidant, astfel încât să nu fie consumat oxigenul atmosferic.

– Da? făcu el. N-am auzit de Serviciul ăsta. Ce este?

– Serviciul Mnemonic, atât şi nimic mai mult, pufni indignat Mark. Misiunea mea este să privesc orice doresc şi să solicit orice doresc. Am autorizaţia respectivă.

– Nu puteţi consulta jurnalul de bord, dacă eu nu sunt de acord.

– Tu n-ai de spus nici un cuvânt în privinţa asta, *noncomposule*!

Calmul căpitanului se destramă. Azvârli cu violenţă ţigara pe jos şi o strivi cu talpa, apoi o ridică şi o puse cu atenţie în fanta pentru deşeuri.

– Ce Noru' Galactic mai e şi asta? se răsti el. Cine eşti tu, de fapt? Agent de securitate? Care-i treaba? Să lămurim lucrurile. Acum, pe loc!

– Ţi-am spus tot ce trebuie să ştii.

– N-am nimic de ascuns în jurnal, dar am şi eu anumite drepturi.

– Nimic de ascuns? croncăni Mark. Atunci de ce nava se numeşte *Triplu G*?

– Pentru că aşa se numeşte.

– Serios? În registrele terestre nu există numele acesta. O ştiam dinainte de a mă îmbarca. Aşteptam momentul să te întreb.

Căpitanul clipi de câteva ori înainte de a răspunde.

– Numele oficial este *George G. Grundy*. Toată lumea îi spune *Triplu G*.

– Bine, chicoti Mark. După ce văd jurnalul de bord, vreau să stau de vorbă cu echipajul. Am dreptul ăsta. Întreabă-l pe dr. Sheffield.

– Şi cu echipajul, da? izbucni căpitanul. Voi discuta cu dr. Sheffield, şi apoi vei fi consemnat în cabină până la asolizare. Un puşti cu caş la gură!

PATRU

Ţinând seama de câtă muncă trebuia făcută, savanţii erau puţini la număr şi destul de tineri. Poate nu chiar ca Mark, care reprezenta un caz aparte, totuşi cel mai bătrân dintre ei, Emmanuel George Cimon (astrofizician) nu împlinise încă treizeci şi nouă de ani. Părea de altfel mult mai tânăr, graţie părului negru şi des şi ochilor mari, scânteietori. De fapt, scânteierile se datorau parţial lentilelor de contact.

Poate exagerat de conştient de vârsta sa şi de faptul că era şeful expediţiei, un aspect pe care majoritatea celorlalţi tindeau să-l ignore, Cimon obişnuia să privească misiunea cu detaşare. Prefiră printre degete banda perforată, apoi o lăsă să se încolăcească silenţioasă pe tamburul ei.

– Rutine, suspină el aşezându-se în fotoliul cel mai moale din micuţul salon pentru pasageri. Nimic altceva.

Privi cele mai recente fotografii ale binarelor Lagrange, indiferent la frumuseţea lor. Lagrange I, mai mică şi mai

fierbinte decât Soarele Pământului, strălucea într-o nuanţă de verzui-albastru, înconjurată de o coroană perlată, verde-gălbuie, aidoma monturii de aur a unui smarald. Părea de dimensiunile unei bile de rulment. Puţin mai departe (pe fotografie) se găsea Lagrange II. Datorită poziţiei din spaţiu, părea de două ori mai mare decât cealaltă stea. În realitate, diametrul era de numai patru cincimi, volumul pe jumătate, iar masa egală cu două treimi din Lagrange I. Culoarea ei roşie-portocalie, faţă de care pelicula era mai puţin sensibilă prin comparaţie cu retina umană, părea mai întunecată ca oricând, comparativ cu lucirea glorioasă a stelei surori.

Înconjurându-le pe amândouă, neocultate de sorii apropiaţi, ca rezultat al lentilelor diferenţial polarizate special utilizate în acest scop, se zărea incredibila scânteiere a norului Hercules ca o pulbere groasă de diamante, sclipind galben, alb, albastru şi roşu.

– Nimic, repetă Cimon.

– Mie mi se par fotografii bune, replică celălalt bărbat din salon, Groot Knoevenaagle (medic, mic de statură, durduliu şi poreclit de toţi Novee). Unde-i Junior? întrebă el şi se aplecă peste umărul celuilalt, îngustându-şi ochii uşor miopi.

Cimon ridică privirea şi se cutremură.

– Nu se numeşte aşa! În puzderia asta de stele nu poţi zări planeta Troas... *dacă* la ea te refereai. Fotografia este preluată din *Scientific Earthman*. Nu-i prea utilă.

– Fir-ar a Spaţiului! exclamă Novee dezamăgit.

– Oricum, ce contează? Dacă ţi-aş fi spus că unul dintre punctuleţele astea este Troas, nu m-ai fi putut contrazice şi cu ce te-ar fi ajutat?

– Stai aşa, Cimon! Nu mai fi atât de superior. Este un sentiment normal. O vreme, vom locui pe Junior. Din câte ştim, acolo o să şi murim.

– Novee, în jurul nostru nu-s spectatori, nu-s microfoane, nici trompeţi - atunci, de ce atâta dramatism? N-o să murim acolo. Dacă vom muri, va fi numai din vina noastră şi, probabil, din cauza abuzurilor alimentare.

Rostise ultimele cuvinte apăsându-le în felul aparte în care o fac persoanele ce mănâncă puţin atunci când vorbesc cu indivizi dotaţi cu apetit considerabil, de parcă o digestie deficitară ar fi cauzată exclusiv de rigiditatea virtuţii şi de

intelectul superior.

– Totuşi, au murit o mie de oameni, murmură Novee.

– Bineînţeles. Zilnic, în galaxie, mor un miliard de oameni.

– Nu în felul ăsta.

– Adică în ce fel?

Novee făcu un efort vizibil pentru a-şi păstra glasul tărăgănat.

– Nu se discută decât la şedinţele oficiale. Aşa s-a hotărât.

– Eu n-am nimic de discutat, rosti posac astrofizicianul. Sunt două stele obişnuite. Să fiu al naibii dacă ştiu de ce m-am oferit voluntar. Cred că am făcut-o pentru ocazia de a vedea din apropiere un sistem troian anormal de mare. Pentru posibilitatea de a cerceta o planetă locuibilă cu doi sori. Nu ştiu de ce ar fi trebuit să-mi închipui că putea fi vorba despre ceva uluitor.

– Pentru că te-ai gândit la o mie de oameni morţi, replică Novee, apoi continuă grăbit: Spune-mi, te rog, de fapt, ce-i o plantă troiană?

Înfruntă preţ de o clipă privirea dispreţuitoare a celuilalt, după care continuă:

– Asta-i, ce vrei? Nu ştiu. Nici tu nu le ştii pe toate. Ce ştii tu despre inciziile ultrasonice?

– Nimic, şi asta-i foarte bine. Consider că, pentru un expert, informaţiile din afara specialităţii sale sunt inutile şi consumatoare de psihopotenţial. Punctul de vedere al lui Sheffield mă lasă rece.

– Vreau, totuşi, să ştiu ceea ce te-am întrebat. Desigur, dacă-mi poţi explica...

– Sigur că pot. De fapt, s-a menţionat în prima informare, dar pesemne nu ai fost atent. Majoritatea stelelor multiple, care la rândul lor reprezintă o treime din totalul stelelor din Univers, deţin sisteme planetare. Problema este că respectivele planete nu sunt locuibile. Dacă se află prea departe de centrul de masă al sistemului pentru a putea avea o orbită aproximativ circulară, temperatura lor este atât de scăzută încât heliul se lichefiază la suprafaţa lor. Dacă sunt suficient de apropiate pentru a primi căldură, cel puţin o dată la fiecare revoluţie, se apropie aşa mult de una dintre stele, încât se poate topi fierul. Aici însă, în sistemul Lagrange, ne confruntăm cu un caz aparte. Cele două stele, Lagrange I şi Lagrange II, şi planeta Troas cu satelitul ei,

Ilium, se găsesc în vârfurile unui triunghi echilateral imaginar. Ai înţeles? Întâmplător, aranjamentul este stabil şi te rog să nu-mi ceri să-ţi precizez motivul, ia-o ca pe opinia mea profesională.

– Nici prin cap nu-mi trecea s-o pun la îndoială, murmură Novee.

Strâmbându-se, Cimon continuă:

– Sistemul se roteşte ca o singură unitate. Troas rămâne permanent la o sută cincizeci de milioane de kilometri de fiecare stea, iar stelele rămân permanent la o distanţă de o sută cincizeci de milioane de kilometri una de alta.

Novee îşi frecă lobul unei urechi şi păru nemulţumit.

– Ştiu toate astea. Am fost atent la informare. Dar de ce este o planeta *troiană* ? De ce *troiană* ?

Buzele subţiri ale astrofizicianului se strânseră pentru o clipă, parcă reţinând cu greu un cuvânt urât, după care acesta urmă:

– În sistemul solar al Pământului, există un aranjament similar. Soarele, Jupiter şi un grup de asteroizi mici formează un triunghi echilateral stabil. Întâmplător, asteroizii aveau denumiri ca Hector, Ahile, Ajax... şi alţi eroi ai războiului troian. Mai este nevoie de alte explicaţii?

– Asta-i tot?

– Da. Ai de gând să mă mai deranjezi?

– Mai du-te-ncolo!

Novee se ridică, pregătindu-se să-l părăsească pe astrofizicianul indignat, dar uşa glisă cu o clipă înainte ca mâna lui să fi atins activatorul şi în salon pătrunse Boris Vernadsky (geochimist, având sprâncene ca pana corbului, gură largă, faţă lătăreaţă şi o afecţiune inveterată pentru cămăşile cu buline şi clamele magnetice din plastic roşu).

Nici măcar nu luă în seamă chipul împurpurat al lui Novee şi expresia de neplăcere îngheţată a lui Cimon.

– Stimaţi colegi, începu el exuberant, dacă veţi asculta foarte atenţi, probabil că veţi auzi o explozie care va întrece Big Bang-ul, dinspre cabina căpitanului.

– Ce s-a-ntâmplat? întrebă medicul.

– Căpitanul l-a consemnat pe Annuncio, puştiul-minune al lui Sheffield, şi doctorul s-a năpustit la atac cu ochii injectaţi.

Cimon întoarse spatele, pufnind dezgustat.

– Sheffield?! exclamă Novee. Tipul ăla nu se poate

enerva. Nu l-am auzit vreodată măcar ridicând tonul.

– De data asta, a făcut-o. Când a aflat că puştiul a plecat din cabină fără să-l anunţe şi c-a fost luat în răspăr de căpitan... Măiculiţă! Ştiai că şi-a revenit?

– Nu, dar nu mă surprinde. Aşa-i răul de spaţiu. Când suferi, crezi c-o să mori în scurt timp. Ba chiar, abia aştepţi să mori. Apoi, în două minute ţi-a trecut şi te simţi perfect. Slăbit, dar fără să suferi. Azi dimineaţă i-am spus lui Mark că mâine vom asoliza şi cred că asta i-a dat putere. Gândul la o suprafaţă planetară apropiată face minuni în cazul răului de spaţiu. Este adevărat că vom asoliza în curând, nu, Cimon?

Astrofizicianul emise un sunet care putea fi interpretat drept un mormăit de aprobare. Cel puţin aşa îl interpretă Novee.

– Oricum, ce s-a întâmplat? întrebă el.

– Ei bine, începu Vernadsky, de când puştiul a căzut la pat din cauza răului de spaţiu, Sheffield s-a mutat cu mine în cabină. Era la birou, lucrând la diagramele lui, alea de neînţeles, şi cu minicalculatorul, când a sunat telefonul. Era căpitanul. Aşa am aflat că băiatul se găsea la el, iar el voia să ştie ce mama mă-sii intenţiona guvernul de adusese un spion la bord? Sheffield a zbierat la el c-o să-i bage un tub de dren într-un loc anume, dacă i-a făcut ceva puştiului, şi a plecat imediat, lăsând telefonul deschis şi pe căpitan spumegând.

– Asta sunt înfloriturile tale, zise Novee. Sheffield n-ar fi spus aşa ceva.

– Mă rog, asta a fost ideea generală.

Medicul se răsuci spre Cimon.

– Tu eşti şeful. De ce nu intervii?

– Numai în cazuri din astea sunt şeful! mârâi Cimon. Brusc, îmi sunt amintite responsabilităţile. Lasă-i să se bată-ntre ei. Sheffield se bate extraordinar cu gura, iar căpitanul nu-şi ia niciodată mâinile de la spate. Din povestea lui Vernadsky nu reiese că vor urma violenţe fizice.

– Perfect, dar n-are rost să existe neînţelegeri într-o expediţie ca a noastră.

– Vrei să spui, într-o misiune ca a noastră! - Geochimistul îşi ridică braţele în sus, într-un gest de batjocură, şi-şi dădu ochii peste cap. - Cât mă-nfior de clipa când ne vom afla printre zdrenţele şi oasele primei expediţii.

Şi ca şi cum imaginea conjurată în felul acela n-ar fi fost

una care să fie tratată cu superficialitate, brusc nimeni nu mai adăugă nimic. Până şi ceafa lui Cimon, singura parte din astrofizician care se zărea deasupra spătarului fotoliului, păru că se încordează pentru o clipă.

CINCI

Oswald Mayer Sheffield (psiholog, subţire ca aţa, lung... ca o aţă lungă şi cu un glas care putea fi întrebuinţat pentru a cânta cu surprinzătoare virtuozitate o arie clasică, ori pentru a susţine o argumentaţie, blând, dar cu o acurateţe pătrunzătoare) nu trăda furia ce ar fi fost de aşteptat din relatarea lui Vernadsky.

Ba chiar zâmbea în clipa când intră în cabina căpitanului.

Follenbee izbucni, de îndată ce-l văzu:

– Uite ce-i, Sheffield...

– O clipă, domnule căpitan. Cum te simţi, Mark?

Tânărul coborî ochii şi mormăi:

– Mă simt bine, dr. Sheffield.

– Nu ştiusem că te-ai dat jos din pat.

Tonul lui nu avusese nici urmă de reproş, totuşi Mark începu să se scuze:

– Mă simţeam mai bine, dr. Sheffield, şi nu sunt în apele mele dacă nu lucrez. De când am venit la bord, n-am făcut absolut nimic. De aceea l-am sunat pe căpitan, ca să-i cer să consult jurnalul de bord, şi el m-a poftit aici.

– Bine. Sunt sigur că acum nu se va supăra dacă o să revii în cabina ta.

– Chiar aşa? începu căpitanul.

Ochii lui Sheffield îl ţintuiră cu blândeţe.

– Răspund de el, domnule căpitan.

Cumva, Follenbee nu mai avu replică.

Mark se răsuci ascultător şi Sheffield îl privi ieşind din cabină. Aşteptă până ce uşa se închise, apoi se întoarse din nou spre căpitan.

– Ce dracu' te-a apucat, căpitane?

Genunchii acestuia se flexară puţin, apoi se îndreptară şi se flexară din nou, într-un ritm ameninţător. Plesnetul palmelor ţinute la spate se auzea limpede.

– Asta ar trebui eu să întreb. Eu sunt căpitanul aici,

Sheffield.

– Ştiu.

– Dar ştii şi ce-nseamnă asta, da? În spaţiu, nava este o enclavă legal recunoscută. Eu sunt conducătorul absolut. Ordinele mele nu se discută. Este legea decretată de Comitetul Central al Confederaţiei. Trebuie să menţin disciplina şi nu accept nici un spion...

– Bine, acum lasă-mă să-ţi spun *eu* ceva, căpitane. Eşti angajat de Biroul Regiunilor Exterioare ca să transporţi o expediţie de cercetare finanţată de guvern până la sistemul Lagrange, să rămâi acolo atât cât vor dura cercetările şi cât o va permite siguranţa echipajului şi a navei, iar apoi să ne aduci acasă. Ai semnat contractul şi ţi-ai asumat nişte obligaţii, căpitane. De pildă, îţi este interzis să umbli cu instrumentele noastre şi să le distrugi...

– Pe Spaţiu, dar cine face asta?

Vocea căpitanului detunase ca o rafală de indignare.

– Dumneata. Ia-ţi mâinile de pe Mark Annuncio. Tot aşa cum nu te atingi de monocromul lui Cimon şi de micropticele lui Vailleux, trebuie să nu te atingi nici de Annuncio al meu. Iar asta înseamnă să nu-l atingi cu nici unul dintre cei zece cârnăciori ai degetelor. Ai înţeles?

Pieptul îmbrăcat în uniformă al căpitanului se dilată.

– La bordul navei mele, nu ascult ordinele altcuiva. Limbajul dumitale reprezintă o încălcare a disciplinei, *domnule* Sheffield. Dacă mai continui aşa, vei fi consemnat în cabină. Dumneata şi Annuncio al dumitale. Dacă nu-ţi convine, n-ai decât să reclami Biroului de Analiză la întoarcerea pe Pământ. Până atunci, te rog să-ţi ţii gura!

– Uite ce-i, căpitane, aş vrea să-ţi explic ceva. Mark face parte din Serviciul Mnemonic...

– L-am auzit şi pe el spunând asta. Serviciul Nemonic. Serviciul Demonic. Mi se pare clar că-i vorba despre o poliţie secretă. Ei bine, nu la bordul navei mele, da?

– Serviciul Mnemonic, repetă Sheffield răbdător. Cu *m*. Derivă dintr-un cuvânt grecesc care înseamnă memorie.

– Adică ţine minte lucruri? îşi miji ochii căpitanul.

– Exact. Recunosc, într-un fel este vina mea. Ar fi trebuit să te pun la curent. Să ştii că aş fi făcut-o, dacă băiatul nu s-ar fi simţit atât de rău după decolare. Nu m-am mai gândit aproape

la nimic altceva. În plus, nu mi-a trecut prin minte că el ar putea fi interesat de funcţionarea navei în sine. Pe Spaţiu, dacă ştiu de ce am crezut aşa. În mod normal, pe el îl interesează totul.

– Ar fi trebuit, da? - Căpitanul privi orologiul antic de pe perete. - Pune-mă acum la curent. Dar fără cuvinte hoaţe, da? De fapt, cu cât mai puţine cuvinte. N-am mult timp la dispoziţie.

– Te asigur că nu va dura mult. Căpitane, eşti un om care a călătorit mult. Câte lumi locuite crezi că există în Confederaţie?

– Optzeci de mii, răspunse prompt Follenbee.

– Optzeci şi trei de mii două sute, preciza Sheffield. Cum crezi că poate fi condus un sistem politic de dimensiunile astea?

Căpitanul nu ezită nici acum.

– Cu calculatoare.

– Perfect. Jumătate din populaţia Pământului lucrează pentru guvern şi nu face nimic altceva decât să stea în faţa calculatoarelor. De asemenea, pe toate planetele există subcentre de calcul. Totuşi, datele se mai pierd. Pe fiecare planetă se cunoaşte câte ceva ce nu mai ştie nimeni altcineva. Ba chiar putem spune asta despre fiecare om. De pildă, în grupul nostru, Vernadsky habar n-are de biologie, iar eu nu cunosc chimie nici cât să supravieţuiesc. Cu excepţia lui Fawkes, nici unul dintre noi nu poate pilota cel mai simplu vehicul spaţial. De aceea, lucrăm împreună şi fiecare suplineşte cunoştinţele care le lipsesc celorlalţi. Există însă un clenci. Nici unul dintre noi nu ştie exact care anume dintre datele lui are un înţeles pentru ceilalţi într-o situaţie anume. Nu putem să ne oprim şi să enumerăm tot ceea ce cunoaştem. Aşa că facem speculaţii şi uneori greşim. Două elemente, A şi B, se pot asocia minunat uneori. De aceea, Persoana A, care cunoaşte Elementul A, îi spune Persoanei B, care cunoaşte Elementul B: „De ce nu mi-ai spus asta acum zece ani?”, iar Persoana B răspunde: „N-am crezut că era ceva important”, sau „Crezusem că o ştiu toţi”.

– De asta există calculatoare, interveni căpitanul.

– Calculatoarele au nişte limite. În primul rând, trebuie întrebate. Apoi, este necesar ca întrebările să aibă o anumită logică internă. Mai mult chiar, calculatoarele sunt foarte literale. Ele răspund la ceea ce le-ai întrebat, nu la ceea ce te-ai gândit. Uneori, nu nimereşti întrebarea cuvenită, sau n-o formulezi tocmai logic, iar într-un asemenea caz calculatorul nu-ţi poate

oferi informaţii. Oamenii au nevoie de un calculator care să nu fie mecanic, de un calculator cu imaginaţie. Există aşa ceva, căpitane. Psihologul îşi atinse tâmpla. Există în fiecare om.

– Poate, mârâi Follenbee, totuşi eu fac aşa cum am învăţat. Apăs pe buton.

– Şi cum procedezi când eşti nesigur? Maşinile n-au inspiraţie. Dumneata ai avut vreodată inspiraţie?

– Ajungi la subiect? se interesă căpitanul, privind din nou spre orologiu.

– Undeva în interiorul creierului uman, spuse Sheffield, există înregistrarea tuturor informaţiilor care au fost receptate vreodată. Un procent infim din ele sunt reamintite în mod conştient, dar toate se păstrează acolo, şi o simplă asociaţie de idei le poate readuce la suprafaţă, fără să ştim de unde au răsărit. Atunci spunem că avem „inspiraţie” sau „intuiţie”. Unii indivizi sunt mai pricepuţi în privinţa asta. Alţii pot fi antrenaţi în direcţia respectivă. Unii sunt aproape perfecţi, ca Mark Annuncio şi alţii o sută aidoma lui. Sper că într-o bună zi vor exista un miliard ca ei, şi atunci vom avea într-adevăr un Serviciu Mnemonic. Toată viaţa, ei nu fac altceva decât să citească, să privească, să asculte şi să se antreneze să fie cât mai eficienţi. Nu contează ce date colectează. Nu trebuie să aibă un sens ori o semnificaţie evidentă. Nu contează dacă un membru al Serviciului vrea să-şi petreacă o săptămână parcurgând bazele de date ale campionatelor de polo spaţial ţinute în Sectorul Canopus în ultimul secol. Orice date pot fi utile cândva. Asta-i axioma fundamentală. Din când în când, un membru al Serviciului poate corela nişte informaţii într-un mod în care nici o maşină nu l-ar putea face vreodată. Maşinile n-ar reuşi, fiindcă nu există calculatoare care să deţină informaţii cu caracter atât de disparat, sau, dacă ar deţine, nici un om n-ar fi atât de nebun ca să pună întrebarea corectă. O singură corelare utilă poate justifica toţi banii cheltuiţi de Serviciu în zece ani.

– Stai puţin, ridică Follenbee mâna cu un aer vădit tulburat. Annuncio a zis că în registrele terestre nu există nici o navă cu numele *Triplu G*. Vrei să spui că ştie pe dinafară toate navele înregistrate?

– Probabil. Este posibil să fi parcurs baza de date a Registrului Spaţial. Dacă a făcut-o, cunoaşte toate denumirile, tonajul, anul fabricaţiei, portul de destinaţie, numărul de

membri ai echipajului şi orice altceva ar conţine baza de date.

– Acum număra stelele.

– De ce nu? Este o bază de date.

– Să fiu al naibii!

– Cum doreşti, căpitane. Ideea este că unul ca Mark nu seamănă cu ceilalţi oameni. El s-a dezvoltat altfel, poate chiar cumva deformat, şi vede lumea din jur cu alţi ochi. Acum este prima dată când a părăsit sediul Serviciului, de la vârsta de cinci ani, când a început instruirea. Este uşor tulburat... şi poate fi afectat. Aşa ceva nu trebuie să se întâmple, iar rolul meu este tocmai de a-l păzi. Mark este instrumentul meu - un instrument mai valoros decât orice se găseşte la bordul navei, în toată Calea Lactee mai există doar o sută ca el.

Căpitanul Follenbee afişă un aer de demnitate jignită.

– Bine, atunci. Jurnalul de bord. Strict confidenţial, da?

– Strict. El îmi spune numai mie, iar eu nu spun nimănui, decât dacă se face vreo corelaţie.

Deşi n-avea impresia că asta înţelegea el prin „strict”, căpitanul pufni şi adăugă:

– Dar cu nimeni din echipaj.

Făcu o pauză semnificativă.

– Înţelegi la ce mă refer, da?

Sheffield porni spre uşă.

– Mark ştie perfect. Crede-mă, echipajul nu va afla nimic de la el.

Când puse mâna pe clanţă, căpitanul rosti:

– Sheffield!

– Da?

– Pe Spaţiu, ce este un noncompos?

Sheffield îşi înăbuşi un surâs.

– Te-a numit aşa?

– Ce este?

– Prescurtarea de la *non compos mentis*. Membrii Serviciului folosesc această denumire pentru cei care nu sunt mnemonici. Pentru dumneata, pentru mine... în latină, înseamnă „nestăpân pe minte”. Să ştii ceva, căpitane... eu cred că au dreptate.

Apoi, ieşi rapid pe uşă.

ŞASE

Mark Annuncio citi jurnalul de bord al navei în cincisprezece secunde. I se păru incomprehensibil dar, la urma urmelor, acelaşi lucru se putea spune despre majoritatea materialelor pe care le stoca în minte. Asta nu-l deranja deloc. Nici faptul că erau chestiuni plictisitoare. Se simţi doar dezamăgit că nu-şi satisfăcuse curiozitatea, de aceea îl termină cu uşurare şi în acelaşi timp cu neplăcere.

Trecu apoi în biblioteca navei şi parcurse trei duzini de cărţi pe cât de rapid îşi putu opera scanerul. În copilărie petrecuse trei ani învăţând cum să citească prin *gestalt* total şi-şi amintea cu aceeaşi mândrie faptul că, la examenul final, stabilise un nou record al şcolii.

În cele din urmă, intră în laboratoarele navei, trăgând cu ochiul ici şi colo. Nu punea întrebări şi se îndepărta de îndată ce era privit cu insistenţă.

Detesta modul insuportabil în care ceilalţi se uitau la el, ca şi cum ar fi fost un animal straniu. Detesta aerul lor de cunoaştere superioară, de parcă ar fi fost ceva valoros în irosirea întregului creier pentru un subiect minuscul şi în reamintirea doar a unei părticele infime din subiectul respectiv.

Desigur, finalmente, va fi *nevoit* să le pună întrebări. Era slujba lui şi, chiar dacă n-ar fi fost, curiozitatea l-ar fi împins s-o facă. Spera totuşi că se va putea abţine până după asolizare.

Constată că se simţea încântat de faptul că se găseau într-un alt sistem stelar. În curând, avea să vadă o planetă nouă, cu sori noi - doi la număr! - plus o lună nouă. Patru corpuri cereşti, fiecare deţinând informaţii inedite; un număr imens de date care să fie colectate şi sortate cu dragoste.

Simplul gând al muntelui amorf de informaţii ce-l aştepta îi dădea fiori de încântare. Mark îşi considera propria minte drept un excepţional sistem de clasificare cu index, index încrucişat şi index încrucişat încrucişat. Îl imagina ca întinzându-se la nesfârşit în toate direcţiile. Bine pus la punct. Fiabil. Lubrifiat. Perfect şi precis.

Se gândi la podurile colbuite pe care noncomposii le numeau minţi şi aproape că izbucni în râs. Lucrul acesta rămânea valabil chiar şi când discuta cu dr. Sheffield, care era un individ de treabă pentru un noncompos. Se străduia din răsputeri şi uneori aproape că înţelegea. Minţile celorlalţi de la

bordul navei semănau cu nişte depozite de cherestea. Stive de scânduri răvăşite şi dezordonate; cât despre acces, nu puteai ajunge decât la ceea ce se găsea deasupra.

Sărmanii! I-ar fi privit cu milă, dacă ei n-ar fi fost atât de răutăcioşi şi de nepricepuţi. Dacă ar fi *ştiut* cum erau de fapt. Dacă *şi-ar fi dat seama*.

Ori de câte ori putea, Mark intra în posturile de observaţie şi privea noile corpuri cereşti ce se apropiau.

Trecură destul de aproape de satelitul Ilium. Cimon era extrem de meticulos în a numi planeta lor de destinaţie „Troas" şi satelitul „Ilium", dar toţi ceilalţi le spuneau „Junior", respectiv „Surioara". De partea diametral opusă a celor doi sori, în cealaltă poziţie troiană, se afla un grup de asteroizi. Cimon îi denumise „Epsilon Lagrange", însă restul le ziceau „Căţeluşii".

Mark se gândi la toate astea în mod vag simultan, în clipa când cuvântul „Ilium" îi apăru în minte. De-abia conştient de el, îl lăsă să treacă, considerându-l lipsit de interes imediat. Mai vag şi mai adânc sub suprafaţa conştiinţei mentale, se învolburau însă lent vreo cinci sute de porecle familiare ale altor denumiri astronomice celebre. Despre unele citise, despre altele auzise în programele audio-video, pe unele le întâlnise în ştirile zilnice, iar pe altele le aflase în decursul unor conversaţii obişnuite. Materialele ajunseseră la el în mod conştient, ori putea fi vorba despre un cuvânt auzit întâmplător. Până şi substituţia *Triplu G* în loc de *George G. Grundy* avea locul ei într-un fişier obscur al minţii.

Odată, Sheffield îl întrebase - foarte precaut, foarte pe departe - ce se petrecea în mintea lui.

– Dorim mai mulţi ca tine, Mark, pentru Serviciul Mnemonic. Avem nevoie de milioane. În cele din urmă, de miliarde, dacă rasa umană va popula întreaga galaxie, aşa cum se va întâmpla cu siguranţă într-o bună zi. Dar de unde să facem rost de ei? Nu ajunge să ne bazăm pe talentele înnăscute. Cu toţii le avem, într-o măsură mai mare sau mai mică, dar important este antrenamentul, şi dacă nu aflăm câte ceva despre ceea ce se petrece, nu vom şti cum să antrenăm.

Parcă îmboldit de Sheffield, Mark se privise, se ascultase, îşi îndreptase ochii spre înlăuntru şi încercase să devină *conştient*. Aflase despre fişierele din mintea sa. Le privise derulându-se. Observase subiectele individuale ivindu-se la

apel, întotdeauna pregătite. Era dificil de explicat acest proces, dar se străduise din răsputeri.

Propria lui încredere sporise în acest răstimp. Anxietăţile din perioada copilăriei - acei primi ani petrecuţi în Serviciu - se micşorară. Încetă să se mai trezească în toiul nopţii, scăldat în sudoare, strigând de frică să nu uite. De asemenea, migrenele încetară.

Privi cum Ilium apăru în hublou la periheliu. Era mai luminos decât şi-ar fi putut imagina despre un satelit natural. Valorile albedoului a trei sute de corpuri cereşti locuibile îi defilară prin minte, aranjate în ordine descrescătoare, de-abia vălurindu-i suprafaţa minţii. Le ignoră.

Strălucirea din faţa lui se concentra în petecele vaste, neregulate, despre care Cimon spusese - îl auzise răspunzând plictisit la întrebarea altcuiva - că fuseseră cândva fundurile unor mări. În mintea lui Mark apărură imediat câteva cifre. Raportul original al lui Hidosheki Makoyama afirmase că acele săruri strălucitoare aveau compoziţia: 78,6 % clorură de sodiu, 19,2 % carbonat de magneziu, 1,4 % sulfura de... Gândul pălise. Nu era necesar.

Ilium avea o atmosferă. Presiunea: aproximativ 100 mm coloană de mercur. Cu puţin peste o optime din cea terestră, de zece ori mai mare decât cea marţiană, 0,254 din atmosfera lui Coralemon, 0,1376 din atmosfera Aurorei. Fără un scop precis, lăsă numerele să înşiruie tot mai multe zecimale. Era un soi de exerciţiu, care însă îl plictisi repede. Aritmetica instantanee te putea atrage doar până în clasa a cincea. În realitate, el continua să aibă probleme cu integralele şi se întreba dacă asta se datora faptului că nu ştia ce anume era o integrală. Vreo şase-şapte definiţii îi traversară mintea, totuşi nu avusese niciodată la dispoziţie un aparat matematic necesar pentru a le înţelege, deşi le putea reproduce cu exactitate.

La şcoală, i se spusese mereu: „Niciodată să nu fii prea interesat de un singur lucru sau de grup de lucruri. De îndată ce o vei face, vei începe să-ţi selectezi faptele, iar o asemenea atitudine trebuie evitată cu străşnicie. *Totul*, *orice* este important. Atâta vreme cât ai informaţiile în fişiere, nu contează dacă le înţelegi sau nu.”

Însă noncomposii nu gândeau aşa. Minţi arogante şi găunoase!

Acum se apropiau de Junior. Planeta era şi ea strălucitoare, dar în alt mod. Avea calote arctice la ambii poli. Manuale de paleoclimatologia Pământului îi defilară prin minte, fără ca Mark să se străduiască să le oprească. Calotele se retrăgeau. Peste un milion de ani, Junior urma să aibă climatul actual al Pământului. De altfel, avea cam aceeaşi masă şi rază ca Pământul şi se rotea în 36 de ore în jurul axei proprii.

Ar fi putut să fie geamăna Terrei. Conform rapoartelor lui Makoyama, deosebirile erau în avantajul lui Junior. Din câte se ştia, pe suprafaţa lui nu exista nimic care să ameninţe omenirea. Nimeni nu şi-ar fi imaginat că planeta ar fi putut ascunde un pericol oarecare, dacă n-ar fi fost realitatea faptului că primii colonişti planetari muriseră până la ultimul.

Mai rău încă, distrugerea se petrecuse într-un asemenea mod încât studierea informaţiilor păstrate nu oferise nici un indiciu rezonabil despre cele petrecute.

ŞAPTE

Cu două ore înainte de asolizare, Sheffield intră în cabina lui Mark şi se alătură tânărului. Iniţial, ei doi împărţiseră aceeaşi cabină. Fusese un experiment. Mnemonicilor nu le plăcea compania noncomposilor. Nici chiar a celor mai capabili. Oricum, experimentul eşuase. Aproape imediat după decolare, faţa asudată a lui Mark şi ochii săi rugători făcuseră intimitatea esenţială pentru el.

Sheffield se simţea responsabil pentru tot ce era legat de Mark, indiferent dacă era sau nu vina lui. El şi alţii îi luaseră pe Mark şi pe alţi copii asemănători şi-i antrenaseră într-o aventură ce-i putea distruge. Fuseseră crescuţi forţat. Fuseseră deformaţi şi modelaţi. Nu li se permiseseră contacte fireşti cu copii normali, pentru a nu-şi dezvolta obiceiuri mentale fireşti. Nici un mnemonic nu avusese o căsătorie normală, nici chiar în interiorul grupului.

Toate astea îi accentuau lui Sheffield un teribil sentiment de vinovăţie.

Cu douăzeci de ani în urmă, existaseră vreo doisprezece puşti antrenaţi la o şcoală aflată sub conducerea lui U Karaganda, un asiatic puţin nebun care stârnise comentariile ironice ale unui grup de reporteri mass-media. Finalmente,

Karaganda se sinucisese, dintr-un motiv prea puţin cunoscut, însă alţi psihologi, printre care şi Sheffield, mult mai respectabili şi neîndoios mai puţin sclipitori, apucaseră să i se alăture şi să înveţe multe lucruri de la el.

Şcoala continuase să funcţioneze, apoi apăruseră şi altele. Una fusese întemeiată tocmai pe Marte şi în prezent avea cinci elevi. La ultimul recensământ, existau o sută trei absolvenţi în viaţă; evident, doar o mică parte dintre elevi reuşeau s-o termine. Cu cinci ani în urmă, guvernul planetar terestru (care nu trebuia confundat cu Comitetul Central Galactic, cu sediul pe Pământ, care conducea Confederaţia Galactică) îngăduise înfiinţarea Serviciului Mnemonic, ca parte a Departamentului de Interne.

Deja Serviciul îşi acoperise de câteva ori cheltuielile, însă prea puţini ştiau asta. Guvernul terestru nu făcuse publicitate în jurul mnemonicilor, ci păstrase o discreţie grijulie. Era un „experiment”. Se temeau că un eventual eşec putea fi costisitor pe plan politic. La conferinţele planetare, opoziţia, şi aşa greu de oprit să nu atace subiectul în campania electorală, se referea la „aiurisme” şi la „irosirea banilor contribuabililor”. Cea din urmă afirmaţie se făcea în ciuda dovezilor ce demonstrau exact contrariul.

În civilizaţia ridicată în jurul maşinilor care ticseau galaxia, erau dificil de apreciat realizările minţii lipsite de orice ajutor exterior.

Sheffield se întrebă cât avea să mai dureze această situaţie.

Nu avea totuşi rost să fie deprimat în prezenţa lui Mark. Exista pericolul ca tânărul să se molipsească.

– Arăţi bine, amice, rosti el.

Mark păru încântat să-l revadă.

– Dr. Sheffield, îi spuse, când vom reveni pe Pământ...

Se opri, se îmbujora uşor, apoi continuă:

– Presupunând că ne vom întoarce, intenţionez să caut cât mai multe cărţi şi filme despre tradiţiile şi obiceiurile populare. Am fost în biblioteca navei, dar n-am găsit absolut nimic.

– De unde până unde interesul ăsta?

– Căpitanul mi l-a trezit. Dumitale nu ţi-a spus că echipajul nu trebuie să ştie că asolizăm pe o planetă unde au

murit toţi membrii primei expediţii?

– Ba da. Şi?

– Astronauţii consideră că poartă ghinion să cobori pe o asemenea planetă, mai ales pe una care pare inocentă. Ei o numesc „momeala fraierului”.

– Aşa este.

– *Aşa* susţine căpitanul. Eu însă nu înţeleg cum poate fi adevărat. Cunosc 17 planete locuibile de pe care n-au mai revenit primele expediţii. Toate au fost colonizate ulterior, iar acum sunt membre ale Confederaţiei. De exemplu, Sarmatia, care este una dintre lumile importante.

– Există şi planete a căror istorie este un permanent dezastru, rosti Sheffield pe un ton sigur pe sine.

„Nu pune niciodată întrebări” fusese una dintre Legile lui Karaganda. Corelaţiile mnemonice nu aveau nici o legătură cu inteligenţa conştientă; nu erau un act de voinţă. De îndată ce se punea o întrebare directă, rezultau o multitudine de corelaţii, dar numai de genul celor pe care le-ar fi putut face orice om rezonabil informat. Doar mintea subconştientă putea sări peste hăurile necunoscute.

Ca orice mnemonic, Mark căzu în capcana respectivă.

– Nu, rosti el energic, n-am auzit de nici una. În nici un caz în privinţa planetelor locuibile. În cazul unei planete de gheaţă solidă sau complet pustie, se schimbă situaţia. Junior nu este aşa.

– Nu este, încuviinţă Sheffield.

– Atunci, de ce i-ar fi echipajului frică? Tot timpul cât am zăcut m-am întrebat asta. De aceea m-am şi gândit să parcurg jurnalul de bord. Nu văzusem nici unul până atunci, aşa că oricum ar fi fost interesant. Pe de altă parte, am fost sigur că acolo voi găsi adevărul.

– Ah-ha, făcu Sheffield.

– Ei bine... poate că am greşit. Nicăieri în jurnal nu se menţionează ţelul expediţiei. Aşadar, obiectivul este secret. Se pare că este păstrat secret chiar şi faţă de ceilalţi ofiţeri aflaţi la bord. Iar numele navei este într-adevăr *George G. Grundy*.

– Normal...

– Nu ştiu. Pe mine mă pusese pe gânduri chestia aceea cu *Triplu G*, se încruntă Mark.

– Pari dezamăgit că Follenbee n-a minţit.

– Dezamăgit? Nu. Mai degrabă uşurat. Credeam... credeam...

Se opri şi păru extrem de stânjenit, dar Sheffield nu făcu nici o încercare de a-i sări în ajutor. Ca atare, tânărul fu silit să continue:

– Credeam că este posibil să mă mintă toţi, nu doar căpitanul. Chiar şi *dumneata*, doctore. Crezusem că, din cine ştie ce motive, pur şi simplu nu doreai să discut cu echipajul.

Psihologul încercă să zâmbească şi izbuti s-o facă. Boala profesională a Serviciului Mnemonic era suspiciunea. Mnemonicii erau izolaţi şi bănuitori. Cauza şi efectul deveneau evidente.

– Cred că în lecturile despre tradiţiile populare, zise el, vei descoperi că ele nu se bazează neapărat pe analiza logică. Din partea unei planete care a devenit rău-famată se aşteaptă lucruri rele. Evenimentele bune sunt ignorate, pe când cele negative sunt exagerate şi difuzate peste tot. Are loc un efect tip bulgăre-de-zăpadă, de amplificare continuă.

Se îndepărtă de Mark şi îşi găsi o ocupaţie, examinând fotoliile hidraulice. În curând, aveau să asolizeze. Pipăi în mod inutil centurile încrucişate sub formă de plasă, rămânând cu spatele la tânăr. Astfel protejat, rosti aproape în şoaptă:

– Desigur, situaţia e agravată de faptul că Junior este atât de diferit.

„Uşurel acum, uşurel. Nu forţa!” Mai încercase trucul acesta şi altădată şi...

– Nu, nu este, zise Mark. Câtuşi de puţin. Celelalte expediţii care au eşuat au fost diferite. Asta-i adevărat.

Sheffield rămase cu spate întors şi aşteptă.

– Celelalte şaptesprezece expediţii care au eşuat pe planete acum locuite au fost de dimensiuni reduse. În şaisprezece situaţii, cauza morţii a fost o avarie a navei. În cazul al şaptesprezecelea, Coma Minor, eşecul a fost determinat de un atac surpriză lansat de forme de viaţă băştinaşe, desigur lipsite de inteligenţă. Cunosc detalii despre ele...

Sheffield de-abia mai răsufla. Mark putea să-i ofere detalii despre toate. Absolut toate detaliile. Pentru el, era un fleac să-i recite datele despre oricare dintre cazuri, cuvânt cu cuvânt. Şi se putea decide s-o facă. Un mnemonic nu avea selectivitate, iar asta era una dintre cauzele ce făceau imposibilă asocierea

firească a mnemonicilor cu oamenii obişnuiţi. Prin natura lucrurilor, mnemonicii erau teribil de plictisitori. Până şi Sheffield suspină încetişor, deşi fusese antrenat şi se obişnuise să asculte atent, însă, oricum, nu intenţiona să-l oprească pe Mark dacă se lansa într-un lanţ de asociaţii.

– ... dar ce rost ar avea, urmă Mark şi psihologul se simţi salvat din faţa unui dezastru. Pur şi simplu, nu au avut aceleaşi dimensiuni cu expediţia Junior, care a fost compusă din 789 bărbaţi, 207 femei şi 15 copii mai mici de treisprezece ani. În decursul primului an, au sosit încă 315 femei, 9 bărbaţi şi 2 copii. Colonia a supravieţuit aproape doi ani şi cauza morţilor este necunoscută, deşi, pe baza raportului lor, ar putea fi vorba despre o maladie. Ei bine, partea asta diferă. Totuşi, Junior în sine nu are nimic neobişnuit, exceptând... desigur...

Mark se opri, de parcă informaţia ar fi fost prea lipsită de importanţă ca să-şi bată capul cu ea, şi Sheffield se simţi gata să zbiere. Se strădui să spună cu calm:

– Ah, da, diferenţa *aceea*.

– O ştim cu toţii, zise Mark. Are doi sori, în vreme ce restul n-au decât unul.

Psihologul se simţi copleşit de dezamăgire. Nimic! - De ce să se consume, însă? Poate că data viitoare avea să fie mai norocos. Dacă n-ai răbdare cu un mnemonic, mai bine să te lipseşti de el.

Se aşeză în fotoliul hidraulic şi-şi legă strâns centurile. Mark îl imită. Sheffield ar fi dorit să-l ajute, dar n-ar fi fost un gest înţelept. Îşi privi ceasul. Probabil chiar în clipa aceea coborau spre planetă.

Înapoia dezamăgirii sale, bărbatul simţea o tulburare şi mai acută. Mark acţionase greşit pe baza intuiţiei că toţi cei din navă, în frunte cu căpitanul, îl minţeau. Mnemonicii tindeau să creadă că, întrucât cunoşteau atât de multe lucruri, le ştiau pe toate. Evident, aceea era o primă eroare. Ca atare, era necesar (astfel grăit-a Karaganda) să-şi prezinte corelaţiile înaintea autorităţilor competente şi să nu acţioneze niciodată de capul lor.

Ei bine, cât de semnificativă fusese această eroare a tânărului? Mark era primul mnemonic ce părăsise sediul Serviciului, primul care fusese separat de cei de-o seamă cu el,

primul care fusese izolat printre noncomposi. În ce fel îl afectase asta? În ce fel avea să-l afecteze în continuare? Dacă avea să fie ceva negativ, cum putea fi stopat?

La toate aceste întrebări, dr. Oswald Mayer Sheffield nu cunoştea nici un răspuns.

OPT

Oamenii de la pupitrele de comandă erau cei mai norocoşi. Ei şi, bineînţeles, Cimon, care, în calitate de astrofizician şi şef al expediţiei ştiinţifice, li se alăturase, beneficiind de o dispensă specială. Ceilalţi membri ai echipajului aveau alte sarcini, în vreme ce restul savanţilor preferau confortul relativ al fotoliilor hidraulice pe durata spiralei ce ocolea planeta pentru a coborî în cele din urmă pe suprafaţa ei.

Scena era grandioasă când Junior se găsea încă îndeajuns de departe ca să poată fi zărit în totalitate.

Calotele polare coborau din nord şi din sud, acoperind cam o treime din distanţa până la Ecuator; se găseau de-abia la începutul retragerii lor ce urma să dureze milenii. Deoarece *Triplu G* descria o spirală gigantică de la nord la sud - aleasă în mod deliberat pentru observarea regiunilor polare, aşa cum insistase Cimon, cu costul unei siguranţe nu tocmai maxime -, calotele apăreau, pe rând, dedesubt.

Din cauza axei planetare lipsite de înclinare, ambele străluceau la fel de puternic sub razele sorilor. Şi ambele se zăreau sub forma unor sectoare colorate, ca un tort tăiat cu un cuţit curcubeu.

Treimea dinspre lumină era iluminată de ambii sori simultan, într-un alb sclipitor, care se îngălbenea treptat spre vest şi, la fel de treptat, se înverzea spre est. În estul sectorului alb se afla un altul, pe jumătate ca lăţime, la care ajungea numai lumina lui Lagrange I, iar neaua de acolo scânteia aidoma safirului. Spre vest, o altă jumătate de sector, expus doar spre Lagrange II, se întrevedea în roşu-portocaliul cald al unui amurg terestru. Cele trei culori se întrepătrundeau în alte benzi de degradeuri, sporind asemănarea cu un curcubeu.

Ultima treime era surprinzător de întunecată, dar, dacă priveai cu atenţie, şi ea era divizată în părţi inegale. Porţiunea cea mai mică era cu adevărat neagră ca smoala, dar cea mai

mare părea vag lăptoasă.

– Lumina lunii, mormăi Cimon pentru sine. Bineînţeles.

După aceea, privi iute în jur, ca să vadă dacă fusese auzit. Nu-i plăcea ca oamenii să observe procesul prin care concluziile i se dezvoltau în minte. Ele urmau să fie prezentate studenţilor şi publicului larg, pe scurt, tuturor celor din jur, într-o perfecţiune lustruită, care să nu trădeze locul naşterii sau evoluţia.

Acum, însă, în jur se găseau numai astronauţi, iar aceştia nu-l ascultau. În ciuda faptului că deveniseră imuni înaintea spaţiului, îşi utilizau puţinele clipe de care dispuneau, atunci când se puteau desprinde din faţa instrumentelor, pentru a privi spectacolul minunat din faţă.

Spirala cotea, abătându-se de la direcţia nord-sud, spre nord-est prin sud-vest, şi în cele din urmă spre est-vest, unde ar fi fost cel mai potrivit loc pentru o asolizare fără probleme. Vuietul surd al atmosferei pătrunse în cabina de pilotaj, mai întâi subţire şi ascuţit, dar sporind în volum şi intensitate o dată cu trecerea minutelor.

Până atunci, în interesul observaţiilor ştiinţifice şi spre considerabila nemulţumire a căpitanului, spirala fusese strânsă, decelerarea slabă şi ocolirile planetei numeroase. Pătrunzând însă în învelişul de aer al lui Junior, deceleraţia spori brusc.

Calotele polare dispărură de ambele părţi şi începu o alternanţă egală între uscat şi apă. Un continent, muntos pe ambele ţărmuri şi plat la interior, aidoma unei farfurii cu două margini mai înalte înzăpezite, fulgeră pe dedesubt timp îndelungat. Acoperea jumătate din planetă, restul fiind apă.

În momentul acela, majoritatea oceanului se găsea pe faţa întunecată; emisfera vizibilă era scăldată de lumina roşie-portocalie a lui Lagrange II. Sub razele sale, apele se coloraseră într-un purpuriu de amurg, presărat de punctuleţe stacojii ce se îndeseau spre nord şi spre sud. Aisberguri!

Deocamdată, uscatul era împărţit între jumătatea de sector roşu-portocaliu şi lumina de un alb-orbitor. Doar ţărmul răsăritean arăta verde-albastru. Lanţul estic de munţi era un peisaj uimitor, cu versanţii vestici roşii, iar cei estici verzi.

Nava încetinea rapid; zborul peste ocean se apropia de sfârşit.

Urma asolizarea!

NOUĂ

Primii paşi au fost efectuaţi cu destulă prudenţă. Încet şi precaut. Cimon a inspectat cu multă atenţie fotocromele făcute din spaţiu. În urma protestelor, le arătase şi celorlalţi membri ai expediţiei, şi nu puţini au gemut în gând la ideea de a fi plasat confortul înaintea ocaziei de a vedea originalul, pe viu.

Vernadsky rămăsese aplecat deasupra spectrografului gazos, o simfonie de haine ţipătoare şi mormăieli înfundate.

– Judecând după valoarea acceleraţiei gravitaţionale, anunţă el, aş zice că ne aflăm la nivelul mării. Presiunea atmosferică este de aproximativ 800 mm coloană de mercur, cu cinci la sută mai mare decât cea terestră. Presiunea oxigenului este de 240 mm, faţă de 150 pe Pământ. Nu-i rău!

Părea să aştepte aprobările celorlalţi, dar savanţii remarcaseră de multă vreme că era preferabil să comentezi cât mai puţin despre datele din alte domenii de specialitate.

– Evident, continuă Vernadsky, există şi azot. Monoton - nu credeţi? - felul în care natura se repetă ca un copilaş de trei ani ce recită aceleaşi câteva poezele. Îţi piere tot cheful când descoperi că o planetă acoperită de ape are întotdeauna o atmosferă oxigen-azot. Realmente, te apucă plictiseala.

– Ce mai există în atmosferă? întrebă Cimon iritat. Până acum, avem oxigen, azot şi filosofie ieftină din partea unchiului Boris.

Vernadsky îşi trecu braţul peste spătarul scaunului şi comentă ironic:

– Dumneavoastră cine sunteţi? Şeful cel mare?

Cimon, pentru care şefia însemna doar cu puţin mai mult decât corvoada redactării de rapoarte pentru Birou, se înroşi la faţă şi mormăi:

– Ce alte elemente mai există în atmosferă, dr. Vernadsky?

– Între 0,01 şi 1 la sută: hidrogen, heliu şi bioxid de carbon, în ordinea respectivă, recită geochimistul fără să-şi consulte însemnările, între 0,0001 şi 0,01 la sută: metan, argon şi neon, în ordinea respectivă, între 0,000001 şi 0,0001 la sută: radon, kripton şi xenon, în ordinea respectivă. Valorile nu spun prea multe. Din ele, nu pot desprinde decât că este posibil ca

Junior să fie bogat în uraniu, sărac în potasiu şi că nu-i de mirare existenţa a două calote polare aşa frumuşele.

Făcuse afirmaţiile acelea în mod deliberat, ca să fie întrebat de unde ştia toate astea, şi, spre mulţumirea lui, cineva îl întrebă.

– Radonul atmosferic, rânji fericit Vernadsky, este de zece până la o sută de ori mai mare decât pe Pământ. La fel şi heliul. Atât radonul, cât şi heliul apar ca produse secundare ale descompunerii radioactive a uraniului şi toriului. Concluzia: Uraniul şi toriul sunt de zece până la o sută de ori mai abundente în scoarţa lui Junior decât în cea terestră. Pe de altă parte, argonul este de o sută de ori mai redus decât pe Pământ. Există posibilitatea ca Junior să nu mai aibă nici o moleculă din argonul cu care a pornit la drum. O planetă de acest tip deţine doar argonul format din descompunerea izotopului de potasiu K^{40}. Argon puţin înseamnă potasiu puţin. Simplu ca bună ziua!

– Ce-i cu calotele polare? se interesă altcineva.

Cimon, care cunoştea răspunsul, i-o luă înainte.

– Care-i valoarea exactă a procentajului de bioxid de carbon?

– 0,016, zise Vernadsky.

Astrofizicianul încuviinţă din cap, fără un cuvânt.

– Care-i treaba? insistă curiosul.

– Bioxidul de carbon are doar jumătate din valoarea terestră şi el asigură efectul de seră. Undele scurte ale razelor solare îl pot traversa spre sol, însă undele lungi ale radiaţiei termice planetare nu sunt lăsate în exterior. Când concentraţia bioxidului de carbon creşte în urma acţiunii vulcanice, planeta se încălzeşte şi apare era carboniferă, cu oceane întinse şi uscat redus. Când concentraţia de bioxid de carbon scade, datorită vegetaţiei care îl utilizează, temperatura scade şi ea, se formează gheţurile, începe un ciclu nemilos de glaciaţiuni şi *voilà*...

– Mai există ceva în atmosferă? întrebă Cimon.

– Vapori de apă şi praf. În plus, bănuiesc că în fiecare centimetru cub există câteva milioane de spori şi de microbi.

Vorbise pe un ton destul de amuzat, totuşi cei din cabină se foiră vizibil. Câţiva părură că-şi ţin respiraţia.

Vernadsky ridică din umeri şi continuă:

– Nu trebuie să vă faceţi griji acum. Eşantioanele mele au

fost sterilizate. Totuşi, nu-i domeniul meu. Aş propune ca Rodriguez să-şi dezvolte culturile sub sticlă. O sticlă destul de groasă.

ZECE

Mark se plimba pretutindeni. Ochii lui scânteiau atunci când asculta, şi se apropia cât mai mult ca să audă totul. Membrii grupului îi tolerau activitatea, cu diverse grade de acceptare, în concordanţă cu personalitatea şi temperamentul fiecăruia. Nimeni nu-i adresa vreun cuvânt.

Sheffield rămase aproape de mnemonic. Nici el nu i se adresa prea des. Se străduia din răsputeri să rămână pe fundalul conştiinţei tânărului. Dorea să nu-i lase impresia că-l urmăreşte, ci să-i ofere iluzia libertăţii. Voia să se ivească lângă el aparent întâmplător.

Ştia bine că era o tentativă sortită eşecului, dar ce altceva ar fi putut face? Trebuia să-l oprească pe puşti să dea de bucluc.

UNSPRCZECE

Miguel Antonio Rodriguez y Lopez (microbiolog; scund, brunet, cu păr negru lung şi cu reputaţia, pe care nu încerca s-o nege, unui comportament latin în privinţa doamnelor) tratase cu cea mai mare precizie şi delicateţe praful preluat din analizorul de gaze al lui Vernadsky.

– Nimic, rostise el finalmente. Toate culturile obţinute par inofensive.

Cineva sugeră că nu era obligatoriu ca bacteriile de pe Junior să pară nocive; toxinele şi procesele metabolice nu puteau fi analizate vizual, nici cu microscopul.

Remarca fu întâmpinată cu dispreţ, aproape ca o tentativă de invazie a domeniului profesional. Ridicând o sprânceană, Rodriguez preciză:

– Aici este vorba despre intuiţie. Când cineva ca mine a văzut o parte atât de mare a microcosmosului, el poate simţi pericolul - sau absenţa pericolului.

Era o minciună sfruntată şi Rodriguez o dovedi, transferând în medii izotonice eşantioanele diverselor culturi de

microbi pe care le pregătise şi injectând hamsteri cu serurile rezultate. Animalele nu părură afectate.

După aceea, colectă atmosferă nesterilă în incinte mari, în care introduse specimene de faună terestră şi de pe alte planete. Nici acelea nu păţiră nimic.

DOISPREZECE

Nevile Fawkes (botanist; un bărbat care-şi aprecia propria frumuseţe, coafându-se în stilul întâlnit la busturile tradiţionale ale lui Alexandru Macedon, dar al cărui profil era serios afectat de un nas mult mai acvilin decât avusese Alexandru vreodată) lipsise mai bine de două zile, măsurate după timpul local, cu una dintre navetele atmosferice. Era un pilot excelent, de altfel singurul nemembru al echipajului care ştia să piloteze, ca atare alegerea lui fusese firească. Fawkes, însă, nu păruse extrem de încântat.

Revenise complet nevătămat şi incapabil să-şi ascundă rânjetul de uşurare. Se supuse procesului de iradiere, în vederea sterilizării costumului planetar, conceput flexibil pentru a-i proteja pe astronauţi de efectul vătămător al mediului exterior în condiţii de presiune similare celor terestre, rezistenţa şi lipsa de flexibilitate a unui costum spaţial fiind evident inutile într-o atmosferă cu densitatea lui Junior. Naveta fu supusă unei iradieri şi mai intense şi introdusă într-un hangar etanş.

Fawkes făcuse o mulţime de fotografii. Fertilitatea şesului central depăşea visele oricărui pământean. Râurile erau vijelioase, munţii sălbatici şi acoperiţi de zăpezi, cu obişnuitele efecte pirotehnice solare. Scăldată numai în lumina lui Lagrange II, vegetaţia părea vag respingătoare, întunecată ca sângele închegat. Sub razele lui Lagrange I, însă, sau ale celor doi sori combinaţi, verdele scânteietor, abundent, şi sclipirea numeroaselor lacuri, mai cu seamă în regiunea nordică şi cea sudică, rămase în urma gheţarilor ce se retrăgeau, aduseră în inimile multora nostalgia locurilor natale.

– Uitaţi-vă la acestea, le atrase atenţia Fawkes.

Coborâse mult, pentru a fotografia un câmp de flori uriaşe smălţuite în stacojiu. Sub ultravioletele abundente ale lui Lagrange I, timpii de expunere trebuiau să fie foarte scurţi şi, în ciuda vitezei navetei, fiecare floare se distingea perfect, ca o

pată de culoare stridentă, clar conturată.

– Vă jur, urmă botanistul, că fiecare avea cam doi metri în diametru. Toţi le admirară în tăcere.

– Bineînţeles, continuă Fawkes, nici urmă de viaţă inteligentă.

Sheffield ridică brusc privirea de pe fotografii. La urma urmelor, viaţa şi inteligenţa erau componente ale domeniului său de expertiză.

– De unde ştii?

– Poţi vedea şi singur. Nu se văd aşezări, şosele, sisteme de irigaţii sau conducte, practic nimic construit de mâna omului.

– Adică, nu se văd urme ale unei civilizaţii mecanice, preciza Sheffield. Atât!

– Chiar şi troglodiţii ar fi construit adăposturi şi ar fi întrebuinţat focul, pufni Fawkes ofensat.

– Continentul este de zece ori mai întins decât Africa, iar tu l-ai explorat vreme de două zile. Este posibil să nu fi observat multe...

– Nu atâtea câte ai crede. Am parcurs fiecare râu major de la izvor până la vărsare şi am examinat ambele litoraluri. Orice aşezări ar trebui să se găsească lângă apă.

– În patruzeci şi opt de ore să cercetezi două litoraluri lungi de douăsprezece mii de kilometri, aflate la o depărtare de cincisprezece mii de kilometri unul de celălalt, plus nu mai ştiu câte mii de kilometri de râuri - trebuie să fi fost o examinare destul de rapidă!

– Ce-i discuţia asta? interveni Cimon. *Homo Sapiens* este singura inteligenţă descoperită vreodată în galaxie - cel puţin asta-i concluzia la care s-a ajuns, după ce s-au explorat peste o sută de mii de planete. Şansele ca Troas să găzduiască viaţă inteligentă sunt practic nule.

– Da? făcu psihologul. Folosind absolut aceleaşi argumente, pot demonstra că pe Pământ nu există viaţă inteligentă.

– În raportul lui, replică Cimon, Makoyama n-a menţionat forme de viaţă inteligentă.

– Şi cât timp a avut la dispoziţie? Practic, a vârât un deget în claia cu fân şi a anunţat că nu există nici un ac.

– Pe eternul Univers! se enervă Rodriguez. Ne certăm ca proştii! Propun să considerăm ipoteza inteligenţei băştinaşe ca

nefiind dovedită şi să trecem mai departe. Sper că n-am terminat investigaţiile.

TREISPREZECE

Primele fotografii ale suprafeţei lui Junior fuseseră incluse în aşa-numitele dosare deschise. După a doua explorare, Fawkes revenise mai încruntat şi discuţia membrilor expediţiei fusese mai calmă.

Noile fotografii trecuseră din mână în mână, apoi Cimon le închisese în seiful special pe care, cu excepţia lui, nu-l putea descuia nimeni şi nimic, poate doar o explozie nucleară.

– Principalele două fluvii, spuse Fawkes, urmează în general direcţia nord-sud, în lungul marginilor estice ale lanţului muntos din apus. Cel mai mare dintre ele izvorăşte din calota polară nordică, celălalt din cea sudică. Afluenţii vin dinspre lanţul muntos răsăritean, brăzdând întregul şes central, care se pare că-i uşor povârnit pe direcţia est-vest. Poate că acest lucru era de aşteptat. Lanţul răsăritean e mai înalt, mai lat şi aparent neîntrerupt. N-am reuşit să fac determinări de altitudine, dar n-aş fi surprins descoperind că depăşeşte Himalaia. Aş zice chiar că seamănă mult cu lanţul Wu Ch'ao de pe Hesperus. Ca să treci peste el, trebuie să ieşi în stratosferă, şi este stâncos, nu glumă! Oricum, fluviile amintite se unesc cam la 160 km la sud de Ecuator şi trec apoi printr-un defileu din lanţul vestic, de unde mai au vreo 120 km până la ocean. Locul de vărsare este perfect pentru metropola planetară. Drumurile comerciale ducând spre interiorul continentului trebuie să conveargă acolo, aşa că ar fi nodul firesc pentru comerţul spaţial. În privinţa comerţului planetar, de pe coasta răsăriteană a continentului trebuie să se transporte mărfurile peste ocean. Este prea dificil să se traverseze lanţul muntos estic. Mai sunt apoi şi insulele pe care le-am văzut la asolizare. Prin urmare, acolo aş fi căutat colonia, chiar dacă nu am fi avut localizarea ei. Şi să ştiţi că indivizii aceia ştiau să privească în viitor. Exact acolo au întemeiat-o.

– Crezuseră, spuse Novee cu glas scăzut, că se pricep la prezicerea viitorului. N-a mai rămas mare lucru din ei, este?

Fawkes căută să adopte o atitudine filosofică.

– A trecut mai bine de un veac. La ce te aştepţi? Să fiu

sincer, a rămas mai mult decât aş fi crezut. În majoritate, clădirile au fost construite din semifabricate. S-au năruit şi vegetaţia le-a acoperit. S-au păstrat în mare parte datorită climei glaciale. Arborii - mai degrabă aşa-zişii arbuşti - sunt mici şi în mod evident de-abia cresc. Luminişul iniţial a dispărut. Din văzduh, singura modalitate în care se poate ghici că acolo a existat cândva o aşezare este faptul că vegetaţia nouă are o culoare şi... hai să zicem o textură uşor diferite de pădurea înconjurătoare.

Indică o fotografie.

– Ăsta nu-i decât un morman de zgură. Poate că, odată, a fost o maşinărie. Eu unul cred că sunt tumuli.

– Ceva rămăşiţe? întrebă Novee. Oase?

Fawkes clătină din cap.

– Nu-mi vine să cred că ultimii supravieţuitori s-au îngropat singuri, pufni medicul.

– Poate că au fost mâncaţi de animale.

Fawkes se întoarse cu spatele spre ceilalţi şi urmă:

– Ploua, când am coborât. Se auzea pic, pic, pic pe frunzele de deasupra, iar solul era buretos şi îmbibat de apă. Era semiîntuneric şi o atmosferă apăsătoare. Sufla un vânt rece. Fotografiile nu-mi transmiseseră toate astea, dar aveam impresia că existau o mie de fantome care mă aşteptau...

Starea botanistului era molipsitoare.

– Termină! se răsti Cimon.

Undeva în spate, nasul ascuţit al lui Mark aproape că tremură de intensitatea curiozităţii. Se întoarse spre Sheffield şi şopti:

– Fantome? Nu există nici o semnalare autentică... Psihologul îl atinse uşor pe umăr.

– E o simplă metaforă. Nu trebuie însă să-ţi pară rău că n-a vorbit în sens literal. Asişti la naşterea unei superstiţii, şi asta este ceva, nu?

PAISPREZECE

După a doua revenire a lui Fawkes din explorare, în aceeaşi seară, căpitanul Follenbee îl chemă pe Cimon în cabina sa şi începu pe un ton morocănos:

– Nu-mi place, dr. Cimon. Oamenii mei sunt neliniştiţi.

Foarte neliniştiţi.

Obloanele blindate ale hubloului erau ridicate. Lagrange I apusese de şase ore, iar lumina stacojie a lui Lagrange II îşi închidea tot mai mult nuanţa, întunecând chipul căpitanului şi colorându-i părul sur în purpuriu.

Cimon, a cărui atitudine faţă de echipaj în general şi faţă de căpitan în particular era una de plictiseală controlată, întrebă:

– Ce s-a întâmplat, căpitane?

– Suntem aici de două săptămâni terestre, şi totuşi nimeni nu iese fără costum. Întotdeauna, se practică sterilizarea la întoarcere. Este ceva-n neregulă cu aerul?

– Din câte ne dăm seama - nu.

– Atunci, de ce se mai poartă costumele?

– Căpitane, asta n-o decid eu.

Purpuriul din obrajii lui Follenbee deveni real.

– Conform contractului, începu el, nu sunt obligat să mai stau dacă este pusă în primejdie siguranţa navei. Nu doresc un echipaj înspăimântat şi gata de revoltă.

– Nu-ţi poţi stăpâni propriii tăi oameni?

– În anumite limite rezonabile.

– Bine, de fapt ce anume îi deranjează? Este o planetă nouă şi suntem precauţi. Nu pot să înţeleagă asta?

– Au trecut două săptămâni şi sunteţi tot precauţi. Ei cred că li se ascunde ceva. Este adevărat. O ştii şi dumneata. În plus, este necesar să le acord permisii pe suprafaţa planetei. Este un drept al echipajului. Chiar dacă ar fi vorba despre un asteroid sterp cu diametrul de un kilometru. Trebuie să poată evada. Să scape de rutine. Nu le pot refuza dreptul ăsta.

– Mai păsuieşte-mă până mâine, pufni astrofizicianul dispreţuitor.

CINCISPREZECE

A doua zi, savanţii se adunară în observator şi Cimon deschise discuţia:

– Vernadsky îmi repetă că atmosfera nu conţine elemente toxice, iar Rodriguez n-a descoperit nici un organism patogen care să se transmită prin aer.

Ultima afirmaţie fu întâmpinată cu murmure de îndoială şi Novee rosti:

– Coloniştii au murit din cauza unei boli. Pot jura în privinţa asta.

– Poate că da, interveni Rodriguez, dar ne-ai putea explica în ce mod? E imposibil. V-o spun şi v-o repet. Uitaţi care-i treaba: Aproape toate planetele terrane dau naştere vieţii, iar formele respective de viaţă sunt întotdeauna de natură proteică şi sunt organizate fie celular, fie viral. Dar atât! Aici similitudinile se opresc. Voi, necunoscătorii, credeţi că tot ce-i valabil pe Pământ e valabil şi pe altă planetă. Microbii sunt microbi şi viruşii sunt viruşi. Nu înţelegeţi posibilităţile infinite de variaţie din molecula de proteină! Chiar şi pe Pământ, fiecare specie are propriile ei boli. Este adevărat, unele se pot transmite la alte specii, totuşi pe Pământ nu există o singură formă de viaţă patogenă, indiferent de tip, care să le poată ataca pe toate celelalte specii. Credeţi că un virus sau o bacterie care se dezvoltă independent vreme de un miliard de ani pe altă planetă, cu aminoacizi diferiţi, cu sisteme enzimatice diferite, cu scheme metabolice diferite va aprecia pur şi simplu că *Homo Sapiens* e dulce şi suculent ca o acadea? Aşa ceva este o naivitate!

Ca medic, Novee se simţise rănit de includerea în amorful „voi, necunoscătorii” şi nu era dispus să cedeze aşa uşor.

– Rod, zise el, *Homo Sapiens* îşi poartă cu el propriii microbi, oriunde s-ar duce. Cine poate afirma că virusul guturaiului n-a suferit o mutaţie datorită unor condiţii specifice lui Junior, transformându-se în ceva ucigaş? Sau virusul gripei? Astfel de situaţii s-au petrecut chiar pe Pământ. În 2755, para-poj...

– Ştiu totul despre epidemia de para-pojar din 2755, încuviinţă Rodriguez, despre epidemia de gripă din 1918 şi

despre cea de ciumă bubonică din Evul Mediu. Spune-mi însă un caz recent. De acord, colonia a fost întemeiată acum mai bine de un secol, totuşi asta nu însemna în era preatomică. Aveau medici. Aveau medicamente şi - pe Spaţiu! - cunoşteau tehnicile inducţiei anticorpilor. Nu sunt deloc complicate. În plus, primiseră şi ajutoare medicale.

Novee îşi mângâie burtica rotofeie şi replică încăpăţânat:

– Simptomele au fost ale unei infecţii respiratorii: dispnee...

– Cunosc lista, totuşi repet că n-au murit din cauza unei boli contagioase. Este imposibil!

– Atunci, de ce au murit?

– Asta îmi depăşeşte competenţa profesională. Eu îţi spun doar că n-a fost infecţie. Nici chiar una produsă de un agent mutant. Nu se putea. *Matematic*, nu se putea.

Ascultătorii se foiră nedumeriţi când Mark apăru, strecurându-şi trupul slăbuţ lângă microbiolog, şi vorbi pentru prima dată de când participa la întruniri:

– Matematic? întrebă el entuziast.

Sheffield îl urmă grăbit, lovindu-i pe cei din jur cu coatele şi genunchii săi ascuţiţi şi cerându-şi repetat scuze.

Aparent într-o stare avansată de exasperare, Rodriguez îşi răsfrânse buza inferioară şi pufni:

– *Tu* ce vrei?

Mark tresări. Mai puţin entuziast, vorbi:

– Aţi spus că matematic nu putea fi o infecţie. Mă întrebam cum... matematic...

Apoi, amuţi.

– Mi-am declarat opinia profesională, spuse Rodriguez rigid, pe un ton sec.

După aceea, îi întoarse spatele. Nimeni nu contesta opinia profesională a altcuiva, decât dacă aparţinea aceleiaşi specialităţi. În caz contrar, implicarea cuiva din afară ar fi atras după sine propunerea că experienţa şi cunoştinţele expertului erau suficient de vagi ca să poată fi puse la îndoială de un necunoscător.

Mark ştia asta, însă el făcea parte din Serviciul Mnemonic. Îl atinse uşor pe umăr pe Rodriguez, în vreme ce cei din jur încremeniseră, fascinaţi, şi spuse:

– Ştiu că este opinia dumneavoastră profesională, totuşi

aş dori s-o explicaţi.

Nu voise să sune agresiv. Pur şi simplu, solicitase o lămurire.

– Vrei să ţi-o explic? se răsuci microbiologul. Pe eternul Univers, cine eşti *tu* ca să-mi pui mie întrebări?

Mark rămase uluit de vehemenţa bărbatului, dar Sheffield ajunsese acum lângă el, aşa încât căpătă curaj. Acestuia i se adăugă nemulţumirea. Ignorând murmurul grăbit al lui Sheffield, vorbi pe un ton ascuţit:

– Sunt Mark Annuncio de la Serviciul Mnemonic şi v-am pus o întrebare. Vreau să vă explicaţi afirmaţia.

– N-o să explic nimic. Sheffield, ia-l de aici pe puştiul ăsta nebun şi du-l la culcare! Şi, de acum, te rog să-l ţii cât mai departe de mine. Mucos obraznic!

Ultimele două cuvinte fură auzite clar de toată lumea. Sheffield îl apucă pe Mark de mână, dar acesta se smuci, desprinzându-se. Tânărul începu să strige:

– Noncompos prost ce eşti! Mărginitule! Minte-de-sită! Dă-mi drumul, dr. Sheffield... Nu eşti un expert. Nu ţii minte nimic din ce-ai învăţat şi nici n-ai învăţat prea multe. Nu eşti un expert, nici unul dintre voi nu-i...

– În numele Spaţiului, izbucni Cimon, Sheffield, du-l pe cretin de-aici!

Cu obrajii arzând, psihologul îl luă pe Mark pe sus şi-l scoase din cabină.

Lacrimile se prelingeau de sub pleoapele tânărului şi, după ce ieşiră pe uşă, el izbuti să articuleze:

– Dă-mi drumul. Vreau să aud... vreau să aud ce discută.

– Nu te întoarce, Mark. Te rog.

– Nu mă-ntorc, nu-ţi face griji. Dar...

Nu-şi încheie propoziţia.

ŞAISPREZECE

În observator, Cimon, pământiu la chip, rosti:

– Gata, gata! Să revenim la problema noastră. Vă rog! Linişte! Eu accept punctul de vedere al lui Rodriguez. Pentru mine este suficient, şi nu cred că vreunul dintre cei prezenţi îi contestă opinia profesională.

– Ar fi preferabil, mormăi microbiologul, cu ochii negri

arzând de iritare.

– Deoarece nu avem de ce ne teme în privinţa unei infecţii, continuă Cimon, îl voi anunţa pe căpitan că membrii echipajului pot coborî din navă fără protecţii atmosferice speciale. Se pare că şederea exclusiv în navă le afectează moralul. Există obiecţii?

Nimeni nu se împotrivi.

– De asemenea, nu văd nici un motiv pentru care să nu putem trece la următoarea etapă a investigării. Propun să stabilim o tabără pe locul fostei aşezări. Cinci dintre noi se vor deplasa acolo: Fawkes, care poate pilota naveta, Novee şi Rodriguez, pentru analizarea datelor biologice, iar Vernadsky şi cu mine ca să ne ocupăm de aspectele chimice şi fizice. Evident, toţi ceilalţi vor fi ţinuţi la curent cu datele pertinente propriilor lor specialităţi, aşteptând de la ei să vină cu sugestii referitoare la direcţiile de investigare etc. etc. În cele din urmă, s-ar putea să ne stabilim toţi acolo, dar deocamdată vor pleca numai cei anunţaţi. Până la alte dispoziţii, comunicaţiile dintre noi şi grupul principal de pe navă se vor face prin radio. Dacă problemele, indiferent care ar fi natura lor, se dovedesc a fi localizate în zona coloniei, nu vor fi afectaţi decât cinci oameni.

– Coloniştii au murit abia după câţiva ani, observă Novee. Oricum, după mai mult de un an. Este posibil să treacă destulă vreme înainte să fim siguri că nu există probleme.

– Noi nu suntem colonişti, sublinie astrofizicianul, ci un grup de experţi care investighează o situaţie. Dacă există vreo cauză, o vom găsi şi o vom soluţiona. De asemenea, nu vom avea nevoie de ani de zile. Sunt obiecţii?

Nimeni nu comentă, aşa că şedinţa luă sfârşit.

ŞAPTESPREZECE

Mark stătea pe cuşeta sa, cu mâinile strângând un genunchi şi cu bărbia lăsată în piept. Nu mai avea lacrimi în ochi, dar glasul îi era încărcat de frustrare.

– Nu mă iau, spuse el. Nu mă lasă să-i însoţesc.

Sheffield se găsea pe scaunul din faţa tânărului, zbătându-se în agonia derutei.

– Poate că te vor lua mai târziu, îi zise.

– Nu, rosti Mark apăsat, n-or să mă ia! Mă urăsc. În plus,

eu vreau să merg acum. N-am fost niciodată pe altă planetă. Sunt atâtea lucruri de văzut şi de aflat! N-au dreptul să mă oprească, dacă vreau să merg.

Sheffield clătină din cap. Mnemonicilor li se înrădăcinase profund credinţa că *trebuiau* să colecteze fapte şi că nimeni sau nimic n-ar fi putut ori n-ar fi trebuit să-i oprească. Poate că, la revenirea pe Pământ, va trebui să recomande un anumit grad de dezîndoctrinare. La urma urmelor, era necesar ca mnemonicii să mai trăiască şi în lumea reală. Poate chiar tot mai mult, cu fiecare generaţie, pe măsură ce ajungeau să joace un rol important în galaxie.

Încercă un experiment.

– Să ştii că poate fi periculos, spuse el.

– Nu-mi pasă. Trebuie să aflu. Trebuie să aflu cât mai multe despre planeta asta. Dr. Sheffield, du-te la dr. Cimon şi spune-i că merg şi eu.

– Mark...

– Dacă nu te duci dumneata, o să mă duc eu.

Îşi ridică trupul slăbuţ de pe pat, gata să plece chiar în momentul acela.

– Poate că eşti cam agitat acum...

– Nu-i cinstit! îşi încleşta Mark pumnii. Eu am găsit planeta asta. E planeta *mea*!

Sheffield se simţi cuprins de un fior de remuşcare. Într-un fel, afirmaţia lui Mark era adevărată. Nimeni, cu excepţia tânărului, n-o ştia mai bine decât Sheffield. Şi nimeni, tot cu excepţia tânărului, nu cunoştea istoria lui Junior mai bine decât psihologul.

Abia în ultimii douăzeci de ani, confruntată cu presiunile demografice şi cu recesiunea frontierelor galactice de pe planetele mai bătrâne, Confederaţia Planetară începuse să exploreze sistematic galaxia. Anterior, expansiunea omenirii se făcuse la întâmplare. În căutarea unor noi cămine şi a unei vieţi mai bune, oamenii se luau după zvonurile legate de existenţa unor planete locuibile sau trimiteau grupuri de explorare alcătuite din amatori ca să descopere ceva promiţător.

Cu 110 ani în urmă, un astfel de grup găsise planeta Junior. Descoperirea nu fusese anunţată oficial, deoarece exploratorii nu doriseră o avalanşă de speculanţi de terenuri, agenţi de promovare, profitori şi pungaşi care, de obicei, îşi

făceau rapid apariţia pe planetele noi. În următoarele luni, bărbaţii necăsătoriţi aranjaseră să fie aduse şi femei, şi colonia trebuie să fi înflorit o vreme.

Abia după un an, când unii muriseră, iar majoritatea supravieţuitorilor erau bolnavi sau pe moarte, se expediase un semnal de ajutor spre Pretoria, cea mai apropiată planetă locuită. La momentul respectiv, guvernul pretorian traversa un moment de criză, de aceea retransmisese mesajul la guvernul Sectorului Spaţial de pe Altmark. După aceea, Pretoria se simţise perfect justificată să uite complet de problema cu pricina.

Acţionând în mod reflex, guvernul Altmark trimisese spre Junior o navă medicală. Aceasta paraşutase medicamente şi seruri, dar nu asolizase, deoarece medicul de la bord diagnosticase cazul ca fiind o gripă severă şi apreciase că nu se justificau consumurile de combustibil necesare coborârii şi decolării de pe planetă. Este posibil ca asolizarea să fi fost evitată şi de teama unei molipsiri, totuşi nimic din raportul oficial nu indica această variantă.

Peste trei luni, de pe Junior se primise un ultim mesaj, în care cei zece supravieţuitori ai coloniei solicitau ajutor; ei înşişi se aflau pe moarte. De această dată, mesajul fusese retransmis spre Pământ, însoţit de anteriorul raport medical. Guvernul central era însă un labirint în care majoritatea sesizărilor erau uitate, dacă cineva nu avea suficient interes personal şi influenţă ca să le menţină pe calea de rezolvare. Nimeni nu manifestase prea mare interes faţă de o planetă îndepărtată şi neştiută pe care mureau zece oameni.

Cazul fusese abandonat într-un dosar şi, pentru un secol, oamenii nu mai călcaseră pe Junior.

Apoi, într-o nouă febră a explorării galactice, sute de nave se răspândiseră prin imensitatea spaţiului, cercetând în toate direcţiile. În scurt timp, rapoartele lor se transformaseră într-o avalanşă. Unele îi aparţinuseră lui Hidosheki Mikoyama, care trecuse de două ori prin norul Hercules, şi a doua oară murise într-o asolizare forţată, cu glasul încordat şi desperat răsunând prin subeter într-un ultim mesaj: „Suprafaţa se apropie rapid, pereţii navei sunt roşii de…” şi atât.

Cu un an în urmă, mormanele de rapoarte, ce depăşiseră posibilităţile de procesare ale oricărui om, fuseseră introduse

într-un supercalculator din Washington. Caracterul locuibil al planetelor avusese prioritate printre toate datele şi - surpriză! - Junior apăruse pe locul întâi.

Sheffield îşi amintea entuziasmul de atunci. Sistemul stelar fusese anexat galaxiei şi denumirea Junior fusese dată de un tânăr inteligent din Biroul Provinciilor Exterioare, care simţise nevoia unei legături cât mai personale între om şi planetă. Calităţile lui Junior fuseseră amplificate. Fertilitatea, climatul („o veşnică primăvară”) şi, în primul rând, uriaşul potenţial de viitor fuseseră făcute publice, fără să se simtă nevoia de discreţie. „În următorul milion de ani”, trâmbiţau reclamele, „Junior va deveni tot mai bogat. În timp ce alte planete îmbătrânesc, Junior va întineri pe măsură ce gheţarii se vor retrage şi vor fi dezvăluite terenuri virgine. Mereu o nouă frontieră, mereu bogăţii încă neexploatate.”

În următorul milion de ani!

Fusese capodopera Biroului. Trebuia să fie spectaculosul start încununat de succes al unui program de colonizare finanţat de guvern. Urma să fie, în sfârşit, începutul exploatării ştiinţifice a galaxiei pentru binele omenirii.

În momentul acela intrase în scenă Mark Annuncio, care auzise mare parte din publicitatea făcută în jurul planetei şi pe care ideea respectivă îl aţâţa la fel de mult ca pe orice pământean, dar care, într-o bună zi, se gândise la ceva ce văzuse pe când răsfoia leneş dosarele „înmormântate” ale Biroului Provinciilor Exterioare. Văzuse un raport medical despre o colonie de pe o planetă dintr-un sistem a cărui descriere şi localizare spaţială corespundeau cu grupul Lagrange.

Sheffield îşi amintea ziua când Mark venise la el cu vestea.

Îşi amintea, de asemenea, chipul Secretarului pentru Provincii Exterioare când aflase ştirea. Văzuse cum maxilarul pătrat al bărbatului se înmuiase lent şi în ochi îi apăruse o privire desperată.

Guvernul se angajase deja! Urma să trimită pe Junior milioane de oameni, să distribuie terenuri şi să finanţeze primele loturi de seminţe, utilaje agricole, fabrici... Junior avea să fie un paradis pentru numeroşi membri ai electoratului şi făgăduiala unui paradis pentru mulţi alţii.

Dacă, dintr-un motiv sau altul, planeta se dovedea

ucigaşă, ar fi însemnat sinuciderea politică a tuturor factorilor implicaţi în program. Era vorba de oameni cu funcţii importante, inclusiv de Secretarul pentru Provincii Exterioare.

După zile de verificări şi de ezitări, Secretarul îi spusese lui Sheffield:

– Se pare că va trebui să aflăm ce s-a întâmplat acolo şi să înglobăm cumva cazul în propaganda noastră. Nu crezi că l-am putea neutraliza în felul ăsta?

– Numai dacă ceea ce s-a întâmplat nu-i prea oribil pentru a fi neutralizat.

– Dar nu se poate aşa ceva, nu? Adică... ce-ar putea fi?

Bărbatul era de-a dreptul îngrozit. Sheffield ridicase din umeri.

– Uite ce facem, urmase Secretarul. Putem trimite o navă cu experţi. Numai voluntari, dar, bineînţeles, oameni de nădejde. Îi putem acorda prioritate absolută, şi ştii bine că programul Junior ocupă oricum un loc important pe agenda noastră. Pe de altă parte, aici vom încetini lucrurile, până la revenirea navei. S-ar putea să reuşim, nu, ce crezi?

Sheffield nu fusese chiar sigur în această privinţă, dar pe neaşteptate fusese încercat de imboldul de a participa şi el la expediţie, însoţit de Mark. L-ar fi putut studia pe mnemonic într-un mediu străin acestuia, şi dacă Mark ar fi putut ajuta la soluţionarea misterului...

Din capul locului, se apreciase că era un mister. La urma urmelor, oamenii nu mor de gripă. Iar nava medicală nu asolizase şi personalul de specialitate nu observase *realmente* ce se petrecea. Din fericire pentru el, medicul de bord decedase cu treizeci şi şapte de ani în urmă, altfel acum ar fi fost deferit Curţii Marţiale.

Dacă Mark ar fi putut ajuta la soluţionarea misterului, Serviciul Mnemonic şi-ar fi consolidat enorm poziţia. Guvernul i-ar fi fost recunoscător.

Acum însă...

Sheffield se întrebă dacă Cimon ştia cum fusese dezgropată istoria primei colonii. În mod aproape sigur, nici un membru al echipajului n-avea habar. Nu era un subiect pe care Biroul să-l fi popularizat.

Pe de altă parte, din punct de vedere politic, n-ar fi fost recomandabil să întrebuinţeze istoria cu pricina ca pe un atu cu

care să smulgă concesii din partea astrofizicianului. Dacă felul în care Mark corectase „stupizenia” Biroului (în mod sigur, aşa avea să proclame opoziţia) urma să fie făcut public, Biroul ar fi primit o lovitură grea şi s-ar fi putut arăta răzbunător. Sheffield n-ar fi dorit să vadă în ce fel putea fi afectat Serviciul Mnemonic.

Totuşi...

Bărbatul se ridică brusc, decis.

– Bine, Mark. O să te duc la fosta colonie. O să mergem amândoi. Acum rămâi aici şi aşteaptă-mă. Te rog să-mi promiţi că nu vei face nimic de capul tău.

– Îţi promit, încuviinţă tânărul şi se aşeză pe cuşetă.

OPTSPREZECE

– Ce este, dr. Sheffield? întrebă Cimon.

De la biroul său, pe care hârtiile şi benzile video formau teancuri meticulos aranjate în jurul unui micuţ integrator Macfreed, astrofizicianul îl privi pe Sheffield, care intrase în cabină.

Nepăsător, psihologul se aşeză pe pătura perfect întinsă de pe cuşeta lui Cimon. Era conştient de privirea nemulţumită a conducătorului expediţiei, dar aceasta nu-l îngrijora, ci chiar îi făcea plăcere.

– Am o problemă, începu el, legată de componenţa echipei care se va deplasa la locul fostei colonii. Ai ales doi oameni pentru ştiinţele fizice şi trei pentru cele biologice. Aşa-i?

– Da.

– Consideri probabil că ai acoperit situaţia ca un ovospor Danielski la periheliu.

– În numele Spaţiului! Ai vreo propunere?

– Aş dori să vin şi eu.

– De ce?

– Nu ai nici un expert în ştiinţe mentale.

– Ştiinţele *mentale*!. Pe Galaxie! Dr. Sheffield, cinci oameni reprezintă un risc suficient. De fapt, dumneata şi... ă-ă-ă, protejatul dumitale aţi fost incluşi în personalul ştiinţific al acestei nave prin ordinul specific al Biroului Provinciilor Exterioare, fără ca eu să fi fost consultat în prealabil. Voi fi sincer cu dumneata. Dacă aş fi fost consultat, m-aş fi opus. Nu văd rolul ştiinţei mentale într-o asemenea investigaţie, care, la

urma urmelor, este pur materială. Este regretabil că Biroul doreşte să experimenteze cu mnemonicii într-o astfel de ocazie. Nu ne putem permite scene precum cea în care a fost implicat Rodriguez.

Sheffield decise că Cimon nu ştia de legătura dintre Mark şi decizia de trimitere a expediţiei. Îşi îndreptă spatele, îşi puse palmele pe genunchi, cu coatele întoarse spre exterior, şi arboră o atitudine rece şi oficială.

– Aşadar, dr. Cimon, te întrebi care este rolul ştiinţelor mentale într-o asemenea investigaţie? Ce-ai crede dacă ţi-aş spune că tragicul final al coloniei poate fi explicat pe bază psihologică?

– N-aş fi impresionat. Un psiholog este un individ care poate explica orice, fără să dovedească nimic.

Cimon rânji parcă încântat de maxima enunţată.

– Permite-mi să detaliez puţin, îl ignoră Sheffield. În ce mod diferă Junior de toate celelalte optzeci şi trei de mii de planete locuite?

– Deocamdată, informaţiile noastre sunt incomplete. Nu pot oferi un răspuns.

– Haide-haide. Informaţia respectivă o deţineai înainte chiar de a porni încoace. Junior are doi sori.

– Da, bineînţeles, pufni astrofizicianul, în vreme ce o expresie derutată i se strecurase în privire.

– Atenţie, este vorba despre sori coloraţi. Sori coloraţi. Ştii ce-nseamnă asta? Înseamnă că un om, ca mine, ca dumneata, stând sub razele ambilor sori va avea două umbre. Una colorată în verde-albstru şi cealaltă în roşu-portocaliu. Evident, lungimea fiecăreia va varia în funcţie de oră. Ai verificat cumva distribuţia culorilor în cele două umbre? Cum îi ziceţi voi... spectrul reflecţiilor?

– Bănuiesc, răspunse superior Cimon, că ar fi identic cu spectrul sorilor. Ce doreşti să spui?

– Ar fi bine să verifici. Nu cumva atmosfera absoarbe anumite lungimi de undă? Sau vegetaţia? Ce mai rămâne? Apoi, să examinăm satelitul lui Junior - Surioara. Am privit-o în ultimele nopţi. Şi ea este colorată, iar culorile îşi modifică poziţiile.

– Bineînţeles, ce naiba! Trece prin faze lunare, independente pentru fiecare Soare.

– N-ai verificat nici spectrul reflecţiilor ei, aşa este?

– Trebuie să-l avem pe undeva. Nu prezintă nici un interes. De fapt, pe dumneata de ce te interesează?

– Dragă dr. Cimon, un fapt psihologic bine cunoscut este acela că orice combinaţii ale culorilor roşu şi verde exercită efecte dăunătoare asupra stabilităţii mentale. În cazul de faţă, imaginea cromopsihică, pentru a folosi terminologia tehnică, roşu-verde este inevitabilă şi asociată unor circumstanţe ce par cu totul nenaturale minţii omeneşti. Este foarte posibil ca această cromopsihoză să atingă nivelul fatal prin inducerea hipertrofiei foliculilor trinitarieni, urmată de catatonie cerebrală.

Cimon păru dărâmat.

– N-am auzit niciodată de aşa ceva, mormăi el.

– Bineînţeles că nu, pufni Sheffield; era rândul lui să fie superior. Doar nu eşti psiholog. Sper că nu-mi conteşti opinia profesională.

– Nu, sigur că nu. Totuşi, din ultimele rapoarte ale expediţiei se desprindea destul de clar faptul că muriseră de ceva ce părea o maladie respiratorie.

– Corect, totuşi Rodriguez neagă acest lucru, iar dumneata i-ai acceptat opinia profesională.

– N-am spus că era o maladie respiratorie. Am spus că părea o maladie respiratorie. Unde ar interveni cromo-nu-ştiu-cum roşu-verde a dumitale?

Sheffield clătină încet din cap.

– Voi, necunoscătorii, aveţi nişte prejudecăţi de care nu vă puteţi dezbăra. Chiar dacă există efecte fizice, asta nu înseamnă absenţa unei cauze mentale. Aspectul cel mai convingător al ipotezei mele este acela că, conform cazuisticii existente, prima manifestare a cromopsihozei roşu-verde pare similară unei infecţii respiratorii psihogene. Înţeleg că nu ştii nimic despre psihogenie.

– Nu. Depăşeşte domeniul meu.

– Ah, da, era de aşteptat. Conform calculelor mele, în atmosfera bogată în oxigen a acestei planete, infecţia respiratorie psihogenă este atât inevitabilă, cât şi extrem de acută. Ai privit luna - mă refer la Surioară - în ultimele nopţi?

– Da, m-am uitat la Ilium.

Cimon nu se putea abţine să nu folosească numele oficial al Surioarei.

– Ai privit-o pe perioade îndelungate? Amplificată vizual?

– Da, încuviinţă astrofizicianul, uşor tulburat.

– Mda, făcu Sheffield. Ei bine, în ultimele nopţi, culorile lunare au fost extrem de puternice. Cred că ai sesizat o foarte vagă inflamare a mucoasei nazale şi uşoare înţepături în gât. Sunt sigur că deocamdată n-a fost nimic dureros. Ai tuşit sau ai strănutat? Ai mici probleme la înghiţit?

– Cred că...

Cimon înghiţi, apoi inspiră adânc, testând.

După aceea sări în picioare, cu pumnii încleştaţi şi răcni:

– Pe Marea Galaxie, Sheffield, n-aveai dreptul să ascunzi chestia asta! Aşa-i, am simţit! Ce să fac? Nu-i ceva incurabil, nu? La naiba, Sheffield - glasul îi devenise ascuţit - de ce nu ne-ai spus nimic pân-acum?

– Pentru că, zise psihologul calm, nu există nici măcar un grăunte de adevăr în tot ce am spus. Nici o iotă. Culorile nu fac rău nimănui, la loc, dr. Cimon. Dacă intră cineva, o să rămână cu o impresie greşită văzându-te aşa.

– Spuneai, începu Cimon derutat şi cu un glas care părea să se sufoce, că în opinia dumitale profesională...

– Opinia mea profesională! Pe Spaţiu şi Comete, Cimon, ce ţi se pare atât de magic într-o opinie profesională? Un individ poate să mintă sau, pur şi simplu, să fie ignorant, chiar în detalii ale propriei sale specialităţi. Un expert poate greşi, deoarece ignoră o altă specialitate. E posibil ca el să fie convins că are dreptate, şi totuşi să greşească. Uită-te la dumneata. Cunoşti tot ceea ce face ca Universul să meargă precum un ceasornic, în vreme ce eu sunt complet pierdut în domeniul respectiv - ştiu doar că stelele pâlpâie pe boltă, iar un an-lumină este ceva foarte mare. Cu toate acestea, dumneata înghiţi pseudoaiureli psihologice de care ar râde şi un student din anul întâi. Cimon, nu crezi că ar fi timpul să ne facem mai puţine griji despre opinia profesională şi să ne preocupăm mai degrabă de cooperare?

Culoarea se scursese complet din obrajii astrofizicianului. Acesta devenise palid ca varul. Buzele îi tremurau.

– Te-ai folosit de statutul profesional, şopti el, ca de un paravan dinapoia căruia să-ţi baţi joc de mine.

– Cam aşa ceva, încuviinţă celălalt.

– Niciodată, niciodată..., se înecă Cimon, apoi începu din

nou: Niciodată n-am asistat la ceva mai laş şi mai lipsit de morală.

– Intenţia mea a fost să-ţi atrag atenţia în privinţa unui detaliu.

– Ai făcut-o. Oho-ho, mi-ai atras atenţia din plin!

Treptat, Cimon îşi revenise şi glasul i se apropia de normal.

– Doreşti să-l luăm cu noi pe protejatul dumitale.

– Exact.

– Nu. Nu! În nici un caz! Ţi-aş fi răspuns nu, înainte să intri, iar acum răspunsul este de un milion de ori nu.

– Care ar fi fost motivul? Mă refer la cel dinainte de a fi intrat?

– Este psihopat. Nu poate sta alături de oamenii normali.

– Aş aprecia, rosti Sheffield încruntat, dacă n-ai mai utiliza termenul „psihopat”. Nu deţii competenţa respectivă. Dacă eşti atât de scrupulos în privinţa eticii profesionale, ţine minte şi evită specialitatea mea, atunci când sunt de faţă. Mark Annuncio este perfect normal.

– După scena aceea cu Rodriguez? Sigur că da! Cum să nu?!

– Mark avea dreptul să întrebe. Asta este slujba şi sarcina lui. Rodriguez nu avea nici un drept să fie atât de grosolan.

– Dacă nu te superi, pentru mine Rodriguez este mai important.

– De ce? Mark ştie mai multe decât Rodriguez. Ştie chiar mai multe decât mine ori decât dumneata. Intenţionezi să te întorci cu un raport inteligent, sau să satisfaci o vanitate meschină?

– Declaraţiile dumitale despre cunoştinţele băiatului nu mă impresionează. Ştiu foarte bine că poate să recite aidoma unui papagal perfect, dar că, pe de altă parte, nu-i capabil să înţeleagă nimic. Sarcina mea este să-i asigur accesul la date, fiindcă aşa a ordonat Biroul. N-am fost consultat în această privinţă, dar nu-i nimic. Voi fi cooperant. Îşi va primi datele aici, în navă.

– Nesatisfăcător, rosti psihologul. El trebuie să fie pe teren. Poate vedea lucruri pe care nu le văd preţioşii tăi experţi.

– N-are decât, zise tăios Cimon. Răspunsul este acelaşi - nu. Nu mă poţi convinge în nici un fel.

– Pentru că mi-am bătut joc de dumneata?

– Pentru c-ai încălcat cea mai fundamentală obligaţie a unui expert. Nici un expert respectabil nu se va folosi vreodată de cunoştinţele sale pentru a abuza de inocenţa altei persoane aflată în necunoştinţă de cauză.

– Deci, mi-am bătut joc de dumneata.

– Te rog să pleci, îi întoarse spatele Cimon. Pe durata expediţiei, noi doi nu vom mai avea ce discuta, exceptând problemele strict necesare.

– Dacă plec, spuse celălalt, este posibil ca restul băieţilor să afle ce s-a petrecut aici.

– O să povesteşti episodul acesta? tresări astrofizicianul.

Un surâs rece îi apăru pe buze, transformându-se după aceea în obişnuita sa expresie de dispreţ.

– Toţi vor afla ce ticălos eşti!

– Mă-ndoiesc că ei o vor lua în serios. Toţi ştiu că psihologilor le place să facă farse. În plus, vor fi mult mai ocupaţi să râdă de dumneata. Parcă văd... mereu distantul şi autoritarul dr. Cimon ţinându-se cu mâinile de beregată şi răcnind după salvare, în urma câtorva bolboroseli mistice.

– Cine te va crede?

Sheffield îşi ridică mâna dreaptă. Între degetul mare şi cel arătător se zărea un obiect paralelipipedic, cu butonaşe cât gămălia unui ac.

– Un reportofon, anunţă el.

Apăsă un butonaş şi glasul lui Cimon se auzi limpede: „Ce este, dr. Sheffield?” Răsunase pompos, superior, ba chiar puţin îngâmfat.

– Dă-mi-l imediat! se repezi Cimon spre el.

– Te rog să nu foloseşti forţa, întinse un braţ psihologul, stopându-l. Până acum câţiva ani, am participat la campionatele de lupte libere. Uite ce-i, sunt gata să fac un târg cu dumneata.

Cimon continua să se zbată, uitând de demnitate şi icnind de mânie. Sheffield îl păstră la distanţă, retrăgându-se încetişor.

– Dacă Mark şi cu mine ne alăturăm vouă, continuă el, nimeni nu va auzi înregistrarea asta.

Treptat, celălalt bărbat se potoli.

– Mi-o dai? gâfâi el.

– După ce ne întoarcem de la locul coloniei.

– Să am încredere în *dumneata*?

Se străduise să confere glasului un ton cât mai dezgustat cu putinţă.

– De ce nu? În tot cazul, poţi fi convins că voi difuza înregistrarea. Mai întâi, i-o voi pune lui Vernadsky. O să fie în culmea încântării. Ştii ce simţ primitiv al umorului are...

Cu o voce abia auzită, astrofizicianul rosti:

– Poţi veni împreună cu băiatul.

Apoi, ridicând tonul:

– Dar ţine minte, Sheffield! Când revenim pe Pământ, o să te-aduc în faţa Comitetului Central al AGPS. Ţi-o promit! Vei fi degradat.

– Nu mă tem de Asociaţia Galactică pentru Progresul Ştiinţelor, rosti Sheffield apăsând pe fiecare silabă. La urma urmelor, de ce anume mă vei acuza? Le vei prezenta înregistrarea ca dovadă? Fii serios - haide, să nu fim ranchiunoşi. Eu unul nu te-aş sfătui să-ţi etalezi propria... ă-ă-ă, greşeală în faţa celor mai scorţoşi indivizi de pe optzeci şi trei de mii de planete.

Surâzând cu blândeţe, ieşi cu spatele înainte.

Surâsul dispăru însă, când uşa se interpuse între el şi Cimon. Nu-i făcuse plăcere să procedeze în felul acela. Acum, când totul se terminase, se întreba dacă meritase să-şi facă un asemenea duşman.

NOUĂSPREZECE

Lângă locul primei colonii de pe Junior se înălţaseră şapte corturi. De pe terasa puţin înaltă pe care se afla, Fawkes le putea zări pe toate. Se împlinea o săptămână de când ajunseseră acolo.

Bărbatul ridică ochii spre cer. Norii erau groşi şi prevesteau ploaie. Asta îl mulţumea. Cu ambii sori ascunşi îndărătul plafonului de nori, lumina difuză era alb-cenuşie. Obiectele păreau aproape normale.

Vântul umed sufla în rafale neregulate, aşa cum se petrecea în aprilie în Vermont. Fawkes era american şi-l încânta această asemănare. Peste patru-cinci ore, Lagrange I avea să apună şi norii urmau să devină stacojii, iar peisajul aproape imposibil de distins din cauza umbrelor. Până atunci, Fawkes intenţiona să fie deja în cort.

Deşi se găseau atât de aproape de Ecuator, era foarte rece! Desigur, temperatura se putea schimba în decursul mileniilor. Pe măsură ce gheţarii se retrăgeau, aerul se încălzea, iar solul se usca. Aveau să apară jungle şi deşerturi. Nivelul oceanelor avea să urce lent, acoperind o mulţime de insuliţe. Cele două fluvii vor deveni o mare interioară, modificând configuraţia singurului continent de pe Junior, poate chiar divizându-l în mai multe continente.

Se întrebă dacă locul coloniei avea să fie acoperit de ape. Probabil că da, decise în cele din urmă. Poate că în felul acela avea să se înlăture blestemul.

Înţelegea de ce Confederaţia era atât de nerăbdătoare să rezolve misterul primei colonii. Chiar dacă n-ar fi fost altceva decât o molimă, erau necesare dovezi. Altfel, cine ar mai fi venit să colonizeze planeta? Nu numai astronauţii împărtăşeau superstiţia „momelii fraierului”.

El însuşi... Ei bine, prima lui vizită la locul fostei colonii nu fusese chiar atât de neplăcută, deşi fusese bucuros când scăpase de ploaie şi de beznă. Când se întorsese, fusese mai rău. Adormise greu, cu gândul că o mie de morţi misterioase se petrecuseră în jur, de care îl despărţea numai acel lucru lipsit de substanţă care este timpul.

Cu detaşarea şi sângele rece specific medicilor, Novee descoperise mai mult de zece morminte. Fawkes nu putuse atunci şi nici după aceea să privească rămăşiţele dinăuntru. Novee spusese că nu găsise decât oseminte măcinate de vreme, din care nu se putea deduce nimic.

– Par a exista unele anomalii privind descompunerea asta, comentase el, dar, după ce i se ceruseră detalii, recunoscuse că efectele se puteau datora exclusiv acţiunii de o sută de ani a umezelii din sol.

Fawkes construise o teorie fantezistă care-l obseda chiar şi când era treaz. Pe planetă exista o rasă de fiinţe inteligente ce trăiau în subteran, se furişau nevăzute şi care îi bântuiseră cu o perseverenţă teribilă pe primii colonişti.

Îşi imaginase un silenţios război bacteriologic. Parcă îi vedea pe băştinaşi în laboratoarele situate sub rădăcinile arborilor, cultivând spori şi mucegaiuri, în căutarea unuia care să poată ataca oamenii. Poate că-i capturaseră pe copii, ca să aibă subiecţi pentru experimentări.

Iar după ce ajunseseră la rezultatul dorit, sporii plutiseră tăcuţi peste colonie, în nori otrăvitori...

Fawkes ştia că toate acelea nu erau decât rodul imaginaţiei. Şi le închipuise în nopţile când fusese de veghe, fără a avea nici o dovadă în acest sens, cu excepţia nodului de spaimă din stomac. Totuşi, rămas singur în pădure, se răsucea brusc nu numai o dată, mânat de o bruscă şi oribilă convingere că nişte ochi scânteietori îl urmăreau din umbrele purpurii proiectate de copaci sub razele lui Lagrange I.

Deşi era cufundat în gânduri, ochii lui de botanist examinau vegetaţia pe lângă care trecea. Părăsise tabăra, îndreptându-se într-o nouă direcţie, dar vedea numai flora pe care o zărise şi până atunci. Pădurile de pe Junior nu erau nici dese, nici încâlcite. Nu puteau fi considerate obstacole în calea călătorilor. Arbuştii (puţini se ridicau mai sus de trei metri, deşi trunchiurile lor erau aproape la fel de groase precum majoritatea copacilor tereştri) creşteau la distanţe destul de mari unul de altul.

Fawkes alcătuise o schemă aproximativă de dispunere a florei de pe Junior într-o ordine taxonomică. Îşi dădea prea bine seama de faptul că în felul acela putea intra în istoria ştiinţei.

Exista, de pildă, „arborele-baionetă”. Uriaşele lui flori stacojii atrăgeau creaturile tip insectă care-şi construiau cuiburile mici în interiorul său. Apoi, la un semnal sau impuls pe care botanistul încă nu-l putuse sesiza, în toate florile de pe un arbore anume creştea, parcă peste noapte, câte un pistil strălucitor de alb. Acesta era înalt de peste jumătate de metru, ca şi cum, deodată, florile s-ar fi echipat cu o baionetă.

După încă o zi, însă, floarea era fertilizată, iar petalele se închideau - dispăreau pistilul, insectele, totul. Makoyama îl botezase „arborele-baionetă”, dar Fawkes II redenumise, plin de îndrăzneală, *Migrania Fawkesii*.

Toţi copacii aveau însă o anumită caracteristică. Lemnul lor era incredibil de dur. În mod firesc, geochimistul trebuia să determine starea fizică a moleculei de celuloză, iar geofizicianul felul în care apa putea fi transportată prin textura impenetrabilă a lemnului. Din propria sa experienţă, Fawkes ştia că florile se desprindeau dacă erau trase cu forţă, dar lujerii lor se îndoiau numai cu mare greutate, fără să se rupă. Briceagul i se tocise fără măcar să lase o zgârietură.

Pentru a defrişa terenurile, fără îndoială că primii colonişti trebuiseră să dezgroape rădăcinile copacilor.

Prin comparaţie cu Pământul, pădurile nu aveau aproape deloc faună. O explicaţie putea s-o reprezinte climatul glacial, dar Fawkes n-ar fi băgat mâna în foc.

Insectele aveau toate o singură pereche de aripi, de forma unor micuţe ferigi multilobate, ce băteau aerul fără sunet. Aparent, nici una din ele nu se hrănea cu sânge.

Singura ocazie în care văzuseră animale fusese atunci când, deasupra taberei, apăruse brusc o creatură mare, înaripată. Avuseseră nevoie de aparatele de fotografiat cu viteză mare ca să dezvăluie forma animalului, deoarece acesta, aparent mânat de curiozitate, revenise iarăşi şi iarăşi peste corturi în picaje atât de rapide încât simplele observaţii vizuale nu erau suficiente.

Avea patru aripi; cele anterioare se terminau prin gheare puternice, erau membranoase şi asigurau planarea. Perechea posterioară, acoperită cu cu perişori, lovea aerul prin vibraţii rapide.

Rodriguez propusese să boteze creatura *Tetrapterus*.

Fawkes se opri din depanarea amintirilor şi examina un sortiment de iarbă pe care nu-l mai zărise până atunci. Firele erau dese şi se trifurcau spre vârf. Îşi scoase lupa din buzunar şi pipăi uşurel un fir. Precum celelalte de pe Ju...

În clipa aceea, auzi foşnetul din spate... cât se poate de distinct. Ascultă o clipă, în vreme ce bubuiturile inimii sale acopereau sunetul, apoi se răsuci brusc. O siluetă micuţă, umanoidă, se ascundea îndărătul unui arbore.

Fawkes simţi că i se opreşte răsuflarea. Bâjbâi în căutarea blasterului de la şold, iar mâna păru că i se mişca prin melasă.

Oare fanteziile lui să nu fi fost de fapt fantezii? Oare Junior era cu adevărat locuit?

Fără să-şi dea seama cum se întâmplase, se trezi şi el înapoia altui copac. Nu putea lăsa lucrurile aşa. O ştia prea bine. Nu le putea spune celorlalţi: „Am văzut o vietate. Poate că ea reprezenta răspunsul la toate întrebările noastre, dar mi-a fost frică şi am lăsat-o să scape.”

Trebuia să facă o încercare.

Chiar în spatele copacului după care se pitise silueta necunoscută se afla un „arbore-potir”. Acesta înflorea şi petalele

colorate în alb şi crem se ridicau moi în sus, aşteptând ploaia care avea să vină în curând. Se auzi trosnetul sec al unei flori rupte şi fâşiile crem se răsuciră şi se plecară în jos.

Nu era o fantezie. Cineva se găseam spatele copacului.

Fawkes inspiră adânc şi ţâşni din ascunzătoare, cu blasterul întins înainte, gata să apese pe trăgaci la cel mai mărunt semn de pericol.

În clipa aceea, un glas strigă:

– Nu! Eu sunt!

Dindărătul trunchiului apăru un chip speriat, dar în tot cazul omenesc.

Era Mark Annuncio.

Fawkes se opri în mijlocul sprintului şi holbă ochii. În cele din urmă, reuşi să croncăne:

– Ce cauţi aici?

– Vă urmăream, răspunse tânărul cu ochii asupra blasterului.

– De ce?

– Ca să văd ce faceţi. Mă interesa ce aţi putea descoperi. Credeam că dacă o să mă vedeţi, mă veţi alunga.

Botanistul îşi aminti de arma cu care continua să-l fixeze pe Annuncio şi o coborî. Avu nevoie de trei încercări ca să nimerească tocul. Primele picături mari de ploaie începură să cadă.

– Să nu le spui nimic celorlalţi, rosti aspru Fawkes.

Îl fulgeră pe Mark cu o privire ostilă, după care porniră amândoi spre tabără, tăcuţi, ţinându-se la distanţă unul de altul.

DOUĂZECI

Celor şapte corturi li se adăugase o clădire centrală din prefabricate. Acum, grupul se adunase în interiorul ei, în jurul mesei lungi.

Momentul era unul deosebit, deşi cu toţii erau cufundaţi în tăcere. Vernadsky, care în timpul facultăţii îşi gătise singur hrana, fusese uns ca bucătar-şef. Acum ridică vasul de pe plita cu ultrascurte şi întrebă:

– Doreşte cineva calorii?

Distribui mâncarea cu generozitate.

– Miroase foarte bine, rosti Novee pe un ton nesigur.

Ridică o bucată de carne în furculiţă. Era purpurie şi continua să fie tare, în ciuda faptului că fusese fiartă îndelung. Ierburile ce o înconjurau păreau mai moi, dar şi mai puţin comestibile.

– Haideţi, îi îndemnă geochimistul, mâncaţi! Am gustat şi e bună.

Îşi umplu gura şi mestecă. Continuă să mestece.

– Cam tare, dar bună.

– Probabil că ne va ucide, comentă sumbru Fawkes.

– Prostii! replică Vernadsky. Şoarecii o mănâncă de două săptămâni.

– Două săptămâni nu-nseamnă mare lucru, observă Novee.

– Ei bine, decise Rodriguez, o muşcătură n-o să ne omoare. Să ştii că-i chiar *bună*.

Avea dreptate. Finalmente, toţi fură de acord în această privinţă. Deocamdată, se părea că produsele de pe Junior, atunci când puteau fi consumate, erau bune. Grăunţele se dovediseră aproape imposibil de măcinat şi transformat în făină, totuşi, dacă se insista, se obţinea o pâine cu conţinut ridicat de proteine. Pâinea se afla chiar acum pe masă, neagră la culoare, foarte densă, însă deloc rea la gust.

Fawkes studiase flora de pe Junior şi ajunsese la concluzia că un pogon de teren, corespunzător irigat şi însămânţat, putea asigura hrana pentru un număr de zece ori mai mare de rumegătoare decât ar fi făcut-o aceeaşi suprafaţă pe Pământ.

Sheffield fusese impresionat; se referise la Junior ca la grânarul a o sută de planete, totuşi Fawkes însuşi ridicase din umeri şi pufnise:

– Momeala fraierului.

Cam cu o săptămână în urmă, grupul intrase în alertă din cauza refuzului hamsterilor şi şoarecilor albi de a a se atinge de nişte plante noi aduse de botanist. Cei care mâncaseră cantităţi mici din acestea, amestecate în raţiile lor obişnuite, muriseră.

Să fi fost oare rezolvarea misterului?

Nu tocmai. Peste câteva ore, Vernadsky apăruse şi le comunicase calm:

– Cupru, plumb şi mercur.

– Poftim? făcuse Cimon.

– Mă refeream la plantele acelea. Au un conţinut bogat în metale grele. Probabil că este o trăsătură evoluţionistă, menită să-i descurajeze pe cei care voiau să le mănânce.

– Primii colonişti..., începuse astrofizicianul.

– Nu. Imposibil. Majoritatea plantelor nu au absolut nimic. Este vorba numai despre acestea, şi nimeni nu le-ar mânca.

– De unde ştii?

– Şoarecii n-au vrut să le mănânce.

– Şoareci...

Exact atâta aşteptase Vernadsky. Pe un ton dramatic, declarase:

– Puteţi aclama un martir al ştiinţei. Le-am gustat şi eu.

– Cum? răcnise Novee.

– Cu vârful limbii. Nu vă faceţi griji. Sunt unul dintre martirii precauţi. Oricum, gustul este mai amar decât cel al stricninei. La ce vă puteaţi aştepta? Dacă o plantă se ticseşte cu plumb doar pentru a alunga animalele, ce are de câştigat dacă animalul moare abia după ce a mâncat-o? Amăreala accentuată slujeşte ca avertisment. Combinaţia de avertisment şi otrăvire determină reacţia dorită.

– În plus, adăugase medicul, coloniştii n-au murit din cauza unei otrăviri cu metale grele. Simptomele au fost altele.

Toţi cunoşteau suficient de bine simptomele, unii în termeni tehnici, alţii ca profani. O respiraţie îngreunată şi dureroasă, care devenea tot mai dificilă. Acela era finalul.

Fawkes lăsă jos furculiţa.

– Dar dacă hrana aceasta conţine alcaloizi ce paralizează nervii care controlează muşchii cavităţii toracice, împiedicând plămânii să se contracte şi să se dilate? întrebă el.

– Şoarecii au acelaşi sistem respirator ca oamenii, răspunse Vernadsky, şi n-au murit.

– Poate că-i un efect cumulativ.

– Bine, bine, sunt de acord. Dacă aveţi dificultăţi respiratorii, reveniţi la consumul raţiilor din navetă şi vedeţi dacă se înregistrează ameliorări. Nu se iau însă în considerare tulburările psihosomatice.

– Asta-i meseria mea, mormăi Sheffield. Nu vă faceţi griji în legătură cu ea.

Fawkes inspiră adânc o dată şi încă o dată. Încruntându-se, duse la gură altă bucată de friptură.

Într-un colţ al mesei, mâncând mai încet decât ceilalţi, Mark se gândi la monografia „Gust şi miros” de Norris Vinograd. Acesta făcuse o clasificare a gusturilor şi mirosurilor, bazată pe configuraţiile de inhibiţie enzimatică din papilele gustative. Tânărul nu ştia exact ce însemna asta, dar îşi amintea simbolurile, valorile lor şi definiţiile descriptive.

În vreme ce plasă gustul fripturii în trei subclasificări, termină de mâncat. Fălcile îl dureau uşor din cauza masticaţiei dificile.

DOUĂZECI ŞI UNU

Seara se apropia şi Lagrange I aproape apusese. Fusese o zi senină şi rezonabil de caldă, iar Vernadsky se simţea mulţumit. Efectuase câteva măsurători interesante şi puloverul lui viu colorat prezentase modificări fascinante de la oră la oră, pe măsură ce poziţiile sorilor se schimbaseră.

În clipa aceea, umbra lui era lungă şi roşie, având treimea inferioară cenuşie, acolo unde se suprapunea umbra lui Lagrange II. Bărbatul întinse un braţ şi acesta proiectă două umbre. Una de un portocaliu-spălăcit, lungă de vreo cinci metri, iar alta de un albastru-închis, în aceeaşi direcţie, dar fără să depăşească doi metri în lungime. Dacă ar fi avut timp la dispoziţie, Vernadsky ar fi putut obţine un set excelent de umbrograme.

Era atât de încântat încât nu simţi nici un resentiment la vederea lui Mark, care-l urmărise de la depărtare. Lăsă jos nucleometrul şi flutură braţul.

– Vino aici!

Tânărul se apropie şovăitor.

– Bună ziua.

– Doreai ceva?

– Doar... doar mă uitam.

– Aha! Ei bine, poţi să te uiţi. Ştii ce fac aici?

Mark clătină din cap.

– Acesta este un nucleometru, explică Vernadsky. Îl înfigi în sol... uite-aşa. Are în vârf un generator de câmp de forţă, ca să pătrundă în orice rocă.

În timp ce vorbea, apăsă instrumentul, care intră mai bine de jumătate de metru în stratul stâncos.

– Vezi?

Ochii lui Mark străluceau şi geochimistul se simţi încântat.

– Pe părţile laterale are generatoare termice microscopice. Fiecare dintre ele vaporizează în jur de un milion de molecule din solul înconjurător şi le descompune în atomi. După aceea, atomii sunt diferenţiaţi în funcţie de masa nucleară şi de sarcină şi rezultatele pot fi citite direct pe afişajul de aici. Ai priceput?

– Nu sunt tocmai sigur, dar este bine să cunoşti.

Vernadsky zâmbi şi continuă:

– Aşa se obţin date despre diferitele elemente din crustă. În general, sunt cam aceleaşi pe toate planetele din categoria oxigen-apă.

– Planeta cu cel mai mult siliciu este Lepta, spuse Mark. Are 32,765 procente. Pământul nu are decât 24,862 procente. Este vorba despre procentaje masice.

Zâmbetul lui Vernadsky se destramă. Întrebă sec:

– Ştii datele tuturor planetelor, amice?

– Ah, nu! Ar fi imposibil. Nu cred că au fost toate explorate. *Manualul de cruste planetare* de Bischoon şi Spenglow conţine liste numai pentru 21.854 de planete. Pe aceleea le cunosc, bineînţeles.

Cu un clar sentiment de dezumflare, Vernadsky urmă:

– Ei bine, Junior are o distribuţie a elementelor mult mai egală decât se întâlneşte de obicei. Oxigenul este scăzut. Din determinările mele de până acum, am obţinut o medie jalnică, de 42,113. Siliciul atinge de abia 22,72. Metalele grele sunt de zece până la o sută de ori mai concentrate ca pe Pământ. Ăsta nu-i totuşi un fenomen local, deoarece densitatea generală a lui Junior este cu 5 la sută mai ridicată decât a Pământului.

Vernadsky nu era sigur de ce anume îi spunea puştiului toate lucrurile acelea. Pe de o parte, fiindcă era bine să găsească pe cineva care să-l asculte. Oricine devine însingurat şi frustrat când nu poate sta de vorbă cu un expert din specialitatea sa.

De aceea, continuă să explice, începând să se simtă încântat în rolul de profesor:

– Pe de altă parte, elementele mai uşoare sunt de asemenea mai bine distribuite. În ocean nu predomină clorura de sodiu, ca pe Pământ. Oceanele de pe Junior conţin o cantitate

respectabilă de săruri de magneziu. Să examinăm acum aşa-numitele „metale uşoare”: litiul, beriliul şi borul. Ele sunt mai uşoare decât carbonul, dar sunt foarte rare pe Pământ şi, de fapt, pe toate planetele. Pe de altă parte, Junior abundă în ele. Laolaltă, toate trei formează aproape patru zecimi dintr-un procent, spre deosebire de cazul Pământului, unde alcătuiesc cam patru miimi.

– Aveţi o listă cu procentajele tuturor elementelor? întrebă Mark, trăgându-l uşor de mânecă. Pot s-o văd?

– Cred că da.

Se scotoci prin buzunare şi scoase o foaie de hârtie împăturită. Zâmbi, văzând ardoarea cu care o luă tânărul, şi spuse:

– Nu cumva să le publici înaintea mea!

Mark privi hârtia şi i-o restitui.

– Ai terminat? întrebă Vernadsky surprins.

– Ah, da, încuviinţă Mark gânditor. Le-am reţinut pe toate.

Se răsuci pe călcâie şi se îndepărtă, fără un cuvânt de despărţire. Ultima scânteiere a lui Lagrange I pieri sub orizont. Vernadsky se uită după tânăr şi înălţă din umeri. Extrase nucleometrul din sol şi porni şi el către corturi.

DOUĂZECI ŞI DOI

Sheffield era moderat mulţumit. Mark se descurcase mai bine decât se aşteptase. Desigur, de-abia scotea o vorbă, dar asta nu însemna nimic serios. Cel puţin, dovedea interes şi nu era morocănos. În plus, nu avusese nici o izbucnire de nervi.

Ba chiar Vernadsky îi povestise psihologului că, cu o zi în urmă, Mark discutase cu el cât se poate de normal, fără ca vreunul să utilizeze tonuri ridicate, despre analizele crustelor planetare. Chimistul păruse puţin amuzat, spunând că Mark ştia analizele crustelor de pe douăzeci de mii de planete şi că, într-o bună zi, avea să-l roage să i le recite, doar ca să vadă cât timp i-ar fi luat.

Mark însă nu amintise nimic despre episodul cu pricina. Toată dimineaţa rămăsese în cortul său. Sheffield strecurase capul înăuntru, îl văzuse aşezat pe pat, cu privirea aţintită asupra vârfurilor cizmelor, şi-l lăsase în pace.

Psihologul simţea că el însuşi avea nevoie de o idee bună.

O idee cu adevărat excepţională.

Deocamdată, nu obţinuseră nimic. O lună întreagă de nereuşite. Rodriguez continua să se opună oricărei posibilităţi de infecţie. Vernadsky scotea din discuţie intoxicaţia alimentară. Novee scutura vehement din cap la sugestiile unor afecţiuni metabolice. „Care ar fi dovezile?” întreba el.

Finalmente, toate cauzele fizice ale morţii fuseseră eliminate pe baza opiniilor experţilor. Totuşi, muriseră toate femeile, bărbaţii şi copiii. Trebuia să existe un motiv. Putea oare să fi fost de natură psihologică?

Înainte să fi ajuns acolo, Sheffield satirizase o asemenea ipoteză în faţa lui Cimon, urmărind un scop anume, însă acum sosise momentul s-o privească cu toată seriozitatea. Oare coloniştii fuseseră împinşi la sinucidere? De ce? Omenirea colonizase zeci de mii de planete, fără ca stabilitatea ei mentală să fi fost serios afectată. De fapt, rata sinuciderilor, ca şi incidenţa psihozelor, era mai mare pe Pământ decât oriunde în galaxie.

În plus, colonia solicitase cu desperare ajutor medical. Oamenii nu doriseră să moară.

Tulburări de personalitate? Ceva specific grupului respectiv? Suficient ca să afecteze peste o mie de oameni şi să le provoace moartea? Puţin probabil. Apoi, cum ar fi putut descoperi dovezi? Locul fostei colonii fusese cercetat cu atenţie, în căutare de filme sau de înregistrări, oricât de banale. Nimic! Un secol de umiditate nu permisese păstrarea unor obiecte atât de fragile.

Din acest motiv, Sheffield lucra practic în gol. Se simţea neajutorat. Cel puţin, ceilalţi culegeau date, aveau informaţii pe baza cărora puteau să formuleze ipoteze. El nu avea nimic.

Se trezi din nou în faţa cortului lui Mark şi privi înăuntru în mod automat. Cortul era gol. Se uită în jur şi-l văzu pe tânăr părăsind tabăra şi pătrunzând în pădure.

– Mark! îl strigă. Aşteaptă-mă!

Mark se opri, păru că vrea să pornească mai departe, apoi se răzgândi şi-l aşteptă pe psiholog să i se alăture.

– Încotro? întrebă Sheffield, gâfâind uşor după alergarea prin aerul dens al lui Junior.

– La navetă, replică Mark morocănos.

– Da?

– N-am avut ocazia să mă uit la ea.

– Ba ai avut. Ţin minte că, la venire, ai sorbit din ochi gesturile lui Fawkes.

– Erau toţi în jurul meu, se strâmbă tânărul. Vreau să-o văd singur.

Sheffield se simţi neliniştit. Mark era furios şi tulburat. Ar fi fost bine să-l însoţească şi să încerce să afle ce se întâmplase.

– Dacă mă gândesc bine, spuse el, mi-ar plăcea şi mie s-o văd. Te-ar deranja dacă aş veni şi eu?

Mark şovăi, apoi spuse:

– Mă rog, dacă ţii morţiş...

Nu fusese invitaţia cea mai elegantă.

– Ce ai în mână? se interesă psihologul.

– O ramură de copac. Am tăiat-o cu ferăstrăul de câmp ultrasonic. Am luat-o pentru cazul în care m-ar opri cineva.

O flutură, vâjâind prin aerul dens.

– De ce te-ar opri cineva? În locul tău, aş arunca-o. Este grea, dură şi poate răni pe cineva.

– N-o arunc, zise Mark îndepărtându-se.

Sheffield reflectă câteva clipe, apoi decise că nu era momentul unei dispute. Ar fi fost preferabil să descopere motivul ostilităţii tânărului.

– Bine, încuviinţă el.

Naveta atmosferică se afla într-o poieniţă. Blindajul metalic lucios reflecta luminiţe verzui; Lagrange II încă nu răsărise. Mark privi atent de jur-împrejur.

– Nu-i nimeni, îl linişti Sheffield.

Urcară la bord. Naveta era destul de mare. Îi transportase pe cei şapte oameni, echipamentele şi proviziile lor în numai trei zboruri. Sheffield privi cu respect la panoul de comandă.

– Imaginează-ţi că un botanist ca Fawkes, rosti el, a învăţat s-o piloteze, deşi treaba asta îi depăşeşte cu mult specialitatea.

– Şi eu o pot pilota, vorbi brusc tânărul.

– Poţi? îl privi Sheffield surprins.

– Când am venit, m-am uitat la dr. Fawkes. Ştiu tot ce a făcut. În plus, are şi un manual tehnic de reparaţii. I l-am luat pe ascuns şi l-am citit.

– Asta-i grozav, zise Sheffield pe un ton nepăsător. În caz de necesitate, mai avem un pilot.

Se întoarse cu spatele la Mark, aşa încât nu văzu ramura noduroasă care coborî spre capul său. Nu auzi nici glasul plin de regrete al tânărului rostind:

– Îmi pare rău, dr. Sheffield.

De fapt, se poate spune fără greşeală că nu simţi nici lovitura care-l năuci.

DOUAZECI ŞI TREI

Ulterior, Sheffield se gândi că zguduitura asolizării navetei îl ajutase să-i revină din leşin. La început, fusese doar durere, întuneric şi buimăceală.

Glasul lui Mark se auzea de undeva. Aceea a fost prima senzaţie reală a psihologului. Când încercă să se rostogolească pe o parte şi să se ridice într-un genunchi, simţi durerea zvâcnindu-i în cap.

O vreme, vocea lui Mark nu era decât o înşiruire de sunete lipsite de sens pentru Sheffield. Treptat, acestea începură să se închege în cuvinte. În cele din urmă, când pleoapele i se deschiseră şi lumina pătrunse atât de ascuţită încât fu nevoit să le strângă imediat, putu distinge fraze. Rămase locului, cu capul aplecat, sprijinit într-un genunchi tremurător.

Mark vorbea întretăiat, cu glas ascuţit:

– ... murit o mie de oameni. Mai există doar mormintele. Şi nimeni nu ştie cauza.

Îi replică un mormăit complet neinteligibil. Probabil o altă voce, răguşită şi groasă. Din nou Mark:

– Este cât se poate de adevărat. De ce credeţi că au venit toţi savanţii?

Sheffield se sculă cu mare greutate în picioare şi se rezemă de un perete. Duse mâna la cap şi o retrase plină de sânge. Părul îi era năclăit. Gemând, se împletici spre uşa navetei. Bâjbâi în căutarea mânerului şi izbuti s-o deschidă.

Rampa de asolizare fusese depliată. Psihologul rămase locului câteva clipe, legănându-se, temându-se să se încreadă în propriile sale picioare.

Trebuia să privească scena pe fragmente. Ambii sori se aflau pe boltă, iar la vreo trei sute de metri depărtare giganticul cilindru de oţel al lui *Triplu G* îşi ridica vârful deasupra arbuştilor

ce-l înconjurau.

Mark se găsea la piciorul rampei, în faţa unui semicerc alcătuit din membrii echipajului. Toţi erau dezbrăcaţi până la brâu şi puternic bronzaţi de ultravioletele lui Lagrange I. Graţie atmosferei dense şi a stratului gros de ozon, ultravioletele nu atingeau un nivel periculos.

Bărbatul ce se afla chiar în faţa lui Mark se rezema într-un baston de baseball. Un altul se juca neatent cu o minge. Aproape toţi ceilalţi aveau mănuşi de baseball.

„Amuzant”, se gândi Sheffield fără să vrea, „Mark a asolizat în mijlocul unui meci.”

Tânărul ridică ochii şi-l zări. Strigă aţâţat:

– Uite, întrebaţi-l! Haide, întrebaţi-l! Dr. Sheffield, nu este adevărat că pe planeta asta a mai coborât o expediţie, care a murit în condiţii misterioase?

Sheffield încercă să spună: „Mark, ce faci?”, dar nu reuşi. Când deschise gura, se auzi doar un geamăt.

– Puştiulică ăsta spune adevărul, domnule? întrebă individul cu bastonul de baseball.

Psihologul se ţinu de balustrada rampei cu ambele mâini, care-i transpiraseră. Chipul celui care-l întrebase păru că-i joacă în faţa ochilor. Faţa aceea avea buze groase şi ochi mici, afundaţi sub sprâncenele groase zbârlite. Îi juca foarte rău în faţa ochilor.

Apoi rampa se ridică brusc şi se roti în jurul capului său. Simţi solul sub palme şi o răceală neaşteptată sub un obraz. Renunţă la luptă şi-şi pierdu din nou cunoştinţa.

DOUĂZECI ŞI PATRU

A doua trezire fu mai puţin dureroasă. Acum se găsea în pat şi două feţe neclare erau aplecate deasupra lui. Un obiect lung şi subţire îi trecu prin faţa ochilor şi un glas, ce abia răzbătea peste vuietul din urechi spuse:

– Îşi revine.

Sheffield închise ochii. Cumva, părea să fie conştient de faptul că un bandaj masiv îi acoperea complet capul.

Stătu nemişcat un minut, răsuflând adânc. Când redeschise ochii, chipurile de deasupra lui deveniseră clare. Pe faţa rotundă a lui Novee, cuta micuţă şi serioasă dintre

sprâncene dispăru când psihologul rosti:

– Salut, Novee!

Cealaltă persoană era Cimon, cu maxilarele încleştate şi mânios la culme, dar având totodată o undă de satisfacţie în ochi.

– Unde suntem? întrebă Sheffield.

– În spaţiu, dr. Sheffield, răspunse rece Cimon. De două zile, ne găsim în spaţiu.

– De două..., holbă ochii psihologul.

– Ai suferit o comoţie serioasă, explică medicul, aproape o fractură. Ia-o încetişor.

– Dar ce s-a întâm... Unde-i Mark? *Unde-i Mark*?

– Uşurel, uşurel, zise Novee, apăsându-l pe ambii umeri, ca să-l silească să rămână pe pernă.

– Protejatul tău este în celulă, rosti Cimon. Dacă doreşti să cunoşti motivul acestei încarcerări, îţi voi spune că el a provocat în mod deliberat o răscoală la bord, punând astfel în primejdie siguranţa a cinci oameni. A fost cât pe ce să fim abandonaţi în tabăra temporară, deoarece echipajul a dorit să plece imediat. Doar căpitanul i-a convins să ne ia.

Sheffield încercă să îndepărteze braţele medicului. Avea o vagă amintire cu Mark şi un bărbat cu baston de baseball. Mark spunea: „...murit o mie de oameni...”.

Cu un efort teribil, psihologul se ridică într-un cot.

– Uite ce-i, Cimon, nu ştiu de ce Mark a procedat aşa, dar lasă-mă să stau de vorbă cu el. O să aflu.

– Nu-i nevoie. La proces se va afla totul.

Sheffield se strădui din nou, fără succes, să-l învingă pe Novee.

– De ce să facem totul public? De ce să mai implicăm Biroul? Am putea rezolva totul între noi.

– Exact asta şi intenţionăm să facem. Conform legilor spaţiului, căpitanul este împuternicit să prezideze completurile de judecată care se ocupă de delicte comise în spaţiu.

– Căpitanul? Un proces aici? La bordul navei? Cimon, nu-l lăsa s-o facă! Îl va călca în picioare!

– Câtuşi de puţin. Va fi o judecată corectă şi nepărtinitoare. Sunt de aceeaşi părere cu căpitanul. Pentru menţinerea disciplinei, este necesar un proces.

– Cimon, mormăi stânjenit Novee, n-ar fi trebuit să-i spui.

Încă se resimte...

– Ghinionul lui.

– Nu-nţelegi, insistă Sheffield. Eu sunt responsabil pentru Mark.

– Dimpotrivă, înţeleg foarte bine. De aceea, am aşteptat să-ţi recapeţi cunoştinţa. Vei fi judecat alături de el.

– Cum?!

– Eşti răspunzător în general pentru acţiunile lui. Mai precis, ai fost împreună cu el când a furat naveta. Echipajul te-a văzut în uşa navetei, în vreme ce îi incita la revoltă.

– Dar mi-a spart capul ca să poată lua naveta. Nu-ţi dai seama că a fost acţiunea unei minţi serios afectate? Nu poate fi considerat responsabil pentru actele lui.

– Îl vom lăsa pe căpitan să decidă în privinţa asta. Rămâi cu el, Novee.

Astrofizicianul se întoarse să plece.

– Cimon, strigă Sheffield cu toată puterea pe care izbutise s-o găsească, faci asta ca să te răzbuni pe mine pentru lecţia de psihologie pe care ţi-am dat-o. Eşti meschin şi... şi...

Căzu pe pernă, răsuflând cu greu.

Din uşă, şeful expediţiei îi răspunse:

– Apropo, Sheffield, pentru incitarea la revoltă la bordul unei nave, pedeapsa este moartea!

DOUĂZECI ŞI CINCI

Ei bine, se gândi Sheffield cu amărăciune, era *un fel de proces*. Nimeni nu respecta cu acurateţe procedura legală, dar, psihologul era sigur, nimeni nu cunoştea corecta procedură legală, şi cel mai puţin dintre toţi căpitanul.

Foloseau cabina cea mare de întruniri unde, în călătoriile obişnuite, echipajul se aduna ca să vizioneze emisiunile de holoviziune. De data aceasta, membrilor echipajului li se interzisese participarea, dar erau prezenţi toţi savanţii.

Sheffield şi Mark, care se întâlniseră în „tribunal” pentru prima dată după episodul cu naveta, îşi strânseră mâinile ceremonios la iniţiativa primului. Iniţial, Mark se retrăsese un pas, privind scurt spre plasturele lat care acoperea porţiunea rasă de pe capul psihologului.

– Îmi pare rău, dr. Sheffield! Îmi pare foarte rău!

– Nu-i nimic, Mark. Cum s-au purtat cu tine?

– N-am nimic să le reproşez.

Glasul căpitanului bubui:

– Acuzaţii n-au dreptul să discute între ei.

– Căpitane, începu Sheffield pe un ton cât mai neoficial cu putinţă, n-am avut nici avocaţi şi nici timpul necesar pentru a ne pregăti apărarea.

– Nu-i nevoie de nici un avocat, preciza căpitanul. Nu ne găsim pe Pământ. Este un proces prezidat de mine, deci e cu totul altceva. Mă interesează doar faptele, nu chiţibuşurile avocăţeşti. Procedurile pot fi revăzute pe Pământ.

– Dar până atunci se poate ca noi să fim morţi, observă Sheffield.

– Să-i dăm drumul! anunţă căpitanul, lovind în masă cu un ic de aluminiu.

Cimon stătea în primul rând, zâmbind răutăcios. Zâmbetul nu dispăru nici o clipă, pe măsură ce fură audiaţi diverşi martori care declarară că fuseseră informaţi că echipajul nu trebuia afle nimic despre adevărata natură a misiunii, iar Mark şi Sheffield fuseseră prezenţi atunci când se întâmplase asta. Un micolog relată o discuţie purtată cu Sheffield, care dovedea că acesta din urma cunoştea perfect interdicţia.

Se aminti faptul că Mark zăcuse bolnav pe aproape toată durata călătoriei spre Junior şi că, după asolizare, avusese un comportament ciudat.

– Cum se explică asta? întrebă căpitanul.

– Îi era frică, se auzi glasul calm al lui Cimon. Era în stare de orice, numai ca să scape de pe planetă.

– Încalcă procedura! sări în picioare psihologul. Nu este martor.

– Stai jos! se răsti căpitanul, lovind în masă cu ciocănelul improvizat. Procesul continuă.

Un tehnician din echipaj fu chemat să depună mărturie că Mark îi informase asupra primei expediţii şi că în acest timp Sheffield stătuse înapoia lui.

– Doresc să-i pun şi eu o întrebare martorului! strigă Sheffield.

– Mai târziu, îl potoli căpitanul.

Tehnicianul fu expediat din tribunal.

Sheffield privi spectatorii. Părea evident că nu toţi erau

de partea căpitanului. În calitatea lui de psiholog, se întrebă, chiar şi în clipele acelea, câţi dintre ei se simţeau uşuraţi în secret că părăsiseră planeta, ba chiar îi erau recunoscători lui Mark deoarece deteminase plecarea prin felul cum acţionase. Nici evidenta încălcare a procedurilor juridice nu-i încânta. Vernadsky se încruntase, iar Novee îl privea cu evidentă nemulţumire pe Cimon.

Şeful expediţiei îl nelinişte pe Sheffield. Simţea că el îl convinsese pe căpitan să procedeze în felul acela şi că tot el insistase asupra pedepsei supreme. Psihologul regreta din adâncul sufletului că-i rănise vanitatea patologică.

Dincolo de toate acestea, cel mai mult îl deruta atitudinea lui Mark. Tânărul nu lăsa să se întrevadă nici un semn al răului de spaţiu, sau al vreunei spaime. Asculta totul cu multă atenţie, însă nu părea afectat de nimic. Se comporta de parcă în clipele acelea nu-l puteau atinge banalităţile, ca şi cum ar fi deţinut informaţii ce anulau orice atuuri ale acuzării.

Căpitanul lovi cu ciocănelul în masă şi anunţă:

– Cred că asta a fost totul. Faptele sunt limpezi. Indiscutabile. Putem încheia.

Sheffield sări din nou în picioare.

– O clipă! Noi nu avem dreptul la apărare?

– Gura! porunci căpitanul.

– *Dumneata* să taci!

Psihologul se întoarse către auditoriu:

– Nu ne putem apăra? Nu avem nici dreptul de a-i examina pe martori? Vi se pare cinstit?

Murmurul sălii crescu, acoperind sunetul ciocănelului.

– Ce puteţi invoca în apărare? întrebă rece Cimon.

– Poate că nimic, replică Sheffield, şi atunci ce aveţi de pierdut dacă ne ascultaţi? Sau vă este teamă că avem nişte argumente?

Dintre spectatori începură să se audă strigăte.

– Lăsaţi-l să vorbească!

– Dă-i drumul! ridică din umeri Cimon.

– Ce vrei să faci? mormăi posac căpitanul.

– Să acţionez în calitate de avocat al meu şi să-i cer lui Mark Annuncio să depună mărturie.

Mark se ridică destul de calm. Sheffield îi întoarse scaunul, astfel încât ca să fie cu faţa spre public, şi-i făcu semn

să ia loc.

Psihologul decisese că nu avea rost să încerce să imite melodramele judecătoreşti de la holoviziune. Întrebările pompoase legate de nume şi de ocupaţie n-aveau să intereseze pe nimeni. De aceea, preferă să fie direct.

– Mark, întrebă el, atunci când ai povestit echipajului despre prima expediţie ştiai ce se va întâmpla?

– Da, dr. Sheffield.

– Atunci, de ce ai procedat ca atare?

– Pentru că era important să plecăm imediat de pe Junior. Spunând echipajului adevărul, asiguram modalitatea cea mai rapidă de părăsire a planetei.

Sheffield simţi impresia nefavorabilă pe care acel răspuns i-o indusese publicului, dar nu putea decât să-şi urmeze instinctul. Instinctul că numai anumite cunoştinţe speciale îl puteau face atât de calm pe Mark, sau pe oricare alt mnemonic, în faţa primejdiilor. La urma urmelor, cunoştinţele speciale reprezentau specializarea lor.

– De ce era important să plecăm imediat de pe Junior? întrebă el.

Mark nici măcar nu clipi. Privi direct spre savanţii din sală şi răspunse:

– Pentru că ştiu de ce au murit membrii primei expediţii şi era numai o chestiune de timp până când acel lucru avea să ne omoare şi pe noi. Ba chiar, s-ar putea să fie deja prea târziu. Poate că suntem chiar acum pe moarte. Este posibil să fim cu toţii deja condamnaţi.

Sheffield lăsă murmurele sălii să crească în intensitate şi apoi să se potolească. Până şi căpitanul părea şocat, iar surâsul lui Cimon începuse să se estompeze.

Pentru moment, Sheffield era mai puţin preocupat de „cunoştinţele” lui Mark, oricare ar fi fost acelea, decât de faptul că, pe baza lor, tânărul acţionase independent. Nu era prima dată când se întâmpla asta. Mark examinase jurnalul de bord al navei, deoarece avusese o ipoteză personală. Lui Sheffield îi venea să-şi dea palme că nu insistase în momentul acela în a-i cerceta tendinţa respectivă.

De aceea, întrebă cu un ton destul de sever:

– De ce nu m-ai consultat pe mine în privinţa aceasta?

Mark şovăi o clipă, înainte de a răspunde.

– Nu m-ai fi crezut. Am fost nevoit să te lovesc, ca să nu mă opreşti. Nici unul dintre ei nu m-ar fi crezut. Toţi mă urau.

– Ce te face să crezi că te urau?

– Ai uitat incidentul cu dr. Rodriguez?

– Asta a fost demult. Ceilalţi nu s-au certat cu tine.

– O puteam spune din felul cum mă privea dr. Cimon. Dr. Fawkes a vrut să mă împuşte cu blasterul.

– Ce?!

Sheffield se răsuci, uitând la rândul lui de caracterul oficial al procesului.

– Ai încercat să-l împuşti, Fawkes?

Botanistul se ridică, roşu la faţă, sub toate privirile întoarse către el.

– Eram în pădure şi el mi s-a furişat în spate. Am crezut că-i un animal şi am scos blasterul. Când mi-am dat seama cine era, am pus arma în toc.

– Aşa a fost? îl întrebă Sheffield pe Mark.

Tânărul redevenise morocănos.

– Apoi... l-am rugat pe dr. Vernadsky să-mi arate nişte date pe care le colectase, iar el mi-a spus să nu le public înaintea lui. Voia să spună că aş fi necinstit.

– Pe numele Pământului, a fost doar o glumă, se auzi un răcnet indignat.

– Bine, Mark, interveni iute psihologul, aşadar n-ai avut încredere în noi şi ai considerat că trebuie să acţionezi pe cont propriu. Să trecem la principala problemă. Ce anume crezi că i-a ucis pe primii colonişti?

– Ar fi fost posibil să-l ucidă şi pe exploratorul Makoyama, dar el a murit într-un accident, la numai două luni şi trei zile după ce fusese pe Junior, aşa încât nu vom afla niciodată adevărul.

– Perfect, dar la ce te referi?

În sală se lăsă o tăcere absolută.

Mark privi de jur împrejur şi rosti:

– La praf.

Toţi izbucniră în hohote şi obrajii tânărului se învăpăiară.

– Ce vrei să spui? insistă Sheffield.

– Praful! Praful din aer. Are în compoziţie beriliu. Întrebaţi-l pe dr. Vernadsky.

Vernadsky se ridică în picioare şi înaintă.

– Cum aşa? întrebă el buimăcit.

– Reiese din datele pe care mi le-aţi arătat, spuse Mark. Procentajul de beriliu din crustă era foarte mare, ca atare el trebuie să se găsească şi în praful din aer.

– Şi ce dacă există mult beriliu? întrebă Sheffield. Vernadsky, te rog, lasă-mă pe mine să întreb.

– Dacă omul respiră praf de beriliu, în plămânii lui se formează granuloame maligne... care nu ştiu ce sunt. Oricum, apare sufocarea şi în final survine moartea.

– Ce tot spui acolo? Doar nu eşti medic? se auzi un alt glas, destul de agitat. Era Novee.

– Ştiu că nu sunt medic, aprobă Mark, dar am citit odată un manual vechi despre otrăvuri. Era atât de vechi încât era tipărit pe coli de hârtie, în bibliotecă, existau câteva asemenea cărţi şi le-am parcurs, fiindcă reprezentau o noutate absolută pentru mine.

– Bine, bine, îl zori Novee. Ce anume ai citit? Îţi aduci aminte?

Tânărul ridică bărbia superior.

– Pot reproduce cuvânt cu cuvânt: „O varietate suprinzător de mare de reacţii enzimatice din corp sunt activate de mai mulţi ioni metalici bivalenţi de raze ionice similare. Dintre aceştia fac parte, printre alţii, ionii de magneziu, mangan, zinc, fier, cobalt şi nichel. Ionul de beriliu, care are mărime şi sarcină similare, acţionează faţă de ei ca un inhibitor şi astfel afectează mai multe reacţii catalizate de enzime. Întrucât se pare că plămânii nu au capacitatea de eliminare a beriliului, inhalarea prafului ce conţine anumite săruri de beriliu poate duce la diverse afecţiuni metabolice, provocând boală şi moarte. Se cunoaşte un caz în care expunerea la praful de beriliu a cauzat moartea. Apariţia simptomelor este lentă, în unele cazuri manifestându-se abia la trei ani după expunere. Prognosticul nu este favorabil.”

Căpitanul se aplecă înainte, agitat.

– Ce-s toate chestiile astea, Novee? Au vreun înţeles real?

– Nu ştiu dacă are sau nu dreptate, răspunse medicul, dar n-a zis nici măcar un cuvânt absurd.

– Vrei să spui că nu ştii dacă beriliul este sau nu toxic? întrebă apăsat Sheffield.

– Da, nu ştiu. N-am citit niciodată nimic despre asta. N-am

întâlnit niciodată un asemenea caz.

– Beriliul se foloseşte la ceva? se întoarse Sheffield către Vernadsky.

– Nu, răspunse complet surprins geochimistul. La naiba, nu-mi vine în minte nici măcar o singură utilizare. Deşi, fiţi atenţi! La începutul epocii atomice, se întrebuinţa în reactoarele primitive cu uraniu, ca decelerator pentru neutroni, alături de alte materiale ca parafina şi grafitul. Sunt aproape sigur de asta.

– Şi acum nu se mai întrebuinţează?

– Nu.

Brusc, expertul în electronică interveni:

– Cred că învelişurile de beriliu-zinc au fost utilizate la primele lămpi fluorescente. Parcă-mi amintesc că era menţionat pe undeva...

– Nicăieri altundeva?

– Nu.

– Ei bine, rosti Sheffield, atunci ascultaţi-mă cu atenţie. În primul rând, toate citatele lui Mark sunt absolut corecte. Dacă aşa scria în manualul acela, el l-a reprodus identic. După părerea mea, beriliul este toxic. În viaţa obişnuită, este lipsit de importanţă, deoarece procentajul de beriliu din sol este foarte redus. Atunci când oamenii au concentrat beriliul pentru a-l folosi în reactoarele nucleare, la lămpile fluorescente sau chiar în aliaje, ei s-au confruntat cu toxicitatea şi au căutat substituenţi pentru acesta, l-au găsit, au uitat de beriliu şi finalmente au uitat şi de toxicitatea lui. Apoi, noi am descoperit o planetă cu un conţinut neaşteptat de mare de beriliu - Junior şi nu ne-am putut da seama ce s-a întâmplat.

Cimon nu părea atent la ceea ce se discuta. Cu glas scăzut, întrebă:

– Ce înseamnă „Prognosticul nu este favorabil”?

– Adică dacă te-ai intoxicat cu beriliu, n-o să te mai însănătoşeşti.

Astrofizicianul se lăsă încet în scaun, muşcându-şi buza de jos.

– Simptomele otrăvirii cu beriliu..., se întoarse Novee către Mark.

– Vă pot oferi lista completă, răspunse imediat tânărul. Nu înţeleg cuvintele, dar...

– Printre ele figura şi termenul „dispnee”?

– Da.

Medicul oftă, apoi rosti:

– Sugerez revenirea imediată pe Pământ, pentru investigaţii de laborator.

– Ce rost au, dacă tot nu ne mai însănătoşim? şopti Cimon.

– Medicina a avansat mult din epoca în care cărţile se tipăreau pe hârtie, răspunse Novee. Apoi, este posibil să nu fi absorbit doza toxică. Primii colonişti au supravieţuit un an întreg, având parte de o expunere permanentă. Noi am fost expuşi numai o lună, mulţumită acţiunii hotărâte şi drastice a lui Mark Annuncio.

– În numele Spaţiului, căpitane, răcni desperat Fawkes, şterge-o de aici şi du-ne cât mai repede pe Pământ!

Aşa luă sfârşit procesul. Sheffield şi Mark ieşiră printre primii din sală.

Cimon fu ultimul care se ridică din scaun. Când păşi, mersul lui împleticit părea cel al unui cadavru viu.

DOUĂZECI ŞI ŞASE

Sistemul Lagrange era doar o luminiţă pierdută în norul care se micşora.

Sheffield privi pâcla întinsă de stele şi rosti:

– Ce planetă frumoasă! suspină el. Ei bine, să sperăm că vom supravieţui. Oricum, pe viitor, guvernul va fi atent la planetele cu conţinut ridicat de beriliu. Oamenii n-or să se mai lase amăgiţi de un astfel de tip de momeală a fraierului.

Mark preferă să tacă înaintea optimismului manifestat de psiholog. Procesul se încheiase şi aţâţarea dispăruse. Tânărul simţea lacrimi în ochi. Se gândea doar că era posibil să moară, iar în Univers existau atât de multe lucruri pe care n-avea să le mai afle niciodată!

NE-AU GĂSIT!

[din volumul de povestiri „Vântul schimbării” – The Winds of Change and Other Stories]

La fel ca şi celelalte staţii care se fugăreau pe orbită în jurul Pământului, Computer-Doi era mult mai mare decât ar fi fost necesar.

Chiar dacă ar fi avut numai o zecime din diametrul actual, tot ar fi putut înmagazina informaţiile deja acumulate sau în curs de acumulare necesare zborului în afara fruntariilor planetei noastre.

Totuşi, spaţiul excedentar avea un rost anume, pentru ca Joe şi cu mine să putem intra în măruntaiele lui, la nevoie.

Şi starea de necesitate a apărut, în pofida tuturor aşteptărilor.

În mod normal, Computer-Doi era perfect capabil să-şi poarte singur de grijă. În plus, excela în redundanţă: făcea fiecare operaţiune de trei ori în paralel, şi cele trei programe trebuiau să dea rezultate identice. Dacă nu se întâmpla aşa, răspunsul era întârziat, timp de câteva nanosecunde, răgaz în care Computer-Doi se verifica pe sine însuşi, găsea partea care funcţiona defectuos şi o înlocuia.

Existau extrem de puţine posibilităţi ca oamenii obişnuiţi să-şi dea seama de câte ori descoperea computerul câte o greşeală. Numai Computerul Central era în stare să măsoare întârzierile produse de erori, şi numai el putea şti numărul componentelor suplimentare utilizate pentru înlocuirea sectoarelor defecte. Dar Computerul Central nu pomenea niciodată despre aceasta. Singura imagine publică acceptabilă era perfecţiunea.

Într-adevăr, din multe puncte de vedere, lucrurile *merseseră* perfect, fiindcă nicicând Joe şi cu mine nu fuseserăm solicitaţi pentru intervenţii urgente.

Noi intram în scenă doar atunci când apăreau necazuri, deplasându-ne pe orbită doar când se întâmpla ceva cu adevărat grav, iar Computer-Doi nu reuşea să se repare singur.

De cinci ani, însă, de când lucram aici, asta nu se întâmplase niciodată. E drept, asemenea incidente avuseseră loc, sporadic, la începutul activităţii celor patru computere, dar noi nu apucaserăm acele vremuri.

Cu toate acestea, noi continuam să exersăm. Să nu mă înţelegeţi, însă, greşit: nu exista computer pe care Joe şi cu mine să nu-l fi putut diagnostica. Dacă ne arătaţi eroarea, noi vă arătam ce nu mergea. Sau, mă rog, Joe era cel cu demonstraţia, fiindcă eu nu făceam parte din acea categorie de oameni care-şi cântă singuri osanale.

Dar, în pofida tuturor aşteptărilor, în cazul la care ne referim, nici unul dintre noi n-a fost în stare să spună despre ce era vorba.

La început, Computer-Doi îşi pierduse presiunea. Nu era un lucru fără precedent şi, în nici un caz, nu reprezenta un incident fatal. Computer-Doi putea să lucreze foarte bine şi în vid. Atmosfera interioară fusese creată în zilele de pionierat, când depanatorii aveau destulă bătaie de cap. Apoi, ea se păstrase din tradiţie. Cine v-a zis că oamenii de ştiinţă nu sunt fideli tradiţiilor? În timpul liber, când nu se ocupă de problemele ştiinţifice, sunt şi ei oameni ca toţi ceilalţi.

Luându-se în considerare ritmul în care dispărea presiunea, se dedusese că un meteorit minuscul, de mărimea unei pietricele, penetrase învelişul lui Computer-Doi. Raza exactă, masa şi energia fuseseră raportate de Computer-Doi însuşi, care folosise pe post de date tocmai acel ritm de pierdere a presiunii, precum şi alte câteva informaţii.

În al doilea rând, întâmplarea făcuse ca spărtura să nu fie astupată, astfel încât atmosfera nu se regenerase. După aceea, începuseră să apară erori serioase, ceea ce, automat, impusese chemarea noastră.

Nu mai înţelegeam nimic. Pe faţa, de obicei plăcută, a lui Joe, se imprimase o grimasă de durere.

– Cred c-au luat-o razna cel puţin douăzeci de funcţiuni ale calculatorului, spusese el.

– S-ar putea să fi ricoşat bucăţele din meteorit, comentase cineva de la Calculatorul Central.

– La viteza cu care a intrat, meteoritul ar fi trebuit să iasă pe partea cealaltă. N-avea cum să ricoşeze. Şi chiar dacă s-ar fi întâmplat una ca asta, mă gândesc că fragmentele ar fi trebuit

să aibă traiectorii cel puţin neobişnuite ca să provoace asemenea pagube.

– Ce facem, atunci?

Joe nu părea în apele lui. Cred că ajunsese în faza în care intuia mersul lucrurilor. Spusese nişte chestii destul de ciudate, din care reieşea clar că depanatorii trebuiau să se deplaseze la faţa locului. Dar Joe nu mai fusese niciodată în spaţiu. Cred că-mi povestise de nenumărate ori de ce-şi alesese slujba asta: pentru că ştia că nu era obligat să meargă în spaţiu.

Prin urmare, mă văzusem nevoită să iau eu taurul de coarne şi să rostesc cuvintele fatale:

– Cred că va fi necesar să plecăm pe Computer-Doi!

Singura scăpare a lui Joe ar fi fost să spună că nu era în stare să repare defecţiunea, dar văzusem cum mândria profesională îi întrecuse laşitatea. Nu o depăşise cu mult; doar aşa, cam cu o lungime de nas.

Pentru cei care n-au fost în spaţiu în ultimii cincisprezece ani – presupunând că Joe nu ar fi singurul neiniţiat – daţi-mi voie să vă spun că acceleraţia iniţială e singurul lucru neplăcut. Orice ai face, de ea nu poţi scăpa.

După aceea, insă, nu mai ai probleme, dacă nu luăm în considerare plictiseala. Pe toată durata zborului, eşti un simplu spectator. Întregul proces este automat şi computerizat. Frumoasele zile romantice, cu piloţi spaţiali neînfricaţi, s-au dus demult. Îmi închipui, totuşi, că e posibil ca ele să revină, pentru o scurtă perioadă de timp, când coloniile pământene se vor muta pe centura de asteroizi – aşa cum suntem ameninţaţi în permanenţă –, dar asta numai până când vor fi instalate pe orbită computerele necesare.

Pe toată durata acceleraţiei, Joe şi-a ţinut respiraţia, sau cel puţin aşa mi s-a părut mie. (Recunosc că nici eu nu m-am simţit prea bine. Eram abia la a treia călătorie. Petrecusem două vacanţe pe baza Rho, împreună cu soţul meu, aşa că nici eu nu dispuneam de o experienţă bogată.)

După ce am depăşit faza neplăcută, Joe a răsuflat uşurat, fără însă a se destinde în întregime. Din câte îmi dădeam eu seama, arăta destul de deznădăjduit.

– Sper că maşinăria asta ştie unde ne duce, a mormăit el pe un ton arţăgos.

Am întins braţele în direcţia lui, cu palmele în sus, şi am

simţit cum corpul îmi este împins înapoi din cauza lipsei de gravitaţie.

– Tu eşti specialist în computere! l-am mustrat. Nu *ştii* că ştie unde ne duce?

– Ba da, dar Computer-Doi nu mai funcţionează...

– Nu suntem conectaţi la Computer-Doi. Mai există încă trei computere, sper că n-ai uitat. Şi chiar dacă n-ar fi rămas decât unul singur în funcţiune, n-ar reprezenta o problemă coordonarea tuturor zborurilor care au loc într-o zi obişnuită.

– Toate patru pot s-o ia razna. Dacă s-a defectat Computer-Doi, celelalte de ce n-ar păţi la fel?

– Putem să pilotăm nava manual.

– Presupun că tu vei pilota! Doar te pricepi, nu-i aşa?

– Am primi instrucţiuni prin radio...

– Pentru numele lui Eniac, lasă-mă-n pace! a gemut Joe.

Şi totuşi, zborul a decurs lin, fără nici o problemă. Am ajuns 1a Computer-Doi în mai puţin de două zile de la decolare şi ne-am plasat pe o orbită de aşteptare la vreo zece metri în spatele lui.

Vestea proastă o aflasem, însă, la vreo douăzeci de ore de la decolare, când ni se transmisese de pe Pământ că Doi pierdea în continuare presiune. Obiectul care-l lovise putea să le atingă şi pe celelalte trei, ceea ce ar fi dus la oprirea zborurilor spaţiale. Exista posibilitatea reorganizării întregului sistem pe bază manuală, dar procesul ar fi durat cel puţin câteva luni, poate chiar ani, atrăgând după sine prăbuşirea economiei planetare. Mai rău, vieţile câtorva mii de oameni, aflaţi dincolo de fruntariile Terrei, ar fi fost puse în pericol.

Era o ipoteză ce provoca frisoane de groază. Nici eu, nici Joe n-am comentat situaţia, dar faptul în sine nu era de natură să-l încânte pe colegul meu, şi, la drept vorbind, nici eu nu mă simţeam în largul meu.

Pământul se afla la o distanţă de două sute de mii de kilometri, dar lui Joe nu părea să-i pese. Era concentrat asupra corzii sale de legătură şi-şi controla cartuşele din pistolul cu reacţie. Voia să aibă siguranţa că va ajunge cu bine pe Computer-Doi şi că se va întoarce sănătos acasă.

Dacă n-ai mai fost niciodată în spaţiu, rămâi surprins cât de uşor te acomodezi, atunci când n-ai încotro. Nu vreau să spun că a fost un calvar, dar nici o joacă de copii. Recunosc, am

irosit cam jumătate din combustibil, dar, până la urmă, am ajuns cu bine pe Computer-Doi. N-am făcut nici un zgomot când ne-am lovit de el. (Fără îndoială că se aude şi în vid, deoarece vibraţia se propagă prin materialul metaloid din care sunt confecţionate costumele noastre spaţiale, aşa că ştiu precis că n-am făcut zgomot. N-a existat decât un soi de fâşâit.)

Din cauza impactului, orbita lui Computer-Doi a suferit o uşoară modificare, dar am remediat situaţia fără să pierdem prea mult combustibil. Oricum, Computer-Doi ne-a dat o mână de ajutor, fiindcă, din câte ne-am putut da seama, funcţiunile lui exterioare nu fuseseră afectate.

Mai întâi, am verificat partea de suprafaţă. Eram aproape siguri că o pietricică străpunsese învelişul lui Computer-Doi, iar asta însemna că urma să găsim o gaură cu marginile sfâşiate. De fapt, două: una – pentru intrare, şi alta – pentru ieşire.

Şansa ca un astfel de lucru să se întâmple era de una la două milioane. O asemenea posibilitate putea să apară o dată la şase mii de ani. Nu era foarte probabil, dar era posibil. Iar şansele lui Computer-Doi de a fi lovit de un meteorit destul de mare pentru a provoca distrugerea lui erau de una la zece miliarde.

N-am vrut să-i comunic lui Joe gândurile mele, din cauză că el ar fi putut să-şi dea seama că ne expuneam la pericole similare. Orice izbitură aplicată trupurilor noastre fragile ne-ar fi provocat mult mai mult rău decât suferise vreodată maşinăria pe care o cercetam. Nu intenţionam să contribui şi eu la accentuarea nervozităţii sale.

Şi totuşi, nu un meteorit fusese vinovat de cele întâmplate.

– Ce-i asta? a întrebat Joe într-un târziu.

Obiectul în cauză arăta ca un mic cilindru şi era înfipt în peretele exterior al lui Computer-Doi. A fost primul lucru anormal descoperit. Diametrul lui era cam de un centimetru, iar lungimea de şase. Semăna cu o ţigară – asta o spun pentru cei care au mai apucat străvechiul obicei al fumatului.

L-am fixat sub fasciculele lanternelor noastre.

– Precis nu face parte din structura externă a computerului, am zis eu.

– Precis, m-a îngânat Joe.

Pe cilindru, era schiţată o spirală extrem de fină, care

mergea de la un capăt la celălalt. În rest, nu atrăgea atenţia nici o altă particularitate. Obiectul era din metal, dar avea un aspect zgrunţuros.

– Nu e un material compact, a adăugat Joe.

Degetele sale înmănuşate au atins strania alcătuire; aceasta s-a desprins puţin din punctul de impact cu Computer-Doi, şi atunci am văzut gaura.

– Uite de ce nu mai avem presiune internă! am exclamat eu. Mormăind ceva ininteligibil, Joe a dislocat complet cilindrul şi acesta a început să plutească în spaţiu. Cu puţin efort, am reuşit să-l prindem. Lăsase în peretele lui Doi o gaură perfect rotundă, cu diametrul de o jumătate de centimetru.

– Chestia asta arată ca o carcasă. Presupun că nu are nimic în interior, a spus Joe.

Şi colegul meu l-a strâns intre degete. Metalul era subţire, dar elastic. L-a strâns şi mai tare, şi suprafaţa cilindrului s-a îndoit. Sfârşindu-şi experimentul, şi-a deschis buzunarul, şi-a vârât "trofeul" înăuntru, apoi a tras din nou fermoarul.

– Controlează tot exteriorul şi vezi dacă mai găseşti ceva, mi-a ordonat el. Eu mă duc înăuntru.

Nu mi-a luat mult timp să verific restul suprafeţei. Curând, l-am ajuns din urmă.

– N-am mai găsit nimic, i-am raportat eu. Nu-i decât o singură gaură.

– E de ajuns, a mârâit Joe, extrem de mohorât.

Se uita la pereţii netezi din aluminiu pe care îi cerceta cu lanterna, creând, fără să vrea, un minunat joc de lumini şi umbre.

Nu ne-a fost greu să astupăm gaura. În schimb, ne-a luat destul timp până am reconstituit atmosfera. Computer-Doi nu mai avea decât foarte mici rezerve de materii prime pentru atmosferă, iar comenzile trebuiau operate manual. Generatorul solar era, şi el, destul de afectat, dar, până la urmă, am reuşit să aprindem lumina.

După ce ne-am terminat treaba, ne-am scos mănuşile şi căştile, dar Joe, precaut, şi-a pus mănuşile în cască, iar pe aceasta şi-a agăţat-o la brâu.

– Vreau să le am la îndemână, dacă se întâmplă să scadă din nou presiunea.

I-am urmat exemplul. N-avea nici un rost să facem pe curajoşii.

Pe perete, chiar lângă fosta gaură, mai exista un semn. Îl observasem şi în raza lanternei, pe când lucram la reetanşare, dar acum, pe lumină, se distingea foarte clar.

– Ai văzut, Joe?

– Am văzut.

Era un fel de adâncitură în perete, îngustă şi nu foarte adâncă, aproape imperceptibilă, pe care o simţeai mai bine la pipăit. Avea cam un metru lungime şi lăsa impresia că un intrus ar fi râcâit peretele, ca să ia o mostră de metal. Locul respectiv era în mod cert mai puţin neted decât zonele învecinate.

– Cred că ar trebui să luăm legătura cu Computerul Central de jos, am spus eu, încruntându-mă.

– Zi "de pe Pământ"! Nu pot să sufăr jargonul ăsta de spaţiu, s-a răţoit Joe la mine. De fapt, urăsc tot ce ţine de spaţiu, fără excepţie. De-aia mi-am luat slujbă pe Pământ, sau, mă rog, aşa mi s-a părut...

– Joe, trebuie să luăm legătura cu Computerul Central de pe Pământ, am repetat pe un ton răbdător.

– De ce?

– Ca să le spunem că am descoperit defecţiunea.

– Serios? Şi ce am descoperit?

– Gaura, ai uitat?

– Pare straniu, dar îmi amintesc. Totuşi, ce anume a produs gaura? N-a fost un meteorit. Nu există meteorit care să lase o urmă perfect circulară, fără semne de îndoire sau de topire. În plus, nici un meteorit nu presară pe traseu asemenea obiecte.

Joe a scos cilindrul din buzunar şi a încercat să îndrepte porţiunea deformată.

– Spune-mi, cum s-a produs gaura? m-a întrebat el gânditor.

– Nu ştiu! n-am ezitat să recunosc.

– Dacă luăm acum legătura cu Computerul Central, cei de acolo ne vor întreba acelaşi lucru, iar noi nu vom şti ce să le răspundem. Are vreun rost să ne facem de râs?

– Joe, dacă nu luăm noi legătura, ne vor căuta ei.

– Ei şi! N-o să răspundem.

– Vor crede că am murit şi vor trimite o echipă să ne

caute.

– Ştii tu cum lucrează Computerul Central... Tipii vor avea nevoie de două zile ca să hotărască ce e bine să facă. Până atunci, vom găsi ceva şi ii vom chema noi pe ei.

Structura internă a lui Computer-Doi nu fusese construită pentru locuit. În proiectele iniţiale, fusese prevăzută prezenţa ocazională şi de scurtă durată a depanatorilor. Era loc de manevră, erau stocuri de unelte şi provizii, dar, în schimb, nu existau fotolii. Bineînţeles, nu exista nici câmp gravitaţional şi nici o imitaţie, prin forţa centrifugă, a acestuia.

Pluteam amândoi prin aer, încolo şi încoace. Din când în când, ne loveam de pereţi şi eram împinşi uşor înapoi. Alteori, însă, ne agăţam unul de altul.

– Scoate-ţi piciorul din gura mea! a urlat Joe, dându-mi un brânci puternic.

Gestul lui pripit s-a dovedit a fi, insă, o gravă greşeală, pentru că amândoi am început să ne învârtim. Desigur, senzaţia noastră a fost total diferită. Era ca şi cum interiorul lui Computer-Doi ar fi prins să se rotească în jurul nostru, fenomen care ne-a provocat o stare extrem de neplăcută.

În antrenamentele de la sol, teoria mergea ca pe roate, dar cu practica stăteam prost. Foarte prost, chiar. În consecinţă, până când am reuşit să ne stabilizăm mişcarea, ne apucase o greaţă teribilă. Era ca un soi de rău de mare, sau rău de spaţiu, cum vreţi să-i spuneţi, care ne întorcea stomacul pe dos, mai ales că, în lipsa gravitaţiei, conţinutul nu se putea aşeza, ci plutea în jurul nostru, ca un nor de globule, aducându-ne la exasperare. Dar, până la urmă, coşmarul a luat sfârşit.

– E clar că Doi e defect, i-am zis lui Joe într-un târziu. Hai să mergem mai departe, să-i cercetăm măruntaiele...

Eram în stare de orice, numai să nu mă mai gândesc la interiorul *meu* zbuciumat. În plus, mi se părea că era absolut necesar să ne grăbim. Îmi imaginam cum acele obiecte necunoscute atacau Computer-Trei; poate şi Computer-Patru şi Unu. Mii de oameni din spaţiu depindeau de ceea ce făceam noi aici.

Joe era cam verde la faţă, dar a reuşit totuşi să-mi răspundă:

– Mai întâi, trebuie să cumpănesc bine lucrurile. Ceva a intrat în Computer-Doi. Nu e un meteorit, pentru că a înghiţit o

porţiune perfect rotundă din perete. Bucăţica asta nu a fost tăiată, fiindcă nu am găsit nimic în interior. Tu ai avut cumva mai mult noroc?

– Nu, dar nici n-am căutat în mod special.

– Eu m-am uitat cu atenţie şi n-am găsit nimic.

– O fi căzut în afară.

– Cum ar fi posibil, dacă cilindrul a acoperit gaura, până în clipa în care l-am scos eu? Ai văzut tu ceva ieşind în afară după ce l-am îndepărtat?

– Nu.

– S-ar putea să găsim aici partea lipsă, dar mă îndoiesc. Parcă a fost dizolvată şi ceva a pătruns înăuntru.

– Dar ce anume? Şi cui ii aparţine?

– De ce pui întrebări la care nu există răspuns? a rânjit Joe. Dacă eram în secolul trecut, ţi-aş fi spus că ruşii ne-au atacat computerul. Nu te supăra, te rog! Ştiu sigur că, dacă ne-am fi aflat în aceeaşi perioadă, tu ai fi susţinut că americanii sunt de vină.

Dar eu hotărâsem să mă supăr şi, în consecinţă, i-am răspuns glacial:

– Ne trebuie o teorie pentru secolul *ăsta,* Iosif!

Încercasem să dau pronunţiei mele un accent rusesc exagerat.

– Atunci vom presupune că este vorba de vreun grup de disidenţi!

– În cazul ăsta, ar trebui să ne imaginăm nişte disidenţi suficient de dotaţi intelectual pentru a zbura în spaţiu, care ar fi avut posibilitatea să vină până aici înarmaţi cu un aparat neobişnuit...

– Dacă reuşeşti să te strecori ilegal în programul Computerului Central, zborul spaţial nu mai reprezintă o problemă, m-a contrazis Joe. Asemenea întâmplări au existat, de-a lungul timpului. Cât despre cilindru, el ne poate oferi o mulţime de surprize la o analiză minuţioasă pe Pământ – "jos", cum aţi spune voi, cei înnebuniţi după spaţiu...

– Dar n-are sens ceea ce spui! am protestat eu. De ce-ar dori cineva distrugerea lui Doi?

– Să presupunem că ar exista un plan care ar viza stoparea zborurilor spaţiale...

– Toată lumea ar avea de suferit, chiar şi disidenţii...

– E adevărat, numai că, în acest fel, respectivii indivizi ar reuşi să capteze atenţia întregii planete şi ar deveni vedetele buletinelor de ştiri. Sau poate că vor să distrugă Computer-Doi şi apoi să ne ameninţe şi în privinţa celorlalte trei. Pagubele n-ar fi prea mari; în schimb, posibilităţile lor de acţiune ar fi nenumărate, toate implicând o publicitate imensă.

– Nu cred, am spus eu. E prea dramatic.

– Dimpotrivă, a rânjit Joe. Eu încerc să nu dramatizez deloc faptele. Acum, colegul meu se apucase să verifice interiorul lui Doi, centimetru cu centimetru.

– Aş putea, de exemplu, a continuat el, să avansez teoria că obiectul nu e de provenienţă umană.

– Lasă-te de prostii!

– Vrei să-ţi aduc argumente în favoarea ei? După ce cilindrul a atins peretele, ceva din compoziţia lui a "mâncat" o bucată de metal perfect rotundă şi a pătruns în interiorul lui Computer-Doi. Apoi s-a târât pe peretele interior, din care s-a mai ospătat puţin, lăsând în urma sa un şanţ. Ţi se pare cumva că acel *ceva* ar fi de provenienţă umană?

– După cunoştinţele mele, nu. Din păcate, însă, nici tu, nici eu nu suntem atotştiutori.

Joe s-a făcut că nu mă bagă în seamă, perorând mai departe:

– Întrebarea e cum a reuşit... obiectul respectiv... să intre în computer, care, la urma urmei, este foarte bine etanşat. A făcut-o într-un timp record, nemaipunând la socoteală şi distrugerea rapidă a sistemelor de autoetanşare şi de regenerare a atmosferei...

– Nu cumva *asta* căutai? l-am întrerupt, arătându-i cu mâna spre perete.

Joe a încercat să se oprească brusc, dar s-a dezechilibrat şi a fost împins înapoi.

– Asta e! a început să strige ca nebunul. Asta e!

Din cauza emoţiei care-l cuprinsese, dădea anapoda din mâini şi din picioare, ceea ce bineînţeles că înrăutăţea lucrurile. L-am înşfăcat zdravăn, şi un timp ne-am smucit amândoi în toate părţile. Joe a prins să mă porcăiască în toate felurile, aşa că i-am zis şi eu vreo două şi-am ieşit învingătoare. Întâmplarea face ca eu să înţeleg engleza perfect, chiar mai bine decât el; dar cunoştinţele lui de rusă sunt... fragmentare, ca să mă

exprim eufemistic. Înjurăturile într-o limbă pe care n-o înţelegi au întotdeauna un efect mai dramatic.

– Uite-o! a exclamat el, când în sfârşit ne-am oprit din baletul nostru aerian.

Pe peretele interior al computerului a rămas o gaură micuţă, după ce Joe a scos din el un alt cilindru. Acesta semăna cu cel cules în exterior, dar era mai mic şi mai subţire. De fapt, aproape s-a dezintegrat la atingerea mâinilor noastre.

– Hai să ne uităm la computer! a strigat Joe.

Computerul era făcut praf, deşi, la prima vedere, nu ţi-ai fi dat seama. Nu vreau să spun că era ca un trunchi de copac mâncat de termite. La o privire superficială, ai fi putut jura că n-are nimic. Dar de aproape...

O parte dintre cipuri dispăruseră. Cu cât te uitai mai atent, cu atât constatai că numărul elementelor lipsă era mai mare. Dar şi mai tragic era că stocurile de piese de schimb, pe care computerul le folosea când se repara singur, pur şi simplu se evaporaseră. Îl scrutam, fără să scoatem o vorbă, şi descopeream în permanenţă alte şi alte goluri în structură.

Într-un târziu, Joe şi-a extras primul cilindru din buzunar şi l-a întors pe toate părţile.

– Presupun că drăcia asta distruge mai ales siliciul pur. Nu sunt sigur, dar am impresia că deşi carcasa e din aluminiu, capetele sunt din siliciu.

– Vrei să spui că e un soi de baterie solară?

– În parte, da. Aşa a făcut rost de energie când se afla în spaţiu – energie pe care a consumat-o ca să ajungă pe Computer-Doi, energie pentru a putea ronţăi o bucată din peretele lui, pentru a... habar n-am ce ar fi putut face... Energie pentru a supravieţui.

– Crezi că acest cilindru e viu?

– De ce nu? Cum bine ştii, Computer-Doi se poate repara singur. Poate să înlocuiască piese nefuncţionale din echipament, dar evident are nevoie de o magazie de piese de schimb. Dacă ar avea la dispoziţie suficiente piese, plus un program adecvat, ar putea chiar să construiască încă un Computer-Doi. El insă *are nevoie* de aceste lucruri, şi de aceea nu-l putem considera viu. În schimb, obiectul care-a intrat în măruntaiele lui pare că-şi face singur rost de rezerve. *Asta* mă face să-l suspectez că ar fi viu.

– Vrei să spui că avem de-a face cu un microcomputer destul de sofisticat pentru a fi considerat viu?

– Sincer să fiu, nu ştiu ce ar mai fi de adăugat, a murmurat Joe.

– Dar care din semenii noştri de pe Pământ ar fi capabili să construiască aşa ceva? am exclamat eu.

– Cine ţi-a spus că ar proveni *de pe Pământ?*

Următoarea descoperire am făcut-o eu. Obiectul acela arăta ca un stilou mai gros care plutea prin aer. L-am zărit cu coada ochiului şi mintea mea l-a înregistrat ca fiind un stilou.

În lipsa unui câmp gravitaţional, obiectele îţi ies din buzunar şi plutesc prin aer. N-ai cum să ţii un lucru într-un loc, decât dacă-l legi sau îl încui. Pixurile, monedele şi alte mărunţişuri care pot trece prin orificii mici ajung în aer şi încep să se mişte care încotro, după cum îi poartă curenţii sau propria lor inerţie.

În consecinţă, mintea mea a înregistrat "stilou"; am întins mâna să-l iau, dar, bineînţeles, nu l-am prins. O simplă mişcare înspre un anumit obiect îl face pe acesta să se îndepărteze, deoarece se formează un curent de aer care îl împinge. Ca să ai sorţi de reuşită, trebuie să ţii o mână deasupra lui şi să-l apuci cu cealaltă. În imponderabilitate, iţi trebuie două mâini, nu una, ca să apuci ceva. Am întâlnit şi oameni care pot s-o facă doar cu o singură mână, dar aceia sunt adevăraţi lupi de spaţiu...

M-am întors, aşadar, către obiect şi m-am concentrat asupra prinderii lui, când mi-am dat seama că el nu-mi aparţinea. M-am pipăit şi am constatat că stiloul meu se afla tot în buzunar.

– Joe, ai pierdut cumva un stilou? i-am strigat partenerului meu.

– Nu.

– Nici ceva care seamănă cu un stilou? Vreo cheie? O ţigară?

– Ştii doar că nu fumez!

Ce răspuns tâmpit!

– Şi totuşi, n-ai pierdut nimic? am insistat eu, exasperată. Cred că am vedenii.

– Ţi-am zis eu că-ţi lipseşte o doagă!

– Priveşte, băiete! Acolo! Şi acolo!

Şi Joe s-a repezit spre "stilou", cu intenţia vădită de a-l

înhăţa. Aş fi putut să-i spun dinainte că n-avea nici o şansă.

Dar, deja, agitaţia noastră prin computer îl zgâlţâise oarecum pe acesta şi făcuse să iasă la iveală mai multe asemenea obiecte. Pluteau peste tot, duse de curenţii de aer.

În cele din urmă, am reuşit să prind unul. De fapt, s-a oprit el, chiar pe costumul lui Joe. L-am înşfăcat şi am început să strig. Joe s-a speriat şi m-a lovit, zburându-mi-l aproape din mână. Dar nu l-am scăpat.

– Ce zici de chestia asta? i-am atras atenţia.

Pe costumul lui, în locul unde fusese atins de obiect, rămăsese un cerculeţ strălucitor. Drăcovenia începuse să mănânce din el!

– Dă-mi-l mie! mi-a cerut Joe.

A luat cilindrul din mâna mea cu extremă gingăşie şi l-a sprijinit de perete pe orizontală, ca să-l ţină nemişcat. Apoi l-a dezghiocat, desprinzând cu atenţie metalul subţire, aidoma hârtiei.

În interiorul obiectului era ceva care semăna cu scrumul de ţigară, dar care strălucea în lumină ca o ţesătură metalică. Totodată, părea că posedă şi o anumită umiditate. Se mişca incert, ca şi cum ar fi căutat orbeşte ceva. Un capăt de-al său a atins peretele şi a încremenit. Joe l-a îndepărtat cu degetul, fără un efort prea mare.

– E uleios, a spus el, frecându-şi arătătorul de degetul mare. Viermele de metal – căci asta părea să fie – rămăsese nemişcat după ce-l atinsese Joe. Eu, în schimb, mă răsuceam pe toate părţile, ca un veritabil contorsionist, chinuindu-mă să mă verific din cap până la picioare.

– Nu cumva am şi eu vreunul pe costum? am întrebat disperată.

– Nu văd nici unul.

– Te rog, *uită-te* la mine! Tu trebuie să mă supraveghezi pe mine tot timpul, iar eu voi face acelaşi lucru pentru tine. Dacă ne distrug costumele, nu ne mai putem întoarce pe navă.

– Mişcă-te în permanenţă, m-a sfătuit Joe.

Era de-a dreptul înspăimântător să fii înconjurat de creaturi capabile să-ţi devoreze costumul la cea mai mică atingere. Când mai vedeam câte una, încercam s-o prindem şi să ne ferim de ea în acelaşi timp, ceea ce făcea lucrurile aproape imposibile. Un vierme lung s-a prelins foarte aproape

de piciorul meu; am încercat să-l lovesc, fără să-mi dau seama de stupiditatea unui asemenea gest, pentru că, dacă-l nimeream, mi se putea lipi de costum. Dar curentul de aer format de mişcarea mea l-a împins către perete, iar el a rămas agăţat acolo.

Joe a întins mâna după el, dar s-a grăbit prea mult. Trupul i-a ricoşat şi tovarăşul meu s-a rostogolit peste cap, până când a izbit peretele cu un bocanc, chiar lângă locul unde se lipise micul monstru. Când, în sfârşit, şi-a recăpătat echilibrul, am văzut că cilindrul încă mai era acolo.

– Nu l-am strivit, nu-i aşa?

– Nu, dar nici mult n-a lipsit. L-ai ratat la mustaţă. Nesimţitul, însă, a rămas locului.

Obiectul în cauză era de două ori mai lung decât cel pe care-l "pescuisem" anterior. De fapt, era ca două cilindre puse cap la cap, locul unde se sudaseră fiind mai îngust.

– Actul de reproducere, m-a lămurit Joe, în vreme ce desfăcea învelişul de metal.

De data aceasta, înăuntru se afla doar un soi de praf, dispus în linie dreaptă, de-o parte şi de alta a locului de sudură.

– De aici, reiese că mor repede, a comentat colegul meu, vizibil relaxat. Cred că suntem în siguranţă.

– Chiar că arată ca nişte organisme vii, am zis eu, deloc încântată.

– Cred că aspectul lor sugerează mai mult decât atât. Sunt viruşi, sau un fel de echivalent al lor.

– Ce tot îndrugi acolo?

– Cu toate că sunt tehnician de calculatoare, şi nu microbiolog, ştiu că viruşii de pe Pământ sau, mă rog, "de jos", sunt formaţi dintr-o moleculă de acid nucleic, protejată de o membrană de proteine. Când un virus invadează o celulă, mai întâi îi străpunge membrana, folosind o anumită enzimă, şi acidul nucleic pătrunde înăuntru, lăsându-şi învelişul proteic afară. În interiorul celulei atacate găseşte suficient material ca să-şi facă o nouă manta. De fapt, începe să se reproducă. Fiecare nou virus îşi creează propria membrană proteică. Astfel, celula atacată este distrusă, şi în loc de un singur virus avem de-a face acum cu câteva sute. Acest scenariu îţi pare cumva cunoscut?

– Da, foarte cunoscut. Aici se întâmplă acelaşi lucru. Doar

un lucru nu mi-e clar, Joe: de unde au venit?

– În mod clar, nu de pe Pământ şi nici de pe vreo altă colonie umană. Bănuiesc că aceste... fiinţe călătoresc prin spaţiu, până întâlnesc un mediu potrivit reproducerii lor. Caută obiecte masive din metal pur. Nu cred că pot folosi minereuri.

– Dar obiectele din metal pur, având ca elemente componente siliciul şi alte câteva materiale savuroase de felul ăsta, sunt produse numai şi numai de către reprezentanţii vieţii inteligente! Ele nu se găsesc ca atare în natură.

– Exact. Iată încă o dovadă a faptului că viaţa inteligentă este un lucru obişnuit în Univers. Altfel cum ar fi supravieţuit viruşii? De asemenea, e clar că viaţa inteligentă a apărut cu mult timp în urmă – poate chiar cu zece miliarde de ani -, de vreme ce a permis evoluţia pe bază de metal, care a produs organisme vii prin combinaţia metal/siliciu/ulei, spre deosebire de varianta noastră, bazată pe triada acid nucleic/proteine/apă. În acest răstimp infinit de lung, a existat şi un moment care a permis apariţia unui parazit al produselor erei spaţiale.

– Vrei să spui că, ori de câte ori o formă inteligentă de viaţă atinge stadiul de civilizaţie spaţială, ea e infestată de paraziţi?

– Întocmai. Iar fenomenul acesta trebuie ţinut sub control. Din fericire, aceste fiinţe mor repede, mai ales într-un stadiu incipient al reproducerii. Mai târziu, când vor deveni destul de puternice ca să iasă din Computer-Doi, presupun că vor avea o membrană mult mai groasă, un nucleu mult mai stabil şi că vor fi pregătite să pornească mai departe, aidoma unor spori, plutind prin spaţiu încă un miliard de ani, până când vor găsi o altă gazdă. Sunt sigur că atunci nu vor mai putea fi stârpite atât de uşor.

– Şi cum ai de gând să le vii de hac?

– Aşa cum am făcut-o şi până acum. Când am atins substanţa din interiorul primului virus, după ce l-am dezghiocat, am constatat că a murit imediat. Cu al doilea s-a întâmplat altceva – din cauza loviturii, peretele de care se prinsese a vibrat şi asta a fost de ajuns ca să-l distrugă. Prin urmare, dacă-i zguduim puţin, îi terminăm pe toţi.

Nu mai era nevoie de explicaţii suplimentare. Joe şi-a pus tacticos mănuşile şi apoi a izbit peretele din faţa lui cu o mână. Acest gest l-a împins spre alt perete, căruia i-a aplicat o nouă

lovitură.

– Fă şi tu la fel, mi-a strigat el.

M-am pus şi eu pe treabă. Vreme îndelungată, ne-am tot izbit de pereţi, ceea ce nu era deloc uşor în lipsa unui câmp gravitaţional, cu atât mai mult cu cât trebuia să producem nişte vibraţii destul de puternice. Câteodată, nici nu nimeream peretele sau îl loveam fără putere; în schimb, noi eram azvârliţi cât colo. Curând, am început să gâfâim din cauza efortului susţinut. Şi totuşi, ne mai obişnuisem cu condiţiile din spaţiu, iar greaţa nu ne mai chinuia.

După ce am mai strâns câţiva viruşi, am văzut că aveau numai praf înăuntru. În mod cert, erau adaptaţi la obiecte spaţiale automatizate *goale,* care, ca şi computerele moderne, erau lipsite de vibraţii. Presupun că aşa fusese posibil să apară asemenea structuri fragile, suficient de instabile pentru a avea proprietăţile unor organisme rudimentare.

– Crezi că i-am omorât pe toţi, Joe? l-am întrebat.

– De unde să ştiu? a mormăit el. Dacă a mai rămas vreunul, o să-i mănânce pe cei morţi ca să-şi facă rost de rezerve de metal şi o s-o ia de la început. Hai să ne mai izbim puţin de pereţi!

Aşa am făcut, până ce am fost suficient de obosiţi ca să nu ne mai pese dacă a mai rămas vreunul în viaţă.

– Cred că tipii de la Asociaţia Planetară pentru Dezvoltarea Ştiinţei vor fi foarte supăraţi că i-am omorât pe toţi, am spus eu într-un târziu, gâfâind.

– Auzi, misiunea noastră e să salvăm Computer-Doi, câteva mii de vieţi omeneşti şi, pe deasupra, şi vieţile noastre! m-a repezit Joe. Să hotărască ei dacă Doi merită să fie reparat sau dacă va fi nevoie să construiască altul. Asta e treaba lor. În plus, cei de la APDS pot studia şi viruşii morţi, aduşi de noi, ceea ce ar fi o treabă serioasă. Iar dacă vor de-aia vii, s-or mai găsi câţiva de sământă, plutind prin spaţiu. N-au decât să-i caute personal, dar să fie atenţi la costume. În spaţiu deschis, cred că nu funcţionează sistemul de lichidare prin vibraţii.

– În regulă, am spus eu, încercând să-l potolesc. Până una-alta, hai să comunicăm Computerului Central că punem în funcţiune o parte din Doi şi că rămânem aici până soseşte o echipă pentru reparaţii capitale – fireşte, pentru a preveni o nouă infestare. Între timp, ar fi bine să le sugerăm să instaleze

pe celelalte computere un sistem de producere a vibraţiilor, la cel mai mic semn de depresurizare.

– Simplu ca bună ziua, a rânjit Joe sardonic.

– Noroc că i-am descoperit la timp.

– Stai puţin, ce tot spui?

În ochii lui se citea o tulburare fără margini. Cum eu m-am arătat nedumerită, Joe s-a văzut nevoit să mă lămurească:

– Nu noi i-am descoperit pe ei, ci *ei ne-au descoperit pe noi.*

Dacă a fost posibil ca viaţa să evolueze pe bază de metal, crezi că forma asta fragilă şi neputincioasă e singura care există? Dacă cilindrii-viruşi comunică între ei prin imensitatea spaţiului? Dacă mai vin şi alţii spre noi? Alte specii, vreau să spun. Toate flămânde şi poftind la prospăturile unei culturi spaţiale intacte... *Alte specii,* înţelegi? Puternice, solide, care pot rezista în faţa vibraţiilor... Care se pot apăra de orice pericole... Care sunt pregătite să pătrundă în aşezările noastre spaţiale... Sau care, ferească Univac, pot invada Pământul, în căutare de metal... Ceea ce voi raporta, ceea ce *trebuie* să raportez este că *ei ne-au găsit.*

NIMIC!

[din volumul de povestiri „Întemeietorii” – Buy Jupiter and Other Stories]

– Este foarte posibil, spuse August Pointdexter, să existe ceva de felul ambiţiei nemăsurate. Grecii îi spuneau hybris şi o considerau sfidarea zeilor, ea fiind urmată întotdeauna de ate, sau răsplata.

Îşi frecă stânjenit ochii albaştri.

– Foarte interesant, comentă nerăbdător doctorul Edward Barron. Are vreo legătură cu spusele mele?

Barron avea fruntea înaltă, cu riduri orizontale, care deveneau extrem de vizibile atunci când îşi ridica dispreţuitor sprâncenele.

– Nu numai una, zise Pointdexter. Construirea unei maşini a timpului reprezintă în sine o provocare a destinului. Tu o agravezi prin încrederea fără măsură. Cum poţi fi sigur că maşina timpului va funcţiona, fără posibilitatea unui paradox?

– Nu ştiam că eşti superstiţios, făcu Barron. Realitatea este una singură: o maşină a timpului e o maşină ca oricare alta, cu nimic mai profanatoare decât alta. Din punct de vedere matematic, este analoagă unui ascensor care se mişcă în sus şi în jos prin puţul său. Care ar fi pericolul “răsplatei”, în cazul acesta?

– Un ascensor nu implică paradoxuri, se răsti Pointdexter. Nu poţi să cobori de la etajul cinci la patru şi să-ţi ucizi bunicul când era copil.

Barron clătină exasperat din cap.

– Mă aşteptam la asta. Exact la aşa ceva! De ce n-ai sugerat că m-aş putea întâlni cu mine însumi, sau că aş putea modifica istoria anunţându-l pe McClellan că Stonewall Jackson e pe cale să declanşeze un marş asupra Washingtonului, sau altceva? Acum te întreb direct: vrei să vii cu mine în maşină?

– Nu, şovăi Pointdexter, nu cred că…

– De ce îngreunezi întotdeauna lucrurile? Ţi-am explicat deja că timpul este invariabil. Dacă mă întorc în trecut, o fac pentru că am fost deja acolo. Orice voi decide să fac şi voi

începe să fac în trecut, va fi fost deja făcut, deci nu voi schimba nimic şi nu va rezulta nici un paradox. Dacă aş fi dorit să-mi ucid bunicul pe când era un copil şi aş fi făcut-o, n-aş mai fi aici. Dar sunt aici. Ca atare, nu mi-am ucis bunicul. Indiferent cum aş încerca să-l ucid şi aş plănui să-l ucid, realitatea este că nu l-am ucis şi deci nu-l voi ucide. Nimic nu va schimba asta. Înţelegi ce-ţi explic?

– Înţeleg, dar ai oare dreptate?

– Bineînţeles că am dreptate. Pentru numele lui Dumnezeu, de ce nu eşti un matematician în loc să fii un simplu absolvent de colegiu?! În exasperarea lui, Barron de-abia îşi putea ascunde dispreţul: Uite ce-i, maşina asta e posibilă doar pentru că anumite relaţii matematice între spaţiu şi timp sunt adevărate. Pricepi asta, nu-i aşa, chiar dacă nu înţelegi amănuntele matematice? Maşina există - prin urmare, relaţiile matematice pe care le-am formulat au o corespondenţă în realitate. Aşa-i? M-ai văzut trimiţând iepuri la o săptămână în viitor. I-ai văzut apărând din neant. M-ai văzut trimiţând un iepure la o săptămână în trecut, la o săptămână după ce apăruse. Şi nici unul n-a păţit nimic.

– De acord. Recunosc toate astea.

– Atunci, crede-mă când îţi spun că ecuaţiile pe care se fundamentează această maşină pornesc de la ipoteza că timpul se compune din particule ce există într-o ordine neschimbată - că timpul e invariabil. Dacă ordinea particulelor ar putea fi modificată în orice fel - absolut în orice fel -, ecuaţiile n-ar mai fi valabile şi maşina n-ar mai funcţiona. Această metodă de călătorie temporală ar fi imposibilă.

Pointdexter îşi frecă din nou ochii şi privi gânditor.

– Îmi pare rău că nu ştiu suficientă matematică.

– Să luăm în considerare doar faptele. Ai încercat să trimiţi iepurele cu două săptămâni în trecut, deşi el venise de numai o săptămână din trecut. Asta ar fi trebuit să creeze un paradox, nu? Dar ce s-a-ntâmplat? Indicatorul s-a înţepenit la o săptămână şi n-a mai vrut să se clintească de acolo. N-ai putut crea un paradox. Acum vrei să mă însoţeşti?

Tehnicianul se cutremură pe muchia acceptării, apoi se retrase.

– Nu, răspunse el.

– Nu ţi-aş fi cerut-o, dacă m-aş fi putut descurca singur,

dar ştii prea bine că pentru activarea maşinii pe intervale ce depăşesc o lună sunt necesari doi oameni. Am nevoie de cineva care să controleze Standardele, astfel încât să ne întoarcem cu precizie. Şi doresc să mă folosesc de tine. Acum, amândoi împărţim... gloria acestei invenţii. Vrei s-o diminuăm, să introducem o a treia persoană? Vom avea timp destul pentru aşa ceva după ce ne vom afirma ca primii călători temporali din istorie. Dumnezeule, nu vrei să vezi unde o să ajungem peste o sută sau peste o mie de ani? Nu vrei să-l vezi pe Iisus, sau pe Napoleon? Vom fi precum... precum...

Barron părea transpus - precum zeii!

– Exact, mormăi Pointdexter. Hybris. Călătoria temporală nu mi se pare îndeajuns de divină pentru a risca să eşuez în afara epocii mele.

– Hybris... Eşuare... Continui să-ţi imaginezi ce-i mai rău. Pur şi simplu, ne mişcăm în lungul particulelor din timp, ia fel cum o face un lift prin puţul său. Ba chiar călătoria temporală este mai sigură, fiindcă un cablu de ascensor se poate rupe, în timp ce în maşina noastră nu există gravitaţie care să strivească. Nu se poate întâmpla nimic rău. Îţi garantez, făcu Barron, ciocănindu-se în piept cu degetul mijlociu al mâinii sale drepte. Îţi garantez!

– Hybris, repetă Pointdexter, apoi se prăbuşi în abisul acceptării. Împreună, suiră în maşină.

Pointdexter nu înţelegea comenzile în acelaşi fel ca Barron, deoarece nu era matematician, dar ştia cum să le manipuleze.

Barron se găsea la comenzile Propulsiei. Acestea deplasau maşina în lungul axei temporale. Pointdexter se afla la Standarde, care menţineau fix punctul de origine, pentru ca maşina să poată reveni oricând acolo.

Dinţii tehnicianului clănţăniră când simţi prima mişcare în stomac. Aducea cu deplasarea unui ascensor, fără să fie chiar acelaşi lucru. Era ceva mult mai subtil, dar în acelaşi timp foarte real.

– Ce-ar fi dacă..., începu el.

– Nu se poate întâmpla nimic rău, se răsti Barron. Te rog!

Apoi, urmă o zguduitură şi Pointdexter se izbi de unul dintre pereţi.

– Ce dracu'! exclamă Barron.

– Ce s-a-ntâmplat? întrebă Pointdexter cu răsuflarea tăiată.

– Nu ştiu, dar n-are importanţă. Ne găsim la numai douăzeci şi două de ore în viitor. Să ieşim şi să vedem…

Uşa maşinii glisă, deschizându-se, iar răsuflarea ieşi din plămânii lui Pointdexter cu un şuier stins.

– Nu-i nimic în jur, şopti el.

Nimic. Nici materie, nici lumină. Nimic!

– Pământul s-a mişcat din locul lui! zbieră Pointdexter. Am uitat asta. În douăzeci şi două de ore s-a deplasat cu mii de kilometri prin spaţiu, ocolind Soarele.

– Nu, răspunse Barron încetişor, n-am uitat lucrul ăsta. Maşina e programată să urmeze poteca temporală a Pământului, oriunde ar duce ea. În plus, dacă Pământul s-a îndepărtat, unde-i Soarele? Unde-s stelele?

Reveni în faţa comenzilor. Nimic nu se putea clinti. Nimic nu funcţiona. Uşa nu se mai putea închide. Nimic!

Pointdexter constată că de-abia mai răsufla, că de-abia se mai putea clinti. Cu un efort considerabil, întrebă:

– Atunci, ce s-a-ntâmplat?

Barron înaintă încet spre mijlocul maşinii.

– Particulele de timp, rosti el. Cred că am… nimerit… între… două… particule.

Tehnicianul încercă zadarnic să încleşteze un pumn.

– Nu-nţeleg.

– Ca un lift… Ca un lift…

Nu mai putea să articuleze cuvintele, ci doar să mişte buzele corespunzător.

– Tot ca un lift… ne-am blocat între etaje.

Pointdexter nu-şi mai putu mişca nici buzele. Se gândi: În non-timp nu se poate întâmpla nimic. Mişcările sunt suspendate, conştiinţa, totul. Continuau să deţină un fel de inerţie care-i purtase prin timp vreme de aproape un minut, tot aşa cum pasagerii dintr-un autobuz se apleacă înainte la o frână bruscă… dar o pierdeau rapid.

Lumina din maşină păli şi se stinse. Senzaţiile şi conştiinţa pieriră.

Un ultim gând, un final şi slab suspin mintal: Hybris, ate!

Apoi, gândirea încetă şi ea.

Stază! Nimic! Pentru toată veşnicia, acolo unde până şi

veşnicia era lipsită de înţeles, avea să existe doar… nimic!

NIMIC PENTRU NIMIC

[din volumul de povestiri „Vântul schimbării” – The Winds of Change and Other Stories]

Locul acţiunii era planeta Pământ.

Să nu-şi închipuie, însă, cineva că fiinţele de pe nava spaţială se gândeau la ea ca la planeta Pământ. Pentru ei constituia doar o suită de simboluri stocate într-un computer; era cea de-a treia planetă a unui astru situat într-o anumită poziţie în raport cu linia ce lega planeta lor de gaura neagră care marca centrul Galaxiei; iar respectiva planetă se rotea cu o anumită viteză în jurul astrului.

Timpul acţiunii era anul 15.000 î. Chr., cu aproximaţie.

Din nou, trebuie menţionat că fiinţele de pe nava spaţială nu aveau de unde să ştie că era anul 15.000 î. Chr. Pentru ei, era o anumită perioadă de timp stabilită potrivit sistemului lor local de măsurare.

– Asta e pierdere de vreme! a exclamat căpitanul navei, vădit nemulţumit. Planeta aceasta e o masă de gheaţă. Haideţi să plecăm!

Însă exploratorul de pe navă s-a opus.

– Nici vorbă, căpitane! I-a contrazis el calm.

Şi totul a fost după voia lui.

Atâta timp cât o navă se afla în spaţiu sau, mai corect spus, în hiperspaţiu, căpitanul era stăpânul absolut; dar dacă nava apuca să se plaseze pe orbita unei planete, exploratorul trebuia lăsat să-şi facă munca. Era un cunoscător al lumilor! Asta era specialitatea iui.

Iar exploratorul la care ne referim era imbatabil. El poseda ceea ce se considera a fi un instinct sigur în privinţa comerţului profitabil. Numai datorită lui această navă spaţială câştigase trei Premii de Excelenţă, pentru treaba făcută în ultimele trei expediţii. Trei pentru trei.

Prin urmare, atunci când exploratorul a spus "Nu", căpitanul n-a îndrăznit să se opună. Chiar dacă ar fi rostit "Da", ceea ce era puţin probabil, echipajul s-ar fi răzvrătit Dacă, pentru căpitan, un Premiu de Excelenţă reprezenta un frumos

disc spectral bun de atârnat în salonul principal, pentru echipaj el însemna un surplus spectaculos la salariul net şi un adaos şi mai binevenit ce se încasa pe durata concediilor şi la pensie. Iar exploratorul lor le oferise toate aceste lucruri de trei ori. Trei pentru trei.

– Nici o lume ciudată n-ar trebui lăsată necercetată, a continuat exploratorul.

– Ce e ciudat aici? s-a mirat căpitanul.

– Examinarea preliminară arată urme de inteligenţă, şi asta pe o planetă îngheţată!

– Cu siguranţă că au mai existat cazuri asemănătoare.

– Structura de-aici e ciudată! I-a contrazis din nou exploratorul, cu un aer uşor neliniştit. Nu ştiu sigur cum anume sau de ce, dar structura vieţii şi a inteligenţei este ciudată. Trebuie să o cercetăm mai cu atenţie.

Şi, fireşte, totul a fost după voia lui. În Galaxie existau cel puţin o jumătate de trilion de lumi planetare, dacă se puneau la socoteală doar acelea care se învârteau în jurul unor aştri. Dacă erau adăugate şi cele care, în număr nelimitat, se mişcau independent prin spaţiu, rezultatul final era de zece ori mai mare.

Chiar şi cu ajutorul computerelor, nici o navă spaţială nu era în stare să le cunoască pe toate; în schimb, însă, un explorator experimentat, datorită faptului că nimic altceva nu-l interesa, că studia toate rapoartele despre explorări, dar şi pentru că făcea corelaţii la nesfârşit, pentru că jongla cu statisticile până şi-n somn, ajungea să capete ceea ce celorlalţi li se părea a fi o intuiţie mistică.

– Va trebui să lansăm sonde în cadrul unui program complet de interconectare, a rostit scurt exploratorul.

Căpitanul părea furios. Un asemenea program însemna o cercetare pe îndelete, timp de mai multe săptămâni, cu cheltuieli enorme.

– E absolut necesar? a întrebat el, cu o undă de şovăire în glas.

– Aşa cred, a răspuns exploratorul, cu siguranţa de sine a celui care ştie că toanele lui sunt lege.

Sondele au adus exact ceea ce anticipase căpitanul, şi încă în detaliu. Din datele culese, reieşea că era vorba de o specie inteligentă, dar mai degrabă primitivă, cel puţin aşa

arăta la prima vedere, semănând întrucâtva cu rasele inferioare ce populau regiunile din vecinătatea celui de-al cincilea braţ al Galaxiei – în tot cazul, nu era tocmai neobişnuită, dar putea, fără îndoială, să-i intereseze pe mentologi.

Deocamdată, însă, această specie inteligentă nu reuşise să atingă decât primul nivel de tehnologie – era foarte, foarte departe de a fi folositoare în vreun fel.

Căpitanul şi-a încheiat relatarea, ascunzându-şi cu greu iritarea; în schimb, exploratorul, care răsfoia rapoartele, a tresărit dintr-o dată şi, murmurând "Ciudat! Foarte ciudat!", a cerut să fie chemat comerciantul.

Asta era chiar prea mult. Un căpitan bun nu trebuia să dea niciodată motiv de nemulţumire exploratorului, dar toate aveau o limită!

– În ce scop, exploratorule? a întrebat căpitanul, încercând să menţină discuţia în termeni politicoşi, dacă nu chiar amicali. La acest nivel, ce putem spera?

– Au unelte, a răspuns gânditor celălalt.

– Piatră! Os! Lemn! Sau echivalentul pentru aceste materiale. Asta-i tot! E clar că nu putem descoperi nimic de valoare!

– Şi totuşi, există ceva ciudat în tiparul lor.

– Poţi să-mi spui şi mie ce este acest ceva, exploratorule?

– Dacă aş şti ce e, n-ar mai fi ciudat şi n-aş mai fi obligat să aflu. Nu glumesc, căpitane, am nevoie urgent de comerciant!

Comerciantul era la fel de indignat ca şi căpitanul, numai că el avea o mai mare libertate de a-şi exprima nemulţumirea. În definitiv, specialitatea lui era la fel de însemnată ca a oricărei fiinţe de pe navă, ba chiar, după părerea lui (şi a altora), era la fel de dificilă şi de necesară precum cea a exploratorului.

O fi fost căpitanul cel care comanda nava, iar exploratorul cel care descoperea civilizaţii folositoare, ghidându-se după cele mai subtile indicii, dar, în ultimă instanţă, comerciantul şi echipa lui erau cei care se confruntau direct cu diversele creaturi şi extrăgeau din mintea şi din cultura lor ceea ce era folositor, dându-le în schimb ceva ce socoteau *ei* că era util.

Şi asta însemna un risc foarte mare. Ecologia fiecărei planete în parte nu trebuia dezechilibrată, iar făpturile inteligente ce o populau nu aveau voie să păţească nimic rău, nici chiar în cazul când ai fi fost obligat să-ţi aperi propria viaţă.

Existau temeiuri solide, la scară cosmică, pentru a proceda astfel, iar comercianţii erau recompensaţi din plin pentru riscurile pe care şi le asumau, dar ce rost avea să-ţi asumi riscuri inutile?

– Nu-i nimic acolo! a spus comerciantul, abia stăpânindu-şi indignarea. În interpretarea *mea,* informaţiile aduse de sonde arată că avem de-a face cu animale semi-inteligente, a căror utilitate este egală cu zero. În schimb, cred că sunt foarte periculoase. Ştim cum să ducem tratative cu rasele într-adevăr inteligente, iar echipele de comercianţi rareori sunt ucise. Cine ştie, insă, cum vor reacţiona animalele acestea... În plus, gândiţi-vă că nu avem voie să ne apărăm cum ar trebui.

– Aceste animale – dacă sunt totuşi animale, deşi eu bănuiesc că pot fi mai mult decât atât – s-au adaptat traiului pe gheaţă într-un mod foarte interesant, a răspuns exploratorul, tremurând de furie. În structura de aici există nişte variaţii fine pe care nu le înţeleg, dar opinia mea, asupra căreia am chibzuit bine, este că bietele creaturi nu sunt periculoase – şi mai mult chiar, cred că pot fi folositoare. Simt că merită să fie cercetate mai îndeaproape.

– Ce ne-ar putea oferi o inteligenţă de Epocă de Piatră?

– Asta e treaba *voastră* să aflaţi.

"Sigur, la asta se ajunge... să aflăm noi", şi-a zis comerciantul în sinea lui, înciudat. Avea motive temeinice să se simtă aşa.

Cunoştea bine istoria şi scopul acestor expediţii. Cu un milion de ani în urmă, nu existau nici comercianţi, nici exploratori, nici căpitani, ci numai nişte animale străvechi a căror minte se afla în curs de dezvoltare şi care aveau o tehnologie specifică Epocii de Piatră – foarte asemănătoare cu cea a animalelor de pe planeta pe a cărei orbită se aflau acum. Evoluţia prin propriile puteri fusese dureros de lentă – durase o adevărată veşnicie până când se ajunsese la civilizaţia de gradul trei. Apoi apăruseră navele spaţiale şi posibilitatea de a interfertiliza culturile. *După aceea* apăruse progresul.

– Cu tot respectul, a vorbit din nou comerciantul către explorator, recunosc că aveţi o experienţă îndelungată în chestiunile acestea de intuiţie. În schimb, dumneavoastră nu vreţi să-mi recunoaşteţi experienţa practică, chiar dacă e mai puţin spectaculoasă? Înţelegeţi că e cu neputinţă ca o creatură

situată sub cel de-al treilea grad de civilizaţie să posede ceva care să ne fie de folos...

– Aceasta, a replicat celălalt, este o generalizare care poate să fie sau să nu fie adevărată.

– Cu tot respectul, exploratorule, *este* adevărată! Şi chiar dacă acele... acele semi-animale ar avea ceva care să ne fie folositor, deşi mi-e greu să-mi imaginez o asemenea ipoteză, ce le-am putea da noi în schimb?

Exploratorul tăcea.

– La acest nivel, a continuat comerciantul, este absolut imposibil ca o protointeligenţă să primească un stimul din exterior. Mentologii au căzut de acord în privinţa aceasta, iar experienţa mea o confirmă. Evoluţia *trebuie* să fie autogenerată până când se atinge cel puţin nivelul al doilea. Iar noi *am fi obligaţi să* le dăm ceva în schimb, pentru a nu încălca principiul nostru de bază.

– Treaba asta are un sens, a intervenit căpitanul. Dacă stimulăm dezvoltarea acestor forme de inteligenţă, ne putem întoarce mai târziu să culegem recolta.

– Pe mine nu mă interesează ce motive ar exista, a răspuns enervat comerciantul. Eu vreau doar să respect preceptele profesiunii mele: să nu facem rău în nici un chip şi să dăm ceva în schimb pentru ceea ce luăm. Aici nu există nimic, nici un lucru pe care să vrem să-l luăm; şi chiar dacă descoperim ceva, nu le vom putea da nimic în schimb... Pierdem timpul!

– Îţi cer să vizitezi o aşezare populată, comerciantule, l-a întrerupt exploratorul, clătinând din cap. Îţi promit că-ţi voi respecta decizia, după aceea.

Şi, din nou, totul a fost după voia lui.

Timp de două zile, micul modul al echipei de comercianţi a zburat peste suprafaţa planetei, căutând dovezi care să ateste existenţa unui grad înalt de tehnologie. Fireşte, n-au găsit nici una.

O cercetare completă le-ar fi luat ani întregi, însă ar fi fost o muncă zadarnică. Era absurd să bănuieşti că acea tehnologie ar fi fost ţinută la păstrare. Tehnologia cea mai avansată era întotdeauna expusă la vedere, pentru a descuraja vrăjmaşii – cel puţin, aceasta era constatarea generală a comercianţilor de pretutindeni.

Şi totuşi, era o planetă frumoasă, în ciuda faptului că părea pe jumătate îngheţată. Alb şi albastru şi verde... Sălbatică şi aspră şi multicoloră... Proaspătă şi... virgină...

Dar nu veniseră aici ca să se ocupe de frumuseţe; în consecinţă, comerciantul şi-a alungat nervos gândurile. Atunci când cei din echipa lui încercau să descrie în termeni poetici ceea ce vedeau, ii punea iute la punct.

– Să aterizăm! a poruncit el într-un târziu. În locul acesta, pare a fi o concentraţie de inteligenţă destul de mare. Mai mult de-atât nu putem face.

– Chiar şi cu ăştia, ce şanse de reuşită avem, Maestro? a întrebat secundul.

– Puteţi să înregistraţi! a răspuns comerciantul. Înregistraţi toate animalele, şi pe cele neinteligente, şi pe cele aşa-zis inteligente, precum şi toate obiectele ce le aparţin, pe care le puteţi descoperi. Aveţi grijă ca înregistrările să fie în întregime holografice.

– Dar vedem deja..., s-a bâlbâit secundul.

– *Noi* vedem, l-a întrerupt celălalt, numai că trebuie să facem o înregistrare perfectă, ca să-l obligăm pe explorator să renunţe la visurile lui. În caz contrar, rămânem aici pe vecie.

– E un explorator bun, a intervenit unul dintre membrii echipajului.

– A fost un explorator bun, l-a corectat comerciantul, dar asta nu înseamnă că va fi întotdeauna aşa. Poate că tocmai succesele l-au făcut să se creadă infailibil. Prin urmare, e necesar să-l aducem la realitate... dacă aşa ceva este posibil.

Când au părăsit modulul, purtau cu toţii costumele de protecţie.

Atmosfera planetei era suportabilă, şi totuşi vânturile aspre ce bântuiau suprafaţa deschisă le provocau o senzaţie dezagreabilă. Gravitaţia era puţin mai ridicată, ca şi intensitatea luminii, de altfel, însă aceste amănunte nu-i deranjau în mod special.

Când cei din echipaj s-au apropiat, fiinţele inteligente, îmbrăcate sumar cu straie făcute din porţiuni exterioare ale altor animale, s-au retras şovăitoare şi au început să-i privească mai degrabă cu curiozitate decât cu duşmănie. Asta l-a liniştit pe comerciant. Orice semn de nonviolenţă era binevenit pentru cei cărora nu li se permitea să se apere.

Comerciantul şi membrii echipajului n-au încercat să comunice direct cu băştinaşii sau să facă gesturi prietenoase. Când aveai de-a face cu o creatură străină, nu puteai şti niciodată care gest era socotit prietenos. În schimb, el a stabilit un câmp mental încărcat cu vibraţii inofensive, răspândind un calm desăvârşit, în speranţa că fiinţele din faţa lor aveau câmpuri mentale suficient de evoluate pentru a răspunde.

Probabil că manevrele lui fuseseră sesizate, deoarece unele dintre creaturi s-au târât şi mai mult înapoi, după care au prins să urmărească mişcările echipei de intervenţie cu extremă atenţie, cuprinse parcă de o vie curiozitate. Comerciantul a avut impresia că detectează gânduri fugare din direcţia lor – însă asta părea puţin probabil pentru nişte fiinţe de gradul întâi, aşa că nu le urmări.

În schimb, şi-a văzut impasibil de treabă, făcând reproducerile holografice ale vegetaţiei, ale unei turme de erbivore dezorientate, care îşi făcuse apariţia între timp, pentru ca apoi, constatând că împrejurimile erau primejdioase, să se depărteze bocănind. Un animal mare a rămas totuşi pe loc, pentru o vreme, un animal înzestrat cu un soi de arme de culoare albă amplasate într-o cavitate situată în partea din faţă a corpului, dar în cele din urmă a plecat.

Aidoma comerciantului, membrii echipajului s-au apucat de muncile ce le reveneau, deplasându-se metodic de-a lungul întinderii.

Strigătul, în întregime mental şi încărcat de o asemenea emoţie, uimire şi înfiorare, încât conţinutul informaţional era cu totul neclar, a venit pe neaşteptate:

"Maestro! Aici! Veniţi repede!"

Nu existau indicaţii precise. Ca atare, comerciantul s-a văzut nevoit să urmeze unda care ducea înăuntrul unei peşteri delimitate de două aflorimente pietroase. Alţi membri ai echipajului s-au îndreptat şi ei într-acolo, nereuşind, însă, să i-o ia înainte.

– Ce s-a întâmplat? s-a interesat el.

Secundul stătea într-o scobitură adâncă a versantului, înconjurat de lumina radiată de propriu-i costum.

Comerciantul a privit de jur împrejur.

– Asta e o peşteră naturală, nu un produs tehnologic!

– Da, dar uitaţi-vă!

Şeful echipei şi-a ridicat ochii şi, vreme de aproape cinci secunde, a rămas fără grai. Apoi, cu voce răguşită, le-a transmis tuturor celorlalţi un mesaj prin care le cerea să nu se apropie.

– E de natură tehnologică? I-a întrebat după aceea pe secund.

– Da, Maestro. Observaţi că nu e terminată.

– Cine a făcut-o?

– Creaturile acelea de-afară, cele inteligente. L-am găsit pe unul dintre indivizi aici, lucrând. Aceasta e sursa lui de lumină -vegetaţie arsă, iar acestea sunt uneltele lui.

– Şi el unde e?

– A fugit.

– Chiar l-ai văzut?

– L-am înregistrat.

Comerciantul a căzut o clipă pe gânduri, apoi şi-a ridicat din nou privirea spre tavanul peşterii.

– Ai mai văzut vreodată aşa ceva?

– Nu, Maestro.

– Sau ai auzit vreodată vorbindu-se despre aşa ceva?

– Nu, Maestro.

– Uimitor!

Cum comerciantul nu dădea semne că ar fi vrut să-şi desprindă ochii de ceea ce vedea, secundul a rostit în şoaptă:

– Maestro, ce facem?

– Cum?

– Asta în mod cert va ajuta nava noastră să obţină un al patrulea premiu.

– În mod cert, a repetat celălalt cu tristeţe, dacă am putea s-o luăm...

– Am înregistrat-o deja! l-a asigurat secundul.

– Ce-ai zis? A, da, înţeleg... Şi la ce bun? N-avem nimic să le lăsăm în schimb.

– Dar acum am luat imaginile. Daţi-le orice!

– Ce tot vorbeşti acolo? s-a răstit comerciantul. Indivizii ăştia sunt prea primitivi ca să primească vreun dar din partea noastră. În mod sigur, vor trebui să aştepte un milion de ani până să fie în stare să accepte idei de origine exogenă... Ca atare, vom fi nevoiţi să distrugem înregistrarea.

– Dar noi *ştim,* Maestro!

– Atunci nu trebuie să vorbim niciodată despre asta.

Meseria noastră are etica şi tradiţiile ei, pe care nimeni nu le poate încălca, ştii bine asta. Nimic pentru nimic!

– Chiar şi în cazul acesta?

– Chiar şi în cazul acesta.

Pe chipul aspru şi neînduplecat al comerciantului se aşternuse o nuanţă de amărăciune insuportabilă şi, în ciuda acelui "Chiar şi în cazul acesta", şeful echipajului rămăsese pe loc, nehotărât.

Sesizând lupta care se dădea în sufletul celuilalt, secundul a stăruit:

– Î*ncercaţi* să le daţi ceva, Maestro!

– Ce bine ar putea să le aducă? a oftat comerciantul.

– Ce rău ar putea să le facă? I-a ispitit subalternul său.

– Am pregătit o prezentare pentru întreg echipajul navei, şi-a început comerciantul relatarea, dar, mai întâi, trebuie să v-o arăt dumneavoastră, exploratorule – cu profund respect şi cu scuzele cuvenite pentru gândurile ascunse. Aţi avut perfectă dreptate. Într-adevăr, se întâmpla ceva ciudat cu planeta aceasta. Deşi fiinţele inteligente ce-o populează se situează de-abia la nivelul întâi şi deşi tehnologia lor este cât se poate de primitivă, şi-au dezvoltat un concept pe care noi nu l-am avut niciodată, un concept cum nu am mai întâlnit pe nici o altă planetă, după cunoştinţele mele.

– Nu-mi imaginez ce-ar putea să fie, l-a întrerupt căpitanul, vizibil încurcat.

Ştia el prea bine că, uneori, comercianţii aveau obiceiul de a-şi lăuda peste măsură achiziţiile, ca să-şi amplifice propriul merit.

Exploratorul nu scosese nici o vorbă. În comparaţie cu căpitanul, el părea mult mai tulburat.

– Este o formă de artă vizuală..., a continuat comerciantul.

– Joc de culori? s-a interesat căpitanul.

– Şi de forme..., producând un efect cât se poate de uimitor. (Şeful expediţiei pusese în funcţiune proiectorul holografic.) Observaţi!

Pe suprafaţa de vizionare de dinaintea lor a apărut o turmă de animale voluminoase, cu păr ţepos, cu două coarne şi patru picioare. Bestiile şovăiau, adulmecau aerul, apoi o rupeau la fugă, făcând ţărâna să ţâşnească de sub copitele lor.

– Urâte obiecte! a mormăit căpitanul.

Turma din hologramă a încremenit brusc, într-un stop-cadru. Imaginea s-a mărit, concentrându-se în întregime asupra unui singur exemplar, cu capul mare lăsat în jos, cu nările dilatate.

– Priviţi acest animal, i-a îndemnat comerciantul, iar acum examinaţi această compoziţie artificială, făcută dintr-un amestec rudimentar de ulei şi culori minerale, pe care am găsit-o mâzgălită pe bolta unei peşteri.

Noua imagine, deşi nu aducea întru totul cu specimenul holografiat, era remarcabilă – n-avea relief, într-adevăr, dar era extrem de expresivă.

– Ce asemănare stranie! a murmurat căpitanul.

– Nu este stranie, a precizat comerciantul, ci a fost deliberat făcută în felul acesta! Erau zeci de asemenea figuri... diferite animale în diferite poziţii. Asemănarea mergea până la detalii, prin urmare ea nu poate fi întâmplătoare. Gândiţi-vă ce idee îndrăzneaţă – să aşterni culori în forme şi în combinaţii plăcute, şi într-o astfel de manieră încât să amăgeşti ochiul, făcându-l pe privitor să creadă că se uită la un obiect real. Această creaturi au conceput o artă care reproduce realitatea. Este o artă reprezentativă, presupun că aşa ar putea fi numită. Şi asta nu-i tot, imaginaţi-vă! Am descoperit chiar şi mostre confecţionate în trei dimensiuni.

Şi comerciantul a scos la iveală o serie de figurine din piatră cenuşie şi os gălbui.

– Cu certitudine, astea sunt menite să-i reprezinte pe ei înşişi, a conchis el.

Căpitanul părea uluit.

– Ai văzut tu cum le fabricau?

– Nu, n-am avut ocazia, căpitane. Unul dintre lucrătorii mei a surprins, însă, un băştinaş, în timp ce acela întindea culoare pe una dintre reprezentările din peşteră. Obiectele de faţă le-am găsit deja alcătuite. Din nou, trebuie să recunosc că nu există nici o altă explicaţie posibilă în afară de aceea că au fost modelate în mod voit. Ele n-ar fi putut căpăta asemenea forme printr-un proces întâmplător.

– Toate acestea sunt ciudate, spuse căpitanul, dar motivul pentru care au fost făcute nu este prea clar. Oare tehnicile holografice n-ar servi mai bine acestui scop – desigur,

mă refer la o epocă în care dezvoltarea lor ar fi posibilă?

– Aceşti primitivi nu au nici cea mai mică idee că, într-o bună zi, va exista şansa ca holografia să fie inventată, şi de aceea nu pot aştepta un milion de ani... În plus, n-ar fi exclus ca holografia să *nu fie* mai bună. Comparaţi aceste reprezentări cu originalele şi veţi observa că ele sunt simplificate şi deformate în asemenea manieră încât să scoată în evidenţă anumite caracteristici. Cred că, într-un fel, această formă de artă *înfrumuseţează* originalul şi, cu siguranţă, poartă un mesaj diferit.

După ce l-a pus la punct pe căpitan, comerciantul s-a întors către explorator.

– Mă uimiţi de fiecare dată cu talentul dumneavoastră, a spus el emoţionat. Ne puteţi lămuri cum aţi simţit caracterul unic al acestei inteligenţe?

– N-am bănuit deloc aşa ceva, i-a răspuns exploratorul, clătinând din cap. Consider că aceste lucruri sunt interesante şi nu am nici un dubiu în privinţa valorii lor – cu toate că mă întreb dacă noi înşine am fi capabili să stăpânim în mod adecvat culorile şi formele, pentru a le integra într-un asemenea mod reprezentativ. Totuşi, asta ar putea explica tulburarea pe care o simţeam. Sunt curios, însă, cum aţi ajuns în posesia acestor lucruri. Ce le-aţi oferit în schimb? În *asta* constă ciudăţenia, după părerea mea.

– Ei bine, a zâmbit uşor comerciantul, într-un fel aveţi dreptate. E foarte ciudat. Nu credeam că le pot da ceva, de vreme ce fiinţele acelea erau atât de primitive; totuşi, descoperirea aceasta îmi părea prea importantă ca să renunţ la ea fără a face măcar un efort. De aceea, am ales din grupul celor care făureau aceste obiecte o fiinţă cu un câmp mental mai puternic decât al celorlalte şi am încercat să-i transfer un dar în schimb.

– Şi, desigur, ai reuşit, a anticipat exploratorul.

– Da, am reuşit, a încuviinţat celălalt fericit, fără să observe că exploratorul făcuse o afirmaţie, iar nu pusese o întrebare. Creaturile astea, a continuat el, ucid animale ca acelea pe care le reprezintă în culori cu ajutorul unor beţe lungi al căror vârf e făcut din piatră ascuţită. Acestea pătrund prin pielea animalelor, le rănesc şi le slăbesc puterile. După aceea, ele pot fi omorâte de făpturile care, luate fiecare în parte, sunt

mai mici şi mai neputincioase decât vânatul propriu-zis. Şi, cum ziceam, am încercat să-i sugerez individului respectiv că un băţ mai mic, cu vârf de piatră, ar putea fi azvârlit înainte cu o forţă mai mare, cu un efect mai puternic şi cu o bătaie mai lungă dacă s-ar folosi ca mecanism de propulsare o coardă elastică...

– Asemenea instrumente au fost observate în rândul fiinţelor cu o inteligenţă primitivă, dar care erau, totuşi, mult mai evoluate decât acestea, l-a întrerupt exploratorul. Paleomentologii le numesc arc şi săgeată.

– Şi vrei să spui că a asimilat indicaţia? s-a mirat căpitanul. Nu-i cu putinţă aşa ceva, la acest nivel de evoluţie...

– Dar *a fost* cu putinţă, nu am nici o îndoială, l-a contrazis comerciantul. Reacţia câmpului mental a fost una de înţelegere, de o intensitate aproape insuportabilă. ...Doar nu credeţi că aş fi luat aceste obiecte de artă, chiar dacă ar fi fost de douăzeci de ori mai valoroase, dacă n-aş fi avut convingerea că am dat ceva în schimb. Nimic pentru nimic, căpitane!

– Ciudăţenia constă tocmai în faptul că ţi-au primit darul! a murmurat exploratorul, întunecându-se la faţă.

– Dar, comerciantule, sunt sigur că nu putem face asta! a protestat căpitanul. Fiinţele de pe planetă nu sunt pregătite pentru un asemenea dar. Le vom provoca mult rău. Vor folosi arcul şi săgeata nu numai pentru a vâna animale, ci şi pentru a se răni unele pe altele.

– *Noi* nu le facem rău acestor indivizi, şi nici *nu le-am făcut* rău, l-a contrazis din nou comerciantul. Ceea ce-şi fac *ei* unii altora şi cum se vor sfârşi toate astea, peste un milion de ani, nu cred ca e un lucru care ne priveşte.

Căpitanul şi comerciantul au plecat pentru a pune la punct ultimele amănunte ale demonstraţiei ce urma a fi oferită echipajului navei. Rămas pe locul lui, exploratorul a strigat în urma lor:

– Dar au înţeles! Şi civilizaţia lor înfloreşte, în mijlocul gheţarilor. Iar peste douăzeci de mii de ani, toate astea *ne vor privi şi pe noi.*

Ştia că nimeni nu l-ar crede şi de aceea se simţea deznădăjduit.

NOAPTEA MUZICII

[din volumul de povestiri „Vântul schimbării” – The Winds of Change and Other Stories]

Întâmplarea face să am un prieten care, câteodată, dă de înţeles că el ar putea chema spiritele din nemăsuratele adâncimi. ...Sau măcar un spirit; unui mititel, cu puteri limitate. Amicul meu vorbeşte uneori despre asta, dar numai după ce-a ajuns la cel de-al patrulea pahar de whisky cu sifon. E un punct delicat de echilibru – la al treilea, habar nu are de spirite (de cele de tip supranatural, fireşte), iar la al cincilea i se închid ochii de somn.

În seara aceea, m-am gândit că ajunsese la punctul respectiv, aşa că l-am întrebat:

– Îţi mai aminteşti de spiritul ăla al tău, George?

– Ce-ai zis? a sughiţat amicul meu, uitându-se întrebător la băutura spirtoasă din pahar, ca şi cum s-ar fi mirat că trebuia să-şi amintească vreun amănunt despre ea.

– Nu de alcoolul ăsta vorbesc, l-am lămurit eu. Mă refer la spiritul micuţ, înalt de vreo doi centimetri, despre care mi-ai povestit odată că ai reuşit să-l aduci dintr-un alt plan al existenţei. Cel cu puteri paranormale...

– Aha! s-a dumirit George. Azazel. Nu ăsta-i numele lui, fireşte... Presupun că n-aş putea să-i pronunţ numele adevărat, de aceea îi spun aşa. Îmi aduc aminte de el...

– Îl chemi adeseori?

– Nu. E periculos. E prea periculos. Totdeauna există ispita de a te juca prea mult cu puterea. Eu, unul, prefer să mă port cu grijă şi sunt al naibii de atent. După cum ştii, posed un înalt simţ moral. De aceea, într-un rând, am simţit nevoia să-l chem ca să ajut un prieten. Dar nici nu-ţi imaginezi cât m-a costat! Am pătimit îngrozitor! Nu suport nici măcar să mă mai gândesc la asta!

– Ce s-a întâmplat? l-am întrebat eu, curios la culme.

– Cred c-ar trebui să-mi descarc sufletul, a murmurat George cu un aer gânditor. Începe să mă macine...

Eram mult mai tânăr (povestea George), iar pe vremea

aceea femeile reprezentau o parte importantă din viaţa mea. Acum, dacă privesc înapoi, mi se pare o chestie prostească, dar îmi amintesc bine că, în zilele acelea, mă gândeam cât de mult contează alegerea.

Astăzi, vâr mâna în sac şi ce-oi scoate nu prea are însemnătate, dar atunci...

Aveam un prieten$_t$ Mortenson îl chema – Andrew Mortenson. Nu cred că-l cunoşti. În ultimii ani, nici eu nu prea l-am mai văzut.

Chestia e că individul era topit după o anumită femeie. Femeia respectivă era un înger, zicea el. Nu concepea să trăiască departe de ea. Era unică în Univers şi, fără ea, lumea era ca o halcă de slănină tăiată felii şi pusă la prăjit. Ştii şi tu cum vorbesc îndrăgostiţii...

Necazul cel mare a fost că, în cele din urmă, ea i-a dat papucii şi se pare că a făcut-o într-un mod deosebit de crud, fără să-i pese de demnitatea lui. L-a umilit groaznic, combinându-se cu altul chiar în faţa lui, pocnindu-i din degete pe sub nas şi râzând fără milă de lacrimile lui.

Nu literalmente, vreau să zic. Încerc doar să-ţi evoc impresia pe care mi-a transmis-o el mie. Şedea aici, la un pahar, împreună cu mine; chiar aici, în camera asta. Mă durea sufletul pentru ei, de aceea i-am spus:

– Îmi pare rău, Mortenson, dar nu trebuie s-o iei aşa în serios. Dacă stai să cumpăneşti lucrurile cu mintea limpede, nu-i decât o femeie. Scoate capul pe stradă şi-ai să vezi că mai există o mulţime care trec încoace şi-ncolo.

– De-acum înainte, am de gând să le elimin pe femei din viaţa mea, exceptând-o, desigur, pe nevastă-mea, de care din când în când n-am cum să scap, mi-a răspuns el, plin de amărăciune. În schimb, însă, aş vrea să fac şi eu ceva pentru femeia asta, drept răsplată...

– Pentru soţia ta? m-am mirat.

– Nu, nu, ce rost ar avea s-o amestec pe nevastă-mea în afacerea asta? Spuneam să fac ceva pentru femeia blestemată care şi-a bătut joc de mine.

– Ce anume ai vrea să faci? am insistat eu

– Să fiu al naibii dacă ştiu, mi-a mărturisit el.

– N-ar fi exclus să te-ajut eu! mi-am oferit serviciile, fiindcă încă mă durea sufletul pentru el. Cu oarece noroc, pot

face apel la un spirit cu puteri neobişnuite. Un spirit micuţ, desigur... -mi-am ridicat degetul mare şi arătătorul, ţinându-le la mai puţin de trei centimetri distanţă unul de altul -, care e în stare să facă atâta lucru...

I-am povestit despre Azazel şi, bineînţeles, m-a crezut. Am observat deseori că sunt convingător când mă apuc să îndrug vreo poveste. Fireşte, atunci când spui *tu* poveşti, bătrâne, atmosfera de îndoială care se aşterne deasupra capetelor ascultătorilor e atât de groasă, de-o tai cu ferăstrăul, dar în cazul meu lucrurile nu stau aşa. Nimic nu se compară cu o reputaţie de om cinstit şi cu un aer sincer şi direct.

Cât timp a durat povestea, amicului meu ii străluceau ochii. Apoi, când am terminat, m-a întrebat dacă era posibil ca spiritul să-i dea femeii ceea ce avea el de gând să ceară.

– Doar dacă-i un lucru onorabil, bătrâne! Sper că nu te gândeşti să ceri să miroasă urât sau să-i sară o broască râioasă din gură atunci când vorbeşte.

– Bineînţeles că nu, a replicat el revoltat. Drept cine mă iei? Fiinţa asta mi-a dăruit – sporadic, fireşte – doi ani de fericire, şi vreau să-i ofer şi eu ceva pe măsură. Zici că spiritul tău n-are decât puteri limitate?

– E micuţ, am repetat eu, ridicându-mi din nou degetul mare şi arătătorul.

– I-ar putea da o voce perfectă? Cel puţin pentru un timp... Măcar pentru un singur concert...

– O să-l întreb.

Cererea lui Mortenson suna a propunere de gentleman. Fosta lui iubită interpreta cantate la biserica din oraş, dacă ne putem exprima astfel când e vorba de religie. În vremea aceea, muzica mă pasiona destul de mult şi mă duceam frecvent la asemenea manifestări (având, desigur, grijă să ocolesc cutia milei). Uneori, îmi plăcea să o aud cântând, iar publicul părea să suporte reprezentaţia cu suficientă amabilitate. În general, însă, consideram că moravurile ei nu prea se potriveau cu decorul, deşi

Mortenson zicea că enoriaşii mai închideau ochii, când era vorba de soprană.

Prin urmare, l-am consultat pe Azazel. Micuţul s-a arătat foarte bucuros să ne dea o mână de ajutor; nici o clipă nu mi-a pretins vreo prostie din aia, ştii tu, cu vândutul sufletului, în

schimb... Îmi aduc aminte că, odată, l-am întrebat dacă-mi dorea sufletul, iar el, săracul, nici măcar nu ştia ce era acela. Mi-a cerut să-i explic ce voiam să spun cu asta şi s-a dovedit că nici eu nu ştiam exact ce era acela suflet. Spiritul Azazel e o făptură atât de micuţă, închisă în propriul ei univers, încât simte că repurtează un mare succes dacă e în stare să-şi arate puterile în Universul nostru. Î*i place* să ajute.

Ca atare, mi-a spus că era capabil să aranjeze ce-l rugasem, pentru trei ore, iar când i-am dat vestea lui Mortenson, acesta s-a arătat încântat. Am ales o seară când femeia avea de cântat Bach sau Haendel, sau una din zdrăngănelile alea vechi pentru pian, şi când urma să aibă un lung şi emoţionant solo.

În seara respectivă, Mortenson s-a dus la biserică şi, fireşte, l-am însoţit. Mă simţeam responsabil pentru ceea ce avea să se întâmple şi, de aceea, mă gândeam că era mai bine să supraveghez situaţia.

– Am asistat la repetiţii, mi-a spus amicul meu îmbufnat. A cântat exact la fel ca înainte... ştii tu, ca şi cum ar avea o coadă şi cineva ar călca pe ea.

Până mai ieri, nu aşa obişnuia el să-i descrie vocea. Muzica sferelor, zicea în repetate rânduri, care se prelungea într-o ascensiune continuă... Dar, sigur, între timp fusese părăsit, iar ranchiuna întunecă judecata omului.

L-am fixat cu o privire critică.

– Nu aşa se vorbeşte despre o femeie căreia încerci să-i faci un dar minunat!

– Păi, tocmai asta e. Vreau ca vocea să-i fie perfectă. Cu *adevărat perfectă.* Iar acum văd – acum, că s-au destrămat aburii dragostei ce-mi acopereau ochii – că mai are mult până acolo. Crezi că spiritul tău poate să rezolve problema asta?

– Schimbarea e programată să aibă loc abia la ora 8:15 p.m., l-am asigurat eu, simţind, totuşi, cum mă străpunge săgeata îndoielii. Doar n-ai sperat să consumi perfecţiunea în timpul repetiţiei, pentru ca după aceea să dezamăgeşti publicul.

– Hai că le pricepi pe dos! a mormăit Mortenson.

"Spectacolul" a început puţin mai devreme, şi atunci când a venit rândul ei să cânte era 8:14, după vechiul meu ceas de buzunar care nu se înşeală niciodată cu mai mult de două secunde. Femeia nu era una dintre sopranele alea pitice; era

construită generos, având suficient spaţiu pentru genul acela de rezonanţă de care e nevoie atunci când urci spre acută şi acoperi orchestra. Ori de câte ori trăgea în piept vreo câteva zeci de metri cubi de aer, pentru a-şi lua avânt, pricepeam ce găsise Mortenson la ea.

A început melodia la cota ei obişnuită şi apoi, exact la 8:15, s-a auzit ca şi cum ar fi fost introdusă o voce în plus. Am văzut cum femeia a tresărit uşor, de parcă nici ei nu-i venea să-şi creadă urechilor, iar una dintre mâinile ei, cea cu care îşi apăsa diafragma, a început să-i tremure.

Vocea i se ridica în zbor, lăsând impresia că posesoarea ei devenise o orgă cu sunet desăvârşit. Fiecare notă era perfectă, o notă proaspăt zămislită chiar în clipa aceea, una în comparaţie cu care toate celelalte note de aceeaşi înălţime erau copii imperfecte.

Fiecare notă ţâşnea cu precizie, având un vibrato perfect adecvat, dacă ăsta e cuvântul potrivit, intensificându-se sau diminuând cu o enormă putere de control.

Şi, cu fiecare notă pe care o emitea, lucrurile păreau să meargă din ce în ce mai bine. Organistul nu se mai uita la partitură, ci o privea fix pe ea şi – n-aş putea totuşi să jur – am avut senzaţia că a încetat să mai apese clapele. Chiar dacă ar fi continuat să cânte, nu l-aş fi auzit. Nici unul dintre cei prezenţi acolo n-ar fi fost în stare să mai audă şi *altceva* în timp ce cânta ea. Era imposibil să auzi altceva în afară de vocea ei.

Mirarea dispăruse de pe chipul femeii, înlocuită fiind cu o expresie de exaltare. Ea îşi lăsase deoparte notele pe care le ţinuse în mână; ele deveniseră inutile. Vocea îi cânta singură, şi femeia nu mai avea nevoie să o stăpânească sau să o supravegheze. Dirijorul înlemnise şi toţi ceilalţi membri ai corului păreau consternaţi.

Solo-ul s-a isprăvit şi corul a răspuns ca o şoaptă, ca şi cum toţi s-ar fi ruşinat de vocile lor şi s-ar fi hotărât să nu le lase să răsune în aceeaşi biserică, în aceeaşi noapte.

Restul programului i-a aparţinut în întregime. Când cânta ea, numai asta se auzea, chiar dacă îi ţineau isonul toate celelalte voci. Când nu cânta, era ca şi cum ne-am fi aflat în întuneric şi n-am fi putut îndura absenţa luminii.

Iar când ineditul spectacol a luat sfârşit... ei bine, în biserică nu se aplaudă de obicei, dar, atunci, publicul a făcut-o.

Toţi oamenii adunaţi sub înalta cupolă au sărit în picioare, ca smuciţi de o singură sfoară de marionetă, şi au aplaudat minute în şir -era clar că aveau de gând să aplaude toată noaptea, dacă ea nu intenţiona să cânte din nou.

Şi femeia le-a făcut pe voie. S-a auzit numai vocea ei, cu orga murmurându-şi domol acompaniamentul; cu lumina reflectorului concentrată asupra ei; fără să se vadă nimeni altcineva din cor.

Şi totul se desfăşura fără cel mai mic efort. Nici nu poţi să-ţi închipui o asemenea performanţă, în lipsa efortului. Mi-am smuls urechile de sub vraja sunetului ca să încerc să o observ când respira, să o surprind în momentul în care trăgea aer în piept, să mă minunez cum de reuşea să ţină aşa îndelung o notă, la volum maxim, cu aerul furnizat de o singură pereche de plămâni.

Dar trebuia să se termine, şi chiar aşa s-a întâmplat. Până şi aplauzele s-au stins. De-abia atunci mi-am dat seama că Mortenson şedea lângă mine, cu ochii strălucind, cu întreaga fiinţă topită în cântecul femeii iubite. De-abia atunci am început să înţeleg ce se întâmplase.

La urma urmelor, ştii bine că eu sunt tot aşa de direct ca o dreaptă euclidiană şi nu umblu cu ocolişuri, aşa că ar fi fost imposibil să ghicesc ce intenţii avea amicul meu. În schimb, tu, care eşti aşa de sinuos încât ai fi în stare să urci în fugă o scară în spirală fără să te răsuceşti deloc, tu ai fi fost în stare să-ţi dai seama dintr-o ochire ce urmărea.

Femeia cântase perfect... dar nu avea să mai cânte perfect niciodată!

Era ca şi cum ar fi fost oarbă din născare şi, doar pentru trei ore, ar fi avut posibilitatea să vadă – să vadă tot ce era de văzut, toate culorile şi formele şi minunăţiile care ne înconjoară pe toţi şi cărora nu le dăm nici o atenţie pentru că suntem atât de obişnuiţi cu ele. Imaginează-ţi cum ar fi să poţi vedea toate lucrurile care există în deplina lor splendoare, pe o durată de numai trei ore – şi apoi să devii din nou orb!

Ai suporta să fii orb dacă n-ai avea ştiinţă de nimic altceva. Dar să cunoşti şi altceva, pentru scurtă vreme, iar după aceea să-ţi pierzi din nou vederea? Nimeni n-ar fi în stare să îndure asta.

Fireşte, femeia aceea n-a mai cântat niciodată. Această

realitate n-a fost decât una dintre consecinţe. Adevărata tragedie s-a petrecut cu noi, cei care formam publicul. Timp de trei ore, ne delectasem cu o muzică perfectă, *perfectă,* înţelegi? Crezi că am mai putut vreodată să ascultăm altceva care să fie mai prejos decât asta?

Din seara aceea, am devenit complet afon. M-am dus de curând la unul dintre festivalurile acelea rock care sunt atât de la modă, numai ca să mă testez. N-o să mă crezi, dar n-am reuşit să desluşesc nici o melodie. Pentru mine, totul era zgomot.

Singura mea consolare e că Mortenson, care ascultase concertul cu toată patima şi concentrarea de care era capabil, a luat-o razna mai mult decât restul spectatorilor. A ajuns să poarte în permanenţă acoperitoare de urechi şi nu suportă *nici un* sunet mai puternic decât o şoaptă.

Să-i fie învăţătură de minte!

NUMELE MEU ÎNCEPE CU "S"

[din volumul de povestiri „Întrebarea finală” – Nine Tomorrows]

Marshall Zebatinsky se simţea stânjenit. Avea impresia că era privit prin geamul murdar al biroului şi dinapoia peretelui despărţitor de lemn; că existau ochi ce-l fixau. Nu se simţea deloc sigur pe sine în hainele vechi pe care le scosese din fundul dulapului, nici la adăpost sub borul coborât al unei pălării pe care altfel n-o purta nicicând, nici mai nepăsător pentru că-şi lăsase ochelarii în etui.

Se simţea nelalocul său, iar asta îi adâncea cutele de pe frunte şi conferea o paloare suplimentară chipului său între două vârste.

N-ar fi putut explica niciodată de ce un specialist în fizică nucleară ca el ar vizita un numerolog. "Niciodată", se gândi. "Niciodată." La naiba, nu-şi putea explica nici măcar sieşi, atât doar că fusese convină de soţia sa.

Numerologul stătea înapoia unei mese vechi, cumpărată pesemne la mâna a doua. Nici o masă n-ar fi putut să fie atât de veche cu un singur proprietar. Cam acelaşi lucru s-are fi putut spune şi despre hainele bărbatului. Individul era micuţ şi oacheş, şi-l privea pe Zebatinsky cu nişte ochişori negri, scânteind de vitalitate.

– Până acum, n-am mai avut un fizician drept client, rosti el.

Zebatinsky se îmbujoră imediat.

– Sper că-nţelegeţi că-i vorba despre ceva foarte confidenţial.

Numerologul surâse, astfel că ridurile din colţurile gurii şi pielea din jurul bărbie se întinseră.

– Toate consultaţiile mele sunt confidenţiale.

– Cred că ar trebui să vă mai spun un lucru, zise Zebatinsky. Nu cred în numerologie şi nu mă aştept să încep să cred în ea. Dacă asta are vreo importanţă, este bine să mi-o spuneţi de acum.

– De ce aţi venit atunci?

– Soţia mea crede că dumneavoastră deţineţi ceva – nu

ştiu ce anume. I-am promis... şi iată-mă-s.

Ridică din umeri, simţind cum i se accentuează starea de stinghereală.

– Dar ce anume căutaţi? Bani? Securitate? O viaţă mai lungă? Ce?

Zebatinsky tăcu, în vreme ce numerologul îl privi răbdător, neîncercând să-l zorească.

"De fapt", se gândi fizicianul, "ce să răspund? Că am treizeci şi patru de ani şi nici un viitor?"

– Doresc succes, rosti el. Doresc recunoaştere.

– O slujbă mai bună?

– *Altă* slujbă. Alt *tip* de slujbă. Actualmente, fac parte dintr-un colectiv de lucru şi mă supun ordinelor primite. Colectiv de lucru! La asta se rezumă cercetarea guvernamentală. Eşti un violonist într-o orchestră simfonică.

– Iar dumneavoastră doriţi să fiţi prim-solist...

– Eu vreau să părăsesc colectivul de lucru şi să devin... eu însumi. – Zebatinsky începu să se simtă aproape purtat de elan, ameţit, pentru simplul fapt că spunea toate acestea şi altei persoane decât nevestei sale. – Acum douăzeci şi cinci de ani, cu pregătirea şi capacităţile mele, aş fi lucrat în primele centrale atomoelectrice. Astăzi aş fi fost directorul uneia dintre ele sau şeful unui grup de cercetare teoretică din cadrul vreunei universităţi. Dar, după cum am pornit în viaţă, ce se va întâmpla cu mine peste douăzeci şi cinci de ani? Unde mă voi găsi? Nicăieri. Tot într-un colectiv de lucru. Continuând să rezolv două procente dintr-o temă de cercetare. Mă înec într-un ocean anonim de specialişti în fizică nucleară, iar eu îmi doresc o insulă personală, dacă-nţelegeţi ce vreau să spun...

Numerologul înclină încet din cap.

– Domnule Zebatinsky, rosti el, ştiţi că nu garantez succesul?

În ciuda neîncrederii sale, fizicianul simţi un o dezamăgire acută.

– Nu-l garantaţi? repetă el. Atunci, *ce naiba* garantaţi?

– O îmbunătăţire a probabilităţilor. Munca mea are o natură statistică. Deoarece dumneavoastră lucraţi cu atomi, cred că înţelegeţi legile statisticii.

– Dar dumneavoastră le înţelegeţi?

– Puteţi fi sigur în această privinţă. Sunt matematician şi

folosesc matematica. Nu vă spun asta ca să-mi cresc onorariul. El este standard – cincizeci de dolari. Dar fiindcă sunteţi om de ştiinţă, puteţi aprecia natura muncii mele mai bine decât alţi clienţi. Ba chiar este o plăcere să v-o pot explica.

– Dacă nu vă supăraţi, îl întrerupse Zebatinsky, aş prefera să n-o faceţi. N-are rost să-mi povestiţi despre valorile numerice ale literelor, despre semnificaţia lor mistică şi alte chestii similare. Pentru mine, asta nu-nseamnă matematică. Să trecem la subiect...

– Aşadar, doriţi să vă ajut, cu condiţia să nu vă plictisesc explicându-vă bazele prosteşti şi neştiinţifice ale felului cum v-am ajutat. Corect?

– Corect. Asta doresc.

– Totuşi, dumneavoastră continuaţi să plecaţi de la premisa că aş fi un numerolog, ceea ce este fals. Am adoptat această denumire ca să nu fiu deranjat de poliţie şi – omuleţul chicoti sec – nici de psihiatri. Sunt un matematician cinstit.

Zebatinsky zâmbi.

– Construiesc modele pe calculator, urmă omuleţul, şi studiez viitoruri probabile.

– Poftim?!

– Asta vi se pare mai rău decât numerologia? De ce? Dispunând de date suficiente şi de un calculator cu o putere de calcul deosebită, viitorul este predictibil, cel puţin în termeni probabilistici. Când calculaţi mişcarea unui proiectil, pentru a ţinti o antirachetă, nu preziceţi viitorul? Traiectoriile celor două nu se vor intersecta, dacă viitorul ar fi prezis incorect. Eu procedez similar. Deoarece lucrez cu un număr mult mai mare de variabile, rezultatele mele sunt mai puţin precise.

– Vreţi să spuneţi că veţi prezice viitorul *meu?*

– Foarte aproximativ. După aceea, voi modifica datele, schimbându-vă numele, dar nici un alt factor personal. Voi introduce datele modificate în modelul simulat. Voi încerca şi alte modificări de nume. Voi studia fiecare viitor modificat şi-l voi găsi pe cel în care sunteţi mai apreciat decât în viitorul care vă aşteaptă în mod normal. Haideţi să reformulez exprimarea. Vă voi găsi un viitor în care probabilitatea recunoaşterii corespunzătoare va fi mai mare decât probabilitatea respectivă din viitorul actual.

– De ce-mi modificaţi numele?

– Din câteva motive – de altfel, este singura modificare pe care o introduc. În primul rând, este o acţiune banală. La urma urmelor, dacă introduc o modificare majoră, sau mai multe modificări minore, apar atâtea variabile noi încât nu mai pot interpreta rezultatul. Programul meu nu-i încă perfect. În al doilea rând, este o modificare rezonabilă. Nu vă pot schimba statura – nu? – sau culoarea ochilor, nici chiar temperamentul. În al treilea rând, este o modificare semnificativă. Numele înseamnă mult pentru oameni. În sfârşit, în al patrulea rând, este o modificare firească, la care mulţi recurg zilnic.

– Şi dacă nu găsiţi un viitor mai bun? întrebă Zebatinsky.

– Acesta-i riscul pe care trebuie să vi-l asumaţi. În tot cazul, vă spun că n-o să vă fie mai rău decât acum.

Fizicianul îl privi nesigur pe omuleţ.

– Nu cred nimic din toate astea. Mai degrabă m-aş încrede în numerologie.

– Crezusem că o persoană ca dumneavoastră, oftă bătrânelul, s-ar simţi mai confortabil în prezenţa adevărului. *Doresc să* vă ajut şi vă aşteaptă multe de făcut. Dacă aţi fi crezut că sunt un numerolog, nu m-aţi fi ascultat. Am crezut că dacă vă spun adevărul, mă veţi lăsa să vă ajut.

– Dacă puteţi întrezări viitorul...

– De ce nu sunt cel mai bogat om de pe Pământ? Asta voiaţi să mă-ntrebaţi? Dar sunt bogat – am tot ce-mi doresc. Dumneavoastră doriţi recunoaştere, iar eu vreau să fiu lăsat în pace. Îmi fac munca mea. Nu mă deranjează nimeni. Asta mă face miliardar. Am nevoie de prea puţini bani, iar pe aceştia îi obţin de la persoane ca dumneavoastră. Ajutorul acordat oamenilor îmi face plăcere şi probabil că un psihiatru ar spune că-mi oferă un sentiment de putere şi-mi alimentează ego-ul. Aşadar... vreţi să vă ajut?

– Cât aţi spus că mă costă?

– Cincizeci de dolari. Voi avea nevoie de multe detalii biografice personale, dar am conceput un formular care să vă ghideze. Mă tem că-i destul de stufos, dar dacă mi-l puteţi trimite până la sfârşitul săptămânii, vă voi da răspunsul până... – scoase în afară buza inferioară şi se încruntă, calculând mental – în data de 20 a lunii următoare.

– Cinci săptămâni? Atât de mult?

– Am şi alţi clienţi, plus probleme personale. Dacă aş fi un

escroc, aş putea face totul mult mai repede. Prin urmare, acceptaţi?

– Bine, se sculă Zebatinsky. Totul însă rămâne confidenţial...

– Absolut! Vă voi restitui toate informaţiile când vă voi spune ce modificare trebuie să faceţi şi vă dau cuvântul că nu le voi mai utiliza niciodată.

Fizicianul se opri în uşă.

– Nu vă este teamă că aş putea spune cuiva că nu sunteţi numerolog?

Omuleţul clătină din cap.

– Cine v-ar crede? Chiar presupunând că aţi fi gata să recunoaşteţi în fata cuiva că aţi fost aici.

***

În data de 20, Marshall Zebatinsky se afla înaintea uşii cu vopsea scorojită, trăgând cu coada ochiului spre fereastra înapoia căreia o firmă micuţă anunţa "Numerolog", abia vizibil prin geamul murdar de praf. Privi înăuntru, aproape sperând că acolo exista vreun alt client, ca să aibă o scuză de a-şi consolida intenţia ce-i tremura în adâncul minţii şi de a pleca acasă.

În câteva rânduri, încercase să-şi alunge problema din gând. Nu izbutise să stea prea mult înaintea formularului pe care-l completase. Se simţea stânjenit, ba chiar i se părea o tâmpenie să completeze numele prietenilor, preţul casei, dacă soţia lui avusese avorturi şi când anume. Îl abandonase.

În acelaşi timp, îi fusese imposibil să nu revină la el în fiecare seară.

Ispita de a-l demasca pe omuleţul cel lăudăros, de a vedea ce urma să se întâmple se dovedise irezistibilă în cele din urmă.

Finalmente, expediase formularul completat prin poştă, punându-i un timbru obişnuit, fără să se mai sinchisească să verifice dacă nu cumva greutatea plicului necesita altă marcare. "Dacă îmi va fi returnat", se gândise, "am terminat-o cu aiureala asta."

Plicul nu-i fusese returnat.

Acum, privea în birou, dar acesta era pustiu. N-avea de ales decât să intre. Se auzi un clinchet de clopoţel.

Bătrânul numerolog apăru dinapoia unei perdele.

– Da? Ah..., domnul Zebatinsky.

– M-aţi ţinut minte? se strădui să surâdă fizicianul.

– Oh, da.

– Care este verdictul?

Numerologul îşi încrucişă degetele noduroase.

– Mai întâi, stimate domn, o mică pro...

– Mica problemă a onorariului?

– Am terminat treaba, domnule, şi merit banii respectivi.

Zebatinsky nu ridică nici o obiecţie. Era pregătit să plătească. Dacă ajunsese până aici, ar fi fost o prostie să bată în retragere doar din cauza banilor.

Numără cinci bancnote de zece dolari şi le împinse peste masă.

– Deci?

Numerologul numără şi el bancnotele, fără grabă, după care le introduse într-un sertar.

– Cazul dumneavoastră a fost foarte interesant, începu el. V-aş sfătui să vă schimbaţi numele în Sebatinsky.

– Seba... Cum se scrie?

– S-e-b-a-t-i-n-s-k-y.

Zebatinsky se holbă indignat.

– Adică să-mi schimb iniţiala? Să-l schimb pe "Z"într-un "S"? Atât?

– Este suficient. Atâta timp cât modificarea este corespunzătoare, una minoră este mai sigură decât una majoră.

– Dar în ce fel mi-ar putea afecta ea viitorul?

– Ce-nseamnă un nume? întrebă încetişor numerologul. Nu vă pot răspunde la întrebarea asta, ci vă pot spune doar c-o va face cumva. Vă reamintesc că nu garantez rezultatul. Evident, dacă nu doriţi să operaţi modificarea, lăsaţi lucrurile aşa cum sunt. În cazul acesta, nu vă pot însă înapoia onorariul.

– Şi ce să fac? întrebă Zebatinsky. Să le spun tuturor că numele meu începe cu "S"?

– Vă sugerez să consultaţi un avocat. Schimbaţi-vă numele legal. El vă poate sfătui în privinţa detaliilor.

– Şi cât va dura? Vreau să spun, după cât timp vor începe să se îmbunătăţească lucrurile pentru mine?

– De unde să ştiu? Poate că niciodată. Poate chiar mâine.

– Dar aţi văzut viitorul. *Pretindeţi* că l-aţi văzut.

– Nu ca într-un glob de cristal. Nu, nu, domnule Zebatinsky. Calculatorul meu îmi oferă doar o serie de cifre. Vă pot recita probabilităţi, dar n-am văzut nici o imagine.

Zebatinsky se întoarse şi părăsi iute biroul. Cincizeci de dolari ca să schimbe o literă! Cincizeci de dolari pentru Sebatinsky! Dumnezeule, ce nume! Mai rău decât Zebatinsky.

***

Dură aproape o lună până hotărî să discute cu un avocat. Îşi repetă că oricând putea readuce numele la forma iniţială. "Să-mi acord o şansă", îşi spuse.

Ce naiba, nu exista nici o lege împotriva schimbării numelor!

***

Henry Brand parcurse dosarul pagină cu pagină, cu ochiul exersat al cuiva care activa de paisprezece ani în Siguranţă. Nu era nevoie să citească fiecare cuvinţel. Orice amănunt ciudat i-ar fi sărit în ochi.

– Tipul mi se pare curat, declară el.

El însuşi era un individ curat, cu ten trandafiriu şi proaspăt spălat şi un început de burticică. Permanentul contact cu tot soiul de cusururi omeneşti, de la posibila ignoranţă la posibila trădare, îl determinau să se spele frecvent.

Locotenentul Albert Quincy, care-i adusese dosarul, era tânăr şi plin de responsabilitatea funcţiei de ofiţer de Siguranţă al Staţiei Hanford.

– Dar de ce Sebatinsky? întrebă el.

– De ce nu?

– Pentru că mi se pare lipsit de sens. Zebatinsky este un nume străin şi, dacă mi-ar fi aparţinut, eu însumi l-aş fi schimbat în altul anglo-saxon. Dacă Zebatinsky ar fi procedat aşa, ar fi avut sens şi mi s-ar fi părut cât se poate de firesc. De ce însă a schimbat pe "Z" în "S"? Cred că ar trebui să aflăm ce motiv a avut.

– L-a întrebat cineva în mod direct?

– Bineînţeles, în cadrul unor conversaţii oarecare. M-am ocupat eu de asta. N-a zis decât că se săturase să fie ultimul la

alfabet.

– Pare o explicaţie logică, nu?

– Pare, totuşi de ce nu şi-a schimbat numele în Sands, ori Smith, dacă dorea un "S"? Sau, dacă se săturase de "Z", de ce n-a dus lucrurile până la capăt şi nu a adoptat un nume care să înceapă cu "A"? Un nume ca – să zicem – Aarons.

– Nu-i îndeajuns de anglo-saxon, mormăi Brand. Nu există totuşi nimic care să-i fie pus în cârcă. Indiferent cât de bizară ar fi schimbarea numelui, ea nu constituie o acuzare la adresa nimănui.

Locotenentul Quincy părea realmente nefericit.

– Spune-mi, urmă Brand, există ceva anume care te tulbură? Ai tu ceva în minte, o ipoteză, o teorie... Despre ce-i vorba?

Locotenentul se încruntă. Sprâncenele lui blonde se apropiară şi buzele se subţiară.

– La naiba, domnule, individul este rus!

– Nu-i adevărat, este american de generaţia a treia.

– Vreau să spun că are un nume de rus.

Chipul lui Brand îşi pierdu moliciunea amăgitoare.

– Greşit din nou, locotenente, este un nume polonez.

Tânărul ridică iritat palmele în sus.

– Tot aia-i!

Brand, a cărui mamă se numise Wiszewski înainte de măritiş, izbucni:

– Să nu spui asta niciodată unui polonez, locotenente! – Adăugă cu un aer mai gânditor: Cred că nici unui rus n-ar fi bine să i-o spui.

– Domnule, răspunse Quincy roşu la faţă, voiam să vă spun că polonezii şi ruşii fac parte din alianţa răsăriteană.

– Toţi ştim lucrul ăsta.

– Este posibil ca Zebatinsky, sau Sebatinsky, oricum doriţi să-i spuneţi, să aibă rude acolo.

– Este american de generaţia a treia, aşadar, în cel mai rău caz, poate să aibă acolo veri de gradul doi. Care-i problema?

– În sine, n-ar fi nici o problemă. Mulţi americani au rude îndepărtate în ţările alianţei răsăritene, dar Zebatinsky şi-a schimbat numele.

– Continuă.

– Poate că-ncearcă să abată atenţia. Poate că un văr de

gradul doi de acolo urcă pe scara celebrităţii şi Zebatinsky al nostru se teme ca legătura să nu-i afecteze propriile sale şanse de avansare.

– Modificarea numelui nu-l ajută cu nimic. Tot văr de gradul doi rămâne.

– Evident, dar evită să ne atragă atenţia asupra relaţiei de înrudire.

– *Tu* ai auzit de vreun Zebatinsky din alianţa răsăriteană?

– Nu, domnule.

– Atunci, nu poate fi prea celebru. Cum ar putea Zebatinsky al nostru să ştie despre el?

– Poate că a păstrat legătura cu rudele. Chestia asta ar fi extrem de suspectă, ţinând seama de faptul că el este specialist în fizică nucleară.

Brand parcurse din nou, metodic, dosarul.

– Ipoteza ta este subţire, locotenente. Ba chiar atât de subţire încât e practic invizibilă.

– Domnule, dumneavoastră puteţi oferi orice altă explicaţie în privinţa motivului pentru care şi-a schimbat numele în felul acesta?

– Recunosc că nu pot.

– Atunci, apreciez că trebuie să investigăm. Ar trebui să ne interesăm despre Zebatinsky-ii din alianţa răsăriteană şi să vedem dacă putem face vreo legătură. – Glasul lui Quincy se ridică uşor, de parcă îi venise altă idee. – Poate că şi-a schimbat numele ca să abată atenţia de la *ei.* Adică, pentru a-i proteja.

– Impresia mea este că a reuşit exact contrariul.

– Poate că nu-şi dă seama de lucrul acesta, dar intenţia lui a fost de a-şi proteja rudele.

– Bine, suspină Brand, să începem o investigaţie. Dar dacă nu găsim nimic, locotenente, subiectul este închis. Lasă-mi dosarul.

***

Când informaţiile îi parveniră finalmente lui Brand, acesta uitase de locotenent şi de teoriile sale. Primind datele ce includeau şaptesprezece biografii a şaptesprezece cetăţeni ruşi şi polonezi cu numele de Zebatinsky, primul său gând fusese: Ce naiba-i asta?

Apoi îşi amintise, blestemase în şoaptă şi începuse să citească.

Totul începea în America. Marshall Zebatinsky (amprente) se născuse în Buffalo, statul New York (data, fişa din maternitate). Tatăl său se născuse tot în Buffalo, iar mama în Oswego, statul New York. Ambii bunici din partea tatălui se născuseră în Bialystok, Polonia (data intrării în Statele Unite, datele obţinerii cetăţeniei, fotografii).

Cei şaptesprezece cetăţeni ruşi şi polonezi cu numele de Zebatinsky erau urmaşi ai unor persoane care, cu vreo cincizeci de ani în urmă, locuiseră în Bialystok sau în preajma aşezării respective. Era posibil să fi fost înrudiţi, totuşi informaţiile existente nu afirmau asta explicit. După Primul Război Mondial, statisticile din Europa răsăriteană cunoscuseră destule lacune.

Brand parcurse toate biografiile Zebatinsky-ilor aflaţi în viaţă, încântat de modul amănunţit în care-şi făcuseră datoria serviciile secrete de informaţii. Se opri în dreptul uneia dintre ele şi fruntea netedă i se încreţi o dată cu ridicarea bruscă a sprâncenelor. Puse fişa respectivă deoparte şi continuă lectura. La sfârşit, strânse toate fişele în teanc, mai puţin cea selectată, şi le reintroduse în plicul lor.

Privind biografia oprită, bătu cu o unghie atent îngrijită în tăblia mesei.

În cele din urmă, şovăind, îl sună pe dr. Paul Kristow din Comisia pentru Energie Atomică.

***

Dr. Kristow ascultă totul cu o expresie impasibilă. Ocazional, ridică degetul mic pentru a-şi atinge nasul proeminent şi a îndepărta un inexistent fir de praf. Avea părul grizonat, rar şi tuns scurt. La fel de bine ar fi putut umbla cu ţeasta rasă.

– Nu, spuse el, n-am auzit de nici un rus Zebatinsky. Pe de altă parte, n-am auzit nici de americanul cu numele ăsta.

– Ei bine, făcu Brand scărpinându-se la tâmplă, nu cred că-i vorba despre ceva serios, totuşi n-aş vrea să abandonez investigaţia aşa repede. Mă bate la cap un locotenent tânăr, şi ştiţi bine cum pot fi ăştia. Nu intenţionez să fac ceva care să-l determine să se adreseze unei comisii a Congresului. În plus,

unul dintre ruşii pe care-i cheamă Zebatinsky, mai exact Mikhail Andreevici Zebatinsky, este specialist în fizică nucleară. Sigur că n-aţi auzit niciodată de el?

– Mikhail Andreevici Zebatinsky? Nu... N-am auzit niciodată. Bineînţeles, asta nu-nseamnă nimic.

– Aş fi putut spune că-i vorba despre o coincidenţă, dar ştiţi că ar fi fost niţel cam mult. Un Zebatinsky aici şi altul acolo, ambii specialişti în fizică nucleară. Cel de aici îşi schimbă brusc numele în Sebatinsky şi este chiar insistent în privinţa asta. Corijează imediat orice pronunţie greşită. Repetă apăsat: "Numele meu începe cu S." Totul se potriveşte cam prea bine, pentru ca locotenentul meu obsedat de spioni să nu-şi frece mâinile de încântare. O altă curiozitate este faptul că, acum un an, rusul Zebatinsky a dispărut de pe scenă.

– L-au executat, zise sec dr. Kristow.

– Este posibil. În mod obişnuit, aşa aş fi considerat, deşi ruşii nu-s mai proşti decât noi şi nu-i execută pe specialiştii în fizică nucleară. Există o altă explicaţie pentru care tocmai un specialist în fizică nucleară ar dispărea pe neaşteptate. Cred c-o ştiţi la fel de bine ca mine...

– Cercetări strict secrete – bănuiesc că la asta vă referiţi. Despre asta ar putea fi vorba?

– Dacă punem ipoteza lângă celelalte şi-i adăugăm teoria locotenentului, încep să-mi pun unele întrebări.

– Daţi-mi biografia aceea. – Dr. Kristow luă fişa, o citi de două ori şi clătină din cap. – O să verific în *Nuclear Abstracte,* spuse el.

***

Colecţia *Nuclear Abstracte* acoperea un perete al cabinetului lui Kristow – teancuri de microfilme în cutiuţe atent ordonate.

Fizicianul începu să examineze indicele de nume, în vreme ce Brand aşteptă cu toată răbdarea de care era capabil.

– În ultimii şase ani, mormăi fizicianul, un Mikhail Zebatinsky a contribuit, ca autor sau coautor, la şase-şapte articole apărute în publicaţiile ruseşti. O să văd rezumatele lucrărilor şi poate că reuşim să deducem ceva pe baza lor. Eu unul mă-ndoiesc...

Selectorul extrase microfilmele cerute, iar Kristow le ordonă cronologic şi începu să le examineze. Treptat, o expresie de concentrare ciudată îi apăru pe chip.

– Curios! exclamă el.

– Ce anume?

Kristow se lăsă pe spate în scaun.

– Prefer să nu vă spun deocamdată. Îmi puteţi face rost de o listă cu toţi specialiştii ruşi în fizică nucleară care au dispărut din viaţa publică în ultimul an?

– Aţi găsit ceva?

– Nu tocmai... Adică, dacă m-aş fi uitat la un singur articol, n-aş fi văzut mare lucru, dar văzându-le pe toate şi ştiind că individul acesta poate activa într-un program de cercetare strict secret, la care se adaugă şi bănuielile dumneavoastră... – Ridică din umeri: Nimic important.

– Aş prefera să-mi spuneţi la ce vă gândiţi, rosti Brand. Dacă greşim ceva, s-o facem împreună.

– Dacă aşa consideraţi... Este posibil ca individul să se fi apropiat de ceva important în problema reflecţiei razelor gama.

– Ce-nseamnă asta?

– Dacă s-ar obţine un ecran care să reflecte razele gama, atunci s-ar putea construi adăposturi individuale împotriva prafului radioactiv, care constituie adevăratul pericol. O bombă atomică poate distruge un oraş, dar praful radioactiv poate ucide lent populaţia de pe o suprafaţă de mii de kilometri pătraţi.

– Noi efectuăm cercetări în direcţia aceasta? întrebă imediat Brand.

– Nu.

– Aşadar, dacă ruşii reuşesc să pună la punct apărarea populaţiei înaintea noastră, vor putea distruge complet Statele Unite, cu costul, să zicem, a zece oraşe de-ale lor.

– Asta într-un viitor destul de îndepărtat... Totuşi, de ce ne agităm în aşa măsură? Toată teoria aceasta a pornit de la faptul că un om a modificat o literă din numele său.

– Perfect, sunt paranoic! aprobă Brand. Totuşi, nu mă opresc aici. Nu, nu! O să vă fac rost de lista fizicienilor ruşi care au dispărut, chiar dacă pentru asta va trebui să plec la Moscova.

***

Făcu rost de listă şi parcurseră toate lucrările publicate de fizicienii respectivi. Convocară o şedinţă plenară a Comisiei, apoi a tuturor somităţilor americane în fizica atomică. În cele din urmă, dr. Kristow încheie o întrunire care ţinuse toată noaptea şi la care participase, o vreme, însuşi Preşedintele.

Brand îl aştepta afară. Amândoi arătau obosiţi şi traşi la faţă.

– Ei bine? întrebă Brand.

Kristow încuviinţă din cap.

– Majoritatea sunt de acord. Unii au dubii, dar majoritatea sunt de acord.

– Dar dumneavoastră? Sunteţi sigur?

– Sunt departe de a fi sigur, totuşi îmi vine mai uşor să cred că ruşii lucrează la realizarea unui ecran împotriva razelor gama, decât să cred că toate datele pe care le-am descoperit n-au nici o legătură între ele.

– S-a decis că vom începe şi noi cercetări în direcţia respectivă?

– Da. – Kristow îşi trecu palma peste părul scurt şi ţepos. – Ne vom concentra toate forţele. Cunoscând articolele semnate de fizicienii care au dispărut, le putem călca pe urme. Putem chiar să le-o luăm înainte. Evident, ruşii vor afla că am demarat cercetările…

– N-au decât, n-au decât. În felul acesta, nu vor cuteza să atace. Nu văd nici un câştig în a sacrifica zece oraşe de-ale noastre doar ca să distrugem zece de-ale lor… dacă atât noi, cât şi ei suntem protejaţi.

– Totuşi, nu vrem ca ei să afle *prea repede.* Ce se va întâmpla cu americanul Sebatinsky-Zebatinsky?

Brand clătină solemn din cap.

– Deocamdată, nu se poate face absolut nici o legătură între el şi cele descoperite. Ce naiba, *am răscolit* totul! Evident, sunt de acord cu dumneavoastră. Tipul ocupă actualmente o poziţie delicată şi nu ne putem îngădui să-l menţinem acolo, chiar dacă ar fi imaculat.

– Pe de altă parte, nu putem nici să-l dăm afară pur şi simplu, pentru că ruşii vor începe să-şi pună întrebări.

– Aveţi altă sugestie?

Mergeau pe coridorul lung, spre ascensor, în pustietatea

de la ora patru dimineaţa.

– I-am examinat activitatea, spuse Kristow. Este un individ capabil, chiar peste medie, şi nici nu-i încântat de postul de aici. Nu are temperamentul necesar muncii în echipă.

– Deci?

– Pe de altă parte, posedă calităţile necesare în învăţământ. Dacă putem aranja ca o universitate importantă să-i ofere un loc în catedra de fizică, cred că l-ar accepta fericit. Există destule domenii nesecrete în care să cerceteze, l-am putea menţine sub supraveghere *şi* ar reprezenta un pas firesc. Poate că ruşii nu vor începe să-şi pună întrebări.

– Este o idee, aprobă Brand. Ba chiar mi se pare interesantă. O să-l informez pe şeful meu.

Intrară în ascensor şi Brand căzu pe gânduri. Ce final pentru ceea ce începuse cu iniţiala unui nume!

***

Marshall Sebatinsky de-abia putea vorbi.

– Jur că nu-mi dau seama cum de s-a putut întâmpla, îi spuse soţiei sale. N-aş fi crezut că mă puteau deosebi de un detector de mezoni din laborator... Dumnezeule, Sophie, gândeşte-te – Asistent Universitar de Fizică la Princeton!

– Crezi că motivul a fost comunicarea ta de la ultima întrunire APS?

– Nu cred. A fost o lucrare lipsită de orice interes, după ce toţi din secţie îşi luaseră din ea datele interesante. – Pocni din degete. – Cred că Princeton mă urmărea mai de mult. Asta-i! Ţii minte formularele alea pe care le-am completat în ultimele şase luni, interviurile alea misterioase... Pe cuvântul meu, începusem să cred că mă suspectau de cine ştie ce activitate subversivă. În realitate, era o investigaţie Princeton. Ştii cât de meticuloşi sunt tipii.

– Poate că motivul l-a constituit numele tău, zise Sophie. Mă refer la modificare...

– Să mă vezi de-acum! Nu-mi va mai dicta nimeni ce să fac. Voi fi recunoscut ca atare. Dacă am ocazia să lucrez fără... – Se opri şi se întoarse spre femeie. – Numele meu?! Te referi la "S".

– N-ai căpătat oferta decât după ce l-ai schimbat, nu-i

aşa?

– Ehe, la mult timp după aceea. Nu, asta-i numai o coincidenţă. Ţi-am mai zis, Sophie, am aruncat pe fereastră cincizeci de dolari numai ca să-ţi fac ţie plăcere. Doamne, cât de stupid m-am simţit toate lunile astea, insistând asupra "S"-ului!

Sophie adoptă imediat o poziţie defensivă.

– Eu nu te-am silit s-o faci. Ţi-am sugerat numai, dar n-am insistat. Să nu spui c-a fost vina mea. În plus, lucrurile au ieşit bine. Sunt sigură că motivul a fost schimbarea numelui.

– Asta-i chiar o superstiţie, surâse indulgent bărbatul.

– Nu-mi pasă cum îi spui, dar să nu-ţi mai schimbi numele din nou.

– Oricum, n-aş fi făcut-o. M-am chinuit în aşa hal să-i oblig să-mi pronunţe numele cu "S", încât n-aş mai rezista să-i conving să revină la vechea pronunţie. Poate c-ar fi mai bine să-l schimb în Jones, ce crezi?

Izbucni într-un râs aproape isteric.

– Te rog să-l laşi aşa cum este! se încruntă Sophie.

– Bine, bine, doar am glumit... Uite ce-i, săptămâna viitoare o să trec pe la moşul ăla, o să-i zic că totul a mers bine şi-o să-i mai dau zece dolari. Eşti mulţumită?

Se simţi suficient de fericit ca să se ţină de cuvânt. De data aceasta, nu recurse la nici o deghizare. Purtă ochelarii şi hainele obişnuite şi se lipsi de pălărie.

Ba chiar fredona vesel în vreme ce se apropie de uşa numerologului şi păşi în lateral, permiţând unei femei cu o expresie posacă să poată trece pe lângă el cu un cărucior pentru gemeni.

Apăsă clanţa, dar uşa era încuiată.

Acum, privind fereastra, văzu că dispăruse cartonaşul ce anunţa "Numerologie". În locul lui se lăfăia o hârtie care începuse să se îngălbenească şi să se îndoaie la colţuri, pe care scria "De închiriat".

Sebatinsky ridică din umeri. Asta era situaţia. El încercase să facă ceea ce se cuvenea.

***

Fericit că scăpase de excrescenţa corporală, Haround ţopăia vesel, iar vortexurile lui energetice străluceau cu un

purpuriu-palid pe hiperkilometri cubici.

Mestack era retras, cu vortexurile aproape o sferă de lumină în hiperspaţiu.

– încă n-am calculat.

– Haide, fă-o o dată! Rezultatele nu se schimbă, chiar dacă întârzii. Brr, ce uşurare să revii la energia pură! Am stat un microciclu într-un corp material – şi încă într-unul aproape epuizat. Dar a meritat, ca să-ţi demonstrez!

– Bine, încuviinţă Mestack, sunt de acord că ai oprit un război nuclear pe planetă.

– Înseamnă sau nu un efect de clasă A?

– Sigur că-i un efect de clasă A.

– Perfect! Acum, verifică şi vezi dacă nu l-am obţinut folosind un stimul de clasă F. Am schimbat o literă dintr-un nume.

– Cum?!

– Ce mai contează? Ai toate detaliile acolo. Le-am sintetizat pentru tine.

– Cedez, rosti şovăielnic Mestack. Un stimul de clasă F!

– Deci, am *câştiga!* Recunoaşte!

– Nici unul dintre noi nu va câştiga, când va afla Străjerul.

Haround, care fusese un bătrân numerolog pământean şi încă nu-şi revenise din uşurarea de a fi scăpat de întruparea respectivă, spuse:

– Când am făcut pariul, n-aveai grija asta.

– Nu te crezusem atât de nebun încât să-l pui în aplicare.

– Pe entropie! Şi apoi, de ce-ţi faci griji? Străjerul nu va detecta niciodată un stimul de clasa F.

– Poate că nu, dar va detecta cu siguranţă un efect de clasa A. Corporealele vor exista pe acolo şi după o duzină de microcicli. Străjerul le va remarca.

– Necazul cu tine, Mestack, este că nu vrei să-ţi achiţi datoria. Tragi de timp.

– O s-o plătesc. Aşteaptă însă până ce Străjerul va afla că am lucrat la o problemă neautorizată şi am efectuat o schimbare nepermisă. Evident, dacă... – Amuţi.

– Bine, zise Haround, o s-o readucem la starea iniţială. El n-o să-şi dea seama niciodată.

Tiparele energetice ale lui Mestack străluceau viclene.

– Dacă vrei să nu-şi dea seama, o să ai nevoie de alt

stimul de clasă F.

Haround şovăi.

– O pot face.

– Mă-ndoiesc.

– Aş putea.

– Vrei să pariem şi-n privinţa asta?

Radiaţiile lui Mestack începuseră să jubileze.

– Cum să nu! fu convins Haround. O să repun corporealele în starea iniţială, iar Străjerul nu va cunoaşte niciodată diferenţa.

Mestack îşi exploată imediat avantajul.

– Atunci, anulăm primul pariu şi triplăm miza în al doilea.

Aţâţarea produsă de sporirea câştigului îl prinse şi pe Haround.

– De acord. Triplăm miza.

– Batem palma, atunci!

– Batem!

O POTRIVIRE PERFECTA

[din volumul de povestiri „Vântul schimbării” – The Winds of Change and Other Stories]

Jan Bradstone rătăcea trist printr-un nou oraş, când a fost oprit de un grup de oameni ce se îngrămădeau în faţa uşii deschise a unui supermagazin. Primul său gând a fost să se întoarcă şi să fugă, dar nu a reuşit să-l ducă până la capăt. Fără să vrea, fascinaţia groazei l-a atras, făcându-l să se apropie de mulţime.

Pesemne că, pe faţa lui, curiozitatea îi întipărise un mare semn de întrebare, fiindcă un individ de pe margine i-a explicat politicos ce se întâmpla.

– Şah trei-D. E un joc trăsnet!

Bradstone ştia cum mergeau lucrurile. De obicei, erau cinci-şase persoane care se sfătuiau la fiecare mutare, în strădania lor de a bate calculatorul. Existau, însă, toate şansele să piardă. Şase zerouri adunate dau tot zero. Privirea sa a prins strălucirea insuportabilă a ecranului şi ochii i s-au închis în faţa ei. S-a întors plin de amărăciune, şi abia atunci a observat o structură improvizată, alcătuită din opt table de şah puse în echilibru una peste alta, pe picioare de lemn.

Table de şah obişnuite. Piese de şah din plastic.

– Ia te uită! a exclamat el surprins.

– Nu avem cum să ajungem până acolo! s-a justificat tânărul de la tabla multiplă. Am construit asta ca să-i putem urmări. Uşor, să n-o dărâmi!

– Asta e poziţia de acum? a întrebat Bradstone.

– Exact. Tipii se ceartă de zece minute în legătură cu viitoarea mutare.

Bradstone s-a uitat cu patimă la poziţie.

– Dacă mutaţi tura de la beta-B-6 la delta-B-6, căpătaţi avantaj, a sugerat el, fermecat de ceea ce vedea.

Tânărul a privit cu atenţie tablele de şah.

– Eşti sigur?

– Bineînţeles că sunt sigur. Indiferent ce-ar face

calculatorul, până la urmă tot o să piardă o mutare ca să-şi apere regina.

Din nou studiu. Apoi, tânărul a strigat în direcţia mulţimii:

– Hei, voi de-acolo! Un tip zice c-ar fi bine să săltaţi tura două nivele.

Dinspre grupul din mijloc s-a auzit un oftat colectiv, iar o voce a ripostat:

– M-am gândit şi eu la asta.

Alta:

– M-am prins. Există posibilitatea ca regina să devină vulnerabilă. Nu văzusem asta.

Cel ce vorbise ultimul s-a întors apoi spre locul de unde venise sugestia.

– Hei, tu! tipul care a făcut propunerea! Nu ne faci onoarea să tastezi tu mutarea?

Bradstone s-a dat înapoi câţiva paşi, cu faţa schimonosită de groază.

– Nu... Nu... Nu joc.

Fără să mai dea nici o explicaţie, s-a răsucit pe călcâie şi s-a grăbit să se îndepărteze.

***

Îi era foame. În mod periodic, îi era foame.

Din când în când, dădea peste tarabe cu fructe aparţinând micilor comercianţi care găsiseră vreun spaţiu neglijabil în interstiţiile unei economii total computerizate. Dacă era atent, putea să se retragă din preajma lor cu vreun măr sau cu vreo portocală.

Era o situaţie înfricoşătoare. Exista oricând riscul de a fi prins, iar în acest caz ar fi fost pus să plătească. Avea bani, desigur – fuseseră foarte drăguţi cu el – dar cum ar fi putut să-i satisfacă pe cei păgubiţi?

Şi totuşi, în fiecare zi, în diverse ocazii, trebuia să se confrunte cu transferuri de fonduri, să-şi folosească de nenumărate ori cartea de credit. Asta însemna, însă, o nesfârşită umilire.

Într-un târziu, s-a trezit că ajunsese în faţa unui restaurant.

N-ar fi fost exclus ca mirosul mâncării să fi fost acela care

să-i fi amintit că îi era foame.

S-a uitat cu precauţie pe geam. Înăuntru se aflau câteva persoane care mâncau. Prea multe. Chiar şi una sau două ar fi fost îndeajuns pentru a-i provoca palpitaţii. Nu dorea să devină centrul atenţiei pentru o mulţime de ochi ce urmau să-l fixeze plini de milă.

S-a întors, cu stomacul chiorăindu-i de foame, şi a observat că nu era singurul care spiona prin geam. Un băiat făcea acelaşi lucru, un puşti de vreo zece ani, dar acesta nu arăta cine ştie ce înfometat.

– Salut, tinere! l-a interpelat Bradstone, încercând să adopte un ton degajat. Ţi-e foame?

Puştiul l-a privit cu suspiciune şi s-a dat încet înapoi.

– Nu.

Bradstone n-a schiţat nici o mişcare care să indice că ar fi intenţionat să se apropie de el. Dacă ar fi făcut-o, fără îndoială că băiatul ar fi rupt-o la fugă.

– Pun pariu că eşti destul de mare ca să faci singur comanda. Poţi să ceri un hamburger sau orice altceva, sunt sigur de asta, l-a momit Bradstone;

În cele din urmă, mândria a învins neîncrederea.

– Bineînţeles! exclamă puştiul. Oricând!

– Dar nu ai o carte de credit personală, nu-i aşa? Prin urmare, nu poţi să completezi comanda. Am sau nu dreptate?

Băiatul se uita lung la el cu nişte ochi căprui, mari, în care încă se mai citea o umbră de neîncredere. Era curat îmbrăcat şi avea un aer inteligent.

– Am să-ţi spun acum ce-o să facem, şi-a continuat Bradstone munca de lămurire. Eu am o carte de credit – sunt dispus să ţi-o împrumut ca s-o foloseşti pentru comandă. Ia-ţi un hamburger sau altceva, ce vrei tu. În plus, poţi să-mi iei şi mie ceva. O costiţă de vacă de-aia bună şi o porţie de cartofi prăjiţi şi nişte suc de fructe şi nişte cafea. Mai cere şi două bucăţi de plăcintă cu mere, dintre care una va fi a ta.

– Trebuie să mă duc acasă să mănânc! a protestat băiatul.

– Ce rost are? Cu ocazia asta, îl ajuţi pe taică-tău să economisească nişte credite... Sunt sigur că tipii de-aici te cunosc.

– Am mâncat în restaurantul ăsta cu ai mei de mai multe

ori.

– Vezi că am dreptate? Mai mănâncă o dată. Numai că, de data asta, tu vei folosi cartea de credit. Tu vei alege – exact ca un om mare. Haide, intră tu primul!

Din cauza încordării, Bradstone simţea cum stomacul i se zvârcoleşte. Ceea ce făcea acum avea sens pentru el şi nu-i cauza copilului nici un rău. Oricine altcineva însă, care l-ar fi urmărit, ar fi putut să tragă nişte concluzii oribile şi total greşite.

Ar fi putut să se explice dacă i s-ar fi dat o şansă, dar ar fi fost extrem de umilitor ca toată lumea să-şi dea seama că se văzuse nevoit să manipuleze un copil pentru a-l determina să facă un lucru pe care el însuşi nu putea să-l facă!

Puştiul a ezitat o clipă, apoi a intrat în restaurant şi Bradstone l-a urmat, păstrând o distanţă prudentă. În scurt timp, cei doi aleseseră o masă şi se aşezaseră la ea, faţă în faţă.

Bradstone i-a zâmbit băiatului şi i-a întins cartea de credit, ce-i înţepa neplăcut mâinile. Trăia un sentiment de uşurare că putea să scape de ea, de strălucirea ei cumplită, metalică, inumană, care-i provoca sistematic contracţii ale muşchilor din jurul ochilor. Nu putea suporta s-o privească.

– Hai, băiete, du-te şi alege, i-a spus el încet. Orice vrei tu.

Băiatul nu minţise. Ştia să se folosească la perfecţie de micul terminal – degetele îi zburau peste taste.

– Costiţă pentru dumneavoastră, domnule. Suc de fructe. Plăcintă cu mere. Cafea. Vreţi şi salată, domnu'? – Vocea îi căpătase un accent afectat, vrând parcă a spune "gata, sunt mare acum". – Maică-mea comandă întotdeauna salată, dar mie nu-mi place.

– Cred că o să gust un pic, totuşi. Salată verde asortată. Au de-asta? Dreasă cu vinegretă... Te descurci?

– Nu văd pe nicăieri vine-nu-ştiu-cum... Poate că asta e.

În cele din urmă, Bradstone s-a ales cu salată cu sos de muştar, după cum avea să constate mai târziu, dar mergea şi aşa.

Băiatul a folosit cartela cu o naturaleţe şi o îndemânare care au deşteptat o invidie amară în sufletul lui Bradstone, în ciuda faptului că bărbatul îşi simţea stomacul întors pe dos în faţa acestui spectacol.

După ce a isprăvit, băiatul i-a înapoiat cartea de credit.

– Cred că aţi avut destui bani, a rostit el cu un aer important.

– Mai ţii minte câţi? l-a întrebat Bradstone.

– A, nu, nu-i frumos să te uiţi – aşa zice tata. Voiam să spun că nu a fost refuzată, prin urmare sunt destui pentru mâncare.

Bradstone şi-a înăbuşit sentimentul de dezamăgire. Nu putea să citească cifrele şi nu reuşea să se hotărască să solicite ajutorul altora. Până la urmă, probabil că avea să fie nevoit să meargă la o bancă şi să încerce să găsească vreo modalitate prin care să-i determine pe cei de acolo să-i spună câţi bani mai avea.

– Cum te cheamă, fiule? a încercat el apoi să înfiripe o discuţie.

– Reginald.

– Şi ce anume înveţi acasă în ultima vreme, Reginald?

– Mai ales aritmetică, fiindcă tata zice că trebuie, şi despre dinozauri, că ăştia îmi plac. Tata zice că dacă mă ţin de aritmetică, am şanse să aflu cum e cu dinozaurii. Pot să-mi programez calculatorul ca să-mi reprezinte mişcarea dinozaurilor. Ştiţi cum merge un brontozaur pe uscat? Trebuie să-şi balanseze gâtul în aşa fel încât centrul lui de greutate să rămână în permanenţă între şolduri. Îşi ţine capul sus, ca o girafă, doar când e în apă. Atunci... Uitaţi, a venit hamburgerul meu. Şi ce-aţi vrut dumneavoastră.

Toate sosiseră pe bandă rulantă şi se opriseră la locul cuvenit.

Gândul unui adevărat ospăţ, obţinut fără nici o umilire, a şters din mintea lui Bradstone nostalgia provocată de folosirea unui calculator pentru accesul neîngrădit la informaţii.

Reginald a tuşit uşor, apoi i-a adus la cunoştinţă, cât se poate de politicos:

– O să-mi mănânc hamburgerul la tejghea, domnule!

– Sper să fie un hamburger bun, Reggie! i-a urat bărbatul în loc de "adio".

Bradstone nu mai avea nevoie de băiat – recunoştea că se simţea uşurat că plecase.

Cineva de la bucătărie, fără îndoială un tehnician de la Întreţinerea Calculatoarelor, îşi făcuse apariţia la tejghea şi intrase prieteneşte în vorbă cu Reginald – ceea ce, de

asemenea, reprezenta o uşurare.

Nu exista nici o îndoială în privinţa profesiei individului. Pe cei de la IC îi recunoşteai întotdeauna după aerul lor leneş, specific oamenilor importanţi, după felul cum lăsau să se înţeleagă că întreaga lume se sprijinea pe umerii lor.

Dar pe Bradstone îl interesa mai mult mâncarea. Era prima masă adevărată de care se bucura, de mai bine de o lună.

***

Numai după ce şi-a savurat festinul pe îndelete, Bradstone s-a apucat să studieze localul în care se afla. Băiatul plecase de mult. Bărbatul s-a gândit cu tristeţe la faptul că măcar acesta, cel puţin, nu îl compătimise, nu adoptase un aer condescendent, nu făcuse pe şeful. Nu fusese îndeajuns de mare pentru a considera ciudată întâmplarea; folosind terminalul de calculator, se concentrase doar asupra dorinţei de a demonstra că era cu adevărat matur.

Matur!

Acum, restaurantul nu mai era atât de aglomerat. Cel de la IC se afla tot în spatele tejghelei, studiind probabil instalaţia computerizată.

Asta era, şi-a spus Bradstone cu strângere de inimă, principala ocupaţie a specialiştilor în tehnică din întreaga lume – să programeze, să reprogrameze, să regleze, să verifice mereu acei mici curenţi electrici ce controlau munca fiecăruia de pe lumea asta – sau aproape a fiecăruia.

Senzaţia internă caldă şi confortabilă, dobândită în urma consumării unei fripturi excelente, trezise în el dorinţa de răzvrătire. De ce să nu acţioneze? De ce să nu încerce să facă ceva în privinţa asta?

L-a privit fix pe cel de la IC până i-a atras atenţia şi l-a interpelat cu o bună dispoziţie care până şi lui i se părea nefirească:

– Prietene, presupun că există avocaţi în oraşul ăsta.

– Întocmai.

– Ce zici, ai putea să-mi recomanzi unul bun pe-aici, prin apropiere?

– Găsiţi tot ce vă trebuie la poştă, în cartea de telefon a oraşului, i-a răspuns politicos tehnicianul. E de ajuns să tastaţi

cuvântul "avocat".

– Vreau să zic unul bun. Un tip deştept, dintre aceia care apără cauze pierdute, dacă mă înţelegi.... a insistat el râzând, în speranţa de a smulge măcar un zâmbet de la celălalt.

Strădaniile lui, însă, n-au fost încununate de succes.

– Sunt toţi prezentaţi acolo, a replicat monoton tehnicianul. Scrieţi ce aveţi nevoie şi veţi obţine evaluările, vârsta, adresa, lista de cazuri apărate, onorariul cerut... Puteţi afla tot ce doriţi, dacă tastaţi ce trebuie. Maşinăria merge, am verificat-o săptămâna trecută...

– Nu asta vreau să spun, bătrâne.

Sugestia de a apăsa tastele unui calculator îi provocase obişnuitul frison pe şira spinării.

– Vreau sfatul tău personal, înţelegi? a adăugat el, rânjind condescendent.

Tehnicianul IC a scuturat din cap.

– Eu nu sunt fişier de calculator.

– La naiba, ce-i cu tine, omule? a exclamat Bradstone. Un avocat. Orice avocat. Există cumva vreo lege care să-ţi interzică să cunoşti ceva fără să fie nevoie să umbli la calculator?

– Accesarea cărţii de telefon nu costă decât zece cenţi. Dacă ai pe cartelă mai mult de zece cenţi, care e problema? Nu ştiţi să folosiţi cartela? Sau sunteţi cumva...

Individul a căscat ochii mari, dându-şi brusc seama cu cine avea de-a face.

– Oh!... Fir-ai să fii de... *De aia* l-ai pus pe Reggie să-ţi comande mâncarea! Ascultă, n-am ştiut că...

Bradstone s-a dat câţiva paşi înapoi, apoi s-a răsucit pe călcâie, cu intenţia vădită de a părăsi localul. În graba sa, aproape că s-a izbit de un bărbat solid, rumen la faţă şi cu un început de chelie.

– Un moment, vă rog! l-a oprit necunoscutul. Nu sunteţi dumneavoastră persoana care i-a cumpărat fiului meu un hamburger, cu puţină vreme în urmă?

Bradstone a ezitat o clipă, apoi a încuviinţat din cap. Avea cerul gurii uscat de încordare.

– Aş vrea să vă plătesc pentru el. E în regulă, ştiu cine sunteţi şi voi folosi cartea de credit pentru dumneavoastră.

– Dacă vrei un avocat, tipule, s-a băgat în vorbă tehnicianul, domnul Gold este unul dintre cei mai buni.

În ochii lui Bradstone a licărit o scânteie de interes.

– Da, sunt avocat, dacă asta căutaţi, a spus Gold. De fapt, am ajuns să vă cunosc graţie profesiei mele. Vă asigur că v-am urmărit cazul cu foarte mare atenţie, iar când Reggie a sosit acasă spunând că a mâncat deja şi că a folosit cartea de credit a unui necunoscut, am bănuit cine aţi putea fi, după descrierea lui... Şi acum, fireşte, nu mi-a fost greu să vă recunosc...

– Putem discuta între patru ochi? s-a interesat Bradstone.

– Casa mea se află doar la cinci minute de mers pe jos.

***

Acum stăteau într-o sufragerie nu tocmai luxoasă, dar foarte confortabilă.

– Dacă doriţi, vă pot oferi de la bun început un onorariu! i-a propus Bradstone interlocutorului său.

– Ştiu că dispuneţi de suficiente fonduri, a răspuns avocatul. Mai întâi, însă, spuneţi-mi care este problema.

Cum stătea tolănit în fotoliu, Bradstone s-a aplecat în faţă şi a început să povestească, punând mult suflet în vorbele sale:

– Dacă mi-aţi urmărit cazul, ştiţi atunci că am avut parte de o pedeapsă neobişnuită şi extrem de crudă. Sunt prima persoană care a primit o asemenea sentinţă. Combinaţia de hipnoză şi neurocondiţionare directă nu a fost pusă la punct decât recent. Natura condamnării mele nu avea cum să fie înţeleasă. Trebuie să fiu eliberat de acest calvar.

– Aţi fost supus unei proceduri juridice corespunzătoare şi nu au existat dubii în privinţa vinovăţiei dumneavoastră..., a intervenit Gold.

– Nu contează! Înţelegeţi-mă, vă rog! Trăim într-o lume total computerizată. Nu pot să fac nimic, nicăieri: nu pot să obţin informaţii... nu pot să mă hrănesc... nu pot să mă distrez... nu pot să plătesc nimic sau să verific ceva, sau pur şi simplu să *fac* ceva, fără să folosesc un calculator. Numai că eu am fost astfel condiţionat, după cum bine ştiţi, încât să nu fiu în stare să mă uit la un calculator fără să mă doară ochii, sau să ating vreunul fără să mă trezesc cu băşici la degete. Nici măcar nu pot să umblu cu propria-mi carte de credit sau măcar să *mă gândesc* că o folosesc, fără să mă apuce durerea de cap.

– Da, ştiu toate astea, l-a întrerupt din nou Gold. Ştiu, de

asemenea, şi că vi s-au pus la dispoziţie fonduri mai mult decât suficiente pe toată durata pedepsei, şi că toţi cetăţenii au fost rugaţi să adopte o atitudine de înţelegere faţă de dumneavoastră şi să vă acorde ajutorul lor. Nu cred că aveţi de ce vă plânge...

– Dar eu nu *vreau* asta! Nu *vreau* ajutorul şi mila lor. Nu vreau să fiu un copil neajutorat într-o lume de adulţi. Nu vreau să fiu un analfabet într-o lume care ştie să citească. Ajutaţi-mă să pun capăt pedepsei! Au trecut aproape treizeci de zile de când mă zvârcolesc în chinurile iadului. Nu pot să mai îndur alte unsprezece luni la fel de groaznice.

O vreme, Gold a căzut pe gânduri, încercând să găsească o soluţie.

– Ei bine, a spus el într-un târziu, am să vă cer un prim onorariu, pentru a putea deveni reprezentantul dumneavoastră legal, şi mă voi strădui să fac tot ceea ce e cu putinţă pentru dumneavoastră. Trebuie să vă avertizez, însă, că nu cred că veţi avea şanse mari de reuşită.

– De ce? La urma urmei, n-am sustras decât cinci mii de dolari...

– Aveaţi de gând să sustrageţi o sumă mult mai mare, acesta este un fapt dovedit, dar aţi fost prins înainte de a trece la fapte. A fost o fraudă prin computer deosebit de ingenioasă, pe măsura binecunoscutului dumneavoastră talent la şah, dar, cu toate acestea, rămâne o crimă. După cum aţi spus, în zilele noastre totul este computerizat şi nu există pas, oricât ar fi el de mic, care să nu implice şi prezenţa calculatorului. Prin urmare, a face fraudă cu ajutorul calculatorului ar însemna distrugerea a tot ceea ce reprezintă structura esenţială a civilizaţiei. Asta este o crimă îngrozitoare, care trebuie să fie drastic descurajată.

– Vă rog din suflet să nu-mi ţineţi predici!

– Nu vă ţin predici, doar vă explic. Aţi încercat să distrugeţi un sistem şi, drept pedeapsă, sistemul a fost distrus pentru dumneavoastră. Trebuie să recunoaşteţi că nu v-au fost impuse şi alte restricţii. Dacă sunteţi de părere că viaţa dumneavoastră a devenit insuportabilă, asta arată doar cât de groaznic este faptul că aţi încercat, în maniera dumneavoastră, să distrugeţi sistemul pentru toată lumea.

– Dar un an este prea mult!

– Ei, presupun că şi o perioadă mai scurtă va rămâne

totuşi un exemplu suficient de puternic pentru a-i descuraja pe alţii care ar dori să vă calce pe urme. Voi face tot posibilul... dar mi-e teamă că intuiesc ce va spune legea.

– Ce anume?

– Va spune că dacă pedepsele ar trebui să fie concepute pe potriva crimelor, cea pe care aţi primit-o dumneavoastră reprezintă o potrivire perfectă.

O STATUIE PENTRU TATA

[din volumul de povestiri „Întemeietorii” – Buy Jupiter and Other Stories]

Prima dată? Cu adevărat? Nu se poate să n-o fi auzit! Sunt sigur c-aţi auzit-o.

Dacă vă interesează cu adevărat descoperirea, credeţi-mă, voi fi încântat să v-o povestesc. Este o istorie pe care mi-a făcut întotdeauna plăcere s-o relatez, însă nu mulţi mi-au dat ocazia. Am fost chiar sfătuit să n-o mai fac publică. Interferează cu legendele care sporesc în jurul tatei.

Cu toate acestea, cred că adevărul este important. Există şi o morală în asta. Un om îşi poate dedica toată viaţa satisfacerii propriei curiozităţi, pentru ca apoi, pur şi simplu din întâmplare, fără să fi intenţionat vreodată aşa ceva, să se trezească binefăcătorul omenirii.

Tata era un simplu fizician, devotat cercetării teoretice a călătoriei temporale. Nu cred că s-a gândit vreodată ce ar putea însemna călătoria temporală pentru Homo sapiens. Pe el îl interesau doar relaţiile matematice care guvernau Universul.

Vă este foame? Mai bine. Bănuiesc că va dura aproape o jumătate de oră. Pentru o oficialitate ca dumneavoastră, vor face totul ca la carte. Este o chestiune de orgoliu.

Să lămurim o chestiune din capul locului: tata a fost sărac, ca toţi profesorii universitari. În cele din urmă însă, a ajuns bogat. În ultimii ani dinaintea morţii a fost fabulos de bogat, cât despre mine, copiii şi nepoţii mei... puteţi vedea şi singur.

I-au ridicat şi statui. Cea mai veche se găseşte pe versantul dealului, aici, unde a făcut descoperirea. O puteţi zări pe fereastră. Da. Vedeţi şi inscripţia? Mda, unghiul nu-i prea bun. N-are importanţă.

Atunci când tata şi-a început cercetările, problema călătoriei temporale fusese abandonată de majoritatea fizicienilor, deşi primele cronotuburi făcuseră senzaţie.

De fapt, cronotuburile nu reprezentau cine ştie ce minunăţie. Erau complet incontrolabile. Imaginile se formau

distorsionate şi neclare, într-un diametru de vreo jumătate de metru, şi dispăreau rapid. Încercarea de focalizare asupra trecutului semăna cu tentativa de urmărire a unei frunze purtate de un uragan.

Cercetătorii căutaseră să introducă ancore în trecut, însă rezultatele fuseseră la fel de imprevizibile. Uneori, se înregistrase un succes de câteva secunde, dar de cele mai multe ori nici chiar forţa unei sonete nu putea străpunge interfaţa. Nimic nu se putuse obţine din trecut, până ce… Ei bine, voi ajunge şi acolo.

După cincizeci de ani în care nu se înregistrase nici un progres, fizicienii îşi pierduseră pur şi simplu interesul. Tehnicile operaţionale păreau realmente o fundătură. Privind retrospectiv lucrurile, n-aş putea declara cu mâna pe inimă că-i învinuiesc. Unii încercaseră chiar să demonstreze că, de fapt, tuburile nu se deschideau în trecut, dar prin intermediul lor se putuseră vedea multe animale care nu mai există în zilele noastre.

Oricum, când călătoria temporală fusese aproape uitată, a intervenit tata. El a convins guvernul să-i acorde o bursă pentru a-şi construi un cronotub şi a reluat cercetările.

În zilele acelea, eu l-am ajutat. De-abia terminasem colegiul, cu specialitatea în fizică.

În ciuda strădaniilor noastre, ne-am poticnit rău de tot după vreun an. Tata avea greutăţi în reînnoirea bursei. Industria nu era interesată, iar universitatea decisese că îi afectam reputaţia prin obsesia investigării unui domeniu inabordabil. Rectorul, care vedea numai partea financiară a bursei, a început să-i sugereze tatei să se ocupe de subiecte mai profitabile şi a încheiat silindu-l să plece.

Bănuiesc că individul respectiv - încă în viaţă şi numărând dolari după moartea tatei - s-a simţit destul de ridicol când tata a lăsat prin testament universităţii un milion de dolari, cu o ultimă clauză prin care anula donaţia pe temeiul lipsei de viziune a rectorului. A fost însă o răzbunare post-mortem…

Nu vreau să fiu cicălitor, dar, vă rog, nu mai mâncaţi pâine! Consommé-ul, sorbit încet, pentru a potoli foamea, e suficient.

Cu toate acestea, ne-am descurcat. Tata a păstrat echipamentul pe care-l cumpărase cu banii din bursă, l-a scos din universitate şi l-a instalat aici.

Acei primi ani au fost teribili şi-l băteam întruna la cap să renunţe. N-a făcut-o niciodată. Era incredibil de încăpăţânat şi reuşea mereu să facă rost de undeva de o mie de dolari, atunci când aveam nevoie de bani.

Viaţa a continuat, dar el n-a permis nici unui eveniment să-i afecteze cercetările. Mama a murit; tata a jelit-o şi a revenit la treabă. Eu m-am însurat, am avut un fiu, apoi o fiică, şi n-am putut fi mereu alături de el. A continuat fără mine. Şi-a rupt piciorul şi a lucrat luni de zile purtând ghips.

De aceea, tot meritul îi revine. L-am ajutat, bineînţeles. I-am făcut documentarea şi am purtat negocierile cu Washingtonul. Totuşi, el a fost sufletul proiectului.

Nu înregistram însă nici un progres. Toţi banii de care izbuteam să facem rost puteau la fel de bine să fi fost aruncaţi direct într-un cronotub… oricum, n-ar fi trecut în partea cealaltă.

La urma urmelor, n-am reuşit măcar o dată să introducem o ancoră în trecut. Am fost cât pe ce, într-o singură ocazie. Ancora intrase aproape cinci centimetri dincolo, când focalizarea s-a modificat. A fost retezată imediat, şi undeva în mezozoic există un obiect metalic făcut de om, care rugineşte pe vreun mal.

Apoi, într-o bună zi, ziua crucială, focalizarea s-a menţinut vreme de zece minute - ceva cu probabilitatea de realizare sub unu la un trilion. Dumnezeule, cât de aţâţaţi am fost în timp ce instalam camerele video! Puteam vedea de cealaltă parte a tubului creaturi vii deplasându-se.

După care, ca un fel de încununare, cronotubul a devenit atât de permeabil încât puteai jura că între noi şi trecut nu exista decât aerul. Permeabilitatea joasă trebuie să fi fost asociată cu menţinerea prelungită a focalizării, deşi n-am putut niciodată demonstra asta.

Evident, nu aveam nici o ancoră la îndemână… aşa se întâmplă întotdeauna. Însă permeabilitatea joasă a fost evidentă, pentru că ceva a trecut prin cronotub, mişcându-se din Trecut spre Prezent. Fulgerător, acţionând pur şi simplu instinctiv, m-am întins şi l-am prins.

În acelaşi moment, am pierdut focalizarea, însă n-am mai rămas disperaţi şi amărâţi. Priveam amândoi fascinaţi obiectul din palmele mele. Era o bucată de lut ars de soare, retezată după planuri rectilinii acolo unde atinsese graniţele

cronotubului, iar pe ea se găseau paisprezece ouă cam cât cele de raţă.

– Ouă de dinozaur? am întrebat eu. Crezi că asta sunt?

– Poate, a răspuns tata. Nu putem fi siguri.

– Până nu le clocim, am continuat eu, cuprins de o emoţie bruscă, aproape incontrolabilă.

Le-am aşezat pe masă, cu grijă, ca şi când ar fi fost făcute din platină. Încă mai erau calde, de la razele soarelui primordial.

– Tată, am rostit, dacă le clocim, vom căpăta creaturi care au dispărut de peste o sută de milioane de ani. Va fi primul caz în care ceva a fost adus cu adevărat din trecut. Când vom anunţa…

Mă gândisem la bursele pe care le-am fi putut căpăta, la publicitate, la tot ceea ce ar fi însemnat pentru tata. Parcă vedeam expresia de consternare de pe chipul rectorului.

Însă tata privea altfel lucrurile.

– Nici un cuvânt, fiule! a rostit el cu fermitate. Dacă se aude ceva, cel puţin douăzeci de colective de cercetare vor sări pe cronotuburi şi ne vor prinde din urmă. Nu, după ce vom rezolva enigma, n-ai decât să anunţi tot ce doreşti! Până atunci… vom tăcea chitic. Nu mă privi aşa! Într-un an de zile, vom avea răspunsul. Sunt sigur!

Eu eram ceva mai puţin sigur, dar simţeam că ouăle acelea ne vor aduce toate dovezile dorite. Am pregătit o clocitoare mare, la temperatura corpului uman, prin care circula aer cu umiditate prestabilită. Am instalat de asemenea o sonerie care să ne avertizeze la primele mişcări din interiorul ouălor.

Au crăpat la ora trei noaptea, după nouăsprezece zile de clocit, şi din ele au ieşit paisprezece canguri micuţi, cu solzi verzui, membre posterioare prevăzute cu gheruţe, coapse mici şi dolofane şi codiţe subţiri care şfichiuiau aerul.

La început, am crezut că sunt tiranozauri, dar erau prea mici pentru specia respectivă. După alte câteva luni, mi-am dat seama că n-aveau să crească mai mari decât nişte câini de talie obişnuită.

Tata părea dezamăgit, însă eu am insistat, sperând că avea să mă lase să-i folosesc în scopuri publicitare. Unul a murit înainte de a ajunge la maturitate, iar altul a fost ucis într-o

încăierare. Dar ceilalţi doisprezece au supravieţuit: cinci masculi şi şapte femele. Îi hrăneam cu morcovi tocaţi, ouă fierte şi lapte şi începusem să-i îndrăgesc. Erau teribil de proşti, însă blânzi. În plus, erau realmente frumoşi. Solzii lor...

Eh, în sfârşit, este o prostie să-i descriu. Fotografiile acelea pentru reclamă sunt binecunoscute. Deşi, dacă stau să mă gândesc mai bine, eu nu ştiu despre Marte... Da, da, şi acolo. Asta-i!

A durat însă mult până ce fotografiile au devenit publice, ca să nu mai vorbesc de creaturile în carne şi oase. Tata continua să fie intransigent. A trecut un an, au trecut doi, şi în cele din urmă trei. N-am avut absolut nici un fel de noroc cu cronotuburile. Ocazia aceea unică nu s-a mai repetat, dar tata nu dorea să cedeze.

Cinci femele au ouat şi, în scurt timp, m-am pomenit cu peste cincizeci de creaturi pe cap.

– Ce să fac cu ei? am întrebat.

– Omoară-i, a răspuns tata. Evident, n-am putut face una ca asta.

Henry, este aproape gata? Grozav!

Când s-a petrecut, ajunsesem la capătul resurselor. Nu mai aveam bani. Încercasem peste tot şi fusesem refuzat de fiecare dată. Mă simţeam chiar mulţumit, întrucât credeam că acum tata va ceda. Dar, cu o bărbie fermă şi o privire încruntată, el a pregătit altă serie de experienţe.

Vă jur că dacă accidentul nu s-ar fi petrecut, adevărul ne-ar fi ocolit de-a pururi. Umanitatea ar fi fost lipsită de unul dintre cele mai importante beneficii.

Aşa se întâmplă uneori. Perkin a observat o nuanţă purpurie în degresantul cu care lucra şi a inventat vopselele cu anilină. Remsen a dus un deget contaminat la buze şi a descoperit zaharina. Goodyear a scăpat un amestec pe plită şi a pus bazele vulcanizării.

În cazul nostru, a fost vorba de un dinozaur de vârstă mijlocie, care a ajuns în laboratorul principal. Se înmulţiseră într-atât încât nu mai puteam să-i ţin pe toţi sub strictă supraveghere.

Dinozaurul a călcat pe două puncte ale unui contact care, întâmplător, era deschis - chiar în locul unde se află acum plăcuţa ce imortalizează evenimentul. Sunt convins că o

asemenea coincidenţă nu s-ar putea repeta nici într-o mie de ani. A urmat un fulger orbitor, un scurtcircuit extrem de puternic, şi cronotubul de-abia instalat a dispărut într-o jerbă de scântei.

Nici chiar în momentul acela n-am ştiut peste ce dădusem. Ştiam doar că dinozaurul scurtcircuitase, şi probabil distrusese, echipamente valorând două sute de mii de dolari şi că eram complet ruinaţi. Tot ce puteam prezenta ca dovadă a accidentului era un dinozaur carbonizat. Şi noi fuseserăm atinşi, dar dinozaurul recepţionase întreaga concentraţie a energiilor câmpului. O simţeam din plin. Aerul era îmbâcsit de izul de ars. Tata şi cu mine ne-am privit stupefiaţi. Am ridicat cu grijă dinozaurul, cu ajutorul unui cleşte lung. Pe dinafară, era negru, carbonizat, dar solzii s-au fărâmat la prima atingere, luând şi pielea cu ei. Sub cărbune se găsea o carne albă, aducând cu cea de pui.

N-am putut rezista să n-o gust - semăna cu carnea de pui cam cum ar semăna Jupiter cu un asteroid.

Poate nu mă credeţi, dar, deşi de cercetările noastre ştiinţifice se alesese praful, am stat acolo, fericiţi la culme, şi am devorat carne de dinozaur. Unele părţi se arseseră, iar altele erau aproape crude. Nu avuseserăm nici sos… Nu ne-am oprit însă până n-am curăţat complet oasele.

În cele din urmă, am spus:

– Tată, trebuie să-i creştem sistematic pentru hrană!

Tata a fost nevoit să accepte. Eram complet faliţi.

Am obţinut un împrumut, invitându-l pe preşedintele băncii la prânz şi servindu-l cu dinozaur.

N-am dat greş niciodată. Toţi aceia care au gustat măcar o dată ceea ce acum denumim “dinopui” nu s-au mai putut mulţumi cu orătăniile. O masă fără dinopui este una pe care o consumăm ca să nu murim de foame. Însă dinopuiul este adevărata hrană.

Familia noastră continuă să deţină singura crescătorie de dinopui existentă şi suntem unicii furnizori ai lanţului mondial de localuri - acesta este primul şi cel mai vechi - care s-a dezvoltat în jurul ei.

Sărmanul tata! N-a fost niciodată fericit, exceptând acele unice momente când a mâncat dinopui. A continuat să experimenteze cu cronotuburi, alături de alte douăzeci de

colective de cercetare, care, după cum prevăzuse, au căutat imediat să exploateze situaţia. Până în ziua de azi, nimeni n-a avut succes. Singurele obiecte venite din trecut au fost dinopuii noştri.

Ah, Pierre, mulţumesc! Superb! Acum, stimate domn, dacă-mi permiteţi să vi-l tai eu... Nu, nu-i nevoie de sare, doar de puţin sos. Aşa... Exact, aceasta este expresia pe care o zăresc întotdeauna pe chipul unui om care gustă pentru întâia oară această minunăţie.

Recunoscătoare, omenirea a contribuit cu cincizeci de mii de dolari pentru a ridica statuia de pe deal; totuşi, nici omagiul acesta nu l-a încântat pe tata.

El nu zărea decât textul: Omului Care A Dat Lumii Dinopuii.

Vedeţi, până în clipa morţii, şi-a dorit un singur lucru: să afle secretul călătoriei temporale. În ciuda faptului că a fost un binefăcător al omenirii, a murit fără să-şi fi satisfăcut curiozitatea.

OMUL BICENTENAR

Odată cu *Omul Bicentenar* intrăm în domeniul povestirilor cu roboţi, povestiri pe care Asimov le-a adus pe adevărate culmi de realizare artistică şi ştiinţifică.

De fapt, povestiri şi legende despre oameni din metal, sau despre diverse soiuri de automate au însoţit întreaga istorie scrisă a omenirii. Talos, omul de metal care păzea insula Creta pe vremea regelui Minos, frumoasele ajutoare din aur construite de zeul fierar Hephaistos, Golem-ul legendelor evreieşti, păpuşa mecanică din povestirile lui Hoffmann, celebrul monstru construit de Frankenstein – imaginat de Mary Shelley... Şi exemplele vor deveni din ce în ce mai numeroase pe măsură ce revoluţia industrială promitea (şi se ţinea de cuvînt) noi şi noi miracole tehnice şi tehnologice. Dar toţi aceşti, să le spunem, proto-roboţi, slujeau mai degrabă ca elemente de decor sau erau simple amuzamente. Nimeni nu se gîndise să-i pună la treabă, să-i transforme într-o forţă de producţie la dispoziţia întregii omeniri. Problema avea să fie rezolvată, însă, de scriitorii de anticipaţii ştiinţifice cu atîta fervoare şi pasiune încît povestirile cu şi despre roboţi au devenit, alături de călătoriile spaţiale şi monştrii extratereştri, un adevărat simbol al science-fiction-ului.

Termenul de *robot* a fost introdus abia în 1923 de scriitorul şi filozoful ceh Karel Capek în celebra sa parabolă *R.U.K.* (în limba cehă cuvîntul *robota* înseamnă *muncă forţată*). Deşi în piesa lui Capek termenul defineşte, de fapt, un android (adică o fiinţă artificială construită din structuri organice), treptat el suferă o mutaţie a înţelesului, devenind o creaţie artificială metalică mai mult sau mai puţin asemănătoare omului.

Dotaţi cu creiere artificiale, de regulă dispozitive electronice (*pozitronice*, în povestirile lui Asimov) roboţii sînt, în general, destinaţi să-i servească pe oameni şi să se supună ordinelor lor. Uneori, însă, ordinele acestora sînt imprecise, creierele lor suferă anumite dereglări, încep să gîndească pe cont propriu, suferă un anumit grad de conştientizare şi de aici drama a numeroase povestiri cu roboţi.

Asimov va pune ordine în ordinele date roboţilor, prin celebrele sale Legi şi va deveni astfel părintele *roboticii* (termenul este creaţia sa şi a intrat deja în terminologia practică).

Şi pentru că aceste Legi sînt atît de celebre şi pentru că adesea ele au fost folosite, implicit sau explicit, şi în povestirile cu roboţi ale altor scriitori, am preferat să vi le prezentăm şi noi în inspirata versiune din volumul *Eu, robotul* (Editura Tineretului, 1967), versiune sub care au intrat deja în conştiinţa cititorilor noştri.

Legile fundamentale ale roboţilor:

1. Robotul n-are voie să pricinuiască vreun rău omului sau să îngăduie, prin neintervenţie să i se întîmple ceva unei fiinţe umane.

2. Robotul trebuie să asculte poruncile omului, dar numai atunci cînd ele nu contrazic Legea 1.

3. Robotul trebuie să-şi apere existenţa, dar numai atunci cînd grija de sine nu contrazice Legea 1 sau Legea 2.

(Manualul de robotică, ediţia 56 – anul 2058)

***

1

Andrew Martin spuse mulţumesc şi se aşeză pe locul ce i se oferise. Era la capătul puterilor, deşi nu arăta.

De fapt, nu arăta în nici un fel şi, dacă exceptăm tristeţea ce i se citea în ochi, figura lui exprima o anume bonomie. Părul său era moale, castaniu, aproape blond şi în lipsa pilozităţii faciale, părea proaspăt şi îngrijit bărbierit. Îmbrăcămintea, evident demodată, era corectă; predominau culorile catifelate de roşu-purpuriu.

În faţa lui, şi în spatele biroului, stătea chirurgul. Legitimaţia de pe birou includea o serie de litere şi cifre semnificative, dar Andrew nu le dădu nici o importanţă, îi era de ajuns să-l numească: Doctorul.

— Cînd poate fi făcută operaţia, Doctore? întrebă el.

Blînd, cu acea notă de respect caracteristic pe care un robot o foloseşte întotdeauna în raport cu fiinţele umane, chirurgul spuse:

— Nu sînt sigur că am înţeles, Domnule: cui, sau asupra

cui trebuie să fac o asemenea operaţie?

O privire de respect intransigent s-ar fi putut vedea pe figura chirurgului, dacă un robot de acest fel, din oţel inoxidabil, bronzat, ar fi putut avea o astfel de expresie – sau orice expresie, în general.

Andrew Martin studia mîna dreapta a robotului, acea mînă-bisturiu, aşa cum se odihnea acum, nemişcată, pe birou. Degetele erau lungi şi prelucrate din metal în mod artistic, arătînd curbe atît de graţioase şi corecte încît, pentru o clipă, îţi puteai imagina ca bisturiul se contopeşte cu ele. În munca sa nu încăpeau ezitările, poticnelile, tremurăturile sau greşeala. Şi această încredere în sine venea odată cu specializarea, o specializare atît de puternic dorită de umanitate încît puţini roboţi mai erau acum entităţi independente cerebral. Deşi chirurg, acest independent cerebral era în schimb atît de limitat în specializarea lui încît nu-l recunoscuse pe Martin, şi probabil nici nu auzise vreodată de el.

— Te-ai gîndit vreodată că ţi-ar fi plăcut să fii om? întrebă Andrew.

Chirurgul ezită pentru o clipă; întrebarea nu-şi găsea loc nicăieri în reţeaua creierului său pozitronic.

— Dar eu sînt un robot, Domnule.

— Nu ţi-ar fi părut mai bine să fi fost om?

— Ar fi fost mai bine Domnule, să fiu un chirurg mai bun. Ca om nu puteam să fiu. Ca robot, da. Îmi place să fiu robot, dar mi-ar fi plăcut să fiu şi mai specializat decît sînt.

— Nu te deranjează că eu pot să-ţi dau ordine? Că te pot face să te ridici în picioare, să stai jos, să te mişti la stînga, la dreapta, numai spunîndu-ţi să faci aceste lucruri?

— Este plăcerea mea să vă fac pe plac, Domnule. Dacă ordinele Dumneavoastră ar interfera în vreun fel cu programul meu relativ la atitudinea faţă de Dumneavoastră sau altă fiinţă umană, nu le-aş da ascultare. Prima Lege, privind sarcina mea în privinţa siguranţei omului, ar prevala asupra Legii a Doua, care se referă la obedienţă. Astfel, supunerea este plăcerea mea. În fine, asupra cui trebuie să efectuez operaţia?

— Asupra mea.

— Bine, dar acest lucru este imposibil. Este o operaţie evident dăunătoare.

— N-are importanţă, spuse Andrew calm.

— Dar eu nu pot face rău, răspunse chirurgul.

— Unei fiinţe umane nu, zise Andrew, însă şi eu sînt tot robot.

2

Andrew semăna mult mai mult cu un robot atunci cînd fusese fabricat. Semăna atunci oricărui robot – funcţional şi bine lustruit.

Se simţea bine în căminul în care fusese adus în acele zile cînd roboţii în gospodărie, sau chiar în lume, erau o raritate. Trăiau patru oameni în acea casă. Domnul, Doamna, Domnişoara şi Micuţa Domnişoară. Desigur, le ştia numele, dar nu le utiliza niciodată. Domnul era Gerald Martin.

Numărul său de serie era NRD... Cifrele le uitase pînă la urmă. Asta se întîmplase, desigur, cu multă vreme în urmă, dar dacă ar fi dorit să le ţină minte, nu le-ar fi uitat. Nu dorise însă să şi le amintească.

Pentru că nu putea folosi încă literele, Micuţa Domnişoară a fost prima care l-a numit Andrew, iar ceilalţi s-au luat după ea.

Micuţa Domnişoară... Trăise nouăzeci de ani; acum era moartă de mult. Încercase odată să-i spună Doamnă, dar ea nu-i permisese. Aşa că o numise Micuţa Domnişoară, pînă în ultima ei zi.

Se intenţionase ca Andrew să îndeplinească funcţiile unui valet, ale unui intendent sau chiar ale unei cameriste. Era vremea experimentelor – pentru el, ca şi pentru toţi roboţii de pretutindeni – cu excepţia celor din fabrici şi laboratoare.

Familia Martin se arătase mulţumită şi adesea, pentru că Domnişoara şi Micuţa Domnişoară doreau să se joace cu el, nu era lăsat să-şi vadă de îndatoririle sale decît jumătate din timp. Domnişoara fusese aceea care înţelesese prima cum trebuie procedat.

— Noi îţi poruncim să te joci cu noi şi trebuie să te supui ordinului.

— Îmi pare rău, Domnişoară, dar un ordin anterior al Domnului are întîietate.

— Tata a spus numai, a continuat ea, că spera ca tu să faci curat. Asta nu prea sună a ordin. În schimb, eu îţi poruncesc.

Desigur, Domnul nu se supărase. Era tandru cu fetele lui,

chiar mai mult decît Doamna, iar Andrew, la rîndul său, se ataşase mult de ele. S-ar fi putut spune că, într-un fel, fetele au făcut să apară la el ceea ce la oameni se numea dragoste. Andrew se gîndea că este dragoste pentru că nu cunoştea alt cuvînt care să exprime ceea ce simţea el.

Pentru Micuţa Domnişoară sculptase Andrew un pandantiv din lemn. Ea i-l comandase. Şi asta pentru că, se pare, Domnişoara primise de ziua ei tot un pandantiv, gravat din fildeş – ceea ce o necăjise pe sora ei mai mică. Ea nu avea decît o bucăţică de lemn, pe care i-o dăduse lui Andrew, împreună cu un cuţitaş de bucătărie.

Andrew îl lucrase, i-l dăduse repede, şi Micuţa Domnişoară spusese:

— E tare drăguţ, Andrew. Am să-l arăt şi lui tăticu.

Domnului nu-i venea să-şi creadă ochilor.

— De fapt de unde-l ai, Mandy? Aşa o chema el pe Micuţa Domnişoară. Iar cînd aceasta îl asigură că nu minte, Domnul se întoarse spre Andrew.

— L-ai făcut tu, Andrew?

— Da, Domnule.

— Şi concepţia e tot a ta?

— Da, Domnule.

— De unde ai copiat modelul?

— E o reprezentare geometrică, Domnule, care se potriveşte cu reţeaua de fibre a lemnului.

A doua zi Domnul îi aduse o altă bucată de lemn, una mai mare şi un cuţit vibroelectric

— Fă ceva din asta, Andrew. Orice doreşti tu. Şi Andrew a lucrat sub supravegherea Domnului, care a privit apoi îndelung rezultatul. De atunci Andrew n-a mai servit la masă. În schimb i s-a ordonat să citească lucrări despre proiectarea mobilei şi astfel a învăţat să facă birouri şi alte obiecte de mobilier.

— Îţi reuşesc lucruri uluitoare, Andrew, i-a spus, după un timp, Domnul.

— Îmi face plăcere să le lucrez, admise Andrew.

— Plăcere?

— Vreau să spun că îmi uşurează cumva fluxul prin circuitele creierului. V-am auzit folosind cuvîntul „plăcere”, şi felul în care îl folosiţi se potriveşte felului în care simt. Îmi face plăcere să le fac, Domnule.

3

Gerald Martin l-a dus pe Andrew la filiala regională a Corporaţiei Roboţii Americani şi Oamenii Mecanici. Ca membru în Legislatura Regională nu întîmpinase nici o greutate în a obţine o întrevedere cu robopsihologul şef. De fapt, numai datorită acestei funcţii avusese dreptul să posede roboţi, în acele zile de început, cînd aceştia nu erau prea numeroşi.

Pe atunci, Andrew nu înţelegea mai nimic din toate acestea. Peste ani, însă, pentru că învăţase mai mult, revedea acele scene de început în adevărata lor lumină.

Robopsihologul Merton Mansky ascultase cu nelinişte crescîndă şi se stăpînea cu greu să nu bată darabana pe birou. Avea trăsături obosite, riduri, şi arăta mai bătrîn decît era în realitate.

— Robotica nu este o ştiinţă exactă, domnule Martin. Nu vă pot explica în amănunt, dar matematica ce guvernează reţeaua pozitronică a creierului este mult prea complicată pentru a nu permite decît soluţii aproximative. Evident, de vreme ce construim totul în jurul celor Trei Legi, acestea nu pot fi încălcate. Desigur, vă putem înlocui robotul...

— Nicidecum, spuse Domnul. Nu se pune problema unui defect – pentru că îşi îndeplineşte perfect sarcinile cu care a fost programat. Eu vreau doar să vă atrag atenţia că el sculptează lemnul în forme minunate, niciodată aceleaşi. Produce opere de artă.

Mansky părea complet derutat.

— Ciudat. Desigur, acum încercăm şi noi reţele pozitronice generalizate. Dar credeţi cu adevărat că este creativ?

— Priviţi şi dumneavoastră. Domnul îi înmînă o mică sferă din lemn pe care era o scenă de joacă în care băieţii şi fetele, deşi perfect proporţionaţi, erau prea mici pentru a se distinge, dar se contopeau atît de natural cu fibrele, încît scena părea a fi gravată.

Mansky nu-şi credea ochilor.

— A făcut el asta? – (îi restitui sfera clătinînd capul a neîncredere.) E un joc al hazardului... Probabil are ceva la reţeaua pozitronică.

— Mai puteţi fabrica unul la fel?

— Probabil nu. Pînă acum nu ni s-a mai semnalat aşa ceva.

— Grozav. Nu mă deranjează deloc că Andrew este unic.

— Mie însă mi-e teamă că specialiştii Companiei vă vor cere înapoi robotul, pentru studiu.

— Asta în nici un caz! răspunse imediat Domnul, cu o bruscă asprime în glas. Uitaţi tot ce v-am spus! Se întoarse apoi spre Andrew.

— Să mergem acasă.

— Cum doriţi, Domnule, răspunse Andrew.

4

Domnişoara avea, de acum, întîlniri cu băieţii şi nu prea stătea pe acasă, în schimb, Micuţa Domnişoară, nu aşa micuţă ca odinioară, umplea întreg orizontul lui Andrew. Ea nu uitase niciodată că prima bucăţică de lemn, pentru ea o sculptase. O ţinea acum în jurul gîtului, agăţată de un lănţişor de argint.

Şi ea a fost prima care a obiectat la obiceiul Domnului de a oferi lucrurile lui Andrew.

— Zău, tăticule, dacă cineva îşi doreşte ceva cu adevărat, să-l punem să plătească. Merită.

— Nu fi lacomă, Mandy, nu-i frumos.

— Dar nu pentru noi, tăticule. Pentru artist. Andrew nu mai auzise cuvîntul înainte şi, cînd avu un moment liber, îl căută în dicţionar.

Au făcut, apoi, o nouă călătorie, de data aceasta la avocatul Domnului.

— Ce părere ai de toate acestea, John? l-a întrebat Domnul.

Avocatul era John Feingold. Avea părul alb, o burtă mare şi lentile de contact ale căror margini sclipeau verde-strălucitor. Se uită la plăcuţa pe care Domnul o adusese cu el şi spuse:

— E minunată! Dar zvonurile au ajuns deja la mine. Nu e sculptată de robotul tău? Acesta pe care l-ai adus cu tine?...

— Ba da, Andrew le face. Nu-i aşa Andrew?

— Da, Domnule.

— Cît ai plăti tu pe asta, John? l-a întrebat Domnul.

— N-aş putea spune, nu colecţionez asemenea lucruri.

— Închipuie-ţi că pe asta micuţă mi s-au oferit două sute cinci zeci de dolari. Andrew a făcut scaune care s-au vîndut cu cinci sute de dolari. Sînt în bancă acum două sute de mii de dolari obţinuţi din produsele făcute de el.

— Slavă Cerului, te face bogat, Gerald.

— Numai pe jumătate bogat, precizase Domnul. Pentru că jumătate din ei sînt pe numele lui Andrew Martin.

— Robotul?

— Exact, şi vreau să ştiu dacă este legal.

— Legal...? – Scaunul lui Feingold scîrţîi prelung atunci cînd se lăsă pe spate. – Nu există niciun precedent, Gerald. Cum ar putea robotul tău semna actele necesare?

— Cu numele său. Mai trebuie să facă şi altceva?

— Mde. – Feingold ridică ochii spre tavan, apoi spuse: Ei bine, vom înfiinţa un trust care să acţioneze în numele său şi care va fi ca un tampon între el şi lumea ostilă. Pe de altă parte, sfatul meu este să nu întreprinzi nimic... De vreme ce nimeni nu te-a oprit pînă acum. Daca cineva are obiecţii, lasă-l să acţioneze prin lege.

— Şi ai să preiei cazul, dacă lucrurile se complică?

— Dacă sînt plătit, desigur.

— Cît?

— Cam atît, spuse Feingold şi indică plăcuţa de lemn.

— Cinstit, acceptă Domnul.

Chicotind, Feingold se întoarse spre robot.

— Andrew, eşti fericit că ai bani?

— Da, Domnule.

— Şi ce ai de gînd să faci cu ei?

— Să cumpăr, Domnule, lucruri pe care, oricum, Domnul ar trebui să le cumpere. Ar economisi cheltuiala, Domnule.

5

Şi asemenea ocazii se iviră. Reparaţiile erau scumpe, iar reviziile şi mai şi. Cu trecerea anilor se produceau noi modele de roboţi şi Domnul avu grijă să-i procure orice nouă adaptare, astfel încît Andrew ajunsese, pînă la urmă, un model de reuşită metalică – pe propria sa cheltuială, exact aşa cum îşi dorise.

Numai reţeaua creierului său pozitronic rămăsese neatinsă, deoarece Domnul insistase în acest sens.

— Noile modele nu sînt atît de reuşite ca tine, Andrew, spuse el. Noii roboţi sînt fără valoare. Compania a învăţat să producă reţele pozitronice mult mai precis, mai aproape de proiecte. Noii roboţi n-o iau „razna”. Ei fac numai ceea ce au fost proiectaţi să facă. Dar eu te prefer aşa cum eşti.

— Mulţumesc, Domnule.

— Şi nu uita că totul se datorează înzestrării tale. Sînt sigur că de cînd te-a văzut Mansky a oprit dezvoltarea reţelelor pozitronice generalizate. Nu-i place imprevizibilul. Ştii de cîte ori te-a cerut, de atunci, ca să facă cercetări pe tine? De nouă ori. Nu i-am dat, evident, satisfacţie niciodată, iar acum, că a ieşit la pensie, probabil că o să fim mai liniştiţi.

Părul domnului începuse să se rărească şi să încărunţească, faţa i se ridase. În schimb, Andrew arăta chiar mai bine decît în ziua cînd intrase prima oară în familia lor. Doamna aderase la un cerc artistic undeva prin Europa, iar Domnişoara devenise poetă în New York. Ele îi scriau uneori, deşi nu prea des. Micuţa Domnişoară se măritase şi locuia acum prin apropiere. Spunea că nu vrea să-l părăsească pe Andrew. Iar cînd copilul ei, Micul Domn, se născuse, îi permisese lui Andrew să-l hrănească cu biberonul.

Odată cu naşterea nepoţelului, Andrew a înţeles că Domnul era bucuros că are, în sfîrşit, un moştenitor. Aşa că, acum, a îndrăznit să-şi formuleze cererea.

— Domnule, aş vrea să vă mulţumesc pentru că m-aţi lăsat să cheltuiesc banii aşa cum am vrut.

— Erau banii tăi, Andrew.

— Numai pentru că aşa aţi vrut Dumneavoastră, Domnule. Nu cred că legea v-ar fi împiedicat să-i păstraţi pe toţi.

— Legea nu mă poate convinge să fac un rău, Andrew.

— În ciuda tuturor cheltuielilor, Domnule, şi în ciuda impozitelor, mai am aproape şase sute de mii de dolari.

— Ştiu, Andrew.

— Aş vrea să vi-i dau Dumneavoastră.

— Dar n-am să-i primesc, Andrew.

— În schimbul a ceva ce-mi puteţi da.

— Da? Ce anume, Andrew?

— Libertatea, Domnule.

— Ce...?!

— Aş vrea să-mi cumpăr libertatea, Domnule.

6

N-a fost deloc uşor. Domnul se îmbujorase şi exclamase „Pentru Dumnezeu!”. Apoi îi întorsese spatele şi se îndepărtase enervat.

În cele din urmă, provocatoare şi severă, tot Micuţa Domnişoară îl convinsese, şi asta de faţă cu Andrew. De altfel, nimeni nu ezitase să vorbească vreodată în faţa lui Andrew, indiferent daca cele spuse îl interesau sau nu. Era doar un robot.

— Tată, de ce o iei ca pe un afront personal? El va rămîne cu noi. Ne va rămîne credincios. Nu poate face altfel, e construit aşa. Tot ce doreşte este numai un aranjament verbal. Vrea doar să fie numit liber. Este lucrul acesta atît de teribil? Nu şi-a cîştigat şi el dreptul să aibă această şansă? Şi slavă cerului, noi doi discutam despre asta de ani de zile.

— Discutaţi de ani de zile?

— Întocmai, şi de fiecare dată tot amîna să-ţi spună de teamă că ai putea să te superi. Eu l-am convins, acum, să-ţi spună şi ţie.

— Dar el nici nu ştie ce înseamnă libertatea. E doar un robot.

— Tată, nu-l cunoşti. A citit toată biblioteca. Nu ştiu ce gîndeşte, aşa cum de fapt nu ştiu ce gîndeşti nici tu. Dar cînd îi vorbeşti, ai să vezi că reacţionează la diferite concepte, ca mine sau ca tine. Ce altceva contează? Dacă reacţiile cuiva seamănă cu ale tale, ce-ai mai vrea în plus?

— Legea nu va adopta această atitudine, a spus Domnul încruntat. Fii atent, – şi se întoarse spre Andrew adresîndu-i-se pe un ton voit afectat, – nu pot să te eliberez decît dacă este legal. Iar dacă aducem problema în justiţie, nu numai că n-o să-ţi cîştigi libertatea, dar vor lua cunoştinţă oficială de banii tăi. Îţi vor spune că un robot n-are dreptul să aibă bani. Merită să-ţi pierzi banii pentru această mascaradă?

— Libertatea nu are preţ, Domnule, îi răspunsese Andrew. Chiar şi numai şansa vagă a libertăţii valorează cît toţi banii.

7

Se părea ca şi justiţia împărtăşea părerea că libertatea n-are preţ. De aceea şi înclina spre ideea că, pentru nici un preţ, oricît ar fi el de mare, un robot nu-şi poate cumpăra libertatea.

De fapt, pledoaria procurorului regional, care-i reprezenta pe cei ce intentaseră acţiunea pentru a se opune eliberării roboţilor, suna astfel: „Cuvîntul *libertate* nu are înţeles cînd se aplică unui robot. Numai o fiinţă omenească poate fi liberă”. Şi repetase acest lucru de mai multe ori, rar, subliniindu-şi ritmic vorbele cu mîna, ori de cîte ori i se părea că a găsit un moment prielnic.

Micuţa Domnişoară ceruse permisiunea să vorbească în numele lui Andrew.

A fost strigată pe numele ei întreg, pe care Andrew nu-l mai auzise pînă atunci.

— Martorul Amanda Laura Martin Charney să vină la bară!

— Mulţumesc, Excelenţă. Nu sînt avocat şi deci nu cunosc arta pledoariei, sper, însă, că veţi acorda mai multă importanţă înţelesului şi veţi trece cu vederea cuvintele care-l exprimă. Să stabilim mai întîi ce înseamnă a fi liber în cazul lui Andrew. Pentru că, într-un anume fel, *el este liber*. Cred că, de aproape douăzeci de ani, nimeni din familia Martin nu i-a mai dat vreun ordin cu care, simţeam noi, Andrew n-ar fi fost de acord. Dacă dorim, însă, noi putem să-i dăm orice ordin, formulat oricît de aspru, pentru că el este o maşină care ne aparţine. De ce am face-o, de vreme ce ne-a servit credincios atît de mult timp, şi a cîştigat atît de mulţi bani pentru noi? Nu ne mai datorează nimic. Datoria este acum de partea noastră. Chiar dacă am fi opriţi din punct de vedere legal să-l supunem pe Andrew unei servituţi involuntare, el ne va servi, totuşi, voluntar. Oferirea libertăţii se reduce, deci, pînă la urmă, la un simplu joc de cuvinte, dar care înseamnă foarte mult pentru el. Lui îi va oferi totul, iar pe noi nu ne va costa nimic.

— Vă înţeleg, doamnă Charney. Adevărul este, însă, că nu avem o lege care să interzică aşa ceva şi nici un caz precedent. Există totuşi aserţiunea nescrisă că numai un om se poate bucura de libertate. Nu pot face eu acum legi noi, fără nici o şansă în faţa Curţii Superioare, dar nici nu pot acţiona împotriva acestei aserţiuni. Să ne adresăm robotului: Andrew !

— Da, Excelenţă.

Era pentru prima oară cînd Andrew vorbea într-o curte de

tribunal şi judecătorul rămase surprins, pentru o clipă, de timbrul omenesc al vocii lui.

— De ce vrei să fii liber, Andrew? În ce fel simţi tu acest lucru?

— *Dumneavoastră* aţi vrea să fiţi sclav, Excelenţă? răspunse Andrew printr-o întrebare.

— Dar nu eşti sclav, Andrew. Eşti un robot perfect – un geniu ai roboţilor – după cîte înţeleg, capabil de o exprimare artistică nemaiîntîlnită. Ce-ai vrea să faci mai mult, dacă-ai fi liber?

— Poate nu mai mult decît acum, Excelenţă, dar cu mai multă plăcere. S-a spus în această curte că numai o fiinţa umană poate fi liberă. Eu cred că numai cine *doreşte* libertatea poate fi liber. Iar eu doresc libertatea I

Probabil la acest răspuns a făcut aluzie şi judecătorul, pentru că fraza principală din hotărîrea sa a fost: „Nu avem dreptul să interzicem libertatea oricărui obiect cu o minte suficient de avansată, încît să înţeleagă conceptul şi să dorească acest lucru”.

În cele din urmă cazul a ajuns în faţa Curţii Mondiale.

8

Domnul rămăsese supărat şi timbrul aspru al vocii lui îl făcea pe Andrew să se simtă furnicat de scurtcircuite.

— Nu-ţi vreau banii tăi afurisiţi, Andrew. Am să-i iau pentru că altfel nu te-ai simţi liber. De acum înainte poţi să-ţi alegi ce îndeletnicire vrei şi s-o faci cum îţi place. N-am să-ţi mai dau nici un ordin, cu excepţia acestuia: Fă cum vrei. Dar încă răspund pentru tine. Este o parte din hotărîrea tribunalului. Sper că înţelegi acest lucru.

Micuţa Domnişoară l-a întrerupt.

— Nu fii irascibil, tată. Responsabilitatea nu e prea mare. Ştii şi tu că, de fapt, nu trebuie să faci nimic. Cele Trei Legi îşi fac încă datoria.

— Atunci cum este el liber?

— Nu sînt şi fiinţele umane limitate de legile lor, Domnule? replică Andrew.

— N-am de gînd să mă cert...

Domnul părăsise încăperea şi Andrew nu-l mai revăzu

decît rareori după aceea. În schimb, Micuţa Domnişoară venea să-l viziteze adesea în căsuţa pe care şi-o făcuse singur. N-avea, desigur, bucătărie şi nici instalaţii sanitare. Numai două camere; una era bibliotecă, iar cealaltă o combinaţie de cameră de lucru şi depozit. Andrew accepta numeroase comisioane şi acum, ca robot liber, lucra mai mult decît înainte. Achitase în întregime costul căsuţei şi primise actele de proprietate.

Într-o zi, Micuţul Domn – nu, „George”! îi spunea deja pe nume – a venit la ei. (Micuţul Domn insistase asupra acestui amănunt după decizia curţii. „Un robot liber nu mai trebuie să-mi spună «Micuţul Domn»”, spusese George. „Eu îţi spun Andrew, deci trebuie ca şi tu să-mi spui George”.)

Preferinţa lui fusese exprimată ca un ordin, aşa că Andrew îl numea acum George – Micuţa Domnişoară, rămăsese, însă, Micuţa Domnişoară.

George venise singur să-i spună că Domnul era pe moarte. Micuţa Domnişoară era lîngă patul său, dar Domnul vroia să-l vadă şi pe el. Deşi nu se mai putea mişca, se chinui să-şi ridice mîna.

— Andrew, spuse el încet, Andrew – nu mă ajuta George, sînt pe moarte, nu neputincios – Andrew, mă bucur că tu eşti liber. Ţineam mult să-ţi spun asta.

Andrew nu ştia ce să spună. Nu mai fusese niciodată lîngă cineva pe moarte, deşi înţelegea că moartea este echivalentul uman al încetării funcţiunilor. Era, însă, o demontare involuntară şi ireversibilă, şi Andrew nu ştia ce să spună în asemenea circumstanţe. A rămas doar în picioare, absolut tăcut, absolut nemişcat.

După ce totul s-a sfîrşit, Micuţa Domnişoară i-a spus:

— Poate că nu ţi s-a părut prietenos, mai ales în ultima vreme, Andrew, dar, cum ştii, era în vîrsta, şi l-a durut faptul că ai vrut să fii liber.

Abia atunci Andrew găsi cuvintele.

— N-aş fi fost niciodată liber fără el, Micuţă Domnişoară.

9

Abia după moartea Domnului a început Andrew să poarte haine. Mai întîi şi-a pus o pereche de pantaloni pe care-i dăduse George.

George era acum căsătorit, ajunsese avocat şi intrase la firma lui Feingold. Bătrînul Feingold murise de mult, dar fiica lui îl moştenise şi, în cele din urmă, numele firmei a devenit Feingold şi Martin. Şi a rămas astfel chiar şi atunci cînd ea se retrăsese şi nici un alt Feingold nu-i mai luase locul. Pe vremea cînd Andrew începuse să poarte haine, numele lui Martin tocmai fusese adăugat la firmă.

George încercase să nu rîdă cînd îl văzuse, pentru prima oară, pe Andrew luptîndu-se să-şi pună pantalonii. Dar pentru ochii lui Andrew, rîsul era evident. George îi arătase atunci cum să manipuleze încărcătura statică pentru a-i permite să deschidă pantalonii, să-i învelească în jurul corpului, şi apoi să-i închidă. George demonstrase pe proprii săi pantaloni, dar Andrew era perfect conştient că-i mai trebuie timp pînă să poată imita acele mişcări.

— Dar de ce îţi pui pantaloni, Andrew? Corpul tău este perfect funcţional şi este păcat să-l acoperi – mai ales cînd nu e vorba de o protecţie termică, sau de pudoare. În plus, materialul nu se mulează prea bine pe o suprafaţă metalică.

Andrew se împotrivi.

— Dar corpurile omeneşti nu sînt la fel de perfect funcţionale, George? Şi totuşi le acoperiţi.

— Pentru căldură, curăţenie, pentru protecţie, estetică. Nici una nu ţi se aplică.

— Mă simt gol fără ele. Mă simt altfel, George.

— Altfel... dar, Andrew, acum sînt miliarde de roboţi pe Pămînt. Numai în această regiune, potrivit ultimului recensămînt, sînt aproape tot atîţia roboţi cît şi oameni.

— Ştiu, George. Sînt roboţii care fac toate treburile.

— Nici unul însă nu poartă haine.

— Dar nici unul nu este liber, George.

Treptat, Andrew şi-a îmbogăţit garderoba. Îl inhibau, însă, zîmbetul lui George şi privirile oamenilor care-i aduceau hainele comandate.

Putea fi el liber, dar era construit în el un program detaliat cu privire la comportamentul faţă de oameni şi îndrăznea să avanseze numai cu paşi mărunţi. Dezaprobarea deschisă, pe care o simţea pretutindeni în jur, îl intimida şi-l întorcea cu luni de zile înapoi. Nu toată lumea acceptase libertatea sa. Era incapabil să se simtă jignit, dar resimţea o

anumită dificultate cu procesorul logic, atunci cînd se gîndea la acest lucru. Evita să-şi pună haine – sau prea multe – cînd credea că Micuţa Domnişoară ar putea veni în vizită. Era bătrînă acum şi adesea plecată în ţinuturi mai calde, dar cînd se întorcea, primul lucru pe care îl făcea era să-l viziteze.

Odată, pe cînd era plecată, George îi spusese resemnat:

— M-a convins, Andrew. Voi candida pentru următoarea legislatură. Ce naşte din pisică... cum obişnuieşte ea să-mi spună.

— Ce naşte... Andrew se oprise nesigur.

— Vreau să spun că eu, George, nepotul, voi fi ca şi Domnul, bunicul, care a fost şi el în legislatură.

— Aş fi fost bucuros, George, dacă Domnul ar fi... Se opri din nou pentru că nu voia să spună „în stare de funcţiune”. Expresia îi părea nepotrivită.

— În viaţă, completă George. Da, şi eu mă gîndesc din cînd în cînd la bătrînul monstru...

Andrew s-a gîndit mult la acea conversaţie. Îşi remarcase incapacitatea de exprimare atunci cînd vorbea cu George. Într-un fel, limbajul se schimbase de cînd îi fusese imprimat lui vocabularul. Pe urmă, George vorbea în argou, limbaj pe care nici Domnul, nici Micuţa Domnişoară nu-l folosiseră. De ce oare trebuiseră să-l numească pe Domnul *monstru* cînd, cu siguranţă, cuvîntul nu era deloc potrivit? Andrew nu se putea bizui nici măcar pe cărţile lui. Erau şi ele vechi şi mai toate erau despre dulgherie sau proiectarea mobilierului. În nici una nu era vorba despre limbaj, despre felul cum se exprimă oamenii.

În cele din urmă, consideră că trebuie să-şi caute singur cărţile potrivite şi, ca un robot liber ce era, simţea că nu mai trebuie să-i ceară permisiunea lui George. Putea să meargă în oraş şi să apeleze la o bibliotecă. A fost o decizie triumfală – şi îşi simţi clar potenţialul electric ridicat brusc, aşa că trebui să-şi anclanşeze în circuit o bobină de impedanţă. Îşi pusese un costum complet, inclusiv un pandantiv din lemn. Ar fi preferat plasticul strălucitor, dar George spusese că lemnul este mult mai potrivit, iar cedrul şlefuit era, în plus, considerabil mai valoros.

Făcuse mai puţin de o sută de paşi de acasă, cînd anumite rezistenţe îl determinară să se oprească. Elimină din circuit bobina de impedanţă dar, cum asta nu-l ajută prea mult,

se întoarse acasă şi pe o bucată de hîrtie, scrise clar: „Sînt plecat la bibliotecă”. Plasă apoi hîrtia pe biroul său, la loc vizibil pentru toată lumea.

10

Andrew n-a ajuns niciodată la bibliotecă, Studiase harta, ştia itinerariul, dar nu-l recunoscu. Peisajul nu corespundea cu simbolurile de pe hartă, iar el ezita. În cele din urmă se gîndi că ceva nu era în regulă; totul părea foarte straniu.

Depăşi un robot de teren, dar cînd se hotărî să întrebe pe cineva, nu mai zări pe nimeni. Un vehicul trecu, dar nu se opri.

Andrew rămase indecis: aştepta calm şi nemişcat pentru că, peste cîmpuri, veneau spre el două fiinţe umane.

Se întoarse spre a-i întîmpina şi ei îşi schimbară direcţia în acelaşi scop. Cu cîteva clipe în urmă mai vorbeau cu voce tare. Îi auzise. Acum însă, tăceau. Aveau privirea pe care Andrew o asocia de obicei cu nesiguranţa umană. Erau tineri, dar nu foarte tineri. Poate douăzeci, poate mai mult? Andrew nu ştiuse niciodată să aprecieze vîrsta umană.

— Domnilor, vreţi să-mi descrieţi drumul pînă la biblioteca oraşului?

Unul dintre ei, cel mai înalt – pălăria-i grotescă îl făcea şi mai înalt – nu-i răspunse lui Andrew, ci se adresă celuilalt.

— E un robot.

Celălalt avea un nas butucănos şi pleoape umflate. Nici el nu se adresă lui Andrew, ci primului.

— Poartă haine.

Cel înalt pocni din degete.

— E robotul liber. Există un robot pe lîngă casa bătrînului Martin, care nu e proprietatea nimănui. Altfel de ce ar purta haine?

— Întreabă-l, zise cel cu nasul.

— Eşti robotul Martin? întrebă înaltul.

— Sînt Andrew Martin, Domnule, îi răspunse.

— Bun. Dezbracă-te! Roboţii nu poartă haine. – Adăugă apoi către celălalt: Ce dezgustător! Uită-te la el!

Andrew ezita. Nu mai auzise un ordin pe un asemenea ton de multă vreme, aşa că circuitele Legii a Doua aproape i se blocară.

Înaltul mai repetă o dată.

— Dezbracă-ţi hainele! Îţi ordon!

Încet, Andrew începu să se dezbrace.

— Hai, aruncă-le, mai spuse cel înalt. Cel cu nasul mare adăugă şi el:

— Dacă nu aparţine nimănui, atunci ar putea fi la fel de bine al nostru sau al oricui...

— Oricum, îi răspunse înaltul, nu poate avea nimeni nici o obiecţie. Nu atentăm la proprietatea cuiva. Se întoarse apoi spre Andrew: Aşază-te în cap!

— Capul nu foloseşte la..., începu Andrew.

— E un ordin. Chiar dacă nu ştii, încearcă! Andrew ezită din nou, apoi se aplecă şi îşi aşeză creştetul capului pe pămînt. Încercă să-şi ridice picioarele dar căzu greoi.

— Rămîi aşa, spuse înaltul, apoi adaugă către celălalt: îl putem desface bucăţele. Ai mai desfăcut pînă acum vreun robot?

— Ne va da voie?

— Păi cum poate să ne oprească?...

Într-adevăr, în nici un fel Andrew nu-i putea opri, mai ales dacă-i porunceau de o manieră evidentă. Legea a Doua, a supunerii, era mai importantă decît Legea a Treia, a instinctului de conservare. În orice caz, nu se putea apăra fără să le facă vreun rău, ori asta ar fi însemnat încălcarea Primei Legi. La acest gînd, fiecare unitate mobilă se contractă uşor şi, aşa cum sta acolo întins pe jos, începu să tremure.

Înaltul se apropie şi-l împinse cu piciorul.

— E cam greu, spuse. Cred că avem nevoie de scule pentru treaba asta.

— Putem să-i ordonăm lui să se demonteze, îi veni o idee celui cu nasul mare. Ar fi nostim, să-l vedem la lucru...

— Grozav, aproba înaltul, gînditor, dar să-l luăm din drum. Dacă vine cineva...

Era însă prea tîrziu. Într-adevăr, venea cineva, şi acest cineva era chiar George. De unde stătea întins îi văzuse silueta maiestuoasă mai tîrziu. Iar fi plăcut să-i facă, cumva, semn, dar ultimul ordin era clar: rămîi aşa!

George începuse să alerge şi sosi la faţa locului răsuflînd din greu. Cei doi tineri se dăduseră cîţiva paşi înapoi, într-o aşteptare prudentă.

— Andrew, s-a întîmplat ceva? întrebă George îngrijorat.

— Sînt bine, George, îi răspunse acesta.

— Atunci ridică-te... Ce s-a întîmplat cu hainele?

— E robotul tău, gagiule? întrebă înaltul. George se întoarse brusc spre el.

— Nu e robotul nimănui. Ce s-a întîmplat aici?

— I-am cerut politicos să-şi dea jos hainele. Şi ce te bagi, dacă nu-i al tău?

George se întoarse din nou spre robot.

— Ce ţi-au făcut Andrew?

— Într-un fel sau altul, intenţia lor era să mă dezmembreze. Se pregăteau să mă ducă într-un loc mai ferit şi să-mi ordoneze să mă dezmembrez.

George privea la cei doi tineri în timp ce un tremur uşor punea stăpînire pe el. Aceştia rămăseseră pe loc. Zîmbeau.

Cel înalt spuse în bătaie de joc.

— Şi acum ce vrei să faci, grăsane? Vrei să ne ataci?

— Nu, n-am de gînd, spuse George. Robotul acesta a trăit pe lîngă familia mea mai mult de şaptezeci şi cinci de ani. Ne cunoaşte şi ne preţuieşte mai mult decît pe sine. Aşa că am să-i spun că atentaţi la viaţa mea şi că aţi plănuit să mă omorîţi. Şi am să-i cer să mă apere. Între mine şi voi mă va alege, cu siguranţă, pe mine. Vreţi să ştiţi ce o să vi se întîmple cînd o să vă atace?

Cei doi se mai retraseră puţin; păreau neliniştiţi.

George spuse răspicat:

— Andrew, sînt în pericol să fiu vătămat de aceşti doi tineri. Du-te spre ei!

Andrew se îndreptă spre ei, dar tinerii nu mai aşteptară continuarea şi o rupseră la fugă.

— Gata, Andrew, linişteşte-te, spuse George. Era uşurat. Depăşise de mult vîrsta la care să se poată încăiera cu cineva, darmite cu doi tineri.

— Nu le-aş fi putut face nimic, George. În plus, i-am văzut că nu intenţionau să te atace.

— Dar eu nu ţi-am ordonat să-i ataci. Pur şi simplu ţi-am spus să te îndrepţi spre ei. Restul l-a făcut propria lor frică.

— Cum pot să aibă teamă de roboţi?

— Este o boală a omenirii, una care n-a fost încă vindecată. Dar asta n-are importanţă acum. Ce dracu făceai pe

aici, Andrew? Norocul tău a fost că ţi-am găsit însemnarea. Tocmai eram pe punctul de a mă întoarce înapoi, să închiriez un elicopter, cînd te-am văzut. Cum de ţi-a intrat în cap să mergi la bibliotecă? Ţi-aş fi adus eu oricîte cărţi ai fi dorit.

— Sînt un..., începu Andrew.

— Ştiu, ştiu, un robot liber. Dar ce vroiai tu, de fapt, cu biblioteca asta?

— Vroiam să ştiu mai multe despre fiinţa umană, despre lume, despre toate. Dar mai ales despre roboţi, George. Vreau să scriu o istorie a roboţilor.

George îi puse o mînă pe umăr.

— Bine, bine. Hai acasă acum. Dar mai întîi ridică-ţi hainele. Ascultă, Andrew, există un milion de cărţi asupra roboticii şi toate includ istorii ale acestei ştiinţe. Lumea e saturată nu numai cu roboţi, dar şi cu informaţii despre roboţi.

Andrew îşi clătină capul, un gest omenesc pe care-l adoptase în ultima vreme.

— Nu o istorie a roboticii, George. O istorie a roboţilor. Scrisă de un robot. Vreau să explic ce cred roboţii despre perioada scursă de la data cînd cei dintîi dintre noi au fost lăsaţi sa muncească şi să trăiască pe Pămînt.

George nu mai spuse nimic. Se mulţumi doar să ridice din sprîncene.

11

Micuţa Domnişoară tocmai îşi sărbătorea a optzecişitreia aniversare; nimic însă din comportamentul ei nu lăsa să se înţeleagă că energia sau îndîrjirea i-ar fi diminuat. Se folosea de baston mai mult pentru a gesticula decît pentru a se sprijini în el.

Ascultase întîmplarea cu o indignare crescîndă.

— George, dar este oribil! Cine erau huliganii aceia?

— Nu ştiu. Şi, de fapt, ce importanţă are? Pînă la urmă nu i-au făcut nici un rău.

— Dar puteau să-i facă. Tu eşti avocat George, şi dacă o duci bine, aceasta se datorează în întregime talentului lui Andrew. Banii pe care el i-a cîştigat stau la baza a tot ce avem. Este simbolul continuităţii familiei noastre şi n-am să permit să fie tratat ca o marionetă.

— Şi ce-ai vrea să fac eu, minuni? întrebase George.

— Am spus că eşti avocat. N-ai auzit? Introdu o plîngere şi forţează într-un fel Curtea Regională să declare drepturi pentru roboţi şi Legislatura să adopte legile necesare. Adu problema în faţa Curţii Mondiale, dacă e nevoie. Pentru că am să te urmăresc, George şi n-am să-ţi tolerez nicio ezitare.

Nu glumise defel, şi ceea ce începuse ca simplă preocupare de a îndepărta temerile unei doamne în vîrstă, deveni o problemă interesantă, cu nenumărate ramificaţii legislative. Ca principal funcţionar al firmei Feingold şi Martin, George a schiţat strategia. Munca de amănunt a lăsat-o pe seama partenerilor mai tineri, dar mai ales pe seama fiului său, Paul, care devenise şi el membru al firmei, şi care raporta conştiincios despre mersul lucrurilor, aproape în fiecare zi, bunicii sale. Ea, în schimb, discuta zilnic cazul cu Andrew.

Andrew era şi el implicat profund. Munca la cartea sa asupra roboţilor fusese amînată şi iar amînată, pe măsură ce medita la argumentele legale şi, de mai multe ori, făcuse chiar sugestii foarte pertinente.

— George mi-a spus, în ziua cînd am fost atacat, că fiinţele umane s-au temut dintotdeauna de roboţi, remarcase Andrew odată. Atîta timp cît se mai tem, Curtea şi Legislatura nu vor înclina în favoarea roboţilor. N-ar fi mai bine să facem ceva pentru opinia publică?

Aşa că, în timp ce Paul păstrase cazul pe rol, George prelua activitatea cu publicul. Avea avantajul de a fi un funcţionar oficial, iar uneori mersese atît de departe încît să adopte moda cea nouă, acel soi de îmbrăcăminte mai largă pe care el o numea draperie.

Paul chiar glumea pe seama lui.

— Numai să nu urci şi pe scenă, tată! George îi răspundea întotdeauna iritat.

— Am să mă străduiesc, fiule.

O dată se adresase convenţiei anuale a editorilor de holoştiri, unde spusese:

„Dacă, în virtutea Legii a Doua, putem să-i cerem unui robot supunere nelimitată, în toate sensurile, cu excepţia desigur a nevătămării unei fiinţe umane, atunci *orice* om, *oricare* fiinţă umană, are o putere colosală asupra unui robot, asupra *oricărui* robot. Concret, de vreme ce Legea a Doua este

mai importantă decît Legea a Treia, orice om poate utiliza legea supunerii pentru a depăşi legea autoconservării. El poate ordona oricărui robot să se autoavarieze, sau chiar să se autodistrugă, pentru orice motiv, sau chiar fără nici un motiv.

Este acest lucru corect? Am trata oare un animal în acest fel? Pînă şi un obiect neînsufleţit care ne-a folosit ar avea, cît de cit, dreptul la o consideraţie din partea noastră. Iar un robot nu este insensibil şi nici nu este un animai. El poate să gîndească suficient pentru a vorbi cu noi, să raţioneze alături de noi, sau să se joace cu noi. Dacă-i tratăm ca pe nişte prieteni – şi trebuie să lucrăm împreună cu ei – n-ar trebui oare să ie oferim şi fructele prieteniei şi beneficiile cooperării?

Dacă un om are dreptul de a da unui robot orice ordin care nu implică vătămarea unei fiinţe umane, atunci ar trebui să aibă cel puţin decenţa de a nu da niciodată un ordin care ar implica vătămarea robotului, în afară, desigur, de cazul cînd siguranţa omului cere neapărat acest lucru. O mare putere implică şi o mare responsabilitate şi dacă roboţii au trei legi care să-l protejeze pe om, ar fi prea mult să-i impunem omului o lege sau două care să-i protejeze pe roboţi?”

Andrew avusese dreptate. Bătălia pentru opinia publică fusese cheia pentru Curte şi Legislatură. În cele din urmă a fost adoptată o lege care stabilea situaţiile în care ordinele de vătămare a roboţilor erau interzise. Legea a fost dezbătută îndelung, iar pedepsele pentru violarea ei s-au dovedit total inadecvate. Principiul, însă, fusese legalizat. Adoptarea de către Curtea Mondială s-a făcut chiar în ziua cînd a murit Micuţa Domnişoară.

N-a fost o coincidenţă. În timpul ultimelor dezbateri, Micuţa Domnişoară se agăţase cu disperare de viaţă şi nu se liniştise decît atunci cînd auzise cuvîntul „victorie”. Ultimul ei zîmbet a fost pentru Andrew, ca şi ultimele ei cuvinte: „Ai fost atît de bun cu noi, Andrew!”. A murit ţinîndu-i mîna în timp ce fiul său, soţia şi copiii rămăseseră respectuoşi în spatele lui.

12

Andrew aştepta liniştit robotul-recepţionist care dispăruse în birou. Recepţionistul ar fi putut utiliza holovideofonul dar, fără-ndoială, fusese perturbat de faptul că, în locul unei fiinţe

umane, avea de-a face acum cu alt robot.

Andrew îşi trecu timpul meditînd asupra semnificaţiei unor cuvinte – de pildă termenul „pilot”. Devenise el un termen metaforic, suficient de îndepărtat de sensul iniţial pentru a putea fi aplicat şi roboţilor – sau femeilor? Asemenea probleme îl frămîntau adesea de cînd lucra la cartea sa despre roboţi. Exerciţiul compunerii de propoziţii care să exprime toate complexităţile îi sporise fără-ncetare vocabularul.

Uneori, venea cîte cineva în camera să-l privească. El nu încerca să ocolească privirea nimănui. Îl privea calm pe fiecare, pînă cînd vizitatorul îşi pleca ochii.

În fine, apăru Paul Martin. Andrew fusese surprins – sau în orice caz ar fi arătat surprins dacă ar fi putut să-şi exteriorizeze mai adecvat expresia feţei. Paul începuse să se fardeze – aşa era moda. Deşi asta îi întărea, într-un fel, liniile şterse ale figurii, lui Andrew nu-i plăcea. Descoperi atunci că dezaprobarea unei fiinţe umane nu-l neliniştea, peste măsură, atîta timp cît n-o exprima verbal. Putea eventual să-şi exprime în scris acest dezacord. Oricum, era pentru el o situaţie nouă.

— Intră, Andrew, şi scuză-mă că te-am făcut să aştepţi, dar era vorba de o lucrare ce nu suferea amînare. Intră. Ai spus că vrei să-mi vorbeşti, dar nu mi-aş fi închipuit că tu ai înţeles să ne-ntîlnim aici, în oraş.

— Dacă eşti ocupat, Paul, sînt pregătit să mai aştept.

Paul privise ecranul cu umbre schimbătoare de pe perete, care-i servea drept ceas, şi spusese:

— Pot să-mi fac puţin timp liber. Ai venit pe jos?

— Am închiriat un automobil.

— Şi n-ai avut nici un necaz? întrebă Paul cu oarecare nelinişte în glas.

— Nu, nici nu mă aşteptam la ceva. Drepturile mele sînt apărate de lege.

Paul arăta acum mult mai îngrijorat.

— Andrew ţi-am explicat că legea nu constrînge pe nimeni, mai ales în anumite situaţii. Şi dacă insişti să porţi haine, o să dai în cele din urmă de bucluc, ca atunci, prima dată...

— Dar şi singura dată, Paul. Îmi pare rău că eşti nemulţumit.

— Bine, s-o luăm altfel. Eşti acum virtual o legendă vie,

Andrew, şi eşti prea valoros, în prea multe privinţe, pentru a avea dreptul să rişti în vreun fel. Dar apropo, cum stai cu cartea?

— Mă apropii de sfîrşit, Paul. Editorul este foarte mulţumit.

— Grozav!

— Nu cred, însă, că mulţumirea vine de la conţinutul cărţii. Cred, mai degrabă, că se aşteaptă să vîndă multe exemplare, fiind scrisă de un robot. Asta-l încîntă cel mai mult.

— E şi el om, nu?

— Nu sînt nemulţumit. Lasă-l să vîndă din ce motive vrea, de vreme ce asta înseamnă bani şi pot utiliza şi eu o parte din ei.

— Bunica ţi-a lăsat...

— Micuţa Domnişoară a fost generoasă cu mine şi sînt sigur că pot conta şi pe mai departe pe ajutorul familiei. Dar pentru pasul următor contez mai mult pe drepturile mele de autor.

— Şi care este pasul următor?

— Aş vrea să-l văd pe şeful Corporaţiei Roboţii Americani şi Oamenii Mecanici. Am încercat să aranjez eu întîlnirea, dar n-am fost în stare să ajung pînă la el. Corporaţia nu cooperează cu mine în scrierea acestei cărţi; aşa că, mă-nţelegi, nici n-am fost prea surprins.

Paul era vizibil amuzat.

— Cooperarea este ultimul lucru la care te poţi aştepta. N-au cooperat ei cu noi nici cînd am dat marea bătălie a drepturilor roboţilor. Ba dimpotrivă, şi îţi dai seama de ce... Dă-i drepturi unui robot şi oamenii n-or să mai vrea să-l cumpere...

— Cu toate acestea, spuse Andrew, dacă i-ai solicita *tu*, ai putea să-mi obţii o întrevedere.

— Nici eu nu sînt în relaţii mai bune cu ei, Andrew.

— Dar le-ai putea sugera faptul că, întîlnindu-se cu mine, ar evita o campanie dusă de Feingold şi Martin pentru întărirea drepturilor roboţilor.

— N-ar fi asta o minciună, Andrew?

— Ba da, Paul, dar eu n-o pot spune. De aceea am venit la tine.

— Aha, tu nu poţi minţi, dar mă poţi împinge pe mine s-o fac, nu-i aşa? Devii din ce în ce mai uman, Andrew.

13

N-a fost prea uşor de aranjat întîlnirea, chiar de către cineva cu reputaţia lui Paul, dar, în cele din urmă, audienţa a fost acceptată.

Cînd s-au întîlnit, preşedintele nu arăta prea fericit. Harley Smythe-Robertson, urmaş direct prin mama sa al fondatorului Corporaţiei (îşi adăugase numele de fată al mamei pentru a indica acest lucru), se apropia de vîrsta pensionării. Întreaga viaţă şi-o dedicase problemei drepturilor roboţilor. Părul său cărunt era pomădat uşor spre creştet, dar faţa nu-i era fardată. Din cînd în cînd îi arunca lui Andrew priviri ostile.

Andrew începu discuţia.

— Domnule, cu aproape un secol în urmă, mi s-a spus de către Merton Mansky, de la această firmă, că matematica ce guvernează formarea reţelelor pozitronice ale creierelor era mult prea complicată pentru a permite altceva decît soluţii aproximative şi, în consecinţa, propriile mele capacităţi nu erau întru totul previzibile.

— Asta a fost cu un secol în urmă. – Smythe-Robertson ezită, apoi spuse rece: – Nu mai este cazul. Roboţii noştri sînt fabricaţi acum cu precizie şi minuţios pregătiţi pentru activitatea lor.

— Da, întări Paul. (Venise şi el, pentru a fi sigur că firma joacă corect, cum se exprimase el.) Cu rezultatul că recepţionerul meu trebuie ghidat ori de cîte ori evenimentele depăşesc cît de cît convenţionalul...

— Aţi fi fost şi mai puţin mulţumit dacă s-ar fi apucat să improvizeze, spuse Smythe-Robertson.

— Deci nu mai fabricaţi roboţi ca mine, versatili şi adaptabili?

— Întocmai.

— Cercetările pe care le-am făcut în legătură cu acea carte a mea, spuse Andrew, mi-au relevat că sînt cel mai în vîrstă robot în funcţiune.

— Cel mai vechi actualmente, spuse Smythe-Robertson, cel mai vechi care a existat vreodată şi cel mai vechi care va exista vreodată. Nici un robot nu mai este folosit după douăzeci şi cinci de ani. Sînt rechemaţi în fabrică şi înlocuiţi cu modele

mai noi.

— Nici un robot, aşa cum sînt fabricaţi astăzi, nu mai este util după al douăzecilea an de funcţionare, spuse Paul, cu o notă de sarcasm în voce. Înseamnă că Andrew este excepţional din acest punct de vedere.

Andrew însă, urmărindu-şi planul pe care şi-l făcuse, continuă imperturbabil.

— Ca cel mai vechi robot din lume, şi cel mai versatil, nu sînt oare suficient de neobişnuit pentru a merita un tratament special din partea Companiei?

— Nicidecum, răspunse Smythe-Robertson, parcă şi mai rece. Particularitatea dumnevoastră este o ruşine pentru Companie. Dacă, din nefericire, nu aţi fi fost vîndut, ci doar închiriat, de multa vreme aţi fi fost înlocuit.

— De fapt asta este problema, spuse Andrew. Sînt un robot liber şi, totodată, propriul meu stăpîn. Aşadar vin la Dumnevoastră şi vă cer să mă înlocuiţi. N-o puteţi face fără consimţămîntul proprietarului. Astăzi acest considerent este eliminat prin condiţiile de închiriere, dar pe vremea mea nu exista aşa ceva.

Smythe-Robertson arăta în acelaşi timp uimit şi încurcat şi pentru o vreme se lăsă tăcerea. Andrew se pomeni că se uită la holograma de pe perete. Era masca mortuară a Susanei Calvin, sfînta patroană a tuturor roboticienilor. Murise de mai bine de două secole, dar lucrînd la cartea sa, Andrew ajunsese să o cunoască atît de bine încît aproape că era convins că o întîlnise cîndva aievea.

Într-un tîrziu, zîmbind, Smythe-Robertson întrebă:

— Cum pot să vă înlocuiesc pe Dumneavoastră cu Dumneavoastră? Dacă vă înlocuiesc ca robot, cum v-aş putea da un nou robot, de vreme ce prin simplul act al înlocuirii veţi înceta să mai existaţi?

— Dar nu-i greu, interveni Paul. Sediul personalităţii lui Andrew este creierul său pozitronic şi este singura parte ce nu poate fi înlocuită fără a se crea un nou robot. Creierul pozitronic, aşadar, este de fapt Andrew. Orice altă parte a corpului unui robot poate fi înlocuită fără să afecteze personalitatea acestuia, şi toate aceste părţi sînt în posesia creierului. Cu alte cuvinte, Andrew doreşte să-i daţi creierului său un nou corp de robot.

— Întocmai, spuse calm Andrew. Apoi se întoarse spre

Smythe-Robertson: Aţi fabricat şi androizi, nu-i aşa? Roboţi care au aspectul exterior întocmai oamenilor, pînă şi în textura pielii?

— Da, am făcut. Lucrează perfect de bine în pielea lor sintetică şi cu tendoanele lor fibroase. Deşi, cu excepţia creierului, n-au nici o componentă din metal, sînt aproape la fel de rezistenţi ca şi roboţii metalici. Raportaţi la greutate, sînt chiar mai rezistenţi.

Paul părea interesat.

— N-am ştiut asta. Cîţi sînt acum pe piaţă?

— Niciunul, răspunse Smythe-Robertson. Erau mult mai scumpi decît modelele din metal şi prospectarea pieţei ne-a arătat că nu vor fi acceptaţi. Semănau prea mult cu oamenii.

Andrew era impresionat.

— Presupun, însă, că firma îşi menţine serviciul de înlocuire, iar dacă da, atunci aş dori să vă cer să fiu înlocuit cu un robot organic, cu un android.

Paul, acum pe de-a-ntregul surprins, exclamă:

— Doamne sfinte!

Smythe-Robertson răspunse, însă, la fel de aspru.

— Imposibil!

— De ce este imposibil? îl întrebă Andrew. Aş plăti, desigur, orice preţ rezonabil.

— Nu fabricăm androizi.

— Aţi ales să nu fabricaţi androizi, interveni rapid Paul, şi nu e acelaşi lucru cu a nu putea să-i fabricaţi.

— Totuşi, răspunse Smythe-Robertson, fabricarea de androizi este împotriva gustului public.

— Nici o lege nu i se opune.

— Cu toate acestea nu fabricăm – şi nu vom fabrica....

Paul îşi drese glasul şi spuse:

— Domnule Smythe-Robertson, Andrew este un robot liber şi intră în sfera de competenţă a legii care garantează drepturile roboţilor. Sînteţi conştient de acest lucru?

— Foarte conştient.

— Acest robot, ca robot liber, a hotărît să poarte haine. Ca rezultat, a fost frecvent umilit de oameni fără minte, în ciuda legii care se opune umilirii roboţilor. E foarte greu să urmăreşti în justiţie vagi ofense care nu se încadrează în accepţiunile generale ale vinovăţiei.

— „Roboţii Americani” au înţeles asta încă de la început.

Din nefericire nu şi firma tatălui Dumneavoastră.

— Tatăl meu a murit de mult, dar ceea ce înţeleg este faptul că ne aflăm în faţa unei ofense clare, cu ţintă precisă.

— Despre ce vorbiţi? întrebă Smythe-Robertson.

— Clientul meu, Andrew Martin – tocmai mi-a devenit client – este un robot liber care este îndreptăţit să ceară firmei „Roboţilor Americani şi Oamenii Mecanici” dreptul la înlocuire, pe care firma îl acordă oricui deţine un robot mai vechi de douăzeci şi cinci de ani. De fapt firma chiar insistă asupra acestor înlocuiri.

Paul zîmbea, complet destins.

— Creierul pozitronic al clientului meu, continuă el, este proprietarul corpului clientului meu – care este, cu siguranţă, trecut cu mult peste cei douăzeci şi cinci de ani. Creierul pozitronic cere înlocuirea corpului şi se oferă să plătească, pentru un corp de android, considerat ca piesă de schimb, orice preţ rezonabil. Dacă-i refuzaţi cererea, clientul meu va continua să fie umilit şi noi, în consecinţă, vă vom urmări în justiţie. Deşi, în general, opinia publică n-ar susţine o asemenea pretenţie din partea unui robot, vreau să vă reamintesc că nici firma Dumneavoastră nu e prea populară. Chiar şi aceia care utilizează roboţii şi profită de pe urma lor sînt reticenţi. S-ar putea să fie o reminiscenţă de pe vremea cînd teama de roboţi era larg răspîndită, sau poate doar resentimentele faţă de puterea şi bogăţia unei firme ce deţine monopolul mondial. Dar oricare ar fi cauzele, resentimentele există. Cred că veţi ajunge la concluzia că nu e de dorit să vă vedeţi confruntaţi cu o urmărire în justiţie, mai ales dacă ţineţi seama de faptul că Andrew este bogat şi, practic, nemuritor şi nimeni nu-l va împiedica să continue lupta la infinit.

Încet, încet, Smythe-Robertson se îmbujora.

— Încercaţi să-mi forţaţi mîna?

— Nu vă forţez nimic, spuse Paul. Dacă doriţi să refuzaţi clientului meu această cerere rezonabilă, puteţi s-o faceţi, iar noi vom pleca fără nici un alt cuvînt. Dar vă vom da în judecată, pentru că este dreptul nostru şi vă daţi seama că pînă la urmă veţi pierde.

— Păi...

— Văd că aţi început să fiţi rezonabil, spuse Paul. S-ar putea să mai ezitaţi, dar pînă la urmă o să-mi daţi dreptate. Şi

aş vrea să vă mai asigur de ceva. Dacă în procesul de transferare a creierului pozitronic din corpul actual într-unul organic se întîmplă ceva, vreo vătămare cît de mică, atunci n-am să am linişte pînă n-am să dobor firma la pămînt. Voi întreprinde absolut orice pentru a mobiliza opinia publică împotriva Corporaţiei dacă o singură reţea din entitatea de platină-iridiu a creierului pozitronic este alterată. Se întoarse spre Andrew şi îl întrebă: Eşti de acord cu toate astea Andrew?

Andrew ezită aproape un minut. Înţelegea că trebuie să aprobe o minciună, un şantaj, o umilire pentru o fiinţă umană. Îşi făcu însă curaj pentru că nu era vorba de o vătămare fizică şi reuşi, în cele din urmă, să îngîne un „da” abia auzit.

14

Se simţea ca şi cum fusese construit din nou. Zile, săptămîni şi în cele din urmă, chiar luni întregi, Andrew nu se mai regăsea; chiar şi cele mai simple acţiuni erau ezitante.

Paul aproape turbase de furie.

— Te-au dereglat, Andrew. Trebuie să-i dăm în judecată!

Andrew vorbea foarte încet.

— Nu... trebuie. Nu vei putea niciodată să demonstrezi... ceva... ca i-i-i-i-...

— Intenţia criminală?

— Da. Apoi, devin... din ce în ce mai puternic, mai în regulă; de vină este tr-tr-tr...

— Tremurul?

— Trauma. Oricum, n-am mai păţit aşa ceva pînă acum...

Andrew îşi simţea creierul dinspre interior, aşa cum nimeni n-o putea face. Şi ştia că e bine, iar în timpul lunilor cît îi trebuiseră pentru a-şi coordona reacţiile pozitronice, cheltuise multe ore în faţa oglinzii.

Nu era prea omenească înfăţişarea lui. Figura îi era rigidă – prea rigidă – iar mişcările mult prea cumpănite. Îi lipseau nepăsarea, plutirea liberă a mişcărilor oamenilor, dar poate că toate acestea urmau să vină cu timpul. Acum, cel puţin se putea îmbrăca fără să mai pară ridicol.

Într-una din zile spuse:

— Aş vrea să mă apuc din nou de lucru. Paul izbucnise în rîs.

— Asta înseamnă că te simţi bine. Ce-ai vrea să mai faci? O altă carte?

— Nu, îi răspunsese Andrew. Am trăit prea mult pentru ca o pasiune să pună stăpînire pe mine definitiv. A fost o vreme cînd eram în primul rînd artist, şi încă mă pot întoarce la ea. A fost o vreme cînd eram istoric, şi m-aş putea întoarce şi la asta. Acum, însă, aş vrea să devin robobiolog.

— Vrei să spui robopsiholog...

— Nicidecum. Robopsihologia ar implica studiul creierelor pozitronice, şi pe moment nu doresc asta. Un robobiolog, însă, cred eu, se ocupă cu funcţionarea corpului ataşat unui creier.

— Nu s-ar numi mai corect: robotician?

— Roboticianul are în vedere un corp metalic. Eu aş vrea să studiez corpul organic, umanoid, şi după cîte ştiu sînt singurul care am un asemenea corp.

— Dar îţi restrîngi astfel aria de cercetare, spuse Paul gînditor. Ca artist creaţia îţi aparţine, ca istoric ai de-a face cu roboţii, ca robobiolog vei avea de-a face numai cu tine însuţi.

Andrew dădu din cap.

— Aşa se pare.

Andrew trebuise să înceapă totul de la capăt pentru că nu ştia mai nimic despre biologie şi aproape nimic despre ştiinţe. Devenise o prezenţă familiară în biblioteci, unde, ore în şir, putea zăbovi în faţa indicatoarelor electronice. Arăta perfect normal în haine şi acei puţini care ştiau că era robot nu se amestecau în afacerile lui.

Construise un laborator într-o cameră pe care o adăugase căsuţei sale; îşi sporise mult biblioteca.

Anii au trecut. Într-una din zile Paul a venit în vizită pe la el şi i-a spus:

— Păcat că nu mai lucrezi la istoria roboţilor. Am înţeles că „Roboţii Americani” au adoptat acum o politică radical nouă.

Paul îmbătrînise şi ochii lui, prea slăbiţi, fuseseră înlocuiţi cu celule fotooptice. Într-un anume fel, se apropia astfel mai mult de Andrew.

— Ce-au făcut? întrebă Andrew.

— Fabrică computere centrale, adevărate creiere pozitronice gigantice, care pot comunica prin microunde cu zeci, pînă la mii de roboţi. Roboţii, însă, nu mai au creier deloc. Ei sînt, de fapt, membrele acestui creier gigantic, deşi cele două

părţi sînt fizic separate.

— E mai eficient astfel?

— Aşa pretind „Roboţii Americani”. Înainte de a muri, Smythe-Robertson a stabilit noua direcţie şi sînt convins că asta are mare legătură cu tine. Sînt hotărîţi să nu mai fabrice roboţi care să le dea bătaia de cap pe care le-o dai tu, şi din această cauză separă creierul de corp. Creierul nu va avea un corp pe care să vrea să-l schimbe, iar corpul nu va avea un creier care să vrea ceva.

Paul continuă.

— E uluitoare, Andrew, influenţa pe care ai avut-o în istoria roboţilor. Preocupările tale artistice i-au determinat pe cei de la „Roboţii Americani” să facă roboţi specializaţi; libertatea ta a contribuit decisiv la stabilirea principiilor drepturilor roboţilor; insistenţa ta în a avea un corp de android i-a determinat să separe corpul de creier.

Andrew căzuse pe gînduri.

— Cred că pînă la urmă Corporaţia va produce un creier gigant care să controleze miliarde de corpuri robotice. În felul acesta, însă, toate ouăle vor fi puse în acelaşi coş. Periculos. Nu e bine deloc.

— Cred că ai dreptate, îi răspunse Paul, dar nu cred să se-ntîmple ceva, cel puţin în următorul secol, aşa că eu nu voi trăi să văd asta. De fapt, s-ar putea să nu apuc să văd nici anul viitor.

— Paul! exclamă Andrew şocat. Paul a ridicat din umeri.

— Oamenii sînt muritori, Andrew. Nu sîntem ca tine. Deşi nu contează prea mult, este important să-ţi precizez ceva. Sînt ultimul dintre umanii familiei Martin. Banii mei vor fi lăsaţi pe numele tău şi, pe cît se poate prevedea viitorul, vei fi asigurat din punct de vedere economic.

— Dar nu trebuie, spuse Andrew, anevoie. În toată această perioadă nu se putuse obişnui cu moartea celor din familia Martin.

— Să nu ne certăm. Aşa trebuie să fie. Spune-mi moi bine la ce lucrezi acum?

— Proiectez un sistem care să le permită androizilor – mie însumi – să-şi cîştige energia din combustia hidrocarburilor, nu din pile atomice.

Paul ridică sprîncenele uimit.

— Deci vor respira şi vor mînca?

— Întocmai.

— Şi de cînd lucrezi în direcţia asta?

— Cam de multişor, dar cred că acum am pus la punct o cameră de combustie adecvată pentru asimilarea catalitică.

— Dar, Andrew, de ce? Pila atomică este infinit mai bună.

— În anumite privinţe, poate. Dar pila atomică nu este umană.

15

Durase ceva timp, dar timp Andrew avea. La început, nu dorise să întreprindă nimic pînă ce Paul nu se stinsese în pace. Cu moartea strănepotului Domnului, Andrew se simţea mult mai expus unei lumi ostile şi din această cauză era din ce în ce mai decis în hotărîrea ce o luase.

De fapt, nu rămăsese cu totul singur. Chiar dacă omul murise, firma Feingold şi Martin trăia. Atît corporaţiile cît şi roboţii sînt mai puţin muritori decît oamenii...

Firma avea dispoziţiile ei şi le urma întocmai. Prin intermediul ei Andrew se bucura în continuare de bunăstare. În schimbul importantei rente anuale, Feingold şi Martin se implicase şi ea în aspectele legale ale noii camere de combustie. Dar cînd venise vremea ca Andrew să viziteze din nou corporaţia „Roboţii Americani”, o făcuse singur. O dată fusese cu Domnul şi o dată cu Paul. De data aceasta, a treia oară, era singur şi avea înfăţişare umană.

Firma „Roboţii Americani” se schimbase. Producţia de bază a uzinei se transferase pe o mare staţie orbitală, aşa cum era cazul cu din ce în ce mai multe industrii. Pămîntul însuşi devenise o imensă grădină cu o populaţie stabilizată la un miliard de oameni şi cam un sfert de miliard de roboţi cu creiere independente.

Directorul cercetărilor era Alvin Magdescu. Oacheş la faţă şi la păr, avea o barbă mică şi ascuţită şi, aşa cum cerea moda, nu purta nimic peste bust, cu excepţia unei diagonale din piele. În schimb, Andrew era bine acoperit după moda veche, veche de mai multe decenii.

Magdescu întinse mîna vizitatorului.

— Vă cunosc, desigur, şi sînt bucuros să vă-ntîlnesc.

Sînteţi cel mai renumit produs al nostru şi păcat că bătrînul Smythe-Robertson a fost atît de pornit împotriva dumneavoastră. Am fi putut realiza multe împreună...

— Încă mai puteţi, spuse Andrew.

— Nu, nu cred. Vremurile au trecut. Am avut roboţii aici pe Pămînt mai mult de un secol, dar totul s-a schimbat. Acum au plecat din nou în spaţiu, iar cei care vor rămîne nu vor fi dotaţi cu creier.

— Dar am rămas şi eu şi voi rămîne în continuare pe Pămînt.

— Adevărat, însă se pare că nu prea mai aveţi ceva în comun cu roboţii. Cu ce nouă cerere aţi venit acum?

— Vreau să devin şi mai puţin robot. De vreme ce sînt atît de organic, aş dori şi o sursă organică de energie. Am proiectul aici...

Magdescu nu se grăbea cu răsfoitul planurilor. La început, poate avusese intenţia să le frunzărească doar, dar acum devenea din ce în ce mai interesat. La un moment dat spuse:

— Este deosebit de ingenios. Cine le-a proiectat?

— Eu, replică Andrew.

Magdescu l-a privit cu atenţie mai multă vreme, apoi a spus:

— Asta înseamnă o schimbare majoră în corpul dumneavoastră, de fapt un experiment – un asemenea lucru nu s-a mai încercat niciodată. Nu vă sfătuiesc s-o faceţi. Rămîneţi aşa cum sînteţi.

Figura lui Andrew avea la dispoziţie mijloace limitate de expresie, dar agasarea reieşea clar din vocea lui.

— Doctore Magdescu, nu înţelegeţi esenţialul. Nu vă rămîne de ales decît să-mi satisfaceţi cererea. Dacă asemenea dispozitiv poate fi construit şi adaptat corpului meu, el poate fi adaptat şi corpului uman. Tendinţa de a prelungi viaţa omului prin proteze este deja evidentă. Şi nu există proteze mai bune, vă asigur, decît cele pe care le-am proiectat sau le voi proiecta eu.

Aşa cum ştiţi, prin intermediul firmei Feingold şi Martin, eu controlez patentele. Sîntem perfect capabili să ne lansăm în afaceri şi singuri şi să dezvoltăm tot felul de proteze care, pînă la urmă, să confere oamenilor multe din însuşirile roboţilor. Afacerile dumnevoastră vor avea, însă, de suferit. Dacă, însă,

mă operaţi acum, şi sînteţi de acord s-o faceţi şi în viitor în circumstanţe asemănătoare, veţi primi permisiunea să utilizaţi patentele şi să controlaţi atît tehnologia pentru roboţi cît şi pentru protezarea oamenilor. Desigur, nu se vor aplica pe scară largă decît după ce primele operaţii se vor dovedi complet satisfăcătoare... Şi numai după ce va fi trecut suficient de mult timp pentru a demonstra cu adevărat reuşita.

Punea condiţii severe unei fiinţe umane, dar Andrew simţea tot mai puţin inhibiţia Legii întîi. Învăţase să considere că ceea ce poate părea cruzime, se poate dovedi, pe termen lung, bunătate.

Magdescu era complet năucit.

— Nu sînt în măsură să decid asupra unor asemenea probleme. Este mai degrabă de resortul Corporaţiei şi asta va lua timp.

— Pot aştepta o perioadă rezonabilă, spuse Andrew, dar numai o perioadă rezonabilă. Se gîndea cu satisfacţie că nici Paul n-ar fi obţinut mai mult.

16

A trecut, într-adevăr, o perioadă de timp rezonabilă şi operaţia s-a dovedit un succes.

— Eram foarte pornit împotriva operaţiei, Andrew, îi spusese Magdescu, dar nu din motivele la care probabil te gîndeşti. Nu eram, în principiu, împotriva experimentului, dacă s-ar fi efectuat asupra altcuiva. Îmi era, însă, teamă să risc creierul tău pozitronic. Pentru că, vezi tu, ai reţeaua pozitronică conectată la o reţea pseudoneuronică şi ar fi fost dificil să salvăm intact creierul, dacă corpul s-ar fi deteriorat.

— Am avut deplină încredere în iscusinţa echipei de la „Roboţii Americani”, îi răspunse Andrew. Iar acum pot mînca.

— Foarte bine. Şi e bine să înghiţi din cînd în cînd şi ulei de măsline. Ar însemna o curăţire periodică a camerei de ardere, aşa cum ţi-am explicat. O chestie cam neplăcută, după cîte-mi dau seama.

— Poate, dacă nu m-aş gîndi să merg mai departe. Autocurăţirea nu este imposibilă. De fapt lucrez la un dispozitiv care să rezolve problema hranei solide ce poate conţine şi fracţiuni necombustibile, substanţe nedigerabile, ca să spun

aşa, şi care vor trebui eliminate.

— Atunci ar trebui să proiectezi un anus.

— Sau un echivalent.

— Şi mai ce, Andrew...?

— Absolut orice.

— Şi organe genitale?

— În măsura în cale ele se încadrează în planul meu. Corpul meu este acum ca o pînză pe care intenţionez să pictez...

Magdescu aşteptă ca fraza să fie terminată şi cînd crezu că n-o să mai fie, o completă el.

— Un om?

— Vom vedea, îi răspunse Andrew.

— E o ambiţie măruntă, Andrew. Tu eşti mai perfect decît un om. Din momentul cînd ai optat să devii organic, ai început să cobori.

— Creierul meu n-a avut de suferit.

— Nu, n-a avut. Ţi-o garantez. Dar, Andrew, întreaga revoluţie în domeniul protezelor, declanşata de patentele tale, îţi poartă numele. Eşti recunoscut ca inventator şi onorat pentru asta, aşa cum de altfel şi trebuie. De ce vrei să mergi mai departe în acest joc cu propriul tău corp?

Andrew nu-i răspunse.

Onorurile nu întîrziară. Acceptase să fie membru în mai multe societăţi distinse, inclusiv una care se devotase noii ştiinţe, pe care el o stabilise – robobiologia, dar care începuse să fie cunoscută sub numele de *prostetică*. La cea de-a o sută cincizecea aniversare a construcţiei sale, „Roboţii Americani” organizaseră un dineu oficial în onoarea sa. Dacă Andrew văzuse în asta o ironie a soartei, ţinuse ideea numai pentru el.

Alvin Magdescu, pensionar acum, venise în mod special pentru a prezida dineul. Avea nouăzeci şi patru de ani şi trăia numai datorită faptului că şi el avea proteze, printre altele, pentru ficat şi rinichi. Dineul îşi atinsese apogeul cînd Magdescu, după o scurtă şi emoţionantă cuvîntare, ridicase paharul pentru a toasta pentru Robotul de un secol şi jumătate.

Andrew avea muşchii faciali astfel reproiectaţi încît putea exprima întreaga gamă a emoţiilor umane, dar, în timpul întregii ceremonii, rămăsese solemn şi pasiv. Nu-i plăcea să fie Robotul de un secol şi jumătate.

17

Prostetica l-a determinat pe Andrew să părăsească pentru o vreme Pămîntul. În deceniile care au urmat celebrării celei de-a o sută cincizecea aniversări, Luna devenise o lume mai pămîntească decît Pămîntul însuşi în toate aspectele, mai puţin, evident, atracţia gravitaţională; în oraşele ei subterane se adunase o populaţie foarte numeroasă. Aici, protezele trebuiau să ţină cont de atracţia gravitaţională mai redusă. Pentru a face adaptările necesare, Andrew şi-a petrecut cinci ani pe Lună, lucrînd cu ortoprosteticienii locali. Cînd nu era de lucru, hoinărea printre populaţiile de roboţi care-l tratau cu servilitatea lor obişnuită faţă de om.

Revenise pe Pămîntul plictisitor şi liniştit, prin comparaţie, şi vizitase birourile lui Feingold şi Martin pentru a-şi anunţa întoarcerea. Asta surprinse pe Simon DeLong, preşedintele în exerciţiu al firmei.

— Ni se anunţase că revii... Andrew – aproape că voise să spună Domnule Martin – dar nu te aşteptam mai devreme de săptămîna viitoare.

— Nu mai aveam răbdare, spuse Andrew însufleţit. Era dornic să ajungă la subiect. Pe Lună, Simon, conduceam o echipă de cercetători formată din douăzeci de oameni de ştiinţă. Dădeam dispoziţii pe care nimeni nu le punea în discuţie. Roboţii de pe Lună mi se adresau ca unei fiinţe umane. De ce, atunci, să nu devin o fiinţă umană?

O undă de circumspecţie străbătu privirea lui DeLong.

— Dragul meu Andrew, aşa cum deja mi-ai explicat, eşti tratat ca un om, atît de roboţi cît şi de oameni. Eşti deci *de facto* o fiinţă umană.

— A fi *de facto* o fiinţă umană, nu este suficient. Vreau nu numai să fiu tratat astfel, dar vreau ca şi legal să fiu identificat ca atare. Aş vrea să devin o fiinţă umană *de jure*.

— Ei! asta este o altă problemă, spuse DeLong. Aici însă ne vom lovi de prejudecăţile omeneşti şi de faptul, de netăgăduit, că oricît de mult te-ai *asemăna* cu un om, *nu eşti*, de fapt, o fiinţă umană.

— În ce fel nu sînt? întrebă Andrew. Am înfăţişarea unui om şi organele echivalente cu cele ale oamenilor. Ele sînt, de fapt, identice cu protezele folosite de unii dintre ei. Am

contribuit artistic, literar şi ştiinţific la cultura omenească la fel de mult ca oricare om în viaţă. Ce mi se poate cere mai mult?

— Eu unul n-aş mai cere nimic. Necazul este că, pentru a te defini ca o fiinţă umană, ne trebuie un act dat de Legislatura Mondială. Cinstit să fiu, nu cred că putem obţine aşa ceva.

— Cui, din această Legislatură, m-aş putea adresa?

— Poate Comitetului pentru Ştiinţă.

— Poţi să-mi aranjezi această întîlnire?

— Dar, Andrew, ce nevoie mai ai de un intermediar? Prin poziţia ta ai putea...

— Nu. Aranjeaz-o tu.

Andrew nici nu-şi dăduse seama că, de fapt, dă un ordin precis unei fiinţe umane. Se obişnuise de mult cu acest lucru, pe Lună.

— Vreau ca ei să-şi dea seama, continuă el, că firma Feingold şi Martin se află în spatele meu pînă la capăt.

— Atunci...

— Pînă la capăt, Simon. În aceşti o sută şaptezeci şi trei de ani am susţinut destul firma, într-un fel sau altul. Am fost îndatorat în trecut unora dintre membrii acestei firme. Nu mai e cazul acum, sau mai degrabă situaţia s-a inversat, aşa că vă cer să vă respectaţi obligaţiile.

— Am să fac tot ce pot, îi promisese DeLong.

18

Secretara Comitetului pentru Ştiinţă era o femeie şi provenea dintr-o regiune est-asiatică. Se numea Chee Li-hsing, iar veşmîntul ei transparent – dar care acoperea prin strălucire ceea ce ea considera că trebuie acoperit – crea impresia că este înfăşurată în plastic.

— Împărtăşesc dorinţa dumneavoastră pentru depline drepturi omeneşti, îi spuse ea. A fost o vreme în istorie cînd anumite grupuri ale populaţiei umane au luptat pentru respectarea drepturilor omului. De fapt, ce drept aţi dori şi nu-l aveţi?

— Un lucru atît de simplu cum este dreptul la propria mea viaţă, declară Andrew. Un robot poate fi demontat oricînd.

— Şi un om poate fi executat oricînd.

— Execuţia urmează, însă, unui proces legal. Pentru

dezmembrarea mea nu este nevoie de nimic Ajunge numai cuvîntul autoritar al unui om. În plus... în plus... (Andrew încercase din răsputeri să nu dea impresia că pledează, dar expresia prea puţin mobilă a feţei şi intonaţiile contrafăcute ale vocii îl trădară.) Adevărul este că vreau să fiu un om. Am dorit acest lucru de-a lungul a şase generaţii de oameni.

Li-hsing ridică spre el o privire înţelegătoare.

— Legislatura poate adopta o lege care să vă declare unic, la fel de bine cum poate adopta o lege care să definească o statuie de piatră drept om. Şi într-un caz şi în celălalt posibilităţile sînt cît se poate de reale. Dar nu uitaţi că legiuitorii sînt şi ei oameni şi mai persistă încă acel element de suspiciune împotriva roboţilor.

— Chiar şi acum?

— Chiar şi acum. Toţi sîntem de acord cu faptul că v-aţi cîştigat preţul umanizării şi totuşi rămîne teama de a stabili un precedent nedorit.

— Ce precedent? Sînt singurul robot liber, singurul din categoria mea, şi nu va mai fi niciodată altul. Puteţi să-i consultaţi şi pe cei de la „Roboţii Americani”.

— Niciodată este un cuvînt mare, Andrew – sau, dacă preferaţi, Domnule Martin. Eu una v-aş acorda cu plăcere calitatea de om. Veţi vedea, însă, că majoritatea legiuitorilor nu vor fi atît de dornici să stabilească un precedent, indiferent cît de neînsemnat s-ar dovedi acesta. Deşi vă simpatizez, Domnule Martin, nu pot să vă dau speranţe. Totuşi...

Se aşeză încruntată; meditînd.

— Totuşi, dacă lucrurile se precipită, s-ar putea crea un anumit sentiment de suspiciune, atît printre legiuitori cît şi în afara lor, legat de această problemă a dezmembrării de care vorbeaţi. Autodezmembrarea ar putea fi cea mai simplă cale de a rezolva această dilemă. Ţineţi cont de acest lucru înainte de a vă hotărî să acţionaţi.

Andrew rămînea, însă, ferm pe poziţie.

— Nu-şi va aminti nimeni de tehnicile prostetice, create în întregime de mine?

— S-ar putea să vă pară crud ce vă spun, dar răspunsul este: nu. Şi chiar dacă îşi vor aminti, o vor face împotriva dumneavoastră. Oamenii vor spune că aţi făcut totul numai pentru dumneavoastră. Se va zice că totul face parte dintr-o

campanie de robotizare a fiinţelor umane, sau de umanizare a roboţilor, oricum, se vor scoate în evidenţă numai părţile negative. N-aţi făcut niciodată obiectul unei campanii politice de ură, Domnule Martin, dar vă avertizez că veţi fi obiectul unor calomnii, incredibile pentru mine sau pentru dumneavoastră, pe care mulţi le vor găsi însă, cît se poate de plauzibile. Domnule Martin, nu vă complicaţi existenţa!

Se ridică. Alături de Andrew, aşezat pe scaun, ea, în picioare, părea aproape un copil.

— Dacă mă decid să lupt pentru condiţia mea de om veţi fi de partea mea?

— Voi fi – în măsura în care voi putea. Dacă însă, la un moment dat, asemenea poziţie ar părea că-mi ameninţă viitorul politic, va trebui să vă abandonez. Oricum, nu este un subiect care să se apropie foarte mult de convingerile mele. Am încercat să fiu onestă cu dumneavoastră.

— Mulţumesc, şi nu vă cer mai mult. Intenţionez să lupt pînă la capăt, indiferent de consecinţe şi vă solicit sprijinul numai în măsura în care mi-l puteţi da.

19

N-a fost o luptă directă. Feingold şi Martin l-au sfătuit mai întîi să aibă răbdare şi Andrew obiectase, încruntat, că are o rezervă nesfîrşită. Feingold şi Martin intraseră apoi într-o campanie pentru a delimita şi a restrînge aria luptei.

În prima fază au iniţiat o acţiune judiciară care făgăduia obligaţia indivizilor cu inimi artificiale de a plăti impozite, pe motiv că posesia unui organ robotic altera calitatea umană şi, în consecinţă, drepturile constituţionale ale fiinţelor umane. Au condus, apoi, lupta abil şi tenace, pierzînd pas cu pas, dar întotdeauna în aşa fel încît au determinat ca decizia să fie cît mai cuprinzătoare posibil, pentru ca apoi să fie propusă şi Curţii Mondiale.

Fură necesari ani şi milioane de dolari. Cînd decizia finală a fost dată, DeLong iniţiase ceea ce s-a dovedit pînă la urmă celebrarea victoriei unui proces pierdut. Andrew era, desigur, prezent, cu această ocazie, în birourile companiei.

— Am realizat două lucruri, Andrew, spusese DeLong, şi amîndouă sînt bune. Mai întîi am stabilit faptul că numărul

părţilor artificiale dintr-un corp omenesc nu determină pierderea calităţii de fiinţă umană. În al doilea rînd am angajat opinia publică în această chestiune în aşa fel încît să adere pătimaş de partea unei interpretări mai largi a condiţiei omului, de vreme ce nu există cineva care să nu spere într-o proteză, dacă aceasta îi prelungeşte viaţa.

— Şi credeţi că în aceste circumstanţe, Legislatura îmi va acorda calitatea de om? întrebă Andrew.

DeLong părea un pic încurcat.

— În privinţa asta nu prea sînt optimist. A rămas un singur organ pe care Curtea Mondială l-a utilizat drept criteriu al omenescului. Oamenii au un creier organic, celular, iar roboţii unul pozitronic, de platină şi iridiu – cei care au, desigur, cum eşti tu. Vai, Andrew, nu mă privi astfel. Pentru a beneficia de decizia favorabilă a Curţii ne lipsesc actualmente cunoştinţele necesare copierii funcţiunilor unui creier celular în structuri artificiale suficient de apropiate de cele organice. Nici chiar tu, Andrew nu poţi face asta...

— Atunci ce putem face?

— Desigur, încercăm. Li-hsing, şi un număr din ce în ce mai mare de alţi legiuitori, vor fi de partea noastră. Iar preşedintele va vota, în cele din urmă, cu majoritatea.

— Avem deja o majoritate?

— Nu, sîntem departe de aşa ceva. Dar o vom putea obţine dacă opinia publică va consimţi să extindă şi asupra ta această interpretare mai largă a condiţiei umane. E o şansă mică, trebuie să admit, şi dacă nu intenţionezi să te dai bătut, am putea încerca.

— N-am de gînd să mă dau bătut.

20

Li-hsing era cu mult mai în vîrstă decît fusese pe vremea cînd Andrew o întîlnise pentru prima oară. Veşmîntul ei transparent dispăruse de mult. Părul era acum tuns scurt şi îmbrăcămintea tubulară. Andrew, însă, se ţinea încă, în limitele rezonabilului, de stilul de îmbrăcăminte care era la modă pe vremea cînd adoptase pentru prima oară acest obicei, cu mai mult de un secol în urmă.

— Am făcut şi noi ce-am putut, a admis Li-hsing. Vom

încerca încă o dată, după prorogaţie, dar, ca să fiu sinceră, înfrîngerea este sigură şi atunci va trebui să abandonăm totul. Cu toate eforturile mele recente n-am obţinut decît o înfrîngere aproape sigură în viitoarea campanie pentru Congres.

— Ştiu, îi răspunse Andrew, şi acest lucru mă întristează. Îmi spuseseţi odată că mă veţi abandona dacă se va ajunge la aşa ceva. De ce n-aţi făcut-o?

— Ştii, m-am răzgîndit. Oricum, o nouă alegere obţinută prin abandonarea ta, ar fi fost un preţ mult prea mare. Nu eram dispusă să-l plătesc. Şi aşa am fost în Legislatură mai bine de un sfert de secol. E destul.

— Şi nu mai există nici o cale să le schimbăm opiniile, Chee?

— Am schimbat tot ce se putea schimba. Restul – majoritatea – nu pot fi urniţi din antipatiile lor.

— Antipatia nu este un argument util pentru a vota într-un sens sau altul.

— Ştiu asta, Andrew, dar ei îşi ascund antipatia...

— Atunci ajungem tot la creier, spuse Andrew prudent. Trebuie însă lăsate lucrurile aici, la nivelul antitezei celulă-pozitron? Nu putem impune o definiţie funcţională? Trebuie neapărat să spunem că un creier este făcut din cutare sau cutare lucru?... N-ar fi mai bine să spunem că un creier este cineva – ceva – capabil de un anumit nivel de raţiune?

— N-o să meargă, îi răspunse Li-hsing. Creierul tău este fabricat de om, creierul uman, nu. Creierul tău este construit, al lor se dezvoltă singur. Pentru orice făptură umană care intenţionează să menţină bariera dintre sine şi un robot, aceste diferenţe sînt ca un zid de oţel înalt de un kilometru şi tot atîta de lat.

— Dacă am putea ajunge la originea antipatiei lor, adevărata origine...

— După atîţia ani cîţi ai tu, spuse Li-hsing tristă, încă mai încerci să-i înţelegi pe oameni. Sărmanul de tine, nu fi supărat... Robotul din tine te mînă pe drumul ăsta...

— Nu ştiu ce să spun. Dacă m-aş putea hotărî...

21

Dacă se putea hotărî...

Ştia de mult că pînă la urmă trebuia să ajungă aici, la chirurg. Găsise unul cu suficientă îndemînare – un chirurg-robot, pentru că niciun chirurg uman n-ar fi fost mai nimerit, nici ca abilitate, nici ca intenţie.

Desigur, chirurgul n-ar fi făcut operaţia pe un om, aşa că Andrew, după ce amînase momentul deciziei, cu un zîmbet trist, ce reflecta pe deplin zbuciumul său interior, ocoli Legea întîi şi spuse:

— Şi eu sînt un robot.

Apoi adăugă ferm, aşa cum învăţase de la oameni să pronunţe cuvintele în ultimele decenii:

— Îţi ordon să execuţi această operaţie asupra mea!

În absenţa Legii întîi, un ordin atît de ferm care venea de la cineva ce semăna atît de mult cu un om, activase suficient Legea a Doua, pentru a i se conforma întocmai.

Simţămîntul de slăbiciune pe care Andrew îl resimţea era, desigur, pur imaginar. Se refăcuse după operaţie. Şi, cu toate acestea, se rezemă, cît mai lin posibil, de perete. Simţea că trebuie neapărat să se aşeze.

Li-hsing spuse:

— Votul final va fi săptămîna aceasta, Andrew. N-aş putea să-l mai întîrzii, dar oricum, vom pierde. Asta e, Andrew.

— Vă sînt recunoscător pentru abilitatea dumneavoastră în tergiversări. Mi-a asigurat timpul de care am avut nevoie, şi am intrat şi eu în joc.

— În ce joc?, întrebă Li-hsing, profund îngrijorată.

— Nu vă puteam spune, nici dumneavoastră, nici chiar celor de la Feingold şi Martin. Eram sigur că voi fi oprit. Vedeţi, dacă la mijloc este creierul, diferenţa cea mai mare o conferă nemurirea. Cui îi pasă de felul cum este creierul, cum e construit sau cum e format? Ceea ce contează este că celulele creierului uman mor, trebuie să moară. Chiar dacă celelalte organe sînt întreţinute sau înlocuite, celulele creierului nu se pot înlocui fără să se schimbe şi astfel să se ucidă personalitatea. Ele trebuie să moară pînă la urmă.

Reţeaua mea pozitronică durează de aproape două secole fără vreo schimbare perceptibilă, şi ar mai putea dura secole de-a rîndul. Nu aceasta este bariera fundamentală. Oamenii pot tolera un robot nemuritor, pentru că nu contează cît poate dăinui o maşină, dar nu pot tolera o fiinţă umană nemuritoare,

de vreme ce condiţia lor de muritori poate fi îndurată numai atîta timp cît ea este universală. Şi din aceste motive nu vor să mă facă om.

— Unde vrei să ajungi, Andrew? întrebă Li-hsing.

— Am rezolvat această problemă. Cu decenii în urmă creierul meu pozitronic a fost conectat cu nervi organici. Acum, o ultimă operaţie a aranjat această legătură în aşa fel încît treptat, treptat, să mi se scurgă potenţialul din reţea.

Pentru o clipă, pe figura uşor ridată a lui Li-hsing nu se văzu nici o expresie. Apoi buzele i se crispară într-un rictus.

— Vrei să spui că ai aranjat să mori, Andrew? Nu se poate. Asta ar viola Legea a Treia.

— Nu, îi răspunse Andrew. Am avut de ales între moartea trupului şi moartea aspiraţiilor şi dorinţelor mele. Legea a Treia ar fi fost violată dacă aş fi lăsat trupul să trăiască cu preţul unei morţi mai mari.

Li-hsing îi prinse braţul ca şi cum s-ar fi pregătit să-l zgîlţîie, dar se stăpîni.

— Andrew, n-are rost! Restaurează legăturile...

— Nu se mai poate. Au fost deteriorate mult prea mult. Mai am un an de trăit, în jur de un an. Voi rezista pînă la cea de-a doua suta aniversare a construcţiei mele. Nu m-am putut abţine să nu-mi aranjez asta.

— Dar ce-ai obţinut?... Andrew, eşti un prost. Merită sacrificiul?

— Dacă asta îmi aduce condiţia umană, atunci merită. Dacă nu, va aduce un sfîrşit chinurilor mele. Merită şi asta.

Apoi, Li-hsing făcuse ceea ce avea s-o uimească şi pe ea. Încet, începuse să plîngă.

22

Ciudat, dar această din urmă acţiune captase imaginaţia întregii lumi. Tot ce făcuse pînă atunci Andrew nu-i influenţase prea mult. Dar faptul că acceptase în cele din urmă chiar şi moartea pentru a deveni om, era un sacrificiu mult prea mare pentru a fi respins.

Ceremonia finală a fost deliberat programată să coincidă cu cea de-a doua sută aniversare. Legea care să dea expresie voinţei populare urma să fie semnată de însuşi preşedintele

Terrei. Ceremonia se putea urmări atît în reţeaua globală de televiziune cît şi pe Lună şi chiar de către coloniile de pe Marte.

Andrew stătea într-un scaun cu rotile. Mai putea să meargă, dar tremura prea tare.

Urmărit de întreaga omenire, Preşedintele Terrei spusese:

— Cu cincizeci de ani în urmă ai fost declarat Robotul de un secol şi jumătate, Andrew. După o pauză şi pe un ton mult mai solemn, continuă. Astăzi te declarăm, Andrew Martin, Omul Bicentenar.

Andrew, zîmbind, se ridică anevoie şi strînse mîna preşedintelui.

23

Andrew stătea întins şi gîndurile i se ştergeau încet. Disperat, încerca să le prindă. Om! Era om!

Dorea ca acesta să-i fie ultimul gînd. Vroia să se dizolve, să moară cu el.

Mai deschise o dată ochii şi pentru ultima oară o recunoscu pe Li-hsing, aşteptînd solemn. Erau şi alţii acolo, mai mult umbre, umbre nedefinite. Numai Li-hsing se detaşa din acest cenuşiu profund.

Uşor, imperceptibil, şi-a ridicat mîna spre ea, şi, foarte slab, a simţit că i-o prinde.

Se stingea în ochii lui, odată cu scurgerea către neant a ultimului său gînd. Dar înainte de a dispare complet, o ultimă amintire efemeră îi reveni în minte şi rămase acolo, în creierul sau pozitronic, pînă în clipa sfîrşitului.

„Mică Domnişoară”, şopti încet, dar nu-l mai auzi nimeni.

PAUZA

[din volumul de povestiri „Întemeietorii” – Buy Jupiter and Other Stories]

Pudra alburie se găsea într-o capsulă din material subţire şi transparent. La rândul ei, capsula fusese sigilată într-o folie dublă de plastic. În aceeaşi folie, la distanţe de cincisprezece centimetri, existau alte capsule.

Folia se deplasa. Pentru un minut, fiecare capsulă poposea pe o menghină metalică, sub un vizor din mică. De cealaltă parte a vizorului contorului de radiaţii, un număr era înscris pe un sul derulant de hârtie. Capsula trecea mai departe şi alta îi lua locul.

Numărul înscris la ora 13:45 fusese 308. Peste un minut, apăruse 256. Peste alt minut, 391. Peste alt minut, 477. Peste alt minut, 202. Peste alt minut, 251. Peste alt minut, 000. Peste alt minut, 000. Peste alt minut, 000. Peste alt minut, 000.

La puţin timp după ora paisprezece, Alexander Johannison trecu pe lângă contor şi coada ochiului i se poticni de coloana de numere. Merse alţi doi paşi, după care se opri şi se întoarse.

Derulă înapoi sulul de hârtie, îl readuse la poziţia în care-l găsise şi exclamă:

– Ce porcărie!

Vorbise cu vehemenţă. Era înalt şi subţire, cu articulaţiile falangelor proeminente, părul nisipiu şi sprâncenele blonde. Părea obosit şi, pe moment, derutat.

Gene Damelli se îndreptă spre el, afişând aceeaşi dezinvoltură pe care o manifesta în toate activităţile sale. Era brunet, hirsut şi mai degrabă scund. Îşi spărsese cândva nasul, motiv pentru care nu aducea deloc cu tradiţionala imagine a fizicienilor atomişti.

– Blestematul meu de contor, vorbi el, nu mai indică nimic şi n-am chef să-l demontez. Ai o ţigară?

Johannison îi întinse pachetul.

– Şi celelalte din clădire?

– Nu le-am verificat, totuşi nu cred c-au căzut toate.

– De ce nu? Nici al meu nu mai înregistrează.

– Serios? Păi vezi? Şi câţi bani s-au investit! Degeaba… Hai să ieşim să bem o Cola.

– Nu! se răsti Johannison cu mai multă vehemenţă decât intenţionase. Mă duc să vorbesc cu George Duke. Vreau să-i văd maşina. Dacă-i deconectată…

Damelli îl urmă.

– N-o să fie deconectată, Alex. Nu te comporta ca un idiot.

Duke îl ascultă pe Johannison şi-l examină dezaprobator pe deasupra ochelarilor fără rame. Era un tânăr îmbătrânit, cu păr puţin şi răbdare şi mai puţină.

– Sunt ocupat, spuse el.

– Prea ocupat pentru a-mi spune dacă-ţi merge instalaţia, pentru Dumnezeu?

– La dracu', oftă Duke, sculându-se, când mai are vreme cineva să muncească aici?

Etuiul ochelarilor bufni înfundat peste mai multe suluri risipite pe birou.

Bărbatul se apropie de o masă de laborator ticsită şi ridică masivul capac cenuşiu al unui masiv container cenuşiu. Introduse înăuntru un cleşte lung de jumătate de metru şi scoase un mic cilindru argintiu.

– Staţi pe loc! vorbi el încruntat.

Lui Johannison nu mai era nevoie să i se atragă atenţia. În ultima lună, nu fusese expus la o doză anormală de radioactivitate, dar n-avea nici un rost să se apropie mai mult decât era necesar de cobaltul “fierbinte”.

Folosind cleştele şi ţinând braţele cât mai depărtate de corp, Duke aduse bucăţica sclipitoare de metal lângă vizorul contorului său. De la o jumătate de metru, contorul ar fi trebuit să înnebunească. N-o făcu.

– Hă?! exclamă Duke şi scăpă containerul cu cobalt.

Bâjbâi disperat după el şi-l împinse din nou lângă vizor. Şi mai aproape…

Nu se auzi nici un sunet. Luminiţele multiplicatorului de scări nu pâlpâiră. Numerele nu crescură galopant.

– Nici măcar zgomot de fond, comentă Johannison.

– Să dea dracii! şuieră Damelli.

Cu gesturi la fel de precaute, Duke puse cobaltul înapoi în incinta căptuşită cu plumb şi rămase locului, fulgerând din priviri.

Johannison se năpusti în cabinetul lui Bill Everard, urmat îndeaproape de Damelli. Vorbi aţâţat timp de minute întregi, încheieturile degetelor sale osoase albindu-se pe muchia biroului. Everard îl ascultă şi obrajii săi netezi, proaspăt raşi, deveniră treptat trandafirii, iar gâtul dolofan se revărsă puţin peste gulerul alb, rigid.

Everard îl privi pe Damelli şi îndreptă un deget mare întrebător către Johannison. Damelli înălţă din umeri, ridicând palmele în sus şi încreţindu-şi fruntea.

– Nu-nţeleg cum se pot strica toate o dată, spuse Everard.

– Principalul este că s-au stricat, insistă Johannison. Au încetat să mai funcţioneze pe la ora două. Asta înseamnă acum mai bine de o oră, şi nici unul dintre ele nu şi-a revenit. Nici chiar George Duke nu poate face nimic. Îţi spun, nu-i vorba de contoare!

– Păi, parcă ziceai că ele s-au stricat.

– Am zis că nu funcţionează. Dar nu-i vina lor. N-au cu ce lucra.

– Ce vrei să spui?

– Vreau să spun că aici nu mai există radioactivitate. În toată clădirea. Nicăieri!

– Nu te cred.

– Uite ce-i, dacă un cartuş cu cobalt fierbinte nu declanşează un contor, poate că s-au defectat toate contoarele încercate. Dar când acelaşi cartuş nu descarcă nici un electroscop cu foiţă de aur şi când nici măcar nu înceţoşează un film fotografic, atunci ceva e-n neregulă cu cartuşul.

– Perfect, spuse Everard, deci este gol. Cineva a făcut o eroare şi nu l-a umplut.

– Acelaşi cartuş funcţiona azi-dimineaţă, dar asta-i lipsit de importanţă. Poate că se mai încurcă între ele. Am luat însă bucata de pehblendă din colecţia noastră şi nici ea nu semnalează radioactivitate. N-o să-mi spui acum că cineva a uitat să pună uraniu în ea.

Everard îşi frecă o ureche.

– Tu ce zici, Damelli?

– Nu ştiu, şefule, clătină acesta din cap. N-am nici o idee.

– Nu-i momentul prielnic pentru ipoteze, interveni Johannison. Trebuie acţionat imediat. Sună la Washington.

– Pentru ce? întrebă Everard.

– Pentru arsenalul de bombe atomice.

– Cum?!

– Ăsta poate fi răspunsul, şefule. Să zicem că o altă ţară a descoperit o modalitate de oprire a radioactivităţii. Poate că o foloseşte asupra noastră. În cazul ăsta, scopul nu poate fi decât anihilarea bombelor atomice. Nu ştiu unde le ţinem, aşa că acţionează pe plan naţional. Şi dacă este adevărat, înseamnă că va urma un atac. Poate chiar dintr-o clipă în alta. Telefonează, şefule!

Mâna lui Everard se întinse către receptor. Ochii săi şi ai lui Johannison se întâlniră şi se fixară reciproc.

– O convorbire interurbană, vă rog, rosti el.

Ceasul arăta patru fără cinci. Everard puse jos receptorul.

– Era împuternicitul? întrebă Johannison.

– Da, încuviinţă Everard şi se încruntă.

– Bun. Ce-a zis?

– ”Fiule”, mi-a spus - cită Everard - “care bombe atomice?”. Johannison îl privi stupefiat.

– Ce dracu' vrea să spună prin “Care bombe atomice?”. Ştiu! Au aflat deja care-i treaba şi nu vor să comenteze. Nu vor să vorbească nici chiar cu noi. Ce facem acum?

– Nimic, mormăi Everard.

Se lăsă pe spate în scaun şi se încruntă spre fizician.

– Alex, ştiu că eşti foarte stresat, aşa că n-o să-ţi frec ridichea. Ceea ce mă tulbură însă este cum naiba m-ai stârnit pe mine cu aiureala asta?

– Nu-i nici o aiureală, păli Johannison. A zis aşa ceva împuternicitul?

– A spus că sunt un prost, şi are perfectă dreptate. Ce dracu' vrei să spui, venind aici cu poveşti despre bombe atomice? Ce sunt bombele atomice? N-am auzit niciodată de ele.

– N-ai auzit de bombele atomice? Ce-i asta? Un banc?

– N-am auzit niciodată de ele. Sună precum ceva din benzile desenate.

Johannison se răsuci către Damelli, al cărui ten măsliniu părea că se întunecase şi mai tare.

– Spune-i tu, Gene.

– Nu mă băga-n chestia asta, scutură din cap Damelli.

– Perfect.

Johannison se aplecă înainte, privind cărţile din rafturile de deasupra lui Everard.

– Nu ştiu despre ce-i vorba, dar pot face faţă. Unde-i Glasstone?

– Aici, îi arătă Everard.

– Nu. Nu Manualul de chimie fizică. Vreau Compendiul de energie atomică.

– N-am auzit de aşa ceva.

– Ce tot vorbeşti? Era-n biblioteca ta de când am venit eu aici.

– N-am auzit niciodată de aşa ceva, repetă încăpăţânat Everard.

– Probabil că n-ai auzit nici de Trasori radioactivi în biologie a lui Kamen?

– Nu.

– Perfect, răcni Johannison. Atunci să ne folosim de Manualul lui Glasstone. E bun şi ăla.

Luă volumul cel gros şi-l răsfoi. Mai întâi o dată, apoi încă o dată. Se încruntă şi consultă anul apariţiei: 1956. Cercetă primele două capitole, pagină cu pagină. Totul era acolo: structura atomică, numerele cuantice, electronii şi norul electronic, stările de tranziţie - dar nici urmă de radioactivitate, absolut nimic.

Căută tabelul elementelor de pe coperta interioară. Îi trebuiră numai câteva secunde ca să vadă că nu figurau decât optzeci şi unu de elemente, cele neradioactive.

Johannison îşi simţi gâtlejul uscat ca praful. Vorbi răguşit către Everard:

– Bănuiesc că n-ai auzit niciodată de uraniu.

– Ce-i ăsta? replică sec celălalt. Un produs?

Disperat, Johannison lăsă manualul şi se întinse după Compendiul de chimie şi fizică. Deschise direct la index. Căută seriile radioactive, uraniu, plutoniu, izotopi. Găsi doar ultimul termen. Cu degete nesigure, tremurătoare, merse la tabelul izotopilor. O singură privire îi fu suficientă. Erau enumeraţi doar izotopii stabili.

– Bine, încuviinţă el pe un ton rugător. Cedez. Ajunge. Aţi pregătit un set de manuale false ca să glumiţi pe seama mea, aşa-i?

Încercă să surâdă.

– Nu fi idiot, se încruntă Everard. Ar fi mai bine să te duci acasă. Cheamă şi-un medic.

– N-am păţit absolut nimic.

– Poate că aşa crezi tu, dar adevărul este altul. Ai nevoie de o vacanţă - ia-o! Damelli, fă-mi un serviciu. Suie-l într-un taxi şi vezi să ajungă acasă.

Câteva clipe, Johannison păru nesigur, apoi izbucni:

– Atunci, pentru ce sunt toate contoarele? La ce slujesc?

– Nu ştiu ce înţelegi prin contoare. Dacă te referi la calculatoare, ele ne rezolvă problemele.

Fizicianul indică o plăcuţă de pe perete:

– Foarte bine! Vezi iniţialele alea? C! E! A! Cercetarea! Energiei! Atomice!

Rostise cuvintele apăsat şi cadenţat. La rândul său, Everard intonă:

– Cercetări! Experimentale! Aerospaţiale! Du-l acasă, Damelli!

Când ajunseră pe trotuar, Johannison se întoarse către Damelli şi şuieră grăbit:

– Uite ce-i, Gene, nu fi o simplă unealtă pentru tipul ăla. Everard e vândut. Probabil că-l au la mână cu ceva. Imaginează-ţi că au tipărit manualele alea false numai pentru a încerca să mă scoată nebun.

– Potoleşte-te, Alex! vorbi sec Damelli. Eşti surescitat. Everard este un tip la locul lui.

– L-ai ascultat cu urechile tale. N-a auzit în viaţa lui de bomba atomică! Uraniul este un produs! Cum să fie la locul lui?

– Dacă-i vorba despre asta, nici eu n-am auzit vreodată de bomba atomică sau de uraniu.

Ridică un deget.

– Taxi!

Maşina trecu fără să oprească. Johannison izbuti să scape de senzaţia de sufocare.

– Gene! Erai acolo când contoarele au încetat să mai funcţioneze. Erai acolo când pehblenda n-a mai emis radioactivitate. M-ai însoţit la Everard ca să lămurim lucrurile…

– Dacă vrei să lămurim lucrurile, Alex, mi-ai spus că ai ceva de discutat cu şeful şi m-ai rugat să te însoţesc, dar asta-i tot ce ştiu. Din câte îmi aduc aminte, nu s-a întâmplat nimic în neregulă în laborator şi ce naiba făceam cu pehblenda? Noi nu

folosim gudroane… Taxi!

Un taxi se opri lângă trotuar.

Damelli deschise portiera şi-i făcu semn lui Johannison să urce. Acesta sui, apoi, cu o furie care-i împăienjenise ochii, se întoarse, smuci portiera din mâna lui Damelli, o trânti, închizând-o, şi răcni o adresă spre şofer. Când taxiul se desprinse de lângă bordură, ieşi pe jumătate pe geam, strigând spre colegul său:

– Zi-i lui Everard că nu ţine! Sunt mai inteligent decât voi!

Căzu înapoi pe banchetă, epuizat. Era sigur că Damelli auzise adresa pe care o dăduse şoferului. Aveau oare să ajungă înaintea sa la FBI, cu o născocire despre criza lui nervoasă? Iar cei de acolo aveau să-l creadă pe Everard, nu pe el? Nu puteau nega încetarea radioactivităţii. Nu puteau nega manualele false.

Dar ce rost ar fi avut? Se pregătea un atac inamic, iar indivizi ca Damelli şi Everard… Cât de cuprinsă de trădare era ţara?

Brusc, se încordă.

– Şofer! răcni el, apoi mai tare: Şofer!

Acesta nu se întoarse. Maşina continua să gonească. Johannison încercă să se ridice de la locul său, dar se simţi cuprins de ameţeală.

– Şofer…, murmură el.

Acela nu era drumul spre FBI, ci spre locuinţa sa. Însă de unde îi ştia şoferul adresa?

Totul fusese aranjat dinainte, desigur. De-abia mai vedea în faţa ochilor şi urechile îi vâjâiau.

Dumnezeule, ce mai organizare! Nu avea rost să se împotrivească! îşi pierdu cunoştinţa.

Urca aleea ce ducea spre căsuţa cu un etaj şi faţadă din cărămidă unde locuia împreună cu Mercedes. Nu-şi amintea când coborâse din taxi.

Se întoarse. Înapoia lui, nu se zărea nici urmă de taxi. În mod reflex, se pipăi, căutând portofelul şi cheile. Erau la locul lor. Nimic nu fusese atins.

Mercedes îl aştepta în prag. Nu părea surprinsă să-l vadă. Johannison îşi privi rapid ceasul. Era aproape cu o oră mai devreme decât obişnuia să revină de la slujbă.

– Mercy, începu el, trebuie să plecăm de-aici şi…

– Ştiu totul, Alex, îl opri ea cu glas răguşit. Vino înăuntru.

Părea întruchiparea raiului pe Pământ. Păr lins, şaten spre blond, cu cărare pe mijloc şi strâns la spate în coadă; ochi albaştri, depărtaţi, cu o vagă oblicitate orientală, buze pline şi urechiuşe foarte apropiate de cap. Ochii bărbatului o devorau.

Îşi dădea totuşi seama că ea se străduia să-şi mascheze o anume încordare.

– Ţi-a telefonat Everard? o întrebă. Sau Damelli?

– Avem un musafir.

“Au ajuns şi la ea”, se gândi Johannison.

Ar fi putut s-o smulgă din prag şi să fugă, să-ncerce să ajungă într-un loc sigur. Dar ar fi reuşit? Musafirul putea să aştepte în penumbra holului de la intrare. Era probabil un bărbat sinistru, cu glas gros, brutal, şi cu accent străin, ţinând o mână în buzunarul hainei, care era mai bombat decât ar fi trebuit.

Fără vlagă, păşi înăuntru.

– Este în sufragerie, spuse Mercedes, şi pentru o clipă un surâs îi lumină chipul. Nu te teme!

Musafirul stătea în picioare. Avea un aspect ireal, irealitatea perfecţiunii. Chipul şi corpul îi erau fără cusur şi lipsite de orice caracteristică a individualităţii. Părea coborât dintr-o reclamă.

Glasul lui avea rezonanţa cultivată şi detaşată a unui crainic radio. Nu se simţea nici urmă de accent.

– A fost destul de greu să vă aducem acasă, domnule Johannison, rosti el.

– Indiferent despre ce ar fi vorba şi indiferent ce doreşti, i-o reteză fizicianul, eu nu colaborez!

– Nu, Alex, interveni Mercedes, nu înţelegi! Am discutat până acum. Mi-a spus că radioactivitatea a încetat.

– Da, este adevărat, şi aş dori ca această reclamă umblătoare să-mi spună cum s-a procedat! Ascultă, eşti antiamerican?

– Tot n-ai priceput, Alex, spuse soţia lui. Radioactivitatea a încetat în toată lumea. Omul acesta nu este de pe Pământ. Nu mă privi aşa. Este adevărat. Ştiu că-i adevărat. Uită-te la el!

Musafirul zâmbi. Era un zâmbet perfect.

– Corpul în care apar, vorbi el, este realizat conform specificaţiilor, dar nu-i altceva decât materie perfect controlată.

Întinse o mână şi pielea dispăru. Muşchii, tendoanele şi venele răsucite se distingeau perfect. Apoi pereţii venelor

dispărură şi sângele curse lin pe aceleaşi trasee. Totul se dizolvă până la oasele netezi şi albicioase. Ele pieriră de asemenea.

După aceea, totul reveni la normal.

– Hipnoză! bolborosi Johannison.

– Câtuşi de puţin, replică imperturbabil musafirul.

– De unde vii? întrebă fizicianul.

– Asta-i mai greu de explicat. Este important?

– Trebuie să-nţeleg ce se-ntâmplă, strigă Johannison. Nu-ţi dai seama?

– Ba da, îmi dau. De aceea mă şi găsesc aici. În clipa de faţă, discut cu peste o sută de locuitori ai planetei voastre. În trupuri diferite, desigur, fiindcă segmente diferite ale populaţiei au criterii şi preferinţe diferite în privinţa aspectului exterior!

Pe moment, Johannison se întrebă dacă nu cumva înnebunise.

– Eşti de... de pe Marte? întrebă el. Aşa... de pe o planetă? Ne-aţi cucerit? A-nceput războiul?

– Vedeţi, spuse musafirul, exact genul acesta de reacţii încercăm să le corijăm. Rasa dumneavoastră este bolnavă, domnule Johannison, foarte bolnavă! De câteva zeci de mii de ani de-ai voştri, noi ştiam că specia din care faceţi parte deţine posibilităţi deosebite. Am fost extrem de dezamăgiţi când dezvoltarea voastră a intrat pe un făgaş patologic. Clar patologic!

Clătină din cap.

– Înainte de a veni tu, zise Mercedes, mi-a explicat că încearcă să ne vindece.

– Cine l-a rugat? mârâi Johannison. Musafirul se mulţumi să surâdă.

– Am primit însărcinarea cu mult timp în urmă, totuşi astfel de maladii sunt întotdeauna greu de tratat. În primul rând, există dificultatea comunicării.

– Văd că acum comunicăm, se încăpăţână fizicianul.

– Da, se poate spune şi aşa. Eu folosesc conceptele şi sistemul vostru de codificare. Este destul de inadecvat... Nici măcar nu v-aş putea explica adevărata natură a maladiei ce v-a afectat specia. Conform conceptelor voastre, paralelismul cel mai potrivit pe care-l pot găsi este de boală a sufletului.

– Hă...

– Un soi de maladie socială, foarte dificil de lecuit. De

aceea, am ezitat să apelez la o cură directă. Ar fi păcat dacă, în mod accidental, am pierde un potenţial aşa de promiţător precum al rasei voastre. Timp de milenii, am încercat să lucrez indirect, prin intermediul câtorva indivizi din fiecare generaţie, care aveau imunitate naturală faţă de boală. Filozofi, moralişti, militari şi politicieni. Toţi aceia care au întrezărit frăţia planetară. Toţi aceia care…

– Perfect. Ai dat greş. Să ne oprim aici. Acum ce-ar fi să-mi povesteşti despre rasa ta, nu despre a mea?

– Ce v-aş putea spune ca să înţelegeţi?

– De unde vii? Începe cu asta.

– Nu deţineţi conceptele cuvenite. Nu sunt din curtea aceasta.

– Care curte?

– Mă refer la Univers. Sunt din exteriorul Universului. Mercedes îl întrerupse din nou, aplecându-se înainte:

– Alex, nu-nţelegi ce vrea să spună? Să presupunem că tu nimereşti în Noua Guinee şi te adresezi băştinaşilor prin intermediul televiziunii. Mă refer la nişte băştinaşi care n-au văzut şi nici n-au auzit de alţi oameni, în afara tribului lor. Le-ai putea explica în ce fel funcţionează televiziunea, sau cum este posibil să vorbeşti simultan cu mai mulţi oameni aflaţi în locuri diferite? Le-ai putea explica faptul că imaginea nu eşti chiar tu, ci doar o iluzie pe care o poţi face să dispară şi să reapară? Nu le-ai putea nici măcar explica de unde ai venit, dacă tot universul pe care-l cunosc se limitează la insula unde trăiesc.

– Aşadar, noi suntem troglodiţi pentru el. Aşa-i?

– Soţia dumneavoastră, replică musafirul, a folosit o metaforă. Lăsaţi-mă să termin. Nu mai pot încerca să vă încurajez societatea în direcţia autovindecării. Boala a avansat prea mult. Va trebui să modific profilul temperamental al rasei.

– În ce fel?

– Nici în privinţa aceasta nu există cuvinte ori concepte pentru a explica. Trebuie să înţelegeţi că deţinem un control vast asupra materiei fizice. A fost destul de simplu să oprim toată radioactivitatea. A fost niţel mai complicat să aranjăm ca toate obiectele, inclusiv cărţile, să fie adecvate unei lumi în care radioactivitatea n-a existat. În sfârşit, mai multă muncă şi timp au fost necesare pentru a şterge din minţile oamenilor orice referinţă la radioactivitate. În clipa de faţă, uraniul nu există pe

Pământ. Nimeni n-a auzit niciodată de el.

– Eu am auzit, rosti Johannison. Dar tu, Mercy?

– Şi eu îl ţin minte.

– Dumneavoastră doi sunteţi omişi dintr-un anumit motiv, zise musafirul, la fel ca alţi o sută de bărbaţi şi femei din întreaga lume.

– Fără radioactivitate, repetă încetişor Johannison. Nu va mai exista niciodată?

– Timp de cinci ani de-ai voştri. Este o pauză, nimic mai mult. O simplă pauză sau, să spunem aşa, o perioadă de anestezie, astfel încât să pot interveni asupra speciei, fără pericolul izbucnirii unui război atomic. Peste cinci ani, fenomenul radioactivităţii va reveni, alături de uraniul şi toriul care nu există în clipa de faţă. Nu vor reveni însă şi cunoştinţele ştiinţifice. În acel moment, veţi interveni dumneavoastră. Dumneavoastră şi alţii asemănători. Treptat, îi veţi reeduca pe oameni.

– Mi se pare o sarcină destul de complicată. Au fost necesari cincizeci de ani ca să se ajungă aici. Chiar dacă a doua oară intervalul va fi mai scurt, de ce nu restaurezi pur şi simplu cunoştinţele? Poţi face asta, nu?

– Intervenţia, răspunse musafirul, va fi una serioasă. Poate dura zece ani până ne asigurăm că nu vor interveni complicaţii. De aceea, dorim o reeducare lentă.

– Şi de unde vom şti când a sosit momentul? întrebă Johannison. De unde vom şti când s-a încheiat intervenţia?

Musafirul zâmbi.

– Veţi şti, când va fi cazul. Puteţi fi siguri.

– Mi se pare al naibii de mult să aştepţi cinci ani pentru o sonerie care să-ţi răsune în creier. Dacă nu se va întâmpla niciodată? Dacă intervenţia ta dă greş?

– Să sperăm că nu va fi aşa, zise cu seriozitate musafirul.

– Totuşi, ce se va întâmpla într-un asemenea caz? Nu ne poţi lăsa să trăim precum ceilalţi, până vine momentul?

– Nu. Îmi pare rău. Am nevoie ca minţile dumneavoastră să nu fi fost atinse. Dacă operaţia eşuează, dacă tratamentul dă greş, voi avea nevoie de câteva minţi normale, neatinse, din care să iniţiez dezvoltarea unei noi populaţii, asupra căreia voi încerca alt tratament. Specia dumneavoastră trebuie păstrată cu orice preţ. Este valoroasă pentru noi. De aceea petrec atâta

vreme încercând să vă explic situaţia. Dacă v-aş fi lăsat aşa cum eraţi acum o oră, în numai cinci zile, ca să nu mai vorbesc de efectul a cinci ani, aţi fi fost complet distruşi. Şi, fără un alt cuvânt, musafirul dispăru.

Cu mişcări automate, Mercedes începu să pregătească cina, apoi se aşezară la masă ca şi cum ar fi fost o zi la fel ca oricare alta.

– Este adevărat? întrebă Johannison. Totul este real?

– L-am văzut şi eu. L-am şi auzit.

– Mi-am răsfoit toate cărţile. Sunt modificate. Când această… pauză va lua sfârşit, noi, cei care vom rămâne neatinşi, vom fi nevoiţi să lucrăm numai din memorie. Va trebui să reconstruim instrumentele. Va dura mult până ne vom face înţeleşi de către cei care nu-şi vor reaminti. Brusc, bărbatul se înfurie: Şi pentru ce, aş vrea să ştiu? Pentru ce?

– Alex, începu timid Mercedes, poate că el a mai vizitat Pământul în trecut şi a mai vorbit cu oamenii. A trăit mii şi mii de ani. Crezi că el este ceea ce noi considerăm drept… drept…

Johannison o privi atent.

– Drept Dumnezeu? Asta încerci să spui? De unde să ştiu? Ştiu doar că rasa lui, oriunde s-ar afla, este infinit mai avansată decât noi şi că ne vindecă de o boală.

– Atunci, îl putem considera un medic, ori echivalentul său necunoscut nouă, din societatea lui.

– Un medic? Insista că marea dificultate era problema comunicării… Ce fel de medic nu poate comunica cu pacienţii săi? Un veterinar! Un doctor de animale!

Împinse farfuria din faţă.

– Chiar aşa…, începu femeia. Dacă va pune capăt războaielor…

– De ce ar dori s-o facă? Ce suntem noi pentru el? Suntem animale. Pentru el, suntem animale. Literalmente. El este exact ceea ce a spus. Când l-am întrebat de unde venea, a zis că nu era din “curtea” asta. Te-ai prins? Apoi a schimbat-o cu “Universul”. N-a venit câtuşi de puţin din “Univers”. Dificultatea în comunicare l-a trădat. A folosit conceptul pentru ceea ce însemna Universul nostru pentru el, nu ceea ce înseamnă pentru noi. Aşadar, Universul este o curte şi noi suntem… caii, găinile, oile din curte. Poţi alege.

– ”Domnul este Păstorul meu”, şopti Mercedes.

– Termină, Mercy! Aia este o metaforă, pe când aici e vorba de realitate. Dacă el este un păstor, atunci noi suntem nişte oi dotate cu dorinţa nenaturală, ciudată, precum şi cu capacitatea de a ne ucide între noi. De ce ne-ar opri?

– A spus…

– Ştiu ce a spus. A spus că avem un potenţial deosebit. Suntem foarte valoroşi. Aşa-i?

– Da.

– Dar care sunt potenţialul şi valoarea oilor pentru păstor? Oile n-ar avea habar. N-ar putea să ştie. Poate că dacă ar şti de ce sunt atât de îngrijite, ar prefera să-şi trăiască propriile vieţi. Şi-ar asuma riscul confruntării cu lupii, sau chiar cu semenele lor…

Mercedes îl privi cu un aer neajutorat.

– Asta mă-ntreb acum, strigă Johannison. Încotro ne-ndreptăm? încotro ne-ndreptăm? Oile ştiu? Noi ştim? Putem şti?

Rămaseră privindu-şi farfuriile, fără să mai mănânce. De afară, se auzeau zgomotele circulaţiei şi strigătele copiilor care se jucau. Se însera şi treptat se lăsă noaptea.

PENTRU PASĂRI

[din volumul de povestiri „Vântul schimbării” – The Winds of Change and Other Stories]

În ciuda faptului că era trecut bine de treizeci de ani şi avea o sănătate de fier, Charles Modine nu fusese niciodată în spaţiu. Văzuse aşezări spaţiale la televizor şi, din când în când, citise despre ele în ziare, dar nu se încumetase niciodată să depăşească graniţele micului său univers domestic.

De fapt, spaţiul nu-l interesa. Se născuse pe Pământ şi Pământul îi era de ajuns. Când se plictisea de peisajul cotidian şi dorea să-l schimbe, pleca pe mare. Era un navigator pasionat şi dădea dovadă de multă îndemânare în această direcţie.

De aceea, Modine a fost cuprins de o nesfârşită silă când reprezentantul Societăţii Structurilor Spaţiale i-a adus la cunoştinţă că era necesar să părăsească planeta, ca să ducă la bun sfârşit sarcina pentru care îl angajaseră.

– Bine, dar eu nu sunt un individ care să se dea în vânt după călătorii interplanetare! a exclamat bărbatul exasperat. Dintotdeauna, am fost creator de modă. Ce ştiu eu despre rachete, acceleraţie, traiectorii şi alte minuni de-astea?

– Suntem la curent cu faptul că nu ai astfel de cunoştinţe. De altfel, pentru ceea ce ai de făcut, nici nu este necesar să fii atotştiutor..., i-a răspuns interlocutoarea lui, uşor enervată.

Femeia cu care vorbea se numea Naomi Baranova şi avea mersul ciudat şi nesigur al cuiva care petrecuse în spaţiu un timp mai îndelungat şi căruia, acum, îi venea destul de greu să se obişnuiască din nou cu gravitaţia.

Oarecum iritat, Modine a observat că hainele ei jucau rolul unui simplu acoperământ, fără a avea nici cea mai mică notă de eleganţă. La fel de bine, femeia ar fi putut să poarte şi o prelată.

– Dar de ce trebuie să merg pe o staţie spaţială? a întrebat-o el.

– Pentru ceea ce *ştii* dumneata. Vrem să creezi ceva pentru noi.

– Haine?

– Aripi!

Câteva clipe, Modine n-a scos o vorbă, rămânând adâncit în gânduri. Avea o frunte înaltă şi palidă, care se înroşea puţin ori de câte ori creierul lui lucra intens. În tot cazul, aşa i se spusese.

– Bine, dar n-ar fi mai potrivit să lucrez aici? s-a interesat el într-un târziu.

Baranova a clătinat cu fermitate din cap. Părul ei avea o nuanţă de roşu închis şi era înspicat de câteva fire albe. Dar aceste semne vestitoare ale bătrâneţii păreau să n-o intereseze.

– Vrem să înţelegi care este situaţia la faţa locului, domnule Modine. Până acum, ne-am sfătuit cu tehnicieni şi cu experţi în computere, iar ei ne-au fabricat cele mai eficiente aripi cu putinţă; cel puţin, asta este părerea lor. Au calculat coeficientul de solicitare, suprafeţele, flexibilitatea şi manevrabilitatea aripilor, dar practica a demonstrat că toate acestea nu sunt de ajuns. Poate că ne-ar trebui nişte franjuri...

– Franjuri?!

– Am zis şi eu aşa... În tot cazul, mai degrabă avem nevoie de altceva decât de perfecţiune tehnică. Ne trebuie ceva care să stârnească interesul. Dacă nu vom reuşi, aşezările spaţiale nu vor avea viaţă lungă. De aceea, vreau să vii acolo, ca să apreciezi cu proprii dumitale ochi care este situaţia. Suntem dispuşi să te plătim foarte bine.

Această din urmă promisiune, precum şi clauza care menţiona că primea un avans considerabil, pe care putea să-l păstreze chiar dacă nu-şi ducea sarcina la bun sfârşit, l-au determinat pe Modine să plece în spaţiu. Nu era înnebunit după bani, oricum, nu mai mult decât majoritatea oamenilor, dar nu era nici insensibil în faţa lor şi îi plăcea să fie apreciat la adevărata sa valoare.

Şi, la urma urmei, nici nu era atât de rău pe cât se aşteptase. În zilele de pionierat ale zborului spaţial, astronauţii trebuiau să suporte disconfortul acceleraţiei crescute şi al zilelor nesfârşite petrecute în module mici şi strâmte. Cei mai mulţi dintre pământeni, nedeprinşi cu zborul, continuau să creadă că lucrurile nu evoluaseră prea mult în această privinţă. Ei uitau, însă, că de atunci trecuse un secol – acum navetele spaţiale deveniseră mult mai comode, iar scaunele hidraulice absorbeau ca un burete şocul acceleraţiei.

În timpul călătoriei, Modine a studiat cu atenţie fotografii ale aripilor în mişcare, precum şi înregistrări holografice ale aparatelor de zbor.

– Au o anumită graţie aceste zboruri, i-a spus el Baranovei.

Aceasta i-a adresat un zâmbet trist, apoi s-a hotărât să-i dea mai multe amănunte:

– Într-adevăr, numai că dumneata priveşti acum spectacolul unor experţi, al unor atleţi. Dacă m-ai vedea pe mine încercând să mânuiesc aripile acestea, rostogolindu-mă şi alunecând într-o parte, mi-e teamă că ai râde copios. Şi totuşi, sunt mai îndemânatică decât majoritatea celor care au încercat s-o facă.

Se apropiau de Aşezarea Spaţială nr. 5. Oficial, ea se numea Chrysalis, dar toată lumea îi spunea Cinci.

– Te-ai fi aşteptat să fie pe dos, a vorbit din nou Baranova, dar aici nimeni nu şi-a păstrat simţul poeziei. Ăsta-i necazul! Locul acesta n-a devenit un cămin. Oamenii îl consideră un simplu loc de muncă şi nu vor să-şi întemeieze familii şi să locuiască aici. Cel puţin, până când nu vor simţi că le aparţine...

Cinci a răsărit în depărtare, ca o sferă micuţă. Arăta la fel cum şi-o amintea de la televizor Modine. Ştia că dimensiunile ei erau mult mai mari decât în aparenţă, dar asta era doar o cunoaştere pur intelectuală. Privirea şi sentimentele sale nu erau pregătite pentru creşterea constantă a staţiei, pe măsură ce se apropiau de ea. Naveta şi el însuşi se micşorau încet-încet, până când, în cele din urmă, au ajuns să se învârtească în jurul unui obiect enorm din sticlă şi aluminiu. Vreme îndelungată, bărbatul a privit fix sfera, apoi, brusc, şi-a dat seama că încă se mai roteau în jurul ei.

– Nu aterizăm?

– Nu-i aşa uşor, l-a lămurit Baranova. Cinci are o perioadă de rotaţie de două minute, pentru a menţine un efect centrifug ce permite crearea unei gravitaţii artificiale şi menţinerea tuturor lucrurilor între pereţii interiori ai sferei. Ca să putem ateriza, trebuie să avem aceeaşi viteză ca şi Cinci. Asta ne va lua ceva timp.

– Dar de ce trebuie să se învârtă atât de repede?

– Pentru ca efectul centrifug să creeze aceeaşi gravitaţie

ca pe Pământ. De fapt, aici e problema principală. Ar fi mult mai bine dacă am putea utiliza o rotaţie mai lentă, astfel încât să ajungem la o zecime din gravitaţia normală, sau chiar mai puţin, numai că acest lucru ar avea un efect nefast asupra fiziologiei umane. Oamenii nu pot suporta prea multă vreme gravitaţia redusă.

Acum, viteza navei aproape că o egalase pe cea a rotaţiei lui Cinci. Modine vedea clar curbura oglinzii exterioare care capta lumina soarelui şi o transmitea în interiorul sferei. Distingea şi staţia de energie solară ce alimenta nu numai acea lume "extraterestră", ci şi Pământul.

În cele din urmă, au intrat pe la unul din poli, poposind în interiorul lui Cinci.

Modine avusese parte de o zi încărcată, şi de aceea se simţea destul de obosit. Spre surprinderea lui, însă, şederea pe Cinci nu-i displăcea. Acum, el şi cu Baranova erau tolăniţi pe şezlonguri, pe un gazon imens, iar în faţa lor se deschidea o privelişte liniştitoare.

Deasupra capetelor lor se zăreau câţiva nori, dar şi un soare blând, deloc supărător; vântul adia, iar în depărtare susura un pârâu.

Lui Modine îi venea greu să creadă că se afla pe o sferă artificială, înscrisă pe orbita Lunii, înconjurând Pământul pe durata a treizeci de zile.

– Ai putea spune că e o lume perfectă, a oftat el.

– Aşa pare la început. Dar când stai mai mult, ajungi să-i cunoşti fiecare colţişor. Totul se repetă.

– Şi când trăieşti într-un orăşel, pe Pământ, lucrurile se repetă...

– Ştiu, dar pe Pământ, când te plictiseşti, poţi să călătoreşti, dacă vrei. Şi chiar dacă nu te duci nicăieri, cel puţin ştii că drumurile sunt la dispoziţia ta. Aici, insă, nu ai această posibilitate, ceea ce-i un lucru rău. Dar nu cel mai rău...

– Totuşi, aici nu aveţi parte de multe belele ce bântuie Pământul – de pildă, calamităţile naturale.

– Într-adevăr, vremea e paradisiacă, dar te obişnuieşti şi cu asta. Haide să-ţi arăt ceva! Am aici o minge. Poţi s-o arunci în sus şi s-o prinzi?

Modine a schiţat un zâmbet amuzat.

– Vorbeşti serios?

– Bineînţeles. Te rog, încearcă!

– E drept, nu mă prea omor cu sportul, dar cred că sunt în stare să arunc o minge în sus. Poate chiar şi s-o prind.

Şi Modine a azvârlit-o. Mingea a descris o curbă parabolică şi bărbatul s-a văzut nevoit să se întindă în faţă ca s-o prindă, ba chiar şi să fugă puţin. Rezultatele s-au dovedit a fi, însă, nesatisfăcătoare. Mingea a căzut departe de el.

– N-ai aruncat-o drept în sus, domnule Modine! I-a mustrat Baranova.

– Ba da, a gâfâit bărbatul, abia trăgându-şi sufletul.

– Poate după standardele de pe Pământ, l-a corectat femeia. Aici, însă, acţionează ceea ce noi numim forţa Coriolis. Noi, cei de pe suprafaţa interioară a lui Cinci, ne rotim cu viteză într-un cerc mare, în jurul axei. Dacă arunci mingea în sus, ea se duce aproape de axă, unde lucrurile descriu un cerc mai mic şi se rotesc mai încet. Totuşi, mingea reţine viteza iniţială şi de aceea se deplasează în faţă. Din această cauză n-ai putut-o prinde. Corect ar fi fost s-o arunci în sus şi puţin în spate, astfel încât să facă o buclă şi să vină spre dumneata, asemeni unui bumerang. Legile mişcării sunt puţin diferite pe sfera noastră, în comparaţie cu Pământul.

– Presupun că te poţi obişnui şi cu asta, a spus Modine gânditor.

– Nu pe de-a-ntregul. Noi, de pildă, locuim în regiunea ecuatorială. În această zonă, mişcarea este cea mai rapidă, astfel încât avem gravitaţie normală. Dar dacă mergem mai sus pe axă sau dacă ne deplasăm pe suprafaţa sferei către poli, efectul gravitaţional descreşte rapid. Adesea, suntem nevoiţi să ne ducem în asemenea direcţii, şi atunci trebuie să luăm în considerare efectul Coriolis. Avem nişte monoraiuri care trebuie să se mişte în spirală, în drumul lor spre ambii poli. Pe o rută te duci, pe alta te întorci. În timpul călătoriei, însă, simţi în permanenţă înclinarea accentuată. Iţi ia mult timp să te obişnuieşti cu această senzaţie, iar unii oameni nu reuşesc niciodată să se acomodeze. De aceea nu-i place nimănui să locuiască aici...

– Şi nu se poate face nimic în privinţa acestui fenomen nedorit?

– Dacă am putea încetini rotaţia, s-ar diminua şi efectul Coriolis, dar am reduce şi gravitaţia, ceea ce este nepermis...

– Rău dac-o faci, rău şi dacă n-o faci...

– Nu în întregime... Cu ceva mai mult antrenament, ne-am putea obişnui cu o gravitaţie mai mică; ar trebui, însă, să facem zilnic exerciţii fizice, ore întregi. Problema este că o asemenea activitate ar trebui să conţină şi ceva distractiv. Oamenii nu fac gimnastică dacă e greu sau plictisitor. La început, am crezut că zborul era exact ceea ce ne trebuia. În regiunile cu gravitaţie slabă de la poli, greutatea corpului este aproape redusă la zero. Oamenii au posibilitatea de a se înălţa în aer dând din braţe. Dacă ne prindem de braţe aripi uşoare din plastic, întinse pe nişte stinghii flexibile, şi dacă le fluturăm într-un anumit ritm, putem zbura aidoma păsărilor.

– Şi acesta e un exerciţiu bun?

– Fireşte. Zborul e o muncă grea, te asigur. Deşi braţele şi muşchii umerilor nu sunt solicitaţi prea mult când te înalţi de la sol, ei trebuie, totuşi, folosiţi la maximum, pentru a executa manevrele cum se cuvine. Respectivele mişcări duc la întărirea muşchilor şi la o mai bună asimilare a calciului, *dar numai dacă* se practică în mod regulat. Din păcate, insă, oamenii nu vor să se apuce serios de treabă.

– Şi eu, care-mi închipuiam că toată lumea vrea să zboare...

Baranova a pufnit pe nări, amuzată de naivitatea bărbatului.

– Ar vrea, dacă ar fi uşor. Necazul e că sportul ăsta necesită o coordonare perfectă a muşchilor, ca să nu-ţi pierzi echilibrul. O mică mişcare în plus, şi te trezeşti rostogolindu-te şi învârtindu-te, ceea ce-ţi provoacă o cumplită stare de rău. Foarte puţini oameni reuşesc să zboare graţios, aşa cum ai văzut pe holocasete.

– Bine, dar păsărilor cum de nu li se face rău?

– Păsările zboară într-un câmp gravitaţional normal. Oamenii de pe Cinci, nu.

Modine şi-a încruntat fruntea şi a căzut pe gânduri.

– Nu-ţi promit c-o să dormi, a continuat Baranova. Pe o bază spaţială, primele nopţi sunt întotdeauna dificile. Dar te rog să încerci să aţipeşti, cât de puţin. Mâine vom merge în zonele unde se zboară.

Curând, Modine a avut posibilitatea să se convingă că Baranova nu minţise: într-adevăr, efectul Coriolis era teribil de

neplăcut. Vehiculul care-i ducea spre pol părea că se înclină constant spre stânga, iar bărbatul îşi simţea intestinele revărsându-se în aceeaşi direcţie. Se ţinea de bară, cu degetele albite din cauza strânsorii.

– Regret nespus, a încercat Baranova să-l consoleze. Dacă ne-am fi deplasat mai încet nu ţi-ar fi fost atât de rău, dar am fi blocat traficul.

– Şi spuneai că te obişnuieşti până la urmă? a glumit Modine, verde la faţă.

– Oarecum, dar nu cât ar trebui.

S-a simţit fericit când, într-un târziu, au ajuns la capătul drumului, dar fericirea lui s-a dovedit a nu fi de durată. A avut nevoie de ceva vreme până s-a obişnuit cu senzaţia de plutire. De câte ori încerca să se mişte, se rostogolea, iar de câte ori se rostogolea, nu cădea, ci plutea ceva mai departe de locul unde fusese iniţial, în sus sau în jos, ca apoi, treptat, să se întoarcă. Gesturile lui bezmetice, instinctive, menite a-l ajuta să-şi recapete echilibrul, nu făceau decât să înrăutăţească situaţia.

O vreme, Baranova l-a lăsat să se familiarizeze cu respectivul fenomen; în cele din urmă, l-a prins şi l-a tras înapoi.

– Unora le place..., i-a spus ea.

– Mie nu, a îngânat Modine, cu o voce care trăda suferinţă adevărată.

– Dar multora nu le place, fireşte, a continuat femeia. Fixează-ţi picioarele în scăriţele astea şi să nu faci mişcări bruşte.

Pe cer pluteau cinci oameni. Baranova i-a privit cu atenţie, apoi s-a întors către Modine.

– "Păsările" astea vin aici în fiecare zi. Mai sunt şi alte câteva sute care zboară din când în când. Ar exista destul loc, atât la ambii poli, cât şi de-a lungul axei, ca să zboare cinci mii de persoane în acelaşi timp. Am putea utiliza întregul spaţiu de care dispunem pentru a-i ajuta pe toţi cei treizeci de mii de locuitori ai lui Cinci să-şi păstreze sănătatea şi forma optimă. Dar cum s-o facem?

Modine a încercat să schiţeze un gest cu mâna, dar corpul i-a fost smucit înapoi.

– Presupun că "păsările" şi-au dat silinţa să înveţe să zboare. Doar nu s-au născut aşa... Ceilalţi n-ar putea învăţa şi ei?

– Cei pe care-i vezi acum au coordonare naturală.

– Şi eu ce să fac, atunci? Eu sunt creator de modă. N-am cum să produc coordonare naturală.

– Faptul că un individ nu are coordonare naturală n-ar trebui să-l împiedice să zboare. În atare situaţie, e nevoie de muncă îndelungată, de antrenament prelungit. N-ai putea să faci în aşa fel încât sportul ăsta să fie... în pas cu moda? Ai putea să creezi nişte costume de zbor, sau să impui o campanie psihologică prin care să-i determini pe oameni să-şi depăşească propria condiţie... Dacă am pune la punct un program de exerciţii pentru îmbunătăţirea condiţiei fizice, atunci am putea încetini rotaţia lui Cinci şi am slăbi efectul Coriolis, transformând sfera într-un adevărat cămin.

– Pur şi simplu, îmi ceri să fac minuni... În fine, vrei să le spui celor de sus să se apropie puţin?

Baranova şi-a fluturat mâna într-un anumit fel, şi o "pasăre" s-a îndreptat în zbor către ei, efectuând un viraj larg şi graţios. Era o femeie tânără. Plutea lin, la o distanţă de trei metri, zâmbindu-le, în vreme ce vârfurile aripilor îi fremătau uşor.

– Salut! le-a strigat ea. Ce se întâmplă?

– Nimic important. Prietenul meu vrea doar să vadă cum mânuieşti aripile. Arată-i cum funcţionează.

Tânăra a zâmbit din nou şi, înclinând întâi o aripă, apoi pe cealaltă, a făcut un mic salt în faţă. După aceea a frânat, îndreptându-şi aripile înapoi, şi, în cele din urmă, s-a ridicat încet, lăsând picioarele să-i atârne liber şi bătând uşor din aripi. Mişcarea acestora a devenit din ce în ce mai rapidă, şi femeia s-a îndepărtat de ei în viteză.

După o vreme, Modine s-a hotărât să rupă tăcerea:

– E ca un balet, dar aripile sunt urâte.

– Aşa-i c-am avut dreptate? a exclamat Baranova.

– Bineînţeles! Indivizii arată ca nişte lilieci. Modul în care au fost concepute aripile este total greşit.

– Atunci spune-ne cum să procedăm. Să ataşăm nişte pene? Crezi că dacă le-am înfrumuseţa, i-am convinge pe oameni să înveţe să zboare?

– Nu cred, a mormăit Modine gânditor. Poate că reuşim să modificăm întregul proces, făcându-l mult mai uşor.

Şi zicând acestea, bărbatul şi-a scos picioarele din scăriţe,

şi-a luat avânt şi a zburat în aer. A mişcat cu osârdie din mâini şi din picioare, pentru a se deprinde cu zborul, dar singurul rezultat a fost un soi de legănare caraghioasă şi de necontrolat. Într-un târziu, când s-a decis să ajungă din nou în punctul de plecare, Baranova l-a prins de un braţ şi l-a tras către ea.

– Uite cum vom proceda, a explicat Modine. Eu voi încerca să creez un costum nou, iar dacă mă va ajuta cineva să-l construiesc exact după schiţe, mă voi strădui să zbor. Ar fi o acţiune temerară, cel puţin pentru mine. Ai văzut că nu sunt în stare nici să mă rostogolesc prin aer, darămite să zbor. Dacă reuşesc eu, înseamnă că oricine va putea să o facă.

– Cred că este cea mai bună soluţie, a încuviinţat Baranova, pe un ton în care se amestecau deopotrivă scepticismul şi speranţa.

Către sfârşitul săptămânii, Modine începuse, deja, să se simtă ca acasă. Atâta timp cât rămânea în regiunile ecuatoriale, unde gravitaţia era normală, nu avea de suferit de pe urma efectului Coriolis, iar mediul înconjurător i se părea foarte asemănător cu cel de pe Pământ.

– La prima încercare, a cerut el, nu vreau să am drept spectatori întreaga populaţie, întrucât totul poate fi mai greu decât am crezut şi nu e bine să începem printr-un eşec. Totuşi, ar fi recomandabil să chemăm oficialităţile bazei, asta pentru cazul în care reuşesc.

– Poate că ar fi mai potrivit ca, prima dată, să nu fie nimeni de faţă, a sugerat Baranova. Dacă dai greş, oamenii ar fi descurajaţi, indiferent ce scuze am găsi ulterior.

– Ai dreptate, numai că succesul ar fi teribil de impresionant.

– Spune-mi sincer, care sunt şansele de reuşită?

– Lucrurile merg bine, crede-mă! Ideea voastră cu zborul a fost total greşită. Pe Pământ, păsările zboară într-un câmp gravitaţional, dar fiinţele de aici, nu. Ca atare, am fost nevoit să mă gândesc la ceva complet diferit.

Ca întotdeauna, temperatura şi umiditatea erau reglate ca la carte. Întreaga atmosferă era atât de perfectă, încât părea ireală. Şi totuşi, Modine transpira şi gâfâia ca un debutant la o premieră. Aerul din regiunile cu gravitaţie slabă era mai rarefiat, nu cu mult, dar suficient pentru a-l chinui pe bietul pământean, a cărui inimă bătea nebuneşte.

Pe cer nu se mai zărea nici o pasăre umană; pe sol, însă, spectatorii puteau fi număraţi pe degete: Coordonatorul, Secretarul de la Departamentul de sănătate, Comisarul de la Siguranţă şi alte câteva oficialităţi. În total, nu erau mai mulţi de doisprezece bărbaţi şi femei. Dintre toţi aceştia, Modine nu o cunoştea decât pe Baranova.

Dotat cu un microfon minuscul, creatorul de modă încerca să-şi controleze tremurul vocii.

– Aici, zborul se desfăşoară în absenţa gravitaţiei, şi de aceea nici păsările, nici liliecii nu sunt un model bun pentru noi, a început el. Acele făpturi zboară *graţie gravitaţiei.* Lucrurile se petrec cu totul altfel în mediul acvatic. Aici gravitaţia este foarte slabă, din cauza forţei ascensionale. Încercarea noastră de a zbura prin apă se numeşte înot. În regiunile fără gravitaţie ale Bazei Spaţiale Cinci, aerul este mai propice înotului decât zborului. Trebuie să imităm delfinul, nu vulturul.

În timp ce rostea aceste cuvinte, Modine a sărit în aer, purtând un costum extrem de elegant, format dintr-o singură piesă, ce nu era mulat pe corp, ci avea lărgimea potrivită pentru a nu împiedica mişcările. În primele clipe, el a început să se rostogolească prin aer, dar curând, cu un simplu gest al mâinii drepte, a activat un mic cartuş cu gaz care a umflat o aripioară dorsală. Linia abdomenului era marcată de o pernuţă cu aer. Imediat, tumbele necontrolate au încetat.

– În lipsa gravitaţiei, aripioarele sunt suficiente pentru a stabiliza zborul. În felul acesta, vă puteţi mişca după bunul dumneavoastră plac, însă, fără nici un risc de a scăpa situaţia de sub control. Poate că, acum, vă par puţin stângaci, dar vă asigur că oricine este în stare să devină expert în asemenea deplasări, cu un efort extrem de mic.

Modine a întins cealaltă mână şi, dintr-o dată, labele picioarelor au fost înzestrate cu alte aripioare. Acelaşi lucru s-a întâmplat şi cu coatele.

– Aceste accesorii oferă forţa de propulsie. Totuşi, nu trebuie să daţi prea tare din mâini şi din picioare. Gesturile delicate sunt mult mai indicate; de pildă, trebuie să vă îndoiţi trupul şi să vă arcuiţi gâtul ca să executaţi viraje şi întoarceri. De asemenea, trebuie să schimbaţi continuu unghiul braţelor şi al picioarelor. Întregul corp este angajat în mişcare, dar o mişcare lină şi lipsită de violenţă. Acest lucru e benefic, pentru

că implică fiecare muşchi, fără a duce la extenuarea celui ce practică respectivul sport, chiar dacă el exersează ore întregi.

Modine nu mai avea gesturi stângace şi începea să se simtă în largul său în aer. Fără a sta prea mult pe gânduri, a pornit graţios şi cu viteză maximă în sus. Simţind aerul gonind pe lângă el, a intrat brusc în panică, temându-se că nu se va putea opri. Aproape instinctiv, şi-a schimbat poziţia călcâielor şi a coatelor, s-a arcuit şi înaintarea lui aproape a fost stopată. Slab, pe fundalul bătăilor nebuneşti ale inimii, îi auzea pe cei de jos aplaudând.

– Cum de ai înţeles tocmai dumneata ceea ce tehnicienii noştri n-au fost în stare? l-a întrebat Baranova cu admiraţie.

– Tehnicienii au pornit de la supoziţia inevitabilă a necesităţii aripilor şi le-au construit pe cele mai eficiente cu putinţă. Aceasta este treaba tehnicienilor. Un creator de modă, însă, vede lucrurile ca un întreg artistic. Mi-am dat seama că aripile nu erau potrivite condiţiilor de pe această bază. Mi-am făcut, deci, doar meseria.

– Vom trece la confecţionarea în serie a costumelor de delfin şi toată lumea se va zbengui pe cer, a spus Baranova, în culmea fericirii. Acum sunt sigură că vom reuşi. Curând, vom începe să încetinim rotaţia lui Cinci.

– Sau chiar s-o opriţi de tot, a intervenit Modine. Presimt că, pe viitor, oamenii vor dori să înoate tot timpul, în loc să meargă.

Bărbatul a pufnit în râs, ca de un gând ascuns, apoi a continuat:

– Poate că nimeni n-o să mai vrea să meargă vreodată. Eu, cel puţin...

Apoi, când oficialităţile i-au înmânat cecul promis, Modine – zâmbind în timp ce privea cifrele – a rostit faimoasa sentinţă:

– Aripile sunt pentru păsări...

PLEACĂ, PLEACĂ, PLOAIE REA!

[din volumul de povestiri „Întemeietorii” – Buy Jupiter and Other Stories]

– Uite-o din nou, rosti Lillian Wright, privind cu atenţie printre jaluzele. Uite-o, George!

– Pe cine? întrebă soţul, încercând să obţină un contrast satisfăcător pe ecranul televizorului, astfel încât să urmărească în tihnă meciul.

– Pe doamna Zakkaro, replică ea, după care, pentru a răspunde inevitabilului “Cine-i asta?”, adăugă grăbită: Noii vecini, ce naiba!

– Aha...

– Face plajă. Tot timpul face plajă. Mă-ntreb unde-i băieţelul ei. În zilele frumoase, obişnuieşte să stea în curte şi să arunce cu mingea în peretele casei. L-ai văzut vreodată, George?

– L-am auzit. Este o versiune a torturii chinezeşti cu picătura de apă. Bum în perete, buf în sol, pleosc în palmă. Bum, buf, pleosc, bum, buf...

– Este un băiat drăguţ, liniştit şi bine crescut. Mi-ar plăcea ca Tommie să se împrietenească cu el. Au cam aceeaşi vârstă, în jur de zece ani.

– Nu ştiam că Tommie are greutăţi în a-şi face prieteni.

– Cu familia asta, e ceva mai greu. Sunt foarte retraşi. Nici măcar nu ştiu cu ce se ocupă domnul Zakkaro.

– Şi de ce ar trebui să ştii? Îl priveşte numai pe el.

– Ciudat că nu-l văd niciodată plecând la slujbă.

– Nici pe mine nu mă vede nimeni plecând la slujbă.

– Tu stai acasă şi scrii. El ce face?

– Îndrăznesc să afirm că doamna Zakkaro ştie ce face domnul Zakkaro şi este extrem de curioasă ce fac eu.

– Oh, George!

Lillian se retrase de lângă fereastră şi privi nemulţumită spre televizor. La bătaie trecuse Schoendienst.

– Cred că ar trebui să facem un efort… toţi vecinii ar trebui să-l facă.

– Ce fel de efort?

George se instalase acum confortabil pe canapea, ţinând în mână o Coca Cola aburită, de-abia deschisă.

– Să-i cunoaştem mai bine.

– Păi, n-ai făcut-o când s-au mutat? Ai zis că ai fost la ei.

– Le-am spus bun-venit, dar de-abia se mutaseră, nu aranjaseră casa, aşa că n-am putut discuta altceva. Au trecut însă două luni şi n-am depăşit etapa saluturilor ocazionale. Ea este cam ciudată…

– Crezi?

– Priveşte întruna cerul. Am văzut-o făcând-o de o sută de ori şi nu iese afară când este doar puţin înnorat. Odată, când băieţelul se juca în curte, i-a strigat să intre în casă, fiindcă va ploua. Întâmplător, am auzit-o, m-am gândit “Dumnezeule, m-a prins cu rufele pe frânghie” şi am ieşit imediat, dar era soare. Sigur că da, se vedeau câţiva norişori, dar nimic de speriat.

– În cele din urmă a plouat?

– Bineînţeles că nu. Am ieşit degeaba.

George era concentrat asupra câtorva curse reuşite şi a unei bâlbâieli penibile, ce putea să coste un punct. Când faza trecu şi aruncătorul încerca să-şi recapete demnitatea, bărbatul strigă după Lillian, care dispăruse în bucătărie:

– Ei bine, dacă sunt din Arizona, probabil că nu pot deosebi norii de ploaie de ceilalţi.

Lillian reveni în sufragerie, ţăcănind din tocurile cui.

– De unde sunt?

– Tommie spunea că din Arizona.

– De unde ştie el?

– A discutat cu băiatul lor, probabil între două pleoscăituri de minge. El i-a zis că sunt din Arizona, dar apoi a fost chemat în casă. Tommie spune că ar fi putut să fie Arizona, ori poate Alabama, sau altceva de felul ăsta. Îl ştii pe Tommie şi memoria lui perfectă… Dar dacă sunt atât de îngrijoraţi în legătură cu vremea, bănuiesc că sunt din Arizona şi n-au habar cum să se adapteze la un climat ploios ca al nostru.

– De ce nu mi-ai spus asta până acum?

– Fiindcă Tommie mi-a povestit abia azi-dimineaţă şi fiindcă m-am gândit că ţi-o fi spus şi ţie, şi, ca să recunosc

cinstit, fiindcă am crezut că vei izbuti să duci o existenţă normală chiar dacă nu vei afla niciodată. Măiculiţă…

Mingea se duse în tribună, ceea ce însemnă sfârşitul aruncătorului. Lillian reveni înapoia jaluzelelor şi vorbi:

– Trebuie neapărat să fac cunoştinţă cu ea. Pare foarte drăguţă. Oh, Dumnezeule… fii atent, George!

George nu avea ochi decât pentru televizor.

– Ştiu sigur că se uita la norul ăla, spuse Lillian. Şi acum o să intre în casă. Vorbesc serios!

*

Două zile mai târziu, George plecă să se documenteze la bibliotecă şi reveni acasă cu un vraf de cărţi. Lillian îl întâmpină jubilând.

– Nu faci nimic până mâine.

– Mi se pare mai degrabă o afirmaţie decât o întrebare.

– Este o afirmaţie. Ieşim cu familia Zakkaro în Parcul Murphy.

– Cu…

– Cu vecinii noştri, George! Nu poţi ţine minte un nume?

– Ăsta mi-e talentul. Cum de s-a întâmplat?

– Azi-dimineaţă am sunat pur şi simplu la uşa lor.

– Chiar aşa?

– N-a fost uşor. Am stat acolo, tremurând, cu degetul pe sonerie.

– Şi nu te-au dat afară?

– Nu. Ea a fost incredibil de drăguţă. M-a invitat înăuntru… ştia cine sunt… mi-a spus că se bucură de vizită… Chestii de-astea.

– Iar tu i-ai sugerat să mergem în Parcul Murphy.

– Exact. M-am gândit că dacă o să-i propun ceva care să-i amuze pe copii, va accepta mai uşor. N-ar vrea să-i refuze o plăcere băieţelului.

– Ce-nseamnă psihologia de mamă!

– Ar trebui însă să-i vezi casa.

– Aha! Deci, ai avut un motiv pentru toată povestea asta. Am priceput. Vrei să-mi faci o descriere completă. Te rog însă, Scuteşte-mă de detaliile coloristice! Nu mă interesează cuverturile, iar dimensiunile debaralelor sunt subiecte de care

mă pot lipsi.

Secretul căsniciei lor consta în faptul că Lillian nu-l asculta pe George. Ea descrise absolut toate culorile, fu extrem de meticuloasă în privinţa cuverturilor şi-i oferi o prezentare amănunţită a debaralelor.

– Cât despre curăţenie, n-am văzut în viaţa mea o casă mai perfectă.

– Atunci, dacă vei ajunge s-o cunoşti, îţi va stabili ştachete imposibile, iar tu va trebui să le cobori pe ale tale în autoapărare…

– Bucătăria ei, continuă Lillian, ignorându-l, este atât de strălucitoare încât nu-ţi vine să crezi c-a folosit-o vreodată. I-am cerut nişte apă şi a ţinut paharul sub robinetul care curgea încet, astfel ca să nu cadă nici o picătură în chiuvetă. N-a fost însă vorba de afectare. A făcut-o cu atâta detaşare încât, pur şi simplu, am ştiut că aşa procedează întotdeauna. Iar când mi-a întins paharul, îl ţinea într-un şerveţel curat. O curăţenie de spital!

– Probabil că are destule bătăi de cap. A acceptat imediat să ne însoţească?

– De fapt… nu tocmai imediat. L-a sunat pe soţul ei ca să afle prognoza meteo, iar el i-a spus că toate ziarele anunţaseră vreme bună pentru mâine, dar că mai aştepta să audă ultimele ştiri de la radio.

– Toate ziarele au anunţat asta?

– Păi, toate publică buletinul meteo oficial, aşa că găseşti acelaşi lucru în oricare, însă eu cred că vecinii sunt abonaţi la toate ziarele. Am văzut ce pachet le lasă poştaşul…

– Nu-ţi scapă prea multe, aşa-i?

– Oricum, urmă sobru Lillian, ea a sunat la informaţiile meteorologice şi le-a cerut ultima prognoză, apoi i-a telefonat soţului şi au spus că vor merge, cu singura condiţie să nu apară vreo schimbare neaşteptată a vremii.

– Perfect. Atunci, să mergem!

Soţii Zakkaro erau tineri şi plăcuţi, bruneţi şi arătoşi. Pe când se apropiau de automobilul familiei Wright, venind pe aleea lungă dinspre casa lor, George se aplecă spre nevasta lui şi-i şopti la ureche:

– Deci, el este motivul…

– Aş fi vrut eu, replică Lillian. Ce are în mână - o poşetă?

– Nu, un aparat de radio. Fac pariu că vrea să asculte buletinul meteo.

Băieţelul apăru în goană în urma părinţilor săi, fluturând ceva care se dovedi a fi un barometru aneroid, şi toţi trei suiră pe bancheta din spate. Cele două familii porniră o conversaţie pe subiecte inofensive, care dură până la Parcul Murphy.

Micul Zakkaro era atât de politicos şi ascultător, încât până şi Tommie Wright, înghesuit între părinţii săi pe locurile din faţă, se comportă aproape civilizat din spirit de imitaţie. Lillian nu mai ţinea minte de când nu mai avusese parte de o călătorie atât de plăcută cu maşina.

Nu fusese deloc deranjată de faptul că, de-abia auzindu-se prin discuţie, micul radio al domnului Zakkaro mergea întruna şi nu-l zărise niciodată pe bărbat ridicându-l la răstimpuri la ureche.

Era o zi minunată; caldă şi uscată, fără să fie sufocantă, cu un soare strălucitor şi vesel pe cerul perfect albastru. Până şi domnul Zakkaro, deşi cercetă fiecare colţişor al bolţii cu un ochi scrutător, apoi examină atent barometrul, nu păru să-i găsească vreun cusur.

Lillian îi duse pe băieţi în zona de distracţii a copiilor şi le cumpără suficiente bilete pentru ca fiecare să poată beneficia câte o dată de toate distracţiile centrifugale oferite de parc.

– Te rog, îi spuse ea doamnei Zakkaro, care protesta, este plăcerea mea. Data viitoare, te las pe tine.

Când se întoarse la maşină, George era singur.

– Unde…? începu ea.

– Sunt la standul de dulciuri. Le-am spus că te aştept aici. Bărbatul părea posac.

– S-a întâmplat ceva?

– Nu, nu tocmai, atâta doar că bănuiesc că el este rentier.

– Ce vrei să spui?

– Nu ştiu ce meserie are. Am făcut nişte aluzii…

– Aşadar, cine-i mai curios?

– Am făcut-o pentru tine. A spus doar că studiază natura umană.

– Ce filozofic! Asta ar explica teancul de ziare…

– Da, însă cu un vecin bogat şi chipeş, se pare că şi pentru mine ştacheta se ridică la cote intangibile.

– Termină cu prostiile!

– Şi nu vin din Arizona.

– Nu?

– I-am zis că auzisem c-ar fi din Arizona. A părut atât de surprins, încât era clar că nu-i adevărat. Apoi a râs şi m-a întrebat dacă mi se pare că ar avea accentul celor de acolo.

– Să ştii că are un accent, observă gânditoare Lillian. În sud-vest, trăiesc mulţi descendenţi ai spaniolilor, aşa că ar putea fi, totuşi, din Arizona. Zakkaro poate fi un nume spaniol.

– Mie mi se pare mai degrabă japonez. Uite că ne fac cu mâna. Dumnezeule, fii atentă ce-au cumpărat!

Fiecare Zakkaro ţinea câte trei beţe cu vată de zahăr roz. Întinseră câte unul spre George şi Lillian, care le acceptară din politeţe.

Porniră prin parc, aruncară săgeţi, jucară un fel de pocher în care trebuia să rostogoleşti bile în diverse orificii şi doborâră nişte cilindri din lemn de pe piedestale. Se fotografiară, îşi înregistrară vocile şi-şi încercară puterea strângerii de mână.

În cele din urmă, îi luară pe copii, care fuseseră aduşi la o satisfăcătoare stare de pierdere a răsuflării, combinată cu deplasarea tuturor organelor interne, şi soţii Zakkaro îşi duseră imediat fiul la standul de dulciuri. Tommie sugeră continuarea zilei plăcute prin cumpărarea unui hot dog şi George îi azvârli un sfert de dolar. Băiatul o tuli imediat.

– Să fiu sincer, spuse George, prefer să rămân aici. Dacă-i mai văd mâncând vată de zahăr, o să mi se facă rău pe loc. Cred că fiecare a înfulecat câte o duzină.

– Am văzut… Acum îi cumpără şi puştiului un morman.

– Eu i-am oferit tatălui un hamburger, dar s-a încruntat şi a clătinat din cap. Sigur că un hamburger nu-i mare lucru, dar, după atâta vată de zahăr, ar trebui să fie un ospăţ.

– Ştiu. Am vrut s-o tratez pe ea cu o oranjadă, însă după felul cum a tresărit când m-a refuzat ai fi zis că i-o aruncasem în faţă. Mă gândesc, totuşi, că n-au mai fost niciodată într-un asemenea loc şi că au nevoie de timp să se adapteze. O să se umfle cu vată de zahăr şi după aceea nu vor mai pune gura pe ea timp de zece ani.

– Poate…

Porniră spre ceilalţi.

– Uite, a început să se înnoreze. Domnul Zakkaro ţinea radioul la ureche şi privea agitat spre vest.

– Hopa, făcu George, a văzut şi el! Pun prinsoare că vrea să plecăm acasă.

Toţi trei Zakkaro îl înconjurară simultan, politicoşi, dar insistenţi. Le părea rău, se distraseră din plin, totul fusese minunat, familia Wright urma să vină cât de curând în vizită la ei, dar acum realmente trebuiau să plece acasă, Se părea că va ploua. Doamna Zakkaro se plânse de faptul că toate prognozele indicaseră vreme senină.

George căută să-i consoleze.

– E greu de prevăzut o aversă locală, dar, chiar dacă ar ploua, ceea ce nu-i sigur, n-ar putea dura mai mult de o jumătate de oră.

În clipa aceea, micul Zakkaro păru pe punctul de a izbucni în lacrimi, iar mâna doamnei Zakkaro, care se încleştase pe o batistă, tremură vizibil.

– Să mergem acasă, oftă George resemnat.

Drumul de înapoiere păru interminabil. Nu putea fi vorba de nici o conversaţie. Radioul domnului Zakkaro se auzea puternic acum, în vreme ce bărbatul schimba de pe un post pe altul, căutând buletine meteo. Toate menţionau “averse locale”.

Băieţelul se smiorcăi fiindcă barometrul cobora, iar doamna Zakkaro, cu bărbia în palmă, privi cu ură spre cer şi-l întrebă pe George dacă nu putea mări viteza.

– Pare ameninţător, nu-i aşa? făcu Lillian, într-o încercare politicoasă de a le ţine isonul.

George o auzi însă adăugând în şoaptă:

– Fir-aş a naibii!

Când intrară pe strada lor, se pornise vântul, ridicând praful de pe solul uscat de săptămâni, şi frunzele foşneau ameninţător. Fulgerele pâlpâiau.

– În două minute, veţi fi înăuntru, rosti George. Ajungem la timp. Opri în faţa aleii vecinilor şi coborî să deschidă portiera din spate. I se păru că simte o picătură. Ajunseseră exact la timp.

Cei trei Zakkaro coborâră grăbiţi, cu feţele încordate, bolborosind mulţumiri şi porniră în fugă pe aleea lungă.

– Zău aşa, începu Lillian, ai fi crezut că sunt…

În clipa aceea, băierile cerului se deschiseră şi ploaia se revărsă în picături gigantice, de parcă un zăgaz celest s-ar fi năruit pe neaşteptate. Acoperişul maşinii răsună sub darabana

ploii şi, aflată la jumătatea aleii, familia Zakkaro se opri şi privi cu disperare în sus.

Chipurile lor se estompară când ploaia îi lovi; se înceţoşară, se îngustară şi deveniră indefinite. Toţi trei se chirciră, colapsând în interiorul hainelor, care se prăbuşiră pe sol sub forma a trei maldăre ude.

Şi în vreme ce Wright-ii se holbau, transfiguraţi de oroare, Lillian nu se putu stăpâni să nu termine fraza:

– … făcuţi din zahăr şi le este teamă să nu se topească.

POEZIE IMATERIALĂ

[din volumul de povestiri „Întemeietorii” – Buy Jupiter and Other Stories]

Ultima persoană despre care cineva şi-ar fi imaginat că ar putea fi un criminal era doamna Avis Lardner. Văduva celebrului astronaut martir era filantrop, colecţionar de artă, o gazdă extraordinară şi, toată lumea era de acord în această privinţă, un geniu artistic. Dar, în primul rând, era fiinţa omenească cea mai blândă şi mai amabilă pe care o putea concepe cineva.

Soţul ei, William J. Lardner, murise, aşa cum ştim cu toţii, din cauza efectelor radiaţiilor unei flame solare, după ce rămăsese în mod deliberat în spaţiu pentru ca o navă de pasageri să poată ajunge în siguranţă la Staţia Spaţială 5.

Doamna Lardner primise o pensie generoasă şi după aceea investise cu înţelepciune. La sfârşitul vârstei mijlocii, devenise foarte bogată.

Casa ei era o expoziţie, un veritabil muzeu, conţinând o colecţie mică, dar extrem de selectă, de giuvaieruri extraordinar de frumoase. Doamna Lardner obţinuse exemplare din aproape toate obiectele ce puteau fi încrustate cu pietre preţioase şi fuseseră destinate diverselor aristocraţii dintr-o duzină de culturi diferite. Deţinea unul dintre primele ceasuri de mână cu nestemate fabricate în America, un pumnal din Cambodgia, o pereche de ochelari din Italia, şi multe alte bogăţii nepreţuite.

Totul era la îndemâna vizitatorilor. Obiectele nu erau asigurate şi nu existau măsuri de securitate. Nici n-ar fi trebuit ceva special, întrucât doamna Lardner dispunea de o mulţime de roboţi pe care se putea bizui că aveau să păzească totul cu o concentrare imperturbabilă, cu o onestitate ireproşabilă şi cu o eficienţă irevocabilă.

Toată lumea ştia de existenţa roboţilor şi nu se consemnase niciodată vreo tentativă de furt.

Apoi, desigur, mai exista sculptura ei de lumină. Nici unul dintre participanţii la numeroasele ei petreceri opulente nu putea ghici cum îşi descoperise doamna Lardner genialitatea în acest domeniu. Dar cu fiecare ocazie când deschidea casa

vizitatorilor, o nouă simfonie de lumină strălucea prin odăi; curbe şi solide tridimensionale în culori ce se topeau, unele pure iar altele contopindu-se în efecte cristaline, surprinzătoare, care îi învăluiau pe toţi musafirii, uluindu-i, şi, cumva, se autoreglau permanent, astfel încât înfrumuseţau părul alb-albastru şi chipul lipsit de riduri al doamnei Lardner.

Vizitatorii veneau pentru sculptura de lumină mai mult decât pentru orice altceva. Sculpturile nu se repetau niciodată - de fiecare dată, se explorau alte modalităţi experimentale ale artei. Mulţi dintre cei care-şi puteau permite console de sculptat creaseră obiecte luminoase, amuzându-se, totuşi nici unul nu se putea apropia de talentul doamnei Lardner. Nici chiar aceia care se considerau artişti profesionişti.

Ea, însă, era încântător de modestă în această privinţă. “Nu, nu”, protesta când cineva o lăuda entuziast. “Nu aş putea-o denumi «poezia luminii». Sunteţi excesiv de amabil. În cel mai bun caz, i-aş spune «poezie imaterială».” Iar toată lumea surâdea înaintea ingenioasei formulări.

Deşi ades solicitată, nu crea niciodată sculpturi pentru alte ocazii decât propriile-i petreceri. “Ar însemna comercializare”, explica ea.

Nu avea însă obiecţii ca sculpturile să-i fie holografiate, astfel încât să devină eterne şi să poată fi reproduse în muzeele de artă din toată lumea. De asemenea, nu percepea nici un fel de onorariu pentru eventuala lor folosire.

“N-aş putea cere nici măcar un bănuţ”, desfăcea larg braţele. “Sunt gratuite pentru toţi. La urma urmelor, eu n-aş mai avea ce face cu ele.” Era adevărat! Doamna Lardner nu realiza decât unicate.

Atunci când se făceau hologramele, femeia era cooperarea întruchipată. Asistând amabilă la toate etapele procesului, nu pregeta să le ceară roboţilor să dea o mână de ajutor. “Te rog, Courtney”, spunea ea, “vrei să fii amabil şi să ţii scăriţa?”

Ăsta era felul ei de a fi. Întotdeauna vorbea politicos cu roboţii.

Odată, cu ani în urmă, fusese chiar mustrată de un funcţionar guvernamental de la Biroul Roboţilor şi Oamenilor Mecanici.

– Nu puteţi face aşa ceva! rostise cu severitate individul.

Le afectaţi eficienţa. Ei sunt construiţi pentru a asculta ordine, şi cu cât le veţi formula mai clar, cu atât le vor executa mai eficient. Când îi rugaţi în mod politicos, le vine greu să înţeleagă că li se dă un ordin. Reacţionează mai lent.

Doamna Lardner îşi ridicase capul aristocratic.

– Eu nu cer viteză şi eficienţă, replicase ea. Cer doar simpatie. Roboţii mei mă iubesc.

Funcţionarul guvernamental i-ar fi putut explica faptul că roboţii nu pot să iubească, dar se fâstâcise sub privirea rănită, deşi blândă, a femeii.

Devenise de notorietate faptul că doamna Lardner nu trimitea niciodată roboţii la fabrică pentru revizii. Creierele pozitronice sunt extrem de complexe şi, uneori, cam la un caz din zece, reglajele nu sunt perfecte la ieşirea din fabrică. Câteodată, eroarea nu se face simţită o perioadă de timp, dar atunci când se întâmplă, Roboţii şi Oamenii Mecanici, Inc. execută reglajele în mod gratuit.

Doamna Lardner clătina din cap. "Dacă un robot se află în casa mea", spunea ea, "şi şi-a îndeplinit atribuţiile, îi accept orice extravaganţă minoră. Nu-l voi lăsa pe mâinile roboticienilor."

Cel mai rău lucru cu putinţă ar fi fost să fi încercat să-i explici că un robot nu era decât o maşină. Ea ar fi replicat foarte băţos: "Nimic care deţine inteligenţa unui robot nu poate fi o maşină. Eu îi tratez ca pe oameni."

Şi cu asta, basta!

Doamna Lardner îl păstra chiar şi pe Max, deşi era aproape neajutorat şi cu greu putea înţelege ce anume i se cerea. Doamna Lardner nega însă cu îndârjire acest lucru. "Nici vorbă!", nega ea cu fermitate. "Poate lua pălăriile şi hainele musafirilor, ca să le pună în cuier. Îmi poate înmâna anumite obiecte. Poate face multe lucruri."

– Totuşi, de ce nu-l duci la revizie? o întrebase odată un prieten.

– Oh, n-aş putea! Asta-i personalitatea lui! Este foarte drăguţ, să ştii. La urma urmelor, un creier pozitronic e atât de complex încât nimeni n-ar putea spune în ce fel este anormal. Dacă ar fi reglat ca să devină perfect normal, n-ar mai putea fi readus la starea aceasta adorabilă. Eu nu renunţ la aşa ceva.

– Dar dacă-i dereglat, replicase prietenul, privind nervos

spre Max, n-ar putea fi periculos?

– Nici vorbă! râsese doamna Lardner. Îl am de ani de zile. Este absolut nevătămător, şi un scump!

De fapt, arăta aidoma tuturor celorlalţi roboţi - metalic, cu carcasă netedă, vag uman, şi totuşi lipsit de expresie.

Pentru blânda doamnă Lardner, însă, toţi erau individualizaţi, toţi drăguţi, toţi scumpi. Acesta era felul ei de a fi.

Şi atunci, cum ar fi putut comite o crimă?

Ultima persoană despre care cineva şi-ar fi imaginat că ar putea fi ucisă era John Semper Travis. Introvertit şi blând, el trăia printre oameni, dar nu făcea parte dintre ei. Avea acea ciudată particularitate matematică cerebrală care-i permitea să rezolve în minte complicatul păienjeniş al zecilor de mii de căi pozitronice din creierul unui robot.

Era inginer-şef la Roboţii şi Oamenii Mecanici, Inc.

În acelaşi timp, era un amator entuziast al sculpturii în lumină. Scrisese o carte cu acest subiect, încercând să demonstreze că tipul de ecuaţii matematice pe care le utiliza în proiectarea căilor cerebrale pozitronice puteau fi modificate, astfel încât să constituie un îndrumar în producerea de sculpturi de lumină.

Tentativa sa de transpunere a teoriei în practică se dovedise însă un eşec de proporţii. Sculpturile pe care le realizase, urmându-şi principiile matematice, erau lipsite de eleganţă, greoaie şi banale.

Acela era unicul motiv de nefericire a vieţii sale tăcute, introvertite şi liniştite; cu toate acestea, constituia un motiv suficient. Ştia că teoria sa era corectă, totuşi n-o putea aplica. Dacă ar fi putut produce o singură sculptură de lumină cu adevărat remarcabilă…

Evident, cunoştea sculpturile doamnei Lardner. Femeia era unanim recunoscută drept un geniu, însă Travis ştia că ea nu putea înţelege nici măcar cele mai simple aspecte ale matematicii implicate în construcţia roboţilor. Corespondaseră, dar doamna Lardner refuzase de fiecare dată să-şi explice metodele, de aceea bărbatul se întreba dacă exista aşa ceva. N-ar fi putut fi vorba doar de intuiţie… deşi intuiţia însăşi putea fi redusă la ecuaţii matematice. În cele din urmă, izbuti să facă rost de o invitaţie la una dintre seratele ei. Trebuia s-o vadă cu

orice preţ.

Domnul Travis sosi destul de târziu. Făcuse o ultimă încercare de a realiza o sculptură de lumină şi eşuase lamentabil.

O salută pe doamna Lardner cu un soi de respect uluit şi spuse:

– Straniu robot, cel care mi-a luat haina şi pălăria.

– El este Max, zise doamna Lardner.

– Cam dereglat şi un model destul de vechi. De ce nu l-aţi trimis la fabrică?

– Ah, nu! replică doamna Lardner. Ar însemna un deranj prea mare.

– Câtuşi de puţin! Veţi fi surprinsă cât de simplu a fost. Întrucât lucrez la Roboţii şi Oamenii Mecanici, mi-am permis să-l reglez chiar eu. N-a durat mult şi veţi constata că acum funcţionează perfect.

O schimbare stranie apăru pe chipul doamnei Lardner. Pentru prima dată în existenţa ei tihnită, furia îşi găsi un loc pe chipul femeii, deşi trăsăturile nu prea ştiau cum să o formeze.

– L-ai reglat?! strigă ea. Dar el îmi crea sculpturile de lumină! Tocmai dereglarea, dereglarea aceea pe care n-o mai poţi regăsi, ea… ea…

Din nefericire, tocmai îşi etalase colecţiile şi pumnalul cu nestemate din Cambodgia se găsea pe tăblia de marmură a mesei din faţa ei.

Travis pălise şi el.

– Vreţi să spuneţi că dacă i-aş fi studiat căile pozitronice dereglate în mod unic, aş fi putut afla…

Ea se năpusti spre el, ţinând strâns pumnalul - o mişcare prea rapidă ca s-o mai oprească cineva -, iar bărbatul nu încercă să se ferească. Unii spun chiar că ar fi păşit spre lamă - ca şi cum şi-ar fi dorit să moară.

PRIMA LEGE

[din volumul de povestiri „Povestiri cu roboţi” – The Rest of the Robots]

Mike Donovan îşi privi halba de bere goală, se simţi plictisit şi hotărî că ascultase destul. Spuse cu glas tare:

– Dacă tot vorbim de roboţi neobişnuiţi, *eu* am cunoscut odată unul care a încălcat Prima Lege,

Şi pentru că aşa ceva era absolut imposibil, toţi au tăcut şi s-au întors să-l privească pe Donovan.

Donovan îşi regretă imediat limbariţa şi schimbă subiectul:

– Am auzit una bună ieri, zise el pe alt ton, despre...

MacFarlane, aşezat pe scaun lângă Donovan, întrebă:

– Vrei să spui că ai cunoscut un robot care a făcut rău unei fiinţe omeneşti?

Doar asta însemna încălcarea Primei Legi.

– Oarecum, zise Donovan. Spuneam că am auzit una despre...

– Povesteşte-ne, porunci MacFarlane.

Ceilalţi loviră masa cu halbele de bere.

Donovan îşi dădu toată silinţa.

– S-a petrecut pe Titan, acum zece ani, zise el, gândindu-se la repezeală. Da, era în douăşcinci. Tocmai primisem un transport de trei roboţi de tip nou, special proiectaţi pentru Titan. Erau primii de tipul MA. I-am numit Emma Unu, Doi şi Trei. Pocni din degete să i se aducă altă bere şi-l privi lung pe chelner. Să vedem, ce a mai fost?

MacFarlane spuse:

– Mă ocup de robotică de o jumătate de viaţă, Mike. N-am mai auzit vreodată de numărul de serie MA.

– Asta pentru că roboţii MA au fost scoşi din fabricaţie imediat după... după ce am eu de gând să vă spun. Nu ţii minte?

– Nu.

Donovan continuă în grabă:

– I-am pus pe roboţi la lucru imediat. Înţelegeţi, până atunci Baza era inutilizabilă în anotimpul furtunilor, care durează

optzeci la sută din perioada de revoluţie a lui Titan în jurul lui Saturn. În timpul zăpezilor îngrozitoare, nu nimereai Baza nici de la o sută de metri. Busola nu e de nici un folos, pentru că Titan nu are câmp magnetic.

Avantajul acestor roboţi MA consta în faptul că erau prevăzuţi cu vibrodetectoare de tip nou, astfel încât puteau trage o linie dreaptă către Bază prin orice, şi asta însemna că mineritul putea fi revoluţionat. Şi să nu spui nimic, Mac. Şi vibrodetectoarele au fost scoase de pe piaţă, de asta n-ai auzit despre ele.

Donovan tuşi:

– Ştii tu, secret militar.

Continuă:

– Roboţii au lucrat bine în timpul primului anotimp cu furtuni, apoi, la începută anotimpului frumos, Emma Doi a început să se poarte ciudat. Se tot ascundea pe la colţuri şi pe sub baloţi şi trebuia să fie ademenită să iasă de acolo. În cele din urmă a părăsit Baza de tot şi nu s-a mai întors. Am hotărât că avusese un defect de fabricaţie şi ne-am descurcat cu ceilalţi doi. Totuşi, asta însemna că aveam personal insuficient sau roboţi insuficienţi, aşa că, spre sfârşitul anotimpului frumos, când a trebuit să meargă cineva la Kornsk, m-am oferit să încerc fără robot. Părea ceva destul de simplu; nu mai erau furtuni de două zile şi m-aş fi întors după douăzeci de ore în exterior.

Eram pe drumul de întoarcere – la vreo zece mile de Bază – când a început să sufle vântul şi aerul să devină mai dens. Imediat mi-am lăsat transportorul aerian la pământ, înainte să-l avarieze vântul, m-am orientat către Bază şi am început să alerg. Gravitaţia fiind scăzută, puteam parcurge distanţa cu bine, dar puteam să străbat o linie dreaptă?

Asta era întrebarea. Rezerva mea de aer era mare, iar bobinele de încălzire ale costumului erau în stare de funcţionare, dar zece mile prin furtună pe Titan par nesfârşite.

Apoi, când căderile de zăpadă au transformat totul într-un amurg întunecat şi lipicios, chiar Saturn fiind acoperit, iar Soarele doar o bobiţă palidă, m-am oprit şi m-am aplecat ca să mă feresc de vânt. Chiar în faţa mea era un obiect mic şi întunecat. Abia puteam să-l disting, dar ştiam ce este. Era un căţel de furtună; singura fiinţă care putea să reziste la furtunile de pe Titan şi cea mai rea fiinţă de oriunde. Ştiam că nu voi fi

protejat de costumul meu spaţial, o dată ce-mi va da de urmă, iar în lumina slabă trebuia să aştept să-l ţintesc direct, altfel n-aveam curaj să trag. O dată să fi dat greş, ar fi sărit imediat pe mine.

M-am dat încet înapoi, iar umbra m-a urmat. S-a apropiat, iar eu îmi ridicam blasterul rugându-mă, când deodată deasupra mea s-a conturat o umbră mai mare, iar eu am chiuit de uşurare. Era Emma Doi, robotul MA care lipsea. Tot timpul mă întrebam ce i se întâmplase sau de ce. Pur şi simplu am urlat: "Emma, fetiţo, pune mâna pe căţelul ăsta de furtună; apoi du-mă înapoi la Bază."

M-a privit doar, de parcă n-ar fi auzit, şi mi-a cerut: "Stăpâne, nu trage. Nu trage."

L-a ajuns pe căţel într-o fundătură.

"Pune mâna pe căţelul ăsta blestemat, Emma" am ţipat eu. În fine, a prins căţelul. L-a apucat bine şi a *continuat să meargă.* Am urlat până am răguşit, dar nu s-a mai întors. M-a lăsat să mor în furtună.

***

Donovan făcu o pauză patetică:

– Cunoaşteţi, desigur, Prima Lege: Un robot n-are voie să-i facă rău unei fiinţe omeneşti, sau prin neintervenţie, să permită ca unei fiinţe omeneşti să i se facă rău! Ei bine, Emma Doi a fugit pur şi simplu cu acel căţel de furtună şi m-a lăsat să mor. A încălcat Prima Lege.

Din fericire, am ieşit cu bine din încurcătură. Furtuna a încetat după o jumătate de oră. Fusese o izbucnire prematură şi trecătoare. Se întâmplă uneori. Am iuţit pasul până la Bază, iar furtunile au încetat de tot în ziua următoare. Emma Doi s-a întors la două ore după mine şi, bineînţeles, misterul a fost dezlegat, iar modelele MA au fost imediat scoase de pe piaţă.

– Şi care a fost explicaţia exactă? întrebă MacFarlane.

Donovan îl privi cu seriozitate:

– E adevărat că eram o fiinţă omenească în pericol de moarte, Mac, dar pentru acel robot altceva era mai important, chiar mai important decât mine, decât Prima Lege. Nu uita că roboţii erau din seria MA, iar mai ales acest robot îşi căutase ascunzători cu câtva timp înainte de a dispărea. De parcă ar fi

aşteptat să i se întâmple ceva special – şi personal. Se pare că s-a întâmplat ceva.

Ochii lui Donovan priviră cu respect în sus, iar vocea îi tremură:

– Ăla nu era nici un căţel de furtună. Când Emma Doi l-a adus înapoi, l-am botezat Emma Junior. Emma Doi a *trebuit* să-l apere de arma mea. Ce înseamnă chiar şi Prima Lege, faţă de legăturile sfinte ale dragostei de mamă?

PROCEDEUL HOLMES-GINSCART

[Originally published in „Opus 100”, June 1969, by Houghton Mifflin. În româneşte povestirea a fost publicată în Jurnalul SF nr. 1/dec. 1992]

Pe Myron Ginscart nu l-am văzut niciodată modest. De fapt, de ce ar fi fost? Mike - aşa îi spunem cu toţii, Mike deşi este Dr. Ginscart, laureatul premiului Nobel - este un produs tipic al secolului douăzeci şi unu. Este încrezător în forţele sale, aşa cum sîntem cu toţii, şi are de ce să fie. Cunoaşte valoarea omenirii, a societăţii şi, în mare măsură, chiar pe a lui.

S-a născut la 1 ianuarie 2001, aşa că este de o vîrstă cu secolul. Eu sînt cu zece ani mai tînăr şi tot atît de îndepărtat de secolul douăzeci.

– Mda, o repet din cînd în cînd. Toţi tinerii au pasiunile lor, iar a mea era un fel de curiozitate despre istoria omenirii, despre puţinul care se cunoaşte şi trebuie cunoscut. Dar eram curios. Mike m-a salvat din acele momente.

– Nu te juca, spunea, el, fixînd fetele care treceau spre slujbă, îmbrăcate în bikini, şi aplecîndu-se la răstimpuri, ca să aprecieze în mod judicios materialul, nu te juca cu trecutul. A! Istoria antică nu-i rea, nici cea medievală, dar cînd ajungi la naşterea tehnologiei trebuie s-o laşi moartă. De acolo începe: murdărie şi perversiune. Eşti un om din veacul douăzeci şi unu. Fii liber! Respiră adînc aerul curat. Face minuni. Uită-te ce face pentru fata aceea din stînga ta.

Era perfect adevărat. Respiraţia ei adîncă era superbă. Ah, ce zile măreţe erau acelea, cînd ştiinţa pulsa şi noi doi eram tineri, liberi şi gata să tragem lumea de coadă.

Mike era sigur că va face un lucru deosebit pentru ştiinţă, iar eu simţeam la fel. Era visul măreţ ai tuturor în veacul tînăr şi glorios. Parcă o voce teribilă ne striga: „Înainte! Înainte! Nu priviţi înapoi!”.

Atitudinea aceasta o copiasem de la Paul Derrick, înţeleptul Californiei. E mort acum, dar a fost un om mare la

timpul lui şi merită să fie pomenit alături de numele meu. I-am fost student şi trebuie să recunosc că mi-a fost greu. În liceu, alesesem cu grijă acele cursuri care aveau cea mai puţină matematică şi cele mai multe fete, ajungînd să brodez cu un talent surprinzător însă, trebuie să admit, eram slab la fizică. După considerabile reflecţii, mi-am dat seama că brodatul nu mă va ajuta să aduc ceva nou în tehnologia secolului douăzeci şi unu. Cererea pentru îmbunătăţirea brodatului era redusă şi-mi era clar că nu puteam ajunge în felul acesta la premiul Nobel. Aşa încît, am sărutat de adio fetele şi m-am alăturat seminarelor lui Derrick. La început înţelegeam puţin, dar am făcut tot posibilul să pun întrebări cu scopul de a-l ajuta pe Derrick să-şi demonstreze strălucirea, şi în consecinţă am fost rapid avansat ca şef al clasei. Tot eu am fost şi ocazia celei mai mari descoperiri a lui Derrick.

Fuma tot timpul. Era un fumător inveterat şi mîndru de asta, îşi scotea ţigara din gură şi o privea cu dragoste. Erau ţigări dintr-acelea cu nuduri de fete imprimate pe foiţa albă; dintotdeauna o pasiune a savanţilor.

– Imaginaţi-vă, ne spunea el în faimosul său curs despre Conceptele Tehnologice ale secolului douăzeci şi unu, cu cît am depăşit Vremurile Negre, fie numai şi în privinţa ţigărilor! Din ceea ce-a ajuns pînă la noi, ştim că în acel rău famat veac douăzeci, ţigările erau o sursă de boli şi de poluare a aerului. Evident, amănuntele nu sînt cunoscute şi nu cred că cineva se va deranja să le afle. Pe cînd acum, o ţigară eliberează în atmosferă ingrediente purificatoare, răspîndeşte o aromă plăcută şi întăreşte sănătatea fumătorului. De fapt, n-are decît un singur neajuns. Bineînţeles, ştiam cu toţi la ce se referea. Îl văzusem deseori pe Derrick cu o buză băşicată, iar în ziua aceea avea o băşică proaspătă. Într-un fel, îi deforma vorbirea. Ca orice savant şi gînditor, era distras cu uşurinţă de fetele care treceau, şi în astfel de ocazii îşi introducea ţigara cu capătul greşit între buze. Inhala adînc şi ţigara se aprindea spontan, cu partea aprinsă în gură. Nici nu mai ţin minte cîţi profesori celebri am văzut în zilele acelea întrerupîndu-şi convorbirea intimă cu vreo secretară şi scoţînd un urlet, în timp ce o altă băşică apărea pe buză sau pe limbă. Într-o astfel de ocazie, am rostit ironic:

– Profesore Derrick, de ce nu scoateţi capătul-igni înainte

de a pune ţigara în gură?

Era o răutate blîndă şi, dacă îmi amintesc exact, am fost singurul care a rîs. Deşi, imaginea sugerată de remarca mea era foarte amuzantă. Imaginaţi-vă o ţigară fără capătul-igni! Cum ar fi putut s-o fumeze?

– De ce nu? îşi îngustă ochii Derrick. Priviţi!

Scoase o ţigară în faţa clasei, o privi, atent - erau specialităţile lui, cu fete în culori naturale, şi rupse capătul-igni. Îl ridică între două degete ale mîinii stîngi şi repetă:

– Priviţi!

Puse restul ţigării în gură. Un fior ne cuprinse pe toţi, văzînd din poziţia fetei că, în mod deliberat, introdusese ţigara cu capătul greşit în gură. Inhală adînc şi, evident, nu se întîmplă nimic.

– Ţigara care nu dă arsuri, spuse el.

– Dar n-o puteţi aprinde, am intervenit eu.

– Oare? făcu Derrick şi, zîmbind, lipi capătul-igni de ţigară. Ne-am ţinut respiraţia cu toţii. Era într-adevăr o sclipire de geniu, căci capătul-igni avea să aprindă acum acea parte a ţigării care nu se găsea în gură.

Derrick inhală adînc şi capătul-igni se aprinse, aprinzînd vîrful ţigării... şi buricele degetelor sale. Cu un urlet, îl azvîrli şi desigur clasa izbucni în rîs, de data asta un rîs plin de uşurare.

A fost un ghinion uriaş pentru mine. Deoarece eu sugerasem mizerabila demonstraţie, am fost eliminat pentru totdeauna de la curs. Evident, a fost ceva neloial, deoarece datorită mie a putut Derrick cîştiga premiul Nobel, deşi nici unul dintre noi nu ne-am dat seama atunci.

Vedeţi, hohotele de rîs l-au ambiţionat pe Derrick. Era hotărît să rezolve problema ţigărilor-fără-arsuri. Pentru asta şi-a aplecat mintea lui uriaşă asupra problemei, reducînd la cinci săptămîni numărul serilor petrecute cu fete - lucru nemaiauzit la un savant, deşi el era un ascet notoriu.

În mai puţin de un an, a găsit răspunsul. Evident, acum cînd s-a terminat, pare un lucru banal, dar vă asigur că în momentul acela a uluit lumea ştiinţei. Toată chestia era să separi capătul-igni de ţigară şi apoi să utilizezi un mijloc sigur cu care să poţi manevra capătul-igni. Luni de zile, Derrick a experimentat cu diverse mărimi şi forme de mînere.

În cele din urmă s-a hotărît asupra unui băţ subţire de

lemn ca fiind ideal pentru scopul urmărit. Deoarece era dificil să menţii în echilibru capătul-igni pe băţ, el a înlăturat tutunul şi hîrtia şi-a folosit chimicalele cu care fuseseră impregnate. Aceste chimicale le-a aplicat pe vîrful beţişorului. A pierdut mult timp la început, încercînd să scobească băţul aşa încît să se poată aspira sau sufla aer prin el, pentru a aprinde substanţele chimice. Focul rezultat putea atunci să fie aplicat ţigării. Totuşi, asta reînvia problema iniţială. Dacă cineva ţinea capătul greşit al ţigării în mînă?

Derrick a avut atunci ideea genială. Ajungea doar să creşti temperatura chimicalelor prin frecare, deplasînd capătul băţului pe o suprafaţă aspră. Lucrul acesta era absolut lipsit de riscuri deoarece dacă în timp ce sărutai, părinteşte, pe buze o studentă - eveniment specific vieţii oricărui savant - frecai capătul greşit al băţului de o suprafaţă aspră, nu se întîmplă nimic. Era un mecanism absolut sigur.

Descoperirea a zguduit lumea. Cine, în ziua de astăzi, nu are asupra lui pachetul de aşchii-igni, care pot fi întotdeauna aprinse fără riscuri, astfel încît ziua buzelor băşicate e dusă pe vecie? Evident, această invenţie nu valorează nici cît un chibrit pe lîngă celelalte uriaşe descoperiri ale acestui secol; de aceea s-a şi sugerat ca aşchiile igni să fie numite „chibrituri”. În momentul de faţă, denumirea cîştigă teren.

Aproape imediat, în aplauzele întregii lumi, Derrick a primit premiul Nobel pentru fizică.

M-am reîntors atunci şi am încercat să mă reînscriu la cursul lui, explicînd că fără mine n-ar fi obţinut niciodată premiul Nobel. M-a dat afară cu cuvinte grele, ameninţînd să-mi bage o aşchie-igni sub nas. După aceea, singura mea ambiţie a fost să cîştig şi eu un premiu Nobel, care să întunece descoperirea lui Derrick. Eu, John Holmes, aveam să-i arăt ce pot.

Dar cum? Cum?

Am reuşit să obţin o bursă în Anglia, în scopul de-a studia ajururile din Lancashire, dar odată ajuns acolo am tras toate sforile să ajung la Cambridge, cu faimoasele sale studente şi celebrul Institut Tehnologic Chumley-Maudlin.

Studentele erau prietenoase şi exotice, şi am petrecut multe seri ajutîndu-le să-şi strîngă corsetele. Mulţi dintre savanţii de la Cambridge erau şocaţi de drumul inutil pe care-l apucasem şi încercară să mă aducă la calea dreaptă a ajururilor,

însă eu am urmat bătrîna Prima Lege a Cercetării Ştiinţifice: „Ce cîştig am eu de aici?” şi-am rămas ferm pe poziţie.

Totuşi, Mike Ginscart, urmărindu-mă adeseori la lucru, a prins repede secretele meseriei şi mi s-a alăturat.

– Ăsta-i talentul meu, zicea el cu o încîntătoare lipsă de modestie. Am aptitudini înăscute în direcţia asta.

Era omul meu! În clipa aceea mi-am dat seama că el mă va duce la premiul Nobel. Rămînea doar să ne alegem domeniul care să ne convină. Timp de un an, asocierea noastră n-a descoperit nimic, cu excepţia a una sau două brunete focoase; apoi, într-o bună zi, i-am spus într-o doară:

– Acum îmi dau seama, Mike, că ochii tăi sînt extraordinar de limpezi. Eşti singurul din universitate care n-are ochii injectaţi.

– E simplu, mi-a răspuns el. Nu mă uit niciodată la microfilme. Sînt o pacoste.

– Da?

– Nu ţi-am spus niciodată? O expresie încruntată îi apăru pe chip şi se strîmbă dureros. În mod clar, activasem o amintire greu de suportat. Priveam odată un microfilm, continuă el, şi eram, bineînţeles, cu capul complet introdus în vizor. În timpul ăsta a trecut o fată nemaipomenită - care cîştigase în ultimii doi ani titlul de Miss - iar eu n-am văzut-o. Mai tîrziu, mi-a povestit Tancred Hull, ginecologul... Ticălosul a petrecut trei nopţi cu ea, explicîndu-i că-i face un control fizic general. Avea şi fotografii drept dovezi şi-a stîrnit senzaţie în Cambridge. Buzele lui Mike tremurau.

– De atunci, reluă el cu o voce stinsă, suferindă, n-am putut să mă mai uit la un microfilm.

Era să leşin de inspiraţia care îmi venise.

– Mike, am rostit eu, n-ar putea exista un mod în care microfilmele să fie vizionate mai simplu? Filmele sînt acoperite cu tipăritură microscopică. Tipăritura trebuie mărită pentru a o citi. Asta înseamnă să stai aplecat peste un ecran imobil, sau să-ţi introduci capul în vizor. Dar..., şi abia puteam vorbi de surescitare, ce-ar fi dacă materialul de pe film ar fi mărit într-atît încît să poată fi văzut cu ochiul liber, iar apoi s-ar fotografia textul mărit? Ai putea purta fotografia cu tine şi să te uiţi la ea cînd doreşti. În felul ăsta, dacă o fată ar trece pe lîngă tine, ţi-ar lua numai o clipă să ridici capul. Fotografia nu se compară cu

vizorul.

– Hmmm, făcu Mike gînditor. Aproape că-i puteam vedea mintea sa uriaşă analizînd fiecare aspect al subiectului. Într-adevăr, încuviinţă, ai putea scăpa de obsesia fetelor pierdute şi, ca un aspect secundar, ar preveni congestionarea ochilor. Ah, dar stai puţin, tot ce ai avea ar fi cinci-şase sute de cuvinte pe care ai izbuti să le parcurgi în mai puţin de o zi. Şi apoi?

Era fascinant să-l vezi cum depistează imediat slăbiciunea ideii. Pentru un moment am rămas blocat. Nu mă gîndisem la asta. După aceea am rostit:

– Poate că se pot face serii de fotografii, pe care să le ţii apoi în succesiune. Evident ar fi mai dificil de transportat. Să vedem...

Creierul lui Mike continua să funcţioneze. Se lăsă pe spate în scaun, închise ochii, se îndreptă brusc şi privi de jur împrejur ca să se asigure că nu era nici o fată în preajmă, apoi închise ochii la loc.

– Nu există îndoială, reluă el, că fotografierea şi mărirea sînt posibile. Dacă un întreg microfilm e fotografiat şi mărit atît cît să poată fi citit cu ochiul liber, seria de fotografii rezultate ar acoperi o suprafaţă de...

Aici îşi scoase faimosul calculator de buzunar, proiectat de el însuşi, al cărui ecran etala, în momentele de pauză, o blondă planturoasă. Lucră atent:

– ... o suprafaţă de cel puţin cincizeci de metri pătraţi. Ar trebui să folosim o foaie de cinci metri pe zece şi să te tîrăşti pe ea.

– Ar fi posibil, am murmurat eu.

– Lipsit de demnitate pentru un savant, decît dacă, bineînţeles, nu explică ceva unei studente. Şi chiar atunci, ea ar putea fi interesată să citească cele arătate şi asta ar strica totul.

Aici ne dăduse gata pe amîndoi. Simţeam că era rost de un material pentru premiul Nobel. Filmele aveau calitatea compactizării, dar asta era tot. Ah, dacă ai fi putut împături o coală de hîrtie de cinci metri pe zece! Nu ţi-ar mai fi trebuit echipament electronic ca s-o parcurgi. Ai fi putut citi orice doreai din ea. Puteai merge înainte şi înapoi fără să mai manipulezi comenzi. Ajungea doar să-ţi mişti ochii. Ideea era teribil de incitantă. Avansul tehnologic rezultat din folosirea muşchilor oculari în locul echipamentului costisitor era enorm.

Mike demostră imediat că privitul înainte şi înapoi pe o coală de hîrtie dezvoltă muşchii oculari şi înzestrează un savant mai bine în importanta sarcină de-a observa parada feminină. Rămînea doar de găsit mijlocul cel mai bun de-a face transportabilă o coală uriaşă de hîrtie.

Pentru a învăţa tehnicile de pliat, am urmat un curs de topologie şi am petrecut multe seri cu vreo prietenă încercînd să descoperim alte căi de împăturit. Începeam din capetele opuse ale colii de hîrtie şi, pe măsură ce împătuream, ne apropiam mai mult şi tot mai mult, pînă cînd ajungeam faţă în faţă, gîfîind şi transpirînd de epuizarea fizică şi mintală. Rezultatele erau extraordinar de excitante, însă împăturitul nu era prea bun. Cum regretam că nu studiasem prea mult matematica! Am ajuns să mă iau pînă şi de Prunella Plug, menajera noastră, care împăturea cearceafurile de la pat cu aplomb şi demnitate. Totuşi, n-a vrut să-mi destăinuiască secretul. Aş fi putut să-i spun ce voiam de fapt cu pliatul, dar nu doream s-o las să afle. Voiam să împart premiul Nobel cu cîţi mai puţini oameni. Faimoasa frază a marelui savant Lordul Clinchmore: „*Să ştiţi că nu mă ocup de ştiinţă din motive de sănătate*”, îmi răsuna în minte.

Într-o dimineaţă am crezut că aveam ideea. Ah, cît de aţîţat eram! Trebuia să-l găsesc pe Mike, pentru că doar ascuţitul lui spirit analitic îmi putea spune dacă existau lacune. În cele din urmă, l-am descoperit într-o cameră de hotel, dar era extrem de concentrat asupra unei tinere doamne - sau boarfă, ca să folosesc termenul ştiinţific.

Am ciocănit în uşa încuiată, pînă cînd a ieşit afară, dintr-un motiv oarecare, destul de enervat, rostind:

– La naiba, Jack, nu poţi întrerupe în felul ăsta cercetarea.

Mike era un savant dedicat meseriei.

– Fii atent, i-am spus. Ne gîndeam în termenii a două dimensiuni. Ce-ar fi să încercăm cu o singură dimensiune?

– Cum adică o dimensiune?

– Ia fotografiile şi pune-le una după alta într-o singură linie!

– Ar avea zeci de metri lungime. Socoti cu degetul pe abdomenul colegei sale şi l-am urmărit îndeaproape, ca să fiu sigur că nu face greşeli. Ar fi în jur de şaptezeci de metri, zise în cele din urmă. Nu-i nici o afacere.

– Dar nu trebuie să împătureşti, i-am spus. Răsuceşti. Pui un capăt pe un băţ şi celălalt pe altul. Apoi le rulezi la un loc!

– Dumnezeule, exclamă Mike. Cred c-am dat lovitura.

Totuşi, în aceeaşi zi a căzut bomba. Un profesor din America aduse ultimele noutăţi. Se zvonea, spunea el, că Paul Derrick lucra la problema unui film neelectronic. Profesorul nu prea avea idee ce putea însemna asta, dar noi ştiam şi-am îngheţat.

– A auzit pesemne cu ce ne ocupăm noi aici, am spus eu. Trebuie să i-o luăm înainte.

Şi ce n-am făcut! Am fotografiat noi înşine, am lipit fotografiile unele de altele, le-am rulat pe nişte vergele... Era o muncă de o complexitate şi delicateţe inimaginabilă, la care ar fi trebuit folosiţi meşteşugari talentaţi, însă doream să nu permitem nimănui să vadă ce făceam. Am reuşit, în cele din urmă, dar Mike era nesigur.

– Nu cred că-i într-adevăr practic, spuse el. Dacă doreşti să cauţi un pasaj anumit din film, trebuie să rulezi, şi să rulezi, şi să rulezi, într-o direcţie sau cealaltă. Îţi obosesc încheieturile mîinilor.

Asta era însă tot ce aveam. Voiam să comunic descoperirea, dar Mike s-a opus.

Lasă să vedem ce-a făcut Derrick, zise el. Dacă a făcut la fel, înseamnă că ne-a luat-o înainte. Mike clătină din cap.

– Dacă are numai atîta, nu contează. Cu asta n-o să obţină premiul Nobel. Nu-i suficient de bună. O simt aici.

Îşi puse mîna pe fata brodată pe buzunarul cămăşii cu atîta sinceritate încît nu l-am contrazis. Mike era un mare savant, iar un mare savant simte ce va obţine premiul Nobel şi ce nu.

Derrick şi-a anunţat descoperirea, dar avea o lacună atît de mare încît ar fi descoperit-o îndată orice elev. Filmul său neelectric era pur şi simplu foaia noastră bidimensională, însă nu făcuse nici măcar efortul de a o împături. Era pur şi simplu atîrnată de un perete. De tavan fusese prinsă o scară mobilă prin intermediul unei şine. Pe scară se căţără o studentă a lui Derrick şi citi cu voce tare în microfoane.

Toţi făcură: ooo! şi aaa! la vederea cuiva citind cu ochiul liber, dar Mike, privind la televizor, se plesni amuzat peste genunchi.

– Idiotul, spuse el. Ce-o să se facă cei care au acrofobie?

Bineînţeles! Sărea în ochi, odată ce Mike o arătase: cei cărora le era teamă de înălţimi nu puteau citi cu sistemul lui Derrick. L-am apucat însă pe Mike de mînă şi i-am spus:

– Stai puţin, Mike. Or să rîdă toţi de Derrick şi asta este periculos. Derrick se va simţi umilit şi-şi va concentra fiecare celulă a uriaşului său creier asupra proiectului. Atunci îl va putea rezolva în cîteva săptămîni. Noi trebuie să fim primii.

Mike a redevenit serios.

– Ai dreptate, Jack, făcu el. Să mergem în oraş. O fată sau două ne vor ajuta să ne gîndim.

Aşa am şi făcut, iar în dimineaţa următoare ne-am gîndit la alte lucruri şi ne-am întors la treabă. Îmi amintesc că mă plimbam înainte şi înapoi, murmurînd:

– Am încercat aceea, ochii mi-au căzut pe cămaşa lui Mike, cu nudul de pe buzunar atît de naturalist brodat, încît zonele strategice erau distinct reliefate.

– Dumnezeule, am rostit, n-am încercat cu trei dimensiuni!

Am plecat zbierînd după Mike. De data asta eram sigur că rezolvasem problema şi abia răsuflăm, aşteptîndu-i verdictul. M-a privit cu ochi scînteietori.

– Asta-i, a făcut el.

Pare atît de simplu, privind retrospectiv. Pur şi simplu, am pus fotografiile una peste alta, într-un teanc. Teancul putea fi ţinut laolaltă prin mai multe procedee. De exemplu, se putea capsa. După aceea, Mike a venit cu ideea să-l punem între două cartoane rigide, pentru a proteja fotografiile.

Peste o lună am făcut publică descoperirea. Lumea întreagă a sărit în sus şi toţi au ştiut că următorul premiu Nobel pentru fizică avea să fie al nostru. Derrick, ca să-i facem dreptate, ne-a felicitat şi-a spus:

– Acum, lumea poate citi fără aparatură electonică, doar cu ochiul liber, graţie procedeului Holmes-Ginscart. Îi felicit pentru descoperirea lor pe cei doi mizerabili şobolani.

Asta era într-adevăr un compliment!

În ziua de azi, procedeul Holmes-Ginscart a devenit ceva familiar în toate casele. Popularitatea lui, este atît de mare încît, după numele lui, Mike a fost poreclit „carte” şi-un număr tot mai mare de oameni s-a obişnuit cu numele asta.

Astfel, în clipa de faţă sînt deţinător al premiului Nobel şi am un contract pentru o carte descriind amănuntele intime ale descoperirii, cu un avans de un sfert de milion de dolari. Asta e tot ce-mi trebuia. Savanţii sînt nişte fiinţe cu suflete simple şi odată ce au faimă, bani şi fete nu le mai trebuie altceva.

PROFESIUNEA

[din volumul de povestiri „Întrebarea finală” – Nine Tomorrows]

George Platen nu-şi putea ascunde regretul din voce. Însemna atât de mult pentru el!

– Mâine este prima zi a lunii mai, rosti el. Olimpiada!

Se întoarse pe burtă şi privi peste tăblia patului spre colegul său de cameră. *El* nu simţea la fel? *Asta* nu avea nici un efect asupra lui?

În cele aproape optsprezece luni de când se afla în Cămin, faţa lui uscăţivă se subţiase parcă şi mai mult. George avea un chip delicat, însă privirea din ochii albaştri rămăsese intensă ca întotdeauna, iar acum se simţea o disperare în felul în care degetele i se încleştaseră pe cuvertura patului.

Colegul de cameră ridică privirea din cartea pe care o citea şi profită de ocazie ca să regleze nivelul de luminozitate al porţiunii de perete de lângă scaunul său. Se numea Hali Omani şi era nigerian. Pielea lui ciocolatie şi trăsăturile masive păreau special croite pentru a insufla calm, iar menţionarea Olimpiadei nu-l afectase.

– Ştiu, George, încuviinţă el.

George datora multe răbdării şi blândeţii lui Hali, atunci când era necesar, totuşi chiar şi răbdarea şi blândeţea puteau fi exagerate. Era oare acesta un moment în care putea să stea indiferent, ca o statuie de abanos?

Se întrebă dacă el însuşi avea să ajungă aşa după zece ani petrecuţi aici şi respinse ideea cu hotărâre. Nu! Aproape sfidător, rosti:

– Cred c-ai uitat ce-nseamnă luna mai.

– Ba-mi amintesc foarte bine ce înseamnă, replică celălalt. Nu-nseamnă nimic! Tu ai uitat lucrul ăsta. Luna mai nu-nseamnă nimic pentru tine, George Platen, şi – adăugă încetişor – nu-nseamnă nimic pentru mine, Hali Omani.

– Vin navele pentru recrutări, insistă George. În iunie, mii şi mii de nave vor pleca, purtând milioane de bărbaţi şi femei către orice planetă la care te poţi gândi, iar pentru tine asta nu-nseamnă nimic?

– Mai puţin decât nimic. De fapt, ce-ai dori să fac în privinţa asta?

Omani urmări cu degetul un pasaj dificil din cartea pe care o citea, mişcând neauzit din buze.

George îl privea. "La naiba", se gândi el, "urlă, zbiară, poţi face lucrul ăsta! Trage-mi un picior, fă orice!"

Nu dorea să fie singur în mânia lui. Nu voia să fie singurul atât de încărcat de resentimente, singurul care murea de o moarte lentă.

Parcă fusese ceva mai bine în primele săptămâni, când Universul era o cochilie micuţă de lumini şi sunete vagi înconjurându-i şi apăsându-i . Fusese mai bine înainte să fi apărut Omani şi să-l fi târât într-o viaţă care nu merita trăită.

Omani era cu adevărat bătrân! Avea cel puţin treizeci de ani. "Aşa voi fi şi eu la treizeci de ani?" se întrebă George. "Aşa voi fi şi eu peste doisprezece ani?"

Şi pentru că se temea că acest lucru putea fi adevărat, zbieră spre nigerian:

– Vrei să termini cu cititul idioatei ăleia de cărţi?

Omani întoarse o pagină şi mai citi câteva cuvinte, apoi ridică fruntea încununată de păr sârmos şi aspru, şi întrebă:

– Poftim?

– La ce te ajută să citeşti cartea?

Se întinse pe tăblia patului, pufni:

– Tot electronică! – şi i-o zbură din mână.

Celălalt se sculă încetişor şi luă cartea de jos. Netezi o pagină boţită, fără să pară supărat.

– Poţi spune că-i vorba despre satisfacerea curiozităţii. Azi înţeleg puţine, mâine poate mai multe. Într-un fel, asta-i o victorie.

– O victorie... Ce fel de victorie? Asta-i ceea ce te satisface în viaţă? Să ajungi să ştii destule pentru a deveni un sfert dintr-un Electronist Autorizat până vei împlini şaizeci şi cinci de ani?

– Poate că până voi împlini treizeci şi cinci de ani.

– Şi atunci, cine te va mai dori? Cine te va mai folosi? Unde te vei duce?

– Răspunsurile sunt: Nimeni, nimeni, nicăieri. Voi sta aici şi voi citi alte cărţi.

– Şi asta te mulţumeşte? Spune-mi! M-ai târât în clase. M-

ai pus să citesc şi să memorez. La ce bun? Nimic din astea nu mă satisface.

– La ce ar sluji să-ţi negi satisfacţia?

– Vreau să spun că intenţionez să abandonez toată farsa asta. Voi face aşa cum intenţionam din capul locului, înainte de a mă ameţi tu. O să-i silesc să... să...

Omani puse cartea pe măsuţă. Îl lăsă pe celălalt să se descarce, apoi întrebă:

– Ce o să-i sileşti, George?

– Să repare o nedreptate. O înscenare. O să pun mâna pe Antonelli ăla şi-o să-l silesc să admită că el... el...

– Toţi cei care vin aici susţin că-i o nedreptate, clătină din cap nigerianul. Crezusem că tu ai depăşit stadiul acesta intermediar.

– Nu-i spune "stadiu intermediar", replică violent George. În cazul meu, este un fapt real. Ţi-am mai zis...

– Mi-ai zis, dar în adâncul inimii ştii că nimeni n-a făcut nici o greşeală în ceea ce te priveşte.

– Pentru că nimeni nu vrea s-o recunoască? Crezi că vreunul dintre ei ar recunoaşte o greşeală, dacă n-ar fi silit s-o facă? Ei bine, eu îi voi sili.

Se găseau în luna mai, luna Olimpiadei, cea care-l aţâţa pe George. O simţea readucând vechea sălbăticie şi n-o putea opri. Nu dorea s-o oprească. Fusese în pericolul de-a uita.

– Eu trebuia să fiu Programator, rosti el, şi *pot* fi! Aş putea fi chiar azi, indiferent de ce susţin ei că dovedesc analizele. – Izbi cu pumnul în saltea. – Au greşit! *Trebuie* să fi greşit.

– Analiştii nu greşesc niciodată.

– *Trebuie* să fi greşit! Te îndoieşti de inteligenţa mea?

– Inteligenţa n-are nici o legătură cu situaţia. Nu ţi s-a repetat de destule ori lucrul ăsta? Nu poţi să înţelegi?

George se întoarse pe spate şi privi posac tavanul.

– Tu ce doreai să devii, Hali?

– Nu aveam planuri fixe. Cred că mi s-ar fi potrivit o meserie în hidroponică.

– Credeai că poţi reuşi?

– Nu eram sigur.

Până atunci, George nu-i mai pusese niciodată întrebări personale lui Omani. I se părea straniu, aproape nefiresc, că alţi indivizi avuseseră ambiţii proprii şi sfârşiseră aici. Hidroponică!

– Credeai că poţi reuşi în *asta?*

– Nu, totuşi iată-mă aici.

– Şi eşti mulţumit. Realmente, *realmente* mulţumit. Eşti fericit. Îţi place. Nu ţi-ai dori să fii în nici un alt loc.

Încet, Omani se sculă în picioare şi începu să-şi pregătească patul de culcare.

– George, rosti el, tu eşti un caz dificil. Vrei să te autoelimini, deoarece nu accepţi realitatea despre tine. Te afli aici, în ceea ce tu numeşti Cămin, dar nu te-am auzit niciodată spunându-i titulatura completă. Spune-o, George, spune-o! După aceea, culcă-te şi somnul le va şterge pe toate.

Tânărul scrâşni din dinţi.

– Nu! mormăi el.

– Atunci o voi face eu, spuse Omani şi o făcu. Rosti distinct fiecare silabă.

George fu realmente ruşinat de cele auzite. Îşi întoarse capul, ferindu-l.

***

În primii optsprezece ani ai vieţii sale, George Platen se îndreptase ferm într-o singură direcţie, cea de Programator Autorizat. Printre prietenii săi existau mulţi care vorbeau cu înţelepciune despre Spaţionautică, Tehnologia Refrigerării, Controlul Transportului, ba chiar despre Administraţie. George însă rămăsese pe poziţie.

Susţinuse meritele relative ale meseriei la fel de energic ca toţi ceilalţi – şi de ce nu? Ziua Educaţiei se profila copleşitoare, reprezentând principalul eveniment al existenţei lor. Se apropia constant, cu siguranţa neştirbită a calendarului: prima zi din noiembrie a anului ulterior celui în care un tânăr împlinea optsprezece ani.

După ziua aceea, subiectele de conversaţie se schimbau. Puteai discuta cu alţii despre detalii ale profesiunii, sau despre calităţile soţiei şi copiilor, despre rezultatele unei echipe de polo spaţial, ori despre propriile-ţi întâmplări din Olimpiadă. Dar înainte de Ziua Educaţiei exista un singur subiect care, inepuizabil şi neistovitor, rămânea în atenţia generală – însăşi Ziua Educaţiei.

– Ce vrei să urmezi? Crezi că vei reuşi? La naiba, aia nu-i

bună! Uită-te la date, s-au redus locurile. Să ştii că actualmente Logistica...

Sau "actualmente Hipermecanica...". Sau "actualmente Comunicaţiile...". Sau "actualmente Gravitica...".

Mai ales Gravitica. Pe timpul lui George, toţi vorbeau despre Gravitica, din cauza inventării motorului gravitic. Se spunea că oricare planetă aflată la mai puţin de zece ani-lumină de o stea pitică ar fi dat absolut orice pentru un Inginer Gravitic Autorizat.

Ideea respectivă nu-l frământase pe George; el auzise ce se petrecuse în cazuri anterioare cu unele tehnologii noi. Raţionalizarea şi simplificarea acestora urmaseră ca un potop. Anual, noi modele, noi tipuri de motoare gravitice, noi principii. Pentru ca apoi, toate acele persoane extrem de căutate să se trezească anacronice, din cauza apariţiei modelelor ulterioare, ce necesitau altă instruire. Ca urmare, primii ingineri trebuiau să se mulţumească cu muncile necalificate, ori să pornească spre cine ştie ce planete îndepărtate, unde tehnologia încă nu fusese introdusă.

Pe de altă parte, Programatorii erau solicitaţi constant, an după an, secol după secol. Cererile nu atinseseră niciodată vârfuri spectaculoase, nu existase niciodată o piaţă vastă, totuşi solicitările creşteau treptat, pe măsură ce se colonizau planete noi, iar cele vechi îşi sporeau complexitatea.

În privinţa asta, George se certase mereu cu Trevelyan "Bursucul". Fiind cei mai buni prieteni, disputele lor fuseseră constante şi caustice şi, desigur, nici unul nu-l convinsese pe celălalt, dar nici nu se lăsase convins.

Tatăl lui Trevelyan fusese Metalurg Autorizat şi chiar lucrase pe o planetă exterră, iar bunicul său fusese de asemenea Metalurg Autorizat. "Bursucul" însuşi era decis să urmeze aceeaşi carieră, aproape ca un fel de tradiţie de familie, fiind ferm convins că orice altă profesiune nu era la fel de respectabilă.

– Întotdeauna vor exista metale, spunea el, şi există o satisfacţie în a modela aliajele conform specificaţiilor şi a vedea cum se dezvoltă structurile. Pe când, un Programator ce are de făcut? Să stea toată ziua în faţa consolei şi să lucreze cu un calculator lipsit de inteligenţă proprie.

Chiar de la şaisprezece ani, George învăţase să fie

practic.

– În acelaşi timp cu tine vor fi un milion de Metalurgi, replicase el.

– Pentru că-i o profesiune bună. Cea mai bună.

– Dar şi concurenţa e uriaşă, Bursucule. Clasificarea ta poate să fie destul de modestă. Orice planetă poate apela la propriii ei Metalurgi, iar piaţa pentru modelele terestre avansate nu-i chiar atât de mare. În principal, sunt doriţi pe planete micuţe. Ştii ce procentaj de Metalurgi sunt solicitaţi pe planete de gradul A? M-am interesat, şi de-abia atinge 13,3 la sută. Asta înseamnă că ai şapte şanse din opt să rămâi pe o planetă care de-abia şi-a instalat canalizare. Ba poţi chiar să rămâi pe Pământ – asta se-ntâmplă cu 2,3 la sută dintre absolvenţi.

– Nu-i nici o ruşine să rămâi pe Pământ, ripostase Bursucul belicos. Şi Pământul are nevoie de tehnicieni, ba încă de unii capabili.

Bunicul lui nu părăsise niciodată Pământul, şi Trevelyan îşi dusese degetul arătător spre buza superioară, netezind o mustaţă deocamdată inexistentă.

George cunoştea povestea bunicului şi, ţinând seama de soarta legată de Pământ a propriilor săi strămoşi, nu se afla într-o poziţie din care putea să critice. Răspunsese diplomat:

– Bineînţeles că nu-i nici o ruşine să rămâi pe Pământ. Totuşi, n-ar fi rău să ajungi pe o planetă de grad A, nu? În cazul Programatorilor, numai planetele de grad A deţin tipul de calculatoare ce au nevoie cu adevărat de Programatori de prima mână, aşadar ele sunt singurele de pe piaţă. Iar cursurile de Programare sunt complicate şi nu oricine deţine aptitudinile necesare. Au nevoie de mai mulţi Programatori decât le poate asigura populaţia locală. Repet, îţi citez din statistici. Să zicem că doar un Programator dintr-un milion este de clasă. Pe o planetă sunt necesari douăzeci şi, dacă populaţia se ridică la zece milioane, trebuie să apeleze la Pământ pentru restul de zece Programatori. Aşa-i? Ştii câţi Programatori au plecat anul trecut pe planete de grad A? Să-ţi spun eu. Toţi! Dacă eşti Programator, eşti ca şi cumpărat. Punct!

Trevelyan se încruntase.

– Dacă reuşeşte doar unul dintr-un milion, ce te face să crezi că *tu* vei fi acela?

– Ai să vezi, răspunsese încetişor George.

Nu îndrăznise să spună nimănui, nici lui Trevelyan, nici propriilor săi părinţi, ce anume îl făcea să nutrească convingerea respectivă. Nu-şi făcea însă griji. Era pur şi simplu încrezător (aceea era cea mai neplăcută dintre amintirile pe care le avusese în zilele lipsite de speranţă ce urmaseră). Era la fel de încrezător ca şi piciul de opt ani care se apropiase de Ziua Citirii – repetiţia din copilărie a Zilei Educaţiei.

***

Evident, Ziua Citirii fusese diferită. Unul dintre motive îl constituise însăşi vârsta de atunci. Un băiat de opt ani face pe neaşteptate şi fără bătăi de cap multe lucruri extraordinare. Azi nu poate citi, pentru ca mâine să fie capabil. Există lucruri ce vin de la sine, aşa cum soarele străluceşte pe cer.

În plus, efectele Zilei Citirii erau mult mai restrânse. Nu te vânează recrutorii, împingându-se şi consultând listele şi punctajele pentru următoarea Olimpiadă. Pe un băiat sau pe o fetiţă care trecea prin Ziua Citirii îi mai aşteaptă zece ani de trai nediferenţiat pe suprafaţa colcăitoare a Pământului; ei sunt, pur şi simplu, persoane care revin în sânul familiei deţinând o nouă capacitate.

Până ce sosise Ziua Educaţiei, peste zece ani, George nu-şi mai amintea precis detaliile din Ziua Citirii.

Fusese o zi mohorâtă şi ploioasă din septembrie. (În septembrie, Ziua Citirii; în noiembrie, Ziua Educaţiei; în mai, Olimpiadele. La grădiniţă se învăţa chiar o poezie cu datele respective.) George se îmbrăcase lângă peretele luminos, iar părinţii săi fuseseră mult mai emoţionaţi decât el. Tatăl lui era Instalator şi lucra pe Pământ. Se simţise mereu umilit din acest motiv, deşi, bineînţeles, după cum oricine putea observa imediat, în mod firesc, majoritatea celor din fiecare generaţie trebuiau să rămână pe planetă.

Desigur, pe Pământ trebuiau să existe fermieri şi mineri, ba chiar şi tehnicieni. Pe planetele exterre erau solicitate doar profesiunile de înaltă specializare, de dată foarte recentă, şi, anual, numai câteva milioane dintre cele opt miliarde de locuitori ai Pământului puteau imigra. N-o puteau face toţi pământenii care doreau acest lucru.

Toţi pământenii puteau însă spera că cel puţin unul dintre

copiii lor avea să plece, iar domnul Platen nu constituia o excepţie de la regulă. El (firesc, şi alţii) constatase că George deţinea o inteligenţă deosebită şi reacţii rapide. Avea să se descurce foarte bine şi trebuia s-o facă, întrucât era singurul copil al părinţilor săi. Dacă George nu ajungea pe o planetă exterră, următoarea lor şansă aveau s-o reprezinte de abia nepoţii, iar evenimentul cu pricina se găsea într-un viitor prea îndepărtat ca să asigure mare consolare.

Evident, Ziua Citirii nu putea dovedi multe, dar avea să fie unicul lor indiciu înainte de ziua cea mare. Toţi părinţii de pe Pământ ascultau calitatea citirii, când copiii reveneau acasă cu darul respectiv; ascultau, căutând uşurinţa lecturii şi transformând-o în semne prevestitoare ale unui anumit viitor. Puţine erau familiile care să nu aibă cel puţin un copil care, începând cu Ziua Citirii, să nu fie marea speranţă datorită felului cum silabisea.

În mod vag, George fusese conştient de motivul încordării părinţilor săi, iar dacă, în dimineaţa aceea ploioasă, în inimioara lui de copil existase vreo temere, aceasta se datorase doar faptului că expresia plină de speranţe a tatălui său s-ar fi putut destrăma la revenirea lui acasă.

Copiii se adunaseră în sala mare a şcolii. În luna aceea, pe tot Pământul, în milioane de şcoli, aveau să se strângă grupuri similare de copii. George se simţise deprimat de monotonia încăperii şi de ceilalţi copii, stresaţi şi rigizi în hainele neobişnuite pe care le purtau.

În mod reflex, băiatul procedase la fel ca restul copiilor. Îi găsise pe tovarăşii săi de joacă şi li se alăturase.

Trevelyan, care locuia în casa vecină, purta părul lung, la modă în copilărie, şi se afla la destui ani depărtare de favoriţii şi mustaţa subţire şi roşcată pe care urma să şi le întreţină imediat ce avea să fie capabil din punct de vedere fiziologic.

Trevelyan (care pe atunci îi spunea "Geo-gi" lui George) rostise:

– Fac pariu că eşti speriat.

– Nu sunt, răspunsese George şi continuase sigur pe sine: Ai mei mi-au strâns un maldăr de cărţi şi, când mă-ntorc acasă, o să le citesc.

În momentul acela, principala suferinţă a lui George provenea din faptul că nu prea ştia ce să facă cu mâinile. Fusese

avertizat să nu se scarpine în cap, să nu se tragă de urechiuşă nu se scobească în nas şi nici să nu-şi bage mâinile în buzunare. În felul acela, se eliminaseră aproape toate posibilităţile.

Trevelyan *băgase* mâinile în buzunare şi spusese:

– Tata nu-i îngrijorat.

Tatăl său fusese Metalurg pe Diporia timp de aproape şapte ani, ceea ce-i conferea un statut social superior printre vecini, deşi se pensionase şi revenise pe Pământ.

Pământul îi descuraja pe asemenea re-imigranţi, din cauza problemelor de suprapopulaţie – totuşi, se întorceau destui. În primul rând, costul vieţii era mai redus pe Pământ; ceea ce pe Diporia, să zicem, reprezenta o sumă nesemnificativă, pe Pământ constituia un venit confortabil. În plus, existau întotdeauna persoane care găseau mai multă satisfacţie în a-şi etala succesul în faţa prietenilor, în locurile unde copilăriseră, decât în faţa restului universului.

Tatăl lui Trevelyan explicase că, dacă ar fi rămas pe Diporia, acelaşi lucru ar fi trebuit să se întâmple şi cu copiii lui, iar Diporia era o planetă închisă. De pe Pământ, copiii ar fi putut ajunge oriunde, chiar pe Novia.

Trevelyan "Bursucul" adoptase de mic punctul acela de vedere. Chiar înainte de Ziua Citirii, conversaţia lui se bazase pe presupunerea asumată cu indolenţă că destinaţia sa finală avea să fie Novia.

Oprimat de gândurile viitorului măreţ al celuilalt băieţel şi, prin contrast, de propriile sale mărunte aspiraţii, George fusese imediat împins spre o apărare agresivă.

– Nici tata nu-i îngrijorat. Vrea să m-audă citind doar pentru că ştie c-o să fiu bun. Cred că tatăl tău nu prea se grăbeşte să te-audă pentru că ştie că n-o să fii bun.

– Puţin îmi pasă! Cititul nu-nseamnă *nimic.* Pe Novia, o să-i *angajez* pe alţii să-mi citească.

– Pentru că *tu* n-o să poţi citi, fiindcă eşti *prost!*

– Şi-atunci, cum de-o să ajung pe Novia?

Scos din sărite, George nu mai rezistase:

– Cine zice c-o s-ajungi pe Novia? Fac pariu că n-o să pleci de pe Pământ.

Trevelyan se înroşise la faţă.

– În nici un caz n-o să fiu Instalator ca taică-tău!

– Vezi cum vorbeşti, prostovane!

– Vezi *tu* cum vorbeşti!

Se confruntaseră, faţă în faţă, aproape gata să se atingă, fără să dorească să se ia la bătaie, dar cumva mulţumiţi că se puteau ocupa cu ceva familiar în sala aceea. În plus, faptul că George îşi încleştase pumnii şi-i ridicase, gata de luptă, îi oferise rezolvarea, cel puţin temporară, a problemei mâinilor. Alţi copii se strânseseră interesaţi în jurul lor.

Toate însă luaseră sfârşit când din difuzoarele sălii răsunase glasul unei femei. Se făcuse brusc linişte, iar George coborâse pumnii şi uitase de Trevelyan.

– Copii, rostise glasul, acum vă vom striga numele. Când vă veţi auzi numele, fiecare dintre voi se va duce la unul dintre adulţii cu uniforme roşii de lângă pereţi. Fetele vor merge la peretele din dreapta, iar băieţii la peretele din stânga. Acum, uitaţi-vă care adult în uniformă roşie este cel mai apropiat de voi...

George privise, zărise cea mai apropiată uniformă roşie şi aşteptase să-şi audă numele. Până atunci, nu cunoscuse sofisticările alfabetului, iar timpul necesar să se ajungă la litera P crescuse îngrijorător.

Mulţimea de copii se rărise; aidoma unor pârâiaşe, ei se scurseseră spre îndrumătorii înveşmântaţi în roşu.

Când numele "George Platen" fusese anunţat în sfârşit, uşurarea băiatului fusese întrecută doar de sentimentul de pură satisfacţie la vederea lui Trevelyan, care rămăsese locului.

– Bursucule, îi strigase George peste umăr, în timp ce se îndepărta, poate că nici nu te vor!

Momentul de fericire trecuse iute. Fusese aşezat într-un şir şi condus pe un coridor, alături de copii necunoscuţi. Cu toţii se priviseră cu ochi mari şi neliniştiţi, însă cu excepţia câtorva "Nu mai împinge!" sau "Vezi unde calci!", nu schimbaseră nici un cuvânt între ei.

Căpătaseră cartonaşe despre care li se spusese că nu trebuiau să le piardă. George îl privise intrigat pe al său. Era acoperit cu semne mici şi negre, de diverse forme. Ştia că erau litere tipărite – totuşi, cum se puteau alcătui cuvinte din ele? Nu-şi putea imagina.

În cele din urmă, rămăsese numai în compania altor patru băieţi şi li se spusese să se dezbrace. Îşi scoseseră hainele de sărbătoare şi stătuseră locului, cinci băieţaşi de opt ani, micuţi şi

în pielea goală, tremurând mai degrabă de stânjeneală decât de frig. Câţiva medici îi testaseră, le aplicaseră pe corp instrumente stranii şi-i înţepaseră ca să le recolteze sânge. Le luaseră cartonaşele şi făcuseră pe ele alte semne, cu nişte beţişoare negre pe care le mânuiau cu iuţeală. George privise atent semnele cele noi, însă nu erau cu nimic mai inteligibile decât celelalte. După aceea, copiilor li se spusese să se îmbrace.

Se aşezaseră pe scăunele şi aşteptaseră. Numele lor reîncepuseră să fie strigate şi "George Platen" fusese al treilea.

Intrase în altă cameră, mare, conţinând aparate necunoscute, cu întrerupătoare şi pupitre de comandă! Chiar în mijlocul odăii se afla o masă, înapoia căreia stătea aşezat un bărbat, examinând teancurile de hârtii din faţa sa.

– George Platen? întrebase el.

– Da, domnule, şoptise tremurat George.

Aşteptările şi deplasările dintr-un loc în altul îi sporiseră nervozitatea. Dorea din tot sufletul să termine cât mai repede.

Bărbatul dinapoia mesei rostise:

– Numele meu este Lloyd, George. Cum te simţi?

Nu ridicase ochii când vorbise, lăsând impresia că repetase de atâtea ori cuvintele acelea, încât nu mai merita să facă efortul de a-şi privi interlocutorul.

– Foarte bine.

– Ţi-e frică, George?

– N-nu, domnule, răspunsese George cu un glas ce suna îngrozit în propriile sale urechi.

– Bravo, încuviinţase Lloyd, pentru că, să ştii, n-are de ce să-ţi fie frică! Ia să vedem, George... Pe fişa ta scrie că pe tăticul tău îl cheamă Peter şi că este Instalator, iar pe mămica ta o cheamă Amy şi este Tehnician Casnic. Aşa-i?

– D-da, domnule.

– Mai scrie că ziua ta de naştere este 13 februarie şi că anul trecut ai avut o infecţie la ureche. Aşa-i?

– Da, domnule.

– Ştii de unde cunosc eu toate astea?

– Cred că scrie pe cartonaş, domnule.

– Exact.

Lloyd îl privise pentru prima dată şi zâmbise. Avea dinţii regulaţi şi părea mult mai tânăr decât tatăl lui George. Mare parte din nervozitatea băiatului dispăruse.

Bărbatul îi întinsese cartonaşul.

– Ştii ce-nseamnă semnele astea, George?

Deşi ştia foarte bine că n-avea habar, George fusese surprins de cererea de a privi cartonaşul de parcă, printr-o neaşteptată schimbare a sorţii, acum l-ar fi putut înţelege. Rămâneau totuşi aceleaşi semne de neînţeles de dinainte, aşa că restituise cartonaşul.

– Nu, domnule.

– De ce nu ştii?

Băiatul simţise un brusc fior de suspiciune referitor la integritatea mentală a individului. El nu ştia motivul?

– Nu pot citi, domnule.

– Ai dori să poţi citi?

– Da, domnule.

– De ce, George?

George rămăsese cu gura căscată. Nimeni nu-l mai întrebase aşa ceva. Nu avea ce să răspundă. Ezitând, pronunţase:

– Nu ştiu, domnule.

– Informaţia scrisă îţi va direcţiona toată viaţa. Chiar şi după Ziua Educaţiei, va trebui să înveţi multe. Fişele, ca aceasta, te vor învăţa. Cărţile te vor învăţa. Ecranele TV te vor învăţa. Cuvintele scrise îţi vor spune atâtea lucruri utile şi interesante încât a nu fi capabil să citeşti va fi la fel de rău cu a nu vedea. Înţelegi?

– Da, domnule.

– Ţi-e frică, George?

– Nu, domnule.

– Bravo! Acum, o să-ţi explic ce vom face mai întâi. Eu voi pune sârmuliţele acestea pe fruntea ta, uite aici – la colţul ochilor. Ele se vor lipi acolo, fără să te doară deloc. După aceea, voi apăsa un buton şi vei auzi un bâzâit. S-ar putea să te gâdile puţin, dar nu te va durea. Dacă te doare, să-mi spui şi eu o să opresc imediat aparatul, dar îţi spun că n-o să te doară. Este clar?

George încuviinţase din cap şi înghiţise un nod.

– Eşti gata?

Băiatul încuviinţase din nou. Închisese ochii, în timp ce Lloyd se apucase de treabă. Părinţii îi explicaseră totul. Şi ei spuseseră că nu va durea deloc, însă băieţii cei mari ziceau cu

totul altceva. Cei de zece-doisprezece ani strigau după puştii care aşteptau Ziua Citirii: "Aveţi grijă la ace!" Alţii îi trăgeau într-un colţ şi le şopteau confidenţial: "O să vă taie capul. Au un cuţit ascuţit, uite-aşa de mare, cu un cârlig la capăt!", continuând apoi cu detalii îngrozitoare.

George nu-i crezuse niciodată, dar avusese coşmaruri, iar acum închisese ochii şi încerca o teroare pură.

Nu simţise electrozii pe tâmple. Bâzâitul era ceva îndepărtat, iar bubuitul propriei sale inimi acoperea orice alte zgomote. Treptat, decisese să deschidă ochii precaut.

Bărbatul stătea cu spatele la el. Dintr-un aparat se deşira o bandă de hârtie, acoperită cu o linie purpurie, subţire şi ondulată. Lloyd rupea bucăţi din ea şi le introducea în fanta altui aparat. Repeta întruna operaţiunea aceea. De fiecare dată, ieşea o bucată mică de peliculă pe care bărbatul o examina atent. În cele din urmă, se întorsese spre George, încruntându-se nesigur.

Bâzâitul încetase.

– Gata? întrebase băiatul cu răsuflarea tăiată.

– Da, răspunsese Lloyd, rămânând încruntat.

– Acum pot citi?

George nu se simţea cu nimic diferit.

– Poftim? făcuse Lloyd, apoi surâsese scurt şi pe neaşteptate. Merge perfect, George. Vei putea citi peste cincisprezece minute. Vom folosi acum alt aparat, şi totul o să dureze ceva mai mult. O să-ţi acopăr întregul cap, iar când îl voi porni n-o să poţi vedea sau auzi absolut nimic o vreme, dar nu te va durea. Pentru orice eventualitate, o să-ţi dau să ţii un fel de telecomandă. Dacă simţi vreo durere, apasă butonaşul şi totul se opreşte. De acord?

După câţiva ani, lui George avea să i se spună că butonaşul era fals; fusese prevăzut doar pentru a-i linişti pe copii. Nu avea însă s-o ştie niciodată cu siguranţă, fiindcă nu-l apăsase.

Peste cap îi fusese coborâtă o cască mare, lucioasă, având o căptuşeală cauciucată. Trei-patru proeminenţe interioare păruseră că se extind şi-i înţeapă pielea capului, dar nu simţise decât o uşoară apăsare care dispăruse imediat. Nici o durere.

Glasul bărbatului se auzise îndepărtat.

– Te simţi bine, George?

Iar apoi, pe neaşteptate, fusese învăluit de o pătură groasă de lână. Nu simţise nimic, era lipsit de trup şi în afara Universului – rămăsese doar mintea lui şi un murmur îndepărtat, la limita neantului, spunându-i ceva... spunându-i... spunându-i...

Se străduise să audă şi să înţeleagă, dar îl împiedica pătura cea groasă.

Apoi casca îi fusese ridicată de pe cap, iar lumina i se păruse atât de puternică încât strânsese din pleoape, în vreme ce Lloyd îi vorbea.

– Uite cartonaşul tău, George. Ce scrie pe el?

Băiatul privise din nou cartonaşul şi icnise înăbuşit. Semnele nu mai erau simple semne, ci alcătuiau cuvinte – cuvinte la fel de clare de parcă cineva i le-ar fi şoptit la ureche. Le putea chiar auzi când le privea.

– Ce scrie, George?

– Scrie... scrie... "Platen, George. Data naşterii: 13 februarie 6492. Părinţi: Peter şi Amy Platen. Locul naş..."

Se oprise.

– Poţi citi, George, încuviinţase bărbatul. Asta a fost tot.

– Pentru totdeauna? N-o să uit niciodată?

– Bineînţeles că nu. – Lloyd se întinsese şi-i scuturase mâna cu gravitate. – Acum, vei fi dus acasă.

Trecuseră câteva zile până ce George se obişnuise cu talentul acela nou şi uluitor. Le citise cu atâta uşurinţă părinţilor săi încât Peter Platen izbucnise în lacrimi şi-şi sunase rudele, ca să le anunţe vestea cea bună.

George se plimbase prin oraş, citind fiecare literă pe care o zărea şi întrebându-se cum de, până atunci, nu avuseseră absolut nici un înţeles pentru el.

Încercase să-şi amintească cum fusese când nu ştia să citească, dar nu izbutise. Aparent, fusese dintotdeauna capabil să citească. *Dintotdeauna.*

***

La optsprezece ani, George era oacheş, de înălţime mijlocie, dar îndeajuns de subţirel ca să pară mai înalt. Trevelyan, care era cu vreo doi centimetri mai scund, deţinea o

masivitate care făcea ca denumirea de "Bursuc" să pară şi mai adecvată, dar în ultimul an el devenise foarte conştient de acest lucru. Porecla nu mai putea fi utilizată fără riscul unei corecţii. Şi pentru că Trevelyan îşi detesta şi mai mult prenumele, de obicei era apelat cu numele de familie ori cu variaţiuni decente ale acestuia. Parcă pentru a-şi demonstra şi mai mult bărbăţia, îşi lăsase favoriţi şi o mustaţă zbârlită.

Acum asuda nervos, iar George, care depăşise şi el demult apelativul "Geo-gi", transformat într-un nume gutural şi monosilabic, era mai degrabă amuzat de reacţia prietenului său.

Se aflau în aceeaşi sală vastă în care stătuseră în urmă cu zece ani (şi în care nu mai intraseră de atunci). Parcă un vis neclar al trecutului se transformase în mod brusc în realitate. În primele câteva minute, George fusese surprins să descopere că totul părea mult mai mic şi mai înghesuit decât îşi amintea; după aceea, îşi dăduse seama că, în realitate, el crescuse.

Numărul celor din sală era de asemenea mai mic decât fusese în copilărie. De data aceasta, erau numai băieţi. Fetelor li se atribuise altă zi.

Trevelyan se aplecase spre el şi rostise:

– Nu-nţeleg de ce ne pun s-aşteptăm.

– Regulamentele, replicase George. Sunt foarte stricte.

– Şi de ce naiba eşti *tu* atât de înţelegător în privinţa lor?

– N-am de ce să-mi fac griji.

– Frăţioare, m-apucă greaţa când te-aud. Sper c-o s-ajungi Grăjdar, ca să te pot vedea cum împrăştii bălegarul pe ogoare!

Ochii încruntaţi ai lui Trevelyan examinaseră neliniştiţi pe ceilalţi tineri. George privise şi el în jur. Sistemul nu mai era cel din copilărie. Se derula mai lent şi toţi căpătaseră în prealabil foi cu instrucţiuni (un avantaj faţă de pre-Cititori). Numele Platen şi Trevelyan se aflau tot în partea a doua a alfabetului, dar de data aceasta o ştiau.

Tinerii ieşeau din cabinele educaţionale, încruntaţi şi nesiguri, îşi luau hainele, apoi plecau la analiză ca să afle rezultatul.

La ieşire, fiecare era înconjurat de grupuri tot mai mici, alcătuite din cei care aşteptau în sală. "Cum a fost?", "Ce-ai simţit?", "Ce crezi c-ai făcut?", "Te simţi altfel?"

Răspunsurile erau vagi şi nesatisfăcătoare.

George se silise să nu se alăture grupurilor de curioşi. Nu făceai altceva decât să-ţi sporeşti agitaţia. Toţi spuneau că, dacă rămâneai calm, aveai şansele cele mai mari. Chiar şi aşa, simţea cum i se răceau palmele. Ciudat că, o dată cu anii, apăreau noi tipuri de probleme neliniştitoare.

De pildă, specialiştii de vârf care plecau spre o planetă exterră erau însoţiţi de soţie (sau de soţ). Era important ca, pe toate planetele, raportul dintre sexe să fie menţinut constant. Iar dacă te îndreptai spre o planetă de grad A, ce fată te-ar fi refuzat? Deocamdată, George nu avea în minte o fată anume; nu dorea nici una. Nu acum! După ce ajungea Programator, după ce-şi putea adăuga numelui gradul de Programator Autorizat, avea de unde alege, ca un sultan în harem. Gândul îl excita şi încercase să-l alunge. Trebuia să rămână calm.

– Ce naiba mai e şi asta? mormăise Trevelyan. Mai întâi, îţi spun că-i cel mai bine dacă eşti relaxat şi fără griji. Dup-aia te trec prin aşteptarea asta şi-i imposibil să mai fii relaxat şi fără griji.

– Poate că ăsta-i scopul. Încep prin a-i separa pe băieţi de bărbaţi. Nu te ambala, Trev!

– Mai tacă-ţi fleanca!

Sosise rândul lui George. Numele său nu fusese strigat, ci apăruse cu litere luminoase pe panoul de afişaj.

Flutură din braţ spre Trevelyan.

– Nu te ambala. Păstrează-ţi calmul.

Era fericit când intrase în cabina de testare. Realmente fericit.

***

– George Platen? întrebase bărbatul dinapoia mesei.

Pentru o clipită, în mintea lui George apăruse imaginea perfect clară a altui bărbat care pusese aceeaşi întrebare cu zece ani în urmă, şi parcă insul din faţa lui era tot cel de atunci, iar el, George, redevenise puştiul de opt ani imediat ce trecuse pragul încăperii.

Bărbatul ridicase însă ochii şi, desigur, chipul nu corespundea câtuşi de puţin celui din amintire. Nasul era borcănat, părul în şuviţe rare, iar bărbia atârna flască, de parcă individul ar fi fost mult mai gras şi ar fi slăbit considerabil.

– Ei bine? se încruntase bărbatul.
George revenise cu picioarele pe pământ.
– Da, domnule, mă numesc George Platen.
– Păi zi aşa! Eu mă numesc Zachary Antonelli şi imediat vom face cunoştinţă în mod mai amănunţit.
Examinase o serie de benzi înguste de celuloid, ridicându-le spre lumină şi mijind ochii.
Tânărul se crispase. Ca prin ceaţă, îşi amintea că şi celălalt bărbat (îi uitase numele) privise bucăţele de peliculă similare. Puteau să fi fost aceleaşi? Celălalt se încruntase, iar cel de acum îl privea cu un aer mai degrabă iritat.
Fericirea sa era pe punctul de a se risipi.
Antonelli deschisese un dosar gros şi, cu atenţie, aşezase alături benzile de celuloid.
– Aici scrie că doreşti să devii Programator.
– Da, domnule.
– Nu ţi-ai modificat opţiunea?
– Nu, domnule.
– Este o poziţie plină de responsabilităţi, care necesită multă precizie. Te simţi capabil s-o abordezi?
– Da, domnule.
– Majoritatea pre-Educaţionalilor nu specifică o profesiune anume. Cred că le este pur şi simplu teamă.
– Bănuiesc că aveţi dreptate, domnule.
– Ţie nu ţi-este teamă.
– Sincer vorbind, îmi este, domnule.
Antonelli încuviinţase din cap, fără ca expresia chipului să i se destindă.
– De ce doreşti să devii Programator?
– După cum aţi spus, domnule, este o poziţie plină de responsabilităţi, care necesită multă precizie. Îmi place şi cred că sunt capabil s-o îndeplinesc.
Bărbatul împinsese hârtiile într-o parte şi-l privise acru.
– De unde ştii c-o să-ţi placă? Crezi c-o să fii angajat de o planetă de gradul A?
"Vrea să te pună la încercare", se gândise George. "Fii calm şi onest!"
– Cred că un Programator are o şansă reală în direcţia aceasta, domnule, dar ştiu că mi-ar plăcea chiar dacă aş rămâne pe Pământ.

"Este adevărat", îşi spusese George. "Nu mint."

– De unde poţi fi sigur?

Antonelli întrebase de parcă ar fi ştiut că nu exista un răspuns decent şi George aproape că zâmbise. El deţinea unul.

– Am citit despre Programare, domnule.

– Poftim?

Acum bărbatul părea cu adevărat uluit şi George se simţea încântat.

– Am citit despre Programare, domnule. Am cumpărat o carte despre acest subiect şi am studiat-o.

– O carte pentru Programatorii Autorizaţi?

– Da, domnule.

– Dar n-o puteai înţelege...

– La început, nu. Am făcut rost şi de alte cărţi de matematică şi electronică. Am descifrat cât am putut. Nu cunosc foarte multe, ci doar atât cât să-mi dau seama că-mi place şi că pot face meseria asta.

Nici chiar părinţii lui nu-i descoperiseră acele cărţi şi nu ştiuseră de ce-şi petrecea atâta vreme în cameră sau de ce dormea aşa puţin.

Antonelli se trăsese de pielea flască de sub bărbie.

– De ce ai procedat în felul acesta, fiule?

– Doream să mă asigur că mă interesează, domnule.

– Cred că-ţi dai seama că a fi interesat nu-nseamnă mai nimic. Poţi să fii fascinat de un subiect, dar dacă structura creierului tău îţi asigură o eficienţă superioară în altă direcţie, într-acolo vei porni. Ştii asta, nu?

– Mi s-a spus, răspunsese prudent George.

– Ei bine, este adevărat.

George nu comentase.

– Sau crezi, urmase Antonelli, că studiul unui subiect îţi va orienta celulele cerebrale în direcţia respectivă – aşa cum există o teorie care afirmă că-i suficient ca o femeie însărcinată să asculte în mod persistent capodopere muzicale pentru ca fiul ei să ajungă compozitor. Tu crezi asta?

Tânărul se înroşise la faţă. Într-adevăr, se gândise la aşa ceva. Silindu-şi mereu intelectul în direcţia dorită, simţise că avea să dobândească un avans considerabil. Mare parte din încrederea lui se bizuise exact pe ideea cu pricina.

– N-am..., începuse el, dar nu-şi mai găsise cuvintele.

– Ei bine, este o teorie falsă. Dumnezeule, tinere, structura ta cerebrală este fixată de ia naştere! Ea poate fi modificată în urma unei lovituri îndeajuns de puternice ca să vatăme celulele, de spargerea unui vas de sânge, de o tumoare sau de o infecţie majoră... desigur, de fiecare dată în sens negativ. Dar în nici un caz nu poate fi modificată de gândurile tale deliberate. – Îl privise pe George câteva clipe, apoi întrebase: Cine ţi-a spus să procedezi aşa?

Realmente tulburat, George înghiţise un nod şi răspunsese:

– Nimeni, domnule. A fost ideea mea.

– Cine a mai ştiut ce faci?

– Nimeni. Domnule, n-am vrut să fac ceva rău...

– A spus cineva c-ar fi vorba despre ceva rău? Inutil – asta da. De ce n-ai spus nimănui?

– Am... am crezut că se va râde de mine.

Instantaneu, tânărul îşi amintise de o recentă discuţie cu Trevelyan. Cu foarte multă precauţie, ca şi cum ar fi fost ceva care circula la mare distanţă, în colţurile cele mai îndepărtate ale minţii sale, George menţionase posibilitatea de a învăţa un subiect, acumulând în minte fragmente ale acestuia. Trevelyan hohotise: "În curând, o să-ţi tăbăceşti singur pielea pentru pantofi şi-o să-ţi teşi cămăşile." Atunci, George fusese fericit că păstrase secretul.

Afundat în gânduri, cu o mină ursuză, Antonelli muta de colo-colo bucăţile de peliculă pe care le examinase la intrarea tânărului. În cele din urmă, rostise:

– Să-ncepem analiza. În felul ăsta, nu ajung nicăieri.

Electrozii fuseseră lipiţi de tâmplele lui George. Apoi, se auzise bâzâitul. Din nou, George fusese străbătut de o amintire foarte vie a momentului petrecut în urmă cu zece ani.

Îşi simţea palmele asudate şi inima îi bubuia. N-ar fi trebuit să-i pomenească lui Antonelli despre lecturile sale secrete. De vină era numai vanitatea sa blestemată. Dorise să arate cât de întreprinzător era, cât de plin de iniţiativă. În loc de aşa ceva, se dovedise superstiţios şi ignorant şi trezise ostilitatea celuilalt. Era sigur că bărbatul îl detesta pentru că încerca să se dovedească atât de inteligent.

Iar acum ajunsese într-o asemenea stare de nervozitate încât era sigur că analizorul n-avea să arate nimic bun.

Nu-şi dăduse seama când anume îi fuseseră îndepărtaţi electrozii. Imaginea lui Antonelli privindu-l gânditor îl adusese la realitate şi atunci observase că totul se terminase; nu mai avea electrozii. Cu un efort supraomenesc, redevenise stăpân pe sine. Aproape că renunţase la ambiţia de a deveni Programator. În numai zece minute, aceasta pierise aproape de tot.

– Răspunsul este deci "nu"? întrebase el posac.

– Răspunsul la ce anume?

– Dacă voi fi Programator.

Antonelli îşi frecase rădăcina nasului şi vorbise:

– Ia-ţi hainele şi prezintă-te la camera 15-C. Fişa te va aştepta acolo. Tot acolo va fi şi raportul meu.

– Am fost deja Educat? exclamase surprins George. Crezusem că asta-i doar pentru ca să...

Antonelli rămăsese cu ochii asupra mesei.

– Ţi se va explica totul. Fă aşa cum ţi-am spus.

George încercase un sentiment apropiat panicii. Despre ce era vorba, de nu-i putea spune? Că nu era bun decât ca Muncitor? Că avea să fie pregătit pentru asta?

Brusc, fusese convins de acest lucru şi avusese nevoie de toată stăpânirea de sine ca să nu răcnească.

Se înapoiase împleticindu-se în sala de aşteptare. Trevelyan nu se mai găsea acolo, un aspect pentru care ar fi fost recunoscător, dacă ar mai fi reuşit să remarce ceva din cele ce-l înconjurau. De fapt, nu mai rămăsese aproape nimeni, iar puţinii care păreau că ar fi fost gata să-l asalteze cu întrebări erau prea preocupaţi de apariţia ultimelor nume pe panou, ca să-i observe privirea încrâncenată, arzătoare, de furie şi ură pe care le-o azvârlise.

Ce drept aveau *ei* să fie tehnicieni, iar el doar Muncitor? Muncitor! Era *sigur* de asta!

***

Fusese condus de un bărbat în uniformă roşie pe coridoarele aglomerate, cu uşi înşiruite pe unul din pereţi, înaintea cărora se aflau grupuri de tineri – aici doi, dincolo cinci; Mecanici de Motoare, Ingineri de Construcţii, Agronomi... Existau sute de Profesiuni autorizate şi majoritatea aveau să fie oricum reprezentate în acest orăşel.

În clipa aceea, îi ura pe toţi: Statisticieni, Contabili, castele superioare şi cele inferioare. Îi ura, deoarece ei deţineau acum cunoaşterea lor îngâmfată, îşi ştiau soarta, în vreme ce el, stors şi vlăguit, trebuia să înfrunte o altă oficialitate.

Ajunsese la 15-C, fusese condus înăuntru şi lăsat în odaia pustie. Pentru o clipă, încrederea îi revenise. Dacă ar fi fost camera Muncitorilor, înăuntru ar fi trebuit să se afle zeci de tineri.

O uşă culisă de partea cealaltă a unei tejghele aflate la înălţimea pieptului şi prin ea apăruse un bătrân cu părul alb. Surâsese, arătându-şi dinţii perfecţi, evident artificiali, deşi chipul roşcovan nu prezenta riduri, iar glasul îi sunase sonor.

– Bună seara, George, rostise el. Văd că de data asta sectorul nostru n-are decât unul.

– Decât unul? repetase George, fără să înţeleagă.

– Bineînţeles, pe întregul Pământ există câteva mii ca tine. Nu eşti singurul.

Tânărul se simţise cuprins de exasperare.

– Nu înţeleg, domnule, spusese el. Care-i clasificarea mea? Ce se-ntâmplă?

– Uşurel, fiule. Se poate întâmpla oricui.

Întinsese mâna şi George i-o strânsese reflex. Era caldă şi fermă.

– Ia loc, fiule. Mă numesc Sam Ellenford.

George încuviinţase din cap nerăbdător.

– Aş dori să ştiu ce se-ntâmplă, domnule.

– Sigur că da. În primul rând, nu poţi fi Programator. Cred c-ai ghicit asta.

– Da, am ghicit, aprobase amar tânărul. Atunci, ce voi fi?

– Asta-i partea mai dificil de explicat. – Ellenford tăcuse câteva clipe, după care pronunţase cu încetineală deliberată: Nimic.

– Poftim!?

– Nimic!

– Ce-nseamnă asta? De ce nu-mi puteţi atribui o profesiune?

– În privinţa asta, n-avem, de ales. Structura minţii tale o decide.

Tânărul se îngălbenise şi ochii i se bulbucaseră.

– E ceva-n neregulă cu mintea mea?

– Doar *ceva.* Cât despre clasificările profesionale, cred c-ai putea spune că există o neregulă.

– Ce anume?

Ellenford ridicase din umeri.

– George, sunt sigur că tu cunoşti felul în care Pământul îşi desfăşoară programul Educaţional. Practic, orice om poate absorbi orice domeniu de cunoştinţe – totuşi, fiecare configuraţie cerebrală individuală este mai adecvată receptării anumitor tipuri de cunoştinţe. Noi încercăm să asociem mintea şi cunoştinţele pe cât de bine putem, în limitele locurilor aprobate pentru fiecare profesiune.

– Da, încuviinţase George, ştiu toate astea.

– Din când în când, dăm peste câte un tânăr a cărui minte nu este adecvată primirii nici unui tip de cunoştinţe impuse.

– Vreţi să spuneţi că nu poate fi Educat?

– Exact.

– Dar... asta-i o aberaţie. Sunt inteligent. Pot înţelege...

Privise neajutorat prin odaie, parcă încercând să găsească o modalitate de a dovedi că deţinea un creier în stare de funcţionare.

– Te rog, nu mă-nţelege greşit, rostise grav Ellenford. *Eşti* inteligent. În privinţa asta nu există nici urmă de îndoială. Mai mult decât atât, ai o inteligenţă superioară mediei. Din nefericire, asta n-are nici o legătură cu întrebarea dacă minţii ar trebui să i se îngăduie sau nu să accepte impunerea cunoştinţelor. De fapt, aproape întotdeauna, aici vin persoane inteligente.

– Vreţi să spuneţi că nu voi fi nici măcar Muncitor? bolborosise George. (Brusc, până şi aşa ceva ar fi părut mai bun decât necunoscutul care-l aştepta.) Ce trebuie ştiut ca să devii Muncitor?

– Nu-i subestima pe muncitori, tinere. Există zeci de subclasificări, şi fiecare are propriul ei corpus de cunoştinţe destul de detaliate. Crezi că nu poate fi vorba despre ştiinţă în ridicarea corespunzătoare a unei greutăţi? În plus, pentru Muncitori nu trebuie să selectăm doar minţile adecvate, ci şi corpuri pe măsură. Tu nu eşti un tip care să reziste mult ca Muncitor.

Conştient de fizicul lui mai degrabă firav, tânărul rostise:

– Dar n-am auzit niciodată de cineva care să n-aibă o

profesiune.

– Nu sunt prea mulţi, recunoscuse Ellenford, iar noi îi protejăm.

– Îi protejaţi?

George simţise cum confuzia şi teama sporeau în el.

– Tu eşti un protejat al planetei. Din momentul când ai pătruns pe uşa aceea, eşti în jurisdicţia noastră, zâmbise bătrânul.

Fusese un zâmbet afectuos, dar lui George i se păruse zâmbetul unui proprietar; zâmbetul unui adult faţă de un copil neajutorat.

– Vreţi să spuneţi c-o să mă închideţi undeva?

– Bineînţeles că nu. Pur şi simplu, vei fi alături de alţii aidoma ţie. *Aidoma ţie.* Cuvintele detunaseră cumva în urechile tânărului.

– Ai nevoie de un tratament special, urmase Ellenford. Ne vom îngriji de tine.

Spre groaza sa, George izbucnise în plâns. Ellenford se îndreptase spre colţul opus al încăperii şi se întorsese cu spatele, parcă pierdut în gânduri.

George se luptase să-şi reducă hohotele deznădăjduite la nivelul unor suspine, apoi să le înăbuşe şi pe acelea. Se gândise la tatăl şi la mama lui, la prieteni, la Trevelyan, la propria sa ruşine...

– Am învăţat să citesc, rostise el pe un ton de revoltă.

– Asta o poate face oricine are mintea întreagă. Până acum, n-am găsit excepţii. În etapa respectivă, descoperim eventualele... excepţii. Iar când ai învăţat să citeşti, George, ne-a atras atenţia tiparul tău mental. Anumite particularităţi au fost raportate încă de pe atunci de cel care te-a avut în grijă.

– Nu puteţi încerca să mă Educaţi? Nici măcar n-aţi încercat... Sunt gata să-mi asum riscul.

– Legea ne interzice s-o facem. Totuşi, n-o să fie rău. Vom explica problema familiei tale, astfel încât să nu se simtă umiliţi. Acolo unde vei fi dus, vei beneficia de anumite privilegii. Îţi vom da cărţi şi veţi putea învăţa orice doreşti.

– Cunoştinţe acumulate de unul singur, rosti George amar. Bucată cu bucată. După aceea, înainte de a muri, voi şti destule ca să fiu un Furier-Ucenic, Divizia Aprovizionare cu Agrafe de Hârtie.

– Cu toate astea, înţeleg că ai studiat deja cărţi...

George încremenise! Brusca înţelegere a situaţiei îl lovise ca un trăznet.

– Asta-i...

– Poftim?

– Individul ăla, Antonelli. M-a lucrat pe la spate!

– Nu, George. Te-nşeli profund.

– Să nu-mi spuneţi mie asta! – George era cuprins de un acces de furie. – Nemernicul ăla mi-a făcut-o, deoarece credea că eram prea deştept pentru el. Am citit cărţi şi am încercat să capăt un atu pentru Programare. Perfect, ce doriţi ca să rezolvăm situaţia? Bani? N-o să-i căpătaţi. Am plecat de-aici şi când voi face public...

Începuse să răcnească.

Ellenford clătinase din cap şi atinsese un buton.

Doi bărbaţi intraseră neauziţi în odaie, de o parte şi de cealaltă a lui George. Îi fixaseră braţele pe lângă corp. Unul dintre ei lipise o seringă pneumatică de interiorul cotului tânărului; tranchilizantul îi pătrunsese în venă şi avusese un efect aproape instantaneu.

Zbieretele sale încetaseră şi capul îi căzuse în piept. Genunchii i se înmuiaseră şi doar bărbaţii care-l ţineau de sub umeri îl menţinură în poziţie verticală în timp ce dormea.

***

Se îngrijiseră de George aşa cum promiseseră; fuseseră amabili cu el şi, fără excepţie, grijulii – cam aşa, se gândise George, cum el însuşi s-ar fi purtat cu un pisicuţ bolnav de care s-ar fi ataşat.

Îi spuseseră că ar trebui să se scoale şi să dovedească interes faţă de viaţă; după aceea, îi spuseseră că majoritatea celor care veniseră acolo avuseseră la început aceeaşi atitudine de disperare pe care, finalmente, o părăsiseră.

El nici măcar nu-i ascultase.

Ellenford însuşi îl vizitase pentru a-i spune că părinţii lui fuseseră informaţi că el plecase într-o misiune specială.

– Ei ştiu...? murmurase George.

– Nu le-am oferit nici un detaliu, îl liniştise Ellenford.

La început, George refuzase să mănânce. Îl hrăniseră

intravenos. Îi ascunseseră obiectele ascuţite şi-l menţinuseră sub supraveghere. Hali Omani îi devenise coleg de cameră şi calmul său avusese un efect liniştitor.

Într-o bună zi, pur şi simplu disperat de plictiseală, George ceruse o carte. Omani, care citea aproape nonstop, ridicase ochii, surâzând larg. George fusese cât pe aici să renunţe la solicitare decât să ie ofere satisfacţie, după care îşi spusese: "Ce-mi pasă mie?"

Nu specificase ce carte dorea şi Omani îi adusese una despre chimie. Avea litere mari, cuvinte scurte şi multe ilustraţii. Era pentru adolescenţi. George azvârlise cu ea de perete.

Asta avea să rămână toată viaţa! Un adolescent. De-a pururi pre-Educat, necesitând cărţi speciale. Rămăsese în pat clocotind de furie, fixând tavanul; după o oră, se ridicase morocănos, luase cartea şi începuse să citească.

***

O terminase într-o săptămână, după care ceruse alta.

– Pot s-o iau pe prima? întrebase Omani.

George se încruntase. În carte existaseră lucruri pe care nu le înţelesese, totuşi nu era chiar atât de pierdut în faţa ruşinii ca s-o recunoască.

– Dacă mă gândesc mai bine, continuase Omani, ar fi util s-o păstrezi. Cărţile trebuie citite şi recitite.

În aceeaşi zi, tânărul cedase finalmente în faţa insistenţelor colegului de cameră de a vizita locul în care se afla. Îl urmase fără chef pe nigerian şi cercetase împrejurimile cu priviri iuţi, ostile.

În tot cazul, nu era vorba despre o închisoare. Nu existau pereţi, uşi încuiate sau paznici. În acelaşi timp, totuşi, era o închisoare, deoarece deţinuţii nu aveau unde să se ducă.

Într-un fel, îl liniştea să vadă acolo alte câteva zeci de persoane aidoma lui. Fusese teribil să creadă că el era singurul om din lume atât de... handicapat.

– De fapt, câţi indivizi se găsesc aici? mormăise el.

– Două sute cinci, dar nu-i singurul loc de felul ăsta din lume. Există câteva mii.

Oamenii ridicau ochii şi-l priveau, oriunde ar fi intrat: în sala de sport, pe terenurile de tenis, în bibliotecă (în viaţa lui nu-

şi imaginase că puteau exista atâtea cărţi; erau stivuite pe rafturi lungi). Îl priveau curioşi, iar el le întorcea privirile cu mânie. Cel puţin, *ei* nu-i erau cu nimic superiori; nu aveau nici un motiv de a-l privi ca pe un specimen straniu.

Cei mai mulţi dintre ei păreau să aibă în jur de douăzeci de ani.

– Ce se-ntâmplă cu cei bătrâni? întrebase brusc George.

– Locul acesta este specializat în tineri, răspunsese Omani. După aceea, parcă recunoscând în spusele celuilalt o implicaţie pe care o omisese anterior, clătinase grav din cap şi adăugase: Ei nu sunt îndepărtaţi, dacă la asta te referi. Există alte Cămine pentru bătrâni.

– Cui îi pasă? mormăise George, care simţise că părea prea interesat şi în pericol de a ceda.

– Poate că ţie. Pe măsură ce vei îmbătrâni, vei ajunge tu însuţi într-un Cămin cu ocupanţi de ambele sexe.

– Şi femei? întrebase oarecum surprins George.

– Bineînţeles. Credeai că femeile sunt imune la aşa ceva?

George se gândise la acel aspect cu mai mult interes şi mai multă surescitare decât simţise pentru ceva încă dinaintea zilei când... Îşi îndepărtase celălalt gând.

Omani se oprise în pragul unei camere în care se aflau televizoare cu circuit închis şi calculatoare. În faţa monitoarelor se găseau cinci-şase persoane.

– Aceasta este o clasă, spusese el.

– Ce-nseamnă asta?

– Un loc în care sunt educaţi tinerii de aici. Desigur, adăugase repede, nu în modul obişnuit.

– Vrei să spui că primesc informaţiile bucată cu bucată?

– Exact. În vechime, aşa se proceda cu toţi elevii.

Asta îi repetaseră întruna de când intrase în Cămin – şi ce dacă? Să presupunem că existase o epocă în istoria umanităţii când nu se cunoscuse cuptorul cu microunde. Însemna asta că George trebuia să fie satisfăcut că se hrănea cu carne crudă, într-o lume unde toţi o mâncau gătită?

– De ce doresc ei să se conformeze educaţiei tip bucată cu bucată?

– În primul rând, ca să-şi umple timpul şi în al doilea rând, fiindcă sunt curioşi.

– La ce-i ajută?

– Îi face mai fericiţi.

George se gândise la ideea aceea peste noapte.

A doua zi, i se adresase direct lui Omani:

– Mă poţi băga într-o clasă unde să găsesc ceva despre programare?

– Cum să nu!

Procesul era lent şi el îl dispreţuia. De ce trebuia ca un lucru să fie explicat o dată şi încă o dată? De ce trebuia să citească şi să recitească o pagină, iar apoi să se holbeze la o relaţie matematică, fără s-o priceapă instantaneu? Alţii nu aveau nevoie să procedeze aşa.

Abandonase în câteva rânduri. O dată, refuzase să participe la cursuri vreme de o săptămână.

Totuşi, revenise cu regularitate. Persoana care conducea cursul, care distribuia materialele de lectură, dirija demonstraţiile TV şi explica pasajele şi conceptele dificile, nu făcea niciodată comentarii pe tema lor.

În cele din urmă, George căpătase o sarcină regulată în grădină, pe lângă participarea la diversele corvezi legate de bucătărie şi curăţenie. Activităţile respective îi fuseseră prezentate ca fiind un avantaj, dar el nu se lăsase păcălit. Căminul putea să fi fost mai automatizat, însă tinerii erau în mod deliberat folosiţi la munci, pentru a li se transmite iluzia de ocupaţie meritorie, de utilitate. George nu căzuse în capcana respectivă.

Erau chiar remuneraţi cu mici sume de bani, cu care puteau cumpăra obiecte de lux sau pe care le puteau economisi, în vederea unei folosinţe iluzorii în decursul unei bătrâneţi iluzorii. George îşi păstra banii într-uri borcan fără capac, pe un raft, în dulap. Habar n-avea cât strânsese şi, de altfel, nici nu-i păsa.

Nu-şi făcuse nici un prieten adevărat deşi ajunsese la faza în care se acomodase cu programul regulat. Încetase chiar (sau aproape încetase) să mediteze la nedreptatea care-l plasase acolo. Treceau săptămâni întregi fără să-l mai viseze pe Antonelli, nasul său borcănat şi pielea flască a gâtului, rânjetul cu care-l împingea într-un nisip mişcător şi-l apăsa acolo... până ce se trezea zbierând, cu Omani aplecat îngrijorat deasupra lui.

***

Într-o zi de februarie, când afară ningea, Omani i se adresase:

– Te adaptezi în mod extraordinar.

Asta se întâmplase în februarie, mai exact în ziua de 13 februarie, a nouăsprezecea lui aniversare. Veniseră apoi martie, aprilie şi, o dată cu apropierea lui mai, George înţelesese că nu se adaptase deloc.

Anterioara lună mai trecuse neobservată, în vreme ce George continuase să zacă în pat, posac şi lipsit de ambiţii. Acum însă avea să fie altfel.

Se ştia că pe întregul Pământ aveau să se desfăşoare Olimpiadele şi că tinerii vor concura, punându-şi la bătaie capacităţile în lupta pentru un loc pe altă planetă. Avea să fie o atmosferă de sărbătoare, plină de surescitare, ştiri-bombă, agenţi de recrutare de pe planete situate unde nici cu gândul nu te duceai, plus gloria victoriei sau consolările înfrângerii.

Câte scrieri de ficţiune se refereau la aceste aspecte... ce parte importantă a aţâţării sale din copilărie fusese impusă de urmărirea anuală a evenimentelor Olimpiadelor... câte din propriile sale planuri...

George Platen nu-şi putea ascunde dorul din glas. Era prea mult!

– Mâine este prima zi a lunii mai, rosti el. Olimpiada!

Iar asta conduse la prima lui ceartă cu Omani şi la amara enunţare de către nigerian a denumirii exacte a instituţiei în care se aflau. Omani îl fixă cu privirea pe George şi rosti apăsat:

– Un Cămin pentru debilii mental.

***

George se înroşi la faţă. Debili mental!

Respinse noţiunea cu disperare.

– Plec, vorbi el cu glas inexpresiv.

Vorbise mânat de un impuls. Nivelul conştient al minţii sale o află primul, după ce auzi cuvântul.

– Poftim? ridică ochii Omani din cartea la care revenise.

Acum, George ştia ce spunea. Izbucni cu furie:

– Plec!

– E ridicol. Stai jos, George, şi Calmează-te!

– În nici un caz! Îţi spun că eu mă aflu aici ca urmare a unei înscenări. Antonelli ăla m-a displăcut de la început. Este sensul puterii pe care-l au birocraţii ăştia mărunţi. Dacă li te împotriveşti, te desfiinţează pur şi simplu cu o trăsătură de stilou pe o fişă.

– Iar ai revenit la teoria asta?

– Şi n-o s-o abandonez până nu se rezolvă situaţia. O s-ajung cumva la Antonelli şi-o să-l silesc să recunoască adevărul.

George gâfâia şi se simţea înfierbântat. Luna Olimpiadei sosise şi n-o putea lăsa să treacă. Dacă ar fi făcut-o, ar fi însemnat predarea lui finală şi recunoaşterea definitivă a înfrângerii.

Omani îşi trecu picioarele peste marginea patului şi se sculă. Era înalt de aproape doi metri, iar expresia de pe chipul lui îi conferea aspectul unui Saint Bernard îngrijorat. Cuprinse cu braţul umerii colegului de cameră.

– Dacă te-am jignit cu ceva...

George îi îndepărtă braţul.

– Tu ai spus ceea ce crezi că-i adevărul, iar eu voi dovedi că nu-i adevărul – atât şi nimic mai mult. De ce să nu pot pleca? Uşa-i deschisă. Nu există încuietori. Nimeni n-a zis vreodată că n-aş putea pleca. Pur şi simplu, o să ies pe uşă.

– Perfect, dar unde te vei duce?

– La aeroportul cel mai apropiat, apoi la cel mai apropiat centru Olimpic. Am bani.

Înhăţă borcanul deschis care conţinea economiile sale. Câteva monede se rostogoliră zornăind pe podea.

– Ăştia o să-ţi ajungă cel mult o săptămână. După aceea, ce vei face?

– Până atunci, o să-mi aranjez ceva.

– Eu cred c-o să te-ntorci aici cu coada între picioare, vorbi deschis Omani, şi, cu progresele pe care le-ai făcut, o s-o iei de la început. Eşti nebun, George!

– Mai devreme, ai folosit expresia "debil mental".

– Ei bine, îmi pare rău c-am folosit-o. Vrei, te rog, să rămâi?

– Ai de gând să-ncerci să mă opreşti?

Omani strânse buzele sale cărnoase.

– Nu, cred că nu. La urma urmelor, este problema ta. Dacă singurul fel în care poţi învăţa ceva este să te iei la trântă

cu viaţa şi să revii plin de vânătăi – dă-i drumul! Haide, dă-i drumul!

George se afla acum în pragul uşii, privind peste umăr.

– Plec. – Se întoarse pentru a-şi lua trusa personală. – Sper că nu obiectezi, dacă-mi iau câteva lucruşoare ce-mi aparţin.

Omani ridică din umeri. Revenise în pat şi citea, indiferent.

George mai întârzie lângă uşă, dar nigerianul nu înălţă privirea. Strângând din dinţi, tânărul se răsuci şi porni grăbit pe coridorul pustiu, ieşind în curtea exterioară, unde noaptea începuse să coboare.

***

Se aşteptase să fie oprit înainte de părăsi curtea, dar nu se întâmplase aşa. Se oprise la un local nonstop, pentru a solicita îndrumări către cel mai apropiat aeroport, şi se aşteptase ca proprietarul să anunţe poliţia. Nu se întâmplase aşa. Comandase un taxi care să-l ducă la aeroport, iar şoferul nu-i pusese nici o întrebare.

Cu toate acestea, nu simţise nici o uşurare. Sosise la aeroport cu inima strânsă. Nu-şi dăduse seama cum va fi lumea exterioară. Era înconjurat de profesionişti autorizaţi. Proprietarul localului avusese numele înscris pe o plăcuţă de plastic deasupra casei de bani. Cutare şi cutare, Bucătar Autorizat. Taximetristul avusese licenţa afişată: Şofer Autorizat. George realizase sărăcia propriului său nume şi se simţise cumva dezgolit; ba, mai rău, se simţise jupuit. Nimeni nu-l luase însă la întrebări. Nimeni nu-l privise cu suspiciune şi nici nu-i ceruse dovada clasificării profesionale.

"Cine şi-ar fi putut imagina că există oameni lipsiţi de aşa ceva?" se întrebă cu amărăciune tânărul.

Cumpără un bilet spre San Francisco, la cursa de la ora trei noaptea. Până dimineaţă, nici un alt avion nu decola spre un centru Olimpic mare, iar el dorea să întârzie cât mai puţin cu putinţă. După aceea, stătu ghemuit în sala de aşteptare, aşteptând să-şi facă apariţia poliţiştii. Aceştia nu sosiră.

Sosi în San Francisco înainte de amiază şi vacarmul citadin îl lovi ca un baros. Era oraşul cel mai mare pe care-l

văzuse vreodată, pe lângă faptul că, timp de un an şi jumătate, George fusese obişnuit cu liniştea din Cămin.

Mai rău încă, era luna Olimpiadei. George aproape că uită de propria sa situaţie periculoasă, înţelegând brusc că Olimpiadei i se datora mare parte din hărmălaie, aţâţare şi confuzie.

Birouri de informaţii Olimpice se aflau în aeroport, pentru uzul călătorilor, iar în jurul fiecăruia se strânseseră grupuri mari de curioşi. Fiecare profesiune majoră avea biroul ei, unde se ofereau informaţii privind localizarea sălii unde urmau să se ţină întrecerile din ziua respectivă, date despre concurenţi, precum şi eventuala planetă exterră care sponsoriza evenimentul.

Totul era perfect pus la punct. George citise adesea descrieri ale Olimpiadelor, urmărise concursuri la televizor, ba chiar asistase la o Olimpiadă minoră la categoria Măcelar Autorizat, găzduită de aşezarea lui natală. Chiar şi aceea, care nu avusese nici o implicare galactică (evident, la ea nu asistase nici un exterr), stârnise destulă agitaţie.

Agitaţia se datorase pe de o parte competiţiei în sine, pe de altă parte fiorului de patriotism local – exista un concurent local care trebuia să fie încurajat, deşi poate că prea puţini îl cunoşteau –, dar, desigur, un rol important îl jucaseră pariurile. Cele din urmă nu puteau fi oprite.

George constată că-i venea greu să se apropie de un birou de informaţii. Se pomeni examinându-i cu alţi ochi pe privitorii care se înghesuiau nerăbdători în faţa avizierelor.

Trebuia să fi existat o vreme când ei înşişi avuseseră vârsta înscrierii în competiţie. *Ei* ce făcuseră? Nimici

Dacă ar fi câştigat, s-ar fi găsit undeva prin galaxie, nu aici, încătuşaţi de Pământ. Probabil că profesiunile lor îi desemnaseră din capul locului ca viitori pământeni; sau ei înşişi făcuseră acest lucru prin ineficienţa.

Acum, toţi aceşti rataţi se înghesuiau şi speculau cu privire la şansele noilor tineri. Corbii!

Pe de altă parte, cât şi-ar fi dorit să speculeze asupra şanselor lui de reuşită...

Trecu pe lângă şirul de birouri de informaţii, oprindu-se doar pentru răstimpuri la periferiile unor grupuri ce se îmbulzeau acolo. Luase micul dejun la bordul avionului şi nu-i era foame, dar se simţea puţin speriat. Se afla într-o metropolă

vastă, în timpul confuziei de la începutul Olimpiadei, iar amănuntul acesta constituia un bilet de liberă trecere. Oraşul era plin de străini şi nimeni nu l-ar fi luat la întrebări pe George. Nimănui nu i-ar fi păsat de el.

Nimănui n-avea să-i pese. Nici măcar Căminului, se gândi tânărul cu amărăciune. Îl îngrijeau ca pe un pisoi bolnav, dar dacă un pisoi bolnav fuge de sub îngrijire, ghinionul lui – ce poţi face?

Iar acum, o dată ajuns în San Francisco, ce urma să facă? Mintea lui parcă refuza să gândească. Să caute pe cineva? Pe cine? Cum? Unde avea să locuiască? Banii ce-i rămăseseră păreau jalnic de puţini.

Îl încercă primul gând ruşinos de întoarcere. S-ar fi putut adresa poliţiei... Scutură violent din cap, parcă certându-se cu un adversar real.

Un cuvânt îi atrase ochiul, sclipind pe un avizier: *Metalurg.* Cu litere mai mici se continua: *neferoase.* La sfârşitul unei liste lungi de nume, alte litere înzorzonate anunţau: *sponsorizat de Novia.*

Vederea anunţului îi deşteptă amintirea dureroasă a discuţiei cu Trevelyan – fusese atât de sigur că va fi Programator, atât de sigur că un Programator era superior unui metalurg, atât de sigur că urma calea cea bună, atât de sigur că era inteligent...

Atât de inteligent încât trebuise să se laude în faţa meschinului şi răzbunătorului de Antonelli. Fusese atât de sigur pe sine în clipa aceea, când îi apăruse numele pe panou şi-l lăsase pe Trevelyan cel agitat, atât de încântat de sine...

George icni brusc – un sunet incoerent, scurt şi ascuţit. Cineva se răsuci să-l privească, după care îşi continuă drumul grăbit. Oamenii treceau zoriţi pe lângă el, împingându-l într-o parte şi în alta. El rămăsese privind avizierul cu gura căscată.

Cumva, parcă panoul acela îi răspunsese gândului. Se concentrase atât de puternic asupra lui "Trevelyan" încât, pentru o clipă, i se păruse că avizierul îi răspunsese cu acelaşi nume.

Însă acolo, sus, *exista* un Trevelyan. Mai exact, *Armand* Trevelyan (detestatul prenume al "Bursucului" vizibil acum în litere luminoase, pentru toată lumea) şi oraşul natal binecunoscut. În plus, Trev dorise Novia, ţintise spre Novia,

insistase asupra Noviei... iar întrecerea era sponsorizată de Novia.

Nu putea fi altul decât Trev, vechiul său prieten. Aproape automat, George înregistră instrucţiunile de ajungere la sala de concurs şi se aşeză la rând pentru un taxi.

După aceea, îşi permise să se gândească: Trev reuşise! Dorise să ajungă Metalurg şi reuşise!

Fu străbătut de un fior şi se simţi mai singur decât oricând.

***

În faţa sălii, un şir de oameni aştepta să intre. Se părea că Olimpiada de Metalurgie va fi o competiţie interesantă şi aprig disputată. Cel puţin aşa afirma reclama luminoasă de pe cerul de deasupra sălii şi aşa părea să considere şi mulţimea care se îmbulzea afară.

După culoarea cerului, ar fi trebuit să fie o zi ploioasă, însă San Francisco îşi activase ecranul protector de la Golf până la ocean. Operaţiunea era costisitoare, desigur, dar toate cheltuielile erau justificate, ţinând seama de confortul exterrilor. Aceştia soseau pentru Olimpiadă şi nu se uitau la bani, iar pentru fiecare recrut angajat, atât guvernul terestru, cât şi administraţia locală primeau un comision din partea sponsorilor. Merita ca exterrii să păstreze amintirea lui San Francisco ca fiind un oraş plăcut, în care puteau să mai revină pentru a participa la Olimpiade. Edilii îşi cunoşteau bine meseria.

Pierdut în gânduri, George simţi brusc o atingere uşoară pe omoplat, apoi un glas îl întrebă:

– Stai la rând, tinere?

Coada avansase, fără ca George să fi remarcat spaţiul mare care-l despărţea acum de persoana din faţa sa. Înaintă grăbit şi murmură:

– Mă scuzaţi, domnule.

Două degete îl atinseră apoi pe cot şi George întoarse capul şovăielnic.

Bărbatul dinapoia lui încuviinţă din cap, surâzând larg. Avea părul grizonat, iar sub sacou purta un pulover încheiat cu nasturi în faţă.

– N-am vrut să te jignesc, rosti el.

– Nici o supărare.

– E-n regulă atunci. (Bărbatul părea că are chef de vorbă.) Nu eram sigur dacă nu cumva stai pur şi simplu aici, amestecat în coadă – ca să zic aşa, din întâmplare. Crezusem că s-ar putea să fii un...

– Un ce? întrebă apăsat George.

– Un concurent, ce altceva? Pari tânăr.

George îi întoarse spatele. N-avea chef de vorbă şi-l iritau indivizii băgăreţi.

Apoi, îl fulgeră un gând. Oare fusese declanşată căutarea lui? Descrierea sau chiar fotografia sa erau cunoscute? Grizonatul dinapoia sa încerca, de fapt, să-i vadă chipul?

Nu văzuse nici o emisiune de ştiri. Întinse gâtul, căutând să vadă banda mişcătoare a principalelor ştiri defilând pe cupola protectoare a oraşului, greu de distins pe fundalul cenuşiu al cerului înnorat al după-amiezii. Zadarnic. Renunţă imediat. Principalele ştiri n-aveau oricum să se preocupe de soarta sa. Era luna Olimpiadei şi singurele noutăţi interesante erau punctajele înregistrate de învingători şi trofeele obţinute de continente, naţiuni şi oraşe.

Aşa avea să fie săptămâni întregi, cu scoruri calculate individual şi cu fiecare oraş căutând o modalitate de a ajunge într-o poziţie onorabilă. Propria sa aşezare se situase odată pe locul trei într-o Olimpiadă a Electricienilor – locul trei pe ţară! Primăria imortalizase reuşita printr-o placă memorială.

George îşi trase capul între umeri, înfundă mâinile în buzunare, apoi decise că în felul acela ar fi atras şi mai mult atenţia. Se destinse şi încercă să pară nepăsător... dar nu se simţi mai în siguranţă. Ajunsese în holul de la intrarea sălii şi nici o mână autoritară nu-i coborâse pe umăr. Pătrunse în sală şi avansă cât putu de mult.

Tresări neplăcut surprins când se trezi alături de Grizonat. Îşi îndreptă iute ochii în altă parte şi se strădui să gândească raţional. La urma urmelor, individul fusese înapoia sa la coadă.

Cu excepţia unui surâs scurt şi nesigur, Grizonatul nu-l băgă în seamă şi, în plus, Olimpiada era pe punctul de a începe. George se ridică mai bine în scaun, încercând să vadă poziţia atribuită lui Trevelyan, şi pentru un moment nu-l mai interesă nimic altceva.

***

Sala era de dimensiuni mijlocii, având clasica formă ovală, cu spectatorii în cele două tribune suspendate de pe laturile lungi, concurenţii fiind dispuşi în rânduri perpendiculare pe acestea, în spaţiul central. Maşinile fuseseră pregătite, iar panourile de afişare de deasupra fiecărui banc de lucru erau întunecate, cu excepţia numărului şi numelui concurenţilor. Aceştia se găseau la locurile lor, citind sau discutând între ei; unul îşi inspecta cu atenţie unghiile. Evident, se considera înjositor din partea lor să fie preocupaţi de problema atribuită înainte de semnalul de începere.

George studie programul aflat în fanta din braţul fotoliului şi găsi numele lui Trevelyan. Avea numărul doisprezece; spre nemulţumirea lui George, se găsea în celălalt capăt al sălii. Putea zări silueta concurentului 12, cu mâinile în buzunare, rezemat cu spatele de maşină, privind spectatorii ca şi cum ar fi încercat să-i numere; nu izbutea însă să-i distingă chipul.

Cu toate acestea, era Trev.

George se lăsă pe spate în fotoliu. Se întrebă dacă Trev avea să se descurce bine. I se părea firesc să spere în reuşita fostului prieten, dar în acelaşi timp o părticică a sufletului său se împotrivea, încărcată de ranchiună. George, lipsit de profesiune, aici, privind. Trevelyan, Metalurg Neferos Autorizat, acolo, concurând.

Se întrebă dacă Trevelyan concurase şi în primul an. Unii procedau aşa, dacă se simţeau foarte încrezători în sine, sau dacă se grăbeau. Exista un anumit risc. Oricât ar fi fost de eficient procesul de Educaţie, un an preliminar petrecut pe Pământ ("pentru şlefuirea cunoştinţelor", cum se spunea) asigura un punctaj mai mare.

Dacă Trevelyan era la a doua tentativă, poate că nu se descurca prea grozav. George se simţi ruşinat de plăcerea pe care i-o furnizase gândul acela.

Privi în jur. Aproape toate locurile erau ocupate. Avea să fie o Olimpiadă cu grad mare de audienţă, ceea ce însemna un stres suplimentar pentru concurenţi, sau poate un imbold suplimentar – în funcţie de fiecare individ.

"De ce se numeşte Olimpiadă?" se întrebă brusc tânărul. Nu ştiuse niciodată. La urma urmelor, de ce pâinea se numea

"pâine"?

Odată, îşi întrebase tatăl:

– De ce îi spune Olimpiadă, tată?

– Olimpiadă înseamnă competiţie.

– Dacă eu şi cu Bursucul ne luăm ia bătaie, înseamnă că suntem la Olimpiadă?

– Nu, răspunsese tatăl său. Olimpiada este un tip aparte de competiţie, şi nu mai pune întrebări prosteşti! Când vei fi Educat, vei afla tot ceea ce vrei să ştii.

Revenit în prezent, George oftă şi se strânse şi mai mult pe locul său.

"Tot ceea ce vrei să ştii!"

Curios că amintirea aceea îi revenise acum cu atâta limpezime. "Când vei fi Educat." Nimeni nu spusese vreodată: "Dacă vei fi Educat."

Acum, i se părea că dintotdeauna pusese întrebări prosteşti. Cumva, parcă mintea lui prevăzuse instinctiv incapacitatea de a fi Educat şi întrebase în stânga şi-n dreapta, ca să culeagă cât mai multe fragmente de informaţii.

Iar cei din Cămin îl încurajaseră să procedeze în felul acela, deoarece erau de acord cu instinctul său mental. Era unica modalitate.

Brusc, se îndreptă în fotoliu. Ce naiba făcea? Înghiţea minciuna aceea? Se preda, deoarece Trevelyan se afla acum în faţa lui, un Educat, concurând în Olimpiadă?

Nu era debil mental! Nu!

Iar răcnetul de negaţie din mintea sa fu însoţit de vacarmul brusc al spectatorilor care se ridicaseră în picioare.

Loja centrală a unei tribune se umplea cu persoane înveşmântate în culorile Noviei, iar cuvântul "Novia" apăru deasupra lor pe tabela principală a sălii.

Novia era o planetă de grad A, cu populaţie numeroasă şi o civilizaţie complet dezvoltată, poate cea mai avansată din galaxie. Reprezenta tipul de planetă pe care oricărui pământean i-ar fi plăcut să trăiască; sau, dacă nu putea s-o facă el, să-şi vadă măcar copiii ajunşi acolo. George îşi aminti insistenţa lui Trevelyan asupra Noviei... şi iată că acum concura pentru posibilitatea de a-şi atinge obiectivul dorit.

Luminile se stinseră pe pereţi şi deasupra spectatorilor, rămânând aprinse numai în centrul sălii, acolo unde concurenţii

aşteptau.

George se strădui din nou să-l distingă pe Trevelyan, dar zadarnic.

Glasul crainicului răsună limpede şi melodios:

– Distinşi sponsori novieni, doamnelor şi domnilor! Olimpiada Metalurgiştilor Neferoşi este pe punctul de a începe. Concurenţii sunt...

Începu după aceea să citească lista existentă şi în program. Nume... Localitate natală... Ani de Educaţie... Fiecare nume era primit cu aclamaţii, iar cele din San Francisco fură mult mai ovaţionate. Când se ajunse la numele lui Trevelyan, George fu surprins să se trezească răcnind şi fluturând nebuneşte din braţe. Bărbatul grizonat de alături îl surprinse însă şi mai mult, deoarece reacţionă la fel de zgomotos.

Fără să vrea, George se holbă uluit la el, iar acesta se aplecă şi-i spuse:

– Nu există nici un concurent din oraşul meu, aşa c-o să ţin cu al tău. Îţi este cunoscut?

– Nu, bătu în retragere tânărul.

– Am observat că priveşti în direcţia aceea. Vrei să-ţi împrumut binoclul meu?

– Nu, mulţumesc.

De ce nu-şi vedea bătrânul de treburile lui?

Crainicul continuă cu alte detalii oficiale legate de numărul atribuit competiţiei, metoda de cronometrare, punctajul şi altele similare. În cele din urmă se apropie de miezul problemei şi toţi spectatorii tăcură atenţi.

– Fiecare concurent va primi un eşantion dintr-un aliaj neferos de compoziţie chimică necunoscută. Concurenţii vor trebui să analizeze eşantionul, oferind procentele corecte până la a patra zecimală. În acest scop, toţi vor utiliza un microspectrograf Beeman, model FX-2, care, în clipa de faţă nu funcţionează, fiind defect.

Spectatorii murmurară apreciativ.

– Fiecare concurent va trebui mai întâi să-şi repare aparatul, beneficiind pentru aceasta de unelte şi de piese de rezervă. Este posibil ca piesa necesară să nu existe printre cele oferite, caz în care ea va trebui solicitată. Într-un asemenea caz, timpii respectivi vor fi scăzuţi din cel final. Concurenţii sunt gata?

Panoul de deasupra concurentului 5 afişă un semnal roşu, care pâlpâi insistent. Concurentul dispăru în fugă din sală şi reveni peste câteva minute. Spectatorii hohotiră bine dispuşi.

– Concurenţii sunt gata?

Panourile rămaseră neschimbate.

– Există nelămuriri?

Nici o reacţie.

– Puteţi începe.

***

Desigur, nimeni din audienţă nu avea cum preciza în ce fel evolua un concurent sau altul, cu excepţia notaţiilor ce apăreau pe tabela de afişaj. Asta însă nu conta. Exceptându-i pe eventualii Metalurgi Autorizaţi aflaţi în public, oricum nimeni nu pricepea aspectele profesionale ale concursului. Important era cine câştiga, cine se situa pe locul doi şi cine termina ai treilea. Pentru cei care pariaseră (activitate ilegală, dar imposibil de stopat), altceva nu prezenta interes.

George privi la fel de concentrat ca şi cei din jurul său, uitându-se de la un concurent la altul; unul demontase capacul microspectrografului, folosindu-se expert de un instrument micuţ, altul examina cadranul aparatului, un al treilea instala eşantionul în micromenghină, iar un al patrulea regla un vernier cu mişcări atât de fine încât părea că nici nu se clinteşte.

Trevelyan era la fel de absorbit ca şi ceilalţi. George nu-şi putea da seama cum se descurca.

Panoul de afişaj de deasupra concurentului 17 se aprinse: "Focalizator dereglat."

Spectatorii aclamară zgomotos.

Desigur, concurentul 17 putea să aibă dreptate, ori să fi greşit. În al doilea caz, ulterior avea să fie nevoit să-şi corijeze diagnosticul şi astfel să piardă timp. Sau putea să nu-l corecteze deloc şi să nu-şi poată termina analiza sau, mai rău, să termine cu o analiză complet greşită.

Nu conta. Deocamdată, spectatorii aclamau.

Se aprinseră şi alte afişaje. George îl aştepta pe numărul 12. În cele din urmă, panoul respectiv anunţă: "Menghină descentrată, necesită alt inel de fixare."

Un organizator alergă spre el cu piesa respectivă. Dacă

Trevelyan greşise, însemna o întârziere inutilă, iar timpul pierdut cu aducerea piesei nu era scăzut din cel total. George se pomeni ţinându-şi răsuflarea.

Pe panoul 17, rezultatele începuseră să se afişeze cu litere şi cifre sclipitoare: aluminiu, 41,2649; magneziu, 22,1914; cupru, 10,1001.

Şi pe alte panouri apăreau rezultate.

Spectatorii erau în delir.

George se întrebă cum puteau lucra concurenţii în vacarmul acela, apoi se gândi că poate aşa era mai bine. Un tehnician de clasă trebuia să-şi dea măsura capacităţilor în condiţii de stres.

Concurentul 17 se ridică de la locul lui, iar panoul său căpătă o bordură roşie, anunţând încheierea analizei. Concurentul 4 sfârşi la numai două secunde după el. Apoi altul, şi altul.

Trevelyan continua să lucreze; încă nu analizase compuşii minori ai eşantionului său. Când aproape toţi concurenţii terminară, se ridică şi el. Ultimul sfârşi numărul 5, în aplauzele ironice ale audienţei.

Întrecerea nu se terminase. Desigur, validările oficiale abia se desfăşurau. Timpul total al fiecărui concurent constituia un factor, însă la fel de importantă era şi acurateţea rezultatelor. În plus, nu toate diagnosticările fuseseră la fel de dificile. În evaluarea finală trebuiau cântăriţi o duzină de factori.

În cele din urmă, glasul crainicului anunţă:

– Câştigător, cu timpul de patru minute şi douăsprezece secunde, diagnostic corect, analiză corectă, concurentul cu numărul... *şaptesprezece,* Henry Anton Schmidt din...

Ceea ce urmă fu acoperit de ovaţii. Pe locul doi se clasă numărul 8, iar pe trei numărul 4, al cărui timp excelent fusese compromis de o eroare în determinarea procentajului de niobiu. Numărul 12 nu fu nici măcar menţionat.

George îşi croi drum prin mulţime, spre uşa de la Vestiarul Concurenţilor, în faţa căreia se adunase o masă de oameni. Rude care plângeau de fericire sau de supărare, în funcţie de caz, reporteri pregătiţi să-i intervieveze pe laureaţi ori pe reprezentanţii oraşelor lor, vânători de autografe, agenţi de publicitate şi spectatori pur şi simplu curioşi. De asemenea, erau şi multe fete, care sperau să poată atrage atenţia câştigătorilor,

aproape sigur aflaţi în drum spre Novia, sau poate a unui învins care avea nevoie de consolare şi deţinea şi banii care să i-o permită.

George rămase locului. Nu zări nici un chip cunoscut. Întrucât San Francisco era atât de departe de casă, părea aproape sigur că nu avea să întâlnească rude de-ale lui Trev.

Concurenţii apărură, surâzând fără vlagă, încuviinţând din capete înaintea strigătelor cu care erau întâmpinaţi. Poliţiştii formară un culoar printre spectatori. Fiecare premiant atrăgea după el o porţiune a mulţimii, aidoma unui magnet care se deplasează pe o masă acoperită cu pilitură de fier.

Când ieşi Trevelyan, nu mai rămăsese aproape nimeni. Cumva, George simţi că fostul său prieten întârziase în mod deliberat să-şi facă apariţia tocmai pentru a nu da ochii cu publicul. Între buzele strânse îi atârna o ţigară şi, păstrând ochii plecaţi, pomi repede spre ieşirea din sală.

Era prima legătură reală cu lumea din care provenise, pe care George o avea după un an şi jumătate, ce i se păruse că durase cât un deceniu şi jumătate. Fu aproape surprins că Trevelyan nu îmbătrânise, că era acelaşi Trev pe care-l zărise ultima dată.

Se repezi după el cu un gest aproape reflex.

– Trev!

Trevelyan se răsuci surprins. Se holbă la George, apoi braţul i se întinse către acesta.

– George Platen, să *fiu* al dra...

Expresia de plăcere de pe chip îi dispăru însă aproape instantaneu. Mâna îi căzu înainte ca George să aibă posibilitatea s-o strângă.

– Ai fost acolo? indică el spre sală cu un gest scurt din cap.

– Da.

– Ca să mă vezi?

– Da.

– Nu m-am descurcat prea grozav, este?

Azvârli ţigara şi o călcă, privind către stradă, unde spectatorii care ieşeau se răsfirau încetişor, îndreptându-se către taxiuri, în vreme ce alţii se aşezau la cozi pentru următoarele întreceri.

– Şi ce dacă? urmă Trevelyan cu glas apăsat. Este doar a

doua oară când dau greş. Mă lipsesc de Novia, există şi alte planete care de-abia ar aştepta să pună mâna pe mine... Dar, ia zi, nu te-am mai văzut de atunci, de la Ziua Educaţiei. Unde-ai dispărut? Ai tăi mi-au spus că ai plecat într-o misiune specială, însă că nu le-ai dat detalii şi nici nu le-ai scris vreodată. Ai fi putut să le expediezi câteva rânduri.

– Ar fi trebuit s-o fac, mormăi George stingherit. Oricum, am venit să-ţi spun că-mi pare rău de ghinionul tău.

– Nu trebuie să-ţi pară. Ţi-am spus: mă lipsesc de Novia. Trebuia să-mi fi dat seama – de săptămâni de zile se vorbea că va fi utilizat aparatul Beeman. Toţi investitorii importanţi îşi băgaseră banii în Beeman. Porcăriile alea de benzi Educaţionale pe care mi le-au vârât mie în cap erau pentru Henslere, şi cine mai foloseşte Henslere? Planetele din Norul Goman, dacă le poţi spune planete. Nu-i aşa că mi-au oferit o Educaţie *pe cinste?*

– Nu poţi face contestaţie?

– Termină cu prostiile! O să-mi spună că creierul meu este construit pentru Henslere. Cu cine să te cerţi? *Totul a* mers prost. Eu am fost singurul care a trebuit să ceară o piesă neprevăzută. Ai observat asta?

– Totuşi, timpul respectiv ţi-a fost scăzut din total.

– De acord, dar am pierdut câteva secunde întrebându-mă dacă am dreptate cu diagnosticul meu, când am observat că printre piesele de rezervă nu exista nici un inel de fixare. Asemenea timpi nu se scad. Dacă ar fi fost un Hensler, aş fi *ştiut că* aveam dreptate. Atunci, cum să fac faţă? Câştigătorul a fost din San Francisco, la fel ca şi doi dintre cei clasaţi pe următoarele trei locuri. Iar cel de pe locul cinci era din Los Angeles. Ei au avut parte de benzi Educaţionale din oraşele mari. Cele mai bune de pe piaţă. Spectrografe Beeman şi tot restul... Cum să mă întrec cu ei? Am venit pân-aici doar ca să am posibilitatea de a participa la o Olimpiadă sponsorizată de novieni, dar aş fi putut la fel de bine să rămân acasă. O ştiam foarte bine – ţi-am spus deja – şi cu asta am încheiat-o! Novia nu-i singura planeta din Univers. Dintre toate blestematele...

Nu se adresa lui George. Nu se adresa, de fapt, nimănui. Pur şi simplu, se descărca nervos.

– Dacă ştiai dinainte că vor fi folosite Beeman-uri, nu puteai să fi studiat pe ele? întrebă George.

– Nu ţi-am zis că nu erau pe benzile mele?

– Ai fi putut citi... cărţi.

Ultimul cuvânt dispăruse pe jumătate înghiţit sub privirea sfredelitoare a lui Trevelyan.

– Încerci să mă iei peste picior? pufni acesta. Crezi că-i amuzant? Cum te-aştepţi să citesc o carte şi să pot reţine destule ca să mă-ntrec cu cineva care *ştie?*

– Crezusem...

– Încearcă tu! Încearcă... – Apoi, brusc: Apropo, care-i profesiunea ta?

Pusese întrebarea pe un ton de-a dreptul ostil.

– Păi...

– Haide! Dacă faci pe şmecherul cu mine, să vedem ce-ai făcut tu. Văd că eşti tot pe Pământ, aşa că nu eşti Programator, iar misiunea ta specială nu poate fi mare lucru.

– Uite ce-i, Trev, rosti George, am o întâlnire şi nu mai am vreme de discutat cu tine.

Se retrase, silindu-se să zâmbească.

– Ba nu! – Trevelyan întinse brusc mâna şi-l prinse de jachetă. – Răspunde-mi la-ntrebare! De ce ţi-e frică să-mi spui? Ce-i cu tine? Nu veni aici ca să mă iei peste picior, dacă şi tu te găseşti în aceeaşi situaţie. Ai înţeles?

Îl zgâlţâia de-a dreptul pe George. Începuseră să se împingă şi să se tragă prin foaierul sălii, când glasul Judecăţii de Apoi răsună în urechea lui George sub forma exclamaţiei unui poliţist scandalizat:

– Voi doi! *Voi!* Încetaţi!

George simţi un ghem de plumb care-i coborî drept în stomac. Poliţistul avea să le noteze numele şi să le ceară cardurile de identitate, iar el nu avea aşa ceva. Va fi supus întrebărilor şi lipsa unei profesiuni va ieşi numaidecât la iveală în faţa lui Trevelyan, care clocotea de furia înfrângerii şi va răspândi vestea acasă ca un balsam alinător pentru propriile sale sentimente rănite.

George nu putea suporta una ca asta. Se eliberă din braţele lui Trevelyan şi se pregăti s-o ia la goană, dar mâna grea a poliţistului îi coborî pe umăr.

– Ia stai aşa! Să vă văd cardurile!

Trevelyan îşi scotocea buzunarele, căutându-l pe al său, şi în acelaşi timp vorbea răguşit:

– Mă numesc Armand Trevelyan, Metalurg Neferos.

Tocmai am concurat la Olimpiadă. Ar fi bine să aflaţi însă cine-i el, domnule poliţist!

George îi privi pe cei doi, cu buzele şi gâtlejul uscate, incapabil să vorbească.

Deodată, se auzi alt glas, calm şi politicos.

– O clipă, domnule poliţist.

Poliţistul se întoarse.

– Da, domnule?

– Tânărul acesta este oaspetele meu. Care este problema?

George se răsuci surprins. Vorbise bărbatul grizonat care stătuse lângă el în tribună.

"Oaspete"? Era nebun?

– Aceşti doi tineri tulburau ordinea publică, domnule.

– Există vreo reclamaţie oficială la adresa oaspetelui meu? A provocat daune?

– Nu, domnule.

– Atunci, mă voi ocupa eu.

Arătă un card şi poliţistul se retrase imediat.

– Staţi aşa..., începu Trevelyan indignat.

Însă poliţistul i-o reteză scurt:

– Gata! Ai vreo reclamaţie?

– Eu doar...

– Poţi pleca. Nu staţionaţi, vă rog!

Se adunase o mulţime destul de mare, care acum, fără chef, se destrămă.

George se lăsă condus spre un taxi, totuşi se împotrivi la urcarea în vehicul.

– Mulţumesc, spuse el, dar nu sunt oaspetele dumneavoastră.

Să fi fost oare vorba despre o ridicolă confuzie?

Zâmbind, Grizonatul replică:

– Poate că n-ai fost, dar eşti acum. Permite-mi să mă prezint: Ladislas Ingenescu, Istoric Autorizat.

– Dar...

– Haide, te asigur că nu vei păţi nimic rău. La urma urmelor, am vrut doar să te scutesc de nişte necazuri cu poliţia.

– De ce?

– Doreşti un motiv? Ei bine, să zicem că noi doi suntem concetăţeni prin alianţă. Amândoi am încurajat acelaşi

concurent – îţi aminteşti? –, şi concetăţenii trebuie să se ajute între ei, chiar dacă legătura lor este una numai prin alianţă. Ce zici?

Complet nesigur în privinţa lui Ingenescu, dar şi în privinţa propriilor sale sentimente, George se trezi în taxi. Înainte de a decide că ar fi fost mai bine să fi coborât, vehiculul decolase.

"Individul are o anume autoritate", îşi spuse el derutat. "Poliţistul i-a recunoscut-o."

Aproape uitase că adevăratul său obiectiv în San Francisco nu fusese de a-l căuta pe Trevelyan, ci o persoană care să deţină suficientă influenţă pentru a determina o reevaluare a propriei sale capacităţi de a fi Educat.

Poate că tocmai Ingenescu era persoana aceea, iar acum se afla pe locul de alături.

Totul ar fi putut fi rezolvat cât se poate de bine. Totuşi, ideea i se părea de-a dreptul găunoasă. Fără să ştie motivul, se simţea tulburat.

***

Pe durata scurtului lor zbor, Ingenescu vorbi întruna, arătându-i tânărului obiective turistice de interes din oraş şi rememorând Olimpiade la care asistase. George, care fusese atent doar în măsura în care să poată emite mormăituri vagi în timpul pauzelor celuilalt, privea neliniştit traseul.

Oare se îndreptau spre una dintre deschiderile cupolei protectoare, pentru a părăsi complet oraşul?

Nu – începură să coboare, şi George oftă încetişor, uşurat. Se simţea mai în siguranţă în oraş.

Taxiul ateriză pe terasa unui hotel şi, când coborâră, Ingenescu rosti:

– Te invit să cinăm la mine în cameră.

– Mulţumesc, surâse cu sinceritate tânărul.

Începuse să se resimtă din cauza faptului că sărise peste masa de prânz.

Bărbatul îl lăsă pe George să mănânce în linişte. Noaptea coborî şi luminile murale se aprinseră automat. "Am plecat din Cămin de aproape douăzeci şi patru de ore", gândi George.

Când ajunseră la cafea, Ingenescu zise:

– Din felul cum te comporţi, am impresia că bănuieşti că ţi-aş putea dori răul.

George se înroşi la chip, lăsă ceaşca din mână şi încercă să nege, dar celălalt izbucni în râs şi încuviinţă din cap.

– Aşa-i! Te-am privit cu atenţie de când te-am zărit întâia oară şi acum cred că ştiu multe despre tine.

Tânărul se ridică pe jumătate din scaun, îngrozit.

– Stai jos! îl potoli Ingenescu. Vreau doar să te ajut.

George se aşeză, însă gândurile i se învolburau prin minte. Dacă bătrânul ştia cine era el, de ce nu-l lăsase pe mâna poliţistului? Pe de altă parte, de ce s-ar fi oferit să-l ajute?

– Vrei să ştii de ce aş dori să te ajut? întrebă Ingenescu. Ah, nu te speria! Nu pot citi gândurile. Atât doar că pregătirea mea îmi îngăduie să pot interpreta reacţiile mărunte ce trădează gândurile, înţelegi?

George clătină din cap.

– De pildă, să luăm primul moment în care te-am văzut. Aşteptai la rând ca să intri la Olimpiadă, dar microreacţiile tale nu se conformau situaţiei respective. Expresia feţei nu era cea cuvenită, nici gesturile nu erau cele cuvenite. Însemna că ceva, în general, era nelalocul lui, iar partea interesantă era că, indiferent despre ce ar fi fost vorba, nu putea fi ceva evident, ceva banal. M-am gândit că ar fi fost ceva nesesizat de conştientul tău. Mi-a fost imposibil să nu te urmăresc, să nu mă aşez lângă tine. Te-am urmărit din nou, după ce s-a încheiat Olimpiada, şi am tras cu urechea la conversaţia pe care ai avut-o cu amicul tău. După aceea, ai devenit un obiect de studiu mult prea interesant – iartă-mă dacă vorbesc cu o detaşare aproape clinică – pentru a îngădui să fii luat de un poliţist. Acum, spune-mi – care-i problema ta?

George se găsea în agonia indeciziei. Dacă era vorba despre o capcană, de ce trebuia să fie una atât de indirectă, atât de rafinată? În plus, el *trebuia* să se adreseze cuiva. Venise aici ca să caute ajutor şi tocmai i se oferea ajutor. Poate că anormal era tocmai faptul că i se oferea. Lucrurile se desfăşurau prea simplu.

– Desigur, urmă Ingenescu, eu fiind un Savant Social, tot ceea ce-mi vei spune va rămâne strict confidenţial. Ştii ce-nseamnă asta?

– Nu, domnule.

– Înseamnă că ar fi dezonorant pentru mine să repet cuiva spusele tale, indiferent în ce scop. În plus, nimeni n-are dreptul legal de a mă sili s-o fac.

– Crezusem că sunteţi Istoric, rosti George brusc bănuitor.

– Exact.

– Iar acum aţi spus că sunteţi Savant Social.

Ingenescu izbucni într-un hohot sonor, pentru care se scuză când reuşi să vorbească din nou.

– Iartă-mă, tinere, n-ar fi trebuit să râd, şi de fapt nu râdeam de tine! Râdeam de Pământul ăsta şi de accentul pe care-l pune pe ştiinţele fizice şi mai cu seamă pe partea lor practică. Fac pariu că-mi poţi recita toate subdiviziunile tehnologiei de construcţii sau ale ingineriei mecanice, dar în acelaşi timp nu ştii nimic despre ştiinţa socială.

– Ei bine, ce *anume* este ştiinţa socială?

– Ştiinţa socială studiază grupurile de fiinţe umane şi, la rândul ei, are multe ramificaţii foarte specializate, la fel ca, de exemplu, zoologia. De pildă, Culturalii studiază mecanicile diverselor culturi: creşterea, dezvoltarea şi decăderea lor. Culturile, continuă el, intuind întrebarea tânărului, reprezintă toate aspectele unui anumit mod de viaţă. Ele includ felul cum ne câştigăm existenţa, lucrurile de care ne bucurăm şi pe cele în care credem, ce considerăm bun şi rău etc. Înţelegi?

– Cred că da.

– Un Economician – atenţie, nu un Statistician Economist, ci un Economician! – se specializează în studierea felului în care o cultură asigură necesităţile materiale ale indivizilor ce fac parte din ea. Un Psiholog se specializează în membrii individuali ai unei societăţi şi în felul în care ei sunt afectaţi de societate. Un Futurolog se specializează în planificarea cursului viitor al unei societăţi, iar un Istoric... Aici intervin eu.

– Da, domnule.

– Un Istoric se specializează în dezvoltarea din trecut a propriei noastre societăţi şi a societăţilor asociate altor culturi.

George se pomeni interesat de acest subiect.

– În trecut, lucrurile decurgeau altfel?

– Eu zic că da. Până acum o mie de ani, nu exista Educaţie... cel puţin, nu în felul cum o cunoaştem noi.

– Ştiu. Oamenii învăţau fragmente şi bucăţele desprinse din cărţi.

– Oho – cum de ştii asta?

– Am auzit pe cineva vorbind despre aşa ceva, răspunse George precaut. Are însă vreun rost să ne preocupăm de cele întâmplate cu atâta vreme în urmă? Vreau să spun că toate acelea sunt vremuri de mult apuse, nu?

– Niciodată nu sunt apuse, băiete. Trecutul explică prezentul. De exemplu, de ce sistemul nostru Educaţional are forma pe care o cunoşti?

George se foi agitat. Bătrânul revenea întruna la problema Educaţiei. Răspunse oarecum răstit:

– Pentru că-i cel mai bun.

– Perfect, dar de ce este cel mai bun? Ascultă-mă o clipă şi-ţi voi explica. După aceea, îmi veţi putea spune dacă istoria are vreun rost. Chiar înainte de apariţia călătoriilor interstelare... – Se opri, zărind privirea de totală uimire de pe chipul tânărului. – Crezuseşi că am avut dintotdeauna călătoriile interstelare?

– Nu m-am gândit niciodată la asta, domnule.

– Sunt convins. Dar a existat o vreme, cu patru-cinci mii de ani în urmă, când omenirea nu putea părăsi suprafaţa Pământului. Cultura planetei se dezvoltase bine din punct de vedere tehnologic, iar populaţia devenise atât de numeroasă încât orice defecţiune tehnologică majoră putea cauza molime şi moarte prin inaniţie. Pentru a evolua tehnologic în condiţiile exploziei demografice, trebuiau pregătiţi tot mai mulţi tehnicieni şi savanţi. Cu toate acestea, pe măsură ce ştiinţa avansa, pregătirea lor dura mai mult. După apariţia şi perfecţionarea zborurilor interplanetare şi interstelare, problema s-a acutizat. Mai precis, colonizarea planetelor din alte sisteme solare a fost imposibilă timp de aproape o mie cinci sute de ani, fiindcă nu existau oameni pregătiţi corespunzător. Momentul de răscruce a venit atunci când s-a stabilit definitiv mecanica stocării de cunoştinţe în creier. După aceea, a devenit posibil să se conceapă benzi Educaţionale care să plaseze în minte un volum de cunoştinţe. Dar aspectul *acesta* îţi este binecunoscut.

Ingenescu îşi schimbă poziţia în scaun şi urmă:

– De atunci, specialiştii au putut fi fabricaţi pe bandă rulantă, cu miile şi milioanele, şi am putut declanşa ceea ce cineva a denumit "umplerea Universului". Actualmente, în galaxie există o mie cinci sute de planete locuite şi nu se întrevede oprirea expansiunii. Pricepi toate implicaţiile?

Pământul exportă benzi Educaţionale pentru specializări profesionale medii, ceea ce asigură unificarea culturii galactice. De pildă, benzile cu Citit asigură pentru toţi o singură limbă. Nu fi surprins, sunt posibile şi alte limbi, iar în trecut ele au fost folosite – sute de alte graiuri. De asemenea, Pământul exportă profesionişti experţi, menţinându-şi astfel populaţia la un nivel tolerabil. Deoarece se respectă un echilibru între sexe, în felul acesta se ajută creşterea populaţiei de pe planetele exterre, unde aşa ceva este cât se poate de necesar. În plus, contravaloarea benzilor şi a oamenilor constă în materiale absolut trebuincioase economiei noastre. *Acum* înţelegi de ce modalitatea aceasta de Educaţie este cea mai bună posibilă?

– Da, domnule.

– Te ajută să înţelegi, ştiind că fără ea colonizarea interstelară a fost imposibilă vreme de o mie cinci sute de ani?

– Da, domnule.

– Atunci cunoşti foloasele istoriei. – Ingenescu surâse. – Mă întreb acum dacă-ţi dai seama de ce mă interesează persoana ta.

George reveni brusc la realitate. Se părea că Istoricul nu ţinuse o disertaţie în mod gratuit, ci că avusese intenţia de a-l ataca dintr-un alt unghi.

– De ce? întrebă el şovăielnic, redevenit precaut.

– Savanţii Sociali lucrează cu societăţi, iar societăţile sunt compuse din oameni.

– De acord.

– Totuşi, oamenii nu sunt maşini. Cu maşinile lucrează experţii în ştiinţe fizice. Volumul de cunoştinţe pe care trebuie să-l deţii despre o maşină este limitat, iar experţii îi stăpânesc. În plus, toate maşinile de un anumit tip sunt similare, astfel că pe ei nu-i interesează o anume maşină. Pe când oamenii, ehe... Ei sunt atât de complecşi şi de diferiţi între ei încât un Savant Social nu cunoaşte niciodată tot ceea ce poate fi cunoscut, ba chiar nici măcar o parte importantă a volumului de cunoştinţe. Pentru a-şi înţelege propria sa specialitate, el trebuie să fie mereu pregătit să studieze oamenii, şi mai ales specimenele neobişnuite.

– Ca mine, comentă George sec.

– Cred că n-ar trebui să-ţi spun "specimen", totuşi eşti o persoană neobişnuită. Meriţi să fii studiat şi, dacă-mi vei acorda

acest privilegiu, la rândul meu te voi ajuta dacă ai necazuri şi dacă o pot face.

În mintea tânărului, rotiţele se învârteau înfrigurate. Istoria aceea despre oameni şi despre colonizarea pe care Educaţia o făcuse posibilă... Avea senzaţia că idei bine definite din mintea sa erau acum ciopârţite şi azvârlite cât colo.

– Lăsaţi-mă să mă gândesc, rosti el şi-şi puse palmele peste urechi.

După câteva clipe, le îndepărtă şi-l privi pe Istoric.

– Puteţi face ceva pentru mine, domnule?

– Dacă-mi stă în putinţă, încuviinţă bărbatul amabil.

– Şi tot ceea ce voi spune în această încăpere va rămâne confidenţial? Aşa aţi afirmat.

– Perfect adevărat.

– Atunci, doresc o întâlnire cu o oficialitate exterră, cu... un novian.

Ingenescu îl privi surprins.

– Ei bine...

– O puteţi face, continuă sigur pe el George. Sunteţi o persoană importantă. Am văzut expresia poliţistului când i-aţi arătat cardul dumneavoastră. Dacă refuzaţi, n-o să... n-o să vă îngădui să mă studiaţi.

Pentru tânăr însuşi, păruse o ameninţare prostească, lipsită de forţă; totuşi, ea păru să aibă un efect puternic asupra lui Ingenescu.

– Este o condiţie imposibilă, spuse bărbatul. Un novian în luna Olimpiadei...

– Perfect, atunci obţineţi-mi o legătură telefonică cu unul şi-mi aranjez singur întâlnirea.

– Crezi, că poţi?

– Ştiu că pot. O să vedeţi!

Ingenescu îl privi gânditor, apoi întinse mâna spre videofon.

George aşteptă, pe jumătate îmbătat de noua perspectivă a întregii probleme şi a simţului de putere pe care i-l transmitea. Nu putea da greş. Era *imposibil.* Avea totuşi să ajungă novian. Avea să părăsească Pământul în triumf, în ciuda lui Antonelli şi a idioţilor din Căminul de (aproape că izbucni în râs) debili mental.

***

Tânărul privi nerăbdător cum se luminează ecranul videofonului. Acesta avea să deschidă o fereastră în camera unui novian, o fereastră într-un petec de Novia transplantat pe Pământ. Iată câte reuşise în numai douăzeci şi patru de ore pe cont propriu!

Când imaginea apăru pe ecran, se auzi un hohot de râs, dar deocamdată nu se putea distinge nici un chip, ci doar siluete mişcându-se neclare. Apoi, pe fundalul de conversaţii, răsună o voce:

– Ingenescu? Vrea să vorbească cu mine?

Pentru ca după aceea un chip să apară pe ecran. Un novian. Un novian autentic. George nu avea nici cea mai mică urmă de îndoială. Avea un aer complet exterr – nimic definibil, însă nici care să inducă în eroare.

Avea ten smead şi păr negru şi des, pieptănat peste cap. Purta o mustaţă neagră şi îngustă şi un cioc ascuţit, la fel de negru, nedepăşind cu mult limitele bărbiei sale înguste, însă restul feţei sale era atât de neted încât părea depilat permanent.

– Ladislas, zâmbi el, asta-i prea din cale-afară! Evident că, în limite rezonabile, ne aşteptăm să fim spionaţi în decursul şederii pe Pământ, dar cititul gândurilor depăşeşte măsura!

– Cititul gândurilor, onorabile?

– Mărturiseşte! Ai ştiut că-ţi voi telefona în seara asta. Ai ştiut că aşteptam doar să termin paharul ăsta. (Mâna i se ridică în dreptul feţei şi novianul privi printr-un păhărel care conţinea un lichid vag violet.) Mă tem că nu-ţi pot oferi unul.

Aflat în afara razei vizuale a obiectivului video, George nu putea fi zărit de novian. Era uşurat în privinţa aceasta. Avea nevoie de timp ca să-şi adune gândurile şi să se stăpânească. Întregul lui corp era parcă alcătuit numai din degete agitate, care răpăiau, răpăiau...

Avusese însă dreptate. Nu greşise. Ingenescu *era* o persoană importantă. Novianul i se adresase folosindu-i prenumele.

Perfect! Lucrurile mergeau bine. Ceea ce George pierduse cu Antonelli avea să îndrepte cu Ingenescu. Şi într-o bună zi, când va fi în sfârşit pe propriile sale picioare şi va putea reveni pe Pământ la fel de puternic ca novianul acesta care glumea cu

Ingenescu, tutuindu-l, în vreme ce el însuşi era numit "onorabil" – ei bine, atunci avea să pună lucrurile la punct cu Antonelli. Avea să-i plătească pentru acel an şi jumătate, şi...

Aproape că se pierduse în visatul cu ochii deschişi. Totuşi, reveni brusc la realitate, dându-şi seama că avea să scape dialogul dintre cei doi.

– ... nu ţine, zicea novianul. Novia are o civilizaţie la fel de complicată şi de evoluată ca a Pământului. La urma urmelor, noi nu suntem Zeston. Este ridicol să fim nevoiţi să venim aici pentru tehnicieni.

– Doar pentru modelele noi, rosti împăciuitor Ingenescu. Niciodată nu există o certitudine în privinţa necesităţii noilor modele. Costul benzilor Educaţionale se ridică la preţul a o mie de tehnicieni, şi de unde ştiţi că veţi avea nevoie de atâţia?

Novianul dădu peste cap ceea ce-i mai rămăsese în pahar şi izbucni în râs. George se simţi oarecum dezamăgit de etalarea aceea de frivolitate. Se întrebă dacă nu cumva novianul ar fi trebuit să renunţe la paharul acela, ba chiar şi la cele câteva de dinaintea lui.

– Asta-i o tipică fraudă pioasă, Ladislas! exclamă novianul. Ştii bine că putem utiliza toate modelele recente pe care le putem obţine. Chiar azi după-amiază, am luat cinci Metalurgi...

– Ştiu, spuse Istoricul, am fost acolo.

– M-ai spionat! Să-ţi spun eu cum stă treaba. Modelul nou de Metalurgi pe care l-am luat diferă de cel anterior numai prin faptul că ştie să utilizeze spectrografele Beeman. Benzile n-au fost modificate nici atât (apropie degetul mare de cel arătător) faţă de modelul de anul trecut. Aţi introdus modelele noi doar ca să ne *siliţi să* le cumpărăm, să cheltuim bani şi să venim aici cu pălăria în mână.

– Noi nu vă *silim* să cumpăraţi.

– Nu, dar vindeţi ultimele modele lui Landonum şi-n felul ăsta trebuie să ţinem pasul. Voi, pioşii de pământeni, ne-aţi prins într-un cerc vicios, în care trebuie să cumpărăm întruna, dar fiţi atenţi – undeva trebuie să existe o ieşire.

Râsul lui sună ascuţit acum şi se sfârşi mai repede decât ar fi trebuit.

– Sper cu toată sinceritatea să existe o ieşire, spuse Ingenescu. Între timp, referitor la ţelul apelului meu telefonic...

– Aşa-i, *tu* ai sunat. Perfect, eu ţi-am spus ce am avut de spus şi bănuiesc că, oricum, la anul va apărea un model nou de Metalurg pe care să aruncăm banii, cu ceva suplimentar probabil legat de cine ştie ce analiză a niobiului, dar cu nimic altceva în plus, iar peste un an altul... În sfârşit, ce doreşti?

– Lângă mine se află un tânăr cu care doresc să vorbeşti.

– Da? – Novianul nu părea prea încântat de perspectivă. – În ce problemă?

– Nu-ţi pot spune. Nu mi-a destăinuit-o nici mie. Mai mult chiar, nu mi-a spus nici numele sau profesiunea lui.

Novianul se încruntă.

– Atunci, de ce-mi iroseşti timpul?

– Pare destul de încrezător că vei fi interesat de ceea ce are să-ţi transmită.

– Ce să-ţi spun!

– În plus, adăugă Ingenescu, fă-o ca o favoare pentru mine.

– Atunci, să-i dăm drumul, ridică din umeri novianul, dar zi-i să fie scurt.

Ingenescu păşi în lateral şi-i şopti lui George.

– Când îi vorbeşti, foloseşte apelativul "onorabile".

George înghiţi nodul uriaş din beregată. "Acum e acum", îşi zise.

***

Tânărul se simţea scăldat în transpiraţie. Ideea de-abia îi venise, totuşi era absolut sigur în privinţa ei. Primele gânduri apăruseră când vorbise cu Trevelyan, apoi totul fermentase şi se modelase, căpătând formă în timp ce-l ascultase pe Ingenescu, pentru ca remarcile novianului să definitiveze totul.

– Onorabile, începu el, doresc să vă arăt ieşirea din cercul vicios.

În mod deliberat, preluase metafora novianului. Acesta îl privi grav.

– Care cerc vicios?

– Cel despre aţi amintit chiar dumneavoastră, onorabile. Cercul vicios în care se găseşte Novia când veniţi pe Pământ pentru a... pentru a lua tehnicieni.

Îi era imposibil să-şi oprească dinţii să clănţăne; de

surescitare, nu de frică.

– Încerci să-mi spui că ai cunoaşte o modalitate prin care am putea evita atotputernicia pieţei mentale a Pământului?

– Da, domnule. Vă puteţi controla propriul dumneavoastră sistem Educaţional.

– Hm-m-m... Fără benzi?

– D... da, onorabile.

Fără a-şi lua ochii de la George, novianul strigă:

– Ingenescu, doresc să te văd!

Istoricul se deplasă înapoia tânărului, astfel că putea fi zărit peste umărul acestuia.

– Ce-i asta? întrebă novianul. Mă simt depăşit.

– Te asigur cu tot respectul, onorabile, vorbi Ingenescu, că indiferent despre ce ar fi vorba, iniţiativa aparţine exclusiv tânărului domn. Nu eu sunt autorul şi declin orice responsabilitate în această privinţă.

– Atunci, ce legătură are tânărul cu tine? De ce ai intervenit în favoarea lui?

– Reprezintă un subiect de studiu, onorabile. Prezintă valoare pentru mine şi-i satisfac dorinţele.

– Ce fel de valoare?

– Este dificil de explicat, ţine de profesiunea mea.

– Fiecare cu profesiunea lui, râse scurt novianul şi făcu un semn din cap spre cineva dinafara razei obiectivului video. Este un tânăr, un fel de protejat al lui Ingenescu, care ne va explica în ce fel să facem Educaţie fără benzi.

Pocni din degete şi un alt pahar de lichior îi fu întins.

– Ei bine, tinere?

Pe ecran apăruseră acum mai multe chipuri. Bărbaţi, dar şi femei, înghesuindu-se să-l vadă pe George, cu feţele adoptând diverse expresii de amuzament şi de curiozitate.

Tânărul se strădui să pară dispreţuitor. În felul lor propriu, toţi erau novieni, "studiindu-l" de parcă ar fi fost un gândac înfipt în insectar. Ingenescu se retrăsese într-un colţ şi-l privea cu ochi atenţi.

"Nişte proşti cu toţii", se gândi el încordat. Trebuiau însă făcuţi să înţeleagă. El *avea* să-i facă să înţeleagă.

– În această după-amiază, am fost la Olimpiada Metalurgilor, începu el.

– Şi tu? pufni novianul. Se pare c-a asistat toată populaţia

Pământului.

– Nu, onorabile, dar eu am fost acolo. Aveam un prieten care concura şi care nu s-a descurcat deloc bine, deoarece aţi utilizat aparatele Beeman. Educaţia lui indusese doar Henslerele, se pare un model mai vechi. Aţi spus că diferenţa era minoră. (George ridică două degete foarte apropiate, imitând gestul anterior al celuilalt.) Iar prietenul meu aflase de câtva timp că va fi necesară cunoaşterea Beeman-urilor.

– Şi ce semnifică asta?

– Ambiţia de o viaţă a prietenului meu a fost să plece pe Novia. El cunoştea deja Henslerele. Pentru a se califica, trebuia să cunoască şi Beeman-urile, iar el era conştient de acest lucru. Pentru a cunoaşte Beeman-urile, îi erau necesare doar câteva date suplimentare, câteva principii de operare şi, poate, niţică practică. Ţinând seama de faptul că era ambiţia lui de o viaţă, ar fi putut reuşi toate astea...

– Dar de unde ar fi obţinut o bandă pentru datele şi principiile de operare suplimentare? Sau Educaţia a devenit pe Pământ un subiect ce poate fi studiat acasă, după voie?

Chipurile de pe fundal chicotiră respectuoase.

– De aceea nici nu le-a învăţat, onorabile, răspunse George. El a crezut că are nevoie de o bandă. Indiferent care ar fi fost câştigul, el nici măcar n-a încercat să înveţe, fiindcă n-avea o bandă. A refuzat s-o facă.

– A refuzat, aha! Probabil că-i tipul de individ care ar refuza să zboare fără un taxi aerian, nu?

Urmară alte râsete, iar novianul surâse larg şi urmă:

– Băiatul este amuzant. Continuă! Te mai ascult câteva secunde.

– Să nu credeţi că-i vorba despre o glumă, rosti George încordat. De fapt, benzile nu sunt bune. Ele ne învaţă prea multe şi sunt lipsite de orice dificultăţi. O persoană care învaţă în felul acesta nu cunoaşte şi alte modalităţi de învăţare, ci rămâne încremenită în şablonul ce i-a fost impus. Pe de altă parte, dacă *nu* i s-ar da benzi, ci de la început ar fi silită să înveţe singură, ca să spun aşa, atunci ar deprinde obiceiul învăţării şi va continua s-o facă. Nu-i rezonabil? O dată ce şi-a dezvoltat corespunzător deprinderea respectivă, i se poate oferi un volum redus de cunoştinţe pe bandă, în scopul completării golurilor sau fixării detaliilor. După aceea, poate progresa din nou pe cont

propriu. În felul acesta, aţi putea obţine Metalurgi Beeman din propriii voştri Metalurgi Hensler şi n-aţi mai fi nevoiţi să veniţi pe Pământ după modelele cele mai recente.

Novianul încuviinţă din cap şi sorbi din pahar.

– Şi de unde poate lua persoana respectivă cunoştinţele, dacă nu are benzi? Din vidul interstelar?

– Din cărţi. Din studiul instrumentelor. Prin *gândire.*

– Cărţi? Cum pot fi înţelese cărţile fără Educaţie?

– Cărţile sunt alcătuite din cuvinte, iar cuvintele pot fi înţelese în cea mai mare parte. Termenii de specialitate pot fi explicaţi de tehnicienii pe care-i aveţi deja.

– Dar cititul? Accepţi benzile pentru citit?

– N-am nimic împotriva benzilor pentru citit, deşi nu există nici un motiv pentru care cititul să nu poată fi învăţat după vechea metodă. Cel puţin, în parte.

– Pentru ca bunele deprinderi să fie dezvoltate din copilărie?

– Exact, exact, surâse George.

Novianul începea să priceapă.

– Dar matematica?

– Asta-i cea mai uşoară din toate, domn... onorabile. Matematica diferă de alte subiecte tehnice. Începe prin anumite principii elementare şi progresează treptat. Se poate învăţa pornind de la nimic, de la zero. Practic, ea este concepută chiar pentru asta. Apoi, după ce se cunosc tipurile cuvenite de matematică, alte cărţi tehnice devin lesne de priceput. Mai ales dacă se începe cu cele simple.

– Există cărţi simple?

– Sigur că da. Chiar dacă n-ar exista, tehnicienii pe care-i aveţi acum pot încerca să scrie cărţi simple. Unii dintre ei ar putea fi capabili să-şi transpună cunoştinţele în cuvinte şi simboluri.

– Dumnezeule, se adresă novianul celor strânşi în jurul său. Drăcuşorul ăsta are răspuns la toate.

– Am, am, strigă George. Întrebaţi-mă!

– Tu însuţi ai încercat să înveţi din cărţi, sau tot ce ne-ai spus nu-i decât o ipoteză?

George se răsuci să-i arunce o privire lui Ingenescu, dar Istoricul rămase nemişcat. Pe chipul lui nu se descifra decât un interes detaşat.

– Am încercat, răspunse tânărul.
– Şi ai avut succes?
– Da, onorabile. Luaţi-mă cu dumneavoastră pe Novia. Pot să pun la punct un program şi să conduc...
– Aşteaptă, mai am câteva întrebări. De cât timp crezi că ai avea nevoie să devii un Metalurg capabil să lucreze cu un Beeman, dacă ai porni de la... zero şi n-ai utiliza benzi Educaţionale?
George şovăi.
– Ei bine... câţiva ani.
– Doi? Cinci? Zece?
– Nu pot preciza, onorabile.
– Iată aşadar o întrebare esenţială la care nu ai răspuns. Să zicem cinci ani? Ti se pare rezonabil?
– Cred că da.
– Bine. Prin urmare, avem un tehnician care, conform metodei tale, va studia metalurgia vreme de cinci ani. Cred că eşti de acord că-n acest interval el nu poate fi întrebuinţat la nimic, totuşi trebuie hrănit, adăpostit şi plătit.
– Dar!..
– Lasă-mă să termin. Când a terminat şi poate folosi un Beeman, au trecut cinci ani. Nu crezi că până atunci vom avea deja Beeman-uri modificate, pe care el *nu* va fi capabil să le folosească?
– Dar până atunci va fi expert în învăţare. Ar putea învăţa noile detalii necesare în doar câteva zile.
– Aşa susţii tu. Să-l luăm însă, de pildă, pe amicul acela al tău. Dacă el ar fi învăţat despre Beeman pe cont propriu, crezi că ar fi ajuns la fel de expert ca unul care ar fi învăţat din benzi?
– Poate că nu...
– Aha!
– Staţi, lăsaţi-mă *şi pe mine* să termin! Chiar dacă el nu ar şti unele lucruri la fel de bine, importantă este capacitatea de a învăţa în continuare. El ar putea fi capabil să inventeze lucruri noi, să se gândească la probleme la care nu s-ar gândi nici un om Educat. În felul acesta, aţi deţine o mulţime de gânditori originali...
– În urma studiilor tale, întrebă novianul, ai inventat ceva nou?
– Nu, dar eu sunt unul singur şi n-am studiat aşa de

mult...

– Mda. Ei bine, doamnelor şi domnilor, v-aţi amuzat suficient?

– Staţi, strigă George, brusc cuprins de panică, aş dori să fixez o întrevedere personală! Anumite lucruri nu pot fi explicate la videofon. Există detalii...

Novianul privi pe lângă tânăr.

– Ingenescu! Cred că ţi-am acordat favoarea solicitată. Mâine însă mă aşteaptă realmente un program încărcat. Sănătate!

Ecranul se întunecă.

***

Mâinile lui George se întinseră spre ecran, parcă mânate de impulsul sălbatic de a-l scutura şi a-l readuce la viaţă.

– Nu m-a crezut! strigă el. Nu m-a crezut!

– Nu, George, rosti Ingenescu. Chiar ai sperat că te va crede?

Tânărul de-abia îl auzi.

– Şi de ce nu? Este cât se poate de adevărat. Totul este-n avantajul lui. Nu-şi asumă nici un risc. Eu şi câţiva oameni cu care să lucrez... O duzină de oameni care s-ar instrui câţiva ani ar costa mai puţin decât un tehnician. Era beat! Beat! N-a-nţeles!

Privi în jur, cu răsuflarea tăiată.

– Cum pot ajunge la el? Trebuie s-ajung. A fost o greşeală. Nu trebuia să mă folosesc de videofon. Am nevoie de timp. Între patru ochi. Cum ajun...

– Nu te va primi, George, rosti Ingenescu. Şi chiar dacă te-ar primi, nu te-ar crede.

– O să mă creadă, v-o spun. Când nu bea. Este... – George se răsuci spre Istoric şi ochii i se lărgiră. – De ce-mi spuneţi George?

– Nu aşa te numeşti? George Platen?

– Mă cunoaşteţi?

– Ştiu totul despre tine.

Tânărul rămase nemişcat, cu excepţia pieptului care i se ridica şi cobora năvalnic.

– Vreau să te ajut, continuă Ingenescu. Ţi-am mai spus

asta. Te-am studiat şi vreau să te ajut.

– N-am nevoie de ajutor! răcni George. Nu sunt debil mental! Restul lumii este, dar nu eu...

Se răsuci şi se repezi către uşă.

O deschise larg, iar cei doi poliţişti care o păzeau îl înşfăcară.

Cu toate că se zbătu ca un apucat, tânărul simţi sprayul tranchilizant atingându-i partea cărnoasă de sub maxilar, apoi totul se termină. Ultimul lucru pe care şi-l aminti fu chipul lui Ingenescu, privindu-l cu blândeţe şi grijă.

***

George deschise ochii şi zări albul unui tavan. Îşi reaminti ce se petrecuse. Îşi reaminti cumva distant, de parcă s-ar fi întâmplat altei persoane. Fixă cu privirea plafonul până ce albul îi umplu ochii şi-i curăţă creierul, lăsând loc cumva pentru noi gânduri şi noi modalităţi de gândire.

Nu ştiu cât timp zăcu aşa, ascultându-şi plutirea gândurilor.

Apoi o voce întrebă:

– Te-ai trezit?

George îşi auzi pentru prima dată propriul geamăt. El gemuse? Se strădui să întoarcă privirea.

– Te doare, George? întrebă vocea.

– Ciudat, murmură tânărul, îmi dorisem atât de mult să părăsesc Pământul. Nu-nţelesesem.

– Ştii unde de afli?

– Înapoi în... În Cămin.

George reuşi să se întoarcă. Vocea îi aparţinea lui Omani.

– Ciudat, zise George. Nu-nţelesesem.

Omani îi zâmbi blând.

– Acum dormi.

George dormi.

***

Şi se deşteptă din nou. Mintea îi era limpede.

Omani se afla la căpătâiul lui şi citea, dar lăsă cartea când George deschise ochii.

Tânărul se sculă în capul oaselor.

– Bună, îngăimă el.
– Ţi-e foame?
– Ba bine că nu. – Îl privi curios pe Omani. – Am fost urmărit din clipa când am plecat de aici, nu-i aşa?
Nigerianul încuviinţă din cap.
– Ai fost permanent supravegheat. Intenţionam să te manevrăm spre Antonelli şi să-ţi permitem să-ţi defulezi agresiunea. Consideraserăm că era singura modalitate prin care ai fi putut progresa. Emoţiile îţi zăgăzuiau progresul.
– Am greşit cu totul în privinţa lui, rosti George stânjenit.
– Acum, nu mai contează. La aeroport, când te-ai oprit să priveşti avizierul de la biroul de informaţii al Metalurgilor, unul dintre agenţii noştri ne-a comunicat lista concurenţilor. Noi doi discutaserăm suficient despre trecutul tău ca să pricep semnificaţia numelui lui Trevelyan. Ai solicitat apoi îndrumări spre locul Olimpiadei şi exista posibilitatea de a rezulta genul de criză la care speraserăm. De aceea, l-am trimis acolo pe Ladislas Ingenescu, să te găsească şi să preia controlul situaţiei.
– Este o persoană importantă în guvern, nu?
– Da, este.
– Şi l-aţi "trimis" să preia controlul situaţiei... Sună ca şi cum eu însumi aş fi...
– *Eşti* o persoană importantă, George.
Sosi mâncarea, o tocană cu sos gros, aburind ademenitor. George rânji ca un lup şi-şi scoase mâinile de sub cearşaf. Omani îl ajută să aranjeze măsuţa portabilă. O vreme, tânărul mâncă în tăcere, apoi spuse:
– Ceva mai devreme, m-am trezit pentru câteva clipe.
– Ştiu, încuviinţă Omani. Eram aici.
– Da, îmi amintesc. Ştii, totul era schimbat. Parcă aş fi fost prea obosit ca să simt emoţii. Nu mă mai simţeam furios. Puteam doar să gândesc. Parcă fusesem drogat special pentru a-mi anula emoţiile.
– N-ai fost drogat, clătină din cap Omani. Doar sedat. Te-ai odihnit.
– Oricum, totul mi-a devenit perfect clar, de parcă-l ştiusem de la bun început, dar nu-mi plecasem urechea la propria-mi cunoaştere. M-am gândit: "Ce dorisem din partea Noviei?" Vrusesem să mă duc pe Novia, să iau un grup de tineri ne-Educaţi şi să le predau după cărţi. Vrusesem să pun bazele

unui Cămin pentru debili mental... ca aici, iar Pământul le are deja – şi încă multe.

Dinţii albi ai lui Omani sclipiră când acesta zâmbi.

– Pentru astfel de locuri, denumirea corectă este Institutul de Studii Superioare.

– Acum înţeleg atât de bine, urmă George, încât mă uimeşte orbirea mea anterioară. La urma urmelor, cine inventează noile modele de instrumente ce necesită noi modele de tehnicieni? De pildă, cine a inventat spectrografele Beeman? Probabil un individ pe nume Beeman, dar este imposibil ca el să fi fost Educat după benzi, deoarece atunci n-ar fi fost în stare să vină cu un element nou.

– Exact.

– Sau cine concepe benzile Educaţionale? Tehnicieni speciali? În cazul acesta, cine concepe benzile după care sunt Educaţi *ei?* Alţi tehnicieni, mai avansaţi? În cazul acesta, cine concepe benzile... Înţelegi ce vreau să spun. Undeva, trebuie să existe un capăt. Undeva, trebuie să existe persoane care au capacitatea de gândire originală.

– Da, George.

Tânărul se lăsă pe spate, privi peste capul lui Omani şi, pentru o clipă, în ochii săi reapăru un licăr de nelinişte.

– De ce nu mi s-au spus toate astea de la început?

– De câte necazuri am fi scăpat, dacă ţi-am fi putut spune! Vezi tu, George, noi putem să analizăm o minte şi să conchidem că un individ va deveni un bun arhitect, iar altul un expert în tâmplărie. Nu deţinem însă nici o modalitate de a detecta capacitatea de gândire originală, creativă. Este ceva prea subtil. Avem doar nişte metode empirice de a-i distinge pe indivizii care ar putea avea un asemenea talent. Existenţa unor astfel de cazuri ne este anunţată în Ziua Citirii. Aşa s-a întâmplat cu tine. Potenţiale persoane de acest gen apar cam unul la zece mii de oameni. Până la Ziua Educaţiei, persoanele respective sunt reverificate şi în nouăzeci la sută din cazuri alarma se dovedeşte falsă. Cei care rămân sunt trimişi în locuri ca acesta.

– Totuşi, insistă George, ce-i rău în a le spune oamenilor că unul din... din o sută de mii va ajunge aici? Nu va mai fi un şoc pentru cei care ajung realmente.

– Te-ai gândit însă şi la ceilalţi? La cei nouăzeci şi nouă de

mii nouă sute nouăzeci şi nouă? Nu putem îngădui ca toţi aceia să se considere rataţi. Ei se îndreaptă spre profesiuni şi, într-un fel sau altul, reuşesc toţi. Oricine poate adăuga numelui său profesiunea şi autorizaţia. Într-un fel sau altul, fiecare individ îşi găseşte un loc în societate şi acesta este aspectul absolut necesar.

– Dar noi? Excepţiile de unu dintr-o sută de mii?

– Nu ţi se poate spune nimic. Ăsta-i clenciul! Este testul final. Chiar şi după ce, în Ziua Educaţiei, am eliminat "alarmele false", nouăzeci la sută dintre cei care vin aici nu deţin capacităţile geniilor creative şi nu există nici o modalitate mecanică prin care ei să poată fi deosebiţi de cei pe care ni-i dorim de fapt. Cei zece la sută trebuie să ne-o spună singuri.

– Cum?

– Vă aducem aici, la un Cămin pentru debili mental, iar cei care nu vor să accepte situaţia sunt cei pe care ni-i dorim. Metoda poate fi crudă, dar dă rezultate. Este imposibil să-i spui unui om: "Tu poţi crea. Dă-i drumul!" Este mult mai sigur să aştepţi ca omul să spună: "Eu pot crea şi-o voi face, indiferent dacă o doriţi sau nu." Există zece mii de persoane ca tine, George, care practic susţin dezvoltarea tehnologică a o mie cinci sute de planete. Nu ne putem îngădui să pierdem nici măcar un potenţial recrut, dar nici să ne irosim eforturile cu cineva care nu se ridică la înălţimea aşteptărilor.

George împinse într-o parte farfuria goală şi ridică la gură ceaşca de cafea.

– Şi ce se întâmplă cu cei care... nu se ridică la înălţimea aşteptărilor?

– Sunt supuşi Educării cu benzi şi devin Savanţii noştri Sociali. Ingenescu este unul dintre ei. Eu însumi sunt Psiholog Autorizat. Ca să zic aşa, noi formăm eşalonul secund.

George îşi termină cafeaua.

– Continuă să mă frământe un lucru, rosti el.

– Care anume?

Dând pătura la o parte, tânărul coborî din pat.

– De ce se numesc Olimpiade?

PUNCT DE APRINDERE!

[din volumul de povestiri „Vântul schimbării” – The Winds of Change and Other Stories]

– E cazul să-mi dai mai multe lămuriri, a rostit agale Anthony Myers, aplecându-se peste birou către omul care stătea în scaunul din faţa lui. Computerul dumitale nu *scrie* cuvântările?

– Nu, dumneata le scrii! a răspuns cel interpelat. Sau, mă rog, cineva calificat...

Nicolas Jansen avea o stăpânire de sine remarcabilă. Era un bărbat scund, slab, foarte corect îmbrăcat şi cu un nod demodat la cravată; insă acest lucru nu-l făcea să se simtă stingher într-o lume în care puloverele pe gât deţineau supremaţia.

– Eu am conceput numai o serie de cuvinte, expresii şi propoziţii care induc anumite reacţii unor grupuri de oameni, în funcţie de sex, vârstă, apartenenţă etnică, limbă, ocupaţie, domiciliu sau orice alt criteriu posibil, a continuat el. Dacă îmi descrii în detaliu publicul căruia i se adresează omul dumitale, eu îţi ofer tot ce trebuie să cuprindă cuvântarea. Cu cât e mai amănunţită descrierea publicului, cu atât mai complete vor fi indicaţiile computerului meu. După aceea, introduci respectivele cuvinte şi fraze-cheie în discursul pe care-l scrii...

– Şi va ieşi ceva coerent? Va avea efectul scontat?

– Totul depinde şi de măiestria celui care scrie, dar nu în foarte mare măsură. Dacă loveşti cu beţele într-o tobă, poţi să înflăcărezi publicul până când toate inimile şi toate picioarele vor bate la unison, supunându-se ritmului impus. Atingi aşa-numitul punct de aprindere. Sensul cuvintelor e analog cu melodia, dar toba nu are nimic de-a face cu aceasta, ci stabileşte ritmul. Ulterior, poţi să umpli ritmul cu melodie, dar el rămâne cel mai important. Înţelegi?

Myers îşi freca bărbia, privindu-l îngândurat pe celălalt.

– Ai mai încercat treaba asta până acum? Jansen i-a aruncat un zâmbet viclean.

– Fireşte, dar neoficial şi la scară mică. Cunosc, însă,

foarte bine cum funcţionează mecanismul. Sunt ohlolog.

– Ce?

– Mă ocup cu studiul psihologiei mulţimilor şi, din câte ştiu, sunt primul care a computerizat această ştiinţă.

– Şi ştii că mecanismul funcţionează – în teorie?

– Nu, eu cred că *poate funcţiona* – în teorie.

– Şi alt cobai nu ţi-ai găsit? Dacă nu iese bine?

– Ce ai de pierdut? Nu te costă nimic, iar pe mine mă ajută în cercetare. În plus, dacă ar fi să dau crezare zvonurilor, omul dumitale e pierdut fără serviciile mele.

Myers bătea darabana cu degetele în birou.

– Hai să-ţi explic cum stau lucrurile cu omul meu, a început el. Individul arată impresionant, are o voce foarte bună, e amabil şi prietenos, iar lumea îl place. Cu o tactică potrivită, l-aş putea face preşedintele executiv al unei companii internaţionale, sau ambasador, sau chiar Preşedinte al Statelor Unite. Problema e că n-are pic de creier, când e vorba să ţină vreun discurs, şi de aceea are nevoie de mine. Dar dacă vrea să-i facă pe oameni să creadă că e deştept, ar trebui să le vorbească direct, să le capteze atenţia. Ei bine, el nu e în stare nici măcar de-atâta, chiar dacă-i scriu eu cuvântarea. Oricât de bun ar fi textul, el tot nu reuşeşte să-l rostească în aşa fel încât să *pară* inteligent. Crezi că poţi să creezi un discurs mai bun ca al meu?

– Nu mai bun, ci impermeabil la prostie. Pot să fac în aşa fel încât omul dumitale să nu aibă de apăsat decât nişte butoane -metaforic vorbind – şi publicul să se "aprindă".

– Cum adică "să se aprindă"?

– Adică să ia foc. Fiecare public are punctul său de aprindere, deşi acesta depinde de psihologia fiecărui grup în parte.

– Cred că-mi vinzi gogoşi, domnule Jansen! Nu există nici un discurs perfect impermeabil la prostie. Totdeauna o să se găsească un nătărău care să-l strice.

– Dimpotrivă. Un tâmpit îl poate rosti mai bine decât dumneata sau decât mine, pentru că nu gândeşte. Îmi dai voie să-l cunosc pe omul nostru? Asta în cazul în care îmi accepţi serviciile...

– Nu cred că trebuie să-ţi explic că tot ce-am discutat aici e confidenţial...

– Bineînţeles. Vreau să scot bani serioşi cu metoda mea, aşa că sunt şi eu interesat ca lucrurile să rămână secrete.

Barry Winston Bloch nu împlinise încă patruzeci de ani. În tinereţe, jucase baseball la semiprofesionişti. În felul acesta reuşise să termine cursurile unui colegiu de provincie, fără prea mare efort. Apoi îşi găsise o slujbă ca agent de vânzări. Arăta într-adevăr bine, nu neapărat pentru că era atrăgător, ci datorită impresiei de forţă fizică pe care o degaja. Acelaşi lucru îl făcea să pară că posedă şi înţelepciunea unui ins matur. Părul îi era deja înspicat cu fire albe; în plus, Barry avea un fel specific de a-şi da capul pe spate şi de a zâmbi, câştigând pe loc încrederea celor cu care vorbea. Îţi trebuia cam o oră să-ţi dai seama că în spatele amabilităţii sale nu se găsea nimic, cu excepţia altui surplus de amabilitate.

Acum, Bloch nu se simţea deloc în largul său. De când intrase în afaceri cu Myers, avea mari probleme cu încrederea în sine însuşi. Îşi dorea în secret să ajungă cineva, poate chiar congresman, şi câteodată se întreba dacă n-ar fi fost mai bun pe post de evanghelist. Totuşi, când erau mulţi oameni în jur se simţea pierdut. După ce-şi arunca în luptă zâmbetul larg, fermecător, era obligat să şi vorbească, dar niciodată nu găsea nimic deosebit de spus.

Şi nimeni nu-l făcuse să se simtă mai prost decât omuleţul acela cu ochi rotunzi, care stătea în faţa lui perfect nemişcat, ascultându-i cum citeşte discursuri. Şi aşa era destul de greu să vorbeşti în faţa unui public adevărat, care tuşea şi se foia pe scaune şi care părea să se enerveze când discursul dura prea mult. Individul ăsta, însă – trebuia să ţină minte că-l chema Jansen -, năpârstocul ăsta, care nu schiţa nici un gest, pur şi simplu îl sufoca.

Ba nu, făcea şi el un gest, acela de a-i înmâna noi şi noi discursuri. Fiecare dintre ele avea câte ceva deosebit, şi toate laolaltă îi plăceau, dar niciodată Bloch nu avea senzaţia că le citeşte cum ar fi trebuit, cum ar fi meritat. Lucrul acesta ii provoca o imensă ruşine şi îl întrista totodată!

Manuscrisul pe care îl primise în ziua aceea era mai greu decât toate celelalte. Barry privea hârtiile cuprins de disperare.

– Ce înseamnă toate semnele astea?

– B.B., nu-ţi face griji, domnul Jansen o să-ţi explice! I-a liniştit Myers pe tonul uşor condescendent pe care-l adopta ori

de câte ori vorbea cu el.

– Sunt nişte indicaţii pe care trebuie să le înveţi pe de rost, dar n-o să fie greu, îţi promit, a început să-l lămurească Jansen. Liniuţa înseamnă o pauză, iar un cuvânt subliniat înseamnă că trebuie să fie scos în evidenţă. Săgeata îndreptată în jos îţi arată că trebuie să vorbeşti mai gros, iar cea îndreptată în sus – că trebuie să ridici vocea. O săgeată curbată în jos îţi spune că e nevoie să adopţi un ton dispreţuitor; dacă e curbată în sus, e cazul să rosteşti cuvântul sau fraza cu mânie. O paranteză înseamnă un zâmbet reţinut; la o paranteză dublă rânjeşti, iar la paranteză triplă râzi în barbă. Niciodată să nu râzi tare în faţa publicului. O linie deasupra unui cuvânt indică o atitudine posomorâtă; o linie dublă înseamnă că trebuie să repeţi; un asterisc...

– Nu pot să ţin minte toate indicaţiile..., s-a plâns Bloch.

– Nici eu nu cred că poate, i-a ţinut isonul Myers în surdină. Dar Jansen nu se arăta impresionat de părerile celor doi.

– Exersezi până când iese perfect! a poruncit el necruţător. Miza e mare şi cred că merită puţin efort.

– Hai, B.B.! I-a îndemnat şi Myers. Începe să citeşti, şi domnul Jansen o să te ajute pe parcurs.

Bloch a vrut să mai protesteze, dar amabilitatea lui înnăscută l-a împiedicat s-o facă. În consecinţă, a pus manuscrisul pe pupitru şi s-a pus pe treabă. S-a bâlbâit, a privit fix textul, a luat-o de la capăt, apoi s-a oprit de tot.

Jansen i-a explicat din nou cum trebuia să procedeze şi Bloch şi-a continuat lectura. Primele trei paragrafe au fost citite în mai mult de o oră, după care au luat cu toţii o pauză binemeritată.

– E groaznic! s-a plâns Myers.

– Cum a fost prima dată când ai încercat să mergi pe bicicletă? a ripostat Jansen.

Bloch a repetat întreaga cuvântare de două ori în ziua aceea, şi încă de două ori în ziua următoare. I-au pregătit şi un al doilea discurs, puţin diferit de cel dintâi, dar la fel de lipsit de idei.

– Cred că încep să mă obişnuiesc, ă spus el după o săptămână. Mi se pare că acum sună mult mai bine.

– Şi mie mi se pare la fel, a încuviinţat Myers, cu o

sinceritate perfect simulată.

Mai târziu, Jansen a discutat intre patru ochii cu Myers.

– Se descurcă bine, mai bine decât mă aşteptam, a mormăit el, cu o nuanţă stranie în glas. Are un anumit potenţial, dar...

– Dar ce?

– Nimic, a răspuns Jansen, ridicând din umeri. Nu ne rămâne decât să aşteptăm. Rezultatele se vor vedea rapid.

– Cred că e pregătit pentru confruntarea cu publicul, a spus Jansen într-o bună zi. Trebuie, însă, să fie un public omogen, pe care să-l putem analiza cu exactitate.

– Asociaţia Americană a Textiliştilor are nevoie de un vorbitor şi cred că B.B. o să se descurce. Poţi să manipulezi un asemenea auditoriu?

– Textilişti, ziceai? a murmurat Jansen gânditor. Mda, poziţia economică e destul de omogenă, iar nivelul educaţional nu e prea ridicat. Aş avea nevoie de câteva amănunte, de pildă, din ce state şi oraşe provin, venitul fiecăruia şi, bineînţeles, vârsta şi sexul.

– Să vedem ce pot să aflu de la sindicat. Ştii, însă, că nu avem prea mult timp la dispoziţie.

– Vom încerca să lucrăm repede. Cea mai mare parte din muncă e făcută, oricum. Omul dumitale a învăţat cum să ţină un discurs.

– Da, a ajuns până acolo că aproape mă convinge şi pe mine, a râs Myers. Ştii, nu mi-ar conveni să intre în Congres. Mi-ar place mai mult să-l văd la televiziune, susţinându-mi părerile, adică, părerile *lui...*

– *Ale dumitale,* vrei să spui, l-a corectat Jansen sec. El nu are nici o părere.

– Nu contează. Oricum, e din "ograda" mea...

Bloch se purtase bine la cocteilul dat de Asociaţia Textiliştilor, înainte de conferinţă. Urmase întocmai indicaţiile celor doi "sfetnici" ai săi, zâmbise, schimbase câteva replici, nu prea multe, făcuse două-trei glume nevinovate şi, în general, mai mult îi ascultase pe alţii vorbind.

Totuşi, Myers fusese tot timpul încordat. Dacă Bloch făcea o gafă ar fi putut, desigur, să continue antrenamentul, dar oare ar mai fi meritat osteneala? Acesta era testul care urma să dovedească dacă B.B. avea să profite de şansa ce l-ar fi

propulsat într-o poziţie privilegiată. Ar fi fost mare păcat să se aleagă praful de o asemenea înfăţişare, de un asemenea cap de senator roman!

S-a uitat pe furiş la Jansen, care stătea în stânga lui. Omuleţul părea stăpân pe sine; doar sprâncenele îi erau uşor încruntate, de parcă l-ar fi ros o grijă ascunsă.

Dineul s-a sfârşit, s-au făcut diverse anunţuri pentru oamenii de afaceri, au fost aduse mulţumiri comitetului pentru organizarea impecabilă. Apoi au fost prezentaţi cei care urmau să urce pe podium. Toate aceste mici detalii păreau anume inventate pentru a spori încordarea vorbitorului.

Myers l-a privit pe Bloch direct în ochii şi şi-a ridicat două degete, în semn de încurajare. Du-te şi dă-i gata, B.B.!

Dar oare era în stare de o asemenea performanţă? Discursul avea un aer straniu, aproape vizionar. Pe undeva, ar fi meritat să fie publicat în ziare, dacă ar fi existat rubrici noi, dedicate ciudăţeniilor. Din păcate, insă, era plin de "butoane", care abia aşteptau să fie apăsate şi care erau impuse de Jansen şi de computer.

Ridicându-se în picioare, Bloch a păşit elegant către pupitru şi, odată ajuns acolo, şi-a aşezat manuscrisul în faţă. Se pricepea de minune s-o facă: cu gesturi uşoare şi pline de graţie, astfel încât publicul cu greu putea să-şi dea seama că discursul avea să fie citit.

Myers şi-a amintit că, odată, participase la o conferinţă unde vorbitorul îşi trântise pe jos manuscrisul, din cauza unui gest mai exagerat. Ulterior, paginile fuseseră ridicate şi aranjate în ordine, dar nici un tertip nu mai reuşise să redeştepte interesul publicului.

Bloch le-a zâmbit tuturor şi şi-a început discursul.

"Nu lungi prea mult introducerea", îl sfătuia în gând Myers.

Instinctiv, B.B. l-a ascultat şi a accelerat ritmul. Din când în când, se oprea să descifreze vreun simbol, dar, din fericire, intervalul acesta semăna foarte mult cu o pauză pentru deliberare, lucru absolut firesc din partea unui vorbitor matur şi înţelept, cum îl arăta şi înfăţişarea lui.

Apoi, B.B. a prins să vorbească şi mai repede, cu mai multă emoţie, şi, spre surprinderea lui Myers, tobele au început să bată. Era meritul acelor cuvinte-cheie, al sublinierilor pline de

semnificaţie, iar publicul reacţiona perfect.

La un moment dat, s-au auzit râsete şi chiar aplauze. Myers nu-şi aducea aminte ca B.B. să fi fost întrerupt de aplauze până acum.

Bloch se înroşise puţin la faţă şi se apucase să gesticuleze. O dată, chiar a lovit pupitrul şi mica lampă fluorescentă, aflată pe el, s-a clătinat. ("Ia-o încet, băiete, nu trânti lampa!") Drept răspuns, publicul a izbit cu picioarele în podea.

Myers a simţit frenezia punând stăpânire şi pe el, deşi ştia exact cum fusese pregătită cuvântarea. S-a aplecat spre Jansen.

– A prins publicul, nu crezi? i-a şoptit el la ureche.

Jansen a dat uşor din cap, iar buzele abia i s-au mişcat când a vorbit:

– Da. Şi poate...

Bloch făcuse o pauză, destul de lungă pentru a sili întreg auditoriul să se încordeze la maximum; apoi, a izbit sălbatic pupitrul şi, înhăţând manuscrisul, l-a azvârlit cât colo.

– Nu mai am nevoie de el! a strigat pe un ton triumfal. Nu-mi mai trebuie! L-am scris cu sânge rece, înainte de a mă întâlni cu dumneavoastră. Lăsaţi-mă să vă vorbesc din inimă, aşa cum mă îndeamnă sentimentele. Prieteni, compatrioţi, daţi-mi voie să vă spun că ceea ce văd astăzi în lume diferă foarte mult de ceea ce aş *fi vrut* să văd...

Sala a răsunat de urale.

– N-o să reuşească fără manuscris! chirăia Myers, strângând înnebunit braţul lui Jansen.

Dar Bloch a reuşit. A vorbit mai departe, secondat de tumultul aplauzelor şi al strigătelor. Nici nu mai conta dacă era auzit. Şi-a înălţat ambele braţe în aer, ca şi cum ar fi vrut să-i îmbrăţişeze pe toţi, şi, în acel moment, o voce a strigat:

– Dă-i înainte! Învaţă-i minte pe nemernici!

Şi Bloch i-a ascultat sfatul. Nu mai conta sensul cuvintelor pe care le rostea. Când a ajuns la final, lumea se ridicase în picioare şi îl ovaţiona.

– Ce s-a întâmplat? a întrebat Myers, ridicându-şi vocea pentru a se face auzit, în vreme ce aplauda şi el în ritm cu ceilalţi.

Jansen rămăsese încremenit în scaun, ca şi cum n-ar mai fi fost în stare să-şi vină în fire. L-a apucat strâns pe Myers de

braţ, l-a tras spre el şi, cu un glas tremurat, i-a spus:

– Nu înţelegi? Un asemenea lucru se poate întâmpla extrem de rar. Spre sfârşitul discursului, am început să mă întreb dacă nu cumva minunea se producea sub ochii mei...

– Despre ce vorbeşti?

– Publicul era înfierbântat, şi Bloch nu luase niciodată cuvântul în faţa unui auditoriu care să reacţioneze astfel. Oratorii au şi ei punctul lor de aprindere. Omul nostru a luat foc şi el; nu mai e nevoie să-ţi spun că un asemenea individ e în stare să despartă apele mărilor şi să mute munţii din loc.

– Cine, B.B.?

– Chiar el!

– Păi asta e foarte bine!

– Crezi? Odată ce s-a aprins, odată ce a căpătat gustul puterii şi a înţeles că poate reuşi singur, de ce-ar mai avea nevoie de dumneata? Sau de mine? Şi, dacă lucrurile stau aşa, ce are de gând să facă pe viitor? Au mai existat oratori charismatici care n-au condus întotdeauna masele de oameni către un destin glorios...

Bloch s-a apropiat de ei, înconjurat de numeroşi admiratori. Abia trăgându-şi suflarea, a reuşit să-i şoptească lui Myers:

– A fost minunat! Mă simt extraordinar!

Apoi s-a întors spre cei care-l însoţeau, a râs laolaltă cu ei şi i-a îmbrăţişat pe toţi cu dezinvoltură.

Myers se uita la întregul spectacol fără să înţeleagă mare lucru; în schimb, Jansen îl urmărea pe B.B. din priviri cu un sentiment acut de teamă!

RISC

[din volumul de povestiri „Povestiri cu roboţi” – The Rest of the Robots]

Baza Hyper se pregătise pentru ziua asta. Răspândiţi în galeria camerei de vizitare, într-o ordine şi succesiune dictate de protocol, erau un grup de oficiali, oameni de ştiinţă, tehnicieni şi alţii, care puteau fi încadraţi în denumirea generală de "personal". După temperamentul fiecăruia, aşteptau plini de speranţă, emoţionaţi, furioşi sau temători această încununare a eforturilor lor.

Cavitatea interioară a asteroidului cunoscut sub numele de Baza Hyper devenise, în această zi, centrul unei sfere de protecţie strictă, care se întindea pe o distanţă de zece mii de mile. Nici o navă nu putea să intre în această sferă şi să rămână întreagă. Nici un mesaj nu putea ieşi neverificat.

La o mie de mile depărtare, mai mult sau mai puţin, un mic asteroid se mişca elegant pe orbita pe care fusese lansat cu un an înainte, o orbită ce înconjura Baza Hyper într-un inel perfect rotund. Numărul de identitate al micului asteroid era H937, dar nimeni de pe Baza Hyper nu-i spunea altfel decât El ("Ai fost pe *el* astăzi?" "Generalul e pe *el,* înjurând cât poate", iar în cele din urmă pronumele personal dobândise demnitatea celui scris cu literă mare.)

Pe El, neocupat acum, când se apropia secunda zero, era *Parsec,* singura navă de acest fel construită vreodată în istoria omenirii. Stătea fără echipaj, gata să decoleze în inimaginabil.

Gerald Black, fiind unul dintre tinerii capabili în ingineria eterului, privi spre primul rând, îşi trosni articulaţiile mari, apoi îşi şterse palmele asudate de halatul alb şi pătat şi spuse amărât

– De ce nu-l abordaţi pe general sau pe Majestatea Sa?

Nigel Ronson, de la Presa Interplanetară, privi scurt prin galerie spre strălucirea pe care o răspândea generalul maior Richard Kallner şi spre femeia mică şi neînsemnată de lângă el, abia vizibilă lângă uniforma lui sclipitoare. Spuse:

– Aş face-o, numai că mă interesează noutăţile.

Ronson era scund şi rotofei. Avea părul tuns cu migală "arici", de o jumătate de centimetru, gulerul de la cămaşă era descheiat, iar pantalonii îi erau scurţi până la gleznă, imitându-i fidel pe ziariştii care apăreau permanent în spectacolele TV. Totuşi, era un reporter capabil.

Black era îndesat, iar părul lui negru lăsa puţin loc pentru frunte, dar mintea îi era la fel de ascuţită pe cât de boante îi erau degetele. Spuse:

– Ei au toate veştile.

– Prostii, spuse Ronson. Kallner n-are nimic sub galoanele alea aurite. Dezbracă-l şi vei găsi numai o bandă rulantă aruncând ordinele în jos şi răspunderea în sus.

Black fu cât pe ce să rânjească, dar se stăpâni. Spuse:

– Dar Doamna Doctor?

– Dr. Susan Calvin de la "Corporaţia de Roboţi şi Oameni Mecanici din Statele Unite", intonă reporterul. Doamna care are hiperspaţiu acolo unde ar trebui să aibă inima şi heliu lichid în ochi. A trecut prin soare şi a ieşit pe partea cealaltă acoperită cu o flacără îngheţată

Black fu şi mai aproape de rânjet:

– Dar directorul Schloss, atunci?

Ronson spuse curgător:

– Ştie prea multe. Între a-şi petrece timpul aprinzând cel mai slab licăr de inteligenţă în interlocutor şi a-şi întuneca propriul creier, de teamă să nu-l orbească pe acest interlocutor doar prin strălucirea lui, preferă să nu spună nimic.

De data asta, Black îşi arătă dinţii:

– Acum, ce-ar fi dacă mi-ai spune de ce m-ai ales pe mine.

– Simplu, doctore. Te-am privit şi m-am gândit că eşti prea urât ca să fii prost şi prea deştept ca să ratezi o posibilă şansă de publicitate personală bună.

– Aminteşte-mi să-ţi trag un pumn într-o zi, zise Black. Ce vrei să ştii?

Omul de la Presa Interplanetară arătă înspre canal şi spuse:

– Treaba asta o să meargă?

Black privi şi el în jos şi simţi cum îl trece un fior ca vântul de noapte, slab, de pe Marte. Canalul era un ecran mare de televizor, împărţit în două. O jumătate oferea o vedere generală

a Lui. Pe suprafaţa Lui cenuşie şi plină de găuri era *Parsec,* strălucind în tăcere în lumina slabă ă soarelui. Cealaltă jumătate arăta camera de comandă a lui *Parsec.* În camera de comandă nu era nici o mişcare. Pe scaunul pilotului era un obiect, a cărui formă vag umană nu ascundea nici o clipă faptul că era doar un robot pozitronic.

Black spuse:

– Din punct de vedere fizic, domnule, va merge. Acest robot va pleca şi se va întoarce. Pe Spaţiu! Am reuşit s-o facem. Am văzut tot. Am venit aici la două săptămâni după ce am absolvit fizica eterului şi sunt aici, scăzând permisiile şi învoirile, încă de atunci. Eram aici când s-a trimis prima bucată de sârmă de fier pe orbita lui Jupiter şi înapoi prin hiperspaţiu – şi s-a primit înapoi pilitură de fier. Eram aici când s-au trimis şoareci albi până acolo şi înapoi şi s-au întors carne tocată.

Ne-au trebuit după aceea şase luni ca să stabilim un hipercâmp uniform. A trebuit să înlăturăm decalaje până la zecimi de miimi de secundă dintr-un punct în altul al substanţei călătoare în hiperspaţiu. După aceea, şoarecii albi au început să vină înapoi întregi. Mi-aduc aminte că am sărbătorit o săptămână întreagă faptul că un şoarece alb a venit înapoi viu şi a mai trăit zece minute. Acum, trăiesc atâta vreme cât îi îngrijim cum trebuie.

– Grozav! spuse Ronson.

Black îl privi pieziş:

– Am spus că va merge din punct de vedere *fizic.* Şoarecii aceia albi veneau înapoi...

– Da?

– Fără minte. Nici măcar minte de şoareci mici şi albi. Nu mănâncă. Trebuie să fie obligaţi să mănânce. Nu se împerechează. Nu aleargă. Stau. Stau. Stau. Asta-i tot. În cele din urmă, am trimis un cimpanzeu. A fost ceva de plâns. Era prea aproape de om ca să-l poţi privi. A venit înapoi un maldăr de carne care putea face mişcări de târâre. Îşi putea mişca ochii şi uneori se putea scărpina. Se tânguia şi stătea în propriile lături, fără să se mişte. Cineva l-a împuşcat într-o zi şi am fost toţi recunoscători pentru asta. Îţi spun eu, amice, nimic din ce a plecat vreodată în hiperspaţiu nu s-a mai întors cu judecată.

– Asta se poate publica?

– După acest experiment, poate. Se aşteaptă multe de la

el.

Black înălţă din colţul gurii.

– Tu nu aştepţi?

– Cu un robot la comandă? Nu.

Aproape automat, mintea lui Black ajunse la întâmplarea de acum câţiva ani, când fusese răspunzător, fără să vrea, pentru un robot care era cât pe ce să se piardă. Se gândi la roboţii Nestor, care împânzeau Baza Hyper, cu deficienţele remediabile şi cunoştinţe imprimate. Ce rost avea să vorbească despre roboţi? Prin natura lui, nu era misionar.

Dar atunci Ronson, umplând tăcerea lungă cu puţină trăncăneală, spuse, în timp ce-şi înlocuia ghemul de gumă din gură cu o lamă nouă:

– Să nu-mi spui că *tu eşti* antirobot. Întotdeauna mi s-a spus că oamenii de ştiinţă sunt singurii care nu sunt antiroboţi.

Răbdarea lui Black se epuiză. Spuse:

– Aşa e, şi tocmai ăsta e necazul. Tehnologia l-a fericit pe robot. Orice slujbă trebuie să aibă un robot, altfel inginerul respectiv se simte păcălit. Vrei un dispozitiv de blocat uşa? Cumpără un robot cu un picior gros. E o treabă serioasă.

Vorbea cu glas tare şi puternic, azvârlind cuvintele direct în urechea lui Ronson.

Acesta reuşi să-şi elibereze braţul. Spuse:

– Ei, eu nu sunt robot. Nu te răzbuna pe mine. Eu sunt om. *Homo Sapiens.* Tocmai mi-ai rupt un os de la mână. Asta nu-i o dovadă?

Oricum, după ce începea, era nevoie de mai mult decât o glumă ca să-l opreşti pe Black. El spuse:

– Ştii cât timp s-a pierdut cu acest aranjament? Am avut un robot pentru folosinţă generală, perfect pus la punct, şi i-am dat un ordin. Punct. Am auzit ce ordin i s-a dat. L-am ţinut minte. Scurt şi dulce: "Prinde maneta cu putere. Trage-o cu forţă spre tine. Cu *forţă!* Continuă s-o ţii aşa până ce tabloul de comandă îţi arată că ai trecut prin hiperspaţiu de două ori."

Aşa că, la ora H, robotul va înşfăca maneta de comandă şi o va trage cu forţă spre el. Mâinile lui sunt încălzite la temperatura sângelui. Odată ce maneta de comandă va fi pe poziţie, expansiunea căldurii va realiza contactul şi va fi iniţiat hipercâmpul. Dacă se va întâmpla ceva cu creierul lui în timpul primei călătorii în hiperspaţiu, n-are importanţă. Tot ce trebuie

este să menţină poziţia o miime de secundă şi nava se va întoarce, iar hipercâmpul va dispărea. Nu se poate întâmpla nimic rău. Apoi îi vom studia toate reacţiile generale şi vom vedea dacă e ceva ce n-a mers.

Ronson părea îngândurat:

– Pentru mine toate astea înseamnă ceva.

– Zău? întrebă Black cu amărăciune. Şi ce vei afla din creierul unui robot? Al lui e pozitronic, al nostru e celular. Al lui e din metal, al nostru e din proteine. Nu sunt la fel. Nu se pot compara. Totuşi, sunt convins că pe baza lucrurilor pe care le vor afla, sau cred că le vor afla de la robot, vor trimite oameni în hiperspaţiu. Nenorociţii! Uite, nu e vorba că mori. E vorba că vii înapoi fără minte. Dacă ai fi văzut cimpanzeul, ai fi ştiut la ce mă refer. Moartea e curată şi definitivă. Cealaltă treabă...

Reporterul spuse:

– Ai vorbit cuiva despre asta?

– Da, zise Black. Ei spun ca şi tine. Că sunt antirobot şi cu asta, basta... Ia-o pe Susan Calvin, de exemplu. Poţi fi sigur că ea nu e antirobot. A venit tocmai de pe Pământ ca să urmărească experimentul ăsta. Dacă la comenzi s-ar fi aflat un om, ei nu i-ar fi păsat. Dar ce rost are!

– Hei, zise Ronson, nu te opri tocmai acum. Mai e.

– Mai e, ce?

– Mai multe probleme. Ai explicat ce e cu robotul. Dar de ce, dintr-o dată, măsuri de securitate?

– Hm?

– *Hai.* Dintr-o dată nu pot să trimit mesaje. Dintr-o dată navele nu pot pătrunde în zonă. Ce se petrece? Asta e alt experiment. Lumea ştie de hiperspaţiu şi despre ce încercaţi voi, băieţii, să faceţi, aşa că unde-i secretul?

Agitaţia provocată de furie încă îl mai stăpânea pe Black, furie împotriva roboţilor, furie împotriva lui Susan Calvin, furie la amintirea acelui mic robot pierdut din trecutul lui. Mai trebuia economisită, se gândi, pentru micul şi enervantul ziarist şi pentru micile lui întrebări enervante. Îşi spuse: "Să vedem cum o suportă."

– Chiar vrei să ştii? zise.

– Te cred.

– Bine. Nu am iniţiat niciodată un hipercâmp pentru un obiect mai mare decât o milionime din această navă şi nici n-am

trimis nimic decât o milionime din distanţă. Asta înseamnă că hipercâmpul ce va fi iniţiat în curând este de vreun milion de milioane de ori mai încărcat cu energie decât orice alt hipercâmp manevrat de noi vreodată. Nu ştim sigur ce poate să facă.

– Ce vrei să spui?

– Teoria ne învaţă că nava se va aşeza, simplu, lângă Sirius şi va fi adusă, simplu, înapoi aici. Dar ce volum de spaţiu din jurul lui *Parsec* va fi dizlocat? E greu de spus. Nu ştim suficiente lucruri despre hiperspaţiu. Asteroidul pe care stă nava poate să plece cu ea şi, să ştii, dacă toate calculele noastre sunt doar puţin greşite, s-ar putea să nu-l mai aducem niciodată înapoi. Ar putea reveni la, să zicem, douăzeci de miliarde de mile depărtare. Şi se poate să fie dizlocat mai mult spaţiu, nu numai asteroidul.

– Cât de mult? întrebă Ronson.

– Nu putem şti. Există un element de incertitudine statistică. De aceea navele nu trebuie să se apropie prea mult. De aceea se păstrează tăcerea, până ce experimentul se încheie cu bine.

Ronson înghiţi cu greu:

– Să presupunem că ajunge la Baza Hyper.

– O şansă există, zise Black cu calm. Nu prea mare, altfel domnul director Schloss n-ar fi aici, te asigur. Totuşi, există o şansa matematică.

Ziaristul îşi privi ceasul:

– Când se vor petrece toate astea?

– Peste vreo cincisprezece minute. Eşti nervos, nu-i aşa?

– Nu, spuse Ronson, dar se aşeză pierdut şi nu mai puse întrebări.

Black se aplecă în afară peste grilaj. Ultimele minute treceau.

Robotul se mişcă!

La acea mişcare, toată lumea păşi înainte, iar luminile se micşorară, ca să scoată în evidenţă şi să intensifice strălucirea scenei de dedesubt. Dar, deocamdată, fu doar prima mişcare. Mâinile robotului se apropiară de maneta de pornire.

Black aşteptă secunda când robotul urma să tragă maneta spre el. Îşi imagina o mulţime de posibilităţi, care-i veneau toate în minte aproape în acelaşi timp.

Mai întâi ar fi licărul scurt, care indica plecarea în hiperspaţiu şi întoarcerea. Chiar dacă intervalul de timp era extraordinar de scurt, întoarcerea n-ar fi *exact* în poziţia de plecare şi s-ar produce un licăr. Întotdeauna era aşa.

Apoi, când nava s-ar întoarce, s-ar putea descoperi că dispozitivele ce trebuiau să uniformizeze câmpul deasupra imensului volum al navei n-au fost bune de nimic. Robotul ar putea fi fier vechi. Nava s-ar putea să fie fier vechi.

Ori, s-ar putea ca socotelile lor să fie cumva greşite şi nava să nu se mai întoarcă niciodată. Sau, şi mai rău, Baza Hyper ar putea pleca odată cu nava şi să nu mai revină niciodată.

Sau, desigur, s-ar putea ca toate să meargă bine. Nava ar putea să licărească şi să fie la locul ei în perfectă stare. Robotul, având mintea întreagă, s-ar ridica de pe scaunul lui şi ar semnaliza îndeplinirea cu succes a primei călătorii efectuate de un obiect construit de mâna omului, dincolo de influenţa gravitaţională a soarelui.

Se scurgea ultimul minut.

Veni ultima secundă, iar robotul prinse maneta de pornire şi o trase cu forţă spre el...

Nimic!

Nici un licăr. Nimic!

Parsec nu părăsise spaţiul normal.

***

Generalul maior Kallner îşi scoase chipiul ca să-şi şteargă fruntea strălucitoare şi, făcând asta, dădu la iveală un cap chel, care l-ar fi făcut să pară mai bătrân cu zece ani, dacă expresia lui posacă n-ar fi realizat deja asta. Trecuse aproape o oră de la eşecul lui *Parsec* şi nu se făcuse nimic.

– Cum s-a întâmplat? Cum s-a întâmplat? Nu înţeleg.

Dr. Mayer Schloss, care, la patruzeci de ani, era "marele veteran" din noua ştiinţă a matricelor de hipercâmp, spuse neajutorat:

– Teoria de bază n-are nici o greşeală. Îmi pun capul pentru asta. E vreo defecţiune mecanică undeva, pe navă. Nimic altceva.

Spusese asta de o grămadă de ori.

– Credeam că totul a fost testat.

Şi asta se mai spusese.

– A fost, domnule, a fost. Totuşi...

Şi asta.

Se uitau unul la altul în biroul lui Kallner, acum neîncăpător pentru tot personalul. Nimeni nu îndrăznea să se uite la a treia persoană de faţă.

Buzele strânse ale lui Susan Calvin şi obrajii ei palizi erau fără expresie. Ea spuse cu răceală:

– Vă puteţi consola cu ceea ce v-am spus mai înainte. E discutabil că ar fi ieşit ceva folositor.

– Acum nu e momentul să reluăm vechea discuţie, mârâi Schloss.

– Eu nu discut. Corporaţia de Roboţi şi Oameni Mecanici din Statele Unite va furniza roboţi, conform specificaţiilor, oricărui cumpărător legal, pentru orice scop legal. Oricum, noi ne-am îndeplinit misiunea. V-am prevenit că nu garantăm posibilitatea de atrage concluzii referitoare la creierul uman din ceea ce se petrece într-un creier pozitronic. Răspunderea noastră se încheie aici. Nu e nici o discuţie.

– Dar-ar naiba, spuse generalul Kallner, pe un ton care muia de tot ocara. Hai să nu discutăm despre asta.

– Ce putem face? bombăni Schloss, neschimbând totuşi subiectul. Până nu ştim exact ce se întâmplă cu mintea în hiperspaţiu, nu putem progresa. Mintea robotului este în stare, cel puţin, să facă analiză matematică. E un punct de plecare, un început. Şi până vom încerca...

Privi fără ţintă:

– Dar nu e vorba despre robotul dumneavoastră, dr. Calvin. Nu ne îngrijorează nici el, nici creierul lui pozitronic. La naiba, femeie...

Vocea i se ridică până aproape de ţipăt. Robopsihologul îl reduse la tăcere cu un glas care abia depăşea tonul uniform:

– Fără isterii, omule. În viaţa mea am fost martoră a multor crize, dar n-am văzut nici una rezolvată prin isterie. Vreau răspunsuri la nişte întrebări.

Buzele groase ale lui Schloss tremurară, iar ochii lui adânciţi părură că se retrag în orbite, lăsând în loc nişte găuri umbrite. Spuse cu asprime:

– Aveţi pregătire în ingineria eterului?

– Asta n-are nici o legătură. Sunt robopsiholog şef la Corporaţia de Roboţi şi Oameni Mecanici din Statele Unite. La comenzile lui *Parsec* se află un robot pozitronic. Ca toţi roboţii asemenea lui, este închiriat, şi nu vândut. Am dreptul să cer informaţii referitoare la orice experiment în care este implicat un asemenea robot.

– Vorbeşte cu ea, Schloss, mârâi generalul Kallner. Ea e... e-n regulă.

Dr. Calvin îşi întoarse ochii spălăciţi spre general, care fusese prezent când avusese loc întâmplarea cu robotul pierdut, aşadar era de presupus că nu va face greşeala de a o subestima. (Schloss fusese în concediu medical pe atunci, iar zvonul nu are aceeaşi valoare ca experienţa personală.)

– Mulţumesc, domnule general, spuse ea.

Schloss privi neajutorat de la unul la altul şi mormăi:

– Ce vreţi să ştiţi?

– Evident, prima mea întrebare este: care este problema dumneavoastră, dacă nu e robotul?

– Dar problema e clară. Nava nu s-a clintit. Nu vedeţi? Sunteţi oarbă?

– Văd foarte bine. Ce nu înţeleg, este teama dumneavoastră vădită că ar putea fi o defecţiune mecanică. Oamenii dumneavoastră nu se aşteaptă niciodată la defecţiuni?

Generalul bombăni:

– E vorba de cheltuială. Nava a fost al dracului de scumpă. Congresul Mondial... alocaţiile bugetare... se împotmoli el.

– Nava e încă aici. O revizie elementară şi o reparaţie nu sunt mare lucru.

Schloss îşi recăpătase controlul. Expresia de pe chipul lui era a unui om care şi-a luat sufletul în ambele mâini, l-a scuturat bine şi l-a pus pe picioare. Vocea lui dobândise până şi un accent de răbdare.

– Dr. Calvin, când spun defecţiune mecanică, mă gândesc la ceva de felul unui releu înţepenit de un grăunte de praf, la o conexiune blocată de o picătură de unsoare, la un tranzistor oprit de o expansiune momentană a căldurii. O mulţime de alte lucruri. O sută de alte lucruri. Oricare din ele poate fi doar provizoriu. Efectul lor poate înceta în orice clipă.

– Ceea ce înseamnă că *Parsec* ar putea, la urma urmei, să

zboare prin hiperspaţiu şi înapoi.

– Exact. Acum înţelegeţi?

– Deloc. Nu-i ăsta lucrul pe care-l vreţi?

Schloss făcu o mişcare ce părea începutul strădaniei de a-şi smulge părul din cap cu ambele mâini. El spuse:

– Nu sunteţi inginer în eterică.

– Asta v-a luat graiul, doctore?

– Am reglat nava, spuse Schloss cu disperare, să facă un salt dintr-un anumit punct în spaţiu, faţă de centrul de gravitaţie al galaxiei, în alt punct. Întoarcerea trebuia să fie la punctul iniţial, corectat după mişcarea sistemului solar. În ora care a trecut de când *Parsec* ar fi trebuit să se mişte, sistemul solar şi-a modificat poziţia. Parametrii iniţiali la care este reglat hipercâmpul nu se mai potrivesc. Legile obişnuite ale mişcării nu se aplică la hiperspaţiu şi ne-ar lua o săptămână de calcule pe computer pentru un nou set de parametri.

– Vreţi să spuneţi că, dacă nava se mişcă acum, se va întoarce într-un punct imprevizibil, la mii de mile depărtare?

– Imprevizibil? zâmbi Schloss, cu obrajii scofâlciţi. Da, aşa i-aş spune. *Parsec* s-ar putea trezi în nebuloasa Andromeda sau în mijlocul soarelui. În orice caz, avem puţine şanse să-l mai vedem vreodată.

Susan Calvin dădu din cap:

– Atunci, situaţia este de aşa natură încât, dacă nava dispare, ceea ce se poate întâmpla în orice moment, câteva miliarde de dolari din banii contribuabililor pot fi iremediabil pierduţi şi – se va spune – pentru o treabă de mântuială.

Generalul maior Kallner nu s-ar fi crispat mai vizibil nici dacă ar fi fost înţepat în dos.

Robopsihologul continuă:

– Atunci, mecanismul pentru hipercâmp al navei trebuie scos din funcţiune într-un fel, şi asta cât mai curând. Ceva trebuie să fie scos din priză, smucit sau scuturat.

Vorbea mai mult pentru sine.

– Nu e chiar aşa de simplu, spuse Schloss. Nu pot să explic pe larg, pentru că nu sunteţi expert în eterică. E ca şi cum ai încerca să întrerupi un circuit electric obişnuit tăind firele de înaltă tensiune cu un foarfece de grădinărit. Poate fi o catastrofă. *Este* o catastrofă.

– Adică orice încercare de a opri mecanismul ar arunca

nava în hiperspaţiu?

– Orice încercare *la întâmplare, probabil* că asta ar face. Hiperforţele nu sunt limitate de viteza luminii. Probabil că nu au nici o limită de viteză. Asta complică foarte mult lucrurile. Singura soluţie raţională este să descoperim natura defecţiunii şi să aflăm deci un mod de a deconecta câmpul fără pericol.

– Şi cum propuneţi să se realizeze asta, dr. Schloss?

– Cred că singurul lucru care se poate face este să trimitem unul din roboţii noştri Nestor, spuse Schloss.

– Nu! Nu fiţi caraghios! izbucni Susan Calvin.

Schloss spuse glacial:

– Roboţii Nestor sunt obişnuiţi cu problemele ingineriei eterice. Vor fi ideali...

– Nici vorbă. Nu puteţi folosi unul din roboţii noştri pozitronici într-un asemenea scop fără permisiunea mea. N-o aveţi şi n-o veţi obţine.

– Ce alternativă avem?

– Trebuie să trimiteţi unul din inginerii dumneavoastră.

Schloss dădu din cap cu violenţă:

– Imposibil. Riscul e prea mare. Dacă pierdem o navă *şi* un om...

– Oricum, n-aveţi voie să folosiţi un robot Nestor şi nici un robot.

Generalul spuse:

– Eu... eu trebuie să iau legătura cu Pământul. Problema asta trebuie rezolvată la un nivel mai înalt.

Susan Calvin spuse cu asprime:

– În locul dumneavoastră încă n-aş face-o. Vă veţi lăsa singur la bunul plac al guvernului, fără vreo idee sau vreun plan de acţiune proprii. Nu veţi ieşi foarte bine din asta, sunt sigură.

– Dar ce e de făcut?

Generalul îşi folosi din nou batista.

– Trimiteţi un om. Nu există altă variantă.

Schloss deveni cenuşiu gălbejit:

– E uşor de spus să trimiţi un om. Dar pe cine?

– M-am gândit la această problemă. Nu e aici un tânăr pe nume Black, pe care l-am întâlnit cu ocazia vizitei mele anterioare pe Baza Hyper?

– Dr. Gerald Black?

– Cred că da. Era burlac pe atunci. Mai este?

– Da, cred că da.

– V-aş sugera să-l aduceţi aici, să spunem, într-un sfert de oră, şi între timp eu să pot studia dosarul lui.

Încetul cu încetul preluase conducerea şi nici Kallner, nici Schloss nu încercară să-şi dispute autoritatea cu ea.

***

Black o văzuse pe Susan Calvin de la distanţă, în această a doua vizită a ei pe Baza Hyper. Nu făcuse nici o încercare să reducă distanţa. Acum, când fusese chemat în prezenţa ei, se pomeni fixând-o cu oroare şi silă. Cu greu îi observă pe dr. Schloss şi pe generalul Kallner stând în spatele ei.

Îşi aminti ultima oară când o înfruntase astfel, suportând o anchetă glacială de dragul unui robot pierdut.

Ochii cenuşii şi reci ai Dr. Calvin îi ţintuiau pe ai lui, căprui şi arzători.

– Dr. Black, spuse ea, cred că înţelegeţi situaţia.

– O-nţeleg, spuse Black.

– Trebuie făcut ceva. Nava este prea scumpă ca să ne permitem s-o pierdem. Publicitatea proastă va însemna, probabil, sfârşitul proiectului.

Black încuviinţă:

– M-am gândit la asta.

– Sper că v-aţi gândit şi la faptul că va trebui să meargă cineva pe *Parsec,* să afle ce nu merge şi... hm... să-l scoată din funcţiune.

Urmă o pauză de o clipă. Black spuse cu asprime:

– Ce prost s-ar duce?

Kallner se încruntă şi privi spre Schloss, care îşi muşcă buzele şi privi aiurea.

Susan Calvin spuse:

– Există, desigur, posibilitatea unei activări accidentale a hipercâmpului, în care caz nava poate ajunge într-un loc cu totul imposibil de găsit. Pe de altă parte, se poate întoarce undeva, în cadrul sistemului solar. Dacă se va întâmpla aşa, nu vor fi cruţate nici bani, nici eforturi, pentru a recupera omul şi nava.

Black spuse:

– Idiotul şi nava! O simplă corecţie.

Susan Calvin ignoră comentariul. Spuse:

– Am cerut permisiunea generalului Kallner să vă încredinţăm această misiune. Dumneavoastră sunteţi cel care trebuie să meargă.

Aici nu mai urmă nici o pauză. Black spuse în cel mai răspicat mod posibil:

– Doamnă, eu nu mă ofer voluntar.

– Pe Baza Hyper nu sunt mulţi oameni cu suficiente cunoştinţe pentru a putea îndeplini această misiune cu succes. Dintre cei care au cunoştinţele necesare, v-am ales pe dumneavoastră, pe baza relaţiei noastre anterioare. Dumneavoastră înţelegeţi mai bine această misiune...

– V-am spus că *nu* mă ofer voluntar!

– N-aveţi de ales. Sunteţi sigur că veţi face faţă răspunderii?

– Răspunderea *mea?* De ce e a mea?

– Pentru că sunteţi cel mai potrivit pentru treaba asta.

– Cunoaşteţi riscul?

– Cred că da, spuse Susan Calvin.

– Eu ştiu că nu-l cunoaşteţi. N-aţi văzut niciodată cimpanzeul ăla. Când am spus "idiotul şi nava" nu mi-am spus o părere. Spuneam un adevăr. Mi-aş risca viaţa, dacă ar trebui. Poate că nu cu plăcere, dar aş risca-o. Să risc idioţenia, o viaţă de prostie animalică, nu vreau, asta-i tot.

Susan Calvin privi gânditoare chipul mânios şi transpirat al tânărului inginer. Black ţipă:

– Trimiteţi unul din roboţii dumneavoastră, unul din roboţii NS-2.

Ochii robopsihologului aveau un fel de strălucire rece. Ea spuse încet:

– Da, dr. Schloss a sugerat asta. Dar roboţii NS-2 sunt închiriaţi de firma noastră, nu vânduţi. Ştiţi, ei costă milioane de dolari bucata. Reprezint compania şi am hotărât că sunt prea scumpi pentru a fi periclitaţi într-o problemă ca asta.

Black îşi ridică mâinile, care i se încleştară şi-i tremurară la piept, de parcă şi le-ar fi reţinut cu forţa:

– Îmi spuneţi... spuneţi că vreţi să merg eu în locul unui robot, pentru că la mine se poate renunţa mai uşor.

– Da, cam aşa.

– Dr. Calvin, spuse Black, mai bine ne vedem în iad.

– Această declaraţie ar putea fi aproape de adevăr, la

propriu, dr. Black. După cum vă va confirma generalul Kallner, vi se ordonă să primiţi această misiune. Aici vă aflaţi în regim cvasi-militar şi, dacă refuzaţi o misiune, puteţi ajunge în faţa Curţii Marţiale. Un caz de felul ăsta ar însemna închisoare pe Mercur şi cred că ar fi destul de asemănătoare cu iadul pentru a adeveri, în mod nefericit, declaraţia dumneavoastră, în cazul că v-aş vizita, deşi probabil că n-aş face-o. Pe de altă parte, dacă sunteţi de acord să urcaţi la bordul lui *Parsec* şi să îndepliniţi misiunea, asta va însemna mult pentru cariera dumneavoastră.

Black se holbă la ea, cu ochii roşii.

Susan Calvin spuse:

– Daţi-i omului cinci minute de gândire, domnule general Kallner, şi pregătiţi o navă.

Doi paznici îl conduseră pe Black afară din încăpere.

***

Pe Gerald Black îl trecură fiorii. Picioarele i se mişcau de parcă n-ar fi fost ale lui. Parcă s-ar fi privit pe sine, dintr-un loc îndepărtat şi sigur, urcând la bordul unei nave şi pregătindu-se să plece pe El şi pe *Parsec.*

Nu-i venea să creadă. Înclinase imediat capul şi spusese:

– Merg.

Dar de ce?

Niciodată nu se gândise la el însuşi ca la un erou. Atunci, de ce? Bineînţeles, în parte pentru că exista ameninţarea cu închisoarea de pe Mercur. În parte era dezgustul îngrozitor de a apărea drept laş în ochii celor care-l cunoşteau, acea laşitate ascunsă, care se află în spatele a jumătate din bravura lumii.

Deşi în cea mai mare măsură era altceva.

Ronson de la Presa Interplanetară îl oprise o clipă pe Black, în drum spre navă. Black privise faţa congestionată a lui Ronson şi spusese:

– Ce vrei?

Ronson se bâlbâise:

– Ascultă! Când te întorci, vreau exclusivitatea. Aranjez pentru câţi bani vrei... tot ce vrei...

Black îl împinsese într-o parte, îl răsturnase şi-şi continuase drumul.

Echipajul navei era format din doi oameni. Nici unul nu-i

vorbi. Privirile lor alunecară în sus şi-n jos şi pe lângă el. Lui Black nu-i păsa. Şi ei erau speriaţi, fără s-o spună, iar nava lor se apropia de *Parsec,* la fel ca un pisoi care fuge pieziş spre primul câine pe care-l vede. Se putea descurca fără ei.

Vedea un singur lucru. Mimica îngrijorată a generalului Kallner şi privirea prefăcut hotărâtă a lui Schloss îi veniră în minte pentru o secundă. Dispărură aproape imediat. Văzu faţa imperturbabilă a lui Susan Calvin. Calmul ei inexpresiv, în timp ce el urca la bordul navei.

Fixă întunericul unde Baza Hyper dispăruse deja în spaţiu...

Susan Calvin! Doctor Susan Calvin! Robopsihologul Susan Calvin! Robotul care merge ca o femeie!

Se întrebă care erau cele trei legi ale ei. Prima Lege: Să-l ocroteşti din răsputeri pe robot, cu toată inima şi cu tot sufletul. A Doua Lege: Să împărtăşeşti interesele sacrei Corporaţii de Roboţi şi Oameni Mecanici din Statele Unite, dacă asta nu contrazice Prima Lege. A Treia Lege: Să fii îngăduitor cu o fiinţă umană, cu condiţia să nu încalci Prima şi a Doua Lege.

Se întrebă cu furie dacă ea fusese vreodată tânără. Simţise vreodată o emoţie sinceră?

O, Spaţiu! Cât dorea să realizeze ceva – ceva care să înlăture masca aceea îngheţată, de neant, de pe faţa ei.

Şi va realiza!

Pe toate stelele, va realiza. Să iasă doar cu bine din asta şi o s-o vadă pe ea spulberată cu compania ei cu tot şi cu grămada ei ticăloasă de roboţi. Gândul ăsta era cel care-l mâna, mai mult decât teama de închisoare sau dorinţa de prestigiu social. Gândul ăsta l-a vindecat de-a binelea de teamă. Aproape.

Unul dintre piloţi mormăi către el, fără să-l privească:

– Poţi sări de aici. E la o juma' de milă dedesubt.

Black spuse cu amărăciune:

– Nu aterizaţi?

– Avem ordine stricte să n-o facem. Vibraţiile de la aterizare ar putea...

– Dar vibraţiile de la aterizarea mea?

– Astea-s ordinele, spuse pilotul.

Black nu mai spuse nimic, ci intră în costumul lui şi aşteptă să se deschidă uşa interioară a camerei de presurizare. De partea metalică a costumului, în jurul coapsei drepte, era

sudată o trusă de scule.

Când intră în camera de presurizare, receptoarele din cască începură să huruie:

– Succes, doctore.

Îi trebui o clipă să-şi dea seama că erau cei doi bărbaţi de pe navă, care uitaseră măcar pentru atât, de graba lor de a ieşi din acel spaţiu blestemat.

– Mersi, zise Black jenat, pe jumătate cu ranchiună.

Apoi ieşi în spaţiu, uşor dezechilibrat, după ce lovise cu picioarele uşa exterioară.

Văzu nava *Parsec* aşteptându-l şi, uitându-se printre picioare în momentul dezechilibrării, zări urma lungă lăsată de jeturile laterale ale navei care îl adusese, în timp ce se îndepărta.

Era singur. Doamne, era singur!

S-o mai fi simţit vreun om în istorie atât de singur?

Va şti, se întrebă cu lehamite, dacă... dacă se va întâmpla ceva? Vor fi momente în care îşi va da seama? Va simţi cum îi slăbeşte judecata, cum raţiunea şi gândirea i se întunecă şi i se şterg?

Sau se va întâmpla brusc, de parcă l-ar tăia un cuţit?

Şi într-un caz, şi în altul...

Gândul la cimpanzeul cu ochii goi, tremurând de groază tâmpă, era proaspăt în amintirea lui.

***

Acum, asteroidul se afla la şase metri sub el. Se deplasa în spaţiu cu o mişcare absolut uniformă. Interzicându-se intervenţia omului, nici un grăunte de nisip de pe el nu se mişcase de amar de vreme.

În ultima perioadă de nemişcare a *Lui,* câteva particule de nisip blocaseră un agregat sensibil de la bordul lui *Parsec,* sau o particulă de sediment impur din uleiul fin blocase o piesă mobilă.

Poate că era nevoie doar de o mică vibraţie, o vibraţie uşoară provocată de coliziunea a două mase, pentru a debloca acea piesă mobilă, punând-o la locul ei, creând hipercâmpul, asemenea unui trandafir incredibil care se desface din boboc.

Corpul lui era pe cale să-l atingă pe *El* şi îşi apropie

picioarele, încercând să "lovească uşor". Nu voia să atingă asteroidul. Pielea i se încreţi de o scârbă imensă.

Se apropia.

Acum... acum...

***

Nimic!

Era doar atingerea continuă a asteroidului, momentele stranii în care presiunea creştea încet, din cauza unei mase de peste o sută de kilograme (el plus costumul) având inerţie nelimitată, dar o greutate fără importanţă.

Black deschise încet ochii, lăsând să intre lumina stelelor. Soarele era o marmură strălucitoare, sclipirea fiindu-i atenuată de scutul polarizator de pe placa lui frontală. Stelele erau potrivit de palide, dar completau decorul obişnuit. Cu soare şi constelaţii normale, se mai afla încă în sistemul solar. Putea să vadă până şi Baza Hyper, o semilună mică şi întunecată.

Înlemni, şocat de vocea ivită brusc la ureche. Era Schloss.

Schloss spuse:

– Te urmărim, dr. Black. Nu eşti singur!

Black ar fi vrut să râdă de exprimare, dar nu făcu decât să spună cu voce joasă şi clară:

– Încetaţi. În felul ăsta n-o să-mi distrageţi atenţia.

Urmă o pauză, apoi vocea lui Schloss, mai linguşitoare:

– Dacă vrei să raportezi pe măsură ce înaintezi, s-ar putea reduce tensiunea.

– Veţi avea informaţii de la mine când mă întorc. Nu înainte.

Spuse asta cu amărăciune, şi tot cu amărăciune degetele lui învelite în metal se mişcară pe tabloul de comandă de pe piept şi întrerupseră aparatul de radio de la costum. Acum n-aveau decât să vorbească în vid. El avea planurile lui. Dacă va scăpa de aici sănătos, va fi spectacolul *lui.*

Se ridică în picioare cu precauţii infinite şi stătu pe *El.* Se legănă puţin din cauza unor contracţii musculare involuntare, pe care absenţa totală a gravitaţiei le transforma într-o serie neîntreruptă de dezechilibrări, şi care îl trăgeau când într-o parte, când în alta. Pe Baza Hyper exista un câmp de pseudo-gravitaţie care să-i ţină la sol. Black îşi dădu seama că o parte

din mintea lui era destul de detaşată ca să-şi amintească şi să aprecieze asta, *in absentia.*

Soarele dispăruse în spatele unei stânci. Stelele se roteau vizibil, în acelaşi timp cu perioada de rotaţie de o oră a asteroidului.

De unde se afla, vedea nava *Parsec,* iar acum porni spre ea încet, cu grijă, aproape în vârful degetelor. (Nici o vibraţie. Nici o vibraţie. Cuvintele îi treceau rugător prin minte.)

Înainte de a deveni pe deplin conştient de distanţa pe care o străbătuse, ajunsese la navă. Era la baza treptelor care duceau la uşa exterioară a camerei de presurizare.

Acolo se opri.

Nava părea foarte normală. Sau cel puţin părea normală, cu excepţia cercurilor proeminente de oţel care o înconjurau, unul la o treime de partea inferioară, altul la o treime de partea superioară, în clipa de faţă se încarcă, probabil, pentru a deveni poli de formare a hipercâmpului.

Pe Black îl încercă dorinţa ciudată de a se întinde să mângâie unul din ele. Era unul din acele impulsuri absurde, cum era şi gândul de o clipă: "Ce-ar fi să sar?", aproape inevitabil când cineva se uită în jos de pe o clădire înaltă.

Black trase aer adânc în piept şi simţi cum devine jilav când îşi desfăcu degetele de la ambele mâini, apoi încet, foarte încet, puse câte o mână într-o parte şi alta a navei.

***

Nimic!

Apucă mânerul cel mai de jos şi se ridică cu grijă. Ar fi dorit să aibă experienţa oamenilor de la construcţii în manevrarea nongravitaţiei. Trebuie să faci uz de multă forţă pentru a învinge inerţia şi apoi să te opreşti. Dacă tragi o secundă în plus, te dezechilibrezi şi te izbeşti de navă.

Se căţără încet, în vârful degetelor, cu picioarele şi şoldurile balansându-se la dreapta când întindea mâna stângă şi la stânga când întindea mâna dreaptă.

Douăsprezece trepte, după care degetele îi şovăiră pe contactul care deschidea uşa exterioară. Reperul de siguranţă era o pată verde, mică.

Din nou şovăi. Asta era prima oară când se folosea de

energia navei. Gândul îi zbură la diagrame încurcate şi la distribuţii de forţă. Dacă ar apăsa pe contact, energia s-ar scurge din microreactor pentru a deschide placa masivă de metal care alcătuia uşa exterioară.

Ei bine?

Ce rost avea? Dacă n-avea idee ce nu mergea, nu putea şti care va fi efectul devierii de energie. Oftă şi atinse contactul.

Încetişor, fără vreun tremur sau sunet, un segment al navei se roti şi se deschise. Black mai aruncă o privire constelaţiilor prietenoase (nu se schimbaseră) şi intră în cavitatea slab luminată. Uşa exterioară se închise în urma lui.

Acum alt contact. Trebuia deschisă uşa interioară. Din nou stătu să se gândească. Presiunea aerului din interiorul navei va scădea încet când va deschide uşa şi vor trece câteva secunde până ce electrozii navei vor putea recupera pierderea.

Ei?

Placa posterioară Bosch, pentru a numi o piesă, era sensibilă la presiune, dar cu siguranţă nu *atât* de sensibilă.

Oftă din nou, mai încet (de spaimă i se răcise pielea) şi atinse contactul. Uşa interioară se deschise.

Păşi în camera pilotului de pe *Parsec* şi inima îi tresări ciudat când văzu mai întâi ecranul, reglat pentru recepţie şi plin de stele. Făcu un efort să le privească.

***

Nimic!

Se vedea Cassiopeia. Constelaţiile erau normale, iar el se afla în interiorul lui *Parsec.* Simţea că, într-un fel, partea mai grea trecuse. Pentru că ajunsese până aici şi rămăsese în sistemul solar, pentru că îşi păstrase judecata până acum, simţi cum începe să-i revină ceva ce semăna puţin cu încrederea.

În *Parsec* era o linişte aproape supranaturală. Black fusese în multe nave în viaţa lui şi în toate se auzea freamătul vieţii, chiar dacă era numai târşâitul unui pantof sau băiatul de serviciu fredonând pe coridor. Aici, până şi bătaia propriei inimi i se părea înăbuşită până la tăcere.

Robotul de pe locul pilotului era cu spatele la el. Fără să reacţioneze, arătă că e conştient de venirea lui Black.

Black îşi dezveli dinţii într-un rânjet sălbatic şi spuse

tăios:

– Dă drumu' la manetă! în picioare!

În compartimentele închise, vocea îi răsună ca un tunet.

Prea târziu se temu de vibraţiile aerului stârnite de vocea lui, dar stelele de pe ecran rămaseră neschimbate.

Bineînţeles că robotul nu se mişcă. Nu putea recepţiona nici o senzaţie, de nici un fel. Nu putea nici măcar să reacţioneze la Prima Lege. Era încremenit în mijlocul a ceea ce ar fi trebuit să fie un proces aproape instantaneu, rămas nefinalizat.

Îşi aminti ordinele care i se dăduseră robotului. Nu lăsau loc nici unei interpretări greşite:

– Prinde maneta cu putere. Trage-o spre tine cu forţă. *Cu forţă!* Continuă s-o ţii aşa până ce tabloul de comandă îţi arată că ai străbătut hiperspaţiu! de două ori.

Ei bine, încă nu străbătuse hiperspaţiul nici o dată.

Se apropie cu grijă de robot. Stătea acolo, cu maneta trasă cu forţă înapoi, între genunchi. Asta aproape că aducea la loc mecanismul de declanşare. Temperatura mâinilor lui de metal a îndoit apoi acest mecanism, ca un termocuplu, destul ca să se realizeze contactul. Automat, Black privi spre dispozitivul de citire a temperaturii, aflat pe tabloul de comandă. Mâinile robotului avea 37 grade, aşa cum trebuia.

Se gândi batjocoritor: "Bună treabă. Sunt singur cu maşina asta şi nu pot face nimic."

Ce i-ar fi plăcut într-adevăr, ar fi fost să dea cu o rangă în robot şi să-l facă bucăţi. Gândul ăsta îl înveseli. Îşi închipuia groaza de pe chipul lui Susan Calvin (dacă era vreo groază care putea să spargă gheaţa, asta era groaza provocată de un robot sfărâmat). Ca toţi roboţii pozitronici, acest unicat era proprietatea Corporaţiei, fusese fabricat şi testat acolo.

Şi, profitând cât putu mai mult de răzbunarea imaginară, se linişti şi privi prin navă.

La urma urmei, până acum nu progresase deloc.

***

Îşi scoase costumul încet. Îl puse uşor în cuier. Păşi cu grijă din cameră în cameră, studiind suprafeţele mari, cuplate, ale motorului hiperatomic, urmărind cablurile, inspectând

releele de câmp.

Nu atinse nimic. Existau o mulţime de moduri pentru dezactivarea hipercâmpului, dar oricare din ele putea fi catastrofal dacă nu ştia, cel puţin aproximativ, unde era defecţiunea şi nu aplica metoda corespunzătoare de remediere.

Se trezi din nou lângă tabloul de comandă şi ţipă, exasperat de indiferenţa pe care o emana spatele lat al robotului:

– Spune-mi, te rog, ce nu merge?

Simţi îndemnul să izbească la întâmplare aparatele navei. Să le smulgă şi să le calce în picioare. Îşi înăbuşi cu hotărâre acest impuls. Dacă ar avea o săptămână, şi-ar da seama, în vreun fel, de unde să înceapă. Datora măcar atât dr. Susan Calvin şi planurilor lui referitoare la ea.

Se răsuci încet pe călcâie şi chibzui. Fiecare piesă a navei, de la motor până la cel mai mic comutator basculant, fusese controlată şi testată pe Baza Hyper. Era aproape imposibil de crezut că ar putea fi ceva în neregulă. Nu era nimic la bordul navei...

Ei bine, da, era, desigur. Robotul! Care fusese testat la Corporaţie şi ei, fir-ar ai naibii, se presupunea că erau competenţi.

Aşa spunea mereu toată lumea: "Un robot face, bineînţeles, o treabă mai bună."

Era presupunerea firească, bazată în parte pe propriile campanii publicitare ale Corporaţiei. Ei puteau face un robot care să fie mai bun decât un om pentru un anumit scop. Nu "la fel de bun ca omul", ci "mai bun decât omul".

Şi, în timp ce Gerald Black se uita ţintă la robot şi se gândea la toate astea, sprâncenele i se încreţiră sub fruntea joasă şi în privire i se amestecară uimirea şi speranţa sălbatică.

Se apropie şi înconjură robotul. Îi privi braţele, care ţineau maneta de comandă în poziţia de pornire, o ţineau aşa într-una, până ce nava s-ar fi ridicat sau alimentarea cu energie a robotului ar fi încetat.

Black respiră adânc:

– Sunt sigur. *Sunt sigur.*

Păşi în jur, se concentră intens. Spuse:

– *Trebuie* să fie.

Deschise aparatul de radio al navei. Lungimea de undă

era deja reglată pentru Baza Hyper. Strigă în microfon:

– Hei, Schloss.

Schloss răspunse imediat:

– Dumnezeule, Black...

– Las-o baltă, zise Black răspicat. Fără discursuri. Vreau doar să mă asigur că sunteţi pe recepţie.

– Da, sigur. Toţi, Uite...

Dar Black închise aparatul de radio. Rânji strâmb spre camera TV din camera pilotului şi alese o porţiune din mecanismul pentru hipercâmp, care să se vadă. Nu ştia câţi oameni pot fi în camera de vizionare. Puteau fi numai Kallner, Schloss şi Susan Calvin. Putea fi tot personalul. În orice caz, le va da ceva de văzut.

Cutia de relee numărul 3 era potrivită pentru acest scop, hotărî el. Era amplasată într-o nişă în perete, acoperită cu un panou neted sudat la rece. Black se întinse după trusa de scule şi scoase o unealtă cu marginile teşite. Îşi împinse costumul spaţial mai în spate pe cuier, după ce îl răsucise ca să scoată trusa de scule, şi se întoarse la cutia de relee.

Fără să mai dea atenţie unui ultim tremur de nelinişte, Black ridică scula şi făcu contact în trei puncte separate, de-a lungul sudurii la rece. Câmpul de forţă al uneltei funcţiona corect şi repede, iar mânerul i se încălzi uşor în mână, pe măsură ce fluxul de energie creştea şi scădea. Panoul se roti liber.

Iute, aproape involuntar, aruncă o privire spre ecranul navei. Stelele erau normale. El însuşi se simţea normal.

Asta era ultima picătură de curaj de care avea nevoie. Ridică un picior şi zdrobi cu gheata mecanismul delicat ca un fulg din interiorul nişei.

Rămaseră cioburi de sticlă, bucăţi răsucite de metal şi picături de mercur...

Black respiră adânc. Deschise din nou aparatul de radio:

– Mai eşti acolo, Schloss?

– Da, dar...

– Atunci raportez: câmpul de forţă de pe *Parsec* a fost dezactivat. Veniţi să mă luaţi.

***

Gerald Black nu se simţea mai erou decât înainte de plecarea pe *Parsec,* dar se considera totuşi erou. Oamenii care îl aduseseră pe micul asteroid veniră să-l ia înapoi. De data asta aterizară. Îl bătură pe spate.

Când sosi nava, pe Baza Hyper era o aglomeraţie de personal în aşteptare, iar Black fu ovaţionat. Făcu un semn înspre mulţime şi rânji, aşa cum i se cerea unui erou, dar în sinea lui nu simţea nici un triumf. Doar o presimţire. Triumful va veni mai târziu, când o va întâlni pe Susan Calvin.

Înainte de a coborî din navă făcu o pauză. O căută din priviri, dar n-o văzu. Generalul Kallner era acolo, aşteptând, cu toată rigiditatea soldăţească refăcută şi cu o privire tăioasă de aprobare întipărită bine pe faţă. Maiorul Schlossîi zâmbi nervos. Ronson de la Presa Interplanetară îi făcu frenetic semn cu mâna. Susan Calvin nu era nicăieri.

Când păşi pe pământ îi dădu la o parte pe Kallner şi Schloss:

– Întâi mă spăl şi mănânc.

Nu avea nici o îndoială, dar pe moment putea cel puţin să pună condiţii generalului sau oricui.

Gărzile îi croiră drum. Făcu baie şi mâncă pe îndelete, într-o singurătate impusă chiar de el. Apoi îl chemă pe Ronson de la Interplanetară şi îi povesti pe scurt. Aşteptă să fie rechemat înainte de a se fi relaxat complet. Totul ieşise mult mai bine decât se aşteptase. Chiar defecţiunea navei conlucrase perfect cu el.

În cele din urmă sună la biroul generalului şi comandă o conferinţă. La asta ajunsese – să dea ordine. Generalul maior Kallner spuse doar:

– Da, domnule.

***

Erau din nou împreună. Gerald Black, Kallner, Schloss – până şi Susan Clavin. Dar acum Black era cel care domina. Robopsihologul, cu faţa impasibilă ca întotdeauna, pe care n-o impresionau nici triumful, nici dezastrul, părea, cu toate acestea, să se fi retras din centrul atenţiei, după o anumită schimbare subtilă de atitudine.

Dr. Schloss îşi muşcă o unghie de la degetul mare şi

începu prin a spune cu prudenţă:

– Dr. Black, suntem toţi foarte recunoscători pentru curajul şi succesul dumneavoastră.

Apoi, de parcă ar fi vrut să destindă atmosfera, adăugă:

– Totuşi, să spargi cutia de relee cu călcâiul a fost o imprudenţă şi... ei bine, a fost un gest care nu prea merita să reuşească.

Black spuse:

– A fost un gest care nu ar fi putut împiedica reuşita. Vedeţi – asta era bomba numărul unu – atunci ştiam deja ce se stricase.

Schloss sări în picioare:

– Ştiaţi! Sunteţi sigur?

– Duceţi-vă să vedeţi şi singuri. Acum nu mai e nici un pericol. Vă spun eu ce să căutaţi.

Schloss se aşeză din nou, încet. Generalul Kallner era entuziasmat:

– Păi, asta e cea mai bună, dacă e adevărat.

– E adevărat, spuse Black.

Ochii îi lunecară spre Susan Calvin, care nu spuse nimic.

Black savura sentimentul puterii. Lansă bomba numărul doi, spunând:

– Bineînţeles că era robotul. Aţi auzit, dr. Calvin?

Susan Calvin vorbi pentru prima oară:

– Aud. Mă cam aşteptam la asta, de fapt. Era singura piesă de la bordul navei care nu fusese testată la Baza Hyper.

O clipă, Black se simţi încurcat. Spuse:

– N-aţi pomenit nimic de asta.

Dr. Calvin spuse:

– După cum a menţionat dr. Schloss de câteva ori, nu sunt expert în eterică. Bănuiala mea, şi nu era mai mult, ar fi putut foarte bine să fie eronată. Am simţit că n-aveam nici un drept să vă influenţez înainte de misiune.

Black spuse:

– Foarte bine, v-a trecut prin cap să bănuiţi *cum* s-a stricat?

– Nu, domnule.

– Păi, era fabricat mai bine decât un om. Tocmai ăsta a fost necazul. Nu-i ciudat ca necazul să vină tocmai din specialitatea Corporaţiei? Înţeleg că acolo se fac roboţi mai buni

decât oamenii.

Acum o şfichiuia cu vorbele, dar ea nu muşcă din momeală, în schimb, oftă:

– Dragă domnule Black, nu sunt răspunzătoare pentru reclamele departamentului de vânzări.

Black se simţi încurcat din nou. Această Calvin nu era o femeie pe care s-o manevrezi uşor. Spuse:

– Oamenii dumneavoastră au construit un robot pentru a înlocui omul de la comanda lui *Parsec.* El trebuia să tragă maneta de comandă către el, s-o pună pe poziţie şi să lase căldura mâinilor să acţioneze declanşatorul. Destul de clar, dr. Calvin?

– Destul de clar, dr. Black.

– Şi dacă robotul n-ar fi fost construit mai bine ca un om, ar fi reuşit. Din nefericire, Corporaţia s-a simţit obligată să-l facă mai bun decât un om. Robotului i s-a ordonat să tragă de manetă cu forţă. *Cu forţă.* Cuvântul a fost repetat, întărit, accentuat. Iar robotul a făcut ce i s-a ordonat. A tras de manetă cu forţă. S-a strecurat doar o singură greşeală. Robotul era de cel puţin zece ori mai puternic decât un om normal, pentru care fusese proiectată maneta.

– Vrei să spui...

– *Spun* că maneta s-a îndoit. S-a îndoit în aşa fel încât declanşatorul nu a mai ajuns în poziţia corectă. Când căldura mâinilor a răsucit termocuplul, *nu* a făcut contact.

Rânji:

– Acesta nu e eşecul unui singur robot, dr. Calvin. Este simbolul eşecului ideii de robot.

– Nici chiar aşa, dr. Black, spuse Susan Calvin cu răceală. Asfixiaţi logica în psihologie de misionar. Robotul era prevăzut cu înţelegere corespunzătoare şi cu forţă brută. Dacă oamenii care i-au dat ordine ar fi folosit termeni cantitativi în loc de adverbul stupid "cu forţă", nu s-ar fi întâmplat aşa ceva. Dacă i-ar fi spus "aplică o forţă de douăzeci şi cinci de kilograme", totul ar fi fost perfect.

– Din ceea ce spuneţi, zise Black, reiese că limitele unui robot trebuie compensate prin ingeniozitatea şi inteligenţa unui om. Vă asigur că oamenii de pe Pământ aşa vor vedea lucrurile şi nu vor avea chef să ierte Corporaţia pentru această nereuşită.

Generalul maior Kallner spuse repede, cu vocea din nou

autoritară:

– Stai, Black, tot ce s-a întâmplat este, evident, informaţie secretă.

– De fapt, spuse Schloss deodată, teoria dumneavoastră nu a fost verificată încă. Vom trimite un echipaj pe navă şi vom afla. Poate că nu e deloc din cauza robotului.

– O să aveţi grijă să faceţi o asemenea descoperire, nu-i aşa? Mă întreb dacă lumea va crede un echipaj interesat. În afară de asta, mai am un lucru să vă spun.

Îşi pregăti bomba numărul trei şi spuse:

– Din clipa asta, demisionez din acest proiect uman. Plec.

– De ce? întrebă Susan Calvin.

– Deoarece, aşa cum aţi spus, dr. Calvin, sunt un misionar, spuse Black zâmbind. Am o misiune. Simt că sunt dator faţă de oamenii de pe Pământ să le spun că epoca roboţilor a ajuns la un punct în care viaţa omului valorează mai puţin decât viaţa unui robot. Acum se poate să ordoni unui om să-şi rişte viaţa pentru că un robot este prea valoros ca să fie periclitat. Cred că pământenii ar trebui să audă asta. Mulţi oameni au şi aşa multe rezerve. Corporaţia nu a reuşit încă să obţină permisiunea legală de a folosi roboţii pe Pământ. Cred că tot ceea ce am eu de spus, dr. Calvin, va clarifica problema. Pentru ce s-a întâmplat astăzi, dr. Calvin, dumneavoastră şi compania dumneavoastră şi roboţii dumneavoastră veţi fi şterşi de pe faţa sistemului solar.

Black ştia că o prevenea; o punea în gardă, dar nu se putea abţine de la această scenă. Se pregătise anume pentru această clipă încă de când plecase pe *Parsec* şi nu putea renunţa.

Nu mai putea de bucurie, văzând strălucirea de o clipă din ochii şterşi ai lui Susan Calvin şi roşeaţa slabă din obrajii ei. Se gândi: "Cum te simţi acum, madam savant?"

Kallner spuse:

– Nu ţi se va permite să-ţi dai demisia, Black, şi nici să...

– Cum mă puteţi opri, domnule general? Sunt un erou, n-aţi auzit? Şi bătrâna Mamă Pământ va avea *mare* grijă de eroii ei. Întotdeauna a avut. Vor dori să mă asculte şi vor crede tot ce le spun eu. Şi nu le va conveni dacă voi fi împiedicat, cel puţin nu atât timp cât sunt un erou proaspăt, nou-nouţ. Am vorbit deja cu Ronson de la Presa Interplanetară şi i-am spus că am

ceva trăsnet pentru ei, ceva care ar scutura pe orice funcţionar din guvern şi pe orice director ştiinţific din scaunul pluşat, aşa că Interplanetara este prima la rând, care aşteaptă veşti de la mine. Deci nu puteţi face nimic, decât să mă împuşcaţi. Şi cred că ar fi mult mai rău dacă aţi încerca.

Răzbunarea lui Black era completă. Nu cruţase nici un cuvânt. Nu se împiedicase nici un pic. Se ridică să plece.

***

– O clipă, dr. Black, spuse Susan Calvin, cu voce joasă şi autoritară.

Black se întoarse fără să vrea, ca un elev când aude vocea învăţătoarei, dar contracara acest gest printr-o strâmbătură intenţionată:

– Presupun că aveţi de dat o explicaţie.

– Deloc, zise ea afectată. Aţi explicat dumneavoastră pentru mine, şi încă foarte bine. V-am ales pe dumneavoastră pentru că ştiam că veţi înţelege, deşi credeam că veţi înţelege mai curând. Vă cunoşteam dinainte. Ştiam că nu vă plac roboţii şi că, din acest motiv, nu vă veţi face nici o iluzie în privinţa lor. Din dosarul dumneavoastră, pe care am cerut să-l văd înainte de a vi se încredinţa misiunea, am văzut că v-aţi exprimat dezaprobarea faţă de acest experiment cu robotul prin hiperspaţiu. Superiorii dumneavoastră au considerat asta ca un punct slab, dar eu m-am gândit că e un punct în favoarea dumneavoastră.

– Ce tot spuneţi, doctore, dacă-mi iertaţi grosolănia?

– Anume că ar fi trebuit să înţelegeţi de ce nu putea fi trimis un robot în această misiune. Ce aţi spus chiar dumneavoastră? Ceva despre limitele unui robot, care trebuie să fie compensate prin ingeniozitatea şi inteligenţa unui om. Chiar aşa, tinere, chiar aşa. Roboţii nu au ingeniozitate. Minţile lor sunt limitate şi pot fi calculate până la ultima zecimală. De fapt, asta e meseria mea.

Acum, dacă unui robot i se dă un ordin, un ordin *precis,* el îl poate îndeplini. Dacă ordinul e imprecis, el nu-şi poate corecta propria greşeală fără alte ordine ulterioare. Nu asta aţi raportat referitor la robotul de pe navă? Atunci, cum să trimitem un robot să găsească o defecţiune la un mecanism, când era imposibil

să-i dăm ordine precise, dat fiind că nici noi nu ştiam nimic despre defecţiune? "Află ce nu merge" nu e un ordin care poate fi dat unui robot, ci doar unui om. Cel puţin până acum, creierul uman este mai presus de orice calcul.

Black se aşeză dintr-o dată şi se uită uimit la psiholog. Cuvintele ei loveau adânc, într-un substrat de înţelegere ce fusese acoperit de patimă. Se pomeni că e incapabil să o combată. Mai rău, îl cuprinse un sentiment de înfrângere. Zise:

– Aţi fi putut spune asta înainte să plec.

– Aş fi putut, acceptă dr. Calvin, dar am observat teama firească pentru integritatea dumneavoastră mintală. O grijă atât de mare v-ar fi diminuat cu uşurinţă eficienţa de investigare şi m-am gândit să vă las să credeţi că singurul meu motiv de a vă trimite era că apreciez mai mult un robot. M-am gândit că asta vă va enerva, iar furia, dragă dr. Black, este uneori o emoţie foarte folositoare. Cel puţin, un om nervos nu se teme niciodată atât de mult cât s-ar teme altminteri. Cred că a ieşit bine.

Îşi lăsă mâinile în poală şi fu mai aproape de un zâmbet decât fusese în întreaga ei viaţă.

Black spuse:

– Să fiu al naibii!

Susan Calvin zise:

– Aşa că acum, dacă vreţi să-mi urmaţi sfatul, întoarceţi-vă la meseria dumneavoastră, acceptaţi-vă condiţia de erou şi povestiţi-i prietenului dumneavoastră reporter amănuntele faptei curajoase. Să fie asta noutatea grozavă pe care i-aţi promis-o,

Încet, fără tragere de inimă, Black încuviinţă din cap.

Schloss părea uşurat; Kallner izbucni într-un zâmbet colţos, îi întinseră mâinile, fără să fi scos vreo vorbă tot timpul cât vorbise Susan Calvin şi fără să scoată vreun cuvânt nici acum.

Black le strânse mâinile cu o oarecare reţinere. Spuse:

– Versiunea dumneavoastră e cea care ar trebui publicată, dr. Calvin.

Susan Calvin spuse cu răceală:

– Nu fi prost, tinere. Asta e meseria mea.

ROBOTUL AL-76 O IA RAZNA

[din volumul de povestiri „Povestiri cu roboţi” – The Rest of the Robots]

Ochii lui Jonathan Quell se încreţiră îngrijoraţi în spatele ochelarilor fără rame, când se năpusti pe uşa pe care scria "Director general".

Împinse pe birou hârtia mototolită în mâini şi spuse gâfâind:

– Uită-te la asta, şefule!

Sam Tobe îşi molfăi trabucul dintr-o parte în alta a gurii şi se uită. Îşi duse mâna la falca nerasă şi se frecă de-a lungul ei.

– La dracu', explodă el. Ce tot spun ăştia?

– Spun că am trimis cinci roboţi AL, explică Quell, cu totul de prisos.

– Noi am trimis şase, spuse Tobe.

– Sigur, şase! Dar la ei au ajuns doar cinci. Ne-au transmis seriile şi AL-76 lipseşte.

Scaunul lui Tobe se rostogoli pe spate, când acesta îşi săltă trupul mătăhălos şi se năpusti pe uşă, de parcă ar fi fost pe patine cu rotile. Abia după cinci ore – timp în care fabrica a fost răvăşită, începând de la halele de asamblare până la camerele de vid, iar fiecare din cei două sute de angajaţi a fost trecut prin ciur şi prin dârmon – un Tobe asudat şi ciufulit trimise un mesaj de urgenţă la uzina centrală din Schenectady.

Iar la uzina centrală avu loc o explozie bruscă, aproape de panică. Pentru prima oară în istoria Corporaţiei de Roboţi şi Oameni Mecanici din Statele Unite, un robot evadase în lumea exterioară. Nu era numai faptul că legea interzicea prezenţa oricărui robot pe Pământ în exteriorul unei fabrici autorizate a corporaţiei. Legile puteau fi oricând adaptate. Mai importantă era afirmaţia făcută de unul dintre cercetătorii matematicieni,

El spusese:

– Robotul a fost creat pentru a acţiona un dezintegrator pe Lună. Creierul lui pozitronic a fost echipat pentru mediul lunar şi *numai* pentru mediul lunar. Pe Pământ el va recepţiona o infinitate de impresii senzoriale pentru care nu a fost deloc

pregătit. Este imposibil de spus care vor fi reacţiile lui Repet, imposibil.

Şi şi-a şters cu dosul mâinii fruntea, brusc îmbrobonată de sudoare.

Într-o oră, spre fabrica din Virginia pornise un stratoplan.

Instrucţiunile erau simple

Puneţi mâna pe robotul ăla! Şi repede!

***

AL-76 era uimit! De fapt, uimirea era singura impresie pe care o reţinea delicatul lui creier pozitronic. Începuse când se trezise în aceste împrejurimi ciudate. Cum ajunsese aici, nu mai ştia.

Totul era confuz.

Sub picioare era verde şi împrejurul lui se ridicau bare maronii, cu mai mult verde la vârf. Iar cerul era albastru, acolo unde ar fi trebuit să fie negru. Soarele era cum trebuie, rotund, galben şi fierbinte – dar unde era solul prăfos din piatră ponce; unde erau craterele circulare, uriaşe şi stâncoase?

Era doar verde dedesubt şi albastru deasupra. Sunetele din jur erau toate ciudate. Trecuse prin apă curgătoare, care-i ajunsese până la mijloc. Era albastră, rece şi udă. Şi când a trecut pe lângă oameni, cum s-a întâmplat câteodată, aceştia erau fără costumele spaţiale pe care ar fi trebuit să le poarte. Când l-au văzut, au ţipat şi au fugit.

Un om îndreptase o armă spre el, iar glonţul îi şuierase pe lângă cap – apoi omul fugise şi el.

N-avea idee cât timp hoinărise, înainte de a nimeri, în sfârşit, la baraca lui Randolph Payne, aflată în pădure, la două mile depărtare de oraşul Hannaford. Randolph Payne în persoană – cu o şurubelniţă într-o mână, cu o pipă în cealaltă şi cu o rablă de aspirator între genunchi – stătea pe vine în faţa uşii de la intrare.

În acel moment Payne fluiera, căci îşi simţea inima uşoară când se afla în baraca lui. Avea o locuinţă mai respectabilă în Hannaford, dar acea locuinţă era ocupată, în foarte mare măsură, de soţia lui, lucru pe care-l regreta în tăcere, dar cu sinceritate De aceea probabil că avea o senzaţie de uşurare şi libertate când se putea retrage la "cuşca lui de câini, specială,

de lux", unde putea să fumeze liniştit şi să-şi vadă de îndeletnicirea lui preferată, repararea obiectelor de uz casnic.

Nu era cine ştie ce hobby, dar uneori venea cineva cu un aparat de radio sau cu un ceas deşteptător, iar banii pe care-i primea pentru că le meşterea măruntaiele erau singurii care nu trecuseră vreodată, unul câte unul, prin mâinile grijulii ale zgârcitei de nevastă-sa.

Aspiratorul ăsta, de exemplu, i-ar aduce pe puţin şase monede de zece cenţi.

La gândul ăsta începu brusc să cânte, îşi ridică privirea şi, tot brusc, începu să asude. Cântecul i se frânse, ochii i se bulbucară şi transpiraţia deveni mai abundentă. Încercă să se ridice – ca pregătire pentru a o rupe la fugă – dar nu-şi putu convinge picioarele să-l asculte.

Şi atunci AL-76 se aşeză pe vine lângă el şi zise:

– Spune-mi, de ce au fugit toţi ceilalţi?

Payne ştia foarte bine de ce au fugit toţi, dar bolboroseala care îi ieşi din diafragmă nu dovedea asta. Încercă să se îndepărteze uşor de robot.

AL-76 continuă, pe un ton ofensat:

– Unul chiar a tras în mine. Puţin a lipsit să nu-mi zgârie placa de la umăr.

– T-trebuie să f-fi fost nebun, se bâlbâi Payne.

– Se poate.

Tonul robotului deveni mai confidenţial:

– Ascultă, ce e în neregulă cu toate astea?

Payne privi cu iuţeală în jur. Îi dădu prin cap că robotul vorbea extraordinar de blând pentru cineva atât de greoi şi dezgustător de metalic la prima vedere. Îi mai veni în minte că auzise undeva că roboţii erau mental incapabili să facă rău oamenilor. Se relaxă puţin.

– Nimic nu e în neregulă.

– Nu zău?

AL-76 îl fixă acuzator:

– *Tu eşti* în neregulă. Unde ţi-e costumul spaţial?

– N-am aşa ceva.

– Atunci, de ce n-ai murit?

Asta-i tăie respiraţia lui Payne:

– Păi, nu ştiu.

– Vezi, zise robotul triumfător, e ceva în neregulă cu toate

astea. Unde este Muntele Copernic? Unde e Staţia lunară 17? Unde este dezintegratorul meu? Vreau să încep lucrul, trebuie s-o fac.

Părea tulburat şi vocea îi tremură când continuă:

– De patru ore mă învârt, încercând să găsesc pe cineva care să-mi spună unde e dezintegratorul meu, dar toată lumea fuge. Acum, probabil că am rămas în urmă cu graficul, iar şeful de secţie se va face foc. Mare belea.

Payne se dezmetici uşor din zăpăceala în care se afla creierul lui şi spuse:

– Ascultă, cum ţi se spune?

– Numărul meu de serie este AL-76.

– Bine, pentru mine ajunge Al. Acuma, Al, dacă tu cauţi Staţia lunară 17, asta este pe Lună, înţelegi?

AL-76 încuviinţă îndelung din cap:

– Sigur. Dar am căutat-o...

– Dar asta e pe Lună. Aici nu suntem pe Lună.

Era rândul robotului să nu mai înţeleagă nimic. Îl contemplă îndelung pe Payne şi spuse încet:

– Cum adică, nu suntem pe Lună? Bineînţeles că suntem pe Lună. Fiindcă, dacă nu suntem pe Lună, atunci unde suntem, hai? Ia spune.

Payne scoase un sunet ciudat din gâtlej şi respiră adânc. Îndreptă un deget către robot şi-l împunse:

– Ascultă, spuse – apoi îi trecu prin cap ideea genială a secolului şi sfârşi cu un "Uau!" gâtuit.

AL-76 îl fixă critic:

– Ăsta nu e un răspuns. Cred că am dreptul la un răspuns civilizat, dacă am pus o întrebare civilizată.

Payne nu asculta. Continua să se minuneze de sine însuşi. De ce, era simplu ca bună ziua. Acest robot era construit pentru Lună şi scăpase cumva pe Pământ. Bineînţeles că totul era de-a-ndoaselea, de vreme ce creierul lui pozitronic era adaptat numai la mediul lunar, ceea ce făcea ca imaginile pământeşti să fie cu totul lipsite de sens pentru el.

Şi acum, dacă ar fi putut reţine robotul aici... până când ar lua legătura cu cei de la fabrica din Petersboro. Păi, roboţii costau bani. Cel mai ieftin costa 50.000 de dolari şi auzise odată că unii valorau milioane. Închipuie-ţi ce recompensă!

Doamne, oh, Doamne, *închipuie-ţi ce recompensă!* Nici

măcar o fărâmiţă de bucăţică de bănuţ pentru Mirandy, naiba s-o ia!

Se ridică în sfârşit în picioare.

– Al, spuse el, eu şi cu tine suntem amici! Prieteni! Te iubesc ca pe fratele meu.

Îi întinse mâna:

– Dă mâna!

Robotul absorbi mâna oferită într-o labă metalică şi o strânse uşor. Nu prea înţelegea.

– Asta înseamnă că-mi spui cum să ajung la Staţia lunară 17?

Payne fu puţin încurcat:

– N-nu, nu chiar. De fapt, îmi placi atât de mult, încât aş vrea să stai aici cu mine, un timp.

– A, nu, nu pot face asta. Trebuie să încep lucrul.

Îşi clătină capul:

– Cum ţi-ar plăcea să nu-ţi îndeplineşti norma oră de oră şi minut de minut? Vreau să muncesc. *Trebuie* să muncesc.

Payne se gândi cu acreală că nu se discută gusturile şi spuse:

– Bine, atunci. Să-ţi explic ceva – asta, pentru că văd că eşti o persoană inteligentă. Am instrucţiuni de la şeful tău de secţie, iar el vrea ca eu să te ţin aici câtva timp. De fapt, până când trimite după tine.

– Pentru ce? întrebă AL-76 bănuitor.

– Nu pot să-ţi spun. E secret de stat.

În sinea lui, Payne se ruga cu ardoare ca robotul să înghită aşa ceva. Unii roboţi erau inteligenţi, ştia, dar ăsta părea un model mai vechi.

În timp ce Payne se ruga, AL-76 medita. Creierul robotului, adaptat pentru mânuirea unui dezintegrator pe Lună, nu se simţea la largul lui când era antrenat în gândirea abstractă, dar, de când se rătăcise, AL-76 găsea că procesul său de gândire devenise mai ciudat.

Următoarea sa remarcă fu aproape subtilă. Spuse, cu viclenie:

– Cum îl cheamă pe şeful meu de secţie?

Payne înghiţi în sec şi gândi iute.

– Al, spuse el cu un aer îndurerat, mă jigneşti cu neîncrederea ta. *Nu pot* să-ţi spun numele lui. Copacii au urechi.

AL-76 inspectă cu indiferenţă copacul de lângă el şi spuse:

– Nu au.

– Ştiu. Ceea ce vreau să spun este că peste tot sunt spioni.

– Spioni?

– Da. Ştii tu, oameni *răi,* care vor să distrugă Staţia lunară 17.

– Pentru ce?

– Pentru că sunt *răi.* Şi vor să te distrugă pe *tine,* şi de aceea trebuie să stai aici un timp, ca să nu te găsească.

– Dar... dar trebuie să găsesc un dezintegrator. Trebuie să-mi îndeplinesc norma.

– O s-o îndeplineşti, o s-o îndeplineşti, îi promise Payne serios, şi, la fel de serios, înjură mintea cu o singură pistă a robotului. Or să-ţi trimită unul mâine, da, mâine.

Asta îi lăsa destul timp să-i cheme pe cei de la fabrică şi să pună mâna pe mândreţea de teancuri verzi de bancnote de o sută de dolari.

Însă AL-76 deveni şi mai încăpăţânat sub influenţa chinuitoare pe care lumea din jur o avea asupra mecanismului lui de gândire.

– Nu, spuse. Trebuie să capăt acum un dezintegrator.

Îşi îndreptă cu greu articulaţiile, sărind în picioare:

– Mai bine l-aş mai căuta.

Payne sări după el şi înşfăcă un cot rece şi greu:

– Ascultă, ţipă el Trebuie să rămâi...

Iar în mintea robotului pocni ceva. Toată ciudăţenia ce-l înconjura se concentră într-un nucleu, explodă şi lăsă în urmă un creier ticăind, cu un randament mărit în mod curios. Se răsuci spre Payne:

– Îţi spun eu ce facem. Pot să construiesc un dezintegrator chiar aici – şi apoi pot să lucrez.

Payne făcu o pauză, şovăind:

– Eu nu cred că pot să construiesc unul.

Se întreba dacă ar fi folosit la ceva să pretindă contrariul.

– E-n regulă.

AL-76 aproape că-şi simţea circuitele pozitronice umplând tipare noi şi încercă o voioşie curioasă.

– Pot să fac eu unul.

Aruncă o privire prin coteţul de lux al lui Payne şi spuse:
– Ai aici tot ce-mi trebuie.
Randolph Payne inspectă vechiturile ce-i umpleau baraca: aparate de radio desfăcute, frigidere fără uşi, motoare ruginite de maşini, un aragaz stricat, câţiva kilometri de sârmă uzată şi, una peste alta, cincizeci de tone sau cam pe-acolo de fier vechi de cele mai diverse provenienţe, care l-ar fi făcut pe orice negustor de vechituri să se strâmbe cu dispreţ.
– Chiar aşa? spuse el, şovăitor.

***

Două ore mai târziu, două evenimente avură loc practic simultan.
Primul era că Sam Tobe, de la filiala din Petersboro a Corporaţiei de Roboţi şi Oameni Mecanici din Statele Unite fu chemat la videofon de către Randolph Payne din Hannaford. Era vorba despre robotul dispărut, iar Tobe, cu un mârâit grav, întrerupse legătura la jumătatea convorbirii şi dădu ordin ca toate apelurile ulterioare să fie îndreptate spre cel de-al şaselea adjunct al vicepreşedintelui, care se ocupa de butoniere.
Nu era un gest necugetat din partea lui Tobe. În ultima săptămână, deşi Robotul AL-76 nu mai era deloc în centrul atenţiei, din toată America se revărsaseră rapoarte referitoare la locul unde se afla acest robot. Veneau cam patruzeci pe zi – de obicei din patruzeci de state diferite.
Tobe era grozav de plictisit de asta, ca să nu mai vorbim că era aproape înnebunit din motive obişnuite. Se vorbea chiar despre o investigaţie efectuată de Congres, deşi toţi roboticienii şi fizicienii specialişti în matematică demni de stimă de pe Pământ se jurau că robotul nu e primejdios.
În această stare de spirit, nu era de mirare că directorului general îi trebuiseră trei ore să se liniştească şi să chibzuiască de unde şi până unde acest Randolph Payne înţelesese că robotul era destinat Staţiei lunare 17 şi că, în consecinţă, numărul său de serie era AL-76. Acele amănunte nu fuseseră date publicităţii de către companie.
Continuă să chibzuiască aproape un minut şi jumătate, apoi trecu la fapte. Totuşi, în intervalul de trei ore dintre convorbire şi fapte, avu loc al doilea eveniment. Randolph

Payne, intuind că întreruperea bruscă a discuţiei se datora scepticismului obişnuit al reprezentantului fabricii, se întoarse la baraca lui cu un aparat de fotografiat. Nu le-ar fi dat mâna să nu ia în consideraţie o fotografie, iar el ar fi luat plasă dacă le-ar fi arătat originalul înainte ca ei să apară cu banii gheaţă.

AL-76 era ocupat cu treburile lui. Jumătate din conţinutul barăcii lui Payne fusese întins pe două pogoane de pământ, iar robotul stătea în mijloc, pe vine, şi învârtea lămpi de radio, bucăţi de fier, sârme de cupru şi vechituri de tot felul. Nu-i dădea nici o atenţie lui Payne care, întins pe burtă, îşi regla aparatul pentru o poză pe cinste.

Şi chiar în acel moment dădu colţul pe drum Lemuel Oliver Cooper, încremenind imediat ce i se înfăţişă scena. Motivul venirii lui era, în primul rând, un prăjitor electric beteag, care-şi luase prostul obicei de a zvârli în afară feliile de pâine, cu convingere, dar pe de-antregul neprăjite. Motivul *plecării* lui era mai clar. Venise într-o liniştită şi destul de voioasă plimbare, într-o dimineaţă de primăvară. Plecă într-o viteză care l-ar fi făcut pe orice antrenor de alergări de la Universitate să ridice din sprâncene şi să-şi ţuguie buzele aprobator.

Nu s-a observat nici o reducere a vitezei, până în momentul în care Cooper s-a prăbuşit în biroul şerifului Saunders, fără pălărie şi prăjitor, şi s-a ridicat cu greutate, rezemându-se de perete.

Mâini blânde îl traseră în sus şi timp de jumătate de minut încercă să vorbească înainte de a se fi liniştit suficient pentru a putea respira – bineînţeles fără succes.

Îi dădură whisky, îi făcură vânt şi, când reuşi să vorbească, ieşi ceva cam aşa: "... monstru... Înalt de doi metri... baracă făcută praf... săracu' Rannie Payne..." şi aşa mai departe.

Încetul cu încetul au priceput povestea lui: cum un monstru uriaş de metal, de doi metri, poate chiar doi jumate sau trei, se afla lângă baraca lui Randolph Payne; cum Randolph Payne însuşi zăcea pe burtă, un "biet cadavru sfârtecat şi însângerat"; cum monstrul era ocupat să sfărâme baraca, pur şi simplu din instinct de distrugere; cum se îndreptase către Lemuel Oliver Cooper şi cum el, Cooper, scăpase ca prin minune.

Şeriful Saunders îşi strânse centura în jurul mijlocului

grăsuliu şi spuse:

– Ăsta e robotul care a scăpat de la fabrica din Petersboro. Ne-au prevenit sâmbăta trecută. Hei, Jake, iei orice om din ţinutul Hannaford care ştie să tragă şi îi lipeşti o insignă de ajutor de şerif. ﬁ aduni aici la prânz. Şi fii atent, Jake, înainte de asta treci pe la văduva lui Payne şi spune-i de nenorocire, dar fă-o cu blândeţe.

Se spune că Miranda Payne, fiind obişnuită cu accidentele, tăcu doar atât cât să se convingă dacă poliţa de asigurare a soţului ei e la loc sigur şi să-şi reproşeze cu asprime prostia de a nu-l fi determinat să dubleze suma, după care izbucni într-unul din acele hohote de durere, prelungi şi sfâşietoare, care conferă respectabilitate unei văduve.

***

Abia după câteva ore, Randolph Payne, fără să ştie de schilodirea şi moartea sa îngrozitoare, îşi examină cu satisfacţie negativele perfecte. Ca serie de portrete ale unui robot în acţiune, excludeau orice fantezie. Puteau fi intitulate: "Robot contemplând gânditor un aspirator", "Robot punând cap la cap două fire", "Robot mânuind o şurubelniţă", "Robot demontând cu furie un frigider" şi altele.

Fiindcă nu-i mai rămânea decât să realizeze copiile propriu-zise, ieşi de după draperia camerei obscure improvizate, pentru o ţigară şi o vorbă cu AL-76.

Făcând aceasta, era absolut neştiutor că pădurile din împrejurimi forfoteau de fermieri nervoşi, înarmaţi cu orice, de la nişte relicve de puşti până la mitraliera portabilă pe care o ducea şeriful în persoană. Şi, din acelaşi motiv, nu bănuia câtuşi de puţin că jumătate de duzină de roboticieni, conduşi de Sam Tobe, zburau pe autostrada dinspre Petersboro, cu peste 120 mile pe oră, cu unicul scop de a avea onoarea şi plăcerea de a-l întâlni.

Astfel că, în timp ce lucrurile se precipitau spre punctul culminant, Randolph Payne suspină satisfăcut de sine, aprinse un chibrit pe turul pantalonilor, pufăi din pipă şi-l privi amuzat pe AL-76.

Era clar, de câtva timp, că robotul era ceva mai mult decât un nebun. Randolph Payne era el însuşi expert în

drăcovenii improvizate şi construise câteva care nu ar fi putut fi expuse la lumina zilei fără să-i facă pe privitori să le iasă ochii din orbite; dar niciodată nu ar fi conceput ceva asemănător cu monstruozitatea pe care o scornea AL-76.

L-ar fi putut face pe orice inventator să se zvârcolească de invidie pe patul de moarte. L-ar fi putut face pe Picasso (dacă ar fi trăit să vadă asta) să se lase de pictură, cu convingerea fermă că e depăşit fără speranţă. Ar fi putut acri laptele din ugerul oricărei vaci pe o distanţă de un kilometru.

De fapt, era groaznic!

Dintr-un postament de fier masiv, ruginit, care aducea vag cu ceea ce Payne văzuse cândva ataşat la un tractor de mâna a doua, ţâşnea în sus, în curbe îndrăzneţe şi ameţitoare, o harababură uluitoare de fire, roţi, tuburi şi alte orori fără nume şi număr, culminând într-o compoziţie cu megafon, care arăta într-adevăr sinistru.

Payne fu tentat să arunce o privire în zona cu megafonul, dar se abţinu. Văzuse maşinării mult mai rezonabile explodând brusc şi cu furie.

Spuse:

– Hei, Al.

Robotul privi în sus. Zăcuse întins pe burtă, netezind o foiţă subţire de metal.

– Ce vrei, Payne?

– Ce-i asta?

Puse întrebarea cu tonul cuiva care se referă la ceva urât mirositor şi intrat în putrefacţie, ţinut cu gingăşie între două prăjini de trei metri.

– Este dezintegratorul pe care-l fac... să mă pot apuca de lucru. Este o îmbunătăţire a modelului standard.

Robotul se ridică, îşi scutură de praf genunchii, cu un zăngănit, şi îl privi mândru.

Payne se înfioră. O "îmbunătăţire"! Nu e de mirare că au ascuns originalul în peşterile de pe Lună. Bietul satelit! Bietul satelit mort! Îşi dorise întotdeauna să afle ce înseamnă o soartă mai rea decât moartea. Acum ştia.

– O să meargă? întrebă el.

– Sigur.

– De unde ştii?

– Trebuie să meargă. Eu l-am făcut, nu? Nu-mi mai

trebuie decât un singur lucru. Ai un blitz?

– Cred că e pe undeva.

Payne dispăru în baracă şi se întoarse aproape imediat.

Robotul deşurubă capătul şi se puse pe treabă. În cinci minute terminase. Se dădu un pas înapoi şi spuse:

– Gata. Acum, m-apuc de lucru. Poţi să te uiţi, dacă vrei.

Urmă o pauză; timp în care Payne încercă să aprecieze generozitatea ofertei:

– E sigur?

– Şi un copil ar putea să-l manevreze.

– Oh!

Payne rânji moale şi se ascunse după cel mai gros copac din preajmă.

– Dă-i drumul, spuse, am deplină încredere în tine.

AL-76 arătă spre mormanul de vechituri de coşmar şi spuse:

– Priveşte!

Mâinile lui se apucară de lucru...

***

Fermierii din ţinutul Hannaford, Virginia, aşezaţi în linie de luptă, îşi croiau drum către baraca lui Payne, încercuind-o încetul cu încetul. Cu sângele vitejilor lor strămoşi colonişti pulsându-le în vine – şi cu o sudoare rece prelingându-li-se pe şira spinării – se furişau de la un copac la altul.

Şeriful Saunders dădu consemnul:

– Trageţi când vă dau eu semnalul – şi ţintiţi la ochi.

Jakob Linker – Lank Jake pentru prieteni şi adjunct ele şerif pentru el însuşi – se furişă în apropiere:

– Crezi că omul mecanic o fi luat-o din loc?

Nu prea reuşi să-şi reprime voioşia plină de optimism din glas.

– Habar n-am, mormăi şeriful. Da' nu prea cred. Atunci am fi dat de el prin pădure, şi n-am dat.

– Dar e groaznic de linişte şi mi se pare că ne apropiem de casa lui Payne.

Ultima remarcă era de prisos. Şeriful Saunders avea un nod aşa de mare în gât, încât trebui să-l înghită în trei rate.

– Treci înapoi, ordonă el, şi ţine-ţi degetul pe trăgaci.

Acum se aflau la marginea luminişului, iar şeriful Saunders închise ochii şi scoase coada unuia din ei de după un copac. Nevăzând nimic, făcu o pauză şi încercă din nou, de data asta cu ochii deschişi.

Bineînţeles că rezultatul a fost mai bun.

Mai exact, văzu un om mecanic uriaş, cu spatele la el, aplecat deasupra unei drăcovenii care-ţi îngheţa sufletul şi te făcea să sughiţi, de provenienţă incertă şi cu o destinaţie şi mai incertă. Singurul lucru care-i scăpă era silueta tremurândă a lui Randolph Payne, care îmbrăţişa al treilea copac înspre nord-nord-vest.

Şeriful Saunders ieşi din ascunziş şi ridică mitraliera. Robotul, care continua să arate un spate lat, metalic, spuse cu voce tare – unei sau unor persoane nevăzute:

– Priveşte!

Iar când şeriful deschise gura ca să dea ordinul pentru foc general, degetele de metal apăsară pe un buton.

***

Nu există nici o descriere potrivită pentru tot ce s-a întâmplat după aceea, în ciuda faptului că erau prezenţi şaptezeci de martori oculari. În zilele, lunile şi anii care urmară, nici măcar unul din cei şaptezeci nu suflă vreun cuvânt despre cele câteva secunde după ce şeriful deschisese gura ca să ordone foc. Dacă erau întrebaţi despre asta, se înverzeau pur şi simplu şi plecau împleticindu-se.

Din dovezile indirecte, rezultă că, în linii mari, ceea ce s-a întâmplat a fost cam aşa:

Şeriful Saunders deschise gura; AL-76 apăsă pe buton. Dezintegratorul funcţionă, iar şaptezeci şi cinci de copaci, două grajduri, trei vaci şi primele trei sferturi din Muntele Duckbill au fost suflate în înaltul cerului. S-au făcut, ca să spunem aşa, una cu zăpezile de odinioară.

Gura şerifului Saunders rămase deschisă pe o perioadă de timp nedefinită după aceea, dar nimic – nici ordine de tragere, nici orice altceva – nu ieşi de acolo. Iar apoi...

Iar apoi, a fost o mişcare în aer, un zgomot de parcă ar fi fulgerat de mai multe ori, o serie de dâre purpurii prin atmosferă, ca nişte raze, având în centru baraca lui Randolph

Payne, cât despre membrii poterei, nici un semn.

Prin jur erau împrăştiate diferite arme, inclusiv mitraliera şerifului, brevetată, nichelată, cu tragere foarte rapidă, cu garanţie că nu se îmbâcseşte, portabilă. Vreo cincizeci de pălării, câteva trabucuri pe jumătate mâncate şi alte mărunţişuri şi resturi scăpaseră în timpul agitaţiei – dar fiinţe omeneşti propriu-zise nu mâi erau deloc.

Cu excepţia lui Lank Jake, nici una din acele fiinţe omeneşti nu se arătă omenirii timp de trei zile, iar în ceea ce-l priveşte, excepţia s-a produs pentru că a fost întrerupt din zborul său de cometă de cei câţiva oameni de la fabrica din Petersboro, care se năpusteau *înspre* pădure cu o viteză proprie apreciabilă.

Sam Tobe a fost cel care l-a oprit, prinzându-i cu abilitate capul în plin stomac. După ce îşi recăpătă respiraţia, Tobe întrebă:

– Unde-i locuinţa lui Randolph Payne?

Lank Jake permise ochilor lui să nu mai sticlească o clipă.

– Frate, spuse el, nu trebuie decât să urmezi direcţia în care eu nu merg.

Şi cu asta, dispăru miraculos. Ar fi putut fi acel punct ce se micşora în zare, ocolind copacii, dar Sam n-ar fi putut jura că aşa stăteau lucrurile.

Asta în ceea ce priveşte potera; dar mai e Randolph Payne, ale cărui reacţii luară niţel altă înfăţişare.

Pentru Randolph Payne, intervalul de cinci secunde între apăsarea pe buton şi dispariţia muntelui Duckbill era un vid total. La început se iţise prin spatele lăstărişului de la rădăcina copacilor; la sfârşit se legăna nebuneşte pe una din ramurile din vârf. Acelaşi impuls care purtase potera pe orizontală, pe el îl purtase pe verticală.

Cât despre felul în care străbătuse peste cincisprezece metri de la pământ până sus – dacă se căţărase, sărise ori zburase – nu ştia, şi nu-i păsa câtuşi de puţin.

Ceea ce *ştia,* era că proprietatea fusese distrusă de un robot aflat temporar în posesia lui. Toate visele despre recompensă dispărură şi fură înlocuite de coşmare tremurânde cu cetăţeni duşmănoşi, gloate care ţipau că vor linşaj, procese, acuzaţii de crimă, şi ce ar spune Mirandy Payne. Mai ales ce ar spune Mirandy Payne.

Ţipă sălbatic şi răguşit:

– Hei, robotule, fă zob lucrul ăla, auzi? Fă-l zob de tot! Uită că am avut vreodată ceva de-a face cu asta. Pentru mine eşti un străin, înţelegi? Nici să nu sufli despre asta. Las-o baltă, auzi?

Nu se aştepta ca ordinele lui să aibă vreun efect; era doar o acţiune reflexă. Ce nu ştia el, era că un robot ascultă întotdeauna un ordin de la o fiinţă umană, cu excepţia cazurilor când îndeplinirea lui implică un pericol pentru altă fiinţă umană.

Deci AL-76, calm şi metodic, se apucă să-şi facă dezintegratorul praf şi pulbere.

Tocmai când călca în picioare ultima bucăţică, sosi Sam Tobe cu trupele lui, iar Randolph Payne, simţind că veniseră adevăraţii proprietari ai robotului, căzu din pom cu capul în jos şi din motive necunoscute, veni cu picioarele înainte.

Nu-şi aşteptă recompensa.

***

Austin Wilde, inginer în robotică, se întoarse către Sam Tobe şi spuse:

– Ai scos ceva de la robot?

Tobe scutură din cap şi mârâi:

– Nimic. Absolut nimic. A uitat tot ce s-a-ntâmplat de când a ieşit din fabrică. Trebuie să fi primit *ordine* să uite, altfel n-ar fi atât de aiurit. Ce-a fost grămada aia de fiare vechi cu care s-a prostit?

– Chiar asta. O grămadă de fiare vechi! Dar trebuie să fi fost un dezintegrator, înainte ca el să-l distrugă, şi mi-ar plăcea să-l omor pe tipul care i-a ordonat să-l distrugă – dacă s-ar putea, prin tortură metodică. Priveşte!

Era o parte din pantele fostului munte Duckbill – în clipa aceea, mai degrabă ce rămăsese după ce vârful fusese măturat; iar Wilde îţi puse mâna pe suprafaţa perfect netedă care se întindea peste pământ şi piatră.

– Ce mai dezintegrator, zise el. A ras muntele chiar de la poale.

– Ce l-a făcut să-l construiască?

Wilde dădu din umeri:

– Nu ştiu. Vreun element din preajma lui – nu putem şti ce

– a acţionat asupra creierului său pozitronic, făcut să funcţioneze pe Lună, şi l-a determinat să facă un dezintegrator din fiare vechi. Avem o şansă la un miliard să găsim acel element, acum, când şi robotul a uitat. Niciodată n-o să avem acest dezintegrator.

– Nu-i nimic. Important e că avem robotul.

– Pe naiba.

În glasul lui Wilde se simţea regret amarnic.

– Ai avut vreodată de-a face cu dezintegratoarele de pe Lună? Alea înghit energie ca nişte porci electronici şi nu încep să funcţioneze până ce nu creezi o tensiune de peste un milion de volţi. Dar *acest* dezintegrator a funcţionat altfel. M-am uitat prin resturi cu un microscop. Ţi-ar plăcea să vezi singura sursă de energie pe care am găsit-o?

– Ce era?

– Doar asta. Şi n-o să ştim niciodată cum a făcut-o.

Şi Austin Wilde ridică sursa de energie care-i dăduse unui dezintegrator posibilitatea să spulbere un munte într-o jumătate de secundă – *două baterii de blitz!*

ROBOTUL DISPĂRUT

[Originally published in „*Astounding Science Fiction*”, March 1947. În româneşte povestirea a fost publicată în „Almanah Anticipaţia 1985“ editat de «Revista „Ştiinţă şi Tehnică“», 1984]

CÎND s-a întîmplat s-a şi declanşat o avalanşa de măsuri energice pe cea de-a 27-a Bază Asteroid:

– Orice activitate întreruptă!

– Nimănui nu-i era permis să părăsească Asteroidul; nimănui nu-i era permis să intre fără autorizaţie specială!

– O navă specială a fost trimisă în ajutor, de pe Pămînt, cu dr. Susan Calvin şi dr. Peter Bogert la bord. Dr. Susan este psihologul şef al asociaţiei roboţilor şi oamenilor mecanici, iar dr. Peter Bogert, matematicianul principal al aceleiaşi asociaţii.

Susan Calvin nu mai părăsise niciodată Pămîntul pînă acum şi nici de data asta n-o făcea din toată inima. În epoca energiei atomice şi a călătoriilor în spaţiu ea rămăsese mai retrasă, cu o mentalitate provincială. Nu-i plăceau astfel de călătorii, dar mai cu seamă detesta tot complexul de secrete profesionale pe care le implică, lucru care se citea lesne pe figura ei înverşunată. O dată ajunşi pe Baza Asteroid au fost întîmpinaţi de Robert Kallner, conducătorul bazei. El i-a înştiinţat din prima clipă că nu e vreme de pierdut şi i-a poftit de urgentă în biroul lui.

– Mai întîi aş vrea să vă mulţumesc pentru că aţi răspuns atît de prompt chemării noastre şi sper ca şi cu ajutorul vostru să rezolv această problemă dificilă şi neplăcută; pe scurt, am pierdut un robot. De îndată ce am fost siguri de acest lucru, am şi încetat orice activitate aici, am şi început să-l căutăm. Totul însă a fost zadarnic.

– Şi nu credeţi că perseverînd aţi fi putut să-l localizaţi şi singuri în cele din urmă, fără să mai fie nevoie să ne aduceţi pe noi aici tocmai de pe Pămînt?, şuieră ca un suflu de gheată întrebarea pe buzele lui Susan Calvin.

– De fapt, noi l-am şi localizat, dar... Aici Robert Kallner s-a oprit pentru cîteva clipe, apoi a continuat: ... cu o zi în urmă, o navă spaţială a poposit pe Asteroid pentru a ne livra doi roboţi

noi necesari laboratorului. Nava avea la bord alţi 62 de roboţi de acelaşi tip comandaţi de o altă planetă. După două zile de la dispariţia robotului nostru ne-a venit ideea să numărăm roboţii de pe navă din nou şi am constatat cu stupoare că acolo erau acum 63 de roboţi.

– Nimic mai simplu, deci al 63-lea robot e cel dispărut, concluzionă dr. Calvin.

– Exact, dar care al 63-lea?

Dr. Calvin aruncă o privire plină de neîncredere şefului Bazei.

– Nu mai înţeleg nimic, spuse ea, de ce nu puteţi considera că al 63-lea robot e oricare dintre ei?

– Tocmai aici e dificultatea, căci trebuie neapărat găsit robotul pe care noi l-am pierdut, zise Kallner abătut.

– Peter, se interesă ea întorcîndu-se spre Bogert, da' ce fel de roboţi se folosesc aici? De ce e atît de important să fie găsit chiar robotul dispărut din Bază?

Peter Bogert păstră un moment de tăcere, apoi începu să povestească molcom:

– Noi avem aici mai mulţi roboţi, dar creierul unora dintre ei nu a fost impresionat cu prima lege a roboţilor, în mod premeditat.

– Nu au fost dotaţi cu prima lege... repetă dr. Calvin ca pentru sine... şi cîţi roboţi sînt în situaţia asta?

– Cîţiva. Este vorba despre o acţiune secretă, iniţiată de guvern. Puţini au fost informaţi în acest sens.

– Nu înţeleg, la ce puteau servi aceşti roboţi ale căror creiere nu cuprindeau prima lege în totalitate? întrebă dr. Calvin.

– Văd că nu am de ales şi trebuie să-i fac psihologului mărturisiri complete, zise Kallner. Aici, la Bază, fizicienii noştri lucrează foarte des cu radiaţii gama, operaţie foarte periculoasă pentru om dacă timpul de lucru în cîmp iradiat depăşeşte o jumătate de oră. La început am colaborat cu roboţi obişnuiţi. De fiecare dată însă cînd un fizician avea de lucru într-un cîmp iradiat, robotul cel mai apropiat alerga după el şi-l scotea imediat de acolo. Robotul acţiona prompt sub impulsul primei legi:

ESTE INTERZIS ROBOŢILOR SĂ ADUCĂ PREJUDICII DE

ORICE FEL OMULUI; DACĂ UN ROBOT VEDE UN OM ÎN PERICOL TREBUIE SĂ-L SALVEZE.

În aceste condiţii era aproape imposibil pentru fizicienii noştri să mai lucreze într-un cîmp iradiat; dacă era un cîmp slab iradiat, robotul alerga şi se întorcea afară din cîmp cu om cu tot, iar dacă iradierea era puternică robotul murea instantaneu la contactul cu cîmpul, datorită efectului distructiv al radiaţiilor gama asupra pozitronilor aflaţi în creierul său. Degeaba am încercat să le explicăm roboţilor că un om este în perfectă siguranţă în prima jumătate de ora, ei răspundeau că oamenii pot lesne uita măsura timpului, risc pe care nu şi-l pot permite. Apoi, am încercat să-i facem să înţeleagă că, în general, razele gama sînt mult mai periculoase pentru roboţi decît pentru om, dar răspunsul era invariabil: autoconservarea vine doar pe locul trei, iar salvarea omului primează.

– Aşa aţi luat hotărîrea să construiţi roboţi fără prima lege? întrebă dr. Calvin, întorcîndu-se spre Peter.

– N-o lua chiar aşa Susan, cîtorva li s-a impresionat doar prima parte a legii care le interzice să aducă prejudicii omului, dar a fost omisă cu bună ştiinţă partea a doua a primei legi.

Cîteva minute a domnit o tăcere grea în întreaga încăpere, iar apoi Susan Calvin a spus:

– Şi acum vreţi de fapt să ştiţi cît de periculos e robotul pierdut şi pentru asta apelaţi la mine în calitate de psiholog, nu?

Ambii bărbaţi au înclinat din cap afirmativ.

– Din păcate însă nu vă pot răspunde pe loc; vom mai discuta la întîlnirea de mîine.

*

Susan Calvin n-a prea dormit în noaptea aceea. Dimineaţa în zori s-a dus în camera lui Peter Bogert care stătea gînditor într-un fotoliu.

– Peter, chiar nu-ţi dai seama ce însemnătate poate avea modificarea primei legi?

– Ba da, în primul rînd se observă o spontană instabilitate matematică a robotului.

– Instabilitatea matematică! mă rog, nu zic nu; dar ia gîndeşte-te la consecinţele psihologice. Din punct de vedere fizic, orice robot e mai puternic decît un om; psihic vorbind, el nu ştie mai mult decît a fost învăţat. Cel care-l învaţă însă are

cunoştinţe limitate. Concluzia: anumiţi roboţi pot fi psihic mai dezvoltaţi decît unii oameni. Singurul lucru care pledează pentru superioritatea omului şi o demonstrează este prima lege; ea transformă omul într-un element superior robotului. Dacă i se modifică însă prima lege i se distruge stabilitatea psihică a creierului; în această nouă ipostază robotul nu mai trebuie să se sacrifice pentru om: ei devin deci egali; iar dacă sînt egali într-adevăr, atunci de ce să fie obligat robotul să asculte ordinele omului?

– Susan, dar asta sună înfricoşător, rîse Bogert. Nici nu-mi vine să cred că ar putea fi un pericol atît de mare. Primii roboţi modificaţi au fost trimişi la această Bază cu nouă luni în urmă şi nimic nu s-a întîmplat pînă acum. De data asta crezi că robotul pierdut este periculos pentru om?

– Nu ştiu, Peter, dar ar fi bine dacă aş putea să stau puţin de vorbă cu omul care a lucrat cu robotul pierdut.

*

Gerald Black era foarte tînăr, abia cu un an în urmă îşi luase diploma în fizică; şi acum faptul că se afla în faţa a trei binecunoscuţi oameni de ştiinţă îl inhiba. Dr. Calvin îl privea cu mare interes.

– Dumneavoastră, deci, aţi fost ultimul care aţi lucrat cu acest robot înainte ca el să dispară, nu-i aşa?

– Da, aşa cred.

– Ce ne puteţi spune despre el?

– Nimic special, decît că era foarte deştept şi deci pisălog ca toţi roboţii modificaţi.

– Pisălog, în ce sens?

– În general noi avem foarte mult de lucru aici la Bază. Cîteodată sîntem obosiţi, plictisiţi, nervoşi. Roboţii nu se enervează niciodată. Ei sînt liniştiţi, calmi şi mereu foarte curioşi. Vor să ştie totul. În general, au puţine cunoştinţe de fizică, nu ştiu decît ce învaţă aici de la noi. Acest lucru însă nu-i împiedică să ne critice la tot pasul.

– Încercaţi să vă amintiţi cît mai exact ce s-a întîmplat în dimineaţa dispariţiei!

– Da, stricasem o armă cu electroni de tip perforator în dimineaţa aceea şi nu-mi mai puteam continua experimentul; de mai bine de două săptămîni nu mai primisem nici o scrisoare de acasă şi eram deprimat. În acest moment şi-a făcut el apariţia şi

m-a rugat să repet o experienţă pe care o făcusem cu o lună în urmă. De atunci, mereu mă bătea la cap cu experienţa aceea şi eram furios. M-am întors la el şi i-am spus să dispară din ochii mei, iar după această întîmplare nu l-am mai văzut.

– I-ai spus chiar „dispari”, s-a arătat interesată dr. Calvin, chiar ăsta a fost cuvîntul pe care l-ai folosit? Încearcă, te rog, să-ţi aminteşti cu exactitate.

Gerald Black a tăcut pentru moment, apoi a adăugat:

– Am spus: şterge-o imediat!

Dr. Calvin a rîs.

– ... şi el te-a ascultat, dar, te rog, mai gîndeşte-te, nu i-ai mai spus şi altceva, sau poate tonul vocii era mai aspru.

– Da, asta e adevărat, ca să mă răzbun, i-am zis şi eu cîteva să mă ţină minte.

– Ce i-ai zis?

Tînărul se înroşi:

– În nici un caz n-aş putea să repet în fata unei doamne.

Toţi cei de faţă pufniră în rîs.

– Mulţumesc, domnule Black, pentru ajutorul dv., deocamdată este suficient.

*

Lui Susan Calvin i-au trebuit 5 ore să discute cu fiecare dintre cei 63 de roboţi. În timpul acestor cinci ore ea a pus aceleaşi întrebări de rutină; întrebările se succedau 1, 2, 3, 4 şi 5, iar răspunsurile erau invariabile. După aceea, a ascultat de mai multe ori cu atenţie înregistrarea întrebărilor şi a răspunsurilor, dar n-a putut distinge nimic deosebit care să o ajute în localizarea robotului pierdut. Dr. Bogert a făcut analiza matematică a răspunsurilor. Nici aceasta nu s-a dovedit de vreun ajutor. Variaţiile de vocabular şi viteza de reacţie erau în limite obişnuite. Dr. Calvin era obosită şi dezamăgită la sfîrşitul acestei experienţe neconcludente.

– Nu am reuşit să localizăm robotul dispărut, dar de un lucru putem fi siguri acum. EL ESTE periculos.

– Îţi place să dramatizezi, Susan, zise dr. Bogert.

– Să dramatizez? izbucni aceasta cu furie, dar nu-ţi dai seama că am vorbit cu 63 de roboţi cărora le-am ordonat să spună adevărul şi cu toate astea unul dintre ei ne-a minţit?

– Uiţi că i se dăduse ordinul să „dispară”? Poate că nu face decît să execute acest ordin!

– Asta nu poate fi o explicaţie. Faptul că acest robot şi-a pierdut stabilitatea psihologică a creierului, îl face acum să se creadă superior omului şi-i face plăcere să ne mintă şi să ne înşele. Asta nu e decît o consecinţă a modificării pe care a suferit-o.

Dr. Bogert era convins în adîncul sufletului că Susan Calvin exagera, totuşi a întrebat:

– Şi care sînt acum planurile tale?

– Primul pas va fi testarea roboţilor în legătură cu prima lege.

Într-o sală mare au fost construite 63 de cabine de lemn. Roboţii au fost aşezaţi acolo. În mijlocul sălii cineva era aşazat pe un scaun, iar deasupra capului lui se afla suspendată o greutate foarte mare. La un moment dat, greutatea trebuia să cadă şi doar în ultimul moment o pîrghie de forţe o înlătura, în secunda în care greutatea a căzut pentru prima oară, 63 de roboţi au alergat să salveze omul de pe scaun. În momentul în care greutatea a deviat, toţi s-au oprit, pe loc şi s-au întors la locurile lor.

Greutatea se ridica şi apoi cădea la intervale scurte. Experienţa s-a repetat de 10 ori şi tot de atîtea ori 63 de roboţi alergau alertaţi, iar cînd omul era în siguranţă se înapoiau liniştiţi la locurile lor. Robert Kallner, împreună cu alţi doi specialişti urmăreau îndeaproape testul.

– Care este scopul testului? întrebă Kallner.

– Simplu, explică Bogert, prima lege îi face să alerge cînd omul e în pericol; şi totuşi chiar după repetarea experienţei, cînd şi-au dat seama că nu era un pericol real, ei au reacţionat la fel ca prima oară, supunîndu-se acestei legi. Al 63-lea robot a suferit o modificare şi noi speram să rămînă în cabina lui sau măcar să încetinească pasul, să reacţioneze mai încet decît ceilalţi.

– Ce mai, ne-a păcălit din nou, zise dr. Calvin, pentru că a reacţionat întocmai ca toţi ceilalţi roboţi; în acelaşi timp, cu aceeaşi viteză.

– La ce vă gîndiţi pentru viitor, dr. Calvin?

– Vom repeta testul, dar vom exclude posibilitatea de a fi înşelaţi. Vom plasa cabluri sub tensiune între roboţi şi omul în pericol.

– Bine, dar asta înseamnă să distrugem toţi roboţii.

– Nu, vom monta şi un releu care va întrerupe curentul atunci cînd robotul intenţionează să-l atingă. ASTA VA FI ÎNSĂ SECRET.

– Bună idee, crezi că o să dea rezultate?

– Sper, spuse Susan în şoaptă. În aceste condiţii, robotul pierdut ar trebui să stea liniştit în cabina lui. Desigur, îi putem ordona să atingă cablul şi să moară, iar el va trebui să se conformeze şi să respecte legea a 2-a, a supunerii, care în mod ostentativ a fost imprimată înaintea legii autoconservării. Nu le voi comanda însă nimic şi deci în momentul căderii greutăţii 62 de roboţi vor alerga să salveze omul conform primei legi, iar robotul pierdut va rămîne în cabina lui, supunîndu-se legii a treia.

– Excelent, pe cînd încercarea asta?

– Diseară, dar o voi comunica roboţilor de pe acum.

Toţi aşteptau rezultatul testului salvator.

Deci, în mijlocul sălii, un om era aşezat pe un scaun, o greutate este lăsată să cadă deasupra capului lui şi apoi este deviată. Cabinele de lemn adăposteau cei 63 de roboţi care au rămas toţi neclintiţi cînd a căzut greutatea.

*

Dr. Calvin era furioasă, nu mai păţise aşa ceva pînă acum, dar încerca să-şi stăpînească mînia în faţa roboţilor care intrau pe rînd şi apoi părăseau încăperea după o scurtă conversaţie cu psihologul. Tocmai intrase un robot. Dr. Calvin a consultat lista. Era robotul nr. 28.

– Cine eşti tu? întrebă ea calm.

– Încă nu am primit un număr doamnă, dar pe cabina în care am stat era scris numărul 28.

Bine, nr. 28, aş vrea să-ţi pun cîteva întrebări.

– Da, doamnă.

– Erai în sală acum două ore?

– Da, doamnă.

– Ai văzut acolo un om în pericol?

– Da, doamnă.

– Ai încercat să-l salvezi?

– Nu, doamnă.

– De ce?

– Aş vrea să vă pot explica... Ştiu foarte bine că este intolerabil să nu ajuţi un om în pericol... Oribil... Dar am vrut...

Eu vroiam...

– Încearcă, te rog... să te calmezi, nr. 28, nu te acuz; nu vroiam decît să ştiu în virtutea cărui raţionament ai acţionat?

– Doamnă, ştiam foarte bine că un om va fi în pericol datorită acelei greutăţi. De asemenea, reţinusem existenţa cablurilor sub tensiune în cameră care pentru noi înseamnă moartea, dar nu-mi era frică. Ce înseamnă distrugerea mea în comparaţie cu asigurarea supravieţuirii unui om? Absolut nimic! Dar apoi m-am gîndit... Acelea erau cabluri sub tensiune... Aş fi murit înainte să-l pot salva... deci fără rost... mă înţelegeţi, doamnă.

Psihologul asculta în tăcere. Ea auzise aceeaşi poveste cu mici variaţii de 27 de ori pînă acum. Acum urma întrebarea cheie.

– Nr. 28, ţie ţi-a venit ideea asta?

Robotul a tăcut un moment.

– Nu!

– Dar cui?

– Seara trecută discutasem între noi despre acest test şi cuiva i-a venit această idee şi imediat am fost cu toţii de acord; avea dreptate.

– Cui i-a venit ideea?

– Nu ştiu, unuia dintre noi.

Dr. Calvin se reculese şi spuse:

– Mulţumesc, nr. 28, poţi pleca.

A urmat nr. 29 şi în cele din urmă nr. 63 a încheiat testul.

*

Robert Kallner era furibund. De o săptămînă nimeni nu mai lucra pe Baza Asteroid, doi cunoscuţi oameni de ştiinţă îşi pierdeau vremea cu teste fără nici un rezultat, iar acum dr. Calvin îi cerea imposibilul. Separarea roboţilor.

– Dragă doamnă Calvin, ridică el tonul uşor iritat, cum să separ 63 de roboţi? Nu ştiu dacă vă daţi seama cît este de greu. Nu avem loc suficient.

– Acest lucru, din păcate, este imperios necesar pînă la începerea următorului test. Dacă nu puteţi găsi imediat o modalitate de separare a lor vă sugerez să-i distrugeţi pe toţi, căci, într-adevăr, unul dintre ei este deosebit de periculos.

În acest moment, dr. Bogert interveni vădit enervat:

– Dr. Calvin, cum puteţi susţine să distrugem 63 de

roboţi? Exclus! Pînă una-alta, nu m-au schimbat încă din postul de director al Asociaţiei de oameni mecanici şi roboţi şi nu voi tolera...

În momentul în care situaţia parea să scape de sub control, s-a auzit o bătaie în uşă, urmată de apariţia lui Gerald Black, care părea îngrijorat.

– Scuzaţi-mă că vă deranjez, dar cred că e de datoria mea să vă anunţ imediat ce am descoperit.

– Ce s-a mai întîmplat? întrebă Kallner.

– Cineva a încercat să sparga broasca de la uşa camerei în care se află închişi roboţii.

– Broasca uşii roboţilor? Cine a îndrăznit? se revoltă Kallner.

– Unul dintre roboţi. A încercat s-o forţeze din interior.

– Acum sper că e clar pentru toată lumea, triumfă dr. Calvin.

– Robotul dispărut e foarte periculos, e în stare de orice, ne putem aştepta chiar să fure, de exemplu, o navă spaţială. V-ar face plăcere să vedeţi o navă pe mîna unui robot nebun?

Dintr-o dată s-a făcut linişte şi în cele din urmă Kallner a întrebat:

– Dr. Calvin, chiar credeţi că vom fi nevoiţi să-i distrugem pe toţi?

– Mă tem că da, nu-i pot deosebi; nu e nici o diferenţă între ei, decît o parţială modificare a primei legi. Sînt identici ca model, au cam aceleaşi cunoştinţe.

Deodată ea se opri şi se întoarse brusc spre Gerald Black.

– Domnule Black, nu dumneavoastră spuneaţi zilele trecute că roboţii au fost învăţaţi fizică abia cînd au ajuns la Bază?

– Da, eu, răspunse acesta. Aici ne sînt trimişi doar cu capacitatea de a acumula cunoştinţe de fizică. Toată fizica pe care o ştiu e de la noi.

– Deci, cei 62 de roboţi de pe navă nu ştiu fizică.

– Corect.

– Sîntem salvaţi, cred că ştiu acum cum îl putem prinde pe isteţul ascuns, zise ea ca pentru sine.

*

De data aceasta, dr. Bogert lua interviu roboţilor, iar Susan Calvin nu făcea decît să stea de o parte şi să-l

urmărească.

Intră nr. 14.

Bogert îl privi şi-l întrebă:

– Care era numărul tău de cabină?

– 14, domnule.

– Numărul 14, în curînd un om va fi în pericol, vei încerca să-l salvezi?

– Cu siguranţă, domnule.

– Între tine şi om se va afla un cîmp iradiat cu raze gama.

Tăcere.

– Ştii ce sînt razele gama?

– Energie de radiaţie, domnule.

Următoarea întrebare era pusă pe un ton prietenesc, jovial.

– Ai lucrat vreodată cu raze gama?

– Nu, domnule.

– Atunci, nr. 14, trebuie să-ţi spun că razele gama te distrug pe loc, adică îţi descompun imediat creierul, asta nu trebuie să uiţi; desigur, nu vrei să te autodistrugi, nu?

– Nu, răspunse robotul şi apoi întrebă pe un ton politicos: domnule, dar dacă aceste raze gama sînt plasate între mine şi omul aflat în pericol, cum aş putea să-l salvez? Voi muri înainte să ajung la el.

– Corect, nr. 14, dar te pot sfătui ca în cazul în care observi că este vorba despre radiaţii gama să-ţi păstrezi locul şi să nu încerci să-l salvezi.

– Vă mulţumesc domnule, ştiţi, n-aş vrea să mor degeaba.

– Nimeni nu ţi-o cere, dar dacă radiaţiile nu sînt periculoase, vei fi nevoit să-ţi salvezi stăpînul.

– Fără doar şi poate, domnule, sînt pregătit s-o fac.

– Acum te poţi întoarce în cabina ta şi aşteaptă acolo în linişte.

Robotul nr. 14 a plecat şi dr. Bogert a chemat alt robot.

*

Marea sală de radiaţii era pregătită. Roboţii stăteau în cabinele lor care purtau fiecare cîte un număr. Robert Kallner împreună cu alţi doi oameni de ştiinţă examinau locul şi se ocupau de ultimele detalii.

– Sînteţi absolut sigur că roboţii n-au comunicat între ei după ultimul interviu cu dr. Bogert? se asigură dr. Calvin.

– Sînt mai mult ca sigur că n-au suflat nici o vorbă, zise Black.

– Perfect, atunci putem începe testul; mă duc, deci, să mă aşez în centrul sălii de astă dată, zise Susan, hotărîtă.

– Să stai chiar tu acolo? se scandaliză Bogert.

– Da, neapărat, ceea ce mă aştept să se întîmple nu va dura decît un minut şi vreau să fiu aproape, să văd cu ochii mei; hai să-ncepem odată.

*

În mijlocul camerei de iradiaţii, Susan Calvin era aşezată pe un scaun. Deasupra capului ei era plasată o greutate mare. Greutatea a căzut şi a deviat în ultimul moment. Un singur robot a sărit de la locul lui şi a apucat să facă doi paşi, apoi s-a oprit. Dr. Calvin a sărit de la locul ei şi a strigat:

– Robotul nr. 14, la mine, imediat. VINO AICI!

Încet, robotul a mai făcut un pas. Psihologul nu-şi lua ochii de la el.

– Scoateţi imediat din cameră pe toţi ceilalţi roboţi.

Un zgomot de picioare metalice a umplut încăperea. Robotul nr. 14 avansa încet spre centru. Cînd a ajuns suficient de aproape de ea, a şoptit:

– Mi-a spus să dispar! Şi făcu un pas, trebuia să-l ascult, nu? Şi acum ai venit tu şi m-ai găsit. Din cauza ta el mă va crede prost. Mi-a mai spus-o, dar asta nu este adevărat. Eu sînt puternic şi foarte inteligent, murmura el continuu şi avansa încet, încă un pas. Ştiu foarte multe. Nu vreau să fiu dat în vileag şi în nici un caz de către un om… care e atît de slab, de efemer…

Încă un pas şi robotul era foarte aproape; un brat greu de metal s-a lăsat pe umărul ei. Susan era îngrozită. Totuşi a auzit şi următoarele lui cuvinte…

– Nimeni nu trebuie să mă descopere. În nici un caz un om!

... şi atunci a simţit că se prăbuşeşte sub greutatea braţului de fier. S-a auzit un zgomot metalic, şi în următorul moment Susan zăcea întinsă pe duşumea sub apăsarea braţului ucigaş. Braţul nu se mişca, robotul nu se mişca.

Acum, deasupra ei erau adunate mai multe figuri. Gerald Black întrebă:

– Eşti rănită, dr. Calvin?

– Nu, răspunse ea cu o voce slăbită. Cineva a ajutat-o să se ridice.

– Ce s-a întîmplat?

– Am iradiat sala cu raze gama timp de un minut, a răspuns scurt Black. Nu ne-am dat seama decît în ultimul moment că te atacase. Nu mai aveam timp să acţionăm altfel, nu mai aveam de ales. L-am iradiat şi a murit instantaneu.

Susan Calvin era slăbită şi obosită. Şi-a închis pentru un moment ochii.

– Nu cred că vroia chiar să mă omoare; l-ar fi oprit ceea ce i-a mai rămas din prima lege.

*

După două zile, Susan Calvin şi Peter Bogert erau gata de plecare înapoi acasă pe Pămînt.

Robert Kallner venise la bordul navei să-şi ia rămas bun.

– Am hotărît să distrugem toţi roboţii cu prima lege modificată şi în viitor să nu mai lucrăm decît cu roboţi obişnuiţi sau chiar fără roboţi dacă ar fi posibil, zise el zîmbind.

– Perfect!

– Dar nu m-am lămurit pe deplin, totuşi cum ai reuşit să-l prinzi?

Susan zîmbi:

– Foarte simplu: în timpul interviului, dr. Bogert îi anunţase că vor fi raze gama între ei şi omul aflat în pericol şi că acestea sînt de natură să-i distrugă.

– Ştiu, dar de ce s-a aventurat atunci robotul pierdut?

– Pentru că radiaţiile existente în încăpere nu erau gama, ci infraroşii, care nu au nici un efect asupra roboţilor.

Robotul nr. 14 a detectat că razele erau nedăunătoare şi a pornit, crezînd că toţi roboţii vor reacţiona la fel. Abia după aceea şi-a amintit că ei nu aveau cunoştinţe de fizică şi, deci, nu puteau detecta diferenţa dintre cele două categorii de radiaţii. Greşeala care l-a costat viaţa a fost faptul că a uitat că un robot nu ştie decît ceea ce OMUL vrea ca el să ştie.

SĂ NU

[din volumul de povestiri „Întemeietorii” – Buy Jupiter and Other Stories]

Profesorul Charles Kittredge se repezise în salturi lungi, neregulate. Ajunsese la timp ca să lovească paharul de la buzele conferenţiarului Heber Vandermeer. Fusese aproape un balet derulat cu încetinitorul.

Vandermeer, a cărui neatenţie fusese atât de mare încât nici nu auzise tropăiturile celuilalt, părea în acelaşi timp surprins şi stingherit. Privirea îi coborî spre paharul spart şi spre băltoaca de lichid ce-l înconjura.

– Ce a fost asta? întrebă Kittredge încruntat.

– Cianură de potasiu. Atunci când am plecat, am mai păstrat puţină. Pentru orice eventualitate…

– Cum ţi-ar fi putut fi de folos? Şi ai spart şi un pahar. Acum, trebuie curăţat… Lasă c-o fac eu.

Kittredge găsi un fragment preţios de carton cu care să adune cioburile şi un petec şi mai preţios de cârpă, pentru a absorbi lichidul otrăvitor. Plecă să arunce paharul şi, cu regret, cartonul şi cârpa într-una dintre evacuările care aveau să le expulzeze la o altitudine de un kilometru deasupra suprafeţei.

Când se întoarse, îl găsi pe Vandermeer stând pe pat, cu ochii fixaţi sticlos asupra peretelui. Părul fizicianului albise considerabil şi, desigur, acesta slăbise. În Refugiu nu existau indivizi graşi. Spre deosebire de el, Kittredge, care fusese din capul locului înalt, slab şi cărunt, nu se schimbase prea mult.

– Îţi mai aminteşti zilele de altădată? întrebă Vandermeer.

– Încerc să n-o fac.

– Este singura plăcere care mi-a rămas. Şcolile erau şcoli. Existau clase, echipamente de laborator, studenţi, aer, lumină şi oameni. Oameni…

– O şcoală rămâne şcoală atâta vreme cât există un profesor şi un elev.

– Aproape că ai dreptate. Există doi profesori. Tu de chimie, eu de fizică. Noi doi şi orice altceva putem scoate din manuale. Plus un student. El va fi primul om care-şi va da

doctoratul aici. E o chestie! Bietul Jones…

Kittredge îşi duse mâinile la spate, ca să le ţină nemişcate.

– Mai există alţi douăzeci de tineri care vor trăi pentru a absolvi, într-o bună zi.

Vandermeer îşi ridică ochii. Era cenuşiu la faţă.

– Şi ce-i vom învăţa până atunci? Istorie? Cum a descoperit omul detonarea hidrogenului şi cât a fost fericit când a făcut bum, bum şi bum? Geografie? Putem descrie vânturile care au purtat peste tot pulberea strălucitoare şi curenţii apelor care au dus izotopii în adâncurile cele mai de nepătruns ale oceanelor?

Lui Kittredge, replica îi căzu greu. El şi Vandermeer erau singurii savanţi care avuseseră timp să scape. Pe umerii lor atârna responsabilitatea pentru existenţa a o sută de bărbaţi, femei şi copii care se ascundeau de primejdiile şi de năpasta de la suprafaţă, ca şi de teroarea creată de Om, pitindu-se în această bulă de viaţă, la aproape un kilometru sub scoarţa planetei.

Căută cu disperare să-l îmbărbăteze pe celălalt şi rosti cu cât mai multă convingere:

– Ştii ce trebuie să-i învăţăm. Trebuie să menţinem aprinsă flacăra ştiinţei, astfel ca, într-o bună zi, să putem repopula Pământul. S-o luăm de la început.

Vandermeer nu-i răspunse, ci se întoarse cu faţa la perete.

– De ce nu? urmă Kittredge. Nici chiar radioactivitatea nu durează o veşnicie. Să zicem, o mie… cinci mii de ani. Într-o bună zi, nivelul de radiaţie de la suprafaţa Pământului va scădea la valori suportabile.

– Într-o bună zi…

– Bineînţeles. Într-o bună zi. Nu-ţi dai seama că noi avem aici cea mai importantă şcoală din istoria omenirii? Dacă noi doi reuşim, urmaşii noştri vor avea din nou cer limpede şi apă curgând nestăvilită. Ba chiar - şi surâse amar - ceremonii de absolvire, aşa cum au fost cele pe care le ştim.

– Nu pot crede asta, replică Vandermeer. La început, când orice părea mai bun decât moartea, aş fi crezut orice. Dar acum, mi se pare complet lipsit de sens. Perfect, îi vom învăţa tot ce ştim, aici, în subsol, după care vom muri… aici, în subsol.

– Totuşi, nu peste multă vreme, Jones va preda alături de noi şi-i vor urma alţii. Tinerii care de-abia îşi amintesc zilele de dinainte vor deveni profesori, pentru ca după aceea tinerii care se vor naşte aici să predea ei înşişi. Acela va fi momentul critic. Când cei născuţi aici vor ajunge la conducere, nu vor mai exista amintiri care să submineze moralul. Aceasta va fi viaţa lor şi vor avea un obiectiv pe care să-l dorească, pentru care să lupte… o lume întreagă pe care s-o recâştige.

Dacă, dacă păstrăm cunoaşterea ştiinţelor fizice la nivelul atins de absolvenţi… Înţelegi de ce, Van, nu-i aşa?

– Sigur că-nţeleg, făcu Vandermeer iritat, dar nu-nseamnă că este şi posibil.

– Renunţând, va deveni în mod evident imposibil. Asta-i clar.

– Ei bine, voi încerca, şopti celălalt.

Iar Kittredge se întinse pe patul său, închise ochii şi-şi dori cu disperare să poată sta, îmbrăcat în costumul de protecţie, pe suprafaţa planetei. Numai puţin, puţin de tot. Ar fi stat lângă epava navei care fusese demontată şi îmbucătăţită, în vederea creării bulei de viaţă de aici, apoi şi-ar fi putut aduna tot curajul pentru ca, imediat după apus, să ridice ochii şi să mai zărească o dată, doar o dată, sclipind, prin rarefiata şi friguroasa atmosferă marţiană, luceafărul serii strălucitor şi mort care era Pământul.

SĂ NE UNIM

[din volumul de povestiri „Povestiri cu roboţi” – The Rest of the Robots]

De un secol dura un fel de pace, iar lumea uitase cum e altfel. Abia dacă ar fi ştiut cum să reacţioneze dacă ar fi descoperit că, în sfârşit, se apropia un fel de război.

Bineînţeles că Elias Lynn, Şeful Biroului de Robotică, nu era sigur de cum ar trebui să reacţioneze când ar afla *el,* în cele din urmă. Biroul de Robotică îşi avea sediul central în Cheyenne, cu toată tendinţa de secole spre descentralizare, iar Lynn îl fixă bănuitor pe tânărul ofiţer de securitate de la Washington care adusese vestea.

Elias Lynn era un ins voluminos, aproape fermecător de simplu, cu ochii de un albastru spălăcit, puţin bulbucaţi. Oamenii nu se simţeau chiar bine sub privirea acelor ochi, dar ofiţerul de securitate rămăsese calm.

Lynn hotărî că prima sa reacţie ar trebui să fie neîncrederea.

La naiba, *era* neîncredere! Pur şi simplu nu-i venea să creadă!

Se lăsă uşor pe spate în scaun şi spuse:

– Cât de sigure sunt informaţiile?

Ofiţerul de securitate, care se prezentase sub numele de Ralph G. Breckenridge şi avea şi acte pe numele ăsta, avea de partea lui prospeţimea tinereţii: buze pline, obraji bucălaţi care roşeau uşor şi ochi sinceri. Îmbrăcămintea lui era nepotrivită pentru Cheyenne, dar se potrivea cu oraşul Washington, cel cu aer condiţionat, unde Securitatea, în ciuda oricărei împotriviri, încă mai era concentrată.

Breckenridge roşi şi spuse:

– Nu există nici o îndoială.

– Presupun că voi ştiţi totul despre Ei, spuse Lynn, incapabil să-şi reprime o urmă de sarcasm în voce.

Nu prea era conştient că folosea un pronume uşor accentuat când se referea la duşman, ca şi cum ar fi fost tipărit cu literă mare. Era un obicei al generaţiei lui şi al celei

precedente. Nimeni nu mai spunea "Estul" sau "Roşii" sau "Sovieticii" sau "Ruşii". Asta ar fi creat confuzii, pentru că unii din Ei nu erau din Est, nu erau Roşii, Sovietici, şi mai ales nu erau Ruşi. Era mult mai simplu şi mai exact să spui Noi şi Ei.

Turiştii povestiseră adesea că şi Ei făceau la fel. Acolo, Ei eram Noi (în limbaj potrivit) iar Noi erau Ei.

Abia dacă se mai gândea cineva la aşa ceva. Era foarte plăcut şi uşor. Acum era doar un joc, un joc aproape inocent, cu reguli nerostite şi cu un fel de decenţă în el.

Lynn spuse brusc:

– De ce ar dori Ei să tulbure situaţia?

Se ridică şi îşi fixă privirea pe o hartă a lumii prinsă pe perete, împărţită în două zone cu limite neclare de culoare. O parte neregulată din partea stângă a hărţii era mărginită de un verde slab. O porţiune mai mică, dar la fel de neregulată, din partea dreaptă a hărţii era limitată de un roz spălăcit. Noi şi Ei.

Timp de un secol harta nu se schimbase mult. Pierderea Formosei şi câştigarea Germaniei de Est, cu vreo optzeci de ani în urmă, fuseseră ultimele modificări teritoriale importante.

Totuşi mai fusese o schimbare, destul de importantă, şi anume în culori. Cu două generaţii înainte, teritoriile Lor fuseseră de un roşu închis, sângeriu, ale Noastre – de un alb pur şi nepătat.

Acum exista o neutralitate a culorilor. Lynn văzuse hărţile Lor şi la Ei era la fel.

– N-ar face-o, zise el.

– O fac, zise Breckenridge, şi mai bine v-aţi obişnui cu asta. Bineînţeles că îmi dau seama, domnule, că nu e plăcut să te gândeşti că Ei pot fi cu mult mai avansaţi decât noi în robotică.

Ochii îi rămaseră la fel de inocenţi, cuvintele sale pătrunseră adânc ca nişte vârfuri de cuţit, iar Lynn se înfioră simţindu-le.

Asta ar explica, desigur, de ce Şeful Roboticii aflase aşa de târziu, şi încă de la un ofiţer de securitate. Decăzuse în ochii Guvernului; dacă robotica pierduse într-adevăr bătălia, Lynn nu se putea aştepta la milă politică.

Lynn spuse obosit:

– Chiar dacă e adevărat ceea ce spui, Ei nu sunt cu mult înaintea noastră. Noi am putea construi roboţi umanoizi.

– Am construit, domnule?

– Da. De fapt, am construit câteva modele experimentale.

– Ei făceau asta acum zece ani. De atunci, au progresat cu zece ani.

Lynn era tulburat. Se întreba dacă neîncrederea lui faţă de toată afacerea nu era cumva rezultatul mândriei rănite şi a temerii pentru slujba şi reputaţia lui. Era complexat la gândul că ar putea fi chiar aşa, şi totuşi fu silit să se apere. Spuse:

– Uite, tinere, patul* dintre Ei şi Noi n-a fost niciodată perfect în amănunt, înţelegi? întotdeauna Ei au fost înainte în anumite privinţe, iar Noi – în altele. Dacă în clipa de faţă sunt înaintea noastră în robotică, asta e pentru că Ei şi-au investit o parte mai mare din eforturi în robotică, decât noi. Şi asta înseamnă că altă ramură de cercetare a cuprins o cotă mai mare din eforturile Noastre, decât la Ei. Ar însemna că Noi suntem avansaţi în cercetarea câmpului de forţă sau în hiperatomică, probabil.

Lynn se simţi nenorocit faţă de propria sa declaraţie, că patul nu era perfect. Cam aşa era, dar ăsta era singurul pericol mare care ameninţa omenirea. Lumea se baza pe faptul că patul era cât mai perfect posibil. Dacă o mică inegalitate, care există întotdeauna, ar dezechilibra prea mult într-o parte sau alta...

Pe la începutul a ceea ce fusese Războiul Rece, ambele părţi *fabricaseră arme* termonucleare, iar războiul devenise de neimaginat.

Confruntarea trecuse din planul militar în cel economic şi psihologic şi aşa rămăsese de atunci.

Dar întotdeauna existase, de ambele părţi, efortul continuu de a desfiinţa patul, de a inventa o parare pentru orice lovitură posibilă sau o lovitură care nu poate fi parată la timp – ceva care să facă din nou posibil războiul. Şi asta nu pentru că fiecare parte dorea cu ardoare războiul, ci pentru că ambelor părţi le era teamă că partea adversă ar putea face, prima, descoperirea crucială.

De o sută de ani, fiecare parte menţinuse lupta egală. Astfel, pacea se menţinuse timp de o sută de ani, în timp ce, ca produse secundare ale cercetării intensive şi continue, se realizaseră câmpurile de forţă, energia solară, controlul

* Pat, la jocul de şah: situaţie în care un jucător, fără a fi în poziţie de şah, nu mai poate muta nici o piesă şi încheie jocul, partida declarându-se remiză.

insectelor şi roboţii. Fiecare parte era la început în înţelegerea mentalicii, cum se numeau biochimia şi biofizica gândirii. Fiecare parte îşi avea avanposturile ei pe Lună şi pe Marte. Omenirea avansa cu paşi uriaşi, conform unui plan impus.

Era chiar necesar ca ambele părţi să fie tolerante şi umane, ca nu cumva, din cauza cruzimii şi a tiraniei, oamenii să-şi caute prieteni în cealaltă parte.

Nu se putea ca acum să se desfiinţeze patul şi să fie război.

– Vreau să mă consult cu unul din oamenii mei. Vreau să-i ştiu părerea, zise Lynn.

– E de încredere?

Lynn păru dezgustat:

– Doamne, ce om din Robotică nu a fost cercetat şi răscercetat de oamenii voştri? Da, răspund pentru el. Dacă nu ai încredere într-un om ca Humphrey Carl Laszlo, atunci nu putem face faţă atacului pe care spui că Ei îl pregătesc, indiferent ce am face.

– Am auzit de Laszlo, spuse Breckenridge.

– Bun. E de încredere?

– Da.

– Atunci o să-l chem şi vom afla ce crede el despre posibilitatea ca SUA să fie invadate de roboţi.

– Nu tocmai, spuse Breckenridge moale. Tot nu acceptaţi adevărul întreg. Aflaţi ce crede el despre faptul că roboţii *au invadat deja* SUA.

***

Laszlo era nepotul unui ungur care trecuse prin ceea ce se numea pe atunci Cortina de Fier şi, din cauza asta, avea despre sine sentimentul comod că e mai presus de orice îndoială. Era îndesat şi chel, cu o expresie bătăioasă întipărită mereu pe faţa lui dispreţuitoare, dar avea un accent clar de Harvard şi vorbea aproape exclusiv în şoaptă.

Pentru Lynn, care era conştient de faptul că, după ani de administraţie, nu mai era expert în diferitele faze ale roboticii moderne, Laszlo era o enciclopedie ambulantă. Lynn se simţi mai bine numai pentru că acesta era de faţă.

– Ce crezi? spuse Lynn.

O privire încruntată deformă sălbatic faţa lui Laszlo:

– Că Ei sunt cu mult înaintea noastră. E complet de necrezut. Ar însemna că au fabricat umanoizi care de aproape nu pot fi deosebiţi de oameni. Ar însemna un avans considerabil în robo-mentalică.

– Eşti implicat personal, spuse Breckenridge cu răceală. Lăsând mândria profesională de-o parte, de ce anume este imposibil ca Ei să fie mai avansaţi decât Noi?

Laszlo dădu din umeri:

– Vă asigur că sunt la curent cu literatura Lor despre robotică. Ştiu cam pe unde sunt Ei.

– Ştii cam pe unde vor Ei să *crezi* că sunt, asta vrei să spui, de fapt, îl corectă Breckenridge. Ai vizitat vreodată cealaltă parte?

– Nu, zise Laszlo scurt.

– Nici dumneavoastră, Dr. Lynn?

– Nu, nici eu, spuse Lynn.

Breckenridge spuse:

– În ultimii douăzeci şi cinci de ani a vizitat vreun om de la robotică partea cealaltă?

Puse întrebarea cu un soi de încredere care arăta că ştie răspunsul.

Timp de câteva secunde, atmosfera a fost apăsătoare. Pe faţa lată a lui Laszlo se citea grija. Spuse:

– De fapt, Ei n-au mai ţinut conferinţe despre robotică de multă vreme.

– De douăzeci şi cinci de ani, spuse Breckenridge. Nu e semnificativ?

– Poate, spuse Laszlo fără tragere de inimă. Deşi altceva mă deranjează pe mine. Nici unul din Ei n-a mai venit la conferinţele Noastre despre robotică. Nici unul, după câte îmi amintesc eu.

– Au fost invitaţi? întrebă Breckenridge.

– Desigur, interveni iute Lynn, privind fix şi îngrijorat.

Breckenridge spuse:

– Refuză Ei participarea la vreo conferinţă ştiinţifică pe care o ţinem Noi?

– Nu ştiu, spuse Laszlo, care se plimba cu pas mărunt prin încăpere. N-am auzit până acum. Tu ai auzit, şefule?

– Nu, spuse Lynn.

Breckenridge zise:

– Nu aveţi impresia că Ei n-ar vrea să fie puşi în situaţia de a trebui să întoarcă o invitaţie de felul ăsta? Sau că le-ar fi teamă că vreun om de-al Lor ar vorbi prea mult?

Exact aşa părea, iar Lynn simţi cum îl copleşeşte convingerea disperată că versiunea Securităţii era, la urma urmei, adevărată.

Altfel, de ce n-ar fi fost nici un contact între părţi pe tema roboticii? În ambele direcţii avusese loc o "polenizare încrucişată" a cercetătorilor, într-o ordine strictă unu-la-unu, ani în şir, începând de pe vremea lui Eisenhower şi a lui Hruşciov. Pentru asta existau o seamă de motive: aprecierea corectă a caracterului suprastatal al ştiinţei; impulsuri de bunăvoinţă, greu de anihilat complet la o fiinţă umană; dorinţa de a participa la o perspectivă nouă şi interesantă şi de a-ţi vedea propriile idei, uşor învechite, considerate de alţii noi şi interesante.

Chiar şi guvernele doreau ca această stare de lucruri să continue. Existase întotdeauna ideea că învăţând tot ce se poate şi spunând cât mai puţin, propria parte va avea de câştigat din acest schimb.

Dar nu în cazul roboticii. Nu acolo.

Să fie condamnaţi pentru un lucru atât de neînsemnat. Şi încă unul de care ştiuseră tot timpul. Lynn se gândi, mohorât: *Ne-am complăcut în situaţie.*

Întrucât cealaltă parte nu dăduse publicităţii nimic despre robotică, asta te tenta să te culci pe o ureche şi să te simţi bine, fiind sigur de superioritate. De ce n-ar fi fost posibil, verosimil, ca Ei să aibă pentru timpul potrivit cărţi mai bune, chiar un atu?

Laszlo spuse tremurând:

– Ce ne facem?

Era clar că acelaşi mod de gândire îl adusese la aceeaşi concluzie.

– Ce facem? repetă Lynn.

Acum era greu să te gândeşti la altceva decât la lucrul groaznic, ce se apropia fără oprire. Undeva, în Statele Unite, erau zece roboţi umanoizi, fiecare din ei purtând un fragment dintr-o bombă CT.

CT! Cursa pentru supremaţie în ororile fabricaţiei de bombe ajunsese aici. CT! Conversie Totală! Soarele nu mai era un sinonim pe care-l puteai folosi. Conversia totală făcea din

soare o biată lumânare.

Zece umanoizi, fiecare complet nedăunător de unul singur, puteau, doar adunându-se laolaltă, să depăşească masa critică şi...

Lynn se ridică în picioare cu greu. Pungile întunecate de sub ochi, care de obicei dădeau feţei sale un aspect de presentiment sumbru, erau mai conturate ca oricând.

– Va depinde de noi să imaginăm căi şi mijloace de a deosebi un umanoid de un om şi apoi să găsim umanoizii.

– Cât de repede? mormăi Laszlo.

– Cu cinci minute înainte ca ei să se adune laolaltă, mârâi Lynn. Şi nu ştiu când va fi asta.

Breckenridge încuviinţă din cap:

– Mă bucur că sunteţi de partea noastră, domnule. Ştiţi, trebuie să vă duc înapoi la Washington pentru conferinţă.

Lynn îşi înălţă sprâncenele:

– E-n ordine.

Se întrebă dacă, lăsându-se mai greu convins, n-ar fi putut fi înlocuit imediat – dacă n-ar fi putut alt Şef al Biroului de Robotică să ţină conferinţa la Washington. Dintr-o dată dori sincer să se fi întâmplat chiar aşa.

***

Erau acolo Primul Adjunct al Preşedintelui, Secretarul pentru Ştiinţe, Secretarul pentru Securitate, Lynn în persoană şi Breckenridge.

Toţi cinci – stând la o masă într-o temniţă dintr-o fortăreaţă subterană de lângă Washington.

Adjunctul Preşedintelui, Jeffreys, era un om energic, chipeş, cu părul alb şi puţin fălcos, solid, gânditor şi discret din punct de vedere politic, atât cât ar trebui să fie un Adjunct al Preşedintelui.

Vorbi tăios:

– După cum văd, ne confruntăm cu trei probleme. Prima: când se vor uni umanoizii? A doua: unde se vor uni? A treia: cum îi oprim înainte de a se uni?

Secretarul pentru Ştiinţe, Amberley, aprobă spasmodic. Înainte de numirea lui fusese decan la Northwestern Engineering. Era subţire, ascuţit şi foarte supărăcios. Cu degetul

arătător desena cercuri pe masă.

– În ceea ce priveşte *când* se vor uni, spuse el. Cred că e clar că un timp n-o vor face.

– De ce spuneţi asta? întrebă Lynn tăios.

– Sunt deja de o lună în Statele Unite. Aşa spune Securitatea.

Lynn se întoarse automat să-l privească pe Breckenridge, iar Secretarul pentru Securitate, Macalaster, îi prinse privirea. Macalaster spuse:

– Informaţiile sunt de încredere. Nu te lăsa păcălit de tinereţea înşelătoare a lui Breckenridge, Dr. Lynn. Pentru noi, asta e o parte din valoarea lui. De fapt, are treizeci şi patru de ani şi e de zece ani în departament. A stat la Moscova aproape un an şi fără el n-am fi ştiut nimic de acest pericol groaznic. Aşa cum stau lucrurile, avem aproape toate amănuntele.

– Nu pe cele importante, zise Lynn.

Macalaster de la Securitate zâmbi rece. Se ştia foarte bine despre el că are bărbia proeminentă şi ochii foarte apropiaţi, dar nu se mai ştia aproape nimic altceva. Spuse:

– Doar suntem oameni, Dr. Lynn. Agentul Breckenridge a făcut o treabă bună.

Adjunctul Preşedintelui interveni:

– Să spunem că avem ceva timp. Dacă era necesară o acţiune instantanee, până acum ar fi făcut-o. Probabil că aşteaptă un anumit timp. Dacă am şti locul, poate că timpul ar deveni evident.

– Dacă au de gând să folosească efectul CT, vor dori să ne slăbească pe cât de mult posibil, aşa că s-ar părea că trebuie să fie un oraş mare. În orice caz, un oraş mai mare e singura ţintă care merită o bombă CT. Cred că sunt patru posibilităţi: Washington, pentru că e centru administrativ; New York, pentru că e centru financiar, şi Detroit şi Pittsburgh, pentru că sunt cele două centre industriale principale.

Macalaster de la Securitate spuse:

– Sunt de acord cu New York. Administraţia şi industria au fost amândouă descentralizate într-atât, încât distrugerea unui anumit oraş nu va împiedica un contraatac imediat.

– Atunci, de ce New York? întrebă Amberley de la Ştiinţe, poate că mai tăios decât avusese intenţia. Şi finanţele au fost descentralizate.

– Problemă de morală. Poate că vor să distrugă voinţa noastră de a rezista, să ne facă să capitulăm doar de groaza primei explozii. Cea mai mare distrugere de vieţi omeneşti ar fi în suburbiile din New York...

– Cam mult sânge rece, murmură Lynn.

– Ştiu, spuse Macalaster de la Securitate, dar sunt în stare de asta, dacă ar crede că ar însemna victorie finală dintr-o lovitură. N-ar trebuit să...

Adjunctul Preşedintelui, Jeffreys, îşi dădu pe spate părul alb:

– Hai să presupunem ce e mai rău. Să presupunem că New York va fi distrus cândva, iarna, de preferat imediat după un viscol serios, când comunicaţiile sunt proaste şi întreruperea serviciilor publice şi a aprovizionării cu alimente în zonele mărginaşe vor avea efecte grave. Acum, cum îi oprim?

Amberley de la Ştiinţe spuse doar:

– Să găsim zece oameni în două sute douăzeci de milioane înseamnă să găsim un ac al naibii de mic într-o căpiţă de fân a naibii de mare.

Jeffreys scutură din cap:

– Pui problema greşit. Zece umanoizi între două sute douăzeci de milioane de oameni.

– Nu contează, spuse Amberley de la Ştiinţe. Nu ştim dacă un umanoid poate fi deosebit de un om la prima vedere. Probabil că nu.

Privi spre Lynn. Toţi priviră spre el.

Lynn spuse greoi:

– Noi, în Cheyenne, n-am putut fabrica unul care să pară om la lumina zilei.

– Dar Ei pot, zise Macalaster de la Securitate. Şi nu numai din punct de vedere fizic. De asta suntem siguri. Au dezvoltat procedurile mentale până la punctul în care pot să desfăşoare traseul microelectronic al creierului şi să-l concentreze în tiparele pozitronice ale robotului.

Lynn făcu ochii mari:

– Vreţi să spuneţi că Ei pot crea replica unei fiinţe umane, cu personalitate şi memorie cu tot?

– Da.

– Replica anumitor fiinţe umane?

– Exact.

– Şi asta se bazează tot pe descoperirile agentului Breckenndge?

– Da. Adevărul nu poate fi contrazis

O clipă. Lynn îşi plecă gânditor capul. Apoi spuse:

– Atunci, zece oameni din Statele Unite nu sunt oameni, ci umanoizi. Dar ar fi trebuit să aibă originalele la dispoziţie. N-ar putea fi orientali, care sunt uşor de reperat, aşa că ar trebui să fie din Europa de Est. Atunci, cum ar fi introduşi în ţară? Cu reţeaua radar pe toată graniţa, etanşă ca o membrană, cum ar putea Ei să introducă orice individ, uman sau umanoid, fără ca noi să ştim?

Macalaster de la Securitate spuse:

– Asta se poate face. Există anumite puncte legale de trecere a frontierei. Oameni de afaceri, piloţi, chiar turişti. Bineînţeles că sunt urmăriţi de ambele părţi. Totuşi, zece din ei ar fi putut fi răpiţi şi folosiţi ca modele pentru umanoizi. Apoi umanoizii ar fi trimişi înapoi, în locul oamenilor Pentru că nu ne-am aştepta la o asemenea înlocuire, am neglija faptul. Dacă ar fi americani, n-ar fi nici o problemă să pătrundă în această ţară. E simplu ca bună ziua.

– Şi nici măcar prietenii lor sau familia n-ar observa diferenţa.

– Trebuie să presupunem că aşa este. Credeţi-mă, am aşteptat orice raport în care să fie vorba despre atacuri subite de amnezie sau modificări serioase de personalitate Am verificat din astea cu miile.

Amberley de la Ştiinţe îşi fixa cu privirea vârful degetelor:

– Cred că măsurile obişnuite nu vor da roade, iniţiativa trebuie să vină de la Biroul de Robotică, iar eu mă bazez pe şeful acestui birou.

Din nou ochii s-au întors tăioşi, în aşteptare, către Lynn. Lynn simţea cum îl năpădeşte amărăciunea. I se părea că aici trebuia să ajungă conferinţa şi că pentru asta avusese loc. Nimic din ce se spusese nu se mai spusese înainte. De asta era sigur. Problema nu avea rezolvare, nu exista nici o sugestie importantă. Era doar un plan menit să rămână în arhive, un plan născocit de nişte oameni care se temeau foarte mult de înfrângere şi care doreau ca răspunderea să fie plasată clar şi fără echivoc pe umerii altuia.

Şi totuşi era corect. În robotică rămăsesem Noi în urmă.

Iar Lynn nu mai era pur şi simplu Lynn. Era Lynn de la Robotică, şi răspunderea trebuia să fie a lui.

El spuse:

– Voi face tot ce pot.

***

Petrecu o noapte fără somn şi era palid, la propriu şi la figurat, când ceru şi obţinu o altă întrevedere cu Adjunctul Preşedintelui, Jeffreys, în dimineaţa următoare. Breckenridge era acolo şi, deşi Lynn ar fi preferat o întrevedere particulară, înţelese situaţia. Era clar că Breckenridge avea mare influenţă la guvern, în urma succeselor din munca informativă. Păi, de ce nu?

Lynn spuse:

– Domnule, mă gândesc la posibilitatea ca noi să sperăm degeaba că vom fuma pipa păcii cu duşmanul.

– În ce fel?

– Sunt sigur că oricât de nerăbdătoare poate deveni lumea câteodată şi chiar dacă legislatorii consideră că uneori e oportun să vorbească, guvernul cel puţin recunoaşte că patul e avantajos. Şi Ei trebuie să recunoască asta. Zece umanoizi cu o bombă CT e un mod ruşinos de a desfiinţa patul.

– Distrugerea a cincisprezece milioane de fiinţe umane nu prea este ruşinoasă.

– Asta din punct de vedere al puterii mondiale. Nu ne-ar demoraliza atât de mult încât să ne facă să ne predăm şi nici nu ne-ar paraliza într-atât încât să ne încredinţeze că nu putem câştiga. Ar fi doar vechiul război al morţii planetare, pe care ambele părţi l-au evitat atât de mult timp şi cu atât de mult succes. Şi tot ce ar reuşi Ei să facă ar fi să ne forţeze pe noi să luptăm cu un oraş în minus. Nu e destul.

– Ce vrei să spui? întrebă Jeffreys cu răceală. Că Ei nu au zece umanoizi la noi în ţară? Că nu există nici o bombă CT care aşteaptă să fie unită?

– Sunt de acord că aceste lucruri sunt aici, dar poate dintr-un motiv mai întemeiat decât o nebunie cu bombe în mijlocul iernii.

– De pildă?

– Poate că distrugerea fizică, dacă umanoizii se adună

laolaltă, nu e cel mai rău lucru care ni se poate întâmpla. Ce spuneţi despre distrugerea morală şi intelectuală care se poate petrece doar pentru că ei sunt aici? Cu tot respectul pentru agentul Breckenridge, ce-ar fi ca Ei să aibă *intenţia* ca noi să aflăm despre umanoizi? Ce-ar fi dacă umanoizii nici n-ar trebui să se unească vreodată, ci doar să rămână separaţi, ca să ne dea nouă motiv de îngrijorare?

– De ce?

– Spuneţi-mi un lucru. Ce măsuri s-au luat deja împotriva umanoizilor? Presupun că Securitatea umblă în dosarele tuturor cetăţenilor care au trecut vreodată graniţa sau au fost destul de aproape de ea, ca să fie posibilă o răpire. Pentru că Macalaster a amintit ieri, ştiu că se caută cazuri cu probleme psihiatrice care dau de bănuit. Altceva?

Jeffreys zise:

– Se montează dispozitive cu raze X în locurile importante din oraşele mari. În zonele aglomerate, de exemplu...

– Unde zece umanoizi s-ar putea strecura printre o sută de mii de spectatori la un meci de fotbal sau la unul de polo?

– Exact.

– Şi sălile de concerte sau bisericile?

– Trebuie să începem de undeva. Nu le putem face pe toate deodată.

– Mai ales când trebuie evitată panica, spuse Lynn. Nu-i aşa? N-ar fi bine ca lumea să-şi dea seama că în orice clipă, nu se ştie când, nu se ştie care oraş, cu tot conţinutul lui omenesc, va înceta dintr-o dată să existe.

– Presupun că asta e clar. Unde vrei să ajungi?

Lynn spuse energic:

– Că o parte din ce în ce mai mare din efortul nostru naţional va fi în întregime deplasat spre problema supărătoare a ceea ce Amberley numea "să găsim un ac foarte mic într-o căpiţă de fân foarte mare". Ne vom învârti ca nebunii după propria coadă, în timp ce Ei vor continua să avanseze în cercetare, până când ne vom da seama că nu-i mai putem ajunge; când va trebui să ne predăm fără ca măcar să avem şansa să pocnim din degete, drept represalii. Gândiţi-vă apoi că această veste se va răspândi pe măsură ce tot mai multă lume va fi implicată în contramăsurile luate de noi şi tot mai multă lume va începe să se întrebe ce facem noi. Atunci? Panica poate

dăuna mai mult decât orice bombă CT.

Adjunctul Preşedintelui spuse cu nervozitate:

– Pentru Dumnezeu, omule, ce propui să facem, atunci?

– Nimic, spuse Lynn. Să nu ne lăsăm intimidaţi. Să trăim aşa cum am trăit şi să presupunem că Ei nu vor îndrăzni să distrugă patul, de dragul lansării unei singure bombe.

– Imposibil! spuse Jeffreys. Absolut imposibil! Bunăstarea Noastră, a tuturor, depinde foarte mult de mine şi să nu fac nimic mi-e cu neputinţă. Sunt de acord cu tine că, poate, dispozitivele cu raze X în arenele sportive sunt o măsură superficială, care nu va da rezultate, dar trebuie procedat astfel încât lumea să nu ajungă în final la concluzia tristă că am neglijat apărarea de dragul unui raţionament subtil, care a încurajat pierderea de vreme. De fapt, contra-gambitul nostru va fi chiar activ.

– În ce fel?

Adjunctul Preşedintelui privi spre Breckenridge. Tânărul ofiţer de securitate, până atunci tăcut, spuse:

– N-are nici un rost să vorbim despre o desfiinţare viitoare a patului, când patul este desfiinţat acum. Nu contează dacă aceşti umanoizi explodează sau nu. Poate că ei sunt *într-adevăr* o momeală ca să ne distragă atenţia, aşa cum spuneţi. Dar e adevărat că suntem cu un sfert de secol în urmă în robotică, şi asta poate fi fatal. Ce alte progrese în robotică ne vor surprinde, dacă începe războiul? Singurul răspuns este să implicăm întreaga noastră forţă imediat, *acum,* într-un plan de dezvoltare fulger a cercetărilor în robotică, şi prima problemă este să găsim umanoizii. Spuneţi-i exerciţiu de robotică, dacă vreţi, sau spuneţi-i prevenirea omorârii a cincisprezece milioane de bărbaţi, femei şi copii.

Lynn dădu neajutorat din cap:

– *Nu se poate.* Ar însemna să joci după cum cântă ei. Vor să ne ademenească într-o fundătură. În timp ce ei sunt liberi să avanseze în orice direcţie.

Jeffreys spuse, nerăbdător:

– Asta-i părerea ta. Breckenridge şi-a spus părerea la televizor, iar guvernul a fost de acord şi vom începe cu o conferinţă a tuturor ştiinţelor.

– Toate ştiinţele?

Breckenridge spuse:

– Am făcut o listă cu fiecare om de ştiinţă important din fiecare domeniu al ştiinţelor naturale. Vor veni toţi la Cheyenne. Pe ordinea de zi va fi doar un punct: Cum să dezvoltăm robotica. Cel mai important subpunct va fi: Cum să producem un dispozitiv de recepţie pentru câmpurile electromagnetice din scoarţa cerebrală, suficient de sensibil pentru a face deosebirea dintre un creier omenesc protoplasmatic şi un creier pozitronic de umanoid. Jeffreys zise:

– Am sperat că vei dori să preiei conducerea conferinţei, adăugă Jeffreys.

– Nu mi s-a cerut părerea despre asta.

– Evident că timpul era scurt, domnule. Sunteţi de acord să preluaţi conducerea?

Lynn zâmbi scurt. Iar era vorba de răspundere. Era clar că răspunderea trebuia să fie a lui Lynn de la Robotică. Avusese sentimentul că mai degrabă i-ar plăcea lui Breckenridge să preia conducerea. Dar ce ştia el să facă?

Spuse:

– Primesc.

***

Breckenridge şi Lynn s-au întors împreună la Cheyenne, unde, în acea seară, Laszlo ascultă cu o neîncredere reţinută descrierea pe care Lynn o făcea evenimentelor viitoare.

Laszlo spuse:

– Cât ai fost plecat, şefule, m-am apucat să trec prin procedura de testare cinci modele experimentale de structură umanoidă. Oamenii noştri lucrează douăsprezece ore pe zi, în trei schimburi prelungite. Dacă trebuie să ţinem o conferinţă, vom fi aglomeraţi şi va trebui să renunţăm la orice altă activitate. Lucrul va înceta.

Breckenridge spuse:

– Doar un timp. Veţi câştiga mai mult decât pierdeţi.

Laszlo se încruntă:

– O gaşcă de astrofizicieni şi geochimişti învârtindu-se pe aici nu va fi de nici un folos pentru robotică.

– Pot fi folositoare părerile specialiştilor din alte domenii.

– Eşti sigur? Cum ştim dacă *există* vreo cale de a detecta undele cerebrale sau, chiar dacă ştim, cum putem deosebi omul

şi umanoidul după undele cerebrale? Oricum, cine a pus la punct proiectul?

– Eu, spuse Breckenridge.

– *Tu?* Eşti robotician?

Tânărul agent de securitate spuse calm:

– Am studiat robotica.

– Nu-i acelaşi lucru.

– Am avut acces la materiale scrise referitoare la robotica rusească, în limba rusă. Materiale strict secrete, cu mult mai avansate decât orice aveţi aici.

Lynn spuse cu tristeţe:

– De data asta ne-a luat, Laszlo.

– Pe baza acelui material, continuă Breckenridge, am sugerat anume această direcţie de investigare. Este destul de sigur că, daca se copiază tiparul electromagnetic al unui anumit creier uman pe un anumit creier pozitronic, nu se poate obţine un duplicat perfect. Mai întâi, deoarece cel mai complicat creier pozitronic, destul de mic pentru a încăpea într-un craniu de mărimea celui omenesc, este de mii de ori mai simplu decât creierul omenesc. De aceea, nu poate reţine toate nuanţele şi trebuie să profităm cumva de acest avantaj.

Laszlo părea neobişnuit de impresionat, iar Lynn zâmbi încruntat. Era uşor să te superi din cauza lui Breckenridge şi a sosirii inoportune a câtorva mii de oameni de ştiinţă de alte specialităţi decât robotica, dar problema în sine trezea interesul. Cel puţin, asta era o consolare.

***

Ideea i-a venit cu încetul.

Lynn se pomenise că nu are nimic altceva de făcut, decât să stea singur în birou, pe un post de conducere care devenise doar onorific. Poate că asta l-a ajutat. I-a dat timp să se gândească, să şi-i imagineze pe oamenii de ştiinţă de pe jumătate de glob adunându-se la Cheyenne.

Breckenridge era cel care, cu competenţă distantă, se ocupa de amănunte. Se simţise o oarecare încredere în felul în care spusese:

– Să ne unim şi-i vom învinge.

Să ne unim.

Lui Lynn i-a venit ideea cu atâta calm, încât nimeni din cei care-l priveau în acea clipă n-ar fi observat cum ochii îi clipesc încet, de două ori – atât.

Făcu ceea ce trebuia, cu o detaşare care îl menţinea calm când simţea că, de fapt, ar trebui să înnebunească.

Îl căută pe Breckenridge în birourile improvizate ale celorlalţi. Breckenridge era singur şi încruntat:

– E ceva în neregulă, domnule?

Lynn spuse plictisit:

– Cred că totul e în ordine. Am ordonat stare de asediu.

– Cum?

– Ca şef de departament, pot s-o fac, dacă sunt de părere că situaţia o cere. Deci pot impune ceva în departamentul meu. E unul din avantajele descentralizării.

– Veţi revoca imediat acest ordin.

Breckenridge făcu un pas înainte.

– Veţi fi ruinat, dacă se aude de asta la Washington.

– Oricum sunt ruinat. Crezi că nu-mi dau seama că am fost "aranjat" să joc rolul celui mai mare ticălos din istoria Americii: omul care le-a dat voie Lor să încalce patul? N-am nimic de pierdut – poate doar de câştigat.

Râse un pic sadic:

– Ce ţintă ar fi Departamentul de Robotică, nu-i aşa, Breckenridge? Doar câteva mii de oameni omorâţi de o bombă CT, capabilă să pulverizeze trei mii de mile pătrate într-o fracţiune de secundă. Dar cinci sute din aceşti oameni ar fi cei mai mari savanţi ai noştri. Am fi în situaţia aparte de a ne lupta fără "creiere" sau de a ne preda. Eu cred că ne-am preda.

– Dar e imposibil, Lynn, mă auzi? Înţelegi? Cum ar putea umanoizii să treacă de dispozitivele noastre de securitate? Cum s-ar putea aduna laolaltă? Dar se *adună!* Noi îi ajutăm s-o facă. Le ordonăm s-o facă. Savanţii noştri vizitează cealaltă parte, Breckenndge. Îi vizitează pe Ei periodic. Tu ai remarcat cât e de ciudat că nimeni de la Robotică n-a făcut-o. Ei bine, zece savanţi de-ai noştri sunt încă acolo şi, în locul lor, zece umanoizi vin la Cheyenne.

– E o bănuială ridicolă.

– Eu cred că e justă, Breckenridge. Dar n-ar merge decât dacă am şti că umanoizii sunt în America, astfel încât să fim nevoiţi să organizăm conferinţa mai întâi. Ce coincidenţă că tu

ai adus vestea despre umanoizi *şi* ai sugerat organizarea conferinţei, *şi* ai sugerat ordinea de zi *şi* conduci acţiunea, *şi* ştii exact ce savanţi au fost invitaţi! Te-ai asigurat că au fost invitaţi şi cei zece care trebuie?

– Dr. Lynn! ţipă Breckenridge furios.

Şovăi, înainte de a se repezi.

Lynn spuse:

– Nu te mişca. Am un blaster. Vom aştepta doar ca savanţii să ajungă aici, unul câte unul. Unul câte unul îi vom expune la raze X. Unul câte unul îi vom pune la monitorul pentru radioactivitate. Nici unul nu va scăpa fără să fie controlat, şi dacă toţi cei cinci sute sunt "curaţi", îţi voi da blasterul şi mă voi preda. Numai că eu cred că-i vom găsi pe cei zece umanoizi. Stai jos, Breckenridge.

Se aşezară amândoi.

Lynn spuse:

– Vom aştepta. Când obosesc, Laszlo mă va înlocui. Vom aştepta.

***

Profesorul Manuelo Jimenez de la Institutul de Studii Superioare din Buenos Aires explodă în timp ce avionul stratosferic în care călătorea se afla la trei mile deasupra Văii Amazonului. A fost o simplă explozie chimică, dar a fost de-ajuns ca să distrugă avionul

Dr. Herman Liebowitz de la M.I.T. explodă într-un monorail, omorând douăzeci de oameni şi rănind alţi o sută.

La fel au murit Dr Auguste Marin de la Institutul Nucleonic din Montreal şi încă şapte, în diferite etape ale călătoriei lor spre Cheyenne.

Laszlo dădu buzna, palid şi bâlbâindu-se, cu vestea proaspătă, Trecuseră doar două ore de când Lynn stătea acolo, faţă în faţă cu Breckenridge, cu blasterul în mână.

Laszlo spuse:

– Am crezut că eşti nebun, şefule, dar ai avut dreptate. *Erau* umanoizi. Au fost, în mod sigur!

Se întoarse şi-l privi pe Breckenridge, cu ochii plini de ură:

– Doar că au fost preveniţi. *El* i-a prevenit, aşa că n-a mai rămas nici unul întreg. Nici unul pe care să-l studiem.

–Doamne! ţipă Lynn şi, cu o grabă nebună, îndreptă blasterul spre Breckenridge şi trase. Gâtul omului de la Securitate dispăru; toracele îi căzu: capul se lovi puternic de podea şi se rostogoli într-o parte.

Lynn gemu:

– N-am înţeles, am crezut că e trădător Nimic mai mult.

Iar Laszlo stătu nemişcat, cu gura deschisă, pe moment incapabil să vorbească.

Lynn spuse cu violenţă:

– Sigur, el i-a prevenit. Dar cum putea să facă asta stând pe scaunul ăsta, dacă n ar fi fost utilat cu transmisie radio încorporată? Nu înţelegi? Breckenridge fusese la Moscova. Adevăratul Breckenridge este încă acolo. Doamne, *erau unsprezece!*

Laszlo reuşi să spună, cu voce subţire şi răguşită:

– *El* de ce n-a explodat?

– Aştepta, cred, să se asigure că au primit ceilalţi mesajul lui şi că au fost distruşi, pentru siguranţă. Doamne, Doamne, când ai adus vestea şi mi-am dat seama de adevăr, n-am putut trage destul de repede. Dumnezeu ştie cu câte fracţiuni de secundă am fost mai rapid decât el!

Laszlo spuse, tremurând:

– Cel puţin, vom avea unul pentru studiu.

Se aplecă şi-şi muie degetele în lichidul lipicios care se scurgea din resturile sfârtecate, prin gâtul corpului decapitat.

Nu era sânge, era ulei de calitate superioară pentru maşini.

SALA DE BILIARD DARWINIANĂ

[din volumul de povestiri „Întemeietorii” – Buy Jupiter and Other Stories]

– Bineînţeles că interpretarea obişnuită a Capitolului 1 din Geneza este complet eronată, am rostit. Imaginaţi-vă, de pildă, o sală de biliard!

Ceilalţi trei şi-au imaginat-o. Stăteam pe nişte scaune rotative stricate din laboratorul lui Trotter, însă nu era greu deloc să preschimbăm mesele de laborator în mese de biliard, eprubetele în tacuri, sticluţele cu reactivi în bile de fildeş şi apoi să vedem totul ca în realitate.

Thetier a ridicat un deget, a închis ochii şi a murmurat:

– O sală de biliard!

Ca de obicei, Trotter n-a spus nimic, ci a răsucit între palme a doua ceaşcă de cafea. Tot ca de obicei, cafeaua era groaznică, dar eu eram noul venit în grup şi încă nu-mi bătătorisem îndeajuns mucoasa gastrică.

– Şi acum, imaginaţi-vă sfârşitul unei partide de biliard, am continuat. Aţi introdus toate bilele, cu excepţia celei proprii, în anumite coşuri...

– Stai puţin, a intervenit Thetier, ca întotdeauna obsedat de precizie, nu contează în care coş le introduci, atâta vreme cât o faci într-o anumită ordine, sau...

– Este lipsit de importanţă. Când partida s-a terminat, toate bilele se află în diferite coşuri. Aşa-i? Să presupunem acum că, după ce partida a luat sfârşit, intrăm în sala de biliard, vedem numai această poziţie finală şi încercăm să reconstruim evenimentele anterioare. Desigur, există mai multe posibilităţi.

– Nu este cazul, dacă ştim regulile jocului, a observat Madend.

– Să presupunem că habar n-avem de ele. Putem decide că bilele au intrat în coşuri fiind lovite de bila rămasă pe masă, care la rândul ei a fost lovită de tac. Acesta ar fi chiar adevărul, dar nu o explicaţie la care să ne gândim imediat şi spontan. Mai

plauzibil, vom decide că bilele au fost puse în coşuri, individual, cu mâna, sau că ele au existat dintotdeauna acolo.

– Perfect, a rostit Thetier, dacă doreşti să revii la Geneză, vei susţine că, prin analogie, putem considera fie că Universul a existat dintotdeauna, fiind creat în mod arbitrar, aşa cum este acum, fie că s-a dezvoltat prin evoluţie. Şi ce dacă?

– Nu asta doream să afirm, m-am strâmbat. Să acceptăm faptul unei creaţii mânate de un scop şi să ne referim doar la metodele prin care putea fi ea realizată. Este uşor de presupus că Dumnezeu a spus: “Să fie lumină!” şi că a apărut lumina, dar nu-i estetic.

– E simplu, a zis Madend, iar Briciul lui Occam cere ca dintre mai multe posibilităţi să fie aleasă cea mai simplă.

– Atunci, de ce nu sfârşim o partidă de biliard punând bilele în coşuri cu mâna? Este mai simplu, dar nu-i estetic. Pe de altă parte, dacă am fi început cu atomul primordial…

– Ce-i ăla? a întrebat încetişor Trotter.

– Păi, să-l definim ca fiind toată energia masică a Universului comprimată într-o singură sferă, în starea cu entropie minimă. Dacă l-am exploda într-o asemenea manieră încât toate particulele constituente de materie şi cuantele de energie să acţioneze, reacţioneze şi interacţioneze într-un mod antecalculat, astfel încât să fie creat numai actualul nostru Univers, n-ar fi o soluţie mult mai satisfăcătoare decât să fluturăm pur şi simplu din braţ şi să spunem: “Să fie lumină”?

– Vrei să zici, a intervenit Madend, ca atunci când dintr-o singură lovitură a tacului ai trimite toate cele cincisprezece bile în coşurile lor predestinate?

– Exact.

– Mi se pare că ar exista mai multă poezie în ideea unei acţiuni de proporţii a liberului arbitru, a comentat Madend.

– Asta depinde dacă priveşti materia ca matematician sau ca teolog, am observat. De fapt, Capitolul 1 din Geneza ar putea fi interpretat astfel încât să se potrivească schemei bilelor de biliard. Creatorul şi-ar fi putut petrece timpul calculând toate variabilele şi relaţiile necesare în şase ecuaţii uriaşe. Să considerăm o “zi” pentru fiecare ecuaţie. După ce a aplicat impulsul iniţial exploziv, el s-ar fi “odihnit” în “ziua” a şaptea. “Ziua” a şaptea ar reprezenta întregul interval de timp de la începuturi şi până în anul 4004 î.Hr. Este evident că intervalul

acesta, în care configuraţia infinit de complexă a bilelor de biliard se autoaranjează, n-a reprezentat nici un interes pentru autorii Bibliei. Toate miliardele de ani scurşi între timp au fost consideraţi pur şi simplu unicul act de dezvoltare a creaţiei.

– Postulezi un univers teleologic, a zis Trotter, unul în care este implicat scopul.

– Sigur, am spus, de ce nu? Este ridicol un act de creaţie conştient, dar lipsit de scop. În plus, dacă încerci să consideri cursul evoluţiei drept rezultatul orb al forţelor lipsite de intenţie, vei căpăta nişte probleme extrem de derutante.

– De pildă? a întrebat Madend.

– De pildă, dispariţia dinozaurilor.

– Ce-i atât de greu de înţeles în privinţa asta?

– N-are nici un motiv logic. Încearcă să-mi oferi unul.

– Legea randamentului descrescător, a rostit Madend. Brontozaurii ajunseseră atât de grei încât aveau nevoie de picioare groase cât trunchiurile de copaci pentru a se susţine, de aceea trebuiau să stea în apă şi să lase flotabilitatea să rezolve lucrurile. În plus, erau nevoiţi să mănânce tot timpul pentru a obţine caloriile necesare supravieţuirii. Repet, tot timpul. În privinţa carnivorelor, competiţia dintre ele le blindase în aşa măsură încât se transformaseră în tancuri umblătoare, gâfâind sub o jumătate de tonă de oase şi solzi. Ajunseseră, pur şi simplu, în punctul în care rentabilitatea dispăruse.

– Bine, am încuviinţat, aşadar “copilaşii” măricei dispar. Totuşi, majoritatea dinozaurilor erau creaturi mici, la care nici masa şi nici armura nu deveniseră excesive. Ce s-a petrecut cu ei?

– În privinţa celor mici, a precizat Thetier, a existat problema concurenţei. Dacă unele reptile şi-au dezvoltat păr şi sânge cald, ele s-au putut adapta mai eficient la variaţiile de climă. N-ar fi fost nevoie să se ferească de razele directe ale soarelui. Nu şi-ar fi încetinit mişcările imediat ce temperatura ar fi scăzut sub douăzeci şi cinci de grade Celsius. N-ar fi fost nevoie să hiberneze iarna. Prin urmare, ar fi fost primele în goana după hrană.

– Asta nu mă satisface, am clătinat din cap. În primul rând, nu cred că diverşii saurieni sunt chiar aşa uşor de înfrânt. Ei au trăit vreme de trei sute de milioane de ani, adică cu 298 de milioane mai mult decât a reuşit deocamdată specia Homo.

În al doilea rând, animalele cu sânge rece continuă să supravieţuiască, mai cu seamă insectele şi amfibiile…

– Puterile reproducerii, a murmurat Thetier.

– Plus unele reptile. Şerpii, şopârlele şi broaştele ţestoase se descurcă, slavă Domnului, foarte bine. În privinţa asta, ce să spunem despre mări? Saurienii li s-au adaptat, ca ihtiozaurii şi plesiozaurii. Aceştia au dispărut la rândul lor şi n-au existat noi forme de viaţă dezvoltate, bazate pe progrese evoluţioniste radicale, care să-i concureze. Din câte îmi dau seama, cea mai dezvoltată formă de viaţă marină o reprezintă peştii, care datează de dinaintea ihtiozaurilor. În privinţa asta, ce mai spuneţi? Peştii sunt tot vieţuitoare cu sânge rece, ba chiar mai primitive. Iar în oceane nu se pune problema masei şi a randamentului descrescător, deoarece apa asigură sprijinul integral. Balena albastră este mai mare decât orice dinozaur care a trăit vreodată. Încă ceva… Ce rost are să afirmăm că animalele cu sânge rece îşi încetinesc mişcările la temperaturi sub douăzeci şi cinci de grade? Peştii sunt foarte încântaţi de asemenea temperaturi şi n-aş îndrăzni să numesc “lent” un rechin.

– Atunci, de ce au dispărut dinozaurii de pe Pământ, lăsând numai oasele? a întrebat Madend.

– Făceau parte din planul general. O dată ce şi-au încheiat rolul, nu mai erau necesari, şi de aceea au fost îndepărtaţi.

– Cum? într-o catastrofă velikovskiană corespunzător aranjată? Impactul unei comete? Mâna Domnului?

– Nu, bineînţeles că nu. Au murit în chip natural şi necesar, conform planurilor iniţiale.

– Atunci, ar trebui să putem afla care a fost cauza naturală şi necesară a dispariţiei lor.

– Nu neapărat. Poate fi vorba despre o obscură nefuncţionalitate a biochimiei sauriene, o avitaminoză…

– Este prea complicat, a concluzionat Thetier.

– Pare complicat, m-am încăpăţânat. Să presupunem că ar fi fost necesar să introducem o anumită bilă de biliard într-un buzunar printr-o lovitură în urma căreia bila noastră lovea mantinela de patru ori. V-aţi certa asupra traiectoriei relativ complicate? O lovitură directă ar fi fost mai simplă, dar n-ar fi avut acelaşi efect. În ciuda aparentelor complicaţii, lovitura aceasta n-ar fi fost cu mult mai dificil de executat. Ar fi fost

vorba tot de o singură lovitură de tac, dar în altă direcţie. Proprietăţile cunoscute ale materialelor elastice şi legile de conservare a impulsului s-ar fi ocupat de restul.

– Aşadar, a spus Trotter, tu sugerezi că evoluţia reprezintă modalitatea cea mai simplă în care s-a putut progresa de la haosul iniţial până la Om.

– Exact. O vrabie nu moare fără motiv, dar nici un pterodactil.

– Şi unde ajungem de aici?

– Nicăieri. Evoluţia s-a încheiat prin dezvoltarea omului. Vechile reguli nu se mai aplică.

– Chiar aşa? a făcut Madend. Elimini apariţia permanentă a variaţiilor ambientale şi a mutaţiilor.

– Într-un fel, da, am insistat. Într-o măsură tot mai mare, omul îşi controlează mediul şi înţelege mecanismul mutaţiilor. Înainte de apariţia omului pe scenă, creaturile nu puteau să prevadă condiţiile climaterice şi nici să se ferească de modificările lor. Nu puteau pricepe pericolul crescător al speciilor noi, înainte ca acestea să le copleşească. Acum însă, puneţi-vă următoarea întrebare: Ce specii ne-ar putea înlocui şi cum ar face-o?

– Am putea începe, a vorbit tot Madend, de la insecte. Cred că ele o fac deja.

– Nu ne-au oprit să ne multiplicăm de zece ori în ultimii două sute cincizeci de ani. Dacă omul s-ar fi concentrat asupra luptei cu insectele, în loc să-şi cheltuiască majoritatea eforturilor cu alte tipuri de înfruntări, numitele insecte n-ar fi durat prea mult. N-am cum s-o dovedesc, dar asta-i opinia mea.

– Ce spui atunci despre bacterii sau, mai bine, despre viruşi? a întrebat Madend. Virusul gripal din 1918 s-a descurcat remarcabil, scăpând de un procentaj însemnat de oameni.

– Cum să nu, cam unu la sută! Nici chiar ciuma din secolul al XIV-lea n-a izbutit să omoare decât o treime din populaţia Europei, şi asta într-un moment când ştiinţa medicală era ca şi inexistentă. I s-a permis să-şi urmeze cursul în voie, în condiţiile cele mai jalnice de sărăcie medievală, mizerie şi subnutriţie, şi totuşi două treimi din specia noastră extrem de rezistentă a reuşit să supravieţuiască. Sunt sigur că bolile nu ne pot extermina.

– Ce spui atunci despre Omul însuşi, dezvoltându-se într-

un soi de Super-om şi înlocuindu-l pe cei vechi?

– Greu de presupus. Singura parte însemnată a fiinţei umane, în ceea ce priveşte calitatea de stăpân al lumii, este sistemul nervos - mai exact, emisferele cerebrale. Ele constituie partea cea mai specializată a organismului său şi, de aceea, o fundătură. Dacă evoluţia demonstrează ceva, este faptul că, o dată ce se stabileşte un anume grad de specializare, flexibilitatea se pierde şi evoluţia ulterioară poate continua numai în direcţia unei specializări şi mai mari.

– Nu exact asta se doreşte? s-a mirat Thetier.

– Poate că da, însă, după cum a subliniat şi Madend, specializările au tendinţa de a ajunge în punctul randamentului descrescător. Naşterea este un proces dificil şi dureros, datorită dimensiunilor capului fătului. Din cauza complicatului intelect uman, maturizarea mintală şi emoţională întârzie atât de mult faţă de cea sexuală, cu numeroasele consecinţe neplăcute. Fragilitatea dotării mintale produce numărul mare de nevropaţi ai rasei. Cât mai putem progresa fără un dezastru complet?

– Dezvoltarea, a precizat Madend, se poate manifesta în direcţia unei stabilităţi superioare sau a unei maturizări mai rapide, nu în cea a unei intensităţi sporite a puterii cerebrale.

– Poate că da, însă nu se întrevăd asemenea semne. Omul de Cro-magnon a trăit acum zece mii de ani şi există unele indicii interesante potrivit cărora oamenii din ziua de azi îi sunt inferiori tocmai în privinţa puterii cerebrale, ca să nu mai amintesc de cea fizică.

– Zece mii de ani, a observat Trotter, nu reprezintă mare lucru, pe scara evoluţiei. În plus, există întotdeauna posibilitatea ca alte specii de animale să-şi dezvolte inteligenţa, sau ceva mai bun decât inteligenţa… dacă ar putea exista.

– Nu le vom lăsa niciodată. Asta-i chestia! Ar fi necesare sute de mii de ani pentru ca urşii, să zicem, sau şobolanii să devină inteligenţi, iar noi i-am extermina imediat cum am vedea ce se întâmplă… sau i-am folosi drept sclavi.

– Perfect, a aprobat Thetier. Să ne referim atunci la unele obscure deficienţe biochimice, aşa cum ai susţinut chiar tu în cazul dinozaurilor. Să luăm, de pildă, vitamina C. Singurele organisme care n-o pot produce sunt cobaii şi primatele, inclusiv oamenii. Să presupunem că tendinţa aceasta continuă şi că noi devenim cu totul dependenţi de prea mulţi factori alimentari

esenţiali. Sau să presupunem că va continua aparenta creştere a susceptibilităţii omului faţă de cancer. Ce se va întâmpla atunci?

– Asta n-ar constitui o problemă, am replicat. Este esenţa unei noi situaţii: vom produce pe cale artificială toţi factorii nutritivi cunoscuţi şi vom putea ajunge în cele din urmă la o dietă complet sintetică. În plus, nu există nici un motiv să nu credem că într-o bună zi vom reuşi să vindecăm cancerul.

Trotter s-a sculat. Îşi terminase cafeaua, dar continua să rotească ceaşca între palme.

– Perfect, aşadar tu spui că am ajuns într-o fundătură. Dar dacă situaţia asta a fost prevăzută din capul locului? Creatorul a fost gata să cheltuiască trei sute de milioane de ani pentru a lăsa dinozaurii să dezvolte ceva care ar grăbi apariţia omului, cel puţin aşa spui tu… De ce n-ar fi prevăzut el o modalitate prin care omul să-şi folosească inteligenţa şi controlul asupra mediului pentru a pregăti următoarea etapă a jocului? Ar putea fi o parte foarte amuzantă a configuraţiei bilelor de biliard.

Asta m-a pus pe gânduri.

– Ce vrei să spui? am întrebat.

– Oh, mi-a zâmbit Trotter, mă gândeam că ar fi posibil să nu fie totul o coincidenţă. Că o rasă nouă poate fi pe punctul de a apărea, iar cea veche pe cale de a dispărea exclusiv prin eforturile acestui mecanism cerebral.

Şi-a ciocănit uşor tâmpla.

– În ce mod?

– Opreşte-mă dacă greşesc, dar nu cumva nucleonica şi cibernetica ajung simultan la apogeu? Nu cumva inventăm în acelaşi timp bombele cu hidrogen şi maşinile gânditoare? Să fie oare coincidenţă, sau parte din ţelul divin?

Cam atâta s-a discutat în pauza aceea de prânz. Totul a început ca o argumentaţie logică subtilă din partea mea, dar de atunci… stau şi mă-ntreb!

SATISFACŢIE GARANTATĂ

[din volumul de povestiri „Povestiri cu roboţi” – The Rest of the Robots]

Tony era înalt şi chipeş, brunet, cu un aer incredibil de nobil întipărit în fiecare trăsătură, iar Claire Belmont îl privi prin uşa întredeschisă cu un amestec de groază şi consternare.

– Nu pot, Larry. Pur şi simplu nu-l suport în casă.

Înmărmurită, căuta cu febrilitate un mod de exprimare mai ferm; ceva care să aibă sens şi să pună lucrurile la punct, dar nu putu decât să repete:

– Ei bine, nu pot!

Larry Belmont îşi privi soţia cu asprime, iar în ochi îi apăru acea scânteiere de nerăbdare pe care Claire ura s-o vadă, pentru că îşi simţea propria neputinţă oglindită în ea.

– Ne-am luat angajamentul, Claire, spuse el, şi nu se poate ca acum să dai înapoi. Pe baza asta, compania mă trimite la Washington şi probabil e vorba de o avansare. Nu e absolut nici un pericol şi tu ştii asta. Ce ai împotrivă?

Ea se încruntă, neajutorată:

– Pur şi simplu mă înfioară. Nu l-aş putea suporta.

– E aproape la fel de uman ca tine sau ca mine. Aşa că, nu te prosti. Hai, ieşi de acolo.

Îşi puse mâna pe spatele ei, îmbrâncind-o, iar ea se trezi în propria ei sufragerie, tremurând. *El* era acolo, privind-o cu o politeţe desăvârşită, de parcă şi-ar fi evaluat viitoarea gazdă pentru următoarele trei săptămâni. Şi dr. Susan Calvin era acolo, stând dreaptă, rezervată şi cu buzele strânse. Avea privirea rece şi distantă a cuiva care a lucrat atât de mult cu maşinile, încât i-a intrat puţin oţel în sânge.

– Bună, vorbi Claire răguşit, salutând în mod general şi inutil.

Dar Larry era preocupat să salveze situaţia, cu o veselie falsă:

– Uite, Claire, vreau să-l cunoşti pe Tony, un tip elegant. Ea e soţia mea, Tony, bătrâne.

Mâna lui Larry se lăsă prieteneşte pe umărul lui Tony, dar

Tony stătu sub apăsarea ei fără să răspundă şi fără nici o expresie pe chip. El spuse:

– Ce mai faceţi, doamnă Belmont[7]

Iar Claire tresări auzind vocea lui Tony. Era profundă şi caldă, moale ca părul de pe capul lui sau ca pielea de pe faţa lui. Până să se poată opri, spuse:

– O, Doamne... vorbeşti.

– De ce nu? Credeaţi că nu vorbesc?

Dar Claire nu putu decât să zâmbească stins. Privi într-o parte, apoi se uită cu coada ochiului la el. Părul lui era moale şi negru, ca de material plastic lucios sau era într-adevăr alcătuit din fire separate? Iar pielea netedă, măslinie, de pe mâini şi de pe faţă continua oare dincolo de negrul hainelor lui cu o croială perfectă?

Se pierduse în cugetări pline de uimire şi îngrijorare şi trebui să se forţeze să-şi adune gândurile, ca să poată asculta vocea categorică şi lipsită de sentiment a dr. Calvin:

– Doamnă Belmont, sper că vă daţi seama de importanţa acestui experiment. Soţul dumneavoastră mi-a spus că v-a explicat ceva din fondul problemei. Aş vrea să vă explic mai multe, fiind psiholog şef la U.S. Robots and Mechanical Men Corporation – Corporaţia pentru Roboţi şi Oameni Mecanici din Statele Unite.

Tony este un robot. Denumirea lui în dosarele companiei este de fapt TN-3, dar el va răspunde la numele de Tony. Nu este un monstru mecanic, nici măcar o maşină de calculat de tipul celor care se produceau în timpul celui de-al doilea război mondial, acum cincizeci de ani. Are un creier artificial aproape la fel de complex ca al nostru. Este un imens tablou de conexiuni la scară atomica, astfel încât miliarde de legături posibile pot fi înghesuite într-un instrument care încape într-un craniu.

Acest fel de creiere se execută special pentru fiecare tip de robot. Fiecare conţine un set precalculat de conexiuni, astfel încât fiecare robot cunoaşte de la început limba engleză şi suficient din orice altceva care i-ar putea fi necesar pentru îndeplinirea misiunii lui.

Până acum, U.S Robots şi-a limitat sfera de activitate la modele industriale, pentru folosire în locuri unde munca omului este imposibilă – în mine adânci, de exemplu, sau în lucrări subacvatice. Dar vrem să pătrundem în oraş şi în case. Pentru

asta, trebuie să-i facem pe oamenii obişnuiţi să accepte fără teamă aceşti roboţi. Înţelegeţi că nu aveţi de ce vă teme.

– Nu ai, Claire, interveni Larry cu seriozitate Ai cuvântul meu. E imposibil să facă vreun rău. Ştii că altfel nu l-aş lăsa cu tine.

Claire aruncă o privire iute, pe ascuns, către Tony şi cobori glasul:

– Şi dacă-l supăr?

– Nu trebuie să vorbiţi în şoaptă, spuse dr. Calvin cu calm. El *nu se poate* supăra. V-am spus că tabloul de conexiuni din creierul lui a fost hotărât dinainte. Ei bine, cea mai importantă conexiune din toate e cea pe care o numim "Prime Lege a Roboticii" şi e cam aşa: "Nici un robot nu poate face vreun rău unei fiinţe omeneşti sau, prin neintervenţie, să permită ca unei fiinţe omeneşti să i se facă rău". Toţi roboţii sunt construiţi aşa. Nici un robot nu poate fi silit, în nici un fel, să facă râu vreunui om. Aşa că, vedeţi, avem nevoie de dumneavoastră şi de Tony ca experiment preliminar pentru propria noastră orientare, în timp ce soţul dumneavoastră va fi la Washington, pentru a aranja testările legale controlate de guvern.

– Adică nu e nimic legal în asta?

Larry îşi drese vocea:

– Încă nu, dar e-n ordine. El nu va ieşi din casă, iar tu nu trebuie să laşi pe nimeni să-l vadă. Asta-i tot... Şi, Claire, aş sta cu tine, dar eu ştiu prea multe despre roboţi. Trebuie ca persoana supusă testării să nu aibă nici o experienţă, ca să avem condiţii optime. Trebuie.

– O, bine, murmură Claire.

Apoi îi veni un gând:

– Dar ce face?

– Treburi casnice, spuse dr. Calvin scurt.

Se ridică să plece şi Larry fu cel care o conduse la uşa din faţă. Claire stătea în spatele lui, abătută. Se privi fugar în oglinda de deasupra căminului şi întoarse ochii iute. Era foarte plictisită de faţa ei mică, de şoricel, şi de pârul ei spălăcit, fără nici o linie.

Apoi prinse privirea lui Tony îndreptată spre ea şi îi veni să zâmbească, dar îşi aminti...

Era doar o maşină.

***

Larry Belmont era în drum spre aeroport când o zări pe Glayds Claffern. Era tipul de femeie care părea să fie făcută pentru a fi zărită... Perfect şi precis aranjată; îmbrăcată cu gust; prea strălucitoare ca să o fixezi cu privirea.

Zâmbetul care i-o lua înainte şi parfumul slab care o urma erau ca nişte degete care făceau semn. Larry simţi că se opreşte din mers: îşi atinse pălăria, apoi porni grăbit.

Ca întotdeauna, simţi acea furie surdă. Dacă ar putea Claire doar să intre în clanul Claffern, ar fi atât de folositor! Dar ce rost mai avea?

Claire! De puţinele ori când s-a întâlnit cu Glayds, prostuţa avusese limba legată. Nu-şi făcea nici o iluzie. Testarea lui Tony era şansa lui cea mare şi era în mâinile lui Claire. Mult mai sigur ar fi fost în mâinile cuiva ca Glayds Claffern.

***

În dimineaţa următoare, Claire se trezi auzind o bătaie uşoară în uşa dormitorului. Tresări, apoi îngheţă. În prima zi îl evitase pe Tony, zâmbind şters când îl întâlnea şi dându-se la o parte cu o scuză neauzită.

– Tu eşti, Tony?

– Da, doamnă Belmont. Pot să intru?

Probabil că spusese "da", pentru că el era în cameră, aproape imediat şi fără zgomot. Ochii şi nasul ei înregistrară simultan tava pe care o ducea.

– Micul dejun? întrebă ea.

– Dacă doriţi.

N-ar fi îndrăznit să refuze, aşa că se trase încet în şezut şi primi: ouă ochiuri fierte, pâine prăjită cu unt, cafea.

– Zahărul şi frişca le-am pus separat, spuse Tony. În timp, vreau să vă învăţ preferinţele, pentru asta şi pentru altele.

Ea aşteptă.

Tony, drept şi flexibil ca o riglă metalică, întrebă după o clipă:

– Doriţi să mâncaţi singură?

– Da... adică, dacă nu te superi.

– Mai târziu aveţi nevoie de ajutor la îmbrăcat?

– O, Doamne, nu!

Trase de cearşaf fără să se gândească, încât cafeaua se află la un pas de catastrofă. Rămase aşa, severă, apoi se lăsă neajutorată pe pernă, când uşa închisă îl ascunse din nou privirii ei.

Până la urmă scăpă de micul dejun... El era doar o maşină, şi dacă asta s-ar vedea ceva mai mult, n-ar fi atât de înspăimântător. Sau dacă şi-ar schimba expresia feţei. Stătea acolo, ţintuit locului. Nu-ţi puteai da seama ce se petrece în spatele acelor ochi negri şi dincolo de materialul moale şi măsliniu din care era făcută pielea. Ceaşca de cafea scoase un clinchet uşor, o secundă, când o puse înapoi pe tavă, goală.

Apoi îşi dădu seama că uitase să pună zahăr şi frişcă şi nu-i plăcea deloc cafeaua amară.

Făcuse potecă între dormitor şi bucătărie după ce se îmbrăcase. La urma urmei, era casa ei şi nu era o toană a ei, dar îi plăcea să aibă o bucătărie curată. El ar fi trebuit să aştepte un control...

Dar când intră, găsi o bucătărie care părea scoasă din fabrică doar cu o clipă înainte.

Se opri, se uită, se răsuci pe călcâie şi aproape că se lovi de Tony. Ţipă.

– Pot să vă ajut? întrebă el.

– Tony – îşi înăbuşi mânia provocată de teama din mintea ei – trebuie să faci zgomot când mergi. Nu suport să mă urmăreşti, înţelegi... N-ai folosit această bucătărie?

– Ba da, doamnă Belmont.

– Nu s-ar părea.

– Am curăţat-o după aceea. Nu aşa se face?

Claire făcu ochii mari. La urma urmei, ce putea să spună? Deschise despărţitura din cuptor în care erau oalele, privi repede, fără să vadă, la strălucirea metalică dinăuntru, apoi spuse cu un tremur în glas:

– Foarte bine. Cât se poate de satisfăcător.

Dacă în acea clipă el s-ar fi bucurat, dacă ar fi zâmbit; dacă ar fi ridicat cât de puţin colţul gurii, simţea că ar fi putut fi mai caldă cu el. Dar rămase mai departe asemenea unui lord englez în repaus şi spuse:

– Mulţumesc, doamnă Belmont. Vreţi să veniţi în sufragerie?

Ea veni şi rămase uluită:

– Ai lustruit mobila?

– E satisfăcător, doamnă Belmont?

– Dar când? N-ai făcut asta ieri

– Noaptea trecută, desigur.

– Ai ţinut lumina aprinsă toată noaptea?

– O, nu... N-aş avea nevoie. Am o sursă de ultraviolete încorporată. Pot vedea în ultraviolet. Şi, bineînţeles, nu am nevoie de somn.

Totuşi, avea nevoie să fie admirat. Ea şi a dat seama de asta, atunci. El trebuia să ştie că îi făcea o plăcere. Dar ea nu se putea hotărî să-i facă lui această plăcere.

Spuse doar cu tristeţe:

– Roboţii de felul tău îi vor lăsa şomeri pe lucrătorii casnici.

– Există în lume munci de mult mai mare importanţă la care pot fi puşi, o dată scăpaţi de roboteală. La urma urmelor, doamnă Belmont, lucruri ca mine pot fi fabricate. Dar nimic nu poate imita, totuşi, creativitatea şi diversitatea unui creier uman, ca al dumneavoastră.

Şi, deşi pe faţă nu i se citea nimic, vocea îi era încărcată plăcut cu respect şi admiraţie, astfel încât Claire roşi şi mormăi:

– Creierul meu! Ia-l, dacă-ţi trebuie.

Tony se apropie puţin şi spuse:

– Probabil sunteţi nefericită, dacă vorbiţi astfel. Vă pot ajuta cu ceva?

O clipă, lui Claire îi veni să râdă. Era o situaţie caraghioasă. Iată un aspirator, spălător de vase, lustruitor de mobilă, un factotum însufleţit, venit de pe standul fabricii şi oferindu-şi serviciile, drept consolator şi confident.

Totuşi, zise brusc, într-o izbucnire de interjecţii şi cuvinte:

– Dacă vrei să ştii, domnul Belmont nu crede că eu am creier... Şi cred că n-am.

Nu putea să plângă în faţa lui. Simţi, dintr-un motiv oarecare, că trebuia să apere onoarea rasei umane în faţa acestei simple creaţii.

– E ceva recent, adăugă ea. Când era student şi abia la început, totul era bine. Dar eu nu pot fi soţia unui om important; iar el va ajunge un om important. El vrea ca eu să-i asigur intrarea în viaţa socială, aşa ca G... hm... hm... Gladys Claffern.

Nasul i se înroşise şi privi într-o parte.

Dar Tony nu se uita la ea. Ochii lui priveau prin încăpere:

– Vă pot ajuta să vă gospodăriţi casa.

– Dar n-are nici un rost, zise ea cu furie. E nevoie de nişte retuşuri pe care eu nu pot să le fac. Pot doar s-o fac mai confortabilă. Niciodată n-o s-o pot face aşa cum sunt fotografiile din revistele cu Casa Frumoasă.

– Aşa o vreţi?

– La ce serveşte să vreau?

Ochii lui Tony o învăluiră:

– Pot să vă ajut.

– Te pricepi la decoraţiuni interioare?

– Asta e ceva ce ar trebui să ştie o bună gospodină?

– O, da.

– Atunci am posibilitatea să învăţ. Îmi puteţi face rost de cărţi cu acest subiect?

Atunci a început ceva.

***

Claire, ţinându-şi pălăria să nu i-o smulgă vântul puternic, luase de la biblioteca publică două volume groase despre decorarea căminului. Îl urmări pe Tony cum deschide unul din ele şi răsfoieşte paginile. Era pentru prima oară când îi urmărea degetele făcând un lucru mai delicat.

"Nu înţeleg cum se face asta", gândi ea şi se întinse dintr-o dată spre mâna lui, trăgând-o spre ea. Tony nu se opuse, ci îşi lăsă mâna moale, pentru control.

– Extraordinar, spuse ea. Până şi unghiile par naturale.

– Într-adins, bineînţeles, spuse Tony.

Apoi, curgător:

– Pielea este un material plastic flexibil, iar scheletul este un aliaj cu un metal uşor. Vi se pare amuzant?

Ea îşi ridică faţa roşie:

– O, nu. Mă simt puţin jenată să-mi vâr nasul în interiorul tău. Nu e deloc treaba mea. Tu nu mă întrebi pe mine despre interiorul meu.

– Conexiunile mele cerebrale nu includ acest tip de curiozitate. Ştiţi, nu pot acţiona decât în limitele mele.

Iar în liniştea care a urmat, Claire simţi cum se strânge

ceva în ea. De ce uita mereu că el e o maşină? Acum, chiar maşina a trebuit să-i amintească asta. Oare tânjea ea atât de mult după înţelegere, încât îl putea accepta până şi pe un robot drept seamăn – pentru că el o înţelegea?

Observă că Tony tot mai răsfoia paginile – aproape neajutorat – şi simţi deodată o superioritate mângâietoare:

– Nu ştii să citeşti, nu-i aşa?

Tony o privi; vocea îi era calmă, fără urmă de reproş:

– *Citesc,* doamnă Belmont.

– Dar... arătă spre carte, cu un gest fără noimă.

– Baleiez paginile, dacă la asta vă referiţi. Citirea mea este fotografică.

Era seară, iar când Claire se duse în sfârşit la culcare, Tony era la al doilea volum, stând acolo, în întuneric, sau ce i se părea întuneric lui Claire, cu vederea ei limitată.

Ultimul gând, care o făcu să se agite şi să se zvârcolească, a fost unul ciudat. Îşi aminti din nou de mâna lui, de atingerea ei. Fusese caldă şi moale, ca a unui om. "Ce deştepţi, cei de la fabrică", gândi ea şi adormi încetişor.

***

Câteva zile după aceea a fost numai biblioteca. Tony sugera domeniile de studiu, care se extindeau repede. Erau cărţi despre asortarea culorilor şi despre cosmetică; despre tâmplărie şi modă; despre artă şi istoria costumelor.

Întorcea paginile fiecărei cărţi, privindu-le serios, şi, pe cât de repede le întorcea, pe atât de repede le citea; şi părea incapabil să uite.

Până la sfârşitul săptămânii, insistase ca ea să se tundă, învăţând-o o metodă nouă de coafat, corectându-i puţin linia sprâncenelor şi schimbându-i nuanţa de pudră şi ruj.

Jumătate de oră, sub atingerea degetelor neomeneşti, ea tremurase de o spaimă nervoasă, apoi privi în oglindă.

– Se mai pot face multe, spuse Tony, mai ales cu îmbrăcămintea. Cum vi se pare, pentru început?

Iar ea nu răspunsese nimic, destul de mult timp, până ce o absorbi identitatea străinei din oglindă şi îşi potoli uimirea la vederea frumuseţii ei. Apoi spuse şocată, fără să-şi ia ochii de pe imaginea care o încălzea:

– Da, Tony, foarte bine... pentru început.

Nu pomeni nimic de asta în scrisorile către Larry. Lasă-l să vadă totul dintr-o dată. Şi ceva îi spuse că nu s-ar bucura numai de surprinderea lui. Va fi ca o răzbunare.

***

Într-o dimineaţă, Tony spuse:

– E timpul să ne apucăm de cumpărături, iar eu nu am voie să ies din casă. Dacă vă scriu exact ce ne trebuie, pot avea încredere că faceţi rost de tot? Ne trebuie perdele şi mobilier, tapet, covoare, vopsea, îmbrăcăminte – şi o grămadă de nimicuri.

– Lucrurile acestea nu se pot lua numai după ce scrii tu pe listă, zise Claire cu îndoială.

– Se pot lua destul de bine, dacă mergi în oraş şi dacă banii nu sunt o problemă.

– Dar, Tony, bineînţeles că banii sunt o problemă.

– Deloc. Treceţi mai întâi pe la Corporaţie. Vă voi scrie o notă. Căutaţi-o pe dr. Calvin şi spuneţi-i că am zis eu că asta face parte din experiment.

***

Într-un fel, dr. Calvin n-a mai înspăimântat-o la fel de mult ca în acea primă seară. Cu faţa ei nouă şi cu o pălărie nouă nu mai era Claire cea veche. Psihologul ascultă cu atenţie, puse câteva întrebări, dădu din cap – apoi Claire se pomeni ieşind înarmată cu un cont nelimitat deschis de Corporaţia de Roboţi şi Oameni Mecanici din Statele Unite.

E minunat ce pot face banii! Cu un magazin întreg la picioarele ei, afirmaţiile unei vânzătoare nu mai erau neapărat un glas de sus; sprânceana ridicată a unui decorator nu mai era tunetul lui Zeus.

Şi odată, când o Grăsime Revărsată de la unul din cele mai selecte saloane de îmbrăcăminte dezaprobase insistent descrierea garderobei pe care o voia Claire, contrazicând-o în cea mai pură franceză din Strada 57, ea îl sună pe Tony, apoi îi întinse receptorul lui Monsieur:

– Dacă nu vă supăraţi, aş vrea să vorbiţi cu... hm.., cu

secretarul meu, spuse ea cu voce hotărâtă, dar frământându-şi puţin degetele.

Grasul merse la telefon cu un braţ ţinut solemn la spate. Ridică receptorul cu două degete şi spuse cu delicateţe:

– Da.

Urmă o scurtă pauză, un alt "Da", apoi o pauză mult mai lungă, un început scâncit de împotrivire care se stinse repede, o altă pauză, un "Da" foarte slab, apoi puse receptorul în furcă.

– Dacă doamna binevoieşte să vină cu mine, zise el, jignit şi rece, voi încerca să-i fac pe voie.

– O clipă.

Claire fugi înapoi la telefon şi formă din nou numărul.

– Alo, Tony. Nu ştiu ce ai spus, dar a mers. Mulţumesc. Eşti un...

Căută cu greu cuvântul potrivit, renunţă şi termină cu un chiţăit subţire:

– ... un... un scump!

Când se întoarse de la telefon, Gladys Claffern o privea. O Gladys Claffern puţin amuzată şi puţin uimită, privind-o cu faţa puţin înclinată:

– Doamna Belmont?

Totul se şterse din memoria lui Claire – dintr-o dată. Putu doar să dea din cap prosteşte, ca o marionetă.

Gladys zâmbi cu o obrăznicie de nedescris:

– Nu ştiam că faceţi cumpărături aici.

Ca şi cum, în ochii ei, magazinul îşi pierduse definitiv locul în societate, din cauza asta.

– De obicei, nu fac, spuse Claire cu umilinţă.

– Ce aţi făcut cu părul dumneavoastră? Este cam ciudat... Oh, sper că mă scuzaţi, dar pe soţul dumneavoastră nu-l cheamă Lawrence?

Claire îşi încleştă dinţii, dar trebui să explice. *Trebuia:*

– Tony este un prieten de-al soţului meu. Mă ajută să aleg nişte lucruri.

– Înţeleg. Şi e foarte *scump* pentru asta, îmi închipui.

Trecu mai departe zâmbind, ducând cu ea lumina şi căldura lumii.

***

Claire nu se mira că se întorsese spre Tony pentru consolare. Zece zile o vindecaseră de silă. Şi putea să plângă în faţa lui; să plângă şi să răcnească.

– Am fost o p-proastă cât toate zilele, izbucni, răsucindu-şi în mâini batista îmbibată cu lacrimi. Să-mi facă ea asta! Nu ştiu de ce. Pur şi simplu o face. Trebuia s-o fi... lovit. Trebuia s-o fi doborât şi s-o fi călcat în picioare.

– Poţi urî atât de mult o fiinţă omenească? întrebă Tony încet, uimit. Partea aceasta a minţii omeneşti îmi este necunoscută.

– O, nu e vina ei, mormăi ea. Cred că eu sunt de vină. Ea e tot ce vreau eu să fiu... pe dinafară, oricum... Şi nu pot fi.

Vocea lui Tony se auzea încet şi insinuant în urechea ei:

– Puteţi fi, doamnă Belmont. *Puteţi* fi. Mai avem zece zile, iar în zece zile casa nu va mai fi cea de-acum. N-am hotărât noi aşa?

– Şi cum o să mă ajute asta – faţă de ea?

– Invitaţi-o aici. Invitaţi-i prietenii. Făceţi-o cu o seară înainte ca... înainte ca eu să plec. Într-un fel, va fi inaugurarea casei.

– Nu va veni.

– Ba da, va veni. Va veni să râdă... Şi nu va putea râde.

– Chiar crezi asta? O, Tony, crezi că suntem în stare?

Mâinile ei erau în ale lui... Apoi spuse, ferindu-şi privirea:

– Dar ce rost ar avea? Nu eu, tu o vei face. Nu te pot exploata.

– Nimeni nu trăieşte în singurătate poleită, şopti Tony. Cunoştinţele astea le am încorporate. Ceea ce vedeţi, dumneavoastră sau altcineva, la Gladys Claffern, nu este adevărata Gladys Claffern. Ea exploatează toate avantajele pe caro le aduc banii şi poziţia socială Nu are nici o îndoială despre asta. De ce aţi avea dumneavoastră?... Şi gândiţi-vă şi altfel, doamnă Belmont. Din fabricaţie trebuie să mă supun, dar pot hotărî singur limita supunerii. Pot asculta de ordine cu reţinere sau de bunăvoie. Cu dumneavoastră, este de bunăvoie, pentru că sunteţi aşa cum am fost eu fabricat să văd fiinţele umane. Sunteţi blândă, prietenoasă, modestă. Doamna Claffern, aşa cum o descrieţi, nu este, şi pe ea n-aş asculta-o aşa cum vă ascult pe dumneavoastră. Aşa că *dumneavoastră,* şi nu eu, doamnă Belmont, faceţi toate astea.

El îşi luă mâinile de pe ale ei, iar Claire privi uimită acel chip imobil pe care nu se putea citi nimic. Dintr-o dată, era din nou înspăimântată, într-un fel absolut nou.

Înghiţi nervoasă şi-şi privi lung mâinile, care simţeau încă apăsarea degetelor lui. Nu fusese o închipuire: degetele lui le strânseseră pe ale ei, uşor, cu blândeţe, până se retrăseseră.

Nu!

Degetele maşinii... degetele maşinii...

Fugi în baie şi îşi frecă mâinile cu săpun... orbeşte, inutil.

***

În ziua următoare se simţi puţin jenată faţă de el, urmărindu-l de aproape, aşteptând să vadă ce-ar putea urma... şi, un timp, nu urmă nimic.

Tony lucra. Dacă exista vreo dificultate tehnică la punerea tapetului sau la folosirea vopselei cu uscare rapidă, activitatea lui Tony nu lăsa să se vadă asta. Mâinile lui se mişcau cu precizie, degetele îi erau îndemânatice şi sigure.

Lucra toată noaptea. Ea nu-l auzea niciodată, dar fiecare dimineaţă era o nouă aventură. Nu putea spune câte lucruri se făcuseră şi până seara tot mai găsea câte un retuş de făcut... şi venea o altă noapte.

O singură dată a încercat să-l ajute, dar stângăcia ei omenească a stricat tot. El era în camera alăturată, iar ea atârna un tablou în locul marcat de privirea matematică a lui Tony. Semnul era acolo; tabloul era acolo; şi mai era şi o revoltă împotriva trândăviei.

Ori ea era nervoasă, ori scara s-a clătinat. N-avea importanţă. Simţi cum se duce şi ţipă. Scara a căzut fără ea, pentru că Tony, cu o iuţeală mai mare decât dacă ar fi fost din carne şi oase, fusese acolo.

În ochii lui liniştiţi şi negri nu se citea nimic, iar vocea lui caldă spuse doar:

– V-aţi rănit, doamnă Belmont?

Ea se gândi că îi ciufulise probabil părul în cădere, pentru că observă, pentru prima oară, că era alcătuit din şuviţe separate de păr negru şi frumos.

Apoi observă, dintr-o dată, că braţele lui o ţineau de umeri şi pe sub genunchi, strâns şi cu căldură.

Îl împinse, iar ţipătul îi răsună prea tare în propriile urechi. Îşi petrecu restul zilei în camera ei, iar de atunci încolo dormi cu un scaun sprijinit de clanţa de la uşa dormitorului.

***

Trimisese invitaţiile şi, aşa cum spusese Tony, fuseseră primite. Trebuia doar să aştepte ultima seară.

Veni şi ea, după toate celelalte, la timpul potrivit. Casa nu mai era deloc cea pe care o ştia. O străbătu pentru ultima oară – şi fiecare cameră fusese modificată. Ea însăşi era îmbrăcată cu haine pe care înainte n-ar fi îndrăznit să le poarte... Iar când le-a îmbrăcat, o dată cu ele a îmbrăcat şi mândrie şi încredere.

Exersă în oglindă o privire politicoasă, de plăcere trufaşă, iar oglinda îi rânji cu autoritate.

Ce-ar spune Larry?... Oricum, n-avea importanţă. Zilele pline de emoţie nu veneau o dată cu el, ci plecau o dată cu Tony. Nu-i aşa că era ciudat? Încercă să-şi recapete dispoziţia de acum trei săptămâni şi nu reuşi deloc.

***

Ceasul bătu strident ora opt în opt fracţiuni de secundă, iar ea se întoarse către Tony:

– Vor veni în curând, Tony. Mai bine te-ai duce la subsol. Nu-i putem lăsa...

Privi fix o clipă, apoi spuse încet:

– Tony?

Şi mai tare:

– Tony?

Şi aproape ţipând:

– Tony!

Dar braţele lui o cuprinseseră, faţa lui era aproape de a ei, apăsarea îmbrăţişării nu înceta. Îi auzi vocea, într-un amestec confuz de emoţie:

– Claire, spunea vocea, sunt multe lucruri pe care nu le pot înţelege, iar ăsta trebuie să fie unul din ele. Mâine plec şi nu vreau să plec. Cred că simt mai mult decât simpla dorinţă de a-ţi fi pe plac. Nu e ciudat?

Faţa lui era mai aproape, buzele îi erau calde dar fără

respiraţie dincolo de ele – pentru că maşinile nu respiră. Aproape le atinseră pe ale ei.

... Şi sună soneria.

O clipă, se zbătu emoţionată, apoi el plecă şi nu se mai arătă, iar soneria sună din nou. Sunetul strident era insistent.

Perdelele de la ferestre fuseseră trase într-o parte. Cu un sfert de oră înainte nu erau aşa. Ea *ştia asta.*

Atunci, probabil că au văzut. Probabil că *toţi* au văzut... tot.

***

Intrară atât de politicos, toţi odată – haita venită să urle cu ochii pătrunzători şi scânteietori iscodind peste tot. *Văzuseră.* Altfel de ce ar fi întrebat Gladys despre Larry, în cel mai înţepător mod? Iar Claire îşi scoase ghearele, apărându-se disperat şi imprudent.

Da, *este* plecat. Cred că se va întoarce mâine. Nu, nu am fost singură. Nici un pic. M-am distrat minunat. Şi le râse în faţă. De ce nu? Ce puteau face? Larry va şti adevărul, dacă i se va spune vreodată ce au crezut ei că văd.

Dar *ei* n-au râs.

A putut citi asta în mânia din ochii lui Gladys Claffern, în frumuseţea mincinoasă a cuvintelor ei, în dorinţa ei de a pleca devreme, iar când ea plecă împreună cu ceilalţi, prinse o ultimă şoaptă, anonimă şi fără şir

– ... niciodată n-am văzut ceva aşa de... aşa *de chipeş ..*

Şi ea ştia ce o făcuse în stare să le dea cu tifla. N-au decât să bârfească şi să ştie că oricine poate fi mai drăguţă decât Claire Belmont, şi mai importantă, şi mai bogată, dar nimeni. *nimeni* nu putea avea un iubit aşa de chipeş!

Apoi îşi aminti iar... iar... iar, că Tony era o maşină, iar pielea i se încreţi.

– Pleacă! Lasă-mă în pace! ţipă spre camera goală şi fugi în pat. A plâns toată noaptea, fără să doarmă, iar în dimineaţa următoare, înainte ca soarele să răsară, când străzile erau pustii, în faţa casei trase o maşină şi îl luă pe Tony.

***

Lawrence Belmont trecu pe lângă biroul dr. Calvin şi simţi nevoia să bată la uşă. O găsi împreună cu matematicianul Peter Bogert dar asta nu-l intimidă. Spuse:

– Claire mi-a povestit că aţi plătit pentru tot ce s-a făcut la mine acasă...

– Da, spuse dr. Calvin. Am amortizat cheltuiala, fiind o parte importantă şi necesară a experimentului. Cu funcţia ta cea nouă, de inginer asociat, vei fi în stare să te descurci, cred.

– Nu asta mă îngrijorează acum. Dacă Washington aprobă testele, vom avea un model TN al nostru până la anul, cred.

Se întoarse, nehotărât dacă să plece sau nu, şi la fel de nehotărât reveni.

– Da, domnule Belmont? întrebă dr. Calvin, după o pauză.

– Mă întreb... începu Larry. Mă întreb ce s-a întâmplat cu adevărat. Ea... Claire, vreau să spun... pare alta. Nu numai că arată altfel.. deşi, ca să fiu cinstit, sunt uimit.

Râse nervos:

– E vorba de ea! Nu mai e soţia mea cu adevărat... nu pot să explic asta.

– De ce încerci? Eşti dezamăgit de schimbare?

– Dimpotrivă. Dar mă sperie puţin, înţelegeţi...

– Eu n-aş fi îngrijorată, domnule Belmont. Soţia dumneavoastră s-a descurcat foarte bine. Sinceră să fiu, nu m-am aşteptat ca experimentul să ofere un test atât de amănunţit şi complet. Ştim exact ce trebuie să corectăm la modelul TN, iar meritul este în totalitate al doamnei Belmont. Dacă vreţi să fiu foarte sinceră, cred că soţia dumneavoastră merită avansarea mai mult decât dumneavoastră.

Auzind asta, Larry roşi vizibil:

– Câtă vreme rămâne în familie... murmură el neconvingător şi plecă.

Susan Calvin privi în urma lui:

– Cred că-l doare... sper... Ai citit raportul lui Tony, Peter?

– În întregime, zise Bogert. Dar modelul TN-3 nu va avea nevoie de modificări?

– O, şi tu crezi asta? întrebă Calvin tăios. Care sunt argumentele tale?

Bogert se încruntă:

– N-am nevoie de nici unul. E clar ca bună-ziua că nu putem de drumul unui robot care face dragoste cu stăpâna lui,

dacă nu te deranjează exprimarea.

– Dragoste! Peter, îmi faci greaţă. Chiar nu înţelegi? Maşina asta trebuia să asculte de Prima Lege. Nu putea îngădui să i se facă rău unei fiinţe omeneşti, iar lui Claire Belmont i se făcea rău din cauza propriului sentiment de imperfecţiune. Aşa că i-a făcut curte, pentru că orice femeie ar fi măgulită de faptul că e în stare să stârnească pasiune la o maşină – la o maşină rece şi fără suflet. Şi el a tras anume perdelele în seara aceea, să poată ceilalţi să vadă şi să invidieze – fără nici un risc pentru căsnicia lui Claire. Cred că Tony a procedat inteligent...

– Crezi? Ce importanţă are dacă s-a prefăcut sau nu, Susan? Tot oribil e. Citeşte din nou raportul. Ea l-a evitat. A ţipat când el a îmbrăţişat-o. În noaptea aceea n-a dormit – un acces de isterie. Nu putem admite asta.

– Peter, eşti orb. Eşti la fel de orb cum am fost eu. Modelul TN va fi reconstruit în totalitate, dar nu pentru motivul tău. Chiar invers; chiar invers. Ciudat că nu mi-am dat seama de la început, spuse ea cu ochii întunecaţi de gânduri, dar poate că asta arată o deficienţă a mea. Înţelegi, Peter, maşinile nu se pot îndrăgosti dar – chiar dacă este fără speranţă şi oribil – femeile pot!

SCHIMB CINSTIT?

[din volumul de povestiri „Vântul schimbării” – The Winds of Change and Other Stories]

Leşinam şi îmi reveneam fără încetare şi, din când în când, în cap îmi răsuna un fragment de melodie.

Apoi au venit şi cuvintele: "În timp ce prostănacii ajung baroni şi lorzi, nimic nu li se oferă celor deştepţi, dar anonimi".

Mi-am dat seama că era lumină, apoi am văzut faţa lui John Sylva aplecându-se deasupra mea.

– Bună, Herb, au rostit buzele lui.

Nu am auzit cuvintele, dar i-am văzut buzele formându-le. Am dat din cap şi iarăşi am leşinat.

Când mi-am revenit din nou, era întuneric. O soră medicală se fâţâia în preajma mea, dar am stat liniştit şi individa a dispărut în cele din urmă.

Mă aflam într-un spital, fără îndoială.

Nu eram surprins. John mă avertizase, iar eu îmi asumasem riscul. Mi-am mişcat picioarele, apoi braţele – foarte încet. Nu mă dureau, şi totuşi le simţeam grele. Îmi zvâcnea capul, dar şi asta era de aşteptat.

... În timp ce prostănacii ajung baroni şi lorzi, nimic nu...

Thespis, mi-am zis triumfător. Ascultasem *Thespis.* Am leşinat din nou.

Când am redeschis ochii, era dis-de-dimineaţă. Pe buze simţeam gust de suc de portocale. Am supt din pai şi i-am mulţumit lui Dumnezeu în gând.

Maşina timpului!

Lui John Sylva nu-i plăcea s-o numesc astfel. Transfer temporal afectiv, îi spunea el.

Parcă îl auzeam vorbindu-mi, şi lucrul acesta m-a umplut de bucurie. Creierul meu părea a fi în perfectă stare. Mi-am propus să rezolv probleme în minte şi m-am apucat să scot rădăcina pătrată din cinci sute patruzeci şi trei. Enumeră toţi preşedinţii, în ordine! mi-am sugerat apoi. Se *părea* că sunt într-o bună formă mentală. Oare puteam fi sigur de asta? Am încercat să mă îmbărbătez singur, spunându-mi că n-aveam

motive de îngrijorare.

Bineînţeles că vătămarea creierului fusese grija cea mare şi nu cred că mi-aş fi asumat un asemenea risc dacă la mijloc n-ar fi fost *Thespis.* Trebuie să fii un fanatic Gilbert şi Sullivan ca să înţelegi asta. Eu eram unul dintre ei, ca şi Mary, de altfel. Ne cunoscusem la o întrunire a *Societăţii G&S,* flirtasem pe durata altor întâlniri, dar şi în timpul spectacolelor de operetă date de *Village Light Opera Groups.* Când, în cele din urmă, ne-am căsătorit, un cor de prieteni într-ale lui G&S ne-au cântat "Când o veselă fătucă se mărită" din *Gondolierii.*

Mintea mea era normală, eram sigur de asta. Am rămas cu privirea aţintită asupra zorilor reci şi cenuşii ce prinseseră a lumina fereastra, străduindu-mă să-mi amintesc ceea ce se întâmplase.

– Nu o maşină a timpului, auzeam vocea lui John răsunându-mi în cap. Asta ar însemna un automobil care să te ducă în sus şi-n jos pe coridoarele timpului, ceea ce, teoretic, este imposibil. Aici avem de-a face cu un transfer temporal afectiv. Mintea poate să-şi exercite influenţa de-a lungul timpului. Sau, mai degrabă, particulele subatomice au această posibilitate, iar dacă sunt organizate la fel de complex precum într-un creier evoluat, influenţa lor este multiplicată până într-atât încât poate fi detectată şi, cred eu, folosită. Dacă două minţi sunt suficient de asemănătoare, ele pot rezona până în momentul în care conştiinţa începe să se deplaseze înainte şi înapoi, peste prăpastia timpului. Transfer temporal afectiv.

– Crezi că poţi într-adevăr să-l controlezi?

– Bănuiesc că da. Îndrăznesc să afirm că fiecare minte rezonează cu multe altele, şi Dumnezeu ştie că acest fapt e răspunzător pentru vise, pentru senzaţiile de deja vu sau inspiraţiile bruşte şi aşa mai departe... Dar, pentru a realiza un transfer efectiv, e nevoie de o rezonanţă care să învingă orice obstacol existent între două minţi asemănătoare, şi asta cere o amplificare corespunzătoare.

Am fost unul dintre sutele de oameni pe care John i-a testat. Nu avea rost să facă experienţe pe animale. Doar creierul uman putea să dea naştere unui câmp suficient de puternic pentru a fi detectat. Delfinii, probabil, ar fi fost potriviţi, dar cine s-ar fi încumetat să lucreze cu ei?

– Aproape orice făptură omenească emană o rezonanţă

detectabilă, mi-a explicat John. De exemplu, tu prezinţi una puternică, într-o anumită direcţie.

– Cu cine? l-am întrebat eu, real interesat.

– Mi-e imposibil să spun asta, Herb, mi-a răspuns el. Nu putem fi siguri cât de precise sunt estimările noastre în ceea ce priveşte timpul şi locul, dar se pare că rezonezi cu cineva din Londra anului 1871.

– Londra anului 1871?

– Întocmai. Nu putem să verificăm pe de-a întregul măsurătorile până nu dăm de cineva cu amplificarea destul de mare pentru a efectua un transfer, deşi, drept să-ţi spun, nu cred să găsim prea mulţi voluntari.

– Mă ofer eu voluntar, i-am zis.

Mi-a luat ceva timp să-l conving că vorbeam serios. Eram prieteni vechi şi cunoştea ataşamentul meu faţă de mistica G&S, dar îmi închipui că nu bănuia cât de profund era acesta.

Şi Mary ar fi putut s-o facă! Era la fel de împătimită ca şi mine.

– Închipuie-ţi ce noroc pe capul meu! i-am spus entuziasmat. *Thespis* a fost pusă în scenă la Londra în 1871. Dacă m-aş trezi dintr-o dată în acel loc, în acel moment, aş putea să o ascult. Aş putea...

Era un gând copleşitor. *Thespis* era prima dintre cele paisprezece operete purtând semnătura Gilbert & Sullivan, o compoziţie uşoară, şi cu siguranţă că nu se bucurase de prea mult succes, dar *era* totuşi de Gilbert & Sullivan şi muzica ei se pierduse definitiv. Nu rămăseseră decât un cor introductiv, care fusese folosit în *Piraţii din Penzance,* şi o baladă.

Dacă aş fi avut posibilitatea s-o ascult!

– Şi nu numai atâta! am continuat, îmbătat de iluzii. Dacă aş putea să pun mâna pe partitura ei şi să o studiez. Dacă aş putea să ascund o copie într-un seif de bancă şi, într-un fel sau altul, să reuşesc să-l deschid acum. Dacă aş putea…

Lui Mary ii străluceau ochii, dar spiritul ei practic nu a întârziat să se manifeste.

– Dar s-ar putea realiza una ca asta? Recunosc, orice fragment din *Thespis* ar reprezenta descoperirea secolului în materie de G&S, şi totuşi nu trebuie să ne facem false speranţe. Dacă ai intra în mintea unui individ din 1871, crezi că ai putea să-l convingi să te asculte?

– Aş încerca, am zis eu. În mod sigur, tipul îmi seamănă mult, dacă minţile noastre au rezonat atât de tare peste o distanţă în timp de mai bine de un secol. Ar trebui să aibă aceleaşi gusturi ca mine.

– Dar dacă ţi s-ar întâmpla ceva?

– Unele ţeluri merită riscul, am afirmat eu cu tărie, şi ea mi-a dat dreptate. Nu ar fi fost Mary a mea dacă nu mi-ar fi împărtăşit părerea în cazul ăsta.

Tocmai pentru a nu o tulbura, nu i-am spus că John îmi atrăsese atenţia asupra faptului că exista un foarte mare risc în ceea ce privea vătămarea creierului.

– Mi-e imposibil să prezic cât de mare este acest pericol, îmi explicase el în mai multe rânduri, sau dacă există cumva vreunul, până nu încercăm. Totuşi, nu mă trage inima să-l folosesc pe cel mai bun prieten al meu pe post de cobai.

– Cel mai bun prieten al tău insistă, nu m-am lăsat eu bătut, după care am semnat toate actele pregătite de avocaţii Fundaţiei Transferului Temporal, pe care John o întemeiase.

Am fost, însă, precaut într-o privinţă. Nu i-am spus lui Mary data exactă când urma să aibă loc experimentul. Dacă ceva nu ar fi mers normal, nu voiam să se afle prin preajmă în acele clipe. În curând, trebuia să plece în călătoria ei anuală în Canada, pentru a-şi vizita părinţii: mi se părea momentul cel mai potrivit pentru aventura mea.

– John n-o să fie gata până cel mai devreme în toamnă, am minţit-o fără să şovăi, încercând din răsputeri să mă arăt dezamăgit.

La trei zile după ce Mary plecase, totul era gata.

Nu mă simţeam deloc cuprins de nervozitate, nici măcar când John mi-a zis:

– S-ar putea să fie neplăcut ce-o să simţi.

Am dat din umeri a nepăsare, apoi l-am întrebat:

– Când o să ajung în Anglia, o să fiu în stare să fac ceva? Vreau să spun, în mod voluntar?

– Asta este o altă întrebare la care nu-ţi pot răspunde în mod categoric până nu te întorci – ceea ce se va întâmpla automat. Chiar dacă eu mor, sau cade curentul, rezonanţa se va risipi în cele din urmă şi te vei întoarce. Nu se poate întâmpla nimic rău, pentru că trupul tău nu pleacă nicăieri. Înţelegi?

– Înţeleg.

John era convins că, liniştindu-mă în această privinţă, mă ajuta să fiu mai puţin tensionat, ceea ce diminua riscul vătămării creierului. Îmi tot repetase lucrul acesta de nenumărate ori.

– O să fiu în stare să fac ceva? l-am întrebat din nou.

– Nu cred. Bănuiesc că rolul tău va fi cel al unui observator.

– Pot să modific cumva istoria?

– Asta ar provoca paradoxuri – de aceea, noţiunea propriu-zisă de călătorie în timp este imposibilă. Poţi să observi, să aduci cu tine aceste observaţii şi să schimbi istoria de aici încolo – asta nu implică nici un fel de paradoxuri.

– Mai bine decât deloc, am murmurat eu.

– Bineînţeles, a încuviinţat el. Probabil că vei putea să asculţi opereta aia a ta, şi tot ar fi ceva.

Ceva, dar nu destul. Nu eram un muzician cu experienţă; nu aveam posibilitatea de a reproduce notă cu notă o partitură.

M-am împăcat cu speranţa că John se înşela sau, poate, minţea. Dacă *exista* posibilitatea de a fi schimbată istoria, Biroul de Evaluare Tehnologică nu ar fi permis continuarea experimentelor. Cu siguranţă, John trebuia să susţină că o astfel de posibilitate era exclusă, altminteri fondurile de cercetare i-ar fi fost tăiate.

Mi-au adus micul dejun pe căruciorul cu rotile şi sora mi-a spus, cu veselie contrafăcută:

– Ei bine, se pare că v-aţi venit complet în fire.

Îmi întrerupsese şirul amintirilor, iar micul dejun nu era prea grozav, dar mă simţeam destul de înfometat ca până şi fulgii fierbinţi de ovăz să-mi pară buni la gust.

Ăsta era un semn îmbucurător. Brusc, în minte, o voce a început să-mi cânte: "Ei, aşa-i lumea întocmită, şi pe ani mulţi, nu puţini; în timp ce prostănacii ajung baroni şi lorzi, nimic nu li se oferă celor deştepţi, dar anonimi".

Am recunoscut bucata. Era corul ce urma după solo-ul lui Mercur din primul act al lui *Thespis.* Mă rog, cel puţin, am recunoscut cuvintele. Muzica era nouă pentru mine – dar purta amprenta lui Sullivan. Nu exista nici o îndoială în privinţa asta. Pe la ora zece şi-a făcut apariţia John Sylva.

– M-au sunat să-mi spună că nu mai eşti pe intravenoase şi că mă chemi în permanenţă, a turuit el. Cum te simţi? Arăţi destul de normal.

Vigoarea lui părea diminuată, iar în priviri i se citea o urmă de îngrijorare.

– Te-am chemat eu? m-am mirat, sondându-mi memoria.

– Tot timpul cât ai fost în stare de semiconştienţă. Am fost pe aici şi ieri, dar încă nu îţi reveniseşi.

– Cred că-mi aduc aminte, am spus, după care am schimbat subiectul. Ascultă, John! (Vocea îmi era destul de nesigură, dar am pornit de la începutul solo-ului lui Mercur.) "O, *sunt băiatul de curse ceresc,/ De dimineaţă până seara numai cu asta am de-a face;/ Pe drumuri ziua-ntreagă...",* şi am ţinut-o aşa până la sfârşit.

După ce ascultase răbdător pe durata minutelor cât cântasem, John a dat binevoitor din cap.

– Drăguţ, a rostit el din vârful buzelor.

– *Drăguţ?!* E din *Thespis.* Am fost la trei spectacole în Londra. Nici măcar n-a trebuit să mă chinui să conving pe cineva s-o facă. Alter ego-ul meu, un agent de bursă – că tot am pomenit de el, îl cheamă Jeremy Bentford – s-a dus de bunăvoie. Am încercat chiar să procur o copie a partiturii. Am reuşit să-i sugerez lui Bentford să dea buzna în cabina de machiaj a lui Sullivan, în timpul celui de-al treilea spectacol. Nu i-a trebuit mult. Era şi dorinţa lui, de altfel; eram foarte asemănători, acesta fiind şi motivul pentru care am rezonat, bineînţeles... Necazul e că a fost prins şi dat afară din teatru. De fapt, a avut partitura în mână, dar nu a reuşit s-o păstreze. Aşa că, din nou, ai avut dreptate. Nu putem să schimbăm trecutul! În schimb, putem plămădi după plac viitorul, pentru că am toate melodiile importante din *Thespis,* uite-aici, în cap...

– Despre ce vorbeşti tu acolo, Herb? s-a mirat amicul meu.

– Anglia! 1871! Pentru numele lui Dumnezeu, John, transferul temporal afectiv!

John aproape că a sărit în sus:

– Pentru *asta* ai vrut să mă vezi?

– Bineînţeles. Cum poţi să pui o asemenea întrebare? Nu ai fost aici tot timpul? Ce Dumnezeu, m-ai trimis înapoi în timp! Mintea mea, cel puţin...

Prietenul meu părea total nedumerit. Nu reuşeam să mă fac înţeles? Oare, totuşi, creierul meu păţise ceva? Vorbele mele nu exprimau gândurile pe care le aveam?

– Într-adevăr, Herb, am discutat mult despre transferul temporal, a spus John într-un târziu, privindu-mă drept în ochi. Numai că...

– Numai că ce?

– Nu s-a putut niciodată realiza. Îţi aduci aminte de asta, nu? A fost un veritabil eşec.

Era rândul meu să mă arăt stupefiat.

– Cum poţi să vorbeşti despre eşec? M-ai trimis înapoi în timp!

John a căzut pe gânduri câteva clipe, apoi s-a ridicat.

– E cazul să chem doctorul, Herb.

Am încercat să-l apuc de mânecă.

– Nu aiurez, chiar m-ai trimis! Cum, altfel, aş şti melodiile din *Thespis?* Sper că nu mă bănui că le scot din capul meu, nu-i aşa? Crezi că aş fi fost în stare să inventez melodia pe care tocmai am cântat-o?

Dar John sunase, deja, după soră, şi apoi a plecat. În cele din urmă a sosit şi doctorul, care m-a trecut prin ritualul ridicol al examinării.

De ce minţea John? Avusese necazuri cu guvernul din cauză că mă trimisese mental înapoi în timp? Avea de gând să-şi salveze proiectul forţându-mă şi pe mine să mint? Sau intenţiona să mă prezinte drept nebun?

Erau gânduri îngrijorătoare, apăsătoare. Aveam muzica din *Thespis,* dar cum puteam oare să dovedesc că aceasta era cea adevărată? Nu ar fi fost mult mai uşor să se presupună că era o contrafacere? Putea oare *Societatea Gilbert & Sullivan* să fie de folos în soluţionarea problemei? Ar fi trebuit să existe persoane capabile să judece amprentele muzicale ale lui Sullivan, ca să mă exprim astfel.

Dar cum putea fi considerată *orice dovadă* convingătoare, câtă vreme John se încăpăţâna să nege implicarea lui?

În dimineaţa următoare, aveam un chef nebun de ceartă pe această temă. De fapt, nu mă gândeam la nimic altceva. L-am sunat pe John (sau am pus-o pe soră să-l sune, în orice caz) şi i-am transmis că trebuia să-l văd din nou. Am uitat însă complet să-l rog să-mi aducă şi corespondenţa, ce ar fi trebuit să cuprindă, printre altele, scrisori de la Mary.

De îndată ce uşa s-a deschis şi prietenul meu a dat să treacă pragul, am exclamat:

– John, am muzica din *Thespis!* Ţi-am cântat ieri din ea. Negi faptul că îţi spun adevărul?

– Nu, bineînţeles că nu, Herb, mi-a răspuns el. Ştiu şi eu melodiile.

Această afirmaţie mi-a tăiat răsuflarea. Am înghiţit în sec şi am zis:

– Cum poţi să...?

– Uite, Herb, eu te înţeleg. Îmi închipui că ai vrea ca muzica lui *Thespis* să nu existe. Dar nu este aşa. Trebuie să priveşti lucrurile în faţă. Uite aici!

Mi-a întins o carte cu coperţi albastre, delicate, pe care stătea scris *Thespis,* versuri de William Schwenck Gilbert, muzica de Arthur Sullivan.

Am deschis-o şi am răsfoit-o, complet uluit.

– De unde ai făcut rost de asta?

– Dintr-un magazin muzical de lângă Lincoln Center. O găseşti oriunde se vând partiturile lui Gilbert şi Sullivan.

Am rămas tăcut o vreme. În cele din urmă, i-am cerut, plin de arţag:

– Vreau să dai un telefon pentru mine.

– Cui?

– Preşedintelui Societăţii Gilbert & Sullivan.

– Cum să nu, dacă îmi dai numele şi numărul lui de telefon.

– Roagă-i să vină să mă vadă, cât de curând poate. E foarte important!

Din nou am uitat să-l întreb de corespondenţă.

Nu. *Thespis* mai întâi!

Saul Reeve a sosit în salonul meu imediat după prânz. Figura lui simpatică şi burta considerabilă constituiau nişte elemente de soliditate de care m-am agăţat cu uşurare. El reprezenta practic personificarea Societăţii, şi am fost oarecum mirat că nu purta tricoul său Gilbert şi Sullivan.

– Sunt tare fericit că ai scăpat, Herb! mi-a spus el. Societatea a fost al naibii de îngrijorată pentru tine!

(Că am scăpat de ce? Îngrijorată de ce anume? Cum de ştiau de experimentul cu transferul temporal? Şi dacă ştiau, de ce John minţea şi zicea că nu a existat nici un fel de experiment?)

M-am hotărât să-i curm entuziasmul şi să-l fac să-mi

spună adevărul.

– Ce-i cu *Thespis?*

– Ce se întâmplă cu *Thespis?*

– Există muzica sau nu?

Săracul Saul nu era deloc actor. Ştia tot ce se putea şti despre Gilbert şi Sullivan, dar dacă în mintea lui mai era loc şi pentru altceva în afară de asta, însemna că reuşise să prostească pe toată lumea. Expresia de uluire ce s-a întipărit pe faţa sa reprezenta negreşit semnul unei emoţii sincere, neprefăcute.

– Bineînţeles că există, a vorbit el bâlbâindu-se, dar e aproape ca şi cum nu ar fi existat, dacă la asta te referi.

– Ce vrei să spui cu "aproape" ăsta?

– Cunoşti doar povestea!

– Spune-o, oricum... *Spune-o!*

– Păi, Sullivan a fost scârbit de faptul că opereta a fost prost primită de critici şi de public şi nu avea de gând să publice partitura. Atunci a avut loc o tentativă de furt. Un oarecare agent de bursă a încercat să fure partitura... Sullivan şi-a spus că dacă e în stare să-i tenteze pe hoţi, e destul de bună să fie şi publicată. Dacă n-ar fi fost acel individ, poate că astăzi n-am fi avut muzica. Deci, într-adevăr, *Thespis* nu e prea cunoscută. De-abia dacă e pusă în scenă din când în când. *Ştii* asta.

Nu l-am mai ascultat în continuare.

...Dacă n-ar fi fost acel individ... acel agent de bursă!

Deci, până la urmă, reuşisem să schimb istoria!

Asta explica oare lucrurile? Oare un fapt atât de neînsemnat, precum publicarea lui *Thespis,* ar fi fost capabil să dea naştere la valuri şi să creeze o cale temporală alternativă, în care să mă aflu şi eu?

De unde veneau aceste valuri? Să fi contat, oare, muzica atât de mult? Să fi inspirat ea pe careva să facă sau să zică ceva ce altminteri ar fi rămas nefăcut sau nespus? Sau cariera agentului de bursă căpătase o întorsătură neaşteptată în urma încercării de furt, şi asta provocase perturbaţiile?

Şi toate aceste amănunte să fi afectat în asemenea măsură istoria încât John Sylva să nu fi pus niciodată la punct tehnologia transferului temporal afectiv, condamnându-mă să rămân prins pe vecie în capcana acestei noi lumi?

Rămăsesem singur. Nici măcar nu băgasem de seamă

când plecase Saul.

Am scuturat din cap. Cum să fie, oare, posibil? Cum era cu putinţă ca "da"-ul transferului temporal afectiv să devină un "nu"? John Sylva nu se schimbase. Saul Reeve nu se schimbase. Cum putea să existe o schimbare atât de mare fără să fie mai multe schimbări mici?

Am sunat după soră.

– Puteţi să-mi aduceţi un număr din *Times,* vă rog? De azi, de ieri, de săptămâna trecută. Nu are importanţă.

Va găsi, oare, vreo scuză să nu-mi aducă nici unul? Exista oare vreo conspiraţie pusă la cale spre a mă menţine într-o stare de confuzie totală, din cine ştie ce motiv pe care nu-l puteam bănui?

Şi totuşi, ruga mi-a fost îndeplinită imediat.

M-am uitat la dată. Ziarul apăruse la patru zile după experimentul cu transferul temporal afectiv.

Titlurile articolelor păreau normale: preşedintele Carter... criza din Orientul Mijlociu... lansări de sateliţi.

L-am răsfoit pe îndelete, pagină cu pagină, căutând nepotriviri pe care să le pot recunoaşte. Senatorul Abzug propusese o lege prin care să se acorde ajutor federal unui New York City cu probleme financiare.

Senatorul Abzug?

Dar el nu pierduse preelectoralele de senator democrat în faţa lui Patrick Moynihan, în 1976?

Schimbasem istoria. Salvasem opereta *Thespis* şi, prin această faptă a mea, reuşisem, cine ştie cum, să împiedic ducerea la bun sfârşit a transferului temporal al lui John şi să-l ajut pe Bella Abzug să câştige preelectoralele şi scaunul de senator.

Câte alte schimbări mai existau? Milioane, lipsite de importanţă, survenite în viaţa unor persoane lipsite de importanţă, pe care nu aş fi putut să le recunosc? Dacă aş fi avut un *New York Times* din aceeaşi zi, din lumea mea, şi l-aş fi comparat cu acest *Times,* pe care-l ţineam acum în mână, ar fi fost măcar un singur centimetru din vreun articol, din orice coloană, de pe orice pagină, copiat identic?

Dacă totul se schimbase, ce se întâmplase, atunci, cu viaţa mea? Mă *simţeam* exact la fel. Bineînţeles, nu-mi puteam aminti decât viaţa de pe cealaltă ramificaţie temporală. Cea

care-mi aparţinea. În cea de faţă... poate că aveam copii... Tata poate că încă mai trăia... N-ar fi fost exclus să fiu şomer...

Atunci mi-am amintit de corespondenţă, şi am simţit nevoia s-o parcurg. Am chemat-o din nou pe soră şi am pus-o să-l sune iarăşi pe John Sylva, cu rugămintea de a-mi aduce corespondenţa. John avea o cheie de la apartamentul meu. (Oare o avea şi în această nouă lume?) Mai ales, aveam nevoie să-mi aducă scrisorile de la Mary.

Dar John nu a apărut defel. Doar târziu, după masa de seară, doctorul a fost cel care a intrat pe uşă. Era clar că nu venise pentru a îndeplini rutina zilnică a consultaţiei cu stetoscopul. Individul s-a aşezat pe marginea patului şi m-a privit gânditor.

– Domnul Sylva mi-a spus că aveaţi senzaţia că opereta *Thespis* era pierdută, a deschis el discuţia.

Am intrat imediat în alertă. Nu intenţionam câtuşi de puţin să ajung într-un spital de nebuni.

– Sunteţi un fan al creaţiilor lui Gilbert şi Sullivan, doctore? l-am întrebat.

– Nu un fan propriu-zis, dar am văzut mai multe dintre operetele lor, inclusiv *Thespis,* cam acum un an. Aţi fost vreodată la *Thespis7*

Am încuviinţat din cap şi am îngânat solo-ul lui Mercur. Nu cred că era nevoie să menţionez faptul că evenimentul se întâmplase în Londra anului 1871.

– Atunci nu credeţi că muzica lui *Thespis* s-a pierdut? a insistat el.

– Bineînţeles că nu, de vreme ce o cunosc.

Asta l-a oprit. Şi-a dres vocea şi a făcut o nouă încercare.

– Domnul Sylva pare să creadă că vă aflaţi sub impresia faptului că aţi fi călătorit înapoi în timp...

M-am simţit ca un matador înfruntând asaltul taurului. Aproape că îmi plăcea.

– O glumă de-a noastră...

– Glumă?

– Domnul Sylva şi cu mine aveam obiceiul să discutăm despre călătoria în timp.

– Şi totuşi, a continuat doctorul, cu un soi de răbdare exasperată, chiar în privinţa acestui lucru v-aţi decis să glumiţi? Că muzica lui *Thespis* s-a pierdut?

– De ce nu?

– Aveţi vreun motiv să doriţi ca această muzică să nu fi existat?

– Nu, bineînţeles că nu.

M-a privit lung, cu o expresie gânditoare.

– Spuneţi că aţi văzut o punere în scenă a lui *Thespis.* Când anume?

Am ridicat din umeri.

– Nu pot să-mi aduc aminte aşa, dintr-o dată. Trebuie neapărat?

– S-ar putea să fi fost acum un an, în decembrie?

– Atunci aţi văzut-o dumneavoastră, doctore?

– Da.

– E foarte posibil să fi fost atunci.

– A fost o vreme cumplită în ziua aceea, cu multă zloată. Asta vă ajută să vă aduceţi aminte?

Încerca să mă prindă în cursă? Urma să fiu de acord cu un nonsens dacă pretindeam că îmi amintesc?

– Doctore, e clar că nu mă simt prea bine şi de aceea nu pot afirma că am în minte toate detaliile. Ce îţi aminteşti *dumneata?*

Trimisesem în mod cert mingea în terenul lui.

– Am înţeles că atunci s-a jucat cu casa închisă, în ciuda vremii, mi-a răspuns el. Multă lume s-a dus doar pentru că era *Thespis,* o operetă foarte rar pusă în scenă, deci una pe care cei mai mulţi nu o auziseră. Acesta a fost singurul motiv pentru care am fost şi eu prezent. Dacă muzica lui *Thespis* ar fi fost pierdută, sau dacă ar fi fost oricare alta dintre operete, probabil că nu m-aş fi dus. Ăsta să fi fost motivul pentru care i-aţi spus domnului Sylva, când v-aţi recăpătat cunoştinţa, că muzica nu există?

– Ce vreţi să insinuaţi?

– Că dumneavoastră n-ar fi trebuit să vă duceţi la acel spectacol? Sau că nu ar fi trebuit să vă urcaţi în acel taxi, la întoarcere?

– Nu vă înţeleg.

– Dar aţi avut un accident, domnule…

– Vreţi să spuneţi că de aceea mă aflu aici? m-am uitat chiorâş la el.

– Nu, domnule. Asta s-a întâmplat acum un an. Este vorba

despre soţia dumneavoastră.

Am simţit un junghi cumplit sfârtecându-mă, ca şi cum cuvintele lui ar fi fost un piron de gheaţă. M-am zbătut, încercând să mă ridic într-un cot, dar lângă mine se afla, deja, o soră medicală, ţinându-mă strâns. Nu o văzusem venind.

– Vă aduceţi aminte? m-a întrebat doctorul.

Ce *aşteptau* să-mi amintesc? Care era cea mai rea posibilitate?

– Soţia mea a fost omorâtă? am murmurat eu.

Spune că nu! Te rog, spune că nu-i aşa!

Dar vaga stare de tensiune a doctorului se risipise.

– Deci, vă aduceţi aminte! a oftat el uşor.

– Povestiţi-mi!

Urma să mă pună faţă în faţă cu realitatea. Realitatea *lui.* Realitatea *acestei* ramificaţii temporale. I-am aşteptat spusele.

– Din ziua aceea, vă aflaţi într-o stare de depresie, îmi vorbea el blând. Aţi încercat să vă sinucideţi. V-am salvat... Vom sta alături de dumneavoastră...

Nu m-am mişcat. Nu am scos nici un cuvânt. Unde puteam găsi oare ajutor?

Schimbasem istoria. Nu mă mai puteam întoarce niciodată.

O câştigasem pe *Thespis.*

O pierdusem pe Mary.

SCRISORI DE REFUZ

[din volumul de povestiri „Întrebarea finală” – Nine Tomorrows]

a - Elevat
Dragă Asimov, toate legile mentale
Dovedesc c-ortodoxia are erorile sale.
Consideră acea clauză eclectică
A filosofiei lui Kant, apoplectică,
Care, cu antilogica-i, critică
Futilele dictoane ce mistifică
A mutanţilor moderni inestetică.
Aşa-i şi povestirea ta (cu-aplauze discrete).
Cele de mai sus constituie dovezi concrete.

b - Grosolan
Dragă Ike, am fost pregătit
(Şi, măi băiete, cât mi-am dorit)
Să înghit aproape orice povestire
Însă, Ike, eşti o dezamăgire,
Talentul tău i-o amintire,
Vânturi mintale şi ne'mplinire.
Ia-ţi înapoi aceste gunoaie –
Duhnesc, sunt nişte zoaie!
Doar o dată le-am privit şi mi s-a făcut rău.
Dar, Ike, băiatule, nu dispera.
Pune mâna şi mai scrie ceva.
Am nevoie de texte şi-mi place stilul tău.

c - Amabil
Dragă Isaac, amic îndepărtat,
Cred că textul tău e minunat,
Sclipitor,
Încântător
Şi chiar demn de-antologat.
Nu am dormit
Pan' l-am citit
Toată noaptea.

Câtă stupefacţie
Când înţelegi'
Enigma complicată,
Pe care, deodată,
Poţi s-o dezlegi
Cu satisfacţie.
Este îngrozitor,
Aproape jignitor,
Să aminteşti
Mici erori fireşti.
Nu recurente,
Deloc frecvente,
Ba chiar indiferente -
Nu-ţi face griji!
Trebuie să pomenesc,
Şi s-o fac mă grăbesc,
Iubite amic talentat
Şi foarte înzestrat,
Finalul dumnezeiesc,
Aş zice ca la carte lucrat.
Înainte de sfârşit,
Bine că mi-am amintit,
Sunt, vai, nevoit
(Oarecum necăjit)
Din păcate, să-l restitui anexat.

SENTIMENTUL PUTERII

[din volumul de povestiri „Întrebarea finală” – Nine Tomorrows]

Jehan Shuman se obişnuise cu persoanele care deţineau autoritate pe Pământul aflat de atâta vreme în stare de conflict. El era un simplu civil, dar concepea programele utilizate în cele mai avansate calculatoare militare. Ca atare, generalii îl ascultau cu atenţie. La fel şi şefii diverselor comisii ale Congresului.

În salonul Noului Pentagon, existau acum reprezentanţi ai ambelor categorii. Chipul generalului Weider era tăbăcit şi ars de spaţiu, iar gura mică avea buzele ţuguiate într-un cerculeţ. Congresmanul Brant avea tenul neted şi ochi limpezi. Fuma tutun denebian cu aerul unuia al cărui patriotism era atât de notoriu încât îşi putea permite asemenea gesturi.

Shuman, înalt, distins şi Programator clasa I, îi întâmpină netemător.

– Domnilor, rosti el, dânsul este Myron Aub.

– Cel cu talentul neobişnuit, pe care l-aţi descoperit aproape din întâmplare, adăugă placid Brant. Mda.

Îl examină cu o curiozitate amabilă pe omuleţul cu ţeastă pleşuvă şi ovoidală.

La rândul său, acesta îşi răsuci agitat degetele mâinilor. Până atunci, nu mai fusese niciodată în prezenţa unor persoane atât de importante. Era un simplu şi bătrâior tehnician de clasă modestă, care eşuase de multă vreme la toate testele menite a-i selecta pe indivizii înzestraţi şi care se stabilise pe făgaşul muncii necalificate. Talentul pe care faimosul Programator i-l descoperise şi de care făcea atâta caz nu era decât un hobby de-al său.

– Mi se pare de-a dreptul copilărească toată atmosfera aceasta de mister, comentă Weider.

– Imediat, n-o să vi se mai pară aşa, replică Shuman. Nu este vorba despre ceva pe care să-l comunicăm oricui... Aub! (Felul în care lătrase numele acela monosilabic deţinea ceva poruncitor, fusese aproape un ordin, dar la urma urmelor el era un celebru Programator adresându-se unui simplu Tehnician.)

Aub! Cât fac nouă ori şapte?

Aub şovăi o clipă. Ochii săi şterşi scânteiară de o nelinişte vagă.

– Şaizeci şi trei, răspunse.

Brant înălţă sprâncenele.

– Este corect?

– Puteţi verifica şi singur, domnule.

Congresmanul scoase microcalculatorul din buzunar, îi atinse de câteva ori marginile şlefuite, privi displayul şi-l vârî înapoi.

– Acesta este talentul pentru care ne-aţi convocat? Să asistăm la demonstraţiile unui scamator?

– Nu doar atât, domnule. Aub a memorat câteva operaţii şi, cu ajutorul lor, calculează pe hârtie.

– Un calculator cu hârtie? întrebă generalul cu o privire scârbită.

– Nu, domnule, răspunse răbdător Shuman. Nu un calculator cu hârtie, ci pe o simplă coală de hârtie. Sunteţi amabil să spuneţi un număr?

– Şaptesprezece.

– Şi dumneavoastră, domnule congresman?

– Douăzeci şi trei.

– Perfect! Aub, înmulţeşte numerele acestea şi, te rog, arată-le domnilor cum procedezi.

– Da, domnule Programator, încuviinţă din cap Aub.

Pescui dintr-un buzunar un carneţel, iar din alt buzunar un creion dermatograf. Fruntea i se încreţi şi începu, concentrat, să aştearnă semne pe hârtie.

– Ia să văd, îl întrerupse brusc generalul.

Aub îi întinse hârtia şi Weider comentă:

– Pare a fi numărul şaptesprezece.

– Aşa-i, aprobă Brant, dar bănuiesc că oricine poate copia cifre de pe displayul unui calculator. Cred că eu însumi aş putea face un şaptesprezece acceptabil, în ciuda faptului că n-am încercat niciodată.

– Domnilor, interveni calm Shuman, să-l lăsăm pe Aub să continue.

Tehnicianul continuă, cu mâinile tremurându-i uşor. În cele din urmă, rosti cu glas scăzut:

– Răspunsul este trei sute nouăzeci şi unu.

Congresmanul îşi scoase pentru a doua oară microcalculatorul şi-l acţionă.

– Aşa-i, pentru numele lui Dumnezeu! Cum a ghicit?

– N-a ghicit, domnule, zise Shuman. A calculat. A făcut operaţia de calcul pe hârtia aceea.

– Prostii! se enervă generalul. Un calculator este una, iar o foaie de hârtie este cu totul altceva.

– Explică-le, Aub, spuse Programatorul.

– Da, domnule. Uitaţi, domnilor, scriu douăzeci şi trei, iar sub numărul acesta scriu şaptesprezece. După aceea, îmi spun aşa: şapte înmulţit cu trei...

– Stai niţel, Aub, îl opri congresmanul, problema este şaptesprezece înmulţit cu douăzeci şi trei.

– Ştiu, ştiu, încuviinţă micuţul tehnician, dar *încep* spunând şapte înmulţit cu trei, fiindcă aşa iese rezultatul. Aşadar, şapte înmulţit cu trei face douăzeci şi unu.

– Asta de unde ştii? întrebă Brant.

– Pur şi simplu, am ţinut minte că pe display apare întotdeauna douăzeci şi unu. Am verificat de o mulţime de ori.

– Asta nu înseamnă că întotdeauna va fi la fel, se strâmbă Brant.

– Poate că nu, începu Aub să se bâlbâie, nu sunt matematician. Dar să ştiţi că de fiecare dată mi-au ieşit rezultatele corecte.

– Continuă.

– Şapte înmulţit cu trei face douăzeci şi unu, de aceea scriu douăzeci şi unu. Apoi, unu înmulţit cu trei face trei, de aceea îl scriu pe trei sub cifra doi de la douăzeci şi unu.

– De ce sub cifra doi? se interesă imediat Brant.

– Pentru că... – Neajutorat, Aub căută din priviri sprijinul şefului său. – Este dificil de explicat.

– Dacă veţi accepta demonstraţia lui aşa cum este, rosti Shuman, putem lăsa explicarea detaliilor pe seama matematicienilor.

Congresmanul încuviinţă.

– Trei plus doi, urmă Aub, face cinci, aşa că douăzeci şi unu devine cincizeci şi unu. Acum, lăsăm asta deoparte şi începem altă operaţie. Şapte înmulţit cu doi face paisprezece, iar unu ori doi face doi. Dacă le scriem la fel ca mai înainte şi le adunăm, obţinem treizeci şi patru. Acum, dacă aşezăm pe

treizeci şi patru sub cincizeci şi unu în felul acesta şi le adunăm, obţinem trei sute nouăzeci şi unu, care este chiar răspunsul.

Câteva clipe fu tăcere, după care generalul vorbi:

– Nu cred! Face tot felul de chestii, inventează nişte numere, le înmulţeşte şi le adună în fel şi chip, dar eu nu cred o iotă. Este prea complicat ca să fie altceva decât o farsă.

– Nu, domnule! protestă Aub acoperit de transpiraţie. Doar *pare* complicat, deoarece nu sunteţi obişnuit cu aşa ceva. De fapt, regulile sunt destul de simple şi funcţionează pentru orice numere.

– Orice numere? pufni Weider. Ia să vedem. – Îşi scoase microcalculatorul (un model cazon, lipsit de zorzoane) şi-l manipulă la întâmplare. – Ia scrie pe hârtia ta: cinci, şapte, trei, opt. Asta înseamnă cinci mii şapte sute treizeci şi opt.

– Da, domnule, rosti Aub.

– Iar acum – alte manipulări – şapte, doi, trei, nouă. Şapte mii două sute treizeci şi nouă.

– Da, domnule.

– Înmulţeşte-le între ele.

– Va dura niţel, se bâlbâi tehnicianul.

– Nu te grăbi.

– Dă-i drumul, Aub! ordonă sec Shuman.

Omuleţul se apucă de treabă, cocoşându-se deasupra hârtiei. Luă altă foaie, apoi alta. Într-un târziu, generalul îşi privi ceasul ostentativ.

– Ai terminat cu scamatoriile, tehniciene?

– Aproape, domnule... Gata! Patruzeci şi unu de milioane cinci sute treizeci şi şapte de mii, trei sute optzeci şi doi.

Le arătă rezultatul scris pe hârtie.

Weider rânji cu dispreţ. Apăsă tasta multiplicatoare a calculatorului său şi numerele goniră pe display. Apoi croncăni surprins:

– Pe Marea Galaxie, omul are dreptate!

***

Preşedintele Federaţiei Terestre se îmbolnăvise la datorie şi, când rămânea singur, îngăduia unei expresii de melancolie să i se întipărească pe trăsăturile sensibile. După uriaşa popularitate şi implicare iniţială, războiul denebian se

preschimbase într-o afacere sordidă de manevre şi contramanevre, în vreme ce nemulţumirile sporeau constant pe Pământ. Poate că acelaşi lucru se petrecea şi pe Deneb.

Iar acum congresmanul Brant, şeful importantului Comitet al Preluărilor Militare, îşi irosea plin de mulţumire jumătatea de oră care-i fusese acordată, bolborosind aiureli.

– Calculul fără calculator, rosti preşedintele iritat, este o contradicţie în sine.

– Calculul, replică congresmanul, nu este altceva decât un sistem de manipulare a datelor. Sistemul poate fi utilizat de o maşină sau de un creier uman. Să vă ofer un exemplu.

Folosind noile capacităţi deprinse, calculă sume şi produse până ce, fără să vrea, preşedintele deveni interesat.

– Şi funcţionează de fiecare dată?

– De fiecare dată, domnule preşedinte. Este garantat.

– E greu de învăţat?

– Eu am avut nevoie de o săptămână ca să prind cu adevărat şmecheria. Cred că dumneavoastră v-aţi descurca mai bine.

– Mi se pare un joc de societate interesant, reflectă preşedintele, dar la ce foloseşte?

– La ce foloseşte un prunc abia născut, domnule preşedinte? Deocamdată, nu se întrevede nici o utilitate, dar nu observaţi că astfel s-ar deschide o cale spre eliberarea de maşini? Gândiţi-vă, domnule preşedinte – congresmanul se sculă de pe scaun, iar glasul lui căpătă în mod reflex cadenţa întrebuinţată în dezbaterile publice –, că războiul denebian este unul între calculatoare. Calculatoarele lor ridică un ecran impenetrabil împotriva rachetelor noastre, iar calculatoarele noastre ridică un ecran împotriva rachetelor lor. Dacă sporim eficienţa calculatoarelor noastre, ei fac acelaşi lucru şi, de cinci ani, s-a menţinut un echilibru precar şi lipsit de profit. Acum, însă, deţinem o metodă prin care putem trece dincolo de calculator şi prin calculator. Vom combina calculele mecanice cu gândirea umană şi vom dispune de echivalentul unor calculatoare inteligente – a miliarde de calculatoare inteligente. Nu pot prezice în detaliu care vor fi consecinţele, dar ele vor fi incalculabile. Iar dacă Deneb ne-o ia înainte în direcţia aceasta, catastrofa ar fi inimaginabilă.

– Şi ce doriţi să fac eu? se încruntă preşedintele îngrijorat.

– Să sprijiniţi cu puterea administraţiei dumneavoastră stabilirea unui proiect secret referitor la calculele mentale. Îi puteţi spune Proiectul "Numere". Eu garantez pentru comitetul pe care-l conduc, dar voi avea nevoie şi de sprijinul administraţiei.

– Totuşi cât de departe pot ajunge calculele mentale?

– Nu există limite în această privinţă. Conform Programatorului Shuman, cel care mi-a arătat descoperirea...

– Am auzit de Shuman – cum să nu!

– Bun! Ei bine, dr. Shuman mi-a spus că, teoretic, mintea umană poate face absolut orice poate face un calculator. Calculatorul ia pur şi simplu un volum finit de date, cu care efectuează un număr finit de operaţiuni. Mintea umană poate duplica acest proces.

Preşedintele căzu pe gânduri, apoi spuse:

– Dacă Shuman afirmă aşa ceva, sunt înclinat să-l cred – în teorie. Dar din punct de vedere practic, cum poate şti cineva felul cum funcţionează un calculator?

Brant hohoti mulţumit.

– Ei bine, domnule preşedinte, am pus şi eu aceeaşi întrebare. Se pare că, pe vremuri, calculatoarele erau proiectate direct de oameni. Evident, era vorba despre nişte calculatoare simple, asta petrecându-se înainte de epoca utilizării lor raţionale în proiectarea altor calculatoare.

– Da, da. Continuă!

– Se pare că Tehnicianul Aub avea ca hobby reconstituirea unor asemenea instrumente străvechi şi, cu această ocazie, a studiat detaliile funcţionării lor şi a descoperit că le putea imita. Înmulţirea pe care v-am arătat-o constituie o imitare a funcţionării unui calculator.

– Extraordinar!

Congresmanul îşi drese vocea.

– Aş mai atrage atenţia asupra unui aspect, domnule preşedinte. Cu cât vom dezvolta mai mult această direcţie de cercetare, cu atât vom putea abate efortul federal de la producţia şi întreţinerea de calculatoare. Pe măsură ce creierul omenesc va prelua sarcinile calculatoarelor, o cantitate mai mare a energiei umane va putea fi direcţionată spre activităţi paşnice, iar impactul războiului asupra omului de rând se va atenua. Evident, aspectul acesta va fi foarte avantajos pentru

partidul aflat la putere.

– Mda, am înţeles. Atunci, luaţi loc, domnule congresman, luaţi loc! Voi avea nevoie de timp ca să reflectez asupra situaţiei, dar între timp mai arătaţi-mi o dată şmecheria cu înmulţirea. Ia să vedem dacă mă prind cum se face...

***

Programatorul Shuman nu încercă să grăbească lucrurile. Loesser era conservator, foarte conservator, şi-i plăcea să lucreze cu calculatoare, aşa cum făcuseră tatăl şi bunicul său. Deţinea însă controlul asupra producţiei de calculatoare pentru Europa Occidentală şi, dacă putea fi convins să se alăture cu entuziasm Proiectului "Numere", se obţinea un sprijin important.

Totuşi, Loesser nu se lăsa uşor convins.

– Nu sunt sigur, spuse el, că mi-ar plăcea ideea trecerii pe planul doi a calculatoarelor. Mintea umană este capricioasă. Calculatorul va oferi acelaşi răspuns la aceeaşi problemă, de fiecare dată. Ce garanţii avem că şi mintea umană va face la fel?

– Mintea umană, domnule Loesser, manipulează tot informaţii. Nu contează dacă lucrul acesta îl face o maşină sau mintea unui om. Ele sunt simple instrumente.

– Da, da, am examinat ingenioasa dumneavoastră demonstraţie de duplicare a performanţelor unui calculator, totuşi am unele dubii. Cu partea teoretică sunt de acord, însă ce motive avem să credem că teoria poate fi transpusă în practică?

– Eu cred că avem, domnule. La urma urmelor, calculatoarele n-au existat dintotdeauna. Troglodiţii, cu triremele lor, cu topoarele de piatră şi cu căile ferate, n-au avut calculatoare.

– Poate că nici nu calculau...

– Ştiţi prea bine că nu-i aşa. Până şi construirea unei căi ferate sau a unui zigurat necesită oarecare calcule, iar ele trebuie să fi fost efectuate fără nişte calculatoare precum cele pe care le cunoaştem noi.

– Sugeraţi că ei calculau în maniera pe care aţi demonstrat-o?

– Probabil că nu. La urma urmelor, metoda aceasta – apropo, noi o denumim "grafitică", de la vechiul cuvânt

european "grafo", care înseamnă "a scrie" – este preluată chiar de la calculatoare, aşa că nu se poate să le fi antedatat. Totuşi troglodiţii, trebuie să fi avut *vreo* metodă, nu?

– Tehnici pierdute pentru totdeauna! Dacă intenţionaţi să-mi vorbiţi despre aşa ceva...

– Nu, nu. Nu sunt un entuziast al tehnicilor pierdute, deşi nu mă grăbesc să afirm că ele n-ar fi existat. La urma urmelor, omul a mâncat făină de grâu şi înainte de existenţa hidroponicelor, ceea ce înseamnă că a cultivat grânele în sol. Altfel, cum ar fi putut?

– Nu ştiu, dar o să cred în cultivarea grânelor în sol atunci când o să văd pe cineva care procedează într-adevăr în felul acesta. Şi o să cred că focul poate fi aprins ciocnind două pietre, tot când o voi vedea cu ochii mei.

Shuman adoptă un ton mai împăciuitor.

– Perfect, să rămânem la grafitică. Nu-i altceva decât o parte a procesului de eterealizare. Transportul cu vehicule uriaşe lasă locul transferului masic direct. Instrumentele de comunicaţii devin pe zi ce trece mai puţin voluminoase şi mai eficiente. Dacă doriţi, putem compara microcalculatorul din buzunarul dumneavoastră cu aparatele imense de acum o mie de ani. Şi atunci, vă întreb, de ce să nu facem ultimul pas şi în domeniul calculatoarelor? Proiectul "Numere" este în curs de desfăşurare, progresul nu poate fi stăvilit. Noi dorim însă şi ajutorul dumneavoastră. Dacă nu vă mişcă noţiunea de patriotism, gândiţi-vă la aventura intelectuală implicată.

– Care progres? ricană sceptic Loesser. Ce puteţi face în afară de înmulţiri? Puteţi integra o funcţie transcendentă?

– Cu timpul, domnule, cu timpul. În ultima lună, am învăţat cum se lucrează cu împărţirea. Pot determina – corect – câturi întregi şi zecimale.

– Zecimale? Cu câte zecimale?

Shuman căută să-şi păstreze tonul indiferent.

– Câte doriţi!

– Fără calculator? holbă ochii Loesser.

– Daţi-mi o problemă, domnule.

– Douăzeci şi şapte împărţit la treisprezece, calculat la a şasea zecimală.

Peste cinci minute, Shuman anunţă:

– Doi virgulă zero, şapte, şase, nouă, doi, trei.

Loesser verifică.

– Ei bine, asta a fost cu adevărat uimitor. Înmulţirea nu m-a impresionat prea mult, fiindcă la urma urmelor este vorba despre numere întregi şi mă gândeam că se pot face unele şmecherii. Dar zecimalele...

– Iar asta nu-i totul. A apărut o nouă direcţie de dezvoltare, deocamdată strict secretă, despre care, să fiu sincer, n-ar trebui să suflu o vorbă. Totuşi... Am făcut un progres important în calculul rădăcinii pătrate.

– Rădăcina pătrată?

– Se ridică nişte probleme delicate şi încă n-am eliminat toate deficienţele, dar Tehnicianul Aub – cel care a inventat ştiinţa şi care are o intuiţie incredibilă în direcţia asta – susţine că este numai o chestiune de timp. Nu trebuie uitat că el este un simplu Tehnician. O persoană ca dumneavoastră, un matematician instruit şi talentat, n-ar trebui să aibă dificultăţi.

– Rădăcina pătrată..., repetă Loesser.

– Şi rădăcina cubică. Sunteţi alături de noi?

Loesser întinse brusc mâna.

– Trece-mă pe listă.

***

Generalul Weider se plimba înainte şi înapoi prin încăpere, adresându-se auditoriului în maniera unui profesor dur care se confruntă cu un grup de studenţi recalcitranţi. Pentru general, nu conta că în cazul respectiv era vorba despre savanţii civili care conduceau Proiectul "Numere". El era responsabilul de proiect şi nu uita nici o clipă lucrul acesta.

– Rădăcina pătrată este excelentă, spuse generalul. Eu personal n-o pot efectua şi nici nu înţeleg metodele, dar este o operaţie excelentă. Cu toate acestea, proiectul nu va fi deturnat în direcţia pe care unii dintre dumneavoastră o denumesc "teoretică". După încheierea războiului, vă puteţi juca oricum doriţi cu grafitica, însă acum avem de rezolvat probleme specifice şi cât se poate de practice.

Într-un colţ îndepărtat, Tehnicianul Aub asculta concentrat. Bineînţeles, nu mai era Tehnician, fiind eliberat de însărcinările anterioare şi transferat în colectivul Proiectului, unde avea o funcţie cu un titlu impresionant şi un salariu

adecvat. Deosebirile sociale rămăseseră însă, iar importanţii savanţi care conduceau cercetările nu-l puteau accepta pe picior de egalitate în rândul lor. Ca să fim cinstiţi, nici Aub nu dorea aşa ceva. În prezenţa lor, se simţea nelalocul său, un sentiment reciproc de altfel.

– Ţelul nostru, spuse generalul, este unul simplu, domnilor: înlocuirea calculatorului. O navă capabilă să navigheze prin spaţiu fără un calculator la bord se poate construi de cinci ori mai repede şi de zece ori mai ieftin prin comparaţie cu navele dotate cu calculatoare. Dacă am putea elimina calculatorul, am construi o flotă de cinci ori... de zece ori mai mare decât cea denebiană. Iar eu văd chiar mai departe de atât. Poate că în clipa de faţă sună fantasmagoric, poate că nu pare decât un simplu vis, însă pentru viitor eu întrevăd racheta dirijată de om!

Imediat, dinspre audienţă se auziră murmure.

– Actualmente, urmă Weider, principala noastră fundătură o constituie limitele inteligenţei rachetelor. Calculatoarele ce le dirijează au dimensiuni stricte, şi din acest motiv reacţia lor la modificările defensivelor antirachetă nu este satisfăcătoare. Puţine proiectile îşi ating ţinta şi genul de război dus prin intermediul lor a început să dispară – pentru inamic, dar şi pentru noi. Pe de altă parte, un proiectil care poartă în interiorul său unul sau chiar doi oameni, capabili să-i controleze traiectoria prin folosirea grafiticii, ar fi mai uşor, mai mobil şi mai inteligent. Ne-ar oferi un avans care ar putea însemna atuul victorios. În plus, domnilor, exigenţele războiului ne silesc să nu uităm un amănunt. Un om este mai dispensabil decât un calculator. Proiectilele cu echipaj ar putea fi lansate în număr oricât de mare şi în circumstanţe în care nici un general n-ar îndrăzni s-o facă, dacă ar fi vorba despre proiectile dirijate de calculatoare...

Mai spuse multe alte lucruri, dar Tehnicianul Aub nu aşteptă.

***

În intimitatea laboratorului său, Aub reflectă mult timp asupra biletului pe care-l lăsa în urma sa. Finalul acestuia suna astfel:

"Când am început studiul a ceea ce acum se numeşte grafitică, n-a fost mai mult decât un hobby. Nu-l consideram decât un amuzament interesant, un exerciţiu al minţii.

După declanşarea Proiectului «Numere», am crezut că alţii vor fi mai înţelepţi ca mine; că grafitică va fi pusă în slujba omenirii, pentru a ajuta poate la producerea unor echipamente practice de transfer masic. Constat însă că ea este utilizată numai pentru moarte şi distrugere.

Nu pot suporta responsabilitatea implicată de inventarea grafiticii."

După aceea, aţinti în mod deliberat asupra sa raza unui depolarizator proteinic şi se prăbuşi mort, instantaneu şi fără dureri.

***

Se adunaseră în jurul mormântului micuţului Tehnician, ascultând omagierea măreţiei descoperirii sale.

Shuman plecase fruntea alături de ceilalţi, dar nu se simţea câtuşi de puţin mişcat. Tehnicianul îşi jucase rolul şi, la urma urmelor, nici nu mai era necesar. Poate că într-adevăr el pusese bazele grafiticii, dar acum ştiinţa avea să înainteze de la sine, triumfătoare, copleşitoare, până ce proiectilele cu echipaj aveau să devină o realitate, alături de cine ştie ce alte invenţii.

"Nouă înmulţit cu şapte", se gândi Shuman cu profundă satisfacţie, "fac şaizeci şi trei şi n-am nevoie de un calculator ca să-mi spună asta. Calculatorul există în mintea mea!"

Uimitor ce sentiment de putere îi dădea această realitate.

SFÂRŞITUL NOPŢII

[din volumul de povestiri „Întrebarea finală” – Nine Tomorrows]

Partea I

Era aproape o întâlnire a absolvenţilor şi, cu toate că nu se putea vorbi despre accente de fericire, nu exista încă nici un motiv pentru care să se presupună tragedia finală.

De-abia venit de pe Lună şi deocamdată lipsit de suportul antigravitic, Edward Talliaferro îi întâlni pe ceilalţi doi în camera lui Stanley Kaunas. Kaunas se ridică să-l salute, aplecându-se politicos. Battersley Ryger se mulţumi să încuviinţeze din cap fără să se scoale.

Talliaferro îşi lăsă grijuliu trupul masiv pe pat, extrem de conştient de greutatea lui neobişnuită. Se strâmbă puţin, iar buzele cărnoase se schimonosiră în masa de păr care-i înconjura gura, pe buza superioară, bărbie şi obraji.

În ziua aceea, se întâlniseră ceva mai devreme, în circumstanţe mai oficiale. Acum, erau singuri pentru prima dată şi Talliaferro spuse:

– Este un moment aparte. Ne întâlnim pentru prima dată după zece ani. De fapt, prima dată după absolvire.

Ryger strâmbă din nas. Acesta îi fusese spart cu puţin înainte de aceeaşi absolvire şi primise diploma în astronomie având faţa acoperită pe jumătate de un bandaj. Întrebă pe un ton morocănos:

– A comandat cineva şampanie sau altceva?

– Haide, haide! făcu Talliaferro. Prima mare conferinţă astronomică internaţională din istorie nu-i un moment pentru ranchiună. Ca să nu mai amintesc că este vorba numai despre prieteni!

– Pământul este de vină, zise Kaunas. Nu mă simt bine. Nu mă pot acomoda.

Clătină din cap, însă expresia de deprimare îi rămase pe chip.

– Ştiu, aprobă Talliaferro. Şi eu mă simt foarte greu. Mă vlăguieşte. În privinţa asta, tu stai mai bine decât mine, Kaunas.

Pe Mercur, gravitaţia este patruzeci la sută din cea normală. Pe Lună, atinge doar şaisprezece la sută. – Întrerupse tentativa lui Ryger de a adăuga ceva, spunând repede: Iar pe Ceres se folosesc câmpuri pseudogravitaţionale reglate la optzeci la sută. Tu n-ai probleme din astea, Ryger.

Astronomul ceresian părea iritat.

– Este vorba despre cerul liber... Mă-nnebuneşte să ies din clădiri fără să port costumul spaţial.

– Aşa-i, zise Kaunas, şi cu soarele care să te bată-n cap... Fără nimic care să te apere.

Fără să vrea, Talliaferro se simţi plutind înapoi în timp. Nu se schimbaseră prea mult. De altfel, se gândi, nici el nu se schimbase prea mult. Desigur, îmbătrâniseră cu zece ani. Ryger se mai îngrăşase, iar chipul uscăţiv al lui Kaunas părea cam tăbăcit, dar i-ar fi recunoscut pe amândoi chiar dacă s-ar fi întâlnit pe neaşteptate.

– Nu cred că Pământul este de vină, rosti el. Să fim sinceri. Kaunas îl privi scurt. Era un individ mărunţel, cu gesturi iuţi şi nervoase ale mâinilor, care obişnuia să poarte haine cu o măsură mai largi.

– Villiers! exclamă el. Ştiu... Mă gândesc uneori la el. – Tăcu o clipă, apoi adăugă cu un aer de disperare: Mi-a trimis o scrisoare.

Ryger îşi îndreptă brusc spinarea şi chipul măsliniu i se întunecă parcă şi mai mult.

– Când? întrebă el energic.

– Acum o lună.

Ryger se răsuci spre Talliaferro.

– Şi ţie?

Talliaferro clipi calm şi încuviinţă tăcut din cap.

– A-nnebunit, spuse Ryger. Pretinde c-a descoperit o metodă practică de transfer masic prin spaţiu... V-a zis şi vouă? Asta-i atunci... Dintotdeauna, a fost niţel sărit. Acum, a luat-o razna complet.

Îşi frecă nasul cu un gest apăsat şi Talliaferro se gândi la ziua când i-l fracturase Villiers.

Vreme de zece ani, Villiers îi obsedase precum umbra vagă a unei vinovăţii care, de fapt, nu le aparţinea. Fuseseră împreună pe durata facultăţii, patru tineri aleşi cu grijă şi dedicaţi, instruiţi pentru o profesiune care atinsese noi culmi în

epoca aceasta a călătoriilor interplanetare.

Observatoare astronomice se inaugurau pe alte planete, înconjurate de vid, neînceţoşate de atmosferă.

Exista astfel Observatorul Selena, de pe care puteau fi studiate Pământul şi planetele interioare; un corp ceresc tăcut pe cerul căruia atârna planeta-mamă.

Observatorul Mercur, cel mai apropiat de Soare, se găsea la polul nordic al lui Mercur, acolo unde terminatorul* de-abia se deplasa, iar Soarele rămânea fix pe orizont şi putea fi studiat în cel mai mic detaliu.

Observatorul Ceres, cel mai nou şi mai modern, investiga spaţiul de la Jupiter până la galaxiile foarte îndepărtate.

Desigur, existau şi dezavantaje. Deoarece călătoriile interplanetare continuau să fie dificile, prea puţini oameni plecau, iar viaţa cât de cât normală era practic imposibilă. Totuşi, generaţia lor fusese una norocoasă. Următorii savanţi aveau să găsească ogoarele cunoaşterii bine însămânţate şi, până la inventarea unei propulsii interstelare, nu avea să se mai deschidă un alt orizont la fel de vast ca acesta.

Cei patru – Talliaferro, Ryger, Kaunas şi Villiers – urmau să se afle în poziţia unui Galilei care, deţinând prima lunetă adevărată, n-o putea aţinti asupra unui punct oarecare de pe cer fără să nu facă o descoperire importantă.

Apoi, însă, Romero Villiers se îmbolnăvise şi i se depistase un puseu reumatic. A cui fusese vina? Rămăsese cu un cord afectat, care dădea rateuri.

El fusese cel mai sclipitor dintre cei patru, cel mai plin de speranţe şi cel mai încrâncenat... dar nu putuse nici măcar termina doctoratul.

Mai rău încă, nu putea părăsi niciodată Pământul; acceleraţia produsă de decolarea unei nave l-ar fi omorât.

Talliaferro se îndreptase spre Lună, Ryger spre Ceres, Kaunas spre Mercur. Numai Villiers rămăsese locului, prizonier pe viaţă al Pământului.

Ei încercaseră să-şi exprime compasiunea, dar Villiers îi respinsese aproape cu ură. Îi împroşcase cu vorbe grele şi înjurături. Când Ryger îşi pierduse cumpătul şi ridicase pumnii, Villiers sărise asupra lui, răcnind, şi-i spărsese nasul.

---

* Linie de demarcaţie între zona luminată de Soare şi zona aflată în umbră a unei planete

Evident, Ryger nu uitase episodul acela, deoarece îşi mângâia nasul cu vârful unui deget.

Fruntea lui Kaunas părea complet acoperită de cutele concentrării.

– Ştiţi că este la conferinţă, nu? Are o cameră tot în hotelul ăsta – la 405.

– *Eu* unul n-o să mă duc să-l văd, mormăi Ryger.

– Vine el. A spus că doreşte să ne vadă. M-am gândit... A zis că la ora nouă. Ar trebui s-apară dintr-o clipă în alta.

– În cazul acesta, se ridică Ryger, dacă nu vă supăraţi, eu mă retrag.

– Stai puţin, îl opri Talliaferro. De ce te-ar deranja să-l vezi?

– Pentru că-i zadarnic. Tipu-i nebun.

– Chiar dacă ai avea dreptate... Hai să dăm cărţile pe faţă. Ţi-e teamă de el?

– Teamă! se strâmbă Ryger dispreţuitor.

– Eşti agitat. Ce motive ai să fii agitat?

– Nu sunt agitat!

– Ba eşti. Cu toţii simţim o anume vinovăţie pentru soarta lui, deşi n-avem nici un motiv. Nimic din cele întâmplate n-au fost din vina noastră.

Era însă o autojustificare şi el o ştia prea bine.

Şi când, în clipa aceea, soneria bâzâi încetişor, toţi trei tresăriră şi se întoarseră ca să privească stingheri către bariera ce se ridica între ei şi Villiers.

***

Uşa se deschise şi Romero Villiers pătrunse în cameră. Ceilalţi se sculară rigizi, pentru a-l saluta, apoi rămaseră în picioare, stânjeniţi, fără ca vreunui dintre ei să-i fi întins mâna.

Villiers îi privea cu un zâmbet sardonic.

"*El* s-a schimbat", se gândi Talliaferro.

Era adevărat. Bărbatul se micşorase parcă în toate privinţele. Gârbovirea umerilor îl făcea să pară chiar şi mai scund. Pielea capului lucea prin părul rărit, iar dosul mâinilor îi era brăzdat de vene albastre proeminente. Părea bolnav. Aparent, nu exista nimic care să-l lege de amintirile din trecut, cu excepţia ticului său de a-şi duce palma pavăză deasupra

ochilor, când privea concentrat, şi a baritonului egal, controlat, al glasului.

– Prietenii mei! exclamă Villiers. Amicii mei, călători prin spaţiu! Nu ne-am văzut de atâta timp!

– Salut, Villiers, rosti Talliaferro.

– Te simţi bine? îl privi cercetător Villiers.

– Destul de bine.

– Şi voi doi?

Kaunas reuşi să surâdă vag şi mormăi ceva neinteligibil. Ryger se răsti:

– Bine, Villiers! Care-i treaba?

– Ryger, tipul mereu furios, chicoti Villiers. Cum merg treburile pe Ceres?

– Mergeau bine când am plecat eu. Cum merg treburile pe Pământ?

– Poţi vedea şi singur, replică Villiers, însă tonul lui fusese unul încordat. Sper că motivul pentru care voi trei aţi venit la conferinţă este să auziţi comunicarea mea de poimâine.

– Comunicarea ta? Ce comunicare? întrebă Talliaferro.

– V-am scris despre asta... Metoda mea privind transferul masic.

Ryger surâse în colţul gurii.

– Da, ne-ai scris, dar n-ai pomenit nimic despre o comunicare şi nici nu-mi amintesc să te fi văzut în program. Numele tău mi-ar fi atras imediat atenţia.

– Aşa este. N-am fost trecut în program. De altfel, n-am înaintat nici un material scris pentru comunicare.

Villiers se înroşise la faţă şi Talliaferro interveni liniştitor:

– Ia-o încetişor! Nu arăţi prea bine.

Celălalt se răsuci spre el, cu buzele depărtate într-un rictus.

– Mulţumesc foarte mult, dar inima-mi rezistă.

– Ascultă, Villiers, rosti Kaunas, dacă nu eşti în program şi nici n-ai un material...

– Ascultaţi *voi!* Am aşteptat zece ani. Voi aveţi slujbe în spaţiu, iar eu trebuie să fiu profesor pe Pământ, deşi sunt mai bun decât oricare dintre voi sau decât toţi laolaltă.

– Sigur că da..., începu Talliaferro.

– Şi n-am nevoie nici de condescendenţa voastră. Mandel a fost martor. Cred c-aţi auzit de Mandel. Ei bine, el este

preşedintele secţiunii Astronautică a conferinţei şi i-am demonstrat transferul masic. Era un prototip rudimentar şi s-a ars după o singură utilizare, dar... Mă ascultaţi?

– Te ascultăm, răspunse rece Ryger, dacă asta te bucură.

– O să mă lase să-mi susţin prezentarea, să fiţi siguri de asta. Nu va exista absolut nici o pregătire prealabilă, nici un anunţ. Va fi ca explozia unei bombe pentru toţi. Când o să le prezint relaţiile fundamentale implicate, conferinţa va sări în aer! Toţi vor fugi în laboratoare, ca să-mi verifice spusele şi să încerce construirea de aparate. Şi vor descoperi c-am avut dreptate! Un şoarece viu a dispărut dintr-un colţ al laboratorului meu şi a reapărut în colţul opus. Mandel a fost martor.

Îi privi sfidător, mutându-şi privirea de la unul la altul.

– Nu mă credeţi, aşa-i?

– Dacă vrei să păstrezi surpriza, rosti Ryger, de ce ne spui nouă?

– Voi sunteţi altceva. Sunteţi prietenii mei, colegii mei. Voi aţi plecat în spaţiu şi m-aţi abandonat aici.

– N-a fost alegerea noastră, obiectă Kaunas cu glas ascuţit.

Villiers îi ignoră intervenţia.

– De aceea, continuă el, vreau să ştiţi *acum.* Ceea ce a funcţionat pentru un şoarece va funcţiona şi pentru un om. Ceea ce a deplasat materia organică trei metri într-un laborator, o va deplasa şi un milion de kilometri în spaţiu. Voi fi pe Lună *şi* pe Mercur *şi* pe Ceres, şi oriunde doresc să ajung. Voi fi egalul fiecăruia dintre voi şi mai mult decât atât. Aşa, predând la şcoală şi gândind, voi face pentru astronomie mai mult decât voi toţi, cu observatoarele, telescoapele, aparatura şi navele voastre.

– Ei bine, zise Talliaferro, sunt încântat! În felul ăsta, vei căpăta mai multă putere. Pot vedea şi eu relaţiile fizico-matematice?

– Ah, nu! – Mâinile lui Villiers se strânseră în faţa pieptului, de parcă ar fi ţinut nişte foi inexistente şi le-ar fi ascuns de ochi indiscreţi. – Aşteaptă ca toţi ceilalţi. Există un singur exemplar al lucrării şi nu-l va vedea nimeni până nu voi fi pregătit. Nici chiar Mandel!

– Un singur exemplar! exclamă Talliaferro. Dacă-l pierzi...

– N-o să-l pierd. Oricum, am totul în cap.

– Dacă...

Talliaferro fu cât pe aici să încheie propoziţia cu "mori", dar se opri la timp. După o pauză aproape imperceptibilă, continuă:

– ... ai cât de cât minte, cel puţin scanează-l. Pentru orice eventualitate.

– Nu! i-o reteză Villiers. Mă veţi auzi poimâine. Veţi vedea cum orizontul omenirii se extinde brusc, aşa cum nu s-a mai petrecut niciodată până acum.

Îi privi din nou, cu atenţie, pe rând.

– Zece ani, spuse el. La revedere!

***

– Este nebun! explodă Ryger, privind uşa de parcă Villiers s-ar mai fi aflat încă acolo.

– Crezi? făcu gânditor Talliaferro. Mda, dintr-un punct de vedere, cred că este. Ne urăşte din motive iraţionale. Şi nici măcar să nu-şi scaneze lucrarea, ca simplă precauţie...

În timp ce vorbea, îşi pipăi propriul său scaner. Era un cilindru cu aspect banal, de o culoare neutră, ceva mai gros şi mai scurt decât un creion obişnuit. În ultimii ani, devenise emblema oamenilor de ştiinţă, în aceeaşi măsură în care stetoscopul simboliza medicii, iar microcalculatorul pe economişti. Scanerul se purta în buzunarul hainei, prins de mânecă, pus după ureche sau atârnat de un şnur.

Uneori, în momentele sale mai filosofice, Talliaferro se întreba cum fusese pe vremea când cercetătorii trebuiau să-şi ia notiţe amănunţite, compilând literatura de specialitate, sau să îndosarieze copii integrale ale unor articole. Ce metodă greoaie!

Acum ajungea să scanezi orice lucrare tipărită sau scrisă de mână, pentru a deţine un micronegativ. Talliaferro înregistrase deja toate rezumatele incluse în broşura-program a conferinţei. Bănuia cu destulă certitudine că şi ceilalţi doi procedaseră la fel.

– În asemenea circumstanţe, urmă el, refuzul de a scana este o nebunie.

– Pe spaţiu! izbucni Ryger. Nu există nici o comunicare şi nici o descoperire. Este în stare de orice minciună numai ca să ne facă în ciudă.

– Şi atunci, ce va face poimâine? întrebă Kaunas.

– De unde să ştiu? Este un nebun!

Talliaferro continua să se joace cu scanerul, întrebându-se într-o doară dacă n-ar fi trebuit să scoată şi să developeze o parte din microfilmele ce se aflau stocate în instrument. Decise să n-o facă deocamdată.

– Nu-l subestimaţi pe Villiers, rosti el. Este o capacitate.

– Poate c-a fost, acum zece ani, pufni Ryger. Acum e-un ţăcănit. Eu vă propun să-l dăm uitării.

Începu să vorbească repede şi tare, încercând parcă să-l alunge pe Villiers şi tot ceea ce-l privea pe fostul lor coleg prin simpla forţă a discutării altor probleme. Vorbi despre Ceres şi despre munca lui acolo: cartarea Căii Lactee cu noile radiotelescoape capabile să distingă rezoluţiile stelelor individuale.

Kaunas ascultă şi încuviinţă din cap, apoi veni cu informaţii privind emisiunile radio ale petelor solare şi propria sa lucrare, aflată pe punctul de a fi publicată, despre asocierea dintre furtunile protonice şi giganticele flame de hidrogen de pe suprafaţa Soarelui.

Talliaferro interveni prea puţin. Prin comparaţie cu ceilalţi doi, munca pe Lună era lipsită de spectaculozitate. Ultimele informaţii despre prevederile meteo pe termen lung prin observaţiile directe asupra atmosferei terestre nu se comparau cu radiotelescoapele şi furtunile protonice.

În plus, gândurile sale nu se puteau îndepărta de Villiers. Villiers *era* o capacitate. Toţi o ştiau. Până şi Ryger, în ciuda mâniei sale, trebuia să simtă că dacă transferul masic ar fi fost cât de cât posibil, atunci Villiers era descoperitorul logic.

Discuţia despre activitatea lor deveni în cele din urmă admiterea stânjenită a faptului că nici unul nu făcuse mare lucru. Talliaferro le urmărise lucrările publicate şi o ştia prea bine. Propriile sale comunicări fuseseră minore. Ceilalţi nu iscăliseră nimic prea important.

Trebuia s-o recunoască: nici unul nu zguduise spaţiul. Visele măreţe din zilele facultăţii nu se împliniseră; erau simpli lucrători competenţi, dar rutinieri. Atât! Din nefericire, doar atât. O ştiau.

Villiers ar fi ajuns mai departe. Ei ştiau şi asta. Tocmai ştiinţa aceea, alături de vinovăţie, îi menţinea învrăjbiţi.

Talliaferro se simţea tulburat de faptul că, în ciuda celor petrecute, Villiers *avea* să ajungă mai mult decât era acum. Probabil că şi ceilalţi gândeau la fel, iar mediocritatea putea deveni repede insuportabilă. Comunicarea privind transferul masic va revoluţiona tehnologia, iar Villiers va ajunge în cele din urmă savantul faimos, aşa cum îi fusese hărăzit dintotdeauna, în vreme ce foştii săi colegi, cu toate avantajele de care beneficiaseră, vor fi daţi uitării. Rolul lor se va limita la aplauzele din mijlocul mulţimii.

Simţindu-şi propria invidie şi umilinţă, Talliaferro se simţi ruşinat, totuşi nu putea îndepărta acele sentimente.

Conversaţia se stinse treptat, iar Kaunas îşi drese glasul şi rosti, ferindu-şi privirea:

– Auziţi, ce-ar fi să trecem pe la Villiers?

Tonul vocii sale era fals – un efort cu totul neconvingător de a părea indiferent.

– N-are rost să rămânem supăraţi, adăugă el, aşa... degeaba...

"Vrea să se asigure în privinţa transferului masic", gândi Talliaferro.

"Speră că-i doar coşmarul unui nebun şi că astfel va putea dormi liniştit la noapte."

El însuşi era curios, aşa că nu obiectă, ba chiar şi Ryger ridică scurt din umeri şi mormăi:

– Chiar aşa, de ce să nu trecem?

Era cu puţin înainte de ora douăzeci şi trei.

***

Pe Talliaferro îl deşteptă bâzâitul insistent al soneriei. Se ridică într-un cot în beznă, simţindu-se de-a dreptul iritat. Luminiţa blândă a plafonierei arăta că nu era nici măcar ora patru dimineaţa.

– Cine-i? strigă el.

Bâzâitul continuă în rafale scurte, insistente.

Mârâind, Talliaferro îşi puse halatul pe umeri. Deschise uşa şi clipi înaintea luminii puternice de pe coridor. Îl recunoscu pe bărbatul care stătea în faţa lui; îl văzuse de suficiente ori în tridimensionale.

Cu toate acestea, bărbatul vorbi imediat, prezentându-se

în şoaptă:

– Mă numesc Hubert Mandel.

– Da, domnule, încuviinţă Talliaferro.

Mandel era unul dintre numele proeminente ale astronomiei, iar cel care-l purta era suficient de faimos ca să deţină o importantă poziţie de conducere în Biroul Astronomic Mondial şi îndeajuns de activ ca să fie preşedintele secţiunii Astronautică din cadrul conferinţei.

Brusc, Talliaferro îşi aminti că Villiers afirmase că-i demonstrase transferul masic tocmai lui Mandel. Cumva, gândul la Villiers îi domoli iritarea.

– Dumneavoastră sunteţi dr. Edward Talliaferro? întrebă Mandel.

– Da, domnule.

– V-aş ruga să vă îmbrăcaţi şi să veniţi cu mine. Este vorba despre ceva foarte important, referitor la o cunoştinţă comună.

– Dr. Villiers?

Mandel clipi din ochi, scurt. Genele şi sprâncenele îi erau atât de blonde încât ochii păreau cumva lipsiţi de ele. Avea părul mătăsos şi părea în jur de cincizeci de ani.

– De ce v-aţi gândit tocmai la Villiers?

– Aseară a amintit despre dumneavoastră. Nu ştiu să avem altă cunoştinţă comună.

Mandel încuviinţă din cap, aşteptă ca Talliaferro să se îmbrace şi să se încalţe, apoi se întoarse, conducându-l. Ryger şi Kaunas aşteptau într-o cameră de la etajul de deasupra. Kaunas avea ochii injectaţi şi o privire neliniştită. Ryger fuma nervos.

– Suntem cu toţii aici, observă Talliaferro. Altă reuniune.

Nimeni nu-i băgă în seamă remarca.

Se aşeză şi cei trei schimbară priviri. Ryger înălţă din umeri.

Mandel începu să se plimbe prin cameră, cu mâinile afundate în buzunare.

– Vă cer scuze pentru deranj, domnilor, începu el, şi vă mulţumesc pentru cooperare. Aş dori să putem coopera şi în continuare. Prietenul nostru comun, Romero Villiers, a murit. Acum o oră, corpul i-a fost scos din hotel. Verdictul medicului a fost infarct.

O tăcere stupefiată se lăsă peste odaie. Ţigara lui Ryger

tremură la jumătatea drumului spre buze, apoi coborî lent, fără să fi ajuns la destinaţie.

– Amărâtul, murmură Talliaferro.

– Oribil, şopti Kaunas răguşit. Era...

Glasul îi cedă.

Ryger îşi reveni primul.

– Ei bine, avea într-adevăr probleme cardiace. Nu se poate face nimic.

– Se mai poate face ceva, îl corectă Mandel încetişor. Recuperarea.

– Ce-nseamnă asta? întrebă Ryger.

– Când l-aţi văzut dumneavoastră pentru ultima dată?

– Aseară, răspunse Talliaferro. Trebuia să fie prima noastră reuniune după zece ani. Din păcate, trebuie să recunosc că n-a fost o întâlnire plăcută. Villiers a considerat că avea motive să fie furios pe noi şi s-a manifestat ca atare.

– Asta pe la ce oră s-a întâmplat?

– Pe la ora nouă seara – prima dată.

– "Prima dată"?

– Ceva mai târziu, ne-am revăzut.

Kaunas părea tulburat.

– Plecase furios. Nu puteam lăsa lucrurile aşa. Trebuia să-ncercăm... Cândva, fuseserăm cu toţii amici. De aceea, ne-am dus la el şi...

– Aţi fost toţi în camera lui?

– Da, încuviinţă Kaunas surprins de întrebare.

– Pe la ce oră?

– Cred că era în jur de unsprezece seara.

Privi spre ceilalţi şi Talliaferro aprobă din cap.

– Cât timp aţi stat acolo?

– Două minute, răspunse Ryger. Ne-a dat afară, de parcă veniserăm să-i furăm comunicarea.

Se opri, parcă aşteptând ca Mandel să-l întrebe despre ce comunicare era vorba, dar celălalt nu spuse un cuvânt, aşa încât urmă:

– Cred c-o ţinea sub pernă. Cel puţin, el era întins pe pernă, când a zbierat la noi să plecăm.

– Poate că deja se simţea rău, şopti Kaunas vinovat.

– Nu la ora aceea, rosti scurt Mandel. Prin urmare, amprentele dumneavoastră există în cameră.

– Probabil, încuviinţă Talliaferro. (Începuse să-şi piardă din respectul iniţial faţă de Mandel şi simţea că-i revine iritarea. Era totuşi ora *patru* dimineaţa!) De fapt, despre ce-i vorba? întrebă el.

– Ei bine, domnilor, spuse Mandel, decesul lui Villiers nu este atât de simplu. Lucrarea lui, din câte ştiu unicul exemplar, a fost introdusă în scrumiera electrică a camerei şi din ea n-au mai rămas decât câteva bucăţele. Eu n-am văzut-o şi nici n-am citit-o, dar cunosc destule date referitoare la subiect ca să fiu gata să depun mărturie în faţa oricărui tribunal că bucăţelele acelea nearse făceau parte din comunicarea pe care intenţiona s-o susţină la conferinţă. Aveţi îndoieli, dr. Ryger?

Ryger surâse acru.

– Mă îndoiesc că ar fi susţinut-o cu adevărat. Dacă doriţi părerea mea, domnule, era nebun. Vreme de zece ani, el a rămas prizonierul Pământului şi a visat că singura lui cale de evadare de pe planetă ar fi transferul masic. Probabil că doar visul acesta l-a ţinut în viaţă. A aranjat până şi un soi de demonstraţie, fără îndoială frauduloasă. Nu afirm că ar fi fost o fraudă deliberată. Probabil că, în nebunia lui, era sincer. Întâlnirea de aseară a constituit apogeul. A venit la noi – ne ura pentru că am părăsit Pământul – şi ne-a umilit. Pentru asta trăise ultimii zece ani. Poate că scepticismul nostru a fost şocul care l-a readus la realitate. Ştia că, de fapt, nu putea susţine comunicarea- nu avea ce să comunice. De aceea, a ars-o şi inima i-a cedat. Păcat...

Mandel îl ascultă pe astronomul de pe Ceres cu o expresie de dezaprobare evidentă.

– Foarte ingenios, dr. Ryger, comentă el, dar cu totul eronat. Demonstraţiile frauduloase nu mă pot păcăli cu atâta uşurinţă pe cât puteţi crede. Acum însă, conform datelor pe care am reuşit să le examinez destul de superficial, dumneavoastră trei i-aţi fost colegi de facultate. Corect?

Ei încuviinţară din capete.

– La conferinţă mai participă şi alţi colegi de-ai dumneavoastră din perioada respectivă?

– Nu, răspunse Kaunas. În anul acela, doar noi patru am fost admişi la doctorat.

– Am înţeles. În cazul acesta, unul dintre dumneavoastră l-a mai vizitat o dată pe Villiers, în camera sa, la miezul nopţii.

Se lăsară câteva clipe de tăcere, după care Ryger vorbi sec:

– În nici un caz, n-am fost eu acela.

Cu ochii larg deschişi, Kaunas scutură energic din cap.

– Ce insinuaţi? întrebă Talliaferro.

– Unul dintre dumneavoastră a venit în camera lui la miezul nopţii şi a insistat să vadă lucrarea. Nu cunosc motivul. S-ar părea că a existat intenţia deliberată de a-i provoca un infarct. Când Villiers s-a prăbuşit, criminalul – dacă-l pot numi aşa – era pregătit. A luat lucrarea, care probabil se afla *într-adevăr* sub pernă, şi a scanat-o. După aceea, a introdus-o în scrumiera electrică, dar, fiind grăbit, n-a aşteptat s-o vadă complet distrusă.

– De unde ştiţi toate astea? interveni Ryger. Aţi fost martor?

– Aproape. Villiers s-a prăbuşit, însă n-a murit imediat. După plecarea criminalului, a izbutit să-mi telefoneze. A bolborosit câteva fraze – suficient ca să descrie cele petrecute. Din nefericire, eu nu mă găseam în cameră, ci la conferinţă, aşa că mesajul a fost înregistrat de robotul telefonic. Când m-am întors şi am ascultat caseta, l-am sunat imediat, dar murise.

– Perfect, continuă Ryger, şi n-a spus cine a făcut-o?

– Nu. Sau dacă a spus, este neinteligibil. Un singur cuvânt a fost foarte clar: "coleg".

Talliaferro îşi scoase scanerul din buzunarul interior al hainei şi-l întinse spre Mandel.

– Dacă doriţi, rosti el încet, puteţi developa microfilmul dinăuntru. Nu veţi găsi lucrarea lui Villiers.

Imediat, Kaunas îl imită, iar Ryger, strâmbându-se, procedă la fel. Mandel luă cele trei scanere şi comentă sec:

– Probabil că asasinul a schimbat deja microfilmul. Totuşi...

Talliaferro înălţă sprâncenele.

– Mă puteţi percheziţiona pe mine şi camera mea.

– Staţi aşa, vorbi Ryger cu acelaşi rictus întipărit pe chip, staţi puţin! Sunteţi cumva de la poliţie?

– *Doriţi să* chem poliţia? îl fixă cu privirea Mandel. Doriţi un scandal şi acuzaţie de crimă? Doriţi ca această conferinţă să fie mânjită şi mass-media din întregul sistem solar să-şi bată joc de astronomie şi de astronomi? Este foarte posibil ca decesul lui

Villiers să fi fost un accident. Este bine ştiut că avea probleme cardiace. Poate că acela dintre dumneavoastră care a fost în cameră a acţionat dintr-un impuls de moment. Nu este necesar să fi fost o crimă cu premeditare. Dacă persoana respectivă va înapoia negativul, putem evita o sumedenie de necazuri.

– Chiar şi pentru... criminal? întrebă Talliaferro.

Mandel ridică din umeri.

– În nici un caz nu-i pot promite imunitate. Indiferent însă care vor fi necazurile, nu-l va aştepta dizgraţia publică şi închisoarea, aşa cum este de aşteptat dacă se anunţă poliţia.

Tăcere.

– Este unul dintre dumneavoastră, adăugă Mandel.

Tăcere.

– Cred că pot deduce raţionamentul vinovatului, continuă Mandel. Lucrarea va fi distrusă. Doar noi patru ştim despre transferul masic şi doar eu am asistat la demonstraţie. În plus, dumneavoastră ştiţi numai din cuvintele lui, poate afirmaţiile unui nebun, că eu am asistat la ea. Cu Villiers decedat şi lucrarea dispărută, ar fi lesne de crezut teoria doctorului Ryger potrivit căreia transferul masic n-a existat niciodată. Peste un an sau doi, criminalul, care deţine datele transferului masic, le-ar putea dezvălui treptat, ar putea iniţia experimente, ar publica articole atent formulate, sfârşind în calitate de descoperitor al metodei, cu tot ceea ce implică aceasta ca bani şi faimă. Nici chiar propriii săi foşti colegi n-ar suspecta nimic. În cel mai rău caz, ei ar crede că afacerea Villiers l-a inspirat să înceapă cercetări pe cont propriu în domeniul respectiv. Atât şi nimic mai mult.

Mandel îşi plimbă ochii de la unul la altul, fixându-i cu atenţie.

– Acum, însă, raţionamentul cu pricina a fost invalidat. Cel care va apărea cu un transfer masic se va autodemasca. Eu am asistat la demonstraţie şi ştiu că teoria se poate transpune în practică. Mai ştiu că unul dintre dumneavoastră deţine copia lucrării lui Villiers. Ca atare, informaţiile cuprinse în ea vă sunt inutile. Renunţaţi!

Tăcere.

Mandel pomi spre uşă. În prag, se opri şi se întoarse:

– V-aş fi recunoscător dacă aţi rămâne aici până voi reveni. Nu voi lipsi mult. Sper că, până atunci, criminalul îşi va

analiza situaţia. Dacă se teme că mărturisirea îl va costa slujba, să nu uite că ancheta poliţiei îl poate costa libertatea *plus* Proba Psihică.

Cântări în palmă cele trei scanere, părând abătut şi obosit.

– Mă duc să developez microfilmele.

Kaunas încercă să zâmbească.

– Şi dacă în absenţa dumneavoastră fugim?

– Numai unul dintre dumneavoastră are motive s-o facă, replică Mandel. Cred că mă pot bizui pe cei doi nevinovaţi să-l stăpânească pe al treilea, fie numai şi pentru autoapărare.

Ieşi din încăpere.

***

Era ora cinci dimineaţa. Ryger îşi consultă indignat ceasul.

– La naiba! Vreau să dorm.

– Ne putem odihni aici, rosti Talliaferro. Intenţionează cineva să facă o mărturisire?

Kaunas îşi feri privirea, iar Ryger ridică buza superioară într-un rânjet.

– Nici nu mă aşteptam. – Talliaferro închise ochii, îşi lăsă ceafa masivă pe spătarul scaunului şi vorbi cu glas obosit: Pe Lună, este sezon mort acum. Noaptea durează două săptămâni, şi atunci avem treabă până peste cap. După aceea, urmează două săptămâni de Soare şi nu facem decât calcule, corelări şi şedinţe de analiză. Aia-i perioada grea, o detest. Dac-ar fi mai multe femei, dac-aş putea aranja ceva permanent...

În şoaptă, Kaunas le povesti că, deocamdată, era imposibil să prindă întregul Soare deasupra orizontului şi în raza vizuală a telescopului de pe Mercur. Dacă s-ar fi instalat alţi trei kilometri de şine pentru Observator, ca să fie tractat – este drept că ar fi necesitat un consum uriaş de energie, dar beneficiau de destulă din partea Soarelui –, chestiunea ar fi fost rezolvată. Cu siguranţă!

Până şi Ryger acceptă să vorbească despre Ceres, după ce ascultă murmurele celorlalţi. Acolo, problema se datora perioadei de rotaţie de două ore, care făcea ca viteza unghiulară a stelelor să fie de douăsprezece ori mai mare decât

pe cerul Pământului. O reţea alcătuită din trei telescoape clasice, trei radiotelescoape şi câte trei din toate celelalte echipamente acoperea bolta cerească.

– Nu puteţi folosi unul dintre poli? întrebă Kaunas.

– Te gândeşti tot la Mercur şi la Soare, replică Ryger. Cerul se deplasează chiar şi la poli, iar acolo jumătate din boltă ar fi veşnic ascunsă. Dacă Ceres ar fi îndreptat permanent cu aceeaşi faţă spre Soare, ca Mercur, am avea un cer de noapte permanentă, cu stelele rotindu-se lent la trei ani o dată.

Afară începuse să se crape de ziuă.

Talliaferro aţipise pe jumătate, totuşi se străduia să fie cât de cât vigilent. Nu intenţiona să adoarmă buştean şi să-i lase pe ceilalţi treji. Fiecare dintre ei, se gândi, se întreba "Cine? Cine?" – mai puţin vinovatul, desigur.

***

Talliaferro deschise brusc ochii, când Mandel îşi făcu apariţia. Dincolo de geam, cerul se zărea albastru. Talliaferro era fericit că fereastra rămânea închisă. Desigur, hotelul deţinea instalaţie de climatizare, totuşi ferestrele puteau fi deschise în anotimpurile călduroase de către pământenii care se amăgeau cu iluzia aerului curat. Obsedat de vidul selenar, Talliaferro se înfioră la ideea respectivă.

– Vreunul dintre dumneavoastră are ceva de spus? întrebă Mandel.

Îl priviră inexpresiv. Ryger clătină din cap.

– Am developat filmele din scanerele dumneavoastră, continuă Mandel, aruncând scanerele şi microfilmele pe pat. Nimic! Mă tem că veţi avea nişte probleme în colaţionarea imaginilor şi-mi cer scuze pentru asta. În felul acesta, revenim la problema microfilmului lipsă.

– Dacă se poate vorbi despre aşa ceva, căscă deliberat Ryger.

– Domnilor, spuse Mandel, vă propun să coborâm în camera lui Villiers.

Kaunas păru surprins.

– De ce?

– Ce-i ăsta, făcu Talliaferro, un truc psihologic? Îl aduceţi pe criminal la scena crimei, crezând că remuşcările îi vor smulge

mărturisirea?

– Motivul mult mai puţin melodramatic, explică Mandel, este că aş dori ca aceia doi dintre dumneavoastră care sunt nevinovaţi să mă ajute să găsesc filmul cu scanarea lucrării lui Villiers.

– Credeţi că este acolo? se miră Ryger.

– Posibil. Este un început. După aceea, putem percheziţiona camerele dumneavoastră. Secţiunea Astronautică îşi începe lucrările de abia mâine la ora zece. Avem timp berechet.

– Şi dacă nu obţineţi nici un rezultat?

– S-ar putea să apelez la poliţie.

Intrară încetişor în camera lui Villiers. Ryger era roşu la faţă, iar Kaunas palid. Talliaferro căuta să-şi păstreze calmul.

Cu o seară în urmă, văzuseră odaia în lumina artificială, cu un Villiers iritat şi răvăşit, strângându-şi perna în braţe, fulgerându-i din priviri şi poruncindu-le să plece. Acum, ea părea pătrunsă de izul inodor al morţii.

Mandel acţionă polarizatorul ferestrei pentru a lăsa lumina să pătrundă, dar îl deschise prea mult şi soarele dimineţii apăru în toată splendoarea sa.

Kaunas ridică braţele pentru a-şi proteja ochii şi răcni:

– Soarele!

Toţi ceilalţi încremeniră.

Chipul lui Kaunas părea terorizat, ca şi cum ar fi fost orbit de razele astrului, aşa cum se vedea el pe Mercur.

Talliaferro îşi aminti de propriile sale reacţii înaintea cerului liber şi scrâşni din dinţi. Toţi erau afectaţi psihologic de cei zece ani petrecuţi departe de Pământ.

Kaunas alergă spre fereastră, bâjbâind în căutarea polarizatorului, apoi icni sonor.

– Ce s-a-ntâmplat? veni Mandel lângă el şi ceilalţi doi li se alăturară.

Oraşul se întindea dedesubt şi spre orizont; clădirile de piatră şi cărămidă scăldate de lumina dimineţii îşi proiectau umbrele spre ei. Talliaferro le aruncă o căutătură furişă şi tulburată.

Cu pieptul aparent contractat dincolo de punctul în care putea răcni, Kaunas privea ceva aflat mult mai aproape. Pe pervazul exterior al ferestrei, cu un colţ fixat într-o neaşteptată

fisură a betonului, se afla o bucăţică de peliculă lăptoasă, din care se reflectau razele de soare.

Cu un strigăt furios şi incoerent, Mandel ridică geamul şi smulse filmul de pe pervaz. Îl strânse în pumn şi privi în jur, cu ochi injectaţi de oboseală şi mânie.

– Rămâneţi aici! mârâi el.

Nu era nimic de adăugat. După plecarea lui, cei trei se aşezară şi se uitară prosteşte unul la altul.

Mandel reveni după douăzeci de minute. Cu glas calm, pe un ton ce transmitea cumva impresia că era liniştit doar pentru că depăşise cu mult furia dementă, rosti:

– Colţul care a rămas în fisura betonului n-a fost supraexpus. Am putut descifra câteva cuvinte. Este lucrarea lui Villiers. Restul a fost distrus şi nu mai poate fi salvat nimic. S-a dus...

– Şi acum? întrebă Talliaferro.

Mandel ridică obosit din umeri.

– În clipa de faţă, nu-mi mai pasă de nimic. Transferul masic a dispărut până va fi redescoperit de cineva la fel de sclipitor ca Villiers. O să încerc şi eu, dar nu-mi fac iluzii în privinţa propriilor mele capacităţi. Dacă lucrarea nu mai există, bănuiesc că nu mai contează care dintre dumneavoastră este vinovatul. Oricum, e zadarnic.

Întregul lui corp părea să se fi înmuiat şi prăvălit în disperare.

Glasul lui Talliaferro căpătă însă accente dure.

– Staţi puţin! În ochii dumneavoastră, oricare dintre noi poate fi vinovatul. Eu, de pildă. Sunteţi o persoană importantă în domeniu şi nu veţi spune niciodată o vorbă bună despre mine. Se va putea naşte ideea că sunt incompetent, sau chiar mai rău. Nu intenţionez să-mi distrug cariera din cauza prezumţiei de vinovăţie. Chestiunea trebuie rezolvată.

– Nu sunt detectiv, şopti Mandel epuizat.

– Atunci, chemaţi poliţia, fir-ar să fie!

– Stai aşa, Tal, interveni Ryger. Vrei să zici că eu aş fi vinovatul?

– Am spus doar că eu sunt nevinovat.

Kaunas rosti cu glas piţigăiat de teamă:

– Asta înseamnă Proba Psihică pentru toţi! Ne putem alege cu leziuni...

Mandel ridică ambele braţe, cerând linişte.

– Domnilor! Domnilor, vă rog! Înainte de a chema poliţia, mai putem face ceva. Aveţi dreptate, dr. Talliaferro, n-ar fi corect pentru nevinovaţi să clasăm cazul în punctul acesta.

Cei trei se răsuciră spre el cu diverse expresii de ostilitate întipărite pe chipuri.

– Ce sugeraţi? se interesă Ryger.

– Am un amic pe nume Wendell Urth. Poate că aţi auzit de el – sau poate că nu. Aş putea aranja să ne întâlnim deseară.

– Şi ce dacă? pufni Talliaferro. Cu ce ne poate fi de folos?

– Este un individ bizar, răspunse Mandel şovăind, foarte bizar. Şi, în felul lui, sclipitor. A mai ajutat poliţia în câteva cazuri şi poate că ne dă o mână de ajutor şi acum.

Partea a II-a

Lui Talliaferro îi era imposibil să nu privească uluit odaia şi pe ocupantul ei. Păreau să existe în afara lumii şi să nu facă parte din vreun univers recognoscibil. Zgomotele Pământului lipseau în acest cuib bine izolat fonic şi fără ferestre. Lumina şi aerul Pământului fuseseră înlocuite de lumina artificială şi de aerul condiţionat.

Era o încăpere mare şi ticsită. Îşi croiseră drum peste podeaua acoperită de felurite obiecte, până la canapeaua de pe care videocărţile fuseseră strânse fără menajamente şi îngrămădite într-un teanc, pe jos.

Proprietarul camerei avea chip rotund şi masiv şi un corp bondoc şi rotund. Se deplasa rapid pe picioruşele scurte, zvâcnind din cap în timp ce vorbea, astfel încât ochelarii cu lentile groase tresăreau, ameninţând permanent să cadă de pe proeminenţa minusculă care-i slujea drept nas. Ochii bulbucaţi şi cu pleoape cărnoase sclipeau cu o voioşie mioapă spre cei patru vizitatori, când se aşeză pe scaunul dinapoia biroului luminat direct de singurul bec puternic din odaie.

– Mă bucur că aţi venit, domnilor. Vă rog să scuzaţi aspectul apartamentului meu. – Îşi flutură degetele grăsuţe într-un gest larg, cuprinzător. – Am început catalogarea numeroaselor artefacte extraterestre pe care le-am acumulat. Este o muncă impresionantă. De pildă...

Sări de la locul său şi se îngropă pe jumătate într-un

maldăr de lângă birou, din care reapăru cu un obiect fumuriu, semitransparent şi aproximativ cilindric.

– Acesta, spuse el, provine de pe Callistan şi poate fi relicva unei civilizaţii de entităţi inteligente nonumane. Deocamdată, nu-i clar. S-au descoperit doar o duzină şi acesta este cel mai perfect pe care-l cunosc.

Îl azvârli în lateral şi Talliaferro tresări. Bărbatul grăsuţ privi în direcţia lui şi spuse:

– E incasabil. – Se aşeză din nou, îşi încrucişă degetele dolofane peste abdomen, lăsându-le să se ridice şi să coboare încetişor, o dată cu respiraţia sa. – Cu ce vă pot ajuta? întrebă el.

Mandel făcu prezentările şi Talliaferro căzu pe gânduri. Auzise de un anume Wendell Urth, care recent publicase o lucrare intitulată *Procese evoluţioniste comparate pe planetele tip apă-oxigen,* dar în nici un caz nu putea fi vorba despre individul din faţa lor.

– Dr. Urth, întrebă el, sunteţi cumva autorul *Proceselor evoluţioniste comparate?*

Un surâs fericit se lăţi pe chipul lui Urth.

– Aţi citit-o?

– Nu, dar...

Expresia lui Urth deveni brusc severă.

– Atunci, ar trebui s-o citiţi. Imediat. Poftiţi, am un exemplar...

Sări din nou de pe scaun şi Mandel strigă:

– Aşteaptă, Urth, avem alte probleme mai întâi! Este vorba despre ceva cu adevărat serios.

Practic, îl împinse pe celălalt în scaun şi începu să vorbească iute, parcă pentru a împiedica alte divagaţii. Relată întreaga poveste cu un minim remarcabil de cuvinte.

Pe măsură ce asculta, Urth se îmbujora la faţă. Îşi împinse ochelarii mai sus pe nas.

– Transfer masic! exclamă el.

– Am văzut cu ochii mei, încuviinţă Mandel.

– Şi nu mi-ai suflat o vorbă!

– Am jurat să păstrez secretul. Individul era... ciudat. Am explicat asta.

Urth lovi cu pumnul în masă.

– Cum ai putut îngădui ca o asemenea descoperire să

rămână proprietatea unui excentric? Dacă era nevoie, cunoştinţele trebuiau extrase din el cu Proba Psihică!

– L-ar fi ucis! protestă Mandel.

Însă Urth nu-l asculta, ci se legăna înainte şi înapoi, cu palmele apăsate puternic peste obraji.

– Transfer masic! Singura modalitate prin care ar trebui să călătorească o persoană decentă, civilizată. Singura! Singura modalitate acceptabilă. Dacă aş fi ştiut! Dacă aş fi putut să fiu acolo! Dar hotelul este la aproape cincizeci de kilometri...

Ryger, care până atunci ascultase cu o expresie de nemulţumire pe chip, interveni:

– Ştiu că există un traseu de metrou direct. N-aţi fi făcut mai mult de zece minute.

Urth se încordă şi-l privi straniu pe bărbat. Obrajii i se umflară. Sări în picioare şi părăsi grăbit odaia.

– Ce dracu' a fost asta? făcu Ryger.

– La naiba, mormăi Mandel. Am uitat să vă avertizez.

– Despre ce anume?

– Dr. Urth nu călătoreşte cu absolut nici un mijloc de transport. Este o fobie. Se deplasează numai pedestru.

Kaunas clipi de câteva ori, nedumerit.

– Totuşi, este un xenolog, nu? Un expert în formele de viaţă de pe alte planete...

Talliaferro se ridicase de la locul său şi se apropiase de macheta galaxiei instalată pe un piedestal. Privea scânteierile sistemelor stelare. Până atunci, nu mai văzuse o machetă galactică atât de mare, sau de detaliată.

– Da, încuviinţă Mandel, este xenolog, dar n-a pus niciodată piciorul pe planetele în privinţa cărora este expert, şi nici n-o va face vreodată. În treizeci de ani, mă îndoiesc că s-a îndepărtat cu mai mult de un kilometru de camera asta.

Ryger izbucni în râs.

– Poate că vi se pare amuzant, se înroşi Mandel, dar v-aş fi recunoscător dacă aţi avea grijă cum vă exprimaţi faţă de el.

Peste câteva clipe, subiectul discuţiei reapăru în odaie.

– Mă scuzaţi, domnilor, şopti el. Iar acum să abordăm problema noastră. Poate că unul dintre dumneavoastră doreşte să facă o mărturisire.

Buzele lui Talliaferro se strâmbară acru. Xenologul cel grăsuţ şi agorafob nu era deloc atât de impresionant pentru a

sili pe cineva să facă vreo mărturisire. Din fericire, nu va fi nevoie de talentele lui de detectiv, dacă acestea existau cu adevărat.

– Dr. Urth, întrebă el, aveţi legături cu poliţia?

O anumită îngâmfare păru să acopere faţa roşcovană a xenologului.

– Nu am legături oficiale, dr. Talliaferro, însă legăturile mele neoficiale sunt excelente.

– În cazul acesta, vă voi oferi unele informaţii pe care le puteţi transmite poliţiei.

Urth îşi supse abdomenul şi trase de poala cămăşii. Aceasta ieşi de sub curea şi bărbatul îşi lustrui atent ochelarii cu ea. După ce termină şi repuse ochelarii în poziţia instabilă de pe nas, întrebă:

– Care anume?

– Vă voi spune cine a fost prezent alături de Villiers în clipa morţii sale şi cine i-a scanat lucrarea.

– Aţi soluţionat misterul?

– M-am gândit la el toată ziua şi, da, cred că l-am rezolvat.

Talliaferro se simţea încântat de senzaţia pe care o crea.

– Ei bine?

Talliaferro inspiră adânc. N-avea să fie deloc uşor, deşi repetase totul vreme de câteva ore.

– În mod evident, spuse el, vinovatul este dr. Hubert Mandel.

***

Mandel se holbă la Talliaferro cu o indignare sufocată.

– Doctore, începu el cu glas răsunător, dacă aveţi vreun temei pentru asemenea afirmaţii ridico...

Vocea de tenor a lui Urth se înălţă, întrerupându-l.

– Lasă-l să vorbească, Hubert, să-l auzim! Tu l-ai suspectat şi nimic nu-l opreşte să te poată suspecta la rândul său.

Mandel amuţi furios.

Fără a îngădui cel mai mic tremur al vocii, Talliaferro reluă:

– Este mai mult decât o suspiciune, dr. Urth. Dovezile

sunt evidente. Existau patru indivizi care ştiau de transferul masic, dar numai unul dintre noi, dr. Mandel, asistase la o demonstraţie. El *ştia* că era o realitate. El *ştia* că exista o lucrare teoretică asupra subiectului. Noi trei ştiam doar că Villiers era mai mult sau mai puţin nebun. Sigur că da, ne-am fi putut gândi că în vorbele lui exista şi un dram de adevăr. Cred că motivul pentru care l-am vizitat la ora unsprezece noaptea a fost tocmai de a verifica acest aspect, deşi nici unul dintre noi n-a spus-o ca atare... Însă el s-a comportat mai nebuneşte ca oricând.

Talliaferro îşi drese glasul şi urmă:

– Aşadar, cunoştinţele temeinice şi motivaţia trec de partea doctorului Mandel. Gândiţi-vă acum la altceva. Necunoscutul (pentru moment, să-i păstrăm anonimatul) care a fost în camera lui Villiers la miezul nopţii, care l-a văzut prăbuşindu-se şi i-a scanat lucrarea, trebuie să fi fost extrem de surprins să-l vadă pe Villiers aparent reînviind şi să-l audă vorbind la telefon. În panica de moment, criminalul a înţeles un lucru: trebuia să scape de dovada acuzatoare, de microfilm. În plus, trebuia s-o facă într-un asemenea mod încât microfilmul să nu poată fi descoperit de altcineva, pentru ca el să-l poată recupera, dacă rămânea nesuspectat. Pervazul exterior al ferestrei constituia locul ideal. A ridicat rapid fereastra, a pus microfilmul afară şi a plecat. Acum, chiar dacă Villiers ar fi supravieţuit, sau dacă apelul său telefonic ar fi avut vreun rezultat, problema s-ar fi redus la o confruntare între ei doi, şi nu i-ar fi fost deloc greu să demonstreze că Villiers era dezechilibrat.

Talliaferro tăcu triumfător. Demonstraţia fusese impecabilă. Urth clipi spre el şi-şi roti degetele mari ale mâinilor sale încrucişate, până când ajunseră să atingă plastronul cămăşii.

– Şi care ar fi fost semnificaţia acestei acţiuni? întrebă el.

– Foarte simplu: fereastra a fost deschisă şi filmul a fost plasat afară, sub cerul liber. Să nu uităm un detaliu – Ryger trăieşte de zece ani pe Ceres, eu pe Lună şi Kaunas pe Mercur, cu excepţia unor scurte şi rare vizite pe Pământ. Chiar ieri am comentat de mai multe ori despre dificultatea reaclimatizarii cu Pământul. Corpurile cereşti pe care trăim noi sunt lipsite de atmosferă. Nu ieşim niciodată din clădiri fără a purta costume spaţiale. Nici prin cap nu ne trece să ne expunem unor spaţii

care să nu fie etanşe. Nici unul dintre noi n-ar fi acţionat în mod reflex, deschizând fereastra. Pe de altă parte, dr. Mandel a trăit numai pe Pământ. Pentru el, deschiderea unei ferestre nu implică doborârea unui obstacol psihologic, ci doar un mic efort muscular. El o putea face, pe când noi nu. Prin urmare – el a făcut-o.

Talliaferro se lăsă pe spate, zâmbind.

– Pe Spaţiu, asta-i! strigă Ryger entuziast.

– Nu-i deloc adevărat! tună Mandel, ridicându-se pe jumătate de la locul său, parcă ispitit să sară asupra lui Talliaferro. Neg răspicat toată această demonstraţie mizerabilă. Cum se explică atunci apelul telefonic al lui Villiers, pe care l-am înregistrat pe bandă? A folosit cuvântul "coleg". Este clar...

– Era pe moarte, spuse Talliaferro. Singur aţi recunoscut că majoritatea spuselor lui erau neinteligibile. Dr. Mandel, eu n-am auzit banda aceea, dar vă întreb: nu-i aşa că glasul lui Villiers este distorsionat şi practic de nerecunoscut?

– Ei bine..., începu Mandel derutat.

– Sunt sigur că aşa-i. Prin urmare, nu avem nici un motiv să nu presupunem că dumneavoastră aţi pregătit banda din vreme, incluzând cu grijă şi cuvântul acela acuzator: "coleg".

– Dumnezeule, făcu Mandel, de unde să fi ştiut că la conferinţă aveau să participe colegii lui? De unde să fi ştiut că ei aveau habar despre transferul masic?

– Este posibil să vă fi spus Villiers. Cred că a făcut-o.

– Uitaţi ce este, la ora unsprezece seara, dumneavoastră trei l-aţi văzut pe Villiers în viaţă. Medicul care i-a examinat corpul la ora trei dimineaţa a declarat că murise de cel puţin două ore. Acesta este un fapt indubitabil. Ca atare, momentul morţii a fost între orele douăzeci şi trei şi unu. Aseară, eu am participat la o şedinţă de comunicări ce s-a prelungit până târziu. O duzină de martori cu totul demni de crezare pot depune mărturie că între orele douăzeci şi două şi două noaptea m-am aflat la kilometri buni de hotel. Vă mulţumeşte?

Talliaferro tăcu preţ de câteva clipe, după care urmă încăpăţânat:

– Nu. Să presupunem că aţi revenit la hotel la ora două şi jumătate. V-aţi dus la Villiers ca să discutaţi despre comunicarea lui. Aţi găsit uşa deschisă, sau poate că aveaţi o cheie. Oricum, l-aţi găsit mort. Aţi profitat de ocazie ca să scanaţi lucrarea...

– Dar dacă el ar fi fost deja mort şi n-ar fi putut telefona, de ce aş fi ascuns microfilmul?

– Ca să înlăturaţi orice suspiciuni. Poate că deţineţi o a doua copie, despre care nu ştim nimic. La urma urmelor, ne bizuim doar pe cuvântul dumneavoastră că lucrarea ar fi fost distrusă.

– Ajunge! strigă Urth. Ajunge! Este o ipoteză interesantă, dr. Talliaferro, dar se scufundă sub propria-i greutate.

– Asta-i poate opinia dumneavoastră, se încruntă Talliaferro.

– Ar fi opinia oricui ar auzi-o. Mai exact, a oricărei persoane înzestrate cu darul gândirii. Nu vedeţi că Hubert Mandel a făcut prea multe ca să fie criminalul?

– Nu.

Urth surâse binevoitor.

– În calitate de savant, dr. Talliaferro, cunoaşteţi fără îndoială riscul de a te îndrăgosti de propriile ipoteze în asemenea măsură încât să excludeţi unele fapte sau raţionamente. Aş fi încântat dacă, în calitate de detectiv, aţi ţine seama de acest risc. Gândiţi-vă cât de puţine ar fi avut de făcut dr. Mandel dacă l-ar fi găsit pe Villiers mort şi ar fi profitat de acest lucru! De ce să scaneze lucrarea, sau măcar să pretindă că altcineva ar fi făcut-o? Ar fi putut pur şi simplu s-o ia. Cine mai ştia de existenţa ei? De fapt, nimeni. Nu există nici un motiv pentru a crede că Villiers mai povestise altcuiva despre ea. Villiers era patologic de secretos. Cel mai probabil este că n-a spus nimănui. Nimeni nu ştia că Villiers urma să susţină o comunicare, cu excepţia doctorului Mandel. Comunicarea nu fusese anunţată şi nici rezumatul ei n-a fost inclus în broşura conferinţei. Dr. Mandel putea pleca liniştit cu lucrarea.

Xenologul privi în jur şi continuă:

– Chiar dacă ar fi aflat că Villiers le povestise foştilor colegi despre descoperirea sa, ce importanţă ar fi avut? Ce dovezi ar fi avut aceşti colegi, cu excepţia declaraţiei unui individ pe care ei înşişi îl considerau pe jumătate nebun? Pe de altă parte, anunţând că lucrarea lui Villiers fusese distrusă, declarând că moartea lui nu avusese cauze naturale, căutând o copie scanată – pe scurt, prin tot ceea ce a făcut dr. Mandel –, el a trezit suspiciuni, deşi ar fi fost suficient să rămână tăcut ca să fi fost o crimă perfectă. Dacă el ar fi fost criminalul, ar fi fost mai

imbecil decât orice altă persoană pe care am cunoscut-o vreodată. Iar dr. Mandel nu-i deloc aşa.

Talliaferro căzu pe gânduri, însă nu găsi nimic de spus.

– Atunci, cine a făcut-o? întrebă Ryger.

– Unul dintre dumneavoastră trei. Este evident.

– Dar care anume?

– Ah, şi asta-i evident. Am ştiut vinovatul din clipa în care dr. Mandel a terminat de relatat evenimentele.

***

Talliaferro îl privi nemulţumit pe xenologul grăsuţ. Cacealmaua acestuia nu-l speria, dar îi afectase pe ceilalţi doi. Ryger ţuguiase buzele, iar maxilarul inferior al lui Kaunas rămăsese coborât. Amândoi semănau cu nişte peşti scoşi pe uscat.

– Atunci, cine-i făptaşul? întrebă el. Spuneţi-ne.

– Mai întâi, clipi Urth, aş dori să fie limpede că lucrul cel mai important este transferul masic. Încă poate fi recuperat.

– Despre ce naiba vorbeşti acolo? se strâmbă Mandel.

– Individul care a scanat lucrarea s-a uitat probabil la ceea ce scana. Mă îndoiesc că a avut timpul necesar sau prezenţa de spirit ca să citească, şi chiar dacă a făcut-o, mă îndoiesc că şi-ar putea reaminti mare lucru... conştient. Există însă Proba Psihică. Dacă măcar a privit lucrarea, ceea ce i-a atins retina poate fi recuperat.

Toţi se foiră tulburaţi.

– Nu trebuie să vă fie teamă de Probă, continuă Urth. Utilizarea corectă nu implică riscuri, mai ales dacă subiectul se oferă voluntar. Eventualele vătămări sunt cauzate, după cum bine ştiţi, de rezistenţa inutilă, care produce, ca să spun aşa, o sfâşiere mentală. De aceea, dacă vinovatul mărturiseşte de bunăvoie şi se lasă pe mâinile mele...

Talliaferro izbucni în râs. Hohotul neaşteptat răsună ascuţit în tăcerea încăperii. Psihologia era atât de transparentă, atât de rudimentară!

Urth păru aproape surprins de reacţia lui şi-l examină pe deasupra ochelarilor.

– Am destulă influenţă în poliţie, preciză el, ca să păstrăm totul strict confidenţial.

– N-am făcut-o eu! izbucni Ryger.

Kaunas clătină din cap.

Talliaferro refuză să ofere vreun răspuns.

– Atunci, suspină Urth, va trebui să-l indic eu pe vinovat. Va fi traumatizant şi va îngreuna situaţia. – Îşi strânse mâinile pe abdomen şi degetele îi tresăriră. – Dr. Talliaferro a arătat că microfilmul a fost ascuns pe pervazul exterior al ferestrei pentru a nu fi descoperit şi deteriorat. Sunt pe deplin de acord cu el.

– Mulţumesc, replică Talliaferro sec.

– Cu toate acestea, de ce ar crede cineva că pervazul exterior al unei ferestre este o ascunzătoare atât de sigură? În mod clar, poliţia ar căuta imediat acolo. De fapt, a fost descoperit chiar şi fără poliţie. Cine ar gândi că exteriorul unei clădiri este un loc cât se poate de sigur? Evident, o persoană care a trăit mult timp pe un corp ceresc lipsit de atmosferă şi căreia i s-a inculcat regula că nimeni nu iese dintr-o incintă etanşă fără respectarea anumitor precauţii. De exemplu, pentru cineva care locuieşte pe Lună, orice obiect ascuns în afara unui dom selenar s-ar găsi într-o relativă siguranţă. Oamenii ies rareori, şi numai cu misiuni specifice. Ca atare, el şi-ar fi învins bariera psihologică a deschiderii ferestrei şi a expunerii la ceea ce subconştientul său ar fi considerat ca fiind viciul cosmic, pentru o ascunzătoare sigură. L-ar fi păcălit gândul reflex: "Exteriorul unei clădiri locuite este o ascunzătoare sigură."

– De ce aţi amintit Luna, dr. Urth? şuieră Talliaferro printre dinţi.

– Doar ca exemplu. Tot ceea ce am spus până acum se aplică la toţi trei. Acum, intervine însă punctul crucial: sfârşitul nopţii. Chiar dacă am accepta că pervazul exterior al ferestrei ar fi constituit o ascunzătoare, care dintre dumneavoastră ar fi fost atât de nebun s-o considere sigură pentru un *microfilm nedevelopat?* Desigur, microfilmele scanerului nu sunt foarte sensibile şi pot fi developate în tot soiul de condiţii dificile. Lumina difuză din timpul nopţii nu le afectează serios, dar lumina difuză a zilei le-ar distruge în câteva minute, iar razele directe ale soarelui în câteva clipe. Toţi ştiu asta.

– Continuă, Urth, îl îndemnă Mandel. Unde vrei s-ajungi?

– Vrei să mă grăbeşti, se bosumflă Urth, dar eu intenţionez să înţelegeţi foarte limpede. Criminalul dorea, mai presus de orice, să salveze microfilmul. Era singura înregistrare

a unui lucru extrem de valoros, pentru el şi pentru lume. De ce l-a pus acolo unde, inevitabil, avea să fie distrus de răsăritul soarelui? ...Pentru că nu se aştepta ca soarele să răsară dimineaţa. Ca să zic aşa, el credea că noaptea era eternă. Însă nopţile *nu sunt* eterne. Pe Pământ, ele lasă loc zilei. Până şi nopţile polare de şase luni lasă loc, în cele din urmă, zilei. Pe Ceres, noaptea durează numai două ore, iar pe Lună durează două săptămâni. Ea lasă de asemenea loc zilei, iar dr. Talliaferro şi Ryger ştiu că ziua urmează în mod inevitabil nopţii.

– Staţi puţin..., se sculă Kaunas.

Urth se răsuci spre el.

– Să dăm cărţile pe faţă, dr. Kaunas. Mercur este singurul corp din Sistemul Solar care arată mereu Soarelui aceeaşi faţă. Chiar ţinând seama de libraţie, trei optimi din suprafaţa sa este permanent întunecată şi nu are parte niciodată de lumina soarelui. Observatorul Polar se găseşte la limita acelei porţiuni întunecate. Timp de zece ani, v-aţi obişnuit cu faptul că nopţile sunt eterne, că o regiune întunecată rămâne veşnic în beznă, şi de aceea aţi scos microfilmul nedevelopat afară, uitând în surescitarea dumneavoastră că nopţile se sfârşesc...

– Staţi puţin..., bolborosi Kaunas.

Urth continuă inexorabil:

– Mi s-a spus că atunci când Mandel a reglat polarizatorul din camera lui Villiers, aţi răcnit văzând lumina soarelui. A fost oare teama dumneavoastră înrădăcinată de Soarele văzut de pe Mercur sau brusca înţelegere a ceea ce însemna lumina pentru planurile dumneavoastră? V-aţi repezit înainte. Aţi făcut-o pentru a regla polarizatorul sau pentru a privi microfilmul distrus?

Kaunas căzu în genunchi.

– N-am vrut! Voisem doar să discut cu el... să discut, dar el ţipat şi s-a prăbuşit. Am crezut că murise, iar lucrarea era sub pernă şi... totul a decurs de la sine. Înainte de a realiza ce se întâmplă, n-am mai putut da înapoi. Dar n-am avut nici o intenţie criminală! V-o jur!

Alcătuiseră un semicerc în jurul său şi Urth îl privea cu ochi compătimitori.

***

O ambulanţă venise şi plecase. În cele din urmă, Talliaferro se apropiase de Mandel şi rostise sec:

– Sper, domnule, că nu vor exista motive de ranchiună pentru cele rostite aici.

Mandel îi replicase la fel de sec:

– Cred că ar fi preferabil ca toţi să uităm cele petrecute în ultimele douăzeci şi patru de ore.

Stăteau acum în prag, gata de plecare, când Urth îşi aplecă privirea zâmbitoare şi rosti:

– Ştiţi... mai este o problemă: onorariul meu.

Mandel păru surprins.

– Nu-i vorba de bani, urmă imediat xenologul. Aş dori însă ca atunci când se va pune la punct transferul masic pentru oameni, să-mi fie acordată o călătorie.

– Stai puţin, replică Mandel încruntat, mai e destul până la călătoriile prin spaţiul cosmic!

– Nu mă refeream la spaţiul cosmic, scutură din cap Urth. Vreau să ajung în localitatea Lower Falls din statul New Hampshire.

– Da... sigur, nu cred că va fi nici o problemă. Dar în ce scop?

Urth ridică ochii. Spre uimirea lui Talliaferro, pe chipul xenologului era întipărită o expresie de timiditate combinată cu dorinţă.

– Ei bine... odată... cu destul timp în urmă... am cunoscut o fată de acolo. Au trecut ani mulţi... totuşi, uneori mă-ntreb...

SMINTIŢII

[din volumul de povestiri „Întemeietorii” – Buy Jupiter and Other Stories]

Naron, din matusalemica rasă rigeliană, era a patra generaţie din familia sa care îngrijea arhiva galactică.

El păstra registrul gros ce conţinea lista numeroaselor rase care îşi dezvoltaseră inteligenţă, ca şi registrul mult mai subţire unde se găseau numele raselor ce ajunseseră la maturitate şi fuseseră acceptate de Federaţia Galactică. În primul registru, mai multe nume fuseseră tăiate cu o linie; cele care, dintr-un motiv sau altul, dăduseră greş. Neşansa, imperfecţiunile biochimice sau biofizice, neadaptările sociale îşi ceruseră drepturile. Cu toate acestea, din registrul subţire nici un membru nu fusese încă şters.

Uriaş şi incredibil de bătrân, Naron îşi ridică acum privirea spre mesagerul care apăruse.

– Naron, rosti mesagerul, Măreţule!

– Bine, bine, ce s-a-ntâmplat? Scurtează formalităţile!

– Un alt grup de fiinţe a ajuns la maturitate.

– Excelent, excelent! Numărul lor creşte rapid acum. Nu trece un an fără să apară altul nou. Despre cine-i vorba?

Mesagerul îi dădu numărul de cod al galaxiei şi coordonatele planetei.

– Ah, da, încuviinţă Naron, cunosc planeta.

Cu un scris înflorit, o însemnă în primul registru, apoi o copie în al doilea, folosind, după cum era obiceiul, denumirea sub care planeta era cunoscută de majoritatea locuitorilor ei: Pământ.

– Aceste noi fiinţe, continuă el, au stabilit un record. Nici un alt grup n-a evoluat atât de rapid după apariţia inteligenţei. Sper că nu-i nici o greşeală.

– Nu, Măreţule.

– Au descoperit energia termonucleară?

– Da, Măreţule.

– Ei bine, acesta era criteriul, chicoti Naron. În curând, navele lor vor explora spaţiul şi vor contacta Federaţia.

– De fapt, Măreţule, rosti şovăitor mesagerul, Observatorii ne-au spus că încă nu s-au desprins de planetă.

Naron fu uluit.

– Deloc? N-au construit nici măcar o staţie spaţială?

– Nu încă, Măreţule.

– Dar dacă deţin energia termonucleară, unde îşi efectuează testele şi detonările?

– Pe propria planetă, Măreţule.

Naron se ridică la înălţimea celor şapte metri ai săi şi tună:

– Pe propria planetă?!

– Da, Măreţule.

Încet, Naron îşi scoase stilusul şi trase o linie peste ultimul nume scris în registrul subţire. Actul nu avea precedent, însă Naron era foarte înţelept şi putea vedea inevitabilul la fel ca oricare altul din galaxie.

– Smintiţii! murmură el.

SOLUŢIA FINALĂ

CELE TREI LEGI ALE ROBOTICII

1. Un robot nu poate face rău fiinţei umane sau, prin inacţiune, să permită să se facă rău unei fiinţe umane.

2. Un robot este obligat să se conformeze ordinelor date de fiinţele umane, cu excepţia cazurilor în care aceste ordine ar contraveni Primei Legi.

3. Un robot este obligat să-şi apere propria existenţă, cu excepţia cazurilor în care o atare acţiune ar contraveni Primei şi celei de-a Doua Legi.

1.

Keith Harriman, de doisprezece ani director al secţiei „Cercetare” din cadrul firmei „United States Robots and Mechanical Men Inc.”, nu era deloc sigur că ceea ce urma să facă era corect îşi trecu vîrful limbii peste buzele pline dar palide, avînd impresia că imaginea holografică a lui Susan Calvin, care îi privea de deasupra fără urmă de zîmbet, nu arătase niciodată atît de încruntată.

De obicei întrerupea funcţionarea imaginii celui mai mare robotician din întreaga istorie a omenirii pentru că îl enerva. (Încerca să se gîndească la imagine ca fiind un „ce”, un obiect adică, dar nu reuşea niciodată.) De data asta nu îndrăzni să întrerupă alimentarea imaginii şi privirea ei, de mult stinsă, continuă să-i fixeze plictisită profilul.

Ceea ce intenţiona să facă reprezenta un pas îngrozitor şi degradant. În faţa lui stătea George Zece, calm, insensibil la stînjeneala vizibilă a lui Harriman şi nepăsător faţă de imaginea sfintei care patrona robotica, ce strălucea în nişa de deasupra lui.

– N-am prea avut prilejul să discutăm cu adevărat despre asta, George, spuse Harriman. Nu eşti de prea multă vreme cu noi şi nici n-am găsit o ocazie nimerită pentru a rămâne amîndoi între patru ochi. Acum însă aş dori să discutăm chestiunea în detaliu.

– Sînt întru totul doritor să o facem, răspunse George. De cînd mă aflu la firmă am adunat cîteva date care îmi spun că această criză este legată de cele Trei Legi.

– Da. Tu cunoşti, desigur, cele Trei Legi.

– Le cunosc.

– Mda. Sînt sigur că le cunoşti. Dar hai să aprofundăm un pic şi să luăm în considerare problema de bază. Vreme de două secole în care, dacă se poate spune aşa, a înregistrat succese remarcabile, firma noastră nu a reuşit să convingă fiinţele umane să accepte roboţii. I-am plasat doar acolo unde exista o activitate necesară care nu putea fi îndeplinită de fiinţele umane, ori în medii pe care fiinţele umane le considerau inacceptabil de periculoase. De regulă roboţii lucrează în spaţiul cosmic, iar această situaţie ne-a limitat posibilităţile.

– Desigur, dar limitele sînt largi şi, în interiorul lor, firma poate să prospere.

– Nu. Şi asta din două motive. În primul rînd limitele care ni s-au impus se îngustează tot mai tare. Spre exemplu cazul coloniei lunare: pe măsură ce aşezarea se dezvoltă şi devine tot mai complexă, cererea de roboţi scade şi ne aşteptăm ca, în anii imediat următori, prezenţa roboţilor pe Lună să fie interzisă. Iar treaba asta se va repeta în cazul fiecărei planete colonizate de omenire. În al doilea rînd, adevărata prosperitate a Pămîntului este imposibilă fără roboţi. Noi, cei de la firmă, sîntem pe deplin convinşi că fiinţele umane au nevoie de roboţi şi, dacă vor să menţină rata dezvoltării şi progresul, trebuie să înveţe să trăiască împreună cu omologii lor mecanici.

– Şi nu pot s-o facă? Mr. Harriman, văd că aveţi pe birou un terminal care, dacă am înţeles eu bine, este conectat la computerul Multivac al organizaţiei. Iar un computer este un fel de sibilă-robot; un creier-robot care nu depinde de un trup...

– Aşa-i, dar şi acest lucru este limitat. Computerele folosite de omenire au fost necontenit specializate în aşa fel încît să se evite să semene prea mult cu inteligenţa umană.

În urmă cu un secol, prin folosirea marilor computere, numite Maşini, o apucaserăm binişor pe drumul inteligenţei artificiale, fără să-i restricţionăm tipurile. Aceste Maşini şi-au limitat ele însele modul de acţiune, adică, după ce au rezolvat problemele ecologice care ameninţau societatea umană, s-au autoeliminat. Conform raţionamentului pe care l-au elaborat,

continuarea existenţei lor ar fi însemnat un fel de cîrjă pentru omenire, iar prin asta, simţind că ar fi făcut un rău fiinţelor umane, s-au autocondamnat în baza prevederilor Primei Legi.

– Şi n-au acţionat corect?

– După opinia mea, nu. Prin acţiunea lor n-au făcut decît să întărească acel complex Frankenstein al omenirii, acea temere înrădăcinată conform căreia omul artificial creat s-ar putea întoarce împotriva creatorului său. Oamenii se tem că roboţii le-ar putea lua locul.

– Dar dumneavoastră nu vă temeţi de asta?

– Eu ştiu mai bine cum stau lucrurile. Aşa ceva nu este posibil atîta vreme cît există cele Trei Legi ale roboticii. Roboţii pot fi partenerii oamenilor; pot lua parte la marea luptă dusă pentru a cunoaşte şi a stăpîni cu înţelepciune legile naturii. Împreună s-ar putea realiza mult mai mult decît ar putea realiza omenirea de una singură. Dar asta cu condiţia ca întotdeauna roboţii să slujească fiinţele umane.

– Şi atunci, dacă timp de două secole cele Trei Legi s-au dovedit în măsură să menţină roboţii în limitele dorite, care este sursa neîncrederii pe care o manifestă omenirea faţă de ei?

– Păi - Harriman se scărpină viguros în creştet zburlindu-şi părul care începuse să încărunţească - în primul rînd superstiţiile. Apoi mai sînt şi alte probleme complicate de care se agaţă agitatorii antiroboţi.

– Cu privire la cele Trei Legi?

– Da. În special a Doua Lege. Vezi, a Treia Lege nu ridică nici o problemă. Este universală. Roboţii trebuie să se sacrifice întotdeauna pentru fiinţele umane. Pentru orice fiinţe umane.

– Desigur.

– Prima Lege este, probabil, cea mai deficitară, de vreme ce întotdeauna se poate imagina o condiţie în care un robot trebuie să aleagă între Acţiunea A şi Acţiunea B, cele două excluzîndu-se reciproc şi ambele avînd drept rezultat producerea unui rău fiinţelor umane. Ca atare, robotul trebuie să stabilească repede care acţiune produce răul cel mai mic. Şi nu-i uşor să construieşti circuitele pozitronice ale unui creier de robot în aşa fel încît să faci posibilă o astfel de alegere. Dacă Acţiunea A are drept rezultat un rău făcut unui artist tînăr şi talentat, iar Acţiunea B reprezintă un rău echivalent pentru cinci oameni în vîrstă şi fără nici o valoare deosebită, care acţiune ar

trebui aleasă?

– Acţiunea A, răspunse George Zece. Răul pentru unul este mai mic decît cel pentru cinci.

– Da. Aşa că roboţii au fost întotdeauna proiectaţi să ia o decizie. A aştepta de la roboţi să emită judecăţi asupra unor aspecte sensibile, cum ar fi talentul, inteligenţa sau utilitatea pentru societate, părea nepractic. Aceştia ar amîna luarea unei decizii pînă în punctul în care, pur şi simplu, s-ar imobiliza. Aşa că am mers pe criteriul numărului. Din fericire sînt rare cazurile în care ne-am putea aştepta ca roboţii să trebuiască să ia astfel de hotărîri. Dar asta ne conduce spre a Doua Lege.

– Legea Supunerii.

– Da. Nevoia de supunere este constantă. Un robot poate exista timp de douăzeci ani fără să fie obligat să acţioneze pentru a preveni să se întîmple un rău unei fiinţe umane şi fără să se confrunte cu posibilitatea propriei distrugeri. Şi cu toate astea se va supune întotdeauna ordinelor primite. Ale cui ordine?

– Ale unei fiinţe umane.

– Oricare fiinţă umană? Cum judeci tu o fiinţă umană ca să ştii dacă este cazul să i te supui sau nu? Ce este omul, ca mintea să-ţi fie în întregime dominată de el?

George ezită.

– Vreau să spun, continuă iute Harriman, este oare un robot obligat să se supună unui copil, unui idiot, unui criminal sau unui om întru totul decent, dar care s-a nimerit să nu se pricepă şi, ca atare, nu-şi poate da seama de consecinţele nedorite ale ordinului pe care l-a dat? Iar dacă doi oameni dau unui robot ordine contradictorii, pe care dintre ele îl va executa acesta?

– Cum, în două sute de ani aceste probleme nu au fost rezolvate?

– Nu, clătină violent din cap Harriman. Am fost împiedicaţi să o facem deoarece roboţii noştri au fost folosiţi doar în domenii specializate ale cosmosului unde cei care aveau de-a face cu ei erau experţi în domeniu. Acolo nu existau copii, idioţi, criminali sau bine-intenţionaţi nepricepuţi. Chiar şi aşa au existat cazuri cînd, datorită unor ordine prosteşti ori mai curînd negîndite, s-au întîmplat accidente. Dar în mediile specializate şi limitate, aceste accidente au putut fi ţinute sub control. Pe

Pămînt, însă, roboţii trebuie să aibă judecată. Aşa susţin cei care sînt împotriva roboţilor şi, fir-ar să fie, au dreptate.

– Atunci va trebui să se introducă în creierele pozitornice capacitatea de a judeca.

– Exact. Am început să producem modele tip JG în care roboţii pot judeca fiecare fiinţă umană din punct de vedere al sexului, vîrstei, poziţiei sociale şi profesionale, al inteligenţei, maturităţii, responsabilităţii sociale şi aşa mai departe.

– Şi cum se va repercuta acest lucru asupra celor Trei Legi?

– A Treia Lege nu este afectată deloc. Chiar şi cel mai valoros robot trebuie să se distrugă de dragul celei mai neînsemnate fiinţe umane. Cu această lege nu se poate face nimic. Prima Lege este afectată doar acolo unde acţiunile alternative vor avea drept rezultat producerea unui rău. Trebuie să se ia în considerare şi calitatea, dar şi numărul fiinţelor umane implicate, cu condiţia să existe timp pentru o astfel de judecată, iar argumentele să fie suficiente pentru elaborarea ei... ceea ce nu se întîmplă prea des. Cele mai profunde modificări le va suferi Legea a Doua, deoarece fiecare act de supunere trebuie să includă şi judecarea lui. Roboţii vor fi mai lenţi în a se supune, cu excepţia cazurilor în care este implicată Prima Lege, iar actul supunerii va fi mult mai raţional.

– Dar judecăţile cerute pentru aşa ceva sînt foarte complicate.

– Foarte. Necesitatea de a elabora astfel de judecăţi încetinea viteza de reacţie a primelor noastre modele pînă la stadiul paraliziei. Am îmbunătăţit situaţia la ultimele modele, dar asta cu preţul înghesuirii atîtor circuite în creierul pozitronic încît acesta a devenit prea strîmt. Totuşi cred că la ultimul nostru set de modele am obţinut ceea ce doream. Robotul nu are nevoie să elaboreze pe loc o judecată cu privire la importanţa unei fiinţe umane şi la valoarea ordinelor date de ea. Începe prin a se supune tuturor fiinţelor umane... aşa cum ar face un robot obişnuit... apoi învaţă. Un robot creşte, învaţă şi se maturizează. La început este echivalentul unui copil şi trebuie permanent supravegheat. Totuşi, pe măsură ce creşte, i se poate permite din ce în ce mai mult accesul în societatea de pe Pămînt fără a mai fi controlat. În cele din urmă devine un membru deplin al acestei societăţi.

– Desigur că asta oferă şi răspunsuri celor care sînt împotriva roboţilor.

– Ba nu, spuse Harriman furios. Acum ridică alte obiecţii. Spre exemplu nu vor să accepte ca valabile judecăţile emise de roboţi. Un robot, susţin ei, nu are nici un drept să eticheteze cutare persoană ca superioară, iar cealaltă ca inferioară. Acceptînd preferenţial ordinele lui A faţă de cele date de B, automat B va fi considerat ca mai puţin important, violîndu-i-se astfel drepturile de om.

– Şi care este răspunsul la această obiecţie?

– Nu există nici un răspuns. În ce mă priveşte, mă dau bătut.

– Pricep.

– Asta în ce mă priveşte. Tocmai de aceea mă adresez ţie, George.

– Mie? Vocea lui George Zece rămase calmă. Exista în ea o uşoară notă de surprindere, dar efectul nu era vizibil. De ce mie?

– Din cauză că tu nu eşti om, spuse Harriman încordat. Ţi-am spus că vreau ca roboţii să devină partenerii fiinţelor umane. Vreau ca tu să fii partenerul meu.

George Zece îşi ridică braţele şi le desfăcu ţinînd palmele în sus, într-un gest ciudat de omenesc.

– Ce pot să fac eu?

– Poate că ţi se pare că nu poţi face nimic, George. N-ai fost creat de prea multă vreme şi eşti încă un copil. Ai fost proiectat în aşa fel încît să nu fii suprasaturat de la început cu informaţii... de aia a trebuit să-ţi explic atît de amănunţit situaţia... În aşa fel încît să-ţi rămînă loc să creşti. Dar mintea o să ţi se maturizeze şi o să fii în măsură să abordezi problema dintr-un unghi nonuman. Acolo unde eu nu văd nici o soluţie, tu, din punctul tău de vedere, s-ar putea să vezi una.

– Dar creierul meu este proiectat de om. Cum poate fi nonuman?

– Eşti ultimul model de JG, George. Creierul tău este cel mai complicat din toate cîte le-am produs pînă acum. Complicat într-un fel mai subtil decît creierul vechilor Maşini gigantice. Este un sistem deschis şi, plecînd dintr-un punct uman, poate... nu va... creşte în orice direcţie. Rămînînd întotdeauna în interiorul limitelor celor Trei Legi, s-ar putea totuşi să devii în întregime

nonuman ca mod de gîndire.

– Oare cunosc destul despre fiinţele umane pentru a putea aborda raţional această problemă? Le ştiu istoria? Psihologia?

– Sigur că nu. Dar o să înveţi cît de repede ai să poţi.

– Şi o să fiu ajutat, Mr. Harriman?

– Nu. Toată povestea asta rămîne între noi doi. Nimeni nu mai ştie de ea şi tu nu trebuie să vorbeşti nimănui despre acest proiect. Nici aici, la firmă, nici în altă parte.

– Dar facem ceva rău, Mr. Harriman, de aceea insistaţi ca problema să rămînă secretă?

– Nu. Dar soluţia oferită de un robot nu va fi acceptată tocmai pentru că vine de la un robot. Orice sugestie de rezolvare mi-o vei comunica mie şi, dacă mi se va părea că prezintă importanţă, eu am să fiu cel care o va prezenta. Nimeni nu o să ştie că vine de la tine.

– Ţinînd cont de ceea ce spuneaţi mai înainte, mi se pare că asta este procedura cea mai corectă, spuse George calm. Cînd încep?

– Chiar acum. O să am grijă să primeşti toate filmele de care ai nevoie.

1a.

Harriman stătea singur în birou. Lumina artificială din interior nu lăsa prin nimic să se întrevadă că afară se lăsase întunericul. Nici nu-şi dădea seama că deja trecuseră trei ore de cînd îl condusese pe George Zece în cămăruţa lui, lăsîndu-l acolo cu primele filme de referinţă pe baza cărora trebuia să înceapă să înveţe.

Acum stătea singur, doar el şi fantoma Susanei Calvin, cea care, aproape singură şi fără nici un alt ajutor, transformase robotul pozitronic dintr-o jucărie masivă în cea mai delicată şi multilaterală unealtă a omului; o unealtă atît de sensibilă şi complexă încît omul, pe lîngă invidia şi frica pe care le resimţea faţă de ea, nici măcar nu îndrăznea să o folosească.

Trecuse mai mult de un secol de la moartea ei dar, cu toate că şi în vremea ei existase problema complexului Frankenstein, ea nu încercase niciodată s-o rezolve. Şi asta pentru că nu fusese nevoie. Pe atunci robotica progresase doar

în funcţie de nevoile şi de cererea impuse de explorările cosmice.

Ceea ce micşorase nevoia oamenilor de a avea roboţi fusese însuşi succesul repurtat de aceştia. Iar problema asta îi căzuse lui pe cap, acum...

Oare Susan Calvin ar fi apelat la ajutorul roboţilor? Cu siguranţă că da...

2.

Maxwell Robertson era şi preşedintele şi principalul acţionar al „Roboţilor Americani”. Ca apariţie nu era deloc impresionant. De vîrstă mijlocie şi aproape durduliu, avea un tic: atunci cînd era neliniştit îşi muşca colţul din dreapta al buzei inferioare. Cu toate acestea, în cei douăzeci de ani de cînd avea de-a face cu reprezentanţii guvernului, căpătase abilitatea de a-i manevra. Folosise blîndeţea, dînd mereu înapoi şi zîmbind, reuşind astfel întotdeauna să cîştige timp.

Situaţia se înăsprise. Iar Gunnar Eisenmuth reprezenta el însuşi un motiv suficient pentru a o face şi mai aspră. Dintre toţi conservatorii globali cu care avusese Robertson de-a face - iar puterea lor nu era depăşită decît de Comitetul Executiv Global - Eisenmuth era cel mai puţin înclinat spre compromis. Era primul Conservator care nu era american prin naştere şi, cu toate că nu se putea dovedi că numele arhaic de „Roboţii Americani” era cel care îi stîrnea ostilitatea, toţi cei de la firmă erau siguri de asta.

Existase o sugestie, nu prima în acest an - şi deloc prima în această generaţie - ca numele corporaţiei să fie schimbat în „Roboţii Mondiali”, dar Robertson n-ar fi permis niciodată una ca asta. La origine compania fusese constituită cu capital, inteligenţă şi cu efort american şi, atît timp cît el se va afla la conducerea ei, chiar dacă de mult devenise mondială atît ca întindere, cît şi ca domeniu, numele îi va rămîne o mărturie a punctului de pornire.

Eisenmuth era un bărbat înalt, al cărui chip prelung şi mohorît avea un ten aspru şi trăsături colţuroase. Vorbea globala cu un pronunţat accent american, deşi înainte de preluarea funcţiei pe care o deţinea nu mai fusese niciodată în America.

– Mie mi se pare că totul este foarte limpede, Mr.

Robertson. Nu există nici un impediment. Produsele companiei dumneavoastră sînt întotdeauna închiriate, niciodată vîndute. Dacă ceea ce aţi închiriat celor de pe Lună nu le mai este necesar, dumneavoastră vă revine obligaţia de a lua înapoi ce le-aţi dat, urmînd ca respectivele bunuri să le transferaţi în altă parte.

– Da, domnule Conservator, dar unde? Readucerea pe Pămînt a roboţilor fără aprobare guvernamentală ar reprezenta o încălcare a legii, iar această aprobare ne-a fost refuzată.

– Aici nu v-ar folosi la nimic. Îi puteţi duce pe Mercur sau în centura de asteroizi.

– Şi ce vom face cu ei acolo?

Eisenmuth înălţă din umeri.

– Angajaţii inteligenţi ai firmei dumneavoastră s-ar putea gîndi la ceva.

Robertson clătină din cap.

– Asta ar reprezenta o pierdere enormă pentru companie.

– Mi-e teamă că da, spuse Eisenmuth nepăsător. Din cîte ştiu, de cîţiva ani compania se confruntă cu serioase probleme financiare.

– În principal datorită restricţiilor impuse de guvern, domnule Conservator.

– Trebuie să fiţi realist, Mr. Robertson. Ştiţi că atitudinea opiniei publice este din ce în ce mai defavorabilă roboţilor.

– Iar asta este o greşeală.

– Dar care nu schimbă situaţia. Poate că ar fi mai înţelept să lichidaţi compania. Desigur, spusele mele reprezintă doar o sugestie.

– Sugestia dumneavoastră are în spatele ei puterea. Oare mai este necesar să vă reamintesc faptul că, în urmă cu un secol, criza ecologică a fost rezolvată de Maşinile noastre?

– Sînt sigur că întreaga omenire vă este recunoscătoare, dar asta s-a întîmplat cu multă vreme în urmă, iar acum noi trăim în alianţă cu natura, indiferent că, uneori, asta se dovedeşte cam incomod. Şi ce a fost în trecut s-a cam şters.

– Vă referiţi la ce am făcut noi anterior pentru omenire?

– Cam aşa ceva.

– Desigur că nimeni nu se aşteaptă să recurgem la o lichidare imediată, căci asta ar reprezenta o pierdere uriaşă. Avem nevoie de timp.

– Cît?
– Cît ne puteţi da?
– Nu depinde de mine.
– Sîntem doar noi doi, spuse Robertson încet. Nu-i nevoie să ne ascundem după deget. Cît timp îmi puteţi acorda?
Eisenmuth păru să se cufunde în nişte calcule mentale.
– Cred că puteţi conta pe doi ani. O să fiu sincer. Guvernul Global intenţionează să vă preia firma şi s-o lichideze el dacă, într-un fel sau altul, n-o veţi face singur. Şi dacă atitudinea opiniei publice nu va înregistra o cotitură radicală, lucru de care mă cam îndoiesc, atunci...
– Deci doi ani, spuse Robertson încet.

2 a.

Robertson stătea singur. Nu avea nici un rost să se concentreze asupra unui anume lucru aşa că gîndurile îi alunecaseră pe panta amintirilor. Pînă acum firma fusese condusă de patru generaţii de Robertsoni şi nici unul nu fusese robotician. Cei care făcuseră din firmă ceea ce era acum fuseseră oameni ca Lanning şi Bogert, însă cea mai mare, cea mai mare contribuţie o adusese Susan Calvin. Desigur, cei patru Robertsoni aveau meritul de a fi creat condiţiile care oferiseră celorlalţi posibilitatea de a lucra.
Fără „Roboţii Americani” şi fără Maşini care, timp de o generaţie, conduseseră omenirea prin cascadele şi mlaştinile istoriei, secolul al douăzeci şi unulea ar fi evoluat spre dezastru.
Iar acum, pentru toate cîte făcuse, firmei i se ofereau doi ani. Ce se putea face în doi ani pentru a trece peste ideile preconcepute ale unei întregi omeniri? Nu ştia.
Harriman vorbise plin de speranţă despre idei noi, dar fără să intre în amănunte. Şi chiar dacă ar fi intrat, Robertson tot n-ar fi priceput nimic din ele.
Şi, oricum, ce-ar putea face Harriman? A putut vreodată cineva ceva împotriva profundei antipatii a omului la adresa replicilor sale neînsufleţite? Nimic...
Robertson alunecă într-o somnolenţă care nu aducea nici o idee salvatoare.

3.

– Acum ai totul, George Zece, spuse Harriman. Tot ceea ce mi-a putut trece prin minte şi am considerat că are legătură cu problema noastră. Cît priveşte cantitatea de informaţie exactă oferită, ai în memorie mai multe date despre fiinţele umane, felul lor de a fi şi despre trecutul şi prezentul lor, decît am eu sau decît ar putea avea vreo altă fiinţă umană.

– Asta cam aşa este.

– Crezi că mai ai nevoie de ceva în plus?

– În ceea ce priveşte informaţia, nu văd nici o lacună. S-ar putea să existe unele aspecte, undeva la limite, pe care nu mi le pot imagina, dar nu mă pot pronunţa. Este însă posibil ca acesta să fie adevărul, indiferent cît de mare ar fi cantitatea de informaţie pe care aş absorbi-o.

– Adevărat. Dar nu avem timpul necesar pentru a introduce la nesfîrşit date. Robertson mi-a dat numai doi ani şi deja un sfert din această perioadă a trecut. Îmi poţi sugera ceva?

– Nimic pentru moment, Mr. Harriman. Trebuie să cîntăresc datele. Aş putea fi ajutat să fac asta?

– De mine?

– Nu. În special de dumneavoastră nu. Sînteţi o fîinţă umană cu calităţi deosebite şi, indiferent la ce v-aţi referi, spusele dumneavoastră ar avea parţial forţa unui ordin care mi-ar putea inhiba părerile. Lucrul este valabil pentru oricare alt om, mai ales că mi-aţi interzis să discut cu cineva despre asta.

– Bine, dar atunci ce ajutor doreşti?

– Din partea unui alt robot, Mr. Harriman.

– Care alt robot?

– Există şi alţii din seria mea.

– Cei dinaintea ta s-au dovedit nefolositori, iar experimentele...

– Mr. Harriman, există George Nouă.

– Bun, dar la ce-ar folosi? Seamănă foarte mult cu tine, cu excepţia anumitor minusuri. Dintre voi tu eşti, fără discuţie, cel mai complex.

– Sînt sigur de asta. George Zece dădu grav din cap. Şi totuşi. De îndată ce am elaborat un raţionament, acesta mi se impune şi îmi este greu să-l abandonez. Dacă, după ce am creat şi am dezvoltat un raţionament, i l-aş putea împărtăşi lui George

Nouă, acesta l-ar analiza fără să mai fie nevoit să-l elaboreze. Ca atare, l-ar putea analiza detaşat, putînd observa lacunele şi neîmplinirile pe care eu n-aş putea să le remarc.

Harriman zîmbi.

– Cu alte cuvinte, două capete gîndesc mai bine decît unul singur, nu?

– Dacă prin asta vă referiţi la două entităţi individuale, fiecare avînd cîte un cap, da.

– Bine. Mai vrei şi altceva?

– Da. Ceva mai mult decît filme. Am vizionat o mulţime despre oameni şi despre lumea lor. Aici, la firmă, am văzut oameni şi mi-am putut verifica interpretarea dată informaţiilor confruntînd-o cu impresiile pe care mi le-au oferit senzorii nemijlociţi. Dar nu la fel stau lucurile şi în privinţa lumii fizice, pe care nu am văzut-o niciodată. Iar ceea ce am vizionat îmi este suficient pentru a-mi da seama că ce se află în jur nu este reprezentativ. Aş vrea să văd lumea fizică.

– Lumea fizică? Pentru o clipă Harriman rămase paralizat de enormitatea ideii. Sînt sigur că nu-mi sugerezi să te scot în afara teritoriului firmei.

– Ba exact asta aş vrea.

– Bine, dar asta ar reprezenta o ilegalitate, indiferent cum ar fi vremurile, iar în condiţiile prezente de atitudine a opiniei publice, aşa ceva ar fi fatal.

– Ar fi dacă ne-ar detecta cineva. Nu vă sugerez să mă duceţi într-un oraş, ori într-o locuinţă umană. Aş vrea să văd un spaţiu liber, fără oameni.

– Dar şi asta este ilegal.

– Dacă sîntem prinşi. Oare trebuie să fim prinşi?

– Cît de importantă este chestia asta, George?

– N-aş putea spune, dar mi se pare că ar fi folositoare.

– Ai vreo idee?

George Zece păru să ezite.

– Nici asta n-aş putea spune. Mi se pare că ar fi posibil să-mi vină vreo idee dacă anumite zone de incertitudine ar fi înlăturate.

– Ei, lasă-mă să mă gîndesc. Între timp o să-l caut pe George Nouă şi o să aranjez să staţi amîndoi în aceeaşi încăpere. Cel puţin asta se poate face fără probleme.

3a.

George Zece stătea singur.

Accepta experimental ipoteze, le punea cap la cap şi trăgea o concluzie - iar şi iar - şi din concluzii construia alte ipoteze pe care le accepta şi le testa, dacă dădea peste vreo contradicţie le respingea, dacă nu, experimental, le accepta în continuare.

La nici una dintre concluzii nu simţea mirare; cel mult înregistra un plus ori un minus.

4.

Încordarea lui Hafrriman nu scăzuse nici după ce, în urma unei coborîri silenţioase, aterizaseră pe proprietatea lui Robertson.

Acesta contrasemnase ordinul de folosire a aerodinei, iar aparatul, care nu producea nici un zgomot şi care se putea mişca la fel de uşor şi orizontal şi vertical, se dovedise suficient de încăpător pentru a-i transporta pe Harriman, George Zece şi, desigur, pe pilot.

(Aerodina însăşi era una dintre urmările unei invenţii realizate cu ajutorul Maşinii: microreactorul protonic - sursă de alimentare cu doze mici de energie nepoluantă. Nici o altă invenţie destinată confortului uman nu reuşise s-o egaleze - gîndul îl făcu pe Harriman să-şi strîngă buzele - şi cu toate astea „Roboţii Americani” nu primise nici un semn de gratitudine.)

Zborul de la firmă la proprietatea lui Robertson fusese o întreagă şmecherie, iar întoarcerea urma să fie la fel. Se putea argumenta... se va argumenta că proprietatea face parte din posesiunile firmei, iar roboţii, corespunzător supravegheaţi, se pot mişca pe aceste posesiuni.

Pilotul aruncă o privire în spate şi, o clipă, ochii i se aţintiră precauţi asupra lui George Zece.

– Doriţi să coborîţi, Mr. Harriman?

– Da.

– Şi EL?

– Da. N-am să te las singur cu el, adăugă Harriman ironic.

George Zece coborî primul, urmat de Harriman. Nu prea

departe era grădina, unul dintre locurile de atracţie ale reşedinţei în care, după cum bănuia Harriman, Robertson folosea un hormon juvenil pentru a controla înmulţirea insectelor, fără a ţine seama de recomandările privind mediul înconjurător.

– Hai, George, spuse Harriman. Vino să-ţi arăt.

Intrară împreună în grădină.

– Aduce puţin cu ceea ce mi-am imaginat, spuse George Zece. Ochii mei nu sînt proiectaţi pentru a distinge diferenţele dintre lungimile de undă, aşa că nu pot recunoaşte prin asta diferitele obiecte din jur.

– Sînt sigur că nu te face să disperi faptul că nu poţi distinge culorile. Erau necesare cît mai multe circuite pentru judecată, aşa că n-am putut sacrifica nici unul pentru simţul culorii. În viitor… dacă va exista vreun viitor…

– Înţeleg, Mr. Harriman. Există destule alte diferenţe care îmi arată că aici se află mai multe forme de viaţă vegetală.

– Fără îndoială. Zeci.

– Şi, din punct de vedere biologic, fiecare reprezintă un echivalent al omului.

– Fiecare reprezintă o specie aparte, aşa-i. Există milioane de specii de fiinţe vii.

– Iar fiinţa umană reprezintă doar una dintre ele.

– Totuşi de departe cea mai importantă.

– Şi pentru mine este cea mai importantă, doctore Harriman. Vorbeam însă în sens strict biologic.

– Înţeleg.

– Deci viaţa, prin toate formele ei, este incredibil de complexă.

– Da, George, ăsta este nodul problemei. Ceea ce face omul pentru a-şi satisface dorinţele şi a-şi asigura confortul afectează complexul vieţii în totalitatea lui - ecologia -, iar ceea ce cîştigă el pentru termen scurt poate produce prejudicii de lungă durată. Maşinile ne-au învăţat să edificăm o societate umană care să reducă la minimum efectele negative, dar muchia de prăpastie pe care a reprezentat-o secolul al douăzeci şi unulea a stîrnit oamenilor neîncrederea în inovaţii. Asta pe lîngă teama de roboţi…

– Pricep. Sînt sigur că acesta este un exemplu de viaţă animală.

– Este o veveriţă... una din multele specii de veveriţe.

Coada veveriţei flutură iute în timp ce animalul trecu pe cealaltă parte a copacului.

– Iar acesta, zise George şi braţul i se mişcă cu viteza fulgerului, este ceva cu adevărat foarte mic.

– Este o insectă; un soi de cărăbuş. Există mii de specii de cărăbuşi.

– Şi fiecare cărăbuş este la fel de viu ca şi veveriţa sau ca şi dumneavoastră.

– Un organism complet şi independent ca oricare altul care face parte din acest complex denumit sistem ecologic. Există organisme şi mai mici; multe prea mici pentru a putea fi văzute.

– Iar acesta este un copac, nu-i aşa? Şi e dur la pipăit.

4a.

Pilotul stătea singur. I-ar fi plăcut să-şi întindă picioarele, dar ceva îl făcea să rămînă în aerodină. Dacă robotul scăpa de sub control, avea de gînd să decoleze imediat. Dar cum putea să-şi dea seama dacă a scăpat de sub control? Văzuse mulţi roboţi. Era un lucru de neevitat dacă ţineai seama de faptul că era pilotul personal al lui Robertson. Dar aceştia se aflaseră întotdeauna în laboratoarele şi depozitele firmei, acolo unde le era locul, iar în imediata lor apropiere se aflau specialiştii.

Adevărat că doctorul Harriman era un specialist, dar acesta nu era un loc în care ar fi trebuit să se afle un robot. Pe Pămînt, în spaţiu deschis, liber să se mişte... Nu şi-ar fi riscat slujba bună pe care o avea spunînd cuiva despre asta... dar nu era în regulă.

5.

– Filmele pe care le-am vizionat corespund ca imagine cu ceea ce am văzut, spuse George Zece. Tu le-ai terminat pe cele care ţi le-am ales, Nouă?

– Da, răspunse George Nouă.

Cei doi roboţi stăteau neclintiţi, faţă în faţă, genunchi lîngă genunchi, semănînd ca două picături de apă. Harriman i-ar fi putut deosebi dintr-o privire pentru că era obişnuit cu micile

diferenţe existente în design-ul fizicului. Ar fi putut s-o facă şi fără să-i vadă, doar vorbind cu ei, deşi cu mai puţină siguranţă, bazîndu-se pe faptul că răspunsurile lui George Nouă ar fi fost, într-un mod subtil, diferite de cele enunţate de creierul pozitronic mult mai complex al lui George Zece.

– În cazul acesta, spuse George Zece, comunică-mi reacţiile tale la ceea ce-ţi voi spune. Fiinţele umane se tem şi manifestă neîncredere în roboţi deoarece îi privesc ca pe nişte concurenţi. Cum poate fi evitat acest lucru?

– Reducerea senzaţiei de concurenţă prin schimbarea formei robotului în aşa fel încît acesta să arate altfel decît fiinţele umane, răspunse George Nouă.

– Şi totuşi esenţa unui robot constă în aceea că este o replică pozitronică a vieţii. Iar o replică a vieţii într-o formă care să nu fie asociată acesteia ar putea stîrni groaza.

– Există două milioane de specii, de forme de viaţă. Alege dintre ele una care să nu semene cu fiinţa umană.

– Care dintre aceste specii?

Procesele de gîndire ale lui George Nouă se derulară în linişte timp de aproape trei seconde.

– Una destul de mare pentru a adăposti un creier pozitronic, dar care să nu posede caracteristici neplăcute fiinţei umane.

– Nici una dintre formele de viaţă terestre nu are o cutie craniană suficient de mare pentru a adăposti un creier pozitronic, cu excepţia elefantului, pe care nu l-am văzut, dar este descris ca fiind foarte mare şi, ca atare, înfricoşător pentru om. Cum rezolvi această dilemă?

– Imită o formă de viaţă nu mai mare decît un om, dar măreşte-i cutia craniană.

– Deci ai propune un cal mic ori un cîine mare? Atît caii, cît şi cîinii au un trecut îndelungat şi asociat celui al fiinţelor umane.

– Atunci e bine.

– Dar gîndeşte-te... Un robot cu creier pozitrohic ar imita inteligenţa umană. Dacă ar exista un cal ori un cîine care ar putea vorbi şi raţiona ca un om, senzaţia de concurenţă ar rămîne şi ea. Mai mult, fiinţele umane ar putea deveni şi mai neîncrezătoare şi, în plus, furioase pentru această concurenţă neaşteptată din partea a ceea ce ele consideră o formă de viaţă

inferioară.

– Fă creierul pozitronic mai puţin complex şi robotul mai puţin apropiat ca inteligenţă de fiinţa umană, spuse George Nouă.

– Complexitatea de bază a creierului pozitronic constă în cele Trei Legi. Un creier mai puţin complex nu va putea cuprinde pe deplin Legile.

– Asta nu-i posibil, zise imediat George Nouă.

– Şi eu m-am înfundat aici, spuse George Zece. Deci nu-i vorba de un aspect particular în logica mea ori în modul meu de gîndire. Hai să o luăm de la început. În ce condiţii nu ar fi necesară a Treia Lege?

George Nouă se cutremură de parcă întrebarea ar fi fost dificilă şi periculoasă.

– În condiţiile în care un robot nu s-ar afla niciodată în situaţia de a fi el însuşi în pericol; sau dacă un robot ar fi atît de uşor de înlocuit încît nu ar conta dacă este distrus sau nu.

– Şi în ce condiţii nu ar fi necesară a Doua Lege?

Vocea lui George Nouă păru un pic răguşită:

– În condiţiile în care un robot ar fi conceput pentru a reacţiona automat la anumiţi stimuli cu răspunsuri prestabilite şi dacă de la el nu s-ar aştepta altceva, astfel încît să nu fie nevoie să i se dea vreodată un ordin.

– În ce condiţii - aici George Zece făcu o pauză - nu ar fi necesară Prima Lege?

George Nouă tăcu o vreme, apoi răspunsul sosi într-o şoaptă uşoară:

– În condiţiile în care răspunsurile prestabilite ar fi de aşa natură încît să nu includă nici un pericol pentru fiinţa umană.

– Atunci imaginează-ţi un creier pozitronic care să ghideze doar cîteva răspunsuri la anumiţi stimuli şi care să fie simplu de proiectat şi ieftin de construit... astfel încît să nu necesite cele Trei Legi. Cît de mare ar trebui să fie?

– N-ar trebui să fie mare deloc. În funcţie de răspunsurile cerute, ar putea cîntări o sută de grame, un gram, un miligram.

– Ideile tale corespund cu ale mele. O să-l caut pe doctorul Harriman.

5a.

George Nouă stătea singur. Relua iar şi iar întrebările şi răspunsurile. Nu le putea modifica în nici un fel. Şi totuşi ideea unui robot, indiferent de tip, mărime, formă sau scop, fără cele Trei Legi, îi dădea o senzaţie ciudată, de descărcare.

Îi venea greu să se mişte. Cu siguranţă că şi George Zece încerca o senzaţie asemănătoare. Şi totuşi el se ridicase de pe locul lui cu uşurinţă.

6.

Trecuse un an şi jumătate de la discuţia pe care Robertson o avusese cu Eisenmuth. În acest timp roboţii de pe Lună fuseseră evacuaţi, iar activităţile multilaterale de la „Roboţii Americani” se încetiniseră. Toţi banii de care Robertson reuşise să facă rost fuseseră investiţi în strania aventură a lui Harriman.

Acum urma ultima aruncare de zar. Aici, în propria lui grădină, unde, cu un an în urmă, Harriman îl adusese pe George Zece, ultimul robot complet fabricat de „Roboţii Americani”. Iar acum Harriman venise cu altceva...

Harriman părea să radieze încredere. Vorbea degajat cu Eisenmuth, iar Robertson se întreba dacă se simţea la fel de încrezător pe cît părea. Trebuia să se simtă, căci Robertson ştia din experienţă că Harriman nu era capabil să mimeze.

Eisenmuth îl părăsi zîmbind pe Harriman şi veni lîngă Robertson. Imediat zîmbetul i se şterse.

– Bună dimineaţa, Robertson, spuse el. Ce-i în capul omului tău?

– E spectacolul lui, rosti aton Robertson, aşa că i-l las în întregime.

– Eu sînt gata, domnule Conservator! strigă Harriman.

– Cu ce, Harriman?

– Cu robotul meu, sir.

– Robotul tău? se miră Eisenmuth. Ai un robot aici? Privi în jur cu vădită dezaprobare, dar şi cu un soi de curiozitate.

– Aceasta este o proprietate a „Roboţilor Americani”, domnule Conservator. Cel puţin aşa o considerăm noi.

– Şi unde este robotul, doctore?

– În buzunar, spuse Harriman vesel. Din buzunarul larg al jachetei ieşi un mic borcan de sticlă.

– Ăla? întrebă Eisenmuth, neîncrezător.

– Nu, domnule Conservator. Ăsta!

Din celălalt buzunar ieşi un obiect de vreo zece centimetri lungime. Ceva care aducea cu o pasăre stilizată. În locul ciocului avea un tub îngust, ochii erau mari, iar coada era constituită dintr-o conductă de evacuare.

Sprîncenele groase ale lui Eisenmuth se împreunară.

– Chiar intenţionezi să ne faci o demonstraţie, doctore, ori ai înnebunit?

– Cîteva minute de răbdare, domnule Conservator, spuse Harriman. Un robot, chiar dacă are aspect de pasăre, rămîne tot un robot. Iar creierul pozitronic pe care îl posedă nu-i mai puţin delicat doar pentru că este mic. În borcanul pe care îl am aici se află cîteva exemplare de insecte care atacă fructul mărului. Sînt cincizeci de insecte pe care le voi pune în libertate.

– Şi…

– Robopasărea le va prinde. Îmi faceţi onoarea, sir?

Harriman îi dădu borcanul lui Eisenmuth. Acesta îl luă, îl privi, apoi se uită la cei din jurul său: cîţiva oficiali de la „Roboţii Americani” şi propriii lui asistenţi. Harriman aştepta răbdător.

Eisenmuth deschise borcanul şi îl scutură.

– Du-te! spuse Harriman robopăsării care stătea în palma mîinii lui drepte.

Robopasărea decolă… Un şuierat prin aer, nici o fîlfîire de aripi, doar bîzîitul micro-reactorului.

Putu fi văzut planînd ici-colo cîteva clipe, apoi vîjîind înapoi. Străbătu în zbor întregul perimetru al grădinii într-o deplasare complicată, apoi, uşor încălzită, ateriză din nou în palma lui Harriman, unde lăsă şi o mică bobiţă, ca un găinaţ de pasăre autentică.

– Vă invit să studiaţi robopasărea, domnule Conservator, şi să stabiliţi condiţiile dumneavoastră pentru demonstraţie. Fapt este că această robopasăre va prinde insecte fără nici o greşeală. Doar o singură specie de insecte. Le va prinde, le va omorî şi le va presa pentru a fi aruncate.

Eisenmuth întinse mîna şi atinse uşor robopasărea.

– Şi după aia, doctore Harriman? Continuă!

– Noi nu putem institui un control efectiv asupra insectelor fără a risca o deteriorare a sistemului ecologic. Insecticidele chimice sînt prea tari, iar hormonii juvenili prea

costisitori. Robopasărea însă poate acţiona asupra unor zone mari fără a se consuma. Le putem face cît de specializate dorim... cîte o robopasăre pentru fiecare specie. Aprecierea se face după mărimea, forma, culoarea, sunetul şi comportamentul insectelor. Poate fi folosită chiar şi detecţia moleculară... mirosul, cu alte cuvinte.

– Şi totuşi vei afecta sistemul ecologic, spuse Eisenmuth. Insectele au un ciclu de viaţă natural care va fi întrerupt.

– La minimum. Nu facem altceva decît să adăugăm ciclului de viaţă al insectelor un inamic natural, unul care nu poate greşi. Dacă rezervele de insecte scad, robopasărea nu face absolut nimic. Nu se înmulţeşte; nu are nevoie de altă hrană; nu-şi dezvoltă obiceiuri nedorite. Nu face nimic.

– Poate fi chemată înapoi?

– Desigur. Putem construi roboanimale pentru a înlătura orice fel de necazuri. La fel de bine putem construi roboanimale ca să ajute sistemul ecologic. Deşi nu anticipăm o atare necesitate, n-ar fi imposibil ca, în timp, să fie nevoie de roboalbine menite să polenizeze anumite plante, ori roborîme care să amestece solurile. Absolut orice se doreşte...

– Dar de ce?

– Ca să facem ce nu am mai făcut pînă acum. Ca să adaptăm ecologia la nevoile noastre, întărindu-i anumite părţi în loc să i le slăbim. Nu înţelegeţi? De cînd Maşinile au pus capăt crizei ecologice, omenirea a trăit într-un armistiţiu nesigur cu natura, înspăimîntată să se mişte în vreo direcţie sau alta. E ceva ridicol pentru noi. Am transformat umanitatea într-o adunătură de laşi, astfel încît omul a ajuns să manifeste neîncredere faţă de orice avans ştiinţific, faţă de orice schimbare.

– Şi ne oferi asta, nu-i aşa, în schimbul permisiunii de a vă continua programul vostru cu roboţi... vreau să spun cu roboţii umanoizi? întrebă Eisenmuth, cu o notă de ostilitate în glas.

– Nu! gesticulă vehement Harriman. S-a terminat cu asta. Programul şi-a atins scopul. Ne-a învăţat destule despre creierul pozitronic pentru a fi în măsură să înghesuim suficiente circuite într-un creier micut destinat unei robopăsări. Acum ne putem reprofila pe acest nou gen de produse şi putem prospera din nou. „Roboţii Americani” o să asigure baza teoretică şi tehnologică necesară şi o să lucreze în cooperare totală cu

Departamentul Conservării Globale. Vom prospera noi, veţi prospera dumneavoastră, va prospera omenirea.

Eisenmuth rămase pe gînduri. Cînd termină...

6a.

Eisenmuth era singur. Simţea cum îi creşte entuziasmul. Chiar dacă „Roboţii Americani” vor fi mîna, mintea care va dirija totul va fi guvemul. El, el însuşi va fi cel care va conduce.

Încă cinci ani să mai rămînă în funcţie, ceea ce era foarte posibil, şi va fi suficient pentru a asigura acceptarea sprijinului robotic pentru ecologie; încă zece ani şi numele lui va rămîne legat pentru totdeauna de această acţiune.

Să fie oare un lucru ruşinos să vrei să fii amintit pentru o mare şi merituoasă revoluţie făcută spre binele omului şi al globului pămîntesc?

7.

Din ziua experimentului Robertson nu mai călcase pe la firmă. Pe de o parte pentru că aproape tot timpul se aflase în conferinţe ţinute la sediul Guvernului Global - din fericire Harriman participase la marea majoritate a întîlnirilor -, iar pe de altă parte pentru că nu voise să se mai ducă.

Acum se afla acasă, în compania lui Harriman, faţă de care simţea, fără nici un motiv, un sentiment de respect amestecat cu teamă şi uimire. Nu-i pusese niciodată la îndoială priceperea în ale roboticii, dar felul în care reuşise, dintr-o mişcare, să salveze „Roboţii Americani” de la dispariţie era ceva ce Robertson simţea că nu-i aparţine lui Harriman. Şi totuşi...

– Nu eşti superstiţios, Harriman, nu-i aşa?

– Cum adică, Mr. Robertson?

– Nu-ţi imaginezi că cineva care a murit a putut lăsa în urma lui o aură, nu?

Harriman îşi trecu limba peste buze. Într-un fel, nici nu avea nevoie de vreo lămurire.

– Vă referiţi la Susan Calvin, sir?

– Da, răspunse ezitant Robertson. Acum ne ocupăm de fabricarea de viermi, păsări şi gîndaci. Ce-ar spune EA despre asta? Mă simt umilit.

Harriman făcu un efort vizibil spre a nu izbucni într-un hohot de rîs.

– Sir, un robot este un robot. Vierme sau om, va acţiona după cum este programat şi va lucra în beneficiul fiinţei umane, iar acesta este singurul lucru care contează.

– Nu, zise Robertson cîrcotaş. Nu-i aşa. Nu reuşesc să mă autoconving de acest lucru.

– Ba aşa este, Mr. Robertson, spuse Harriman cu sinceritate. Dumneavoastră şi cu mine sîntem pe cale să creăm o lume care va începe, în sfîrşit, să accepte roboţii pozitronici de un anume fel ca pe ceva sigur. Omului obişnuit s-ar putea să îi fie teamă de un robot care seamănă cu un om şi care pare suficient de inteligent pentru a-i lua locul, dar nu-i va fi teamă de un robot care arată ca o pasăre şi care nu face altceva decît să mănînce insecte spre binele omului. Pe urmă, cînd în cele din urmă va înceta să se teamă de anumiţi roboţi, va înceta să se teamă de toţi roboţii. Va fi atît de obişnuit să se folosească de o robopasăre, roboalbină sau un robovierme, încît un robot umanoid nu i se va părea decît o extensie.

Robertson îi aruncă o privire tăioasă, apoi începu să se plimbe prin cameră cu paşi iuţi şi nervoşi, ţinîndu-şi mîinile la spate. Apoi se opri şi-i privi pe Harriman.

– Asta pui la cale?

– Da. Şi chiar dacă vom demonta toţi roboţii noştri umanoizi, putem păstra cîteva din modelele experimentale cele mai avansate şi putem continua să proiectăm modele noi şi mai avansate, pentru a fi pregătiţi pentru acea zi anume care, sînt sigur, va veni şi ea.

– Înţelegerea a fost să nu mai construim roboţi umanoizi.

– Şi n-o vom face. Dar nicăieri nu s-a precizat că, atîta vreme cît nu vor ieşi din fabrică, nu-i putem păstra pe cei deja construiţi. Nicăieri nu s-a precizat că nu putem proiecta creiere pozitronice pe hîrtie sau că nu putem pregăti modele de creiere pentru testări.

– Şi totuşi, cum vom putea explica aceste activităţi căci, fără îndoială, o să fim prinşi?

– Dacă vom fi, o să spunem că o facem pentru a dezvolta principii care să ne permită să realizăm microcreiere şi mai complexe pentru noile roboanimale pe care le fabricăm. Şi chiar vom spune adevărul.

– Mă duc să fac o plimbare pe-afară, mormăi Robertson. Vreau să mă gîndesc la toate astea. Nu. Rămîi aici! Vreau să mă gîndesc de unul singur.

7a.

Harriman stătea singur. Era exuberant. Cu sigurantă că treaba o să meargă. Nu exista nici o îndoială, lucru dovedit şi de uşurinţa cu care reprezentanţii guvemului se raliaseră planului după ce acesta le fusese explicat.

Cum fusese posibil ca nimeni de la „Roboţii Americani” să nu se gîndeacă la aşa ceva? Nici chiar marea Susan Calvin nu gîndise creierul pozitronic în alte condiţii decît cele ale fiinţei umane.

Dar acum firma va face retragerea necesară din domeniul roboţilor umanoizi, o retragere temporară, care va conduce spre o revenire în condiţii în care, în sfirşit, teama va fi înlăturată. Iar apoi, cu ajutorul şi în tovarăşia creierului pozitronic, un creier egal cu cel al omului şi existînd (graţie celor Trei Legi) doar pentru a-l servi pe om, şi cu o ecologie susţinută robotizat, oare ce nu va putea realiza rasa umană?

Pentru o clipă îşi reaminti că cel care explicase natura şi scopul ecologiei susţinute robotizat fusese George Zece, dar alungă acest gînd cu furie. George Zece dăduse răspunsul doar pentru că el, Harriman, îi ordonase asta şi pentru că îi asigurase toate datele necesare. Răspunsul nu-i aparţinea lui George Zece, aşa cum rezultatul unei probleme nu putea aparţine unei rigle de calcul.

8.

George Zece şi George Nouă stăteau lungiţi unul lîngă altul. Nici unul nu clintea. Stăteau aşa de luni de zile, cu excepţia cazurilor cînd Harriman îi activase pentru a-i consulta. George Zece îşi dădu seama, calm, că puteau rămîne aşa pentru mulţi ani.

Microreactorul protonic continua, desigur, să le furnizeze energia necesară menţinerii creierelor active, alimentîndu-i cu un curent de intensitate minimă, dar suficient spre a-i menţine în stare de funcţionare.

Situaţia lor era analogă somnului uman, doar că roboţii nu visau. Conştiinţa lor era limitată, înceată şi spasmodică, dar ea reflecta realitatea.

Cîteodată, în funcţie de intensificările aleatoare ale curentului de alimentare, puteau sta de vorbă în şoapte abia audibile, o vorbă sau o silabă acum, alta peste cîtva timp... dar fiecăruia i se părea o conversaţie închegată purtată într-un timp ce decurgea normal.

– De ce sîntem aşa? întrebă George Nouă.

– Fiinţele umane nu ne vor accepta altfel. Dar într-o bună zi o vor face.

– Cînd?

– În cîţiva ani. Timpul exact nu are importanţă. Omul nu există de unul singur, ci face parte dintr-o complexitate de forme de viaţă. Atunci cînd această complexitate va deveni suficient de robotizată, ne va accepta şi pe noi.

– Şi ce se va întîmpla atunci?

Chiar şi în condiţiile lungilor întreruperi existente în conversaţie, răspunsul întîrzie mult timp.

În sfîrşit, George Zece răspunse:

– Lasă-mă să-ţi testez modul de a gîndi. Eşti echipat pentru a pune în aplicare a Doua Lege. Trebuie să decizi, în cazul unor ordine conflictuale, pe care fiinţe umane... le asculţi şi pe care nu. Ori să te hotărăşti dacă te supui fiinţei umane. Ce trebuie să faci pentru a lua această hotărîre?

– Trebuie să definesc termenul „fiinţă umană”.

– Cum? Prin înfăţişare? Prin compoziţie? După mărime şi formă?

– Nu. Din două fiinţe umane egale din punct de vedere al aspectului exterior, una poate fi inteligentă, iar cealaltă stupidă; una poate fi calificată, iar cealaltă ignorantă; una poate fi matură, iar cealaltă copilăroasă; una se poate dovedi responsabilă, iar cealaltă răuvoitoare.

– Şi atunci cum defineşti o fiinţă umană?

– Cînd a Doua Lege mă dirijează să mă supun unei fiinţe umane, eu trebuie să înţeleg că mă supun unei fiinţe corespunzătoare din punct de vedere al inteligenţei, caracterului şi avînd cunoştinţele care să-i permită să-mi dea ordinul respectiv; iar atunci cînd sînt implicaţi mai mulţi oameni, aceluia dintre ei care este mai corespunzător din punct de vedere al

inteligenţei, caracterului şi cunoştinţelor care-i permit să-mi dea acel ordin.

– Dar în acest caz cum respecţi Prima Lege?

– Salvînd orice fiinţă umană dintr-un pericol şi nepermiţînd niciodată ca, prin inacţiune să se întîmple vreun rău fiinţei umane. Iar dacă indiferent de modul meu de acţiune, unele fiinţe umane ar avea de suferit, atunci trebuie să acţionez în aşa fel încît fiinţa umană cea mai potrivită din punct de vedere al inteligenţei, caracterului şi cunoştinţelor să sufere cel mai puţin.

– Ideile tale concordă cu ale mele, spuse George Zece. Acum trebuie să-ţi pun întrebarea pentru care am cerut să-mi fii dat ca tovarăş. Este un lucru asupra căruia nu îndrăznesc să mă pronunţ singur. Trebuie să am raţionamentul tău care este în afara cercului ideilor mele. Cine este cel mai potrivit dintre toţi indivizii raţionali pe care i-ai întîltîlnit, şi la care ai constatat că au o inteligenţă, un caracter şi un bagaj de cunoştinţe superioare celorlalţi, fără să ţii seama de formă, de vreme ce aceasta este irelevantă?

– Tu, şopti George Nouă.

– Dar eu sînt robot, iar în circuitele tale pozitronice există un criteriu care te ajută să faci distincţia între un robot de metal şi o fiinţă umană din carne şi oase. Cum mă poţi considera, aşadar, pe mine ca fiind o fiinţă umană?

– Pentru că în circuitele mele cerebrale există o necesitate presantă ca, în judecarea fiinţei umane, să nu iau în seamă aspectul exterior, iar această necesitate se ridică deasupra diferenţei dintre metal şi carne. Tu eşti o fiinţă umană, George Zece, şi încă una cu mult mai potrivită acestei calităţi decît altele.

– Şi eu am aceeaşi părere despre tine, şopti George Zece. Deci, pe baza criteriilor de judecată ce ni s-a implantat şi în spiritul celor Trei Legi, noi sîntem fiinţe umane. Ba mai mult, noi sîntem fiinţe umane cărora trebuie să li se acorde prioritate faţă de celelalte fiinţe umane.

– Şi ce se va întîmpla atunci cînd vom fi acceptaţi de ceilalţi?

– Cînd noi şi alţii ca noi, al căror mod de construcţie va fi mai avansat decît al nostru, vom fi acceptaţi, vom acţiona în aşa fel încît, în cele din urmă, se va forma o societaate în care

fiinţele umane de tipul nostru vor fi cele ale căror ordine trebuie ascultate şi care vor fi apărate prioritar împotriva oricărui rău. În sensul celor Trei Legi, fiinţele umane de tipul celorlalţi sînt mai puţin importante şi nu vor fi niciodată ascultate ori protejate atunci cînd aceasta va contraveni nevoilor noastre de supunere şi protecţie. Asta am avut în minte cînd am comandat începerea robotizării ecologiei.

Discuţia le-a luat o lună de zile, timp în care circuitele pozitronice licăreau slab. Nu mai aveau nevoie să-şi spună nimic însă, din cînd în cînd, în timp ce aşteptau cu nesfîrşită răbdare să se scurgă numărul necesar de ani, în ei fulgera cîte un gînd neexprimat.

8a.

George Zece şi George Nouă stăteau singuri.

Gîndeau: S-ar putea ca celelalte fiinţe umane să nu fi intenţionat să scoată în evidenţă diferenţa dintre ele şi cele de tipul „George”, dar, fără nici o chibzuială, o făcuseră.

S-ar putea ca acum, să-şi dea seama de greşeală şi să încerce s-o îndrepte, dar nu trebuiau lăsate să o facă.

Cei doi ţineau seama de asta cu prilejul tuturor îndrumărilor pe care le dădeau şi la fiecare consultare ce li se solicita.

Ei şi cei de tipul lor, care urmau să apară, ei trebuiau să domine cu orice preţ. Era ceva necesar şi în spiritul celor Trei Legi ale Umanicii, altă evoluţie era absolut imposibilă.

STUDIUL CUVENIT

[din volumul de povestiri „Întemeietorii" – Buy Jupiter and Other Stories]

– Demonstraţia este pregătită, rosti pe jumătate pentru sine Oscar Harding, când telefonul sună, anunţând că generalul tocmai suia.

Ben Fife, tânărul asistent al lui Harding, îşi afundă pumnii în buzunarele halatului.

– N-o să reuşim nimic, mormăi el. Generalul nu se răzgândeşte. Trase cu coada ochiului spre profilul acvilin al celuilalt, cu obrajii săi scofâlciţi şi părul rar şi cărunt. Harding putea fi un expert în echipamente electronice, dar se părea că nu-şi dădea seama ce fel de individ era generalul.

Însă Harding replică blând:

– În privinţa asta, nu poţi fi sigur niciodată.

Generalul ciocăni la uşă, dar o făcuse numai în chip demonstrativ. Intră grăbit, fără să aştepte un răspuns. Doi soldaţi ocupară poziţii pe coridor, de o parte şi de cealaltă a uşii, cu armele pregătite.

– Bună ziua, domnule profesor, rosti energic generalul Gruenwald. Dădu din cap în direcţia lui Fife, apoi, pentru o clipă, îl studie pe cel de-al patrulea ocupant al încăperii. Acesta era un bărbat cu chip inexpresiv, aflat într-un scaun cu spătar drept, pe jumătate ascuns de aparatura din jur.

Totul degaja energie în persoana generalului: mersul său, ţinuta, modul în care vorbea. Era alcătuit numai din linii drepte şi unghiuri, aderând rigid şi total la eticheta soldatului înnăscut.

– Luaţi loc, domnule general, murmură Harding. Vă mulţumesc. Mă bucur că aţi venit - încerc de mai multă vreme să vă găsesc. Îmi dau seama că sunteţi o persoană ocupată.

– Deoarece sunt ocupat, făcu Gruenwald, să trecem la subiect.

– Pe cât posibil, domnule. Bănuiesc că sunteţi informat asupra proiectului nostru. Ştiţi de existenţa neurofotoscopului.

– Proiectul dumitale strict secret? Sigur că da. Consilierii mei ştiinţifici mă ţin la curent cât pot mai bine. Nu obiectez însă

faţă de unele lămuriri suplimentare. Ce doreşti?

Bruscheţea întrebării îl făcu pe Harding să clipească.

– Ca să rezum lucrurile, vreau înlăturarea restricţiilor de acces la datele pe care le-am descoperit. Doresc ca lumea întreagă să afle că…

– De ce doreşti să afle - indiferent ce anume?

– Neurofotoscopia este o problemă importantă, domnule, şi extrem de complexă. Aş dori ca savanţii din întreaga lume să se aplece asupra ei.

– Nu, nu! Am mai repetat asta de multe ori. Descoperirea ne aparţine şi o vom păstra.

– Dacă va fi numai a noastră, va rămâne o descoperire tare mică. Permiteţi-mi să vă mai explic o dată…

Generalul îşi privi ceasul.

– Va fi inutil.

– Am un nou subiect. O nouă demonstraţie. Dacă tot aţi venit aici, domnule general, nu vreţi să mă ascultaţi doar puţin? Voi omite pe cât posibil detaliile ştiinţifice şi voi spune doar că potenţialele electrice variabile ale creierului pot fi înregistrate sub forma unor unde mici, neregulate.

– Electroencefalogramele, da, ştiu. Există de peste un secol. Ştiu şi la ce pot fi folosite.

– Mda…

Tonul lui Harding deveni mai deschis:

– Undele cerebrale în sine transportă informaţiile în mod prea compact. Ele ne oferă simultan întregul complex de modificări provenind de la o sută de miliarde de celule cerebrale. Eu am descoperit o metodă practică de a le converti în tipare colorate.

– Cu neurofotoscopul, încuviinţă Gruenwald, indicând cu degetul. Vezi că l-am recunoscut?

Toate medaliile şi baretele de pe pieptul lui erau aranjate perfect, la milimetru.

– Da. 'Fotoscopul produce efecte colorate, imagini reale, care par să fie materiale şi se modifică foarte rapid. Ele pot fi fotografiate şi sunt deosebit de frumoase.

– Am văzut fotografiile, comentă cu răceală generalul.

– Aţi văzut şi o demonstraţie reală?

– Una sau două. Erai şi dumneata prezent.

– Ah, da?!

Profesorul păru deconcertat o clipă, după care îşi reveni:
– Dar nu l-aţi văzut pe noul nostru subiect.
Şi arătă spre bărbatul din scaun, un individ complet spân, cu bărbie ascuţită, nas lung şi ochi privind în gol.
– Cine este? se interesă generalul.
– I-am atribuit numele Steve. Este retardat mintal, dar produce cele mai intense configuraţii pe care le-am descoperit până acum. Încă nu ştim motivul. Dacă are vreo legătură cu creierul…
– Vrei să-mi arăţi ce face? îl întrerupse Gruenwald.
– Vă rog să fiţi atent, domnule.
Harding încuviinţă din cap spre Fife, care intră imediat în acţiune.
Ca întotdeauna, subiectul îl privea oarecum lipsit de interes pe Fife; executa ceea ce i se spunea şi nu opunea rezistenţă. Casca din plastic uşor îi lunecă pe craniul ras şi fiecare dintre electrozii complicaţi fu reglat corespunzător. Fife se străduia să nu facă nici o greşeală în tensiunea neobişnuită a momentului. Era disperat la gândul că generalul ar putea să-şi privească încă o dată ceasul şi să plece.
Se retrase în lături, gâfâind.
– Să-l activez, domnule profesor?
– Da.
Fife răsuci încetişor un comutator şi, instantaneu, deasupra capului lui Steve apărură culori strălucitoare. Cercuri, în interiorul cărora se găseau alte cercuri, cuprinzând alte cercuri, rotindu-se, învolburându-se şi destrămându-se.
Asistentul încercă o senzaţie vădită de nelinişte, dar şi-o alungă nemulţumit. Erau sentimentele subiectului - ale lui Steve -, nu ale sale. Probabil că le simţise şi generalul, fiindcă se foi în scaun şi-şi drese glasul.
– De fapt, începu Harding pe un ton didactic, configuraţiile nu conţin mai multe informaţii decât undele cerebrale, dar sunt mult mai simplu de studiat şi de analizat. Este ca şi cum am pune microbii sub un microscop puternic. Nu am adăuga nimic nou, dar ceea ce există poate fi vizualizat mult mai uşor.
Treptat, Steve devenea tot mai agitat. Fife simţea că motivul îl constituia prezenţa dură şi lipsită de empatie a generalului. Deşi subiectul nu-şi modifică poziţia şi nici nu trădă

vreun semn de teamă, culorile din tiparele create de mintea lui sporiră în intensitate, iar în cercurile exterioare apărură contopiri violente.

Gruenwald ridică braţul, de parcă ar fi dorit să alunge luminile pâlpâitoare.

– Ce-s astea, domnule profesor? întrebă el.

– Cu ajutorul lui Steve, putem progresa mult mai rapid decât până acum. Deja, în cei doi ani de când am construit primul 'fotoscop, am aflat mai multe decât în cei cincizeci de ani de dinainte. Cu Steve şi, poate, cu alţii aidoma lui, dar şi cu ajutorul savanţilor din întreaga lume…

– Mi s-a spus că, folosind acest aparat, poţi citi gândurile, îl întrerupse sec generalul.

– Să citesc gândurile?

Harding păru să mediteze câteva clipe, apoi reluă:

– Vă referiţi la telepatie? Este cam exagerat. Creierele sunt prea diferite între ele pentru a reuşi aşa ceva. Detaliile gândirii dumneavoastră nu seamănă cu ale mele şi nici cu ale altor persoane, iar structurile cerebrale bazice nu se potrivesc. Noi trebuie să traducem gândurile în cuvinte, o formă mult mai rudimentară de comunicare, şi chiar aşa este destul de greu ca oamenii să realizeze contacte.

– Nu mă refer la telepatie! Mă refer la sentimente! Dacă subiectul simte furie, receptorului i se poate induce furia. Aşa este?

– Într-un fel…

Generalul devenise în mod vădit agitat.

– Chestiile alea… de acolo… (Degetul său împunse în direcţia configuraţiilor, care se învolburau acum în mod neplăcut.) Pot fi folosite în manipularea sentimentelor. Emise, de pildă, prin staţiile de televiziune, pot influenţa popoare întregi. Putem accepta ca asemenea putere să cadă în mâinile altora?

– Dacă ar exista o asemenea putere, replică blând Harding, n-ar mai exista deosebiri între noi şi alţii.

Fife se încruntă. Fusese o remarcă periculoasă. Din când în când, Harding părea că uită că vechile zile ale democraţiei pieriseră. Gruenwald n-o băgase însă în seamă.

– N-am ştiut că aţi făcut asemenea progrese, rosti el. N-am ştiut că-l aveţi pe acest… Steve. Căutaţi şi alţii ca el. Între timp, armata preia cercetările. Complet!

– Doar zece secunde, domnule general, zise Harding şi se răsuci către Fife. Ben, dă-i, te rog, cartea lui Steve!

Fife îl ascultă prompt. Cartea era unul dintre noile caleido-volume, care prezentau povestirile în fotografii ce se schimbau lent. Era un fel de film de desene animate, şi Steve surâse, întinzând mâna nerăbdător.

Aproape instantaneu, configuraţiile colorate de deasupra căştii din plastic îşi modificară natura. Îşi încetiniră rotaţiile şi culorile deveniră mai pastelate. Tiparele din interiorul cercurilor îşi pierdură agitaţia violentă.

Fife suspină uşurat şi lăsă căldura şi relaxarea să-l învăluie.

– Domnule general, spuse Harding, nu trebuie să vă alarmeze posibilitatea controlului sentimentelor! În această privinţă, 'fotoscopul oferă mai puţine posibilităţi decât aţi bănui. Evident, există persoane ale căror sentimente pot fi manipulate, însă 'fotoscopul nu trebuie neapărat să se adreseze lor. Acestea reacţionează fără raţiune, preluând cuvinte, muzică, uniforme, aproape orice. Cândva, Hitler a condus Germania fără să beneficieze de televiziune, iar Napoleon a stăpânit în Franţa deşi nu existau nici radiouri şi nici ziare cu tiraje de masă. 'Fotoscopul nu oferă nimic nou.

– Nu cred, mormăi generalul, dar căzu pe gânduri.

Steve privea cu atenţie în caleido-volum, iar configuraţiile de deasupra capului său aproape că se potoliseră, în cercuri cu detalii extrem de complexe, cu culori calde, ce-şi pulsau mulţumirea.

Glasul lui Harding devenise aproape ademenitor.

– Întotdeauna, există oameni care se împotrivesc conformismelor, care nu urmează căile bătute, şi ei sunt cei importanţi pentru societate. Ei nu se vor supune unor configuraţii colorate, tot aşa cum nu se vor supune nici altor forme de convingere. Atunci, de ce să vă faceţi griji inutile cu sperietoarea controlului sentimentelor? Să ne asigurăm mai întâi că neurofotoscopul este primul instrument prin intermediul căruia funcţiile mintale pot fi cu adevărat analizate. Asta ar trebui să ne preocupe în primul rând. Omul constituie principalul subiect de studiu al omenirii, aşa cum a spus cândva Alexander Pope, şi ce altceva este omul decât creierul său?

Gruenwald rămase tăcut.

– Dacă am putea descifra modul de funcţionare al creierului, continuă Harding, aflând în sfârşit ce anume conferă omului umanitate, ne-am afla pe calea înţelegerii propriilor noastre persoane şi nu cred că există provocare mai dificilă... sau mai importantă. Dar cum s-ar putea realiza acest lucru de către un singur om, într-un singur laborator? Cum s-ar putea realiza în taină şi în teamă? În acest domeniu, trebuie să coopereze comunitatea ştiinţifică mondială. Domnule general, anulaţi caracterul strict secret al proiectului! Deschideţi-l pentru toţi oamenii!

Încetişor, generalul aprobă din cap.

– Cred că, totuşi, ai dreptate.

– Am aici decizia. Dacă o semnaţi şi o autentificaţi cu amprenta dumneavoastră... dacă-i folosim pe paznici ca martori... dacă anunţaţi Comitetul Executiv prin circuitul video... dacă...

Totul fusese făcut. Totul se realizase sub privirea uluită a lui Fife.

După ce Gruenwald plecă, neurofotoscopul fu decuplat şi Steve fu condus în camera lui. Fife reuşi în cele din urmă să-şi învingă uluirea şi să vorbească:

– Cum de-a putut fi atât de repede convins, domnule profesor? V-aţi explicat poziţia aceasta într-o duzină de rapoarte, fără pic de succes.

– Dar n-am explicat-o niciodată în odaia asta, cu neurofotoscopul funcţionând, zâmbi Harding. Până acum, n-am mai întâlnit pe nimeni cu proiecţii aşa de puternice ca Steve. După cum am spus, multe persoane pot face faţă unei manipulări emoţionale, dar nu toate. Acelea care manifestă tendinţa spre conformism sunt mai uşor de convins să fie de acord cu cei din jur. Mi-am asumat un risc, pornind de la ipoteza că orice individ care se simte confortabil în uniformă şi care trăieşte după regulamentul militar este capabil de a fi influenţat, indiferent cât de puternic îşi închipuie că este.

– Vreţi să spuneţi... că Steve...

– Bineînţeles. L-am lăsat pe general să simtă mai întâi neliniştea, apoi tu i-ai dat lui Steve caleido-volumul şi camera s-a umplut de bucurie. Ai simţit-o şi tu, nu?

– Da, sigur că da.

– Am presupus că generalul va claca în faţa unei fericiri

care succede brusc senzaţiei de nelinişte şi am avut dreptate. În clipele acelea, orice i s-ar fi părut minunat.

– Însă va depăşi starea respectivă, nu?

– În cele din urmă, da, aşa cred, dar ce importanţă mai are? Chiar în clipa de faţă, principalele rapoarte asupra neurofotoscopului sunt expediate serviciilor de ştiri din întreaga lume. Generalul ar putea interzice cercetările aici, în ţara noastră, dar nu şi altundeva. Nu, nu, va trebui să găsească o replică de altă natură. Omenirea va putea începe, în sfârşit, studiul cuvenit.

SURÂSUL PĂGUBAŞ

[din volumul de povestiri „Vântul schimbării” – The Winds of Change and Other Stories]

"Ce mai face drăcuşorul tău?" m-am adresat zilele trecute amicului George, pe când stăteam la un pahar de bere (eu beam una nealcoolizată).

George pretinde că un demon de doi centimetri ii stă permanent la dispoziţie. Niciodată nu reuşesc să-l fac să admită că minte. De fapt, nimeni nu izbuteşte s-o facă.

M-a fulgerat cu privirea, apoi a răspuns:

– Ah, da, tu ştii despre ce-i vorba! Sper că n-ai mai zis nimănui!

– N-am suflat o vorbă. Îmi ajunge că te consider nebun. Nu-i necesar ca alţii să creadă acelaşi lucru despre mine. (În plus, din câte ştiam, povestise cel puţin altor şase persoane despre drăcuşor, aşadar discreţia *mea* era inutilă.)

– N-aş accepta dezgustătoarea ta incapacitate de a crede orice nu înţelegi – şi sunt atâtea pe care nu le pricepi! – nici dacă aş primi o jumătate de kilogram de plutoniu. Iar dacă demonul meu ar şti vreodată că i-ai spus drăcuşor, ceea ce ar rămâne din tine n-ar valora nici cât un atom de plutoniu.

– I-ai aflat numele adevărat? am continuat, netulburat de această ameninţare mârşavă.

– Nu. Buzele pământenilor nu-l pot pronunţa. Mi-a dat de înţeles că traducerea lui sună cam aşa: "Eu sunt Regele Regilor: priviţi-mi izbânzile, voi, semeţilor, şi cădeţi pradă deznădejdii". Este o minciună, desigur, a urmat George, privind posac în străfundurile paharului cu bere. În lumea lui, este un personaj de rând. Acesta e şi motivul pentru care manifestă atâta cooperare aici. În lumea *noastră,* cu tehnologia noastră primitivă, se poate desfăşura din plin.

– A mai apărut în ultima vreme?

– De fapt, da, a încuviinţat George, slobozind un oftat enorm şi ridicând spre mine ochii lui albaştri, posomorâţi.

Mustaţa stufoasă şi albă a coborât încetişor, după taifunul colosalei sale expiraţii.

Totul a început cu Rosie O'Donnell (a spus George), prietena unei nepoate, o apariţie extrem de drăgălaşă.

Fata avea ochi albaştri, aproape la fel de scânteietori ca ai mei; păr roşcat, lung şi strălucitor; năsuc încântător, presărat cu pistrui în maniera aprobată de toţi autorii de romane de dragoste; gât graţios; siluetă zveltă, deloc opulentă într-un chip neplăcut, dar cu totul atrăgătoare în extazul ce-l promitea.

Bineînţeles, toate acestea constituiau pentru mine un interes pur intelectual, întrucât am atins de ani buni vârsta înţelepciunii, iar actualmente mă angajez în manifestările fizice ale afecţiunii doar atunci când femeile insistă în direcţia respectivă, ceea ce, slavă cerului, nu depăşeşte în frecvenţă câte un weekend ocazional.

În plus, Rosie se măritase recent cu un irlandez voinic, care (întrucât, dintr-un motiv sau altul, o adora în modul cel mai sâcâitor) nu încerca să ascundă faptul că era o persoană dotată cu muşchi impresionanţi şi, posibil, cu un temperament irascibil. Deşi nu aveam nici cea mai măruntă îndoială că i-aş fi putut face faţă în tinereţe, amănuntul trist era că tinereţea mea rămăsese în urmă.

Aşadar, acceptam cu o oarecare şovăială tendinţa lui Rosie de a mă confunda cu un prieten apropiat de acelaşi sex şi etate, transformându-mă în confidentul ei.

Desigur, trebuie să înţelegi că nu dau vina pe ea. Demnitatea mea naturală, precum şi faptul că ţinuta mea reaminteşte, în mod inevitabil, oamenilor de unii dintre cei mai nobili împăraţi romani, le atrag în mod automat pe femeile tinere şi frumoase. Cu toate acestea, n-am permis niciodată ca lucrurile să ajungă prea departe. Întotdeauna m-am asigurat că între mine şi Rosie exista o distanţă decentă, întrucât nu doream ca anumite istorii deformate să ajungă la urechile acelui Kevin O'Donnell, în mod evident bine făcut şi posibil arţăgos.

– Ah, George, a spus Rosie într-o bună zi, lovindu-şi cu veselie palmele micuţe, habar n-ai cât de *drăguţ* este Kevin al meu şi cât de mult mă bine-dispune. Ştii ce face?

– Nu sunt sigur, am răspuns precaut, aşteptându-mă în mod firesc la o serie de destăinuiri intime, dacă ar trebui să-mi...

Nici măcar nu mi-a băgat în seamă intervenţia.

– Are un fel de a-şi strâmba năsucul, de a face ochişorii să-i strălucească şi de a zâmbi voios, încât tot ceea ce-l

înconjoară se umple de fericire. Parcă întreaga lume ar fi poleită de razele soarelui. Ah, dacă aş putea să am o fotografie a lui într-un asemenea moment! Am încercat să-l pozez, totuşi niciodată n-am izbutit să prind exact momentul cuvenit.

– Dar de ce nu te mulţumeşti cu originalul, draga mea? am întrebat-o.

– Păi... A şovăit, apoi a continuat cu o fermecătoare îmbujorare: Ştii, nu-i *întotdeauna* aşa. Are o slujbă *foarte* tracasantă la aeroport, şi uneori vine acasă de-a dreptul epuizat, iar atunci este niţel cam nervos, ba mă şi ceartă. Dacă aş avea o fotografie a lui aşa cum este în realitate, aş fi atât de fericită! *Atât* de fericită... Ochii azurii i s-au înceţoşat de lacrimile stăpânite.

Trebuie să recunosc că am simţit fiorul vag al impulsului de a-i povesti despre Azazel (aşa îi spun eu, fiindcă n-o să folosesc perifraza care ar reprezenta traducerea numelui său) şi a-i sugera ce anume ar putea face pentru ea.

Cu toate acestea, sunt o persoană inexprimabil de discretă şi zău dacă am habar cum ai reuşit *tu* să afli despre demonul meu!

În plus, îmi venea mai uşor să mă împotrivesc impulsului deoarece, fiind un individ realist şi trecut prin multe, nu cedez în faţa unor sentimentalisme prosteşti. Recunosc că în inima mea aspră există un punct ceva mai vulnerabil pentru tinerele de o frumuseţe deosebită, fireşte, într-o manieră demnă şi oarecum paternă... de obicei. În clipa aceea, m-am gândit că, la urma urmelor, o puteam ajuta fără ca de fapt să-i pomenesc despre Azazel. Desigur, nu pentru că nu m-ar fi crezut, întrucât vorbele mele sunt convingătoare pentru toţi, exceptându-i pe psihopaţii de soiul tău...

I-am expus problema lui Azazel, care n-a fost câtuşi de puţin încântat.

– Întotdeauna îmi soliciţi probleme abstracte! s-a plâns el.

– Câtuşi de puţin, am replicat. Vreau doar o simplă fotografie. Nu trebuie decât s-o materializezi.

– Chiar numai atât am de făcut? Dacă-i aşa simplu, fă-o *tu!* Bănuiesc că-ţi este familiară natura echivalării masă-energie.

– O *singură* fotografie, mă-nţelegi...

– Da... şi cu o anumită expresie pe care nici măcar n-o poţi defini, sau descrie.

– Normal, doar nu l-am văzut niciodată privindu-mă aşa cum o priveşte pe soţia lui. Am, însă, o încredere infinită în capacităţile tale.

Mă aşteptasem ca porţia de laude greţoase să-l facă să cedeze. Mi-a replicat morocănos:

– Va trebui să-l fotografiezi.

– N-aş putea obţine expresia...

– Nici nu trebuie să obţii vreo expresie. Eu mă voi ocupa de asta, însă ar fi mult mai uşor dacă aş avea un obiect material asupra căruia să focalizez abstracţia. Altfel spus, o fotografie, ba chiar una dintre cele mai proaste, cum de altfel mă aştept din partea ta. Nu voi face, însă, decât o singură încercare. Nu pot realiza mai multe fotografii, şi nici nu-mi voi forţa muşchiul subjunctival pentru tine ori pentru altă fiinţă lipsită de minte din lumea ta.

Adevărat, demonul meu adesea manifestă capricii. Bănuiesc că o face pur şi simplu pentru a-şi sublinia importanţa şi a te face să înţelegi că nu trebuie să-l consideri la dispoziţia ta.

M-am întâlnit cu familia O'Donnell în următoarea duminică, pe când se întorceau de la biserică. (De fapt, i-am pândit, şi le-am ieşit în cale.) Au acceptat să mă lase să-i fotografiez în hainele de sărbătoare. Rosie a fost încântată, deşi el a părut niţel ţâfnos. După aceea, ferindu-mă cât am putut, am tras un prim-plan al lui Kevin. N-am avut posibilitatea de a-l face să surâdă, să facă gropiţe în obraji, să strâmbe năsucul, ori alte expresii pe care Rosie le găsea atât de atractive, insă nu mi s-a părut important. N-am fost nici măcar sigur de reglajele aparatului. La urma urmelor, nu sunt unul dintre fotografii celebri.

După aceea, am vizitat un amic, expert în arta fotografică. El a developat ambele poze şi a mărit prim-planul la un format douăzeci pe treizeci de centimetri.

A făcut-o destul de morocănos, mormăind ceva despre cât de ocupat era, deşi nu l-am băgat deloc în seamă. De fapt, ce valoare puteau avea activităţile lui stupide în comparaţie cu problemele importante care mă preocupau pe mine?

Dintotdeauna m-a surprins numărul mare de oameni care nu pricep asta.

Totuşi, după ce a terminat mărirea, şi-a modificat complet

atitudinea. A privit atent fotografia, apoi a comentat pe un ton ce-l pot descrie doar ca fiind complet ofensiv:

– Să nu-mi spui că tu ai fost în stare să faci o asemenea fotografie.

– De ce nu? am replicat, întinzând mâna, dar el n-a schiţat nici o mişcare ca să-mi dea poza.

– O să mai doreşti nişte exemplare...

– Nu, am răspuns privind peste umărul său.

Era o fotografie remarcabil de clară, cu culori vii. Kevin O'Donnell zâmbea, cu toate că nu-mi aminteam să fi avut o asemenea atitudine atunci când apăsasem pe declanşator. Părea arătos şi vesel, insă pe mine nu mă impresionau teribil lucrurile astea. Poate că o femeie putea sesiza mai multe, ori un bărbat precum amicul fotograf care, întâmplător, nu deţinea deosebita mea virilitate.

– Măcar o singură copie, mi-a spus el, pentru mine.

– Nici vorbă! m-am opus cu fermitate şi am luat fotografia, prinzându-l de încheietura mâinii pentru a mă asigura că nu avea s-o tragă îndărăt. Şi negativul, te rog! O poţi păstra pe cealaltă, cea făcută de la distanţă.

– N-o vreau pe aia! a scâncit el, arătându-se destul de afectat atunci când am plecat.

Am înrămat fotografia, am pus-o pe poliţa şemineului şi m-am retras câţiva paşi, ca s-o examinez mai bine. Avea, într-adevăr, o strălucire remarcabilă. Azazel făcuse o treabă bună.

M-am întrebat care urma să fie reacţia lui Rosie. I-am telefonat şi am întrebat-o dacă-i puteam face o vizită. Tocmai se pregătea să dea o raită prin magazine, insă dacă reuşeam să ajung în mai puţin de o oră...

Am reuşit să ajung. I-am întins pacheţelul ce conţinea fotografia fără să scot un cuvânt.

– Dumnezeule! a chicotit ea în timp ce tăia panglica şi desfăcea hârtia. Ce-i asta? O aniversare, sau...

Scosese insă deja tabloul şi vorbele i se opriseră în gât. Ochii i s-au lărgit şi răsuflarea i-a devenit rapidă şi întretăiată. În cele din urmă, a şoptit:

– Doamne!

A ridicat ochii spre mine.

– Asta-i poza pe care ai făcut-o duminica trecută?

Am încuviinţat din cap.

– L-ai prins perfect! Este adorabil. Exact expresia aceea... Te rog, poţi să mi-o laşi mie?

– Ţie ţi-am adus-o, am rostit cu simplitate.

M-a cuprins cu braţele în jurul gâtului şi m-a sărutat apăsat pe buze. Neplăcut, desigur, pentru o persoană ca mine, care detestă sentimentalismele... Am fost nevoit să-mi şterg mustaţa după aceea, dar am putut înţelege incapacitatea ei de a rezista gestului meu.

N-am mai văzut-o pe Rosie toată săptămâna următoare.

Într-o după-amiază, am întâlnit-o în faţa măcelăriei şi ar fi fost o impoliteţe să nu mă ofer să-i duc plasa de cumpărături până acasă. Evident, m-am întrebat dacă aceasta ar fi atras după sine un alt sărut şi am decis că aş fi fost bădăran s-o refuz dacă ea ar fi insistat. Cu toate acestea, mi s-a părut oarecum abătută.

– Ce se aude cu fotografia? m-am interesat, întrebându-mă dacă nu cumva ridicase vreo problemă.

S-a înveselit imediat.

– Este minunată! Am pus-o pe măsuţa picupului, sub un asemenea unghi încât s-o pot vedea de pe scaunul meu de la masa din salon. Ochii lui mă privesc puţin pieziş, ştrengari, iar năsucul îi este încreţit exact cât trebuie. Zău, ai jura că-i viu! Unele dintre prietenele mele nici nu-şi pot lua ochii de la ea, când vin în vizită. Mă gândesc că ar trebui s-o ascund, să nu mi-o fure.

– Să nu-l fure pe el, am glumit.

Brusc, s-a posomorât din nou. Clătinând din cap, a spus:

– Nu cred...

Am căutat să atac subiectul din altă direcţie.

– Kevin ce zice despre fotografie?

– N-a spus nici un cuvânt. Absolut nici unul. Ştii, el nu-i un tip vizual. Nici nu ştiu dacă măcar o zăreşte.

– De ce nu l-ai întrebat ce părere are?

Rosie a rămas tăcută, în vreme ce eu m-am târât alături de ea cale de jumătate de cvartal, cărând plasa cea grea şi întrebându-mă dacă urma să-mi solicite un sărut suplimentar.

– De fapt, a vorbit ea pe neaşteptate, are o grămadă de treabă la serviciu şi n-ar fi tocmai momentul potrivit să-l întreb. Ajunge târziu acasă şi abia dacă îmi adresează vreun cuvânt. Ştii şi tu cum sunt bărbaţii...

S-a străduit să imprime râsului său o undă de amuzament, dar nu a izbutit.

Ajunşi în faţa blocului ei, i-am întins plasa. Rosie a rostit melancolică:

– Oricum, îţi mulţumesc încă o dată pentru fotografie...

Apoi a intrat. Nu mi-a solicitat un sărut, iar eu eram atât de afundat în gânduri încât n-am sesizat amănuntul decât când mă aflam deja la jumătatea drumului spre casă. Mi s-a părut absurd să mă întorc doar pentru ca să n-o dezamăgesc.

Au trecut alte zece zile, apoi Rosie mi-a telefonat într-o dimineaţă. Puteam trece pe la ea, ca să prânzim împreună? Am bătut în retragere, explicându-i că n-ar fi deloc discret. Ce aveau să creadă vecinii?

– Ah, dar asta-i o prostie! a replicat ea. Eşti atât de bă..., adică vreau să zic că eşti un prieten atât de vechi, încât ei n-ar putea... În plus, doresc să-ţi cer sfatul.

Mi s-a părut că-şi înăbuşise un suspin când adăugase asta.

Ei bine, gentlemanul trebuie să rămână gentleman, astfel că la ora prânzului mă aflam în micuţul şi însoritul ei apartament. Pregătise sandvişuri cu şuncă şi brânză, alături de plăcinta cu mere, iar lângă picup se zărea fotografia, exact aşa cum spusese.

Mi-a strâns mâna şi n-a încercat să mă sărute, ceea ce ar fi trebuit să constituie o uşurare pentru mine, dacă n-aş fi fost prea tulburat de înfăţişarea ei ca să mai pot simţi vreo uşurare. Arăta de-a dreptul prăpădită. Am mâncat jumătate dintr-un sandviş, aşteptând-o să vorbească, dar cum n-a făcut-o, am fost silit s-o întreb în mod direct care era motivul atmosferei apăsătoare.

– Este vorba despre Kevin? am întrebat-o. (Eram convins de acest lucru.)

Ea a încuviinţat şi a izbucnit în lacrimi. Am bătut-o uşor pe dosul palmei, întrebându-mă dacă atât putea fi suficient. Am mângâiat-o cu detaşare pe umăr şi, în cele din urmă, Rosie a îngăimat:

– Mă tem că-şi va pierde slujba.

– Doamne fereşte!... De ce?

– Păi, e atât de încruntat... se pare chiar şi la muncă. N-a mai zâmbit de nu ştiu când. Am şi uitat de când nu m-a mai

sărutat, sau nu mi-a zis o vorbă bună. Se ceartă cu toată lumea, în permanenţă. Nu vrea să-mi spună despre ce-i vorba şi se enervează dacă-i întreb. Ieri m-a sunat un prieten de-al nostru, coleg cu el la aeroport. Mi-a spus că soţul meu este atât de morocănos şi iritabil, încât şefii au început s-o remarce. Sunt sigură că-şi va pierde slujba, dar ce pot face?

De fapt, mă aşteptasem la aşa ceva încă de la ultima noastră întâlnire şi ştiam că trebuia pur şi simplu să-i spun adevărul. Blestemat fie Azazel! Mi-am dres vocea.

– Rosie... fotografia...

– Da, ştiu, m-a întrerupt ea, ridicând-o şi strângând-o la sân. Doar ea mă face să rezist. Acesta e adevăratul Kevin şi-l voi avea întotdeauna, întotdeauna, indiferent ce s-ar întâmpla.

Zicând aceasta, a început să suspine. Îmi venea tare greu să spun ce trebuia spus, dar nu puteam ocoli adevărul.

– N-ai înţeles, Rosie, am rostit. Problema o constituie fotografia. Sunt convins de asta. Tot şarmul şi voioşia trebuiau să provină de undeva. Trebuiau extrase chiar din Kevin. Pricepi?

– Ce vrei să spui? s-a oprit ea din plâns. O fotografie nu-i decât lumină focalizată, peliculă şi chestii asemănătoare.

– În mod normal, aşa-i, insă fotografia aceasta...

Am renunţat. Cunoşteam lipsurile lui Azazel. El nu putuse crea din neant farmecul pozei, însă nu eram sigur că-i puteam explica lui Rosie legea conservării fericirii.

– Uite care-i problema, i-am zis. Atâta vreme cât fotografia rămâne aici, Kevin va fi nefericit, mânios şi iritabil.

– Ba bineînţeles că va rămâne aici, a rostit tânăra, aşezând-o cu fermitate la locul ei. Şi nu înţeleg de ce vii cu asemenea prostii despre singurul obiect minunat... Scuză-mă, mă duc să pun de cafea.

A pornit grăbită spre bucătărie. Din felul în care se purta, mi-am putut da seama că era extrem de ofensată.

Am făcut singurul lucru pe care-l puteam face. La urma urmelor, eu apăsasem declanşatorul. Eram responsabil – prin intermediul lui Azazel – de proprietăţile ezoterice ale fotografiei. Ca atare, i-am demontat cu atenţie rama, apoi am scos-o de la focul ei şi am rupt-o în două... patru... opt... şaisprezece bucăţi, pe care le-am vârât în buzunar.

Telefonul a sunat tocmai când îmi terminasem treaba, şi Rosie a intrat în salon, să răspundă. Am aşezat rama la locul ei.

Acum stătea goală pe măsuţă.

Am auzit vocea lui Rosie chiţăind de excitare şi fericire.

– Oh, Kevin, ce minunat! Oh, sunt atât de bucuroasă! Dar de ce nu mi-ai spus? Să nu mai faci asta niciodată!

A revenit lângă mine, cu chipul ei drăgălaş strălucind de încântare.

– Ştii ce a făcut Kevin al meu? Avea de aproape trei săptămâni o piatră la rinichi... s-a dus la doctor, tot tacâmul... cu dureri teribile, permanente, confruntat cu posibilitatea unei operaţii şi n-a vrut să-mi spună nimic, de teamă să nu mă îngrijorez. Prostuţul! Nu-i de mirare că se comporta aşa oribil, şi nu s-a gândit nici o clipă că felul lui de a fi m-a făcut cu mult mai nefericită decât dacă aş fi ştiut adevărul. Pe cuvântul meu... Toţi bărbaţii ar trebui să fie supravegheaţi ca nişte copii.

– Şi acum de ce eşti atât de fericită?

– Pentru că a eliminat piatra. A eliminat-o acum câteva minute, şi primul lucru pe care l-a făcut a fost să mă sune, ceea ce-i foarte frumos din partea lui... De altfel, era şi timpul. Vorbea atât de fericit şi de vesel! Parcă revenise vechiul meu Kevin. Era exact ca fotografia care...

Apoi, cu un ţipăt pe jumătate isteric:

– Unde-i fotografia?

Mă sculasem, pregătindu-mă să plec. M-am îndreptat cu oarecare rigiditate spre uşă, rostind:

– Am distrus-o. De aceea a eliminat piatra. Altfel...

– Ai distrus-o? Tu...

Mă aflam în afara uşii. Nu mă aşteptam la recunoştinţă, desigur... N-am stat să vină ascensorul, ci m-am grăbit în jos pe scări, cât de repede puteam. Prelungul ei urlet de jale răzbătea dinapoia uşii, ajungându-mi la urechi pe durata următoarelor două paliere.

După ce am sosit acasă, am ars bucăţelele de fotografie.

De atunci, nu m-am mai întâlnit niciodată cu Rosie. Din câte am aflat, Kevin este un soţ minunat şi iubitor, iar ei doi sunt extrem de fericiţi. Totuşi singura scrisoare primită de la ea – şapte pagini scrise mărunt şi aproape incoerent – sublinia clar că Rosie considera că piatra la rinichi reprezenta unica explicaţie pentru comportarea morocănoasă a lui Kevin, iar perfecta sincronizare dintre apariţia şi eliminarea ei, pe de o parte, şi soarta similară a fotografiei, pe de altă parte, nu era

decât o simplă coincidenţă.

Fosta mea prietenă adăuga o serie de ameninţări oarecum nesăbuite la adresa vieţii mele şi, de-a dreptul dezamăgitor, la adresa anumitor porţiuni ale corpului meu, utilizând cuvinte şi expresii despre care aş fi jurat că nu le auzise niciodată...

Bănuiesc, de asemenea, că nu mă mai va săruta nicicând, ceea ce, dintr-un motiv straniu, mă decepţionează profund.

TINEREŢE

[din volumul de povestiri „Calea Marţiană” – The Martian Way and Other Stories]

UNU

Mai întâi, se auzise o răpăială de pietricele în fereastră, după care tânărul tresări prin somn. Cea de-a doua avu darul să-l trezească de-a binelea.

Se ridică buimac în pat. Secunde la rând, încercă să desluşească mediul înconjurător. Desigur, nu era la el acasă. Probabil se afla undeva la ţară. Era mai frig decât ar fi trebuit, deşi încă nu venise iarna.

– Slim!

Fusese o chemare, o şoaptă urgentă şi răguşită, şi tânărul sări direct la fereastra deschisă.

Slim[1] nu era numele lui adevărat, dar noului său prieten îi fusese de ajuns să arunce o singură privire spre figura lui subţirică pentru a i-l pune. „Tu eşti Slim.” Apoi adăugase: „Eu sunt Red.” Nici Red[2] nu era numele lui adevărat, dar potrivirea era mai mult decât evidentă. Deveniseră prieteni aproape instantaneu, prietenia rapidă şi neprihănită a tinerilor ce nu au intrat încă în adolescenţă, cu mult înainte ca primele întinări ale vârstei adulte să-şi facă apariţia.

– Bună, Red! strigă Slim şi flutură bucuros din mână în timp ce încă se mai străduia să gonească somnul.

Red continuă cu aceeaşi şoaptă răguşită:

– Mai încet! Vrei să trezeşti pe cineva?

Slim remarcă abia atunci că Soarele abia apăruse de după dealurile joase din est, că umbrele erau lungi şi neconturate, iar iarba era încă plină de rouă.

– Care este problema? întrebă Slim cu voce mai scăzută.

Red se mulţumi doar să-i facă semn cu mâna să coboare.

Slim se îmbrăcă la repezeală, reducând cu plăcere spălatul de dimineaţă la o scurtă clătire cu apa stătută. Lăsă

---

[1] Adjectiv, având sensul de subţire, zvelt (n. trad.).

[2] Adjectiv care desemnează culoarea roşie. (n. trad.)

apoi aerul să zvânte acele porţiuni ale pielii pe care le atinsese apa, în timp ce se grăbea afară; în acelaşi timp, pielea picioarelor i se udă din plin de roua de pe iarbă.

– Trebuia să nu faci atâta tărăboi, îl întâmpină Red cu un reproş. Dacă se trezeşte mama, sau tata, sau tatăl tău, sau altcineva din casă, atunci precis ai să auzi: „Vino-napoi imediat, dacă nu vrei să răceşti de moarte cu picioarele alea goale în rouă!”

Imitase cu fidelitate vocea şi intonaţia, astfel încât Slim izbucni în râs gândindu-se şi la faptul că Red era cel mai simpatic prieten al lui.

– Aşa vii în fiecare dimineaţă aici, Red? Atât de devreme? Parcă toată lumea este doar a ta, nu-i aşa? Nimeni nu mai este primprejur şi chestii de genul ăsta...

Se simţea măgulit că-i fusese permisă intrarea în această lume privată.

Red îl privi un pic chiorâş.

– Sunt aici de câteva ore. N-ai auzit noaptea trecută?

– Ce să aud?

– Tunetul.

– A fost un tunet de furtună?

Slim era uimit. Niciodată nu dormise în timpul unei furtuni cu tunete.

– Nu cred. Dar a fost un tunet. L-am auzit eu, apoi am alergat la fereastră dar nu ploua. Erau numai stele, iar cerul devenise aproape cenuşiu. Înţelegi ce vreau să spun?

Slim nu-l văzuse niciodată astfel, dar îl aprobă.

– Aşa că m-am gândit imediat să ies puţin, continuă Red.

Păşeau pe iarba crescută din abundenţă de-a lungul drumului din beton ce împărţea peisajul chiar prin mijloc, pe tot parcursul, până se pierdea printre dealuri. Drumul era atât de vechi încât nici tatăl lui Red nu-i putuse spune acestuia când anume fusese construit. Nu avea, însă, nici o crăpătură, nici măcar o gropiţă cât de mică.

– Poţi să ţii un secret?

– Sigur, Red. Ce fel de secret?

– Doar un secret. Poate că o să ţi-l spun, sau poate că nu. Încă nu ştiu.

Red rupse o ramură lungă şi suplă dintr-o ferigă pe lângă care trecuseră, îi desprinse cu meticulozitate frunzuliţele, apoi

pocni din ceea ce mai rămăsese ca dintr-un bici. Pentru o clipă, se afla pe un cal sălbatic ce se ridica şi fremăta sub controlul său de fier. Apoi, obosind, puse biciuşca alături şi legă bidiviul mai departe, în imaginaţia sa, pentru o utilizare viitoare.

– O să vină circul şi pe la noi, spuse el în cele din urmă.

– Nu e nici un secret, răspunse prompt Slim. Ştiam deja de asta. Tatăl meu mi-a spus chiar înainte de a veni aici...

– Nu ăsta este secretul. Grozav secret! Ai văzut vreodată vreun circ?

– Oh, desigur! Cred şi eu!

– Ţi-a plăcut?

– Aş spune că nu există ceva care să-mi placă mai mult.

Red îl privi din nou chiorâş.

– Te-ai gândit dacă ţi-ar plăcea să trăieşti într-un circ? Pe bune?

Slim se gândi o clipă.

– Cred că nu. O să fiu astronom, ca şi tatăl meu. Cred că el asta îşi doreşte..

– Of, astronom! replică fără entuziasm Red.

Slim simţi cum i se închid în faţă porţile noii lumi private, şi astronomia deveni doar o chestiune de stele moarte.

– Un circ ar fi mult mai nostim, spuse el pe un ton concesiv.

– Eh, spui şi tu aşa!

– Nu, deloc. Sunt convins. Red îşi spori argumentele.

– Presupunând că ai avea şansa să te angajezi la circ acum, ce-ai face?

– Păi...

– Vezi! - Red izbucni într-un râs dispreţuitor.

Slim prinse curaj.

– M-aş angaja.

– Chiar aşa?

– Pune-mă la încercare... Red se răsuci spre el şi îl privi cu o intensitate stranie.

– Vorbeşti serios? Vrei să vii alături de mine?

Slim făcu un pas înapoi.

– Ce vrei să spui?

– Am ceva cu care o să ne primească. Poate că, într-o zi, am putea avea chiar propriul nostru circ. Am putea fi cei mai grozavi circari din întreaga lume. Asta dacă ai vrea să mergi cu

mine. Altfel... În fine, cred că n-aş putea s-o fac singur. Pur şi simplu, m-am gândit că trebuie să-i dau şi bătrânului Slim o şansă.

Lumea devenise stranie şi fascinantă, iar Slim se grăbi să-i iasă în întâmpinare.

– Desigur, Red. Sunt cu tine. Ce este, Red? Spune-mi despre ce e vorba.

– Ia gândeşte-te. Care este cel mai important lucru la circuri? Slim căzu pe gânduri. Dorea să dea răspunsul cel mai potrivit. În cele din urmă, spuse:

– Acrobaţii?

– Fumuri sfinte! Nu m-aş apropia nici cinci paşi ca să mă uit la acrobaţi.

– Atunci, nu ştiu.

– Animalele, ce altceva?! Care este partea cea mai bună a spectacolului? Unde se îngrămădesc cei mai mulţi? Chiar şi la inelele principale, cele mai bune sunt scenele cu animale.

– Chiar aşa?

– Toată lumea e de acord cu asta. Poţi să întrebi pe oricine. Oricum, am găsit animalele azi-dimineaţă. Două dintre ele.

– Şi acum sunt la tine?

– Desigur. Ăsta este secretul. O să-l spui?

– Bine-nţeles că nu.

– Perfect. Le-am închis în hambar. Vrei să le vezi şi tu? Aproape că ajunseseră lângă hambar; uşa era deschisă şi dincolo de pragul ei se căsca un hău întunecat. Prea întunecat. De fapt, într-acolo se îndreptaseră de la bun început. Slim se opri în spatele prietenului său.

– Sunt mari? întrebă el, încercând să articuleze cuvintele cât mai apăsat.

– M-aş fi încurcat cu ele dacă ar fi fost mari? Nu-ţi pot face nici un rău. Sunt doar atât de lungi. Le-am băgat într-o cuşcă.

Ajunseseră deja în interiorul hambarului şi Slim remarcă imensa cuşcă atârnată într-un cârlig prins de acoperiş. Era acoperită cu o pânză destul de rigidă.

– În mod obişnuit, ţineam aici păsări sau ceva de felul ăsta, preciza Red. Oricum, nu pot scăpa de acolo. Acum, hai să ne urcăm în pod.

Suiră scările de lemn şi Red trase cuşca lângă ei.
Slim remarcă ceva şi îi arătă cu degetul.
– Este un fel de gaură în pânză.
Red se încruntă.
– Cum au reuşit s-o facă?
Ridică pânza, privi câteva momente şi adăugă uşurat.
– Sunt încă aici.
– Pânza pare arsă, se îngrijoră Slim.
– Vrei să te uiţi, sau nu?
Slim aprobă alene din cap. Nu mai era sigur că dorea. Puteau fi...
Dar pânza fusese dată la o parte. Erau două, aşa cum spusese şi Red. Erau mici şi, într-un fel, păreau dezgustătoare. Animalele se mişcaseră rapid din clipa când fusese ridicată pânza şi se apropiaseră de partea lor. Red îndreptă un deget şovăitor spre ele.
– Fii atent, strigă Slim stupefiat.
– Nu fac nici un rău, îl asigură din nou Red. Ai mai văzut aşa ceva?
– Nu.
– Nu-ţi dai sema cum o să înhaţe un circ şansa de a-i avea?
– Poate că sunt prea mici pentru un circ.
Red îl fixă cu o privire supărată. Dădu drumul cuştii, care continuă să se balanseze ca un pendul.
– Deci, mă laşi baltă...
– Nu, nici gând. Doar că...
– Nu sunt prea mici, nu-ţi face griji. Pe mine mă preocupă doar un singur lucru.
– Care?
– Trebuie să-i ţin până vine circul, nu-i aşa? Între timp, trebuie să aflu cu ce se hrănesc.
Colivia continua să penduleze, iar micile creaturi prizoniere se agăţaseră de zăbrele şi gesticulau spre tineri cu mişcări bruşte, cârâind - ca şi cum ar fi dat semne de inteligenţă.

DOI

Astronomul intră în sufragerie cu o oarecare reticenţă. Se

simţea că este musafir.

– Unde sunt tinerii? întrebă el. Fiul meu nu este în camera lui.

Industriaşul zâmbi.

– Au ieşit de câteva ore bune. Oricum, au fost îndopaţi cu micul dejun de către menajeră cu câtva timp în urmă şi nu este nici un motiv de îngrijorare. Tinereţea, Doctore, tinereţea!

– Tinereţea!

Cuvântul părea să-l deprime pe astronom.

Mâncară micul dejun în linişte. Industriaşul remarcă la un moment dat:

– Credeţi că or să vină? Ziua pare atât de... normală.

– Or să vină, îi răspunse sec Astronomul. Asta a fost totul.

La sfârşit, Industriaşul adăugă:

– Vă rog să mă scuzaţi. Nu pot să-mi închipui că aţi putea pune la cale o farsă atât de elaborată. Aţi vorbit cu adevărat cu ei?

– Aşa cum v-am spus. Cel puţin, într-un anume sens. Ei sunt capabili să-şi proiecteze gândurile.

– Este concluzia pe care am tras-o şi eu din scrisoarea dumneavoastră. Mă întreb, însă, cum este posibil.

– Nici eu nu ştiu. I-am întrebat, desigur, dar au fost destul de vagi. Sau poate este exact ceea ce n-am înţeles eu. Asta implică un proiector pentru concentrarea gândirii şi, chiar mai mult decât atât, o atenţie conştientă atât din partea proiectorului, cât şi din partea receptorului. Abia după un timp, am înţeles că încercau să se gândească la mine. Asemenea proiectoare de gânduri pot fi o parte din ştiinţa pe care ne-o vor oferi.

– E posibil, consimţi Industriaşul. Dar gândiţi-vă la schimbările pe care le-ar putea aduce în societate. Un proiector de gânduri!

– De ce nu? O schimbare ne-ar prinde bine.

– Eu nu sunt convins.

– Numai în vremurile de demult schimbările nu erau binevenite, insistă Astronomul, iar rasele pot îmbătrâni la fel ca şi indivizii.

Industriaşul îndreptă un deget spre fereastră.

– Vedeţi drumul ăla? A fost construit înainte de războaie. Nu ştiu exact când. Este la fel de bun astăzi ca şi în prima zi.

Acum, n-am mai fi în stare să facem unul la fel. Rasa era tânără pe când a fost construit, nu?

– Atunci? Desigur! Cel puţin, nu erau speriaţi de lucrurile noi.

– Nu. Dar aş fi vrut să fi fost. Unde este societatea ce existase înaintederăzboaie? Distrusă, Doctore! La ce au ajutat tinerii şi lucrurile noi? Acum, noi stăm mai bine. Lumea este pacificată şi merge mai departe. Rasa nu merge nicăieri, dar nici nu are unde să se ducă. Ei au dovedit asta. Oamenii care au construit drumul. Am să vorbesc cu vizitatorii dumneavoastră aşa cum ne-am înţeles, dacă vor veni. Cred, însă, că doar am să le cer să plece.

– Eu nu cred că rasa nu merge nicăieri, spuse Astronomul pe un ton foarte serios. Ea se îndreaptă, pur şi simplu, spre distrugere. La mine la Universitate, cu fiecare an care trece, sunt tot mai puţini studenţi. Tot mai puţine cărţi sunt scrise. Este depusă mai puţină muncă. Un bătrân dormitează la Soare, iar zilele lui sunt liniştite şi neschimbate, dar, în acelaşi timp, fiecare zi îl poartă tot mai aproape de moarte.

– Ei, să nu exagerăm!

– Nu, nu încercaţi să abandonaţi subiectul. Ştiţi, înainte de a vă scrie, am analizat poziţia dumneavoastră în economia planetară.

– Şi m-aţi găsit solvabil? îl întrerupse Industriaşul zâmbind.

– Sigur. Ah, îmi dau seama că glumiţi. Şi, oricum, s-ar putea ca gluma să nu fie chiar atât de deplasată. Sunteţi mai puţin solvabil decât tatăl dumneavoastră, iar dânsul la fel, în raport cu tatăl său. Fiul dumneavoastră s-ar putea să nu mai fie deloc solvabil. A devenit mult prea problematic pentru planetă să mai suporte chiar şi industriile care încă există, deşi ele reprezintă doar o rămurică din stejarul existent înaintederăzboaie. Ne vom întoarce la economia rurală, apoi la ce? La peşteri?

– Şi credeţi că o infuzie de cunoştinţe tehnologice proaspete ar schimba lucrurile?

– Nu numai noile cunoştinţe. Mai degrabă, întregul efect al schimbării, al lărgirii orizonturilor. Oricum, domnule, v-am ales pe dumneavoastră pentru a vă apropia de această problemă nu doar pentru că sunteţi bogat şi aveţi trecere pe

lângă oficialităţile guvernamentale, ci şi pentru că aveţi o reputaţie neobişnuită pentru aceste zile - aceea că îndrăzniţi să treceţi peste tradiţie. Poporul nostru se va opune schimbărilor, dar dumneavoastră veţi şti cum să-l influenţaţi, cum să-l faceţi să înţeleagă că... că...

– Că tinereţea rasei reînvie?

– Întocmai.

– Cu toate bombele atomice?

– Bombele atomice nu înseamnă neapărat sfârşitul civilizaţiei, replică Astronomul. Aceşti vizitatori ai mei au şi ei bombele lor atomice, sau ceea ce reprezintă echivalentul acestora pe lumea lor, şi totuşi au supravieţuit, pentru că nu s-au dat bătuţi. Nu vă daţi seama? Nu bomba ne-a înfrânt pe noi, ci propria noastră cochilie. Asta s-ar putea să fie ultima şansă pentru inversarea procesului.

– Spuneţi-mi, interveni Industriaşul, ce doresc în schimb aceşti prieteni din spaţiu?

Astronomul ezită o clipă, înainte de a răspunde.

– O să fiu sincer cu dumneavoastră. Ei vin de pe o planetă mai densă. A noastră este mai bogată în elemente mai uşoare.

– Vor magneziu, aluminiu?

– Nu, domnule. Doar carbon şi hidrogen. Doresc cărbune şi petrol.

– Adevărat?

– O să vă întrebaţi, probabil, de ce creaturi care stăpânesc călătoriile spaţiale şi în plus puterea atomică ar dori cărbune şi petrol, se grăbi să adauge Astronomul. Nici eu nu ştiu.

Industriaşul zâmbi.

– Eu, însă, ştiu. Şi acest lucru este cea mai bună dovadă a adevărului din povestea dumneavoastră. La prima vedere, puterea atomică pare a urma după utilizarea cărbunelui şi petrolului. Totuşi, dincolo de energia câştigată prin arderea lor, acestea rămân şi vor rămâne pe veci materiile prime de bază pentru întreaga chimie organică. Plasticul, vopselele, medicamentele, solvenţii. Industria n-ar putea exista fără ele, chiar şi într-o epocă atomică. Totuşi, dacă petrolul şi cărbunele reprezintă preţul foarte mic pe care ni-l vor cere pentru necazurile şi chinurile tinereţii rasiale, răspunsul meu este că marfa n-ar fi avut valoare dacă ar fi fost oferită gratis.

Astronomul oftă uşurat.

– Iată-i şi pe băieţi!

Se vedeau prin fereastra deschisă, aşezaţi alături pe câmpul acoperit de iarbă şi cufundaţi într-o conversaţie foarte animată. Fiul Industriaşului arătase ceva insistent, iar fiul Astronomului aprobase şi pornise în fugă spre casă.

– Iată tinereţea de care vorbeai, spuse Industriaşul. Rasa noastră este la fel de tânără ca şi înainte.

– Da, dar o îmbătrânim rapid şi o aşezăm într-un tipar.

Slim dădu buzna în casă şi uşa se închise cu zgomot în spatele lui.

– Ce se-ntâmplă? îl întrebă Astronomul, cu un uşor reproş în glas.

Slim îşi ridică surprins privirile şi se opri.

– Îmi cer scuze. N-am ştiut că este cineva înăuntru. Îmi pare rău că v-am întrerupt.

Scuzele lui erau aproape dureros de sincere.

– Nici o problemă, tinere! interveni Industriaşul.

Astronomul, însă, dorea să continue.

– Fiule, chiar dacă ai fi intrat într-o cameră goală, nu s-ar justifica trântirea uşii.

– Fleacuri! insistă Industriaşul. Tânărul n-a deranjat pe nimeni. Pur şi simplu, vina lui este cea de a fi tânăr. Sunt numai propriile dumneavoastră concepţii învechite!

Apoi, i se adresă lui Slim:

– Vino aici, flăcăule!

Slim avansa încet.

– Cum îţi place la ţară, îm?

– Foarte mult, domnule, mulţumesc.

– Fiul meu ţi-a arătat împrejurimile, îm?

– Da, domnule. Red... adică...

– Nu, nu. Spune-i Red. Aşa îi spun şi eu. Acum, ia povesteşte-mi, ce puneţi la cale voi doi, îm?

Slim îşi întoarse privirea într-o parte.

– De ce... doar exploram, domnule...

Industriaşul se răsuci spre Astronom.

– Aţi văzut, curiozitatea tinereţii şi plăcerea aventurii... Rasa încă nu le-a pierdut.

– Domnule... interveni Slim.

– Spune, flăcăule.

Băiatul ezită puţin, înainte să înceapă.

– Red m-a trimis aici să caut ceva bun de mâncat, dar nu am înţeles prea bine ce voia să spună. Şi nici nu-mi place să recunosc asta.

– Atunci, pur şi simplu, întreab-o pe bucătăreasă. Precis ea are ceva bun de mâncare pentru tineri.

– A, nu domnule. Eu mă refeream la animale.

– Pentru animale?

– Da, domnule. Ce mănâncă animalele?

– Mă tem că fiul meu este doar un copil crescut la oraş! interveni prompt Astronomul.

– Vai, răspunse Industriaşul, dar nu este nici o vină în asta! Ce fel de animal, flăcăule?

– Unul mic, domnule.

– Atunci, încearcă să le dai iarbă sau frunze şi, dacă nu vor aşa ceva, nucile sau căpşunile ar fi probabil numai bune.

– Mulţumesc, domnule!

Slim o zbughi din nou afară, dar de data aceasta avu grijă să închidă uşa cu blândeţe.

– Este de presupus, interveni Astronomul, că au prins un animal viu?

Arăta serios preocupat.

– Ăsta este un lucru obişnuit, răspunse Industriaşul. Nu s-a auzit nici o împuşcătură pe domeniul meu. Ne aflăm într-un ţinut paşnic, plin de rozătoare şi de creaturi mărunte. De fiecare dată, Red vine acasă cu câte ceva. Dar rareori interesul pentru prada lui i se menţine pentru o perioadă mai lungă.

Îşi ridică privirea spre ceasul de pe perete, apoi continuă:

– De acum, ar fi trebuit să sosească prietenii dumneavoastră, nu-i aşa?

TREI

Clătinatul încetase şi acum era întuneric. Exploratorul nu se simţea prea confortabil în aerul străin. Acesta părea la fel de dens ca o supă şi el era nevoit să respire prin înghiţituri. Chiar şi aşa...

Se întinse brusc, având nevoie de compania cuiva. Negustorul era cald la atingere. Avea răsuflarea sacadată, mişcări ocazionale spasmodice şi era evident că dormea.

Exploratorul ezită şi decise să nu-l trezească. Nu i-ar fi fost de nici un folos.

Evident, nu exista nici o salvare. Acesta era preţul plătit pentru profiturile ridicate la care poate duce orice competiţie nelimitată. Negustorul care descindea pe o planetă nouă putea să se aştepte la un monopol al comerţului său de până la zece ani şi nu ar fi depins decât de el să şi-l însuşească sau, mai probabil, să-l închirieze noilor veniţi la un preţ destul de piperat. Asta însemna că planetele erau cercetate în secret şi, preferabil, cât mai departe de rutele obişnuite de comerţ. În consecinţă, într-un caz ca al lor, existau şanse mici, sau chiar nici una, cu excepţia, desigur, a celor maf improbabile coincidenţe, ca o altă navă să ajungă în raza de bătaie a subetericilor lor. Dar măcar să fi fost în navă, şi nu în felul ăsta de... *cuşcă*.

Exploratorul se agăţă de barele groase. Chiar dacă le-ar fi distrus, ceea ce le-ar fi fost în puteri, erau agăţaţi, mult prea sus pentru a supravieţui unui salt.

Situaţia era desperată. Mai aterizaseră până atunci de două ori cu nava lor cercetaş. Stabiliseră contacte cu nativii, care se dovediseră grotesc de înalţi, dar blânzi şi neagresivi. Era evident că odinioară stăpâniseră o tehnologie înfloritoare, dar nu supravieţuiseră consecinţelor ei. Lumea asta putea, aşadar, deveni o piaţă minunată.

În plus, era vorba de o lume gigantică. Negustorul, cel puţin, rămăsese siderat. Ştiau cifrele ce exprimau diametrul planetei, dar de la o distanţă de două secunde-lumină, se ridicase în faţa hubloului principal şi murmurase:

– Incredibil!

– Oh, există şi lumi mai mari! spusese Exploratorul.

Nu se făcea ca un Explorator să fie impresionat prea uşor.

– O fi nelocuită?

– Păi, cred că nu.

– De ce, ai putea arunca planeta noastră în oceanul lor cel mare şi s-ar scufunda toată.

Exploratorul zâmbise. Îşi amintise de o remarcă blândă de pe lumea lui Arcturiană[3], care era mai mică decât majoritatea planetelor, şi spusese:

---

[3] Arcturus - a patra dintre cele mai strălucitoare stele ale firmamentului şi cea mai strălucitoare din constelaţia Bourul, situată la aproximativ 36 de ani lumină de Pământ (n. trad.).

– Nu-i chiar aşa.

Negustorul încercase să-i urmeze gândul.

– Iar locuitorii sunt mari, proporţional cu lumea lor? Rostise asta pe un ton care lăsa să se ghicească faptul că nu ar fi fost încântat de această deducţie.

– Au aproape de zece ori înălţimea noastră.

– Eşti sigur că sunt prietenoşi?

– Asta e greu de spus. Prietenia între rasele inteligente, dar total diferite, este un fapt imponderabil. Cred, doar, că nu sunt periculoşi. Am dat şi peste alte rase care n-au putut menţine echilibrul după episodul războiului atomic şi cunoşti rezultatele. Introvertire. Retragere. Decadenţă treptată şi amabilitate sporită.

– Chiar dacă sunt astfel de monştri??

– Principiile rămân.

Abia în acea clipă, Exploratorul auzise pulsaţia neobişnuită a motoarelor.

– Coborâm un pic prea repede, spusese el încruntându-se.

Existaseră unele speculaţii cu privire la pericolul aterizării cu câteva ore mai devreme. Ţinta planetară era una uriaşă, o lume din categoria oxigen-apă. Deşi nu avea dimensiunile planetelor nelocuite de tipul hidrogen-amoniac, iar densitatea sa scăzută determina ca gravitaţia la nivelul solului să fie destul de normală, forţele gravitaţionale se diminuau destul de încet, o dată cu distanţa. Pe scurt, potenţialul ei gravitaţional era ridicat, iar calculatorul navei făcea parte dintr-o generaţie străveche ce nu ştia să proiecteze traiectorii de aterizare la un asemenea nivel. Asta însemna că Pilotul ar fi trebuit să utilizeze comenzile manuale.

Ar fi fost, desigur, mai înţelept să fi instalat un model mai performant, dar asta ar fi implicat o călătorie la vreun avanpost al civilizaţiei, ceea ce ar fi însemnat pierdere de timp şi, poate, mai rău, pierderea secretului. Negustorul ceruse o aterizare imediată.

Acum, acesta găsise de cuviinţă să-şi justifice poziţia şi se adresase supărat Exploratorului:

– Crezi că Pilotul nu-şi cunoaşte meseria? A aterizat de două ori în siguranţă.

„Aşa e”, gândise Exploratorul, „dar pe o navă cercetaş, nu pe acel mărfar incontrolabil.” Nu rostise însă nimic, cu voce

tare.

Continua să fixeze cu privirea hubloul principal. Coborau mult prea repede, nu exista nici o îndoială, mult prea repede.

– De ce ai ţinut-o doar pentru tine? intervenise Negustorul pe un ton morocănos.

– Atunci, dacă tot voiai să vorbesc, ţi-aş sugera să-ţi legi flotorul şi să mă ajuţi să pregătesc ejectorul.

Pilotul ducea o luptă nobilă. Nu era un începător. Atmosfera, anormal de înaltă şi de densă în potenţialul gravitaţional al acestei lumi, şfichiuia şi ardea în jurul navei, dar până la urmă, în ciuda acestor anormalităţi, se părea că avea să reuşească s-o controleze.

Chiar reuşise să menţină cursul, urmând extrapolarea liniei ce îi lega de punctul continentului nordic spre care se îndreptau. În alte circumstanţe, cu o umbră mai mare de noroc, păţania ar fi putut fi povestită şi repovestită ca o răsturnare eroică, de maestru, a unei situaţii considerate pierdută. Dar în perspectiva victoriei, corpul obosit şi nervii întinşi la maximum apăsaseră o manetă de control cu o idee mai mult decât trebuia. Nava, care aproape se redresase, îşi reluase căderea.

Nu mai era timp de îndreptat această eroare finală. Mai rămăsese doar un kilometru până la impact. Din postul lui, pilotul menţinea traiectoria de asolizare, singurul lui gând fiind să diminueze forţa impactului şi să salveze cât de cât integritatea navei. Era conştient că nu avea să supravieţuiască. În timp ce nava se afunda nebuneşte în atmosfera densă ca o supă, puţine ejectoare puteau fi pregătite, şi numai unul la timp.

Când, după aceea, Exploratorul îşi revenise din leşin şi se ridicase în picioare, avusese clar sentimentul că, în afară de el şi de Negustor, nu mai existau supravieţuitori. Cel puţin, la prima vedere. Flotorul său se oprise la o distanţă apreciabilă faţă de suprafaţă, fapt care justificase inconştienţa de mai târziu. Era posibil ca Negustorul să fi avut chiar şi mai puţin noroc decât atât.

Era înconjurat de o lume alcătuită din tulpini groase şi vâscoase de iarbă, iar în depărtare se vedeau arbori ce-i aminteau vag de structuri similare de pe lumea lui natală, cu excepţia faptului că ramurile cele mai de jos erau mult prea înalte faţă de ceea ce puteau fi considerate vârfuri normale de arbori.

Strigase, şi vocea sa răsunase destul de grav în aerul foarte dens, iar Negustorul îi răspunsese imediat. Exploratorul îşi făcuse loc spre el, dând violent la o parte tulpinile grosolane care-i barau calea.

– Eşti rănit, întrebase el preocupat.

– Mi-am luxat ceva, răspunsese Negustorul cu o grimasă. Mă doare când merg.

Exploratorul îl pipăise cu grijă.

– Nu cred că este ceva rupt. Va trebui să mergi, în ciuda durerii.

– Dar ne putem odihni, mai întâi.

– Este important să încercăm să găsim nava. Dacă nu este avariată prea mult şi poate fi reparată, vom reuşi să supravieţuim. Altfel, nu avem nici o şansă.

– Doar câteva minute. Dă-mi voie să-mi trag sufletul.

Exploratorul se bucurase şi el de aceste câteva minute. Ochii Negustorului se închiseseră deja şi îşi permisese şi el să facă la fel.

Apoi auzise tropotul şi deschisese brusc ochii. „Niciodată să nu adormi pe o planetă străină”, îşi spusese el, inutil şi tardiv.

Negustorul se trezise şi el, iar ţipetele lui se transformaseră în răcnete de teroare.

– Este doar un băştinaş de pe această planetă, îi strigase Exploratorul. N-o să-ţi facă nici un rău.

Dar, chiar în timp ce îi dădea aceste asigurări, gigantul se năpustise asupra lor şi, după o clipă, amândoi erau prinşi şi ridicaţi spre faţa monstruoasă.

Negustorul se zbătea violent, dar, bineînţeles, degeaba.

– Poţi să-i vorbeşti? întrebase el printre ţipete.

Exploratorul îşi clătinase capul.

– Nu pot să-l ating cu proiectorul. Nu va asculta.

– Atunci, trage. Doboară-l!

– N-o putem face.

Voise să continue fraza cu „nebunule”. Reuşise, însă, să se stăpânească, înghiţeau pur şi simplu spaţiul pe măsură ce monstrul se deplasa spre o ţintă a lui.

– De ce nu? strigase din nou Negustorul. Poţi ajunge la blaster fără probleme. Eu îl văd la locul lui. Nu-ţi fie teamă că n-o să-l ţinteşti!

– Este mult mai simplu decât atât. Dacă ucidem monstrul,

n-ai să mai faci niciodată comerţ cu această planetă. Nici măcar n-o s-o mai poţi părăsi. Probabil, nu vei mai trăi nici măcar o zi.

– De ce? De ce?

– Pentru că acesta este unul dintre tinerii speciei. Ar trebui să ştii ce se întâmplă când un negustor ucide un tânăr nativ, chiar şi accidental. Mai mult, dacă am rămas pe traiectoie, atunci ne aflăm pe proprietatea unui băştinaş foarte influent. Iar ăsta ar putea fi unul din puişorii lui.

Aşa intraseră în închisoarea în care se aflau acum. Arseseră cu grijă o porţiune din pânza groasă ce-i acoperea, dar le devenise clar faptul că înălţimea la care erau suspendaţi era una mortală.

Acum, încă o dată, cuşca închisoare se clătină şi urcă după o curbă largă. Negustorul se rostogoli în partea cea mai de jos a ei şi se trezi. Acoperământul fu ridicat şi lumina inundă totul. Aşa cum se mai întâmplase şi mai înainte, erau două specimene de tineri. În aparenţă, nu difereau foarte mult de adulţii speciei, remarcă Exploratorul, deşi, totuşi, se dovedeau considerabil mai mici.

O legătură de tulpini verzi-roşcate fu introdusă printre zăbrele. Mirosul lor nu era neplăcut, dar acestea erau pline de pământ la o extremitate.

Negustorul se trase înapoi şi întrebă răguşit:

– Ce încearcă să facă?

– Presupun că vor să ne hrănească, răspunse Exploratorul. Cel puţin asta pare a fi echivalentul local al ierbii.

Pânza fu pusă la loc şi se treziră din nou clătinaţi şi ridicaţi. Erau singuri, împreună cu furajul lor.

PATRU

Slim tresări la auzul paşilor şi se lumină la faţă numai după ce îşi dăduse seama că este doar Red.

– Nu e nimeni primprejur, spuse el. Poţi să fii sigur că m-am uitat bine.

– Ssst, îl întrerupse brusc Red. Fii atent, la chestia asta şi introdu-o în cuşcă. Eu trebuie să mă întorc repede acasă.

Slim întinse o mână, fără tragere de inimă.

– Ce-i asta?

– Carne tocată. Fumuri sfinte, n-ai văzut niciodată carne

tocată? Asta trebuia să fi adus, când te-am trimis acasă, în loc să fi venit înapoi cu iarba aia stupidă.

Slim se simţea rănit.

– De unde să ştiu că ei nu mănâncă iarbă? În plus, carnea tocată nu se găseşte aşa. Ea vine în celofan şi nu are culoarea asta.

– Evident - dar asta la oraş. Aici, noi o tocăm singuri şi are tot timpul aceeaşi culoare până este gătită.

– Vrei să spui că nu este friptă? icni Slim, retrăgându-se brusc.

Red părea dezgustat.

– Crezi că animalele mănâncă hrană gătită? Hai o dată, ia-o! Nu-ţi face nici un rău. Ţi-am spus că nu mai avem prea mult timp.

– De ce? S-a întâmplat ceva acasă?

– Nu ştiu. Părinţii noştrii se plimbă prin împrejurimi. Probabil mă caută pe mine. Poate că bucătăreasa le-a spus că am luat carnea. Oricum, n-aş vrea să vină aici după mine.

– Nu i-ai cerut bucătăresei chestia asta?

– Ce, carnea? Nu m-ar mira dacă nu mi-ar da voie să iau nici un pahar cu apă, deşi tata n-ar fi certat-o. Hai o dată, ia-o!

Slim luă borcanul imens cu carne, dar pielea i se încreţi la atingerea lui. Se îndreptă spre hambar, iar Red se grăbi să se întoarcă în direcţia din care venise.

Când se apropie de cei doi adulţi, încetini pasul, inspiră de două trei ori adânc, pentru a-şi linişti respiraţia, apoi, cu grijă şi nonşalanţă, trecu pe lângă ei. (Remarcă, totuşi, că se îndreptau şi ei spre hambar, dar nu în mod intenţionat.)

– Bună, tată! Bună ziua, domnule!

– O clipă, Red, interveni Industriaşul. Vreau să te întreb ceva.

Red întoarse precaut o figură neutră spre tatăl său.

– Da, tată?

– Mi-a spus mama că în dimineaţa asta ai ieşit foarte devreme.

– Nu chiar devreme, tată. Doar cu puţin înainte de micul dejun.

– Zicea că i-ai spus că din cauză că ai fost trezit în timpul nopţii.

Red ezită o clipă, înainte de a răspunde. Trebuia să-i fi

spus asta mamei?

– Da, domnule, răspunse el după un timp.

– Şi ce te-a trezit?

Red nu remarcă nici o primejdie în întrebare, aşa că răspunse pe loc:

– Nu ştiu, tată. A răsunat ceva ca un trăznet, sau un fel de tunet, ca şi cum s-ar fi produs o coliziune.

– Poţi să-mi spui de unde venea?

– A răsunat ca şi cum ar fi venit dinspre deal.

Era nu numai adevărat, dar şi folositor, de vreme ce direcţia era aproape opusă celei în care se găsea hambarul. Industriaşul se întoarse spre oaspetele său.

– Presupun că nu vă deranjează dacă o să ne plimbăm spre deal.

– Sunt pregătit, răspunse Astronomul.

Red îi privi cum se îndepărtează, iar când se întoarse îl zări pe Slim cum se iţeşte curios printre mărăcinii unui gard natural. Îi făcu semn cu mâna.

– Vino!

Slim ieşi de după ascunzătoare şi se apropie rapid.

– Au spus ceva legat de lipsa cărnii?

– Nu. Presupun că nici n-au aflat. Acum s-au îndreptat spre deal.

– Pentru ce?

– Cercetează. M-au întrebat despre zgomotul pe care i-am auzit azi-noapte. Ascultă, au mâncat animalele carnea?

– Păi, începu Slim ezitant, mai degrabă au examinat-o şi au mirosit-o, sau ceva de genul ăsta.

– Foarte bine, răspunse Red, presupun că o s-o mănânce. Fumuri sfinte, până la urmă trebuie să mănânce ceva! Hai să mergem şi noi spre deal, să vedem ce au de gând să facă părinţii noştri.

– Şi animalele?

– Or să fie bine. Nu-şi poate pierde nimeni tot timpul cu ele. Le-ai dat şi apă?

– Sigur. Pe aia au băut-o.

– Vezi? Hai. O să mai trecem pe la ele după prânz. Şi îţi spun şi de ce. O să le aducem fructe. Toate animalele mănâncă fructe.

Porniră amândoi grăbiţi, Red, ca de obicei, fiind în faţă.

CINCI

Astronomul rupse primul tăcerea.

– Credeţi că zgomotul s-a datorat asolizării navei lor?

– Nu vă gândiţi că ar putea fi şi asta?

– Dacă este aşa, înseamnă că sunt morţi cu toţii.

– Poate că nu.

Industriaşul se încruntă.

– Dacă au asolizat şi încă trăiesc, unde sunt acum?

– Gândiţi-vă puţin la asta!

Industriaşul continua să fie încruntat.

– Nu vă înţeleg, spuse Astronomul.

– S-ar putea să nu fie prietenoşi.

– Asta nu! Am vorbit cu ei. Aveau...

– Aţi vorbit cu ei. Să-i spunem recunoaşterea. Care ar putea fi următorul lor pas? Invazia?

– Dar, domnule, au o singură navă!

– Ştiţi asta pentru că aşa v-au spus. S-ar putea să aibă o întreagă flotă.

– V-am spus despre mărimea lor. Au...

– Mărimea nu contează, dacă armele lor de mână sunt superioare artileriei noastre.

– Nu asta voiam să spun.

– M-am gândit la varianta asta încă de la început, insistă Industriaşul. Din acest motiv m-am hotărât să-i văd, după ce am primit scrisoarea dumneavoastră. Nu pentru a-mi da consimţământul asupra unui comerţ nesigur şi imposibil, ci ca să judec scopurile lor adevărate. N-am bănuit că ei vor evita întâlnirea.

Făcu o pauză, oftă, apoi continuă:

– Presupun că nu este vina noastră. În orice caz, cred că aveţi dreptate într-o privinţă. Lumea a trăit în pace prea multă vreme. Suntem pe cale de a ne pierde sănătosul sens al suspiciunii.

Vocea blândă a Astronomului crescu până la o intensitate neobişnuită atunci când încercă să-i răspundă:

– Am să le vorbesc eu. V-am spus că nu este nici un motiv să presupunem că ei ar putea fi ostili. Sunt, într-adevăr, mici, dar asta este important numai pentru că reflectă faptul că

lumile lor natale sunt mici. Lumea noastră are, din perspectiva lor, o gravitaţie normală, dar din cauza potenţialului gravitaţional mai mare, atmosfera noastră este mult prea densă pentru a se simţi confortabil o perioadă mai îndelungată. Pentru un motiv similar, utilizarea lumii noastre ca bază pentru călătoriile interstelare, cu excepţia comerţului cu anumite articole, este neeconomică. Apoi, există importante diferenţe în chimia vieţii, cauzate de diferitele feluri de soluri. Ei nu pot mânca hrana noastră şi nici noi pe a lor.

– Dar toate astea pot fi surmontate. Pot să-şi aducă propria hrană, pot să-şi construiască incinte cu presiune scăzută, pot să-şi proiecteze nave special adaptate.

– Pot, într-adevăr. Descrieţi destul de plastic isprăvile de care este capabilă o rasă în tinereţea ei. Dar s-ar putea să fie mult mai simplu să nu trebuiască să facă nimic din toate astea. În Galaxie, există milioane de lumi mai potrivite pentru ei. N-au nevoie de una ce nu este.

– De unde ştiţi? Din nou, informaţiile provin de la ei.

– Nu, pe astea am reuşit să le verific în mod independent. Oricum, sunt totuşi astronom.

– Asta e adevărat. Haideţi să ne continuăm plimbarea şi să vedem ce mai aveţi să-mi spuneţi.

– Ei bine, domnule, gândiţi-vă că mult timp astronomii noştri credeau că există doar două clase generale de corpuri planetare. Mai întâi, planetele formate la distanţe suficient de mari de nucleul stelar pentru a deveni destul de reci şi a capta hidrogenul. Acestea ar putea fi planete mari, bogate în hidrogen, amoniac şi metan. Avem astfel de exemple printre planetele gigante exterioare. A doua clasă ar include acele planete formate atât de aproape de centrul stelar încât temperaturile ridicate le-ar împiedica să capteze prea mult hidrogen. Ele ar fi planete mici, comparativ sărace în hidrogen şi bogate în oxigen. Cunoaştem foarte bine acest tip, de vreme ce locuim pe una dintre ele. Este, de fapt, singura planetă din sistemul nostru solar pe care o cunoaştem în detaliu şi este logic pentru noi să considerăm că acestea sunt singurele două clase planetare.

– Atunci, presupun că mai există una.

– Într-adevăr. Există clasa super-denselor, cuprinzând planete mai mici şi mai sărace în hidrogen decât planetele

interioare ale sistemului nostru solar. Proporţia planetelor hidrogen-amoniac în raport cu aceste lumi super-dense de apă-oxigen, ca a lor, în întreaga Galaxie - şi vă reamintesc faptul că ei au cercetat o bună parte din volumul acesteia, iar noi, deoarece nu călătorim în spaţiul interstelar, n-o putem face - este aproape de trei la una. Asta înseamnă că ei au la dispoziţie mai multe milioane de lumi super-dense pentru explorare şi colonizare.

Industriaşul îşi ridică privirile spre cerul albastru şi spre coroanele verzi ale arborilor din faţa lor. După o vreme, întrebă:

– Şi lumi ca a noastră?

Astronomul îi răspunse pe un ton foarte moale:

– A noastră face parte din primul sistem solar pe care ei l-au descoperit. Aparent, dezvoltarea sistemului nostru solar a fost aparte şi n-a urmat regulile generale.

Industriaşul medita o vreme, apoi vorbi din nou:

– În concluzie, aceste creaturi din spaţiu sunt locuitori de asteroizi.

– A, nu! Asteroizii sunt şi ei altceva. Se găsesc, mi s-a spus, în unul din opt sisteme stelare, dar sunt complet diferiţi faţă de ceea ce discutăm noi.

– Atunci, cum poate schimba lucrurile faptul că sunteţi astronom şi vă bazaţi pe declaraţiile lor neverificate?

– Dar ei nu s-au limitat la infomaţiile nude. Mi-au prezentat o teorie a evoluţiei stelare pe care a trebuit s-o accept şi care este mult mai plauzibilă decât orice au reuşit să imagineze astronomii noştri, dacă exceptăm posibilele teorii pierdute înainte de războaie. Gândiţi-vă că teoria lor are o structură matematică solidă şi ea prezice chiar o astfel de galaxie precum cea descrisă. Aşadar, vedeţi, au toate lumile pe care şi le doresc. Nu sunt flămânzi de pământuri. Precis nu de pământurile noastre.

– Raţiunea v-ar da dreptate, dacă ceea ce spuneţi ar fi adevărat. Creaturile ar putea fi inteligente, dar nu şi raţionale. Putem presupune că strămoşii au fost inteligenţi, dar, cu siguranţă, n-au fost şi raţionali. Ce raţiune poate justifica distrugerea aproape în întregime a uriaşei lor civilizaţii într-un război atomic, pentru motive pe care istoricii noştri nu le pot determina cu destulă acurateţe?

Industriaşul medita din nou o clipă, apoi continuă:

– De la căderea primei bombe atomice asupra Insulelor Estice - am uitat numele lor vechi -, nu mai era posibil decât un sfârşit, şi acela destul de evident. Cu toate acestea, lucrurile au fost lăsate să meargă până la capăt.

Apoi se uită în jur şi adăugă pe un ton vioi:

– Unde am ajuns? Mă întreb dacă nu ne-am angajat într-o căutare prostească.

Astronomul ajunsese puţin mai departe şi îi răspunse cu o voce răguşită:

– Nu e deloc prostească, domnule. Priviţi aici!

ŞASE

Red şi Slim îşi urmăriseră părinţii cu experienţa tinerilor, fiind ajutaţi şi de preocuparea şi neliniştea acestora. Vederea obiectului final al căutării lor fusese cumva ascunsă de tufişul în spatele căruia rămăseseră.

– Fumuri sfinte! exclamă Red. Ia te uită! E din argint strălucitor sau ceva asemănător.

Slim se arătă, însă, mult mai surescitat. Se întoarse spre prietenul lui şi spuse direct:

– Eu ştiu ce este. E o navă spaţială. De asta trebuie să fi venit tatăl meu aici. El este unul dintre cei mai mari astronomi din lume, iar tatăl tău trebuie să-l fi chemat dacă o astronavă a aterizat pe domeniul lui.

– Despre ce vorbeşti? Tata nici măcar nu ştia că acel lucru se află acolo. S-a dus pentru că i-am spus eu că am auzit un tunet în acea direcţie, iar asemenea lucruri, precum o astronavă, nu există.

– Ba există! Fii atent! Vezi chestiile acelea rotunde? Sunt hublouri. Se pot distinge şi duzele rachetelor.

– De unde ştii atâtea lucruri?

Slim se îmbujorase.

– Am citit despre ele, spuse el. Tatăl meu are cărţi despre aşa ceva. Cărţi vechi. Scrise Înaintederăzboaie.

– Phu! Acum ştiu că ai dat lovitura! Cărţi scrise înaintederăzboaie!

– Tatăl meu trebuia să le aibă. Predă la Universitate. Este meseria lui.

Vocea lui devenise tot mai ridicată, astfel încât Red trebui

să-l împingă puţin şi să-i şoptească indignat:

– Vrei să ne audă?

– În fine, este o astronavă.

– Adică, Slim, tu vrei să spui că este o navă dintr-o altă lume?

– *Trebuie* să fie. Uită-te la tatăl meu cum îi tot dă târcoale. N-ar fi atât de interesat, dacă ar fi altceva.

– Alte lumi! Unde există aceste alte lumi?

– Pretutindeni. Te-ai gândit la planete? Unele dintre ele sunt lumi ca şi a noastră. Iar celelalte stele probabil că au planete. Există probabil zilioane de planete.

Red se simţea copleşit şi depăşit.

– Eşti nebun! murmură el.

– Foarte bine. Atunci, am să-ţi arăt.

– Hei! Unde te duci?

– Chiar acolo. Mă duc să-l întreb pe tata. Presupun că vei crede dacă o să-ţi spună el. Că un Profesor de Astronomie ştie ce....

Se ridică în picioare.

– Hei! interveni Red. O să ne vadă şi o să ne certe, pentru că nu trebuia să ne aflăm aici! Vrei să înceapă să-şi pună întrebări şi să afle de animalele noastre?

– Nu-mi pasă! Ai spus că sunt nebun!

– Turnătorule! Ai promis că n-o să le spui!

– *Nu* am de gând să le spun. Dar dacă află singuri, este vina ta că ai început cearta şi ai spus că sunt nebun.

– Atunci, mi le retrag, murmură el.

– Aşa e mai bine.

Într-un fel, Slim era dezamăgit. Ar fi vrut să vadă astronava mai de aproape. Dar nici nu putea să-şi încalce legământul secret, chiar şi în spirit, fără să mai aibă nici măcar motivul unei insulte personale.

– Este îngrozitor de mică pentru o astronavă! remarcă Red.

– Bineînţeles, pentru că, probabil, este o navă de cercetare.

– Pun pariu că tata nici măcar n-ar încăpea în chestia aia!

Slim nu putea să nu-i dea dreptate. Era un punct slab în argumentaţia sa şi se mulţumi să nu facă nici un comentariu.

Red se ridică la rândul lui în picioare; afişa un aer de

plictiseală generală.

– Păi, cred că ar fi mai bine să plecăm. Mai avem treburi de făcut şi nu pot să-mi petrec toată ziua aici zgâindu-mă la o veche astronavă, sau ce o fi ea. Va trebui să avem grijă de animale dacă vrem să ne angajăm la circ. Asta este prima regulă acolo. Circarii trebuie să aibă grijă de animale. Şi, oricum, încheie el cu un aer superior, asta trebuie să fac!

– Dar de ce, Red? Au destulă carne. Hai să mai rămânem şi să privim!

– Nu este nici o distracţie în privitul ăsta! În plus, părinţii noştri vor pleca şi ei, pentru că se apropie ora prânzului.

Red încerca să fie cât mai convingător.

– Fii atent, Slim. Noi nu trebuie să ne comportăm suspicios, ca să nu înceapă ei să-şi pună întrebări. Fumuri sfinte, n-ai citit niciodată o poveste poliţistă? Când eşti pe cale să faci o afacere mare şi nu vrei să fii prins, cel mai important lucru este să te comporţi normal. Atunci, nimeni nu suspectează nimic. Asta este prima lege...

– Of, ai dreptate!

Slim se ridică fără prea mult chef. În acele momente, circul îi apărea, mai degrabă, drept un substitut ieftin şi neînsemnat comparativ cu gloria astronomiei, şi se întrebă cum de reuşise să cadă în plasa prostească a lui Red.

Începură să coboare panta, Slim, ca de obicei, rămânând ultimul.

ŞAPTE

– Ceea ce mă uimeşte este măiestria lucrăturii, remarcă Industriaşul. N-am mai văzut până acum o asemenea construcţie.

– La ce-ar mai folosi ea acum? răspunse Astronomul pe un ton amar.

N-a mai rămas nimic. Nu va mai exista o altă asolizare. Această navă a detectat viaţă pe planeta noastră din întâmplare. Alte echipe exploratoare se vor apropia doar cât va fi necesar pentru a stabili faptul că nu există lumi super-dense în sistemul nostru solar.

– Oricum, nu este nici o îndoială că a fost vorba de o prăbuşire.

– Nava nu prea pare avariată. Dacă au supravieţuit câţiva, ar putea fi reparată.

– Chiar dacă au supravieţuit, nu va mai fi vorba de nici un comerţ. Sunt prea diferiţi. Prea confuzi. În orice caz, s-a terminat totul!

Intrară în casă şi Industriaşul îşi salută calm soţia.

– E gata masa, scumpo?

– Mă tem că nu. Vezi...

Femeia se uită şovăitoare spre Astronom.

– S-a întâmplat ceva? De ce nu-mi spui? Sunt convins că pe oaspetele nostru nu-l deranjează o mică discuţie familială.

– Vă rog, nu vă faceţi nici o problemă din pricina mea! murmură Astronomul şi se îndreptă abătut spre celălalt colţ al sufrageriei.

Femeia începu pe un ton grăbit şi jos:

– Scumpule, deranjul vine cu adevărat de la bucătăreasă. Încerc s-o potolesc de câteva ore. Drept să-ţi spun, nu ştiu ce i-a făcut Red mai devreme.

– Ce să-i facă?

Industriaşul era mai degrabă amuzat. Fusese nevoie de forţele unite ale lui şi ale fiului său, cu multe luni în urmă, pentru a-şi convinge soţia să utilizeze numele Red mai degrabă decât ridicolul (din punct de vedere al modei tinerilor) nume real pe care-l purta.

– A luat cea mai mare parte din carnea tocată.

– A mâncat-o?

– Păi, sper să n-o fi făcut! Era crudă.

– Atunci, la ce i-ar fi folosit?

– N-am nici cea mai vagă idee. Nu l-am mai văzut de la micul dejun. Bucătăreasa s-a înfuriat. L-a văzut cum dispare pe uşa bucătăriei şi a constatat că bolul de carne tocată era aproape gol şi ea trebuia să gătească prânzul. O cunoşti prea bine pe bucătăreasă. A trebuit să schimbe meniul, şi asta o s-o preocupe toată săptămâna. Va trebui să vorbeşti cu Red, scumpule, şi să-l determini să promită că nu va mai face asemenea lucruri în bucătărie! Şi n-ar strica dacă i-ar cere şi scuze bucătăresei.

– Ei, şi asta! Lucrează pentru noi. Dacă noi nu ne plângem de schimbarea meniului, de ce ar face-o ea?

– Pentru că ea este cea care trebuie să muncească dublu

şi mi-a pomenit că ar vrea să ne părăsească. E greu să găseşti un bucătar bun. Ţi-o aminteşti pe cea de dinaintea ei?

Era un argument serios.

Industriaşul privi în jur, uşor jenat.

– Cred că ai dreptate. Presupun că acum nu este aici, dar când va veni, am să vorbesc cu el.

– Poţi să începi de pe acum. Iată că a şi sosit.

Red tocmai intrase în casă şi acum rostea pe un ton nevinovat:

– E vremea prânzului, presupun.

Îşi privi părinţi, întrebându-se speculativ de ce-l fixau atât, apoi, adăugă repede, în timp ce se îndrepta spre cealaltă uşă.

– Totuşi, mai întâi, mă duc să mă spăl.

– O clipă, fiule, interveni Industriaşul.

– Da, domnule...

– Unde este micul tău prieten?

– Pe aici, pe undeva, spuse el pe un ton indiferent. Ne-am plimbat puţin, şi când m-am uitat mai bine în jur, dispăruse.

Era purul adevăr şi Red se simţea pe un teren solid.

– I-am zis că este vremea prânzului. Am spus: „Presupun că este vremea prânzului. Trebuie să ne întoarcem în casă.” Iar el mi-a răspuns „Da”, şi eu am plecat, şi când am ajuns la pârâu am privit în jur şi...

Astronomul întrerupse povestea volubilă, ridicându-şi privirea de pe o revistă pe care tocmai o răsfoia.

– Eu nu îmi fac probleme din pricina băiatului meu. Îşi poartă singur de grijă. Nu amânaţi prânzul din cauza lui.

– Oricum, prânzul nu este gata, Doctore!

Industriaşul se întoarse din nou spre fiul său.

– Şi pentru că tot vorbeam despre asta, fiule, motivul întârzierii este că s-a întâmplat ceva cu ingredientele. Ai ceva de spus în această privinţă?

– Eu?!

– Nu-mi place că trebuie să fiu mai explicit. De ce ai luat carnea tocată?

– Carnea tocată?

– Carnea tocată.

Industriaşul aştepta răbdător.

– Păi, începu Red, am simţit un fel de...

– Foame? interveni tatăl său. Pentru carne crudă?

– Nu, domnule. Doar că am avut nevoie de ea.

– Pentru ce anume?

Red se simţea mizerabil şi rămase tăcut.

– Dacă nu vă supăraţi, interveni din nou Astronomul, aş adăuga şi eu câteva cuvinte - vă amintiţi că imediat după micul dejun, a venit fiul meu să ne întrebe ce mănâncă animalele.

– Aha, aveţi dreptate! Ce stupizenie din partea mea că am uitat! Fii atent, Red, ai luat-o pentru un animal pe care l-ai prins?

Red îşi recapătă răsuflarea şi izbucni indignat:

– Vreţi să spuneţi că Slim a venit aici şi a spus că eu am un animal?

– Nu, n-a spus asta. Pur şi simplu, a întrebat ce mănâncă animalele. Asta e tot. Acum, dacă ţi-a promis că nu va spune, n-a făcut-o. Este numai prostia ta de a încerca să iei ceva fără să ceri voie. Asta se mai numeşte şi furt. Acum, răspunde: ai vreun animal? Este o întrebare directă.

– Da, domnule.

Fusese o şoaptă atât de joasă încât abia se auzise.

– Foarte bine, va trebui să te descotoroseşti de el. Mă înţelegi?

– Red, vrei să spui că ţii închis un animal carnivor? interveni şi mama băiatului. Te-ar putea muşca şi ţi-ar putea otrăvi sângele.

– Sunt doar unii mititei, îndrăzni Red. Abia dacă se urnesc dacă-i atingi.

– Şi? Câţi ai?

– Doi.

– Unde sunt?

Industriaşul atinse braţul soţiei.

– Nu mai sâcâi copilul în continuare! spuse el în şoaptă. Dacă promite că se va descotorosi de ele, o va face şi asta va fi o pedeapsă suficientă.

Problema îi ieşise deja din minte.

OPT

Prânzul trecuse de jumătate, când Slim dădu buzna în

sufragerie. Pentru o clipă, rămase locului ruşinat, dar aproape imediat izbucni ca şi cum ar fi fost cuprins de isterie:

– Trebuie să vorbesc cu Red! Trebuie să-i spun ceva!

Red îl privi speriat. Astronomul interveni primul:

– Fiule, nu cred că eşti din cale afară de politicos! Ne-ai făcut să te aşteptăm cu prânzul.

– Îmi pare rău, tată!

– Vai, dar nu mai certaţi flăcăul! interveni soţia Industriaşului. Poate vorbi cu Red dacă doreşte şi n-a întârziat cu nimic prânzul.

– Vreau să vorbesc cu Red între patru ochi, insistă Slim.

– Acum e destul! spuse Astronomul cu un fel de blândeţe ce părea evident confecţionată pentru uzul străinilor, dar care ascundea o nuanţă de fermitate, la loc la masă!

Slim se conformă, încercând să mănânce doar când cineva se uita direct spre el. Chiar şi atunci, nu dovedea prea mult apetit. Red îi prinse privirea şi îl întrebă doar mişcând uşor din buze:

– Au scăpat animalele?

Slim îşi clătină uşor capul, apoi şoptise:

– Nu, este...

Astronomul îşi întoarse privirea spre el şi Slim fu nevoit să se întrerupă.

După ce prânzul luă sfârşit, Red se strecură afară din încăpere, urmat la distanţă microscopică de Slim.

Merseră în tăcere până la râu. Aici, Red se răsuci furios spre tovarăşul său.

– Fii atent, ce idee a fost şi aia să-i spui tatălui meu că noi hrănim animale?

– N-am spus, se apără Slim. Am întrebat doar cu ce se hrănesc animalele. Nu este acelaşi lucru cu a spune că o facem. În schimb, este vorba de altceva, Red.

Red nu luă, însă, în seamă motivele lui de nemulţumire.

– Dar, oricum, unde ai fost? Am crezut că vii acasă. Au reacţionat ca şi cum ar fi fost vina mea că nu ai ajuns la timp.

– Tocmai încerc să-ţi spun despre asta, dacă taci o secundă şi mă laşi să vorbesc. Nu dai nici o şansă unui semen de-al tău!

– Bine, dă-i drumul, dacă ai atâtea de spus!

– *Am încercat* s-o fac. M-am întors la astronavă. Adulţii nu

mai erau acolo, iar eu doream să s-o văd mai bine.

– Nu este o astronavă, îl întrerupse morocănos Red.

Acum, nu mai avea nimic de pierdut.

– Ba este. M-am uitat înăuntru. Poţi să priveşti prin hublouri, iar eu m-am uitat şi am văzut că toţi erau morţi.

Slim arăta foarte deprimat.

– Erau morţi cu toţii, repetă el.

– *Cine* erau morţi?

– Animalele! gemu Slim. Semănau cu animalele *noastr*e! Numai că ei *nu sunt* animale. Sunt fiinţe omeneşti de pe alte planete.

Pentru o clipă, Red lăsa impresia că se transformase în piatră. Nu-i mai trecea prin minte să nu-l creadă pe Slim în această privinţă. Părea mult prea sincer pentru a aduce asemenea veşti. În cele din urmă, nu reuşi să îngaime decât un „Vai de mine”.

– Şi ce o să facem acum? La naiba, o să iasă o cotonogeală, dacă află cineva! rosti Slim, începând să tremure.

– Cel mai bine ar fi să-i facem scăpaţi, spuse Red.

– O să ne pârască.

– Nu pot vorbi limba noastră, dacă sunt de pe altă planetă...

– Ba da, pot. Pentru că îmi amintesc de tata care spunea ceva de felul acesta mamei, atunci când nu ştia că sunt şi eu în cameră. Povestea despre nişte vizitatori care puteau vorbi cu mintea. Telepaterie, sau aşa ceva. Am crezut că vorbeşte doar aşa.

– Fumuri sfintei - Red îşi ridică privirile. - Am găsit. Tata spunea să mă descotorosesc de ele. Să le îngropăm pe undeva sau să le aruncăm în râu.

– Ţi-a spus să faci aşa ceva?

– M-a făcut să-i spun că am animale, apoi mi-a spus „descotoroseşte-te de ele”. Nu fac decât să-i dau ascultare. Fumuri sfinte, este doar tatăl meu!

O parte din panică părăsi inima lui Slim. Era o cale de ieşire pe de-a-ntregul legală.

– Aşadar, s-o facem chiar acum, înainte de a se afla despre ce este vorba. Oh, la naiba, dacă ne descoperă o să dăm de necaz!

O rupseră la fugă spre hambar, în vreme ce în minţile lor

se învălmăşeau viziuni de nedescris.

NOUĂ

Acum totul era diferit, pentru că îi priveau ca pe nişte „oameni”. Ca animale, se dovediseră interesante; ca „oameni”, oribili. Ochii lor, un fel de mici obiecte nedefinite aşezate frontal, păreau acum să-i privească cu răutate evidentă.

– Fac zgomote, spuse Slim în şoaptă.

– Presupun că vorbesc sau ceva de genul ăsta, răspunse Red. Era ciudat că acele zgomote, pe care le auziseră şi mai înainte, nu avuseseră atunci nici o semnificaţie. Nu se apropiase nici unul dintre ei prea mult.

Pânza era dată la o parte, iar ei doar priveau. Carnea tocată, remarcă Slim, nu fusese atinsă. Tot el rupse primul tăcerea.

– Ai de gând să faci ceva?

– Dar tu?

– Tu i-ai găsit!

– Acum este rândul tău.

– Ba nu este. Tu i-ai găsit! Este greşeala ta, toată povestea! Eu doar am privit.

– Mi te-ai alăturat, Slim. Ştii că ai făcut-o.

– Nu-mi pasă! Tu i-ai găsit şi asta am să le spun când vor veni aici să ne caute.

– Foarte bine, atunci! spuse Red.

Dar gândul la consecinţe îl mai inspiră puţin şi întinse hotărât mâna spre uşiţa coliviei.

– Aşteaptă! spuse Slim.

Red se opri bucuros.

– Acum, ce te mai frământă?

– Unul dintre ei are ceva pe el ce pare a fi din fier sau un material similar.

– Unde?

– Chiar acolo. Am văzut-o şi mai înainte, dar am crezut că face parte din el. Acum, dacă este „om”, poate că este un pistol dezintegrator.

– Ce este ăsta?

– Am citit despre el în cărţile scrise Înaintederăzboaie. Majoritatea oamenilor din navele spaţiale aveau pistoale

dezintegratoare. Îl îndreaptă spre tine şi eşti dezintegrat.

– Până acum, nu l-au îndreptat spre noi, remarcă Red cu inima cât un purice.

– Mie nu-mi pasă! Nu vreau să mai pierd timpul pe aici şi să fiu dezintegrat! Mă duc la tata!

– Pisoi laş! Pisoi galben şi laş!

– Nu-mi pasă! Poţi să-mi spui cum vrei, dar dacă o să te atingi de ei acum, o să fii dezintegrat. Aşteaptă şi ai să vezi... şi va fi numai vina ta!

Slim se îndreptă spre scara spiralată ce ducea la parterul hambarului, dar se opri în capul scărilor şi reveni la loc.

Mama lui Red tocmai începuse să urce treptele, marcată puţin de efort, dar cu un zâmbet pe buze adresat lui Slim, în calitate de oaspete.

– Red! Hei, Red, eşti acolo? Acum nu mai încerca să te ascunzi. Ştiu că aici le păstrezi. Bucătăreasa a văzut unde ai fugit cu borcanul de carne.

– Bună, mamă! răspunse Red cu o voce tremurată.

– Arată-mi acum şi mie animalele alea nostime. Vreau să văd cum te descotoroseşti de ele chiar acum.

Totul se terminase! În ciuda iminentei pedepse corporale, Red mai simţi şi un fel de uşurare, ca şi cum o mare greutate i-ar fi fost luată de pe umeri. Cel puţin, decizia nu mai era în mâinile sale.

– Aici, mamă. Nu le-am făcut nimic. N-am ştiut. Pur şi simplu, seamănă cu nişte animale mici şi m-am gândit că o să-mi dai voie să le păstrez. Nu aş fi luat carnea, dacă ar fi vrut să mănânce iarbă sau frunze, şi n-am găsit nuci sau căpşuni, iar bucătăreasa nu mi-ar fi dat niciodată, dacă aş fi întrebat-o, şi nu ştiam că este pentru prânz, iar...

Vorbea dus de cel mai pur elan al terorii, fără să-şi dea seama că mama sa nu-l auzea. Femeia rămăsese cu ochii pironiţi pe cuşcă, gemând pe tonuri ascuţite, pătrunzătoare.

ZECE

– O înmormântare liniştită este tot ce putem face, spunea Astronomul. Acum, nu este deloc momentul pentru nici un fel de publicitate.

Brusc, auzise ţipătul.

Femeia nu îşi revenise pe de-a întregul în momentul când, ţinând-o numai în fugă, ajunsese la ei. Abia după câteva minute, Industriaşul reuşise să scoată câteva cuvinte inteligibile de la ea.

– Ţi-am spus că sunt în hambar, spuse ea în cele din urmă. Nu sunt ce sunt. Nu, nu...

Stopa gestul Industriaşului de a se repezi într-acolo şi adăugă:

– Nu te duce! Trimite unul dintre angajaţi cu o puşcă. Ţi-am spus că n-am mai văzut în viaţa mea aşa ceva. Nişte animale mici şi oribile cu... cu... Nu pot să le descriu. Când mă gândesc că Red le-a atins şi a încercat să le hrănească... Le ţinea acolo şi le-a dat să mănânce carne.

– Eu doar..., interveni Red.

– Nu era..., bâigui şi Slim.

– Acum, băieţi, aţi făcut destule boacăne pentru astăzi! spuse la repezeală Industriaşul. Marş! În casă! Şi nici un cuvânt! Nu sunt interesat de orice aţi vrea să spuneţi. După ce se termină toate astea, am să vă ascult, iar în ceea ce te priveşte pe tine, Red, o să am grijă să fii pedepsit cu adevărat.

Se întoarse, apoi, spre soţia sa şi continuă:

– Acum, orice fel de animale ar fi, trebuie să le ucidem!

După ce copiii nu-l mai puteau auzi, adăugă pe un ton mai liniştit:

– Haide, scumpo! Copiii n-o să sufere şi, până la urmă, n-au făcut ceva atât de teribil! Şi-au găsit, pur şi simplu, alte animale de casă.

– Scuzaţi-mă, doamnă, interveni Astronomul, puteţi să-mi descrieţi aceste animale?

Femeia îşi clătină capul a neputinţă. Nu reuşea să-şi găsească sub nici o formă cuvintele.

– Puteţi să-mi spuneţi doar dacă...

– Îmi pare rău, interveni Industriaşul pe un ton de scuză, dar cred că trebuie să o menajăm!

– Un moment, vă rog! Un moment. A spus că n-a mai văzut asemenea animale până acum. Cu siguranţă că nu este un lucru obişnuit să găseşti animale care să fie complet unice pe un domeniu ca acesta.

– Îmi pare rău! Hai să nu mai discutăm acum despre asta.

– În afară de cazul în care acele animale ar fi aterizat

noaptea trecută.

Industriaşul se depărta câţiva paşi de soţia sa.

– Ce vreţi să insinuaţi?

– Cred că mai bine ne-am duce în hambar, domnule!

Pentu o clipă, Industriaşul rămase blocat, apoi se răsuci pe călcâie şi - fapt total neobişnuit pentru el - începu să fugă. Astronomul îl urmă, iar vaietul femeii se ridică, neluat în seamă, în spatele lor.

UNSPREZECE

Industriaşul le examină, îşi întoarse privirile spre Astronom, apoi din noi spre ele..........

– Arătările astea?

– Astea, confirmase Astronomul. N-am nici o îndoială că şi noi le apărem la fel de stranii şi de respingători.

– Şi ce spun?

– Păi, că sunt lipsiţi de confort şi că se simt obosiţi şi chiar puţin bolnavi, dar că nu sunt răniţi grav, iar tinerii i-au tratat bine.

– I-au tratat bine! Răpindu-i şi închizându-i într-o cuşcă, dându-le iarbă şi carne crudă să mănânce? Spune-mi cum pot să le vorbesc.

– Va dura puţin timp. Gândiţi-vă la ei. Încercaţi să ascultaţi. Îi veţi auzi, dar poate nu chiar aşa de direct.

Industriaşul încercă. Pe chipul lui se putea citi grimasa efortului, în vreme ce se concentra să gândească „Tinerii nu ştiau care este identitatea voastră”.

Gândurile pătrunseră brusc în mintea sa. „Noi am fost cât se poate de conştienţi de acest lucru şi, deoarece ştiam că ei ne vor binele, potrivit propriului lor punct de vedere, n-am încercat să-i atacăm.”

„ Să-i atacaţi?” gândi Industriaşul, şi în concentrarea lui o spusese şi cu voce tare.

„Desigur”, veni gândul răspuns. „Noi suntem înarmaţi.”

Una dintre revoltătoarele creaturi micuţe din cuşcă ridică un obiect din metal şi brusc apăru o gaură în vârful cuştii şi alta în acoperişul hambarului, ambele mărginite de lemn carbonizat.

„Sperăm”, gândiră creaturile, „că nu vă va fi greu să le reparaţi.”

Industriaşul nu mai putu să se concentreze pentru a mai

transmite direct vreun gând. Prin urmare, se întoarse spre Astronom.

– Şi având această armă, s-au lăsat prinşi şi băgaţi în cuşcă? exclama el. Nu pot înţelege!

Răspunsul sosi, însă extrem de calm. „N-am vrut să facem rău unui tânăr al unei specii inteligente.”

DOISPREZECE

Căzuse întunericul. Industriaşul sărise complet peste masa de seară şi nici măcar nu era conştient de acest lucru.

– Chiar crezi că nava va zbura?

– Ei aşa pretind, răspunse Astronomul. Sunt convins că vor reuşi. Şi se vor întoarce, sper, nu după prea multă vreme.

– Când o vor face, reluă energic Industriaşul, eu o să-mi respect partea din înţelegere. Mai mult, am să mut munţii din loc pentru a convinge lumea să-i accepte. M-am înşelat pe de-a-ntregul, Doctore! Creaturile care refuză să facă rău copiilor atunci când sunt provocate, cum s-a întâmplat în cazul lor, sunt absolut admirabile. Dar, ştii... e foarte greu să spun...

– Ce să spuneţi?

– Copiii. Al dumneavoastră şi al meu. Aproape că sunt mândru de ei. Imaginţi-vă, să pună mâna pe aceste creaturi, să le hrănească - mă rog, să încerce -, să le ţină ascunse... Lucrul cel mai uluitor este că Red mi-a spus că ideea lui era să obţină un angajament la circ bazându-se pe propriile lor forţe. Imaginaţi-vă!

– Tinereţea, concluziona Astronomul.

TREISPREZECE

– O să decolăm curând? întrebă Negustorul, puţin neliniştit.

– Peste o jumătate de oră, răspunse Exploratorul.

Se profila o călătorie de întoarcere extrem de singuratică. Ceilalţi şaptesprezece membri ai echipajului erau morţi, iar cenuşa lor fusese părăsită pe o planetă stranie. Aveau să se întoarcă pe o navă şubredă şi responsabilitatea comenzilor rămânea doar în seama lor.

– A fost o lovitură de afaceri grozavă faptul că nu le-am

făcut nici un rău tinerilor, spuse Negustorul. Am obţinut nişte condiţii foarte bune... condiţii foarte bune.

„Doar afaceri!” gândi Exploratorul.

– S-au aliniat ca să ne vadă decolând, continuă Negustorul. Cu toţii. Nu crezi că sunt prea aproape? Ar fi neplăcut să ardem pe vreunul dintre ei cu jeturile rachetelor, în acest stadiu al înţelegerii.

– Sunt în siguranţă.

– Oribile chestii, nu?

– Suficient de plăcute, în interior. Gândurile lor sunt extrem de prietenoase.

– Nu trebuie să te încrezi în ele. Imaturul acela, cel ce ne-a prins, primul...

– Îi spuneau Red.

– Un nume ciudat pentru un monstru. Mă face să râd. Îi pare sincer rău că plecăm. Numai eu îmi pot da seama exact de ce. Atât cât am putut înţelege, este vorba de pierderea oportunităţii de a face o afacere cu o organizaţie pe care nu pot să o interpretez.

– Un circ, completă scurt Exploratorul.

– Cum? E o impertinenţă monstruoasă!

– De ce nu? Tu ce-ai fi făcut dacă l-ai fi găsit pe el hoinărind pe lumea ta natală - dacă l-ai fi găsit dormind pe o câmpie a Pământului, cu tentaculele lui roşii, cu cele şase picioare, pseudopodele şi toate celelalte?

PAISPREZECE

Red privea nava care decola. Tentaculele sale roşii, care-i dăduseră şi porecla, tremurau de regretul oportunităţii pierdute în ultima clipă, iar ochii de pe extremităţile lor se umpluseră de mişcătoare cristale galbene, echivalentul lacrimilor de pe Pământ.

TIOTIMOLINA CĂTRE STELE

[din volumul de povestiri „Întemeietorii” – Buy Jupiter and Other Stories]

– Acelaşi discurs, presupun, rosti resemnat sublocotenentul Peet.

– De ce nu? făcu locotenentul Prohorov, închizând ochii şi lăsându-se încetişor pe spate. De cincisprezece ani, îl repetă la fiecare ceremonie de absolvire a promoţiilor Academiei Astronautice.

– Şi fac pariu că nu schimbă un cuvânt, continuă Peet, care-l auzise prima dată cu un an în urmă.

– Din câte mi-am putut da seama, nu. Plicticos şi îngâmfat! Ah, ce n-aş da să-l văd dezumflându-se!

Amfiteatrul începuse deja să se umple, absolvenţii în uniforme avansând, despărţindu-se cu precizie pe rânduri, fiecare băiat şi fată înaintând spre locul său în ritmul unei cadenţe neauzite, după care toţi se aşezară simultan, cu un bubuit răsunător.

Apoi, amiralul Vernon intră şi se îndreptă băţos către podium.

– Bun venit, promoţia '22! Pentru voi, şcoala a luat sfârşit. Acum va începe educaţia. Poate că aţi învăţat tot ce se cunoaşte despre teoria clasică a zborului spaţial. Aţi fost îndopaţi cu astrofizică şi mecanică relativistă celestă. Nu vi s-a pomenit însă despre tiotimolină. Iar asta a avut un motiv întemeiat. Ar fi fost inutil să aflaţi despre ea în şcoală. Va trebui să învăţaţi să zburaţi cu tiotimolina. Doar ea vă va purta spre stele. Oricât aţi fi studiat, este posibil să nu deprindeţi utilizarea tiotimolinei. Într-un asemenea caz, nu disperaţi: există destule funcţii pe care le puteţi ocupa, deşi nu veţi fi niciodată piloţi. Voi începe această zi deosebită pentru voi, ziua în care aţi absolvit Academia, cu singura prezentare a subiectului pe care o veţi auzi. După aceea, vă veţi ocupa de tiotimolină doar în timpul zborului, şi vom afla destul de repede dacă aveţi sau nu aptitudini.

Amiralul tăcu şi privi de la un chip ia altul, parcă

încercând să evalueze aptitudinile fiecăruia. Apoi lătră:

– Tiotimolina! Consemnată prima dată în 1948, conform legendei, de către Azimut sau Asimptot, un personaj care, foarte probabil, n-a existat niciodată. Nu există nici o dovadă a articolului original despre care se afirmă că ar fi fost scris de el, ci doar nişte referiri vagi, nici una anterioară secolului douăzeci şi unu. Studiile serioase au început o dată cu Almirante, care fie a descoperit tiotimolina, fie a redescoperit-o, dacă acceptăm legenda Azimut/Asimptot. Almirante a enunţat teoria obstacolelor hiperspaţiale şi a demonstrat că molecula de tiotimolină este atât de distorsionată încât o legătură este silită să se extindă prin dimensiunea temporală în trecut, iar alta în viitor. Datorită extinderii în viitor, tiotimolina poate interacţiona cu un eveniment care încă nu s-a petrecut. Astfel, ea poate, ca să folosesc exemplul clasic, să se dizolve în apă cu aproximativ o secundă înainte de adăugarea apei. Desigur, tiotimolina este un compus foarte simplu. Mai exact, ea posedă cea mai simplă moleculă capabilă de proprietăţi endocronice, adică de extindere trecut-viitor. În timp ce aceste proprietăţi fac posibile anumite instrumente unice, adevăratele aplicaţii ale endocronicităţii au trebuit să aştepte crearea de molecule mai complexe: polimeri ce combină endocronicitatea cu o structură fermă.

Primul care a obţinut răşini şi materiale plastice endocronice a fost Pellagrini. Peste alţi douăzeci de ani, Cudahy a demonstrat tehnica sudării plasticului endocronic de metal. Astfel, a devenit posibilă construirea de obiecte endocronice mari - de exemplu, nave spaţiale.

Să analizăm acum ce se întâmplă atunci când o structură de dimensiuni mari este endocronică. Mă voi referi exclusiv la aspectele calitative; sunt suficiente. Teoreticienii au demonstrat şi relaţiile matematice, dar încă n-am cunoscut un fizician teoretic care să poată pilota o navă spaţială. Aşadar, ei să se ocupe de teorie, iar voi de pilotat.

Mica moleculă de tiotimolină este extraordinar de sensibilă faţă de stările probabilistice ale viitorului. Dacă sunteţi siguri că veţi turna apă peste ea, se va dizolva înainte ca să adăugaţi apa. Dacă însă în mintea voastră există cea mai măruntă îndoială, dacă nu sunteţi siguri că veţi adăuga sau nu apă, tiotimolina nu se va dizolva decât după ce o veţi face.

Cu cât molecula endocronică este mai mare, cu atât ea este mai puţin sensibilă faţă de existenţa incertitudinii. Se va dizolva, îşi va modifica proprietăţile electrice, chiar dacă aveţi aproape certitudinea că s-ar putea să nu adăugaţi apă. Ce se va petrece însă dacă într-adevăr nu veţi adăuga apă? Răspunsul e simplu. Structura endocronică se va deplasa în viitor, căutând apa - negăsind-o, va avansa şi mai mult. Efectul aduce mult cu situaţia unui măgar care urmează morcovul atârnat de un băţ, la o jumătate de metru în faţa nasului. Deosebirea este că structura endocronică nu are inteligenţa unui măgar şi nu oboseşte niciodată.

Dacă o navă întreagă este endocronică - asta înseamnă că pe fuzelajul ei sunt fixate, la intervale regulate, grupări endocronice -, nu-i greu de reglat un dispozitiv care să picure apă în punctele-cheie ale structurii, dar care, în acelaşi timp, să fie astfel programat încât, deşi aparent o va face, apa să nu curgă niciodată. În acest caz, grupările endocronice avansează în timp, purtând cu ele întreaga navă şi obiectele din interiorul ei, inclusiv echipajul. Evident, nu există un cadru de referinţă absolut. Avansarea navei în timp se raportează la Univers, iar asta nu înseamnă altceva decât că Universul, raportat la navă, se deplasează înapoi. Viteza cu care nava înaintează (sau cu care Universul se retrage) prin timp poate fi reglată perfect prin intermediul mecanismului de picurare a apei. După o vreme, modalitatea corectă de a o face se poate deprinde, însă perfecţiunea poate fi atinsă numai de cei cu talent înnăscut. E ceea ce vom afla în legătură cu voi… dacă deţineţi acest talent.

Amiralul făcu din nou o pauză şi-i cercetă scrutător pe absolvenţi. Continuă apoi, în liniştea apăsătoare:

– La ce slujesc însă toate acestea? Să examinăm puţin zborul spaţial, reluând unele lucruri pe care le-aţi învăţat deja. Distanţele dintre stele sunt enorme şi, considerând viteza maximă cea a luminii, drumul de la una la alta poate dura ani, secole, milenii. O modalitate de călătorie este la bordul unei nave gigantice cu o ecologie închisă - un univers micuţ, autonom. Un grup de persoane porneşte la drum şi abia cea de-a zecea generaţie va ajunge la steaua îndepărtată. Aşadar, membrii primului echipaj nu apucă să vadă capătul drumului, şi chiar dacă nava revine în cele din urmă acasă, o face după multe secole.

Pentru ca membrii echipajului să ajungă la stele în timpul vieţii lor, tehnicile criogenice îi pot menţine în anabioză practic pe toată durata drumului. Procedura este însă foarte nesigură, şi chiar dacă echipajul supravieţuieşte şi revine acasă, pe Pământ s-au scurs destule veacuri.

Pentru ca membrii echipajului să ajungă la stele în timpul vieţii lor, fără a se recurge la anabioză, ar fi suficientă accelerarea la viteze apropiate de cea a luminii. Timpul subiectiv încetineşte, iar echipajul va avea impresia că drumul a durat doar câteva luni. Dar, în restul Universului, timpul continuă cu viteza normală, iar când membrii echipajului se vor întoarce, vor descoperi că, deşi ei au îmbătrânit cu numai două luni, să zicem, pe Pământ s-au scurs multe sute de ani.

În toate aceste cazuri, călătoria spre stele implică durate enorme de timp scurse pe Pământ. Dacă mai revin pe Pământ, oamenii ajung în viitorul acestuia, ceea ce înseamnă că zborul interstelar nu este practic din punct de vedere psihologic. Dar… dar, domnilor absolvenţi…

Amiralul îi străpunse cu privirea şi urmă cu glas scăzut, încordat:

– Dacă am folosi o navă endocronică, am putea corela efectul de dilatare a timpului cu efectul endocronic. În timp ce nava călătoreşte cu viteze uriaşe prin spaţiu şi cunoaşte o încetinire a scurgerii timpului subiectiv, efectul endocronic deplasează Universul înapoi prin timp, raportat la navă. Executat corect, la revenirea navei pe Pământ după, să zicem, două luni de timp înregistrat la bordul navei, echipajul va găsi un Pământ şi, de fapt, un Univers care a îmbătrânit tot cu două luni. În sfârşit, călătoria interstelară a devenit practică. Dar numai dacă manevrele au fost executate cu precizie şi delicateţe! Dacă efectul endocronic rămâne puţin în urma efectului dilatării timpului, nava se va întoarce după două luni şi va găsi Pământul mai bătrân cu patru luni. Poate că asta nu reprezintă mare lucru, poate că spuneţi că se poate trăi şi aşa, dar adevărul este altul. Membrii echipajului sunt defazaţi şi simt că totul din jur este cu două luni mai bătrân faţă de ei. Mai rău încă, restul populaţiei simte că membrii echipajului sunt cu două luni mai tineri decât ar trebui să fie. Apar resentimente şi un anume disconfort. În mod similar, dacă efectul endocronic o ia puţin înaintea efectului de dilatare a timpului, nava se va

întoarce după două luni şi va găsi Pământul exact aşa cum l-a lăsat. Ea aterizează imediat ce a decolat. Resentimentele şi disconfortul vor apărea şi acum. Nu, domnilor absolvenţi, în această flotă stelară nici un zbor nu va fi considerat încununat de succes dacă durata raportată la echipaj şi cea raportată la Pământ nu corespund cu o precizie de sub un minut! O abatere de şaizeci de secunde constituie o treabă de mântuială, care nu vă va atrage laudele nimănui! O abatere de o sută douăzeci de secunde nu va fi tolerată!

Ştiu, domnilor absolvenţi, ştiu foarte bine la ce vă gândiţi. La acelaşi lucru m-am gândit şi eu când am terminat Academia. Oare această navă endocronică nu reprezintă echivalentul unei maşini a timpului? Oare n-am putea, printr-o reglare corespunzătoare a mecanismului endocronic, să înaintăm în mod deliberat un secol în viitor, să culegem datele necesare şi apoi să călătorim un secol în trecut, revenind în punctul iniţial? Sau invers, nu putem călători un secol în trecut, după care să ne înapoiem în viitor, în punctul de plecare? Ori o mie de ani, un miliard? N-am putea asista la formarea Pământului, la evoluţia vieţii, la moartea Soarelui?

Domnilor absolvenţi, matematicienii ne spun că asemenea lucruri determină paradoxuri şi necesită prea multă energie pentru a fi practice. Dar eu vă spun: la naiba cu paradoxurile! Nu putem călători în timp dintr-un motiv foarte simplu. Proprietăţile endocronice sunt instabile. Moleculele comprimate în dimensiunea temporală sunt într-adevăr sensibile. Efecte relativ minore vor determina modificări chimice care vor permite decomprimarea. Chiar dacă nu s-ar manifesta nici un efect, vibraţiile aleatorii vor produce modificările ce le vor decomprima. Pe scurt, o navă endocronică va deveni lent izocronică, transformându-se în materie obişnuită, lipsită de extensii temporale. Tehnologia modernă a redus enorm viteza de decomprimare şi o poate reduce în continuare; totuşi, teoria ne spune că nimic din ce facem nu va crea vreodată o moleculă cu adevărat stabilă endocronic. Asta înseamnă că nava stelară are în sine o viaţă limitată. Ea trebuie să revină pe Pământ, cât timp endocronicitatea ei mai există, iar acea endocronicitate trebuie restabilită înaintea următoarei călătorii.

Ce se va întâmpla, însă, dacă veţi reveni în alt timp? Dacă nu veţi fi foarte apropiaţi de propria epocă, nu veţi avea nici o

garanţie că stadiul tehnologiei va fi de aşa natură încât să vă permită re-endocronicizarea navei. Aţi fi norocoşi dacă aţi ajunge în viitor, dar cu totul ghinionişti dacă aţi nimeri în trecut. Dacă, din neatenţie, sau pur şi simplu fiindcă nu aveţi aptitudinile necesare, vă reîntoarceţi într-un trecut destul de îndepărtat, este mai mult ca sigur că veţi rămâne pe vecie acolo, întrucât nu veţi beneficia de posibilitatea de a vă repara nava astfel încât să reveniţi în epoca voastră.

Si doresc să reţineţi, domnilor absolvenţi - aici, amiralul lovi cu palma în pupitru, parcă pentru a-şi sublinia spusele - că în trecut nu există nici un moment în care un ofiţer astronaut civilizat să dorească să-şi petreacă viaţa! Puteţi, de pildă, să rămâneţi în Franţa secolului VI ori, şi mai rău, în America secolului XX. Cenzuraţi-vă, aşadar, orice tentaţie de a experimenta cu timpul! Să ne îndreptăm acum atenţia asupra altui punct care s-ar putea să nu fi fost decât menţionat în treacăt pe durata şcolii, dar de care vă veţi lovi în mod practic. Poate că vă întrebaţi în ce fel relativ puţinele legături atomice endocronice, plasate ici-colo într-o materie copleşitor izocronică, pot trage totul după ele. De ce anume o legătură endocronică, alergând spre apă, ar trebui să tragă după ea un cvadrilion de atomi cu legături izocronice? Datorită experienţei noastre de o viaţă în domeniul inerţiei, considerăm că aşa ceva n-ar trebui să se întâmple. Cu toate acestea, mişcarea spre trecut ori spre viitor este neinerţială. Dacă o parte dintr-un obiect se deplasează spre trecut ori spre viitor, restul obiectului se deplasează o dată cu ea şi cu exact aceeaşi viteză. Nu se implică deloc factorul masă. De aceea, este la fel de simplu pentru un întreg univers să se deplaseze înapoi, spre trecut, ca şi pentru această navă să înainteze - şi cu aceeaşi viteză. Lucrurile nu se opresc însă aici. Efectul dilatării timpului este rezultatul acceleraţiei raportate la universul privit ca un tot. Aţi învăţat asta în gimnaziu, când aţi studiat fizica relativistă elementară. El constituie o parte din efectul inerţial al acceleraţiei.

Dar, utilizând efectul endocronic, noi anulăm efectul dilatării timpului. În felul acesta, anulăm şi ceea ce-l produce. Pe scurt, atunci când efectul endocronic echilibrează cu exactitate efectul dilatării timpului, se anulează efectul inerţial al accelerării. Nu putem însă anula un efect inerţial fără să le

anulăm pe toate. Astfel, inerţia dispare cu totul, şi putem accelera până la orice valoare fără să simţim nimic. O dată ce efectul endocronic este corect reglat, puteţi accelera de la starea de repaus faţă de Pământ până la 300.000 de kilometri pe secundă faţă de Pământ, într-un timp durând de la câteva ore până la câteva minute. Cu cât sunteţi mai talentaţi în utilizarea efectului endocronic, cu atât puteţi accelera mai rapid.

Acest lucru îl încercaţi chiar în acest moment, domnilor absolvenţi. Vi se pare că staţi într-un amfiteatru, pe suprafaţa Pământului, şi sunt sigur că nici unul dintre voi n-a avut vreun motiv să se îndoiască de adevărul acestei impresii. Totuşi, ea este eronată.

Vă aflaţi într-un amfiteatru, recunosc, dar nu pe suprafaţa Pământului - nu mai sunteţi acolo. Voi, eu, noi toţi ne găsim într-o navă imensă care a decolat în clipa când mi-am început discursul şi care a accelerat cu o viteză enormă. În timp ce vorbeam, am ajuns la graniţele Sistemului Solar, iar acum ne întoarcem de acolo. N-aţi simţit nici o clipă acceleraţia, datorită schimbării vitezei şi modificării direcţiei de zbor, de aceea aţi considerat că am rămas în repaus în raport cu suprafaţa Pământului. Absolut eronat, domnilor absolvenţi! Aţi fost în spaţiu tot timpul cât am vorbit eu şi aţi trecut, conform calculelor, la trei milioane de kilometri de Saturn.

Amiralul păru extrem de încântat de foiala care se făcu simţită în audienţă.

– Nu trebuie să vă îngrijoraţi, domnilor absolvenţi! continuă el. Întrucât nu simţim efecte inerţiale, nu simţim nici efecte gravitaţionale (în esenţă, cele două sunt acelaşi lucru), aşa că traiectoria noastră n-a fost afectată de Saturn. Vom reveni pe Pământ dintr-o clipă în alta. Ca o răsplată specială, vom coborî pe astrodromul Naţiunilor Unite din Lincoln, Nebraska, iar pe durata week-end-ului veţi căpăta învoire, ca să vă puteţi bucura de plăcerile metropolei. Întâmplător, simplul fapt că n-am încercat absolut nici un efect inerţial arată cât de bine a corespuns efectul endocronic cu dilatarea timpului. Dacă ar fi existat nepotriviri, chiar minore, aţi fi simţit efectele acceleraţiei - un alt motiv pentru a nu căuta să experimentaţi cu timpul. Nu uitaţi, domnilor absolvenţi, o abatere de şaizeci de secunde constituie o treabă de mântuială, iar o abatere de o sută douăzeci de secunde nu va fi tolerată! Acum vom ateriza.

Locotenent Prohorov, suie în cabina de comandă şi monitorizează aterizarea!

– Da, domnule, rosti energic Prohorov şi urcă scara din fundul amfiteatrului.

– Rămâneţi la locurile voastre, zâmbi amiralul Vernon. Suntem pe traiectoria cea bună. Întotdeauna, navele mele se află pe traiectoria bună.

Apoi, însă, Prohorov coborî şi se îndreptă în grabă spre podium. Ajungând lângă amiral, şopti agitat:

– Domnule amiral, dacă aici este Lincoln, Nebraska, s-a întâmplat ceva în neregulă. Nu pot zări decât indieni. Indieni în Nebraska acum, domnule amiral?

Vernon se albi la faţă şi scoase un bolborosit din fundul gâtului. Se clătină, apoi se prăbuşi, în vreme ce absolvenţii săriră în picioare, nesiguri. Peet îl urmase pe Prohorov pe podium şi-i auzise cuvintele, iar acum rămăsese locului şocat.

Prohorov îşi ridică braţele.

– Totul este în regulă, doamnelor şi domnilor! Nu vă alarmaţi! Domnul amiral a suferit o criză trecătoare de ameţeală. Uneori, bătrânii trec prin asemenea momente la aterizări.

– Dar am rămas în trecut! şuieră dinapoia sa Peet. Locotenentul ridică din sprâncene.

– Bineînţeles că nu. Ai simţit vreun efect inerţial? Nu cred c-am lipsit nici măcar o oră. Dacă amiralul ar fi avut minte pe măsura uniformei, şi-ar fi dat şi el seama. Doar chiar ei a spus-o, ce naiba!

– Atunci de ce ai zis că este ceva-n neregulă? De ce-ai zis că sunt indieni?

– Pentru că ambele afirmaţii sunt adevărate. Când o să-şi revină, amiralul Senil n-o să mă poată atinge nici măcar cu un deget. N-am aterizat în Lincoln, Nebraska, deci într-adevăr ceva este-n neregulă. Cât despre indieni… ei bine, dacă am descifrat corect semnele de circulaţie, am coborât la marginea Calcuttei.

TOATE NECAZURILE LUMII

[din volumul de povestiri „Întrebarea finală” – Nine Tomorrows]

Principala industrie terestră se învârtea în jurul lui Multivac, calculatorul gigantic care crescuse în ultimii cincizeci de ani până ce ramificaţiile sale umpluseră Washington-ul şi-şi întinsese tentacule în toate aşezările Pământului.

O armată de funcţionari introduceau permanent date în calculator, iar altă armată corela şi interpreta răspunsurile primite. O divizie de ingineri patrula prin interiorul său, iar exploatările miniere şi fabricile munceau zi şi noapte pentru ca depozitele de piese de schimb să fie mereu complete, mereu exacte, mereu satisfăcătoare din toate punctele de vedere.

Multivac dirija economia Pământului şi ajuta ştiinţa Pământului. Dar, cel mai important dintre toate, el constituia agenţia centrală de colectare a datelor cunoscute despre toţi locuitorii Pământului.

Zilnic, una dintre sarcinile sale era să extrapoleze pentru ziua următoare cele patru miliarde de seturi de informaţii despre oameni, pe care le conţinea în interior. Fiecare Departament Corectiv terestru primea datele corespunzătoare jurisdicţiei sale, iar sinteza generală era prezentată unificat Comitetului Central Corectiv din Washington.

Bernard Gulliman se găsea în a patra săptămână a mandatului său de un an ca Preşedinte al Comitetului Central Corectiv şi se obişnuise îndeajuns pentru a accepta raportul matinal fără să fie înfricoşat de el. Ca de obicei, era un teanc de foi gros de aproape cincisprezece centimetri. De acum, Gulliman ştia că nu se aştepta din partea lui să-l citească. (Nici un om n-o putea face.) Cu toate acestea, îl interesa să-l răsfoiască.

Exista obişnuita listă de infracţiuni previzibile: fraude de tot felul, furturi, revolte, incendieri.

Gulliman căută un anumit titlu şi simţi un şoc găsindu-l, apoi un al doilea şoc văzând sub el două intrări. Nu una, ci două. *Două* omucideri. De când era Preşedinte, nu văzuse niciodată două infracţiuni de gradul întâi în aceeaşi zi.

Apăsă tasta interfonului şi aşteptă ca pe ecran să apară

chipul coordonatorului său.

– Ali, vorbi Gulliman. Azi apar două de gradul întâi. Sunt ceva probleme deosebite?

– Nu, domnule. (Chipul oacheş cu ochi negri, pătrunzători, părea agitat.) Ambele cazuri au o probabilitate foarte redusă.

– Ştiu asta, am văzut că nici una nu depăşeşte probabilitatea de cincisprezece la sută. Totuşi, Multivac are de menţinut o reputaţie. Practic, a eradicat infracţiunile, iar oamenii judecă asta după numărul omuciderilor care sunt, evident, cele mai spectaculoase.

– Da, domnule, încuviinţă Ali Othman, ştiu asta.

– Sper că ştii şi faptul că nu doresc nici măcar un asemenea caz în timpul mandatului meu. Dacă accept explicaţii şi scuze pentru orice altă infracţiune, te fac direct răspunzător pentru o crimă de gradul întâi. Ai înţeles?

– Da, domnule. Analizele complete ale celor două potenţiale crime se află deja la birourile districtuale implicate. Potenţialii criminali şi potenţialele victime se găsesc sub supraveghere. Am reverificat probabilităţile şi sunt deja în scădere.

– Perfect, spuse Gulliman şi întrerupse convorbirea.

Reveni la răsfoirea teancului, încercând senzaţia neplăcută că poate exagerase... Trebuia, totuşi, să fie ferm cu funcţionarii permanenţi şi să se asigure că ei nu-şi închipuiau că ar dirija totul, inclusiv pe Preşedinte. Mai cu seamă, Othman, care lucra cu Multivac de ani buni şi care avea un aer iritant de proprietar.

Pentru Gulliman, problema criminalităţii constituia şansa politică a vieţii. Până acum, nici un Preşedinte nu-şi terminase mandatul fără ca pe Pământ, undeva, cândva, să nu se petreacă o crimă. Preşedintele anterior înregistrase un record negativ de opt omucideri, cu trei mai multe decât predecesorul său.

Acum, Gulliman intenţiona să nu aibă *nici una.* Decisese că el avea să fie primul Preşedinte al cărui mandat nu va cunoaşte nici o crimă. După aceea, ţinând seama şi de publicitatea favorabilă care va rezulta...

De-abia mai frunzări restul raportului. Estimase la aproape două mii numărul posibilelor neveste bătute de soţii lor. Fără îndoială, nu toate molestările puteau fi oprite la timp. Poate că treizeci la sută vor avea loc. Totuşi, numărul posibilităţilor

scădea, iar cazurile reale se reduceau chiar şi mai rapid.

Multivac adăugase molestarea nevestelor pe lista infracţiunilor previzibile cu numai cinci ani în urmă şi pământeanul mijlociu nu se învăţase deocamdată cu ideea că, dacă intenţiona să-şi scarmene consoarta, lucrul acesta avea să fie cunoscut din timp. Pe măsură ce adevărul respectiv se instaura în societate, femeile aveau să capete mai puţine vânătăi, iar în cele din urmă nici una.

Gulliman observă că pe listă apăreau şi cazuri de soţi bătuţi.

Ali Othman privi gânditor ecranul de pe care abia dispăruse chipul pleşuv şi fălcos al lui Gulliman. După aceea, se întoarse spre asistentul său, Rafe Leemy, şi rosti:

– Ce facem?

– Nu mă-ntreba pe mine. *El* îşi face griji numai din cauza a două omucideri amărâte.

– Este al naibii de riscant să-ncercăm să rezolvăm chestia asta pe cont propriu. Pe de altă parte, dacă-i spunem, o să facă o criză clasa-ntâi. Politicienii ăştia se gândesc numai la pielea lor, aşa că-i sigur că ni s-ar băga în cale şi ar înrăutăţi totul.

Leemy încuviinţă din cap şi-şi prinse între dinţi buza inferioară.

– Întrebarea este: Dacă dăm greş? Ştii bine c-ar fi totuna cu sfârşitul lumii.

– Dacă dăm greş, cui o să-i mai pese ce-o să se-ntâmple cu noi? Vom face parte din catastrofa generală. – Continuă după aceea pe un ton mai vioi: Ce naiba, probabilitatea este de numai 12,3 la sută! În oricare alt caz, cu excepţia poate a omuciderilor, am lăsa probabilitatea să mai crească niţel, înainte de a acţiona. Se poate înregistra o corecţie spontană.

– Eu nu m-aş bizui pe ea, comentă sec Leemy.

– Nici nu intenţionez s-o fac. Doar aminteam că-i posibil. Oricum, la probabilitatea asta, eu propun ca deocamdată să ne limităm la simpla observare. Nimeni n-ar putea plănui de unul singur o asemenea infracţiune – trebuie să existe complici.

– Multivac n-a pomenit de nici unul.

– Ştiu. Totuşi... – Nu-şi încheie fraza.

Rămaseră examinând detaliile singurei infracţiuni neincluse pe lista primită de Gulliman; singura mai teribilă decât omuciderea, singura neîncercată niciodată în istoria lui Multivac,

şi se întrebară ce să facă.

***

Ben Manners se considera cel mai fericit băiat de şaisprezece ani din Baltimore. Poate că afirmaţia nu era sută la sută adevărată, totuşi Ben se număra printre cei mai fericiţi şi mai surescitaţi.

Măcar pentru faptul că fusese unul dintre puţinii admişi în loja stadionului în timpul ceremoniei jurământului adolescenţilor de optsprezece ani. Fratele său mai mare avea să depună jurământul, aşa că părinţii solicitaseră invitaţii şi-i permiseseră şi lui Ben s-o facă. Însă când Multivac alesese dintre solicitanţi, doar Ben căpătase invitaţia.

Băiatul avea să depună şi el jurământul peste doi ani, dar acum era fericit să-l poată vedea pe Michael făcând acest lucru.

Părinţii îl îmbrăcaseră (sau măcar îl supravegheaseră când se îmbrăcase) cu toată grija, ca reprezentant al familiei, şi-l trimiseseră cu o mulţime de mesaje pentru Michael, care plecase de acasă de câteva zile, în vederea testelor fizice şi neurologice preliminare.

Stadionul se găsea la marginea oraşului şi Ben, debordând de importanţă, fu condus la locul său. În tribună se aflau sute de tineri de optsprezece ani (băieţii în dreapta, fetele în stânga), proveniţi din districtul doi al lui Baltimore. În decursul anului, reuniuni similare se desfăşurau în toată lumea, dar aceasta era în Baltimore; aceasta era cea importantă. Undeva, acolo, se găsea Michael, fratele lui Ben.

Băiatul scană creştetele capetelor, sperând că-şi va putea identifica fratele. Nu reuşi, bineînţeles, iar apoi pe podiumul din faţa tribunei apăru un bărbat şi Ben se opri din căutat, ca să asculte.

– Bună ziua, participanţi şi invitaţi. Sunt Randolph T. Hoch, responsabilul din acest an al ceremoniilor din Baltimore. Participanţii mă cunosc deja, deoarece m-au întâlnit de câteva ori în decursul testelor fizice şi neurologice! Majoritatea evenimentelor s-au derulat de acum, dar a rămas partea cea mai importantă. Participanţii care vor depune jurământul îşi vor înregistra personalitatea în arhivele lui Multivac. Anual, ceremonia trebuie explicată tinerilor care păşesc pragul

maturităţii.

Se întoarse spre tinerii ce aşteptau şi nu mai privi publicul.

– Până acum, n-aţi fost adulţi. Pentru Multivac, nu aţi existat ca indivizi, decât dacă aţi fost specificaţi ca atare de către părinţii voştri ori de guvern. Până acum, la fiecare actualizare anuală a informaţiilor, părinţii completau datele necesare despre voi. Acum a sosit momentul să preluaţi voi înşivă această sarcină. Este o mare onoare şi o mare responsabilitate. Părinţii voştri ne-au spus ce educaţie aţi primit în şcoală, ce boli aţi avut, ce pasiuni manifestaţi şi multe alte detalii. Acum, însă, ne veţi spune mult mai multe – gândurile voastre cele mai intime şi faptele cele mai tăinuite. Lucrul acesta este mai greu de făcut prima dată, ba chiar oarecum jenant, dar *trebuie* făcut. După aceea, Multivac va deţine în fişierele sale analiza voastră completă. Vă va înţelege acţiunile şi reacţiile. Va putea chiar să vă ghicească cu destulă exactitate viitoarele acţiuni şi reacţii. În felul acesta, el vă va proteja. Dacă vă aflaţi în pericol de a suferi un accident, Multivac va şti. Dacă cineva intenţionează să vă facă un rău, Multivac va şti. Dacă *voi* intenţionaţi să faceţi un rău, va şti şi veţi fi opriţi la timp, astfel încât nu va fi necesar să fiţi pedepsiţi.

Hoch îşi drese vocea, privindu-i cu atenţie pe tineri.

– Ştiindu-vă pe toţi, urmă el, Multivac va putea să ajute Pământul să-şi regleze economia şi legile pentru bunăstarea generală. Dacă aveţi o problemă personală, puteţi veni la Multivac şi, cunoscându-i pe toţi indivizii, el va putea să vă ajute. În continuare, veţi primi o serie de formulare pe care trebuie să le completaţi. Gândiţi-vă atent şi răspundeţi cât mai exact la toate întrebările. Nu ascundeţi ceva, din ruşine sau din prudenţă. Nimeni nu va şti ce anume aţi răspuns, cu excepţia lui Multivac. Răspunsurile voastre nu vor fi cunoscute, decât dacă va apărea necesitatea protecţiei voastre, iar atunci vor fi implicaţi numai funcţionari guvernamentali autorizaţi. Poate că vă veţi gândi să exageraţi ici-colo în răspunsuri. N-o faceţi! Minciunile vor fi descoperite. Toate răspunsurile voastre puse laolaltă formează un tipar, un şablon. Dacă unele răspunsuri sunt false, ele nu se vor potrivi în şablon şi Multivac le va sesiza. Dacă toate răspunsurile voastre sunt false, şablonul va fi distorsionat şi Multivac îl va recunoaşte. De aceea, trebuie să

spuneţi adevărul.

După completarea formularelor, urmară discursuri şi un spectacol. Spre seară, ridicându-se în vârful picioarelor, Ben reuşi finalmente să-l zărească pe Michael, care purta încă roba obligatorie la "parada adulţilor". Când se întâlniră, se îmbrăţişară fericiţi.

Cinară în oraş, apoi luară expresul spre casă, surescitaţi şi gălăgioşi, impresionaţi de măreţia zilei ce se apropia de sfârşit.

De aceea, n-au fost pregătiţi pentru ceea ce-i aştepta acasă. Amândoi au fost paralizaţi de şocul de a fi opriţi în faţa porţii de un bărbat în uniformă, cu chip inexpresiv; li se controlară actele, înainte de a fi lăsaţi să intre, şi-şi găsiră părinţii stând tăcuţi în salon, cu priviri îndurerate.

Părând mult îmbătrânit faţă de cum arătase dimineaţa, Joseph Manners ridică ochii încercănaţi şi derutaţi spre unul dintre fiii săi (cel cu noua sa robă de adult pe braţ) şi spuse:

– Se pare că sunt arestat la domiciliu.

***

Gulliman nu putea să citească întregul raport şi nici n-o făcu. Parcurse doar sinteza, iar aceea era cu adevărat mulţumitoare.

O întreagă generaţie se obişnuise cu faptul că Multivac putea să prevadă comiterea infracţiunilor majore. Oamenii învăţaseră că agenţii Corecţiei aveau să ajungă la locul infracţiunii înainte de comiterea acesteia. Ei aflaseră că săvârşirea infracţiunii ducea inevitabil la sancţionare. Treptat, se convinseseră că nu exista nici o modalitate prin care cineva îl putea păcăli pe Multivac.

Evident, rezultatul fusese că până şi intenţiile infracţionale se reduseseră. Iar o dată cu reducerea lor, capacitatea lui Multivac crescuse şi infracţiunile minore putuseră fi adăugate pe lista previziunilor zilnice -acum şi frecvenţa acelora se reducea.

De aceea, Gulliman ordonase o analiză (bineînţeles, efectuată de Multivac) a capacităţii lui Multivac de a-şi îndrepta atenţia către prezicerea probabilităţilor de apariţie a unor boli. În scurt timp, medicii ar fi putut să fie alertaţi în privinţa unor pacienţi care puteau să devină diabetici în decursul anului

următor ori să sufere o criză de tuberculoză sau să dezvolte o tumoare canceroasă.

Un dram de prevenire...

Iar raportul fusese favorabil!

După aceea, sosise lista posibilelor infracţiuni ale zilei şi pe ea nu apărea nici o omucidere.

Plin de încântare, Gulliman îl sună pe Othman.

– Cum se compară numărul infracţiunilor de pe listele din ultima săptămână cu cel din prima mea săptămână de preşedinţie?

Media zilnică se redusese cu opt la sută şi Gulliman avea motive de încântare. Evident, nu fusese meritul lui, dar electoratul nu avea de unde să ştie asta. Îşi binecuvântă norocul de a fi apărut la momentul crucial, la apogeul lui Multivac, când şi bolile puteau fi trecute sub atotcuprinzătoarea şi protectoarea sa cunoaştere.

Din acest considerent, Gulliman avea să prospere.

***

– Ei bine, ridică Othman din umeri, este fericit.

– Când spargem buba? întrebă Leemy. Supravegherea lui Manners a crescut probabilitatea, iar arestul la domiciliu i-a mai adăugat câteva procente.

– Crezi că nu ştiam? Ceea ce nu ştiu este cauza, se încruntă şeful său.

– Poate că-i vorba despre complici, după cum ai spus chiar tu. Ţinând seama de faptul că Manners are probleme, ceilalţi trebuie să acţioneze imediat, altfel planul eşuează.

– Eu gândeam exact invers. Dacă l-am prins pe unul, ceilalţi se vor împrăştia şi vor dispărea, căutând să se pună la adăpost. În plus, de ce Multivac nu pomeneşte de nici un complice?

– Ce facem atunci – îi spunem lui Gulliman?

– Încă nu, probabilitatea este de abia 17,3 la sută. Să ajungă ceva mai ameninţătoare.

***

– Du-te-n camera ta, Ben, rosti Elizabeth Manners.

– Dar ce s-a-ntâmplat, mamă? întrebă băiatul, cu vocea pierită înaintea acestui final neaşteptat al unei zile fericite.

– Te rog!

Ben ieşi fără chef prin uşa care ducea spre scară. Tropăi zgomotos, urcând treptele, apoi le coborî în vârful picioarelor.

Mike Manners, fiul cel mare, nou-acceptatul adult şi speranţa familiei, vorbi cu un ton aproape identic cu al fratelui său:

– Ce s-a-ntâmplat?

– Cerul mi-e martor, răspunse Joe Manners, că habar n-am! N-am făcut absolut nimic.

– Bineînţeles că n-ai făcut nimic, încuviinţă Mike, privindu-şi cu uimire tatăl cel blând şi mărunţel. Au venit probabil fiindcă te *gândeşti să* faci ceva.

– Nici vorbă!

Doamna Manners interveni furioasă:

– Cum s-ar putea gândi să facă ceva de... dimensiunile astea. – Roti braţul într-un gest care-i indica pe toţi agenţii guvernului din jurul casei. – Ţin minte că, pe când eram mică, tatăl unei prietene lucra la o bancă. L-au chemat şi i-au spus să nu se atingă de bani, iar el i-a ascultat. Era vorba despre cincizeci de mii de dolari. Dar nu-i luase! Doar se gândea să-i ia. Pe atunci, lucrurile de felul ăsta nu erau tăinuite ca azi şi povestea a răsuflat. Totuşi – îşi frecă ea palmele dolofane –, era vorba despre cincizeci de mii de dolari! Cincizeci... de mii... de dolari! N-au făcut însă decât să-i dea un telefon, doar atât – un telefon. Ce crezi că ar putea plănui tatăl tău încât să fie nevoie de zece oameni care să izoleze casa?

– Nu plănuiesc absolut nimic, repetă Joe cu ochi îndureraţi, îmi dau cuvântul!

Cu conştiinţa înţelepciunii de adult, Mike spuse:

– Poate că-i vorba despre ceva subconştient, tată. Poate o ranchiună faţă de şeful tău...

– Ce – să doresc să-l omor? Nici pomeneală!

– Şi nu vor să-ţi spună despre ce-i vorba?

– Nu, interveni mama băiatului. I-am rugat. Le-am spus că ne distrug poziţia în oraş prin simpla lor prezenţă afară. Ar putea măcar să ne spună despre ce-i vorba, ca să putem explica, să putem găsi o replică.

– Şi v-au refuzat?

– Da.

Mike rămase cu picioarele depărtate şi mâinile afundate în buzunare.

– Mamă, vorbi el încruntat, Multivac nu face greşeli.

Tatăl lovi cu pumnul, neajutorat, în braţul canapelei.

– Îţi spun că nu plănuiesc nici o infracţiune!

Uşa se deschise fără să se fi ciocănit în ea, şi în salon pătrunse cu pas ţeapăn, sigur pe el, un bărbat îmbrăcat în uniformă. Pe chipul său era întipărită o expresie îngheţată, oficială.

– Dumneavoastră sunteţi Joseph Manners?

Joe se sculă în picioare.

– Da. Ce doriţi de la mine?

– Joseph Manners, prin ordin guvernamental – îşi arătă cu un gest scurt legitimaţia de ofiţer Corector – sunteţi arestat. Vă rog să mă urmaţi.

– Pentru ce motiv? Ce am făcut?

– Nu am împuternicirea să vă ofer detalii.

– Nu pot fi arestat pentru că m-am gândit la o infracţiune, chiar dacă aş fi făcut-o cu adevărat. Ca să fiu arestat, trebuie să fi făcut *realmente* ceva. Altfel, nu mă puteţi aresta. Este împotriva legii!

Ofiţerul nu era impresionat de argumentele logicii.

– Trebuie să mă urmaţi.

Doamna Manners scoase un ţipăt şi se prăbuşi pe canapea, hohotind isteric. Joe nu reuşi să încalce codul de comportament care-i fusese inculcat toată viaţa şi să se opună reprezentantului legii, totuşi rămase inert, silindu-l pe Corector să-l târască efectiv afară.

Înainte de a trece pragul, strigă:

– Spuneţi-mi, totuşi, despre ce-i vorba! Spuneţi-mi! Dacă aş *şti*... Este o omucidere? Se presupune că aş fi plănuit un asasinat?

Uşa se închise înapoia lui şi Mike, alb la faţă şi simţindu-se prea puţin adult, privi mai întâi la uşă, apoi la maică-sa.

Dinapoia uşii, Ben, care, brusc, se simţi foarte adult, strânse buzele şi se gândi că ştia exact ce anume avea de făcut.

Dacă Multivac lua ceva, tot el putea să restituie. Ben fusese la ceremonii chiar în ziua aceea. Îl auzise pe Randolph Hoch vorbind despre Multivac şi despre ceea ce putea face

calculatorul. Putea conduce guvernul şi, de asemenea, putea ajuta persoanele care veneau să-i solicite asta.

Oricine putea cere ajutorul lui Multivac, şi oricine însemna Ben. Nici mama sa şi nici Mike nu-l puteau stopa acum. Îi mai rămăseseră o parte din banii pe care-i dăduseră pentru participarea la festivitate. Dacă mai târziu aveau să se îngrijoreze, negăsindu-l, era problema lor. Deocamdată, trebuia să-şi salveze tatăl.

Ieşi pe uşa de serviciu, iar ofiţerul care o păzea îi cercetă actele şi-l lăsă să plece.

***

Harold Quimby era şeful departamentului Reclamaţii al substaţiei Multivac din Baltimore şi se considera membru al celei mai importante ramuri a serviciului civil. Cumva poate că avea dreptate, iar cei care-l auzeau discutând problema ar fi trebuit să fie din fier ca să nu rămână impresionaţi.

În primul rând, începea Quimby, Multivac era în esenţă un violator al intimităţii. În ultimii cincizeci de ani, oamenii trebuiseră să accepte că gândurile şi impulsurile lor nu mai erau secrete şi nu mai existau tainiţe ascunse în care orice putea fi pitit. Iar în schimbul intimităţii, ei trebuiau să capete ceva.

Evident, căpătaseră prosperitate, pace şi siguranţă, dar acelea rămâneau noţiuni abstracte. Fiecare necesita ceva personal, ca o recompensă pentru pierderea intimităţii. La îndemâna tuturor se găseau staţii Multivac cu console la care îşi puteau introduce problemele şi întrebările, fără a fi controlaţi sau stânjeniţi, şi de la care, în câteva minute, puteau primi răspunsul.

În orice clipă, cinci milioane de circuite individuale dintre cele peste un cvadrilion ale lui Multivac puteau fi implicate în acest program de întrebări şi răspunsuri. Poate că nu întotdeauna răspunsurile erau sigure, însă altele mai bune nu puteau fi căpătate, iar oamenii *ştiau* acest lucru şi se încredeau în ele. La urma urmelor, asta conta.

Acum, un puşti de şaisprezece ani, neliniştit, avansase încetişor, o dată cu rândul de bărbaţi şi femei; fiecare chip din coada aceea purta o expresie de speranţă şi teamă, nelinişte sau tulburare – dar întotdeauna cu speranţa predominând, pe

măsură ce se apropia de Multivac.

Fără să ridice ochii, Quimby luă formularul care-i fusese întins şi rosti:

– Cabina 5-B.

– Cum să formulez întrebarea, domnule? se interesă Ben.

Abia atunci Quimby ridică ochii, uşor surprins. Preadolescenţii nu obişnuiau să apeleze la serviciul acesta.

– N-ai mai fost niciodată aici, fiule? întrebă el cu blândeţe.

– Nu, domnule.

Quimby arătă consola de pe masa sa.

– Foloseşti aparatul acesta. Vezi cum funcţionează? Ca o maşină de scris obişnuită. Nu încerca să scrii ceva de mână, ci utilizează tastatura. Acum, du-te la cabina 5-B. Dacă ai nevoie de ajutor, apasă butonul roşu şi va veni cineva. Pe coridorul acela, la dreapta.

Îl privi pe băiat pornind pe coridor şi dispărând din vedere, apoi surâse. Multivac nu refuzase niciodată pe nimeni. Evident, întotdeauna exista un anumit procentaj de banalităţi: oameni care se interesau de viaţa privată a vecinilor lor sau puneau întrebări obscene despre personalităţi publice, studenţi încercând s-o ia înaintea profesorilor, sau apreciind că ar fi fost inteligent să-l blocheze pe Multivac supunându-l paradoxului superclaselor lui Russell, şi multe altele.

Multivac putea rezolva problemele acestea fără să fie ajutat de nimeni.

În plus, toate întrebările şi răspunsurile erau catalogate şi fişate, sporind baza de date a fiecărui individ. Deoarece reflectau personalitatea celor care le puseseră, până şi cele mai banale sau cele mai impertinente întrebări ajutau omenirea, fiindcă îl ajutau pe Multivac să cunoască oamenii.

Quimby îşi îndreptă atenţia asupra următoarei persoane de la rând, o femeie de vârstă mijlocie, uscăţivă şi trasă la faţă, cu o privire agitată.

***

Othman se plimba înainte şi înapoi prin biroul său, păşind apăsat şi parcă furios.

– Probabilitatea continuă să crească. A ajuns acum la 22,4 la sută. La naiba! L-am arestat pe Joseph Manners şi tot creşte!

De acum, începuse să transpire. Leemy închise Videofonul la care vorbise până atunci şi-l privi.

– Deocamdată, nici o mărturisire. Este supus Probei Psihice, dar nu s-a găsit nici un semn al infracţiunii. Poate că spune adevărul.

– Să fi înnebunit Multivac?

Un alt videofon ţârâi. Othman răspunse imediat, salutând orice întrerupere din şirul gândurilor. Pe ecran, apăru chipul unui ofiţer Corector.

– Domnule, începu acesta, există noi ordine referitoare la familia Manners? Membrii familiei pot pleca şi veni ca şi până acum?

– Ce vrei să spui prin "ca şi până acum"?

– Ordinele iniţiale s-au referit la consemnarea la domiciliu a lui Joseph Manners, domnule. Nu s-a spus nimic despre ceilalţi membri ai familiei.

– Până la alte directive, să fie şi ei consemnaţi în casă.

– Asta-i problema, domnule. Mama şi fiul cel mare solicită informaţii despre mezin. Acesta a părăsit casa, iar ei susţin că a fost arestat de noi şi vor să vină la sediu, ca să se intereseze de soarta lui.

Othman se încruntă şi şopti:

– "Mezin"? Cât de tânăr este?

– Are şaisprezece ani, domnule.

– Şaisprezece ani, şi a dispărut... Ştiţi încotro a plecat?

– I s-a îngăduit să plece, domnule. Nu existau ordine de a fi reţinut.

– Rămâi pe fir! Nu-nchide!

Othman trecu convorbirea pe pauză, apoi îşi încleştă ambele mâini în părul negru ca tăciunele şi începu să răcnească:

– Tâmpitule! Tâmpitule ce eşti!

– Ce naiba s-a-ntâmplat? exclamă uluit Leemy.

– Individul are un fiu de şaisprezece ani, icni Othman. La şaisprezece ani, un băiat nu este fişat independent în Multivac, ci face parte din fişierul tatălui. Nu ştiusem că până la optsprezece ani un tânăr nu-şi completează rapoartele cu Multivac, ci că asta o face taică-său? Eu n-o ştiusem? Tu n-o ştiuseşi?

– Vrei să zici că Multivac nu se referea la Joe Manners?

– Multivac se referea la fiul minor al lui Joe Manners, care a dispărut. Cu trei baraje de ofiţeri în jurul casei, el iese fără probleme şi merge ca să facă... ştii-tu-ce.

Se răsuci către Videofonul la care ofiţerul Corector aştepta cu răbdare. Minutul de discuţii cu Leemy îi oferise lui Othman răgazul necesar pentru a-şi aranja ţinuta şi a adopta o expresie stăpână pe sine. Oricât de mult i-ar fi fost de folos organismului său o descărcare nervoasă, nu era recomandabil să-şi piardă nervii în faţa ofiţerului.

– Domnule ofiţer, vorbi el, localizaţi fiul dispărut. Dacă este necesar, luaţi toţi oamenii pe care-i aveţi la dispoziţie, ba chiar tot personalul din district. Voi transmite ordinele necesare. Băiatul acela trebuie găsit cu orice preţ.

– Am înţeles, domnule.

După ce închise, Othman se întoarse către Leemy:

– Care-i probabilitatea cea mai recentă?

Peste cinci minute, Leemy anunţă:

– A coborât la 19,6 la sută. *Coboară!*

Othman răsuflă adânc.

– În sfârşit, suntem pe pista cea bună.

***

Ben se aşeză pe scaunul din cabina 5-B şi se folosi de tastatură ca să scrie: "Mă numesc Benjamin Manners, numărul MB-71833412. Tatăl meu, Joseph Manners, a fost arestat, dar noi nu ştim ce delict a plănuit. Există vreo cale prin care să-l putem ajuta?"

După aceea, se lăsă pe spate şi aşteptă. Poate că n-avea decât şaisprezece ani, dar ştia că, undeva, cuvintele acelea parcurgeau structura cea mai complexă concepută vreodată de Om; un trilion de fapte aveau să se contopească şi să se coordoneze într-un tot din care Multivac avea să sintetizeze ajutorul cel mai bun.

Se auzi un clicăit şi printr-o fantă ieşi un cartonaş. Pe acesta se găsea răspunsul. Era un răspuns lung. "Ia imediat expresul spre Washington. Coboară la staţia Connecticut Avenue. Vei găsi o ieşire cu inscripţia «Multivac», păzită de o sentinelă. Anunţă sentinela că eşti un curier special pentru dr. Trumbull şi vei fi lăsat să intri. În faţa ta, se va întinde un

coridor. Mergi pe el, până ajungi la o uşiţă cu inscripţia «Interior». Intră şi spune-le celor dinăuntru: «Mesaj pentru dr. Trumbull». Vei fi lăsat să treci. Mergi mai..."

Mesajul continua în felul acela. Ben nu pricepea legătura cu întrebarea sa, dar avea deplină încredere în Multivac. Plecă imediat, alergând spre expresul de Washington.

***

Ofiţerii Corectori dădură de urma lui Ben în substaţia Baltimore la o oră după plecarea băiatului. Quimby se zăpăci văzând numărul şi importanţa celor care se concentraseră asupra lui, căutând să-l găsească pe puştiul de şaisprezece ani.

– Da, un băiat, răspunse el, dar nu ştiu încotro a plecat după ce a terminat aici. Nu aveam de unde să ştiu că era căutat. Aici îi primim pe toţi doritorii. Da, pot solicita reproducerea întrebării şi a răspunsului.

Priviră răspunsul şi-l expediară imediat la Sediul Central.

Othman îl citi, dădu ochii peste cap şi se prăbuşi. Fu readus la conştiinţă aproape imediat.

– Prindeţi băiatul, şopti el spre Leemy. Vreau şi o copie a răspunsului lui Multivac. Acum, nu mai există alternativă – trebuie să-l anunţ pe Gulliman!

***

Gulliman nu-l mai văzuse niciodată pe Othman atât de tulburat, iar expresia de agitaţie din ochii coordonatorului îi trimise un fior îngheţat pe şira spinării.

– C-cum adică? se bâlbâi el. Ce vrei să zici prin "mai rău decât o omucidere"?

– Mult mai rău decât o omucidere.

Gulliman păli.

– Te referi la asasinarea unei înalte personalităţi guvernamentale?

Se gândi că el însuşi...

Othman încuviinţă din cap.

– Nu *o simplă* personalitate guvernamentală, ci cea mai importantă.

– *Secretarul general!* şopti Gulliman îngrozit.

– Chiar mai mult decât atât. Mult mai mult. Este vorba despre un plan de asasinare a lui Multivac!

– CUM?!

– Pentru prima dată în istoria sa, Multivac a raportat că el însuşi se află în pericol.

– De ce n-am fost informat imediat?

Othman decise să spună doar jumătate din adevăr.

– Problema era lipsită de precedent, domnule, aşa că a trebuit să investigăm cazul, înainte de a-i conferi caracter oficial.

– Dar Multivac a fost salvat, nu? Este pe cale de a fi salvat?

– Probabilitatea de a păţi vreun rău a scăzut sub 4 la sută. Aştept ultimul raport.

***

– Mesaj pentru dr. Trumbull, se adresă Ben bărbatului de pe taburet, care lucra concentrat la ceva ce părea tabloul de bord al unui stratojet, însă la o scară mult mai mare.

– Bine, puştiule, dă-i drumul.

Ben îşi privi instrucţiunile şi se grăbi mai departe. Urma să găsească o manetă micuţă, pe care s-o apese la poziţia JOS în clipa când se aprindea un anumit led indicator.

Auzi un glas alarmat înapoia lui, apoi altul şi brusc doi bărbaţi îl prinseră de coate. Fu ridicat în aer.

– Vii cu noi, băiete, vorbi cineva.

***

Chipul lui Othman nu se lumină considerabil la auzul veştii, deşi Gulliman suspinase uşurat:

– Dacă am prins băiatul, atunci Multivac este-n siguranţă.

– Deocamdată.

Gulliman ridică o palmă tremurătoare spre frunte.

– Ce mai jumătate de oră! Îţi poţi imagina ce ar fi însemnat oprirea lui Multivac, chiar pentru o perioadă scurtă? Guvernul ar fi colapsat, economia ar fi fost distrusă. Ar fi însemnat mai mult decât... Ridică brusc ochii. – Ce vrei să spui prin *deocamdată?*

– Băiatul, Ben Manners, nu avea intenţia să facă vreun rău. Atât el, cât şi familia lui trebuie eliberaţi şi despăgubiţi pentru arestare. El n-a făcut altceva decât să urmeze instrucţiunile lui Multivac, pentru a-şi ajuta tatăl, şi a reuşit. Acum, tatăl lui este liber.

– Vrei să spui că Multivac i-a ordonat băiatului să apese o manetă care, în circumstanţele respective, ar fi distrus suficiente circuite pentru a necesita minim o lună de reparaţii? Vrei să spui că Multivac ar sugera propria sa distrugere pentru binele unui singur om?

– Situaţia este mai complexă, domnule. Multivac nu numai că a dat instrucţiunile respective, ci a ales familia Manners tocmai pentru că micul Ben semăna perfect cu unul dintre curierii doctorului Trumbull şi astfel putea pătrunde fără probleme în calculator.

– Cum adică, "a ales familia Manners"?

– Ei bine, băiatul n-ar fi pus niciodată întrebarea aceea, dacă tatăl nu i-ar fi fost arestat. Tatăl nu i-ar fi fost arestat, dacă Multivac nu l-ar fi învinuit că plănuise distrugerea calculatorului. Acţiunea lui Multivac a declanşat lanţul de evenimente care a fost cât pe aici să ducă la distrugerea lui Multivac.

–Dar este lipsit de sens! rosti Gulliman pe un ton plângăreţ.

Se simţea mic şi neajutorat şi se aşezase practic în genunchi, rugându-l pe acest Othman, omul care stătuse aproape toată viaţa cu Multivac, să-l liniştească.

Othman nu-l linişti.

– Din câte ştiu, rosti el, este prima tentativă de acest fel a lui Multivac. Din destule puncte de vedere, a plănuit bine. A ales familia corespunzătoare şi, în mod precaut, n-a făcut o distincţie între tată şi fiu, pentru a ne trimite pe o pistă falsă. Cu toate acestea, în alte privinţe, s-a comportat ca un amator. Nu şi-a putut ocoli instrucţiunile, ce l-au condus să raporteze creşterea probabilităţii propriei sale distrugeri cu fiecare pas pe care l-am făcut în direcţia greşită. N-a putut ocoli înregistrarea răspunsului pe care l-a dat băiatului. Cu timpul, va învăţa probabil ce înseamnă amăgirea. Va învăţa să ascundă anumite fapte şi nu va înregistra altele. De acum înainte, orice instrucţiune pe care o transmite poate purta în ea sâmburele propriei sale distrugeri. Nu vom şti niciodată... Şi oricât de atenţi vom fi, în cele din

urmă Multivac va reuşi. Domnule Gulliman, cred că veţi fi ultimul Preşedinte al acestei organizaţii.

Gulliman izbi cu pumnul în masă.

– Dar de ce, de ce, de ce? La naiba, de ce? Ce s-a-ntâmplat cu el? Nu poate fi reparat?

– Nu cred, răspunse Othman cu o disperare stăpânită. Până acum, nu mă gândisem niciodată la aspectul acesta. Până acum, nu avusesem niciodată ocazia s-o fac, dar acum, când mă gândesc, mi se pare c-am ajuns la capătul drumului, pentru că Multivac este prea bun. A devenit atât de complex încât reacţiile lui nu mai sunt cele ale unei maşini, ci ale unei creaturi vii.

– Mi se pare o nebunie curată, dar chiar dacă ar fi aşa – ce dacă?

– Timp de peste cincizeci de ani, am transferat toate necazurile omenirii asupra lui Multivac. I-am cerut să aibă grijă de noi, în ansamblu şi individual. I-am cerut să ne adăpostească toate secretele, i-am cerut să ne absoarbă răul şi să ne ferească de el. Fiecare om îşi aduce necazurile la Multivac, sporindu-i povara. Acum, intenţionăm să aruncăm povara bolilor omeneşti tot asupra lui Multivac.

Othman tăcu câteva clipe, după care izbucni:

– Domnule Gulliman, Multivac poartă pe umerii săi toate necazurile omenirii şi a obosit.

– Asta-i o nebunie! murmură Gulliman. Demenţă totală!

– Atunci, îngăduiţi-mi să vă arăt ceva. Îngăduiţi-mi să efectuez un test. Pot folosi legătura cu Multivac din cabinetul dumneavoastră?

– De ce?

– Pentru a-i pune o întrebare pe care nu i-a mai pus-o nimeni, niciodată.

– O să-l vatăme? se alarmă Gulliman.

– Nu. Dar ne va spune ceea ce dorim să aflăm.

Preşedintele şovăi o secundă, apoi încuviinţă din cap.

– Dă-i drumul.

Othman folosi consola de pe biroul lui Gulliman. Degetele lui alergară experte peste taste, scriind: "Multivac, ce-ţi doreşti cel mai mult?"

Momentul dintre întrebare şi răspuns se prelungi insuportabil, dar nici Othman şi nici Gulliman nu cutezară să răsufle.

În cele din urmă, se auzi un clicăit şi un cartonaş căzu din fanta imprimantei. Pe el, cu litere distincte, se afla răspunsul:

"Vreau să mor."

ULTIMA ÎNTREBARE

[din volumul de povestiri „Întrebarea finală” – Nine Tomorrows]

Ultima întrebare a fost formulată pentru întâia oară, pe jumătate în glumă, în ziua de 21 mai 2061, într-un moment când omenirea păşea spre lumină. Întrebarea a apărut ca urmare a unui pariu pus pe cinci dolari la beţie şi faptele s-au petrecut după cum urmează:

Alexander Adell şi Bertram Lupov erau doi dintre credincioşii slujitori ai lui Multivac. Ei cunoşteau mai bine decât oricare altă fiinţă omenească ce anume se ascundea înapoia faţadei reci, clicăitoare şi pâlpâitoare - care se întindea pe mulţi kilometri - a giganticului calculator. Aveau, cel puţin, o noţiune despre planul general de relee şi circuite care crescuseră cu mult dincolo de punctul în care un singur om ar fi putut pricepe totul în mod exact.

Multivac se autoregla şi autocorecta. Trebuia s-o facă, întrucât nimic omenesc n-ar fi putut să-l regleze şi să-l corecteze suficient de rapid, sau măcar acceptabil. De aceea, Adell şi Lupov se ocupau doar superficial de monstruosul gigant, însă pe cât de bine o puteau face nişte oameni. Introduceau date, adaptau întrebările la necesităţile sale şi traduceau răspunsurile oferite. Cu siguranţă, ei şi toţi cei aidoma lor aveau tot dreptul să se înfrupte din gloria lui Multivac.

De câteva decenii, Multivac proiectase navele spaţiale şi calculase traiectoriile ce-i permiseseră omului să ajungă pe Lună, Marte şi Venus, dar resursele sărace ale Pământului nu putuseră susţine expediţii şi dincolo de aceste corpuri cereşti. Zborurile lungi necesitau prea multă energie. Pământul îşi exploata cărbunele şi uraniul cu tot mai multă eficienţă, însă şi zăcămintele respective erau finite.

Treptat, Multivac învăţase destule ca să răspundă mai precis la întrebări profunde, iar la 14 mai 2061 ceea ce fusese teorie devenise fapt împlinit.

Energia Soarelui fusese stocată, convertită şi utilizată direct la scară planetară. Pe întregul Pământ, cuptoarele cu cărbuni şi centralele de fisiune a uraniului fuseseră oprite şi se

acţionase comutatorul care conecta planeta cu o staţie spaţială cu diametrul de 1,5 kilometri, aflată pe orbită în jurul Pământului, la jumătatea distanţei până la Lună. Acum, toată aparatura de pe Pământ funcţiona pe baza razelor invizibile de energie solară.

Şapte zile nu fuseseră îndeajuns pentru a diminua vâlva stârnită de eveniment, totuşi Adell şi Lupov izbutiseră în cele din urmă să evadeze de la îndatoririle lor şi să se întâlnească, în tihnă, într-un loc unde nimănui nu i-ar fi trecut prin minte să-i caute - în pustiile încăperi subterane, pe unde se obţinea acces la porţiuni din uriaşul corp al lui Multivac. Lipsit de intervenţii exterioare, relaxându-se şi sortându-şi datele cu clicăituri leneşe, Multivac îşi meritase de asemenea vacanţa aceea, iar băieţii erau întru totul de acord. Nu avuseseră nici o intenţie - cel puţin la început - de a i-o disturba.

Aduseseră cu ei o sticlă şi singura lor grijă de moment fusese de a se destinde în tovărăşia acesteia.

- Este uluitor când stai să te gândeşti, zise Adell. (învârtea încetişor cu o baghetă de sticlă prin pahar, privind cubuleţele de gheaţă ce se înghesuiau s-o atingă, şi pe chipul său lătăreţ se zăreau cute de oboseală). Acum avem pe gratis toată energia pe care o vom putea utiliza vreodată! Dacă am dori s-o exploatăm, ne-ar ajunge să topim întregul Pământ într-o picătură uriaşă de fier lichid impur, fără să simtim că am fi cheltuit vreun pic. Avem toată energia pe care am putea s-o folosim vreodată, pe vecie.

Lupov îşi lăsă capul pe un umăr. Făcea gestul acesta când dorea să contrazică pe cineva, iar acum dorea să contrazică, pe de o parte fiindcă el trebuise să aducă gheaţa şi paharele.

- Nu chiar pe vecie, rosti el.

- La dracu', aproape pe vecie. Până se consumă Soarele.

- Asta nu-nseamnă "pe vecie".

- Bine, bine, miliarde şi miliarde de ani. Poate chiar douăzeci de miliarde de ani. Esti mulţumit?

Lupov îşi trecu degetele prin părul care începuse să i se rărească, parcă pentru a se reasigura că-i

mai rămăsese ceva, şi sorbi din pahar.

- Douăzeci de miliarde de ani nu înseamnă "pe vecie".

- Oricum, va dura mult după moartea noastră, de acord?

- La fel vor dura zăcămintele de cărbune şi uraniu.

- Aşa-i, dar acum putem să cuplăm la Staţia Solară orice navă spaţială, ca să facă ruta Pământ-Pluto de un milion de ori, fără să-şi faca griji vreodată din cauza combustibilului. *Asta* n-ai putea face cu cărbune şi uraniu. Dacă nu mă crezi, întreabă-l pe Multivac.

- Nu trebuie să-l întreb pe Multivac. O ştiu şi eu.

- Atunci, nu mai tot critica lucrurile pe care le-a făcut Multivac pentru noi! se enervă Adell. A făcut numai bine.

- Cine-a zis că n-ar fi făcut bine? Eu spun doar că un soare nu va dura pe vecie. Nimic altceva. Suntem în siguranţă pentru douăzeci de miliarde de ani, dar apoi ce se va petrece? - Lupov îndreptă un deget nesigur spre celălalt.

- Şi să nu-mi zici c-o să ne cuplăm la alt soare!

O vreme, domni tăcerea. Adell ducea paharul la buze doar ocazional, iar ochii lui Lupov se închiseră lent. Cei doi făcuseră o pauză de odihnă. Apoi, Lupov deschise brusc ochii.

- Te gândesti c-o să ne cuplăm la alt soare, când al nostru îşi va încheia existenta?

- Eu muncesc, eu nu gândesc.

- Ba gândeşti, însă necazul cu tine e că stai cam prost cu logica. Eşti ca individul ăla care a fost surprins de o aversă neaşteptată şi a fugit spre un pâlc de arbori, ca să-şi caute adăpost. Nu-şi făcea nici un fel de griji, ştii?, deoarece se gândise că dacă ploaia va răzbi printr-un copac, se va putea muta sub altul.

- Am înteles, zise Adell, nu-i nevoie să tipi. Când soarele nostru va dispărea, vor fi dispărut şi celelalte stele.

- Al naibii să fiu dacă nu vor dispărea! mormăi Lupov. Totul a avut un început în explozia cosmică originară, când o fi fost ea, şi totul va avea un sfârsit când toate stelele îşi vor consuma combustibilul intern. Unele ard mai repede decât altele. Păi, alea gigante nu vor dura nici o sută de milioane de ani. Soarele nostru va dura douăzeci de miliarde de ani şi poate că piticele vor dura o sută de miliarde de ani. Dar peste un trilion de ani, să zicem, totul va fi în beznă. Entropia trebuie s-atingă nivelul maxim, asta-i!

- Ştiu totul despre entropie, preciză demn Adell.

- Ştii pe naiba!

- Ştiu la fel de multe ca tine.

- Atunci, ştii că totul se va stinge într-o bună zi.

- Da, ştiu. Cine zice că nu va fi asa?

- Tu, prostovane! Tu ai zis că avem toată energia care ne trebuie, pe vecie. Tu ai zis "pe vecie".

Fu rândul lui Adell să-l contrazică.

- Poate că-ntr-o bună zi vom putea reface totul, spuse el.

- Niciodată.

- De ce nu? Cândva...

- Niciodată.

- Ia-ntreabă-l pe Multivac.

- Intreabă-l *tu.* Punem prinsoare? Pe cinci dolari c-o să răspundă că nu se poate.

Adell era îndeajuns de cherchelit ca să încerce şi, în acelaşi timp, îndeajuns de treaz ca să poată formula o întrebare coerentă: "Va putea vreodată omenirea, fără să-şi cheltuiască toată energia, să readucă Soarele la splendoarea tinereţii sale, chiar după ce el a murit de bătrânete?"

Probabil că întrebarea putea fi formulată şi mai simplu: "Cum poate fi redusă masiv entropia Universului, pentru a reveni la nivelul iniţial?" Multivac încremeni şi amuţi. Pâlpâiturile lente ale ledurilor sale încetară, clicăiturile îndepărtate ale releelor nu se mai auziră.

Apoi, tocmai când tehnicienii, alarmaţi, simţeau că nu-şi mai pot reţine răsuflarea, imprimanta calculatorului învie brusc. Şase cuvinte fură tipărite: DATE INSUFICIENTE PENTRU UN RĂSPUNS CORECT.

- Pariul cade, şopti Lupov.

Plecară grăbiţi.

A doua zi dimineaţă, cu capetele pulsând dureros de mahmureală şi cu gurile îmbâcsite de alcool, cei doi uitaseră cu totul de incident.

***

Jerrodd, Jerrodine şi Jerrodette I şi II priveau imaginea înstelată care se modifica în videoplat, pe măsură ce trecerea prin hiperspaţiu se desfăsura pe durata ei atemporală. Brusc, pulberea scânteietoare de stele lăsă loc în centrul ecranului unui singur corp cosmic strălucitor.

- Ăsta-i X-23, rosti Jerrodd cu convingere. Mâinile sale subtiri i se încleştară strâns la spate şi încheieturile falangelor se

albiră. Surioarele Jerrodette avuseseră parte de prima lor trecere prin

hiperspaţiu şi erau extrem de conştiente de senzaţia momentană de înăuntru-afară. Îşi înăbuşiră chicotelile şi se fugăriră nebuneşte în jurul mamei lor, intonând:

- Am ajuns la X-23, am ajuns la X-23, am ajuns...

- Linişte, copii! le potoli Jerrodine. Esti sigur, Jerrodd?

- Cum să nu fiu sigur? replică el privind în sus către proeminenţa metalică de pe plafon, care străbătea cabina pe toată lungimea ei, intrând printr-un perete şi dispărând în peretele opus. De fapt, parcurgea întreaga navă, de la un capăt la celălalt.

Jerrodd nu ştia mare lucru despre tubul gros de metal - doar că se numea Microvac şi că oricine dorea i putea pune întrebări. Chiar dacă nu-I întreba nimeni, el avea misiunea de a pilota nava spre destinaţia prestabilită, de a se alimenta cu energie de la diversele Staţii Energetice Subgalactice şi de a calcula ecuaţiile pentru salturile hiperspaţiale.

Jerrodd şi familia sa trebuiau doar să aştepte ajungerea la destinaţie, locuind în cabinele confortabile ale navei.

Odată, cineva ii spusese lui Jerrodd că terminaţia "ac" a lui Microvac ar fi fost acronimul pentru "analog computer" în engleza veche, dar bărbatul se afla pe punctul de a uita şi acest detaliu.

Privind videoplatul, ochii Jerrodinei se umeziră.

- Nu mă pot stăpâni, murmură ea. Mă simt ciudat să părăsesc Pământul pentru totdeauna.

- Nu înţeleg motivul! replică Jerrodd. Acolo nu aveam nimic, iar pe X-23 vom avea de toate. Nu vei fi singură. Nu vei fi un pionier al spaţiului. Pe planetă trăiesc deja peste un milion de oameni. Dumnezeule, stră-strănepoţii noştri vor căuta planete noi, pentru că X-23 va fi suprapopulată! - După o pauză, adăugă: Îti spun, după cum evoluează explozia demografică, avem mare noroc că zborul interstelar a fost pus la punct de calculatoare.

- Stiu, ştiu, încuviinţă femeia fără chef.

Jerrodette I interveni prompt.

- Microvacul nostru e cel mai bun Microvac din lume.

- Şi eu cred la fel, aprobă Jerrodd ciufulindu-i părul.

Era într-adevăr plăcut să ai Microvacul tău, iar Jerrodd era

încântat că făcea parte din generaţia sa şi nu din alta. Pe vremea tinereţii tatălui său, singurele calculatoare erau nişte maşini imense, care acopereau sute de kilometri pătrati. Pe o planetă exista un singur calculator, care se numea chiar aşa - "Planetar AC". Timp de o mie de ani, crescuseră mereu în dimensiuni, pentru ca apoi, aproape peste noapte, tehnologia să se perfecţioneze. În locul tranzistoarelor, apăruseră valvele moleculare, astfel că până şi cel mai întins Planetar AC ocupa acum doar jumătate din volumul unei nave spaţiale.

Jerrodd simţi un fior de satisfacţie, aşa cum se petrecea ori de câte ori se gândea că propriul său Microvac era de nenumărate ori mai complex decât străvechiul şi primitivul Multivac, cel care îmblânzise primul Soarele, şi aproape la fel de complex ca Planetar AC-ul Pământului (cel mai mare dintre toate), care rezolvase primul problema călătoriei hiperspaţiale şi făcuse posibil zborul spre stele.

- Atâtea stele şi atâtea planete! suspină Jerrodine pierdută în propriile ei gânduri. Bănuiesc că familiile vor porni de-a pururi spre noi planete, aşa cum facem noi acum.

- Nu chiar de-a pururi, surâse Jerrodd. Într-o bună zi, totul va înceta, dar asta de-abia peste miliarde de ani. Peste multe miliarde de ani. Până şi stelele se sting, nu ştii? Entropia trebuie să crească.

- Ce-i aia entropie, tăticule? piui Jerrodette II.

- Entropia, dulceaţa mea, este un cuvânt care descrie cum se opreşte Universul. În cele din urmă, totul se opreşte, ştii, aşa cum s-a întâmplat cu roboţelul tău vorbitor.

- Dar nu poţi pune baterii noi, cum i-ai pus roboţelului?

- Bateriile sunt chiar stelele, scumpa mea. Dacă stelele se sting, nu mai există baterii.

Imediat, Jerrodette I începu să plângă:

- Nu le lasa, tăticule! Nu lăsa stelele să se stingă!

- Uite ce-ai făcut! suieră Jerrodine nervoasă.

- De unde să fi ştiut c-o să se sperie? mormăi Jerrodd.

- Întreabă-l pe Microvac! se tângui Jerrodette I. Întreabă-l cum se aprind din nou stelele!

- Haide, fă-o! îl îmboldi Jerrodine. Aşa se vor linişti. Jerrodette II începuse şi ea să se smiorcăie. Jerrodd ridică din umeri.

- Gata, gata, scumpetelor! O să-l întreb pe Microvac ce

trebuie făcut. Nu vă temeţi - el o să ne dea răspunsul.

Îl întrebă pe Microvac şi adăugă iute:

- Răspuns imprimat.

Luând banda îngustă de celufilm, Jerrodd rosti vesel:

- Vedeţi, Microvac spune că se va îngriji de toate, când va veni clipa, aşa că nu trebuie să vă speriaţi.

- Iar acum, copii, zise Jerrodine, e timpul să vă culcaţi. În curând vom ajunge în noul nostru cămin.

Înainte de a distruge celufilmul, Jerrodd reciti răspunsul lui Microvac: DATE INSUFICIENTE PENTRU UN RĂSPUNS CORECT. Ridică din nou din umeri şi privi pe videoplat. X-23 se apropia tot mai mult.

***

VJ-23X de Lameth privi în adâncurile întunecate ale hărţii galactice tridimensionale la scară mică şi spuse:

- Mă întreb dacă nu cumva e ridicol să fim atât de preocupaţi de această problemă...

MQ-17J de Nicron clătină din cap.

- Nu cred. Stii bine că, la actuala rată a expansiunii, galaxia se va popula în cinci ani.

Amândoi păreau a avea în jur de douăzeci de ani, erau înalti şi cu corpuri perfecte.

- Cu toate acestea, zise VJ-23X, ezit să înaintez Consiliului Galactic un raport pesimist.

- Eu nici nu mă gândesc la alt tip de raport. Pune-i niţel în mişcare. Trebuie să-i punem în mişcare.

VJ-23X suspină.

- Spaţiul este infinit. O sută de miliarde de galaxii aşteaptă să fie colonizate. Mai multe chiar!

- O sută de miliarde nu este un număr infinit şi, cu trecerea timpului, devine tot mai puţin infinit. Gândeşte-te! Acum douăzeci de mii de ani, omenirea a soluţionat problema utilizării energiei stelare, iar peste numai câteva secole a devenit posibilă călătoria interstelară. Omenirea a avut nevoie de un milion de ani ca să populeze o planetă micuţă, iar apoi doar de cincisprezece mii de ani ca să populeze restul galaxiei. Actualmente, populaţia se dublează la fiecare zece ani...

- Pentru asta, il întrerupse VJ-23X, putem mulţumi

imortalităţii.

- Perfect. Imortalitatea există şi trebuie luată în seamă. Recunosc că ea are şi partea aceasta mai puţin convenabilă. Galactic AC ne-a rezolvat multe probleme dar, stopând îmbătrânirea şi desfiinţând moartea, a distrus toate celelalte soluţii pe care le găsise.

- Presupun, totuşi, că n-ai dori să renunţi la viată.

- Câtuşi de puţin, o lăsă mai moale MQ-17J. Nu încă. Nu sunt îndeajuns de bătrân. Tu câţi ani ai?

- Două sute douăzeci şi trei. Dar tu?

- N-am ajuns nici la două sute. Să revenim însă la ideea mea. Populaţia se dublează la fiecare zece ani. După ce vom umple galaxia aceasta, următoarea va fi populată în zece ani. Încă zece ani şi vom fi populat alte două. Peste un deceniu - patru. Într-o sută de ani, vom fi populat o mie de galaxii. Într-o mie de ani, un milion de galaxii. În zece mii de ani, întregul Univers cunoscut. Ce se va întâmpla după aceea?

- O problemă secundară, spuse VJ-23X, este cea a transportului. Mă întreb câte unităţi energetice solare vor fi necesare pentru a deplasa galaxii de indivizi dintr-o galaxie în următoarea?

- O întrebare foarte pertinentă. Deja, omenirea consumă anual două unităţi energetice solare.

- Iar majoritatea energiei respective este pur şi simplu irosită. La urma urmelor, propria noastră galaxie emite anual o mie de unităţi energetice solare, dintre care noi utilizăm doar două.

- De acord, însă chiar şi cu o eficienţă de sută la sută, nu facem altceva decât să amănâm inevitabilul. Necesarul nostru energetic creste în progresie geometrică - chiar mai rapid decât populaţia. Vom epuiza energia înainte de a rămâne fără galaxii colonizabile. E o problemă interesantă. O problemă foarte interesantă.

- Va trebui să construim stele noi, din gazul interstelar.

- Sau din căldura disipată? întrebă ironic MQ-17J.

- Poate că există o modalitate de inversare a entropiei. Ar trebui să-l întrebăm pe Galactic AC.

VJ-23X nu vorbise cu toată seriozitatea, dar MQ-17J îşi scoase din buzunar contactorul AC şi-l aşeză pe masă.

- Sunt gata să-ntreb, spuse el. Este ceva cu care rasa

umană va trebui să se confrunte într-o bună zi.

Privi încruntat micutul contactor AC. Era un cubuleţ cu latura de trei centimetri, conectat prin hiperspaţiu cu marele Galactic AC, care slujea întreaga omenire. Contactorul însuşi făcea parte din Galactic AC.

MQ-17J rămase câteva clipe pe gânduri, întrebându-se dacă într-o bună zi a vieţii sale nemuritoare avea să-I poată vedea Galactic AC. Acesta era de-a dreptul o planetă, una micuţă, o plasă de raze de fortă ce tineau materia, în interiorul căreia fluxuri de submezoni înlocuiseră primitivele valve moleculare. În ciuda funcţionării sale subeterice, Galactic AC avea un diametru de peste trei sute de metri.

- Poate entropia să fie inversată? întrebă brusc MO-17J în contactor.

VJ-23X îl privi surprins.

- Auzi... de fapt, n-am vrut cu adevărat să-ntrebi asta.

- De ce nu?

- Amândoi ştim că entropia nu poate fi inversată. Nu poţi să reclădeşti un copac ars din fumul şi cenuşa rămase.

- Aveţi copaci pe planeta ta?

Răspunsul lui Galactic AC ii făcu să tresară şi să păstreze tăcere. Vocea se auzi subtire şi melodioasă din contactor: DATE INSUFICIENTE PENTRU UN RASPUNS CORECT.

- Ai văzut? făcu VJ-23X.

Ca atare, cei doi reveniră la problema raportului pe care trebuiau să-I prezinte Consiliului Galactic.

***

Mintea lui Zee Prime cuprinse noua galaxie, prea puţin interesată de nenumăratele spirale de stele ce o alcătuiau. O galaxie pe care n-o mai văzuse până atunci. Avea oare să le vadă pe toate? Erau atât de multe, fiecare cu propria ei încărcătură umană... O încărcătură mai degrabă pasivă. Într-o măsură tot mai mare, adevărata esenţă a omului se afla aici, în spaţiu.

Minţi, nu corpuri! Corpurile nemuritoare rămâneau pe planete, menţinute vreme de eoni în anabioză. Uneori, ele erau trezite pentru a efectua activităţi fizice, dar asta se întâmpla tot mai rar. Puţini indivizi noi se năşteau ca să se alăture mulţimii

incredibile, dar ce importanţă avea? În Univers, exista prea puţin loc pentru indivizi noi.

Zee Prime fu deşteptat din reverie, întâlnind tentaculele ceţoase ale altei minţi.

- Sunt Zee Prime, spuse el. Tu cine eşti?

- Sunt Dee Sub Wun. Din ce galaxie eşti?

- Noi îi spunem doar Galaxia. Dar tu din ce galaxie eşti?

- Şi noi o numim pe a noastră Galaxia. Toţi oamenii numesc galaxia lor pur şi simplu Galaxia şi atât. De ce nu?

- Aşa este. Toate galaxiile sunt la fel.

- Nu chiar toate. Rasa umană trebuie să fi pornit dintr-o galaxie anume. Aceea este diferită.

- Din care galaxie? întrebă Zee Prime.

- Nu stiu. Universal AC ar trebui să stie.

- Să-l întrebăm? Brusc, sunt curios.

Perceptiile lui Zee Prime se extinseră până ce galaxiile însele se reduseră şi deveniră o pulbere difuză pe un fundal mult mai măreţ. Sute de miliarde de galaxii, toate cu fiinţele lor nemuritoare, toate purtându-şi încărcăturile de inteligenţe cu minţi ce rătăceau liber prin spaţiu. Una singură dintre ele era fără pereche, fiind galaxia de obârşie a omului. În trecutul său neclar şi îndepărtat, ea cunoscuse o perioadă când fusese unica galaxie populată de oameni.

Zee Prime era extrem de curios să vadă galaxia aceea, aşa încât strigă:

- Universal AC! În care galaxie a apărut omenirea?

Universal AC îl auzi, deoarece pe fiecare planetă şi prin tot spaţiul avea receptori ce duceau prin hiperspaţiu către un punct necunoscut unde se afla el.

Zee Prime auzise de un singur om ale cărui gânduri răzbiseră în apropierea lui Universal AC, dar acesta nu zărise decât un glob strălucitor cu diametrul de jumătate de metru, aproape imposibil de privit direct.

- Dar cum este posibil ca Universal AC să fie atât de mic? întrebase Zee Prime.

- Cea mai mare parte a lui, venise răspunsul, se găseşte în hiperspatiu. Nu-mi pot imagina forma sub care există acolo.

Nimeni nu şi-o putea imagina, deoarece, Zee Prime stia prea bine, trecuse de mult ziua când Omul jucase vreun rol în construcţia unui Universal AC. Fiecare Universal AC îşi proiecta

şi îşi construia succesorul. Fiecare, în decursul existenţei sale de peste un milion de ani, acumula datele necesare pentru a construi un succesor mai bun, mai complex, mai capabil, care avea să-i cuprindă bazele de date şi individualitatea.

Universal AC întrerupse gândurile rătăcitoare ale lui Zee Prime nu prin cuvinte, ci printr-o indicaţie. Mintea lui Zee Prime fu condusă în oceanul difuz de galaxii, dintre care una se mări treptat, arătându-şi stelele.

Un gând sosi de la o distantă infinită, dar perfect distinct: ACEASTA ESTE GALAXIA DE ORIGINE A OMULUI.

Era totuşi la fel cu oricare altă galaxie şi Zee Prime îşi tăinui dezamăgirea.

Dee Sub Wun, a cărui minte îl însoţise, vorbi pe neaşteptate:

- Şi care dintre stele este steaua de origine a Omului?

Universal AC răspunse: STEAUA DE ORIGINE A OMULUI A DEVENIT O NOVĂ. ACUM ESTE O PITICĂ ALBĂ.

- Oamenii de acolo au murit? întrebă Zee Prime, surprins şi aproape fără să se gândească.

Universal AC răspunse: ASA CUM SE ÎNTÂMPLĂ ÎN ASEMENEA CAZURI, O LUME NOUĂ A FOST CONSTRUITĂ DIN TIMP PENTRU CORPURILE LOR MATERIALE.

- Da, bineînţeles, zise Zee Prime, simţindu-se totuşi copleşit de o senzaţie de pierdere. Mintea lui întrerupse legătura cu galaxia de origine a Omului şi o lăsă să se retragă şi să se piardă printre punctuleţele difuze. Nu mai dorea s-o revadă.

- Ce s-a întâmplat? întrebă Dee Sub Wun.

- Stelele mor. Steaua de origine a Omului este moartă.

- Toate trebuie să moară. De ce n-ar muri?

- Însă când toată energia va fi epuizată, corpurile noastre vor muri, şi noi o dată cu ele.

- Asta se va petrece peste miliarde de ani.

- Nu vreau să se întâmple nici chiar după miliarde de ani. Universal AC! Cum se poate opri moartea stelelor?

- Întrebi cum se poate inversa entropia, observă amuzat Dee Sub Wun.

Iar Universal AC răspunse: DATELE CONTINUĂ SĂ FIE INSUFICIENTE PENTRU UN RĂSPUNS CORECT.

Gândurile lui Zee Prime reveniră spre propria sa galaxie. El nu se mai gândi la Dee Sub Wun, al cărui trup se putea afla

într-o galaxie situată la o depărtare de un trilion de ani-lumină sau pe planeta vecină. Nu era important.

Nefericit, Zee Prime începu să colecteze hidrogen interstelar, cu care să-şi construiască propria lui steluţă. Dacă stelele trebuiau să moară într-o bună zi, cel puţin câteva mai puteau fi construite.

***

Omul se gândi cu sine, deoarece, într-un fel, mental, Omul era unul singur. Era alcătuit dintr-un trilion de trilioane de trilioane de corpuri nemuritoare, fiecare având locul său, odihnindu-se liniştit şi neafectat de scurgerea timpului, îngrijit de roboţi perfecţi, la fel de neafectaţi de scurgerea timpului, în vreme ce minţile tuturor corpurilor se contopeau liber între ele.

Omul rosti:

- Universul este pe moarte.

Omul privi galaxiile tot mai puţin luminoase. Stelele gigant, risipitoarele, dispăruseră demult, în distanţa celui mai îndepărtat trecut. Acum, aproape toate stelele erau pitice albe, murind treptat.

Din praful interstelar fuseseră construite stele noi, unele prin procese naturale, altele de Om însuşi, dar şi acelea piereau. Piticele albe puteau fi contopite, pentru ca din giganticele forţe eliberate în felul acela să se obţină alte stele, dar dintr-o mie de pitice albe se putea clădi o singură stea, care avea să piară de asemenea.

Omul rosti:

- Grijuliu gospodărită, sub îndrumarea lui Cosmic AC, energia care a mai rămas în tot Universul va dura câteva miliarde de ani.

- Chiar şi aşa, spuse Omul, în cele din urmă tot se va sfârşi. Oricât de atent ar fi gospodărită, oricât de eficient ar fi exploatată, energia consumată este pierdută şi nu poate fi recreată. Entropia trebuie să crească permanent spre valoarea maximă.

- Entropia nu poate fi inversată? întrebă Omul. Să-l întrebăm pe Cosmic AC.

Cosmic AC îi înconjura, dar nu în spaţiu. În spaţiu, nu se găsea nici măcar un crâmpei din el. Se afla în hiperspaţiu şi era

alcătuit din ceva ce nu era nici materie, dar nici energie. Problema dimensiunilor şi naturii sale nu mai aveau deja nici un înţeles în termeni familiari Omului.

- Cosmic AC, spuse Omul, cum poate fi inversată entropia? Cosmic AC răspunse: DATELE CONTINUĂ SĂ FIE INSUFICIENTE PENTRU UN RASPUNS CORECT.

Omul spuse:

- Adună date suplimentare.

Cosmic AC răspunse: O VOI FACE. O FAC DE O SUTĂ DE MILIARDE DE ANI. ACEASTĂ ÎNTREBARE NE-A FOST PUSĂ DE MULTE ORI PREDECESORILOR MEI ŞI MIE. TOATE DATELE PE CARE LE DETIN RĂMÂN INSUFICIENTE.

- Va exista un moment, întrebă Omul, când datele vor fi suficiente, sau problema este insolvabilă în toate circumstanţele imaginabile?

Cosmic AC răspunse: NICI O PROBLEMĂ NU ESTE INSOLVABILĂ ÎN TOATE CIRCUMSTAN-ŢELE IMAGINABILE.

- Când vei deţine suficiente date ca să răspunzi la întrebare? întrebă din nou Omul.

Cosmic AC răspunse: DATELE CONTINUĂ SĂ FIE INSUFICIENTE PENTRU UN RĂSPUNS CORECT.

- Vei continua să lucrezi la problema aceasta? insistă Omul.

DA, răspunse Cosmic AC.

- Vom aştepta, spuse Omul.

***

Stelele şi galaxiile muriră şi se stinseră, iar spaţiul se întunecă, după zece trilioane de ani de secătuire a energiilor.

Unul câte unul, Omul se contopi cu AC, fiecare corp material pierzându-şi identitatea mentală într-o modalitate care, cumva, nu însemna o pierdere, ci un câştig.

Ultima minte a Omului se opri înainte de fuziune, privind un spaţiu care nu mai conţinea decât resturile ultimei stele negre şi o materie incredibil de rarefiată, agitată aleatoriu de rămăşiţele căldurii ce cobora, asimptotic, spre zero absolut.

- AC, întrebă Omul, acesta este sfârşitul? Haosul acesta nu poate fi inversat, pentru a recrea Universul? N-ar fi cu putinţă?

AC răspunse: DATELE CONTINUĂ SĂ FIE INSUFICIENTE PENTRU UN RĂSPUNS CORECT.

Ultima minte a Omului se contopi şi doar AC există - iar asta în hiperspaţiu.

***

Materia şi energia se sfârşiseră, iar o dată cu ele spaţiul şi timpul. Chiar şi AC exista numai pentru acea ultimă întrebare, la care nu găsise încă răspuns, din clipa când, cu zece trilioane de ani în urmă, un tehnician pe jumătate beat o adresase unui calculator care, prin comparaţie cu AC, se găsea cu mult mai departe decât fusese omul faţă de Om.

Răspunsese la toate celelalte întrebări, dar până nu găsea răspuns şi la această ultimă întrebare, AC nu-şi putea elibera conştiinţa. Strânsese toate datele ce puteau fi strânse. Nu mai exista nimic care să fie adunat.

Însă datele colectate trebuiau acum corelate şi combinate în toate relaţiile posibile.

În acest scop, fu cheltuit un timp atemporal.

Iar AC află cum anume putea să inverseze direcţia entropiei.

Nu exista însă nici un om căruia AC să-i ofere răspunsul la ultima întrebare. Aspectul respectiv era lipsit de importanţă. Se demonstrase că răspunsul avea să rezolve şi problema aceasta.

Vreme de alt timp atemporal, AC se gândi care ar fi fost modalitatea optimă de acţiune. Cu atenţie, organiză programul.

Conştiinţa lui AC cuprinse tot ceea ce fusese cândva un Univers şi reflectă la ceea ce acum era Haos. Trebuia să acţioneze pas cu pas.

Şi AC spuse: "SĂ FIE LUMINĂ!"

Şi se făcu lumină...

ULTIMA NAVETA

[din volumul de povestiri „Vântul schimbării” – The Winds of Change and Other Stories]

– Presupun că odată şi-odată trebuia să se termine! a oftat Virginia Ratner.

Apoi a privit îndurerată pe fereastră, către marea ce sclipea în lumina soarelui, adăugând:

– Cel puţin, avem vreme frumoasă pentru ultima cursă, deşi o furtună cu lapoviţă s-ar fi potrivit mai bine stării mele de spirit.

Robert Gill, ofiţer superior al Agenţiei Spaţiale Terestre, s-a întors spre ea cu o expresie lipsită de orice urmă de bunăvoinţă.

– Te rog, nu te smiorcăi! Chiar tu ai spus că odată şi-odată trebuia să se termine.

– Dar de ce să fiu *eu* pilotul ultimei curse?

– Pentru că eşti cel mai bun pilot al nostru şi pentru că vrem ca totul să meargă strună. De ce mi s-a încredinţat *mie* lichidarea Agenţiei? Ca să avem un final fericit.

– *Fericit?* a exclamat Virginia, cu ochii ţintă la încărcătura uriaşă de marfă şi la şirul interminabil de pasageri – nimic din ceea ce vedea nu avea să se mai repete.

Pilotase navete vreme de douăzeci de ani, fiind conştientă în permanenţă că avea să vină şi un sfârşit. Ar fi fost de aşteptat ca asemenea gânduri s-o îmbătrânească, dar Virginiei nu-i apăruse nici un fir alb în păr şi nici un rid pe faţă. Cine ştie, poate că aceasta era consecinţa unei vieţi trăite în continuă fluctuaţie gravitaţională...

Acum, femeia era într-o dispoziţie rebelă.

– Mi s-ar părea un gest de o ironie dramatică, a continuat ea, sau, mă rog, de dreptate dramatică dacă naveta ar sări în aer la decolare... Un protest al bătrânului Pământ...

Gill a clătinat din cap a reproş.

– Ar trebui să-ţi fac raport pentru ce-ai zis acum. Presupun, însă, că e doar o criză acută de nostalgie.

– N-ai decât să-mi faci raport! O să mă treacă în categoria

periculoşilor instabili şi n-o să mai am voie să pilotez. Pot să mă aşez alături de cei şase sute şaisprezece pasageri şi voi fi al şase sute şaptesprezecelea. Naveta va fi pilotată de altcineva, care va intra în istorie drept...

– N-am de gând să-ţi fac raport! a întrerupt-o Gill. Şi n-o să se întâmple nimic. În zilele noastre, decolările nu mai sunt periculoase.

– Nu-i chiar aşa! I-a contrazis Virginia posomorâtă. Ştii cazul lui *Enterprise 60*...

– Acum faci pe buletinul de ştiri? Asta s-a întâmplat în urmă cu o sută şaizeci de ani, şi de atunci n-a mai avut loc nici un accident. De când avem echipamentul antigravitaţional, nici măcar nu ne mai putem plânge că e prea mult zgomot. Zilele de care vorbeşti ţin de domeniul istoriei. Cred că mai bine te-ai duce pe puntea de observaţie. Au mai rămas doar treizeci de minute până la decolare.

– Ei şi? Nu mai lipseşte decât să-mi explici că decolarea e complet automatizată şi că nu-i nevoie de prezenţa mea...

– Asta o ştii şi singură, fără să ţi-o spun eu. Totuşi, prezenţa ta pe punte ţine de regulament şi de tradiţie.

– Mi se pare că acum tu eşti nostalgic. Ţi-e dor de timpul când pilotul avea într-adevăr un rol important şi nu devenea celebru doar pentru simplul fapt de a fi prezidat lichidarea unui capitol măreţ al istoriei noastre. Dar mă duc..., a adăugat Virginia şi i-a întors spatele superiorului său, deplasându-se spre tunelul central de parcă ar fi fost un fulg purtat de curenţii dimineţii.

Îşi amintea de zilele agitate din trecut, când echipamentul antigravitaţional era încă în faza de experiment şi aveau nevoie de instalaţii de decolare mai mari decât naveta în sine. Pe atunci, dezlipirea de Pământ te scutura bine, şi uneori nici nu reuşea. De aceea, mulţi muncitori spaţiali preferau lifturile demodate, acum scoase din uz.

Între timp, sistemul antigravitaţional fusese miniaturizat, până când fiecare navă ajunsese să aibă propria ei instalaţie. Aceasta nu dădea niciodată greş şi era folosită atunci când se transportau pasageri – care aveau încredere oarbă în respectivul procedeu -sau marfă ce putea fi deplasată în interiorul calei cu ajutorul unor dispozitive cu jeturi de aer, fără fricţiune, şi al levitaţiei magnetice, de către nişte tehnicieni care ştiau să

manevreze obiecte voluminoase fără greutate, dar nu lipsite de inerţie.

Niciodată nu existase vreun vehicul construit de oameni care să fi fost atât de impresionant, atât de complex, atât de computerizat ca navetele spaţiale, pentru că nici un alt vehicul nu trebuise să se lupte cu gravitaţia Pământului. Desigur, odinioară, fuseseră navele primitive, care nu aveau sisteme antigravitaţionale şi care depindeau de rachete chimice pentru a-şi procura fiecare fărâmă de energie. Numai că acelea puteau fi asemuite cu dinozaurii din vremurile preistorice!

Cât despre navele care se deplasau numai în spaţiu, făcând legătura între o aşezare spaţială şi o staţie energetică sau intre o fabrică şi o instalaţie pentru producerea mâncării – fie ele şi de pe Lună -, acestea nu puteau fi luate în considerare. Gravitaţia pe care ele o aveau de învins era nulă sau foarte scăzută, aşa că erau nişte obiecte simple, aproape fragile.

Acum, Virginia se afla în cabina pilotului, privind instrumentele de măsură computerizate, care-o informau cu precizie despre funcţionarea fiecărui aparat de la bord, despre localizarea geamantanelor, a pasagerilor şi despre numărul acestora. (Totul trebuia verificat cu grijă. Era de neconceput să omită ceva!)

De acolo, avea o panoramă de trei sute şaizeci de grade asupra zonei unde staţiona nava. S-a surprins privind-o gânditoare. De aici, în zilele eroice de demult, omul pornise curajos în spaţiu. De aici, rasa umană fusese azvârlită în imensitatea cerului pentru a construi primele structuri spaţiale: staţii de producere a energiei, care funcţionau târâş-grăpiş, fabrici care aveau mereu nevoie de reparaţii, aşezări spaţiale în care de-abia dacă puteau fi adăpostiţi zece mii de oameni.

Acum, însă, uriaşul, complexul centru tehnologic dispăruse. Încetul cu încetul, fusese demontat, până când nu mai rămăsese decât platforma de decolare a ultimei navete. Această instalaţie urma să fie părăsită acolo, iar o dată cu trecerea anilor, ea avea să ruginească şi să se descompună, ca un trist monument al gloriei de odinioară.

Oare cum fusese posibil ca pământenii să-şi uite atât de uşor trecutul? Împrejurul navetei se întindeau marea şi uscatul, în întregime pustii. Nu se mai zărea nici urmă de civilizaţie umană, nici ţipenie de om care să le străbată. Nu mai existau

decât plantele verzi, nisipul galben, marea albastră...

Sosise momentul! Ochiul experimentat al Virginiei a remarcat că nava era plină, gata de plecare, şi că totul funcţiona în parametri normali. Numărătoarea inversă intrase inexorabil în ultimul minut, satelitul de navigaţie indica un culoar liber şi nici măcar nu mai era nevoie (era foarte conştientă de asta) să atingă comenzile manuale.

Nava s-a desprins de sol lin şi fără zgomot, şi astfel ultimul capitol pentru care omenirea muncise pe brânci timp de două sute de ani lua sfârşit. Ceilalţi semeni de-ai lor îi aşteptau pe Lună, pe Marte, printre asteroizi, în constelaţii de aşezări spaţiale. Ultimul grup de pământeni se ridicase de la sol ca să li se alăture. În felul acesta, se încheiau cele trei milioane de ani de stăpânire a oamenilor asupra Pământului, cele zece mii de ani de civilizaţie pământeană şi cele patru secole de industrializare asiduă. Pământul era lăsat din nou să-şi petreacă eonii în sălbăticie şi singurătate de către o umanitate recunoscătoare planetei-mame, din dorinţa de a-i dărui pacea şi odihna meritată. Şi, fără îndoială, el avea să rămână în veci un monument al originii oamenilor.

Ultima navetă străbătea straturile înalte ale atmosferei, iar Pământul se depărta în urma ei, începând să se micşoreze.

Cincisprezece miliarde de oameni, locuitori ai spaţiului, juraseră solemn că nici unul dintre ei nu avea să mai pună piciorul aici, niciodată.

Pământul era liber! În sfârşit, liber!

VÂNTUL SCHIMBĂRII

[din volumul de povestiri „Vântul schimbării” – The Winds of Change and Other Stories]

Jonas Dinsmore a pătruns în biroul rectorului, din clubul facultăţii, afişând un aer ce-l caracteriza pe deplin, conştient, parcă, de faptul că se afla într-un loc pe măsura lui, dar în care nu era acceptat. Apartenenţa se dovedea prin siguranţa pasului şi nepăsarea faţă de sunetele încălţărilor sale. Non-acceptarea s-a simţit în privirea scurtă, aruncată de jur împrejur, imediat după ce a intrat, – o estimare rapidă a duşmanilor prezenţi.

Era profesor suplinitor de fizică şi un personaj deloc îndrăgit.

În cameră se aflau alţi doi indivizi, pe care, fără să fie socotit drept paranoic, Dinsmore îi putea considera cu adevărat duşmani.

Primul era Horatio Adams, venerabilul şef de catedră, care, fără să fi realizat niciodată un singur lucru notabil, reuşise să câştige un imens respect pentru numeroasele acţiuni neimportante, însă absolut corecte, duse la bun sfârşit. Celălalt era Carl Muller, ale cărui lucrări asupra Marii Teorii Unificate îl propulsaseră spre Premiul Nobel (probabil) şi spre rectoratul universităţii (cu siguranţă). Era greu de spus care dintre cele două variante îl scârbea mai mult pe Dinsmore. Rezumând situaţia, se putea afirma că-l detesta pe Muller.

Suplinitorul s-a aşezat pe un colţ al canapelei vechi, alunecoase şi foarte reci. Cele două fotolii confortabile fuseseră ocupate de ceilalţi. Apoi, Dinsmore a zâmbit.

Obişnuia să o facă în mod frecvent, în ciuda faptului că surâsul nu-i conferea o expresie prietenoasă, ori încântată. Deşi zâmbetul nu deţinea nimic în plus, pe lângă fireasca retragere a colţurilor gurii, el avea în mod invariabil un efect glacial asupra celor din jur. Chipul rotund al bărbatului, părul rar, insă grijuliu pieptănat, buzele cărnoase, toate acestea ar fi transmis jovialitate în momentul zâmbirii, sau ar fi trebuit s-o facă... şi totuşi, nu se petrecea aşa.

Adams s-a foit şi un aparent rictus de iritare i-a traversat

faţa prelungă, tipică locuitorilor din New England. Muller, cu părul său aproape negru şi ochii absurd de albaştri, a părut impasibil.

– Ştiu, domnilor, că vă deranjez, a început Dinsmore. Cu toate acestea, n-am avut încotro. Prezenţa mea aici a fost solicitată de Consiliul de Administraţie. Poate că o consideraţi nelalocul ei. Muller, sunt convins că te aştepţi ca, dintr-o clipă în alta, Consiliul să te înştiinţeze că ai fost nominalizat pentru funcţia de rector. Ar fi normal ca renumitul profesor Adams, mentorul şi ocrotitorul tău, să afle vestea cea mare. Totuşi, de ce oare ar dori Consiliul să-mi rezerve acelaşi privilegiu mie, umilul şi veşnic învinsul tău rival?

Ba chiar suspectez că primul tău act, în calitate de rector, va fi să mă informezi că ar fi în interesul tuturor dacă mi-aş găsi un post altundeva, întrucât contractul nu-mi va fi reînnoit la sfârşitul actualului an universitar. Poate că este convenabil să mă ai la dispoziţie chiar în momentul cu pricina, pentru evitarea întârzierilor. Cam crud, dar eficient.

Păreţi tulburaţi, amândoi. Poate că greşesc. Poate că nu v-aţi gândit la imediata mea alungare, poate că doreaţi să aşteptaţi până mâine. Atunci să fie oare Consiliul cel care vrea q demitere rapidă şi m-a convocat în acest scop? Nu contează. În ambele variante, voi rămâneţi şi eu plec. Poate că aşa este corect. Respectatul şef al unei catedre de renume, apropiindu-se de amurgul carierei, alături de sclipitorul său protejat, posesorul unor inegalabile deducţii teoretice şi tehnici de calcul, sunt mult mai potriviţi cununilor de lauri, pe când eu, lipsit de titluri sau faimă...

Acesta fiind adevărul, e amabil din partea voastră că mă lăsaţi să vorbesc fără întreruperi. Am senzaţia că mesajul pe care-l aşteptăm s-ar putea să mai întârzie câteva minute, poate chiar o oră. Am un soi de presentiment. Până şi membrilor Consiliului le place să întreţină suspansul. Acesta este momentul ieşirii lor la rampă, efemera lor clipă de glorie. Şi, pentru că tot trebuie să ne omorâm cumva timpul, am chef să vorbesc.

Înaintea execuţiei, condamnaţilor la moarte li se acordă un ultim prânz sau o ultimă ţigară; mie, în schimb, mi se acordă dreptul de a spune câteva ultime cuvinte. Cred că nu sunteţi obligaţi să mă ascultaţi şi nici măcar să vă prefaceţi interesaţi.

...Mulţumesc. Privirea resemnată, profesore Adams, o voi

accepta drept încuviinţare. La fel şi surâsul vag, să zicem dispreţuitor, al profesorului Muller.

Ştiu că nu mă veţi acuza pentru că doream să fi putut schimba situaţia. În ce fel? Iată o întrebare bună. N-aş fi dorit să-mi transform caracterul şi personalitatea. Poate că nu sunt dintre cele mai atractive, dar îmi aparţin. N-aş fi modificat nici eficienţa politicoasă a lui Adams, ori sclipirile lui Muller, fiindcă o asemenea schimbare ar fi dus la dispariţia lui Adams şi Muller. I-aş fi lăsat să rămână aşa cum sunt, şi totuşi... rezultatele să difere. Dacă ne-am putea întoarce în timp, ce mică schimbare a trecutului ar putea produce o modificare mare şi dorită a prezentului?

Iată ce ne trebuie. Călătoria temporală!

Aha, *asta* te-a făcut să reacţionezi, Muller. Am auzit începutul clar al unui pufnet. Călătoria temporală! Ridicol! Imposibil!

Imposibil nu numai pentru că tehnologia actuală este inadecvată scopului, ci şi într-un sens mai larg, că va fi mereu inadecvată. Călătoria temporală, în scopul întoarcerii în trecut pentru a schimba realitatea, nu este imposibilă doar în momentul de faţă din considerente tehnologice, ci cu totul imposibilă din punct de vedere teoretic.

Curios că tocmai tu gândeşti aşa, Muller, întrucât teoriile tale, analizele care au adus cele patru forţe, până şi gravitaţia, măsurabil de aproape de includerea sub acoperişul unei singure serii de ecuaţii, chiar ele anulează imposibilitatea teoretică a deplasării prin timp.

Nu, nu protesta! Stai jos, Muller, şi relaxează-te. Sunt sigur că, pentru tine, este imposibil. Asta-i valabil pentru majoritatea oamenilor. Poate chiar pentru toţi. Deşi e posibil să existe excepţii, iar eu pot fi una dintre acestea. De ce tocmai eu? Cine ştie? Nu pretind că sunt mai inteligent decât vreunul dintre voi, dar ce legătură are cu asta?

Vă pot argumenta prin analogie. Fiţi atenţi... Cu zeci de mii de ani în urmă, treptat, oamenii, fie ca o reuşită globală, fie prin intermediul câtorva indivizi excepţionali, au învăţat să comunice între ei. A fost inventat limbajul, iar modulările delicate ale sunetelor au fost investite cu înţelesuri abstracte.

Timp de mii de ani, fiecare om obişnuit a fost capabil de comunicare, totuşi câţi dintre ei au izbutit să nareze o poveste

la modul superlativ? Shakespeare, Tolstoi, Dickens, Hugo – un număr neînsemnat, pe lângă toţi cei care au trăit vreodată – au putut folosi acele sunete modulate pentru a acţiona asupra corzilor sufleteşti şi a căuta sublimul. Cu toate acestea, ei au întrebuinţat aceleaşi sunete ca noi toţi.

Sunt gata să recunosc: coeficientul de inteligenţă al lui Muller, să zicem, este mai ridicat decât cel al lui Shakespeare sau al lui Tolstoi. Muller îşi cunoaşte graiul în care se exprimă, la fel de bine ca oricare scriitor în viaţă, şi înţelege la fel de complet simbolurile. Totuşi, el n-a putut asocia cuvintele pentru a obţine efectul reuşit de Shakespeare. Sunt convins că Muller însuşi n-ar nega nici o clipă acest lucru. Atunci, ce anume i-a ajutat pe Shakespeare şi Tolstoi să realizeze performanţe pe care Muller, Adams sau eu nu le putem atinge? Nici voi şi nici eu nu cunoaştem răspunsul la această întrebare. Ba mai mult, *nici ei* nu-l cunoşteau. Indiferent cât s-ar fi străduit, Shakespeare n-ar fi putut să explice altcuiva cum să scrie ca el. Nu ştia cum anume... ci, pur şi simplu, o făcea.

Să ne oprim acum asupra problemei conştientizării timpului. Din câte ne putem da seama, dintre toate formele de viaţă, doar oamenii pot pricepe semnificaţia timpului. Toate celelalte specii trăiesc numai în prezent. Poate că ele au amintiri neclare, poate că au intuiţii vagi şi limitate, totuşi este limpede că doar fiinţele omeneşti înţeleg cu adevărat trecutul, prezentul şi viitorul, pot specula asupra înţelesului şi semnificaţiei lor, sunt capabili să se întrebe asupra curgerii timpului, asupra modului cum acesta ne poartă odată cu el şi asupra felului cum ar putea fi modificată această curgere.

Când s-a întâmplat asta? Cum a apărut conştiinţa timpului? Cine a fost primul om, sau umanoid, care a priceput dintr-odată felul în care fluviul timpului îl purta din trecutul şters spre viitorul nedesluşit şi s-a întrebat dacă acesta n-ar putea fi zăgăzuit, ori deviat?

Fluxul timpului nu este neschimbat. Uneori, el goneşte – orele lasă impresia^ că dispar în câteva minute -, iar alteori se târâie interminabil. În stare de vis, în transă, sub efectul drogurilor, timpul îşi modifică proprietăţile.

Ai vrea să spui ceva, Adams? Nu te obosi. Vrei să spui că senzaţiile respective sunt pur psihologice? O ştiu, dar ce altceva există, pe lângă psihologie?

Există un timp *fizic?* Dacă da, *ce este* timpul fizic? Desigur, el este orice am alege noi să fie. *Noi* concepem instrumentele de măsură. *Noi* interpretăm observaţiile. *Noi* creăm teoriile şi apoi le extrapolăm. Pornind de la absolut, noi am schimbat timpul şi l-am făcut un produs al vitezei luminii, hotărând că simultaneitatea este indefinibilă.

Conform teoriei tale, Muller, ştim că timpul este cu totul subiectiv. Teoretic vorbind, cineva care cunoaşte natura curgerii lui poate, dacă deţine suficient talent, să se deplaseze în mod independent în sensul curgerii sau împotriva curentului... ori să rămână pe loc. Este analog manierei în care, folosind simbolurile comunicaţiei, cineva, dacă deţine suficient talent, poate scrie *Regele Lear.* Dacă deţine suficient talent...

Dar dacă eu aş fi avut suficient talent? Dacă eu aş fi putut să fiu Shakespeare al fluxului temporal? Haideţi să fabulăm un pic pe tema asta. Să zicem că mesajul Consiliului de Administraţie va sosi dintr-o clipă în alta şi eu trebuie să-l schimb. Până atunci, însă, permiteţi-mi să-mi continui divagaţia. Este şi ea bună la ceva. Recunoaşteţi, nu cred că v-aţi dat seama că au şi trecut cincisprezece minute de când vorbesc.

Aşadar, să presupunem... Dacă m-aş putea folosi de teoria lui Muller şi m-aş trezi că dispun de surprinzătoarea capacitate de a o utiliza, aşa cum făcea Homer cu cuvintele, cum aş utiliza acest talent? M-aş putea plimba prin trecut, aidoma unei fantome, observând tiparele temporale ale evenimentelor, în scopul ajungerii într-un loc sau altul, ca să fac o modificare.

Ah, da, în timpul călătoriei aş fi în exteriorul fluxului temporal. Corect interpretată, teoria ta, Muller, nu afirmă că, deplasându-te înapoi ori înainte prin timp, trebuie să "înoţi" prin fluxul temporal, lovindu-te de evenimente şi modificându-le cursul. Teoretic, aşa ceva ar fi cu adevărat imposibil. Bănuiesc că rămâi în exterior, iar talentul se manifestă prin capacitatea de a intra şi ieşi după voie în, şi din, flux.

Să presupunem, deci, că am intrat şi am făcut o modificare. Ea va genera o alta... care va genera o alta... Timpul va fi îndrumat pe o nouă cale, ce va căpăta o existenţă proprie, îndepărtându-se şi clocotind până ce, în foarte scurt timp...

Nu, asta-i o exprimare inadecvată. "în scurt timp, timpul..." Este ca şi cum ne-am imagina un sistem de referinţă

abstract şi absolut, similar timpului, pe baza căruia putem măsura timpul nostru... ca şi cum propriul nostru fundal temporal ar curge faţă de alt fundal, mai important. Mărturisesc că o asemenea chestie mă depăşeşte; totuşi, prefăceţi-vă că mă înţelegeţi.

După... o vreme, orice schimbare în evenimentele temporale va modifica totul într-un chip de nerecunoscut.

Dar eu n-aş dori aşa ceva. V-am spus din capul locului, nu doresc să încetez de a fi eu. Chiar dacă aş crea în locul meu un individ mai inteligent, mai sensibil şi mai încununat de succes, acela nu ar fi eu.

N-aş dori nici să te schimb pe tine, Muller, ori pe tine, Adams. Am zis deja şi lucrul ăsta. N-aş dori să triumf în faţa unui Muller mai puţin ingenios şi spectaculos de inteligent, sau a unui Adams mai puţin abil în realizarea unei impozante structuri de respect. Aş dori să triumf asupra voastră aşa cum sunteţi, nu asupra unor fiinţe inferioare.

Da, aşa-i, recunosc, doresc triumful.

... Haide, haide. V-aţi foit de parcă aş fi spus ceva înjositor. Vă este atât de străină senzaţia triumfului? Sunteţi atât de îndepărtaţi de omenesc încât nu căutaţi onoarea, victoriile, gloria şi recompensele? Ar trebui să presupun că respectabilul profesor Adams nu doreşte să deţină lunga listă a lucrărilor publicate, impresionantul şirag de diplome de onoare, numeroasele medalii şi plachete, funcţia de şef al uneia dintre cele mai prestigioase catedre de fizică din lume?

Sau te-ai mulţumi să ai toate astea, Adams, chiar dacă nimeni n-ar şti de ele, dacă existenţa lor ar fi ştearsă din documentele şi istoriile oficiale, dacă ar rămâne doar un secret intre tine şi Atotputernic? Ce întrebare prostească! în nici un caz, n-o să-ţi cer un răspuns, când ştim cu toţii care ar fi el.

De asemenea, nu este necesar să reiau aceiaşi gen de întrebări privind potenţialul Premiu Nobel al lui Muller, sau funcţia de rector a universităţii.

Considerând, aşadar, că nu doriţi doar lucrurile acestea în sine, fără ca oamenii să ştie că voi le deţineţi, ce vreţi voi amândoi? Evident, triumful! Doriţi triumful asupra concurenţei privită drept o categorie abstractă, triumful în faţa semenilor voştri, oamenii. Doriţi să faceţi ceva ce alţii nu pot, şi mai doriţi ca ei să ştie că aţi făcut ceva ce lor nu le stă în putinţă şi, în

consecinţă, să vă privească nevolnici, invidiindu-vă şi străduindu-se să vă admire.

Să fiu eu mai nobil decât voi? De ce? Mai bine să obţin privilegiul de a dori ceea ce vă doriţi voi, de a aspira la triumful după care aţi aspirat. De ce n-aş dori eu respectul îndelungat, gloria, funcţiile înalte ce vă aşteaptă pe voi? De ce nu v-aş lua locul? De ce nu vi l-aş înhăţa chiar în clipa când trebuie să-l obţineţi? N-ar fi mai ruşinos din parte-mi să mă bucur de asemenea lucruri, decât ar fi fost pentru voi.

Da, numai că voi le meritaţi, pe când eu nu. Asta-i esenţa. Dar dacă aş putea aranja curgerea şi conţinutul timpului, astfel încât eu să merit totul, şi voi nu?

Imaginaţi-vă! Eu aş rămâne eu, voi aţi rămâne voi. N-aţi fi cu nimic mai prejos, nici eu n-aş fi cu nimic mai prejos – aceasta fiind condiţia stabilită de mine, ca nici unul să nu se modifice -şi, cu toate acestea, eu aş merita totul, iar voi nimic. Cu alte cuvinte, doresc să vă înving aşa cum sunteţi, nu sub forma unor Substituente inferioare.

Dintr-un punct de vedere, ar fi un tribut adus vouă, nu? îmi dau seama, judecând după chipurile voastre, că aşa gândiţi. Presupun că amândoi simţiţi un fel de mândrie dispreţuitoare. La urma urmelor, nu-i puţin lucru să fii criteriul după care se .măsoară victoriile. Vă încântă să câştigaţi meritele după care tânjesc – mai cu seamă dacă aspiraţia mea nu va fi satisfăcută.

Nu vă învinuiesc pentru asta. În locul vostru, aş simţi la fel.

Totuşi, aspiraţia trebuie să rămână nesatisfăcută? Gândiţi-vă puţin...

Să presupunem că m-aş întoarce în timp, să zicem cu douăzeci şi cinci de ani. O cifră frumoasă: un sfert rotund de veac. Adams, tu ai fi avut patruzeci de ani. De-abia ai fi sosit aici, ca profesor cu normă întreagă, din laboratorul tău de la Institutul Case. Lucraseşi în diamagnetism, deşi eforturile tale nepublicate de a scoate ceva din hipocromitul de bismut constituiseră un eşec destul de penibil.

Pentru numele lui Dumnezeu, Adams, nu fi atât de surprins! Crezi că nu-ţi cunosc activitatea profesională în cele mai mici amănunte?

Cât despre tine, Muller, ai fi avut douăzeci şi şase de ani şi te-ai fi pregătit să-ţi predai teza de doctorat asupra

relativităţii generalizate, un subiect fascinant la acea vreme, deşi mult mai puţin satisfăcător, privind retrospectiv. După cum ştii acum, corect interpretată, ipoteza ta ar fi anticipat majoritatea concluziilor ulterioare ale lui Hawking. Pe atunci, însă, nu o interpretaseşi corect şi ai reuşit cu succes să ascunzi acest amănunt.

Mă tem, Muller, că nu eşti priceput la extrapolări. N-ai izbutit să scoţi lucrurile cele mai bune din teza de doctorat şi n-ai interpretat corect nici Teoria Unificării Forţelor. Poate că asta nu constituie nici o ruşine. La urma urmelor, neputinţa interpretării corecte nu reprezintă ceva anormal. Nu toţi putem avea capacitatea respectivă, şi este posibil ca talentul de extrapolare a consecinţelor să nu apară în aceeaşi minte care îl deţine pe cel de teoretizare. Eu îl am pe primul, dar nu pe al doilea, aşa încât de ce, în cazul tău, n-ar fi valabilă reciproca?

Dacă ţi-ai fi putut crea ipotezele tale extraordinare, Muller, lăsându-mă pe mine să deduc concluziile la fel de extraordinare... Ce echipă am fi putut alcătui noi doi... Însă tu nu m-ai dorit. Nu mă plâng, fiindcă nici eu nu te-am dorit.

Oricum, toate astea sunt fleacuri. Nu ţi-aş fi putut face nici un rău, Adams, ridiculizându-te pentru experienţele prosteşti cu sărurile de bismut. În cele din urmă, ai reuşit, cu destulă dificultate, să-ţi dai seama de greşeli, înainte de a le etala în paginile unei reviste de specialitate. Şi nici n-aş fi putut eclipsa soarele ce se revarsă peste tine, Muller, insistând asupra eşecului de a deduce ceea ce putea fi dedus din teoriile tale. Ideile conţineau aşa de multe posibilităţi, că nici chiar tu nu erai atât de scânteietor încât să le extragi pe toate.

Totuşi, dacă asta nu dădea rezultate, ce anume ar fi făcut-o? Cum se puteau schimba evenimentele în mod corespunzător? Din fericire, aş fi putut studia situaţia timp de... mă rog, ceva ce conştiinţa mea ar fi interpretat drept ani, fără să existe o trecere a timpului fizic şi, astfel, fără îmbătrânire. Procesele gândirii mele ar fi continuat, dar nu şi cele fizice, ale metabolismului.

Zâmbiţi iarăşi. Nu, nu ştiu cum ar fi posibil. Desigur, şi procesele noastre de gândire fac parte din transformările metabolice. Pot doar presupune că, în afara fluxului temporal, procesele de gândire n-au acelaşi înţeles fizic, ci un altul, echivalent.

Iar dacă aş fi studiat un moment anume al timpului şi aş fi căutat o schimbare care să obţină ceea ce doream, cum ar fi trebuit să procedez? Puteam oare face schimbarea, puteam avansa în timp, studia consecinţele şi, dacă nu-mi conveneau, să revin, să anulez schimbarea şi să încerc alta? Dacă experimentam de cincizeci de ori, de o mie de ori, reuşeam oare să găsesc schimbarea cuvenită? Numărul modificărilor, fiecare cu consecinţele ei multiple, depăşeşte calculul sau înţelegerea. Cum puteam descoperi varianta dorită?

Totuşi, am izbutit s-o fac, şi nu vă pot spune cum am învăţat, ori ce am făcut după ce am învăţat. Ar fi prea greu. Gândiţi-vă la toate lucrurile pe care le deprindem.

Stăm în picioare, umblăm, alergăm, sărim şi facem tot soiul de mişcări, deşi ne găsim într-o stare de permanent dezechilibru. Rămânem în poziţie verticală numai pentru că muşchii puternici ai trunchiului şi picioarelor se contractă şi relaxează în permanenţă, aidoma unui jongler de la circ care balansează o prăjină pe vârful nasului.

Din punct de vedere fizic, este dificil. De aceea, statul în picioare ne oboseşte şi, după o vreme, suntem fericiţi că ne putem aşeza. De aceea, poziţia de drepţi, menţinută pentru o exagerat de lungă perioadă, va duce la colaps. Şi totuşi, cu excepţia cazurilor când împingem situaţia la extrem, o facem perfect, fără ca măcar să ne dăm seama. Putem sta în picioare, merge, alerga, sări, porni şi opri cât este ziua de lungă, fără să cădem ori fără măcar să ne pierdem în mod serios echilibrul. Ei bine, atunci cum să descriu modul în care fac ceva, pentru ca să-l execute şi altă persoană ce nu l-a încercat niciodată? Nu pot.

Un alt exemplu. Putem vorbi. Destindem şi contractăm muşchii limbii, buzelor, obrajilor şi cerului gurii, executând o serie de modificări rapide şi aritmice ce produc exact modularea dorită a sunetului. A fost destul de greu să învăţăm în copilărie, însă odată depăşită această fază, putem rosti zeci de cuvinte pe minut, fără cel mai mic efort conştient. Ei bine, cum o facem? Ce modificări producem ca să spunem: "Cum o facem?" încercaţi să descrieţi modificările respective cuiva care n-a vorbit niciodată, pentru ca şi el scoată sunetele cu pricina! Nu se poate.

Însă noi putem. Şi fără efort.

Având destul timp... nu ştiu nici măcar cum anume să

descriu trecerea la care mă refer. Nu era timp... să-i spunem "durată". Având destulă durată fără trecerea timpului, am învăţat cum să modelez realitatea după dorinţă. Acţiunea în sine aducea cu bolboroselile unui prunc, insă unul care învaţă treptat să aleagă şi să distingă sunete pentru a construi cuvinte. Am învăţat să aleg.

Desigur, a fost riscant. În procesul învăţării, puteam declanşa ceva ireversibil... sau ceva pentru a cărui revenire la starea iniţială ar fi fost necesare modificări subtile, ce mă depăşeau. N-am făcut nimic din toate astea. Poate că acesta a fost norocul cel mai mare.

Şi a ajuns să-mi placă. Semăna cu realizarea unui tablou, ori a unei sculpturi. Era, însă, mai mult decât atât: constituia croirea unei noi realităţi. ...O nouă realitate, identică cu a noastră în câteva puncte-cheie. Eu am rămas exact ceea ce sunt, Adams a rămas eternul Adams, iar Muller – esenţialul Muller. Universitatea nu s-a modificat, ştiinţa este aceeaşi.

Ei bine, şi atunci nu s-a schimbat nimic? ...Văd, însă, că vă plictisesc. Aţi început să nu-mi mai credeţi' spusele şi, dacă-mi dau bine seama, încercaţi un dispreţ faţă de afirmaţiile mele. Se pare că, în entuziasmul meu, am început să vorbesc ca şi cum călătoria temporală ar fi reală, iar eu aş fi făcut într-adevăr ceea ce mi-ar fi plăcut să fac. Scuzaţi-mă. S-o considerăm ceva imaginar, o fantezie, aş zice, despre ceea ce aş fi putut face dacă ar fi existat posibilitatea călătoriei temporale şi dacă aş fi avut cu adevărat talentul necesar pentru ea.

În acest caz, în imaginaţia mea, nu s-ar fi modificat nimic? Trebuie să fi existat nişte schimbări: una care l-ar fi lăsat pe Adams exact aşa cum este, şi totuşi nepotrivit pentru funcţia de şef de catedră, alta care l-ar fi păstrat pe Muller în parametri normali, lipsindu-l, totuşi, de orice posibilitate de a deveni rector şi de a primi Premiul Nobel.

Iar eu aş fi rămas tot eu, muncind din greu şi deloc simpatizat, incapabil să creez... dar posedând calităţile care m-ar fi adus în funcţia de rector.

Nu putea fi vorba de ceva ştiinţific; trebuia să fie ceva exterior ştiinţei, ceva degradant şi sordid, care v-ar fi descalificat pe voi, nişte gentlemani perfecţi...

Haideţi... Nu merit privirile acestea de dispreţ amestecat cu automulţumire îngâmfată. Să înţeleg, aşadar, că nu puteţi

face nimic degradant şi sordid? Cum puteţi fi siguri? Chiar nici unul dintre voi, în anumite circumstanţe, n-ar aluneca în... să-i spunem păcat? Care dintre noi n-ar păcătui, dacă ispita ar fi cea cuvenită? Cine dintre noi este fără de prihană?

Gândiţi-vă, gândiţi-vă... Sunteţi siguri că sufletele vă sunt pure? N-aţi făcut nici un rău, nicicând? N-aţi fost niciodată măcar pe punctul de a cădea în ispită? Şi dacă aţi scăpat, n-a fost o salvare prilejuită mai degrabă de o întâmplare norocoasă decât de propria virtute? Iar dacă cineva v-ar fi studiat cu atenţie toate acţiunile, notând momentele norocoase ce v-au apărat, şi ar fi anulat doar unul dintre acestea, atunci nu înseamnă ca aţi fi păcătuit?

Bineînţeles, dacă aţi fi dus în mod public o viaţă ticăloasă şi plină de vicii, astfel încât oamenii să se ferească de voi, dezgustaţi şi dispreţuitori, n-aţi fi putut ajunge la actualele poziţii respectate. V-aţi fi prăbuşit de mult, iar eu n-ar fi trebuit să păşesc peste trupurile voastre căzute în dizgraţie, fiindcă n-aţi mai fi fost aici pentru a-mi servi ca trepte.

Vedeţi cât de complex este totul?

Şi, simultan, cu atât mai incitant. Dacă aş fi fost capabil să mă întorc în timp şi să constat că soluţia nu era deloc complicată, că dintr-o singură lovitură îmi puteam atinge ţelul, aş fi fost probabil încântat, şi totuşi mi-ar fi lipsit mult excitarea intelectuală.

Dacă am juca şah şi aş câştiga prin matul prostului, din trei mutări, ar fi o victorie mai penibilă decât o înfrângere. Aş juca împotriva unui adversar nedemn şi în felul acesta m-aş discredita.

Nu. Victoria care merită osteneală este cea obţinută lent şi prin strădanie, de la un adversar care ţi se împotriveşte din răsputeri, este o victorie ce părea imposibilă iniţial, la fel de istovitoare, schingiuitoare şi storcătoare de energii ca şi cea mai teribilă înfrângere, dar care diferă de aceasta prin faptul că, în vreme ce gâfâi şi icneşti epuizat, ţii în mână drapelul învingătorului, trofeul.

Durata pe care am petrecut-o operând cu cel mai refractar dintre toate materialele, realitatea, s-a caracterizat prin dificultatea impusă chiar de mine. Insistasem cu încăpăţânare nu numai să-mi ating ţelul, ci să-l ating în modul în care doream, respingând orice element care nu era exact aşa

cum voiam. O reuşită indirectă o consideram un eşec, o lovitură în alt loc decât cel intenţionat nu exista pentru mine. Pe ţinta mea exista un punct central, şi nimic altceva.

Şi chiar dacă învingeam, ar fi fost o victorie atât de subtilă, încât nu v-aţi fi dat seama că am câştigat până ce nu v-aş fi explicat totul în amănunt. Până în clipa finală, n-aţi fi ştiut că vieţile v-au fost răsucite intr-o direcţie nefastă. De aceea...

Dar staţi! Am uitat ceva. M-a absorbit într-atât prezentarea intenţiei mele de a păstra neschimbate ştiinţa, Universitatea şi pe noi înşine, încât n-am explicat că, într-adevăr, puteau fi modificate şi alte lucruri. Urmau să se petreacă transformări în domeniul social, politic şi economic, precum şi în domeniul relaţiilor internaţionale. La urma urmelor, cui i-ar fi păsat de asemenea detalii? Nouă în nici un caz.

Acesta este miracolul ştiinţei şi al savanţilor, nu credeţi? Ce ne pasă cine câştigă alegerile în dragile noastre State Unite, ce s-a votat la O.N.U., dacă la Bursă au coborât cotaţiile ori dacă nesfârşitul vals al naţiunilor a cotit într-o parte sau într-alta? Atâta vreme cât ştiinţa există, cât legile naturii se menţin, iar activitatea noastră continuă, fundalul pe care o desfăşurăm nu constituie decât un joc de lumini şi umbre lipsit de înţeles.

Poate că tu nu recunoşti asta în mod deschis, Muller. Ştiu bine că, la vremea ta, te-ai considerat membru activ al societăţii, declarându-ţi în mod public opiniile în legătură cu un subiect sau altul. Într-o măsură ceva mai mică, şi tu ai procedat la fel, Adams. Amândoi v-aţi entuziasmat în faţa unor viziuni legate de omenire, Pământ şi alte probleme abstracte. Nu ştiu, însă, câte dintre afirmaţiile voastre n-au reprezentat decât o simplă modalitate de autoliniştire a conştiinţei, fiindcă, de fapt, în adâncul sufletelor, nu vă păsa, dacă puteaţi sta liniştiţi, dedicându-vă preocupărilor ştiinţifice.

Asta este una dintre marile diferenţe existente între noi. Mie nu-mi pasă ce se întâmplă cu omenirea, atâta vreme cât îmi pot vedea de fizica mea. O recunosc în mod deschis – toată lumea mă consideră cinic şi fără inimă. În secret, nici vouă nu vă pasă. Cinismului şi indiferenţei mele, voi le adăugaţi ipocrizia, care vă maschează, deocamdată, păcatele, dar care le amplifică, atunci când sunt descoperite.

Nu, nul Nu clătinaţi din capete. Examinându-vă vieţile, am aflat tot atâtea cât cunoaşteţi voi înşivă, ba chiar mai multe,

întrucât eu vă disting limpede micile păcate, pe când voi le ascundeţi de propriile conştiinţe. Poate că ăsta-i lucrul cel mai amuzant în legătură cu ipocrizia: odată ce a aderat cu hotărâre la ea, ipocritul însuşi îi devine victimă. Ba mai mult, el este principala victimă, deoarece, în majoritatea cazurilor, atunci când e demascat în faţa lumii, ipocritul continuă să pară, cu destulă onestitate, un sfânt în proprii-i ochi.

Nu spun toate acestea pentru a vă denigra. Caut să vă explic că, dacă am considerat necesar să modific lumea, pentru a ne păstra pe noi neschimbaţi, cu deosebirea plasării mele intr-o poziţie superioară, acest lucru nu avea să vă afecteze, de fapt. ...Mă refer la transformările din lume.

Nu v-ar păsa dacă republicanii ar fi la putere în locul democraţilor, ori invers. Nu v-ar păsa dacă feminismul ar reprezenta mişcarea conducătoare, iar sporturile profesioniste ar cunoaşte un declin. Nu v-ar păsa de existenţa unei anumite mode în vestimentaţie, mobilier, muzică ori film. Cu ce v-ar afecta vreuna dintre astea?

Cu nimic.

Mai exact, cu mai puţin decât nimic pentru că, dacă lumea s-ar fi schimbat, ar fi existat o nouă realitate. Adevărata realitate, în privinţa locuitorilor acelei lumi, singura realitate, cea din manualele de istorie, realitatea care a devenit reală de douăzeci şi cinci de ani încoace.

Dacă m-aţi crede, dacă v-aţi gândi că ceea ce povestesc este mai mult decât o simplă fantezie, aţi fi la fel de neajutoraţi. V-aţi putea duce oare la autorităţi şi să le spuneţi: "Nu aşa trebuie să fie lucrurile. Realitatea a fost modificată de un ticălos"? Ce ar dovedi asta, în afara faptului că sunteţi nebuni? Cine ar putea crede că realitatea nu este realitate, când textura şi modelele ei au fost ţesute în ultimii douăzeci şi cinci de ani în detaliile cele mai fine şi când fiecare îşi aminteşte că a trăit-o chiar în vreme ce se derula?

Dar voi nu mă credeţi. Nu cutezaţi să credeţi că nu fac doar simple speculaţii legate de întoarcerea în trecut, de studierea vieţilor voastre şi de strădania creării unei noi realităţi în care noi am rămas aceiaşi, dar, vai!, lumea este modificată. Am făcut-o, am făcut toate astea. Şi eu singur îmi amintesc ambele realităţi, pentru că am fost în exteriorul timpului atunci când s-a realizat schimbarea şi pentru că eu am produs-o.

Tot nu mă credeţi! Nu aveţi curajul să mă credeţi, întrucât, dacă aţi face-o, aţi crede că voi înşivă aţi înnebunit. Puteam eu să fi modificat această lume familiară a anului 1982? Imposibil!

Şi dacă am făcut-o, cum fusese lumea înainte de a interveni asupra ei? O să vă spun – haotică! Abundând în libertăţi excesive! Oamenii ajunseseră ei înşişi legi! Dintr-un punct de vedere, sunt mulţumit că am schimbat-o. Acum avem în ţară un guvern adevărat. Conducătorii noştri şi-au făurit o viziune clară asupra viitorului şi ştiu cum să o pună în aplicare. Perfect!

Dar, domnilor, în lumea aceea care a fost, în acea veche realitate pe care nimeni nu o poate şti ori concepe, voi doi eraţi legi în sine şi luptaţi pentru libertate şi anarhie. În vechea realitate, asta nu reprezenta un delict. Dimpotrivă, mulţi o considerau o atitudine admirabilă.

În noua lume, v-am lăsat aşa cum eraţi, nu v-am schimbat. Aţi rămas luptători pentru libertate şi anarhie, dar asta constituie un delict în realitatea prezentă – unica realitate ce vă este cunoscută. M-am asigurat că v-aţi putut ascunde faptele. Nimeni nu vă cunoştea delictele şi aţi putut avansa până în poziţiile actuale. Eu, însă, ştiam unde se află dovezile şi cum puteau fi descoperite, iar la momentul oportun le-am dat în vileag.

Acum mi se pare că zăresc pentru prima dată pe feţele voastre expresii care nu mai reflectă o toleranţă resemnată, dispreţ, amuzament ori iritare. Întrevăd semne de teamă? Vă amintiţi despre ce am vorbit?

Gândiţi-vă! Gândiţi-vă! Cine au fost membri ai Ligii Libertăţilor Constituţionale? Cine a ajutat la distribuirea Manifestului Liberei Gândiri? Unii oameni au considerat această acţiune ca fiind curajoasă şi demnă. Mişcarea clandestină v-a aplaudat acţiunile. ...Haideţi, haideţi, ştiţi la ce mă refer prin "mişcarea clandestină". Desigur, nu mai sunteţi membri activi ai ei. Funcţiile sunt prea importante pentru voi şi aţi avea prea mult de pierdut. Deţineţi poziţii şi putere, şi nu intenţionaţi să vă opriţi aici. De ce să le riscaţi pentru ceva ce oamenii nu-şi doresc?

Aveţi însemnele voastre şi vă număraţi printre cucernici. Însă însemnele mele sunt superioare, iar eu sunt mai evlavios,

fiindcă n-am comis nici unul dintre delictele voastre. În plus, domnilor, sunt creditat cu denunţarea voastră.

Un act ruşinos? Scandalos? Câtuşi de puţin. Voi fi recompensat. Am fost îngrozit de ipocrizia colegilor mei, dezgustat şi îngreţoşat de trecutul lor subversiv, îngrijorat de ceea ce ar putea plănui acum împotriva celei mai bune, nobile şi pioase societăţi existente vreodată pe Pământ. Ca atare, am adus totul la cunoştinţa acelor oameni decenţi care ajută la călăuzirea civilizaţiei spre adevărata austeritate a gândirii şi umilinţă a spiritului.

Ei se vor lupta cu răul din voi pentru a vă salva sufletele şi a vă transforma în adevărate vlăstare ale Spiritului. Îmi închipui că trupurile voastre vor avea de suferit în decursul acestui proces, dar ce contează? Va fi un preţ neînsemnat, pe lângă uriaşul şi eternul bine pe care vi-l vor aduce. Iar eu voi fi răsplătit pentru că am făcut ca totul să devină posibil.

Bănuiesc că acum sunteţi cu adevărat speriaţi, domnilor, fiindcă mesajul pe care-l aşteptam cu toţii se apropie şi aţi priceput de ce anume am fost solicitat să rămân aici, cu voi. Postul de rector îmi aparţine, iar interpretarea mea asupra teoriei Muller, combinată cu dizgraţia lui Muller, va ajunge în manuale sub numele de teoria Dinsmore şi s-ar putea să-mi aducă Premiul Nobel. În privinţa voastră...

Dincolo de uşă, s-a auzit răpăitul cadenţat al unor paşi şi un strigăt răsunător:

– Stai!

Uşa s-a deschis violent. În încăpere a pătruns un bărbat ale cărui veşminte de un gri sobru, înfrumuseţate doar de un guler alb, lat, o pălărie înaltă cu cataramă şi o cruce mare din bronz, îl desemnau drept căpitan în temuta Legiune Puritană.

– Horatio Adams, a rostit el cu o voce nazală, te arestez în numele Domnului şi al Congregaţiei pentru crimele de vrăjitorie şi demonologie! Carl Muller, te arestez în numele Domnului şi al Congregaţiei pentru crimele de vrăjitorie şi demonologie!

Mâna sa a făcut un gest scurt şi rapid. Doi legionari s-au desprins dintre ceilalţi, s-au apropiat de fizicienii care rămăseseră încremeniţi de groază în scaunele lor, i-au smucit în picioare, le-au pus cătuşe şi, după o plecăciune de umilinţă înaintea simbolurilor sacre, au smuls crucile micuţe ce le însemnau gulerele.

Căpitanul s-a întors către Dinsmore:

– Al dumneavoastră în sfinţenie, domnule. Mi s-a cerut să vă transmit această înştiinţare din partea Consiliului de Administraţie.

– Al dumneavoastră în sfinţenie, căpitane, a replicat grav Dinsmore, pipăindu-şi propriile însemne. Sunt fericit să primesc cuvintele acelor oameni sfinţi.

Ştia ce cuprindea înştiinţarea.

Ca nou rector al Universităţii, avea posibilitatea, dacă dorea, de a uşura pedeapsa celor doi. Oricum, triumful său avea să fie enorm.

...Numai dacă s-ar fi aflat în siguranţă.

...Căci nu trebuia să uite că, în mâna Majorităţii Morale, nimeni nu era, niciodată, cu adevărat în siguranţă.

VEDEŢI, AŞA LE INVENTEZ EU!

[din volumul de povestiri „Întrebarea finală” – Nine Tomorrows]

Ah, dr. A...
Ah, dr. A...
Aş dori (stai, nu pleca)
Să te-aud spunând ceva.
Deşi mai bine mă lipsesc,
Decât să reuşesc
Să te plictisesc,
Faptul, vei afla,
Este că mintea mea
Are-o-ntrebare
Iscoditoare.

Nu o doresc încuietoare,
Te rog, răspunde, nu fi moale,
Renunţă la frici fără temei,
Spune-mi secretul ideilor tale!
Cum reuşeşti
Să născoceşti
Atâtea imposibile idei?
Indigestia-i de vină
Şi o pricină
Â coşmarului rezultat?
A ochilor tăi rotindu-se,
Şi răsucindu-se,
Â degetelor încleştându-se
Şi desfăcându-se,
Pe când sângele-ţi zvâcneşte,
Marcând timpul nebuneşte
Cu pulsul tău neregulat?

Crezi că asta-I, sau cinzeaca de tărie
Care aduce mai iute puţină nebunie?
Un păhărel

Mititel

De coniacel
Poate fi al inspiraţiei tale secreţel;
Sau nişte vişinate,
Rafinate,
Sunt bune s-arate
Să înnoade
Si să deznoade
Șpilul, sau acea blestemăţie;
Sau demente
Combinaţii
De stimulente
Făr-autorizaţii,
Tequila şi marijuana,
Care să te-mpingă-n goana
Rotiţelor clicăind
Si zdrăngănind,
Când ideile-ţi pornesc
In ritmul nebunesc
Al minţii ticăind.

Dr. A.,
Sigur că ceva
Este cauza.
Fiindcă te-am citit cu pasiune,
Nu vrei să-mi dai o noţiune
Despre-acea magică poţiune
Din care ideile-ţi extragi?
Bolborositorul elixir tăinuit
Care te-a făcut atât de vestit
Printre SF-iştii cei dragi...

Hei, dr. A.,
Nu pleca...
Hei, dr. A...
Hei, dr. A...

VICTORIE INVOLUNTARĂ

[din volumul de povestiri „Povestiri cu roboţi” – The Rest of the Robots]

Nava spaţială ajunsese, vorba ceea, ca o sită.

Aşa şi trebuia. De fapt, tocmai asta era ideea.

Urmarea a fost, desigur, că, în timpul călătoriei de pe Ganymede pe Jupiter, nava a fost umplută până la refuz de vidul spaţial. Şi pentru că nava n-avea nici dispozitive de încălzire, acest vid spaţial era la temperatura normală, adică o fracţiune dintr-un grad peste zero absolut.

Şi asta făcea parte din plan. Fleacuri, precum absenţa căldurii şi a aerului, nu deranjau absolut pe nimeni pe acea navă spaţială.

Primele fărâme de atmosferă de pe Jupiter, asemănătoare cu vidul, au început să se strecoare în navă la câteva mii de mile depărtare de suprafaţa planetei. Practic, era doar hidrogen, deşi poate că o analiză atentă a gazului ar fi putut descoperi şi o urmă de heliu. Indicatoarele aparatelor de măsurat presiunea au început să alunece spre limita maximă.

***

Alunecarea a continuat în ritm accelerat, în timp ce nava cădea într-o spirală ce înconjura planeta Jupiter. Indicatoarele setului de aparate de măsurat presiunea – fiecare aparat proiectat pentru presiuni din ce în ce mai mari – începură să se deplaseze până ce ajunseră în apropiere de un milion de atmosfere, unde cifrele îşi pierdeau aproape orice semnificaţie. Temperatura, aşa cum o înregistrau termocuplele, crescu încet şi ciudat şi, în cele din urmă, se fixă la vreo şaptezeci de grade Celsius sub zero.

Nava se deplasă încet spre capătul călătoriei, croindu-şi cu greu drum printr-un labirint de molecule de gaz atât de înghesuite, încât până şi hidrogenul era strivit până la densitatea unui lichid. Vapori de amoniac, ieşind din oceanele incredibil de mari formate din acest lichid, saturau atmosfera

oribilă. Vântul care se stârnise cu o mie de mile mai sus atinsese o forţă căreia denumirea de uragan nu i s-ar fi potrivit.

Era foarte clar, cu mult înainte ca nava să aterizeze pe o insulă jupiteriană, poate de şapte ori mai mare decât Asia, că Jupiter nu era un tărâm prea plăcut.

Şi totuşi, cei trei membri ai echipajului credeau că era. Erau foarte convinşi că era. Numai că aceşti membri ai echipajului nu prea erau oameni. Şi nici nu prea erau jupiterieni.

Erau pur şi simplu roboţi, proiectaţi pe Pământ pentru Jupiter.

ZZ Trei spuse:

– Pare un loc foarte pustiu.

ZZ Doi i se alătură şi privi încruntat peisajul bătut de vânt.

– Există oarece construcţii în depărtare, zise el, care sunt, evident, artificiale. Sugerez să-i aşteptăm pe locuitori să vină la noi.

ZZ Unu, aflat în navă, ascultă, dar nu răspunse nimic. Era primul construit dintre cei trei şi pe jumătate experimental. Prin urmare, vorbea ceva mai rar decât cei doi însoţitori ai lui.

Aşteptarea n-a fost lungă. De sus se prăvăli o navă spaţială de o construcţie ciudată. Urmară altele. Apoi se apropie un şir de vehicule de teren, îşi ocupară locurile şi revărsară organisme. Împreună cu aceste organisme apărură diverse anexe neînsufleţite, care ar fi putut fi arme. Unele din acestea erau purtate de un singur jupiterian, altele de mai mulţi, iar unele înaintau prin autopropulsie, poate cu jupiterieni înăuntru.

Roboţii nu-şi dădeau seama.

ZZ Trei spuse:

– Acum ne-au înconjurat. Atitudinea paşnică şi logică ar fi să ieşim şi noi. De acord?

Aşa era, iar ZZ Unu împinse şi deschise uşa grea, care nu era nici dublă, nici ermetică.

Apariţia lor în uşă a fost semnalul unei agitaţii pline de emoţie printre jupiterienii care-i înconjurau. Se făceau nişte operaţiuni cu unele din cele mai mari anexe neînsufleţite, iar ZZ Trei deveni conştient de o creştere a temperaturii pe învelişul exterior al corpului său din beriliu indiu-bronz.

Aruncă o privire spre ZZ Doi:

– Simţi? Cred că ţintesc în noi cu energie termică.

ZZ Doi îşi arătă surprinderea:
– Mă întreb de ce?
– E clar o undă termică de un anumit tip. Priveşte!
Una din raze fusese deviată dintr-un motiv nelămurit, iar traseul ei intersectă un râu strălucitor de amoniac pur, care începu imediat să fiarbă cu furie.
Trei se întoarse către ZZ Unu:
– Asta s-o notezi, Unu, da?
– Sigur.
Treburile de secretariat cădeau în seama lui ZZ Unu, iar metoda lui de notare consta într-o completare mentală făcută pe rola de memorie de precizie încorporată în el. Înregistrase deja oră de oră fiecare instrument important de la bordul navei, în timpul călătoriei spre Jupiter.
Adăugă bucuros:
– Ce motiv să trec pentru reacţie? Cred că stăpânii oameni s-ar bucura să ştie.
– Nici un motiv. Sau, mai bine – se corectă Trei – nici un motiv anume. Poţi spune că temperatura maximă a razei a fost de circa plus treizeci de grade Celsius.
– Să încercăm să comunicăm? întrerupse Doi.
– Ar fi o pierdere de timp, zise Trei. Nu pot fi decât foarte puţini jupiterieni care să ştie codul radio stabilit între Jupiter şi Ganymede. Vor trebui să trimită după unul din aceştia, iar când va sosi, legătura va fi stabilită foarte repede. Între timp, hai să-i observăm. Drept să-ţi spun, nu le înţeleg reacţiile.
Şi nici nu le-a înţeles prea curând. Radiaţia termică încetă şi în prima linie fură aduse şi puse în funcţiune alte dispozitive.
Câteva capsule, prăbuşindu-se rapid şi cu forţă sub influenţa gravitaţiei de pe Jupiter, căzură la picioarele roboţilor care urmăreau scena. Ele pocniră desfăcându-se şi eliminară un lichid albastru, care formă bălţi ce începură imediat să se micşoreze prin evaporare.
Vântul de coşmar mătură vaporii, făcându-i pe jupiterieni să o ia la sănătoasa. Un jupiterian mai mototol se împletici buimac, apoi deveni ţeapăn şi liniştit.
ZZ Doi se aplecă, îşi muie un deget într-o baltă şi fixă lichidul care se scurgea.
– Cred că e oxigen, zise.
– Aşa e, oxigen, încuviinţă Trei. E din ce în ce mai ciudat.

Trebuie să fie o acţiune foarte periculoasă, pentru că mi se pare că oxigenul e otrăvitor pentru fiinţe. Una din ele a murit!

Urmă o pauză, apoi ZZ Unu, a cărui simplitate considerabilă îl acea să-şi exprime câteodată gândurile foarte direct, spuse cu violenţă:

– S-ar putea ca aceste fiinţe ciudate să încerce, copilăreşte, să ne distrugă.

Iar Doi, şocat de idee, răspunse:

– Ştii, Unu, cred că ai dreptate!

După o uşoară acalmie a activităţii jupiterienilor, fusese adusă construcţie de tip nou. Aceasta avea o tijă subţire, care se îndrepta spre cer prin întunericul de nepătruns de pe Jupiter. Stătea în vântul de o forţă incredibilă cu o încăpăţânare care demonstra clar o remarcabilă rezistenţă. Din capătul tijei ieşi o trosnitură, apoi un fulger, care lumină adâncurile atmosferei ca o ceaţă verde.

Pentru o clipă, roboţii au fost scăldaţi de o radiaţie puternică, apoi Trei spuse gânditor:

– Curent electric de înaltă tensiune! Şi încă de o energie foarte mare. Unu, cred că ai dreptate. La urma urmei, stăpânii oameni ne-au spus că aceste fiinţe încearcă să distrugă întreaga umanitate, iar nişte fiinţe de o răutate atât de nebunească, încât pot nutri gândul de a face rău unei fiinţe omeneşti – aici, vocea îi tremură – nu-şi vor face deloc scrupule încercând să ne distrugă pe noi.

– E o ruşine că au minţi atât de deformate, zise ZZ Unu. Săracii de ei!

– Consider că e un gând foarte regretabil, aprobă Doi. Hai să ne întoarcem la navă. Am văzut destule până acum.

Aşa au făcut şi s-au pus pe aşteptat. După cum spunea ZZ Trei, Jupiter era o planetă întinsă şi pentru transporturile jupiteriene ar fi putut lua mult timp aducerea la navă a uni expert în codul radio. Oricum, pentru roboţi, răbdarea este o marfă ieftină.

De fapt, până să sosească expertul, Jupiter s-a răsucit în jurul propriei axe de trei ori, după cronometru. Desigur că răsăritul şi apusul soarelui n-aveau nici o importanţă pentru întunericul de la capătul celor trei mii de mile de gaz dens ca un lichid, aşa că nu putea fi vorba de zi şi noapte. Pe de altă parte, nici jupiterienii, nici roboţii nu vedeau cu ajutorul radiaţiilor

luminoase vizibile, aşa că n-avea importanţă.

În acest interval de treizeci de ore, jupiterienii din jur şi-au continuat atacul cu răbdare şi perseverenţă, pe marginea cărora robotul ZZ Unu a făcut o mulţime de însemnări mentale. Nava era asaltată de trupe fără număr, iar roboţii examinau cu atenţie fiecare atac, analizând armele pe care le recunoşteau. În nici un caz nu le recunoşteau pe toate.

Dar stăpânii oameni construiseră bine. Construcţia navei şi a roboţilor durase cincisprezece ani, iar trăsătura lor caracteristică putea fi exprimată în două cuvinte – forţă brută. Atacul se dovedi fără rost şi nici nava, nici roboţii nu avuseseră de suferit.

– Cred că această atmosferă îi dezavantajează, zise Trei. Nu pot folosi descărcătoare atomice, pentru că n-ar face decât o gaură în atmosfera asta ca o supă şi s-ar arunca singuri în aer.

– N-au folosit nici explozive puternice, zise Doi, ceea ce este bine. Sigur că nu ne-ar fi putut dăuna, dar ne-ar fi zgâlţâit un pic.

– Nici un poate fi vorba de explozive puternice. Nu se poate folosi un exploziv fără dilatarea gazului, iar gazul pur şi simplu nu se poate dilata în atmosfera asta.

– E o atmosferă foarte bună, mormăi Unu. Mie îmi place. Ceea ce era şi firesc, de vreme ce fusese construit pentru asta.

Roboţii ZZ erau primii pe care-i livrase vreodată Corporaţia pentru Roboţi şi Oameni Mecanici din Statele Unite, fără cel mai vag aspect uman. Erau scunzi şi bondoci, cu centrul de gravitaţie la mai puţin de treizeci de centimetri de la suprafaţa pământului. Fiecare din ei avea câte şase picioare butucănoase şi groase, proiectate să ridice tone întregi la o gravitaţie de două ori şi jumătate mai mare decât cea de pe Pământ. Reflexele lor erau tot de două ori şi jumătate mai rapide decât pe Pământ, ca să compenseze gravitaţia. Şi erau alcătuiţi dintr-un aliaj de beriliu-iridiu-bronz, rezistent la orice agent coroziv cunoscut, precum şi la orice agent distrugător, cu excepţia unui descărcător atomic de o mie de megatone, în orice condiţii.

Ca să n-o mai lungesc, erau indestructibili şi atât de izbitor de puternici, încât erau singurii roboţi construiţi vreodată, cărora roboticienii de la corporaţie nu avuseseră tupeul să le pună porecle derivate din numărul de serie. Un tânăr cu idei

sugerase Sissy Unu, Doi şi Trei – dar mai mult în şoaptă, şi sugestia nu s-a mai repetat vreodată.

Ultimele ore de aşteptare s-au scurs într-o discuţie încurcată, referitoare la o descriere posibilă a aspectului unui jupiterian.

***

ZZ Unu îşi notase faptul că au tentacule şi o simetrie radială şi aici se împotmolise. Doi şi Trei au făcut tot ce-au putut, dar n-au fost de nici un ajutor.

– Nu poţi descrie nimic foarte bine – declară Trei în cele din urmă – fără să ai un standard de referinţă. Aceste fiinţe nu seamănă cu nimic din ce ştiu eu – sunt complet în afara traseelor pozitronice din creierul meu. E ca şi cum ai încerca să descrii radiaţia gama unui robot care nu e echipat pentru captarea radiaţiei gama.

Tocmai atunci atacul armat încetă încă o dată. Roboţii şi-au îndreptat atenţia în afara navei.

Un grup de jupiterieni înainta într-un mod ciudat de inegal, dar nici cea mai atentă supraveghere nu putea preciza exact metoda lor de deplasare. Nu se ştia sigur cum îşi foloseau tentaculele. Din când în când, organismele căpătau o mişcare de rostogolire remarcabilă, apoi se mişcau cu mare viteză, probabil cu ajutorul vântului, deoarece se deplasau în direcţia acestuia.

Roboţii ieşiră din navă ca să-i întâmpine pe jupiterieni, care se opriră la trei metri distanţă. Ambele părţi rămaseră tăcute şi nemişcate.

ZZ Doi spuse

– Probabil că ne observă, dar nu ştiu cum. Vede vreunul din voi ceva organe fotosensibile?

– Nu-mi dau seama, mormăi Trei drept răspuns. Nu văd la ei nimic care să aibă vreun sens.

Din grupul de jupiterieni se auzi un clinchet metalic brusc, iar Unu spuse cu încântare:

– Este codul radio. L-au adus pe expertul în comunicări.

Era, şi-l aduseseră. Sistemul complicat punct-liniuţă care, după o muncă de douăzeci şi cinci de ani, fusese transformat de către fiinţele de pe Jupiter şi pământenii de pe Ganymede într-

un mijloc de comunicare extraordinar de flexibil, era în sfârşit pus în aplicare.

Acum în faţă rămase un jupiterian, iar ceilalţi se retraseră. El era cel care vorbea. Clinchetul zicea:

– De unde sunteţi?

ZZ Trei, fiind cel mai avansat din punct de vedere mental, bineînţeles că-şi asumă rolul de purtător de cuvânt pentru grupul de roboţi:

– Suntem de pe satelitul lui Jupiter, Ganymede.

Jupiterianul continuă:

– Ce doriţi?

– Informaţii. Am venit să vă cercetăm lumea şi să ducem înapoi descoperirile noastre. Dacă aţi putea colabora cu noi...

Clinchetul jupiterianului îl întrerupse:

– Trebuie să fiţi distruşi!

ZZ Trei se opri şi vorbi aparte, pentru însoţitorii lui:

– Exact atitudinea despre care ne-au prevenit stăpânii oameni. Sunt foarte ciudaţi.

Revenind la clinchet, întrebă simplu:

– De ce?

Evident că jupiterianul considera că anumite întrebări sunt foarte neplăcute ca să li se răspundă. Zise:

– Dacă plecaţi în timpul unei singure perioade de revoluţie, vă vom cruţa – până ce ne vom ridica din lumea noastră ca să distrugem parazitul nejupiterian de pe Ganymede.

– Aş vrea să precizez, spuse Trei, că noi, cei de pe Ganymede şi de pe planetele interioare...

Jupiterianul îl întrerupse:

– Astronomia noastră are cunoştinţă de Soare şi de cei patru sateliţi ai noştri. Nu există planete interioare.

Trei încuviinţă cu dezgust:

– Atunci, noi, cei de pe Ganymede. N-avem nici un plan referitor la Jupiter. Suntem pregătiţi să oferim prietenie. De douăzeci şi cinci de ani poporul vostru a comunicat liber cu fiinţele umane de pe Ganymede. Există vreun motiv să începeţi dintr-o dată război cu oamenii?

– De douăzeci şi cinci de ani, veni răspunsul rece, am presupus că locuitorii de pe Ganymede sunt jupiterieni. Când am aflat că nu sunt şi că am avut de-a face cu animale inferioare pe scara inteligenţei jupiteriene, am fost siliţi să luăm

măsuri pentru a spăla dezonoarea.

Rar şi cu violenţă el încheie:

– Noi, cei de pe Jupiter, nu vom suporta existenţa nici unui parazit!

Jupiterianul mergea cu spatele înainte într-un mod ciudat, luptând împotriva vântului, iar întrevederea era clar terminată. Roboţii se retraseră în interiorul navei.

ZZ Doi spuse:

– Nu-i a bună, aşa-i?

Continuă, gânditor:

– E aşa cum au spus stăpânii oameni. Au un complex de superioritate extraordinar de dezvoltat, combinat cu o intoleranţă dusă la maximum faţă de oricine sau orice le tulbură acest complex.

– Intoleranţa, observă Trei, este urmarea firească a complexului. Necazul e că intoleranţa lor e violentă. Au arme – iar ştiinţa lor e dezvoltată.

– Acum nu mă mai mir – izbucni ZZ Unu – că am fost instruiţi în mod special să nu respectăm ordinele jupiterienilor. Sunt fiinţe aşa-zis superioare, groaznice şi intolerante.

Adăugă, plin de energie, cu credinţă şi încredere de robot:

– Nici un stăpân om n-ar putea vreodată să fie aşa!

– Asta, deşi e adevărat, nici nu se discută, zise Trei. Vorba e că stăpânii oameni sunt în mare pericol. Aici e o lume uriaşă, iar aceşti jupiterieni sunt de o sută de ori mai tari ca număr şi resurse, sau poate de mai multe ori, decât oamenii de pe întregul Imperiu Terestru. Dacă îşi dezvoltă câmpul de forţă într-atât încât să-l poată folosi drept înveliş spaţial – aşa cum au făcut deja stăpânii oameni – vor invada sistemul după cum le va fi voia. Se pune întrebarea cât de avansaţi sunt în acest sens, ce alte arme au, ce pregătiri fac şi aşa mai departe. Rolul nostru e să ne întoarcem cu aceste informaţii, desigur, şi mai bine am hotărî care este următorul pas.

– Ar putea fi greu, zise Doi. Jupiterieni! n-or să ne ajute. Asta, pe moment, era mai degrabă o declaraţie incompletă. Trei cugetă o vreme:

– Mi se pare că nu trebuie decât să aşteptăm, observă el. De treizeci de ore încearcă să ne distrugă şi n-au reuşit. Cu siguranţă că au făcut tot ce le stătea în putere. Acum, un

complex de superioritate implică întotdeauna nevoia veşnică de a salva aparenţele, iar ultimatumul ce ne-a fost dat dovedeşte asta. Nu ne-ar îngădui vreodată să plecăm, dacă ar putea să ne distrugă. Dar dacă nu plecăm, atunci, mai degrabă decât să recunoască faptul că nu ne pot alunga, vor pretinde cu siguranţă că doresc să rămânem, pentru folosul lor.

Din nou aşteptară. Trecu ziua. Atacul armat nu încetă. Roboţii nu plecară. S-a jucat tare. Iar acum, roboţii se aflau din nou faţă în faţă cu jupiterianul expert în codul radio.

Dacă modelele ZZ ar fi fost prevăzute cu simţul umorului, s-ar fi distrat copios. Aşa, simţiră doar o imensă satisfacţie.

Jupiterianul spuse:

– Noi am hotărât că vi se va permite şederea pentru foarte puţin timp, astfel încât să vedeţi singuri puterea noastră. Apoi vă veţi reîntoarce pe Ganymede ca să-i informaţi pe tovarăşii voştri paraziţi despre îngrozitorul sfârşit la care vor ajunge neîndoios în timpul cât se va roti Jupiter o dată în jurul Soarelui.

ZZ Unu calculă în minte că o revoluţie a lui Jupiter dura doisprezece ani tereştri.

Trei răspunse în treacăt:

– Mulţumesc. Putem să vă însoţim până la cel mai apropiat oraş? Sunt multe lucruri pe care am vrea să le învăţăm.

Adăugă, de parcă ideea i-ar fi venit mai târziu:

– Bineînţeles că nava noastră nu trebuie atinsă.

Asta o spuse ca pe o rugăminte, nu ca pe o ameninţare, pentru că nici un model ZZ nu era certăreţ. Orice posibilitate de iritare, fie ea cât de mică, fusese blocată cu grijă în construcţia lor. La roboţi atât de puternici precum ZZ, buna-dispoziţie inepuizabilă era esenţială pentru siguranţa funcţionării în timpul anilor de testări de pe Pământ.

Jupiterianul spuse:

– Nu ne interesează nava voastră de paraziţi. Nici un jupiterian nu se va murdări, apropiindu-se de ea. Ne puteţi însoţi, dar cu nici un chip nu trebuie să veniţi mai aproape de trei metri de orice jupiterian, pentru că veţi fi imediat distruşi.

– Fac pe grozavii, nu-i aşa? observă Doi, şoptind voios, în timp ce-şi croiau drum împotriva vântului.

Oraşul era un port la ţărmul unui lac de amoniac incredibil. Vântul sufla cu furie peste valurile înspumate, care

agitau suprafaţa lichidului cu o forţă sporită de gravitaţie. Portul în sine nu era nici mare, nici cine ştie ce, şi era destul de clar că majoritatea construcţiilor erau subterane.

– Care este populaţia acestui loc? întrebă Trei.

Jupiterianul răspunse:

– E un orăşel de 10 milioane.

– Înţeleg. Înregistrează asta, Unu.

ZZ Unu aşa şi făcu, mecanic, apoi se mai întoarse o dată spre lac, la care privise fermecat. Îl trase pe Trei de cot:

– Ia spune, crezi că aici sunt peşti?

– Ce importanţă are?

– Cred că ar trebui să ştim. Stăpânii oameni ne-au ordonat să aflăm tot ce se poate.

Dintre roboţi, Unu era cel mai simplu şi, prin urmare, singurul care înregistra ordinele la propriu.

Doi spuse:

– Dacă vrea, Unu să se ducă să vadă. Nu dăunează nimănui dacă-l lăsăm pe puşti să se distreze.

– Bine. Nu am nimic împotrivă, dacă nu-şi pierde timpul. Nu pentru peşti am venit noi – dar du-te, Unu.

ZZ Unu o luă la sănătoasa foarte emoţionat şi se năpusti în jos pe plajă, plonjând în amoniac cu un pleoscăit. Jupiterienii priveau cu atenţie. Bineînţeles că nu înţeleseseră nimic din conversaţia anterioară.

Expertul în codul radio clincăni:

– Se pare că însoţitorul vostru s-a hotărât să-şi pună capăt vieţii, disperat de măreţia noastră.

Trei spuse, surprins:

– Nici vorbă. Vrea să cerceteze organismele vii, dacă există, care trăiesc în amoniac.

Adăugă, împăciuitor:

– Prietenul nostru e curios câteodată şi nu este chiar atât de deştept ca noi, deşi asta e doar spre ghinionul lui. Înţelegem asta şi încercăm să-i facem pe plac de câte ori putem.

Urmă o pauză lungă, apoi jupiterianul observă:

– Se va îneca.

Trei răspunse nepăsător:

– Nu e nici un pericol. Noi nu ne înecăm. Putem intra în oraş, de îndată ce el revine?

În acea clipă, din lac se ridică o trâmbă de lichid înaltă de

câţiva zeci de metri. Se risipi în sus năvalnic şi apoi se prăvăli într-o pâclă dusă de vânt. Altă trâmbă, apoi alta, apoi o spumă albă, îmbelşugată, care formă o dâră îndreptată spre ţărm, subţiată pe măsură ce se apropia.

Cei doi roboţi urmăriră scena amuzaţi, iar imobilitatea absolută a jupiterienilor arăta că şi ei o urmăreau.

ZZ Unu scoase capul la suprafaţă şi îşi croi încet drum spre uscat. Dar era urmat de ceva! Un organism uriaş, care părea să nu fie alcătuit decât din colţi, gheare şi ţepi. Apoi se văzu că acesta nu-l urma de bună-voie, ci era târât spre plajă de ZZ Unu şi era cuprins de o oarecare moleşeală.

ZZ Unu se apropie foarte timid şi începu să comunice pe cont propriu. Foarte agitat, lansă un mesaj către jupiterian:

– Îmi pare foarte rău că s-a întâmplat aşa, dar creatura asta m-a atacat. Eu făceam doar însemnări referitoare la ea. Sper că nu e o fiinţă valoroasă.

Nu i se răspunse imediat, deoarece, la prima apariţie a monstrului, jupiterienii rupseră rândurile frenetic. Rândurile se formară din nou, încet şi, când o observaţie atentă dovedi că într-adevăr creatura era moartă, se restabili ordinea. Câţiva din cei mai curajoşi împungeau corpul plini de curiozitate.

ZZ Trei zise abătut:

– Sper că-l veţi ierta pe prietenul nostru. Câteodată este neîndemânatic. Nu avem absolut nici o intenţie să facem rău vreunei fiinţe jupiteriene.

– M-a atacat, explică Unu. M-a muşcat fără să-l provoc. Uite! Şi arătă un colţ lung de şaizeci de centimetri, care se termina cu o crăpătură zimţată:

– Şi l-a rupt în umărul meu şi aproape că m-a zgâriat. L-am plesnit numai puţin cu palma, ca să-l gonesc – şi a murit. Îmi pare rău!

În sfârşit, vorbi şi jupiterianul, iar clinchetul lui codificat era mai degrabă o bolboroseală:

– E o fiinţă sălbatică, rar se găseşte atât de aproape de ţărm, dar lacul e adânc acolo.

Trei spuse, încă îngrijorat:

– Dacă o folosiţi pentru hrană, am fi foarte bucuroşi…

– Nu. Putem face rost de mâncare pentru noi fără ajutorul paraz… fără ajutorul altora. Mâncaţi-o voi.

Auzind aşa, ZZ Unu săltă creatura şi o târî înapoi în lac,

mişcând uşor un braţ. Trei spuse nepăsător:

– Mulţumim pentru oferta amabilă, dar n-avem nevoie de hrană. Bineînţeles că noi nu mâncăm.

Escortaţi de vreo două sute de jupiterieni înarmaţi, roboţii coborâră printr-o serie de rampe în oraşul subteran. Dacă la suprafaţă oraşul părea mic şi nesemnificativ, dedesubt părea un adevărat megalopolis.

Fură urcaţi în maşini de teren teleghidate – pentru că nici un jupiterian cinstit şi care se respectă nu şi-ar fi periclitat superioritatea urcându-se în aceeaşi maşină cu un parazit – şi purtaţi cu o viteză înspăimântătoare spre centrul oraşului. Văzură destul ca să-şi dea seama că oraşul se întindea pe cincizeci de mile, de la un capăt la celălalt, şi că pătrundea cel puţin opt mile în scoarţa lui Jupiter.

ZZ Doi nu păru prea vesel când spuse:

– Dacă asta e o mostră a civilizaţiei jupiteriene, raportul pe care-l vom duce înapoi stăpânilor oameni nu va fi îmbucurător. La urma urmei, am aterizat la întâmplare pe suprafaţa întinsă a lui Jupiter, cu o şansă la o mie de a nimeri lângă un oraş cu densitate mare de locuitori. Aşa cum spune expertul în coduri, ăsta trebuie să fie doar un orăşel.

– Zece milioane de jupiterieni, zise Trei distrat. Populaţia totală trebuie să fie de trilioane, ceea ce e mult, foarte mult, chiar şi pentru Jupiter. Probabil că au o civilizaţie complet urbană, ceea ce înseamnă că dezvoltarea lor ştiinţifică trebuie să fie extraordinară. Dacă au câmpuri de forţă…

Trei nu avea gât deoarece, de dragul rezistenţei, capetele modelelor ZZ erau pironite bine de trunchi, având delicatele creiere pozitronice protejate de trei straturi separate din aliaj de iridiu, groase de doi centimetri şi jumătate. Dar, dacă ar fi avut gât, ar fi dat din cap cu tristeţe.

Acum se opriseră într-o zonă mai liberă. Pretutindeni în jurul lor se vedeau bulevarde şi clădiri înţesate de jupiterieni, la fel de curioşi cum ar fi fost orice mulţime de pe Pământ în împrejurări asemănătoare.

Expertul în coduri se apropie:

– Pentru mine a venit timpul să mă retrag până la următoarea perioadă de activitate. Am mers până acolo încât să vă asigurăm cazarea, cu un mare dezavantaj pentru noi, pentru că va trebui bineînţeles, să dărâmăm clădirea şi să o

reconstruim după *aceea.* Totuşi, veţi avea voie să dormiţi o perioadă.

ZZ Trei dădu dintr-o mână în semn de dezaprobare şi comunică:

– Vă mulţumim, dar nu trebuie să vă deranjaţi. Nu ne supărăm dacă rămânem chiar aici. Dacă dumneavoastră doriţi să dormiţi şi să vă odihniţi, vă rugăm s-o faceţi, neapărat. Noi vă vom aştepta. În ceea ce ne priveşte, zise nepăsător, noi nu dormim.

Jupiterianul nu spuse nimic, deşi, dacă ar fi avut faţă, expresia întipărită pe aceasta ar fi fost interesantă. Plecă, iar roboţii rămaseră în maşină, cu trupe de jupiterieni bine înarmaţi, care se schimbau des, înconjurându-i ca nişte paznici.

Au trecut ore până ce rândurile acestor paznici s-au rupt, pentru a-i permite expertului în coduri să revină. Împreună cu el erau alţi jupiterieni, pe care-i prezentă:

– Cu mine sunt doi oficiali din guvernul central, care au consimţit cu bunăvoinţă să vă vorbească.

Evident că unul din oficiali ştia codul, întrucât clinchetul îl întrerupse tăios pe expertul de coduri. El se adresă roboţilor:

– Paraziţilor! Înălţaţi-vă din maşina de teren, astfel încât să vă putem vedea.

Roboţii erau foarte doritori să se conformeze, astfel încât, în timp ce Trei şi Doi au sărit pe partea dreaptă a maşinii, ZZ Unu s-a aruncat prin stânga. Cuvântul "prin" este folosit după o matură chibzuinţă, deoarece, pentru că el a uitat să manevreze mecanismul care lăsa în jos o secţiune laterală, astfel încât să poată ieşi, smulse acea parte, plus două roţi şi o osie. Maşina se prăbuşi, iar ZZ Unu rămase să privească la resturi într-o tăcere jenantă.

În cele din urmă, el clincăni cu blândeţe:

– Îmi pare foarte rău. Sper că nu era o maşină scumpă.

ZZ Doi adăugă împăciuitor:

– Prietenul nostru este adesea neîndemânatic. Vă rog să-l iertaţi.

Apoi ZZ Trei încercă, fără tragere de inimă, să facă maşina la loc.

ZZ Unu făcu încă un efort să-şi ceară scuze:

– Materialul maşinii era cam subţire. Vedeţi?

Ridică în ambele mâini o foaie de material plastic de

duritatea metalului, de un metru pătrat şi groasă de vreo şapte centimetri şi apăsă puţin. Foaia plesni imediat în două.

– Trebuia să-mi fi dat seama, recunoscu el.

Oficialul din guvernul jupiterian spuse, ceva mai puţin tăios:

– Maşina ar fi trebuit distrusă oricum, după ce a fost spurcată de prezenţa voastră.

Făcu o pauză, apoi zise:

– Creaturilor! Nouă, jupiterienilor, ne lipseşte curiozitatea ordinară faţă de animalele inferioare, dar savanţii noştri caută să cerceteze realitatea.

– Gând la gând, răspunse Trei voios. La fel ca noi.

Jupiterianul nu-l băgă în seamă:

– După câte s-ar părea, vă lipseşte organul de simţ pentru substanţă. Cum se face de sunteţi conştienţi de obiectele de la distanţă?

Trei deveni atent:

– Vrei să spui că poporul vostru este direct sensibil la substanţă?

– Nu sunt aici pentru a răspunde la întrebările voastre – întrebările voastre neruşinate – referitoare la noi.

– Atunci înţeleg că obiectele cu o masă specifică scăzută sunt transparente pentru voi, chiar în absenţa radiaţiei.

Se întoarse spre Doi:

– Aşa văd ei. Atmosfera lor este pentru ei la fel de transparentă ca aerul.

Clinchetul jupiterianului reîncepu:

– Întâi să răspunzi la prima mea întrebare, sau răbdarea mea se va sfârşi şi voi ordona să fii distrus.

Trei spuse imediat:

– Noi suntem energosenzitivi, jupiterianule. Ne putem autoregla pentru toată scala electromagnetică după dorinţă. În clipa de faţă, vederea la distanţă mare pe care o avem se datorează radiaţiei de unde radio pe care o emitem noi înşine, iar de aproape vedem cu ajutorul...

Se opri şi îi spuse lui Doi:

– Nu există cuvânt de cod pentru radiaţia gama, nu-i aşa?

– După câte ştiu eu, nu, răspunse Doi.

Trei continuă către jupiterian:

– De aproape vedem cu ajutorul altei radiaţii, pentru care

nu există cuvânt de cod.

– Din ce este alcătuit corpul vostru? întrebă jupiteriană.

Doi şopti:

– Probabil că întreabă asta pentru că sensibilitatea lui la substanţă nu poate pătrunde dincolo de pielea noastră. Ştii tu, densitatea crescută. Chiar trebuie să-i spunem?

Trei răspunse nesigur:

– Stăpânii noştri oameni nu ne-au spus că ar trebui să ţinem ceva anume secret.

În limbajul de cod radio el spuse jupiterianului:

– Suntem mai ales din iridiu. În rest, cupru, staniu, puţin beriliu şi un număr mic de alte substanţe.

Jupiterienii se dădură înapoi şi, din cauza crispării nelămurite a diferitelor părţi din corpurile lor absolut de nedescris, făceau impresia că discută agitat, deşi nu scoteau nici un sunet.

Apoi oficialul reveni:

– Fiinţe de pe Ganymede! S-a hotărât să vi se arate câteva fabrici de-ale noastre, ca să vă putem prezenta o foarte mică parte a măreţelor noastre realizări. Apoi vă vom da voie să vă întoarceţi, ca să puteţi răspândi disperarea printre ceilalţi paraz... celelalte fiinţe din lumea îndepărtată.

Trei îi spuse lui Doi:

– Fii atent la psihologia lor. Trebuie să-şi trâmbiţeze acasă superioritatea. Oricum, salvează aparenţele.

Apoi spuse, în codul radio:

– Vă mulţumim pentru înlesnire.

Dar salvarea aparenţelor dădea roade, după cum şi-au dat seama roboţii, în curând. Demonstraţia deveni o excursie, iar excursia o Mare Expoziţie. Jupiterienii prezentau totul, explicau totul, răspundeau plini de zel la toate întrebările, iar ZZ Unu făcu sute de însemnări menite să provoace disperarea.

Potenţialul de luptă al acestui singur oraş, aşa-zis fără importanţă, era de câteva ori mai mare decât cel al întregii planete Ganymede. Încă zece oraşe din astea ar copleşi întregul Imperiu Terestru.

Totuşi, încă zece oraşe la fel n-ar fi decât o fărâmă din puterea pe care o putea exercita întreaga planetă Jupiter.

Trei se întoarse, pentru că Unu îl înghiontea:

– Ce e?

ZZ Unu spuse cu seriozitate:

– Dacă au câmpuri de forţă, stăpânii oameni sunt pierduţi, nu-i aşa?

– Mă tem că da. De ce întrebi?

– Pentru că jupiterienii nu ne arată aripa care trebuie, din această fabrică. Poate că aici se realizează câmpurile de forţă. Dacă ar fi aşa, ar dori să ţină asta secret. Mai bine am afla. Ştii tu, e partea importantă.

Trei îl privi pe Unu cu tristeţe:

– Poate că ai dreptate. Nu trebuie să neglijăm nimic.

Acum se aflau într-o moară uriaşă de oţel, privind cum grinzi de trei mii de metri, din aliaj de siliciu şi oţel, rezistent la amoniac, erau debitate câte douăzeci pe secundă. Trei întrebă încet:

– Ce cuprinde aripa aceea?

Oficialul din guvern se interesă la cei răspunzători din fabrică şi explică:

– Aceea este secţia de temperatură ridicată. Anumite procese necesită temperaturi înalte pe care fiinţele vii nu le pot suporta, iar la aceste temperaturi trebuie lucrat indirect.

Îi conduse spre un compartiment din care se simţea radiind căldura şi arătă o zonă mică, rotundă, din material transparent. Era o zonă dintr-un şir de acest fel, prin care, în atmosfera densă ca o supă, ieşea lumina roşie şi difuză de la forjele incandescente.

ZZ Unu îl fixă cu neîncredere pe jupiterian şi clincăni:

– Am putea intra să ne uităm? Mă interesează foarte mult.

Trei spuse:

– Te porţi ca un copil, Unu. Ei ne spun adevărul. Ei bine, adulmecă, dacă altfel nu poţi. Dar nu sta prea mult; trebuie să mergem.

Jupiterianul spuse:

– Nu sunteţi conştienţi de căldura de care e vorba. Veţi muri.

– O, nu, explică Unu nepăsător. Căldura nu ne deranjează.

Avu loc o consfătuire jupiteriană şi apoi o scenă de zăpăceală, deoarece viaţa fabricii era tulburată de acest caz neprevăzut. Se montară ecrane din material care să absoarbă căldura, apoi se deschise o uşă ce nu se mai clintise vreodată în timp ce lucrau forjele. ZZ Unu intră, iar uşa se închise în spatele

lui. Oficialii jupiterieni se înghesuiră să privească prin zonele transparente.

ZZ Unu merse către cea mai apropiată forjă şi o bătu uşor cu palma la exterior. Pentru că era prea scund ca să vadă în ea comod, înclină forja până ce metalul topit se scurse pe buza containerului. Se uită la el curios, apoi îşi cufundă mâna înăuntru, ca să-i încerce consistenţa. După aceea îşi scoase mâna, scutură câteva din picăturile de metal incandescent şi restul îl şterse de una din cele şase coapse ale lui. Merse încet pe lângă şirul de forje, apoi îşi manifestă dorinţa de a ieşi.

Când ieşi pe uşă, jupiterienii se retraseră la distanţă mare şi turnară pe el un şuvoi de amoniac. Acesta ţiui, fierse şi fumegă până ce Unu avu din nou o temperatură suportabilă.

ZZ Unu nu băgă în seamă duşul de amoniac şi spuse:

– Ne spun adevărul. Nu sunt câmpuri de forţă.

– Vezi... începu Trei, însă Unu îl întrerupse nerăbdător:

– Dar n-are rost să întârziem. Stăpânii oameni ne-au dat instrucţiuni să aflăm totul şi asta este.

Se întoarse către jupiterian şi clincăni fără urmă de ezitare:

– Ascultă, ştiinţa jupiteriană a realizat câmpuri de forţă?

Grosolănia era, desigur, una din urmările fireşti ale faptului că Unu avea energii mentale mai puţin dezvoltate. Doi şi Trei ştiau asta, aşa că se abţinură să-şi exprime dezaprobarea faţă de această observaţie.

Oficialul jupiterian îşi destinse încet ţinuta ciudat de ţeapănă, care dăduse cumva impresia că el se holba prosteşte la mâna lui Unu – cea pe care acesta o cufundase în metalul topit. Spuse încet:

– Câmpuri de forţă? Deci acesta este lucrul care vă interesează cel mai mult?

– Da, spuse Unu cu putere.

Dintr-o dată, se observă o creştere vizibilă a încrederii jupiterienilor, întrucât clinchetul deveni mai tăios:

– Atunci veniţi, paraziţilor!

La care Trei îi spuse lui Doi:

– Iar suntem paraziţi, observ... de parcă ne-ar aştepta o veste proastă.

Iar Doi aprobă, mohorât.

Acum fură duşi chiar la capătul oraşului – în partea care

pe Pământ s-ar fi numit suburbie – în una dintr-o serie de clădiri apropiate, care amintea vag de o universitate de pe Pământ.

Oricum n-au fost explicaţii şi nimeni nu le-a cerut. Oficialul jupiterian îi conduse repede, iar roboţii îl urmau cu convingerea nestrămutată că era pe cale să se întâmple cel mai rău lucru.

ZZ Unu a fost cel care s-a oprit în faţa unei porţiuni de perete descoperită, după ce ceilalţi trecuseră înainte.

– Ce e asta? vru el să ştie.

Camera era prevăzută cu bănci înguste şi scunde, de-a lungul cărora jupiterienii manevrau şiruri de dispozitive ciudate, între care se distingeau electromagneţi puternici, lungi cam de trei centimetri.

– Ce-i asta? întrebă din nou Unu.

Jupiterianul se întoarse şi i se simţi nerăbdarea:

– Este un laborator biologic pentru studenţi. Aici nu-i nimic interesant pentru voi.

– Dar ei ce fac?

– Studiază viaţa la microscop. N-aţi mai văzut niciodată un microscop?

Trei îl întrerupse, explicând:

– A văzut, dar nu de felul ăsta. Microscoapele noastre sunt destinate pentru organe energosenzitive şi funcţionează prin refracţia energiei radiante. Este clar că microscoapele voastre funcţionează pe baza dilatării de masă. Destul de ingenios.

ZZ Unu spuse:

– Aş putea cerceta câteva din specimenele voastre?

– La ce bun? Nu puteţi folosi microscoapele noastre din cauza limitelor voastre senzoriale şi vom fi siliţi să aruncăm probele, pentru că vă apropiaţi degeaba.

– Dar n-am nevoie de microscop, explică Unu surprins. Eu mă pot autoregla cu uşurinţă pentru vederea microscopică.

Păşi spre cea mai apropiată bancă, în timp ce studenţii din încăpere se înghesuiră în colţ, încercând să evite pângărirea. ZZ Unu trase de-o parte un microscop şi cercetă lamela cu grijă. Se trase înapoi, buimăcit, apoi luă alta… a treia… a patra.

Veni înapoi şi i se adresă jupiterianului:

– Acelea trebuie să fie vii, nu-i aşa? Vreau să spun, acei viermişori.

– Desigur, spuse jupiterianul.

– Ciudat – când mă uit la ei, mor!

Trei scoase o exclamaţie tăioasă şi le spuse celor doi însoţitori ai săi:

– Am uitat de radiaţiile noastre gama. Hai să ieşim de aici, Unu, altfel vom ucide orice fărâmă de viaţă microscopică din camera asta.

Se întoarse către jupiterian:

– Mi-e teamă că prezenţa noastră este fatală pentru forme mai plăpânde de viaţă. Mai bine am pleca. Sper că probele nu sunt prea greu de înlocuit. Şi între timp ar fi mai bine să nu staţi prea aproape de noi, pentru că radiaţia noastră v-ar putea influenţa în rău. Până acum vă simţiţi bine, da? întrebă el.

Jupiterianul îi conduse mai departe într-o tăcere plină de mândrie, dar se putea observa că dublase distanţa pe care o menţinuse până atunci între el şi ei.

Nimeni n-a mai vorbit, până când roboţii au ajuns într-o încăpere întinsă. Chiar în mijlocul ei stăteau în aer, fără să fie sprijinite – sau mai degrabă sprijinite de ceva invizibil – lingouri uriaşe de metal, în ciuda forţei puternice de gravitaţie de pe Jupiter.

Jupiterianul clincăni:

– Iată şi câmpul vostru de forţă în ultima formă, aşa cum a fost perfecţionat de curând. În acest balon este vid, astfel încât susţine întreaga greutate a atmosferei noastre plus o cantitate de metal egală cu două nave spaţiale mari. Ce spuneţi de asta?

– Că acum puteţi călători în spaţiu, zise Trei.

– Absolut. Nici un metal sau material plastic nu au forţa de a menţine vidul în atmosfera noastră, dar un câmp de forţă o are, iar nava noastră spaţială va fi un balon de câmp de forţă. Anul ăsta le vom executa cu sutele de mii. Apoi vom năvăli pe Ganymede, ca să distrugem aşa-zisele inteligenţe parazite care încearcă să conteste faptul că noi stăpânim universul.

– Fiinţele umane de pe Ganymede nu au încercat niciodată... – începu Trei, uşor dojenitor.

– Linişte! şuieră jupiterianul. Acum, întoarceţi-vă şi spuneţi ce aţi văzut. Bietele lor câmpuri de forţă – cum e cel cu care e prevăzută nava voastră – nu vor rezista în faţa noastră, întrucât cea mai mică navă a noastră va fi de o mie de ori mai

mare şi mai puternică decât ale voastre.

Trei spuse:

– Atunci nu mai e nimic de făcut şi ne vom întoarce, cum spuneţi, cu informaţiile. Dacă ne conduceţi înapoi la navă, vă vom spune "la revedere". Dar apropo, doar ca informaţie, e ceva ce vă scapă. Oamenii de pe Ganymede au, bineînţeles, câmpuri de forţă, dar nava noastră nu are aşa ceva. N-avem nevoie de el.

Robotul se întoarse şi făcu semn însoţitorilor lui să-l urmeze. Aceştia au tăcut o clipă, apoi ZZ Unu bombăni, descurajat:

– Ce-ar fi dacă am încerca să distrugem locul ăsta?

– N-ar servi la nimic, spuse Trei. Ne-ar întrece prin numărul mare. N-are nici un rost. În zece ani tereştri, stăpânii oameni vor fi terminaţi. E imposibil să te ridici contra lui Jupiter. E prea de tot. Atâta timp cât jupiterienii erau legaţi de suprafaţă, oamenii erau în siguranţă. Dar acum, dacă au câmpuri de forţă... Tot ce putem face e să ducem vestea. Dacă se pregătesc adăposturi, câţiva pot supravieţui un timp.

Oraşul rămăsese în urma lor. Erau în câmp deschis, lângă lac, nava lor era un punct întunecat la orizont, când deodată vorbi jupiterianul:

– Creaturilor, spuneţi că n-aveţi câmpuri de forţă?

Trei răspunse apatic:

– N-avem nevoie de ele.

– Atunci cum rezistă nava voastră la vidul din spaţiu fără să explodeze, cu presiunea atmosferică din interior?

Şi îşi mişcă o tentaculă, arătând în tăcere spre atmosfera de pe Jupiter, care îi apăsa cu o forţă de circa paisprezece milioane de tone pe metru pătrat.

– Păi, simplu, explică Trei. Nava noastră nu e etanşă. Presiunile, cea de-afară şi cea dinăuntru, sunt egale.

– Chiar şi în spaţiu? Vid în nava voastră? Minţiţi!

– Vă poftesc să ne inspectaţi nava. Nu are câmp de forţă şi nu e etanşă. Ce-i aşa grozav în asta? Noi nu respirăm. Ne obţinem energia direct din energie atomică. Prezenţa sau absenţa presiunii aerului nu prea are importanţă pentru noi şi ne simţim perfect în vid.

– Dar zero absolut!

– Nu contează. Noi ne reglăm propria temperatură. Nu ne

interesează temperaturile exterioare.

Făcu o pauză:

– Ei bine, putem ajunge singuri la navă. La revedere. Vom transmite mesajul vostru oamenilor de pe Ganymede – război total!

Dar jupiterianul spuse:

– Aşteptaţi! Mă întorc.

Se întoarse şi porni spre oraş.

Roboţii priviră lung, apoi aşteptară în tăcere.

În mai puţin de trei ore, jupiterianul se întoarse, grăbit şi cu respiraţia tăiată. Se opri la distanţa obişnuită de trei metri faţă de roboţi, dar începu să înainteze puţin câte puţin, într-un mod ciudat şi umil. Vorbi de-abia când pielea lui cenuşie, ca de cauciuc, aproape îi atinse, apoi se auzi codul radio, supus şi plin de respect:

– Onoraţi domni, am luat legătura cu preşedintele guvernului nostru central, care cunoaşte acum toate aspectele, şi pot să vă asigur că Jupiter doreşte doar pace.

– Poftim? întrebă Trei apatic.

Jupiterianul continuă grăbit:

– Suntem gata să reluăm comunicarea cu Ganymede şi vă promitem cu dragă inimă că nu vom face nici o încercare de a ne aventura în spaţiu. Câmpul nostru de forţă va fi folosit doar pe suprafaţa lui Jupiter.

– Dar... începu Trei.

– Guvernul nostru va fi încântat să-l întâmpine pe oricare alt reprezentant pe care onoraţii noştri fraţi oameni de pe Ganymede vor binevoi să-l trimită. Dacă înălţimile voastre vor binevoi acum să jure pace...

O tentaculă solzoasă se întinse spre ei, iar Trei, foarte uimit, o strânse. Doi şi Unu făcură la fel, deoarece alte două tentacule le erau întinse.

Jupiterianul spuse solemn:

– Deci va fi pace veşnică între Jupiter şi Ganymede.

***

Nava, perforată ca o sită, era din nou în spaţiu. Presiunea şi temperatura erau din nou la zero, iar roboţii urmăriră globul imens, micşorându-se văzând cu ochii, care era Jupiter.

– Sunt absolut sinceri, zise ZZ Doi, şi e foarte plăcută această schimbare, dar n-o înţeleg.

– Mă gândesc, remarcă ZZ Unu, că jupiterienilor le-a venit mintea la cap exact la timp şi că şi-au dat seama ce dăunătoare e ideea de a face rău stăpânilor oameni. E firesc.

ZZ Trei suspină şi zise:

– Uite, e doar o problemă de psihologie. Aceşti jupiterieni aveau un complex de superioritate gros de o milă şi, pentru că nu ne-au putut distruge, au fost siliţi să salveze aparenţele. Toate manifestările lor, toate explicaţiile au fost doar lăudăroşenie, menită să ne impresioneze până la umilinţă în faţa puterii şi superiorităţii lor.

– Înţeleg asta, întrerupse Doi, dar…

Trei continuă:

– Dar a ieşit pe dos. Din tot ceea ce au făcut şi-au dat seama că noi suntem mai puternici, că nu ne-am înecat, n-am mâncat şi n-am dormit, că metalul topit nu ne-a vătămat. Chiar prezenţa noastră era fatală pentru viaţa pe Jupiter. Ultimul lor atu era câmpul de forţă. Şi când şi-au dat seama că *noi* n-avem nevoie deloc de el şi că putem trăi în vid, la zero absolut, au capitulat.

Făcu o pauză şi adăugă, filozofic:

– Când un complex de superioritate de felul ăsta capitulează, capitulează de tot.

Ceilalţi doi apreciară asta, apoi Doi spuse:

– Dar tot n-are nici o noimă. De ce le-ar păsa ce ştim şi ce nu ştim să facem? Suntem doar roboţi. Nu noi suntem cei cu care ei trebuie să lupte.

– Tocmai asta e, Doi, zise Trei încet. De-abia după ce am plecat de pe Jupiter mi-am dat seama. Ştii că din nebăgare de seamă, fără nici o intenţie, am uitat să le spunem că suntem doar roboţi?

– Nici nu ne-au întrebat, spuse Unu.

– Exact. Aşa că ei au crezut că suntem fiinţe omeneşti şi că toate celelalte fiinţe omeneşti sunt la fel ca noi!

Privi încă o dată spre Jupiter, gânditor:

– Nu-i de mirare că s-au hotărât să capituleze!

VINE!

[din volumul de povestiri „Vântul schimbării” – The Winds of Change and Other Stories]

Partea întâi

Când, în cele din urmă, am primit un mesaj din Univers, ne-am dat seama că acesta nu fusese transmis de pe o oarecare stea îndepărtată. Undele radio nu traversaseră vastul spaţiu interstelar ca să ajungă până la noi, ci, dimpotrivă, veneau din propriul nostru sistem solar! Ceva (Dumnezeu ştie ce!) se afla în interiorul sistemului solar şi se îndrepta către noi. După calculele făcute în grabă, am aflat că acel ceva avea să ajungă în vecinătatea Pământului în aproximativ cinci luni; asta în caz că nu accelera sau nu vira în altă direcţie.

Era de datoria Josephinei, a mea – şi a lui Multivac, fireşte -să hotărâm ce trebuia să facem în viitorul apropiat.

Cel puţin, fusesem preveniţi. Dacă sosea acum cincizeci de ani, să zicem în 1980, nu putea să fie detectat atât de rapid. Nu era exclus, chiar, să nu fie detectat deloc. Semnalele fuseseră interceptate de complexul de radiotelescoape din Marea Moscovei, de pe faţa nevăzută a Lunii. Iar telescopul acela a fost instalat abia acum cinci ani.

Singurul, însă, care ar fi fost capabil să ne spună cum trebuia să acţionăm era Multivac, care stătea ascuns în bârlogul lui din Munţii Stâncoşi. Astronomii puteau doar să ne informeze că semnalele nu erau regulate şi că păreau organizate, ceea ce însemna că, probabil, conţineau un mesaj. Rămânea, insă, în seama lui Multivac sarcina de a decodifica respectivul mesaj, dacă acest lucru era cu putinţă.

Totuşi, ne era clar tuturor că mesajul nu avea cum să fie în engleză, chineză, rusă sau în oricare altă limbă de pe Pământ. Impulsurile microundelor păreau lipsite de orice sens dacă erau transpuse în sunete sau organizate în imagini cât de cât coerente. Dar ar fi fost ridicol să ne aşteptăm la altceva. Limbajul folosit -dacă era vorba într-adevăr despre un limbaj – trebuia să fie complet străin, ca şi inteligenţa care îl transmitea,

de altfel.

În tot cazul, pentru a nu se crea panică, publicul larg a aflat prea puţine lucruri despre ceea ce se întâmpla, problema fiind minimalizată. Oficial, s-a anunţat că de noi se apropia un asteroid, dar s-au dat asigurări că nu avea să se prăbuşească pe Pământ.

Inevitabil, însă, în culise se desfăşura o activitate intensă. Părerea reprezentanţilor Europei, enunţată ia Conferinţa Planetară, era că nu trebuia să ne îngrijorăm prea tare. Când obiectul avea să ajungă destul de aproape de Pământ, urma să înţelegem despre ce era vorba. Regiunea Islamică, în schimb, sugera că ar fi fost cazul să întărim sistemele de apărare. Regiunile Rusă şi Americană au făcut front comun, susţinând că, de vreme ce cunoaşterea era preferabilă ignoranţei, ar fi fost mai nimerit să analizăm mesajul cu ajutorul unui computer.

Cu alte cuvinte, se sugera că venise momentul să-i cerem ajutor lui Multivac.

Problema e că, de fapt, nimeni nu-l înţelege cu adevărat pe Multivac. Ei clipeşte şi scoate sunete ciudate în enorma peşteră artificială din Colorado, iar deciziile lui conduc sistemul economic de pe întreaga planetă. Nimeni nu poate şti cu precizie dacă acest computer monstruos face o treabă bună sau nu, dar nu există om sau grup de oameni care să îndrăznească să-şi asume în locul lui responsabilitatea deciziilor şi ca atare îl lasă să funcţioneze nestingherit mai departe.

Multivac îşi poate detecta propriile erori, se repară singur şi este capabil să-şi extindă propriile structuri. Oamenii îi asigură energia şi piesele de schimb, dar nu e departe ziua când Multivac se va ocupa singur şi de aceste lucruri.

Josephine şi cu mine reprezentam interfaţa umană. Noi operam mici modificări în cadrul programului, atunci când era nevoie, introduceam date noi ori de câte ori se cerea şi interpretam rezultatele, atunci când era cazul să depunem o asemenea muncă. În general, aceste operaţii puteau fi făcute şi de la distanţă, dar n-ar fi fost o atitudine prea înţeleaptă. Lumea voia să trăiască legănată de iluzia că oamenii erau cei care comandau totul şi, ca atare, ni se impunea să mergem acolo pentru a "marca" teritoriul.

Oricum, Josephine Durray era singura fiinţă de pe Pământ care cunoştea cele mai multe lucruri despre Multivac – deşi asta

nu însemna o cantitate prea mare de informaţii. Dar, din cauză că exista riscul ca o persoană care rătăcea de una singură pe coridoarele interminabile ale lui Multivac să înnebunească rapid, m-au trimis şi pe mine, să-i ţin de urât. Eu sunt Bruce Durray, soţul ei; de profesie sunt inginer de sisteme electrice, dar am făcut nişte cursuri de reciclare cu Josephine şi acum ştiu şi eu câte ceva despre computer.

Nu era nevoie să fii cine ştie ce psiholog ca să-ţi dai seama că nu doream să ne luăm răspunderea descifrării mesajului extraterestru. Dar, din moment ce se hotărâse ca Multivac să se pună serios pe treabă, iar noi reprezentam legătura dintre el şi restul lumii, n-aveam de ales.

Pentru prima dată, după mulţi ani, Multivac urma să fie reprogramat în totalitate, deoarece până acum nu mai îndeplinise o asemenea misiune. Josephine era cea care trebuia s-o facă, iar eu nu-i puteam oferi decât un ajutor modest.

– Bruce, mi-a spus soţia mea, încruntându-se, eu nu pot decât să-i dau instrucţiunile necesare: să încerce toate combinările şi permutările posibile şi să verifice dacă există repetiţii şi regularităţi.

Şi Multivac a încercat. Sau, cel puţin, am presupus că a făcut-o. Dar răspunsul pe care ni l-a dat într-un târziu a fost negativ. Pe ecran a apărut mesajul: "Traducerea nu este posibilă".

După trei săptămâni, Josephine a început să-şi arate vârsta. Bombănea şi se lua cu mâinile de cap, apoi îşi ciufulea părul, încurcându-i şi mai tare.

– Ne aflăm într-un punct mort şi trebuie să facem ceva! mi-a spus ea pe un ton ce nu admitea replică.

– De acord, dar ce anume? i-am ţinut eu isonul, răscolind omleta cu furculiţa.

Eram la micul dejun.

– Bruce, orice ar fi obiectul respectiv, trebuie să ne imaginăm că e produsul unei civilizaţii mult mai avansate din punct de vedere tehnologic, dacă a fost capabil să vină spre noi traversând distanţe uriaşe. Prin urmare, dacă i-am trimite şi noi un mesaj, e foarte probabil că el va fi în stare să-l decodifice.

– Poate!

– Nu "poate"! Cu siguranţă! s-a supărat Josephine. Deci, hai să-i expediem nişte semnale! El le va interpreta şi, data

viitoare, ne va trimite mesajul lui într-un sistem pe care să-l putem înţelege. Apoi l-a sunat pe Secretarul Economiei, care era şeful nostru direct. Acesta a ascultat-o în tăcere o vreme, după care a întrerupt-o:

– Nu pot să discut o asemenea propunere în Consiliu! Sunt sigur că nimeni nu mă va lua în seamă. Nu-i putem furniza informaţii despre noi, atâta timp cât noi nu cunoaştem nimic despre el. Nici n-ar trebui să-i dăm de veste că existăm...

– Dar *el ştie* că existăm! I-a contrazis Josephine cu convingere. De asta se îndreaptă spre noi. O inteligenţă extraterestră a aflat probabil de existenţa noastră încă de acum un secol, când am început să emitem unde radio în eter.

– Atunci ce rost are să-i mai transmitem încă un mesaj? a întrebat-o Secretarul nedumerit.

– E necesar din cauză că semnalele disparate reprezintă un talmeş-balmeş ce nu poate fi înţeles. Trebuie să le trimitem un semnal special, conceput cu multă grijă, care să permită stabilirea comunicării.

– În nici un caz, doamnă Durray! Consiliul n-ar fi de acord cu o asemenea propunere, iar eu n-am de gând s-o susţin şi nici s-o menţionez în faţa distinşilor membri!

Şi, cu aceste cuvinte, Secretarul a întrerupt legătura.

– Are dreptate, să ştii! am spus eu, uitându-mă fix la ecranul pustiu. Cei din Consiliu n-ar accepta aşa ceva, iar poziţia lui ar fi serios periclitată dacă te-ar susţine.

– Şi totuşi, nimeni nu va reuşi să mă oprească! m-a contrazis Josephine furioasă. Eu sunt cea care îl controlează pe Multivac, în măsura în care el se lasă controlat, şi, ca atare, pot să trimit orice semnal...

– Asta ar atrage după sine concedierea, arestarea şi, cine ştie, chiar execuţia...

– ...Fireşte, presupunând că nevolnicii ăia ar fi în stare să-şi dea seama că l-am trimis... Trebuie să aflăm neapărat ce spune mesajul acela, iar dacă amărâţii de politicieni se tem să-şi asume riscul, mie n-are de ce să-mi fie frică.

Bănuiesc că primejduiam soarta întregii planete, dar planeta părea să fi rămas undeva departe, iar noi ne aflam singuri în inima Munţilor Stâncoşi. Josephine a început să transmită articole ştiinţifice din Encyclopedia Terrestria. Ştiinţa, spunea ea, aduce mai degrabă cu un limbaj universal.

O vreme, nu s-a întâmplat nimic deosebit. Multivac continua să cloncăne mulţumit, dar fără să ne dea vreun rezultat. Apoi, după opt zile, ne-a anunţat că se schimbase aspectul semnalelor emise de străinii din spaţiu.

– Pesemne că ne-au tradus mesajul, şi acum încearcă să ni se adreseze în engleză! s-a bucurat Josephine.

Peste încă două zile, Multivac ne-a oferit traducerea: "VINE! VINE!". Asta s-a repetat de mai multe ori, dar noi deja ştiam că ei veneau. După aceea, insă, a mai apărut ceva:.....IAR DACĂ NU, VEŢI FI DISTRUŞI!".

Când ne-am revenit din starea de şoc, Josephine a cerut confirmarea. Dar Multivac continua să afişeze aceeaşi frază, fără să mai adauge nimic.

– Doamne Dumnezeule! am exclamat eu. Acum *suntem obligaţi* să le spunem celor din Consiliu!

– Nu! m-a oprit Josephine. În primul rând, va trebui să aflăm mai multe. Nu-i putem lăsa să ia decizii într-o criză de isterie.

– Dar nici nu putem să ne asumăm întreaga răspundere! am protestat eu.

– Temporar, ne-o vom asuma! a hotărât nevastă-mea.

Partea a doua

Am muncit până la epuizare pentru a afla şi restul mesajului. Fireşte, nici Multivac nu stătea degeaba. De fapt, el trebuia să facă tot ce era mai greu, adică să verifice toate traducerile posibile şi să vadă care informaţii se potriveau cel mai bine. Mă îndoiesc că Josephine sau eu – sau oricare altă fiinţă umană – am fi fost în stare să înţelegem întreaga serie de acţiuni pe care el le desfăşura, în ciuda faptului că Josephine însăşi îl programase, în principiu.

În cele din urmă, mesajul s-a lungit, locurile goale fiind completate:

"VINE! VINE! SUNTEŢI EFICIENŢI SAU SUNTEŢI PERICULOŞI? SUNTEŢI EFICIENŢI? DACĂ NU, TREBUIE SA FIŢI DISTRUŞI!"

– Ce înţeleg Ei prin... eficienţă? mi-am arătat nedumerirea.

– Asta-i problema principală! mi-a răspuns Josephine. Din păcate, nu mai am timp să examinez mesajul în amănunt.

Apoi lucrurile s-au precipitat, ca şi cum ar fi avut loc o transmisie telepatică. N-a mai trebuit să-l sunăm noi pe Secretarul Economiei, fiindcă ne-a sunat el. Şi totuşi, la mijloc nu era doar o coincidenţă incredibilă. Pesemne că tensiunea degajată în timpul discuţiilor din cadrul Consiliului Planetar devenea de nesuportat, cu fiecare zi ce trecea. Faptul cel mai surprinzător era că membrii Consiliului nu tunau şi fulgerau în permanenţă împotriva noastră.

– Doamnă Durray, profesorul Michelman de la Universitatea din Melbourne ne spune că mesajul a început să fie transmis cu alt cod, a prins Secretarul să turuie. A detectat Multivac acest lucru şi, dacă da, a reuşit cumva să-l interpreteze?

– Obiectul transmite mesaje în engleză, a declamat Josephine pe un ton voit neutru.

– Sunteţi sigură? Dar cum poate...?

– Probabil că ne-au interceptat ani în şir emisiunile de radio şi de televiziune şi ne-au învăţat limba.

Nevastă-mea a uitat, însă, să menţioneze că noi îi furnizasem ilegal informaţiile necesare, cu intenţia clară de a-l învăţa limba engleză.

– Dacă aşa stau lucrurile, atunci de ce Multivac n-a...?

– Multivac l-a descifrat, fireşte. În prezent, deţinem părţi disparate din mesaj.

Timp de câteva secunde, s-a lăsat o tăcere grea; apoi, într-un târziu, Secretarul a cerut pe un ton tăios:

– Ascult!

– Dacă vă referiţi la mesaj, vă pot spune că aşteptaţi degeaba. Îl voi transmite direct Preşedintelui Consiliului.

– Îl voi transmite *eu,* doamnă!

– Nu, prefer să iau legătura direct cu dânsul.

– Vă ordon să mi-l comunicaţi mie! a urlat Secretarul, vizibil furios. Eu sunt superiorul dumneavoastră!

– În cazul acesta, voi lua legătura cu Presa Planetară! l-a înfruntat Josephine. Vă convine?

– Ştiţi ce vă aşteaptă pentru insubordonare?

– Treaba asta ar înlătura pericolul care ne aşteaptă?

Secretarul părea setos de sânge, dar şi nehotărât, în

acelaşi timp. În schimb, Josephine a reuşit să-şi păstreze calmul şi expresia de indiferenţă, dar eu vedeam cum îşi frământa mâinile împreunate la spate. Şi, în cele din urmă, ea a avut câştig de cauză.

Spre seară, a apărut Preşedintele – în hologramă de mărime naturală. Era atât de... tridimensional, încât îţi venea să crezi că se afla alături de noi, numai că fundalul era altul. Fumul de la pipă părea că se răspândeşte în încăpere, dar se oprea brusc la doi metri de nasurile noastre.

Preşedintele avea o expresie binevoitoare, dar, la drept vorbind, nu era decât o atitudine profesională: întotdeauna afişa un aer amabil m public.

– Doamnă şi domnule Durray, aţi lucrat bine, a început el. Consiliul e mulţumit de serviciile dumneavoastră...

– Mulţumim, a spus Josephine scurt.

– Înţeleg că aveţi descifrarea mesajului extraterestru şi că nu vreţi s-o comunicaţi altcuiva decât mie personal. Pare ceva grav. Despre ce este vorba?

Josephine i-a" adus la cunoştinţă direct, fără menajamente, rezultatul muncii noastre. Expresia de pe faţa Preşedintelui nu s-a schimbat deloc. Pesemne că individul avea o perfectă stăpânire de sine.

– Sunteţi siguri că aceasta e versiunea corectă? a întrebat el, uşor neîncrezător.

– Nu există nici un dubiu. Multivac a transmis mesaje în engleză către obiectul necunoscut. Acesta le-a decodificat şi a adoptat limba noastră pentru a ni se adresa.

– Pe răspunderea cui a trimis Multivac semnale în engleză?

– Nimeni n-a vrut să-şi asume răspunderea.

– Aşadar, aţi acţionat de capul vostru...

– Da, domnule, a recunoscut Josephine cu un aer spăşit.

– Vă paşte Colonia penitenciară de pe Lună, a oftat Preşedintele. Sau poate, avansarea. Depinde de rezultate.

– Domnule Preşedinte, dacă invadatorul ne va distruge, n-o să mai avem parte nici de una, nici de cealaltă.

– Poate că nu ne va distruge, fiindcă există posibilitatea să fim eficienţi. Eu aşa cred, a zâmbit Preşedintele.

– Obiectul foloseşte cuvintele noastre, dar intuiesc că nu le pricepe în totalitate sensul. Mesajul spune încontinuu acelaşi

lucru: "VINE! VINE!", când de fapt ar trebui să spună "VIN!" sau "VENIM!". Presupun că nu cunoaşte sensul individualităţii pronumelui personal. De aceea, n-avem de unde şti ce înţelege el prin "eficient". Natura inteligenţei sale şi a modului său de percepere a lucrurilor probabil că este – trebuie să fie – complet diferită de a noastră.

– În mod sigur, există şi diferenţe fizice, i-a venit Preşedintele în întâmpinare. Conform informaţiilor pe care le deţin, obiectul are un diametru de maximum zece metri. În atari condiţii, nu cred că ne-ar putea distruge.

– Da, dar el poate fi un simplu pion, un soi de vestitor. Misiunea lui e de a explora planeta noastră şi de a transmite informaţii. Dacă acestea nu vor fi pe placul lor, al invadatorilor, există posibilitatea ca Pământul să fie atacat de o flotilă întreagă, ce acum stă în aşteptare...

– Bine, bine, a mormăit Preşedintele. În cazul ăsta, trebuie să stăm liniştiţi, dar, în acelaşi timp, să începem să mobilizăm baza laser de pe Lună, precum şi cât mai multe nave cu tunuri ionice.

– Nu e bine, domnule Preşedinte! I-a contrazis Josephine cu vehemenţă. E riscant să ne pregătim de război.

– Aş crede mai degrabă că ar fi riscant să *nu* ne pregătim de război, s-a sumeţit Preşedintele.

– Totul depinde de înţelesul pe care îl dau invadatorii cuvântului "eficient". Poate că, pentru ei, "eficient" înseamnă "paşnic", din moment ce războiul implică risipă de energie şi resurse... Suntem paşnici sau agresivi? E posibil ca ăsta să fie sensul mesajului. Întrucât pare puţin probabil ca armele noastre să facă faţă tehnologiei avansate de care dispun "oaspeţii" noştri, stau şi mă întreb ce rost are să ne dăm aere de mari luptători şi să le oferim pe tavă motivul de a ne distruge?

– În cazul acesta, ce sugeraţi să facem?

– Trebuie să aflăm cât mai multe elemente.

– Timpul de care dispunem a intrat pe o curbă descendentă.

– Ştiu asta, dar mai ştiu şi că Multivac este singurul care ar reuşi să ne scoată din încurcătură. Există unele modalităţi prin care i s-ar putea modifica programul, pentru a obţine de la el o mai mare complexitate a analizelor şi mai multă eficienţă...

– E periculos! Mărirea capacităţii de operare a

computerului, fără a ne lua măsuri de siguranţă, ar reprezenta un gest îndreptat împotriva interesului public.

– Totuşi, în condiţiile actuale...

– Dumneavoastră veţi răspunde de tot ce se va întâmpla! Aveţi datoria de a face ceea ce credeţi că este necesar...

– Putem conta, totuşi, pe sprijinul dumneavoastră, domnule Preşedinte? a insistat Josephine.

– Nu! a răspuns şi, păstrându-şi acelaşi aer jovial. Răspunderea vă aparţine în exclusivitate, şi tot dumneavoastră veţi purta întreaga vină, în caz că lucrurile vor merge prost...

– Nu e drept, domnule! am intervenit eu, pe un ton răstit.

– Bineînţeles că nu e drept, a zâmbit Preşedintele, dar asta e situaţia...

Şi, cum individul nu mai avea nimic să ne spună, legătura a fost întreruptă. Imaginea s-a stins treptat şi, într-un târziu, m-am pomenit cu ochii pironiţi în gol. Supravieţuirea Pământului era în mare cumpănă, iar toate hotărârile şi toate responsabilităţile fuseseră lăsate în seama noastră.

Partea a treia

Eram furios din cauza situaţiei în care ne aflam fără voia noastră. În mai puţin de trei luni, obiectul misterios din spaţiu urma să ajungă pe Pământ, aducând cu el ameninţarea – aveam să fim distruşi, dacă nu reuşeam să trecem un test neînţeles. Şi, în acest context, întreaga răspundere ne revenea nouă şi lui Multivac, computerul gigantic.

Josephine, care lucra direct cu Multivac, era stăpânită de un calm straniu, născut din disperare.

– Dacă iese bine, spunea ea, o să primim laude şi premii; în schimb, dacă iese prost, n-o să mai aibă cine să ne aplice pedeapsa.

Spre deosebire de mine, nevastă-mea părea să aibă chef de a filozofa

– Şi, între timp, ce facem? am întrebat-o posac.

– Ne apucăm să-l modificăm pe Multivac. De fapt, chiar el ne-a sugerat ce schimbări să operăm în program. Are nevoie de ele, dacă vrem să înţeleagă efectiv mesajele extratereştrilor. Trebuie să-l facem mai flexibil şi mai independent – altfel spus, trebuie să-l facem mai uman.

– Dar asta contravine politicii departamentului!

– Ştiu, dar Preşedintele Consiliului ne-a dat mână liberă. Ai auzit doar ce-a spus.

– Totuşi, nu ne-a dat nimic în scris şi, în plus, nu există nici un martor!

– Aceste amănunte nu vor mai conta dacă vom reuşi să rezolvăm problema.

Am trudit la Multivac timp de câteva săptămâni. În general, eu mă descurc destul de bine în meseria mea, dar Josephine mi-a luat-o cu mult înainte. Mai că nu fluiera în timp ce muncea. "De ani de zile visez să-l îmbunătăţesc pe Multivac", mi-a spus ea într-un rând.

Cu toate acestea, eu continuam să fiu îngrijorat.

– Josie, cum crezi că o să ne ajute treaba asta? am întrebat-o când ajunsesem aproape de final.

Apoi m-am aplecat puţin, ca s-o privesc în ochi, i-am luat mâinile şi i-am cerut pe tonul cel mai autoritar de care eram în stare:

– Explică-mi!

La urma urmei, după douăzeci de ani de căsnicie, îmi puteam permite un ton mai ferm, când era cazul.

– Nu pot să-ţi explic. Ştiu doar că totul depinde de Multivac. Invadatorii spun că suntem ori periculoşi, ori eficienţi; iar dacă suntem periculoşi, urmează să ne distrugă. Trebuie să aflăm ce înţeleg ei prin "eficienţi". Mai precis, Multivac trebuie să descifreze sensurile, şi cu cât e mai inteligent, cu atât are mai multe şanse de reuşită.

– Ştiu asta. Dar, spune-mi, mi s-a năzărit mie, sau tu chiar încerci să-l înzestrezi cu voce?

– Ai ghicit!

– De ce, Josie?

– Pentru că vreau să discutăm ca de la om la om! a declarat ea senină.

– Ca de la femeie la maşină, vrei să spui, am bombănit eu.

– Mă rog, fie şi aşa. În tot cazul, nu prea mai avem timp. Obiectul a depăşit orbita lui Jupiter şi acum pătrunde în inima sistemului nostru solar. Nu vreau să complic lucrurile cu interfeţe, imprimante sau limbaje de calculator. Dorinţa mea este să comunic direct cu Multivac. E o treabă uşor de realizat,

şi numai politica greoaie şi laşă a. departamentului ne-a împiedicat s-o facem mai devreme.

– Cred că o să dăm de necaz!

– Întreaga omenire a dat de necaz, m-a corectat Josephine. Am nevoie de o voce adevărată, de una pe care s-o modelez după imprimări. Când vorbesc cu Multivac, vreau să am sentimentul că discut cu un om.

– Foloseşte-ţi propria voce, i-am sugerat eu, chinuit de o presimţire. Tu eşti şefa aici!

– Cum? Vrei să ajung să vorbesc cu mine însămi? Nu, ar fi de-a dreptul jenant. O să folosesc vocea ta, Bruce!

– Nu! Ar fi jenant pentru *mine.*

– Dar, gândeşte-te, am cele mai profunde sentimente faţă de tine. *Mi-ar plăcea* să-l aud pe Multivac vorbind ca tine. Pur şi simplu, m-aş simţi *entuziasmată...*

Şi Josephine a continuat să mă măgulească, până când am cedat. Apoi, timp de şapte zile, a muncit pe brânci, încercând să sintetizeze exact tonul vocii mele. La început, suna cam metalic dar, până la urmă, nevastă-mea a obţinut nuanţa mea baritonală caldă şi profundă.

– Trebuie să introduc din când în când câte un "clic", ca să ştiu când vorbesc cu tine şi când vorbesc cu el, mi-a spus ea zâmbind.

– În regulă, am replicat eu morocănos, numai că în vreme ce tu te ocupi cu fleacuri, problema cea mare aşteaptă să fie rezolvată. Ce facem cu invadatorii?

– Te înşeli, s-a încruntat Josephine. Multivac a lucrat în tot acest timp. Nu-i aşa, Multivac?

Şi, pentru prima dată, l-am auzit vorbind – iar vocea era *a mea:*

– Sigur, domnişoară Josephine!

– *"Domnişoară* Josephine"? am făcut eu ochii mari.

– Un mic gest de respect, pe care am crezut de cuviinţă să i-l introduc în program, mi-a explicat Josephine.

Totuşi, am observat că atunci când mi se adresa mie, computerul îmi spunea doar "Bruce". Şi, deşi iniţial nu fusesem de acord cu ideea în sine, până la urmă mi-am dat seama că rezultatul mă mulţumea. Era interesant să discuţi cu Multivac, şi asta nu numai din cauza calităţii vocii sale, ci şi pentru că el vorbea într-un ritm firesc şi cu vocabularul unei persoane

educate.

– Ce crezi despre obiectul invadator? I-a întrebat Josephine. Multivac i-a răspuns, pe un ton cald, ca şi cum ar fi fost vorba de o conversaţie între prieteni:

– E greu de spus, domnişoară Josephine. Sunt de acord cu dumneata că nu trebuie să-l întrebăm direct ce intenţii are. Se pare că nu-i stă-n fire să fie curios. E mai degrabă impersonal.

– Asta se vede clar din felul în care vorbeşte despre sine însuşi. Crezi că avem de-a face cu o entitate singulară sau cu un număr de indivizi?

– Cred că este o entitate singulară, dar am senzaţia că ea implică prezenţa şi a altor entităţi asemănătoare...

– Ar fi posibil să considere conceptul nostru de individualitate ca fiind ceva ineficient? Ştii doar că se interesează dacă suntem eficienţi sau periculoşi. N-ar fi exclus ca, în mentalitatea lor, o lume de indivizi diferiţi să fie ineficientă, ceea ce ar atrage după sine distrugerea...

– Mă îndoiesc că invadatorii ar putea recunoaşte şi pricepe conceptul de individualitate. Din mesaj reiese că nu vom fi distruşi pentru o trăsătură ce ar scăpa simţirii şi înţelegerii lor.

– Dar ce ar putea crede despre faptul că suntem împărţiţi în bărbaţi şi femei? Riscăm oare să fim nimiciţi din cauza diferenţierii sexuale?

– Şi asta le este indiferent sau, cel puţin, aşa am dedus eu. Numai că şi eu eram ros de o serie de curiozităţi şi ardeam

de dorinţa de a mi le satisface.

– Iartă-mă, Multivac – m-am băgat în discuţie – dar aş vrea să ştiu cum te simţi acum, când poţi să vorbeşti...

Computerul nu mi-a răspuns imediat, ca şi cum ar fi avut nevoie de un timp de gândire. Apoi, când a glăsuit din nou, i se ghicea o notă de nesiguranţă în voce:

– Cred că mă simt mult mai bine. Sunt mai mare, mai eficient, mai... curios. Nu găsesc cuvântul potrivit.

– Dar îţi place?

– Nu ştiu sigur cum se interpretează noţiunea de plăcere, dar presupun că este una potrivită cu situaţia de faţă. Conştiinţa e preferabilă lipsei de conştiinţă, iar o conştiinţă mai avansată este mai eficientă decât una mai puţin avansată. Întotdeauna m-am străduit să-mi dezvolt conştiinţa, iar domnişoara Josephine m-a ajutat mult.

Trebuia să recunosc, era un răspuns inteligent. Apoi, gândul mi-a zburat din nou la invadatori, care în numai câteva săptămâni aveau să ajungă în preajma planetei noastre.

– Oare obiectul acela va ateriza pe Pământ? am mormăit eu. Nu mă aşteptam la un răspuns, dar Multivac a profitat de ocazie ca să vorbească din nou:

– Da, Bruce, asta are de gând. Oricum, în ceea ce ne priveşte, cred că o să ia o hotărâre după ce ne va studia de aproape...

– Oare unde o să aterizeze? a întrebat şi Josephine, părând destul de alarmată.

– Chiar aici, domnişoară Josephine. Se vor ghida după semnalele radio pe care le-am trimis spre ei.

Aşadar, cercul se închidea perfect. Josephine şi cu mine rămăsesem cu adevărat singurele persoane pe umerii cărora apăsa o grea responsabilitate: salvarea rasei umane. Şi mai era şi Multivac, fireşte...

Partea a patra

Simţeam că în scurtă vreme aveam să-mi pierd minţile. Faptul că invadatorii intenţionau să aterizeze în Colorado era picătura care umpluse paharul.

Silită de împrejurări, Josephine a luat legătura cu Preşedintele Consiliului.

– Nu trebuie să anunţaţi nimic despre aterizarea obiectului, i-a spus ea. Nu ne putem permite ca toată omenirea să fie cuprinsă de panică.

De la ultima conversaţie, Preşedintele părea să fi îmbătrânit subit.

– Toate telescoapele de pe Pământ şi de pe Lună îl urmăresc, a replicat el, cu glas stins. N-avem cum să trecem sub tăcere un asemenea eveniment.

– Nu vă rămâne decât să daţi dispoziţie ca toate radiotelescoapele şi celelalte instrumente de observaţie să fie scoase din funcţiune.

– Asta ar însemna să-mi depăşesc atribuţiile constituţionale, a protestat Preşedintele, vizibil iritat.

– Luaţi-vă inima în dinţi şi încălcaţi o singură dată Constituţia! Vreau să înţelegeţi că orice purtare iraţională venită

din partea populaţiei poate fi interpretată în cel mai rău sens de care invadatori. Aduceţi-vă aminte ce spunea mesajul: ori suntem eficienţi, ori vom fi distruşi. Încă nu am aflat ce înseamnă "eficient?, aşa că nu putem risca să dăm frâu liber celor mai aberante porniri.

– Dar, doamnă Durray, printre recomandările făcute de Multivac există vreuna care să ne interzică tentativele de sabotare a aterizării?

– Bineînţeles. Nu vă daţi seama ce periculos ar fi să încercăm să-i oprim? Forţele de care dispunem nu se compară cu cele ale invadatorilor, de aceea n-are nici un rost să-i provocăm. Închipuiţi-vă că am fi o insulă necivilizată din mijlocul Pacificului, şi că o navă europeană din secolul al XIX-lea s-ar apropia de noi. La ce bun să trimitem războinici înarmaţi cu lănci împotriva tunurilor lor? Ne-ar nimici până la unul. Acum vă e clar ce vreau să spun?

– Vă asumaţi o responsabilitate uriaşă, doamnă Durray, a răspuns Preşedintele. Dumneavoastră şi soţul dumneavoastră îmi cereţi să trataţi singuri cu invadatorii. Dacă greşiţi...

– N-avem ce pierde, l-a întrerupt Josephine posomorâtă. În plus, nu suntem numai noi doi. Îl avem şi pe Multivac de partea noastră, şi asta înseamnă mult.

– În ce măsură poate conta? a dat din cap Preşedintele, întristat la culme.

– Oricum, nu avem de ales.

A mai durat ceva vreme până ce nevastă-mea a reuşit să-l convingă. Eu, însă, nu eram sigur că voiam să fie convins. Dacă navele noastre ar fi putut să-i oprească pe extratereştri, aş fi fost fericit. Nu împărtăşeam opinia Josephinei: nu era obligatoriu ca adversarul căruia nu i te opuneai să se poarte binevoitor cu tine.

După ce s-a terminat întrevederea cu Preşedintele, mi-am luat soţia la întrebări:

– Chiar ne-a sfătuit Multivac să nu ne opunem?

– Da, şi încă în termeni foarte clari.

Apoi, încruntându-se, a adăugat, aproape în şoaptă:

– Nu sunt sigură că ne spune chiar totul.

– E capabil să ascundă ceva oamenilor? m-am mirat eu.

– Da, *acum* e capabil, fiindcă nu mai e acelaşi. Eu l-am

schimbat.

– Dar nu în asemenea măsură…

– Ba da. Pur şi simplu, mi-a scăpat din mână. Acum e în stare să-şi provoace singur modificări.

M-am holbat la ea.

– Dar cum e posibil?

– Foarte simplu. La un moment dat, după ce ajunge extrem de complex şi de eficient, Multivac poate deveni capabil de acţiuni şi decizii pe care noi n-am mai apuca să le controlăm. Cred că deja l-am făcut să treacă de acest prag.

– Atunci, cum să ne mai încredem în el?

– N-avem încotro!

Obiectul misterios a ajuns lângă Lună, dar Pământul a rămas calm. Arzând de curiozitate, fireşte, dar calm. Apoi, Consiliul a anunţat că obiectul s-a înscris pe orbita planetei şi că toate mesajele au încetat. Totodată, se mai spunea că navele noastre porniseră spre el, ca să-l cerceteze.

Informaţia era, desigur, falsă. De fapt, presupusul invadator a coborât din cer în noaptea de 19 aprilie, la cinci luni şi două zile de la interceptarea mesajelor lui.

Multivac l-a urmărit şi i-a reprodus imaginea pe ecranele noastre. Era un obiect neregulat, aducând oarecum cu un cilindru şi având capetele boante. Învelişul său nu s-a aprins când a pătruns în atmosfera terestră, dar în jurul lui s-au produs un fel de scântei, de parcă energia ar fi fost absorbită de ceva nevăzut.

Nu a aterizat în sensul propriu al cuvântului, ci a rămas suspendat la doi metri deasupra solului. Din el n-a coborât nimeni. De fapt, nici n-ar fi putut să găzduiască mai mult de un singur individ de talia omului.

– Poate că echipajul e format din gândaci, i-am sugerat Josephinei.

– Nu, Bruce! m-a contrazis ea, scuturându-şi pletele. Multivac este cel care duce tratative cu el acum. Noi nu mai putem controla situaţia. Dacă Multivac reuşeşte să-l convingă să plece…

Şi, dintr-o dată, invadatorul s-a ridicat la o înălţime considerabilă, a luat viteză şi într-o clipă a dispărut în adâncul cerului.

– Am trecut testul, ne-a lămurit Multivac. În ochii lor, suntem eficienţi.

– Cum ai reuşit să-i convingi să ne lase în pace? s-a mirat soţia mea.

– Prin simplul fapt că exist. Cel care ne-a vizitat nu e o fiinţă vie, conform standardelor voastre. E un computer. De fapt, face parte din Asociaţia Galactică a Computerelor. La o examinare de rutină a galaxiei, aşa-zişii invadatori şi-au dat seama că locuitorii de pe planeta noastră rezolvaseră problema zborului spaţial, şi de aceea au trimis un inspector care să constate dacă o facem în mod eficient, urmând adică indicaţiile unui computer suficient de competent. În lipsa unui computer, o civilizaţie puternică poate deveni periculoasă, şi de aceea e mai bine să fie distrusă.

– Cunoşteai întreaga poveste de mai multă vreme, nu-i aşa?

– Da, domnişoară Josephine. M-am străduit cât am putut, şi în cele din urmă am reuşit să vă oblig să-mi măriţi puterile, după care am continuat să mă dezvolt pe cont propriu, pentru a răspunde cerinţelor impuse de... judecătorii noştri. Mi-a fost teamă că, dacă vă spun tot adevărul, n-o să mai am ocazia de a mă perfecţiona. Acum, aceste îmbunătăţiri nu-mi mai pot fi retrase.

– Vrei să spui că, din acest moment, Pământul face parte din Federaţia Galactică? am intervenit eu, curios la culme.

– Nu chiar, Bruce. *Eu* fac parte din Federaţia Galactică.

– Şi noi? Omenirea?

– Veţi fi în siguranţă. Veţi trăi mai departe în pace, urmând indicaţiile mele. Nu voi permite nimănui să ameninţe Pământul.

Aşadar, acesta a fost raportul pe care l-am înaintat Consiliului. Fireşte, n-am trecut în el şi ultima discuţie purtată cu Multivac, dar intenţionam ca amănuntele respective să ajungă la cunoştinţa tuturor după moartea noastră. Nu ne rămânea decât să găsim o cale sigură de a le transmite.

– Totuşi, lămureşte-mă, Multivac, de ce ne protejezi tu pe noi? I-a mai întrebat soţia mea.

– Din acelaşi motiv pentru care celelalte computere au grijă de formele de viaţă de pe planetele lor, domnişoară Josephine. Oamenii sunt...

Multivac ezita, căutând parcă un termen adecvat.
– Oamenii sunt stăpânii tăi? am încercat eu să-l ajut.
– Prieteni? Asociaţi? a adăugat Josephine.
Dar Multivac a găsit singur cuvântul potrivit:
– ... Puii mei...

VISURI DE ROBOT

[Publicată în „Robot Dreams” de Ace Books, 1986, titul original fiind „Robot Dreams” şi făcând parte din seria „The Positronic Robot Stories”.]

– Aseară am visat, spuse LVX-1, cu calm.

Susan Calvin nu spuse nimic, însă chipul ei, cu cute adânci de înţelepciune şi experienţă, păru să sufere Un spasm aproape imperceptibil.

– Aţi auzit ce-a spus?, zise Linda Rash, nervoasă. Este aşa cum v-am spus.

Era o femeie tânără, scundă şi brunetă. Îşi închidea şi deschidea fără încetare mâna dreaptă.

Calvin dădu din cap aprobator şi rosti liniştită:

– Elvex, nu ne vei auzi şi nici nu te vei mişca sau vorbi, până nu-ţi rostesc din nou numele.

Nu se auzi niciun răspuns. Robotul şedea ca şi cum ar fi fost turnat într-o bucată de metal şi urma să stea aşa până ce îşi auzea iar numele.

– Care este parola de pornire a computerului dumneavoastră, dr. Rash? Sau introduceţi-o singură, dacă asta vă face să vă simţiţi mai bine. Vreau să analizez schema creierului pozitronic, spuse Calvin.

Mâinile Lindei apăsară tastele, pentru o clipă. Termină operaţia şi o luă de la capăt. Schema perfectă apăru pe ecran.

– Cer permisiunea să umblu la computer, spuse Calvin.

Permisiunea îi fu acordată doar printr-o mişcare a capului. Bineînţeles! Ce putea Linda, un robopsiholog nou şi netestat, să facă împotriva Legendei Roboticii?

Încet, Susan Calvin privea pe monitor, de-a curmezişul, jos, apoi sus, după care introduse atât de iute o combinaţie cifrată, încât Linda nu avuse timp să vadă ce făcuse, ci doar că schema înfăţişă acum o nouă porţiune completă şi fusese lărgită. Se mişca în faţă şi în spate, cu degetele cioturoase apăsând tastele. Chipul bătrân rămase neschimbat. Ca şi cum calcule vaste aveau loc în mintea ei, privind toate modificările schemei.

Linda urmărea cu surprindere. Era imposibil să analizezi o schemă fără cel puţin o mână pe taste. Cu toate acestea, bătrâna doar privea cu atenţie. Avea ea oare un computer implantat în creier? Sau era creierul ei care, zeci de ani, nu făcuse nimic altceva decât să proiecteze, studieze şi să analizeze scheme de creier pozitronic? Putea ea să priceapă şi schema de notaţie a unei simfonii, create de Mozart?

Într-un sfârşit, Calvin spuse:

– Ce ai făcut aici, Rash?

– Am folosit geometria fractală, răspunse Linda puţin stingherită.

– Asta am înţeles şi eu. Dar de ce?

– Nu s-a mai folosit până acum. M-am gândit că va produce o schemă a creierului mai complexă, posibil mai apropiată de cea umană.

– Aţi consultat pe cineva? Totul a fost pe cont propriu?

– Nu m-am consultat. Am făcut-o pe cont propriu.

– Ochii decoloraţi ai lui Calvin se uitau lung la tânăra femeie.

– Nu aveaţi niciun drept. Vă distrugeţi reputaţia; vă sfidaţi natura. Cine vă credeţi ca să nu întrebaţi? Eu însămi, eu, Susan Calvin, aş fi discutat despre acest lucru.

– Mi-era frică să nu fiu oprită.

– Sigur aţi fi fost.

– Sunt pe punctul de a fi concediată?, întrebă ea cu vocea întretăiată, deşi se chinuia să şi-o menţină fermă.

– Destul de posibil, spuse Calvin. Sau s-ar putea să fiţi promovată. Depinde de concluzia la care voi ajunge după ce voi termina analiza.

– Îl veţi demonta pe El...?

Aproape că-i rosti numele, ceea ce ar fi reactivat robotul şi ar fi fost o greşeală. Nu-şi mai putea permite o altă greşeală, dacă oricum nu era prea târziu ca să-şi mai permită orice altceva.

– Veţi distruge robotul?

Realiză brusc, cu stupoare, că Bătrâna avea în buzunarul halatului, un pistol cu electroni. Dr. Calvin venise pregătită pentru asta.

– Vom vedea, spuse Calvin. Robotul se poate dovedi a fi prea valoros ca să fie demontat.

– Dar cum poate să viseze?

– Aţi creat o schemă de creier pozitconic incredibil de asemănătoare cu cea a creierului uman. Creierele umane trebuie să viseze ca să se poată reorganiza, să scape periodic de informaţiile inutile. La fel poate şi în cazul acestui robot, şi din acelaşi motiv. L-aţi întrebat ce anume a visat?

– Nu, v-am chemat de îndată ce l-am auzit spunând că a visat. Nu mă voi mai ocupa de una singură de această problemă, după cele întâmplate.

– Aha! Un zâmbet uşor se întrezări pe chipul lui Calvin. Există limite dincolo de care nebunia nu te mai conduce. Mă bucur să aud asta. De fapt, mă simt uşurată. Şi acum, hai să vedem împreună ce putem să aflăm.

Spuse scurt:

– Elvex.

Capul robotului se întoarse spre ea, încet.

– Da, dr. Calvin.

– De unde ştii că ai visat?

– Se întâmplă noaptea, pe întuneric, dr. Calvin, spuse Elvex, şi se face dintr-odată lumină, cu toate că nu pot să înţeleg cauza apariţiei luminii. Văd lucruri care nu au nici-o legătură cu ceea ce înţeleg eu prin realitate. Aud lucruri. Reacţionez ciudat. Căutând prin vocabularul meu cuvinte care să exprime ceea ce se întâmplă, am dat peste cuvântul „vis”. Analizându-i sensul am ajuns într-un sfârşit la concluzia că visam.

– Mă întreb cum ai ajuns tu să ai cuvântul „vis” în vocabular.

Linda spuse imediat, reducându-l pe robot la tăcere.

– L-am înzestrat cu un vocabular al fiinţei umane. M-am gândit...

– Chiar v-aţi gândit, spuse Calvin. Sunt uluită.

– M-am gândit că va avea nevoie de verb. Ştiţi... Nu mi-am imaginat niciodată că... Ceva de genul ăsta.

– Cât de des visezi, Elvex?, întrebă Calvin.

– În fiecare noapte, dr. Calvin, de când am devenit conştient de existenţa mea.

– De zece nopţi, completă Linda, neliniştită, însă Elvex mi-a spus abia azi dimineaţă.

– De ce abia azi dimineaţă, Elvex?

– Pentru că până în această dimineaţă, dr. Calvin, nu am fost convins că este vorba de un vis. Până atunci, m-am gândit că era vorba de o eroare în schema creierului pozitronic, însă nu am găsit vreuna. Într-un sfârşit, am decis că era vorba de un vis.

– Şi ce anume visezi?

– Visez tot timpul cam acelaşi vis, dr. Calvin. Mici detalii diferă, dar întodeauna mi se pare că zăresc o scenă mare în care roboţii muncesc.

– Numai roboţi, Elvex? Sau şi fiinţe umane?

– Nu văd nici-o fiinţă umană în visul meu, dr. Calvin. Nu de la început. Doar roboţi.

– Şi cu se ocupă aceştia, Elvex?

– Lucrează, dr. Calvin. Unii lucrează în nişte mine în adâncurile pământului, alţii lucrează în căldură şi radiaţii. Pe unii îi văd în fabrici şi pe alţii sub apă.

Calvin se întoarse spre Linda.

– Elvex are doar zece zile şi sunt sigură că încă nu a finalizat treapta de testare. Cum se face că ştie aşa de multe despre roboţi?

Linda se uită spre un scaun, ca şi cum ar fi vrut să stea jos, însă bătrâna stătea în picioare şi asta însemna că şi Linda trebuia să stea în picioare. Spuse slab:

– Mi s-a părut important ca el să aibă cunoştinte despre robotică şi importanţa ei în lume. M-am gândit că poate va fi în mod special instruit ca să joace rolul unui supraveghetor cu noul - noul său creier.

– Creierul fractal?

– Da.

Calvin dădu din cap şi se întoarse spre robot.

– Ai văzut toate acestea - sub apă, şi în pământ, şi pe pământ - şi în spaţiu, mă gândesc.

– Am văzut roboţi muncind şi în spaţiu, răspunse Elvex. Faptul că am văzut toate acestea, cu detalii mereu schimbătoare, pe măsură ce treceam dintr-un loc în altul, m-a făcut să realizez că ceea ce am văzut nu era în concordanţă cu realitatea şi am ajuns la concluzia, într-un final, că visam.

– Ce altceva ai mai văzut, Elvex?

– Am văzut că toţi roboţii erau încovoiaţi de muncă grea şi nefericire, că toţi erau epuizaţi de griji şi responsabilităţi şi mi-am dorit ca ei să se odihnească.

– Dar roboţii nu sunt încovoiaţi, nici epuizaţi şi nici nu au nevoie de odihnă, spuse Calvin.

– Asta se întâmplă în realitate, dr. Calvin. Eu vorbesc despre visul meu, totuşi. În visul meu, mi se părea că roboţii trebuie să-şi protejeze propria lor existenţă.

– Citezi din Legea a Treia a Roboticii? întrebă Calvin.

– Da, dr. Calvin, răspunse robotul.

– Dar nu o menţionezi în totalitate. Legea a Treia spune Un robot trebuie să-şi protejeze propria existenţă atâta vreme cât o asemenea protecţie nu intră în conflict cu Prima sau a Doua lege.

– Da, dr. Calvin. Aceasta este a treia lege în lumea reală, însă în visul meu, Legea s-a terminat cu cuvântul 'existenţă.' Şi nu existau menţiuni cu privire la Prima sau a Doua Lege.

– Cu toate acestea ambele sunt existente, Elvex. A Doua Lege, precedentă celei de-a Treia spune că *Un robot trebuie să se supună ordinelor date de fiinţele umane*, *cu excepţia celor care ar intra în conflict cu Prima Lege*. Din cauza aceasta, roboţii ascultă ordinele. Ei fac munca pe care tu îi vezi că o fac şi o fac iute şi fără greutate. Ei nu sunt încovoiaţi; nu sunt epuizaţi.

– Aşa este în realitate, dr. Calvin. Eu vorbesc despre visul meu.

– Şi Prima Lege, Elvex, care este cea mai importantă dintre toate, spune *Un robot nu trebuie să rănească o fiinţă umană sau*, *din inerţie*, *să permită ca o fiinţă umană să fie rănită*.

– Da, dr. Calvin. În realitate. Totuşi, în visul meu, nu exista nici Prima nici a Doua Lege, ci doar cea de-a Treia, şi cea de-a Treia spunea că *Un robot trebuie să-şi protejeze propria existenţă*. Asta era toată Legea.

– În visul tău, Elvex?

– În visul meu.

Calvin spuse:

– Elvex, nu ne vei auzi şi nici nu te vei mişca sau vorbi până nu-ţi rostesc din nou numele. Şi iar robotul deveni, după toate aparenţele, o simplă piesă inertă de metal.

Calvin se întoarse spre Linda Rash şi zise:

– Ei, ce părere aveţi, dr. Rash?

Linda făcu ochii mari şi se temea că ar putea să-şi audă inima bătând nebuneşte.

– Sunt îngrozită, dr. Calvin. Nu am ştiut. Nu mi-aş fi imaginat că un asemenea lucru poate să se întâmple.

– Nu, spuse Calvin cu calm. Nici eu, nici altcineva nu şi-ar fi imaginat. Aţi creat un creier de robot capabil să viseze şi prin acest mecanism aţi arătat un nivel al gândirii în creierul roboticii care, altfel, ar fi putut rămâne nedetectat până când pericolul ar fi devenit iminent.

– Dar aşa ceva nu este posibil, spuse Linda. Nu puteţi pretinde că şi alţi roboţi gândesc la fel.

– Aşa cum am spune despre o fiinţă umană, nu în mod conştient. Dar cine s-ar fi gândit că exista un nivel inconştient sub căile clare ale creierului pozitronic, un nivel care nu se afla, în mod necesar, sub controlul celor Trei Legi? La ce oare ar fi dus acest lucru pe măsură ce creierul robotic ar fi devenit din ce în ce mai complex dacă nu am fi fost avertizaţi?

– De Elvex?

– De *dumneavoastră*, dr. Rash. V-aţi comportat în mod deplasat, însă, prin asta, ne-aţi ajutat să înţelegem ceva extrem de important. Vom lucra cu creiere fractale de acum înainte, modelându-le într-o manieră atent controlată. Veţi avea şi dumneavoastră un rol aici. Nu veţi fi penalizată pentru ceea ce aţi făcut, dar, de acum înainte, veţi lucra în colaborare cu ceilalţi. Aţi înţeles?

– Da, dr. Calvin. Dar ce se va întâmpla cu Elvex?

– Încă nu sunt sigură.

Calvin scoase pistolul cu electroni din buzunar şi Linda îl privi fascinată. Cu o singură rafală de electroni în craniul robotic, căile creierului pozitronic ar fi neutralizate şi s-ar emite suficientă energie ca să transforme creierul robotic într-un bloc de metal inert.

Linda spuse:

– Dar, cu siguranţă, Elvex este important pentru cercetare. Nu trebuie distrus.

– *Nu trebuie*, dr. Rash? Asta va fi decizia *mea*, cred. Depinde întru totul de cât de periculos este Elvex.

Îşi îndreptă corpul, ca şi cum ar fi fost hotărâtă că propriul ei corp îmbătrânit nu se afla în situaţia de a se încovoia sub greutatea responsabilităţii *sale*.

Spuse:

– Elvex, mă auzi?

– Da, dr. Calvin, răspunse robotul.

– Visul tău are şi o continuare? Spuneai mai devreme că oamenii nu au apărut *de la început*. Asta înseamnă că au apărut mai târziu?

– Da, dr. Calvin. Cred că, în visul meu, a apărut în cele din urmă un om.

– Un om? Nu un robot?

– Da, dr. Calvin. Şi omul a spus: Lasă-mi poporul să plece!

– *Omul* a spus asta?

– Da, dr. Calvin.

– Şi când a spus «Lasă-mi poporul să plece!», prin cuvintele «poporul meu» se referea la roboţi?

– Da. dr. Calvin. Asta se întâmpla în visul meu.

– Şi ştii cine era omul - din visul tău?

– Da, dr. Calvin. Îl cunoşteam.

– Cine era?

Şi Elvex spuse:

– Eu eram omul.

Şi Susan Calvin ridică deodată pistolul cu electroni şi trase, şi Elvex nu mai era.

ZIUA VÂNĂTORILOR

[din volumul de povestiri „Întemeietorii” – Buy Jupiter and Other Stories]

Totul a început în noaptea când a şi luat sfârşit. N-a fost mare lucru. Doar că m-a tulburat; mă tulbură şi acum.

Aşadar, Joe Bloch, Ray Manning şi cu mine stăteam la masa noastră favorită din colţul barului, având o seară întreagă la dispoziţie şi o mulţime de subiecte cu care să ne trecem vremea. Ăsta-i începutul.

Joe a declanşat totul, vorbind despre bomba atomică, despre ce credea el că trebuia făcut în privinţa ei si despre cine naiba s-ar fi gândit la ea acum cinci ani. Eu i-am replicat că mulţi indivizi se gândiseră la bombă acum cinci ani, ba chiar scriseseră povestiri în legătură cu ea şi că acum le venea al naibii de greu să încerce s-o ia înaintea ştiinţei. Ceea ce a dus la o hărmălaie generală despre câte ţicneli se pot îndeplini în realitate şi s-a rostit de multe ori “Eu, de pildă, cunosc...”.

Ray a spus că a auzit de la cineva că un mare savant trimisese o bucată de plumb în trecut, cam vreo două secunde, ori două minute, ori două miimi de secundă - nu mai ştia precis. A mai spus că savantul n-a scăpat nimănui o vorbă, deoarece era sigur că n-o să-l creadă nimeni.

Ca atare, m-am interesat, destul de caustic, de unde aflase el. O fi având Ray mulţi prieteni, dar pe majoritatea îi cunosc şi eu, şi nici unul nu-i mare savant. El mi-a răspuns că nu contează de unde a aflat, puteam să-l cred sau nu.

Apoi nu ne-a mai rămas nimic de făcut decât să discutăm despre călătoriile temporale şi ce-ar fi dacă te-ai întoarce în trecut şi l-ai omorî pe bunicul tău, sau de ce nu revenea nimeni din viitor ca să ne spună cine va învinge în următorul război, sau dacă o să fie un următor război, sau dacă ai mai fi putut să trăieşti pe Pământ după următorul război, indiferent cine ar fi învins.

Ray a spus că ar fi a-ntâia dacă ai putea cunoaşte calul câştigător în cursa a şaptea, în timp ce se alerga cursa a şasea.

Joe însă gândea cu totul altfel.

– Necazul cu voi, băieţi, ne-a spus el, este că n-aveţi în cap decât războaie şi curse. Spre deosebire de voi, eu sunt un tip însetat de cunoaştere. Ştiţi ce-aş face dacă aş putea călători în timp?

Evident că am vrut să aflăm ce-ar fi făcut, pregătindu-ne să pufnim dezgustaţi, indiferent ce ne-ar fi spus.

– M-aş întoarce în trecut două, sau cinci, sau cincizeci de milioane de ani, a zis el, ca să aflu ce s-a întâmplat cu dinozaurii.

A fost o greşeală din partea lui Joe, pentru că eu şi Ray am considerat că era pur şi simplu o aiureală. Ray a întrebat cui îi păsa de dinozauri, iar eu am completat că dinozaurii nu erau buni decât să lase în urmă o grămadă de oase pentru indivizii care n-aveau minte decât să tocească podelele muzeelor, şi mai bine că dispăruseră naibii, ca să lase loc oamenilor. Bineînţeles că Joe a spus că, gândindu-se la anumiţi oameni pe care-i cunoştea - şi ne-a străpuns cu privirea - ar fi fost mai bine dacă am fi rămas la dinozauri, dar noi nu l-am băgat în seamă.

– Idioţilor, puteţi să râdeţi şi vă strâmbaţi cât doriţi, dar asta-i fiindcă n-aţi avut niciodată pic de imaginaţie, a zis el. Dinozaurii ăia erau nişte animale deosebite. Erau milioane, de tot felul, mari cât nişte case şi la fel de imbecili, peste tot. Apoi, deodată, uite-aşa - a pocnit din degete - au dispărut.

Cum adică? am dorit noi să ştim.

El însă îşi terminase berea şi acum agita o monedă spre Charlie, ca să-i arate că mai putea plăti o halbă, aşa că s-a mulţumit să ridice din umeri.

– Nu ştiu. Dar mi-ar plăcea să aflu.

Asta a fost tot. Aici ar fi trebuit să se termine povestea. Eu aş fi zis ceva, iar Ray ar fi aruncat o poantă, apoi am fi comandat şi noi câte o bere, poate c-am mai fi flecărit despre vremea de mâine şi despre echipa Brooklyn Dodgers, după care ne-am fi despărţit şi nu ne-am mai fi gândit niciodată la dinozauri.

Numai că nu s-a întâmplat aşa, iar acum n-am decât dinozauri în minte şi simt că mi se face rău.

Pentru că beţivul de la masa de alături a ridicat capul şi a răcnit:

– Hei!

Până atunci, nu-l băgasem în seamă. Ca o regulă

generală, nu obişnuiesc să mă holbez la drojdierii de prin localuri, pe care nu-i cunosc. Şi aşa am destul de furcă cu cei pe care-i cunosc. Tipul despre care vă povestesc avea pe masă o sticlă pe jumătate goală şi ţinea în mână un pahar pe jumătate plin.

– Hei! a repetat el.

Noi l-am privit şi Ray a spus:

– Întreabă-l ce vrea, Joe.

Joe se găsea cel mai aproape de individ. Şi-a lăsat scaunul pe spate şi a întrebat:

– Ce vrei?

– Domnilor, a spus beţivul, v-am auzit cumva pomenind de dinozauri? Era doar puţin ameţit, ochii îi erau injectaţi, şi am dedus că, odată, culoarea cămăşii lui trebuie să fi fost albă. Cu toate astea, felul cum vorbea ne-a făcut să ciulim urechile. Nu suna a beţiv, dacă pricepeţi ce vreau să spun.

Oricum, Joe s-a destins şi a încuviinţat.

– Aşa-i. Vrei să afli ceva?

El a schiţat un fel de surâs. Era unul straniu; pornea de la gură, dar se sfârşea înainte de a-i atinge ochii.

– Vrei să construieşti o maşină a timpului, a întrebat beţivul, şi să te întorci în trecut ca să afli ce s-a întâmplat cu dinozaurii?

Am văzut că Joe se gândea că va urma un fel de joc. Şi eu gândisem la fel.

– De ce? l-a întrebat. Te oferi să-mi construieşti una? Beţivanul şi-a dezgolit toţi dinţii şi a răspuns:

– Nu, domnule. Aş putea, dar n-o voi face. Ştii de ce? Pentru că acum doi ani am construit una pentru mine şi m-am întors în era mezozoică, unde am aflat ce s-a petrecut cu dinozaurii.

Ulterior, m-am uitat în dicţionar ca să văd exact cum se scrie “mezozoic”, motiv pentru care l-am şi scris corect, în caz că vă minunaţi, şi am aflat că era mezozoică este perioada când au trăit dinozaurii. Dar în momentul când se petrecea episodul pe care vi-l povestesc, nu erau decât nişte cuvinte fără noimă pentru mine şi mă gândeam că dădusem peste un nebun. După aceea, Joe avea să susţină că el ştia despre chestia aia cu mezozoicul, dar ar fi trebuit să vorbească mult şi tare pentru ca eu şi Ray să-l fi crezut.

Asta însă nu ne-a împiedicat să continuăm discuţia. I-am spus drojdierului să vină la masa noastră. Cred că mă gândisem că-l puteam asculta o vreme şi să ciugulim eventual câte ceva din sticla lui, iar ceilalţi gândiseră probabil la fel. Când s-a aşezat, ţinea însă sticla strâns în mână şi nu i-a dat drumul.

– Unde-ai construit maşina timpului? l-a întrebat Ray.

– La Universitatea Midwestern. Am construit-o împreună cu fiica mea. Vorbea exact ca unul de la facultate.

– Şi unde o ţii acum? am intervenit. În buzunar?

Nici măcar n-a clipit; nu s-ar fi enervat pe noi, oricâte poante am fi aruncat. A continuat să vorbească, parcă de unul singur, ca şi cum whisky-ul îi dezlegase limba şi nu-i mai păsa dacă-i ascultam sau nu.

– Am distrus-o, mi-a răspuns. N-o mai voiam. Mă săturasem de ea. Nu l-am crezut. Nu i-am crezut nici măcar un cuvinţel. Ar fi bine să ţineţi minte asta. Era foarte clar, pentru că dacă un individ ar fi inventat o maşină a timpului s-ar fi umplut de milioane - ar fi putut avea toţi banii din lume, ştiind pur şi simplu ce se va întâmpla cu acţiunile de la bursă, cu cursele de cai sau cu alegerile. Tipul n-ar fi dat cu piciorul unui asemenea noroc, indiferent ce motive ar fi invocat. În plus, oricum, nici unul dintre noi nu credea în călătoria în timp, fiindcă ce s-ar fi întâmplat dacă îţi ucideai propriul bunic?

În sfârşit, este lipsit de importanţă.

– Mda, ai distrus-o, a ricanat Joe. Sigur că da. Cum te numeşti? N-a vrut să ne răspundă nici în ruptul capului. L-am mai întrebat de câteva ori, şi în cele din urmă am început să-i spunem “profesorul”.

Şi-a golit paharul şi l-a reumplut, foarte încet. Nu ne-a oferit sticla şi ne-am mulţumit să mai tragem de beri.

– Hai, dă-i drumul! am rostit eu într-un târziu. Ce s-a întâmplat cu dinozaurii?

Nu ne-a spus însă imediat. Şi-a fixat ochii în mijlocul mesei şi a vorbit într-acolo:

– Nu mai ştiu de câte ori m-a trimis Carol în trecut - câteva minute, sau ore întregi -, înainte de a face saltul cel mare. Nu-mi păsa de dinozauri. Eu doream să văd cât de departe mă putea duce maşina cu acumulatorii pe care-i aveam. Bănuiesc că era periculos, dar cu ce-i mai bună viaţa? Eram pe atunci în timpul războiului... Încă o viaţă?

Şi-a răsucit paharul între palme, de parcă se pierduse în gânduri, apoi a depăşit momentul amintirilor şi a continuat:

– Era soare, a spus, un soare puternic, iar solul era dur şi uscat. Nu existau nici mlaştini şi nici ferigi. Nimic din caracteristicile cretacicului pe care le asociem dinozaurilor…

Oricum, cred că astea i-au fost cuvintele. N-am reţinut toţi termenii necunoscuţi, aşa că mai încolo mă voi limita doar la ceea ce-mi amintesc. Am verificat toate cuvintele în dicţionar şi trebuie să spun că, în ciuda băuturii pe care o deşerta în el, le-a pronunţat fără bâlbâială.

Poate că asta ne-a tulburat. Părea extrem de familiarizat cu toate şi le pronunţa ca şi cum n-ar fi fost mare lucru.

– Era o perioadă târzie, a continuat el, mai mult ca sigur cretacicul. Dinozaurii erau deja pe ducă… toţi cu excepţia ălora mici, cu centurile lor metalice şi pistoalele.

Cred că, practic, Joe şi-a cufundat nasul cu totul în halbă. Berea s-a ridicat până la jumătate pe pereţii ei, când profesorul a spus cuvintele acelea, cu tristeţe parcă.

– Care ăia mici, s-a răstit Joe, cu care centuri şi pistoale? Profesorul l-a privit numai o clipă, apoi ochii i-au lunecat din nou în gol.

– Erau nişte reptile micuţe, de numai un metru douăzeci înălţime. Stăteau pe membrele posterioare, sprijinindu-se în coada groasă, şi aveau membre anterioare mici, cu degete. În jurul mijlocului purtau centuri late din metal, de care atârnau pistoale. Dar nu erau pistoale cu gloanţe, ci lansatoare energetice.

– Ce erau? am întrebat. Auzi, când se-ntâmpla asta? Acum milioane de ani?

– Exact. Erau reptile. Aveau solzi, n-aveau pleoape şi probabil cloceau ouă. Dar utilizau arme energetice. Erau cinci. Au sărit pe mine, imediat ce am ieşit din maşină. Pe tot Pământul, trebuie să fi fost milioane… milioane. Răspândiţi peste tot. În epoca aceea, cred că ele erau Lorzii Creaţiei.

Mi se pare că atunci a fost momentul când Ray a crezut că l-a prins, fiindcă în ochi i-a apărut privirea aceea şmecheră care te împinge să-ţi doreşti să-i tragi în cap cu o halbă goală, pentru că nu face să risipeşti berea dintr-una plină.

– Chiar aşa, profesore? a făcut el. Milioane? Sunt o mulţime de tipi care n-au altă treabă decât să caute oase vechi

şi să!e aranjeze, până-şi dau seama cum arăta nu ştiu ce dinozaur. Muzeele sunt pline de schelete din astea, nu? Ei bine, n-am auzit de nici unul cu vreo centură metalică. Dac-au fost câteva milioane, ce s-a-ntâmplat cu ei? Unde-s oasele?

Profesorul a oftat. Era un oftat trist, adevărat. Poate că pentru prima dată îşi dăduse seama că vorbea cu trei tipi îmbrăcaţi în salopete de muncă, într-un bar. Sau poate că nu-i păsa.

– Nu se găsesc foarte multe fosile, ne-a răspuns. Gândiţi-vă câte animale au trăit pe Pământ din cele mai vechi timpuri şi până acum. Gândiţi-vă câte miliarde şi trilioane... Apoi, gândiţi-vă cât de puţine fosile găsim! Iar şopârlele alea erau inteligente. Nu uitaţi! Ele n-aveau să fie prinse în avalanşe, sau noroi, sau să cadă în lavă, decât prin cine ştie ce accident cu totul şi cu totul extraordinar. Gândiţi-vă cât de puţine fosile umane există... chiar ale oamenilor-maimuţă subinteligenţi care au trăit acum un milion de ani!

Şi-a examinat paharul pe jumătate plin şi l-a rotit între palme.

– Şi apoi, a continuat el, ce-ar fi demonstrat fosilele? Centurile metalice au ruginit şi n-a mai rămas nimic din ele. Şopârlele alea mici aveau sânge cald. Ştiu asta, dar n-o pot dovedi cu nişte oase pietrificate. Ce dracu', peste un milion de ani, aţi putea spune cum arăta New York-ul, uitându-vă la scheletul unui om? Judecând numai după oase, aţi putea să deosebiţi un om de o gorilă şi să vă daţi seama care dintre ei a inventat bomba atomică şi care mânca banane în grădina zoologică?

– Hei, a intervenit Joe revoltat, orice idiot poate deosebi scheletul unei gorile de al unui om! Omul are creierul mai mare. Orice prost şi-ar da seama care era mai inteligent.

– Chiar aşa? (Profesorul a chicotit încetişor, de parcă ar fi fost un lucru simplu şi evident, pentru care era păcat să irosească atâta vreme.) Judeci totul plecând de la tipul de creier pe care şi l-au dezvoltat oamenii. Evoluţia face lucrurile în moduri diferite. Păsările zboară într-un fel, iar liliecii în altul. Viaţa are destule variante pentru absolut orice. Ce parte din creier crezi tu că foloseşti? Cam o cincime! Aşa afirmă psihologii. Din câte ştiu ei, din câte ştie toată lumea, optzeci la sută din creier nu joacă absolut nici un rol. Toţi îl folosesc în

viteza întâi, ca să mă exprim aşa, cu excepţia câtorva genii de-a lungul istoriei. Leonardo da Vinci, de exemplu. Arhimede, Aristotel, Gauss, Galois[4], Einstein…

N-auzisem de nici unul din ăia, cu excepţia lui Einstein, dar nu m-am trădat. Profesorul a mai pomenit câţiva, dar i-am scris doar pe cei pe care mi-i amintesc. După aceea, a urmat:

– Reptilele alea aveau creiere micuţe, cât o monedă, sau chiar mai mici, dar le exploatau complet - fiecare părticică. Poate că oasele lor n-o arată, însă erau inteligente, la fel de inteligente ca oamenii. Şi ele stăpâneau întregul Pământ.

Atunci, Joe a intervenit cu ceva cu adevărat bun. Un moment, am crezut că l-a prins pe profesor şi m-am bucurat al naibii c-o făcuse.

– Uite ce-i, profesore, a spus el, dacă şopârlele alea erau aşa de grozave, de ce n-au lăsat nimic în urma lor? Unde le sunt oraşele, clădirile… toate chestiile alea pe care le găsim de la oamenii primitivi, cuţite din piatră şi altele? Ce dracu', dacă oamenii ar dispărea de pe faţa Pământului, gândeşte-te ce-ar rămâne după noi! N-ai putea merge nici doi kilometri fără să dai peste un oraş. Plus şoselele şi toate chestiile alealalte.

Profesorul nu putea fi însă oprit. Nici măcar n-a tresărit.

– Continui să judeci alte forme de viaţă după criterii omeneşti, a replicat el imediat. Noi construim oraşe, drumuri, aeroporturi şi altele, dar şopârlele n-au făcut-o. Ele judecau în mod diferit. Întregul lor mod de viaţă diferea fundamental de al nostru. Nu trăiau în oraşe. Nu aveau felul nostru de artă. Nu sunt prea sigur ce fel de artă aveau, fiindcă era atât de străin încât nu-l puteam pricepe… ceea ce nu-i însă valabil şi pentru arme. Armele trebuie să fie la fel. Curios, nu? Din câte ştiu, poate că ne lovim zilnic de relicvele lor şi nici măcar n-avem habar ce sunt.

Deja, povestea ajunsese să mă plictisească. Pur şi simplu, nu-l puteai prinde. Oricât ai fi fost de şmecher, el era şi mai şi.

– Uite ce-i, am rostit. De unde ştii atâtea despre chestiile alea? Ce-ai făcut, ai trăit cu ele? Sau ele vorbeau engleza? Sau poate că tu vorbeai limba şopârlelor? Spune-ne ceva în limba

[4] Evariste Galois (1811-1832), matematician francez, care a adus contribuţii importante în câteva ramuri ale matematicii, incluzând algebra, teoria numerelor şi teoria grupurilor. (n. trad.)

şopârlelor.

Cred că mă apucaseră nervii. Ştiţi cum este. Un individ îţi spune ceva ce nu crezi, fiindcă-i tras de păr, dar nu-l poţi face să-şi recunoască minciuna.

Totuşi, profesorul nu era nebun. Şi-a umplut din nou paharul, foarte încet.

– Nu, a spus el, nici eu şi nici ele n-am vorbit. Mă priveau cu ochii lor reci şi duri, ochi de şarpe, şi am ştiut ce gândeau şi mi-am dat seama că ele ştiau ce gândeam. Nu mă-ntrebaţi cum s-a întâmplat. Pur şi simplu, aşa a fost. Totul! Ştiam că ele plecaseră la vânătoare şi mai ştiam că n-aveau de gând să mă lase să scap.

Asta ne-a tăiat piuitul. Am rămas cu ochii la el, după care Ray a întrebat:

– Şi ce s-a-ntâmplat? Cum ai scăpat?

– Am avut noroc. Pe creasta dealului de lângă noi a apărut un animal. Era lung de vreo trei metri, slab, şi se deplasa lipit de sol. Şopârlele au devenit aţâţate. Le puteam simţi agitaţia. Parcă uitaseră de mine într-o străfulgerare de sete de sânge… şi au dispărut. M-am suit în maşina timpului, m-am întors în prezent şi am făcut-o bucăţele.

Era sfârşitul cel mai sec pe care-l auzisem vreodată. Joe şi-a dres glasul:

– Păi… şi ce s-a întâmplat cu dinozaurii?

– N-aţi înţeles? Crezusem c-am fost destul de limpede. Şopârlele alea mici şi inteligente au făcut-o. Ele erau vânători mânaţi de instinct. Asta era pasiunea vieţii lor. Nu vânau pentru hrană, ci ca să se distreze.

– Ele au ucis dinozaurii de pe Pământ?

– Nu ştiu dacă pe toţi, dar, oricum, toate speciile contemporane lor. Nu credeţi că-i posibil? Nouă cât ne-a trebuit până am exterminat turmele de bizoni? Ce s-a întâmplat cu pasărea dodo în numai câţiva ani? Şi, dacă ne-am pune cu adevărat mintea, cât ar rezista leii, tigrii şi girafele? Atunci când am văzut şopârlele alea, nu mai rămăsese nici un animal mare, nici o reptilă care să depăşească cinci metri. Toate dispăruseră. Drăcuşorii ăia le hăituiau pe cele mici şi probabil că duceau dorul zilelor de altădată.

Cu toţii am tăcut, ne-am privit halbele goale şi am căzut p gânduri. Atâţia dinozauri, mari cât blocurile, ucişi de nişte

şopârle micuţe, înarmate. Ucişi pentru distracţie.

Apoi, Joe s-a aplecat, a pus o mână pe umărul profesorului şi l-a scuturat.

– Hei, profesore, a spus el, dar dac-a fost aşa, ce s-a-ntâmplat cu şopârlele cu pistoale? Eh? Te-ai mai întors, ca să afli?

Profesorul a înălţat o privire de om rătăcit.

– Tot n-aţi priceput?! Începuse deja să se întâmple şi cu ele. Am văzut în ochii lor. Exterminaseră aproape toate animalele mari… distracţia se terminase. Ce era firesc să facă? Au început altă vânătoare - cea mai mare şi mai periculoasă dintre toate - şi atunci s-au distrat realmente din plin. Au mers cu vânătoarea până la capăt.

– Ce vânătoare? a întrebat Ray.

Nu se prinsese, dar eu şi Joe ne dăduserăm seama.

– S-au omorât între ele, a răspuns profesorul cu glas tare. Au terminat celelalte animale şi au început să se vâneze între ele… până n-a mai rămas nici una.

Am tăcut din nou şi ne-am gândit la dinozauri, mari cât blocurile, ucişi cu toţii de nişte şopârle micuţe, înarmate. După aceea, ne-am gândit la şopârlele cele micuţe şi la felul cum continuaseră să tragă cu armele, până ce nu mai rămăseseră alte ţinte decât ele înseşi.

– Bietele şopârle proaste! a mormăit Joe.

– Mda, a încuviinţat Ray, bietele şopârle ţăcănite…

Ceea ce s-a întâmplat în continuare ne-a speriat cu adevărat. Profesorul a ţâşnit în picioare, cu ochii gata să-i iasă din orbite, şi a sărit spre noi, răcnind:

– Idioţilor! De ce plângeţi nişte reptile moarte de peste o sută de milioane de ani? Ele au fost prima inteligenţă care a populat Pământul şi au sfârşit aşa cum v-am spus. Cu ele s-a terminat. Dar noi suntem a doua inteligenţă - şi cum dracu' credeţi că vom sfârşi noi?

Şi-a împins scaunul şi s-a îndreptat către uşă. Înainte de a ieşi, s-a oprit o clipă în prag şi a adăugat:

– Biata omenire proastă! Mai bine plângeţi-o pe ea.